

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ
ΤΩΝ ΤΕ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ΑΓΙΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ,
ΕΚΔΟΘΕΝ,

*Σὺν πλείστοις ἄλλαις τῆν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν
διεπούσαις διατάξεσι,*

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΞΗΓΗΤΩΝ,

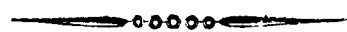
Καὶ διαφόρων ἀναγνωσμάτων,

ΥΠΟ

Γ. Α. ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ Μ. ΠΟΤΛΗ,

*Ἐγκρίσει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας
Καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,*

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ

1855.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ®
ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΣΟΛΩΝΟΣ 102 • 106 80 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. – ΦΑΞ 3626646

GRIGORIS PUBLICATIONS
MIHAIL PETROU GRIGORIS
102 SOLONOS Str. • 106 80 ATHEN
TEL. – FAX 0030 1 3626646

Φωτοτυπική Ανατύπωση
Réimpression Anastatique
Photomechanischer Nachdruck
Reprint
1992

ISBN Σειρά Α' – ΣΤ' 960 - 333 - 030 - 2
Ε' τόμος 960 - 333 - 035 - 3

Copyright © 1966. Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο.
ΜΙΧΑΗΛ Π. ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Σόλωνος 102, 106 80 Αθήνα, τηλ. – φάξ: 36.26.646

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή εν όλω ή εν μέρει έστω και μιας σελίδας ή και περιληπτικά, κατά παράφραση ή διασκευή, του παρόντος έργου με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ήχογραφήσεως ή άλλως πώς σύμφωνα με τους Ν. 2387/1920, 4301/1929, τά Ν.Δ. 3565/56, 4264/62 και Ν. 100/75 και λοιπούς εν γένει κανόνες Διεθνούς Δικαίου, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του Έκδοτη, ό οποίος παρακρατεί αποκλειστικά και μόνον για τον έαυτό του την κυριότητα, τή νομή και κατοχή. Παρακρατεί ακόμα και τό άστικό δικαίωμα του παραγωγού που μέ δαπάνες του μετέτρεψε τή μή έμπορεύσιμη και σε χειρόγραφο πνευματική δημιουργία σε συγκεκριμένο έμπορευματικό άγαθό, δηλαδή αυτό τό βιβλίο, και τήν κατά τή μετατροπή αυτή συγκεκριμένη σχηματοποίηση, μορφολογία και αίσθητική που εκφράζει τήν προσωπικότητά του.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ
ΚΑΙ
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΤΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ,

ΕΤΙ ΔΕ

ΝΕΑΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ,

Καὶ

Ἐποκρίσεις, ἐπιστολαί, ψῆφοι, ἐπιλύσεις, καὶ ὑπομνήματα

Περὶ διαφόρων κληρικῶν ὑποθέσεων.

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1855.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν
μου θεωρεῖται κλεψίτυπον, καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν
νόμον.

.....

Ο ΠΕΜΠΤΟΣ τόμος τοῦ Συντάγματος τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων, ὃν, ἕνεκα τῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ τετάρτου παρεμπεισοῦσῶν ποικίλων δυσχερῶν περιστάσεων, δὲν ἠδυνήθημεν πρὸ τῆς σήμερον νὰ παραδώσωμεν εἰς τὸ κοινόν, περιέχει ἰδίως τὰς μετὰ τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην Φώτιον ἐκδοθείσας πατριαρχικὰς καὶ αὐτοκρατορικὰς διατάξεις, ρυθμιζούσας πλεῖστα κανονικὰ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ἀφορῶντα ζητήματα, διαφόρους κανονικὰς πραγματείας, Τυπικὰ περὶ τῆς τάξεως τῶν θρόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐρμηνείαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματίων, καὶ τέλος, διαφόρου φύσεως γράμματα ἐκδιδόμενα περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Ἄν καὶ τὴν Συλλογὴν ταύτην ὑπεσχέθημεν νὰ ἐκδώσωμεν ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ τελευταίῳ τόμῳ τοῦ Συντάγματος, τὸν δὲ πέμπτον ἔμελλε ν' ἀπαρτίζη τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα Ματθαίου τοῦ Βλάσταρη, ἐθεωρήσαμεν ἤδη προτιμότερον νὰ μεταβάλωμεν τὴν τάξιν ταύτην, ἐκδίδοντες ἀπὸ τοῦδε τὴν προκειμένην Συλλογὴν, καὶ παραπέμποντες εἰς τὸν ἕκτον τόμον τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα, καὶ διότι τὸ τελευταῖον τοῦτο σύγγραμμα ἀπαρτίζει σύνολον αὐτοτελές, καὶ μετὰ τῆς ἐν τοῖς προλαβοῦσι τέσσαρσι τόμοις περιεχομένης κανονικῆς ὕλης ἦττον συνεχόμενον, καὶ διὰ νὰ δυνηθῶμεν ἐν τοσοῦτῳ νὰ περιστοιχισθῶμεν μὲ τὰ ἐν Ἀθήναις ἐλλείποντα ἡμῖν ἀναγκαῖα βιβλία πρὸς ἀκριβῆ παραβολὴν καὶ ἐκδοσιν τοῦ διαληφθέντος Συντάγματος.

Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς τοῦ παρόντος τόμου Συλλογῆς ἠντλήσαμεν ἐν τῷ Γραικο-Ῥωμαϊκῷ Νομίμῳ τοῦ Λεῦγκλαυίου ὑπὸ φρεέρου· ἐπειδὴ ὅμως πολλὰς τῶν ἐν τῇ Συλλογῇ αὐτοῦ πατριαρχικῶν καὶ αὐτοκρατορικῶν διατάξεων ἠρύσθη ὁ Λεῦγκλαυῖος ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Βλάσταρη, ἐκρίναμεν ἐντελῶς περιττὸν νὰ περιλάβωμεν ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ ὅσας αὐτῶν ἐξεδώκαμεν ἤδη ἐν τοῖς προλαβοῦσι μετὰ τῆς εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ Πατριάρχου Φωτίου ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος, ἢ τὰς ἐν τῷ κατὰ στοιχεῖον Συντάγματι τοῦ Βλάσταρη περιεχομένας καὶ ἐν τῷ ἕκτῳ τόμῳ ἐκδοθησομένας, ἐξαιρουμένων ἐκείνων μόνων, ὅσων τὸ κείμενον παρὰ μὲν τῷ Βαλσαμῶνι

ἀναγινώσκειται ἐν περιλήψει, παρὰ δὲ Φρεέρῳ ἢ ἀλλαχοῦ ἐκτίθεται πληρέστερον καὶ ὀλοσχερῶς.

Οὕτως ἡ ἐκδοσις ἡμῶν, ἥτις, μετὰ τὴν ἐν τῷ ἕκτῳ τόμῳ δημοσίευσιν τοῦ κατὰ στοιχεῖον Συντάγματος τοῦ Βλάσταρη, θέλει περιλαμβάνει ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν ἐν τῷ Συνοδικῷ τοῦ Βευερηγίου περιεχομένην ὕλην, περιέχει περιπλέον, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐρρήθη, μέγα μέρος τῆς Εἰβλιοθήκης τοῦ Βοέλλου (τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου), καὶ ἅπαν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Γραικο-Ῥωμαϊκοῦ Νομίμου τοῦ Λευγκλαυίου, τὸ ἀφορῶν δηλονότι τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον (1).

Καὶ ταῦτα μὲν ὑπεσχόμεθα ὅτε ἀνηγγέλλομεν τὴν προκειμένην ἐκδοσιν. Ἀλλ' ὅτε ἠψάμεθα τοῦ ἔργου, εὔρομεν πλείστας ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς, ἢ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἀναγομένης διατάξεις, ἢ πραγματείας, μὴ ἀπαντωμένας ἐν ταῖς προεκτεθείσαις Συλλογαῖς, ἐκδοθείσας δὲ ἐν ἑτέροις συγγράμμασιν, ἢ ἀνεκδότους ἄχρι τοῦδε. Ἐντεῦθεν ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ μὴ περιορισθῶμεν εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν εἰς τὸ κοινὸν γνωστῶν ἤδη τούτων πηγῶν, ἀλλὰ νὰ δώσωμεν ὡς ἐπίμετρον εἰς τοὺς φιλοκάλους ἡμῶν συνδρομητὰς καὶ ὅσας ἄλλας πράξεις ἀξίας λόγου ἀπηντήσαμεν εἴτε ἐν ἄλλοις συγγράμμασιν, εἴτε ἐν τοῖς χειρογράφοις Κώδιξιν, ὧν ἡμῖν ἡ χρῆσις πρόχειρος καὶ προσέτι νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ κείμενα διαφόρων συνοδικῶν τόμων ἢ ἄλλων πράξεων, ἀναγομένων εἰς τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐκδεδομένων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἕως τῶν σημερινῶν χρόνων.

Τὴν ποικίλην ταύτην ὕλην διηρέσαμεν ὡς ἑξῆς.

Αἱ πράξεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, καθὸ διατάξεις νομοθετικαὶ τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐτέθησαν ἐν ἀρχῇ τῆς Συλλογῆς ταύτης. Μετ' αὐτὰς ἐδημοσιεύθησαν αἱ αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις, αἱ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἀναγόμεναι, ὅσαι ἄλλως δὲν ἀπαντῶνται ἐν ταῖς νομοθετικαῖς Συλ-

(1) Τὸ β'. αὐτοῦ μέρος, καθὸ ἀποβλέπον καθαρῶς τὸ πολιτικὸν δίκαιον, καὶ ἐπομένως μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἡμετέραν ἐργασίαν, δὲν περιλήφθη ἐν τῷ Συντάγματι τούτῳ, ἐξαιρουμένης τῆς περὶ ὄρκου Νεκρᾶς τῆς Εἰρήνης σελ. 249.

λογαῖς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἐν τοῖς Βασιλικοῖς, καὶ ἐν ταῖς Νεαραῖς τοῦ Λέοντος, καθότι ταύτας δύναται προχεῖρως ν' ἀνεύρη ὁ ἀναγνώστης ἐν ταῖς πολυαριθμοῖς ἐκδόσεσι τοῦ Ἰουστινιανείου δικαίου καὶ τῶν Βασιλικῶν.

Διεκρίναμεν ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν νομοθετικῶν τούτων πράξεων τὰς ἀπλᾶς πραγματείας, ἢ γνωμοδοτήσεις, εἴτε ἐκκλησιαστικῶν εἴτε πολιτικῶν νομοδιδασκάλων, καθόσον αὗται ὀφείλουσι μᾶλλον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μνημεῖα ἐκκλησιαστικῆς νομολογίας, ἢ ὡς νόμοι καὶ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ταύτας κατετάξαμεν κατόπιν τῶν προηγουμένων. Ἐν γένει δὲ ἠκολουθήσαμεν τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῶν δημοσιευομένων διατάξεων, προσπαθήσαντες νὰ ὀρίσωμεν ἐκ τῶν ἐνόνητων τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως, καὶ ὅπου οὗτος ἦν ἄδηλος.

Ἰδοὺ δὲ αἱ ἐξ ἐτέρων πηγῶν παρὰ τὸ Γραικο Ρωμαϊκὸν Νόμιμον τοῦ Λεὺγκλαύτου καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Βλάσταρη ληφθεῖσαι διατάξεις. Καὶ πρῶτον μὲν αἱ πατριαρχικαί.

Τὸ ἐν σελ. 76 Συνοδικὸν σημεῖωμα τοῦ πατριάρχου Λέοντος τοῦ Στυππῆ Περὶ κατακρίσεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Χρυσομάλλου, καὶ τὰ ἐν σελ. 83-91 τέσσαρα σημεῖωματα τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Ὄξειτου, ἐπὶ καθιρέσει τῶν Βογομίλων τοῦ τε Σασίμων μοναχοῦ Κλήμεντος, καὶ τοῦ Βαλβίση Λεοντίου, καὶ ἐπὶ περτορισμῶ τοῦ Νήφωνος, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἀλλατίου *De Ecclesiae orientalis et occidentalis perpetua consensione* σελ. 644 καὶ 674-681· παρεβλήθησαν δὲ καὶ πρὸς τὸ ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Συνόδων ὑπὸ Μηλίου κείμενον αὐτῶν (1).

Ἡ ἐν σελ. 121 Νεαρχὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανασίου Περί τινων κεφαλαίων νομίμων, ἦν πρὸ ἡμῶν ἐξέδοτο

(1) Τῶν ἁγίων Συνόδων τῆς ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀνα πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συναθροισθεισῶν οἰκουμενικῶν τε, καὶ τοπικῶν, νέα καὶ θαψιλεστάτη συνάθροισις, ἐν ἣ περιλαμβάνονται καὶ οἱ κανόνες τῶν θείων Ἀποστόλων, καὶ αἱ Διαταγαὶ τῶν αὐτῶν διὰ Κλήμεντος τοῦ Ρωμαίου· εἶτι δὲ αἱ κανονικαὶ ἐπιστολαὶ τῶν κατὰ μέρος ἁγίων Πατέρων, καὶ τὸ Σύνταγμα Γελασίου τοῦ Κυζικηνοῦ τῶν κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον πραχθέντων· νῦν πρῶτον ἑλληνιστὶ μόνον τύποις ἐκδοθεῖσα, κοσμηθεῖσά τε καὶ ἐν τάξει ἀρίστη τεθείσα σπουδῇ καὶ κόπῳ τοῦ παναιδισιμωτάτου καὶ ἱερολογιωτάτου Σπυρίδωνος Μήλια, Τοπότηρητοῦ Φιλαδελφείας, καὶ τῶν ἐν ταῖς κλειναῖς Ἐνετίαις προέδρου, συνδρομῆ δὲ καὶ ἀναλώμασι τοῦ εὐσεβιστάτου Πολυμέρου Πουλλῆ ἐξ Ἀθηνῶν. Τόμοι 2, ἐν Παρισίαις, 1761, 1762.

ἐκ τοῦ χειρογράφου κώδικος 1357. Α. τῆς ἐν Παρισίοις αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης ὁ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κειμένων τῆς Βυζαντινῆς νομοθεσίας πολλὰ μογήσας Αἰμβάχιος, ἐν τῷ εἰς τὴν Ἐξάβιβλον προλόγῳ αὐτοῦ, σελ. κχιι-κχνii, ὑποσημειώσας καὶ τὰς διττογραφίας ἐτέρου Κώδικος τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης ὑπ' ἀρ. 1354. Α. Πρὸς μείζονα ἀκρίβειαν τοῦ κειμένου τῆς Νεαρᾶς ταύτης, παρεβάλομεν αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ ἐν τῷ Χειρ. Γ. τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητροπολίτου Ἀργολίδος Γερασίμου σωζόμενον αὐτῆς ἀντίγραφον, παραδεχθέντες πολλὰς κρείττονας αὐτοῦ γραφάς, παρεθέσαμεν δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν ἤδη μνησθέντων Κωδίκων, ὡς καὶ τινὰς ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τῆς ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, πρὸς ὃ ἐπιμελῶς παρεβλήθη.

Μετὰ τὴν Νεαρὰν τοῦ Ἀθανασίου ἐπεταὶ ἐν σελ. 127 ἡ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Φιλοθέου ἀνατροπὴ τῶν παρὰ τῷ Ἀρμενοπούλῳ ἀναγεγραμμένων ἀναθεματισμῶν, ἐκδοθεῖσα μετὰ τὸν Λεῦγκλαύιον ὑπὸ τοῦ Αἰμβαχίου, ὡς ἐπίμετρον τῆς Ἐξάβιβλου αὐτοῦ, μετὰ προοιμίου ἱστορικοῦ τῶν τριῶν ἀναθεματισμῶν μὴ ἀπαντωμένου παρὰ Λεῦγκλαυίῳ· ἐν δὲ σελ. 131 ἀναγινώσκειται σιγίλλιον τῷ Ἱερισσοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Φιλοθέου περὶ τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει δικαίων αὐτοῦ, ληφθὲν ἐκ τῆς Σλαβικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κ. Φ. Μικλοσιχίου σελ. 234 (1).

Τὸ ἐν σελ. 134 σημεῖωμα τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἡσαίου, Περὶ χρηματικῶν συνεισφορῶν τῶν μητροπόλεων ὑπὲρ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐρανίσθημεν ἐκ τινος διατριβῆς τοῦ Κ. Ἰωσήφ Μυλλέρου, καταχωρισθείσης ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ φιλοσοφικοῦ καὶ ἱστορικοῦ τμήματος τῆς ἐν Βιέννῃ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1851 (2). Τὸ σημεῖωμα τοῦτο ἔδοξεν ἡμῖν ἄξιον δημοσιεύσεως, ὡς μία τῶν ἀρχαιοτέρων πατριαρχικῶν πράξεων, ἐφ' ᾧ στηρίζεται τὸ σύστημα τῆς διὰ συνδρομῶν τῶν μητροπόλεων χρεωλυσίας τοῦ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐπικειμένου χρηματικοῦ βάρους.

Τὸ ἐν σελ. 138 πατριαρχικὸν γράμμα ἀδήλου πατριάρχου,

(1) Slavische Bibliothek, oder Beiträge zur slavischen Philologie und Geschichte, von Fr. Miklosich. Wien, bei Wilhelm Braumüller, 1851.

(2) Urkundliche Beiträge zur Geschichte des sinkenden Romæerreiches.

Περὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος κωλύματος τοῦ γάμου, καὶ τὸ ἐν σελ. 141 Περὶ τοῦ ἀντιμινσίου, ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νείλου, ἐρανίσθημεν ἐκ τοῦ Χειρ. Γ., ὅπου μαρτυρεῖται τὸ πρῶτον ἀντιγραφὲν ἐκ Κώδικος τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας.

Ἡ ἐν σελ. 143 ἀκολουθία περὶ χρίσεως τῶν ἐκ τῶν Λατινικῶν αἱρέσεων ἐπιστρεφόντων τῇ Ὀρθόδοξῳ τε καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τυπωθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1484 ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Συμεῶν, ἐλήφθη ἐκ τοῦ Τόμου Ἀγάπης τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, ἐκδοθέντος ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαυίας τῷ 1698 ἔτει. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἐν ἔτει 1796 ἐξεδόθη Ὅρος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κυρίλλου, καθ' ὃν βαπτίζονται οἱ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντες Λατῖνοι. Στερούμενοι τοῦ κειμένου τῆς συνοδικῆς ταύτης πράξεως, ὅτε ἐξεδίδετο ἡ προμνηθεῖσα ἀκολουθία, ζήτησαμεν αὐτὸν ἐν παραρτήματι τοῦ παρόντος τόμου σελ. 614, ἐρανισθέντες αὐτὸν ἤδη ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ ἐπικαλουμένου Ῥαντισμοῦ στηλίτευσις σελ. ρογ' (1).

Ἡ σελ. 149 ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου τοῦ Β'. ἐκδοθεῖσα συνοδικὴ πράξις, δι' ἧς ὁ μητροπολίτης Ῥοστωβίου Ἰωβ ἀναγορεύεται πατριάρχης Μοσχοβίας, πάσης Ῥωσσίας, καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν, ἐλήφθη ὡσαύτως ἐκ τοῦ Τόμου Ἀγάπης.

Τὸ σελ. 156 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου ἐν ἔτει 1644 ἐκδοθὲν σημείωμα Περὶ διαφόρων γαμικῶν κεφαλαίων, οὗ γίνεται μὲν μνεία ἐν τισὶ πραγματεῖαις, ἰδίως ἐν τῷ περὶ συνοικεσιῶν ἐγχειριδίῳ τοῦ Σπανοῦ, ἀνέκδοτον δὲ μέχρι τοῦδε, ἐρανίσθημεν ἐκ χειρογράφου τοῦ Νομίμου τοῦ Μαλαξοῦ, σωζομένου ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ Ἀθηνῶν.

Μετ' αὐτὸ ἔπονται σελ. 160 τὰ γράμματα τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Γ'. τοῦ ἔτους 1723, καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἀθανασίου, πρὸς τὴν ἁγιωτάτην Σύνοδον τῆς Ῥωσσίας, δι' ὧν ἀναγνωρίζεται τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ῥωσ-

(1) Βιβλίον κλούμενον Ῥαντισμοῦ στηλίτευσις, ἐν ᾧ περιέχεται κεφαλαίων ἀριθμὸς ὀγδοήκοντα ἑνός, ὧν ἕκαστον ταῖς ἀκτίσι τῆς Γραφῆς ὡς ἰστὸν ἀράχνης φαίνεται διαλύον Ῥαντισμάτων τὸ σκότος, τότε μὲν πρῶτον τύποις ἐξεδόθη, ὅτε ὁ οἰκουμενικὸς ἐκροσμεῖτο θρόνος παρὰ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου κυρίου Κυρίλλου Σωτηρίου ἔτει αψγς' — Ἐξεδόθη δὲ καὶ ἐν Λειψία ἐν ἔτει 1758.

σικῆς Ἐκκλησίας, ἐκδοθέντα ἀμφότερα κατόπιν ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Πέτρου τοῦ Μεγάλου, δημοσιευθείσης ἐν ὑποσημειώσει σελ. 160. Ταῦτα ἐλήφθησαν ἐκ φυλλαδίου φέροντος τόπον ἐκδόσεως τὴν Πετρούπολιν, καὶ ἔτος τὸ 1840.

Ἔπονται κατόπιν α'. σελ. 165 ὁ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου ἐν ἔτει 1839 ἐκδοθεὶς Τόμος περὶ συνοικεσιῶν, εἰς ὃν ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀναφορὰ τῆς Ἰονίου διοικήσεως, ἀναγινωσκομένη ὡσαύτως ἐν ὑποσημειώσει β'. σελ. 177 ὁ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Βυζαντίου ἐν ἔτει 1850 ἐκδοθεὶς Συνοδικὸς Τόμος περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐν ὑποσημειώσει δέ, ἡ ἐπιστολὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. Ἐν τῷ παραρτήματι σελ. 594 ἐξεδώκαμεν τὸν περὶ ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων νόμον τῆς 9 Ἰουλίου 1852, καὶ τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1849 ἐκδοθεῖσαν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀνθίμου τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου, περὶ ὄρκου.

Αἱ δὲ αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις αἱ μὴ ἐν τῷ Γραικο-Ῥωμαϊκῷ Νομίμῳ περιεχόμεναι, ὑπάρχουσιν αἱ ἀκόλουθοι.

Τὸ ἐν σελ. 219 Χρυσόβουλλον, Περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ προνομίῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, ἀποδιδόμενον ἐν τῷ Χειρ. Γ., ἐξ οὗ ἐρανίσθημεν αὐτὸ, εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν, ἂν καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου, καὶ τῆς ἐν τέλει χρονολογίας, ἐξελέγχεται ψευδεπίγραφον, καὶ ἀναγόμενον εἰς ἐποχὴν πολλῶ μεταγενεστέραν, εἰς τὴν δεκάτην τρίτην ἴσως ἑκατονταετηρίδα, ὅτε οἱ Λατῖνοι κατεῖχον τὸ Βυζάντιον.

Ἡ ἐν σελ. 241 Νομοθεσία Νεαρὰ Λέοντος τοῦ Χαζάρου, κατὰ τὸν Βάρδα, καὶ ἡ σελ. 252 Περὶ τῶν συναπτομένων ἀπὸ τρίτου γάμου καὶ ἐπέκεινα διατάξεις τῆς αὐτοκρατορίσεως Εἰρήνης, ἐκδοθεῖσαι ἀμφότεραι κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Κ. Ζαχαρίου σελ. 408 καὶ 415 τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ *Historiæ juris Græco-Romani delineatio*.

Ἡ ἐν σελ. 266-269 Νεαρὰ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου Περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἡμετέρου Χειρ. Γ.; ἑλλιπὴς περὶ τὸ τέλος.

Ἐν σελ. 274 Νεαρά Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, ὅτι ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ἀμείβειν τοὺς θρόνους, ἐλήφθη ἐκ τοῦ βιβλίου ἀρ. 34 (ποτὲ LIII) ἱστορικοῦ Κώδικος τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης.

Ἡ σελ. 291 περὶ τῶν ψήφων Νεαρά νομοθεσία Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐλήφθη ἐκ τῆς Συλλογῆς τοῦ Κστελλερίου *Ecclesiae Graecae monumenta*, Τόμ. Β'. σελ. 178.

Ἐκ τοῦ ἤδη μνησθέντος συγγράμματος Λέοντος τοῦ Ἀλλάτιου σελ. 683-688 ἐρανίσθημεν τὸ ἐν σελ. 307 σημείωμα Μιχαὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, Περὶ τῆς καθαιρέσεως τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμά τοῦ Ἀττικοῦ.

Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ. ἔχομεν ὡσαύτως τὰς ἐν σελ. 326-330 τρεῖς Νεαράς Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ἀφορώσας Θεόδωρον τὸν Σκουταριώτην, τὸν μετὰ ταῦτα γενόμενον μητροπολίτην Κυζίκου, καὶ τὸν ἐν σελ. 331 ὀρισμὸν ἀδήλου Βασιλέως, δι' οὗ ὁ Σιναίου τιμᾶται ὑπέρτιμος.

Τὸ ἐν σελ. 337 Χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Γέροντος, Περὶ τῶν προνομίων τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας, ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ Ἀθηνῶν σωζομένου πρωτοτύπου· ἐξεδόθη δὲ πρότερον ἐν τῇ Νέᾳ Πανδώρα, φυλλαδίῳ ΠΕ'. τοῦ τετάρτου τόμου σελ. 338.

Ἀπὸ τῆς σελίδος 45ῶ ἕως τῆς σελ. 530 εὕρισκει ὁ ἀναγνώστης τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς μέχρι σήμερον κατὰ καιροὺς γένομενα Τυπικά, ἢ καταλόγους περὶ τῆς τάξεως τῶν θρόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Δημοσιεύοντες τὰ Τυπικά ταῦτα δὲν ἐννοήσαμεν νὰ ἐκδώσωμεν πλήρη περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἔργου πραγματείαν, ἀλλὰ μόνον νὰ θέσωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς κατάστασιν νὰ μελετήσῃ διὰ τῶν πρωτοτύπων τούτων κειμένων τὴν κατὰ καιροὺς διαίρεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν, καὶ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, εἴτε πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἴτε μετ' αὐτήν. Εἰς τὸ ἀκανθῶδες τοῦτο ἔργον ἐστερούμεθα πάσης νεωτέρας ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἀρχαίων τούτων καταλόγων, οἵτινες ἐρύθουσι μὲν γραφικῶν παραδρομῶν ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν τε ἐπαρχιῶν καὶ

τῶν πόλεων, παριστῶσι δὲ οὐ σμικρὰν σύγχυσιν καὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα αὐτὰ, ἕνεκα τῶν εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν κείμενα ὑπὸ τοῦ τυχόντος γενομένων κατὰ καιροῦς πρᾶσθηκῶν, ἄνευ ἀκριθείας, ἢ γενικῆς αὐτῶν ἀναθεωρήσεως· ὅθεν μ' ὅλους τοὺς εἰς τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν καταβληθέντας ἀτρύτους πόνους, θέλομεν νομισθῆ εὐτυχεῖς, ἂν οἱ ἀρμόδιοι κριταὶ ἀποφανθῶσιν ὅτι προσεγγίσαμεν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως τοιοῦτου ἔργου ἀπαιτουμένην ἀκρίθειαν.

Ἐρευνῶν δέ τις τὸ περιεχόμενον τῶν σωζομένων ἀρχαίων τοιούτων Τυπικῶν, θέλει εὐκόλως πεισθῆ, ὅτι, ὡς πρὸς τὰς ἐποχὰς, αἱ παριστῶσιν, εὐλόγως δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τρεῖς κυριωτέρας κατηγορίας· ἐπὶ τούτῳ ζηριζόμενοι, ἐδημοσιεύσαμεν τρία μόνον τῶν Τυπικῶν τούτων, ἐν ἑξ ἑκάστης κατηγορίας, συμπληρώσαντες αὐτὰ εἴτε δι' ὑποσημειώσεως τῶν ἐν τοῖς μὴ δημοσιευθεῖσιν ἀπαντωμένων διαφορῶν, εἴτε δι' ἀποσπασμάτων ληφθέντων ἐκ τῶν μὴ ὀλοσχερῶς ἐκδεδομένων.

Κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν κειμένων τούτων ἐβοηθήθημεν ἰδίως ἐκ τοῦ ἀξιολόγου συγγράμματος τοῦ Λεκυιένου (1), τῆς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Βυζαντινῶν ἐκδόσεως τοῦ Συνεκδήμου μετὰ τῶν σημειώσεων τοῦ Βεσელიγγίου, καὶ τῆς νέας ἐκδόσεως τῆς *Notitia dignitatum* ὑπὸ Ε. Βοικιγγίου ἐν Βόννη 1839.

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων καταλόγων, ὁ ἐν σελ. 455-472 ὑπὸ στοιχ. Α'. ἀρχαιότατος τῶν σωζομένων καταλόγων τῶν θρόνων, ἀνήκων, ὡς εἰκάζεται, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπεξεργασίαν εἰς τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, κατὰ δὲ τὴν ἐνεστῶσαν αὐτοῦ καταστασιν, εἰς τὰ τέλη τῆς ἐνάτης, ἐξεδόθη τὸ πρῶτον πληρέστερος ὑπὸ Ἰακώβου Γοάρου, ὡς παράρτημα τοῦ περὶ ἀξιωματῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας συγγράμματος Γεωργίου τοῦ Κωδινού ἐν σελ. 337 (2), ἐκ χειρογράφου Κώδικος τῶν Παρισίων, κατόπιν δὲ ἐκ Κώδικος τῆς Βαδλιανῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τοῦ Βευερηγίου ἐν ἔτει 1672 ἐν τῷ Συνοδικῷ

(1) *Oriens Christianus, in quatuor Patriarchatus digestus, etc.* Studio et opera R. P. T. Michaelis Le Quien, Parisiis 1740, εἰς τόμους 3.

(2) *Georgius Codinus Curopalata, de officiis magnæ Ecclesiæ, et aulæ Constantinopolitanæ, etc.* cura et opera P. Jacobi, Goar Paris Prædic. Congreg. Reform. S. Ludovici, Parisiis MDCXLVIII.

αὐτοῦ, Τόμ. Β'. σελ. 135 (1). Ἐσχάτως δὲ μετετυπώθη ὑπὸ τοῦ Θ. Φ. Τάφελ, ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Β'. βιβλίου τῆς περιθεμάτων πραγματείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, σελ. 42 (2).

Ὁ κατάλογος οὗτος ἀναφέρεται πῆ μὲν ὡς δῆθεν ἔργον Βασιλείου τινὸς ἐξ Ἀρμενίας, πῆ δὲ ὡς ἔργον τοῦ Ἐπιφανίου, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Μετ' αὐτοῦ δὲ ταυτίζεται ἕτερος κατάλογος ἐκδομένος ὑπὸ τοῦ Γοάρου ἐν τῇ προμνησθείσῃ αὐτοῦ ἐκδόσει σελ. 365-378. Τὸ καθ' ἡμᾶς, παραδεχθέντες ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐκδόσει ὡς βᾶσιν τὸ παρὰ Βευερηγίῳ κείμενον τοῦ διαληφθέντος καταλόγου, ὑπεσημειώσαμεν ἐν οἰκείῳ τόπῳ τὰς οὐσιώδεις διαφορὰς τῶν παρὰ Γοάρου ἐκδοθέντων.

Ὁ ἐν σελ. 474-486 ὑπὸ στοιχ. Β'. κατάλογος, ἐπιγραφόμενος κοινῶς, Διατύπωσις τοῦ Βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι, κτλ., ἀνήκει, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ ἀναμφισβητήτως καταφαίνεται, εἰς τὴν ΙΑ'. ἑκατονταετηρίδα· διετήρησε δὲ πιθανῶς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὡς ἀπλῶς ἐπεξεργασμένη τοῦ ἀνωτέρου καταλόγου δευτέρα ἔκδοσις. Ἐν τούτοις παρατηρεῖται ἐν τῇ διατυπώσει ταύτῃ, ἐκτὸς τῆς προσθήκης τῶν ἀπὸ τοῦ Λέοντος μέχρι τῆς ΙΑ'. ἑκατονταετηρίδος γενομένων νέων μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν, καὶ ἐπισκοπῶν, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν τῷ Οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ὑπαγομένων θρόνων ἤδη κατὰ πρῶτον ἀναφαιναμένη κατὰτάξις τῶν μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν, καὶ ἐπισκοπῶν, αἵτινες, ἀποσπασθεῖσαι κατὰ τὴν Η'. ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ἐσημειοῦντο ἐν τοῖς Τυπικοῖς τῆς α. κατηγορίας ἀπλῶς ἐν παραρτήματι, καὶ ἄνευ ὠρισμένης θέσεως ἐν τῇ τάξει τῶν τῷ Οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ὑπαγομένων θρόνων. Ἐντεῦθεν συνάγομεν, ὅτι κατὰ τὸν μεταξὺ τοῦ Α'. καὶ τοῦ Β'. Τυπικοῦ μεσολαβήσαντα χρόνον, ἐγένετο πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας, δι' ἧς ἐκανονίσθησαν ὀριστικῶς τὰ περὶ τῶν θρόνων τούτων. Εὐλό-

(1) Δεπτομερεστέρως πληροφoρίας περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκδόσεων τοῦ καταλόγου τούτου εὐρίσκει τις εἰς τὰς ἐπὶ τῶν καταλόγων τούτων σημειώσεις τοῦ Γοάρου, τοῦ Βευερηγίου, καὶ τοῦ Τάφελ, ἐν ταῖς ἤδη μνησθείσαις ἐκδόσεσιν αὐτῶν.

(2) Constantinus Porphyrogenitus de provinciis Regni Byzantini, Liber secundus, Europa. etc Novis curis edidit. . . Theophilus Luc. Fidevicus Tafel, Tubingæ, 1846.

γως δὲ δυνάμεθα νὰ εικάσωμεν, ὅτι τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον, δι' οὗ ἡ κατάταξις αὐτὴ καθιερώθη, εἶναι τὸ ἐν σελ. 473 πατριαρχικὸν καὶ σύνοδικὸν σημεῖωμα ἀγνώστου πατριάρχου, ἀναγινωσκόμενον ἐν σελ. 243-246 τοῦ Γραικο-Ῥωμαϊκοῦ Νομίμου, ὅπερ διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατεχωρίσαμεν μεταξὺ τῶν δύο Τυπικῶν.

Ὁ ὑπὸ στοιχ. Β'. κατάλογος ἐξεδόθη καὶ ἐν τῷ Γραικο-Ῥωμαϊκῷ Νομίμῳ, Μέρ. Α'. σελ. 88-102, ἐν μέρει δὲ σελ. 244-246, καὶ ὑπὸ Γοάρου ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Κωδικοῦ σελ. 379-391. Ἐσχάτως δὲ μετετυπώθη καὶ ἐν τῇ προμνησθείσῃ ἐκδόσει τοῦ Τάφελ, σελ. 44-51.

Ὡς βάσιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου τούτου παρεδέχθημεν τὸ παρὰ Λεῦγκλαυῖ κείμενον, συμπληρώσαντες αὐτὸ κατὰ τὰ ἑλλιπῆ αὐτοῦ μέρη, διὰ τοῦ κειμένου τοῦ Γοάρου, καὶ ὑποσημειώσαντες τὰς τε μεταξὺ τῶν δύο διαφορὰς, καὶ τὰς πρὸς τὸν παρ' Ἀλλατίῳ κατάλογον τοῦ κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα συγγράψαντος Δοξαπατρῆ ὑφισταμένης. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ περιλαμβάνονται μόνον οἱ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὑπαγόμενοι θρόνοι, ἐξεδώκαμεν ὀλοσχερῶς ἐν σελ. 486-490 τὰ εἰς τοὺς λοιποὺς πατριαρχικοὺς θρόνους ἀναφερόμενα χωρία τῆς ῥηθείσης περὶ τῶν πέντε πατριαρχικῶν θρόνων πραγματείας τοῦ Δοξαπατρῆ.

Τὴν ἀμέσως πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατάστασιν τῶν τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ ὑπαγομένων μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων, καὶ ἐπισκόπων παρίστησιν ὁ ὑπὸ στοιχ. Γ'. κατάλογος ἐν σελ. 490-495, ὅστις, ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτοῦ καταφαίνεται, ἐξεδόθη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Γέροντος, ἂν καὶ τὰ σωζόμενα αὐτοῦ κείμενα περιέχῃσι πλείστας μεταγενεστέρης προσθήκας. Ἐν τούτῳ τῷ καταλόγῳ ἀναφαίνεται κατὰ πρῶτον ἢ μετάθεσιν θρόνων ἀπὸ προβαθμιαίου τόπου εἰς ὑποδεέστερον, καὶ τ' ἀνάπαλιν. Ἀντίγραφον ὀλοσχερὲς τοῦ καταλόγου τούτου ἔχοντες ἐν τῷ ἡμετέρῳ Χειρ. Γ., παρεβάλομεν τὸ κείμενον αὐτοῦ πρὸς τὸν παρὰ Γοάρῳ ἐν σελ. 400-404 ἐκδεδωμένον, ὑποσημειώσαντες τὰς σπουδαιότερας διαφορὰς· ὁ αὐτὸς ἀναγινώσκειται καὶ παρὰ Τάφελ σελ. 51-54. Παρὰ

πόδας δὲ τοῦ καταλόγου τούτου ἐξεδώκαμεν τὰς παρὰ Γοάρῳ καὶ Γάφελ παλαιὰς σημειώσεις περὶ τινῶν μετονομασθεισῶν πόλεων, ὡς χρησίμου, πρὸς ὀρθὴν τῶν καταλόγων ἑρμηνείαν.

Τὸν κατάλογον τεῦτον διαδέχεται ἐν σελ. 497-512 ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Γέροντος συνταχθεῖσα ἔκθεσις νέα, περὶ τοῦ πῶς γράφουσιν οἱ πατριάρχαι ἀλλήλοις, καὶ τοῖς μητροπολίταις, καὶ τοῖς ἀρχιεπισκόποις, κτλ., ἧτις, ὡς ἐκ τῆς ἐν σελ. 500 γινομένης παραπομπῆς, φαίνεται σχετιζομένη πρὸς τὸν κατάλογον τοῦ Ἀνδρονίκου. Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ἔκθεσεως νέας παρεδέχθημεν τὸ ἐν τῷ Χειρ. Γ. κείμενον, ὡς ἀκριβέστερον· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Χειρ. Γ. δὲν προχωρεῖ ἐπέκεινα τῶν ἐν σελ. 503 ἐκδιδομένων αὐτῆς χωρίων, ἀνεπληρώσαμεν τὸ ἐλλεῖπον μέρος ἐκ τοῦ ἐν σελ. 406-419 τοῦ Γοάρου κειμένου. Ἠκολουθήσαμεν ὁμῶς τῇ τοῦ Χειρ. Γ. τάξει, καὶ οὐχὶ τῇ τοῦ Γοάρου, τέμνοντες τὴν ἔκθεσιν εἰς δύο μέρη, ὀδηγηθέντες ἐκ τῆς ἐν τῷ Χειρ. Γ. ἀπαντωμένης πληρεστερας ἐπιγραφῆς, ἐν ἣ διαγράφεται ἡ συνέχεια τῆς ὕλης. Τὸ μέρος τῆς ἔκθεσεως, ἐν ᾧ ἀπαριθμοῦνται οἱ ἐξάρχου καὶ ὑπερτίμου βαθμὸν φέροντες μητροπολίται, καὶ οἱ ἐσχάτως τιμηθέντες τοιοῦτοι, περιέλαβε καὶ ὁ Γάφελ. σελ. 54-55 τοῦ μνησθέντος συγγράμματος.

Περὶ τῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καταστάσεως τῶν θρόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πραγματεύεται εἰδικῶς ὁ σοφώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρυσάνθος ἐν τῷ Συνταγματίῳ αὐτοῦ, τῷ ἐκδυθέντι ἐν Τεργεβύστῳ τῆς Βλαχίας ἐν ἔτει 1815. Ἀλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων, δὲν περιελάβομεν τὴν παρὰ Χρυσάνθῳ ἐν σελ. 66 κειμένην διάγνωσιν τῶν εἰς τοὺς πέντε πατριάρχας καὶ εἰς τοὺς αὐτοκεφάλους ἀρχιεπισκόπους ὑπαγομένων θρόνων, ἀλλὰ περιορίσθημεν εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ κατὰ τὴν σημερινὴν τάξιν καταλόγου τῶν θρόνων ἀπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὑποσημειώσαντες ἐκάστοτε τὰ ἐπὶ Χρυσάνθου, ὅσακις ταῦτα μετεβλήθησαν μετ' αὐτόν. Ὡς βάσιν τοῦ καταλόγου τούτου εἶχομεν, διὰ μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους θρόνους, τὸ Συνταγματίον τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ὡς εἶχε κατὰ μεσοῦντα Ἀπρίλιον τοῦ ἐνεσῶτος ἔτους· διὰ δὲ τοὺς τῶν λοιπῶν

Ἐκκλησιῶν, τὸν ἐν Πετροπόλει κατὰ τὸ ἔτος 1851 ῥωσιστὶ δημοσιευθέντα κατάλογον, καὶ τέλος διὰ τοὺς τῆς Ἑλλάδος, τὸν περὶ ἐπίσκοπῶν καὶ ἐπισκόπων νόμον τῆς 9 Ἰουλίου 1852.

Ἐν σελ. 531-540 ἐξεδόθησαν κατάλογοί τινες τῶν ἀξιωματῶν τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐλήφθη ἐκ τοῦ Κωδικοῦ τοῦ Κουροπαλάτου, τῆς ἐν Βόννῃ ἐκδόσεως· ὁ δεῦτερος δὲ, καὶ ὁ ἐν ὑποσημειώσει τρίτος, μεταγενέστεροι μὲν τοῦ πρώτου, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι, ἐκ τοῦ Χειρ. Γ.

Τέλος ἐκ τοῦ αὐτοῦ Χειρογράφου, καὶ ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κωδικοῦ σελ. 116, ἐλήφθη καὶ ἡ διὰ στίχων πολιτικῶν ἔκθεσις περὶ τῶν ὀφφικίων τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας Ματθαίου τοῦ Βλάσταρη.

Ἀποπερατοῦται ὁ παρὼν τόμος διὰ πλουσίας συλλογῆς παντὸς εἶδους ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων, ἅτινα ἐρανίσθημεν ἐκ τε τοῦ Γραικο-Ῥωμαϊκοῦ Νομίμου, ἐκ τοῦ ἡμετέρου Χειρ. Γ. καὶ ἐκ τοῦ Συνταγματίου τοῦ Χρυσάνθου, κατατάξαντες αὐτὰ καθ' ὕλην.

Δίδοντες τέλος εἰς τὸν παρόντα πρόλογον συνομολογοῦμεν ὅτι ἡ ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ Συλλογὴ ἠδύνατο νὰ πλουτισθῇ καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων πατριαρχικῶν καὶ αὐτοκρατορικῶν διατάξεων· ἀλλ' ἐξάντλησαντες τὰ παρ' ἡμῖν πρόχειρα μέσα, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ ὑποσχεθῶμεν ἰδιαιτέραν ἔκδοσιν πολλῶν ἄλλων ἀνεκδότων μέχρι τοῦδε τοιούτων ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, ἐάν ποτε αἱ περιστάσεις μᾶς ἐπιτρέψωσι νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐκεῖνας τὰς βιβλιοθήκας, ἐν αἷς ἄφθονοι ἐπιστημονικοὶ καὶ φιλολογικοὶ θησαυροὶ, μνημεῖα τῆς ἀπαραγράπτου ἡμῶν προπατορικῆς εὐκλείας, λανθάνουσιν εἰσέτι κρυπτόμενοι.

Ἐν Ἀθήναις, 29 Ἰουνίου 1855.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ

ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ

Η ΜΥΣΤΙΚΟΥ,

Α'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΛΑΣ ΑΜΙΣΘΙ
ΔΙΔΟΣΘΑΙ ΤΟΙΣ ΑΙΤΟΥΣΙΝ, ΩΣ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΕΝ
ΤΩ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΕΙΩ (1).

ΧΑΛΕΠΟΝ μὲν, πάθος σαρκός, χρόνιον ἤδη γενόμενον, εκ-
μοχλεῦσαι· χαλεπώτερον δὲ, χρονικῆ παρόδῳ βεβαιωθὲν ἔθος
ἀποσκευάσασθαι· ἄμφω γὰρ πρὸς ἕξιν τινὰ μεταστοιχειοῦνται,
πρᾶγμα γινόμενα μονιμώτερον, καὶ βραδίως ἤκιστα δυνάμενον
μεθαρμόζεσθαι. Ἄλλ' εἰ καὶ ταῦθ' οὕτω τφόντι δοκεῖ, ἀλλ' ἡμεῖς
γε ῥᾶον παλαιὰν συνήθειαν, τὸ φαῦλον πρόδηλον ἔχουσαν, τοῦ
εὐαγοῦς τοῦδε τόπου ἐξεφορήσαμεν, τὸ ἀκαπήλευτον αὐτῶ

(1) Νικόλαος ὁ Παλαιός, ὁ καὶ Μυστικός ἐπικληθεὶς ἐξ αὐτοῦ πρότερον περιεβέ-
βητο ἀξιώματος, ἔζη ἐπὶ τῶν βασιλείων Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Ἀλεξάνδρου, Κων-
σταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνῶ. Προχειρισθεὶς εἰς
τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον περὶ τὸ ἔτος 892, ἀφορίζεται τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ 901,
τὸν αὐτοκράτορα Λέοντα, ὡς συνάψαντα τέταρτον γάμον μετὰ τῆς Ζωῆς, καὶ
ὑποχρεωθεὶς παραιτεῖται τὸ ἔτος 903. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 911, ἐπὶ τοῦ βασιλέως
Ἀλεξάνδρου, ἀνακαλεῖται τὸ Ἔ. εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, καὶ ποιμάνει τὴν
τοῦ Χριστοῦ κοίμην ἕως τοῦ ἔτους 924, ἀποθνήσκει. Ἐπὶ τῆς δευτέρας τούτου
πατριαρχίας ἐγένετο ὁ Τόμος τῆς ἐνώσεως. Σῶζονται δὲ αὐτοῦ ἐκτὸς τῆς πα-
ρούσης διατάξεως καὶ ἐπιστολαὶ τινες.

(ΤΟΜ. Ε΄.)

μνηστευσάμενοι· καὶ γὰρ ὁ τοῦδε τὴν φυλακὴν ἐμπειστευμέ-
 νος, ὅν ὀστιάριον ἡ Ῥωμαίων γλῶσσα καλεῖ, τοὺς πατριαρχι-
 κάς αἰτουμένους ἐπιστολάς, μισθῶς, ὡς οὐκ ὄφελεν, ἀπήτει
 τῆς παραλήψεως· καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα λίαν ἐφύθριστόν τε καὶ
 καταγέλαστον, οὐ μόνον Θεὸν παροργίζον, ἀλλὰ καὶ τὸν σεμνὸν
 τόπον ἐξατιμοῦν, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Ιερουσλήνης ἐκφραυλίζον αἰδέ-
 σιμον. Ἄλλ' ἡμεῖς γε τὴν ὀστιάριου σκῆψιν ἐκφυλοφοροῦντες,
 τούτῳ μὲν βόγαν ἐτήσιον δίδοσθαι ἐτάξαμεν· τὴν πονηρὰν δὲ
 συνήθειαν, λήθη βαθεία, καὶ αἰδίῳ ὑπερορίᾳ παρεπεμφάμεθα·
 ἦν μηδαμῶς χώραν ἔχειν ἔτι, ἐν ἀγίῳ διοριζόμεθα Πνεύματι,
 ἐντελλόμενοι τοῖς τε κατὰ καιροὺς χαρτοφύλαξι, καὶ τοῖς ἀμφ'
 αὐτοῦ νοταρίοις, ἄθραυστον τὸν παρόντα τύπον διατηρεῖν,
 καὶ τούτου ἐπιμελεῖσθαι ἀεὶ· ὡς μὴ ῥαστώνῃ τινὶ καὶ ὀλιγωρίᾳ,
 ὃ δὴ καὶ ὑπολαμβάνειν, μήτοι γε πράττειν, ἐφάμαρτον, καὶ τὸ
 βραχύτατον περιτρέπεσθαι. Ἰὴ δὲ παρόπται τινὲς τοῦ τοσούτου
 ἀγαθοῦ ἐκ μεγάλης περὶ τὰ θεῖα φωραθεῖεν καταφρονήσεως,
 τοῦτον μὲν γνώμη φιλόθεος πρὸς τὴν ἀξιέπαινον ἐπανάζει εὐ-
 γένειαν· αὐτοὶ δ' εὖ ἴστωσαν, ὡς δίκας Θεῶ δώσουσι νῦν τε,
 καὶ ὀπηνίκα· οὐ τὰ μείζω μόνον τῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ
 αὐτὰ γε τὰ μέτρια πυρὶ ταλαντεύεται καὶ διακρίνεται. Ὡς γὰρ
 τὰ θεῖα τῆς ἀξιολόγου καθεστήκασιν ἀντιδόσεως ἄξια, οὕτω
 καὶ τὰ τῆς ἐναντίας μοίρας, τὴν ἰσοπαλῆ τοῖς ἔργοις παρέχε-
 ται ἀμοιβήν.

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ.

Β'. ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ,

*Καὶ εἰδησικ, πῶς ἡ τετραγαμία τῷ βασιλεῖ κυρίῳ
Λέοντι τετόλμηται, καὶ ὅπως κατήργηται διὰ τοῦ
Τόμου τῆς Ἐνώσεως (1).*

ΛΕΩΝ ὁ σοφώτατος εἶχε μὲν πρώτην γαμετὴν τὴν ἁγίαν Θεοφανῶ, μεθ' ἧς καὶ θυγατέρα ἔτεκεν· ἀλλὰ τάχιον ἔτεθνήκει. Καὶ αὐτῆς δὲ πρὸς Κύριον ἀπελθούσης τῆς ἁγίας, ζεύγνυται Ζωῆ τῇ θυγατρὶ τοῦ Τζαουτζᾶ Στυλιανοῦ, ἑνὸς τῶν ἀρχόντων καὶ φίλων τοῦ βασιλέως. Κακείνης συντόμως ἄπαιδος τελευτησάσης, καὶ τρίτην ἠγάγετο γυναῖκα, Εὐδοκίαν, τὴν ἀπὸ τοῦ Θέματος Ὀψικίου ἐπιλεγεῖσαν διὰ τὸ κάλλος, ἥτις ἐν αὐταῖς ταῖς ὠδίσι θνήσκει σὺν τῷ βρέφει. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφάτῳ συσχεθεὶς λύπη ἐπὶ τῷ καταλειφθῆναι ἄπαις, ἐφέσει τεκνογονίας καὶ τετάρτην λαμβάνει γυναῖκα, τὴν τῆς Καρβωνοψίνης Ζωὴν, καὶ τίκει μετ' αὐτῆς τὸν Κωνσταντῖνον. Ὁ πατριάρχης δὲ Νικόλαος, καὶ οἱ μητροπολίται, ἀφορίζουσι τὸν βασιλέα τῆς Ἐκκλησίας· καὶ τὸν ἀφορισμὸν, οἱ μὲν τινες τῶν ἀρχιερέων συντεμεῖν ἔλεγον δεῖν, καὶ μὴ ἐπὶ πλείονα παρατείνειν καιρόν· οἱ δὲ οὐκ ἐπέειθοντο. Καὶ σχίσματα ἦν ἐν αὐτοῖς, καὶ στάσις πολλή· καὶ πολλὰ δεόμενον τὸν βασιλέα, καὶ παρακαλοῦντα, οἱ μὲν προσεδέχοντο· οἱ δὲ, ἀπειθεῖς ἦσαν, καὶ ἄτεγκτοι. Ὁ δὲ βασιλεὺς, συνετός ὢν, καὶ, ὅθεν ἀνεφύη τὸ ἀσύμφωνον τῶν ἀρχιερέων, οὐκ ἀγνοῶν, μεθίστησι τὸν πατριάρχην Νικόλαον, καὶ ἐξορίζει τῆς Ἐκκλησίας ὡς ψεύστην, καὶ πολλάκις μὲν ὄρκους διαβεβαιοῦντα καὶ ὑποσχόμενον δοῦναι τῷ βασιλεῖ τὴν τοῦ ἐπιτιμίου συμπάθειαν, τσαυτάκις δὲ μεταμελόμενον καὶ ἀναβαλλόμενον ἐπίτη-

(1) Ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἔτος 920. Παρατίθενται δὲ αἱ διατάξεις τοῦ Τόμου τούτου ὑπὸ τοῦ Βαλααμῶνος ἐν τῇ Νομοκάνονι Τίτλ. ΙΓ'. κεφ. 6'. (Τόμ. Α'. σελ. 280), καὶ ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ τοῦ κανόνος Δ' τοῦ Βασιλείου, (Τόμ. Δ'. σελ. 103), καὶ ὑπὸ τοῦ Βλασάρεως ἐν στοιχ. Γ'. κεφ. 8'. (Βλέπε Τόμ. 5').

δες. Προβάλλεται δὲ πατριάρχην τὸν ἑαυτοῦ πνευματικὸν πατέρα Εὐθύμιον, ἄνδρα πολλοῖς ἔτεσι τῇ μοναχικῇ διαπρέψαντα ἀσκήσει, καὶ προφητικοῦ χαρίσματος ἠξιωμένον. Οὗτος ἐλεύθερον τοῦ ἐπιτιμίου δείκνυσι τὸν βασιλέα, καὶ τοῦ χρονίου δεσμοῦ ἀπολύει, καὶ εἰς κοινωνίαν δέχεται. Ἄλλ' ἦσαν ἔτι πολλοὶ τῶν ἀρχιερέων, οἳ μὴ συνελθόντες τῇ τοῦ πατριάρχου οἰκονομίᾳ, καὶ μᾶλλον οἳ τοῦ μέρους τοῦ ἐκβληθέντος Νικολάου. Ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς Δέων μετέστη πρὸς Κύριον, καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκείνου Ἀλέξανδρος τῆς βασιλείας ἐγκρατῆς ἦν, τὸν μὲν πατριάρχην Εὐθύμιον ἐξωθεῖ τῆς Ἐκκλησίας μεθ' ὕβρεων, ἀντεισάγει δὲ πάλιν τὸν προεκβεβλημένον Νικόλαον καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐστασίαζες πράγματα, διαιρεθέντων τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῶν μὲν, τῷ ἐκβληθέντι πατριάρχῃ, τῶν δὲ, τῷ ἀντεισαχθέντι προσκειμένων. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἐτεθνήκει· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος τῆς βασιλείας κληρονόμος ἐγεγόνει· ὃς συγκαλέσας τὸν τε πατριάρχην Νικόλαον, καὶ σύμπαντας τοὺς ἀρχιερεῖς, (ὁ γὰρ Εὐθύμιος ἤδη πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε,) πείθει τούτους πρὸς μίαν γνώμην συνελθεῖν καὶ ὁμόνοιαν, καὶ δοῦναι τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ μετὰ θάνατον κοινῇ ψήφῳ τὴν ἄφεσιν κανονικὴν δὲ ψῆφον ἐκθεῖναι, τοῦ μηκέτι τολμᾶν τοιοῦτον, ἢπραχθῆναι ἀμάσθημα, ἐφ' οἷς ὁ λεγόμενος οὗτος τῆς Ἐνώσεως Τόμος προέβη.

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ,

Ἦτοι ἐκθεσις τῆς γενομένης τῆς Ἐκκλησίας ἐνώσεως, ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ, τοῦ μὲν, βασιλεύοντος, τοῦ δὲ, τὸ τηλικαῦτα τῷ τοῦ βασιλεωπάτορος ἀξιωματι διαπρέποντος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς, τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς, ὅσοι μετ' ἐκείνων ἄξιοι γεγόνασιν τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, ἐξαίρετόν τινα κληρὸν τὴν εἰρήνην κατέλιπε, τοῦτο γνώρισμα παρεχόμενος τυῖς οἰκείοις τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος, εἰ τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης σφιγγόμενοι, μὴ τὴν τοῦ Πνεύματος διασπῶσιν ἐνότητα· πρότερον αὐτὸς οἰκείῳ ὑποδείγματι δείξας ἡμῖν, ἣν ἔχει περὶ τῆς εἰρήνης προαίρεσιν, δι' ἣν ὑπεράνω παντὸς ὕψους τελῶν, ἐπὶ τὴν ἐσχατιάν

κατῆλθε τὴν ἡμετέραν, καὶ παραπλησίως ἡμῖν σαρκὸς καὶ αἵματος ἐκοινώνησεν, ἵνα τοὺς ἐξ ἀλλήλων διηρημένους εἰς ἐνότητα καταστήσῃ· ἔπειτα καὶ τοῖς τὰ ἐκείνου μαθήματα(1) πεπαιδευμένοις, ταύτην κατέλιπε τὴν κληρονομίαν, τὸ εἰρηνεύειν ἐν ἀλλήλοις καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς εἰρήνην ἄγειν ἐτέρους, πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζοντας. Ἀλλὰ γὰρ τοιοῦτου ὄντος τοῦ πράγματος, ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρι τοῦ νῦν οὐ δέλιπεν ἡ τοῦ πονηροῦ ρασιώδης κακία τὸ ἱερὸν τῆς Ἐκκλησίας διαταράττουσα πλήρωμα, νῦν μὲν ταύτην, νῦν δὲ ἐκείνην ἀνακινούσα τὴν πρόφασιν· ἀλλ' ὁ μὲν, τοιοῦτος. Ὁ δὲ τῆς εἰρήνης αἴτιος καὶ διδάσκαλος Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πύλας εἰπὼν ἄδου μὴ κατισχύσειν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, αἰεὶ τὰ σκάνδαλα εἰς τὴν τοῦ πονηροῦ κεφαλὴν περιτρέπων, τὴν εἰρήνην τῇ Ἐκκλησίᾳ διαφυλάττει ἀλύμαντον. Οὗτος ἐκεῖνος, ἡ εἰρήνη ἡμῶν, Χριστὸς ὁ Θεός, ὁ Πατήρ, ὁ Ἀρχιερεὺς, ὁ Ποιμὴν ὁ ἀληθινός, τῶν ἱερῶν τέκνων τῆς πανάγνου νύμφης αὐτοῦ, τῆς Ἐκκλησίας, ἐξ ἀλλήλων διασπασθέντων, τῇ αὐτοῦ προνοίᾳ καὶ χάριτι τὴν ἔνωσιν αὐτοῖς κατεπράξατο, καὶ τοῖς ἀχράντοις κόλποις πάλιν συνέγαγε τῆς μητρὸς, διδοὺς ἐκείνη μὲν χαίρειν ἐπὶ τῇ συναγωγῇ τῶν τέκνων· ἑαυτῷ δὲ τὴν ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ μιᾶς καρδίας προσάγεσθαι τῆς δόξης ἀναφορὰν· πᾶσι δὲ τοῖς, ὅσοι μὴ πρὸς τὴν ταραχώδη τοῦ δαίμονος προαίρεσιν ἀποκλίνουσιν, ἀλλὰ τοῦ τῆς εἰρήνης αἰτίου τὸ παράγγελμα τιμῶσι, τὴν εὐχαριστίαν προσάγειν. Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἄνω χρόνων ἐγένοντο σκανδάλων ἀφορμαί, ὅποιαί δὴ καὶ γεγόνασιν· καὶ πρὸς τὴν ἐκάστοτε κίνησιν τοῦ κακοῦ, τοῖς σοφοῖς τῶν Ἐκκλησιῶν οἰκονόμοις ἢ πρόσφορος ἐξεύρηται θεραπεία. Νῦν δὲ, ὅτε συμβέβηκε τεταράχθαι τὴν Ἐκκλησίαν ἐξ ἀφορμῆς γαμικῆς, ἐν τῷ μὴ τυγχάνειν τὸν γάμον ἐλεύθερον μέμψεως, πρὸς τὴν ἐκείνου κώλυσιν ἢ τῆς Ἐκκλησίας ἱερὰ κρίσις φέρει τὴν γνώμην, καὶ τοῦ μὴ προέρχεσθαι τοῦτον ἔτι χώραν εὐρίσκειν· οὕτω γὰρ καὶ νῦν καὶ μετέπειτα τῶν κατεχόντων σκανδάλων ἀπηλλάχθαι περιγενήσεται τοῖς, ὅσοι μὴ τὸ φιλόνηκον καὶ τὴν ἔριν ἀντὶ τῆς εἰρήνης ἠγάπησαν τοῦ Χρι-

(1) μαθήματα Δ. ἐν περισειλ.

στοῦ. Τῆς γὰρ προφάσεως ἐκποδῶν γεγεννημένης, ἀφ' ἧς ἐξέφυε τὰ σκάνδαλα, τοῦ εἰρηνεύειν τοῖς ἀγαπῶσιν εἰρήνην οὐδεμία ἐστὶν ἡ κωλύουσα πρόφασις· καὶ γὰρ ἐν παντὶ πράγματι οὕτως ἔχει· τῆς σφαλερᾶς αἰτίας τῆς τῶν ἀτόπιων γενέσεως ἐκποδῶν καθισταμένης, πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐταξίαν ἀποκαθίσταται τὰ τέως ἐκεῖθεν λαβόντα τὸ πονηρῶς διακεῖσθαι, οὕτω καὶ σωματι νύσου προσγενομένης, τοῦ αἰτίου ταύτης ἀναχωρήσαντος, τὸ ὑγιαίνειν ἐπανέρχεται, καὶ θαλάσση ἐξ ἀνέμων βιαιότητος ταραττομένη, τῆς καταιγίδος πεπαυμένης, ἡ γαληνῶσα κατάστασις ἐπανήκει. Διὰ τοῦτο κοινῇ συναθροισθέντες ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς, ὅσοι μὴ ἑαυτοῖς, (ἐγὼ γὰρ εἰπεῖν, ἄλλοις) ἀρέσκειν ἠγάπησαν, ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν εἰρήνην τοῦ στασιάζειν προετίμησαν, συνείδομεν, ἐπεὶπερ ἐκ τῶν γαμικῶν ἀφορμῶν τὰ σκάνδαλα τὴν γένεσιν ἔλαβε, ταῦτα διανακαθᾶραι, καὶ διασφαλίσασθαι, τοῦ μηδαμῶς ἔτι διὰ τῆς αὐτῶν εἰς τὸν βίον προόδου μῆτε τὴν Ἐκκλησίαν ταραττεῖν, μῆτε τὴν ζωὴν τῶν οὕτω ζῆν ἐλομένων, κατάκριτον καὶ κατεγνωσμένην ποιεῖν. Καὶ λοιπὸν ἀποφαινόμεθα κοινῇ γνώμη καὶ κρίσει, ἀπὸ γε τοῦ παρόντος ἔτους, ὃ ἐστὶν ἑξακισχιλιό- σον τετρακοσιοσὸν εἰκοσὸν ὄγδοον, ἐπινεμύσεως ὀγδόης, τέταρτον(1) γάμον μηδενὶ ταλμαῖσθαι, ἀλλ' εἶναι ἀπόβλητον παντελῶς· καὶ τὸν, εἴ τις ἐπὶ τοιοῦτο ἐλθεῖν συνοικέσιον προθυμηθεῖη (2), πάσης ἀπεστερημένον εἶναι συνάξεως ἐκκλησιαστικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς πρὸς τὸν ἅγιον ναὸν εἰσόδου ἀλλότριον, μέχρις ἂν ἐπιμένοιοι(3) τῷ συνοικεσίῳ· τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀγίοις ἔδοξε Πατράσι· καὶ ἡμεῖς δὲ τὴν γνώμην ἐκδηλοτέραν(4) ποιῶντες, ὡς ἀλλότριον αὐτὸν τῆς χριστιανικῆς πολιτείας ἀποκηρύττομεν (5). Ἀλλ' οὕτω μὲν περὶ(6) τοῦ τετάρτου γάμου.

Ἰνα (7) δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων γάμων εὐσχημονέστερον τυπωθῆ, καὶ τοῦ τῶν Χριστιανῶν βίου μὴ ἀνάξιον ἔχη τὴν προσαγωγὴν (8), καὶ περὶ τοῦ τρίτου ὀρίζομεν γάμου, ὥστε μὴ

(1) Ἐνταῦθα ἀρχεται ὁ κανὼν Α'. τοῦ Τόμου τῆς Ἐνώσεως. Σ. Ρ. — (2) Σ. Ρ. καὶ Α. ἐν περισελ. — προθυμηθεῖη Α. — (3) Σ. Ρ. καὶ Α. ἐν περισελ. — ἐπιμένοιοι Α. — (4) Α. — ἐκδηλοτέραν Σ. Ρ. — (5) ἀποκηρύττομεν Α. ἐν περισελ. — (6) Σ. Ρ. καὶ Α. ἐν περισελ. — ἐπὶ Α. — (7) Ἐνταῦθα ἀρχεται ὁ κανὼν Β'. Σ. Ρ. — (8) Σ. Ρ. Α. — προσαγωγὴν Α. ἐν περισελ.

ἀπλῶς, μηδὲ, ὡς ἔτυχεν, ἐπιτελεῖσθαι αὐτόν· καὶ γὰρ συγ-
 κεχώρηται μὲν ὡς ῥύπασμα τοῖς Πατράσιν, οὕτω τότε, καθὼς
 νῦν, γινομένου τοῦ πράγματος ἀπηρυθριασμένως (1), οὐδ' εἰς
 πλάτος ἐξηπλωμένου, ἀλλ' ὡσπερ εἴ τις ἐν οἴκῳ παραπεπτω-
 κὸς ἐν γωνίᾳ παρίδῃ πολλάκις κείμενον ῥύπασμα. Νῦν δὲ,
 ὅτε χώραν ἔλασσε παρρησίας, καὶ ὡς οὐδὲν ἔχων εἰς ἀσχημο-
 σύνην, οὐδὲ ῥυπαίνων (2) λογίζεται ἐκ τοῦ προεῖναι εἰς πληθυ-
 σμὸν, καλῶς ἔδοξεν ἀνακαθαίρειν αὐτόν, ὡσπερ καὶ αἰσχος οὐκ ἐν
 γωνίᾳ παρερρίμμενον, ἀλλ' ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῆς οἰκίας, οὐδαμῶς
 ἐῶμεν, ἀλλὰ καθαίρομεν, καὶ τὸ ἐκ τούτου ἀηδὲς ἀποβάλλομεν.
 Καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ τοίνυν συνυπείκοντες ἀσθενείᾳ, καὶ τῆς πρε-
 πούσης εὐσχημοσύνης φροντίδα ποιούμενοι τῇ Χριστιανῶν ζωῇ,
 τοῦτο ἐπὶ τῶν τριγάμων (3) παραφυλάττεσθαι διορίζομεν, ὥστε
 εἴ τις πρὸς τεσσαρακοστὸν ἔτος ἀναβεβηκῶς, καὶ μήτε τὴν φύσιν
 αἰδούμενος, μήτε τῆς ὀφειλομένης Χριστιανοῖς εὐκόσμου ζωῆς
 φροντίδα ποιούμενος, ἀλλὰ μόνῃ τῆς ἐμπαθοῦς ἐπιθυμίας γινό-
 μενος, πρὸς τρίτον ἑαυτὸν ἐπιρρίπτει γάμον, τοῦτον μετὰ πάσης
 ἀκριβείας καὶ παρατηρήσεως μέχρι πενταετίας ἀμέτοχον εἶναι
 τῆς τοῦ ἁγιασμοῦ μεταλήψεως, καὶ μηδαμῶς ἐπ' αὐτῷ συντέ-
 μεσθαι τὸν χρόνον· ὅς γὰρ μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τὸ
 ῥύπασμα ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ εἶναι καὶ λέγεσθαι ἡγά-
 πησε, τίνα παρέξει πληροφορίαν τῆς περὶ τὸν βίον αὐτοῦ σπου-
 δῆς, δι' ἣν ὁ χρόνος τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγιασμάτων αὐτῷ
 συντμηθήσεται; Ἀλλὰ γὰρ καὶ μετὰ τὸ ἀξιώθῃναι τῆς ἀχράντου
 μεταλήψεως, οὐκ ἔσται συγκεχωρημένον αὐτῷ ἐν ἄλλῳ καιρῷ
 τῇ μεταλήψει προσιέναι, ἢ ἐν μόνῃ τῇ σωτηρίᾳ (4) τοῦ Χριστοῦ
 καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσει, διὰ τὴν ἐκ τῆς προηγουμένης ἐγκρα-
 τείας τῶν νηστειῶν ὅσον δυνατόν ἀνακάθαρσιν. Ταῦτα δὲ φα-
 μὲν, ὅταν μὴ τέκνα παρῆ ἐκ τῶν προτέρων γάμων τοῖς ἤδη
 μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τρίτην ἄγεσθαι προηρημένοις γυ-
 ναῖκα· ἐπεὶ, ἐὰν τέκνα παρῆ, ἀσυγχώρητος αὐτοῖς ἡ τριγαμία·
 λίαν γὰρ ἐστὶν ἄδικον, τὸν μὲν χαρίζεσθαι τῇ ἐξώρῃ ἐπιθυμία, τοῖς

(3) Α. — ἀπηρυθριασμένως Σ. Ρ. καὶ Α. ἐν περισειλ. (2) ἔχων . . . ῥυπαίνων Σ. Ρ.
 (3) Σ. Ρ. Α. ἐν περισειλ. — τρίτων γάμων Α. — (4) Α. — τῇ τοῦ Σωτῆρος καὶ
 Θεοῦ ἡμῶν Σ. Ρ.

δὲ παισὶ τῶν προτέρων γάμων μὴ προνοεῖσθαι τὸ ἀσφαλές, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ ἀτάραχον, καὶ ὅσα οἶδε τὸ ἀνθρώπινον καταλαμβάνειν ἐκ τῆς πολυσπόρου (1) τεκνώσεως. Καὶ εἴ τις δὲ τριακοντούτης ὢν, καὶ τέκνα ἔχων ἐκ τῶν προλαβόντων γάμων, τρίτη συνάπτοιτο γυναικί, καὶ οὗτος ἀσυγχώρητος μέχρι τετάρτου ἔτους, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ἀγιασμάτων ἀμέτοχος ἔστω (2), διότι δῆλός ἐστιν, ἐξ οὐδενὸς ἑτέρου, ἀλλ' ἢ ὑπὸ ἀκρασίας κινούμενος, καὶ τοῦ δούλου εἶναι σαρκικῆς ἐπιθυμίας, ἐπὶ τὸν τοιοῦτον γάμον ἐλθεῖν. Καὶ μετὰ τὸ τυχεῖν δὲ τῆς μεταλήψεως τῶν μυστηρίων, τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνον ἀξιωθήσεται τῆς ἀπολαύσεως (3)· ἅπαξ μὲν, ἐν τῇ σωτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσει, δεύτερον δὲ, ἐν τῇ Κοιμήσει τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ τρίτον, ἐν τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, διὰ τὸ καὶ ἐν ταύταις προηγεῖσθαι νηστείαν, καὶ τὸ ἐκ ταύτης ὄφελος. Εἰ δὲ παῖδες μὴ παρείησαν (4), ἐπειδὴ τὸ τεκνογονίας ἐπιθυμεῖν οὐκ ἀσύγνωστον, τὸ τηνικαῦτα συγγνώμης ἀξιωθήσεται ὁ τοιοῦτος γάμος, καὶ μόνῳ τῷ ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρι τοῦ νῦν κρατήσαντι ἐπιτιμίῳ θεραπευθήσεται. Ταῦτα μὲν καὶ περὶ τοῦ τρίτου γάμου. Οὐ μὴν (5) οὐδὲ τὸν δεύτερον, οὐδὲ τὸν πρῶτον ἐκτὸς ἀσφαλείας ἔωμεν· ἀλλὰ κάκεινους ὀρίζομεν οὕτω συνίστασθαι, ὥστε μηδεμίαν ἔχειν πονηρὰν αἰτίαν, ἢ ἐξ ἀρπαγῆς, ἢ ἐκ προηγησαμένης λαθραίας φθορᾶς, ἀλλὰ νομίμως, καὶ καθαρύοντας τῶν τοιούτων μολυσμάτων, καὶ πορνικῆς ἀκαθαρσίας. Εἴ τις οὖν τῶν εἰρημένων καταφρονήσας τύπων, πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν πρώτην ἢ δευτέραν συνέλθοι, τοῦτον ἢ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἢ καθαρὰ καὶ μηδένα σπῖλον ἔχουσα ἢ ῥυτίδα, τοῖς σωτηρίοις ὑποβάλλουσα ἑτασμοῖς, οὐ πρὶν εἰς μετάληψιν τῶν θείων παραδέξεται μυστηρίων, ἢ τὸν ὠρισμένον ἐπὶ τῇ πορνείᾳ χρόνον ἀκριβῶς ἐκπληρώσῃ (6), (εἰ μὴ ἄρα ἢ τοῦ βίου ἀναγκαῖα κατεπείγοι ἀναχώρησις,) τουτέστι, μέχρις ἂν τὸ ἔσδομον ἐκπληρωθῇ ἔτος· ὁ δὲ τολμῶν ἱερεὺς

(1) Σ. Ρ. Α. ἐν περισσεῖ. — πολυπόρου Α. — (2) Σ. Ρ. Α. ἐν περισσεῖ. — ἔστω Α. — (3) Α. — ἀπολαῦσαι Σ. Ρ. — (4) Σ. Ρ. Α. ἐν περισσεῖ. — περίεσι Α. — (5) ἐν ταῦτα ἀρχεται ὁ κανὼν Γ'. Σ. Ρ. — (6) [μάθη] ἀκριβῶς αὐτὸν ἐκπληρῶσαι Α.

παρὰ τὸν διατετυπωμένον ὄρον μεταλήψεως θείας τινά τούτων ἀξιῶσαι, περὶ τὸν ἴδιον κινδυνεύσει βαθμὸν, δηλονότι τοῦ ἀξιωθέντος παρὰ τὸν ὠρισμένον τύπον τῆς θείας κοινωνίας, πάλιν εἰς τὸ ἀκοινωνήτον περισταμένου, μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἐβδόμου ἔτους.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν (1), ὡς δεδήλωται, ὑπὸ τῶν πάλαι βασιλευσάντων ἐπράχθησαν. Νῦν δὲ τῆ τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εὐδοκία καὶ χάριτι, καὶ ταῖς τῆς πανάγνου καὶ Θεομήτορος, καὶ ταῖς τοῦ μεγάλου Ἀρχιερατῆος πρεσβείαις (2), τοὺς ἤδη πρὸ ἐνεήκοντα χρόνων ἕνεκεν τῆς προδηλωθείσης αἰτίας καὶ ἀφορμῆς ἀποβραγέοντας ἱερεῖς καὶ μονάζοντας, ἡ παγγάληνος βασιλεία τῶν θεοστεφῶν βασιλέων ἡμῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου συνῆψέ τε καὶ συνήνωσε, καὶ μίαν καθολικὴν καὶ ἀποσολικὴν Ἐκκλησίαν εἰργάσατο· ὅθεν χρῆν ἀνακηρύττεσθαι τε καὶ μεγαλύνεσθαι τοὺς τὸ τοιοῦτον θεοφιλῆς καὶ ἀξιόλογον ἔργον πεπληρωκότας.

Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, τῶν ὀρθοδόξων ἡμῶν βασιλέων, πολλὰ τὰ ἔτη. Τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης Θεοφανοῦς, πολλὰ τὰ ἔτη. Νικολάου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, πολλὰ τὰ ἔτη. Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ, Χριστοφόρου, Ῥωμανοῦ, Νικηφόρου, καὶ Ἰωάννου, τῶν τὴν οὐράνιον βασιλείαν τῆς ἐπιγείου ἀλλαξαμένων, αἰωνία ἡ μνήμη. Εὐδοκίας καὶ Θεοφανοῦς, Θεοδώρας καὶ Ἐλένης, τῶν εὐσεβεστάτων Αὐγούστων, αἰωνία ἡ μνήμη. Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου, καὶ Μεθοδίου, τῶν ἀοιδίμων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν, αἰωνία ἡ μνήμη. Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου καὶ Ἄντωνίου, Νικολάου καὶ Εὐθυμίου, Στεφάνου, Τρύφωνος, Θεοφυλάκτου, Πολυεύκτου, καὶ Ἄντωνίου, τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν, αἰωνία ἡ μνήμη. Ἄπαντα τὰ κατὰ τῶν ἁγίων πατριαρχῶν, Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου, καὶ Μεθοδίου, γραφέντα, ἡ λαληθέντα, ἀνάθεμα. Ἄπαντα (3) τὰ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν

(1) Α. Χ. Τρ. — ἀλλὰ τὰ σκάνδαλα δῆλον ταῦτα μὲν Σ. Ρ. — (2) καὶ ταῖς τῆς παναγίας . . . πρεσβείαις, οὐ καίτοι παρὰ Α. ἀλλ' ἐν Σ. Ρ. — (3) Ἐνταῦθα ἄρχεται ὁ κανὼν Δ'. Σ. Ρ.

παράδοσιν, καὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ ὑποτύπωσιν τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων (1) Πατέρων κεινοτομηθέντα καὶ πραχθέντα, ἢ μετὰ τοῦτο πραχθησόμενα, ἀνάθεμα. Τοῖς συκοφάτοῦσι (2) τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, ὅτι τετραγαμίαν ἐδέξατο, χάριν τῆς εὐδοκίᾳ Θεοῦ γεγενημένης οἰκονομίας, καὶ τῆς προσλήψεως καὶ ἐνώσεως τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οὓς ἡ τῶν προλαβόντων σκανδάλων αἰτία ἐχώριζεν, ἀνάθεμα. Τοῖς τολμῶσι (3) λέγειν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τὸ καθαρὸν καὶ ἄχραντον οὐ σώζει τῆς ἀγιστείας αὐτῆς, ἀλλὰ μολυσμὸν τινα προσετρίψατο διὰ τὴν χάρι Θεοῦ γενομένην σύναψιν τῶν τέκνων, οὓς διεμέρισε μὲν τὸ ἤδη προγεγονὸς σκάνδαλον, συνήψε δὲ ἡ τούτου παρὰ πάντων ὁμοῦ ἀθέτησις καὶ ἀποκήρυξις, ἀνάθεμα. Τοῖς ἐν καταφρονήσει (4) τιθεμένοις τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας τῶν μακαρίων (5) Πατέρων ἡμῶν, οἳ καὶ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν ὑπερείδουσι, καὶ ὅλην τὴν χριστιανικὴν πολιτείαν κοσμοῦντες πρὸς θεῖαν ὁδηγοῦσιν εὐλάβειαν, ἀνάθεμα.

Τούτων οὕτω διωρισμένων πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, τοῦ ἀμέτοχον εἶναι τὸ εὐσεβὲς τῶν Χριστιανῶν πλήρωμα τῶν ἐξ ἀθεμίτων γάμων ῥύπων, δεόμεθα τῆς σῆς ἀγαθότητος, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἔτι καὶ διαπαντὸς πᾶν σκάνδαλον, πᾶσαν διαμερισμοῦ αἰτίαν, τῆς σῆς ἐξελαύνειν Ἐκκλησίας, καὶ συντηρεῖν αὐτῇ τὴν εἰρηναίαν κατάστασιν, πρεσβείαις τῆς Δεσποίνης ἡμῶν καὶ ἀχράντου σου Μητρὸς, τῶν πανιέρων σου μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων, δι' ὧν ἐν πάσῃ τῇ Οἰκουμένῃ τὴν σὴν κατεφύτευσας εἰρήνην, καὶ πάντων οἷς ἐξ αἰῶνος εὐαρεστούμενος ἄφθης ἁγίοις. Ἀμήν (6).

(1) Α. — μακαρίων Σ. Ρ. — (2) Ἐνταῦθα ἄρχεται ὁ κανὼν Ε'. Σ. Ρ. —

(3) Ἐνταῦθα ἄρχεται ὁ κανὼν Σ'. Σ. Ρ. — (4) Ἐνταῦθα ἄρχεται ὁ κανὼν Ζ'. Σ. Ρ. — (5) Σ. Ρ. — τῶν ἱερῶν Α. — (6) Ἄπας ὁ τελευταῖος οὗτος παράγραφος οὐ κεῖται παρὰ Λεθγαλ. ἀλλ' ἐν τῇ Ῥωμικῇ Σταχυολογίᾳ, ληφθεὶς ἐκ τοῦ Φόρτικανῶ κώδικος.

ΣΙΣΙΝΝΙΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΣΙΣΙΝΝΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ (1),

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΥΣ

ΕΞΑΔΕΛΦΑΣ ΔΥΟ.

Σισίννιος ἑλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΚΑΙΙΑΤΡΟΣ ἡδίων ἐκεῖνος, καὶ πολλοῦ ἄξιος πόλεσιν (2), ὅς τις λοιμοῦ προσβάλλειν ἐπειγομένου, πρὶν εἰσπηδῆσαι τὸ κακὸν διωθῶν, πειραν τῆς νόσου λαβεῖν οὐκ ἔα· δίαιταν δὲ ὑποτιθέμενος ἄνοσον, ταύτῃ τοῖς σώμασι ῥῶσιν ἀκίνδυνον πραγματεύεται· ἐπεὶ ἅπαξ εἰσπηδήσασαν ἔνδον, καὶ τὰ σώματα δίκην πυρὸς νεμομένην, μόλις ἂν δυνηθεῖη ἀναστεῖλαι καὶ ἀπελάσαι, τῆς ἐπιστήμης αὐτῷ ἀναγκαιῶς πάντοθεν παραχωρούσης τῷ σφοδρῷ τοῦ νοσήματος (3). Καὶ ψυχῶν ἰατρὸς εὐχερῶς τούτων πως ἀντιποιήσαστο, ὅς τις παντοίως ἀντέστη (4) πρὶν εἰσχωμάσαι τὴν νόσον, προφυλακτικὰ σωτήρια λόγου φάρμακα κερασάμενος, καὶ μὴ ἐάσας ταύτην πάνδημον κνταχορεῦσαι κατὰ τῆς φύσεως. Ἰῆδη δὲ τοῦ δεινοῦ εἰσφθαρέντος, καὶ χρόνον συχνὸν τὰς τῶν πολλῶν πολλακίς ἐπικατανεμψθέντος ψυχὰς, ἐργώδης ἀλλ' οὐκ εὐχερῆς ἡ βοήθεια, καὶ τὰ ἐπὶ ταύτῃ δυσμεταχειρίστα φάρμακα· ἀλλὰ τοῖς μὲν αὐθις φυλαζομένοις τὸ πάθος πρόχειρος ἢ σωτηρία, καὶ τὸ διαφυγεῖν τὸν ὄλεθρον, ῥάδιον· οἱ δὲ φθάσαντες περιπεσεῖν τῷ δεινῷ, ἀπῆλθον οὗτοι τὴν ἐκ τῆς νόσου ἐλάβῃν δυσσπάλλακτον ἑαυτοῖς καὶ ὄλην ἀπομορξάμενοι. Ὡσπερ οὖν τῷ κακῷ τινι περι-

(1) Σισίννιος ὁ 6', Μάγιστρος τὴν ἀσίαν, ἀπὸ λαϊκοῦ ἐκλεχθεὶς, προχειρίζεται κατὰ τὴν τάξιν τῶν Ἐσθμῶν πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 996· ἀνὴρ σεφώτατος περὶ τὰ θεῖα καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν νόμων, ἔμπειρος δὲ καὶ τῆς ἰατρικῆς. Σώζονται δὲ ἐκτὸς τοῦ παρόντος Τόμου καὶ τινες ἄλλαι Ἐκκλησιαστικαὶ αὐτοῦ διατάξεις. Ἐκυβέρνησε τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη τρία, ἀποθανὼν τὸ 999. — (2) Δ. ἐν περισελ. — καὶ πολλῶν ἄξιος πόλεων Δ. — (3) Δ. ἐν περισελ. — παθήματος, Δ. — (4) Δ. ἐν περισελ. — ἀγέστη Δ.

πεπτωκότι τὸ τοῦτο διαφυγεῖν κρεῖττον τοῦ συγκατορυχθῆναι αὐτῷ, καὶ τὸ ἀναστεῖλαι σοδᾶδα νόσον καὶ πάνδημον κατὰ σωμάτων κυραινομένην, καὶ πᾶσαν ἡλικίαν βοσκομένην καὶ γένος, τοῦ ἑάσαι χωρεῖν ἀνεπιχωλύτως, ἐστὶν αἰρετώτερον· οὕτω καὶ πάθους ἐπὶ λύμῃ καὶ σηπεδόνι ψυχῶν ἐμπροσθέντος, ἀνακόψαι καὶ στῆσαι τὸν ἐκ τούτου ἐπιφυόμενον δλεθρον, ἐπαινετὸν ὁμοῦ καὶ Θεῷ ἀρέσκον, καὶ τοῖς λογικοῖς ποιμέσιν ἡμῖν πρόσφορόν τε ποιεῖν καὶ ἀρμόδιον. Ἐπεὶ τοίνυν τὸν τοῦ Χριστοῦ λαόν, ἐν τῷ οικείῳ οὗτος ἐξηγόρασεν αἵματι, τὸ ἅγιον ἔθνος, πάλαι μὲν τὸ διδασκάλιον τῶν θείων καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς αὐθις ἁγίων Πατέρων, οἰοεὶ τινα θείοις νόμοις πάντοθεν (1) περιεχάρκωσεν ἄμπελον, ἱερῶς ἤδη καταφυτευθεῖσαν τῷ πάντα εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντι Θεῷ, περικόπτον πάντα (2) καὶ ἀποκαθαῖρον ἐπὶ λύμῃ τῆς φύσεως ἀβρώσθημα, καὶ πᾶσαν ὄρμην ἀνετὸν ἐθνικοῦ βίου ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις δουλεύουσαν, καθάπερ τινὰ ποτάμιον ῥοῦν, ἐφ' ὕβρει τῆς ἀρχετύπου εἰκότος φερόμενον, ἀνεχαίτισε καὶ ἀνέστεϊλε, πρὸς δὲ τοῖς θείοις κανόσι, καὶ νόμοι πολιτικοί, τοῖς μὴ τῆ εὐσεβείᾳ στοιχοῦσι, μακρὰν δὲ τοῦ δέοντος ἐκτραχηλιζομένοις, ὁσημέραι τὴν μάχαιραν ἐπισείουσι, τοῦτο (3) ἔχρη τὸ ἅγιον ἔθνος ἐν καθαρῷ τῷ συνειδῶτι βιοῦν, καὶ μηδὲν τῶν ἀπειρημένων ἐπεισάγεσθαι τούτῳ, καὶ τὸν ἡμέτερον βίον καταθολοῦν. Θεῖοι μὲν γὰρ κανόνες καὶ νόμοι πολιτικοί, βίον πνευματικὸν καὶ ἥθη χρηστά, τὸ τραχύνον τῆς ἀνθρώπινης καθομαλιζόντες φύσεως, ταῖς διανοίαις ἡμῶν (4) ἀπολιορκήτως κατορωρύχασιν, ὡς ἂν ἔχοιμεν τῷ ἀπροσκόπῳ τοῦ βίου ἀξίαν τῆς κλήσεως ἐν παντὶ καιρῷ τὴν πολιτείαν ἐνδείκνυσθαι. Καὶ ἐπεὶ ῥίζαν καὶ ὑποβάθραν τοῦ γένους, καὶ τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐργαστήριον, τὸν σεμνὸν γάμον ἤδεσαν ὄντα, ἵνα τὸ καθαρὸν ἐξ αὐτῆς ἤδη τῆς ῥίζης καὶ τὸ ἀθόλωτον ἔχοι, καὶ μὴ τισι μώμου περιρῶντίσμασι καταχραίνοιτο (δεινὸν γὰρ τῷ σίτῳ συνεσπάρθαι καὶ τὸ ζιζάνιον), παντοίαις λόγων φοραῖς καὶ εἰσηγήσεσι κατωχύρωσαν, μακρὰν τοῦ νομίμου γάμου τὸν ἀθέμιτον διαστέλλοντες, ἢ καὶ τὸν σεμνὸν ἐγκοίνοντες (5), καὶ τοῖς κατ' αὐτὴν ἤδη

(1) Δ. ἐν περισελ. ἄνευ τοῦ, πάντοθεν Δ. (2) Δ. ἐν περισελ. — πάντη Δ. (3) ἴσ. τῷ τοι. (4) ἡμῶν, ἀρχῆθεν Δ ἐν περισελ. — (5) Δ. ἐν περισελ. ἐκκρίνοντες Δ.

τῆς φύσεως τὴν ἀνάγκην τὸν ἐπίζυγα βίον ἀσπαζομένοις παραιοῦν-
 τές εἰσιν ἐπὶ τοῦτον καὶ εἰσηγούμενοι, τὸν δὲ ἀπωθεῖσθαι τού-
 τους πείθοντες τῆς ἑαυτῶν συζυγίας, καὶ ἀποτρέπεσθαι παντοίως.
 Πάλαι μὲν γὰρ τῷ Ἰσραὴλ, σφραγίδα λαχόντι Θεοῦ τὴν περιτο-
 μὴν, κατ' οἰκείαν ἑκάστω (1) φυλὴν τὰ τοῦ γάμου ἐπρυτανεύετο,
 ἀποκλείοντος τοῦ νομοθέτου τὴν τῶν ἔθνῶν πρὸς τοῦτον ἐπιμι-
 ξίαν, καὶ οἷον ἀνάκρασιν· γένει δὲ τὴν τοῦ γένους οἰκείωσιν
 δεξιουμένῳ, ἢ πρὸς τοῦτο τοῦ γάμου ὁδὸς ἀναφερομένη καὶ
 ἀναπλεκομένη, ἀπερικώλυτος ἦν (2). Ὡς δὲ λαὸς Θεοῦ περιούσιος,
 εὐδοκία τοῦ ἡμᾶς προσλαβόντος καὶ οἰκειώσαντος ἑαυτῷ, πάν-
 τα τὰ ἔθνη γεγόναμεν, καὶ χεῖρας, κατὰ τὸν Προφήτην, χαρμο-
 νικῶς ἐκροτήσαμεν, καὶ νέος πάντες γεγόναμεν Ἰσραὴλ, καὶ
 πάντας, ὁ εἰρηνοποιήσας τὰ πάντα, εἰς ἓν συνήγαγεν, εἰς τοῦτο
 συνάπτειν (3) ἡμᾶς καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀλλήλους
 βουλόμενος ἔνωσιν, τὰς ἔνδοθεν πύλας τοῦ γάμου, καὶ τὴν πρὸς
 συγγένειαν ἀποκλείσας ὁδὸν, τὰς ἐξώθεν πᾶσιν ἠνέωξε διαβά-
 σεις τοῖς καθημένοις ἐπὶ πρόσωπον τᾶσης τῆς γῆς· καὶ δὴ ἐπὶ
 τοῦτον τὸν γάμον τοῖς χωρεῖν βουλομένοις ἢ οἰκουμένη πᾶσα
 ἠνέωκται, ὥσπερ ἡ πρὸς συγγένειαν ἄγουσα πᾶσα θείοις ἐπεζυ-
 γώθη νόμοις καὶ ἐπεκλείσθη ὁδός. Τοὺς τοίνυν ἀθεμίτους τῶν γά-
 μων, τοὺς νόμους οἱ γεγραφότες, τοὺς μὲν ὀνόμασι ῥητοῖς διέ-
 στείλαν· τοὺς δὲ τῷ τῆς ἀκαθαρσίας ὀνόματι διαλαβόντες γενι-
 κῶς, ἀφῆκαν καὶ παρεσιώπησαν, τοῦ σεμνοῦ παντοίως (4) φροντί-
 ζοντες, καὶ μὴ ἐπὶ μακρῷ καὶ καθ' ἕκαστον τὴν γλῶτταν κα-
 ταρῥυπαίνειν ἐθέλοντες. Οἷς καὶ ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος συ-
 νάδων, Πορνεία, φησί, καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν
 ὑμῖν, καθὰ πρέπει ἁγίοις (5), τῷ τῆς ἀκαθαρσίας ὀνόματι πᾶσαν
 ἀθεμιτογαμίαν καὶ ἀρῥητοποιίαν περιλαμβάνων. Καὶ οὐ πάντως ἡ
 σιωπὴ τοῖς φιληδόνοις ἐν τούτοις ἐγένετο ἄδεια· ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τοῖς τοῖς ἐπιτετραμμένοις τῶν γάμων ὁ νόμος οὐκ ἀφῆκε ῥαδίως
 ἐπιπηδᾶν. Ἀλλὰ τί φησιν; Ἐν τοῖς γάμοις οὐ τὸ ἐπιτετραμμένον
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς δεῖ σκοπεῖν (6)· οὕτω καὶ περὶ τοῦ

(1) Α. ἐν περισελ. — ἑκάστην Α. — (2) ἀπεκώλυτο Α. ἐν περισελ. — (3)
 Α. — συνάπτων Α. ἐν περισελ. — (4) πάντως Α. ἐν περισελ. — (5) Ἐφεσ. Γ',
 3. — (6) ριζ'. Βασιλικ. Β', 3. καὶ 5', Βασιλικ. ΚΗ', 5.

ἀρρύνωτου τῆς φύσεως καὶ πάντοθεν ἀνεγνώστου, καὶ θεῖοι Πατέρες κινόσι, καὶ νομοθέται νόμοις διησφαλίσαντο. Ὁ δὲ πρὸς τὸν ἡμέτερον πόλεμον εὐζωνος μαχητῆς, καὶ πρὸς ἀκηρύκτους πολιρκίας ψυχῶν δυσκαταμάχητος καὶ βιαίωτος ἀνταγωνιστῆς, μετὰ τῶν ἄλλων, οἷς πολλάκις ἐπαναστάς, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ τὸ σεμνὸν ἀνορύττων τοῦ γάμου, φιλονεικώτερον ἐκονίσαστο (1), καὶ τοῦτο λαθῶν ἐπεισήγαγεν, ὥστε πολλοὺς ἐν οὐδενὶ τίθεσθαι, ἀδελφοὺς ὄντας, εἰς γάμον αὐτοῖς δύο ἐξαδέλφας λαμβάνειν, τοῦτο δὲ καταφανῶς καὶ ἀνεπικωλύτως μετὰ τῆς ἱερολογίας ποιεῖν, ἢ δύο τισὶν ἀδελφαῖς ἐξαδέλφους αὐθις ὡς ἐπὶ νομίμῳ γάμῳ συζεύγνυσθαι, ἢ θεῖον καὶ ἀνεψιῶν ἀδελφαῖς συνάπτεσθαι δυσὶν, ἢ ἀδελφοὺς δύο τὸ ἔμπαλιν θείᾳ καὶ ἀνεψιᾷ, τὸ δὲ τοιοῦτον ἀτοπον τῷ τοῦ γάμου σεμνῷ κατοχυρωθὲν (2), ὑβρίζον τὴν φύσιν ἐλάνθανε.

Διὰ τοῦτο ἡ μετριότης ἡμῶν τοῖς ἀθεμίτοις περιαλοῦσα συνοικεσίαις, μετὰ τῆς ἱερᾶς τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων συνδιασκεψαμένη συνόδου, καὶ τὸ ἕαρὺ τῆς ἀπειλῆς φοβηθεῖσα κρίμα, (ὃ τοῖς μὴ ἀναγγέλλουσι τῷ λαῷ τὴν ἐρχομένην ῥομφαίαν ἠπειλήται,) ἔγνω καὶ ἐδοκίμασεν εἶναι λυσιτελεῖς, θεραπείαν ἐπινοῆσαί τινα τοῦ κακοῦ, ἔν' οἱ μὲν ἐαλωκότες, ὡς ἴαμα ἢ διαμαρτυρίαν τὴν ἀπέφασιν ἔχοιεν, τοῖς δὲ ἄλλοις προφυλακτικῆριον εἶη τοῦ μέλλοντος. Ἐντεῦθεν διοριζόμεθα, μηκέτι ἀπὸ γε τοῦ νῦν τοιοῦτόν τι περὶ τοὺς γάμους τολμᾶσθαι πονηρὸν πρᾶγμα, καὶ περὶ τοὺς ἐξ αἵματος ἀδικώτατον, καὶ αὐτῇ πολεμοῦν καθόλου τῇ φύσει, καὶ συγγέον ταύτην πρὸς ἐκυτὴν. Ἐντεῦθεν τις καταμάθοι καὶ διασκοπήσοι τρανώτερον. Ὁ ἱερὸς καὶ μέγας Βασίλειος, ὁ καὶ τὰ ἑάθη τοῦ Πνεύματος, κατὰ τὴν θεολόγον φωνὴν, ἐρευνῶν, οὗτος περὶ τινος ἀθεμίτου γάμου διαλεγόμενος, ἐπίτομον γνῶρισμα (3) δίδωσιν, ἐν ᾧ τὰ τῶν ἀθεμίτων γάμων ῥαδίως τῶν νομίμων ἀποκριθήσεται, Ἐν οἷς, λέγων, τὰ τοῦ γένους συγγέρονται ὀνόματα, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθεμίτος (4). Πῶς οὖν ἐπὶ τοῦ παρόντος γάμου τὰς προσηγορίας ἀρμόσοι τις; Οἱ μὲν γὰρ ἀδελφοί, κατὰ τοῦτο

(1) Α. ἐν περισελ. — ἐκονίσαστο Α. — (2) Α. ἐν περισελ. — κατοχυρωθὲν, Δ. (3) γνῶρισμα . . . ἐν ᾧ Δ. ἐν περισελ. — (4) καν. πζ'. Βασιλ.

αὐτὸ καὶ ἀδελφοὶ καὶ σύγγαμμοὶ προσαγορευθήσονται, ὥσπερ αὖ αἱ συναφθεῖσαι τούτοις εἰς γάμον ἐξαδέλφαι τε ἅμα καὶ σύννυμφοι· τὰ δὲ ἀπὸ τούτων τικτόμενα ἔκγονα, ἐκ ποίας συγγενείας οἱ τεκόντες προσαγορεύουσι; Ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν ἀδελφῶν, ἢ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τούτοις ἀρμόσει προσπγορία, ἐξαδέλφους προσαγορεύεσθαι· ἀπὸ δὲ τῶν μητέρων, ἢ τοῦ τρίτου μᾶλλον ἔσται κατάλληλος· δισεξαδέλφους γὰρ ἦν εἰπεῖν δικαιότερον· καὶ ἢ τῶν ὀνομάτων ἀκατάλληλος σύγχυσις, τὴν τοῦ ἀθεμίτου γάμου παρανομίαν, κατὰ τὸν ἐν Ἀγίοις Πατέρα Βασίλειον, καταφανέστερον ἀποδείκνυσιν.

Ἄλλ' ἴσως τῷ πάθει συνηγορήτων τις ἀνασᾶς ἐρεῖ, πυθόμενος δῆθεν, Διὰ τί μὴ τοῦτο (1) τῶν γεγραμμένων τις ὀνομαστὶ κεκώλυκε νόμος, ἀδελφοὺς λέγων, τὰς ἐξ ἀδελφῶν γεννωμένας, εἰς κοινωνίαν γάμων μὴ προσλαμβάνεσθαι; Καὶ διὰ τί τῷ κατ' ἔθος πρακτομένῳ, χρόνον τοσοῦτον εἰς συνηγορίαν λαβόντι, ἀντινομοθετεῖς, λόγων στροφαῖς καὶ δεινότητι κλέπτων τὴν ἀκοήν, καὶ τὸ πρᾶγμα κατασοφίζόμενος, καὶ ὑπ' εὐθύνην ἄγων τὸ ἀπὸ τῶν νόμων ἀνέυθυνον; Ἄλλ' οὐκ ἔγωγε· ὁ δὲ τοῦ Πνεύματος τούτων τὴν ἁμαρτίαν ἐλέγχων(2) προενομοθέτησε πάλαι Βασίλειος, οὗ νόμος ἢ γλῶττα τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁ τῶν βημάτων φθόγγος, θεόγραφοι πλάκες δακτύλῳ ἐγκεχαραγμένα. Θεοῦ. Ὁ δὲ ζητῶν ἕτερον νομοθέτην ἐν τούτοις, οὐκ οἶδα, εἰ σωφρονεῦσιν οὗτός γε δόξει σωφρονεῖν. Εἰ δὲ καὶ δῶμεν μηδεμίαν γεγράφεσι μνήμην παρ' οὐδενὸς τῶν Πατέρων περὶ τοῦ πράγματος, οὐδ' οὕτως ἂν ἀλόγως ἐθέλειν ἀποκινήσαι τὸ ἀρρώστημα τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας, τοῖς μὴ περὶ τὴν κρίσιν δικάζουσι δόξωμεν. Οἱ γὰρ περὶ σωφροσύνης νομοθετήσαντες, γυναικὸς τε μοιχείαν καὶ εἶαν τιμωρησάμενοι κόρης, οὐ προστιθέασιν, ἂν θυγατέρα ἀλῶ πατὴρ βιασάμενος, ὅ,τι δέοι παθεῖν· ὡς οὔτε ῥαδίως τὰ τριαῦτα τολμώμενα, κἂν ἄρα πραχθῇ τι, πρόδηλον ὂν ὡς δίκην ὑφέξει, τῶν ἐλαττόνων τιμωρουμένων. Ἄρα ὅτι (3) μὴ τοῦτο νόμῳ κεκώλυται, ῥαδίως τις καταπράττειτο, ἢ τολμήσας οὐχ ἔξει τὸν ἐπὶ

(1) Α. ἐν περισελ. — μὴ τούτων γεγραμμένων, Α. — (2) Α. ἐν περισελ. — τοῦτο τὴν ἁμαρτίαν προενομοθέτησεν, Α. — (3) Α. ἐν περισελ. — ἄρα μὴ τοῦτο, Α.

τούτω γραψόμενον; Οὐκ ἂν φαίη τις σωφρονῶν. Ὡσπερ τοίνυν ἐκείνου σιωπωμένου, οὐ δίδωσι χώραν ἢ σιωπῇ τολμηρῶς ὑβρίζειν κατὰ τῆς φύσεως, οὕτως οὐδὲ τούτου ἴσως παραλειφθέντος. (εἵπου καὶ παρελείφθη), ἄλλοιαν ἔξει τις ἀνεπικωλύτως ποιεῖν· καὶ ταῦτα, Χριστιανῶν ὄντων ἡμῶν, καὶ ἄκρως (1) εἰδόντων, ὅτι Παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον· ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι (2)· καὶ τοὶ οὐδὲ παραλέλειπται, ἀλλ', οἷς ἐβρέθη, κεκώλυται· Οὐ γὰρ τὸ ἐπιτετραμμένον, φησὶν, ἐν τοῖς γάμοις δεῖ σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπές. Καὶ ὁ ἱερός αὐθις καὶ μέγας Βασίλειος, καθὼς εἴρηται, Ἐν οἷς, φησὶ, τὰ τοῦ γένους συγχέονται ὀνόματα, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος. Ὡσπερ γὰρ ἡ τῶν διὰ γάμου συναπτομένων ἔνωσις οὐκ οἶδεν ὄλως διαστολήν, ἀλλὰ σὰρξ ἄμφω μία γνωρίζεται, Ἔσονται, γὰρ φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν (3), οὕτω καὶ οἱ κατὰ γένος προσήκοντες ἑκατέρωθεν ἀκολούθως δικαίῳ συγγενείας ἐπισυνάπτονται, καὶ εἰς μίαν ἀρμόζονται (4) ἀγχιστεῖαν αἵματος καὶ οἰκειώσιν· ὡς ἐπάναγκες εἶναι τούτοις εὐλαβεῖσθαι καὶ δεδιέναι σφαλερὰν τὴν εἰς ἀλλήλους γαμικὴν ἐπιμιξίαν καὶ συμπλοκὴν· οὐ γὰρ ἐνὸν εἰσιέναι πρὸς πάντα οἰκεῖον σαρκὸς, διὰ τὰς συνθολώσεις καὶ συγχύσεις τοῦ γένους. Ποῦ τοίνυν τὸ πάντοθεν ὡς ἀθέμιτον καὶ κανόσι καὶ νόμοις ἀσφαλισθὲν ἤδη παραλέλειπται, ὡς καὶ διὰ τοῦτο δόξαι ἀνεύθυνον; Περὶ δὲ τοῦ συνηγοροῦντος τῷ πάθει χρόνου τοῦτό ἐστιν εἰπεῖν ῥάδιον, ὅτι τοῖς ἀσελγαίνειν ἐθέλουσι, καὶ τοῖς διαμόχθηρον ἔχουσι βίον, οὐδεμία τις ἀπὸ χρόνου πάντως ἔσται βοήθεια· οὐδὲ γὰρ μοιχοῖς, ἢ λωποδύταις, ἢ τοιχωρύχοις, ἢ ἐτέρως πως ἀδικοῦσιν, ἂν ἐπαυτοφώρῳ ἀλῶσιν, ἀρκέσει πρὸς σωτηρίαν τὸ ἀπὸ χρόνου μακροῦ ταῦτα πραττομένους αὐτοὺς ἔχειν ἀποδεικνύειν· εἰ μήπου καὶ μείζονα ἐπάξει τὴν καταδίκην, πρὸς τὸ δοῦναι δίκας τῶν τολμηθέντων, ὧν τε ἄρτι καὶ ὧν κατὰ τὸν πάλαι χρόνον πεπλημμεληκότες διαποδειχθήσονται. Ἄλλως τε τὸ σεμνὸν τοῦ ἀσέμνου πρωτεῦόν (5) ἔστι, καὶ τοῦ κακοῦ δεύτερον ἢ ἀποτυχία· καὶ ἡ ἕξις ἀεὶ τῆς στερήσεως προτερεύουσα· καὶ

(1) ἀκριβῶς, Α. ἐν περισσῇ. — (2) ἁ, Κορ. Ζ', 29 — (3) Γεν. Β', 24. —

(4) ἀμαρτάνοντες, Α. ἐν περισσῇ. — (5) προτερεῦον, Α. ἐν περισσῇ.

τὸ σωφρονεῖν ἐπὶ γάμοις, τοῦ τῶν ἀθεμίτων κατατολμῶν, τῷ χρόνῳ ἐπικρατέστερον. Τίνα γοῦν ἔξει βοηθείας βράβην τὸ κακὸν χρόνῳ ἐπικυλινδηθὲν μακρῷ τι καὶ ἀπερικόπῳ (1) ἐπὶ λύμῃ ψυχῶν; Τίνας δὲ ἐτέρους εἴποι τις ἀθεμίτους τῶν γάμων, τοὺς παρόντας παραγραφόμενος; Ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων, εἰς ἀπέραντον, ὡς ὁ νόμος φησὶ, τὰ τῶν γάμων κεκώλυνται· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου, ἀδελφῶν, ἐξαδέλφων, καὶ τῶν ἀπὸ τούτων τικτομένων, καὶ μόνων. Οὕκουν οὐδὲ βαθμὸς τις ἀνακράσει αἵματος εἰς ἑαυτὸν συμπλεκόμενος ὄλως, εἰς κοινωνίαν γάμου δυσὶν ἀδελφοῖς ἢ ἀδελφίς ἀνακραθήσεται, πρὸ τοῦ διαλυθῆναι αὐτῶν τὴν ἐξ αἵματος ἀνωθεν ἀναπλεκομένην σειράν. Πρὸς δὲ τούτοις ἐκεῖνο εἰπεῖν ἐστίν, ὅτι ἐπὶ παντὸς ἔργου καὶ πράγματος, τὸ μὴ ἀποδοχῆς ἄξιον, εἰς ἔργον ἐκβαῖνον ὑπεύθυνον· καὶ τὸ ἐν ἐπαίνου μοίρᾳ τοὺς μὴ πράττοντας ἔχον, ὑπ' εὐθύνην ἄγει τοὺς αἰρουμένους ποιεῖν. Οὐ τοίνυν χώραν ἔχει τὸ λέγειν τὸν τοιοῦτον γάμον ἀνεύθυνον· οὐδὲ γὰρ οὐ μόνον ἀνεύθυνος, ἀλλ' εἴπου τις ἐξετάσει διασκοπῶν, μείζον τὸ δεῖγμα ἐν τούτῳ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὸ κακὸν τῶν ἄλλων ὀλεθριώτερον. Καὶ μοι μὴ θορυβεῖτω πρὶν ἀκούσῃ μηδεὶς. Τῶν ἐλαττόνων ἀδικημάτων τὰ μείζονά πως ἐφόλκια γίνεται· καὶ τοῦ φόνου κακὸν ἐλαττον ὁ θυμὸς· ὁ δ' εὐχερῆς (2) τις ἐπὶ τούτῳ καὶ βραδίως τῷ πάθει κρατούμενος, τάχα που καὶ τυπτήσεται· εἶτα προϊόντος τοῦ χρόνου χωρήσει καὶ πρὸς μισοφροσύνην βραδίως. Καὶ τὸ ἐν ἅπασιν ἐπιβάλλειν τὸν ὀφθαλμὸν, παρὰ τῆ φύσει ἀκώλυτον. Εἰ δέ τις τῆ ὀράσει μὴ ἐπιθῆ χαλινὸν, τάχα τι τῶν μὴ προσηκόντων ἰδὼν, πρῶτον θαυμάσει· εἶτα θαυμάσας ἐπιθυμήσει, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου, τοῦ ἠνιοχοῦντος (3) ἐκκλισθεὶς λογισμοῦ, τῷ πάθει ἀλώσεται. Ὅρα· πῶς τὰ ἐλαττόνα τῶν ἀδικημάτων αἴτια γίνεται τῶν μείζονων αἰεὶ, καὶ θύρα τῶν ὀλεθριωτέρων κακῶν ἢ ἐπὶ τούτοις ἀρχή; Καὶ διὰ ταῦτα ὑπὸ δίκην τῶν ἄλλων τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ἄγεται, καὶ φυλάττεσθαι πλείον τῶν μείζονων ἐλαττωμάτων ἢ Κυριακῆ φωνῆ ἐγχελεύεται. Ἐβρέθη γὰρ, φησὶ, Μὴ πορνεύσης· ἐγὼ

(1) ἀπερικόπῳ, Α. ἐν περισελ. — (2) Α. ἐν περισελ. — εὐχερῶς Α. (3) τὰ ἀπὸ τοῦ, χωρήσει, ἕως τοῦ ἠνιοχοῦντος, ἀναγινώσκεται ἐν περισελ. Α.

δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἐπιθυμῆσαι ὄλωσ. Καὶ γέγραπται· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μηδὲ ἀρχὴν ὀργισθῆναι (1). Οἱ τοίνυν δύο ἐξαδέλφας ἀγαγόμενοι ἀδελφοί, ἀπαξ τῷ ἀγκίστρῳ περιπαρέντες, καὶ ὁδοῦ ἀπαγούσης πρὸς ὄλεθρον ἐπιβάντες, τάχα που καὶ πρὸς τὰ μείζονα τῶν ἀμαρτημάτων (2) ἐτοιμῶς χωρήσουσι· τῆς δὲ τοῦ ἐλάττονος ἀμαρτίας ἐκκοπτομένης, φειδώ τις πρὸς τὰ μείζονα ἔσται. Ἡ γνῶμη τοίνυν ἀπανταχῆ τῶν δρώντων (3), καὶ καταδίκης πικρᾶς καὶ στεφάνων ἀξία. Ταύτην οὖν ἐξετάζων τις, καὶ γωνιάζουσαν ἐρευνῶν, οὐκ ἀπαθῶς (4) εὕρησει τοῖς τοιούτοις γάμοις ἐπιπηδῶσαν, μετὰ δὲ τινος πέδης πάθους δριμυτομένου, δεσμῶτιν κυλινδουμένην αὐτοῖς· ἡ γὰρ δόξα γένους, καὶ ὄγκος ἀξιωμάτων, ἡ πλοῦτος ἀνδρὸς, ἡ κάλλους φαιδρότης, τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ἐπιτετραμμένων καὶ μηδένα μῶμον προσεπιτριβόντων ἐκκρούσαντα γάμων, πρὸς τὸν ἀθέμιτον ἐξεκύλισαν· διὰ ταῦτα ἔρχεται, φησὶν, ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τῆς ἀπειθείας· διὰ ταῦτα πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοί, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί (5)· διὰ ταῦτα, δείματα φοβερά· σεισμοί, κλονουντες θεμέλια γῆς, καὶ πόλεων ἀνασπῶντες οἰκοδομάς· αὐχμοὶ φρικώδεις, νόσων κατὰ σωμάτων ἐπιδρομαί· πολεμίων ἐπαναστάσεις, καὶ τὸ τελευταῖον λιμοὶ καὶ λοιμοί, ἡλικίαν πᾶσαν ἀπάγοντες, καὶ μηδαμῶθεν παραμυθίαν λαμβάνοντες. Τούτων τὴν ἐν ἀνθρώποις ἐπὶ ὄλεθρον φορὰν (6), ἡ μετριότης ἡμῶν ἅμα τῇ συνεδριαζούσῃ τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων συνόδῳ (7), στήσαι περὶ πολλοῦ ποιουμένη, καὶ τοῦ καταρρύπτου καὶ ἀπρεποῦς καὶ ἀσέμνου γάμου τὸν περιούσιον λαὸν τοῦ Χριστοῦ ῥυομένη, διωρίσατο, μηκέτι τοὺς τοιούτους γάμους χώραν ἐν τοῖς Χριστιανοῖς τοῦ λοιποῦ ἔχειν, μηδὲ παρά τινος μηδέποτε καταπραχθῆναι. Εἰσηγεῖται δὲ πᾶσι κοινῶς, καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐξουσίᾳ πατρικῶς καὶ δεσποτικῶς διορίζεται, ὥστε μηδένα τῶν ἀπάντων, ἀπό γε τοῦ νῦν, κἂν τῶν ἐν δυναστείαις ἢ τις καὶ ἐξουσίαις, κἂν πλού-

(1) Ματθ. Ε', 27, 38. — (2) ἀτοπημάτων Α. ἐν περισελ. — (3) Α. ἐν περισελ. — ὁρωμένων, Α. — (4) Α. ἐν περισελ. — ἀπειθῶς, Α. — (5) ἄ, Κορ. ΙΑ', 30. (6) φορὰν Α. ἐν περισελ. — (7) συνόδῳ Α. ἐν περισελ.

τω κομῶν, κἄν τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, πρὸς τοιοῦτον γάμον ἐλθεῖν. Εἰ δέ τις ἀπὸ τοῦ παρόντος, τὰ διωρισμένα ταῦτα θέμενος παρ' οὐδέν, πρὸς τὸν τοιοῦτον ἑαυτὸν ἐπιρρίψῃε γάμον, ἢ ἐπιδῶ τέκνα, τῆς Ἐκκλησίας (1) οὗτος ἐκκήρυκτος ἔσται πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ θίου αὐτοῦ· καὶ οὐ πρότερον δεχθήσεται εἰς μετάνοιαν, πρὶν ἂν διασπάσῃ τὸν γάμον, κἄν φθάσῃ παίδας ἀποτεκεῖν· ὁ δὲ τῷ τοιοῦτῳ γάμῳ εὐχὴν ἐπιδοῦς ἱερεὺς, καθιρέσει τελείᾳ υποπεσεῖται. Διὸ καὶ τὰ ὠρισμένα ἐνταῦθα ἐξετέθη, καὶ σφραγισθέντα τῷ χαρτοφυλακείῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας, εἰς ὑπόμνησιν τοῖς ἔσομένοις ἐπρυτανεύθη, κατὰ τὴν κα'. τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τῆς ι'. ἐπινεμήσεως, ἐν ἔτει ςφς' (2).

Οἱ δὲ μεθ' ἡμῶν συνδιασκεψάμενοι καὶ συνδιορισάμενοι ταῦτα μητροπολιταί, εἰσὶν οὗτοι· Ἰωάννης, Ἡρακλείας· Ἰωάννης, Ἀγκύρας· Λέων, Σάρδεων· Στέφανος, Νικομηδείας· Δανιὴλ, Χαλκηδόνος· Θεόδωρος, Μελιτηνῆς· Ἰωάννης, Τυάων· Πέτρος, Γαγγρῶν· Ἰωάννης, Καρίας· Βασίλειος, Ἰκονίου· Θεοφύλακτος, Ἀντιοχείας· Ἰωάννης, Συλαίου· Θεοδῆγιος, Ἀθηνῶν· Στυλιανὸς, Αἰαρίσσης· Γεώργιος, Τραϊανουπόλεως· Λέων, Κατάνης· Εὐθύμιος, Φιλίππων· Ἀρσεβῆρ, Ἰεραπόλεως· Βασίλειος, τῆς ἁγίας Σεβερηνῆς· Νικόλαος, Νέων Πατρῶν· Στέφανος, Κοτυαείου· Δεδόντιος, Σεβρῶν· Βασίλειος, Πομπηίουπόλεως· Φίλιππος, Παρίου· Λέων, Κυψέλων· Κωνσταντῖνος, Κίου· Ἰωάννης, Δέρκου· Ἰωάννης, Δευκάδος· Θεόδωρος, Ροδίων (3)· καὶ Κωνσταντῖνος, Σουγδίας (4).

Ἑρμηνεία τοῦ Ζωγραφᾶ.

Ὁ συνοδικὸς οὗτος τόμος, εἰ καὶ πολλαῖς παρεκβάσεσι κέχρηται, ἀλλὰ τὸ ὅλον ἐκ τούτου συνάγει· κωλύει γὰρ δύο ἀδελφοὺς, δύο ἐξαδέλφους λαθεῖν· καὶ τὸ ἀνάπαλιν, δύο ἐξαδέλφους, δύο ἀδελφοὺς· καὶ θεῖον καὶ ἀνεψιὸν, ἀδελφὰς δύο· καὶ αὐθις ἀδελφοὺς δύο, θεῖαν καὶ ἀνεψιάν, καὶ πλεον οὐδέν.

(1) Α. ἐν περισελ. — τῇ Ἐκκλησίᾳ Δ. — (2) ςυμφ' παρ' ἄλλοις, Α. ἐν περισελ.
 (3) Ρεῖων Α. — (4) Ὅρα καὶ Νομοκάν. Σίτλ. ΙΓ'. Κεφ. Β'. ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Βαλα μῶνος. Τόμ. Δ, σελ. 282.

ΑΛΕΞΙΟΥ.

Α'. ΙΣΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΑΠΟΤΕΘΒΙΜΕΝΟΥ ΤΩ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΥΑΓΓΕΙ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΕΙΩ, ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΚΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ (1),

*Περὶ τῶν διὰ δωρεᾶς λαμβανόντων μοναστήρια, καὶ περὶ
τινῶν ἄλλων ἀναγκαιῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων,
ταῖς μητροπόλεσι, ταῖς ἀρχιεπισκοπαῖς, καὶ ταῖς
ἐπισκοπαῖς ἀγηκουσῶν. (2)*

ΜΕΤΑ τῶν ἄλλων ἀπάντων, παρατρέχων ὁ χρόνος, καὶ τὰς πατριαρχικὰς ἐκαινοτόμησε δωρεάς· καὶ τὰς ἐπὶ διαμονῇ, καὶ εὐθανίᾳ, καὶ πλατυσμῷ τῶν ἱερῶν φροντιστηρίων πράξεις τῶν μακαριωτάτων πατριαρχῶν, πράξεις ἀνελευθέρους, καὶ μεταφορὰς ἀπὸ προσώπων εἰς πρόσωπα, καπήλους καὶ πάσης βωμολοχίας πεπληρωμένας· καὶ εἰκότως. Ἐκλειπόντων γὰρ τῶν ἀμέμπτως πορευομένων, ἐπλήθυναν οἱ ἀριωτριῶντες τὰ ἄτοπα, κατὰ τὸν Ἰωβ (3), καὶ τὴν ἀρετὴν παρευήμερησεν ἡ κακία· πᾶς δέ τις κέχηεν εἰς ἀργύριον, οὐδένα πόρον αἰσχρὸν, ἢ κέρδος ἄδικον παραιτούμενος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ εὐαγῶν καὶ ἀπὸ ἐναγῶν ὁμοίως ζητῶν χρηματίζεσθαι· ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν τὰ ἱερά ἐν ἴσῳ κεῖσθαι τοῖς μιαινοῖς, καὶ κοινοῦσθαι τὰ ἅγια· καὶ τὸν διακρίνοντα μεταξὺ ἱεροῦ καὶ βεβήλου, ἢ κατορθοῦντα, καὶ ὀρῶντα, καὶ περιπατοῦντα ὀρθῶς, μὴ εἶναι σχεδόν, μηδὲ πολιτεύεσθαι. Καὶ σκόπει, τί μοι βούλεται τὸ προοίμιον. Παρειαεφθάρη τῷ βίῳ πᾶσα φυλότης τανῦν, καὶ τολμᾶται ἀνεδὴν τὰ ἄσεμνα· ἢ δὲ σκη-

(1) Ἀλέξιος, ὁ ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου, ἥς πρότερον ἐξῆρχε, Στουδίτης ἐπικληθείς, ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1025, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου. Ἐπατριάρχευσεν ὀκτωκαίδεκα ἔτη, τελευτήσας κατὰ τὸ ἔτος 1043 ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μενεμάχου.

(2) Ὅρα καὶ ἑρμηνεῖαν Βαλααμῶνος εἰς κανὼν γ'. τῆς Ζ'. Οἰκουμένηκῆς Συνόδου Τύμ Β', σελ 614. — (3) Ἰωβ, Δ', 8.

νή καὶ τὸ προσωπεῖον, ὡς τίμιον ἐπιτήδειμα, καὶ ἐπαινετόν· καὶ οὐδὲν ἄλλο διὰ πεφροντισμένης σπουδῆς οἱ πάντες σχεδὸν τίθενται ἄνθρωποι, ἢ πόθεν ἂν τις καὶ ὅπως κερδήσει, καὶ τῇ φιλοχρηματικῇ πόρον ἐξεύροι, καὶ τοῖς οὖσι προσθήκην ἐμπραγματεύσαιοτο, καὶ ἐπινοίας ἐπινοήσοι ἄντικρυς αἰχμαλωτιζούσας ἀπὸ Θεοῦ· καὶ ποιούμεν τὰ χρήματα τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς προτιμότερα. Ἡψαντο καὶ τῶν ἀψάυστων πολλοί, καὶ οὐκ ἐφείσαντο· ἀλλὰ τὴν ἑαυτῶν ἀπληστίαν καὶ μέχρι τῶν ἀτολμημάτων ἐξέτειναν, καὶ τοῖς ἀνακειμένοις Θεῷ, πλεονέκτιδα ἐπιθυμίαν, καὶ ἀκόλαστον ἐπέβαλον ὄρεξιν· οἴκους τε ἁγίους ἠχρείωσαν, καὶ ἱερὰ ἠρήμωσαν φροντιστήρια· καὶ τεμένη θεῖα, ἱερῶν κειμηλίων ἐψίλωσαν, τὸν ἁγνὸν τοῦ Θεοῦ φόβον, καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις νέμεσιν, πόρρω που καὶ μακρὰν ἑαυτῶν ἐξοικίσαντες. Οὕτω ῥήματα τὰ ἅγια ἐψεύσαντο τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐμνηκθήρισαν. Ἰδὴ δέ τινες καὶ μὴ ἐπιστενάζειν τοῖς πεπραγμένοις τὸν τῆς δίκης ἄληστον ἐξαπατώμενοι ὀφθαλμόν, ἔσπευσαν μεθ' ὑποκεκρυμμένου φρονήματος, καὶ γλώσσης ἀπατηλῆς, καὶ πατριαρχῶν ἁγίων καὶ ἱερέων ἐτέρων ἀπλότητος καὶ ἐπεικειας ἁγιοπρεποῦς κατορχήσασθαι, καὶ αἰτήσασθαι μὲν φροντιστήρια διὰ δωρεᾶς λαβεῖν παρ' αὐτῶν, ἐφ' ὑποσχέσει τοῦ πᾶν εὐποιίας εἶδος εἰς αὐτὰ ἐπιδείξασθαι, καὶ ἀποσκεδάσαι τὴν ἐπισυμβᾶσαν τούτοις δυστυχίαν ἐκ τε τῶν καιρῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιφορῶν, καὶ ὄψιν αὐτοῖς εὐπρεπεστάτην ἐπισκευάσαι· λαθόντας δὲ, τοσοῦτου δεῆσαι εἰς ἔργα τοὺς λόγους ἀποτελέσαι, καὶ τὰς ἐπαγγελίας ἀποπληρῶσαι, ὅτι καὶ τὰναντία πάντα ἀνευρυθριάστως νεανιεύονται· καὶ ταῖς ἐρημώσεσι τούτων, ἐρημώσεις ἀπεργάζονται· τῶν μὲν, ὧν φέρουσιν, ἀγαθῶν εἰς κόρον ἀπολαύοντες· τῶν δὲ, ὧν δέονται, οὐδὲ τὸ εὐτελὲς ἀντεισφέροντες· ἕως εἰς ἐσχάτην αὐτὰ καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν συνελάσωσιν· ἐπειδὴν δὲ οὕτω ταῦτα καταλυμῆνωνται, ἐπίσης κοινοῖς κτησειδίοις ἀπεμπολῶσιν, ἢ δωρεὰν ἄλλοις ἐκδιδόασιν, ὡς ἂν τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης καταφάγοι ἢ ἀκρίς, καὶ τὴν ἐσχάτην πληγὴν ὁ παντελής διαδέξῃται ὄλεθρος, καὶ εἴ τι ἐκείνους διέφυγεν, ὑπὸ τούτων ἀναλωθείη· τόλμημα τολμῶντες βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς ὅμοιον, χριστιανικῆς δὲ σεμνοπρεπείας καὶ κοσμιότητος πάν-

τη ανάξιον. Καί τὸ ἔτι τούτων ἀσεμνότερόν τε καὶ ἀπρεπέστερον, γυναικες μὲν ἀνδρῶν ἐπιστατοῦσι φροντιστηρίων, ἄνδρες δὲ γυναικείων φροντίζουσι· λύκοι, φασίν, ἄρνας (1) ποιμαίνοντες, ἢ καὶ πῦρ εἰς χόρτον ἐπαφιέμενοι· ὅπου γὰρ οὐδὲ πάροδος τυχαία καὶ ἀπερίσκεπτος ἀνδράσι μὲν εἰς γυναικεῖα ἐφείται παρὰ τῶν θείων κανόνων, ἢ τούναντίον γυναιξίν εἰς ἀνδρῶν καταγωγή, πολλοῦ γε δεῖ ἐνδοθῆναι, ἄνδρας μὲν γυναικῶν ἄρχειν τιμίον, Θεῶ μόνῳ ζῆν ἐλομένων, γυναικας δὲ ὁσίων προσησθαι ἀνδρῶν· εἰ μήπω τις τὰ ἄμικτα μιγνύειν ἐθέλοι, καὶ τῶν θείων νόμων καὶ τῆς ἐντολῆς καταπαλῆσειν αὐθαδιάζοιτο. Ἀλλ' ἢ μετριότης ἡμῶν, τῆς τε φυλακῆς τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ τῶν θείων δικαιωμάτων παρατηρήσεως μηδὲν τι προὔργιαίτερον ποιούμενη, καὶ τὰ τοιαῦτα ὡς περ φθάνουσα καὶ ἰστώσα δεινὰ, καὶ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς ἀνακόπτουσα, διορίζεται, μήτε μετένεξιν, ἀπὸ τοῦ παρόντος, μοναστηρίου γίνεσθαι οἰανδήποτε, ἀπὸ τοῦ διὰ δωρεᾶς κατέχοντος τοῦτο εἰς ἕτερον πρόσωπον· ἀλλ' εἰ καὶ γένηται ποτε, ἄκυρον εἶναι ταύτην, καὶ ἄδεκτον, καὶ εὐθύνας ἔνοχον ταῖς ἀρμοδιωτάταις· μήτε γυναῖκα, οἷας ἂν εἴη τύχης, ἀνδρῶν δεσπόζειν μοναστηρίου· ἢ τούναντίον, ἄνδρα γυναικεῖου, καὶ μάλιστα ἡλικίας ὑποπτευομένης τυγχάνοντα, καὶ σκανδάλου ἀφορμὴν τοῖς πιστοῖς ἐμπαρέχοντα· καὶ τοῦτο φυλάττεσθαι καὶ ἐν μητροπόλει, καὶ ἐν ἐπισκοπαῖς, καὶ πανταχοῦ· ἐκποδῶν γὰρ δεῖ ποιεῖσθαι τὰς πονηρὰς ὑποψίας πάση μηχανῇ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πτώματα ἐντεῦθεν συγχωρεῖν ἀποτίκτεσθαι, καὶ τὸ τίμιον τῆς Ἐκκλησίας καθυβρίζεσθαι πλήρωμα. Ὡς ἂν οὖν μήτε μεταφορὰ τὸν μέλλοντα χρόνον ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον ἱεροῦ φροντιστηρίου πλημμεληθείη, ἢ ἀπεμπόλησις, (τοῦτο δ' αἰσχρὴ καὶ ὑπολογίζεσθαι, μή τι λέγειν καὶ πιστεύειν γραφῇ,) μήτε μὴν γυναικείων ἄνδρες σεμναίων ἐπιστατοῖεν, ἢ γυναῖκες ἀνδρῶν προσησταιντο, τὸ παρὸν ὑπόμνημα ἐξετέθη· πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἔτι καὶ πᾶσαν ἐκδοσιν παραλαυρίων τε, καὶ ἱερῶν φροντιστηρίων, καὶ κτημάτων, καὶ τοπίων ἀπλῶς, καὶ ἀμπελώνων, ἧτις μὴ κατὰ γνώμην πατριαρχικὴν, ἢ εἰδήσιν τῶν

(1) Λ. ἐν περιτελ. — ἄνδρας Λ.

τοῦ σεκρέτου τοῦ εὐαγοῦς χαρτοφυλακίου προέβη, ἀναργύρως ἀνατρέπον καὶ ἀκυροῦν· οὕτω μὲν τοι, ὥστε μηδεμίαν ἐντεῦθεν ζημίαν τὰ εὐαγῆ σεμνεῖα ὑφίστασθαι, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς ἐκδεδωκότας, οἴκοθεν ταύτην ἐπιγινώσκειν, καὶ πρὸς οὓς ἐκδεδώκασιν· τοὺς μὲν, ὡς δολεροῦς, καὶ ἂ μὴ ἐπετράπησαν παρὰ τῶν ἀγιωτάτων ἀρχιερέων, ἐπὶ κέρδει ἰδίῳ κακῶς ἐκποιουμένων· τοὺς ἐκλαμβάνοντας δὲ, ὅτι μὴ ἐφρόντισαν ἀκριβῶσασθαι παρ' ὧν δεῖ ἐκλαμβάνειν, καὶ ἠσφαλίσαντο ἑαυτούς· καὶ μάλιστα, εἰ μὴ προφανές εἴη καὶ δῆλον, ὅτι εἰς χρειώδεις καὶ ἀναγκαίας ἐξόδους τῶν φροντιστηρίων προσχώρησαν· τὰ εἰσδεκτικὰ ἀπὸ δὲ τοῦ παρόντος, μηδέν τι τούτων γίνεσθαι· ἀλλ' εἰ καὶ δεήσῃ γενέσθαι, τῇ ἡμῶν ἀναφέρειν μετριότητι, ἢ καὶ τῷ θεοφιλεστάτῳ χαρτοφύλακι, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν εὐλαβεστάτοις διακόνοις, καὶ πατριαρχικοῖς νοταριοῖς· καὶ προτροπῇ, καὶ συναινέσει ἐγγράφῳ, προβαίνειν τὴν ἐκδοσιν· ἄλλως δὲ, τὸ βέβαιον καὶ ἀββάγες οὐδεμίᾳ δέξεται τῶν ἐκδόσεων· ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκλαμβάνων τοῦ τιμήματος ἐκπεσεῖται, κατὰ τὴν τῶν κανόνων καὶ τῶν νόμων διάταξιν(1), καὶ ὁ ἐκδιδούς ζημιωθήσεται. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ μητροπόλεων κρατεῖτω, καὶ ἀρχιεπισκοπῶν, καὶ ἐπισκοπῶν· καὶ μήτε δωρεὰ μοναστηρίου εἰς πρόσωπον ἀμωσγέπως μεταδαινέτω τὸ μὴ ἀναταττόμενον ἐν αὐτῇ, μήτε ἄνδρες γυναικείων, ἢ γυναῖκες ἀνδρῶν μοναστηρίων φροντιζέτωσαν· μήτε μὴν ἐκδοσις παραλαυρίων, ἢ τινος ἀκινήτου ἐτέρου, χωρὶς εὐδοκήσεως τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, ἢ μητροπολίτου, καὶ ἀρχιεπισκόπου γινέσθω· γεγонуῖα δὲ, ἐν γραμμασι κείσεται μόνον· ἐν πράγμασι δὲ, οὐδ' ὅσα ὄνειροι ἐνεργήσῃ, ἢ ὀνήσῃ τοὺς ἐκλαμβάνοντας. Ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι, ὅσοι δωρεαῖς μητροπολιτῶν κατέχουσι μοναστήρια, καὶ ἔτυχε τὰς μὲν μητροπόλεις στενοῦσθαι καὶ ἀπορεῖν, εὐθηνεῖσθαι δὲ καὶ εὐπορεῖν τὰς ἐπισκοπάς, δικαίως τὰς δωρεὰς ἀντιστρέψωσι, καὶ τῶν φροντιστηρίων ὑπεκστῶσι ταῖς μητροπόλεσιν, ὡς ἂν μικρόν τι ἐντεῦθεν ἢ σύγκληρος αὐτῶν παραμυθῆται στενοχωρία· ὡσαύτως καὶ πρόσωπα ἕτερα· ἀτεχνῶς γὰρ ἄτοπόν ἐστι καὶ παράλογον, τὰς μὲν μη-

(1) Δ. ἐν περισειλ. — διάταξιν Δ.

τροπόλεις παντοίαις βαρεῖσθαι εἰσπράξεσιν ὑπὲρ τῶν ἐξαπορου-
μένων αὐτῶν ἐπισκοπῶν· τὰς εὐπορούσας δὲ τῶν ἐπισκοπῶν μὴ
συγκροτεῖν καὶ συναίρεσθαι ταῖς ἀπορούσαις αὐτῶν μητροπόλεσι,
καὶ τῶν διαφερόντων αὐταῖς, εἰ τύχοι, μοναστηρίων παραχωρεῖν.
Ἄλλ' ὡςπερ ἐκεῖνο ὡς ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον ἡ εἰσφορὰ και-
νοτομεῖ τῶν δημοσίων εἰσπράξεων, οὕτω τοῦτο ἡ παρούσα λελο-
γισμένη κρίσις οἰκονομεῖ, καὶ δίδωσιν ἐνεργεῖσθαι καὶ πράττεσθαι
τοῦ λοιποῦ. Ταῦτα εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθέντα θεοφιλεστάτων μη-
τροπολιτῶν, Κυριακοῦ, Ἐφέσου· Κωνσταντίνου, Νικαίας· Θεο-
δώρου, Χαλκηδόνος· Κωνσταντίνου, Σίδης· Ἰωάννου, Μελιτηνῆς·
Κωνσταντίνου, Τυάνων· Ἰωάννου, Κλαυδιουπόλεως· Θεοφάνους(1),
Νεοκαισαρείας· Ἰωάννου, Ἰκονίου· Σεργίου, Κορίνθου· Μιχαήλ,
Ἀθηνῶν· Θεογνώστου, Μωκισοῦ· Κωνσταντίνου, Τραπεζοῦντος·
Ἀγαπητοῦ, Ἀδριανουπόλεως· Στεφάνου, Κρήτης· Νικολάου,
Ἰδροῦντος· καὶ ἀρχιεπισκόπων, Διονυσίου, Προικονήσου· Στρατη-
γίου, Ἄπρω· Λέοντος, Βρύσεως· Πέτρου, Κυψέλων· Νικολάου,
Λήμνου· τῇ διὰ μολύβδου σφραγίδι ἐπιστώθη, καὶ ἐπεβεβαιώθη,
καὶ ἐπεδόθη μηνὶ Νοεμβρίῳ, ἐπινεμήσεως ια'. ἔτους ςφλς'.

(1) Θεοφυλάκτου Α. ἐν περισειλ.

Β. ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ,

*Περὶ διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἀρηκουσῶν
πίσαις ταῖς μητροπόλεσι καὶ ἀρχιεπισκοπαῖς.*

Ἀλέξιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων ἐκάστῳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπόντων πραγμάτων, οὕτω μὲν τοι, ὥστε καὶ τοῖς δεομένοις σὺν εὐλαθείᾳ ἐπιχορηγεῖν, καὶ αὐτοὺς τῶν δεόντων μεταλαμβάνειν, τινὲς τῶν ἐπισκόπων ἀδιαφόρως, ὡς ἂν τις εἴποι, καὶ ἀδεῶς τοῖς πράγμασι προσφερόμενοι, καὶ τῆς ἑαυτῶν χρήσεως ταῦτα ποιούμενοι, οὐ μόνον αὐτὰς τὰς ἐπισκοπὰς προφάσει δῆθεν τῆς τῶν καιρῶν δυσκολίας εἰς ἔσχατον κατήνεγκαν ὄλεθρον, ἀλλὰ καὶ τὰς μητροπόλεις, ὑφ' ἧς τελοῦσιν, ἀφορήτοις τοῖς ζημιώμασι καὶ ταῖς καινοτομίαις ὑπέβαλον, ἐκ τοῦ τὰ ἀνήκοντα ἐκείναις ἑάρη ταύτας εἰσπράττεσθαι, καὶ συνωθεῖσθαι κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ὁμοίαν καταστροφὴν. Διόπερ ἡ μετριότης ἡμῶν ἅμα τῇ ἐνδημούσῃ σεβασμίᾳ συνόδῳ τὰ τοῦ πράγματος διασκεψάμενη, χαλεπὸν ὄντως κρίνασα καὶ ἀτεχνῶς ἄδικον τὸ τηλικαύτως ζημίας ὑφίστασθαι τὰς μητροπόλεις ὑπὲρ τῶν ἐπισκοπῶν, ἐξ ὧν οὐδὲν κέρδος ταύταις προσγίνεται, δεῖν ἔγνω τρόπον ἐξευρεῖν, οὐ ξένον τῶν ἱερῶν διατάξεων, ἀλλὰ καὶ λίαν οἰκεῖον καὶ σύμφωνον, ᾧ τὸ ἀζήμιον ταύταις καὶ ἀβαρὲς κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον περιποιηθήσεται. Ἔνθεν τοι καὶ διωρίσατο ἀπὸ τῆς τῶν ἱερῶν κανόνων αὐθεντίας, οἰκονόμους καθίστασθαι παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν, ἐφ' ὅσαις τῶν ἐπισκοπῶν, ἀφελεία τῶν λαβόντων αὐτάς, αἱ μητροπόλεις ἐζημιώνονται, ἄχρις οὗ τὸ ὑπὲρ ἐκάστου αὐτῶν ζημίωμα ταῖς μητροπόλεσι πορισθῆ, καὶ διάγνωσις γένηται, ὅπόθεν εἰς ἀπορίαν καὶ στενωσιν καταφέρονται. Ἐπεὶ δὲ ἐτέρας ἐπισκοπὰς, διὰ μοχθηρίαν καὶ κακότητιαν τῶν προέδρων αὐτῶν, ὁμοῖα πείσεσθαι ὑπο-

πτεύειν φασίν οἱ μητροπολίται, καί τινας αὐτῶν σπουδάσματα ποιουμένους τὴν τῶν θείων κανόνων παρόρασιν, εἶτα τὴν ἐξ αὐτῶν καταδίκην ὑφορωμένους, τοὺς τε καρποὺς καὶ τὰς ἄλλας προσόδους τῶν Ἐκκλησιῶν ὑφαιρῆσθαι καὶ μετακομίζειν ἔνθα καὶ βουλητόν ἐστίν αὐτοῖς, καὶ σκοπὸν ἔχοντας, ἐπιδημούντων ἀπαιτητῶν, ἀποδημῆν τῶν λαχουσῶν, καὶ ἀλλαχοῦ που μεθίστασθαι, κἀντεῦθεν πρὸς τὰς μητροπόλεις ἀμύνης τρόπον τῶν αὐτοῖς προσηκόντων ὀφλημάτων τὴν εἰσπραξίν παραπέμπειν, ἀναγκαῖον κἀν ταύταις πρὸ τοῦ εἰς τέλος ἀχθῆναι τὸ σπουδαζόμενον, ἀσφαλείας χάριν, καὶ οἶον θεραπείας, καὶ φυλακῆς, τὸν αὐτὸν τηρηθῆναι τύπον· καὶ φροντιστὰς ὁμοίως παρὰ τῶν μητροπολιτῶν δοθῆναι, τοὺς ὀφείλοντας ἀπασάν τε τὴν πρόνοιαν τῶν Ἐκκλησιῶν ποιῆσθαι, ἅμα τοῖς αὐτῶν ἐπισκόποις, καὶ λόγους τῆς κατ' ἐνιαυτὸν εἰσπράττεσθαι διοικήσεως· καὶ τὸ περιττεῖον τῶν προσόδων, εἴγε καὶ περισσεύοι, τὸ μὲν ἐκ τῶν ζημίας αἰτίων γινομένων τῇ μητροπόλει, ταύτη δηλονότι ἀναδίδοσθαι, τὸ δ' ἐκ τῶν λοιπῶν, συντηρεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀκαινοτόμητον. Ὅτι δὲ κανονικῆς ἔχονται ἀκριβείας τὰ ὀρισθέντα, ἐξ αὐτῶν τῶν θείων κανόνων δεικνύται. Καὶ γὰρ ὁ κέ. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν, τοῖς ἐπισκόποις τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτρέπων πραγμάτων, κωλύει μεταβάλλειν αὐτὰ εἰς ἰδίαις χρείαις, καὶ οἰκείοις αὐτῶν συγγενέσι παρέχειν, ὥστε διὰ τούτου λεληθότως βλάπτεσθαι τοὺς λόγους τῶν Ἐκκλησιῶν· διὸ καὶ ὑπευθύνους ταῖς κατ' ἐπαρχίαν συνόδοις τιθεῖς, τὸ πρέπον αὐτοῖς δοκιμάζειν ἐπιτρέπει. Καὶ τοίνυν κἀνταῦθα, ἐπεὶ κατὰ τὸ λεληθὸς πρὸς τὰς μητροπόλεις ἔρχεται τὰ τῆς βλάβης, τὸ πρέπον ἢ καθ' ἡμᾶς ἁγία σύνοδος δοκιμάσασα, ἀναγκάως τὴν τῶν οἰκονόμων προχείρισιν διατάξατο, κατὰ τὸν ἰά. δηλονότι τῆς ἐβδόμης συνόδου κανόνα· ἄδειαν γὰρ ἐκεῖνος δίδωσι καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ, καὶ τοῖς ἱερωτάτοις μητροπολίταις, οἰκονόμους καθιστᾶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, ὧν οἱ μητροπολίται καὶ οἱ ἐπίσκοποι τοῦτο ποιεῖν οὐκ ἀνέχονται, ἢ καὶ κακῶς τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν διέπουσιν. Ὅτι δὲ ὁ τοιοῦτος κανὼν τῷ τοῦ προτέρου συνάδει σκοπῷ, οὐδένα οἶμαι διαμφιβάλλειν τῶν μὴ παρέργως αὐτοῖς τὸν νοῦν ἐπι-

στώντων. Ἐπεὶ οὖν ἐνταῦθα, ὡς σαφῶς ἀποδέδεικται, τοῖς θεοῖς κανόνιν ἐπόμενοι, τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα διετυπώσαμεν, δεῖ ταῦτα διενεργεῖσθαι ἀναμριλέκτως, ἐπὶ τε τῶν ἤδη προξένων γεγονότων ζημίας ταῖς μητροπόλεσιν ἐπισκόπων, καὶ ἐπὶ τῶν ἤδη προσδοκωμένων, καὶ κακῶς τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν καταχρωμένων, καὶ ἐκποιουμένων, καὶ σκορπιζόντων ἀνελευθέρως ἂν οὐκ ἐπισυνήγαγον αὐταῖς, καὶ μάλιστα τῶν τὰ ἀλλότρια κτήματα ἐκλαμβανομένων, ἧ καὶ κοσμικὰς ἀναξίως μεταχειριζομένων φροντίδας, τῶν δὲ τῆς λαχούσης αὐτοὺς καταφρονούντων· ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων, εἰ μὴ μεταβάλλοιντο, καὶ καθάρσεις τελείαν οἱ τοῦ λόγου μύσται καὶ μυσταγωγοὶ τῶν Πατέρων σὺν αὐτοῖς ἐκείνοις καταψηφίζονται, μηδενὸς ἐμποδίου παρὰ τῶν ἐπισκόπων ἐπαγομένου τοῖς πράγμασιν, ἔχρισ οὐ τὰ τε ζημιώματα ταῖς μητροπόλεσιν ἰκανωθῆ, ἐξ ὧν καὶ ἐπηνέχθη, καὶ διάγνωσις γένηται τοῦ λοιποῦ, εἴτε πρὸς τὰ ἐπικείμενα ταύταις ἐξαρκούσι βάρη, εἴτε καὶ μὴ. Εἰ δέ γε, πρὸ τοῦ ταῦτα γενέσθαι, τολμήσειέ τις τῶν ἐπισκόπων πρόφασιν ἐμποδισμοῦ τοῖς οἰκονόμοις ἐπενεγκεῖν, ἢ παρενοχλῆσαι τοῖς πράγμασι, πλὴν τοῦ ἀνακιδιδάσκειν εἴ τι τῶν πρὸς ὠφέλειαν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπίστανται συντελεῖν, αὐτὸς ἐαυτῷ τῆς μείζονος καταδίκης γενήσεται πρόξενος, ὡς τοῖς συνοδικῶς καὶ κανονικῶς ὀρισθεῖσιν ἐναντιούμενος. Ἀλλὰ μηδὲ τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν συνόδου ἀπολιμπάνεσθαι τοὺς ἐπισκόπους, χωρὶς ἀναγκαίας τινὸς καὶ ἀπαραιτήτου αἰτίας, συνοδικῆ ψήφῳ καὶ κρίσει διοριζόμεθα· ὡς γὰρ ἐπὶ λυσιτελείᾳ πολλῶν καὶ οἰκοδομῆ, τάχα δὲ καὶ διορθώσει ἐναντίων τινῶν συμπιπτόντων, ἐκασταχῆ δεῖ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν συνέλευσιν γίνεσθαι· καὶ ὁ ἀνευλόγως ταύτης ἀφυστερῶν, ἧ, καλούμενος, ἀπειθῶν, εἰ μὴ εὐπροφάσιστον λόγον ἀποδώσει τῆς ἐαυτοῦ ἀπολείψεως καὶ τοῦ ἐμποδισμοῦ, ἔστω εἰδῶς, ψῆφον νομοθετηθησομένην κατ' αὐτοῦ, ὡς μεθ' ἐτέρων πολλῶν καὶ ὁ ἐν Καρθαγένῃ ος'. ὀρίζει κανόν. Μήτε δὲ ἀλλοτρίαις τούτους ἐνορίαις πλεονεκτικῶς ἐπεμβαινείν, καὶ χειροτονεῖν ὑπερόρια, καὶ νομοθετεῖν οὕτω τὴν ἀταξίαν, τοὺς ὀφείλοντας εὐταξίας καὶ ἑτέροις ὑπόδειγμα γίνεσθαι, καὶ ἀρχέτυπον ἀρετῆς· μή-

τε κληρικούς ἐτέρας ἐπαρχίας προσίεσθαι καθ' οἰονδήποτε τρόπον, πάρεξ γνώμης καὶ ἐγγράφου συστατικοῦ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐπισκόπου, ὡς οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι κανόνες προσαπαίτουσιν· ὃ καὶ μᾶλλον ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει καλῶς φυλαχθήσεται, ἅτε τῶν ἀπανταχοῦ γῆς κληρικῶν, ὑπευθύνων τε ἅμω καὶ ἀνευθύνων, καὶ κειροτονημένων καὶ ἀχειροτονήτων, εἰς αὐτὴν συντρέχόντων, καὶ ἀκωλύτως ἱερουργούντων. Μήτε μὴν διγάμους, ὃ πολλαχοῦ ἀκηκόαμεν γίνεσθαι νῦν, ἢ ἐν αἰτίαις τισὶν ἀπηγορευμέναις γεγεννημένους, ἢ ἔτι ἀφήλικας, ἢ χωρὶς μαρτυρίας ἀκριβεστάτης, ἢ προμνηστευσασμένους ἐτέρας, καὶ ἐτέραις συναφθέντας, εἰς ἱερῶσύνην παραδέχεσθαι ὅλως· ἐπεὶ οἱ ταῦτα μὴ παρατηροῦντες ἐπίσκοποι, ἀθετοῦντες τοὺς κανόνας, ἀθετηθήσονται παρ' αὐτῶν, καὶ ταῖς ἠπειλημέναις ὑπ' ἐκείνων εὐθύναις ἀφύκτως ὑποβληθήσονται. Κληρικούς δὲ κληρικοῖς διαμψισθητοῦντας, ἢ καὶ μοναχοὺς μοναχοῖς, παρὰ τῷ οἰκείῳ κρίνεσθαι ἐπισκόπῳ, ἀκολούθως τοῖς θείοις κανόσιν ἀποφαινόμεθα· κληρικούς δὲ ἐπίσκοποις, ἢ ἐπίσκοπους ἐπίσκοποις, παρὰ τῷ τῆς ἐπαρχίας μητροπολίτῃ συνοδικῶς. Εἰ δὲ σκάνδαλον ὑποτρέχον, ὑποψίαν θαιτέρῳ ἐμποιεῖ τῶν μερῶν, παρὰ τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ, καὶ τῇ ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ τηρεῖσθαι καὶ τέμνεσθαι τὸ ἀμφισβήτημα. Πλὴν μὴ ἀνευ γνώμης καὶ συστατικῆς τοῦ μητροπολίτου γραφῆς ἐπιβαίνειν τῆς βασιλευούσης ἐπίσκοπον, ἢ ἀλλαχοῦ που στέλλεσθαι ἀποδημίαν, εἴ τι δ' ἂν καὶ εἴη τὸ καλοῦν ἀναγκαῖον· ἐπεὶ ἔνοχον ἑαυτὸν ἀπεργάσεται τοῖς κανόσιν. Ἐπίσκοπον δὲ προπετῶς ἐπιτιμίου ὀλιγωροῦντα μητροπολίτου, καθαιρεῖσθαι ἀναπολογῆτως προστάσσομεν. Κοσμικοῖς δὲ δικασταῖς ἱερατικὸν πρόσωπον, ἢ καὶ μοναχικὸν πρόσωπον προσιέναι, καὶ ζητεῖν ὑπ' ἐκείνων δικάζεσθαι δίκην ἢν τινα τύχη, ὅλως οὐκ ἐφίεμεν· ἀλλὰ τῶν μὲν ἐπισκόπων, τῆς ἐπισκοπῆς, τῶν δὲ κληρικῶν, τοῦ κλήρου, καὶ τῶν μοναχῶν, τοῦ μοναστηρίου δικαίαν αὐτόθεν καταψηφιζόμεθα ἔκπτωσιν· καὶ κατὰ τῶν παραδεχομένων τούτους δικαστῶν, ἢ καὶ βιαίως ἐλκόντων, μετὰ τῆς ἐκ Θεοῦ δικαίας βρῆγῆς, ἔτι καὶ τὴν τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος

ἀγανάκτησιν ἐπικαλεσόμεθα, καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων εὐθύναι. Ὁ δὲ ἀφ' ἡμῶν δεσμός, ἄλυτος αὐτοῖς μέχρις ἐξόδου παρεκταθήσεται, εἴπερ δῆλον μὴ μεταβουλεύσαιντο, καὶ τῆς ἀνοσίτου ταύτης ἀπόσχονται προαιρέσεως· ὅτι καὶ οἱ εὐσεβεῖς νόμοι, καὶ ὁ κραταῖος καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς ὁ Πορφυρογέννητος, μετὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει αὐταδέλφου αὐτοῦ, ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτῶν τυπικοῖς, ἀναστέλλουσι τοὺς δικαστὰς, τοιαῦτα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά νεανιεύεσθαι πρόσωπα· ὑφαρπάζεσθαι γὰρ τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ ἱερά, καὶ θεῖα προνόμια, παρὰ τῶν θεματικῶν ἢ πολιτικῶν δικαστῶν, ὅλως οὐκ ἀνεχόμεθα· ἀλλὰ καὶ πρὸ ἡμῶν ὁ ὑπὸ τούτων καταφρονούμενος καὶ μυκτηριζόμενος Θεὸς, ἐκδικῶν αὐτοῖς ἐποίσει τὴν ἀγανάκτησιν, καὶ τὴν βρομφαίαν δικαίαν σιλωῶσει τῆς ἐκδικήσεως· αἰσχύνη γὰρ καὶ ὕβρις, τοὺς τῆς θειοτέρας καὶ κρείττονος μοίρας, ἐπὶ κοσμικῶν διαπληκτιζέσθαι, καὶ τὰς λοιδοροὺς διερεθίζειν γλώσσας κατὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος· ὁ καὶ μάλιστα οἱ τῶν βασιλικῶν λεγομένων μονῶν καὶ κλήρων κληρικοὶ καὶ μονάζοντες ἀνευλαβῶς ποιεῖν καὶ ἀνοσίως θρασύνονται, ὑπὸ κοσμικῶν αἰρούμενοι ἐπὶ καταγνώσει ἑαυτῶν κρίνεσθαι καὶ κατακρίνεσθαι, οὐ βελτιοῦν αὐτοὶ καὶ ρυθμίζειν ἐτάγησαν, ἢ ἀρχιερεῦσι Θεοῦ εἰς γνῶσιν τὰ διάφορα προτιθέναι, καὶ τὰς τούτων αἰτίας, καὶ τὴν ἀρμόζουσαν ἐκεῖθεν θεραπείαν ὡς ἐξ ἐπιστημόνων κομίζεσθαι ἰατρῶν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ μελέτην ἐπιθρῦνεσθαι τὴν ἀρετὴν. Ἀλλὰ τοὺς τῶν τοιούτων μοναστηρίων μοναχοὺς τοιαῦτα τολμώντας, συνοδικῶς ἀποφαινόμεθα, μῆτε τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐπισκόπους, μῆτε τοὺς παρ' ἐνορίαν, ἢ χειροθεσίας καταξιοῦν, ἢ εὐλογίας ἐτέρας καὶ κοινωνίας μεταδιδόναι· οὐ γὰρ πάροδον ἑαυτοῖς ἐπὶ ταῦτα πραγματευόμενοι, ἀλλὰ τὸ σεμνὸν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ τὸ τίμιον τῆς μοναδικῆς πολιτείας διώκοντες, τὰ παρόντα διορίζόμεθα· ὥστε εἴμῃ τὴν ἀναφορὰν ἐκείνοι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν τοῖς τῆς ἐπαρχίας ἀποδώσουσιν ἐπισκόποις, οὐκ ἀντιλήψονται παρ' αὐτῶν ἢ παρ' ἐτέρων ἱερωσύνης ἀξίωμα οὐδὲ ἔν. Κληρικοὺς δὲ ἀπειθοῦντας τοῖς οικείοις μητροπολίταις, ἐπίταγμα αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὸν ἀμνησικακῶς τὸ δυνατόν ἐπιτάττουσιν, εὐθύνεσθαι

ἐπιτάσσομεν· οὐ γὰρ ἀνυποταξίαν καὶ ἀνηκοίαν ἢ Κυριακῇ νομοθετεῖ ἐντολὴ, ἀλλ' εὐπέθειαν καὶ ὑπακοήν· ὥστε ὁ μὴ ταύτη στοιχῶν, καὶ τῆς κλήσεως, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀλλότριος. Τοὺς δὲ διακονίας ἐκκλησιαστικὰς ἐμπειπιστευμένους, καὶ λόγους, ὧν ἐπιστεύθησαν, δοῦναι μὴ ἀνεχομένους, κανονικῶς εὐθύνεσθαι, καὶ ἐκλογισμοῖς καὶ ἄκοντας ὑποβάλλεσθαι μετὰ κληρονόμων καὶ λοιπῶν τοῦ γένους διαδόχων, κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ πολιτικούς νόμους, ὀρίζομεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ μοναστηρίων ἐκδιδομένων διὰ δωρεᾶς οἱ ἱερώτατοι ἀδελφοὶ ἀνήγγειλαν καὶ συλλειτουργοὶ, ὡς ἐπιβλαβῶς πρὸς ταῦτα διατεθέντες οἱ τὰς δωρεὰς εἰληφότες, εἰς ἔσχατον αὐτὰ συνήλασαν ἀφανισμόν, τὰς τούτων προσόδους οἴκοι μετακομίζοντες, καὶ γυμνά τῶν οἰκείων ἐῶντες ἀγαθῶν, ἕτερα δὲ καὶ εἰς κοσμικὰ τελείως μεταμείβουσι καταγῶγια, τοὺς τούτων μοναχοὺς πάσῃ ἐνδείᾳ καὶ στενοχωρίᾳ μεταναστεῦσαι καὶ ἄκοντας ἐκεῖθεν καταναγκάσαντες, ἐξέσται αὐτοῖς, τοὺς τοιούτους εὐθύνειν κατὰ πᾶσαν ἄδειαν εἰς ὃ τι ἂν εὐρεθεῖεν τὰ μοναστήρια καινοτομήσαντές τε καὶ καταβλάψαντες· εἶτα καὶ τοῖς δικαίοις τῶν μητροπόλεων ἀνασῶζειν ἐπ' ἐξουσία, τοὺς κακοὺς αὐτῶν φροντιστὰς μεθ' ὕβρεως ἐξ αὐτῶν ἀπελάσασιν. Εἰ δὲ τι τυχὸν ἔχοιεν πρὸς ταῦτα εὐλογον προτείνειν οἱ τούτων προνοηταί, μὴ κοσμικοῖς προσίτωσαν δικαστηρίοις, ἐπεὶ ἐκκλείσουσι παντὸς δικαίου ἑαυτούς· ἀλλὰ τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ προσφειτάτῳ συνόδῳ, καὶ τῆς ἐνδεχομένης οὐκ ἀμοιρήσουσι δικαιοσύνης. Ἄναιτίως δὲ, καὶ ἀνεγκλήτως, καὶ διὰ μόνην ἐπήρειαν, οὐδένα πιστεύομεν τῶν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων, χαριστηκάριον ἐξωθῆσαι μονῆς· εἰ μὴ τις ἀναξίως ἑαυτοῦ βούλοιτο πολιτεῦσθαι, καὶ τὴν ἀδικίαν ἀσπάζεσθαι. Εἰ δὲ τινα τῶν φροντιστηρίων τύπον εἶχον ἐκ παλαιοῦ συνεισφορὰν τινα συνεισφέρειν ταῖς μητροπόλεσιν, εἴτε ἐπὶ μονοπροσώπων παροχῇ, εἴτε ἐπὶ τροφαῖς κριτῶν καὶ τῶν τοῦ δημοσίου ἀπαιτητῶν, εἴτε καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἔτυχε ταῦτα ὕστερον ἀνατεθῆναί τισι, τὴν συνεισφορὰν διοριζόμεθα παρέχειν πρὸς τὰς μητροπόλεις ἀνυστερήτως ἀκαινοτόμητον. Ὅσα δὲ κοινωνεῖ κατὰ τι ταῖς μητροπόλεσιν, ἢ πλησιασμόν ἐν ταύταις ἔχει, καὶ ἀνακοίνωσιν, καὶ οὐκ ἀπεχαρί-

σφ'η πρὸ τούτου τισίν, εἰς δωρεὰς δίδοσθαι προσώποις οὐκ εὐδοκοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ἐδόθη, ἀκύρους εἶναι καὶ ἀνισχύρους τὰς δωρεὰς βουλόμεθα, καὶ τὰ φροντιστήρια αὐτόθεν ἀντιστρέφειν πρὸς τὰς μητροπόλεις, ἢ ἐπισκοπὰς· τὰ γὰρ μήκοθεν καὶ ἰδιοπεριόριστα δωρεῖσθαι, καὶ ταῖς πρὸ ἡμῶν ἀγίοις Πατράσι καλῶς ἔδοξε, καὶ ἡμῖν· τὰ δὲ οἷον ἐνδικοιτῆματα τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων, καὶ ὑπερείσματα καὶ συγκροτήματα τῶν ἀγίων Ἐκκλησιῶν, οὐδαμῶς· οὐδὲ ἢ ἡμῶν τοῦτο παραδέχεται μετριότης τὸ σύνολον. Ἐκδοτικῶς δὲ, καὶ οἷον ἐπὶ χρόνοις εἴκοσι καὶ ἑννέα μοναστήριον, ἢ πακτικῶς μητρόπολιν ἐκδίδοσθαι, καὶ ἐπισκοπὴν, ὡς ξένον τῆς Βύαγγελικῆς διατάξεως, καὶ τῶν Ἀποστολικῶν τε καὶ Πατρικῶν παραδόσεων, πάντα ἀπαγορεύομεν· καὶ τοὺς τε τολμῶντας ἅμα, καὶ τοὺς τὸ γινόμενον παρορῶντας, ἀναξίους τῆς ἀρχιερατικῆς κρίνομεν τελειότητος, καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐναντιόφρονας· καὶ τοῖς πράγμασιν ἐκδίκησιν τὴν πρεπωδεστάτην κανονικῶς προμηθεύεσθαι οὐκ ἀποκνήσομεν. Οὐ γὰρ καπηλεύεσθαι τὴν ἱεράν χάριν, καὶ κοινωνεῖν τοῖς κοινοῦσιν ἀκανονίστως τὰ ἅγια, καὶ τὰς πνευματικὰς δωρεὰς ὡς κοινὰς ἐμπορεύεσθαι ἀνεξόμεθα ἐμπορίας χάριν. Περὶ δὲ τῆς τῶν ἐπισκόπων καθέδρας, διοριζόμεθα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ τῶν οἰκείων καθέζεσθαι μητροπολιτῶν, καὶ ἐν συνθρόνοις, καὶ ἐν συνόδοις, καὶ ἐν ἐστιάσεσι· καὶ μὴ τὰς προεδρίας ἀρπάζειν, καὶ τὸ φιλόπρωτον, ἀναξίως ἑαυτῶν, τοὺς τῆς ὑποδεήκυας μητροπόλεως ἐπισκόπους· ἀλλ' ὡς πρὸς κανόνας καὶ ὄρους, τοὺς ἰδίους ἢ μὲν μητροπολίτας, καὶ τυποῦν ἑαυτοὺς ἐν τε καθέδραις, καὶ πανταχοῦ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τινες τῶν κατὰ τόπους δυνατῶν ἐν τοῖς τῶν οἰκῶν εὐκτηρίοις σημαίνειν τε καὶ συνάγειν φιλονεικοῦσι, καὶ ἱερολογίας, καὶ βαπτίσματα, καὶ ἕτερα ἐπιτελεῖν, πατριαρχικοῖς δῆθεν σταυροπηγίοις ἢ καὶ ἐπισκοπικοῖς θαρροῦντες, τὰς καθολικὰς παραιτούμενοι, καὶ τῶν ἐπὶ ταύταις συνάξεων καταφρονοῦντες, ἄξιον καὶ περὶ τούτων διορίσασθαι, ὥστε μηκέτι τοιοῦτόν τι συγχωρεῖν τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους γίνεσθαι· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἱερεῖς, τοὺς πλὴν μόνης λειτουργίας, κάκεινην τυχόν ἐν ἑορτῇ, καὶ κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἐπισκόπου, ἕτερον ἀκολουθίαν ἱεράν ἐν εὐκτηρίοις ἐπιτελέσαι τολμήσοντας, καθαιρέ-

σει, τοὺς δὲ μὴ καταδεχομένους τοῦτο τῶν δυνατῶν, ἀναθέ-
ματι ὑποβάλλειν· φησὶ γάρ· Εἴ τις διδάσκει τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ
εὐκαταφρόνητον εἶναι, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ συναζέεις, καὶ παρὰ τὴν
καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἰδίᾳ ἐκκλησιάζει, καὶ μὴ συνόντος παντὸς
τοῦ πρεσβυτερίου, ἀνάθεμα ἔστω(1). Ταῦτα οὕτω συγκεφαλαιω-
θέντα καὶ ὀρισθέντα, καὶ ἐπὶ συνεδρίου τῶν θεοφιλεστάτων μη-
τροπολιτῶν, Κυριακοῦ, Ἐφέσου· Δημητρίου, Κυζίκου· Κωνσταν-
τίνου, Νικαίας· Θεοδώρου, Χαλκηδόνος· Κωνσταντίνου, Σίδης·
Ἰωάννου, Μελιτηνῆς· Κωνσταντίνου, Τυάνων· Ἰωάννου, Κλαυδίου-
πόλεως· Θεοφυλάκτου, Νεοκαισαρείας· Ἰωάννου, Ἰκονίου· Γεωρ-
γίου, Κορίνθου· Μιχαήλ, Ἀθηνῶν· Θεογνώστου, Μωκισσοῦ· Κων-
σταντίνου, Πατρῶν· Κωνσταντίνου, Τραπεζοῦντος· Ἰωάννου,
Φιλίππων· Ἀγαπητοῦ, Ἀδριανουπόλεως· Θεοδώρου, Καμάχου·
Κωνσταντίνου, Χωνῶν· Στεφάνου, Κρήτης· Νικήτα, Ἰδρουῦντος·
Σισινίου, Κελτζηνῆς· καὶ ἀρχιεπισκόπων, Νικήτα, Βιζύης· Διο-
νυσίου, Προικονήσου· Νικηφόρου, Κίου· Στρατηγίου, Ἰπρω· Ἀν-
δρέου, Χερσῶνος· Λέοντος, Βρύσεως· Νικολάου, Δήμου· Ἰωάν-
νου, Βοσπόρου· Ἀρσενίου, Σουγδίας· ἐν ὑπομνήμασιν ἐντεθέντα,
τῇ συνήθει διὰ μολύβδου σφραγίδι ἐβεβαιώθη, καὶ ἐπεδόθη μηνὶ
Ἰανουαρίῳ, ἐπινεμήσεως ἰά, ἔτους ςφλς'.

Γ'. ΠΕΡΙ ΔΙΣΣΕΛΕΛΦΩΝ ΔΥΟ, ΩΝ Ο ΜΕΝ ΕΙΣ

*Συνάλλαγμα συνεστήσατο μετὰ θυγατρὸς τινος ἀτελοῦς
οὔσης τὴν ἡλικίαν, ἣτοι χρόνων πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει,
ἄτερος δὲ τῇ ταύτης συνεζύγη μητρὶ μετὰ τελευτῆν αὐ-
τῆς, ὡς ἀντ' οὐδενὸς δοκοῦντος τοῦ πρώτου γάμου, διὰ
τὸ παρτελῶς ἀτελὲς τῆς κόρης.*

ΑΙ τῶν γάμων ζητήσεις περὶ θείου γινόμεναι πράγματος, καὶ
διαμονὴν τοῦ γένους τῷ βίῳ χαριζομένου, πεφροντισμένως ὀφεί-
λουσι προϊέναι, ἵνα μὴτε τὰ καλὰ λυμῆνται τὸ ἀμέριμνον, μὴ-
τε τὰ φαῦλα ρυπαίνωσι τῶν συναλλαγμάτων τὸ τιμιώτατον. Ἡ
γοῦν ὑπόθεσις, περὶ ἧς ὁ λόγος ὤρμηται διαλαβεῖν, ἔχει τινὰ θεω-

(1) Γάγγρ. καν, ε̅ καὶ ς'.

ρίαν οὐκ ἄμουσον, οὐδ' ἄχαριν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἠδέως εἰς τὸν νοῦν τῶν πεπαιδευμένων διαβαίνουσας· ἦν καὶ διηγητέον, ἵνα γένηται δῆλον τὸ λεγόμενον. Συμεὼν ὁ ἐπίκλην Σεμίδαλις, ἐλκύσας εἰς δικαστήριον τὸν Εὐφήμιον, παρανόμων γάμων τοῦτον ἐγράψατο. Καὶ ἡ διήγησις, Εὐφήμιος, φησί, καὶ Γεώργιος ἐξ ἀνεψιῶν τεχθέντες, δισεξάδελφων ἔχουσι τάξιν. Τούτων ὁ μὲν Γεώργιος μεθ' ἱερολογίας ἠγάγετο Θεοδότην ὄνομα, οὐ μόνον οὐ γάμων, ἀλλ' οὐδὲ μνηστείας ὠραίαν. Ἐπιζήσασα δὲ ἡ κόρη ἐνιαυτὸν ἕνα πρὸς τῷ ἡμίσει, ἠνέσκει. Ἐπειτα Εὐφήμιος Μαρίαν τὴν ταύτης μητέρα γαμεῖ. Ὁ μὲν κατηγορος, ταυτὶ διεξήλθεν. Ὁ δὲ διωκόμενος ἀπελογήσατο, ἐνιαυτῶν μὲν εἶναι πέντε καὶ ἡμίσεως λέγων τὴν Θεοδότην, ὅτι ἡ ἱερολογία συνίστατο κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς τρίτης ἐπινεμήσεως, ἐν δὲ τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς τετάρτης ἐπινεμήσεως θανεῖν, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν τῇ ταύτης μητρὶ πρὸς γάμον συναλθεῖν. Δίον τοιγαροῦν ταῖς τοιαύταις δικαιολογίαις παραθεῖναι τὸν νόμον, καὶ οὕτως ἀπόφασιν ἐνεγκεῖν, ἐδικάσαμεν χρῆναι πρότερον διὰ μαρτύρων συστήσαι, πόςσον ἔτος ἦγεν ἡ κόρη κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἱερολογίας· καὶ εἴτε μνηστεία συνέστη πρότερον, εἴθ' οὕτως ὁ γάμος· ἢ εἰ τὸ πρῶτον γαμικὸν συνάλλαγμα, μὴ προὑπαρξάσης μνηστείας. Παρήχθησαν τοιγαροῦν ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου μάρτυρες· εἰ γὰρ καὶ τοῖς κατηγοροῖς προσῆκον τὰς ἀποδείξεις ἐπιφορτίζεσθαι, ὅμως φειδοῖ τοῦ μή τι παρανενομηθῆναι, καὶ τὴν φύσιν ἠδικῆσθαι, τῷ διωκομένῳ τὴν συγγένειαν ὁμολογοῦντι τὸ τῶν ἀποδείξεων ἄχθος ἐπετέθη. Καὶ τῶν ἀναβεβηκότων μαρτύρων, ὁ μὲν Γελάσιος, ὃ ἐπώνυμον Θράκης, καὶ Προκόπιος, ἐπίκλην Στραβοπροκόπιος, καθ' ἕνα διερωτηθέντες, σύμφωνον καὶ εἰς ἕνα σκοπὸν συμπεραινόμενον μάρτυριον ἐνειμαν· ὡς γεννηθεῖη μὲν ἡ παῖς περὶ τὸν Αὐγουστον μῆνα τῆς 16'. ἐπινεμήσεως, ὑπερβάσα δὲ τὸν πέμπτον ἐνιαυτὸν, καὶ τὸν ἕκτον ἀνύουσα, πρὸς γάμον συναφθεῖη τῷ Γεωργίῳ, ἀμφὶ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς τρίτης ἐπινεμήσεως, καὶ μεταλλάξειε τὴν ζωὴν κατὰ μῆνα Ἰούλιον τῆς τετάρτης ἐπινεμήσεως. Ὁ δὲ Θεόκτιτος, καὶ Νικήτας ὁ υἱὸς τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου, καὶ Θεόδωρος ὁ Δαιμόνιος, σὺν γε Ἰωάννῃ τῷ τὴν ἐπωνυμίαν Κλασματᾶ, τὰ μὲν ἄλλα τούτοις ὅμοια μεμαρτυρήκασιν· τὸν δὲ τῆς τετάρτης

(ΤΟΜ. Ε΄.)

ἐπινεμήσεως μῆνα, καθ' ὃν ἐξέλιπε τὸν βίον ἢ Θεοδότη, μὴ εἰδέναι εἶπον. Οὕτω καὶ οὗτοι συνωδὰ τοῖς δυοῖν διεξῆλθον. Εἰ γὰρ καὶ διεχώρισεν ὁ λόγος ἀνά μέσον τῶν δύο, καὶ ἀνά μέσον τῶν τεσσάρων, ὅμως ὡς οὐκ ἐναντιότητα τῆς μαρτυρίας ἐχούσης εἰργάσατο τοῦτο, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας περιεχόμενος, καὶ μηδὲν τῶν εἰρημένων ἀρρήτον παρελθεῖν ἀνεχόμενος· ἐπεὶ, ὅσον γε πρὸς τὸ πολυπραγμονούμενον, δι' ὅλων οἱ μάρτυρες συμφωνοῦσι. Τὴν γὰρ ἀρχὴν τοῦ συναλλάγματος ζητοῦμεν, ἀλλ' οὐ τὴν λύσιν· ὅπερ οὐδὲν ἐπισημαίνει τῷ πράγματι· ὁ γὰρ οὐκ ἤρκται καλῶς, οὐδὲ λελύσθαι λέγεται, ἀλλ' ἀπαρχῆς δέσιν μὴ ἐσχηκέναι. Ὁ μὲν τοι κατήγορος, ἀλήπτους ὄντας τοὺς μάρτυρας καὶ διαβολῆς ὑπερτέρους, τὴν μὲν ἐπινέμησιν, καθ' ἣν ὁ γάμος συνέστη, καὶ καθ' ἣν ἐπῆλθεν ἡ τελευταῖα τῆ κόρη, ἀληθῶς ἔφη διεξελεθεῖν, πρὸς δὲ τὸν τῆς γενέσεως χρόνον ἐσφάλθαι· οἴεσθαι γὰρ ἐνιαυτῶν ἕξ καὶ μηνῶν ἰσαριθμῶν εἶναι κατὰ τὸν τοῦ γάμου καιρὸν. Ἡ δὲ τοιαύτη ἀντίθεσις κατ' οὐδὲν ἐπήμυνε ταῖς τούτου δικαιολογίαις, ἀτέλειαν ἡλικίας ὁμολογοῦντος, καὶ μηδ' αὐτῷ τῷ ῥηθέντι στερῆρῶς ἐμμένοντος, ἀλλ' εἰκασμῶ καὶ μετ' ἐνδοιασμοῦ τὴν ἀντίθεσιν ποιουμένου. Καὶ ὁ προκατηγορησάμενος λεγόμενος Μαλακηνὸς ἀχθεὶς εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ μηδὲν ἄτοπον συνειδέναι τῷ συναλλάγματι τρανῶς ἀνεῖπε, μήτε τι σαφῶς εἰδέναι ἢ περὶ τοῦ χρόνου τῆς γενέσεως τῆς κόρης, ἢ τοῦ τῆς ἱερολογίας, ἢ τῆς τελευταίας. Τῆς δοκιμασίας τοίνυν εἰς τοῦτο προκεχωρηκυίας, καὶ τῶν μαρτύρων μὴ διαστειλάντων γάμου (1) καιρὸν καὶ μνηστείας, ἀλλὰ φαιμένων ἱερολογίαν θεάσασθαι τελουμένην, ἀγνοεῖν δὲ, εἰ προὔπηρξε μνηστεία κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἦν τὸ προσιστάμενον τῇ ἀποφάσει. Εἰ μὲν γὰρ ὑπερβάσα ἦν ἡ κόρη τὸν ἕβδομον ἐνιαυτὸν, ὅτε τὰ τῆς ἱερολογίας ὑπεθειάζετο, προσῆκον ἦν ἄρα, τοῦ γάμου ἐντὸς τοῦ δωδεκάτου ἐνιαυτοῦ γεγονότος, πολυπραγμονεῖσθαι, εἰ συνέστη πρὸ τούτου ἔννομος μνηστεία μετὰ τὸν ἕβδομον ἐνιαυτὸν· ἵνα, τοῦ γάμου μὴ λαμβάνοντος ὑπόστασιν, τέως γοῦν, εἰ νόμιμον ἰσχὺν ἔσχεν ἡ μνηστεία, κατασταθῇ δῆλον. Ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος τῆς

(1) Α. ἐν περισσῶν. — χρόνου Α.

ὥσπερ ἐν σκηνῇ παιχθείσης ἱερολογίας συνωμολόγηται καὶ παρὰ τοῦ κατηγόρου μὴδὲ μνηστείας εἶναι δεκτικὸς, ἀμφισβήτησις πᾶσα περιήρηται, τῆς ἐναργοῦς παρανομίας πᾶσιν ὑπὸ ψιν ὑποπιπτούσης. Μνηστείας γὰρ ἕβδομον ἐνιαυτὸν οἰκεῖον εἶναι παρεληλυθότα, γάμοις δὲ γυναικῶν δωδέκατον, θεσπιζόντων τῶν νόμων, εἰ μὲν, καθάπερ νενόμισαι, συζαίῃ συνάλλαγμα, οὐδεὶς ἐπιτρέβεται τῷ πραχθέντι μῶμος· εἰ δὲ τις ἐπακολουθήσει περιπέτεια, νόμος ὧδε φησὶν· Ὁ κόρην ἤττονα τῶν δώδεκα ἐνιαυτῶν ἐπαγόμενος πρὸς γάμον, οὐ συνίστησι γάμον· ἀλλ' εἰ μὲν προηγῆσατο μνηστεία, μένει φυλαττομένη, κἂν τὰ μάλιστα ἐν τάξει γαμετῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτῆν (1) ἀνήνεγκεν· εἰ δὲ μὴ προηγῆσατο μνηστεία, μὴδὲ τοιαύτην ἐξ ἀρχῆς ἔσχε διάθεσιν, οὐ διὰ τοῦτο νῦν γενέσθαι δοκεῖ (2). Οὕτω τοῦ νόμου φράζοντος, πάρεστι καταμανθάνειν, ὅτι καὶ γάμου καὶ μνηστείας τῶν μεταξὺ Γεωργίου καὶ Θεοδότης ἀπεστέρηται τὸ συνάλλαγμα, μήτε τὸν τοῦ γάμου τηρῆσαν ὄρον, καὶ τὸν τῆς μνηστείας λωβησάμενον. Καὶ γὰρ εἴωθεν ὁ νόμος τὴν φύσιν μιμεῖσθαι· καὶ ὃ μὲν οἶδεν αὕτη, προσίεται· τὸ δ' ἠγνοημένον αὐτῇ παραπέμπεται. Εἰ τοίνυν ἡ μὲν (3) ἠθάσκουσα γονῆς ἐστὶν ἀνεπίδεκτος, διὰ δὲ παιδογονίαν ὁ γάμος, ὁ συνερχόμενος ἄρα τῇ μὴ γεγονυῖα δωδεκάτου ἐνιαυτοῦ, φθορεὺς ἐστίν, ἀλλ' οὐ γαμέτης· καὶ διὰ τοῦτο ὁ τῆς ἤττονος τῶν δώδεκα ἐνιαυτῶν ἀπείρηται γάμος· καὶ ὁ ἱερολογῶν ἱερεὺς αἰτιάματι καθυποπίπτει. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τῆς μνηστείας ἐπιλογιζόμεθα· ὡς ἡ μὲν ἤττων τῶν ἐπτὰ ἐνιαυτῶν, διακρίσεως ἐντελοῦς ἀμοιρεῖ· ὁ δὲ μὴ διακρίνων, οὐδὲ λελογισμένως δύναται συναινεῖν· συναινεσεως δὲ χωρὶς, συμφῶνων σύστασις οὐ προβαίνει, διότι νόμος φησὶ· Σύμφωνόν ἐστι δύο εἰς ταῦτὸν ἀρεστὸν συναίνεσις (4)· ὥστε οἱ νομοθέται ἐπόμενοι τοῖς φυσικοῖς λόγοις, τὰ περὶ τῶν γάμων διέταξαν δόγματα. Οὐκοῦν ἐπεὶ τὸ τῆς Θεοδότης καὶ τὸ τοῦ Γεωργίου συνάλλαγμα, οὔτε τοῖς νόμοις, οὔτε τῇ φύσει

(1) κἂν τὰ μάλιστα τὴν μνηστευθεῖσαν ἐν τάξει γαμετῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀνήνεγκε. ζ'. Βασιλικ. ΚΗ, 1. — (2) ζ'. Βασιλικ. ΚΗ, 1. — (3) ἴσως, ἡ μὲν μὴπω ἠθάσκουσα. — (4) α', Βασιλικ. ΙΑ', 1.

γνώριμόν ἐστιν, ἀκωλύτως ὁ τοῦ Γεωργίου δισεξάδελφος Εὐφήμιος τὴν τῆς Θεοδότης μητέρα πρὸς γάμον ἠγάγετο. Ὁ γὰρ ἀντ' οὐδενὸς δοκεῖ, τοῦτο πῶς ἔσται τῷ καλῶς καὶ ἐννόμως γινομένῳ κώλυμα; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ταῦτα συνεδοκίμασε μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ συναπεφάνετο καὶ Μιχαὴλ ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Ἀθηνῶν. Οὗτος γὰρ καὶ τῆς δίκης παρ' αὐτῷ προκαταρχθείσης προσήκατό τε τὸν γάμον, καὶ γραφὴν πρὸς τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην μάλα δικαιοτάτην καὶ ἀκριβεστάτην Ἀθήνηθεν πέπομφεν εἰς τοῦτο, καὶ ὑπέγραψε.

Σχῆμα τῶν προλαβόντων.

Δισεξάδελφοι.

Εὐφήμιος. Γεώργιος.

Μαρία, μήτηρ.

Θεοδότη, θυγάτηρ.

Γεώργιος ὁ τοῦ Εὐφήμιου δισεξάδελφος ἔλαβε τὴν Θεοδότην, ἀτελοῦς οὖσαν ἡλικίας· θανούσης αὐτῆς μετὰ μικρὸν, ἔλαβεν ὁ Εὐφήμιος τὴν Μαρίαν, αὐτῆς μητέρα· καὶ κρίνεται ὁ τοιοῦτος γάμος ἀθῶος καὶ ἔννομος.

Δ'. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ,

Περὶ γάμου τοῦ ζ'. βαθμοῦ (1).

ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΟΥ Ἀλεξίου, τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῶν κατηχομενείων, συνεδριαζόντων αὐτῷ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν, Νικολάου, Ἀγκύρας· Κωνσταντίνου, Πατρῶν· Λαυρεντίου, Δυρραχίου· καὶ Κωνσταντίνου, Χωνῶν· παρισταμένων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων, παρέστη Ἰωάννης Κουβουκλείσιος, ὁ ἐξ Εὐρίπου ὀρμώμενος, καὶ τοιόνδε προσέβαλετο πρόβλημα. Γεώργιος, φησὶ, καὶ Νικόλαος ἀδελφοί· θυγάτηρ Γεωργίου μὲν, Θεοδότη, Ἐλένη δὲ, Νικολάου· καὶ αὖ πάλιν Θεοδότης μὲν υἱὸς, Δημήτριος, Ἐλένης δὲ, Βασίλειος· Δημητρίου δὲ θυγάτηρ Θεοδότη τῷ Βασιλείῳ πρὸς γάμον συνεζύγη· καὶ ἐπυνθάνετο, εἰ ἔννομος, ἢ μὴ, ὁ

(1) Βλέπε καὶ Νομοκάν. Τίτλ. ΙΓ'. Κεφ. Β'. Τόμ. Α'. σελ. 280.

γάμος. Ἐπεὶ οὖν ὁ μὲν Βασίλειος ἐβδόμου βαθμοῦ τῇ Θεοδότη καθέστηκεν, ὁ δὲ δὴ νόμος ἐπιτρέπει τοῖς ὑγδούου βαθμοῦ πρὸς ἀλλήλους οὔσι τὸν γάμον, ἀπαγορεύει δὲ τοῖς τοῦ ἕκτου, τοῖς γε μὴν ἐβδόμου οὐδαμοῦ οὔτε ἐπιτρέπει, οὔτε ἀπαρνείται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ὁμοίων ἀμφισβήτησεων κινήσειων, ὠκονόμηται, τὸν τοιοῦτον γάμον, πρὸ μὲν τοῦ προεθῆναι, μὴ ἐπιτρέπεται, μετὰ δὲ τὸ γενέσθαι, μὴ διασπᾶσθαι μὲν, ἐπιτιμίοις δὲ τοὺς οὕτω συναφθέντας καθυποβάλλεσθαι, ὠρίσθη τὸ αὐτὸ πάλιν πραχθῆναι, γράμματος δεσποτικοῦ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως γενομένου πρὸς Λέοντα, τὸν θεοφιλέστατον μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ σύγκελλον.

Τὸ σχῆμα τοῦ ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ.

Ἄδελφοί.

Γεώργιος. Νικόλαος.

Πρωτεξάδελφοι.

Θεοδότη. Ἐλένη.

Δεύτεροι ἐξάδελφοι.

Δημήτριος. Βασίλειος.

Θεοδότη.

—

Ε'. ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΑΡΜΟΣΑΜΕΝΟΥ ΤΩΙ ΙΔΙΩΙ ΤΙΩΙ

Πρὸς γάμον θυγατέρα τιῶς ὑπεξουσίας, παρὰ γνῶμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

ΠΕΤΡΟΣ, ᾧ τὸ ἐπώνυμον Βομβυλάς, ἀπὸ Ἑλλάδος ὀρμώμενος (1), περὶ γάμου τῷ νόμῳ ἀπροσδέκτου τῇ τῆμῶν ἀνήνεγκε μετριότητα. Ἐμοῦ γάρ, φησὶν, ἀποδήμου τυγχάνοντος, Νικήτας ἐκεῖνος, ᾧ τὸ ἐπίκλην Χαλκούτζης, τὴν τε γυναῖκά μου Καλὴν, καὶ τὴν θυγατέρα Μιτζήν, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀγαγὼν, ἱερολόγησε, καὶ συνέζευξε τὴν ἐμὴν θυγατέρα Μιτζήν μετὰ Λέοντος υἱοῦ Ἀνθίμου τοῦ πρωτοσπαθαρίου (2). Ταῦτα προτεινόμενος,

(1) τέκνον ἐν Κυρίῳ περὶ γάμου κτλ. Δ. ἐν περισελ. — (2) Δ. ἐν περισελ. — ἀνευ τοῦ, πρωτοσπαθαρίου, Δ.

ἤτει διαλυθῆναι τὸ οὕτως ἀνομώτατον συνοικέσιον. Εἰ γοῦν (1) παρὰ γνώμην τοῦ διεγκαλέσαντος τὴν θυγατέρα αὐτοῦ πρὸς γάμον ἠγάγετό τις, καὶ οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον εὐρίσκεται συναινέσας τῷ συναλλάγματι, ἀλλ' αἰεὶ τούτῳ ἀπαρεσκόμενος φαίνεται, διάσπασαι τὴν τούτου ὑπεξουσίαν ἀπὸ τοῦ κακῶς συναφθέντος αὐτῆ· τὰς γὰρ τοιοιυτοτρόπους συνοικήσεις μισοῦσι μὲν οἱ νόμοι καὶ ἀποτρέπονται, καὶ οὐδὲ γάμους ἠγοῦνται, ὡς καὶ ἡ ἀγχινόιά σου ἐπίσταται· πόρρω δὲ τοῦ πολιτεύματος καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες ἐλαύνουσιν. Ὁ γοῦν τὰ θεῖα πολὺς βασιλέων, πορνείας οὐδὲν διεννηοχένοι ταύτας φησὶν· ὁ μὲν γὰρ νόμος, οὐ γίνεται, φησί, γάμος, εἰ μὴ συναινοῦσιν οἱ συναπτόμενοι, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτοὺς ὑπεξουσίους(2), καὶ πολλαχοῦ δῆλός ἐστι, τοὺς παρὰ γνώμην τῶν ἐχόντων τινὰς ὑπεξουσίους γενομένους γάμους, ἀντὶ μηδενὸς λογιζόμενος· ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ποτὲ μὲν, Αἰ κόραι, φησὶν, αἰ παρὰ γνώμην τῶν πατέρων γεγαμηκυῖαι, πορνεύουσι· διαλλαγέντων δὲ τῶν γονέων, δοκεῖ θεραπείαν λαμβάνειν τὸ γεγονός· οὐκ εὐθὺς δὲ εἰς τὴν κοινωvίαν ἀποκαθίστανται, ἀλλ' ἐπιτιμηθήσονται τρία ἔτη(3)· ποτὲ δὲ, ὅτι οἱ ἄνευ τῶν κρατούντων γάμοι, πορνειαὶ εἰσιν· ὡς, ἐὰν ἐπινεύσωσιν οἱ κύριοι τὴν συνοίκησιν, τότε λαμβάνει ὁ γάμος τὸ βέβαιον(4). Ἐκεῖνο δὲ καλὸν ὑπομνήσαι σου τὴν λογιότητα, ὅτι νόμος ἐστὶν ὁ κελεύων, Ἐὰν ἐπὶ τριετίαν ὁ πατὴρ ἠγνόηται ποῦ διάγει, καὶ εἰ περίεστι, δύνασθαι τοὺς ἑκατέρας φύσεως αὐτοῦ παῖδας νομίμως γαμεῖν. Εἰ δὲ πρὸ τῆς τριετίας οἱ παῖδες τοῦ αἰχμαλώτου ἢ τοῦ ἀπόντος γαμήσουσι, καὶ δῆλόν ἐστι μὴ ἀπαρέσκειν τῷ πατρὶ τὸ πρόσωπον, ἐρῶσθαι τὸν γάμον(5)· καὶ μὴ ποτε καὶ τὸ τοῦ Πέτρου τοιοῦτόν ἐστι, καὶ ἀπὼν ἠγνοεῖτο ἕως ποῦ διάγει, καὶ εἰ περίεστιν· εἰ γὰρ οὕτω πολλάκις ἔχει τὰ τοῦ πράγματος, κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ νόμου δεῖ περαιωθῆναι τὴν ζήτησιν. Οὐ λανθάνει δέ σου τὴν πολυμαθειαν οὐδὲ ἐκεῖνο τὸ νόμιμον, τὸ λέγον· Εἴ τινα τῶν γονέων βουλομένῳ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἢ ἐγγόνῃ ἄνδρα δοῦναι,

(1) Διὰ τοῦτο γράφω τῇ εὐλαθείᾳ σου, ζητῆσαι τὰ τῆς ὑποθέσεως ἐπιμελῶς, καὶ εἰ παρὰ γνώμην, κτλ. Α. ἐν περισειλ. — (2) β', Βασιλικ. ΚΗ', 4. — (3) Καν. λή. τοῦ μεγάλου Βασιλείου. (4) Καν. μβ'. τοῦ αὐτοῦ. — (5) ζ'. ἢ. Βασιλικ. ΚΗ', 4.

καὶ προῖκα κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἰδίας περιουσίας ὑπὲρ αὐτῆς παρασχεῖν, ἐκείνη μὴ συναινέση, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶον ἐπιλέξεται, ἐξεῖναι τῷ πατρὶ ἀποκληρονόμον αὐτὴν ποιεῖν. Εἰ δὲ μέχρι τῆς τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἡλικίας ἢ θυγάτηρ γένηται, καὶ οἱ γονεῖς ὑπέρθωνται ταύτην ἀνδρὶ συνάψαι, καὶ ἴσως ἐκ τούτου συμβαίη εἰς τὸ ἐαυτῆς σῶμα ταύτην ἀμαρτῆσαι, [ἢ δίχα συναινέσεως τῶν γονέων ἀνδρὶ ἐαυτὴν, ἐλευθέρω μέντοι γε, συζεύξαι,] τοῦτο εἰς ἀχαρισίαν αὐτῇ μὴ λογίζεσθαι, ἐπειδὴ οὐ τῇ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τῇ τῶν γονέων αἰτίᾳ τοῦτο γινώσκεται πλημμελήσασα (1). Δεῖ τοίνυν σκοπεῖν, μὴ καὶ ἡ τοῦ Πέτρου θυγάτηρ ὑπὲρ τὸν εἰκοσὸν πέμπτον ἴσως ἐγεγόνει νιαυτόν· τότε γὰρ, εἴ τι καὶ παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς πεποίηκεν, οὐ κατακριθήσεται. Εἰ μὲν τοι μηδὲν τοιοῦτον συνέβη, ἀλλὰ παρὰ πάντα νόμον ἢ ὑπεξουσία τοῦ Πέτρου θυγάτηρ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ἐγήματο, οὐ μόνον τοὺς συναφθέντας διαζυγῆναι χρή παρὰ τῆς εὐκλείας σου, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τοῦτο συναραμένους εὐθυνθῆναι, καὶ τὸν τὴν ἱερολογίαν τολμήσαντα ἱερέα τῷ κατὰ τὸν τόπον ἐπισκόπῳ παραπεμφθῆναι, δίκας τοῦ τολμήματος τὰς ἀξίας ληψόμενον· εἰ δὲ καὶ τινὰ πράγματα, ὡς ὁ δηλωθεὶς ἔφη Πέτρος, ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ συναφθέντος τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ οἰκίαν μετηνέχθησαν, κάκεινα ἀναληφθῆναι καὶ ἀποκαταστῆναι αὐτῷ. Δεῖ δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς φθορᾶς πρόστιμον ἀπαιτηθῆναι κατὰ τὴν τῶν νόμων περίληψιν, καὶ τῷ τῆς φθαρείσης μέρει παρασχεθῆναι. Μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἐπινευήσεως . . . ἔτους ςφμς'.

(1) Νεαρά Ἰουστιν. ΡΙΕ, κεφ. γ'. 11. Ἐξ αὐτῆς ἀνεπληρώθησαν καὶ τὰ παρὰ Λεῦκλαύῳ ἐλλείποντα, καὶ ἐν παρενθέσει ἐνταῦθα περικλειόμενα.

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΚΗΡΟΥΛΑΡΙΟΥ.

Α'. ΙΣΟΝ ΤΗΣ ΕΚΤΕΘΕΙΣΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΨΗΦΟΥ
ΕΠΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥ-
ΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑ ΝΙΚΗΤΑ ΤΟΥ ΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ ΚΑΙ
ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

Κατὰ τὸ ςφξε'. ἔτος, τῆς ε'. ἐπιτεμήσεως, περὶ τοῦ μὴ
γίνεσθαι γάμον ἐβδόμου βαθμοῦ (1).

ΑΝΗΝΕΓΚΑΣ, ιερώτατε, πρὸς τὴν ἡμετέραν μετριότητα, ὡς
μελλόντων τινῶν τρισεξαδέλφων πρὸς γάμου κοινωνίαν ἀλλή-
λοις συνέρχεσθαι, πρὸς γε τὸ παρὸν ἐκώλυσας τὸν γάμον αὐ-
τός· καὶ ἐζήτησας διὰ γραμμάτων, εἰ δεόν τοὺς τοιοῦτους τῶν
γάμων μὴ κωλύειν, ἀλλ' ἐπιτρέπειν προβαίνειν. Καὶ πάντως
οἶσθα, θεοφιλέστατε, οἷα περὶ τῶν γάμων οἱ νομοθέται θεσπί-
ζουσι. Φασὶ γάρ· Ἐπὶ τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων εἰς ἀπέ-
ραντον ὁ γάμος κεκώλυται· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου ἔστι τις
κώλυσις (2). Το γοῦν τις ῥῆμα, ἀντιδιαστελλόμενον πρὸς τὸ
ἀπέραντον μερικὴν εἰσάγει κώλυσιν· καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν καὶ
αὐθις οἱ νόμοι φασί· Κωλύονται πρὸς γάμου κοινωνίαν ἀδελ-
φοί, ἐξαδελφοί, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τικτόμενοι μόνον (3). Τί τούτου
τοῦ νόμου σφρέστερον ζητήσεί τις; οὐδέν. Καὶ πῶς ἂν τις
ἐπιχειρήσειε κώλυσιν ἢ ἄφεισιν ἑτέραν ὑπὲρ τὴν τεθεσπισμένην
ποιήσασθαι; Εἰ γοῦν τὸν ὅρον τῆς κωλύσεως τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ
γένους γάμων ὁ νομοθέτης μέχρι τῶν δισεξαδέλφων ἐπήξατο,
καὶ τὰ πορρωτέρω τούτων ἀφῆκεν ἀπεριόριστα, οὐδεὶς ἐστὶν

(1) Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος
1043. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἀπεσχίσθη ἑριστικῶς ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ
τῆς Ἀνατολικῆς. Σώζονται αὐτοῦ ἐπιστολαὶ πρὸς Πέτρον Ἀντιοχείας, μετὰ τινος
πραγματείας κατὰ Λατίνων, ἧς ἡ ἀρχὴ, ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητος τοῦ
παναγίου Κυρίου, κτλ. καὶ αἱ ἐνταῦθα δημοσιευόμεναι περὶ γάμων συνοδικαὶ
διατάξεις. Ἐτελεύτησεν ἐξόριστος, πατριαρχεύσας ἑτη ἑκαίδεκα. — (2) α. θέμ.
β'. καὶ γ'. Βασιλικ. ΚΗ, 5. — (3) εβ. καὶ ος'. Βασιλικ. Ζ', 37.

ὁ τὸν νομικὸν ὄρον ὑπερβῆναι δυνάμενος· ἀντινομοθετεῖ γάρ. Καὶ ἄκουε τὸν τῶν τρισεξαδέλφων διαβρῆδην ἐπιτρεπόμενον γάμον. Ἡ γραφεῖσα, φησὶν, ὑπὸ αἵρεσιν κληρονόμος, τὴν, ἐὰν τῷ τρισεξαδέλφῳ γαμηθῆ, πληροῦτω τὴν αἵρεσιν· οὐ γὰρ αἰσχρὸς ἐστὶν ὁ γάμος(1)· διὰ τί; ὅτι ἀπεσχοίνισται πρὸς τὸν ὄγδοον βαθμὸν ὁ γάμος. Εἰ γὰρ καὶ τῆς αὐτῆς ρίζης καὶ τῆς αὐτῆς γονῆς κοιωνήκασιν οἱ τῶν δισεξαδέλφων παῖδες, ἀλλ' ἢ τῶν βαθμῶν ἐπίτασις, καὶ ἢ τοῦ νομοθέτου φωνὴ πρὸς ἕνωσιν καὶ αὐθις τὰ γένη καλεῖ, συγχωροῦσα τὸν γάμον. Ὁ μὲν γὰρ ἕκτος βαθμὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ πλαγίου καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας πάμπαν ἀπέργει τὸν γάμον, καὶ τὸν συστάντα ἴσως διαλύει· ὁ δ' αὖ ὄγδοος τῶν βαθμῶν, συγκεχωρημένην ἔχει τὴν συνέλευσιν, εἴτε τῶν ἐκ πλαγίου, εἴτε τῶν ἐξ ἀγχιστείας εἰσὶν οἱ γαμοῦντες. Περὶ μὲν τοι τὸν ἔβδομον βαθμὸν τὸ πᾶν περισταταὶ ζήτημα, οὐκ ἄλλως ἢ τῇ νομικωτάτῃ τῶν ἐπισημῶν διαλυόμενον, καὶ ἀνεπιφθόνῳ φρενὶ διαιρούμενον. Ὅσα μὲν γὰρ τῶν συνοικεσίων, ἐξ οκκειότητος, ἤγουν ἐξ ἀγχιστείας ἀλλήλοις συνημμένων τῶν προσώπων, τῷ ἔβδόμῳ περικλειόμενα βαθμῶ, τὴν σύσχισιν λάβῃ, ταῦτα καὶ ἀδιάλυτα μένει ὡς ἐξ ἀμέμπτων συναφθέντα τῶν γάμων· δύο γὰρ ἐξάδελφοι πρῶτοι πρὸς θεῖαν μεγάλην (1) καὶ ἀνεψιᾶν, [ἐξ] ἐτέρας σειρᾶς καὶ γένους ὠρμημένας, τὰ γαμήλια θέμενοι, κατηγοριῶν καθ' ἑαυτῶν οὐκ ἐπιθήσουσι γραφάς· οἱ μὲν γὰρ πρὸς ἀλλήλους τέταρτον ἐπέχουσι βαθμὸν, οἱ πρῶτοι ἐξάδελφοι· ἢ δὲ θεῖα τῆς ἀνεψιάς τρισὶ διήρηται βαθμοῖς· καὶ οὕτως ὁ ἔβδομος ἐπὶ τούτοις συναγόμενος βαθμὸς τὴν μέμψιν εἰς τέλος ἐκπέφυγεν, ἰσχυαῖς ἐπινοίαις καὶ λεπτοῖς διαλογισμοῖς, διὰ τὴν ἐντολήν· ἐν μὲν τοῖς πρὸ τοῦ ἔβδόμου ἐτέροις βαθμοῖς, ἐνοῦντος τοῦ σώφρονος τὴν τῶν διηρημένων γενῶν συνάφειαν, τὸν δὲ γε ἐπὶ τῷ ἐβδῆμῳ γάμον οὐκ εἴργοντος. Τῶν δὲ ἐκ πλαγίου συγγενῶν ὁ τῷ ἔβδόμῳ καταλαμβανόμενος διόλου ἀπείρηται γάμος, καὶ ἀποτρόπαιος εἶναι νομίζεται· οὐδὲ γὰρ ὁ δισεξαδελφος τῇ τοῦ δισεξαδέλφου θυγατρὶ συναρμωσθήσεται πώποτε, ἢ ἢ τοῦ δισεξαδέλφου θυγάτηρ ἐπὶ τὸν τοῦ πα-

(1) λ'. Βασιλικ. ΛΕ', 12. — (2) Τὸ, μεγάλην, παρέλειπε.

τὴν αὐτῆς ἀναποδίσασα δισεξάδελφον, τοῦτον πρὸς τὸν ἑαυτῆς γάμον καθελκύσει ποτέ· μολυσμὸς γὰρ τοῦτο γένους καὶ φθορὰ, καὶ συγγενείας φερμὸς, καὶ μίξις ἀκόλαστος, καὶ τῆ νομικῆ διατάξει ἀντίθετος· ἐπεὶ οὐδ' ἡ αὐτὴ πάντως οἰκειότης τῶν ἐξ ἀγχιστείας συνημμένων προσώπων, καὶ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς συγγενείας καὶ τοῦ αἵματος ἀπογεννωμένων, ἵνα καὶ ἔβδομος ἐπ' ἀμφοτέροις βαθμὸς ἐπίσης ἢ συγχωρηθῆ, ἢ κωλυθῆ. Τῶν μὲν γὰρ ἐκ πλαγίου συγγενειῶν μία ἡ ρίζα, καὶ πηγὴ μία, καὶ διάφορα τὰ βλαστήματα, καὶ τὰ ρεύματα μετρητά· ὅσαι δὲ τῶν οἰκειότητων ἐξ ἐπιγαμιῶν τὴν σύστασιν εἰληφυῖται, δύο ξένων γενῶν συνάφειαν ἐπισύρονται, αὗται, ὥσπερ μετεγκεντριζόμεναι καὶ συμφυόμεναι ἐξ ἑτέρου γένους πρὸς ἕτερον, τὸν γάμον ἔχουσι κεκωλυμένον, οὐ διὰ θεσμὸν συγγενείας, ἀλλ' ἐκ τῶν νομικῶν διαταγμάτων, καὶ φωνῆς θείας, εἰς ἓν ἐξ ἀρχῆς τὸ θῆλυ συναπτούσης τῷ ἄρρῆνι. Οὐ γὰρ, ἐπεὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ μου γυνὴ μία ἐστὶ τῷ ἀνδρὶ ταύτης καὶ ἀδελφῷ μου σὰρξ, καὶ λεπτῷ νῷ καὶ νοήματι κάμου λελόγισται ἀδελφὴ ἢ νύμφη, καὶ τὴν ταύτης ὅλην συγγένειαν εἰς ἓν συναλείφων πρόσωπον, ἀδελφὰς καὶ συγγενίδας λογίσομαι· ὁδηγεῖ γὰρ με ὁ νόμος, τίνας ταύτης τῶν συγγενίδων οὐκ ἄξομαι, καὶ τίσιν ἀμέμπτως προσέλθω· οὔτε γὰρ πρὸς τὴν τῆς νύμφης μου ἀδελφὴν, οὔτε πρὸς τὴν πρώτην ταύτης ἐξαδέλφην ἢ τὴν θεϊάν τὴν μείζω, καὶ μὲν τοι οὐδὲ πρὸς τὴν ἀνεψιᾶν γαμικὰ συγγράψω συμβόλαια· ἐπειδὴ ταῖς τοῦ ἔκτου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν βαθμῶν ἄρκυσι περιείλημαι. Πρὸς δὲ τὴν δισεξαδέλφην ταύτης, καὶ τὴν μικρὰν ἀνεψιᾶν, ἀνεπιτίμητον θήσομαι τὸ συνοικέσιον· ἡ μὲν γὰρ πρὸς τὸν ὄγδοον ἀπελήλαται βαθμὸν· ἡ δὲ ἀνεψιά ὑπερβαίνει τὸν ἔκτον, καὶ ἐπὶ τὸν ἔβδομον ἵσταται. Οὕτω καὶ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς ἀλλοφυέσι πρώταις ἐξαδέλφαις ἐπιμιγνύμενοι, ἔννομον συνιστῶσι τὸν γάμον· χάσματι γὰρ τῷ νομικῷ ἀποδιεστήκασιν ἀλλήλων, τὴν συγγένειαν ἐκ τούτου καταρρύπαίνοντες μηδαμῶς. Οὐδεὶς οὖν ὀρθῶς εἶποι, τὸν ἐξ ἀγχιστείας συνημμένον, καὶ συγγενῆ καταχρηστικῶς ἐπωνομασμένον, οἰκειότερον ἢ ἴσον εἶναι τῷ ἐκ τοῦ γένους καὶ αἵματος, ἵνα διὰ τοῦτο καὶ τοῖς αὐτοῖς τῶν γάμων στοιχήσῃ τοῖς ὅροις, ὡς περ καὶ

προδιδίληπται· ὁ γὰρ νομοθέτης τοὺς τῶν ἐξαδέλφων παῖδας πρὸς γάμου κοινωνίαν κωλύσας, τοῖς δὲ τρισεξαδέλφοις τὴν συνέλευσιν ἐπιτρέψας, καὶ μὴ τι περὶ τῶν ἐν μέσῳ διαταξάμενος, ἐκ τοῦ κεκωλυμένου καὶ ἀκωλύτου σαφῆ τὸν ἑαυτοῦ κατέστησε σκοπὸν, ὡς οὐ δεῖ παρεκβαίνειν τὸ ὀρθόσιον. Εἰ (1) μὲν γὰρ ὁ δισεξαδελφός πρὸς τὴν τοῦ δισεξαδέλφου αὐτοῦ θυγατέρα ἐρωτικῶς ἀπιδὼν ἐπιγαυριάσει, τὸν νομικὸν ὅρον μὴ παραφυλαξάμενος καθαρῶς, ὡς ἵππος ἐπὶ τὸ συγγενὲς ἐχρεμέτισεν, οὐ γαμέτης ἀλλὰ φθορεὺς ἐντεῦθεν κρινόμενος· ὁ δὲ γε τρισεξαδελφός, τῶν καταριθμουμένων ἐν κωλύσει τῷ νομοθέτῃ βαθμῶν τυγχάνων ἕξω, εἴπερ ἀναποδίσας ὑπερναβῆ τὸν φραγμὸν, καὶ τὴν τρισεξαδελφίαν ἀφείλ, εἴσω τῶν κεκωλυμένων εἰσπηδήσῃ γάμων, καὶ τῇ τοῦ πατρὸς δισεξαδέλφῃ παρεισφθαρῇ, ἐπιβούλως ἄρα καὶ ληστρικῶς (2) καὶ οὐ νομίμως ταύτην γαμήσει· καὶ διὰ ταῦτα ἀτίμως ταύτης διαιρεθήσεται, καὶ τὰ πρὸς ταύτην αἰσχυρὰ συντρίψας φίλτρα, μόνον ταύτῃ τῶν ἀπηγορευμένων γάμων ὥσπερ τινὰ ἔδνα χαρίζεται τὰ ἐξαίρετα· τίνα δὲ ταῦτα; ὄνειδος αἰώνιον, καὶ φήμην οὐκ εὐφημον. Διὰ ταῦτα γοῦν τὰ ρυπάσματα, καὶ τὸν φυρμόν, καὶ τὴν σύγχυσιν τοῦ γένους, καὶ τὴν ἐπιμιξίαν τοῦ συγγενικοῦ αἵματος, θεοφιλέστατε, ἐπὶ τῶν ἐκ πλαγίου ὁ τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ οὐ συγκατηρήθηται γάμος, οὐδὲ τοῖς εὖ φρονοῦσι γνωρίζεται, τῶν ἐνόμων ἐκφυλοφορούμενος εὐσεβέστατα συνοικεσίων. Οὕτω τοῖς νομικοῖς τὰ διατάγματα βούλονται· οὕτω καὶ οἱ παλαιάτατοι τῶν σοφωτάτων δικαστῶν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄχρι τῶν νῦν καιρῶν περὶ τούτων διευτύσαντο, καὶ τοιοῦτον τοῖς γάμοις τεθείκασιν ὄριον· καὶ τοιαῦτα περιφανῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν συνέστη καὶ συστήσονται συνοικέσια, καὶ ἔτι συνίστανται, ἀμώμητον τὴν μίξιν λαβόντα, καὶ τῷ συγγενικῷ λύθρῳ τὴν ἀμίαντον κοίτην μηδὲ μολύνοντα. Ὁ δὲ μακαριστὸς ἐν πατριαρχαῖς κύριος Σισίνιος, εὐρών, ὡς ἔοικεν, ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν χρόνοις ἀνέδην ἐπὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας τοῦ ἐκτου μιγνυμένων βαθμοῦ, καὶ ἀνεπιτίμητον ὄν, ἀδελφοὺς δύο δυσὶν ἕξ-

(1) Α. ἐν περισσῇ. — ὁ μὲν γὰρ Β. — (2) Δ. — σφαλερῶς, Δ. ἐν περισσῇ.

δέλφαις πρώταις ἑτερογενέσιν, ἢ θείᾳ μείζονι καὶ ἀνεψιᾷ συνέρχεσθαι, καὶ τὸν γάμον αἰσχρὸν εἶναι μὴ δοκεῖν, τοῦτο μὲν διὰ νεαροῦ κεκώλυκε θεσπίσματος (1), τὰ δὲ ἐκτὸς τούτων ἀφῆκεν ἀπεριόριστα καὶ ἀκώλυτα· εἰπὼν γὰρ μὴ δύνασθαι θεῖον καὶ ἀνεψιᾶν δύο ἀδελφὰς λαμβάνειν, ἢ δύο ἀδελφοὺς, θείαν καὶ ἀνεψιᾶν, καὶ, ὃ δοκεῖ μείζον ἀμάρτημα τῷ πατριάρχῃ, ἀπειρηκῶς, δύο ἀδελφοὺς δύο ἐξαδέλφαις πρώταις μίγνυσθαι γαμικῶς, ὡς ἐκ τούτου συγχύσεως τῶν γενῶν ἐπισυμβαινούσης, καὶ τῶν ὀνομάτων συμπτώσεως, καὶ μέχρι τούτου τὰς κωλυμένας περιγραφάμενος τῶν συνελεύσεων, καὶ μὴ τι ἐκφωνήσας ὑπὲρ ταύτας, δοκεῖ σαφέστατα, τὸν μὲν τοῦ ἕκτου βαθμοῦ καὶ τὸν κατωτέρω τούτου γάμον κωλύειν, καὶ μὴ συγχωρεῖν χώραν λαμβάνειν, τῶν δ' ὑπερβαίνόντων τὸν ἕκτον ὅρον θεμιτὴν τὴν συνάφειαν ἡγεῖσθαι· ταῦτά τοῖς πάλαι νομοθετῶν νομοθέταις, καὶ κανονίζων ἱεροπρεπέστατα, καὶ μᾶλλον πλέον τούτων τὸν ἐξ ἀγχιστείας περιστέλλων καὶ συσφίγγων γάμον. Ὁ γὰρ ἐκεῖνοι μέχρι τετάρτου ἕστησαν βαθμοῦ, ἢ διὰ τὸ εὐπρεπὲς ἀπειρήκασιν, εἰπόντες οὕτως, Οὐ δύναμαι λαμβάνειν τὴν ἐξ ἄλλου θυγατέρα τῆς ἐμῆς γαμετῆς, ἢ τὴν ἐγγόνην, ἢ προεγγόνην· οὐδὲ τὴν γαμετὴν τοῦ υἱοῦ μου, ἢ τοῦ ἐγγόνου, ἢ τοῦ προεγγόνου μου· ἀλλ' οὐδὲ τὴν πενθεράν μου, ἢ τὴν μητρειάν μου (2)· οὗτος ὁ σοφὸς τὰ θεῖα πατριάρχης, μηδὲ ταῦτα ἢ τᾶλλα νομικὰ κωλύματα παριδῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ μέχρις ἕκτου βαθμοῦ κωλύσας ἐπεκτεινόμενα, ἐν τούτῳ μόνῳ τὸ κωλυτικὸν ἔθετο ὄριον· ὅπερ παρελθὼν οὐδεὶς τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ ἀνεπιτίμητος ὑποσρέψει ποτέ, ἀλλὰ τῇ αἰσχύνη τὸ πρόσωπον ἐπικαλυψάμενος, καταθρηνήσει πολλά. Ἄτε γὰρ δικαστηρίοις ἐκ παίδων ἐντεθραμμένος ἐκεῖνος, ὁ καὶ τὸν χρόνον καὶ τὴν σύνεσιν πολιοῦς, καὶ τὰς νομικὰς μὲν ἀνελίττων βίβλους καθ' ἐκάστην, τελευταῖον δὲ καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν καθίσας συνέδριον, καὶ τὰ τῶν θεοφόρων ἀνδρῶν διεξελθῶν (3) κανονίσματα, καὶ πανταχόθεν τὸ σεμνὸν καὶ τίμιον συλλεξάμενος, οὐκ ὤκνησε τῶν συνοικεσιῶν ἀκριβοστάτην τάξιν ἐκθεῖναι, καὶ τόμον νέον περὶ

(1) Ὁρα τόμον Σισινίου, σελ. 11 τοῦ παρόντος τόμου. — (2) ἀ. θέμ. ζ'. Βασιλικ. ΚΗ, 5. — (3) Α. ἐν περισειλ. — Α. συνελών.

τούτων συγγράψασθαι, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν καταλιπεῖν, στη-
λογραφίαν ὄντως ἀψευδῆ καὶ ἀμώμητον, καθαρὰν τῷ βροτείῳ
γένει τὴν ὑπαρξίν τοῦ γένους χαρίζομένην, καὶ Θεῷ καθαρω-
τάτους ταῖς ἐπιμιξίαις καὶ συναφείαις τῶν ἀμέεπτων γάμων τοὺς
ἀνθρώπους φυλάττουσαν. Ταῦτά σοι, ὦ ἱερώτατε, ὀλίγα ἐξ ὀλί-
γων πρὸς τὰ παρὰ σοῦ γραφέντα περὶ γάμων ἀναλεξάμενοι καὶ
διαχαράξαντες (1), ἐκπετόμφομεν ἐγγράφως. Σὺ δὲ καὶ πλείονα
τούτων τῷ ποριμωτάτῳ ἐξευρίσκων τῆς φύσεως, ὠραίῳ τῆς εὐ-
σεβείας στεφάνῳ τὰ περὶ τῶν γάμων ζητηθέντα ὠραῖσον, καὶ
οὕτως ὠραιοτάτην πάντως τὴν νυμφικὴν ἀναδείξεις ὑπόθεσιν.

Τοῦτο δὴ τὸ ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ συνοδικῶς ἐκτεθέντος
γράμματος ἐκ τῶν ἐναποκειμένων κωδικίων τῷ εὐαγεῖ σεκρέτῳ
ἐκδόθη, καὶ τῇ αὐτοχείρῳ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι Νικήτα τοῦ
ὀσιωτάτου πρωτοσυγκέλλου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἀγιωτάτης
τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας πιστωθὲν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ὑπο-
γραφαῖς τῶν λογιωτάτων διακόνων καὶ πατριαρχικῶν νοταρίων
βεβαιωθὲν, ἐπεδόθη, μὴνὶ καὶ ἐπινημήσει τοῖς προγεγραμμένοις.

Β'. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ, ΚΥΡΙΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΚΗΡΟΥΛΑΡΙΟΥ,

Περὶ γάμου κωκωλυμένου.

ΑΚΗΚΟΕΝ ἡ μετριότης ἡμῶν, εὐκλεέστατε, παρὰ Λέοντος τοῦ
Κρεμνίτου γαμικὸν προβῆναι συνοικέσιον, ἀναίσχυντον τὴν ἀνο-
μίαν ἐπισυρόμενον. Λέων γάρ, φησί, καὶ Νικηφόρος, ἀδελφοί·
τούτων, ὁ μὲν Λέων γεννᾷ τὴν Καλὴν· ὁ Νικηφόρος δὲ, τὸν
Γεώργιον· εἶτα συνέρχεται πρὸς γάμου κοινωνίαν ἡ Καλὴ τῷ
Μιχαήλ, καὶ ὁ Γεώργιος ὁ ταύτης ἐξάδελφος γαμεῖ Εἰρήνην,
τὴν τοῦ Μιχαήλ ἀδελφὴν· ὡς συμπλακῆναι δύο πρώτων ἐξα-
δέλφων γάμον πρὸς δύο ἀδελφοὺς ἐτέρου γένους, ὅπερ δῆ-
λον πάντῃ καὶ τοῖς πολιτικοῖς νόμοις, καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν
ἀπαράδεκτόν ἐστι· Κωλύονται γάρ, φησὶν ὁ νόμος, πρὸς γάμου
κοινωνίαν, ἀδελφοί, ἐξάδελφοι, καὶ οἱ ἐκ τούτων καταγόμενοι

(1) Τὰ ἐπόμενα εὐρηγται: παρὰ Α. ἐν περισελ.

καὶ μόνον· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου, ἔστι τις κώλυσις(1)· τοῦτο γοῦν τὸ τίς ῥῆμα, μερικὴν ἐπάγον τὴν κώλυσιν, οὐκ εἰς ἀπέραντον ἐξικνεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ὁ τοῦ ἑβδόμου βαθμοῦ κωλύεται γάμος· οὐ γὰρ δύναται ὁ δισεξάδελφος τὴν τρισεξάδελφον γαμεῖν, κἂν ὁ τῶν τρισεξάδελφων γάμος οὐκ ἀπειρημένος ἐστί· Πρὸς δὲ τοὺς ἐκ πλαγίου καὶ ὁ ἑβδομος συγχωρεῖται βαθμός· ἐπὶ δὲ τοῦ προσαγγελθέντος συνοικεσίου ἕκτος εὐρίσκεται βαθμός· ἡ μὲν γὰρ Καλὴ πρὸς τὸν Γεώργιον, πρῶτοι ὄντες ἐξάδελφοι, τέταρτον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους βαθμόν· ὁ δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὴν Εἰρήνην, δύο ἀπέχει βαθμούς, ἅτε ἀδελφὸς ὦν ταύτης· καὶ οὕτω τοῦ ἕκτου βαθμοῦ συναγομένου, κωλύεται τὸ συνοικεσίον τῆς Εἰρήνης· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ λογιώτατος ἢ μὴ γενόμενον κώλυσον, ἢ γενόμενον διάλυσον, εὐρίσκων τοῦτο κατὰ τὴν προσαγγελίαν τοῦ Λέοντος, τῷ ἕκτῳ περικλειόμενον· καὶ μηδὲν φοβηθῆς· πολλοὺς γὰρ ἔχω τοὺς συναιρομένους σοι τοῦ ἔργου, καὶ πολιτικοὺς νόμους, καὶ ἱεροὺς κανόνας, καὶ αὐτὸν τὸν νεαρὸν τόμον τοῦ ἀειμνήστου καὶ ὁσίως ἀναπυσαμένου κυροῦ Σισινίου τοῦ πατριάρχου.

Σ χ ῆ μ α .

Ἄδελφοί.

Ἄδελφοί.

Λέων, Νικηφόρος.

Μιχαὴλ καὶ Εἰρήνη.

Καλὴ, Γεώργιος.

Γ'. Ἐξ ἐπιστολῆς Μιχαὴλ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμεικοῦ Πατριάρχου.

ΙΕΡΕΥΣ γνοὺς τὴν σύνοικον μοιχευθεῖσαν, ἀπώσάμενος μὲν, ἀκώλυτος· παραδεξάμενος δὲ, ἀνίερος. Τῆς δὲ προικὸς τῆς μοιχευθείσης τοῦ ἱσρέως γυναικὸς, τὸ μὲν δίμοιρον ὑπὲρ τοῦ τεχθέντος αὐτοῖς ἀποκρατηθήσεται παιδός· τὸ δὲ τρίτον παρασχεθήσεται αὐτῇ, δοθησόμενον εἰς μοναστήριον, ἐν ᾧ ἀποκαθήσεται.

(1) ἀ. Βασιλικ. ΚΗ, 5.

Δ'. Τοῦ αὐτοῦ.

ΙΕΡΕΥΣ, τινὰς παρὰ γνώμην τῶν γονέων συναπτομένους, ηὐλόγησεν· εἶτα διαστάντας ἀπ' αὐτῶν, καὶ συναπτομένους ἑτέροις κατὰ γνώμην τῶν τεκόντων, εὐλόγησεν ἕτερος ἱερεὺς. Εἰ μὲν ἠγνόησε τὸ τῶν τεκόντων ἀβούλητον, ἐπὶ χρόνον τινὰ ῥητὸν τῆς ἱερουργίας ἐπισχεθήσεται, καὶ τὴν ἐν νηστείαις καὶ προσευχαῖς ταλαιπωρίαν ὑποστήσεται· ὁ χρόνος γε μὴν τῆς ἐπιτιμίας, μ'. ἡμέραι, ἢ δις τοσαῦται· εἰ δὲ ἤδει, τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖται. Εἰ δὲ προσωτέρω τῆς ἡλικίας ἤλασαν, τῶν γονέων ὑπερτιθεμένων, καὶ παρὰ τοῦτο ἠναγκάσθησαν συναφθῆναι ἀκόντων, ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον καὶ τοῖς νόμοις δοκεῖ, καὶ ὁ εὐλογήσας ἀναίτιος· καὶ ὁ δεύτερος δὲ ἀγνοῶν τὸ πρῶτον συνοικέσιον, ἀναιτίατος· εἰδῶς δὲ, ἐπιτιμίοις μετριωτέροις ὑποβληθήσεται, ὅτι τοὺς πορνείας ἐγκλήματι ἀλόντας, ὡς καθαρούς, ἐστεφάνωσεν. Εἰ μὲν τοι γνώμη τῶν γονέων ὁ πρῶτος συνέστη γάμος, εἶτα παραλόγως διέστησαν, ὁ μὲν πρῶτος ἱερεὺς, ἀθῶος· ὁ δεύτερος δὲ, τῆς ἱερωσύνης ἀλλότριος, εἴτε παρῆσαν οἱ γονεῖς, εἴτε μὴ.

Ε'. Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Μιχαήλ.

ΕΠΙ τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους, καὶ ὁ τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ κωλύεται γάμος· οὐ γὰρ δύναται ὁ δισεξάδελφος τὴν τοῦ δισεξάδελφου θυγατέρα γαμεῖν, κἂν ὁ τῶν τρισεξάδελφων γάμος οὐκ ἀπηγόρευται· πρὸς δὲ τοὺς ἐκ πλαγίου ἐξ ἀγχιστείας, καὶ ὁ ἔβδομος συγχωρεῖται βαθμός. Πρῶτοι οὖν ἐξάδελφοι εἰ συνήφθησαν ἀδελφαῖς ἐξ' ἑτέρου γένους, ὁ ὕστερος γάμος ἀθέμιτος· καὶ γενόμενος μὲν, διασπασθήτω· μὴ γενόμενος δὲ, κωλυθήτω· τετάρτου μὲν γὰρ βαθμοῦ οἱ ἐξάδελφοι, δευτέρου δὲ οἱ ἀδελφοί· καὶ εὐρίσκονται ἕκτου βαθμοῦ· ὅπερ καὶ ὁ πολιτικὸς ἀπείργει νόμος (1).

(1) Ὁρὰ καὶ ἔπιτομήν τῶν κανόνων ὑπὸ Ἀρμενοπούλου (Τόμ. ς', τῆς παρούσης ἐκδόσεως) Τμήμα Α'. Ἐπιγραφή δ'. τὸ εἰς τὸν β'. τῆς Δ'. καὶ ιθ'. τῆς Ζ'. σχόλιον, ὅπου μνημονεύεται καὶ ἕτερον συνοδικὸν ψήφισμα Μιχαήλ τοῦ Κηρουλάρου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΕΙΧΟΥΔΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ,

ΠΕΡΙ ΔΟΥΛΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΥ.

Κωνσταντίνος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπό-
λεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης(1).

ΜΕΤΑ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκ-
κλησίας δικαίων τε καὶ καλῶν, οὐδὲ τὰ περὶ τῶν δούλων εὐ-
δοκούμενά τε καὶ διοριζόμενα, τοῦ δικαίου καὶ πρέποντος ἡλ-
λοτρῶνται· ὅσοι γὰρ καὶ τούτων φόνου μύσει χρανθῶσι, καὶ τῶν
θείων αὐτῆς περιβόλων ἐντὸς γένωνται, προσίεται συμπαθῶς·
καὶ θανάτου μὲν ἐπίσης τοῖς ἄλλοις ρύεται μητρικῶς, δουλεία
δὲ διηνεκεῖ, συμπαρακτεινομένη τῇ ἐκείνων ζωῇ, κατὰ τὴν ἀρ-
χῆθεν ἐμπολιτευομένην αὐτῇ συνήθειαν, κατακρίνει θεοπρεπῶς,
θείοις φροντιστηρίοις καὶ εὐαγέσιν οἴκοις ἀπεμπολοῦσα, ὡς ἂν
καὶ τὸν δι' ἐλπίδος ἀδέσποτον βίον τῆς διανοίας ἐκβάλοιεν,
καὶ τὸν τῆς ἀτοπίας ἔλεγχον ἐγκαλούμενον ἔχοιεν τῷ τῆς δου-
λείας ὀνόματι, καὶ διὰ μετανοίας τὸ τοῦ φόνου ἀτοπον ἀπο-
καθαίροιεν. Καὶ τοίνυν Δημήτριον, τὸν οἰκέτην τοῦ δεινός, μιά-
σματι φονικῶ χρανθέντα, καὶ ἐξαγορεύσαντα, κατὰ τὸ ἀνέκα-
θεν ἔθος, ἐξέδοτο ὡς ἡμαρτηκότα τοιοῦτον φόνου μύσος ἢ τοῦ
Θεοῦ μεγάλη Ἐκκλησία διὰ τῶν θεοσεβεστάτων ἐκδίκων Δη-
μητρίῳ ἐπισκόπῳ Πρηίνης, ἐπὶ παροχῇ νομισμάτων κδ', ὡς ε-
πᾶσαν αὐτοῦ δεσποτεῖαν ἔχειν καὶ κυριότητα, καὶ μηδένα τῶν
ἀπάντων ἕτερον αὐθεντεῖν αὐτοῦ· παραινοῦσα διὰ ταυτησί τῆς
ὑπαγορευθείσης γραφῆς καὶ τοῖς κατὰ καιροῦς θεοφιλεστάτοις
ἐπισκόποις τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς, κήδεσθαι τῆς αὐτοῦ πλέον
σωτηρίας, καὶ τὰ πρὸς λυσιτέλειαν καὶ ἄφεσιν τοῦ τοιοῦτου

(1) Κωνσταντίνος ὁ Δειχούδης, διατελέσας πρωτοσπαθάρης τοῦ Παλατίου, ἐξελέγη πατριάρχης μετὰ Μιχαὴλ τὸν Κηρουλάριον κατὰ τὸ ἔτος 1059, ἐπὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἐπόμεινε δὲ τὴν τοῦ Χριστοῦ πόλιν ἕτη πάντε.

μύσους ἐγκελεύεσθαι τε καὶ διδάσκειν· μὴ μὲν τοι πειρᾶσθαι, τῆς δουλικῆς αὐτὸν τύχης ἐλευθεροῦν, μήτε πιπράσκειν εἰς πρόσωπον, ἐξ οὗ τῆς διηνεκοῦς δουλείας καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου λυθήσεται. Εἰ γὰρ ποτε καταγγεληθῆ ὁ εἰρημένος ἐλευθερίαν ἐπιφερόμενος, αὐτὸς μὲν τὴν δικαίως αὐτῷ ὠρισμένην καταδίκην οὐκ ἐκφεύζεται, ἀλλ' ἐκδοθήσεται πάλιν διὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐκδίκων χαλεπωτάτη δουλεία, καὶ βαρυτάτη ὑπηρεσία· ζημιωθήσεται δὲ ἡ ἐπισκοπή, ὡς τὰς γεγραμμένας ἀθετήσασα διατάξεις· καὶ ὁ κατὰ καιροὺς ταύτης προεστῶς, ὑπὸ δίκην κανονικὴν ἀχθήσεται. Πρὸς ἀποτροπὴν οὖν τοῦ ποτὲ δεσπόσαντος, τῆς τε νομικῆς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις καὶ δικαίας ἀποτολμίας, τοῦ μηδαμῶς εὐθύνεσθαι σωματικῷ θανάτῳ, μήτε μὴν ἐπηρεάζεσθαι, ἢ τιμωρεῖσθαι παρ' ἑτέρου προσώπου τὸν ἐκδεδομένον Δημήτριον, ἐγράφη τὰ διωρισμένα ἐκκλησιαστικῶ ἔθει, καὶ σφραγισθέντα τῷ διὰ μολύβδου βουλλωτηρίῳ, ἐπεδόθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ, ἐπινεμήσεως ιβ', ἔτους ςφξζ'.

—

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΟΝΕΥΣΑΝΤΟΣ ΙΕΡΕΩΣ, ΚΑΙ ΚΑΘΑΙΡΕΘΕΝΤΟΣ.

ΤΗΝ ἄνωθεν τῶν νομοθετῶν περὶ τὰ τεμῆνη εὐλάβειαν, ἐξεσι μὲν καὶ διὰ πολλῶν ἐτέρων καταμαθεῖν, πολλῶ δὲ μᾶλλον, οἷς τῷ φιλανθρώπῳ τὴν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον εὐσέβειαν ἐπιδείκνυνται· τοῖς γὰρ ἀφηρημένοις πᾶσαν ἐλπίδα ζωῆς μεγέθει τῶν πλημμεληθέντων αὐτοῖς, τοὺς τῆς θείας καὶ μεγάλης Ἐκκλησίας ἠνοιξάν περιβόλους· ὧν εἰ φθάσαιεν ἐντὸς γενέσθαι τινὲς, πάσης ἀφιᾶσιν αὐτοὺς ἐνοχῆς καὶ κακώσεως, τὴν εἰς τὸ ἱερόν αὐτῶν ἀφιξίν οὐκ ἄνευ θείας προνοίας καὶ σωτηρίας κρίναντες γίνεσθαι. Οὕτω δὴ οὖν, καὶ εἴ τινες τῶν ἱερωμένων εἰς τὸ τῆς ἀνδροφονίας ἐκκυλισθεῖεν μύσος, ἐπεὶ ναὸς Θεοῦ εἰσι τρόπον τινά, καθιερωθέντες αὐτῷ, τοῦ τῆς ἱερωσύνης βαθμοῦ καταγόμενοι, διατελοῦσιν εἰς τὸ τῶν λαϊκῶν ἐξεταζόμενοι πλῆθος, μέχρις ἂν ἡ παροῦσα τούτοις ἐπιμετρηθῆ ζωὴ, ἀρκοῦν ἐξίλασμα τοῦ φόνου τὴν τοιαύτην ἔκπτωσιν ἔχοντες. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ δεῖνα ἱερεὺς, τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας περιβόλων ἕνδον γενόμενος, ἐξηγό-

(ΤΟΜ. Ε'.)

ρευσε, τοὺς οἰκείους υἱοὺς προτρέψασθαι συναπελθεῖν τῷ λοιπῷ ὄμιλῳ τοῦ χωρίου αὐτῶν, καὶ συνεργῆσαι εἰς τὸν τοῦ Χαλκεωπούλου Κατακαλῶν φόνον. Ταῦτα ἐξαγορεύσας, τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, κατὰ τοὺς θείους κανόνας, διὰ τὸ γεγονὸς τοῦ φόνου μύσος, ἐξέπεσαν. Ὡστε δὲ ἀνετον μένειν αὐτόν, ἀνεπαφόντε, καὶ ἀνεπηρεάστον, τὸ παρὸν καθαιρετικὸν γράμμα γραφῆναι καὶ ὑπογραφῆναι προετρέψαμεν, μὲν Ἰουλίῳ, ἐπινεμήσεως ἰδ'.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΞΙΦΙΛΙΝΟΥ (1).

Α'. ΠΕΡΙ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ.

ΜΗΝΙ Ἀπριλίῳ κς', ἡμερᾶ δ', ἐπινεμήσεως δ', ἔτους ςφod', προκαθημένου Ἰωάννου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῶν κατηγουμένων, συνεδριαζόντων αὐτῷ πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, τοῦ Καισαρείας, τοῦ Ἐφέσου, τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Ἀγκύρας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Χαλκηδόνος, τοῦ Σεβαστείας, τοῦ Γάγγρας, τοῦ Φιλίππων, τοῦ Ἱεραπόλεως, τοῦ Κοτυαείου, τοῦ Μιτυλήνης, τοῦ Χωνῶν, τοῦ Νακωλείας καὶ ἀρχιεπισκόπων, τοῦ Μαρωνείας, τοῦ Προικονήσου, τοῦ Γαρέλλης, τοῦ Δήμνου, τοῦ Βοσπόρου, τοῦ Γοθθίας, τοῦ Ἡρακλέος ἐλθόντων καὶ ἐν ὑστέρω, τοῦ Ἄμασειας, τοῦ Μελιτηνῆς, τοῦ Κλαυδιουπόλεως, τοῦ Ἰκονίου, καὶ τοῦ Ὑδροῦντος.

Εἰ καὶ μὴ προδήλως καὶ κατὰ λέξιν ἐν τῷ ἐκτεθέντι συνοδικῷ τόμῳ παρὰ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου κυρίου Σισινίου, ἐπὶ τῶν κεκωλυμένων καὶ ἀθεμίτων γάμων, διείληπται καὶ περὶ τῆς μνηστείας, ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς μνηστὴν, καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ, κωλύει παντάπασιν ὁ πολιτικὸς νόμος τῷ υἱῷ ἢ τῷ ἀδελφῷ ζεύγυσθαι, διὰ τὸ τὴν μὲν μητριᾶς τάξιν ἔχειν, τὴν δὲ νύμφης, κἂν ὁ γάμος μὴ προβέβηκε (2). τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς μνηστῆς τοῦ θεοῦ υἱοῦ, κἂν ἡ θέσις λυθῇ, μὴ δυναμένου τοῦ θεοῦ πατρὸς ταύτην λαβεῖν, ὡς νύμφην, καὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ γαμετὴν (3). ἐκράτησε δὲ καὶ μέχρι τῆς δεῦρο τὸν μνηστευσάμενον κόρην, καὶ ἢ θανάτῳ ταύτην ἀποβαλόντα, ἢ διαζυγίῳ, ἢ συναινέσει, καὶ προστίμων καταβολῇ, εἶτα ἐτέραν

(1) Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος, Τραπεζοῦντιος, μοναχὸς γενόμενος ἀπὸ συγκλητικοῦ, ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1064 ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα. Πατριαρχεῦσας ἔτη ἑνδεκά, ἀποθνήσκει τὸ ἔτος 1075 ἐπὶ Μιχαὴλ Δούκα, τοῦ ὀνομασθέντος Παραπινακίου.

(2) α'. Βασιλικ. ΚΗ, 5. — (3) β'. Βασιλικ. ΚΗ, 5.

ἀγαγόμενον, μὴ δύνασθαι ἱερέα, ἢ διάκονον, ἢ ὑποδιάκονον χειροτονεῖσθαι, δίγαμον δηλαδὴ λογιζόμενον· ἔδοξε καὶ νῦν τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ πάσῃ τῇ ἐνδημούσῃ ἱερωτάτῃ συνόδῳ, τοῦ κρατεῖν ἐπὶ πάντων τῶν ἀθεμίτων καὶ κεκωλυμένων, μὴ μόνον εἰ γάμος καὶ ἱερολογία φθάσει προβῆναι, κωλύεσθαί τε καὶ ἄθεσμον τὸ συνάλλαγμα ὀνομάζεσθαι· ἀλλὰ κἂν μνηστεία κατὰ τὸν νόμον τετέλεσται, γάμος δὲ οὐκ ἀπήρτισται, θανάτῳ δὲ, ἢ ἐτέρῳ τρόπῳ διαλέλυται, μὴ ἐξὸν εἶναι, θάτερον τῶν προσώπων, τῷ κατὰ τὴν συγγένειαν ἠνωμένῳ αὐτῷ προσώπῳ ἐξ ἧς αἰτίας κώλυμα γίνεται γάμου, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ τρόπον τὸ ἀθέμιτον παρσιάγεται, συνάπτεσθαί τε κατὰ τὸν νόμιμον γάμον, καὶ νόμοις ἐγνωσμένον, ἢ θείοις κανόσι τὸ συνάλλαγμα ἢ τὴν συνοίκησιν κεκλήσθαι τε καὶ ὅλως καθίστασθαι· τῆς νομίμου μνηστείας τοῦ γάμου τάξιν τε καὶ κατάστασιν ἐχούσης. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ προστίμων ἄνευ λύεσθαι ταύτην οὐκ ἔξεστιν· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἀθεμίτων νομικὸς διορίζεται κανὼν, ὡς, ἔνθα τὸ συνάλλαγμα νόμοις ἀπρόσδεκτον, ποινὴν ἀπαιτεῖσθαι οὐκ ἔξεστιν· ἐπὶ δὲ τῶν ἐρῶμένων καὶ νομίμων, ὡσπερ ἐν τοῖς γάμοις, αἱ ποιναὶ ἀντιδίδονται· εἰ μὲν ἐξ αἰτίας δηλονότι τῆς γυναικὸς τὸ διαζύγιον πέμπεται, τοῦ ἀνδρὸς κερδαίνοντος· εἰ δὲ παρ' αἰτίαν τοῦ ἀνδρὸς, τῆς γυναικὸς ἀποφερομένης τὸ κέρδος· οὕτω καὶ ἐν ταῖς μνηστείαις, τῆς λύσεως μετὰ προστίμου συνισταμένης, πρόδηλον, ὡς ὁ μνηστείαν συζησάμενος, καὶ κατὰ νόμους διαλυσάμενος, εἶτα ἐτέραν ἀγαγόμενος, δίγαμός τε ἔστι, καὶ οὕτω νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὀνομασθήσεται τε καὶ ἔσται· τὸ δ' αὐτὸ πάντως καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν· ἐπεὶ τὰ αὐτὰ ἐφ' ἑκατέρας φύσεως οἱ νόμοι κρατεῖν κἂν τοῖς γάμοις, κἂν τοῖς ἐτέροις συναλλάγμασι θεσπίζουσι. Διαρρήδη τοίνυν ἀποφαινόμεθα, ὅσα καὶ οἷα πρόσωπα ἀπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων, ἢ ἀπὸ τῶν θείων κανόνων, ἢ ἀπὸ τοῦ δηλωθέντος συνοδικοῦ τόμου, ἢ ἀπὸ ἐτέρου τοῦ περὶ τριγαμίας συνοδικοῦ τε ἅμα καὶ βασιλικοῦ θεσπίσματος, εἰς γάμου κοινωνίαν κωλύονται, τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῶν μνηστειῶν τὴν κώλυσιν ἐναργεστάτην ἔχειν, καὶ μηδὲν εἶναι γάμου τε καὶ μνηστείας διάφορον, εἰς σύστασιν τοῦ θεμιτοῦ καὶ ἐρῶμένου.

Β'. ΕΤΕΡΑ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Περὶ μνηστείας.

ΜΗΝΙ Μαρτίῳ ιθ'. ἐπινεμήσεως ε'. ἔτους ,σφοδέ, προκαθημένου Ἰωάννου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ, συνεδριαζόντων αὐτῷ καὶ τινων ἀρχόντων συγκλητικῶν, πρὸς τούτοις δὲ πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, τοῦ Καισαρείας, τοῦ Ηρακλείας, τοῦ Νικαίας, τοῦ Χαλκηδόνας, τοῦ Τυάων, τοῦ Νεοκαισαρείας, τοῦ Ἀμωρείου, τοῦ Κοτυαίου, τοῦ Ἀμάστριδος, τοῦ Κελεσηνῆς, τοῦ Κολωνείας, καὶ ἀρχιεπισκόπων, τοῦ Σηλυβρίας, τοῦ Ρουσίου, καὶ τοῦ Γοθίας.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῶν συγκλητικῶν ἀπάντων ὑποχωρησάντων, ἐλθόντος δὲ καὶ τοῦ μητροπολίτου Πατρῶν, καὶ συγκέλλου Νικήτα, προετέθη τὸ τῆς μνηστείας ἀμφιβαλλόμενον· εἴ γε χρὴ ἐν τοῖς γαμικοῖς συναλλάγμασιν, ἐνθα συγγενείας ἐστὶ νόμος κώλυσιν ἐπάγων, ἀντὶ γάμου ταύτην λογίζεσθαι· καὶ ἢ ἐπιτρέπεσθαι τὸ μετὰ τοῦτο μέλλον προβῆναι συνοικέσιον, ἢ ἀποτρέπεσθαι, ὡς ἄθεσμόν τε, καὶ νόμοις ἐναντιούμενον, καὶ θείοις κανόσι προσκόπτον. Καὶ ἠρωτήθησαν οἱ παρουσιάζοντες ἅπαντες πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς, καὶ εἶπον κοινῇ γνώμῃ κατὰ τὸ ἀναμφίβολον (1), κωλυτέον εἶναι τὸ συνάλλαγμα, ἐνθα μνηστείας προβάσης, καὶ γάμου μὴ ἐπακολουθήσαντος, πρὸς τι πρόσωπον ἢ ἀπὸ συγγενείας, ἢ ἀπὸ ἀγχιστείας προφανοῦς εἰργόμενον, μέλλει ἕτερον τελεσεθῆναι συνάλλαγμα· τοῦτο μὲν, τοῦ ἐνενηκοστοῦ ὀγδόου κανόνος τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου οὕτω κατὰ ῥῆμα διαλαμβάνοντος· Ὁ τὴν ἐτέρῳ μνηστευθεῖσαν, ἔτι τοῦ ἀνδρὸς ζῶντος, εἰς γάμον ἀγόμενος, τῷ τῆς μοιχείας ὑποκείσθω ἐγκλήματι· εἰ γὰρ μὴ ἐλογίζοντο οἱ θεῖοι Πατέρες τὴν μνηστείαν εἰς γάμου τάξιν, ἀλλ' ἄλλο τι, πῶς ἂν μοιχείας ἐγκλήματι τὸν συναπτόμενον τῇ ἕτερον μνησευσαμένη ὑπέβαλλον; πρὸς ὕπανδρον γὰρ προδήλως ἡ μοιχεία πλημμελεῖται, καὶ ἀδιάφορον οἱ κανόνες τὸν τῶν ἐπιτιμίων λόγον καὶ τρόπον ἐπὶ τε τῆς μοιχείας καὶ τῆς πορνείας οὐ τίθενται· τοῦτο δὲ, καὶ τοῦ πο-

(1) Λ. — κατὰ τὸ ἀμφίβολον, Λ. ἐν περισελ.

λιτικοῦ νόμου ἐν τῷ ἐ. τίτλῳ τοῦ κή. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν οὕτω λέγοντος· Τὴν τοῦ πατρὸς μου, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνηστὴν οὐ δύναμαι λαμβάνειν, κἂν γαμεταὶ αὐτῶν οὐ γεγόνασιν· ἡ μὲν γὰρ μητριᾶς, ἡ δὲ νύμφης τάξιν ἐπέχει. Καὶ μετὰ τινα κεφάλαια· Κἂν πολλὰς ἔσχεν ὁ πατὴρ μου, οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· οὐδὲ μητέρα τῆς ποτέ μου μνηστῆς· γέγονε γάρ μου πενθερά(1). Δῆλον οὖν καὶ ἐπὶ τούτου, ὡς ἀντὶ γάμου τὴν μνηστείαν οἱ νομοθέται ἔθεντο, καὶ ἄθεσμον τὸ συμβαῖνον ἠγήσαντο, καὶ μὴ αἰὼν τε συνάπτεσθαι ἐθέσπισαν· καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀγχιστείας· μετὰ γὰρ τὸ ἀριθμήσασθαι τὰς ἐξ αἵματος κωλύσεις, ἐπάγουσιν· Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι, οὐ διὰ θεσμὸν συγγενείας, διὰ δὲ ἀγχιστείαν μὴ προβαίνοντες(2)· καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τοιούτων κωλυμάτων συντάττονται καὶ τὰ εἰρημένα κεφάλαια. Καὶ οἱ συμπάροντες πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς τῇ τοιαύτῃ κανονικῇ τε καὶ νομικῇ γνώμῃ ὁμογνωμόνησαν, καὶ οὕτω φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἀνωμολόγησαν, καὶ μηδὲν τι ἐναντίον φρονεῖν ἢ πράττειν, ὁμοφώνως ἐξεῖπον· ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς εἰς ἱερωσύνην παραγγελίαις οὕτω ποιεῖν καὶ χειροθετεῖν ἔφασαν, ὡς ὅτε τις μνηστευσάμενός τινα, καὶ μὴ κατὰ γάμον συναφθεῖς, ἀποσταίῃ ταύτης οἰωδῆποτε τρόπῳ, εἶτα ἐτέρῳ νομίμῳ γάμῳ συναφθῆ, οὔτε ἱερέως χειροτονίαν δέχεται, οὔτε χειροτονοῦμενος ἴσως ἐξ ἀγνοίας ὠφέλειάν τινα ἔχει, ἀλλὰ τῆς ἱερωσύνης, ὡς δίγαμος, ἀλλοτριοῦται· ἐπεὶ καὶ τὴν ἐτέρῳ μνηστευθεῖσαν εἴ τις ἀγάγηται, εἰς ἱερωσύνης βαθμὸν ἐμποδίζεται ἀναβαίνειν. Οὕτω καὶ γινώσκειν καὶ λέγειν ὁμοῦ πάντες κατέθεντο, καὶ οὕτω πράττεσθαι ἐκ παντὸς χρεῶν, ἐξεφώνησαν.

Γ'. ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΙΣΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, Κυρίου Ἰωάννου, πρὸς τινα μητροπολίτην, περὶ κεκωλυμένων γάμων, ἐκτεθέντος παρὰ Νικήτα διακόρου καὶ χαρτοφύλακος.

ΟΤΙ μὲν ἐπὶ τῶν ἀθεμίτων ἢ κεκωλυμένων γάμων, τινὰ πρόσωπα τοῖς εὐσεβέσι καὶ βασιλικοῖς νόμοις ὄρισται ῥητῶς ἐπὶ συναλλάγμασιν ἵεναι κωλυόμενα πρὸς γάμον ὅλως συνάπτεσθαι,

(1) ἀ. Βασιλικ. ΚΗ. 5, θίμ. θ'. — (2) αὐτόθι: θίμ. ζ'.

διὰ τὸ τοῦ πράγματος ἀθέμιτον· εἰσὶ δέ τινα μηδεμιᾶ κωλύσει ὑποκείμενα, ἀλλ' ἄνετον ἔχοντα τὸ θέλημα ἐπὶ συναλλάγματι γαμικῷ, διὰ τὸ ἀκώλυτον τῆς πράξεως· οὐκ οἶμαί σε ἀγνοεῖν, θεοφιλέστατε. Ἔνθα δὲ βητῶς τι μὴ διηγόρευται τοῖς νόμοις καὶ τοῖς θείοις κανόσι, συνοδικῆ διὰ τὰς συνεχεῖς ἐρωτήσεις οἰκονομία ἐπὶ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου γέγραπται, τυποῦσα τὸ ὀφείλον ἐν τοῖς τοιούτοις προβαίνειν, ἤγουν, ἔνθα περ ἑβδομος τῆς συγγενείας ἐστὶ βαθμός· καὶ δηλοῦσα, ὡς εἰ μὲν ἐρωτηθῆ τὸ τοιοῦτο πρὸ τῆς αὐτοτελοῦς πράξεως καὶ τοῦ ἀποτελέσματος, κωλύεσθαι· εἰ δὲ λάθοι ὡς ἀγνοούμενον, καὶ ἀποτελεσθεῖη, μένειν μὲν ἀδιαίρετον, ὑποκεῖσθαι δὲ τοὺς συναφθέντας ἐπιτιμίοις, καθὼς ἂν ὁ τοῦ τόπου συνίδη ἐπίσκοπος. Ἐπεὶ οὖν καὶ ἡμεῖς ἠρωτήθημεν παρὰ τινος τῶν ἐν τῇ ὑπὸ σὲ ἐνορίᾳ, ὡς ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Μαρία, ἀδελφοὶ ὄντες, ἔτεκον, ὁ μὲν τὴν Εἰρήνην, ἡ δὲ τὸν Βασίλειον· ὁ δὲ Βασίλειος ἐγέννησε τὴν Μαρίαν· τῆς δὲ Εἰρήνης τῷ Ἐπιφανίῳ συναφθείσης, βούλεται ὁ τοῦ Ἐπιφανίου ἀτάδελφος τὴν Μαρίαν ἀγαγέσθαι· ἀπεφνηάμεθα διὰ γραφῆς, ὡς οὐκ ἐξεστὶν αὐτῷ ἐνωθῆναι αὐτῇ διὰ τὸν τοῦ Ἐπιφανίου μετὰ τῆς Εἰρήνης τῆς θείας αὐτῆς ἤδη γεγεννημένον γάμον. Καὶ οὕτω μὲν ἀνεχαιτίσθη τῆνικαῦτα ἡ τοιαύτη τῶν εἰρημένων προσώπων ἔνωσις· θάτερόν γε μὴν τῶν μερῶν, σπεῦδον ἐπὶ τὴν τοῦ συναλλάγματος ἐνέργειαν, τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως ἐδεήθη, ὡς ἂν ὁ λογιώτατος νομοφύλαξ κρίνη περὶ τούτου καὶ ψηφίσηται. Ἄλλ' αὐθις ὁ ἀντιδικῶν αὐτῷ, δέησιν τῷ θειοτάτῳ κράτει ἐπανατεινόμενος, θείας εὐμοίρησεν ἀντιγραφῆς, οὕτως ἐχούσης· Τὸ κριθὲν παρὰ τοῦ τιμιωτάτου χαρτοφύλακος, καὶ μᾶλλον ἐπὶ κωλύσεως γάμου, οὕτω μενεῖ, ὥσπερ ἐκρίθη. Τὴν τοιαύτην οὖν δεζόμενοι ἀντιγραφὴν, δηλοῦμέν σοι, ὃ καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἐρωτηθέντες δεδηλώκαμεν· ὥστε μὴ ἐξεῖναι, τὸν Μιχαὴλ ἑαυτῷ τὴν Μαρίαν συνοικήσασθαι, διὰ τὸν τοῦ Ἐπιφανίου μετὰ τῆς Εἰρήνης ἤδη ἐκτεθέντα γάμον συγχεομένων τῶν ὀνομάτων τῆς συγγενείας· καὶ μάλιστα, κατὰ τὸν τοῦ θεοφόρου καὶ μεγάλου πατρὸς Βασιλείου λόγον καὶ ὄρον· τὰς γὰρ τῶν ἀδελφῶν γαμετάς, θείαν οὔσας καὶ ἀνεψιᾶν, καὶ συννύμφας ἐνταύτῳ συμβαί-

νει καλείσθαι· ὡς κεκωλυμένον συνάλλαγμα, ἄπρακτον διαμεΐ-
 ναι, καὶ μηδὲ πρόστιμον ἐκ παράβασίας ἀπαιτηθῆναι· οὕτω
 γὰρ, καὶ ὅτε καταρχὰς ἠρωτήθημεν, ἀπελογησάμεθα, τοῦ ζη-
 τήματος τότε τῆς τοιαύτης ἔνεκεν αἰτίας ὄντος· καὶ διδάσκει
 ἢ ὑποκειμένη τῇ διαγραφῇ (1) τῆς ὑποθέσεως ἡμετέρα ἔγγραφος
 ἀπόκρισις. Εἰ δὲ καὶ προῖκα ἴσως τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἔφθασε δέξα-
 σθαι μέρος, ἢ προγαμιαίας δωρεᾶς ὑπόσχεσιν, ἢ δόσιν, τὸ τῆς
 γυναικὸς, οὐ παρὰ τοῦτο συντηρηθήσεται τὸ συνάλλαγμα· ἐπεὶ
 μηδὲ αἱ προῖκες συνιστῶσι τοὺς γάμους, δυναμένους καὶ χωρὶς
 τούτων συνίστασθαι, ὅτε νομίμως συναλλάττονται· τὰ δὲ ἐπὶ
 τοῖς ἀθεμίτοις ἢ κεκωλυμένοις ὑπισχνούμενα ἢ διδόμενα γά-
 μοις, οὔτε προῖκες, οὔτε προγαμιαῖαι δωρεαὶ καθεστήκασι· καὶ
 χρῆ ἀναδοθῆναι τὰ δεδομένα καθ' ὃν τρόπον ἐδόθησαν, μηδε-
 μιᾶς αὐξήσεως ἀπὸ τόκων προστιθεμένης.

Σ χ ῆ μ α.

Ἐδελφοί.

Ἐδελφοί.

Γεώργιος, Μαρία.

Ἐπιφάνιος καὶ Μιχαήλ.

Ἐξάδελφοί.

Εἰρήνη, Βασίλειος.

|

Μαρία.

Ἐκωλύθη ἡ Μαρία λαβεῖν τὸν Μιχαήλ.

(1) Α. ἐν περισειλ. — τῆς διὰ γραφῆς Α.

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ (1).**ΠΕΡΙ ΔΥΟ ΔΙΣΕΞΑΔΕΛΦΩΝ, ΛΑΒΟΝΤΩΝ**

Μητέρα και θυγατέρα, και λυθέντος τοῦ δευτέρου συνοικεσίου, ὡς ἀνόμως συστάτος.

ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΟΥ Εὐστρατίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ, συνεδριαζόντων αὐτῷ Πέτρου τοῦ περιφανεστάτου πρωτοσπαθαρίου καὶ ἐπάρχου, καὶ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν, τοῦ Νεοκαισαρείας, τοῦ Σεβηρίνης, τοῦ Χωνῶν, καὶ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ζηκχίας, καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων, Πόθου πρωτοσπαθαρίου καὶ μεγάλου οἰκονόμου, Θεοδοσίου πρωτοσπαθαρίου καὶ οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν, Ἰωάννου πρωτοσπαθαρίου καὶ χαρτουλαρίου, τοῦ γενικοῦ, τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων Βασιλείου σπαθαροκανδιδάτου καὶ συμπόνου, καὶ Ῥωμανοῦ ἀσηκρητίς καὶ σκρίβα, καὶ Λέοντος ἀσηκρητίς καὶ λογοθέτου τοῦ πραιτώρος, εἰσήχθη δ, τε Μαλακηνός, καὶ ὁ Βάρδας, καὶ ὁ Θεόδωρος, οἱ Ἑλλαδικοί, πρωτοσπαθάριοι, ἐπιφερόμενοι καὶ γράμματα τοῦ τε μητροπολίτου Ἀθηνῶν, καὶ τοῦ μητροπολίτου Θεβῶν, καὶ τοῦ ἐπισκόπου Εὐρίπου· ὧν εἰς ἐπήκοον τῆς ἱεραῆς συνόδου καὶ τῶν συνεδριαζόντων πολιτικῶν δικαστῶν ἀναγνωσθέντων, ἐπεὶ περὶ ἀθεμιτογαμίας διελάμβανον γεγυυίας παρά τε Εὐθυμίου τοῦ Καπουλῆ, καὶ Μαρίας τῆς θυγατρὸς Βάρδα πρωτοσπαθαρίου καὶ ταξιάρχου, οἷα δύο δισεξάδελφων, μητέρα καὶ θυγατέρα εἰς γάμου κοινωνίαν λαβόντων, ὠρίσθη, τὸν τε γάμον ἀθέμιτον ὄντα ἀκυρωθῆναι, καὶ διαζύγιον περὶ αὐτὸν γενέσθαι· μὴ μέντοι εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη, ἀλλ' εἰς τε τὸν Εὐθύμιον καὶ τὴν Μαρίαν, ὡς ἔσχατον καὶ μετὰ τὸν πρῶτον γάμον συναφθέντων αὐτῶν· πλὴν μέντοι ἀνεύθυνα διατηρεῖσθαι εἰς τὰ πρόστιμα τὰ τοιαῦτα πρόσωπα, ὡς συνοδικῶς τοῦ διαζυγίου προβαίνοντος· ἀποκαρῆναι δὲ τὴν Μαρίαν ἐν τινι τῶν κατὰ τόπον μοναστηρίων.

(1) Εὐστράτιος ὁ Γαριδᾶς, ἀμαθὴς μοναχός, ἄλλος παρὰ τὸν ὀμώνυμον νεμικόν, ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1081. Ἐξώσθη μετὰ 3 ἔτη.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ (1).

Α'. ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΥ ΚΑΤ' ΑΓΧΙΣΤΕΙΑΝ.

ΜΗΝΙ Ματῶ ιε, ἡμέρα ζ', ἐπινεμήσεως ιε, προκαθημένου Νικολάου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν τῷ Θωμαιτῇ, συνεδριαζόντων συγκλητικῶν ἀρχόντων ζ', καὶ πολιτικῶν δικαστῶν, Ἰωάννου τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς Βίγλας, Γεωργίου πρωτοπροέδρου τοῦ Μαγγάνη, Ἰωάννου πρωτοπροέδρου τοῦ Σολομῶντος, καὶ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν (2) ἰκωνῶν· παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων· προέθετο ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως ἐπὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου ἐρώτησιν, πυθόμενος, εἰ χρεῶν ἐστὶ θεῖον καὶ ἀνεψιᾶν θεῖα καὶ ἀνεψιῶ κατ' ἀγχιστεῖαν συνελθεῖν, ὡς τοῦτο μαθεῖν ἐθέλων, καὶ φυλάττειν εἰς τὸ ἐξῆς κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐπαρχίαν. Καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην τούτου ἐρώτησιν ἀπεκρίθησαν ἅπαντες, μέχρι μὲν τινος ἀμφίβολον εἶναι τὸ τοιοῦτον συναλλάγμα· ἐπεὶ δὲ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ ἑσασιλέως δικάσαντος ἅμα ἡμῖν καὶ τῇ ἱερᾷ συνόδῳ περὶ τοῦ συναλλάγματος τοῦ προέδρου Βάρδα τοῦ Ξηροῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐρμηνεύσαντος τὰ ἐν τῇ κρίσει ταύτῃ δόξαντα ἀμφίβολα, διεγνώσθη περὶ αὐτοῦ καὶ ἀπεφάνθη· τῇ τοιαύτῃ κρίσει ὁ ἀντιλέγων οὐκ ἔστιν, ὡς ἀκωλύτων φανέντων πανταχόθεν τῶν τοιούτων συναλλαγμάτων. Καὶ ταῦτα μὲν οἱ ἄλλοι πάντες. Ὁ Κλαυδίουπόλεως δὲ, καὶ ὁ Καρίας, καὶ πρὸς τούτοις ὁ Εὐχανείας, οὐ δύνασθαι ἔφησαν ἐκ ταῦτομάτου περὶ τούτου ἀποκριθῆναι, ἔστ' ἂν ἀναγνωσθῇ αὐ-

(1) Νικόλαος ὁ Γραμματικός, ἀνὴρ διασήμου παιδείας, ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1084, ἐπὶ τοῦ Αυτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Σώζονται δὲ αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν ὧδε ἐκδιδεμένων διατάξεων, καὶ αἱ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μοναχῶν τινῶν ἔξω τῆς πόλεως ἀποκρίσεις ἐπὶ διχόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. (Ὅρα τόμ. Δ'. σελ. 417.) Ἐπατριάρχευσεν εἰς 27 ἀποθανὼν ἐν Θεβαῖ γῆρᾳ τὸ ἔτος 1111. — (2) μητροπολιτῶν κέ. καὶ ἀρχιεπισκόπων γ'. Α. ἐν περισειλ.

τοῖς καὶ διαγνωσθῆ τὰ τῆς τοιαύτης σεβαστῆς κρίσεως, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ ἐρμηνείας, καὶ εἴ τι περὶ τοῦ τοιούτου συναλλάγματος συνοδικὸν προέβη σημείωμα. Ὅ γε μὴν Φιλιππουπόλεως, ἀπὸ τοῦ τόμου τοῦ πατριάρχου κυρίου Σισινίου, καὶ εἰς τὴν τούτου ἐρώτησιν παρορμηθῆναι ἔφησε, καὶ ἔτι (1) τούτου ἐνίστασθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ ἐρμηνείαν ἐπιζητεῖν.

B'. Η ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΗ ΣΥΝΕΛΘΟΝΤΑΣ

Τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσιν ἐπὶ τῇ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ σημειώματι δηλουμένη ὑποθέσει ἐρώτησις, καὶ ἡ τούτων ἀπόκρισις.

ΜΗΝΙ Ἰουνίῳ ιδ'. τῆς αὐτῆς ἐπιμελήσεως ἐ, προκαθημένου Νικολάου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν τῷ Θωμαίτῃ, συνεδριαζόντων αὐτῷ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν ιγ', παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων ἠρωτήθησαν οἱ γενομένης παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Βασιλείου τῆς πεύσεως, περὶ τοῦ εἰ χρὴ θεῖον καὶ ἀνεψιᾶν θεία καὶ ἀνεψιῶ κατὰ ἀγχιστεῖαν συνελθεῖν, τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι μὴ συμφωνήσαντες, μηδὲ συναποκριθέντες αὐτοῖς, κατὰ τὰ τηνικαῦτα παρὰ τούτων πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν τοῦ Φιλιππουπόλεως πύσιν ῥηθέντα, καὶ σημειώματα παραδοθέντα ἤγουν ὁ Κλαυδίουπόλεως Ἰωάννης, ὁ Καρίας Ἰωσήφ, καὶ ὁ Εὐχανείας Ἰωάννης, ὁποίου σκοποῦ τυγχάνουσι τῆς τοιαύτης ἔνεκεν πεύσεως, ἐπὶ τοσοῦτον διασκεψόμενοι περὶ αὐτῆς, καὶ τί τούτοις περὶ ταύτης δοκεῖ ἄρα συμφωνοῦσι τοῖς ἑτέροις, ἢ ἐναντιοῦνται τούτοις καὶ ἀντιλέγουσι. Καὶ ἀπελογήσαντο οἱ τρεῖς ἑμοθυμαδὸν, καὶ διεβεβαιώσαντο κατὰ μηδέν τι τρόπον δίστασθαι τῶν ἰδίων συλλειτουργῶν, ἀλλὰ καὶ συμφρονεῖν κατὰ πάντα τούτοις, καὶ εἶναι συγγνώμονες, ὡς ἀναγνόντες καὶ διαγνόντες ἤδη καὶ τὰ πρότερον διεγνωσμένα καὶ σεσημειωμένα τῷ τε κρατίστῳ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ τῷ ἀγιωτάτῳ ἡμῶν δεσπότη τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, καὶ τῇ ἱερωτάτῃ συνόδῳ, καὶ τὰ ἐ; ὕστερον ἐπιλυθέντα τε καὶ ἐρμηνευθέντα παρὰ τῆς

(1) ἴως, ἐκ τούτου.

φιλοχρίστου βασιλείας αὐτοῦ, ἐφ' οἷς ἐδόκουν ἔχειν τινὰ ἀμφί-
βολα, καὶ μηκέτι κατὰ τι ἀντιλέγοντες, ὡς ἀκωλύτων τῶν
τοιούτων συναλλαγμάτων φανέντων, καθὰ καὶ προσεσημείωται.

Γ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ.

ΜΗΝΙ Νοεμβρίῳ ιε', ἐπινεμήσεως ι', προκαθημένου Νικολάου
τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν τῷ μικρῷ σε-
κρέτῳ, συνεδριαζόντων αὐτῷ τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν,
τοῦ Ἀγκύρας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Κλαυδίουπόλεως, τοῦ Χρι-
στιανουπόλεως, τοῦ Ῥωσίας· καὶ ἀρχιεπισκόπων, τοῦ Λεον-
τοπόλεως, τοῦ Σουγδίας, τοῦ Ῥουσίῳ· παρισταμένων καὶ
δεσποτικῶν ἀρχόντων·

Ἦροντο μὲν τινες τῶν κατὰ χώραν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων
ἐκ τοῦ συνοδικοῦ ἐπιστάλματος, ὃ πάλαι μὲν περὶ τῆς τοῦ
κανονικοῦ δόσεως ἐπὶ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυροῦ Ἀ-
λεξίου ἐξετέθη, οὐ μικρῶς καταβλάπτεσθαι, ὡς ταῖς μετέ-
πειτα γενομέναις θείαις καὶ βασιλικαῖς κατὰ τὰς πάσης τῆς
οἰκουμένης πόλεις ἐναντιοῦσθαι δοκοῦντος χρυσοβούλλοις δια-
ταγαῖς, παρόσον τὸ μὲν συνοδικὸν ὑπὲρ κανονικοῦ, νόμισμα
ἐν χρυσοῦν ἐκ μόνου τοῦ ἱερέως εἰσπράττεσθαι διορίζεται, τῶν
διακόνων καὶ ὑποδιακόνων μηδέν τι παρεχομένων· καὶ ἀφ'
ἐκάστου τῶν χειροτονουμένων, εἰ μὲν ἀναγνώστης εἴη, νόμισμα
ἐν χρυσοῦν· εἰ δὲ διάκονος, νομίσματα τρία ὅμοια· εἰ δὲ πρε-
σβύτερος, ἕτερα νομίσματα τρία ὅμοια, τὸν χειροτονοῦντα
ὑπὲρ διατροφῆς λαμβάνειν διατάττεται· ὅτι μηδὲ ἀδάπανον,
κἂν ἄμισθόν ἐστι τὸ Εὐαγγέλιον. Οἱ δὲ παρὰ τῶν εὐσεβῶν
τεθέντες χρυσοβούλλοι λόγοι, προσθήκην τε τινὰ τοῖς παρὰ
τῶν χειροτονουμένων παρεχομένοις ἐξεῦρον μετέπειτα, καὶ
τὰς ἀπὸ τῶν λαϊκῶν ἀπαρχὰς κανονικὸν ὀνομάσαντες, ὠρί-
σαντο παρ' ἐκάστου τούτων ἀναλόγως τῇ αὐτῶν εὐπορίᾳ εἰσ-
πράττεσθαι, καὶ τοῖς εὐλαβεστάτοις ἱερεῦσι παρέχεσθαι. Ἀλλὰ
συνοδικῶς παραστάντες, καὶ τὰ βασιλικὰ διατάγματα εἰς μέ-
σον προθέμενοι, καὶ τοὺς παλαιότερους συνοδικοὺς ὀρισμοὺς
ἀναγνωσθῆναι πρὸς τούτοις καθικετεύσαντες, ἐφάνησαν μὴδ'

ἴτιοῦν ἐντεῦθεν ἐπὶ τῇ τῶν κανονικῶν εἰσπράξει πρόκριμα ὑφιστάμενοι· ὅτι τὰ μὲν συνοδικὰ τὴν ἐκ τῶν λαϊκῶν τοῦ κανονικοῦ εἰσπραξίν ἀπείργοντα φαίνεται, δι' ὃ οὐδὲ μνήμην τινὰ τούτων, ὡς ἀπαγορευομένων ἐν γραφαῖς, τίθεται· τὰ δὲ μὴ κώλυσιν ὀθεοῦν δεξάμενα, πῶς ἐναντιότητά τινα εἰσάξει γινόμενα; οἱ δὲ γε θειότατοι βασιλεῖς πρὸς τὸν καιρὸν, ὡς ἔοικεν, ἀποθλεψαντες, καὶ τῇ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τιμῇ διὰ τῆς τῶν πραγμάτων εἰσφορᾶς χώραν παρέχοντες, καὶ τοὺς λαϊκοὺς τῇ παροχῇ ταύτης ὑπέθεντο. Ἐνθεν τοι καὶ δικαιοτάτον ἔδοξεν, ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐκ τε τῶν ἱερέων, καὶ τῶν λαϊκῶν, τὰ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ τυπωθέντα κομίζεσθαι· ὅτι μὴδὲ στρατεύεταιί τις, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ὀψωνίοις ἰδίους (1)· ἀλλὰ καὶ ποιμὴν τις ποιμαίνων, ἐκ τοῦ γάλακτος ἐσθίειν οὐκ ἀποτέτραπται· καὶ ἀμπελῶνα φυτεύων, ἐκ τοῦ καρποῦ δρέπεσθαι οὐ κεκώλυται. Καὶ ὁ παλαιὸς δὲ νόμος (2), ἐμβλαεῖν ἐκ τῶν καρπῶν εἰς τὸν κάρταλλον παρακελεύεται, καὶ εἰσοῖσιν εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ οἶκον· λήψεσθαι τε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ προσοίσοντος τὸν ἱερέα, καὶ τεθῆναι ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου· εὐλογῆσαί τε καὶ εὐξασθαι, καὶ οὕτως εὐλογημένον εἶναι τὸν προσενέγκαντα, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα αὐτοῦ. Εἰ δὲ τοιαῦτα τὰ ἐκείνων, πῶς οὐχὶ μείζονος τεύξεται εὐλογίας, ἱερωτέρως οὔσης τῆς θείας, καὶ τελειωτέρας; Οὕτω γοῦν τοῦ προεκφωνηθέντος συνοδικοῦ ἐπιστάλαματος, καὶ τοῦ ἀκολουθήσαντος βασιλικοῦ θείου προστάγματος, κατ' οὐδὲν διαφωνούτων πρὸς ἄλληλα, οὐδὲ παρὰ ταῦτα ἕτερόν τι γίνεσθαι ὄριστα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἐκ τῶν ἱερέων τετύπεται καταβάλλεσθαι, ταῦτα δὴ καὶ καταβληθήσεται νομισμάτων μὲν ὄντων, διὰ νομισμάτων· μὴ ὄντων δὲ, διὰ τῆς ἀναλόγου ποσότητος τῶν ἐν τοῖς βασιλικοῖς τυπικοῖς ἀναταττομένων· καὶ οὐ πλέον τούτων, ὑπὲρ διατροφῆς τοῦ χειροτονουῦντος, ἐκ τοῦ χειροτονουμένου καταβληθήσεται· ὅσα δὲ αὔθις ἐκ τῶν λαϊκῶν, διὰ νομισμάτων, εἰδῶν τε, καὶ ἀργυρίων, τῶν ἀνατεταγμένων ἐν τούτοις. Οὔτε γὰρ τὰ πάλαι συνοδικῶς ὀρισθέντα παραβαίνεσθαι δόξει,

(1) ἁ. Κορ. Θ'. 7. — (2) Δευτερ. Κς'. 2, 3, 4.

οὔτε τὰ μετέπειτα ἐκ βραχυλικῆς τυπωθέντα προστάξεως, ἀθετητέα γενήσεται· ἀλλὰ καὶ ἀμφότερα συμβιβασθέντα πρὸς ἄλληλα, κρατητέα ἔσται ἀκωλύτως ἐπὶ πάσαις χώραις καὶ πόλεσι. Ταῦτα παρεκβληθέντα καὶ συνήθως πιστωθέντα, ἐπέδθη μηνὶ Μαΐῳ, ἐπινεμήσεως ἰε΄.

Ἡ ὑπογραφή.

Πέτρος ὁ εὐτελής διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας.

Νικήτας διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸ παρὸν ἴσον ἀντιβαλὼν μετὰ τοῦ ἐμφανισθέντος μοι πρωτοτύπου, καὶ εὐρῶν κατὰ πάντα ἰσάζον, ὑπέγραψα, καὶ ἐσφράγισα.

—

Δ'. ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ἈΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ, ΚΥΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ,

Πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, κυρὸν Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν, παριστῶν ἐκ τῶν ἁγίων καρόνων καὶ νόμων, ὅτι οὐκ ἔξεστιν ὑφαιρεῖσθαι τὰς ἐπισκοπὰς ἀπὸ τῶν μητροπόλεων.

ΘΕΙΟΝ νόμον ἠγούμενος τὰ τῆς εὐσεβοῦς σου βασιλείας ἐπιτάγματα, (εἰσὶ γὰρ καὶ τῶντι δίκαια καὶ ἀξιοσπούδαστα,) θεόστεπτε ἅγιε δέσποτά μου, καὶ κραταιὲ καὶ ὑψηλὲ ἡμῶν βασιλεῦ, δεξάμενος τὴν ἐν τῇ προσενεχθείσῃ δεήσει τῷ κράτει σου παρὰ τοῦ θεοφιλοῦς μητροπολίτου Ἀγκύρας Νικήτα δοθεῖσαν θείαν ἐπίλυσιν, διὰ σφραγίδος ἐκ κηροῦ καὶ φοινικῶν αὐτοχείρων γραμμάτων τὸ ἀξιόπιστον κεκτημένην, τὴν καὶ περιέχουσαν οὕτως, « Ὁ ἀγιώτατός μου δεσπότης καὶ οἰκου-
 » μενικός πατριάρχης ἅμα τῇ ἐνδημούσῃ ἱερᾷ συνόδῳ, πρὸς δὲ
 » καὶ τοῖς συγκλητικοῖς ἄρχουσιν, οὓς ἐζήτησας, ἵνα ἀκροά-
 » σῆται τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως, καὶ πέρας ἐπιθήσῃ ταύτη
 » νόμῳ καὶ τοῖς κανόσι συναῖδον, μὴ κωλυόμενος ἀπὸ τοῦ
 » προγεγονότος σημειώματος τῇ βασιλείᾳ μου· μετὰ δὲ τὸ
 » πύτην τὴν ὑπόθεσιν ζητηθῆναι, γράψῃ καὶ τῇ βασιλείᾳ μου,

» καὶ παρὰ ταύτης τὸ δέον οἰκονομηθήσεται. Μηνὶ Αὐγούστῳ, ἐπι-
 νεμήσεως ζ'. » ἔσπευσα κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, τὴν θεσπεσίαν ταύ-
 την πληρῶσαι ἐπιταγὴν. Καὶ δῆτα μετακληθέντων τῶν σὺν ἐμοὶ
 ταχθέντων πονῆσαι τῇ ζητήσει συγκλητικῶν, καὶ τῆς ἐνδημού-
 σης τηνικῶτα συναθροισθείσης συνόδου, συνέδριον γέγονε. Καὶ
 τῆς ἐξετάσεως ἀρχὴν ἤδη λαμβάνειν μελλούσης, παράδοξόν τι
 παρὰ προσδοκίαν ἀπῆντησε, τῶν κληρικῶν τῆς ἀγίας καὶ με-
 γάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας αὐθαιρέτως ἐξάπινα ρασιασάντων,
 ὡς μηδὲ ἀνασχέσθαι ζήτησιν ὄλως περὶ τοῦ σκέμματος προτε-
 θῆναι· ἀλλ' ἐφ' ἱκανὰς ὥρας κόπτεσθαι τὸ συνέδριον μάτην,
 μηδ' ὀποδεχομένων τῶν ἐκκλησιαστικῶν τὴν τῆς ὑποθέσεως
 ἀγωνίαν, μήτε μὴν ἀποκρουομένων. Ἦν δὲ μόνον φωνὴ παρμι-
 γῆς, καὶ ὑπὸ τοῦ λίαν ἐνηχεῖν ταῖς ἀκοαῖς ἀδιάκριτος, ὡς καὶ
 κατασιγάζουσι τοῖς ἱεροκήρυξι τὴν ἄσημον κραυγὴν, καὶ σιγὴν
 παραγγέλλουσιν, ἐπισχεθῆναι τὰς φωνάς· ὁ συνεννοηκῶς ἐγὼ με-
 τὰ τῶν δοθέντων μοι συνεργῶν τῆς σκέψεως, καὶ τῆν ἄλλως
 τρίβεσθαι τὸν καιρὸν οὐκ ἐβελήσας, ἔλυσα τὴν ἐκκλησίαν,
 καὶ εἰς ἑτέραν ἤκειν παρήγγειλα, παρεσκευασμένους ὄντας,
 καὶ ἐπαγομένους τὰ, μεθ' ὧν οἴονται νικᾶν, βοηθήματα· ἐπι-
 τιμίους, καὶ παλαμναίαις ἀραῖς καὶ φρικωδεστάταις (ὡς ἠόμην)
 ἀσφαλισάμενος τοὺς εἰς τὴν μέλλουσαν θορυβῆσειν ἐπιχειρήσον-
 τας, ἢ φθιγγῆσθαι τι κατὰ χρείαν, ἢ χάριν, ἢ πάθος ἕτερον,
 κοινῶς ἢ ἰδίᾳ διαφέρον αὐτοῖς, τῶν τεινόντων εἰς παράβασιν
 τῶν θείων καὶ παρακοῆν κανόνων, καὶ σύστασιν ψεύδους. Ἦκον
 εἰς δευτέραν· καὶ πάλιν ἀφίκοντο οἱ τῆς ἐκκλησίας ἐνστάται
 καὶ ἐναγόμενοι· οἱ οὐδὲ περιέμειναν πεῦσιν, ἀλλ' εὐθύς ἐπίμπλαν-
 το τὰ πάντα ἀκοσμίας καὶ ταραχῆς, καὶ τοῦ προτέρου συνε-
 δρίου μείζων ἀταξία κατέσχε τὸ δεύτερον. Λοιπὸν ἔλυσα καὶ
 πάλιν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν ζήτησιν ἀνήρτησα, προχειρίσα-
 σθαι παραγγείλας εἰς ἀπολογίαν ἀφ' ἐκάστου τῶν ἐκκλησιαστι-
 κῶν ταγμάτων δύο τυχόν ἢ καὶ τρεῖς, τοὺς λόγον στρογγύ-
 λειν εἰδήμονας, καὶ εἰπεῖν, καὶ ἀκοῦσαι δοκιμωτάτους· ἐπιγε-
 σθαι τε κελεύσας καὶ θεῖους κανόνας, εἰ ἔχουσιν ἐναντίους τοῖς
 παρὰ τῶν ἀπεναντίας προφερομένοις, ἢ ἕτερα ἅτινα δικαιώματα·
 ἐπισνεῖν δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὸν σύρφακα ὄχλον οὐ σὺν τῷ δι-

καίω, σὺν βία δὲ τῆς δίκης ἀποπειρώμενον, καὶ συγχέοντα, καὶ θλίβοντα τὸ ἀκροατήριον. Εὐτρεπίσθη καὶ πάλιν ἐκκλησία τρίτη· καὶ συμπαρήσαν ἅπαντες οἱ προτεταγμένοι, ἠνεωγμένους ἔχοντες καὶ ἐστώσας ὡς πρὸς ἀκρόασιν τὰς ἑαυτῶν ἀκοάς, καὶ οἰόμενοι ἀκούσεσθαι τι λαμπρὸν καὶ γενναῖον· ἀλλ' ἦν οὐδὲν οὐδαμοῦ τοιοῦτον· ὄχλος δὲ, καὶ θροῦς, καὶ ἐνθουσιώδης ὀρμή, καὶ δῆμος πάλιν παράβαχρόν τι βλέπων καὶ μακρὸν, καὶ πολλῶν λόγων ματαία τριβή, ὡς τὸ πρότερον. Τελευταῖον δὲ μετὰ πολλὰς τῆς ἡμέρας ὥρας, καὶ περὶ δειλὴν ὀψίαν, ἤδη δόξαν οὕτως αὐτοῖς, εἰς μέσον προετέθη χρυσόβουλλον προσκυνητὸν τοῦ θειοτάτου κράτους σου, τῇ μεγάλῃ φιλοτιμηθὲν Ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τισι μὲν καὶ ἄλλοις κεφαλαίοις διαφόροις, περιέχον δὲ καὶ περὶ τῆς ζητουμένης ταύτης πρὸς ἔπος ταῦτα·

« Ὅσαι δὲ ἀρχῆθεν ἐπισκοπαὶ εἰς ὕψος ἀνήχθησαν ἤδη μητροποπόλεων, καὶ ἐπισκοπαὶ εἰς ἀρχιεπισκοπῶν ἢ μητροπόλεων

» ἀξίωμα ἀνεβιδιάσθησαν, ἔσονται καὶ αὐταὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς

» ἀξίας ἐστῶσαι καὶ βίας, καὶ οὐδεὶς ταύτας ὑποβιδιάσει,

» τὸ ἀμετακίνητον καὶ πάλιν ὀφειλούσας κεκτῆσθαι, ὡς περ

» δὴ καὶ τετύπεται, καὶ γεγόνασιν· εἰ μὴ που χρονικὸν ἴσως,

» καὶ προσώποις περιγραφτὸν τὸ τοιοῦτον δεδιώρηται φιλοτίμημα παρά τινος βασιλέως. Πρὸς τῷ θείῳ δὲ τούτῳ χρυσόβουλλίῳ, ἐνεφανίσθη καὶ τὸ σημεῖωμα τοῦ θεοπροβλήτου κράτους σου, μεταξὺ δικάσαντος τοῦ τε ῥηθέντος θεοφιλοῦς μητροπολίτου Ἀγκύρας, καὶ τοῦ εὐλαβεστάτου χαρτοφύλακος, καὶ τινων τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἐκ προσταξέως τοῦ πρὸ ἡμῶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας οἰακίζοντος ἐκπεμφθέντων περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, δικαιοῦν τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ὡς τι δὲ ὄπλον προβαλλόμενοι πρόβλημα, ταῦτά τε καὶ τὸν μακρὸν χρόνον, μὴ δεῖν τὴν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον κρατήσασαν ἐκ μακρας καὶ ἀπαραποδίστου συνηθείας πράξιν ἀθετηθῆναι ἔλεγον. Ὡν οὐχ ἰκανῶν ἡμῖν εἰς κανόνων καθαίρεσιν ἀναφανέντων, ἀγανακτούντων δὲ τῶν μητροπολιτῶν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ἀλόγοις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀντιρρήσεσιν, ἐπιδοωμένων δὲ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τὸ θεῖον βασιλικὸν ἐπικαλουμένων βῆμα, καὶ μὴ πρότερον ἀπολογήσασθαι βεβαιουμένων, εἰ μὴ ταῦτα ἀθε-

τηθεῖεν, μετεωρίσθη πάλιν τὰ τῆς ζητήσεως, καὶ τῇ τῆς σῆς μεγαλειότητος ἐξετάσει ἐταμιεύθη. Ἴνα δὲ καὶ τὸ ἅγιόν σου κράτος γνῶ, ὡς οὐκ ἐν παρέργῳ ἡμῖν ἐδόθη τὰ τῆς προσταξέως, οὐδὲ παρέργως ἢ ἀμελῶς ἐζητάσθη, δεῖν ἔγνω ἡ μετριότης ἡμῶν πᾶσαν ἱερὰν βίβλον, εἰ οἶόν τε, ἀναπτύξασθαι, καὶ πάντα θεῖον κανόνα πολυπραγμονῆσαι, καὶ ἐξ αὐτῶν λαβεῖν τοῦ ζητουμένου κατάληψιν· καὶ μετὰ γνῶσιν, γράμματι παραστῆσαι τῷ θεσπεσίῳ κράτει σου τὰ εὐρεθέντα πᾶσιν· ἅπερ ἐπεξιόντι τοῖς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὅπως ἀπὸ τῶν καθέκαστα καὶ κατὰ μέρος δικαιολογιῶν ἐκάστου τῶν μερῶν λαβοῦσα εἰδησιν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀρρεπῆς βασιλεία σου μάθοι καὶ πληροφορίαν λάθοι, ὡς οὐκ ἐπ' ἀδίκους οἱ περὶ τούτων μαχόμενοι θεοφιλεῖς μητροπολίται φιλονεικοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἄκουσον γαληνότητε βασιλεῦ. Πολλῶν κανόνων εἰς μέσον τεθέντων, καὶ ἱερῶν βιβλίων, εὐρέθη ἐκ τούτων, ὡς ἐξῆς δηλωθήσεται, ὡς τὸ τὰς ἐπίσκοπας εἰς μητροπόλεων ὕψος ἀνάγεσθαι, πολλοὶ καὶ ἱεροὶ καὶ θεῖοι κανόνες, καὶ πολιτικοὶ νόμοι, καὶ πράξεις καθολικῶν ἁγίων συνόδων κωλύουσι, τάξιν ἐκάστῳ καὶ τύπον ἐπιτιθέντες, καὶ μὴ πηδᾶν ὑπερόρια, μηδ' ἐφίεσθαι ἐπιτρέποντες τῶν οὐ προσηκόντων. Καὶ ἵνα μὴ μηκύνων τῇ τῶν πάντων παραγωγῇ, ταῖς σαῖς ἁγίαις ἐνοχλῶ ἀκοαῖς, τοὺς καιριωτέρους προθεῖς εἰς μέσον, καὶ ἐξ ὧν μόνον δυνατόν ἐστι τὴν ἀλήθειαν ἀναφανῆναι, τοὺς ἄλλους καταλιμπάνω. Πατριάρχου γάρ τινος Ἀντιοχείας, τῶν ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησιῶν τῆς χειροτονίας πάλαι ἀντεχομένου, καὶ ζητήσεως περὶ τούτου ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ καθολικῇ τρίτῃ συνόδῳ γενομένης, ἀπόφασις τῶν θεῶν ἐδόθη Πατέρων, ὡς ὁ ζ'. ταύτης κανὼν παρίστησι, τοιούτη » Πρᾶγμα » παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ τοὺς κανόνας τῶν » ἁγίων Πατέρων καινοτομούμενον, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας » ἀπτόμενον, προσήγγειλεν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ῥηγίνος, » καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐλαδέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας Ζήνων καὶ Εὐάγριος· ὅθεν ἐπειδὴ τὰ κοινὰ πάθη μείζονος δεῖται θεραπείας, ὡς καὶ μείζονα τὴν βλάβην φέροντα, » καὶ μάλιστα, εἰ μηδὲ ἔθος ἀρχαῖον παρηκολούθησεν, ὥστε » τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀντιοχείων πόλεως τὰς ἐν Κύπρῳ ποιεῖ-

(ΤΟΜ. Ε΄.)

5

Ε΄-6

» σθαι χειροτονίας, καθὰ διὰ τῶν λιβέλλων καὶ τῶν οἰκείων φω-
 » νῶν ἐδίδαξαν οἱ εὐλαδέστατοι ἄνδρες, οἱ τὴν πρόσδοτον τῇ
 » ἁγίᾳ συνόδῳ ποιησάμενοι, ἔξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβί-
 » αστον οἱ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον προε-
 » στῶτες, κατὰ τοὺς κανόνες τῶν ὁσίων Πατέρων, καὶ τὴν
 » ἀρχαίαν συνθήειαν, δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν εὐλαθε-
 » στάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι. Τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 » διοικήσεων, καὶ τῶν ἀπανταχῇ ἐπαρχιῶν φυλαχθήσεται, ὥσ-
 » τε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἑτέραν,
 » οὐκ οὔσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἢ γοῦν τῶν
 » πρὸ αὐτοῦ χεῖρα, καταλαμβάνειν· ἀλλ' εἰ καὶ τις κατέλαβε,
 » καὶ ὑφ' ἑαυτὸν πεποιήται βιασάμενος, τοῦτον ἀποδιδόναι, ἵνα
 » μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱεροῦρ-
 » γίας προσχήματι, ἐξουσίας τύπος κοσμικὸς παρεισδύηται, μη-
 » δὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἣν ἡμῖν
 » ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ
 » πάντων ἐλευθερωτὴς ἀνθρώπων. Ἔδοξε τοίνυν τῇ ἁγίᾳ καὶ
 » οἰκουμενικῇ συνόδῳ, σώζεσθαι ἐκάστη ἐπαρχία καθαρὰ καὶ ἀβί-
 » αστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, κατὰ
 » τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος, ἄδειαν ἔχοντος ἐκάστου μητρο-
 » πολίτου, τὰ ἴσα τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀσφαλές
 » ἐκλαβεῖν. Εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν ὠρισμένοις
 » προκομίσει, ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ πάσῃ καὶ
 » οἰκουμενικῇ συνόδῳ.» Καὶ τοῦτο μὲν ὄρισται παρὰ τῆς
 ἁγίας τρίτης συνόδου. Καὶ δεήσεως ταύτη προσενεχθείσης
 παρὰ τινος Εὐνομίου, τῆς Νικομηθεῶν ἁγίας Ἐκκλησίας ἐπι-
 στατοῦντος, κατὰ Ἀναστασίου τῆς κατὰ Νίκαιαν Ἐκκλησίας ἐπι-
 κατάρχοντος, τὴν ἐπισκοπὴν Βασινουπόλεως ὑφαρπάσαντος, διὰ
 τὸ ἔναγχος τὴν εἰρημένην μητρόπολιν τῆς Νικαίας παρὰ Οὐαλεν-
 τινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος τῶν βασιλέων εἰς μητροπόλεως ἀναχθῆ-
 ναι τάξιν, ἀναχθέντων ἄρτι ἐν αὐτῇ πρὸς τὴν τοῦ βασιλείου
 κράτους περιωπὴν, καὶ ἀναβῶντος ὡς ἀδικοῖτο, ἡ ἁγία σύνο-
 δος ἐζήτησε περὶ τούτου, παρόντων καὶ τῶν προσώπων τοῦ
 βασιλέως Μαρκιανοῦ συνεδρουόντων συγκλητικῶν ἀρχόντων·
 καὶ δεῖσαν οὕτω, τὸ βασιλικὸν διάταγμα τὸ τὴν εἰρημένην

πόλιν (1) τῆς Νικαίας ἀναδιβάζον εἰς μητροπόλεως ὕψος ὑπανε-
γνώσθη· καὶ εἶχεν οὕτως·

« Αὐτοκράτορες, Καίσαρες, Οὐαλεντινιανὸς καὶ Οὐάλης, εὐ-
» σεβεῖς, εὐτυχεῖς, σεβαστοί, αἰώνιοι, νικηταί, Νικαεῦσιν.

« Εἰ καὶ ἡ σπουδὴ ἡ ἡμετέρα ἐξ ἐκείνου δῆλη πᾶσι καὶ πε-
» ρίβλεπτος γέγονεν, ἐξ οὗ τῆς βασιλείας τὸ ὑπεραναβεβηκὸς,
» καὶ τῶν δημοσίων τοὺς οἴακας βουλήσει τοῦ κρείττονος ὑπε-
» δεξάμεθα, ὅμως πρὸς τούτοις ἀποσώσομεν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν
» τῆς εὐτυχίας αὐτῆς, ὅτι γε ἡ ἡμετέρα πόλις προσαναπλη-
» σθεισα καὶ γαυριωθεῖσα ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ εὐτυχίᾳ, χαρᾶς καὶ εὐ-
» φροσύνης παντὶ δήμῳ αἰτία γέγονε. Διὸ δὴ, ἐπειδὴ μητρόπολις
» πάλαι ὠνομάσθη, καὶ τοῦτο νόμοι παλαιοὶ περιέχουσι, τὰ αὐτὰ
» ἅπερ Νικομηδεῦσι νομοθετούντων ἡμῶν ὑπῆρξεν, οὐδεμίαν ἀμφι-
» βολίαν ἔχειν δύναται, τὸ ἀσάλευτα καὶ ἰσχυρὰ μένειν, καὶ
» εἰς τὸ ἔπειτα ἀύξηθησόμενα τῇ ἡμετέρᾳ πόλει. Διαμενέτω,
» τοίνυν εἰς τὸ διηνεκὲς ἡ συνθήθεια αὕτη, καὶ ἡ πόλις ὑμῶν
» μητρόπολις ἔστω, τῆς συνθηθείας τῆς ἐπὶ τῇ προόδῳ τοῦ
» Βιθυνιάρχου διαμενούσης, οὐδεὶς γὰρ ἀφαιρεῖται τι τῶν ἄλλων,
» βουλήσει τοῦ κρείττονος, ἀύξηθειν τῆς ἡμετέρας πόλεως τὸ
» ἀξίωμα. Χαίροντες τοίνυν τὰς εὐχὰς διπλασιάζετε, καὶ ἡδε-
» σθε ἐφ' οἷς αὕτη ἡ τιμὴ ὑμῖν παρέσχηται, πάσης ἀμφιβολίας
» εἰς τὸ ἐξῆς σχολαζούσης, συνορῶντες, ὅπως αἰωνίου πραότη-
» τος καὶ προνοίας ἐκ τῶν ἡμετέρων θεσπισμάτων τετυχήκατε. »

Καὶ τὸ μὲν γράμμα τῶν βασιλέων, ὅπερ τοῖς Νικαεῦσι πε-
φιλοτίμητο, τοῦτο. Σχετλιασάντων δὲ πρὸς αὐτὸ, ὡς φαίνεται,
Νικομηδέων, γέγονε καὶ ἕτερον πρόσταγμα τῶν αὐτῶν βασιλέων
Νικομηδεῦσιν, ἐξ αἰτήσεως τοῦ ἐπισκόπου Νικομηδείας. Ἀνε-
γνώσθη δὲ καὶ αὐτὸ ἐν τῇ συνόδῳ· καὶ ἀναγνωσθὲν, εἶχεν οὕτως.

« Οὐαλεντινιανὸς, εὐσεβὴς, εὐτυχὴς, αὐγούστος, Νικομηδεῦ-
σι χαίρειν.

« Ἡ περὶ τὰ περιβιλέγια τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας πάλαι ὑ-
» πάρχουσα ἀρχαία συνθήθεια φυλαχθήσεται· οὔτε γὰρ ἡ προσθή-
» κη τῆς τιμῆς τῆς Νικαέων πόλεως τὸ δίκαιον τὸ ἡμέτερον

(1) Λ. ἐν περισελ. — μητρόπολιν Δ.

» θλάψαι δύναται, ὁπότε ἐπαύξεται τὸ ἀξίωμα τῆς Νικομη-
 » δέων, ὅτι περ (1) ἐκείνη, ἢ ἐν δευτέρῳ τόπῳ οὔσα, μητροπόλεως
 » ὀνόματι καλεῖται. »

« Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, οἱ προσώπων τοῦ βασιλέως Μαρ-
 » κιανοῦ τῇ συνόδῳ συνεδριάζοντες, εἶπον· Οὐδὲ ἐν μὲν θεῖον
 » γράμμα περὶ ἐπισκόπου διαλέγεται· ἐκάτερον δὲ τὴν τιμὴν
 » ταῖς πόλεσι παρέχει· τὸ δὲ θεῖον γράμμα τῶν τῆς θείας λή-
 » ξεως Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος, τηνικαῦτα τῇ Νικαέων
 » παρασχόν τὸ μητροπολιτικὸν δίκαιον, ἰδικῶς παρακελεύεται,
 » τῶν ἄλλων μηδὲν ὑφαιρεῖσθαι πόλεων· καὶ ὁ κανὼν τῶν
 » ἀγίων Ἀποστόλων, περὶ ἐνὸς μητροπολίτου καθ' ἐκάστην τῶν
 » ἐπαρχιῶν διαγορεύει. Τί τοίνυν τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ παρίσταται
 » περὶ τούτου; Ἡ ἀγία σύνοδος ἐβόησεν· Οἱ κανόνες κρατεῖτω-
 » σαν· τοῖς κανόσι τὸ ἱκανὸν γενέσθω. Ἀττικὸς ὁ εὐλαθέστατος
 » ἐπίσκοπος Νικοπόλεως, παλαιᾶς Ἡπείρου, εἶπεν· Ὁ κανὼν οὕτω
 » διαγορεύει, ὥστε ἐν μιᾷ ἐκάστη τῶν ἐπαρχιῶν τὸ κῦρος ἔχειν
 » τὸν τῆς μητροπόλεως, καὶ αὐτὸν καθιστᾶν πάντας τοὺς ὑπὸ
 » τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν ὄντας ἐπισκόπους· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ διά-
 » νοιχ τοῦ κανόνος. Τῷ δὲ τῆς Νικομηδείας, ἐπειδὴ ἐξ ἀρχαίου
 » αὕτη μητρόπολις ἐστὶ, κεχρεωσθῆται, πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν
 » ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὄντας ἐπισκόπους χειροτονεῖν. Ἡ ἀγία σύ-
 » νοδος εἶπε· Ταῦτα πάντες βουλόμεθα· ταῦτα πανταχοῦ κρα-
 » τεῖτω· ταῦτα πᾶσιν ἀρέσκει. Ἰωάννης, Κωνσταντῖνος, πατρί-
 » κιοι, καὶ οἱ λοιποὶ εὐλαθέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Ποντικῆς διοι-
 » κήσεως εἶπον· Οἱ κανόνες ἕνα ἴσασι μητροπολίτην, τὸν
 » ἀρχαιότερον· καὶ δῆλον, ὡς τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Νι-
 » κομηδείας διαφέρουσιν αἱ χειροτονίαι· ἐπειδὴ καὶ αἱ νομοθε-
 » σίαι, ὡς σύνοιδε καὶ ἡ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια, ὀνόματι μη-
 » τροπόλεως μόνῳ ἐτίμησαν τὴν Νικαέων· προτιμᾶται δὲ τῶν
 » λοιπῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας τῇ τιμῇ μόνῃ. Ἡ ἀγία σύ-
 » νοδος εἶπε· Κανονικῶς ἐδίδαξαν· καλῶς ἐδίδαξαν· πάντες τὰ
 » αὐτὰ λέγομεν· καὶ αὔθις· Οἱ κανόνες κρατεῖτωσαν· τοῖς κα-
 » νόσι τὸ ἱκανὸν γενέσθω. Ἦν οὕτω συνδοξάντων, συμπέρασμα

(1) Α. ἐν περισελ. — δπερ Α.

» ἐπήγαγον οἱ ἄρχοντες, καὶ ἀπόφασιν, ἔχουσαν οὕτω· Τὴν μὲν
 » αὐθεντίαν τοῦ μητροπολίτου ἐν ταῖς κατὰ Βιθυνίαν Ἐκκλη-
 » σίαις ὁ Νικομηδείας εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἔξει, τοῦ Νικαίας
 » τὴν τιμὴν μόνην τοῦ μητροπολίτου ἔχοντος, ὑποκειμένου δὲ,
 » κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας, τῷ τῆς
 » Νικομηδείας· τοῦτο γὰρ καὶ τῇ ἁγίᾳ πρέσβη συνόδῳ.

Τῇ τοιαύτῃ ψήφῳ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἐπακολουθήσασα, τὸν
 ἰβ'. κανόνα ὑπηγόρευσεν, ἀπαγορεύοντα τὴν μίαν ἐπαρχίαν εἰς
 δύο κατατέμεσθαι, καὶ μητροπολίτας δύο ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ εἶναι
 καὶ καθάρσει ἀπεντεῦθεν ἀπειλοῦσα τῷ ἐκ περιδρομῆς τολ-
 μήσοντι ἐπισκόπῳ διὰ θείου τύπου τοῦτο λαβεῖν· καὶ θεσπί-
 ζουσα, τὸν ἐπίσκοπον τὸν ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἤδη μητροπο-
 λιτικὸν εἰληφότα δίκαιον, μόνῃ ἀπολαύειν τῆς τιμῆς, σωζο-
 μένων ἀκεραίων τῇ κατὰ ἀλήθειαν μητροπόλει τῶν οἰκείων δι-
 καίων. ἔχει δὲ ὁ κανὼν οὕτως·

» Ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὡς τινες παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς
 » προσδραμόντες δυναστείαις, διὰ πραγματικῶν τὴν μίαν ἐπαρ-
 » χίαν εἰς δύο κατέτεμον, ὡς ἐκ τούτου δύο μητροπολίτας εἶναι
 » ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ. ὤρισε τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος, τοῦ λοιποῦ
 » μηδὲν τοιοῦτον τολμᾶσθαι παρὰ ἐπισκόπου· ἐπειδὴ τὸν τοιούτῳ
 » ἐπιχειροῦντα, ἐκπίπτειν τοῦ ἰδίου βαθμοῦ. Ὅσαι δὲ πόλεις διὰ
 » γραμμάτων βασιλικῶν τῷ τῆς μητροπόλεως ἐτιμῆθησαν ὀνόμα-
 » τι, μόνῃ ἀπολαύετωσαν τῆς τιμῆς, καὶ ὁ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς
 » διοικῶν ἐπίσκοπος, σωζομένων δηλονότι τῇ κατὰ ἀλήθειαν
 » μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων. » Οἷς σύμψηφος ἐγένετο καὶ
 ὁ βασιλεὺς Μαρκιανός, τὴν θείαν ταύτην ὑπαγορεύσας διάταξιν·

« Τὸν ἀφαιρούμενον πόλεως οἰασθήποτε, πάλαι οὔσης, ἢ
 » νῦν πολισθείσης, τὸ τῆς ἰδικῆς ἐπισκοπῆς δίκαιον, ἢ ἕτερόν
 » τι προνόμιον, κἂν ἀπὸ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς, ἀτιμοῖ καὶ δη-
 » μεύει ἢ διάταξις, ἀκυροῦσα καὶ τὴν ἐγχείρησιν.

Ἰπεξαίρει δὲ καὶ τὰς ἐν Σκυθίᾳ ἐπαρχίας, καὶ Λεοντόπολιν
 τῆς Ἰσαυρίας. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερος νόμος, οὕτω διεξιῶν·

« Βεβαίωσθω τὰ ἐκκλησιαστικὰ πάντα προνόμια(1). » Καὶ πάλιν ἄλλος·

(1) 12. Κώδ. 1. 2.

« Τους θείους κανόνας οὐκ ἔλαττον τῶν νόμων ἰσχύειν, οἱ νόμοι βούλονται· καὶ ὅπερ οἱ κανόνες κωλύουσι, τοῦτο καὶ οἱ νόμοι (1).

Καὶ ταῦτα μὲν ἀπόχρη πρὸς τὸ δεῖξαι, οὐ δύο μητροπολίτας εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἀλλὰ τὸν ἀρχαιότερον· καὶ τὸ, τοὺς φθάσαντας γενέσθαι, τῇ τιμῇ μόνον τῶν ἄλλων ἐπισκόπων ὑπερέχειν, ὑποκειμένους μέντοι γε τῷ κατὰ ἀλήθειαν μητροπολίτῃ· εἰς τὸ ἐξῆς δὲ καὶ αὐτῆς τῆς ἐγχειρήσεως κωλυομένης, καὶ τὸν τοῦτο τολμήσαντα ποιᾶσαι ἐπίσκοπον, ἔκπτωσιν πάσχειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· καὶ τὸ, μηδὲν τῶν φθασάντων προσπαγῆναι ἐπισκοπῇ τινι προνομίων ἀφαιρεῖσθαι παρ' οἰουδήτινος. Ὅτι δὲ οὐ κατὰ πραγματικὸν θεῖον ἔξεστι τύπον τὰ τῶν ἐπισκόπων προβαίνειν, κατὰ μόνους δὲ τοὺς πατρικοὺς ὅρους, τοὺς καὶ κανόνας, ἐξ ἐτέρας πράξεως τῆς τοιαύτης ἁγίας οἰκουμενικῆς τετάρτης συνόδου καταμαθεῖν δυνατόν. Τῆς γὰρ πόλεως Βηρυτοῦ, μητροπόλεως δίκαιον εὐλήφειας παρὰ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, τοῦ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ μεγάλου, λεγομένου μικροῦ, Εὐστάθιου ὁ ταύτης τῆς πόλεως ἐπίσκοπος, τῷ τοιοῦτῳ φιλοτιμῆματι τῆς μητροπόλεως κατεπαρθείς, κατεξάνεστη Φωτίου τοῦ μητροπολίτου τῆς Τύρου, τῆς τῶν Φοινίκων μητροπόλεως· καὶ δύο τινὰς ὑποκειμένους αὐτῷ ἐπισκόπους καθελὼν, ὡς δῆθεν μητροπολίτης, καὶ εἰς πρεσβυτέρων βαθμὸν κατασπάσας, ἐτέρους κεχειροτόνηκεν· ὁ μὴ φέρων ὁ Φώτιος, τῇ ἁγίᾳ προσέδραμε συνόδῳ· καὶ, δίκης κροτηθείσης, τὴν δικαιοῦσαν ἀπέληψε, μηδὲν ὠφελθέντος Εὐσταθίου τοῦ τῆς Βηρυτοῦ, ἐκ τοῦ βασιλικοῦς ὠχυρῶσθαι γράμμασι λέγειν, τοῖς ἐπιτρέπουσι τοῦτο· οὐ γὰρ προσέσχεν ἡ σύνοδος τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις, ἀλλὰ τῆς ὑποθέσεως δοκιμαζομένης, τῶν ἀρχόντων πρότερον ἐρωτησάντων τὴν σύνοδον ῥητῶς οὕτως·

» Τῷ θειοτάτῳ δεσπότῃ τῆς οἰκουμένης ἤρесе, μὴ κατὰ θεῖα γράμματα, ἢ κατὰ πραγματικοὺς τύπους τὰ τῶν ἐπισκόπων προβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνας τῶν Πατέρων. Εἰπάτω οὖν ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ ἔξεστι κατὰ θεῖον πραγματικὸν τύπον

(1) Ἐ. Βασιλικ. Σ. 3.

»ἀλλοτρίας Ἐκκλησίας δίκαια ἐτέρους ἐπισκόπους παραιρεῖσθαι; Ἡ ἅγια σύνοδος ἀπεκρίνατο, κατὰ τῶν κανόνων πραγματικὸν μηδὲν ἰσχύσειν· οἱ κανόνες τῶν Πατέρων κρατεῖτωσαν. »Καὶ αὖθις τῶν ἀρχόντων εἰπόντων· Νῦν καιρὸς ἐστὶ διδαχθῆναι ἡμᾶς παρὰ τῆς συνόδου, εἰ ἔξεστι κατὰ θεῖον πραγματικόν, ἀλλοτρίας Ἐκκλησίας δίκαια ἐτέρους ἐπισκόπους παραιρεῖσθαι. Ἡ ἅγια σύνοδος ἀνεβόησεν· Οὐκ ἔξεστι· τοῦτο παρὰ τοὺς κανόνας ἐστὶ. Ἔστι δὲ καὶ νόμος ὁ τοῦτο βουλόμενος, οὕτω διεξιὼν· Οἱ τοῖς κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι, ἄκυροί εἰσι(1). Καὶ ὄρα, μέγιστε βασιλεῦ, ὅπως διὰ πάντων τούτων ἀποδέδεικται τηλαυγῶς, τὸ μὴ δεῖν αὐθεντεῖν τὸν βασιλέα ἐν τοῖς τοιούτοις, κανονικῶς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διεξάγεσθαι. Εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλοι πολλοὶ κανόνες τῶν θεοστέπτων Ἀποστόλων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Λόγου, καὶ τῶν ἐφεξῆς ἁγίων συνόδων, αὐτὰ ταῦτα διατρανοῦντες, οὓς παραθεῖναι τῷδε τῷ γράμματι εὔηθες ἔδοξε, καὶ μὴ πόρρω φιλοτιμίας ἀνωφελοῦς· ἱκανῶν γὰρ τῶν προβληθέντων εἰς ἀπόδειξιν ὄντων, τί δεῖ καὶ προσεπεξεργάζεσθαι; καὶ τῆς ἀληθείας δυναμένης ἀναλάμψαι, καὶ τοῖς πᾶσι γενέσθαι δήλης, τῶν πολλῶν οὐδαμῶς χρεῖα· αὐτάρκης γὰρ εἰς συνηγορίαν ἐχυτῆς ἢ ἀλήθεια. Κοινῶ μὲν οὖν λόγῳ καὶ καθολικῶς ἐλέχθη ταῦτα· ἰδίᾳ δὲ, καὶ κατὰ μέρος, καὶ ἐτέροις ἕκαστος φράγνυται δικαιώμασιν. Αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ καὶ τὸν περὶ τῶν ὄλων συστάσας ἁγῶνα, καὶ τὸ σηῆνος τῶν λόγων κινήσας, τὸν θεοφιλῆ δὲ λέγω μητροπολίτην Ἀγκύρας, ὑπομνήματί τε πέφρακται τοῦ μακκαρίτου βασιλέως τοῦ Δούκα, ὅστις τὴν τοῦ Βασιλείου ἐπισκοπὴν εἰς μητροπολιτικὸν ἀνήγαγε δίκαιον, διοριζομένῳ, τῷ θανάτῳ τοῦ τιμηθέντος μητροπολίτου, εἰς ἐπισκοπὴν κατεσπᾶσθαι τὴν εἰρημένην Ἐκκλησίαν· μὴ ἐπαισχυθέντος λίαν νουνεχῶς τοῦ βασιλέως τὸ οἰκτεῖον ὀλίσημα καὶ τὴν ἄγνοιαν καὶ θριαμβεῦσαι, καὶ διορθώσασθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸν Θετταλὸν μειρακίσκον, καὶ τρώσαντος, καὶ συμπαθῶς καὶ φιλανθρώπως ἐπεγνωκότος τὴν ἴκσιν· καὶ πρὸς τούτῳ χρυσοβούλλῳ ὠπλισταὶ ἄλλῳ τοῦ υἱοῦ τούτου καὶ βασιλέως, τὸ φθάσαν ὑποστηρίζοντι, καὶ ὑπομνήματι συνοδικῶ τῶν τότε ζώντων μητροπολιτῶν,

ὀλίγων δεόντων, ταῖς αὐτοχειρίοις ὑποσημασίαις τὸ ἔμπεδον ἀποφέροντι, ὧν καὶ οἱ πλείους περίεσι, στοιχησάντων ἀπάντων τῇ κανονικῇ ἀποφάσει. Ἄτερος δὲ ὁ Ἡρακλείας πρὸς τοῖς κοινοῖς δικαίωμασιν, αὐτό τε τὸ συνοδικὸν ὑπόμνημα προβάλλεται εἰς συναπισμὸν, καὶ χρυσοβούλλῳ τεθωράκισται, οὗ δημιουργὸς ὁ μακαρίτης βασιλεὺς, ὁ Βοτανειάτης, διοριζομένῳ, τῇ τελευτῇ τοῦ νυνὶ ἀρχιερατεύοντος ἐν Μαδύτῳ, τὸ ὑπ' αὐτῷ μητροπολιτικὸν παύεσθαι δίκαιον, καὶ ὑπὸ τὴν Ἡρακλείαν ἐπαναστρέφειν τὴν εἰρημένην Ἐκκλησίαν, ὡς τὸ πρότερον. Προσεπιτούτοις καὶ ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Πατρῶν, πολλοῖς καὶ διαφόροις τετείχισται δικαίωμασιν, εἰς τὸ συμφυεῖς καὶ ἀτμήτους καὶ ἀναποσπάστους ἔχειν τὰς τῇ κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίᾳ δωρηθείσας ἐπισκοπὰς παρὰ Νικηφόρου βασιλέως τοῦ ἀπὸ γενικῶν, διὰ τὸ ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν Ἀβάρων παρὰ τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων καὶ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέου ὀφθαλμοφανῶς γενόμενον θαῦμα, ἐπὶ διακοσίοις δεκαοκτῶ χρόνοις ὅλοις κατασχόντων τὴν Πελοπόννησον, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἀποτεμομένων, ὡς μηδὲ πόδα βαλεῖν ὅλως δύνασθαι ἐν αὐτῇ Ῥωμαῖον ἄνδρα· ἐν μιᾷ δὲ ὥρᾳ τούτων μὲν ἀφνισθέντων ἐκ μόνης ἐπιφανείας τοῦ Πρωτοκλήτου, τῆς δὲ χώρας ἀπάσης τοῖς Ῥωμαϊκοῖς σκήπτροις ἐπανελθούσης. Καὶ πρῶτον μὲν προβάλλεται τὸ τοῦ ῤηθέντος βασιλέως χρυσοβούλλον, τοῦ καὶ τὴν αὐτὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν Πατρῶν ἐξ ἀρχιεπισκοπῆς εἰς μητροπόλεως δόξαν ἀναγαγόντος διὰ τὸ ῤηθὲν τεράστιον τοῦ Κορυφαίου, καὶ τρισὶν ἐπισκοπαῖς αὐτὴν δωρησαμένου, τῇ Μεθώνῃ, τῇ Λακεδαίμονι, καὶ τῇ Σαρσοκορώνῃ· καὶ ἕτερον τούτῳ συνᾶδον, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν βασιλέων· καὶ τρίτον Ῥωμανοῦ, Χριστοφόρου, καὶ Κωνσταντίνου, κατ' ἔχνος τοῖς ἄλλοις βαῖνον· καὶ ἄλλο ἐπὶ τούτοις, Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ· καὶ πέμπτον ἐπὶ τούτοις, τοῦ πρὸ μικροῦ βεβασιλευκότος Βοτανειάτου, τοὺς εἰρημένους πάντας ἐπισφραγίζοντος. Καὶ ὁ Νεοκαισαρείας δὲ ἐστήρικται ὁμοίως ὑπομνήματι τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει πατριάρχου, κυροῦ Μιχαήλ, καὶ χρυσοβούλλῳ κυροῦ Μιχαήλ τοῦ Δούκα. Εὐρίσκονται δὲ καὶ πράξεις διαγορεύουσαι, ὅτι περ, ὅσαι τῶν ἐπισκοπῶν εἰς μητροπόλεων ἔμελλον ἀναδιδοσθῆναι κλέος,

οὐκ ἄλλως τούτου ἐπέτυχον, εἰ μὴ κοινωφελῆς προὔκειτο οἰκονομία, καὶ ἡ σύνοδος κατεδέξατο, καὶ ὁ μητροπολίτης τῆς μελλούσης τιμηθῆναι Ἐκκλησίας, ἀντιδόσεις ἀξίας εἰληφῶς τῆς βασιλικῆς δεξιᾶς, τοῖς πραττομένοις συνήνεσε. Τοσούτων τοίνυν ὄντων βοηθημάτων, καὶ κοινῶν τοῖς πᾶσι, καὶ τῶν καθέκαστον ἰδίων, ἐμοί τε καὶ τοῖς ὁμοίοις δοκεῖ, φιλανθρωπότατε βασιλεῦ, παράνομον εἶναι καὶ ἄρρυθμον τὴν τοιαύτην πράξιν, καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπεναντίαν, καὶ τοῖς πνευματικοῖς ὅροις, καὶ νόμοις ἀντίθετον, καὶ οὐχ ἱκανὰ τὰ παρὰ τοῦ ἀντιρρόπου μέρους ἀντιτιθέμενα· οὔτε γὰρ πραγματικὸς θεῖος τύπος κατὰ τῶν θείων κανόνων ἰσχύσει, ὡς ἄνωθεν διατετράνωται, οὔτε μὲν καταδίκη, ὁμοίᾳ νόμων καὶ κανόνων χωροῦσα, ἐπαινετή. Εἰ γὰρ καὶ τὸ σημείωμα τῆς ἐκ Θεοῦ βασιλείας σου τεχνικῶς καὶ ῥητορικῶς κατεσκευάσται, καὶ πιθανὸν δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' οὔπω καὶ δυνατὸν, νόμους ἀνελεῖν καὶ κανόνας, καὶ τὴν ἀλήθειαν κατασεῖσαι· σοφιστεία γὰρ, καὶ συλλογισμοί, ἐκ φαινομένων ἐνδόξων, μὴ ὄντων δὲ, πόρρω τοῦ ἄντος καὶ ἐπιστήμης εἰσίν· ἀλλ' οὐδὲ μακρὰ συνήθεια, τὸ ἀπαρχῆς ἀνυπόστατον, εἰς ὑπόστασιν ἄξει ποτέ· τότε γὰρ καὶ ἡ μακρὰ συνήθεια οὐδὲν ἥττον νόμου κρατεῖ, ὅταν, πρὸς τῷ μὴ ἀλόγιστος εἶναι, καὶ νόμον οὐκ ἀναιρῆ· ὧδε δὲ τῶν θείων ἀνατρεπομένων κανόνων, ποῖω λογισμῷ συνήθεια λαμβάνουσα παρείσδυσιν προσδεχθήσεται; Ἀκούσῃ γὰρ τοῦ νόμου λέγοντος· » Τὸ μὴ μετὰ λογισμοῦ εἰσενεχθὲν, ἀλλὰ κατὰ πλάνην καὶ συνήθειαν κρατῆσαν, οὐ δεῖ κρατεῖν ἐν τοῖς ὁμοίοις (1). Οὐκ ἄγνοοῦμεν δὲ καὶ τὰ πρὸ ἐνίων προσφερόμενα πικρὰ ῥήματα, τὰ σπουδάζοντα δωρεὰν ἀποδεικνύειν βασιλικὴν, τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπανάβασιν, καὶ μὴ δεῖν φάσκοντα ταύτην ἀνατρέπεσθαι, λόγου ἀχαριστίας μὴ παρεμπίπτοντος. Εἰ γὰρ ἀνθρώπῳ, φασί, δωρούμενος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἄλλως ἀναλαμβάνει τὴν δωρεάν, εἰ μὴ ἀχαριστίας παρεμπέσοι λόγος, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἀγίων Ἐκκλησιῶν, ἐφ' ὧν ἀχαριστίαν λέγειν οὐκ εὐλογον. Πρῶτον μὲν γὰρ πρὸς τὰς πόλεις, οὐ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας, ἡ βασιλικὴ δωρεά· εἰ δὲ καὶ θεῖη τις τοῦτο βιαζόμενος δωρεάν εἶναι, ἄδικον αὐτὴν

(1) μζ'. Βασιλικ. Α', 3.

εὐρήσει, καὶ νόμοις ἀπρόσδεκτον· οὗτοι γὰρ κωλύουσι καὶ τὰς ἀδίκους αἰτήσεις, καὶ τὰς προχείρους εὐεργεσίας, εἰς ἄλλων βλάβην αἰτουμένας, χαρίζεσθαι· καὶ ἔτι, οὐκ ὀφείλουσιν ἐτέροις εἶναι ἐπιζήμιοι αἱ ἐτέρων τιμαί. Τῆς ὑποθέσεως οὖν οὕτως ἐπιμελῶς ζητηθείσης, χρεῶν πάντως, θεσπέσιε βασιλεῦ, τὴν ἀλόγιστον ταύτην καὶ ἀδικὸν πράξιν τέως εἰς τὸ ἐξῆς ἀνακόψαι, θείων θεσπισμάτων ἐκτιθεμένων. παρὰ τῆς σῆς ἡμερότητος, γίνεσθαι ταύτην τοῦ λοιποῦ κωλυόντων καθάπαξ· τῶν προηγησαμένων δὲ προσήκουσαν καὶ κατάλληλον τῇ μεγαλεπήβολῳ συνέσει σου ποιῆσαι οικονομίαν. Καὶ ὅσκι τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐξ ἐπισκοπικῶν δικαίων εἰς ὑπεροχὴν μητροπόλεων ἀναχθεῖσαι, ὑπερήλασαν ἀδιακόπως καὶ τὴν χρονίαν παραγραφὴν τῆς τριακονταετηρίδος, μενέτωσαν ἐπὶ σχήματος, καὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἔστωσαν ὑποκείμεναι· ἐπειδὴ καὶ τοῦτο προνόμιον ἐπισκοπικόν, καὶ κανόνες εἰσὶν ἐπιτρέποντες, δεσπόζειν ἐπίσκοπον προνομίου ἐτέρας Ἐκκλησίας διὰ παραδρομῆς τῶν εἰρημένων ἐνιαιυτῶν. Φησὶ γὰρ ὁ ιζ'. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου· Τὰς καθ' ἐκάστην Ἐκκλησίαν ἀγροικικὰς παροικίας ἢ ἐγχωρίους, μένειν ἀπαρασχεύτους παρὰ τοῖς κατέχουσιν αὐτὰς ἐπισκόποις, καὶ μάλιστα, εἰ τριακονταετὴ χρόνον ταύτας ἀβιάστως διακατέχοντες ὠκονόμησαν. Εἰ δὲ ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐνιαιυτῶν γένηται τις ἢ γένοιτο περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἐξείναι τοῖς λέγουσιν ἡδικῆσθαι, περὶ τούτων κινεῖν παρὰ τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας· ἢ τινι θείῳ κανόνι καὶ ἢ ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ παλατίου συστάσῃ ἀγία σύνοδος διὰ τοῦ κέ. κανόνος ἐπηκολούθησε· τὰς δὲ τοῦτο παθούσας, μηδὲ χρόνῳ βοηθουμένας, ἐπαναστρέφειν ἀναμφιλέκτως εἰς τὰ τῶν οἰκείων μητροπόλεων δίκαια. Μὴ ταραττέτω δὲ τὴν κραταιὰν καὶ ἀγίαν βασιλείαν σου τὸ κατὰ φαντασίαν παρῆν ὄμενον ἄτοπον, καὶ ἢ δοκοῦσα προσγίνεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις ὕβρις, ἀτιμαζομένης ὡσπερ τῷ ὑφαιρεῖσθαι τοῦ μητροπολιτικοῦ ἀξιώματος· οὐκ ἔστι γὰρ τοῦτο ὕβρις, τὸ ὑφαιρεῖσθαι ἐνθέσμως· τούναντίον δὲ μᾶλλον τὸ ἕτερον, τὸ ἐκφύλως καὶ ἐκθέσμως γινόμενον· εὐρέθη γὰρ τι καὶ τοιοῦτον γενόμενον κρίσει συνοδικῇ, καὶ ἐπὶ κρίσει βασιλικῇ κυρωθέν. Τῆς γὰρ ἐπισκοπῆς τοῦ Ρίζαίου ὑπὸ

τὸν Καισαρείας τελοῦσης, καὶ ἀρχιεπισκοπῆς γενομένης παρὰ Γερμανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ πατριάρχου, καὶ τοῦ ἐπ' ἐκείνου βασιλεύοντος, χρόνοις διακοσίαις ὕστερον, ἐπὶ Θεοφυλάκτου τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου, κελεύσει βασιλέως Ῥωμανοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, ἐξ αἰτήσεως Νικηφόρου τινός, ποιμενάρχου Νεοκαισαρείας τυγχάνοντος, δικαστήριον συνέστη συμμιγῆς ἐκ τε ἀρχιερέων, καὶ ἐλλογίμων συγκλητικῶν, προκαθημένου καὶ αὐτοῦ τοῦ εἰρημένου πατριάρχου· καὶ ἡ νικῶσα τῷ μητροπολίτῃ ἐδόθη. Παρίστησι τοῦτο τρανῶς τὸ τῶν δικαιωσάντων σημεῖωμα, καὶ ὑπόμνημα τοῦ ρηθέντος πατριάρχου, καὶ χρυσόβουλλος λόγος τῶν βασιλέων, Ῥωμανοῦ, Χριστοφόρου, καὶ Κωνσταντίνου, ἐπισφραγίζων τὰ κεκοιμένα. Καὶ εἰκότως, φιλάγαθε βασιλεῦ· τὸ γὰρ κακῶς γενόμενον, δεῖν διορθωθῆναι καλῶς. Οὕτω φρονῶ· οὕτως ἀποφάνομαι ταῖς πατροπαραδότοις διδασκαλίαις τῶν ἁγίων θεοφόρων Πατέρων ἐπόμενος, καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις κανόσι στοιχῶν· οὐ γὰρ ὄσιον, οὐδὲ δίκαιον ἡγημαὶ τὸ μὴ δίκαιως τε καὶ ὀσίως γενόμενον· οὐκοῦν οὐδὲ πέρφρικα τὰς τῶν πολλῶν ὑπολήψεις, ἀξιούντων με τῶν τῆς ἐκ Θεοῦ δεδομένης μοι Ἐκκλησίας ἀντιποιεῖσθαι καὶ μὴ καταμελεῖν προνομίων, καὶ εὐκόλως ταῦτα προτεσθαι· οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἐπάναγκες εἶναι τῶν τῆς οικείας Ἐκκλησίας προνομίων ἀδιαφόρως ἀντέχεσθαι, δικαίων τε ἅμα καὶ ἀδίκων· ἀλλὰ τὰ μὲν δίκαια φυλάττειν ἀλώβητα, τῶν δὲ ἀδίκων ὑπεχωρεῖν καὶ ἐξίστασθαι. Οἱ γὰρ τὸν τῆς ἀληθείας λόγον ὀρθοταμεῖν ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς αὐτοαληθείας τοῦ Λόγου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καθάπαξ κεκελευσμένοι, οὐκ ἀνάιτιοι πάντως ἐσόμεθα τῷ Θεῷ, εἰ προὔργου ταῦτα διὰ παθος τὰ κέρδη ποιήσομεν. Καὶ ἡμεῖς μὲν μηδὲν προτιμότερον τῶν θείων ἐντολῶν καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων ποιεῖν ἐξανάγκης ὀφείλοντες, ἀλλ' ἀμετάπτωτα ταῦτα φυλάττειν, ὡς δύναιμι, οὕτω καὶ νοοῦμεν, καὶ ὀρίζομεθα. Σκοπησάτω δὲ καὶ τὸ εὐσεβὲς καὶ παγγάληνον κράτος σου, καὶ οἰκονομησάτω τὸ δεῖν· καὶ ὁ πάντως ἀμεμπτον, καὶ ἀπρόσκοπον, καὶ πρὸς Θεὸν αὐτὸν, καὶ πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, διαφυλάξοι ἡ βασιλεία σου.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΤΥΠΠΗ (1).

Α. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ.

ΜΗΝΙ ματῶ, Ἰνδικτιῶνος τρίτης, προκαθημένου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Λέοντος ἐν τοῖς δεξιῶσι κατηγουμενεῖσι τοῦ ἀγίου Ἀλεξίου, συνεδριαζόντων καὶ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Ἀγκύρας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Ἀμασειας, τοῦ Μελιτινῆς, τοῦ Λαοδικείας, τοῦ Κρήτης, τοῦ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, τοῦ Τραϊνουπόλεως, τοῦ Φιλίππων, τοῦ Ἀμάστριδος, καὶ τοῦ Μεσημβρίας, καὶ θεοφιλῶν ἀρχιεπισκόπων, τοῦ Καραβυζύης, καὶ τοῦ Γοθίας, παρισταμένων καὶ τῶν δεσποτικῶν ἀρχόντων. Καὶ τὸ μὲν περὶ σωμάτων θεραπείαν ἐνασχολεῖσθαι, καὶ φαρμακεύειν ἐπιχειρεῖν πονηρῶς ἔχοντα σώματα, οὐ τοῦ τυχόντος, εἴποι τις ἂν, οὐδὲ τοῦ βουλευθέντος ἀπλῶς καὶ μόνον θελήσαντος· ἐκείνου δὲ πάντως, καὶ κυρίως, καὶ μάλιστα, ὃν ὁ μὲν τῆς ἰατρικῆς τέχνης λόγος ἐμαίευσεν, ἡ δὲ χρονία ἐμπειρία λαβοῦσα πάλιν ἐτιθηνήσατο, καὶ ὁ τῆς ἰατρικῆς προεξάρχων, ὡς λυδίᾳ τις λίθος, προεξετάσας τὰ πρῶτα, καὶ κατειληφῶς οὐκ ἀδόκιμον, τὸ τῆς ἐπικρίσεως τούτῳ προσπεσδράβευσεν σύμβολον· ἰατῆρας δὲ ψυχικοὺς, βίου τε διδασκάλους· ἀκριβεστέρους, καὶ καλῶν λόγων ὑφαγητάς τε καὶ συγγραφεῖς, ἐπὶ τισὶ δὲ καὶ δογματιστάς, (ὁμοῦ γὰρ ταῦτα πάντα καὶ νῦν τῇ προκειμένῃ σήμερον ὑποθεσεῖ συνέδραμε,) τοὺς ἅμα μόνον θελήσαντας ἀδοκιμάστως αὐτίκα, καὶ αὐτοχειροτονήτως (τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον) γενέσθαι, τίς συγχωρήσειε; Καὶ ῥαβδί κληθήσεται ὁ βουλόμε-

(1) Λέων ὁ Στυππῆς, ἀναβὰς εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχικὸν θρόνον τὸ ἔτος 1134, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ ἐπνομασθέντος Καλοῖωάννου, ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη ἑννέα, ἀπεθανὼν τὸ ἔτος 1143. Τὸ ἐπόμενον αὐτοῦ σημεῖωμα, μὴ περιεχόμενον ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Διὺγκλαυίου, ἐλήφθη ἐκ τοῦ συγγράμματος Λέοντος τοῦ Ἀλλατίου σελ. 644. De Ecclesiae occidentalis atque orientalis perpetua consensione. Περὶ τῆς διαρκυῆς συμφωνίας τῆς δυτικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.)

νος, καὶ διδασκαλικῶν συγγραμμάτων ἐκθέτης, ὁ θέλων ἅπας γενήσεται. Καὶ τίς ἂν μὴ φρενὸς τυγχάνων ὕλως ἐπισφαλῶς τῷ λόγῳ συνθήσεται; Πῶς δὲ καὶ οὐχί, τούτου συγχωρουμένου, πολλοὶ μὲν καὶ τῶν φρονούντων ἐπισφαλῶς, πολλῆς ἀδείας τοῦ γράφειν δραζάμενοι, πολλὰ μὲν προσεπισπαροῦσι τῷ φαινομένῳ σίτῳ ζιζάνια; τινὲς δὲ καὶ τῶν ἀπλουστέρων ὡς σωτηρίοις ἀβούλως τοῖς ὀλεθρίοις προστρέχοντες, ἄνθρακας πυρὸς, ὡς εἶπεῖν, τὸν δοκοῦντα τούτοις θησαυρὸν ἐφευρήσουσι; Διὰ τοῦτο τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, ἅμα μὲν τὸ τῶν πολλῶν πρὸς τὸ γράφειν, καὶ διδάσκειν ἄλλους αὐτοπροκλήτως αὐθόρμητον ἀναστέλλοντες, ἅμα δὲ καὶ τῆς τῶν πολλῶν σωτηρίας, καὶ πλεόν δῆτα τῶν ἀπλουστέρων φροντίζοντες, οἷσπερ οὐχ ἱκανὸν τροφίμου βοτάνης διακρίνειν τὸ κώνειον· ἐπεὶ διὰ τινων μοναχῶν προσελεύσεως τῇ κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου Νικολάου λεγομένη ἐνασχολουμένων μονῇ συγγράμματά τινα ἐφευρίσκεισθαι τοῦ τὸν βίον ἤδη καταλιπόντος Κωνσταντίνου ἐκεῖ τοῦ Χρυσομάλλου ἀνεδιδάχθημεν· οἷς δῆτα καὶ αὐτοὺς ἐντυχόντας οὐ μετρίως σκανδαλισθῆναι διὰ πολλήν τινα τὴν ἐμφορομένην αὐτοῖς ἐρεσχηλίαν ἅμα καὶ ἀτοπίαν, ὡς ἔλεγον, διαδίδοσθαι δὲ ἤδη καὶ πρὸς πολλοὺς τὰ τοιαῦτα, ὡς τινα μᾶλλον τῶν ὠφελεῖν δυναμένων, καὶ πρὸς βίον ρυθμίζειν τοὺς πολλοὺς ἀκριβέστερον· διὰ φροντίδος ὅτι πολλῆς τὸ πρᾶγμα ποιήσαντες, καὶ ἀπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα κεκτημένων συγγράμματα, τὰς προσούσας τούτοις βίβλους ἀναλαβόμενοι· ἀνεμάθομεν γὰρ ἀνερευνήσαντες, μίαν μὲν εἶναι παρὰ Πέτρῳ τινὶ μονάζοντι ἐπὶ τῇ τοῦ ἁγίου Ἀθηνογένους προσκαθημένῳ μονῇ, ἑτέραν δὲ παρὰ Γεωργίῳ προέδρῳ τῷ λεγομένῳ Παμφίλῳ, ἑτέραν δὲ πάλιν τὴν παρὰ τῶν δηλωθέντων μοναχῶν, τῶν τὰ περὶ τούτου προσαγγειλάντων, προσαχθεῖσαν ἡμῖν, ἣν καὶ ἀναλαβέσθαι ἐξείπον ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ τοῦ Γηροκομείου μονῇ μονάζοντος· ταύτας οὖν τὰς τρεῖς συμφορήσαντες, τὰ μὲν αὐτὰ καὶ παρὰ ταῖς τρισὶν ὡς ἐκ μεταγραφῆς ἐμφορόμενα συγγράμματα εὑρομεν, πλείονα δὲ τῶν δύο τὰ παρὰ τῷ Πέτρῳ ἐφευρέθησαν· ὡς τὰ μὲν ἐν ταῖς δυσὶν ἐκείναις εἰς *** πρὸς τοῖς διακοσίοις τὰ ὅλα συμποσοῦσθαι κεφάλαια· οὕτω γὰρ ἡ διδασκαλία τῷ

συγγραφῆ ἐν κεφαλαίων διακίρσει συντέθειται· πολλὰ δὲ τῶν ἐμπεριεχομένων ταύταις καὶ ἰδίᾳ κατασκοπήσαντες, καὶ συνοδικῶς ἐξετάσαντες, οὐκ ἔρεσχελιῶν μόνον, καὶ καινολογιῶν ἀπλῶς, καὶ μωρολογιῶν, ἀλλὰ καὶ αἰρέσεων προφανῶς ἀνάμεσα εὐρομεν, καὶ πλεόν τῶν ἄλλων Ἐνθουσιαστῶν, καὶ Βογομήλων. Ἰνα γὰρ τ' ἄλλα παρῶμεν, τά τε παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν δηλαδὴ καὶ παράδοσιν ἐκ κοιλίας τούτῳ ἐξερευθέντα, καὶ ὑπὸ τῆς ἐχυτροῦ διανοίας ἀναπλασθέντα τῆς κακοδαίμονος, καὶ ὅσα πρὸς καταδρομὴν ἐκείνῳ καὶ ὕβριν κατὰ Χριστιανοῦ παντός ἐνεγράφησαν, ὅσα τε πάλιν πρὸς ἀτιμίαν ἀρχῆς ἀπάσης καὶ περιφρόνησιν τῷ Σατανᾷ προσκυνεῖν ἀποφλυαρήσαντι τοὺς ὀποιοῦντες ἄρχοντι τιμὴν, ἢ προσκύνησιν ἀπονέμοντας· ἀλλὰ τὸ λέγειν βαπτισθέντα πάντα Χριστιανὸν, διὰ τὸ ἐν νηπιότητι κατὰ τὴν κρατοῦσαν συνήθειαν ἀκατηχῆτως, ὡς φησι, τοῦτον βαπτίζεσθαι, μηδὲ Χριστιανὸν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, κἂν ὀνομαζοῖτο· ἀλλὰ κἂν τινὰς ἐκ τῶν ἀρετῶν κατερλώσοι, ὡς ἐθνικὸν κατορθοῦν, καὶ μηδὲ δεῖν ἀναγινώσκειν αὐτὸν τοὺς λόγους τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ πρότερον κατηχηθῆναι, καὶ μυηθῆναι, καὶ μεταστοιχειωθῆναι, τουτέστι μεταστῆναι ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ· καὶ τὸ λέγειν πάλιν, ὅτι ὅσοι ὀνομαζόμενοι Χριστιανοὶ μὴ συνήκασιν τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἑαυτῶν ἀναστοιχείωσιν, κἂν εἰς ἀρχιερατικὸν βαθμὸν κατηντήκασιν, κἂν πάσαν τὴν θεόπνευστον Γραφὴν ἐπὶ γλώττης φέρουσι καὶ διδάσκουσιν, εἰς τὴν φυσιοῦσαν αὐτοῦ γνῶσιν ἐναβρυνόμενοι, οὐδὲν ὠφελήθησαν, εἰ μὴ, κατηχηθέντες αὐθις, ἀναστοιχειώσεως τύχωσι καὶ μορφώσεως τῶν ψυχικῶν αὐτῶν ἕξεων, μυστικῆς διὰ μεσιτείας, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἐπιγνωμόνων οἰκονόμων τοῦ μεγάλου τούτου μυστηρίου, καὶ τῆς ἱερᾶς γνώσεως ἐπιστημόνων· καὶ ἐν ἑτέρῳ πάλιν κεφαλαίῳ προστιθέναι, ὅτι, ὅστις οὐ νοερᾶ αἰσθήσει νοερῶς αἰσθάνεται ποιοῦντος ἐν αὐτῷ τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς κενὸν κοπιᾷ, καὶ ὅτι τῷ ἀκατηχῆτῳ Χριστιανῷ μετανοοῦντι, καὶ ἐξομολογουμένῳ τὰ μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀμαρτήματα, οὐδὲν ὄφελος δεσμὰ, καὶ φάρμακα θεραπευτικὰ, ἄνευ διδα-

χῆς θείας, καὶ μυσήσεως, καὶ πίστεως· καὶ πάλιν ὡς, ἐὰν Χρι-
 στιανὸς βαπτισθεὶς οὐκ ἐνεδυναμώθη ἀπὸ ἀσθενείας, καὶ τῆς
 εἰς τὴν ἀμαρτίαν ῥοπῆς, πορευθεὶς πρότερον ἐνδυναμωθήτω
 διὰ πίστεως καὶ χειρῶν ἐπιθέσεως τῶν οἰκονόμων τῆς Χριστοῦ
 χάριτος, ἥτις ἐκ πίστεως χαρίζεται, οὐκ ἐξ ἔργων· ἔτι δὲ καὶ
 τὸ λέγειν, τοὺς ἀληθεῖς παρ' ἐκείνῳ Χριστιανούς μηδὲ νόμφ
 ὑποκείσθαι, ὡς μετὰ τὸ φθάσαι εἰς τὸ μέτρον τῆς κατὰ Χρι-
 στὸν ἡλικίας, μηκέτι δύνασθαι εἶναι ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὡς δυ-
 νατὸν ποιεῖν τὰ τοῦ νόμου, φησί· καὶ τὸ δογματίζειν, τὰς
 μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα τοῖς τῆς κακίας λογισμοῖς ἐπι-
 ρεαζομένας ψυχὰς μὴ δύνασθαι τούτων ἐλευθερωθῆναι, εἰ μὴ
 διὰ τῶν ἐπισκευαστῶν ἀνακαλουμένων ἀνοήτως· μήτε εἰς Ἐκ-
 κλησίαν εἰσιέναι, μήτε ψάλλειν, μήτε προσεύχεσθαι, μήτε
 Χριστὸν ὀνομάζειν, μήτε τὰ Χριστιανῶν ἐπιτελεῖν· ἀλλα-
 χοῦ δὲ, μηδὲ μετιέναι τινὰ ἀρετὴν πρὸ τοῦ τὴν καλὴν ἀλ-
 λωιωθῆναι ἀλλοίωσιν, διὰ τὸ ἀποστρέφασθαι ταῦτα τὸν Θεόν,
 καὶ μισεῖν· δαίμοσι γὰρ εἰκέναι τοὺς ταῦτα κατορθοῦντας,
 καὶ ὁμολογοῦντας μὲν διὰ τὸν Θεὸν κατορθοῦν, ἀλόγως δὲ,
 ὡς φησι, ταῦτα ποιοῦντας· καὶ, ἵνα συντέμωμεν τὰ πολλὰ,
 τὸ ἐν διαφόροις κεφαλαίοις αὐτὸν ἀποφαίνεσθαι, μηδὲν τι τοὺς
 Χριστιανούς ὠφελείσθαι, κἂν πᾶσαν ἐργάζωνται ἀρετὴν, καὶ
 κακίαν πᾶσαν ἐκκλίνωσι, κἂν διὰ τὸν Θεὸν ταῦτα ποιῶσιν,
 εἰμὴ νοερὰν αἴσθησιν τοῦ θείου Πνεύματος δέξονται, φυσικῶς
 τε καὶ ἀνωδύνως ἐν αὐτοῖς ἐνεργοῦντος τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀκι-
 νήτους πάντη ποιοῦντος πρὸς τὸ κακόν· νομοθετεῖν δὲ, καὶ
 ἐὰν μὴ τοιοῦτον ἐν συναισθήσει δέξωνται φωτισμὸν οἱ ἀναγεν-
 νόμενοι, ὡς ἐν τῷ ψάλλειν ἀκλινηῖ τε ἔχειν τὸν νοῦν καὶ ἀμε-
 τακίνητον, συνιέναι δὲ καὶ τὴν τῶν ψαλλομένων πᾶσαν διά-
 νοιαν, μηδὲ ψάλλειν ὅλως τούτους, μηδὲ προσεύχεσθαι, ἀλλὰ
 μηδὲ ὡς πιστοὺς εἰς Ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι, ἄχρις ἂν διὰ τῆς
 παρ' ἐκείνου εἰσαγομένης κατηχήσεώς τε πάλιν καὶ μυσήσεως,
 μύρων τε χρίσεως ἀναστοιχειωθέντες τοῖς τοῦ θείου Πνεύματος
 ἐν αὐτοῖς δυνάμεώς τε καὶ ἐνεργείας αἴσθησιν δέξωνται· ἀλλὰ
 καὶ τὸ τὰ αὐτὰ ἀξιοῦν καὶ περὶ τῆς ἀποκάρσεως, καὶ τὸν
 ἀποκειρόμενον λέγειν ἀνωφελῶς καὶ αὐτὸν ἀποκείρεσθαι, εἰ μὴ

ἐν νοεράῳ αἰσθήσει, καὶ οὐκ ἐν πίστει τῆς χαριζομένης αὐτῷ αἰσθητικῆς τοῦ Πνεύματος χάριτος, καὶ τῆς δι' αὐτῆς ἀλλοιωσεως, καὶ μεταστοιχειώσεως, ὡς μηκέτι ἢ θέλειν, ἢ δύνασθαι ἀμαρτάνειν· πρὸς δὲ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις εἰσάγειν, ὡς πᾶς Χριστιανὸς δύο ἔχει ψυχὰς, τὴν μὲν αὐτῶν ἀναμάρτητον, τὴν δὲ ἀμαρτητικὴν· εἰ δὲ μίαν ἔχει ψυχὴν, Χριστιανὸς οὐπω ἐγένετο· πῶς οὐγὶ προφανῶς τὰ τοιαῦτα τῶν δηλωθεισῶν αἰρέσεων ἴδια; Τὸ μὲν γὰρ νοεράν αἴσθησιν, ἢ αἰσθητὴν πάλιν νόησιν, ἢ καὶ μόνην αἴσθησιν, ὡς ἐν ἄλλοις φησὶ, καὶ ἔλλαμψιν, καὶ ἀποκάλυψιν, καὶ ἐπίγνωσιν τοῦ Πνεύματος απαιτεῖν αὐτὸν τοὺς βαπτιζομένους, ἢ μὴν ἀνόνητον εἶναι λέγειν τούτοις τὸ βάπτισμα, καὶ εἰ καὶ πᾶν ἀγαθὸν μετέρχονται, τῆς τῶν Ἐνθουσιαζομένων πάντως αἰρέσεως, ἀποκαλύψεως θείας φανταζομένων εἰσδέχεσθαι ταῖς τῶν πονηρῶν δαιμόνων ἐξαπατήσεσι· τὸ δέ γε μετα τὸ θεῖον βάπτισμα τοὺς βαπτιζομένους διὰ τὸ ἀκατηχῆτως, ὡς φησιν, αὐτοὺς ἀναγεννηθῆναι, τουτέστι πάντας ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς μέχρι διδασκάλων, καὶ ἱερέων, καὶ ἀρχιερέων αὐτῶν δεῖσθαι πάλιν ἐξ ἀρχῆς κατηχῆσεως, καὶ μυσσεως, καὶ ἀναστοιχειώσεως, διὰ τῆς παρ' ἐκείνου εἰσαγομένης τελεσιουργήσεως, καὶ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως τῶν ἐπιστημόνων οἰκονόμων τῆς μυστικῆς ταύτης χάριτος, εὖς καὶ μετὰ πάσης σπουδῆς ἀνερευνᾶν ἀπαιτεῖ, σπανίως εὕρισκομένους τοὺς μόνους δυναμένους ἀνακαινίζειν τοὺς προσιόντας, καὶ θείας χάριτος μετόχους ποιεῖν, τῆς τῶν Βογομήλων αἰρέσεως ἀναμφίβητον γνῶρισμα, τὸ καθ' ἡμᾶς ὡς ἀτελὲς διασυρόντων ἅγιον βάπτισμα, καὶ δεύτερον εἰσαγόντων τὸ ἑαυτῶν, τελειοποιὸν, καὶ παρεκτικὸν θείου Πνεύματος· ἀλλὰ καὶ τὸ, ἢ δύο ψυχὰς τὸν Χριστιανὸν ἔχειν, ὡς φησιν, ἢ μὴ εἶναι Χριστιανὸν, οὕτω ῥητῶς ὑπὸ τῆς τῶν Μασσαλιανῶν, ἤτοι Βογομήλων, παμβεβήλου θρησκείας δογματιζόμενον εὔρηται. Οὐκ ἐκ τούτων οὖν μόνων ταῦτα γὰρ ὡσπερ τι μικρὸν γεῦμα παμπλήρους πίθου, ἢ ὄλου, ὃ φασιν, ὑφάσματος κράσπεδον ἡμῖν ἐνταῦθα παρείληπται, ἀλλὰ καὶ μυρίων ἄλλων τῶν ταῖς βίβλοις ἐνεσπαρμένων, τὸ σαπρὸν τῆς γραφῆς, καὶ πυρὸς ἄξιον, καὶ ἀφανισμοῦ τελείου κατειληφότες, τὰς μὲν βίβλους αὐτάς, καὶ

πυρί παραυτίκα δοθῆναι διωρισάμεθα, καὶ ἀναθέματι πάντας
 τοὺς φρονοῦντας οὕτω καθυποβάλλομεν, διοριζόμεθα τε πᾶσι
 κοινῶς, μηδένα μῆτε τολμᾶν νέας ἐκτιθέναι διδασκαλίας αὐ-
 τοχειροτονήτως, ὡς περ ἐκυτῶ περιτιθέντα τὸ τῆς διδασκαλίας
 ἀξίωμα· μῆτε μὴν παρ' οὐτινοσοῦν ὁποιοῦνδῆποτε νέον και-
 νοφανές ἀναγινώσκεσθαι σύγγραμμα, μὴ φθάσαν ἐπιγνωσθῆναι
 τε τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ, δοκιμάσθην πρότερον, ἐπικριθῆναι
 ὡς εὐσεβῆς καὶ ὠφέλιμον· μάλιστα μὲν τοιγε πάντων τὰ δη-
 λωθέντα ταῦτα καὶ λεγόμενα εἶναι τοῦ Χρυσομάλλου συγγράμ-
 ματα· καὶ οὐκ αὐτὰ δὲ μόνον τὰ εὑρεθέντα· ἀλλ' εἰ καὶ τινες
 ἄλλαι εὐρίσκονται γραφαὶ ἐκείνου οἰκιδήτινες, μηδένα μῆτε
 ἔχειν παρ' αὐτῶ, μῆτε ἀναγινώσκειν ὅλως αὐτά· τὸν γὰρ μετὰ
 τὴν παροῦσαν σημείωσιν κεκτημένον τι τούτων, καὶ ἀναγινώ-
 σκοντα, ἢ συνειδόμενα ἕτερον ἔχοντα ταῦτα, καὶ κατ' αὐτὰ φρο-
 νοῦντα, καὶ συγκαλύπτοντα ἀσυγγνώστως, αὐτὸν, ὡς ταῖς
 δηλωθείσαις ἐνισχυμένον αἰρέσεσι, παρὰ μὲν Ἐκκλησίᾳ πάση
 ὑπὸ ἀναθέματι γίνεσθαι, παραδίδοσθαι δὲ καὶ τοῖς τὰ πολι-
 τικὰ διέπουσιν ἄρχουσιν, ὥστε καὶ παρ' αὐτῶν νομίμως ὑπο-
 σχεῖν τὰς εὐθύνas. Ἐπεὶ δὲ τούτων οὕτω παρ' ἡμῶν πραχθέν-
 των τε καὶ διορισθέντων συνοδικῶς ἐνώπιον καὶ τῶν παρ' οἷς αἱ
 βίβλοι ἐφεύρηται, ἤγουν τοῦ τε μοναχοῦ Πέτρου, καὶ τοῦ Παμ-
 φίλου, δέον ἦν καὶ τούτους ἐρωτηθῆναι, εἴτε τούτων ἀντέχον-
 ται, εἴτε μὴν ὡς ἐσφαλμένων καὶ ἀσεβῶν καταπτύουσι, καὶ
 τα ὀλισθηρὰ τούτων ἀναθεματίζουσι δόγματα, μηδὲν τι πλέον
 ἐπὶ τούτοις φρονεῖν τῶν συνοδικῶς σήμερον διαγνωσθέντων
 ἡμῖν, ἀκουόντων πάντων, ἀπεστομάτισαν, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον
 παρ' ἑαυτοῖς εἶχον τὰς βίβλους, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἀσυντηρήτως
 καὶ ἀπεριμερίμνως ἀναγινώσκοντες ὡς καλῶς ἔχοντα παρεδέ-
 χοντο, ἀλλὰ νῦν ἐξεταστικώτερον ταῦτα καὶ αὐτοὶ ἰδόντες
 ἀναγνωσθέντα, καὶ καλῶς ἀποδοκιμασθέντα κατανοήσαντες, συγ-
 γνώμην τε ἐξαιτεῖν ὠμολόγουν, ἐφ' οἷς τοιαύτην μέχρι τοῦ νῦν
 ἠγνόησαν ἄγνοιαν, ἀγαθῇ προλήψει, καὶ στοργῇ φιλικῇ τῇ πρὸς
 ἐκεῖνον ἠττώμενοι· καὶ τοσοῦτον τὸ ἀπὸ τοῦδε τῶν τοιούτων
 ἀφίστασθαι, ὡς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων διηνεκεῖ ἀναθέματι
 ταῦτά τε τὰ συγγράμματα, καὶ τὸν συγγραψάμενον, καὶ τὸν

οὕτω φρονούντα καθυποβάλλειν. Δεξάμενοι γοῦν καὶ ἡμεῖς τὴν τούτων ὁμολογίαν τε, καὶ κατάθεσιν, δι' ἣν ἐποιήσαντο τῶν δηλωθέντων ἀσεβῶν συγγραμμάτων ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς συνόδου ἀναθεματισμὸν, καὶ τὴν ἐγκάρδιον τούτων, ὡς διαβεβαιῶνται, κατὰ γινωσιν, μετὰ δακρύων τὴν συγγνώμην αἰτούμενοι, τῷ μὲν Παμφίλῳ τὰς ἀναγεγραμμένας ποινὰς πρὸς τὸ μηκέτι τοιοῦτόν τι φρονεῖν, ἢ ἀνθέξεσθαι τούτων ἐπηπειλησάμεθα· τὸν δὲ μοναχὸν Πέτρον ἀσύμφορον εἶναι κρίναντες κατάρχειν ἄλλων, τὸ ἀπὸ τοῦδε, διὰ τε τὸ τῆς συνειδήσεως τῶν πολλῶν ἤδη κεκαυτηριασμένον ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, καὶ ὧν μέλλουσιν ἔχειν σκινδαλμὸν, καὶ τὸ ὑποπτον, ἔτι δὲ καὶ τὸ τούτου ἀνίκανον, (πῶς γὰρ ἂν καὶ κυβερνᾷν ἄλλους, καὶ διδάσκειν ἱκανὸς κριθῆ ὁ τοιαύτην ἀγνοήσας, ὡς φησιν, ἄγνοϊαν, καὶ ἐκδηλον οὕτω πᾶσιν ἀσέβειαν κατανοῆσαι μὴ δυναθεῖς;) ἐν ἐτέρῃ σταλῆναι ταῦτον μονῆ, καὶ ὑπὸ ἀρχηγὸν μᾶλλον εἶναι ἄλλον καὶ καθηγητὴν τετυπώκαμεν· ἐπειδὴ καὶ τῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ πάσης τῆς ἀρχιερατικῆς ὁμηγύρεως προεκυλινδοῦτο ποδῶν.

—

*Β'. ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΕΤΑ ΝΥΜΦΗΣ
καὶ ἀνδραδέλφης.*

ΤΟ τοῦ πατριάρχου Στυπῆ ψήφισμα, καὶ τὸ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου, δύο ἀδελφοὺς, νύμφην λαβεῖν καὶ ἀνδραδέλφην, ἀκώλυτον εἶναι κρίνουσι (1).

—

(1) Ἡ ἀνωτέρω περίληψις δύο ὁμοίων ψηφισμάτων τῶν πατριαρχῶν Στυπῆ καὶ Ἀρσενίου ἐλήφθη ἐκ τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου Β. βλ. Δ'. Τίτλ. Ζ'. (ΣΤ') κεφ. 18. (21). — Ἀρσένιος ὁ Αὐτοριανὸς ἐκλεχθεὶς οἰκουμενικὸς πατριάρχης τὸ ἔτος 1254, ἐξορίζεται τὸ ἔτος 1256 ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, σφετερισθέντος τὰ δίκαια τοῦ παρ' αὐτῷ κηδεμενευομένου Ἰωάννου, υἱοῦ Ἀσκαρίας τοῦ Νεωτέρου.

ΜΙΧΑΗΛ ΟΞΕΙΤΟΥ. (1)

Α'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙ ΤΗ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙ ΓΕΓΟΝΟΣ

Γῶν ἀπὸ τῆς ἐνορίας τῶν Τυάνων ψευδοεπισκόπων, τοῦτε Σασίμων, καὶ τοῦ Βαλβιάτου, ὡς παρὰ τοὺς κανόνας χειροτονηθέντων, τῶν καὶ Βογομηλῶν ἐς ὕστερον ἀπελεγχθέντων.

ΜΗΝΙ Αὐγούστῳ κ'. ἡμέρᾳ ἕκτη, Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, προκαθημένου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μιχαήλου ἐν τῷ Θωμαίτῃ συνεδριάζοντων τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ καὶ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Ἐφέσου, τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Ἀγκύρας, τοῦ Νικομηδείας, τοῦ Νικαίας, τοῦ Γαγγρῶν, τοῦ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, τοῦ Ἱεραπόλεως, τοῦ Μεσημβρίας, τοῦ Βρύσεως, τοῦ Γαρέλης, καὶ τοῦ Γοθτίας, παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων. Συνῆλθον μὲν τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν βασιλικῆς ἐπιλύσεως τῇ ὑπομνήσει ἐγχαραχθείσης τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Τυάνων Βασιλείου, ὅ,τε πανσέβαστος, σεβαστός, καὶ μέγας Δρουγγάριος, ὁ μακαριώτατος ἐπίσκοπος Βουλγαρίας, καὶ ὁ μεγαλοεπιφάνεστος πρωτοασκηρῆτης, συνδικάσαι τῇ τε ἡμῶν μετριότητι κελευσθέντες, καὶ τῇ παρ' ἡμῖν θείᾳ συνόδῳ, ἐφ' οἷς ὁ δηλωθεὶς ἱερώτατος ἀρχιερεὺς τῶν Τυάνων, κατὰ τὸ ἐφειμένον αὐτοῦ, ὡς τῆς χώρας ἀρχιερεῖ, οὐχ ὡς κατηγόρῳ, λεγομένοις δυσίτισιν ἐπισκόποις τῷ Κλήμεντι, καὶ τῷ Βαλβίσης Λεοντίῳ βογομηλικῆς ἀσεβείας προσάπτει αἰτίαν, ὡς κακῶς καὶ διδάσκουσι, καὶ φρονοῦσι, καὶ τὰ τῆς τοιαύτης βεβήλου θρησκείας εἰς πολλοὺς τῶν Καππαδοκῶν ἀλεθρίως ἐνσπείρουσιν· ἀλλ' ἡ μὲν συνέλευσις αὐτοῖς διὰ ταῦτα. Ἐπεὶ δὲ, καθάπερ τι προὑποφώνημα τῷ Τυάνων, μᾶλλον δὲ καὶ οἷόν τις προπαρασκευῆ τοῦ δικαστηρίου, τὰ περὶ τῆς τῶν δηλωθέντων ἐπισκόπων ἐγκαταστάσεως εἰς ζή-

(1) Μιχαὴλ ὁ Ὁξειτης, ἀνὴρ εὐσεβέστατος καὶ πλείστης ἐκκλησιαστικῆς παιδείας κάτοχος, ἀναβαίνει ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κατὰ τὸ ἔτος 1143. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διαδέχεται Ἰωάννην τὸν Κομνηνὸν ἀπεθανόντα, ὁ οὖν αὐτοῦ Μανουὴλ. Ποιμένας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη τρεῖς, παραιτεῖται τοῦ θρόνου. Τὰ ἐξῆς συνοδικὰ αὐτοῦ σημειώματα ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Ἀλλαίου σελ. 671—681.

τησιν προσενήνεκται, μηδὲ ἐπισκοπικῇ τούτους τετιμησθῆναι διατεινομένῳ ἀξίᾳ, ὡς εἴτε μηδαμῶς χειροτονηθέντας, εἴτε μὴν παρὰ τὰς τῶν ἱερῶν κανόνων διαταγὰς, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν ἐπισκοπικῆς ἀναξίους ὄντας ἀξίας, ἵνα καὶ ὁ ἀγὼν αὐτῶ μετὰ ταῦτα πρὸς ὁποίους ἄρα καὶ εἴη οὐδαμῶς ἀμφιβάλλοιτο. εἰς γοῦν ἤδη τὰ περὶ τούτων καὶ ἐξητάζετο, οὐ μακρᾶς τινος ἐδεήθη τῆς ἀποδείξεως, ἀλλ' ὡσπερ ὁ σοφὸς ποὺ φησὶ Σολομῶν, ἀνδρὶ παγίς τὰ οἰκεῖα χεῖλη τυγχάνει (1), οὕτω δὴ καὶ οἱ αἰτιώμενοι περὶ τῆς ἑαυτῶν εἰς ἐπισκόπους χειροτονίας ἐρωτηθέντες, συνήγοροί τινες ἀντικρὺ τῷ μητροπολίτῃ ἐφάνησαν ψηφισθῆναι μὲν ἐνταῦθα φάμενοι διὰ πόλεως ἐπὶ τοῦ ἀποικομένου ἐκείνου ἱερωτάτου μητροπολίτου Τυάνων μοναχοῦ Ἰακώβου πρὸς κλήρου, καὶ ἀρχιερέων συνθήκως· εἶτα μετὰ καιρὸν ἐκείνῳ συνεξεληθόντας εἰς τὴν τῶν Καππαδοκῶν δευτέραν, τὰ Τύανα, χειροτονηθῆναι μὲν, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου καὶ μόνου, διὰ τὸ μηδένα ἔχειν τὸν τούτῳ συλλειτουργήσαντα. Ἐπεὶ οὖν οὕτω τούτων καὶ παρ' αὐτῶν καθομολογηθέντων, οὐδέν τι ἦν τὸ ἀμφίβολον παρὰ τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων χειροτονηθῆναι τούτους διάταξιν, ὡς τοῦ μὲν ἀποστολικοῦ καὶ πρώτου κανόνος ῥητῶς οὕτως, ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι ὑπὸ ἐπισκόπων ἢ δύο, ἢ τριῶν διατάσσοντος· τοῦ δὲ τετάρτου τῶν ἐν Νικαίᾳ τὸ πρῶτον, καὶ τοῦ ἐννεακαιδεκάτου τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου, ναὶ μὴν καὶ τοῦ τῆς ἐν Κερθαγένῃ, καὶ διαφόρων ἐτέρων αὐτὸ τοῦτο διαρρήδη θεσμοθετούτων, τὸ χωρὶς τριῶν παρουσίας μηδένα χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπον· διὰ ταῦτα ἔδοξε πασιν ἡμῖν, καὶ διέγνωσται, καὶ τοὺς δηλωθέντας τούτους, ὡς εἶπομεν, ἐπισκόπους, μηδὲ ἐπισκοπικῇ τετιμησθαι ὄλως ἀξίᾳ, ὡς καὶ ἀχειροτονήτους ἀντικρὺς, διὰ τὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν ἀκανόνιστον. Τούτων οὕτω διαγνωσθέντων καὶ ἀποφανθέντων, ἐξεχωρήθη τὸ ἀπὸ τοῦδε τῷ μητροπολίτῃ Τυάνων, ὡς ἀρχιερεῖ, καὶ τὰ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν χώρῃ προσαγγελλόμενα, εἴτε δὴ καὶ τολμώμενα, ἐφειμένον ἔχοντι ἐξετάζειν, καὶ διορθοῦσθαι, προθεῖναι δὲ καὶ ἐπὶ μέσου τὰ περὶ τῆς θρυλλομένης κατ' αὐτὸν ἀσεβείας, ὥστε συνοδικῶς ἅμα τοῖς δοθείσι συνδικασταῖς ἐξετασθῆναι τε, καὶ λυθῆναι.

(1) Παροιμ. γ', 2.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ, ΔΙ' ΟΥ ΔΙΕΓΝΩΣΘΗΣΑΝ

Οί την τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίαν προαφαιρέθητες, ὡς παρὰ κακίας χειροτονηθέντες, ὅτε Σασίμων μοναχὸς Κλήμης, καὶ ὁ Βαλβίσης Λεόντιος, ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Τυάων κυρίου Βασιλείου, τῆς τῶν Βογομήλων ὄντες μυσαρωτάτης αἰρέσεως.

ΜΗΝΙ τῷ αὐτῷ, ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ, προκαθημένου τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μιχαήλου ἐν τῷ Θωμαίτῃ, συνδικαζόντων μὲν τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ ἐκ βασιλικῆς καὶ θείας προστάξεως τοῦ πανσεδάσου, σεβαστοῦ, καὶ μεγάλου Δρουγγαρίου, τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, καὶ τοῦ πανευγενεστάτου πρωτοασηκρήτης κυρίου Λεοντίου τοῦ Ἰκανάτου, συνεδριαζόντων δὲ καὶ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Ἀγκύρας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Νικομηδείας, τοῦ Τυάων, τοῦ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, τοῦ Δυρράχίου, τοῦ Ἄλανίας, τοῦ Μαδύτων, τοῦ Μεσημβρίας, τοῦ Βιζύης, τοῦ Γαρέων, καὶ τοῦ Γοθίας, παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων. Ἐνθεὸν ζῆλον ἀναλαβὼν κατ' ἐπίγνωσιν ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Τυάων Βασίλειος οὐκ ἠνέσχετο τὰ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐνορίᾳ τολμηθῆναι αὐτῷ ἀκουσθέντα παρὰ τῶν τάχα ἐπισκόπων αὐτοῦ, ἤγουν, τοῦ μοναχοῦ Λεοντίου, καὶ τοῦ μοναχοῦ Κλήμεντος, οὓς ἤδη προεξετάσαντες, τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας καθείλομεν, μὴ καὶ εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐξελέγξαι, καὶ ὅπως πολλά τινα περὶ τὴν ὀρθόδοξον οὗτοι θρησκείαν παρασφάλλονται ἀνοήτως, καὶ ἡμῖν παραστῆσαι σάφιστερον. Τοίνυν, οὐχ ὡς κατήγορος, οὐδ' ὡς αὐτὸς συνιστῶν κατ' αὐτῶν τὴν τῆς δυσσεβεῖς κατέγκλησιν ταῦτα γὰρ ἤδη καὶ διὰ τοῦ προγεγονότος παρ' ἡμῶν σημειώματος προδιέγνωσται τε καὶ προτετύπεται· ἀλλ' ὡς σπεύδων κωδίῳ προβάτου τοὺς λύκους μὴ ἐπικρύπτεσθαι, καὶ οὕτω λάθρα τὴν τοῦ Χριστοῦ παρ' αὐτῶν λυμαίνεσθαι ποιμνην, ἐνώπιον ἡμῶν τὴν σήμερον παρεστήσατο τὸν τῆς κατ' αὐτὸν τυγχάνοντα ἐνορίας εὐλαβῆ αὐτοῦ Λέοντα, τὸν καὶ παρὰ τοῦ Λεοντίου χειροτονηθέντα, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ὡς καὶ ἀκριβῶς εἰδόντα τὰ κατ' αὐτοῦ καὶ

ἐξελέγγειν αὐτοὺς τῶν ἄλλων πλεόν ἰσχύοντα. Ὡς γοῦν παρέστη τῷ συναδρίῳ, συμπαρίσταντο δὲ καὶ οἱ καθ' ὧν ἡ αἰτίασις, ὁ μοναχὸς δηλονότι Κλήμης, καὶ ὁ Λεόντιος, ἔγγραφον εὐθύς ὁ τοῦ Τυάνων κανονικὸς προκεκόμικε, διαφόρους πράξεις τούτων διαλχυθάνον πολὺ περιφερούσας τὸ σφικτερόν, καὶ φανερώς παριστώσας, τὸν τῶν τοιούτων ἐργάτην μὴ εὐσεβοῦς τυγχάνειν φρονήματος, τὰ δὲ τῆς τῶν Βογομηλήων θρησκείας ἀληθῶς νοσεῖν· τὸ δὲ ἔγγραφον ἦν μὲν ἐκτεθειμένον, ὡσπερ ἐφαίνετο ἀπὸ τῶν ἐμπερομένων αὐτῷ σιγνογραφικῶν, παρά τε τῶν κληρικῶν, καὶ ἀρχόντων, καὶ οἰκητόρων ἀπλῶς τῆς μητροπόλεως τῶν Τυάνων, τοιάςδε τινὰς πράξεις τοῖς αἰτιωμένοις προσμαρτυροῦν, διδαχὴν τοῦ τοὺς ἀνδρας ἀπέχεσθαι τῆς τῶν νομίμων τούτοις συναφθεισῶν γυναικῶν συνουσίας, κρέατός τε, καὶ γάλακτος, καὶ ἰχθύος, καὶ οἴνου, ἄχρι χρόνων τριῶν ἀποχὴν· μετὰ δὲ ταῦτα, ἀποκριμάτισον παντελῆ τὴν τῶν τοιούτων ἀπόλαυσιν ἑτέραν, τὸ μηδένα σῶζεσθαι κοσμικόν, κἂν πᾶσαν ἀρετὴν δικπραξῆται, εἰ μὴ μοναχὸς γένηται· τὸ τοὺς ἱερολογηθέντας ἄχρις ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς πρὸς ἀλλήλους ὀμιλίας κωλύειν· τὸ ἀποκείρειν ἀνδρας παρὰ γνώμην τῶν γαμετῶν, καὶ γυναῖκας, παρὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν θέλησιν· τὸ τινὰς θανόντας Χριστιανούς, ἀτάφους καὶ ἀψάλτους καταλιμπάνειν, καὶ μηδὲ ζῶντας δέχεσθαι αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν· τὸ ἐξανασκάψαι καὶ λείψανα Χριστιανῶν τεθαμμένα ἐξωθέν τε καὶ ἔσωθεν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀμαρτωλοὺς εἶναι λέγοντες τοὺς τελευτήσαντας, καὶ δαίμονας ἐγκατοικεῖν τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων· τὸ μὴ συγχωρεῖσθαι ἄλλως προσκυνεῖσθαι σταυρὸν, εἰ μὴ καὶ ἐπιγραφὴν ἐπιφέρηται, Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· τὸ ἐξαναθαπτίσαι καὶ παιδία Χριστιανῶν, ὅτι λέγουσιν, ἀμαρτωλοὶ εἰσιν οἱ βαπτίσαντες, καὶ χειροτονῆσαι γυναῖκας διακονίσσας, καὶ ἐπιτρέπειν αὐταῖς τὰς συνήθεις ἐκκλησιαστικὰς αἰτήσεις ποιεῖσθαι, καὶ τὴν τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων ἀνάγνωσιν, καὶ συλλειτουργῆσαι ταύτας μετὰ τοῦ Κλήμεντος· τὸ ἁγίας καταστρέψαι εἰκόνας· τὸ περὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιστρατήγου ἀπειροπληθῆ ποιούντος θαυμάσια λέγειν, ὅτι ἐκ διχβολικῆς ἐνεργείας ταῦτα ποιεῖ· τὸ ἀναθεματίσαι καὶ τὸν Θεὸν, ὃν ἐπίστευσε καὶ ἀκάκιος ἐπίσκοπος, χριστιανὸς αὐτοῖς τούτοις, ὧν ὑπῆρχε τὸ

ἔγγραφον, ὀρθόδοξος γνωρίζομενος· πρὸς τούτοις καὶ τὸ παραδοῦναι γυναῖκας χριστιανὰς εἰς χεῖρας ἐθνῶν, προφάσει δῆθεν μοιχείας. Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτά τινα τοῦ τοιούτου ἐγγράφου δηλοῦντος, ἀπητοῦντο οἱ μνημονευθέντες πολλάκις πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, καὶ εἰ μὴ πρὸς πάντα. Ἄλλ' ἐπίπερ ἐώρων τὸν κατήγορον σφοδρῶς ἐνιστάμενον, ὁ μὲν Λεόντιος ἀναβαπτισμὸν ποιῆσαι κατέθετο· πλὴν διὰ τὸ παρά ἱερέως καθαιρεθέντος ἐπὶ δήλοις ἐγκλήμασι μετὰ τὴν ἐκείνου καθάρσειν τὸ πρῶτον βάπτισμα παρ' αὐτοῦ τελεσθῆναι, ὃ καὶ ὡς ἀμφίβολον παραστῆσαι αὐτὸς ἀπητήθη· τούτου γὰρ μὴ γινομένου μεγίστη τις παράστασις τὸ πραχθὲν οὐκ ὀρθοῦ φρονήματος τοῦ Λεοντίου εἰσάγεται, ὡς ἀναβαπτισμὸν ποιῆσαι τολμήσαντος κατὰ τὴν βέβηλον τῶν Βογομίλων θρησκείαν, ὅπου γε καὶ τούτου παρά τοῦ Λεόντος ἀποδειχθέντος, ὡς καθηρημένος τυγχάνων ὁ ἱερεὺς τὸ πρῶτον ἐποιήσατο βάπτισμα, οὐδ' οὕτω παντάπασιν ἀκαταίτιατον γενόμενον· πρὸς δὲ τὸ καταλιπεῖν ἀτάφους καὶ ἀψάλλτους νεκροὺς ὁμολογῶν ἦν ὁ Λεόντιος· ἔλεγε δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ὡς ἀμαρτανόντων ἐν ζωῇ τῶν τελευτησάντων, καὶ μὴ πειθομένων αὐτῷ συμβουλεύοντι πρὸς διόρθωσιν ἀπιδεῖν· καὶ τὸ παραδοῦναι δὲ χριστιανὴν γυναῖκά τινα τῷ ἐν τῷ *** ἐκπροσωποῦντι τῷ Ἀμηρᾷ ὡμολόγει, διὰ μοιχείαν εἰπὼν ἐπ' ἀδελφῷ τοῦ ἀνδρὸς ὑπ' αὐτῆς τολμωμένην τοῦτο ποιῆσαι, ὡς μὴ δυνάμενος ἄλλως ἀποκοπὴν ἐπινοήσασθαι τοῦ κακοῦ· προσωμολόγει δὲ καὶ θεῖον κατακαῦσαι ναόν· ἀλλ' ὅτι, φησί, πολλάκις παραινέσας τινὶ χῶρ *** καθωμολόγησαν· ὁ δὲ προκομίσας τὸ ἔγγραφον ἔτοιμος ἦν, καὶ διὰ μαρτυρίας ταῦτα πιστώσασθαι. Διὰ ταῦτα καὶ σήμερον συνελθόντων τῆ ἡμῶν μετριότητι τῶν δοθέντων ταύτη συνδικαστῶν, δέον ἡμῖν ἅπασι δέδοκται, καὶ διώρισται, ὥστε πρὸς πληροφρίαν τῶν πρὸς ἡμᾶς στείλάντων τὸ ἔγγραφον, τοῦ ὁμολογημένως τοῦ ὀρθοῦ παρασφάλλεσθαι λόγου τὰ τούτω περιεχόμενα, καὶ πολλὴν πονηρίαν τε καὶ ἀσέβειαν καταδοῶν τῶν οὕτω φρονούντων, ἢ διδασκόντων, ἐν ἐπηκόῳ τουτοῖ τοῦ συνεδρίου ἀναθέματι τὰ πάντα ὑποβαλεῖν· ὅπερ δὴ καὶ αὐτίκα τὴν σήμερον ἐνώπιον ἡμῶν πεποιήκαμεν, τὰ τε ἀμφίβολα πάντα, ὡς ἑτερόδοξα, ῥητῶς ἀναθεματίσαντες, καὶ ἐφ' οἷς ἴσως ἀμφιβα-

λίαις ἦν ἐπισκίασμα, διὰ τινας προφάσεις παρ' αὐτῶν εἰσαχθείσας πρὸς τὴν τῆς ἑαυτῶν καταγνώσεως ἀποσόβησιν, τοὺς μὴ κατὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν φρονούντας, ἀλλ' ἐξωθέν τι παρ' ἑαυτῶν ἐπεισάγοντας ἀναθέματι καθυποβάλλοντες· πρὸ πάντων δέ γε καὶ αὐτοὺς, εἴ φανερῶς, εἴτε μὴν κεκρυμμένως, ἢ φρονήσαιεν, ἢ διδάξαιεν παρὰ τὰ εὐσεβῆ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ δόγματα, καὶ διδάγματα. Τὰ μέντοι τῶν κεφαλαίων κατάστιχον, διὰ τὸ ἀνόθευτον πάντῃ συντηρηθῆναι καὶ ἀδιάβλητον, ὠρίσθη μεταγραφῆν ὑπογραφῆναι μὲν παρὰ τῶν ἀναθεματισάντων αὐτὸ, ἐπιγραφῆναι δὲ ἐξωθέν καὶ παρὰ τοῦ ἡμετέρου θεοφιλοῦς χαρτοφύλακος, καὶ εἰς τὴν χώραν ἀποσταλῆναι.

Γ'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΠΙ ΤΩ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩ,

*Τῷ εἰς τὴν μονὴν τῆς Περιβλέπτου, τοῦ Βογομήλου
καὶ παμβεβήλου Νήφωνος.*

ΜΗΝΟΣ Ὀκτωβρίου α'. ἡμέρα στ'. Ἰνδικτιῶνας ἐβδόμη προκαθημένου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μιχαήλου ἐν τῷ Θωμαίτῃ συνεδριάζοντων τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ τοῦ πανσεβάστου, σεβαστοῦ, καὶ μεγάλου Δρουγγαρίου, τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, καὶ τοῦ πανευγενεστάτου πρωτοασηκρήτου τοῦ Ἰκανάτου, καὶ ἱερωτάτων ἀρχιερέων τοῦ Ἀγκύρας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Νικομηδείας, τοῦ Νικαίας, τοῦ Τυάνων, τοῦ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, τοῦ Δυρῶρχίου, τοῦ Ἀλανίας, τοῦ Μεδύτων, τοῦ Μεσημβρίας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Γαρέλης, καὶ τοῦ Γοθίας, περισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων. Οὐκ ὀλίγας, οὐδ' ἀγαθὰς ἀγγελίας ἢ μετριότης ἡμῶν ἐνιχθηῖσα παρὰ πολλῶν περὶ τοῦ μοναχοῦ Νήφωνος, πολὺ κατ' αὐτοῦ τὸ δύσφημον ἐπισυρομένας, ἀλλὰ καὶ γραφὴν τούτου θεασαμένη πρὸς τινὰς καὶ πολλοὺς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ σταλεῖσαν, ἣν ἰδίαν εἶναι καὶ αὐτὸς ὡμολόγησε, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν ὑβρίζει, αἰρετικούς πάντας ἀποκαλῶν, ὡς ὁ εὐλαβῆς δομέστικος τῶν σεκρετικῶν Βασίλειος ὁ Κυμινιανός, καὶ Γεωργίος σεκρετικὸς ὁ τοῦ δευτερεύοντος, καὶ Ἰωάννης σεκρετικὸς ὁ τοῦ οἰνοχόου,

πρὸς αὐτὸν παρ' ἡμῶν σταλέντες ἐξεῖπον ἡμῖν, ναί μὴν καὶ τινες τῶν ἐν τῇ Κοτυαείου μονῇ μοναχῶν, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἀξιολόγων, παρεστήσατο μὲν αὐτὸν καὶ ἄπαξ, καὶ δις ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ συνεδρίου, καὶ τάχα μὲν τοι καὶ ἔσπευδεν ἐξετάσαι τῶν ἡμῖν ἀκουσθέντων τινὰ, καὶ λαχεῖν τελείαν διάγνωσιν περὶ ὧν τε ἀνέμαθε, καὶ ὅπως οὗτος ἔχει φρονήματος· ὅτι δὲ καὶ πλείονος καὶ σχολαιοτέρας ἐρεύνης ἑώρα δεόμενα τὰ τῆς τῶν κατ' αὐτὸν ἐξετάσεως, ὑφωρᾶτο δὲ καὶ εὐλογον φόβον, μήπου διὰ τὸ ἄφετον εἶναι καὶ ἐλευθέρως διάγειν ἔνθα καὶ βούλεται, προσομιλεῖν τε ἀκωλύτως καὶ οἷσπερ ἐθέλει, καὶ οὕτω ψυχικῆς βλάβης αἷτιος ἐγκατασταίη πολλοῖς, οὐκ ὀρθοῦ δοκῶν εἶναι φρονήματος, ἐξ ὧν περ ἠκούσαμεν· τούτου δὴ χάριν ἄχρις ἀκριβοστέρας τῶν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἀκουσθέντων ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως, ἀπαχθῆναι μὲν τοῦτον ἐν τῇ σεβασμῖα τῆς Περιβλέπτου μονῇ προσετάξαμεν· παραγγελίαν δὲ γενέσθαι πρὸς τε τὸν εὐλαβέστατον καθηγούμενον, τὸν οἰκονόμον, καὶ τοὺς λοιποὺς μοναχοὺς, ὥστε ἐν τινι τῶν ἐντὸς τῆς μονῆς κελλίων ἡσυχάζειν αὐτὸν ἀπρόϊτον τοῖς ἐκτὸς τυγχάνοντα πᾶσι, παρ' ἐνός δὲ καὶ μόνου διακονητοῦ καθυπηρετούμενον, καὶ μηδενὶ ἔχοντα ἐπ' ἀδείας προσομιλεῖν μήτε τῶν λαϊκῶν, μήτε τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ μηδ' αὐτῶν τῶν ἐν τῇ μονῇ μοναχῶν, ἀλλὰ μηδὲ διὰ γραφῆς ἢ διδάσκειν, ἢ καὶ πρὸς τινας ἐπιστέλλειν, ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ δι' ἐτέρου, ἀλλ' ἐν ἡσυχίᾳ καθήμενον, ὡς δεδήλωται, καὶ τῆς ἐνδεχομένης προνοίας ἀπὸ τῆς δηλωθείσης μονῆς χάριν ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ ἀοιδίμου κτίτορος αὐτῆς ἀξιούμενον· ἐκείνοις καὶ μονοῖς πρὸς ἀνάγνωσιν κεκρηθῆναι βιβλίους, οἷς ἂν ἡ μετριότης ἡμῶν ἐπιτάξειε, τῶν δὲ λοιπῶν τελείως ἀπέχεσθαι. Ὡστε μὲντοι καὶ ἀσφκλῶς αὐτῷ συντηρεῖσθαι τὴν τοιαύτην καθ' ἑαυτὸν ἡσυχίαν, καὶ τὸ μηδενὶ ἐντυγχάνειν, ὡς εἴρηται, καὶ δεσιμὸς αὐτῷ παρ' ἡμῶν ἐπηνέχθη συνοδικός, ὥς ὑπὸ ἀφορισμὸν καὶ ἀκοινωνησίαν εἶναι τελείαν, εἰ κεκρυμμένως γοῦν ἢ γράψαι πρὸς τινας, ἢ διδάξαι τολμήσει· εἰ γὰρ φανείη μετὰ τὴν ἡμετέραν ταύτην παραγγελίαν ἐπ' ἀθετήσῃ τινὸς τῶν ἤδη διορισθέντων παρ' ἡμῶν ἀλισκόμενος, οὐκέτι ὡς ἀμφιβαλλόμενος ἔσται ἡμῖν, ἐφ' οἷς κατ' αὐτοῦ ἠκηκόειμεν, ἀλλ' ὡς καὶ παντελῶς ἀναμφίβολος μὴ ὀρθὰ φρονῶν, μηδ' ὀρθῶς.

δοξα· τοῖς αὐτοῖς μέντοι γε ἔνοχοι ἔσονται καὶ ὅσοι ἢ ἀπίεσαι τολμήσουσιν εἰς αὐτόν, ἢ γραφὰς ἐπιστέλλειν αὐτῷ, ἢ ὑμιλεῖν ὀπωσδήποτε.

Δ'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ, ΔΙ' ΟΥ ΔΙΕΓΝΩΣΘΗ Ο ΑΜΟΝΑΧΟΣ

Καὶ παμβέβηλος Νήφων τῆς τῶν Βογομήλων ὁμολογουμένως μυσαρωτάτης εἶναι αἰρέσεως.

ΜΗΝΙ Φεβρουαρίῳ κβ', ἡμέρα γ'. Ἰνδικτιῶνος ἐβδόμης, προκαθημένου τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μιχαήλου ἐν τοῖς δεξιοῖς κατηχομενεῖοις τοῦ ἀγίου Ἀλεξίου, συνεδριάζοντος τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ἐπιφανεστάτου πρωτοασηκρήτου κυρίου Λέοντος τοῦ Ἰκανάτου, καὶ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Τυάνων, τοῦ Λαοδικείας, τοῦ Δυρράχίου, τοῦ Θηβῶν, τοῦ Ἀμάστριδος, τοῦ Καλωνείας, τοῦ Μαδύτων, τοῦ Λακεδαιμονίας, τοῦ Λευκάδων, τοῦ Παρίας, καὶ τοῦ Γοθθίης, παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων. Τὰ κατὰ τὸν μοναχὸν Νήφωνα, ὅπως τε πρὸ καιροῦ συναδικῶς ἐξητάσθη, καὶ ὅπως διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ τοῖς πολλοῖς ἐπιφυόμενα σκάνδαλα ὠκονόμηται τὰ κατ' αὐτόν παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὡς ἂν ἐν ἡσυχίᾳ καθήμενος, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν μεμεριμνημένως ἐπισκεπτόμενος, καὶ τῆς σωτηρίας φροντίζων τῆς ἑαυτοῦ, τῆς τῶν ἄλλων ὁμιλίας, καὶ παντοίας ἄλλης ὁποιασδήποτε κοινωνίας ἀπέχεται, τὸ τνηικῶτα παρ' ἡμῶν ἐκτεθὲν διαλαμβάνει σημεῖωμα, ὅτε καὶ εἰ μὴ καταλήψεις τελείας, ἀλλὰ τέως προλήψεις, καὶ οὐ τυχούσας ῥοπὰς κατ' αὐτοῦ κατελάβομεν, ὡς ἐν τισὶ τὰ τοῦ ὀρθοδόξου παραχαράττοντος δόγματα, καὶ ἀντικρυς ἑτεροδιδασκαλοῦντος ἡμῖν, καὶ οἰκείας κοιλίας ἀπογεννῶντος διδάγματα· ἀλλ' οὐ πρόληψις ἡμῖν μόνον, οὐδὲ ῥοπή τις, ἢ ἀμυδρὰ πράστασις, καὶ κατάληψις περὶ τοῦ μὴ ὀρθῶς αὐτὸν φρονεῖν, ἢ διδάσκειν, κατελήφθη τὴν σήμερον. Καὶ ἵνα τ' ἄλλα παρῶμεν, ὅσα τε ἀνηγγέλη ἡμῖν περὶ τούτου παρὰ τοῦ ἱερέως τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Θωμᾶ καὶ Παντυχηνῶν χωριτῶν, ὡς περὶ τῆς ἀγίας τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας ἐκθεσμά τινα καὶ τῆς εὐσεβοῦς ἀλλότρια πί-

στεως παρεισάγοντος, καὶ μὴν καὶ τὰ παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου καθηγουμένου τῆς τοῦ Παντοκράτορος σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς, προφανῶς τὸν τοιοῦτον καὶ αὐτὰ παριστῶντα τῆς εὐσεβείας ἀλλότριον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Δυρράχίου παρεισαχθέντα, εἰ καὶ ἕξαρον οὗτος ἀπλῶς πρὸς πάντα ἐτύγγανεν, ἀλλ' οὖν αὐτὰ τὰ σήμερον παρ' αὐτοῦ λαληθέντα καὶ εἰς πάντων ἐπήκουον, αὐκέτι δισταγμὸν τινα περὶ τούτου ἔχειν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς σήμερον συγκεχώρηκεν, καὶ οἷον διαμφισβάλλειν περὶ αὐτοῦ, ὅπως ἄρα καὶ ἔχει φρονήματος· ἕκ τε γὰρ τοῦ τοὺς ἀποβληθέντας πρὸ μικροῦ παρ' ἡμῶν συνοδικῶς ὡς ἑτεροδόξους δύο ἐπισκόπους τοῦ μητροπολίτου Τυάνων, εὐσεβεῖς αὐτοὺς ὀνομάζειν, καὶ φρονούντας ὀρθῶς, καὶ ἀπλῶς διὰ τούτου τοῦ τρόπου ἐναντιοῦσθαι, οὐχὶ τῇ συνόδῳ καὶ μόνῃ ἀλλὰ καὶ πάσῃ τῇ δογματικῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ τὰ παρ' ἐκείνων δογματισθέντα ὡς ἀσεβῆ ἀποβαλλομένη καὶ ἄθεσμα· καὶ ἐκ τοῦ ἐνώπιον ἡμῶν πάντων ἀποστοματίσαι τὴν σήμερον, καὶ εἰπεῖν ἀνάθεμα τῷ Θεῷ τῶν Ἰβραίων, συνῆκται ἡμῖν ἐκ γε τούτων ἀνευδοιᾶστως μὴ τὰ τῶν ὀρθοδόξων φρονεῖν, ἢ δογματίζειν αὐτόν· διὸ καὶ ὡς τελείαν τὸ ἀπὸ τοῦδε πληροφορίαν σχόντων ἡμῶν περὶ τῆς ἐσφαλμένης αὐτοῦ καὶ ἀθείου πάντη διδαχῆς, καὶ φρονήσεως, ὠρίσθη περιορισθῆναι αὐτὸν ἐν τινι τόπῳ καθ' ἡσυχίαν, καὶ ἀπρόϊτον εἶναι παντάπασιν, ὥστε μὴ τὴν ἐξ αὐτοῦ λύμην καὶ εἰς πολλοὺς διαδίδοσθαι· πάντως γὰρ ὁ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ οὕτως ἐναντιομενος προφανῶς, καὶ ἑαυτὸν μὲν νομίζων ὀρθόδοξον, ἄλλως δ' ἔχειν τοὺς ἄλλους οἰόμενος, οὐ φωτὸς, ἀλλὰ σκότους μεταδώσει τοῖς αὐτῷ πλησιάζουσιν· ἀλλὰ καὶ ὅς ἂν τολμήσῃ τοῦ λοιποῦ ἐν τινι κοινωνῆσαι αὐτῷ ἐν ὀμιλίᾳ, ἢ διαίτη, ἢ ἄλλῳ τρόπῳ ὅποιωδῆτινι φανερῶς, ἢ καὶ λάθρα, ὡς ὁμόφρων αὐτῷ κακείνος καὶ λογισθήσεται, καὶ τιμωρηθήσεται.

ΑΔΗΛΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ (1).

ΠΙΤΤΑΚΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ,

Ἐκτεθέν παρά Ἰωάννου Χαρτοφύλακος, τοῦ τοῦ Ἰωηνοπούλου, περὶ τοῦ, τῇ δισεξαδέλφῃ τῆς ἰδίας μητρὸς συναφθέντος, καὶ τῶν ὀφειλόντων δοθῆναι αὐτῷ ἐπιτιμίων.

ΛΑΜΠΟΥΔΙΟΣ οὗτος, ὁ ἀπὸ τῆς κατὰ σὲ ἐνορίας Χρυσοπόλεως ὀρμώμενος, θεοφιλέστατε, διηγήσατο, ὅτι ἐπὶ γαμικῶ συναλλάγματι συνέζευκται Ἄννη τῇ δισεξαδέλφῃ Θεοδότῃς τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἥδη πρὸ πολλοῦ μετ' αὐτῆς ἱερολογηθεὶς, καὶ ἠρώτησεν, εἰ ὁ τοιοῦτος γάμος ἐπιτέτραπται, ἢ μή· ἔμαθεν οὖν, ὡς ὁ νόμος γάμου τῇ δισεξαδέλφῃ τῆς ἰδίας μητρὸς συναπτόμενος, οὐ διαζύγνυται μὲν ἀπὸ τῆς οἰκείας γαμετῆς, εἴγεταὶ ἀληθείαις ὁ τοιοῦτος γάμος φθάσει προῖναι· ἐπιτιμίοις δὲ καθυποβάλλεται, αὐτὸς τε καὶ ἡ συναφθεῖσα αὐτῷ. Διὸ καὶ γράφοντες ὑψηγοῦμεθά σου τῇ ἱερότητι, ἵνα ἐρευνήσης, εἰ οὕτως ἔχει ὁ τῆς συγγενείας βαθμὸς, ὡς αὐτὸς διηγήσατο, καὶ εἰ προσέη ὁ γάμος· καὶ εἴπερ οὕτως ἔχουσιν τὴν ἀλήθειαν ἀπαλλάκτως εὐρήσεις, εἰσῆς μὲν τὸ συνοικέσιον ἐπὶ σχήματος, ἐπιτιμήσει δὲ καθυποβάλλῃ αὐτόν τε, καὶ τὴν συναφθεῖσαν αὐτῷ, ὅπως ἐφ' ὅλην διετίαν ἀπέχωνται κρέατος, ἐν δὲ τετράσι καὶ πέμπταις μηδὲ οἴνου μετέχωσι· τῆς μὲντοι κοινωνίας μεταλαμβάνωσιν, ἐν μόναις ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς. Γίνωσκε γάρ, ὡς ὁ τοιοῦτος γάμος, πρὸ μὲν τοῦ γενέσθαι, οὐκ ἐπιτρέπε-

(1) Εἰ καὶ ἀγνωστος ὁ ἀκριβὴς χρόνος τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀδήλω πατριάρχῃ ὑπὸ τοῦ Λεῦγκλαυτοῦ ἀποδιδόμενου τούτου σημειώματος, ἀλλὰ μὴν, ὡς γε ἐκ τῆς ἐνεσίαις ἐστὶν εἰκάσαι, ἐκδέδεται θεσπῆς ὑπὸ πατριάρχου μεταγενεστέρου μὲν τοῦ Ἀλεξίου, προγενεστέρου δὲ τοῦ Λουκᾶ Χρυσοδέργῃ, ἐπεὶ κατὰ μὲν τὸ σημείωμα τοῦτο ὁ τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ γάμος, μετὰ τὸ γενέσθαι, οὐ διασπᾶται, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον τοῦ Λουκᾶ ἐκωλύθη παντελῶς ὁ γάμος οὗτος. Ὅθεν τὴν χρονολογικὴν τῶν πατριαρχικῶν διατάξεων σειρὰν διατηροῦντες, ὡς ἀφ' ἐαυτῆς πολλάκις ἐξηγοῦσαν τοὺς περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἀπαντωμένους ἐναντιοφανεῖς ἐκκλησιαστικὸς ὀρισμὸς, οὐκ ἀπο σκοποῦ ἐνεμίσχμεν κατατάξαι ἐνταῦθα τὸ διαληφθὲν σημείωμα, καθὼς θεσπῆς προγενέστερον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου. — Ὅρα καὶ τὸ σημεῖωμα τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου, σελ. 32 τοῦ παρόντος τόμου.

ται· μετὰ δὲ τὸ γενέσθαι, οὐ διαζεύγνυται μὲν, ἐπιτιμίοις δὲ ὑποβάλλεται. Πλὴν διαμάρτυραι παντὶ τῷ ὑπὸ σὲ λαῶ, ἵς ἂν, ὅτε μέλλει προβῆναι συνάλλαγμα, ἀμφιβολίαν τινὰ τὸ σύνολον ἔχον, μηδαμῶς ἄνευ τῆς σῆς προστάξεώς τι ποιῶσιν, ἀλλ' ἀναφέρωσι τὰ περὶ τοῦ πράγματος τῇ θεοφιλίᾳ σου· καὶ οὕτως, ἢ σὺ τέμνης τὴν ζήτησιν, ἢ, εἴπερ ἀμφιβάλλεις, πρὸς ἡμᾶς ἀναφέρῃς, καὶ ἐντεῦθεν δέχῃ τὴν λύσιν. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι, ἐπειδὴν οἱ πρὸς ἀλλήλους οἰονεῖ ἑσθόμενον ἑαθμὸν ἐπινοούμενον ἐξ ἀγχιστείας σώζοντες συνάπτωνται, τὰ αὐτὰ ἐπιτίμια ὀφείλουσι κρατεῖν καὶ ἐπ' αὐτῶν, ἅπερ ἐν τῷδε τῷ ψηφίσματι εἴρηνται· ἐφ' ἐνὶ μὲν τοι καὶ μόνῳ ἐνικυτῷ.

Β'. ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΤΩ ΣΙΔΗΣ
Ἐρωτηθέντα (1).

ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ τινὸς κατὰ θεῖον καὶ βασιλικὴν πρόσταξιν ἐκτεθέντος παρὰ τοῦ μεγαλεπιφανεστάτου Κουροπαλάτου καὶ κοιαίστορος, Βασιλείου τοῦ Πεκούλη, ἐπὶ ἐρωτήσεσι διαφόροις παρὰ τοῦ νῦν ἱερωτάτου μητροπολίτου Σίδης προβάσαις, περὶ τε δωρεῶν ἀκινήτων τινῶν, ἐκδόσεών τε καὶ ἐμφυτεύσεων, ναὶ μὴν ἀλλὰ καὶ τυπικῶν δόσεων ἐτησίων παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ μητροπολίτου, τοῦ ἀποικομένου ἐκείνου Θεοδοσίου γεγέννημένων, εἰς ἐπήκοόν τε τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ τῶν συνεδριαζόντων αὐτῇ ἱερωτάτων μητροπολιτῶν ἀναγνωσθέντος τὴν σήμερον, ὁ δηλωθεὶς οὗτος μητροπολίτης Σίδης Νικήτας ἐζήτει καὶ ἐτέραν γνώμην ἐπὶ τοῖς ψηφισθεῖσιν ἐξενεχθῆναι. Τοίνυν καὶ διεγνώσθη ἡμῖν, τὰ μὲν ἐπὶ δωρεαῖς προαστείων ἢ οἰκημάτων συνισταμένων ἐκτεθέντα ἔγγραφα πρὸς τινὰς παρ' ἐκείνου, ἀντ' οὐδενὸς λογισθῆναι, διὰ τὸ μήτε θείοις νόμοις αὐτάς, μήτε μὴν ἱεροῖς κανόσιν ἐπιγινώσκεισθαι· δόσεων δὲ ἐτησίων τυπώσεις, μερικαὶ μὲν τοι καὶ αὐταί, καὶ μὴ ἐπιπολὺ βαρύνουσαι τὴν μητρόπολιν, εἰ προέ-

(1) Καὶ αὗται αἱ ἀποκρίσεις, τῆς δωδεκάτης οὗτοι θεοαίως ἑκατονταετηρίδος, εἰς γὰρ ἐκ τοῦ ἐν αὐταῖς μνημονευομένου Βασιλείου τοῦ Πεκούλη εἰσὶν εἰσάσαι, ἐτέθησαν ἐνταῦθα, εἰ καὶ ἀκριβῶς οὐ γινώσκεται ὁ πατριάρχης ἐφ' οὗ ἐξεδόθησαν. — Ἴδε καὶ Mortreuil, Histoire du droit Byzantin. Τόμ. 3, σελ. 393 σημ. (d).

ἦσαν πρὸς τινὰς τῶν ὁμολογουμένως συμπαθείας ἀξίων, εἴτε διὰ τὸ ἐκείνων παντάπορον, εἴτε μὴν διὰ τὸ ἐπί τισι δουλείαις τῆς μητροπόλεως, ἢ καὶ αὐτοῦ τυχὸν τοῦ μητροπολίτου συμβαλέσθαι αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐρειποτοπίων ἐκδόσεις, καιρικάς τε καὶ οὐ διηνεκεῖς, ἐσυντελῶν τῇ μητροπόλει παντάπασιν, εἰ ἐπὶ ἐτησίῳ καὶ αὐταὶ δόσει κατὰ τὴν τῶν θείων νόμων περίληψιν ἐξετέθησαν, οὕμενον ταύτας ἀθετηθῆναι διαγινώσκμεν.

ΛΟΥΚΑ ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗ(1).

Α'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
 ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ,
 ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΟΝΤΟΣ ΛΟΥΚΑ,

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι γάμον ἐβδομοῦ βαθμοῦ ἐξ αἵματος.

ΜΗΝΙ Ἀπριλίῳ ἰά, ἐπινεμήσεως ἰδ', προκαθημένου Λουκά τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐν τοῖς δεξιοῖς Ἀλεξιακοῖς κατηγουμενεῖοις συνεδριάζόντων τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Κκισκρείας, τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Νικομηδείας, τοῦ Νικαίας, τοῦ Μελιτηνῆς, τοῦ Γαγγρῶν, τοῦ Μύρων, τοῦ Καρίας, τοῦ Ἰκονίου, τοῦ Κορίνθου, τοῦ Ἀθηνῶν, τοῦ Μωκησοῦ, τοῦ Κρήτης, τοῦ Ἀκρίσσης, τοῦ Μιτυλήνης, τοῦ Σμύρνης, τοῦ Νέων Πατρῶν, τοῦ Ἀμάστριδος, τοῦ Δρίστρας, τοῦ Κερκύρας, τοῦ Παροναξίας, τοῦ Μιλήτου, τοῦ Ἀρκαδιουπόλεως, τοῦ Παρίου, τοῦ Σηλυβρίας τοῦ Προικοννήσου, τοῦ Βρύσειος, τοῦ Νίκης, τοῦ Ἀγχιάλου, παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν ἀρχόντων. Εὐσόχως ὁ σοφώτατος Σολομών, νόμον καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώττης φορεῖν τὴν σοφίαν, ἐν Παροιμίαις ἐφθέγγετο(2). Φιλάνθρωπος γὰρ αὐτῆς ὁ νόμος, καὶ τῷ ἐλέῳ συγκέκραται, πᾶν συνοῖσον ὑποτιθέμενος, καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας κηδόμενος, τὰ δὲ ἐλάπτοντα πόρρω ἀποκρούμενος, καὶ παρανομίαν ἀπείργων, καὶ ἀνομίαν ἀναστέλλων, καὶ συνάγων πάντας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ θεσμοῖς ὑποκείσθαι τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου διαταττόμενος. Ἡ σοφία τοίνυν καὶ σήμερον χρηστευομένη μὲν περὶ τοὺς μὴ τοὺς θεῖους θεσμοὺς παραβάνοντας, καὶ ἐπ' αὐτοὺς τὸν ἐχυτῆς ἐκχέουσα ἔλεον, τῷ νόμῳ δὲ τῷ θεῷ τοὺς παρανομοῦντας ὑπάγουσα, μετὰ τοῦ Δαυὶδ ψαλτῶδεϊ συνοδικῶς δι' ἡμῶν· Εἶπα τοῖς

(1) Λουκάς ὁ Χρυσοβέργης, ἀνὴρ διασήμου παιδείας, ἐκλεχθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1155 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, τελευτᾷ τὸ ἔτος 1167. — Παράβαλε καὶ Βαλαμ. σελ. 281. τοῦ Α'. Τόμου. —

(2) Παροιμ. Γ', 16.

παρνομοῦσι, μὴ παρνομεῖτε, καὶ τοῖς ἀμαρτάνουσι, μὴ ὑψοῦ-
 τε κέρασ(1), τὸν θεῖον νόμον περιγραφόμενοι. Ἴνα δὲ τὴν τοῦ λό-
 γου πρόθεσιν σαφῆ παραστήσωμεν, φέρε τὸν λόγον διαλευκά-
 νωμεν. Ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Ἀθηνῶν Νικόλαος ὁ Ἀγιοθεο-
 δωρίτης, τοῦ ὑπ' αὐτὸν ποιμανίου κηδόμενος, καὶ φροντιστικῶς
 ἔχων καὶ ἐμμερίμων, μὴ μόνον τοὺς ἔτι περιόντας τῇ πανευ-
 δαίμονι χώρᾳ τῆς Ἀττικῆς καὶ τρεφόμενος Ἀθήναζε, ἀγνοῦς
 παραστήσῃ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας εἰς τὸ εἶναι διὰ
 γενέσεως ἔρχεσθαι, ἐννόμους ἔχειν τὰς ἀπαρχὰς τῆς γεννήσεως,
 καὶ ἐνθέσμούς τας πρώτας πρὸς γάμον συναλλαγὰς, ὡς μὴ μό-
 νον ἐν ταῖς βιωτικαῖς συναλλαγαῖς ἔχειν, ὡς ἐξῆν ἀνθρώποις,
 τὸ ἄμεμπτον, ἀλλὰ καὶ τοῖς γαμικοῖς συναλλάγμασι κεκτη-
 σθαι πρὸς τε τὸν θεῖον νόμον καὶ πρὸς Θεὸν τὸ ἀπρόσκοπον,
 τὸν ἐκ τοῦ ἐβδόμου ἐξ αἵματος βαθμοῦ συνιστάμενον γάμον
 ἀθέσμως, ζητῶν κώλυθῆναι συνοδικῶς, τῇ ἡμῶν ἀνήνεγκε με-
 τριότητι, ὡς τινὲς τὰ παρὰ τοῦ ἐν μακκαρία τῇ λήξει ἀγιο-
 τάτου πατριάρχου ἐκείνου κυρίου Ἀλεξίου συνοδικῶς οικονομη-
 θέντα ἐπὶ τοῖς ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ γαμικὸν συνιστῶ-
 σι συνάλλαγμα, παραχάραττουσιν ἔκοντι, μὴ πρὸς τὸν ἐγκεί-
 μενον τούτοις νοῦν ἀποθλέποντες; ταῖς δὲ λέξεσι κακοσχολαίως
 ἐναπομένοντες ἐκείνου γὰρ συνοδικῶς τὸν ἐξ ἐβδόμου γάμον
 βαθμοῦ, εἰ μὲν ἐρωτηθεῖη, κωλύοντος γίνεσθαι, εἰ δὲ πρὸ ἐρωτή-
 σεως γένηται, μένειν μὲν ἀδιάσπαστον ἐπιτρέποντος, ἐπιτι-
 μίοις δὲ τοῦ συναλλάξαντα ὑποβάλλοντος, καὶ τοῦτο πάντως
 οὕτω διοριζομένου γίνεσθαι, εἴ γε οἱ συναπτόμενοι ἀγνοοῦντες
 ὁποῖου πρὸς ἀλλήλους εἶεν βαθμοῦ, τὸν τοιοῦτον γάμον συ-
 στήσαιεν, (πῶς γὰρ ἂν, εἰ μὴ οὕτω τοῦτο ἐκείνω τῷ ἀγιωτά-
 τῳ πατριάρχῃ νενόητο, περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος
 οἷον ὑπεναντία τινὰ κεκανόνιστο; πῶς δὲ τὸ ἐπιβούλως κρύφα
 πραττόμενον, μένειν ἀδιάσπαστον διετάξατο ὁ μηδὲ γίνεσθαι
 συγχωρῶν τοῦτο περὶ ὑπ' ἐρώτησιν;) τοῦτο γοῦν τινες εἰδό-
 τες, ὡς ἀνήνεκται τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ ὡς ἐβδόμου βαθ-
 μοῦ τυγχάνουσιν ἐπιστάμενοι, καὶ ὡς, εἰ πέσῃ τὸ τοιοῦτον
 συνάλλαγμα ὑπ' ἐρώτησιν, πάντως οὐδ' ὅλως προβῆναι συγχω-

(1) Παλμ. ΟΔ', 4.

ρηθήσεται, κακούργοισιν ἐπίτηδες, φόβου θείου καὶ κανονικῆς ἐπίπροσθεν διατάξεως τὴν τῶν οἰκείων ἐκπλήρωσιν θελημπτῶν τιθέμενοι, ὡς ἢ τοῦ ἀμαράντου κάλλους ἠττώμενοι, ἢ πλούτῳ τῶν ῥέοντι ὑπαγόμενοι, ἢ καὶ γένους ὑπεροχῇ ὑφελκόμενοι. Ἡ τοίνυν μετριότης ἡμῶν, τοῦτο μὲν, τοῦ θείου νόμου ὑπερμαχοῦσα, τοῦτο δὲ, καὶ τῶν οὕτω τούτου κατατολμώντων πατρικῶς κηδομένη, (ἔρχεται γὰρ ἐπ' αὐτούς, ὡς υἱοὺς ἀπειθείας, θεόθεν ὀργῇ ἀνυπόστατος, ὡς πρὸ ὄρας ἔστιν οὗ καὶ ἄμφω τοὺς δεδρακότας τοιαῦτα τῶν τοῦ θανάτου ξίφει ἐκτέμενεσθαι, ἢ πάντως θάτερον τοῦ ἐτέρου ἀποδιέστασθαι διὰ θανάτου· ὅτι μηδὲ γάμος ὁ τοιοῦτος γάμος, ἀλλὰ γάμου κατάλυσις· καὶ ἡ τοιαύτη συνάφεια, διάστασις μᾶλλον καὶ ὄλεθρος· καὶ ἡ τοιαύτη διὰ γάμου συναναστροφή, καταστροφή μᾶλλον ἔστι καὶ ἀπώλεια· ἢ τε τοῦ κάλλους ἀπόλαυσις, τοῦ ἐνθάδε βίου ἀπόλυσις· ἢ τε τοῦ γένους ἀνύψωσις, καθάρσις μᾶλλον καὶ ὁδὸς εἰς ἄδην ἀπάγουσα· καὶ ἡ τοῦ πλούτου πλήρωσις, τῶν ὀρωμένων μᾶλλον καθέστηκε στέρησις·) διὰ γοῦν ταῦτα ἡ μετριότης ἡμῶν, μετὰ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος, τὴν γεγονυῖαν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου συνοδικὴν οἰκονομίαν, ἐπὶ τῶν ῥητῶν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου μὴ κωλυθέντι ἐπὶ τοῦ ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ γάμῳ, μήτε καθαρῶς ἐπιτραπέντι, κρατύνουσα καὶ σφριζουσα, καὶ οἷον ἐφερμηνεύουσά τε καὶ σαφηνίζουσα, ἅμῃ δὲ καὶ τὸ τῶν πολλῶν κακούργον τε καὶ περιέργον περικόπτουσα, καὶ οἷον ἐκ ῥίζης αὐτῆς ἀνασπῶσα, ἵνα μηκέτι παρανομίας ἐξανατείλῃ βλαστήματα, καὶ τέκνα μωμητὰ πληθυνθῆ, καὶ υἱοὶ τῶν θείων νόμων ἀξήθῳσιν ἀλλότριον, τὸν ἐκ τοῦ τοιοῦτου γάμον βαθμοῦ οὐ μόνον ἐρωτώμενον προβαίνειν κωλύει, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἐρωτήσεως γεγεννημένον διασπᾶσθαι διακελεύεται παντελῆ τοῦ τοιοῦτου γάμου ἀργίαν καταψηφιζομένη ἀπὸ τῆς σήμερον, τῶν φθασάντων γενέσθαι τοιούτων γάμων μένειν πάντως ὀφειλόντων ἀδιασπᾶστων. Τὸ γοῦν ἀπὸ τοῦδε οἱ τοιοῦτον γάμον συζηῆσαι τολμήσοντες, οὐ μόνον τοῦ οἰκείου σκοποῦ οὐδαμῶς ἀπολαύσουσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς τοῦ τοιοῦτου συναλλάγματος διασπάσεως, καὶ ἀφορισμῷ καθυποβληθήσονται, ὡς συγγενικὰ συγγέοντες αἵματα, καὶ ὡς τοῦ παρόντος συνοδικοῦ ὀρισμοῦ

(TOM. E'.)

καταφρονηταί· οἱ τε τοῖς οὕτω συναλλάττουσι συναινέσοντες, αὐστηρίας κανονικῆς πειραθήσονται, καὶ οἱ ἱερολογῆσαι τολμήσοντες, καθαιρέσει ὑποβληθήσονται.

Ταῦτα ἀπὸ τῶν συνοδικῶν σχεδარიῶν παρεκβληθέντα, τῇ σφραγίδι τε καὶ ὑπογραφῇ τοῦ τιμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας συνήθως βεβαιωθέντα, ἐπεδόθη μηνὶ καὶ ἐπινεμήσει τοῖς προγεγραμμένοις, ἔτους 1590^δ.

Ὁ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης ὁ Ἁγιοφλωρίτης ὑπέγραψε (1).

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΑΦΑΡΠΑΖΕΣΘΑΙ

*Τοὺς κληρικοὺς τὰ ταῖς Ἐκκλησίαις, ἢ ἐπισκόποις
τελευτῶσιν ἀνήκοντα.*

ΜΗΝΙ Μαρτίῳ ι', ἡμέρα β', προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, κυροῦ Λουκᾶ ἐν τοῖς δεξιῶις Ἀλεξιακοῖς κατηχουμενεῖσι, συνεδριαζόντων τῇ μεγάλῃ ἁγιωσύνῃ αὐτοῦ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Καισαρείας, τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Ἀμασειας, τοῦ Μελιτηνῆς, τοῦ Θεσσαλονίκης, τοῦ Νεοκαισαρείας, τοῦ Μύρων, τοῦ Μωκισσοῦ, τοῦ Κρήτης, τοῦ Τραϊκινουπόλεως, τοῦ Ἰεραπόλεως, τοῦ Αἴνου, τοῦ Δρίστρας, τοῦ Ναζιανζοῦ, τοῦ Ἀβύδου, τοῦ Μιλήτου, τοῦ Σηλυβρίας, τοῦ Βιζύης, τοῦ Μαρωνείας, τοῦ Παρίου, τοῦ Κίου, τοῦ Ἄπρω, τοῦ Νίκης, τοῦ Γοθθίας, τοῦ Ματράχων, τοῦ Σουγδοφούλλων, καὶ τοῦ τῆς Ἡρακλείας· παρισταμένων καὶ θεοφιλεστάτων δεσποτικῶν ἀρχόντων.

Ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Κωνσταντῖνος περιηγήθη, ὅτι τὰ τῆς λαχούσης αὐτὸν μητροπόλεως διάφορα πράγματα, οὐχ ἤττον δὲ καὶ τὰ τῷ πρὸ αὐτοῦ μητροπολίτῃ ἀνήκοντα, ἀφῆρπασάν τινες τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν· καὶ ἤρετο συνοδικῶς προκαθημένης τῆς ἡμῶν μετριό-

(1) Παράβαλε μετὰ τῶν κατωτέρω ψηφισμάτων τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου, καὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Θεοφάνους, ἀναιρούντων τὴν παροῦσαν περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ γάμου ἐβδόμου βαθμοῦ διάταξιν.

τητος, τί ἄρα μέλλει διαπράξεσθαι ἐπὶ τοῖς οὕτω παραλόγως εἰς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν ἐξενεχθεῖσι· καὶ ἤκουσεν, ὡς, ἐπεὶ ἀπὸ διαφόρων κανόνων καὶ νόμων, ὧν καὶ ὁ λόγος κατωτέρω μνησθήσεται, οἱ τοιαῦτα πράττοντες, εὐθύναις προσηκουσαῖς ὑπὸ κεινται, καὶ οἱ τῆς κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίας κληρικοὶ, μετὰ ἐξέτασιν ἀκριβοῦς, καὶ τῆς ἀληθείας διάγνωσιν, τοιαύταις πράξεσιν εὐρεθησόμενοι ἔνοχοι, κατὰ τὴν τῶν τοιούτων νόμων καὶ κανόνων περίληψιν εὐθυνθήσονται· οἱ δὲ κανόνες καὶ οἱ νόμοι, οἱ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράττοντας εὐθύνοντες, ἔχουσιν οὕτως·

Κανὼν β'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Εἰ τις κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, ἀπὸ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ἀφέληται κηρὸν, ἢ ἔλαιον, ἀφορίζεσθω· καὶ τὸ ἐπίπεμπτον προστιθέσθω μεθ' οὗ ἔλαβεν.

Τῆς ἐν Γ' ἀγγρα συνόδου κανὼν ζ'. Εἰ τις τὰς καρποφορίας τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐθέλοι λαμβάνειν, ἢ διδόναι ἔξω τῆς Ἐκκλησίας, πρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐγκεχειρισμένου τὰ τοιαῦτα, καὶ μὴ μετὰ γνώμης αὐτοῦ ἐθέλοι πράττειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου κανὼν κβ'. Μὴ ἐξεῖναι κληρικῶ, μετὰ θάνατον τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, διαρπάζειν τὰ διαφέροντα αὐτῷ πράγματα, καθὼς καὶ τοῖς πάλαι κανόνισιν ἀπηγόρευται· ἢ τοὺς τοῦτο ποιοῦντας, κινδυνεύειν εἰς τοὺς ἰδίους βαθμούς.

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ παλατίου συνόδου κανὼν λε'. Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν μητροπολιτῶν, τελευτῶντος ἐπισκόπου τελοῦντος ὑπὸ τὸν κατ' αὐτὸν θρόνον, τὰ αὐτοῦ πράγματα, ἢ τῆς κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίας, ἀφαιρεῖσθαι ἢ σφετερίζεσθαι· ἀλλ' ὑπὸ παραφυλακὴν ἔστωσαν τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ὁ τελευτήσας ἐτύγχανε πρόεδρος, μέχρι τῆς ἐτέρου ἐπισκόπου προβολῆς, ἐκτός· εἰ μὴ κληρικοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑπελείφθησαν· τῆνικαῦτα γὰρ ὁ μητροπολίτης ταῦτα φυλάξει ἀμείωτα, τῷ χειροτονηθησομένῳ ἐπισκόπῳ πάντα ἀποδοῦς.

Βιβλίον ξ', τίτλος μέ, κεφάλαιον α', θεμάτιον β'. Ὁ δὲ πεκουλάτους κινεῖται κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ μνημείων, ἢ δημοσίων χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίᾳς χρείας.

Καὶ κεφ. ε', τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου· Τῷ δὲ πεκουλάτους ὑπόκειται καὶ ὁ ἱερά ἢ ἐκ μνημείου χρήματα λαμβάνων, ἢ τὸ δωρηθὲν τῷ Θεῷ.

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΑΓΧΙΑΛΟΥ (1).

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΕΤΑ ΑΝΕΨΙΑΣ

*Τῆς γυναικὸς Ἰωάννου καὶ θυγατέρος αὐτοῦ ἐξ ἑτέρας
γυναικὸς, ἧτοι Θεοδώρας.*

Το σημείωμα τοῦ πατριάρχου Μιχαήλ, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰωάννου τυχόν, καὶ τὴν ἀνεψιάν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, δυσὶν ἀδελφοῖς ἐπιτρέπει συζευθῆναι· ἦν ἐξ ἑτέρας ἔσχεν ὁ Ἰωάννης γυναικὸς δηλονότι.

(1) Μιχαήλ ὁ ἐξ Ἀγχιάλου, ὁ διὰ τὴν ἰκανὴν αὐτοῦ παιδείαν ἐπικληθεὶς ὑπατος τῶν φιλοσόφων, ἐκλεχθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως περὶ τὸ ἔτος 1167, διώκησε τὴν Ἐκκλησίαν ἕτη ὀκτώ καὶ δύο μῆνας, ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ ἔτος 1177. Σώζονται αὐτοῦ διάφοροι συνοδικαὶ διατάξεις, ὧν τὰς πλείστας, ὑπὸ τοῦ Βαλαμῶνος παρατιθεμένας, ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη ἐν ταῖς τόμοις Α' καὶ Γ'. Σώζεται δὲ καὶ ἀνέκδοτος διάλογος αὐτοῦ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, οὗ χωρία τινὰ εὗρηται παρ' Ἀλλαίφ de consensu, Βιβλ. 2, κεφ. 3. §. 2. καὶ κεφ. 3. §. 2 καὶ κεφ. 9. §. 3.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΞΙΦΙΛΙΝΟΥ (1).

ΠΕΡΙ ΕΝΟΡΙΑΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝ.

ΜΗΝΙ Φεβρουαρίῳ δ', ἡμέρᾳ β', ἐπινεμήσεως ιε', προκαθημένου τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, κυρίου Γεωργίου, ἐν τῷ Θετταλῷ, συνεδριαζόντων τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Ἀμασείας, Στεφάνου, τοῦ Μελιτηνῆς, Ἰωάννου, τοῦ Τυάνων, Μιχαήλ, τοῦ Γαγγρῶν, Θεοδώρου, τοῦ Φιλιππουπόλεως, Εὐφημιανοῦ, τοῦ Μαδύτων, Θεοφάνους, τοῦ Ἀβύδου, Θεοδώρου, τοῦ Ἄπρω, Ῥωμανοῦ, τοῦ Φιλαδελφείας καὶ πρωτοσυγγέλλου, Μανουήλ, τοῦ Πυργίου, Κωνσταντίνου, τοῦ Κίου, Ἰωάννου, τοῦ Νίκης, Γεωργίου, τοῦ Λήμνου, Βασιλείου, τοῦ Ἀγχιάλου, Ἰωάννου, καὶ τοῦ Δέρκων, Γρηγορίου· πάρισταμένων καὶ θεοφιλεστάτων δεσποτικῶν ἀρχόντων.

Παραστὰς τὴν σήμερον συνοδικῶς προκαθημένη τῇ ἡμῶν μετριότητι ὁ θεοφιλὴς ἐπίσκοπος Λίμνης Μιχαήλ, τοιαύτην ἐποίησατο τὴν ἐρώτησιν· ὅτι μοναὶ τινες, φησὶ, καὶ εὐκτήριοι οἴκοι, ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀνηγέρθησαν· τούτοις κτήσεις ἀκίνητοι διαφέρουσι, διακείμεναι κατὰ τὴν τῆς ἐμῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς ἐνορίαν· καὶ οἱ ἐν τούτοις προσκαθήμενοι ἱερεῖς οὔτε τὸ ἐμὸν ἀναφέρουσιν ὄνομα ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀγιστείαις, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τοῦ Θεοῦ ὑμνωδίαις, οὔτε μὴν πρὸς ἐμὲ διδάσσει τὸ συνήθως πᾶσι τοῖς ἀρχιερεῦσι παρεχόμενον ἐξ ἔθους κανονικόν· καὶ παρεκλήτευε δοθῆναι αὐτῷ παρ' ἡμῶν ἐπὶ τούτοις ἀπόκρισιν· καὶ ἤκουσεν ἀπὸ τε τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς συνόδου, ὡς αἱ ἀκίνητοι κτήσεις, καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀρχιερέων δεσποτεῖαν τελῶσιν, ἀλλ' ὅμως οἱ ἐν αὐταῖς προσκαθήμενοι, ὑπὸ τοῦ κατὰ χώραν ἀρχιερέως ποιμαντικῶς διευθετοῦνται καὶ διεξάγονται· καὶ διὰ ταῦτα κανονικῆς δοκεῖ ἐξέ-

(1) Γεώργιος ὁ Ξιφιλῖνος ἐκλέγεται ἀπὸ μεγάλου σκευοφύλακος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1193· πατριαρχεύσας δὲ ἔτη ἕξ καὶ μῆνας δέκα, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἰσαακίου καὶ Ἀλεξίου Ἀγγέλων τῶν Κομνηνῶν, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τὸ ἔτος 1198.

χεσθαι ἀκριβείας, τὸ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ χώραν ἀρχιερέως τελείσθαι παρὰ τῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ἐνορία προσκαθημένων, καὶ παρ' αὐτοῦ ποιμνικῶς διεξάγεσθαι· ἔτι δὲ καὶ τὴν καταβολὴν τοῦ διδομένου συνήθως κανονικοῦ τοῖς ἀρχιερεῦσι, πρὸς τὸν κατὰ χώραν ἐπίσκοπον δίδοσθαι· τοῦτο γὰρ τῷ κατὰ καιροῦς ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ἀπονενέμηται, τὸ ἐν ταῖς ὁποῦδήποτε διακειμέναις ἐνορίαις ἀναφορὰν τελείσθαι τοῦ τιμιωτάτου ὀνόματος, ἐν μοναῖς τε, καὶ ἱεροῖς εὐκτηρίοις οἴκοις, ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς ἐξ ἀρχῆς καὶ θάθρων αὐτῶν λαβοῦσι τὴν πῆξιν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱεροὶ καὶ σεβάσμιοι οἴκοι, εἴτε δὴ καὶ σεμνεῖά τινα ἐξ ἀρχῆς λαβόντα τὴν τῆς οἰκοδομῆς ὑποβάθραν, ὁποῦδήποτε ἐνορίας, ὑπὸ ἄλλον τελούσης ἀρχιερέα, εἰ μὲν ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ ἐξ ἀρχῆς τὴν σύστασιν ἔλαβον, τὸ τοῦ κατὰ καιροῦς ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὄνομα ἐν τοῖς τοιούτοις ἐσεῖται ἀναφερόμενον· εἰ δὲ ἡ σύμπηξις τῶν τοιούτων οὐχ οὕτω προσέβη, πάντως ὁ κατὰ καιροῦς ἀρχιερεὺς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐσεῖται ἀναφερόμενος, καὶ τὴν τοῦ κανονικοῦ ἀποφερόμενος δόσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ παροικοῦντες ἐν προαστείοις, ὑπὸ ἐνορίαν τελούσιν ἀρχιερέως τινὸς, ἃ δεσποτικῶς διαφέρουσιν ἱερῶς τισι σεμνεῖοις καὶ εὐκτηρίοις οἴκοις, εἰ μὴ ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς ἀρχῆθεν ἔσχον τὴν σύστασιν. Ταῦτα ἐκ τῶν ἡμερησίων συνοδικῶν παρασημειώσεων παρεκβλήθέντα, καὶ τῇ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι τοῦ τιμιωτάτου χαρτοφύλακος καὶ ὑπερτίμου, κυρίου Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ, βεβαιωθέντα, ἐπεδόθη μὴνὶ καὶ ἐπινεμήσει τοῖς προγεγραμμένοις, ἔτους ςψε'.

Ἡ ὑπογραφή.

Ἰωάννης χαρτοφύλαξ τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας,
καὶ ὑπερτίμος, ὁ Καματηρός.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΜΑΤΗΡΟΥ(1).

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ,

Κωλύον τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα, λαβεῖν εἰς γυναῖκα δισεξαδέλφου δὺο· ᾧ καὶ μᾶλλον στοιχεῖν δεῖ, κἄν οἱ πολιτικοὶ δικασταὶ τοῦτο οὐ κωλύουσιν ἐν τῷ ἀκουλουθοῦντι ἐξῆς ψηφίσματι (2).

Ἰωάννης ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τῷ ἐν Κυριῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Δυρράχίου, καὶ ὑπερτίμῳ, καὶ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Δεαβόλεως.

ΕΝ Κυρίῳ ἀγαπητέ ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ, ἱερώτατε μητροπολίτα Δυρράχίου καὶ ὑπέριμε, καὶ σὺ θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Δεαβόλεως. Ὁ Καπανδρίτης Ἀλέξιος, ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν ἀγιωτάτου πατριάρχου παραστάς τῷ ἱερῷ συνεδρίῳ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας συνόδου, κατὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα τῆς παρελθούσης πρώτης ἐπινεμήσεως, ἀφηγήσατο, ὡς νομίμῳ γάμῳ συνεζύγη τῇ ἀπὸ τοῦ θέματος Δυρράχίου ὀρμωμένη Εὐδοκίᾳ, τῇ αὐταδέλφῃ τοῦ πανσεβάστου, σεβαστοῦ, κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Βοϊωάννου, ἀποβαλοῦση τὸν πρότερον ὀμεινέτην αὐτῆς, τὸν Δυρράχίτην ἐκεῖνον ἄρχοντα, Βάρδαν τὸν Μακρόμματον καὶ προέβησαν ἐπ' αὐτῇ καὶ γαμικὰ συνήθη συμβόλαια, καὶ ἐπὶ τούτοις ἱερὰ εὐχή τῆς τε μνηστείας καὶ τοῦ γάμου ἐπεδόθη αὐτῷ μετὰ δὲ μῆνας ζ' τῆς αὐτῶν τοιαύτης συμβιώσεως, ἐσχηματίσατο ὁ διαληφθεὶς σεβαστός ὁ Βοϊωάννης, προσκαλεῖσθαι αὐτόν τε τὸν Καπανδρίτην, καὶ τὴν αὐτοῦ μὲν κατὰ νόμους γεγонуῖαν σύζυγον, αὐταδέλφην δὲ οὔσαν ἐκεῖνου, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, συνεστιαθη-

(1) Ἰωάννης ὁ Καματηρός, ἀνὴρ λόγιος καὶ εὐσεβής, διατελέσας διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1199, καὶ ποιμάνει τὴν Ἐκκλησίαν ἕως τοῦ ἔτους 1205, παρατείνεται τοῦ θρόνου ἐν Διδυμοτείχῳ διατελῶν, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — (2) Βλέπε τὸ ψήφισμα ἔμπροσθεν ἐν αἰκίῳ τόπῳ.

σομένους συγγενικῶς· προσφοιτησάντων δὲ τούτων τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, τοῦτον μὲν σιδηροῖς δεσμοῖς κατασφαισάμενος, ἔμφρουρον εἶχεν, ἀποδιελὼν τῆς τοιαύτης συζύγου αὐτοῦ, προσαφελόμενος καὶ ἃ ἐπεφέρετο οὗτος πράγματα· τὴν δὲ τούτου σύζυγον ἄκουσαν διασάμενος, ἐτέρῳ ἤρμόσατο. Ταῦτα ἀφηγησάμενος, καὶ σημείωμα ἐνεφάνισα σοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Δεαδόλεως, δηλοῦν ἐκ συμφώνου ὁμολογίας τῶν Κολωνειατῶν ἀρχόντων, τῶν καὶ κατ' ὄνομα ἐν τῷ τοιοῦτῳ δηλουμένων σημειώματι, ὡς ὁ τοιοῦτος προσγενὴς αὐτῶν ὁ Καπανδρίτης, θανάτῳ ἀποβαλὼν τὴν ἐκ πρώτου συνοικισίου συναφθεῖσεν αὐτῷ γυναῖκα, συνεζύγη δευτέρῳ γάμῳ βίας ἀπάσης ἐκτὸς τῇ διαληφθείσῃ γυναικί· ἀλλὰ δὴ καὶ βασιλικὸν προσκυνητὸν πρόσταγμα, αὐτὸ τοῦτο διοριζόμενον, τὸ, εἴπερ ἢ ῥηθεῖσεν Εὐδοκία, βίας ἀπάσης ἐκτὸς, μεθ' ἱερᾶς εὐχῆς συνεζύγη αὐτῷ, μηδένα τολμᾶν ὀχλήσεις ἐπάγειν τῷ δηλωθέντι Καπανδρίτῃ. Ἐπὶ τούτοις γοῦν πᾶσι καὶ σημείωμα τηνικαῦτα προέβη συνοδικόν, δι' οὗ κατὰ τὴν Καπανδρίτου παράκλησιν ἀπεφάνθη καὶ ἐγνωματεύθη τὸ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει ποιητέον· ᾧ δὴ συνοδικῷ σημειώματι καὶ τὰ παρὰ τοῦ Καπανδρίτου, ὡς εἴρηται, προκομισθέντα χαρτία, τότε βασιλικὸν προσκυνητὸν δηλονότι πρόσταγμα, καὶ τὸ σοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Δεαδόλεως σημείωμα, ἐνεγράφησαν κατὰ ῥῆμα. Ἐπεὶ δὲ νῦν πάλιν ἀνηέχθη τῇ ἡμετέρᾳ μετριότητι παρὰ τοῦ μέρους τῆς τοιαύτης γυναικὸς, τῆς αὐταδέλφης δηλονότι τοῦ πανσεῶστου Βοϊωάννου, ὡς τοῦ πρότερον συζυγέντος νομίμως ταύτῃ ἀνδρὸς, τοῦ πριμικηρίου ἐκείνου Βάρδα τοῦ Μακρομμάτου, τῷ χρεῶν λειτουργήσαντος, τὴν πρακτορικὴν δειλιάσασα δυναστείαν, ὅποια πολλάκις ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλεῖ γίνεσθαι, πρὸς καιρὸν εἰς τὸ θέμα Κολωνείας μετετοπίσθη πρὸς οἰκίαν τινὸς τῶν αὐτῇ προσγενῶν, ἐπιφερομένη καὶ ὅσα τέως ἴσχυσεν ἐπάγεσθαι κρείττω καὶ εὐμετακόμιστα τῶν ταύτης πραγμάτων· ὁ δὲ τοιοῦτος Καπανδρίτης, λαὸν ἔνοπλον οὐκ ὀλίγον συναγαγὼν, ληστρικῶς ἐπελθὼν, ἄρπαγὴν αὐτῆς ἐπλημμέλησεν, ἀφελόμενος καὶ ὅσα προσῆσαν αὐτῇ πράγματα, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετάγων αὐτήν, καὶ αἰχμάλωτον ἔλκων ὅπου ἠδούλετο, μὴ συγχωρουμένην ἰδεῖν μηδὲ τὰς αὐταδέλφας αὐτῆς, τοῦτο μαθούσας, καὶ εἰς ἀναζήτησιν ταύ-

της ἐλθούσας· καὶ οὕτω βιαίως καὶ παρανόμως συνεζύγη αὐτῇ μὴ συντιθεμένη, διὰ τε τὸ αὐτόθεν τοῦ πράγματος ἄτοπον, καὶ διὰ τὸ ἀκριβῶς εἰδέναι, ὡς δισεξαδέλφη ταύτης ἦν ἢ πρότερον σύζυγος τοῦ τοιοῦτου Καπανδρίτου, ἣν θανάτῳ αὐτὸς ἀπεβάλετο· διὸ καὶ καιροῦ δραξαμένη, τὴν μετ' αὐτοῦ συνοίκῃσιν ἐκφυγεῖν εἴλετο, ἵνα μὴ κρίμα ψυχικὸν ἐν συνειδήσει ἐπισπῶτο ἐκ τῆς μετ' αὐτοῦ συμβιώσεως, διὰ τὴν καθ' αἷμα ταύτης ἐγγύτητα πρὸς τὴν πρότερον σύζυγον τούτου, τὴν καὶ δευτέραν, ὡς φησιν, ἐξαδέλφην οὖσαν αὐτῆς· καὶ ἐρώτησιν ἔθετο ἐπὶ τούτοις διὰ τινος τῶν αὐτῆς πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα προκαθημένην συνοδικῶς τοῦ ἐπὶ τῷ τοιουτοτρόπως προδάντι συνοικεσίῳ ποιητέου· ἤκουσεν ἀπὸ τε τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος, ὡς, εἰ οὕτως ἔχει τὰ τῆς ἀληθείας, αὐτόθεν ἔχει τὸ διεσπασμένον τὸ οὕτω προδάν συνοικέσιον· καὶ ὁ μὲν βίαν πλημμελήσας, ἐκεῖνα πάντως ἄξιός ἐστι παθεῖν, ἅπερ οἱ θεῖοι καὶ φιλευσεβεῖς νόμοι διακελεύονται, ἐπιγνοὺς καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐπιτιμώμενα τοῖς ἐν συνειδήσει δυοῖ δισεξαδέλφαις συζευγυμένοις, ὡς ἕκτου ἐξ αἵματος εὐρισκομένου βαθμοῦ· ἡ δὲ ἀποστᾶσα τούτου διὰ τὰς τοιαύτας αἰτίας, οὐδέν τι πρόκριμα ὑποστήσεται· ὁθεν καὶ παραδηλοῦμεν ὑμῖν, μετακαλέσασθαι καὶ ἀμφοτέρα τὰ μέρη, καὶ ἀκριβοῦς κατὰ συστάδην θέσθαι ἐξέτασιν τῶν παρ' αὐτῶν λεγομένων, καὶ συνοδικῶς ἀφηγηθέντων· καὶ ἐν οἴῳ τούτων εὐρήσετε τὴν ἀλήθειαν ἐπιφαίνουσαν, ποιῆσαι κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐξενεχθεῖσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν· ἔρρωσθε. Μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἐπινεμήσει δευτέρα.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ (1).

Α'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

Πατριάρχου κυρίου Γερμανοῦ, κατὰ τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου κυρίου Ἰωάννου, περὶ τινῶν μοναστηρίων ἐπισκοπικῶν, καὶ περὶ παρθένου τῆς ιερολογηθείσης πρὸ τῆς ἡθης.

Ο ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΣ ἐπίσκοπος Ἄρτης Ἰωάννης, ἀρτιώσεως ἤδη τετυχηκῶς καὶ ἀναπληρώσεως, εἴτ' οὖν ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν προτέραν ἐπιτιμίαν διὰ συνοδικοῦ σημειώματος, ἀφ' ἧς καὶ, ὡς ἀπέδειξεν, ἐκ διαβολῆς ὑπέστη ὑφέσεως, καὶ πρὸς ἀντίληψιν ἄρτι τῶν ἐπισκοπικῶν αὐτοῦ δικαίων διαναστάς, ἐπὶ τοῦ μέσου παρίσταται συνοδικῶς καὶ νῦν προκαθημένη τῇ ἡμῶν μετριότητι. Καὶ πρῶτα μὲν τὸν μητροπολίτην ἐκεῖνον τῆς Ναυπάκτου Ἰωάννην κατατιᾶται, ἄρπαγα χεῖρα τοῖς ἐπισκοπικοῖς αὐτοῦ μοναστηρίοις ἐπιβαλόντα, ἔστι δὲ οἷς καὶ οἰκειὰ πῆξαντα σταυροπήγια, προφάσει τοῦ καὶ τὴν μονὴν τοῦ ἀγίου Δημητρίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ κειμένην τῆς Ἄρτης, παρ' ἐγχωρίου ἐπισκόπου ἀνεγερθεῖσαν, ἐπὶ σταυροπηγίῳ ἐκτίσθαι (συνορᾶν ὅπως, οὐκ ἔχω) τοῦ τότε μητροπολίτου. Καὶ περὶ μὲν ἐκείνου ταυτὶ προὔβαλλετο εἰς αἰτίασιν· οὐ μὴν ἀπέκρυπτεν οὐδὲ τὸν μετᾶμελον, ὃν ἐκεῖνος εἰσήνεγκεν ἐπὶ διορθώσει τοῦ πλημμελήματος· ἐπιδεδώκει γὰρ τοῦτο κόπου, ἐξενεγκῶν τοῦ αὐτοῦ μητροπολίτου ὁμολογίαν κατὰ τὸν Ἀπρίλλιον μῆνα προβάσαν τῆς β'. ἐπινεμήσεως, ἥτις ἀναγνωσθεῖσα ἐπ' ἀκροάσει συνοδικῇ, ὀρισμῶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, εἶχεν ἐπὶ λέξεων οὕτως·

Πανιερώτατε Ἄρτης, ἐν Κυρίῳ συναδελφε, πολλάκις ἐγένετό μοι δι' ὄχλου ἡ ἀγιωσύνη σου περὶ τῆς ἐν Ἄρτη μονῆς τοῦ Κατζούρη, ὡς συστάσης ἐπὶ σταυροπηγίῳ ἐμῶ, καὶ τῆς ἐτέρας μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, τῆς δομηθείσης παρὰ τοῦ πανευγενεστάτου Κομνηνοῦ κυρίου Κωνσταντίνου ἐν τῇ ἀρχοντείᾳ τοῦ

(1) Γερμανός ὁ Β'. ἐκλέγεται οἰκουμενικὸς πατριάρχης τὸ ἔτος 1222· διέμεινε δὲ τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος κατὰ τὸ ἔτος 1240.

Σμοκόδου, χωρίου Βαλτίτζης, καὶ τοῖς λοιποῖς· καὶ ἐδόκουν μη-
 δὲν προσπταίειν τοῖς κανόσιν ἐκ τούτου· συνεῖς δὲ κατὰ τὸν
 ἐνδεχόμενον λόγον, ὅτι σοὶ ἀνήκουσιν, ὡς ἐπισκόπῳ ἐγχιωρίῳ,
 αἱ τοιαῦται μοναί, ἀπολύω ταύτας τῆς ἐμῆς χειρὸς ἀπεντεῦθεν·
 καὶ ἔξεστί σοι ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν ἀπάρτι, καὶ τὰ ἐπισκοπικὰ
 δίκαια ἐν ταύταις διενεργεῖν, καὶ διεξάγειν ταύτας, καὶ διοικεῖν
 κατὰ τὴν κανονικὴν ὑποτύπωσιν. Ὅθεν καὶ ἡ μὲν ἐμὴ ἀναφορὰ
 σχολάσαι ἀπεντεῦθεν ὀφείλει ἀπὸ τῶν τοιούτων μονῶν· δια-
 γνωσθῆναι δὲ ταύταις ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, τῆς σῆς
 ἱερότητος. Μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἐπινεμήσει β'. Ἰπογέγραπτο δὲ καὶ
 αὐτοχειρία τοῦ ῥηθέντος, καὶ συνοδικῆ ἐξακολουθήσει συνεπλη-
 ροῦτο, δι' ὑποσημάνσεων τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, τοῦ Βονίτζης,
 Ἰωάννου, τοῦ Ἄετου, Νικοδήμου, τοῦ Βελλᾶς, Μανουήλ, τοῦ
 Δρυῖνουπόλεως τε, Θωμᾶ, καὶ τοῦ Βοθρωτοῦ, Δημητρίου· ὧν ὁ
 καθέκαστος μετὰ καὶ προσθήκης ὑπέγραψε, τοῦ ἀρεστὴν ἡγήσα-
 σθαι τὴν τοιαύτην συνοδικὴν δικαιοδοσίαν, ὡς κανονικὴν. Τῷ
 δὲ νῦν μητροπολίτῃ τῶν Ναυπακτίων μάλιστα ἐπεμέμφετο ἐξο-
 χώτερον· Εἰσήλθε γάρ, φησὶ, καὶ ἱερούργησεν ἐπιβχτικῶς ἐν τῇ
 ὑπ' ἐμὲ μονῇ τοῦ Κατζούρη, μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν καὶ ταῦτα τῆς
 συνοδικῆς ἐπαρχιώτιδος πράξεως, τῆς ἀποκαθιστώσης μοι κατὰ
 κανόνας τὰ τῆς ἐνορίας μου μοναστήρια· καὶ τὴν μὲν ἐπισκοπι-
 κὴν ἀναφορὰν ἐκεῖθεν ἐσχόλασε· προεχειρίσατο δὲ καὶ ἡγούμενον,
 λέγων, ὡς ἡ πράξις αὕτη ἐν τῷ τελευτᾶν τὸν μητροπολίτην ἐκεῖ-
 νον γέγονε, καὶ οὐκ ἔρρωται. Ἐξιδιώσατο δὲ τὴν μονὴν τοῦ τι-
 μίου Προδρόμου, καὶ τὴν ἐν ἧ ἔδικαιώθη καὶ ἀποκατέστη ἡ κατ'
 ἐμὲ Ἐκκλησία πράξει συνοδικῆ ἐπαρχιώτιδι τοῦ ἁγίου Δημητρίου
 μονῆν, δικαιολογούμενος δῆθεν ἀποκεκλεισθαι μοι τὴν ταύτης
 ἀνάκλησιν ἐκ τοῦ χρόνου, καὶ ἐσφράγισε καὶ ἐν ταύτῃ ἡγούμε-
 νον· ἐξέβαλε καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ σταυροπήγια ἀπὸ τῶν μο-
 ναστηρίων μου, τοῦ τῆς Ἐγκλειστῆς, καὶ τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως·
 ἐποίησεν οὖν οἰκεία σταυροπήγια· δύο τισὶ τῶν εὐκτηρίων οἴκων
 μέλλουσιν ἀνεγεῖραι προέτρεψε διὰ πιττακίων, καὶ ἐχειροτόνη-
 σεν ἱερεῖς τῶν χωρίων τῆς ἐνορίας μου, ἡγουν τῆς Νισίστης,
 τῆς Πρινίστης, τῆς Δοβρολίστης, καὶ τῆς Πλανικοβίστης, ἀνὰ
 δύο τὸν ἀριθμὸν, παρεκτός ὧν οὐκ ἔφθασε λαβεῖν εἶδησιν. Ἐχει-

ροτόνησαν δὲ ἀπὸ τῆς ἐνορίας μου καὶ τινες τῶν συνεπισκόπων μου· ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερώτατος τῆς Λευκάδος ἀρχιεπίσκοπος εἰσῆλθε πολλάκις, καὶ ἱερούργησεν ἐν τῇ ἐνορίᾳ μου αὐτοβούλως. Δέομαι οὖν παραλαβεῖν ἐκ τῆς ὑμῶν ἀγιότητος τὸ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ἀπαριθμουμένων κεφαλαίων δοκοῦν τοῖς ἱεροῖς κανόσι, καὶ τῇ θεσμοθεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὴ ἀποφέρεται τοιάσδε τὰς ἀποκρίσεις ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας συνόδου· ἴνα, δηλαδή, κὰν ἴσως ἐπιτελεύτιος γέγονε τῷ τότε μητροπολίτῃ ἢ τῶν ἐπισκοπικῶν σταυροπηγίων τοῦ Ἄρτης τῶν ἐκείνῳ σφετερισθέντων ἀντιστροφή, καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου μονῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς καὶ αὐτὸς ὡμολόγησεν, εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας παίων συνῆκε, καὶ τὰ τοῦ πταίσματος διωρθώσατο, τὸ κῦρος ἔχη τὸ γεγονός, καὶ ἐπισκοπικὰ τὰ τοιαῦτα μοναστήρια εἰς αἰὶ διαμείνωσιν· ἀργούσης καὶ τῆς ἀπὸ χρόνου παραγραφῆς ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου καινοτομία, διὰ τὸ προνόμιον τῶν παρ' ἐνορίαν σταυροπηγίων μόνῃ τῇ πατριαρχικῇ ἐφείσθαι μεγαλειότητι, τῶν δὲ μητροπολιτῶν οὐδενί. Ὅτι δὲ καὶ ἱερούργησεν εἰς τὴν τοῦ Κατζούρη μονὴν μετὰ τῆς πράξεως τὴν ἐπίγνωσιν, εἰ μὲν ἐν τῷ σχολάζειν σὲ τὸν ἐπίσκοπον Ἄρτης, ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιωτῶν ἐπισκόπων διὰ σημειώματος εἰς τοῦτο προεβιβάσθη, ἀνεύθυνος ἔσται, διὰ τὸν ἰδ'. ἀποστολικὸν κανόνα, τὸν λέγοντα· Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι, κκαταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἐτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, κὰν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζηται, εἰ μή τις εὐλογος αἰτία εἴη τοῦτον βιαζομένη· ὡς, εἰ πλέον τι κέρδος δυναμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖσε λόγῳ εὐσεβείας ἐμβαλέσθαι, καὶ τοῦτο οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ παρακλήσει μεγίστη· εἰ δ' ἄλλως πως αὐτοκέλευστος εἰς τοῦτο καὶ παρωρηθή, τέως μὲν ὁ ιε'. καὶ ὁ λ'. ἀποστολικὸς κανὼν παραιτεῖσθω διὰ συγγνώμην· παρρησιαζέσθω δὲ ὁ κβ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐπίσκοπον μὴ ἐπιβαίνειν, ὀρίζων, ἄλλοτρίᾳ πόλει τῇ μὴ ὑποκειμένη αὐτῷ, μηδὲ χώρα τῇ μὴ αὐτῷ διαφερούση, ἐπὶ χειροτονία τινός, μηδὲ καθιστᾶν πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, εἰς τόπους ἐτέρῳ ἐπισκόπῳ ὑποκειμένους, εἰ μὴ ἄρα μετὰ γνώμης τοῦ οικείου τῆς χώρας ἐπισκόπου. Εἰ δὲ τολμήσειέ τις

τοιούτον τι, ἄκυρον εἶναι τὴν χειροθεσίαν, καὶ αὐτὸν ἐπιτιμίων ὑπὸ τῆς συνόδου τυγχάνειν· καὶ ἡ ἐπιτιμία δὲ συμμετρεῖσθω εἰς ἀλειτουργησίαν ἐνιαυσιαίαν κατ' ἐπιείκειαν· καὶ τοὺς ἡγουμένους δὲ, οὓς ὁ μητροπολίτης προεχειρίσατο εἰς τὰ σὰ μοναστήρια, ἐξέσται σοι παραστεῖλαι, καὶ ἀνθετέρους σφραγίσαι· εἰ μὴ πως ἀρεστοί σοι δοκῶσιν οἱ προεσφραγισμένοι διὰ πνευματικὴν ἱκανότητα. Σταυροπήγια δὲ, τὰ μὲν ἐκβληθέντα ἀπὸ τῶν μοναστηρίων σου, αὐθις ἐν αὐτοῖς ἀποκαταστήσονται· τὰ δὲ καινισθέντα παρ' ἐνορίαν, ὑπαλλαγῆσονται· μελήσει δέ σοι καὶ περὶ τῶν ἐνορίως χειροτονηθέντων ἀπὸ τῆς ὑπὸ σὲ ἐνορίας, ὡς ἂν ἀκριβῶς δοκιμάσης αὐτοὺς, εἴπερ ἀνεπιλήπτου βίου τυγχάνουσι, καὶ τὰ ἱερά μεμύνηται γράμματα· καὶ τοὺς μὲν εὐρισκομένους τοιούτους ἐπιτιμῆσαι ἀλειτουργησίᾳ, ἐφ' ὅσον ἂν σοι καὶ δόξειε· τῶν δὲ μὴ οὕτως ἐχόντων, ἀργίαν τελείαν καταψηφίσασθαι· ἐπὶ δὲ τοῖς ἐπισκόποις, καὶ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Λευκάδος, ἡ αὐτὴ κρατήσειεν ὑποτύπωσις, ἣτις καὶ περὶ τοῦ ἱερωτάτου Νκυπάκτου ἀνωτέρω ἐξεφωνήθη.

Ἔτι δὲ ἐζήτησεν ὁ Ἄρτης ἐπίσκοπος, ὀρισθῆναι τὸ ποιητέον καὶ ἐπὶ τῷ ἱερολογηθέντι πρὸ τῆς ἡβῆς τελείαν ἱερολογίαν κορασίῳ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐνορίᾳ, καὶ παιδοφορίαν παθόντι· καὶ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ ἱερολογήσαντι ἱερεῖ· καὶ ἤκουσεν, ὡς, ἡ τὴν παρθενικὴν λυθεῖσα ζώνην ἐν ἁώρῳ τῇ ἡλικίᾳ, τοῦ φθορέως διαζυγήσεται, καὶ ὁ ἱερολογήσας αὐτοὺς ἐν γνώσει καθαιρεθήσεται. Ταῦτα παρεκβληθέντα ἀπὸ τῶν ἡμερησίων συνοδικῶν παρασημειώσεων, καὶ τῇ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι τοῦ τιμιωτάτου χαρτοφύλακος τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας συνήθως βεβαιωθέντα, ἐπεδόθη μηνὶ καὶ ἐπινεμήσει τοῖς προγεγραμμένοις, ἔτους ςψμγ'. Ἡ ὑπογραφή.

Ὁ χαρτοφύλαξ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, Κωνσταντῖνος ὁ Αὐληνός. Ἡ συνήθης μολυβδίνη βούλα· καὶ ὀπισθεν ἐν τῇ συμπήξει τῆς βούλης, τὸ, Μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐπινεμήσεως ἡ'.

Β'. ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ

Οικουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Γερμανοῦ, ἐπὶ τοῖς παραλαυρίοις τῶν πατριαρχικῶν μονῶν, τίνι ἂν διαφέρειν ὀφείλουσι, γεγορὸς κατὰ μῆνα Ἰούλιον τῆς ἐ. ἐπινεμήσεως, καὶ καταστρωθὲν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἱεροῦ χαρτοφυλακείου.

ΤΑ περὶ τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγίων τῶν κατὰ διαφόρους ἐνορίας μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων τε, καὶ ἐπισκόπων, τῆς ἐφ' ἡμᾶς διοικήσεως πεπηγύτων, ὠρισμένα τε καὶ τετυπωμένα δι' ὑπομνημάτων συνοδικῶν τοῦ ἐν πατριαρχαίς ἐκείνου ἀγιωτάτου κυρίου Γερμανοῦ(1), ὧν τὸ μὲν ἢ κζ'. τοῦ Νοεμβρίου μηνός, θάτερον δὲ ἢ η'. τοῦ Ἰανουαρίου, τῆς αὐτῆς ἐπινεμήσεως, οἶδε γεγενημένα, καλῶς καὶ θεοφιλῶς ἔχειν κατανοήσασα ἡ μετριότης ἡμῶν, ἀμετάθετον καὶ ἀπαράβατον διορίζεται συντηρεῖσθαι τὸ καθ' ἐν ἕκαστον τῶν ἐν τοῖς αὐτοῖς ὑπομνήμασι διειλημμένων κεφαλαίων, ἀλλαχόσε πανταχῆ, καὶ δὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας Ναυπάκτου· ὥστε τὴν ἀναφορὰν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν ἐκείνοις μόνοις καὶ κρατεῖν καὶ ἐκπεφωνῆσθαι τρανώτερον, ἐν οἷς ἡ ἀνέγερσις διὰ σταυροπηγίων πατριαρχικῶν ἐγεγόνει, κἂν μοναστήρια ᾧσι, κἂν Ἐκκλησίαι καθολικαί, κἂν εὐκτήριοι οἴκοι· κἂν τοῖς τοιοῦτοις μηδὲν εἶναι μεθεκτὸν τῷ κατὰ χώραν ἀρχιερεῖ, εἴτε εἰς ἱεροπραξίαν, εἴτε εἰς ἡγουμένου σφραγίδα, εἴτε εἰς ψυχικῶν σφαλμάτων ἀνάκρισιν, οὐδ' ἄλλο οὐδ' ὀτιοῦν, μέχρι καὶ τῆς τῶν κανονικῶν εἰσφορῶν ἀπαιτήσεως· καὶ γὰρ οἱ ἱεραῖοι λαχόντες ἐν τούτοις, πατριαρχικοὶ καὶ ἔσονται, καὶ ὀνομασθήσονται, καὶ τῷ τῶν πατριαρχικῶν δικαίῳ ἐξάρχῳ ὑποκείσονται, καὶ τὰ συνήθη κανονικὰ πρὸς αὐτὸν ἀποτίσουσιν· ὁ δ' αὐτὸς ἐξάρχος, καὶ τοὺς ἐξῆς ἱεραῖοις μέλλοντας διὰ τῶν κατὰ μέρος βαθμῶν εἰς τοῦτ' αὐτὸ προβιβάσει, μετὰ τῶν νενομισμένων μαρτυριῶν τοῦ τε βίου καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν, καὶ πάσης ἐτέρας κανονικῆς παρατηρήσεως· ἔτι γε μὴν καὶ τῆ τῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων ἐπιστατήσει προτροπῆ, καὶ ἀποτροπῆ· καὶ οἱ τῶν

(1) Ἰωσ., Γεωργίου (τοῦ Ξιφιλίνου.) Βλ. σημεῖωμα αὐτοῦ σελ. 101 τοῦ παρόντος τόμου.

λογισμῶν τε ἀνάδοχοι πνευματικοὶ πατέρες, οἱ ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς δικαίοις προσκαθήμενοι, παρ' αὐτοῦ καὶ δοκιμασθήσονται, καὶ τὸ ἐνδόσιμον λήψονται. Ἔνθα δὲ μὴ κατεβλήθη πατριαρχικὸν σταυροπήγιον, ὁ κατὰ χώραν ἀρχιερεὺς ἐκείσε ἐξουσίαι· κἂν προάστειον ἢ μοναστηρίου, κἂν παραλαύριον, κἂν οἶκος εὐκτήριος· καὶ αὐτοῦ ἔσται ἡ ἀναφορὰ, ἡ σφραγίς, ἡ ἐξέτασις, ἡ πρόσδοσις τῶν κανονικῶν, αἱ χειροτονίαι, ἡ ἐνδοσις καὶ ἡ κώλυσις τῶν συναλλαγμάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο προνόμιον ἐπισκοπικόν· κἂν τί που ἴσως ὁ χρόνος διέκοψε καὶ ἀφείλετο προφάσει τῶν πρωτοτύπων, καὶ αὐτοῖς ὑποκείμενα, πατριαρχικά λογίζεσθαι κάκεινα πεποίηκε τὰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐσχηκότα πατριαρχικὸν σταυροπήγιον· ἀλλ' ἡ μετριότης ἡμῶν τοῖς ἐγχωρίοις ἀρχιερεῦσι τῶν τοιούτων παραχωρεῖ· κἂν γὰρ ἐξόχως ἀντέχεται τῶν ὅσα τῇ πατριαρχικῇ προσήρμοσεν ἐξουσίαι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐρεῖ, ὥστε τὰ μηδὲν αὐτῇ προσήκοντα σφετερίζεσθαι. Ὑποτιθέαμεν δὲ τοῖς ἐγχωρίοις ἀρχιερεῦσι κάκεινους, οἵτινες πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τῶν ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς προφυκοδομημένων, ἢ καὶ μετὰ τοῦτο οἰκοδομηθησομένων θείων σηκῶν, τὸν τόπον κατώκησαν, ἢ, καὶ ὕστερον κατοικήσαντες, ἀπὸ τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἐγχωρίων εὐρίσκονται ὄντες· ὥστε καὶ τοὺς τοιούτους τῷ κατὰ χώραν ὑποκειῖσθαι ἀρχιερεῖ εἰς πᾶσαν ἐπισκοπικὴν διεξαγωγὴν. Περὶ μὲν τοι τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐληλυθότων καὶ ἐλευσομένων πρὸ τῆς πῆξεως τοῦ σταυροπηγίου, καὶ μετὰ τοῦτο κάκεισε τὴν οἴκησιν ποιουμένων, οὐδεὶς ἀντερεῖ τῷ τῶν πατριαρχικῶν δικαίων ἐξάρχω, ὡς δῆθεν οὐκ αὐτῷ προσηκόντων· ἀναμφίλογος γὰρ ἔσται καὶ αὐτῶν ἐξάρχος ὁ τοιοῦτος. Ἐπιγνωσθήτω τοίνυν ὁ παρῶν ὀρισμὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἱεροῦ χαρτοφυλακίου, καὶ ἀντιγραφῆτω τῷ ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ἐπισκοπῆς Ἄρτης αἰτησαμένῳ καὶ πορισαμένῳ αὐτὸν, ἐπὶ τῷ ἐμφανισθῆναι καὶ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Ναυπάκτου εἰς εἶδῃσιν. Εἶχε τὸ, Μηνὶ Ἰουνίῳ ἐπινεμήσεως, ε'. διὰ τῆς πατριαρχικῆς καὶ θείας χειρός. Ἀπῆώρητο δὲ καὶ κάτωθεν μολυβδίνη βούλα, ἔχουσα ἐν μὲν τῷ ἐνὶ μέρει τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, παλάμαις φέρουσαν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ,

γράμματα ταῦτα· Γερμανός, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Γ'. ΕΤΕΡΟΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

ΤΑ κατὰ συναρπαγὴν λαβόντα σύμπηξιν, οὐθ' ὁ καιρὸς περιτρέχει ἀπερικλόνητα, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῆς αὐτῶν συμπήξεως αἴτιοι, τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν τελεσιουργοῦσι προφθάνοντες· προβαίνει τι καὶ παρ' ἡμῖν τοιοῦτότροπον, καὶ ταχέως ἢ μετριότης ἡμῶν τὴν αὐτοῦ ποιεῖται διόρθωσιν. Ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Παφλαγονίας, πατριαρχικαὶ μοναὶ σποράδην διάκεινται· ταῖς μοναῖς ὑπόκεινται καὶ προάστεια, χωρὶα τε ὁμοῦ καὶ ἀγρίδια· λαὸς τοῖς κτήμασι διάφορος κατοικεῖ. Περὶ τούτων, ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς συνόδου, γεγεννημένης πρό τινος καιροῦ συζητήσεως, ὀπότερον ἄρα εἶναι δεῖ τὸν τῆς αὐτῶν διεξαγωγῆς ἀντιποισόμενον, εἴτε τὸν κατὰ χώραν ἀρχιερέα, (ὅτι τῆς ἐνορίας τούτου μέρος τυγχάνουσιν,) εἴτε τὸν ἀπὸ τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας ἀποστελλόμενον ἑξάρχον, ὅτι ταῖς μοναῖς, ἃς ἐτάχθη διέπειν, τυγχάνουσιν ὑποκείμενα· ἔλαθέ πως καὶ τῇ τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου ἐπεκυρώθησαν διεξαγωγῇ· τῇ προσκυρώσει ταύτῃ καὶ πράξις ἐπηκολούθησεν, ἐκφωνοῦσα καὶ ἀφορισμὸν, διὰ τὴν τῶν διειλεγμένων ταύτῃ βεβαίωσιν. Τὴν σήμερον δὲ ὑπὸ ἀκριβεστέραν πεσοῦσης τῆς ὑποθέσεως βάσανον, εἶχε μὲν καὶ αὐτόθεν ἢ μετριότης ἡμῶν κατανοεῖν τὸ τοῦ πράγματος ἄτοπον, κἀντεῦθεν τῇ ἐπιδιορθώσει τούτου παραυτίκα ἐπένευεν, ἐπ' ἐκείνοις διαγινώσκουσα τὸν πατριαρχικὸν κεκτηῖσθαι δίκαιον ἑξάρχον, ὅσα ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς τὴν βᾶσιν ἐσχήκασιν, εἴτε μοναστήριά εἰσιν, εἴτε εὐκτήρια. Εὗρηκε δὲ καὶ πράξιν συνοδικὴν παλαιάν, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ μακαρίτου ἐκείνου κυρίου Γερμανοῦ γεγεννημένην, τὴν αὐτὴν περὶ πολλοῦ ποιούσαν ὑπόθεσιν· καὶ διαταττομένην, (εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν,) μὴ ἔχειν ἐξουσίαν τοὺς τῶν ἐκασταχοῦ πατριαρχικῶν μονῶν ἑξαρχεύοντας, ὑποποιεῖσθαι καὶ τὰ ὑποβεβλημένα ταύταις χωρὶα, ἢ τὸν ἐν τούτοις λαὸν, ἢ τὰ εὐκτήρια, ὅσα μὴ σταυροπηγίων πατριαρχικῶν νῦμοιρήκασιν· ἀλλὰ μὴδὲ τοὺς ἐκεῖθεν ἐ-

ῥᾶσθαι μέλλοντας ἀναδέχεσθαι, καὶ ὡς ἰδίου πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀνάγειν ἀξίωμα· ἀλλὰ ἀπέχειν πάντα αὐτῶν, ὡς παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας διέποιντο· καὶ ἠκολούθησε τῇ πράξει· καὶ τὰ αὐτὰ καὶ αὕτη μετὰ τῆς συνεδριαζούσης αὐτῇ ἀδελφότητος πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἀπεφάνητο, μὴ δεόν εἶναι εἰποῦσα, ἀπωθεῖσθαι τοῦ ἰδίου λαοῦ τὸν ἐπίσκοπον, προφάσει τοῦ πατριαρχικαῖς μοναῖς ὑποκεισθαι τὰ χωρία, ἢ τὰ προάστεια, ἔνθα προσκάθηνται· ἀλλὰ μηδὲ τῶν ἐν αὐτοῖς εὐκτηρίων, ἐὰν μὴ ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς καὶ αὐτὰ ἐφηδράσθησαν· κἂν καὶ παραλαύριχ τυχὸν τυγχάνωσι τῶν μονῶν, ἢ μετόχια. Ὅθεν καὶ τὴν εἰρημένην ἐκείνην πράξιν ἀπεντεύθεν συνοδικῶς ἀκυρώσασα, ἀπραξίαν τε παντελῆ τῶν ἐν αὐτῇ διειλημμένων κατεψηφίσατο, καὶ τῷ ἀφορισμῷ δὲ λύσιν ἐπήγαγεν, ἢ ἐκφωνοῦσα ἐτύγγαθεν. Ἔσονται οὖν οἱ κατὰ τὴν Παφλαγονίαν οὗτοι ἀρχιερεῖς τὰ χωρία ταῦτα καὶ τὰ προάστεια ἀπερικόπως διέποντες, ἐκεῖνα μόντοι γε ὅσα μὴ ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς συνωκίσθησαν· εὐρίσκονται μὲν καὶ τινὰ που τοιαῦτα· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τὰ ὑποτεθειμένα τοῖς πατριαρχικοῖς μοναστηρίοις τούτοις εὐκτήρια· πλὴν εἰ μή τισι καὶ αὐτῶν πατριαρχικὰ ὑποβέβληνται σταυροπήγια· κἂν τούτων γὰρ ὀφείλουσι τὰ τῆς ἐαυτῶν μεταίρειν ποιμάνσεως, καὶ τῷ πατριαρχικῷ ἐξάρχῳ τῆς εἰς τὰ τοιαῦτα παρόδου παρὰχωρεῖν. Διέπειν δὲ οὕτω ταῦτα δικαιοθέντες, οὔτε παρὰ τῶν τοῖς πατριαρχικοῖς μοναστηρίοις ἡγουμενευόντων εἰς τοῦτο ἐνοχληθήσονται, οὔτε παρὰ τῶν τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας ὄντων μετοχίων· ὀφείλουσι γὰρ οἱ τοιοῦτοι τοῖς ὀρισμένοις ἐμμένειν, καὶ μηδὲ πειρᾶσθαι τινι τοῦ μέρους τῶν ἀρχιερέων παρενοχλεῖν, ἐπὶ τῇ διεξαγωγῇ καὶ ποιμάνσει τῶν εἰρημένων χωρίων, καὶ τῶν ἐν τούτοις προσκαθημένων· πρὸς δὲ καὶ τῶν εὐκτηρίων, μετοχίων τε, καὶ παραλαυρίων, ὅσα μὴ ἐπὶ σταυροπηγίοις πατριαρχικοῖς εἰλήφασιν τὴν ἀνέγερσιν.

ΜΑΝΟΥΗΛ (1).

Α'. ΛΥΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΤΙΝΩΝ.

Ο Ιερώτατος μητροπολίτης Δυρραχίου 'Ρωμανός, κατὰ Κύριον ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, τῇ ἡμῶν σήμερον συνεδριάζων μετριότητι προκαθημένη συνοδικῶς μετὰ τῶν ἱερωτάτων αὐτῆς ἀδελφῶν, τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, Μητροφάνους· τοῦ Σάρδεων, Ἀνδρονίκου· τοῦ Φιλαδελφείας, Φωκᾶ· τοῦ Ποντοηρακλείας, Νικηφόρου· τοῦ Σμύρνης, Γεωργίου· τοῦ Μηθύμνης, Μιχαήλ· χάρτην ἐπὶ τοῦ μέσου προέτεινεν εἰς ἀνάγνωσιν· καὶ ὁ χάρτης ἐρωτήσεις ἦν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βελλᾶς, συνοδικῶν δεόμεναι λύσεων. Εἶχε δὲ οὕτω τὰ τῶν ἐρωτήσεων.

Τινὲς τῶν οἰκείων γυναικῶν ὑποχωρήσαντες διὰ μῖσος, ἢ ἄλλην ὁποιανδήποτε αἰτίαν, καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διάγοντες, μένουσιν οὕτως αἱ γυναῖκες τῶν τοιούτων ἐπὶ πέντε ἢ καὶ πλείοσιν ἔτεσι, τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἀνεπιστρόφων ὄντων, καὶ ἀδῆλων τοῦ ἔρα διαγοίεν· εἰ δεῖ τοίνυν ἀνδράσιν ἐτέροις ταύτας συζεύγνυσθαι.

Τινὲς τῶν ἱερωμένων, ἐν τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, προηγιασμένους θείους ἄρτους κρύψαντες ἐν ἄρτοφορίοις, εἶτα συνεργεῖα δαίμονος ἐκ τοῦ σῆκοῦ τοῦ θείου συληθέντων ὑπὸ μυῶν, καὶ κυνὸς παρανοίξαντος τὴν θύραν, ἢ καὶ ἐν τῷ ἱεουργεῖν τὸν ἱερέα καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τὰς εὐχὰς ὑπαναγινώσκειν, λαθῶν μῦς τις μετὰ τὴν προσκομιδὴν ἀφήρπασε τὸ ἱεουργούμενον θεῖον σῶμα· πῶς χρὴ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐπιτιμηθῆναι τοὺς ἱερεῖς;

Ἱερεῖς τινες ἀφοριζόμενοι παρὰ τῶν οἰκείων ἀρχιερέων, τοῦ ἀφορισμοῦ καταφρονοῦσι, καὶ ἐπιτετιμημένοι ὄντες εἰσέρχονται καὶ ἱεουργοῦσι· πῶς δεῖ τούτους κολασθῆναι;

(1) Μανουὴλ ὁ Β', ὃν τινες συγχέουσι μετὰ Μανουὴλ τοῦ Χαριτοπούλου, ἢ φιλοσόφου, πατριαρχεύσαντος τὸ 1222, ἐκλέγεται οἰκουμενικὸς πατριάρχης τὸ ἔτος 1240 ἢ 1242 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Βατάτση. Ἐπατριάρχης δὲ ἔτη 14.

Λαϊκοὶ διγαμήσαντες καὶ παιδοποιήσαντες, ὑπερβάντες τὰ τεσσαράκοντα ἔτη, παρενοχλοῦσι καὶ εἰς τρίτον ἔλθειν συνοικέσιον, ἕνεκα τῆς ἀνατροφῆς τῶν προὔπαρχόντων παίδων αὐτοῖς, καὶ τοῦ μὴ χύδην ἀμαρτάνειν· εἰ ἀνέγκλητον αὐτοῖς τριγαμῆσαι;

Ἀντιμίνσια ἴσμεν γινόμενα, ἐπὶ ὃ ἀρχιερεὺς δι' ἑαυτοῦ ἐνεργήσῃ τὸν ἐγκαινισμόν, καὶ ἐκ τοῦ πανίου τοῦ ὑποστρωθέντος καὶ περιειλήσαντος τὴν τράπεζαν, εἰς βραχέα τεμνομένου, καὶ γραφομένου, τοῖς ἱερεῦσι δίδοσθαι· καὶ ἄνευ τούτων μὴ δύνασθαι ἱερουργεῖν· ἔνθα οὖν ἐστι τούτων ἔνδεια, τί δεῖ πραχθῆναι, ἵνα μὴ μένωσιν οἱ ἱερεῖς ἄνευ ἱερουργιῶν;

Τινὲς ἱερεῖς λανθανόντως ἐποίησαν τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ εὐλογήσεις· ποταπὸς ἄρα ὁ γάμος οὗτος, καὶ ποίοις ἐπιτιμίοις ἀλίσκονται οἱ οὕτως ἱερολογήσαντες ἱερεῖς;

Πρὸς γοῦν ταύταις ταῖς ἐρωτήσεσιν, ἡ μετριότης ἡμῶν τοιαύτας τὰς λύσεις ἐπήνεγκεν.

Οἱ ἀπὸ τῶν οἰκείων ὑποχωρήσαντες γυναικῶν ἄνδρες δι' ὅποιανδήποτε αἰτίαν, καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διάγοντες, ἀφορισμοῦ εἰσιν ἄξιοι, εἰ ἀνεπιστρόφως ἔχουσι, καὶ πρὸς τὰς οἰκείας γυναῖκας οὐ προαιροῦνται πάλιν νοστήσαι· εἰ δὲ ἄδηλοι εἶεν, καὶ προέβη καὶ ἔρευνα τούτων ἐξ ἀποστολῆς τῶν γυναικῶν αὐτῶν, καὶ πενταετία παρῆλθεν ἐξ ὅτου ἀφανεῖς οἱ ἄνδρες τούτων ἐγένοντο, αἰχμάλωτοι τυχὸν γεγονότες, ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἀφανισθέντες· τῶν τοιούτων αἱ γυναῖκες ἀκωλύτως κατὰ τὸν ἐκχωροῦντα νόμον ἑτέροις συναφθεῖεν ἀνδράσιν· αἱ δ' ἄλλαι, ὧν οἱ ἄνδρες ἔτι περίεσι, τοὺς οἰκείους ἄνδρας ζητεῖτωσαν.

Οἱ πταίσαντες ἱερεῖς, οἱ τοὺς προηγιασμένους ἄρτους πεποικότες τοὺς ὑπὸ κυνῶν τῶν παρανοιζάντων τὴν τοῦ ναοῦ πύλην ἀφανισθέντας, τῆς ἱερουργίας πρὸς καιρὸν τὸν παρὰ τὴν διάκρισιν κείμενον τοῦ αὐτοῦ ἀρχιερέως παυσάσθωσαν, ὡς μὴ τὴν ἱκανὴν πεποικότες ἀσφάλειαν· οἱ δ' ἄλλοι, οἱ τοὺς ἄρτους ὑπὸ μυῶν ἐν τῇ προσκομιδῇ ὀλέσαντες, ἀνεπιτίμητοι διαμεινάτωσαν, ἐπεὶ πλεῖστα τοιαῦτα πολλάκις γίνονται· οἱ καὶ ἑτέραν προσφορὰν ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ εἰσάξουσι, καὶ προσκομιδὴν ποιήσουσι, καὶ τὴν ἱερουργίαν τελειώσουσιν.

Οἱ ἀφωρισμένοι καὶ ἱερουργοῦντες, καθαιρέσεώς εἰσιν ἄξιοι· καὶ εἰς τὴν τοῦ ἐπισκόπου αὐτῶν τοῦτο κείσθω διάκρισιν.

Οἱ τρισὶ γάμοις συμπλακῆναι βουλόμενοι μετὰ τὴν τεσσαρακονταετίαν, ὡς πολυγαμίαν τοῖς Χριστιανοῖς οὐκ ἀνήκουσαν ζητοῦντες, ἄπρακτοι ἀποπεμφθήσονται· εἰ δὲ καὶ βίαν ἐπάγουσι, καὶ ἐπιτιμηθήσονται.

Τὰ ἀντιμίσια οὐκ εἰς πάσας ἀνάγκη κείσθαι τὰς ἀγίας τραπέζας, ἀλλ' εἰς αὗτ' οὐ γινώριμόν ἐστιν εἴτε καθιερωμένοι εἰσιν, εἴτ' οὔ· τὰ γὰρ ἀντιμίσια καθιερωμένων ἀγίων τραπέζων τόπον ἐπέχουσι· καὶ ἔνθα εἰσὶ γινώριμοι καθιερωμένοι τράπεζαι, οὐ χρεῖα ἀντιμισίων ἐκεῖ.

Οἱ πεποικότες τὰς γαμικὰς ἱερολογίας ἱερεῖς ἐν τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, εἰ μὲν ἐξ ἀφελείας τοῦτο πεποιήκασι, μετρίων ἐπιτιμίων εἰσιν ἄξιοι· εἰ δ' ἐκ σκαιοτροπίας καὶ κρύφα, μειζοτέρων ἐπιτιμίων, τῶν παρὰ τῇ διακρίσει κειμένων τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν. Τα δὲ παρ' αὐτῶν γινόμενα συνοικέσια, ὡς ἱερολογίαν δεξάμενα, τὸ στέργον ἔξουσι καὶ ἀπερικλόνητον. Εἶχε τὸ, Μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐπινεμήσεως η', καὶ τὴν κηρίνην πρασίνην σφραγίδα.

Β'. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ.

ΜΗΝΙ Ἰουλίῳ ἰ, ἡμέρᾳ α', ἐπινεμήσεως η', προκαθημένου τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη, τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μανουὴλ, ἐντὸς τῆς περιωνύμου καὶ πανυπερλάμπρου σεβασμίας βασιλικῆς μονῆς, τῆς ἐπ' ὀνόματι μὲν τιμωμένης τῆς ὑπεραμώμου Θεομήτορος τῆς Γοργεπηκόου, τῶν Σάνδρων δὲ ἐπικεκλημένης· συνεδριαζόντων τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύνῃ αὐτοῦ καὶ ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, Μητροφάνους· τοῦ Σάρδεων καὶ ἐξάρχου πάσης Λυδίας, Ἀνδρονίκου· τοῦ Φιλαδελφείας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Συρακούσης, Φωκᾶ τοῦ Ποντοπρακλείας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Κλαυδιουπόλεως, Νικηφόρου· τοῦ Σμύρνης, Γεωργίου· τοῦ Δυρράχίου, Ῥωμανοῦ· καὶ τοῦ Μηθύμνης, Μιχαήλ· παρισταμένων καὶ θεοφιλεστάτων δεσποτικῶν ἀρχόντων.

Ὁ ἐν σώμασιν αἱ ψυχαί, τοῦτ' ἐν πράγμασιν οἱ καιροί· καὶ κινουσιν αὐτὰ, καὶ ἄλλως ἄλλοτε ταῦτα μετατιθέασιν, εὐπρόσωποις αἰτίαις ὑπέκοντες. Εἰς τί δὲ ἡ καιρικὴ αὕτη μετάθεσις, καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ἐναλλαγὴ καὶ μετάδοσις; Ὁ λόγος, καιροῦ καλοῦντος, μετατιθέσθω ταῦτα, καὶ ἐναλλαττέσθω πρὸς τὸ σαφέστερον. Ὁ τῆς ὑπὸ τὴν τῆς Λαρίσσης μητρόπολιν ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ἐζεροῦ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Ἰωάννης, μακρὰν τ' ἀνατλὰς ὁδοπορίαν, ἐγκοπὸν τε καὶ δύσιππον, καὶ πρέσβυς ἀφικόμενος πρὸς τὸν κοσμικὸν φωσφόρον, τὸν κράτιστον καὶ ἅγιόν μου αὐτοκράτορα, ἐξ ἀποστολῆς τοῦ πανευτυχεστάτου δεσπότη καὶ ποθεινοτάτου εἰοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ἀμέσως τούτῳ προσομιλήσας, καὶ πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὸν ἐπεχωρίασε στερέωμα· καὶ τοὺς φαιδρὸν ἴσα καὶ ἄστρασι λάμποντας ἱεράρχας, ἀδελφούς καὶ συλλειτουργοὺς τῆς ἡμῶν μετριότητος, τῇ ἡμῶν εὐρῶν συνεδριάζοντας μετριότητι, χάρτην ἐπὶ τοῦ μέσου προέτεινε, καὶ ἀπολογίαν ἐζήτηε ἐγκάνονον· εἶχε δὲ οὕτω τὰ τοῦ προβλήματος.

Φῶς γνώσεως δοῦναί μοι ἐξαίτουμαι παρὰ τοῦ παναγιωτάτου δεσπότη μου καὶ κυρίου, τοῦ οἰκουμενικοῦ φωστήρος, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν θείας καὶ ἱερᾶς τῶν ἱεραρχῶν ὁμηγύρευς, ἐπὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν πρὸς τὸ ὕψωμα τούτων ποιήσασθαι κατετόλμησα, τῷ θεῷ πεισθεὶς ῥήματι· Ἐπερώτησον, γάρ φησι, τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι. Ἐξεστὶ τοῖς μητροπολίταις, γνώμη τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων, δι' αἰτίαν εὐπρόσωπον, ἣν ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ καὶ τὰ πράγματα, μεταθεῖναι ἐπίσκοπον ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς ἐπίσκοπὸν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν μητρόπολιν τελούσας ἄμφω τὰς ἐπίσκοπας, ἢ οὐ; ἐπιτετράφθαι γὰρ τὴν μετάθεσιν, καὶ πολλοὺς τῶν ἀρχιερέων κατὰ διαφόρους καιροὺς οὐκ εἰς ὁμοτίμους, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς ὑπερβεβηκότας θρόνους μετατεθῆναι, οἱ τῶν ἱερῶν πυκτίδων λέγουσιν ἐπιστήμονες· ἀλλ' ἡμεῖς ἐκ τῆς ὑμῶν μεγαλειότητος τὸ περὶ τούτου βέβαιον γνωρίσαι δεόμεθα. Ἐλέγε ταῦτα τὸ πρόβλημα· καὶ ὁ Ἐζεροῦ ἐζήτηε ἐπ' αὐτῷ ἀπολογίαν ἔγγραφον. Ἡ γοῦν μετριότης ἡμῶν, μετὰ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἀδελφότητος τὰ περὶ τούτου κοινολογησαμένη, τοιαῦτά τινα

συνοδικῶς ἀποφαίνεται· ὡς, εἴπερ ὁ τῆς συνόδου μητροπολίτης, συναινέσει τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, δοῦναί τινι θελήσει, κατὰ τὸν τῆς ἐπιδόσεως λόγον, καὶ ἑτέραν ἐπισκοπὴν, ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ ταύτην τελοῦσαν, ἀπροκριματίστως τοῦτο ποιήσῃ· ἐπεὶ καὶ παρ' ἡμῖν τοιαῦτα διὰ τὸν τῆς φιλαδελφίας ὁσημέραι τρόπον ἐνεργεῖται· καὶ ποιήσεται ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐπισκοπῇ καὶ πάσῃ τῇ ταύτης ἐνορίᾳ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἱεραρχικῶν ἀπάντων δικαίων, ὅσα καὶ γνήσιος ἀρχιερεὺς αὐτῆς, πάρεξ τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ συνθρόνῳ ἐγκαθιδρῦεσθαι.

Εἰ δ' αὖ γε μετὰ τῆς οἰκείας συνόδου ὁ μητροπολίτης, δι' αἰτίαν ἐπαινουμένην, καὶ ἀπολογίαν εὐπρόσωπον, (ὠφέλεια δ' αὕτη ψυχῶν, καὶ κυβέρνησις ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως,) εὐδοκήσῃ ἀποθέσθαι μὲν τὸν θρόνον καὶ τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ὄνομα, τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, μεταθεῖναι δὲ τοῦτον ἐν ἑτέρᾳ ἐπισκοπῇ ὑπ' αὐτὸν δὴ τὸν μητροπολίτην τελοῦση, ἀνεκδοιάστως τοῦτο καὶ ἀκωλύτως διαπράττεται, ὡς τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας ποθητῆς εὐσεύσεως καὶ παρὰ τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ τῇ ἱερᾷ αὐτῆς ἀδελφότητι· ὅθεν καὶ δεκτὴ λογισθήσεται ἡ μετάθεσις, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, καὶ ἔξει τὸ στέργον καὶ ἐνεργὸν, ὡς μηδὲν τὸ προσιστάμενον κεκτημένη· ἐπεὶ περ οἶδεν ἡ ἐγκάνονος παρατήρησις κατὰ διαφόρους καιροὺς μεταθέσεις γενομένας ἀρχιερέων, ἐπισκόπων, καὶ μητροπολιτῶν, οὐκ εἰς ἰσοστασίους θρόνους, ἀλλὰ γε δὴ καὶ εἰς ὑψηλοτέρους καὶ ὑπερέχοντας, διὰ καταρτισμὸν τῶν λογικῶν θρεμμάτων τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κυβέρνησιν. Ταῦτα παρεκβλήθηντα ἀπὸ τῶν ἡμερησίων συνοδικῶν παρασημειώσεων, καὶ τῇ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μανουὴλ βεβαιωθέντα, ἐπεδόθη μηνὶ καὶ ἐπινεμήσῃ τοῖς προγεγραμμένοις, ἔτους 5ψνῆ'. Εἶχε τὸ, Μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐπινεμήσεως ἡ', διὰ τῆς πατριαρχικῆς καὶ θείας χειρὸς, καὶ τὴν συνήθη μολυβδίνην βούλαν.

Γ'. ΠΕΡΙ ΚΤΗΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

ΑΝΗΝΕΧΘΗ τῇ ἡμῶν μετριότητι παρὰ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς μητροπόλεως Λαρίσσης θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Δομοκοῦ (1) Δημητρίου, ὡς οἱ κτητορικὸν δίκαιον ἀνακαλούμενοι ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ τελοῦντι ἀνέκαθεν μοναστηρίῳ τοῦ ἐν ἁγίοις μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, τῷ Ποκοβίῳ ἐγχωρίως ἐπονομαζομένῳ, ὀρεγόμενοι μὲν κατεξουσιάζειν τέλος τῆς τοιαύτης μονῆς, καὶ τοῖς ἀφιερωμένοις αὐτῇ πράγμασιν ὡς οἰκείους χρῆσθαι, τῆς δὲ παραλόγου ταύτης ὀρμῆς παρὰ τοῦ ρηθέντος ἐπισκόπου ἀνακοπτόμενοι, καὶ μὴ ἐγχωρούμενοι τὸ τοιοῦτον ἄτοπον διαπράττεσθαι, εἰς ἄμυναν τούτου δῆθεν διεγειρόμενοι, πειρῶνται ἕτερον ἀνεγεῖραι ναὸν ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ, καὶ ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ μοναστηρίου τὰ παρὰ τῶν προγόνων αὐτῶν, ἢ τινῶν προσγενῶν αὐτῶν φιλοχρίστων, προσκυρωθέντα αὐτῇ κτήματα, ἀφιερῶσαι δ' αὐτὰ τῷ παρ' αὐτῶν ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ ἀνεγερθησομένῳ ναῷ. Ἡ γοῦν μετριότης ἡμῶν, τὸ τοιοῦτον αὐτῶν παράλογον διανόημα πρόβριζον ἀποτεμεῖν βουλομένη, ὡς τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένον παντάπασι, διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος, ἀναπόσπαστα μέχρι παντὸς μένειν παρὰ τῇ ἐπισκοπικῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὰ προσόντα αὐτῇ ὁποιαδήτινα κτήματά τε καὶ πράγματα· καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Δομοκοῦ (2) διεξάγεσθαι ταύτην, καὶ πνευματικῶς διιθύνεσθαι· οὔτε γὰρ ταῖς δομήτορσιν, οὔθ' ἐτέρῳ τινὶ ἕξεσθιν ἀπὸ ἐπισκοπικῆς μονῆς ἀποσπᾶν κτήματα, καὶ προσκυροῦν ταῦτα πατριαρχικῇ μονῇ, ἢ εὐκτηρίῳ ναῷ. Εἰ δέ τις βούλεται ἀνεγεῖραι μονὴν, ἢ εὐκτήριον σηκὸν ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ, εἰς μὲν τούτου ἀνέγερσιν οὐ κωλυθήσεται παρὰ τινος· φροντισάτω δὲ πρότερον προσκυρῶσαι αὐτῷ κτήματα ἀπὸ τῶν οἰκείων· τὰ γὰρ τῇ ἐπισκοπικῇ μονῇ προσόντα κτήματα, ἀναπόσπαστα παρ' αὐτῇ, ὡς εἴρηται, ἐς τὸ διηνεκὲς ἔσονται. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

(1) (2) Δομινίκου Δ, Ἄλλ' ἐπισκοπὴν Δομινίκου ὑπὸ τὸν Λαρίσσης τίς ἤκουσε;

Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ ἐτέρας μονῆς ἀρχῆθεν διαφερούσης τῆ τοῦ Δομοκοῦ (1) ἐπισκοπῆ, εἰς Κρομπούς μὲν οὔσης, ἐπ' ὀνόματι δὲ τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων Θεοδώρων τιμωμένης, ἀνέφερα τῆ ἡμῶν μετριότητι ὁ αὐτὸς ἐπίσκοπος, ὡς φθάσειε καὶ ταύτην ὁ δεσπότης ἐκεῖνος κύριος Μανουὴλ ὑποθεῖναι εἰς μετόχιον τῆ ἐν τῷ θέματι τῶν Σερβίων πατριαρχικῆ μονῆ τῶν ἁγίων Θεοδώρων· οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς τοιαύτης πατριαρχικῆς μονῆς, τοῦ ἐπισκόπου κατεξανιστάμενοι, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀπαναινόμενοι ποίμανσιν, τὴν μὲν ἀναφορὰν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ἐπισκοπικοῦ μοναστηρίου, τοῦ εἰς μετόχιον, ὡς εἴρηται, ἐκδοθέντος αὐτοῖς, τέλεον ἐξώθησαν, τὴν πατριαρχικὴν δὲ ἀντεισήγαγον· καὶ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἀκανόνιστον πάντη, ἀπείργουσα ἡ μετριότης ἡμῶν, διορίζεται, ὡς, ἐὰν (ὡς ὁ ἐπίσκοπος ἀνήνεγκε) πρὸ τοῦ εἰς μετόχιον ὑποτεθῆναι τῆ πατριαρχικῆ μονῆ, τὸ εἰς Κρομπούς μοναστήριον ἐπισκοπικὸν ἦν, καὶ παρὰ τοῦ κατὰ καιροῦ ἐπισκόπου Δομοκοῦ (2) διεξήγετο, ἵνα ἔχη καὶ αὔθις ὁ ἐπίσκοπος τὴν οἰκείαν ἀναφορὰν ἐν αὐτῷ, ὡς γνήσιος ἀρχιερέυς· ὁ γὰρ ἐκδεδωκὼς τοῦτο τοῖς μοναχοῖς εἰς μετόχιον, τὴν χρηματικὴν μόνην δεσποτείαν ἐκδοῦναι ἠδύνατο, οὐ μὴν δὲ καὶ τὴν πνευματικὴν τοῦ ἐπισκόπου ἀναφορὰν, καὶ τὴν τῶν ψυχικῶν σφαλμάτων ἀνάκρισιν. Ἐσεῖται γοῦν ἡ ῥηθεῖσα τῶν ἁγίων Θεοδώρων μονῆ, ἢ εἰς Κρομπούς διακειμένη, ὑπὸ τὴν ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν· εἰ μὴ πως δυνηθῶσιν οἱ τῆς πατριαρχικῆς μονῆς μοναχοὶ δεῖξαι, ὡς καὶ τὸ τοιοῦτον μοναστήριον ἀνηγέρθη ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ. Εἶχε τὸ, Μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐπινεμήσεως ἡ', διὰ τῆς πατριαρχικῆς θείας χειρὸς, καὶ τὴν κηρίνην πρασίνην σφραγίδα.

(1) (2) Δομνίκου Α.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (1).

ΝΕΑΡΑ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ,

*Καὶ τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων ἀρχιερέων τῆς ἱεραῆς
συνόδου αὐτῆς (2).*

ΕΙ ΚΑΪ ΤΙΝΙ τῶν δικαιοθέντων ἀπὸ Χριστοῦ ἰθύνειν τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας ἧς ἔλαβε τῶν ἐθνῶν πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς κληρονομίαν ποτὲ μόνην, εἴπερ τι (3) ἄλλο τῶν ὄσα ταύτην κατακοσμεῖ, ἀσυγκρίτως ὑπερκεῖσθαι πάντων, ὀρθῶς καὶ φρονεῖν, καὶ κρίνειν, καὶ ἐγκολποῦσθαι, καὶ ἐκδικεῖν, καὶ αὐξεν (4) εἰς δύναμιν μετὰ Θεοῦ (5) ἐξεγένετο τὴν εὐσέβειαν, ἐξόχως οἶμαι τοῦτο καταπλουτῆσαι (6), καὶ ταύτην μόνην ἡγεῖσθαι ἐντρύφημα (7), καὶ γαυρίαμα, καὶ δόξαν, καὶ βασιλείαν (8) τὴν

(1) Ἀθανάσιος ὁ πρῶτος, ἀνὴρ λόγιος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ἄκρος ζηλωτῆς, ἀναβαίνει εἰς τὸν οἰκουμένικόν θρόνον τὸ ἔτος 1289, καὶ διοικήσας τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη τέσσαρα, παραιτεῖται τοῦ θρόνου· διαδέχεται δὲ αὐτὸν Ἰωάννης ὁ ἐκ Σωζουπόλεως, οὗ παραιτηθέντος μετὰ ὀκταετίαν, προέστη αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1302 ἕως τοῦ ἔτους 1311. Σώζονται δὲ ἀνέκδοτα διάφορα αὐτοῦ συγγράμματα, ἐπιστολαί, αἱ δύο παραιτήσεις, καὶ ἡ παρὰ Ἀίμβραχίου τὸ πρῶτον, νῦν δὲ τὸ δεύτερον ἐκδιδομένη νεαρά.

(2) Ἐπιγραφή τῆς νεαρᾶς, ὡς σώζεται ἐν χειρογράφῳ νομικῷ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητροπολίτου Ἀργολίδος (πρώην Αἰγίνης καὶ Ὑδρας) Γερασίμου. (Τὰς ἐκ τοῦ Χειρ. τούτου γραφᾶς σημειοῦμεν οὕτω. Χειρ. Γ.)

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εὑρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 3, νομικῷ Χειρ. κώδικι τῆς ἐν Βιέννῃ βιβλιοθήκης οὕτω· Νεαρά ἐκτεθεῖσα παρὰ τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἀθανασίου, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τῆς γ'. Ἰνδικτιῶνος τοῦ ς' αἰῶν' ἔτους, ἔχουσα οὕτω. — Ἐν δὲ τῷ ὑπ' ἀρ. 1356 Χειρογράφῳ κώδικι τῆς ἐν Παρισίοις αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης φύλλ. 270 οὕτω· Νεαρά ζήτησις τοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἀθανασίου, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἱεραῆς συνόδου, πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα κυρὸν Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, περὶ τινῶν κεφαλαίων νομίμων, τύπον ἔχουσα νεαρᾶς, ἧτις καὶ ἐστέρθη τότε παρὰ τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως. — Τέλος ἐν τῇ Ἀίμβραχίῳ ἐκδόσει τῆς Ἐξαβιβλου τοῦ Ἀρμενεπόουλου οὕτως· Ἀθανασίου τοῦ χρηματίσαντος Κωνσταντινουπόλεως περίληψις τῆς Νεαρᾶς. — (3) Εἴπερ τι Ἀίμβ. — (4) καὶ εἴξει. Ἀίμβ. — (5) μετὰ Θεοῦ Χειρ. Γ. — (6) καταπλουτῆσαι Χειρ. Γ. — (7) κλῆσις καὶ ἐντρύφημα 1351 Α. (χειρόγραφον τῆς ἐν Παρισίοις αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης). — (8) γαυρίαμα καὶ δόξης ἀδικδόχου καὶ βασιλείου φρενὸς ἐμπόρευμα μεγαλοφύς. 1351 Α.

ἐκ Θεοῦ βασιλείαν σου· καὶ γένοιτο ταύτη πρὸς τοῦ παμβασιλέως ἡμῶν καὶ Θεοῦ τῶν ὅσοι ταύτης ἡξίωvται ὑπεραρθῆναι μειζρόνως, δι' ἧς αὐτῇ μὲν οἰκειώσις πρὸς Θεὸν, τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ δόξα (1), καὶ παντὸς ἀγαθοῦ τῷ ὑπηκόῳ ἐπίδοσις, ὡς λελογίσμεθα (2) καὶ ἡμεῖς, καὶ εὐχόμεθα, καὶ ἐλπίζομεν· οἷς (3) καὶ θάρρῳσα ἢ σήμερον ὧδε εὐρισκομένη πληθὺς σὺν ἡμῖν τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων (4), ὁ Ἡρακλείας, φημί, ὁ Ἀγκύρας, ὁ Σάρδεων, ὁ Χαλκηδόνος, ὁ Πισσιδίας, ὁ Ἀπαμείας, ὁ Κρήτης, ὁ Διδυμοτείχου, ὁ Φιλιππουπόλεως, ὁ Χερσῶνος, ὁ Προικοννήσου, ὁ Κίου, ὁ Βερρόιας, ὁ Ἀχεράου, ὁ Περγάμου, ὁ Βιζύης, ὁ Μεσσήνης, ὁ Δέρκων, ὁ Καρπάθου, οἱ ὑποψήφιοι Δυρράχίου καὶ Λωπαδίου (5), ταύτην αὐτὴν ποιούμεθα τὴν ἀναφορὰν (6), τῇ μὲν πολιτεία ἀδιστακτως ἐπωφελῆ, τῷ δὲ ζήλῳ τῆς ἀγαθῆς σου καὶ βασιλικωτάτης ψυχῆς περὶ τὰ καλὰ (7) πρεπωδεστάτην καὶ συνετὴν, καὶ εὐνομίαν τῷ ὑπηκόῳ (8), καὶ δὴ καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀποικοινομένοις ἀπονέμῃσιν πρόσφορον, ἐξ ὧν ἀποκείσεται πλουτισμὸς θεϊκῆς μισθαποδοσίας καὶ οὕτως ὑπερφεροῦς (9) τῇ ἐκ Θεοῦ βασιλείᾳ σου, καὶ εἰς μνημόσυνον ταύτης ὑπάρξει αἰώνιον (10). ἔχει δὲ οὕτως.

Α'. Τοὺς μὴ ἐπὶ παιδί τελευτῶντας (11) ἄνδρας, ἢ γυναῖκα (12), μὴ ἀρπαγὴν ὑπομένειν τῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐναπολειφθὲν παντελῶς μέρος ἀβιώτων ὄντως (13), καὶ διπλὴν συμφορὰν, καθὼ καὶ ἀβιωτικίον ἀρμοζόντως ἐκάλεσαν (14),

(1) δι' ἧς ἐγγύτης σοι πρὸς Θεὸν, καὶ οἰκειώσις, καὶ δόξα τῇ Ἐκκλησίᾳ 1351. Α. — (2) ὡς ἡμεῖς λογιζόμεθα 1351. Α. — (3) ἧς Ἀϊμβ. — (4) τὸ 1351. Α. προστίθησι μὴδὲν ἄλλο πνεόντων καὶ δι' εὐχῆς τιθεμένων, ἢ τὸ ἐπιβῆναι πᾶσαν τὴν ποίμνην Χριστοῦ εἰρηναίως καὶ θεαρέστως ἰθυνομένην πρὸς ἅπαν λυσιτελοῦν καὶ σωτήριον. — (5) Λωπαδίου Χειρ. Γ. — (6) ἀντί, ταύτην — ἀναφορὰν, τὸ 1351. Α. φέρει, τὰ τῇδε κρατῆσαι εἰς νεαρὰν ἀναφορὰν πεποιήμεθα. — (7) ἀντί, τὰ καλὰ, τὸ 1351. Α. φέρει, τὰ βέλτιστα. — (8) ἀντί, εὐνομίαν τοῦ ὑπηκόου, τὸ 1351. Α. γράφει, καὶ πρὸς τὸ εὐνομεῖν τὸ ὑπῆκοον, καὶ δῆπουθεν, — (9) ἀντί, μισθαποδοσίας — ὑπερφεροῦς, τὸ 1351. Α. γράφει, μισθαποδοσίας ἐκεῖθεν πρεπωδεστάτης. — (10) ἐπαινετὸν καὶ αἰώνιον 1351. Α. — (11) τελευτῆσαι φθάσαντας 1351. Α. — (12) ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, 1351. Α. — (13) οὕτως, ἀντί, ὄντως, Χειρ. Γ. — (14) ἀντί, παντελῶς — ἐκάλεσαν, τὸ 1351. Α. γράφει, παντελῆ τὸ μέρος ἔχειν τῶν ὑπαρχόντων τὸ εὐρισκόμενον ζῆν συμφορὰν ἀπάνθρωπον καὶ διπλὴν καὶ πάντη ἀβιώτων, ὡς ἔστι καὶ ἀρμοζόντως κοινοπλεκτούμενον.

οὐ (1) παρὰ τῶν τὰ δημόσια διενεργούντων, οὐ (2) παρὰ (4), τῶν εἰς παροικίαν ἐχόντων αὐτοῦς, ἢ καὶ Ἐκκλησιῶν (3), ἢ καὶ μονῶν, ἀλλ' ἔχειν ἢ δεσποτεία τοῦ βίου τὸ τρίτον τὸ τρίτον ὁ ἀπελθῶν, καὶ τὸ τρίτον ὁ ζῶν (5)· εἰ δὲ οὕτως (6) ἀπέλθῃ, ἐπὶ (7) πατρὶ, ἢ μητρὶ, ἢ ἀδελφῶ, ἀνήκειν αὐτοῖς ταῦτα. (8)· Εἰ δὲ μὴ ἔξει τινὰ τῶν ρηθέντων, ὑπάγειν τότε τῇ δεσποτεία τὸ ἡμισυ, καὶ μνημοσύνοις χάριν (9) ἐκείνου τὸ ἡμισυ.

Ἔτερον.

Β'. Καὶ ἵνα πάσαις ταῖς πόλεσι (10) κηρυχθῆ, ἀτιμωρήτους (11) μὴ ἔξῃ τοὺς ἀλόντας πορνεία, μοιχεία, αἰμομιξία, ἀρρένομανία, γοητεία, ἢ ἄλλω τινὶ τῶν ὅσα εἰς χόλον Θεοῦ, καὶ βλάβην ψυχῶν ἀναίδην προβαίνοντα, ἀλλ' ἐκδικεῖσθαι νομίμως καὶ φιλανθρώπως· ἐπεὶ καὶ τῷ μακαρίῳ Παύλῳ ἠξίωται Θεοῦ διάκονος διὰ ταῦτα ὁ ἄρχων ὀνομασθῆναι, ὡς μήτε εἰκῆ φορεῖν τὴν μάχαιραν, τότε ἐκδικῶν εἰς δικαίαν ὄργην τοῖς τολμῶσι παρανομεῖν καὶ τὰ χεῖριστα διαπράττεσθαι.

Ἔτερον.

Γ'. Καὶ ἵνα προκηρυχθῆ (12), γυναῖκα μὴ ἐπιβρίπτειν καὶ μᾶλλον παρθένον τῷ βουλομένῳ αὐτὴν (13), ἀλλ' εἰ μὲν πάθοι

(1) (2) μὴ, ἀντί, οὐ, 1351. Α. — (3) ἐχουσῶν Ἐκκλησιῶν, 1351. Α. — (4) ἀντί, ἔχειν — τὸ τρίτον, τὸ 1351. Α. γράφει, τὸ τρίτον τὸν βίον ἐκείνου τῇ δεσποτεία. — (5) ἀντί, τὸ τρίτον ὁ ἀπελθῶν — ὁ ζῶν, τὸ 1351. Α. γράφει, τῷ ἀπελθόντι καὶ τῷ ζῶντι τὸ τρίτον. — (6) ἀντί οὕτως, τὸ 1351. Α. καὶ οὕτως. — (7) ἄνευ τῆς ἐπὶ, Ἄϊμβ. — (8) Χειρ. Γ. — αὐτῷ Ἄϊμβ. ἀντί, ἀνήκειν αὐτῷ, τὸ 1351. Α. γράφει, ἐστὶ τὸ ἀπὸ νόμου κληρονομεῖν. — (9) ἀντί, εἰ δὲ μὴ ἔξει — χάριν, τὸ 1351. Α. γράφει, εἰδέ γε μηδεὶς τῶν ρηθέντων προσῆ τῷ ἀποιχομένῳ, τῷ δημοσίῳ τότε ἡμισυ καὶ μνημοσύνοις. — (10) τὸ 1351. Α. προστίθησιν, ἡμετέραις. — (11) ἀτιμώρητον Ἄϊμβ. ἐν δὲ 1351. Α. ἀπὸ τοῦ, ἀτιμώρητον, οὕτως ἀναγινώσκειται τὸ χωρίον· μηδένα κατατολμᾶν ἀναίδην εἰς χόλον ψυχῶν διαπράττεσθαι, πορνείαν, φημί, καὶ μοιχείαν, ἀρρένομανίαν, αἰμομιξίαν, ἢ ἀδικίαν, ἢ γοητείαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα τελεῖν, ἀλλ' ἐκδικεῖσθαι νομίμως καὶ μὴ καταφρονήσει, μὴ λήμματι, μὴ προσώπῳ τὸν κρίνειν λαχόντα τὰ τοιαῦτα ἔᾶν, ἀφιλανθρώπου μενούσης τοῦτον δίκης ἐκεῖ, ὅτι μὴ διὰ φόβου τῆς ἀπωλείας ἀνθρώπου ἀνέσπασεν, οὐδὲ Θεοῦ ἐφάνη διάκονος ἐκδικῶν εἰς δικαίαν ὄργην τοῖς πρᾶττουσι κακὰ, φορεῖν τῇ ἀνευρηγησίᾳ εἰκῆ κακῶς προκρίνας τὴν μάχαιραν, ἢ Θεοῦ χρηματίσαι διάκονος. — (12) ἀντί, προκηρυχθῆ, τὸ 1351. Α. γράφει, καὶ στεροχθῆ. — (13) ἀντί, αὐτὴν τὸ 1351. Α. γράφει, ἐπ' αὐτῆς τὴν τιμὴν.

εἶαν (1) ἐν ἐρημίᾳ, ὡς τοῖς νόμοις δοκεῖ, ἐκδικεῖσθαι αὐτήν(2)· εἰ δὲ τὴν ταύτης τιμὴν ἀβιάστως ἐκδῶ (3), κουρᾶ καὶ πομπῇ σωφρονίζεσθαι, ὅτι μὴ τὴν νικῶσαν τῇ σωφροσύνῃ ἀπεχαρίσατο (4)· τῷ δὲ γε φθορεῖ (5) μὴ τὸ ἀζήμιον ἦ, ἀλλὰ μάλλον δικαίως (6) ἀποπληροῦν τῷ δημοσίῳ τὸ ἔννομον· εἰ δὲ μὴ ἔχη, καὶ πάλιν τὸ ἔννομον.

Ἔτερον.

Δ'. Καὶ νόμος ἀκυρωθῆ (7) ὁ διοριζόμενος, τῇ ἀπελθούσῃ ἐπὶ παιδί, γυναικί, ἢ ἀνδρὶ, εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς ἀπελθόντος, κληροῦσθαι τῷ ζῶντι (8) τὰ τοῦ παιδὸς πάντα πατρῶα, εἰ τύχοι, ἢ μητρικά, καὶ (9) τοῖς ταλαιπώροις γονεῦσι τοῦ τεθνεῶτος πρὸς τῇ ἀποβολῇ τοῦ φιλτάτου καὶ περιουσίαν οὐκ ὀρθῇ διακρίσει στερίσκεσθαι (10), ἀλλὰ τηρεῖσθαι τὸ τρίτον (11) αὐτῆς (12) τῆς προικῆς εἰς μνημόσυνα τοῦ ἀποικομένου (13), καὶ τοῖς γονεῦσι τὸ τρίτον, καὶ τῷ μνηστῆρι τὸ τρίτον, ἢ τῇ μνηστῆ (14).

Ἔτερον.

Ε'. Ἴνα καὶ ὁ φόνου ἀλοῦς τιμωρῆται ἐννόμως (15) εἰς ἑαυ-

(1) ἀντί, εἰ μὲν πάθοι εἶαν, τὸ 1351. Α. γρ. εἰ βιάσεται τις. — (2) ἀντί, ὡς αὐτήν, τὸ 1351. Α. γράφει, αὐτήν ἐκδικεῖν, καθὰ τοῖς νόμοις δοκεῖ. — (3) ἀβιάστον ἐκδῶ Ἄϊμβ. — τὸ δὲ 1851. Α. γρ. εἰ δὲ ἐνδῶ ἑαυτὴν ἀβιάστως. — (4) τὰ ἀπὸ τοῦ, ὅτι μὴ, οὐ κεῖνται ἐν τῷ 1351. Α. — (5) ἀντί, τῷ δὲ γε, τὸ 1351. Α. γρ. καὶ μὴδὲ τῷ. — (6) ἀντί, μὴ τὸ ἀζήμιον — δικαίως, τὸ 1351. Α. γρ. τὸ, ἀζήμιον ἀλλὰ καὶ μάλα. — (7) καὶ ἵνα ἀκυρωθῆ Ἄϊμβ. — (8) ἀντί, ὁ διοριζόμενος — τῷ ζῶντι, τὸ 1351. Α. γρ. ὁ ἐπὶ παιδί ἀπελθούσῃ διοριζόμενος γυναικί ἢ ἀνδρὶ τοῦ παιδὸς ἀπελθόντος κληρονομεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ζῶντος. — (9) Χειρ. Γ. — ὁ καὶ, οὐ κεῖται παρὰ Ἄϊμβ. — (10) ἀντί, οὐκ ὀρθῇ — στερίσκεσθαι, τὸ 1351. Α. γρ. στερίσκεσθαι ἀδικώτατα. — (11) τὸ τρίτον μὲν, 1351. Α. — (12) τὸ, αὐτῆς, οὐ κεῖται ἐν 1351. Α. — (13) τοῦ ἀποικομένου, οὐ κεῖται ἐν 1351. Α. — (14) ἐν 1351. Α. ἀναγινώσκειται ἐνταῦθα τὸ ἐξῆς σχόλιον. Διὰ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἀθετεῖται ὁ νόμος ὁ λέγων, ὡς, εἰ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ, καὶ καταλείψῃ παιδίον, εἶτα τελευτήσῃ καὶ αὐτὸ, εἶναι κληρονόμον τὴν γυναῖκα πάντων τῶν τοῦ ἀνδρὸς πραγμάτων, ἢ τυχὸν τὸν ἀνδρα εἶναι κληρονόμον τῆς προικῆς, προαπελθούσης κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον τῆς γυναικὸς, εἶτα καὶ τοῦ παιδός. Νομοθετεῖται δὲ, ὡς, εἴπερ ποτὲ τὸ τοιοῦτον τύχος γενέσθαι, ἵνα μερίζηται ἡ προίξ ἐπὶ τρισὶ μέρεσι, καὶ ἡ μὲν μία μερίς διδῶται εἰς μνημόσυνα τοῦ τελευτήσαντος, ἢ δ' ἑτέρα, τοῖς τούτου γονεῦσιν, ἢ δὲ τρίτῃ τῷ καταλειφθέντι μίρει ἢ τοῦ ἀνδρὸς, ἢ τῆς γυναικός. — (15) δικαίως Χειρ. Γ.

τόν, ἀλλὰ μὴ δημεύηται παντελῶς (1), μεριζομένης κατὰ ψυχὴν καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, παρ' ἧς καὶ τῷ φονευθέντι μερίδα τηρεῖν, καὶ προσκληροῦν τοῦ φονέως τῷ δημοσίῳ· ποῦ γὰρ δίκαιον μὴ λαμβάνειν τὸν φονευθέντα μηδέν;

Ἔτερον.

ς'. Πρὸς τούτοις, εἰ (2) καὶ δοκεῖ, μοναχοὶ καὶ μονάστριαι μὴ διάγειν ἀτάκτως ἐν πόλεσι, καθὰ καὶ κανόσι καὶ νόμοις περὶ τούτων τεθέσπισται (3)· εἰ δ' οὖν (4) κἄν τοὺς εἰς πάθη κειμένους, εἰ μὴ βούλονται ἀποσπασθῆναι (5), καὶ γενέσθαι τῆς μετανοίας (6), καὶ ἄκοντας ἀποκλείεσθαι πρὸς τὸ ἐστενωμένη ζωῇ διαζῆν, εὐρισκόμενον τοῦτοπραχθὲν καὶ παρὰ τῶν θεοφορου-

(1) τὰ ἀπὸ τοῦ, παντελῶς μεριζομένης, ἕως τοῦ τέλους τοῦ παρόντος κεφ. οὕτως ἀναγινώσκεται ἐν τῷ 1351. Α. παντελῶς τῶν τέκνων μὴ συνειδότην, μεριζομένης αὐτοῦ τῆς οὐσίας κατὰ ψυχὴν, ἐξ ἧς καὶ διδύσθω καὶ τῷ παρόντι τὸν φόνον μία μερίς, μόνον δὲ τοῦ φονέως προσκληροῦσθαι τῷ δημοσίῳ· ποῦ γὰρ δίκαιον, μηδὲν λαμβάνειν τὸν φονευθέντα, καὶ μάλιστα εἰ ἐπὶ πενίᾳ, καὶ γυναικί, καὶ παισίν; — (2) ἢ, εἰ, οὐ καίται ἐν 1351. Α. — (3) ἀντί, καθὰ — τεθέσπισται, τὸ 1351. Α. γράφει, ἀλλ' ὡς τοῖς νόμοις καὶ τοῖς κανόσι περὶ τούτων ἐξεφωνήθη. — (4) Χειρ. Γ. — εἰ δ' οὐ Ἄϊμβ. — ἀλλ' ἐν ὑποσημ. φρονεῖ προτιμητέον τὸ, οὖν, ἀντί τοῦ, οὐ. — (5) Χειρ. Γ. — ὑποσπασθῆναι Ἄϊμβ. — (6) Χειρ. Γ. — τὴν μετάνοιαν, Ἄϊμβ. ἐν δὲ τῷ 1351. Α. τὰ ἀπὸ τοῦ, τὴν μετάνοιαν, ἕως τέλους τοῦ κεφ. τούτου, ἀναγινώσκεται οὕτω· βλέψουσιν εἰς μετάνοιαν, ἀποκλείεσθαι ἄκοντας, τρεφομένους ἄρτω μόνῳ καὶ ὕδατι. — Εἴπερ καὶ μέλει ἡμῖν τοῦ μὴ βλέπειν Θεόν, καὶ συντηρεῖν τὰ ἡμέτερα τὰς ἐργασίμους τῶν ἡμερῶν, καὶ μᾶλλον τὴν ἁγίαν Κυριακὴν ἐν ἀργίᾳ διατελεῖν τοὺς πιστοὺς, σχολάζοντας θεοῖς ναοῖς, ἀλλὰ μὴ κόμῃσι καὶ μέθαις, καπηλείᾳ καὶ θαλανεῖα μὴ ἀνοιγνύντας ἀπ' ἐνάτης αὐτῆς τοῦ σαββάτου, μέχρις ἐνάτης Κυριακῆς, ἀλλὰ μὴδ' ἐν ἄλλῃ νυκτὶ μετὰ δύοσιν ἡλίου ἐν καπηλείοις, οὐ λέγω μὴ ἐξωνεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκεσθαι τοὺς συμπίνοντας· ἀρκεῖ γὰρ ἢ τῆς ἡμέρας αὕτη κακία τοῦ πότου τοῖς οἰνοπώλαις. Εἰ δὲ καὶ γυναῖκα φαῦλα τούτων τις φωραθῆ ἐπ' ὀλίσθῳ ἔχειν ψυχῶν, τοῦ κανόνος μὴ φρίττων τὸ ἐπιτίμιον, ὑποκείσθω δημεύσει. Ἄδειῶς γὰρ ἔργα σκότους τελεῖν τοὺς δοκοῦντας πιστοὺς, ἢ κλεπτῶν καὶ πορνῶν προφανῶς ἐργαστήρια, πῶς τὴν ἄνωθεν μῆνιν καὶ τοῖς ἔρωσι καὶ σιωπῶσι μὴ ἐπισπᾶσονται, ἔπου γε τὸ καὶ μόνον οἶνον ὕδατι μίσγειν, ἐξελέγχειν ἴσμεν Θεὸν ἐν ὀργῇ; — Τὰ τιθέμενα πρόστιμα συμβολαίοις καὶ συμφωνίαις παραβαινόμενα ἐκδικεῖσθωσαν, ἵνα μὴ ὤμεν ὑπόδικοι ψευδοῦς ἐγγράφου, καὶ ἵνα καὶ τὰ συμπεφωνημένα κρατύνωνται ἀδιάλυτα. — Τὰς ταχθείσας ἱλαστηρίους ἡμέρας τῶν ἱερῶν νηστειῶν πάσας φυλάττεσθαι, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ Πάσχα, χρεῶν, καὶ ξηροφαγεῖν, καὶ γονυκλιτεῖν, ἐπιπλέον καὶ ἐλεημοσύναις προσκείσθαι, κατ' ἐξάριετον δὲ τὴν τῶν ἁγίων καὶ σωτηριωδῶν παθῶν ἐβδομάδα ἐν κατανώξει καὶ συντριβῇ διάγειν πάντα ὀρθόδοξον, ὡς μὴ καπηλείων μόνον καὶ θαλαγείων ἀπί-

μένων Πατέρων τισίν. Ὡς γὰρ διὰ τὴν εὐταξίαν τῶν πόλεων, καὶ οἶδαμεν, καὶ πιστεύομεν παντὸς ἀγαθοῦ χορηγίαν ἀπὸ Θεοῦ, οὕτω καὶ οἶδαμεν, καὶ πιστεύομεν πάλιν διὰ ἀταξίαν τὰ ἀντικείμενα. Ὁ καὶ ἀναγνωσθέν, καὶ δέον κριθέν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ γραφῇ ἐρυθρᾷ σημαθὲν παρὰ τῆς ἐκ (1) Θεοῦ βασιλείας σου, ὑποχρέους ἡμᾶς (2) καὶ πάντας τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς κἂν τούτῳ κατέστησε διηνεκῶς καὶ ἀγρύπνως αὐτῆς ὑπερεύχεσθαι, τοῦ εὐθυμον (3) καὶ μακραίωνα καὶ νικηφόρον ζῶην πρὸς τοῦ παμβασιλέως ἡμῶν καὶ Θεοῦ (4) ταύτην πλουτίζεσθαι κατὰ τε τῶν ὀρωμένων καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ πρὸς τῷ κράτει τῷ ἐπιγεῖω καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν (5).

χεσθαι, ἀλλὰ πάσης σωματικῆς ἀνέσεως. — Τοὺς συνιστάναι θέλοντας συνοικέσια, μὴ τῆς θουλής ἄνευ τοῦ ἱερέως, παρ' ᾧ καὶ ἐκκλησιάζονται· ὁ γὰρ μὴ οὕτω πειῶν ὀφείλει τῷ δημοσίῳ ὅσον εὐρίσκεται καὶ ἡ προίξ· ὡς γὰρ διὰ τὴν τῶν πόλεων εὐταξίαν ἴσμεν παντὸς ἀγαθοῦ χορηγίαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πίστεως, οὕτως διὰ τὴν ἀταξίαν τὰ ἀντικείμενα· ὅθεν δεῖ τὴν ἐν γάμῳ ζῶην τοὺς πιστοὺς καὶ αὐτῆς προτιμᾶν τῆς ζωῆς. Τοῦτο φίλον εἰδότες Θεῷ καὶ οἱ ὀρθόδοξοι βασιλεῖς, ἐπισημήνασθαι τὰ τριαῦτα καὶ γράμμασιν ἐρυθραῖς οὐ κατοκνήσαι (ἴσ. κατοκνοῦσιν,) ὡς τὰ τῆδε καὶ νῦν ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία σου, ὑποχρέους κἂν τούτῳ ποιοῦσα ἡμᾶς ἐπιπλέον καὶ ἀγάπης ἀφύκτοις δεσμεῦσα δεσμοῖς τοῦ αὐτῆς ὑπερεύχεσθαι, εὐθυμον πρὸς Θεοῦ δωρηθῆναι ὑγείαν αὐτῆ, μακραίωνα τε καὶ νικηφόρον ζῶην κατὰ τε τῶν νοουμένων καὶ ὀρωμένων ἐχθρῶν, πρὸς δέ γε πίνον γήρα σὺν τῷ κράτει τῷ ἐπιγεῖω καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Εἶχε καὶ ὑπογραφὴν πατριαρχικὴν. Ἄϊμβ. ἐν ὑποσημ. — (1) Χειρ. Γ. — παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ, Ἄϊμβ. — (2) Χειρ. Γ. — ἡμῶν Ἄϊμβ. — (3) Χειρ. Γ. — εὐθυμον, Ἄϊμβ. — (4) Χειρ. Γ. — ἐκ Θεοῦ, Ἄϊμβ. — (5) ἐν περισελίδῳ τοῦ 1351. Α. προστίθεται ἄλλη χειρὶ Ἀλεξίου Β', καὶ μετὰ ταῦτα τὰ ἐξῆς· Ἐτελειώθη μηνὶ Ματίῳ, Ἰνδ. δ', ἔτους ρωιδ'. Ἐν δὲ τῷ Χειρ. Βιέννης 3 τὰ ἐξῆς· Εἶχε καὶ τὸ, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ Ἰνδ. γ'. διὰ τῆς πατριαρχικῆς καὶ θείας χειρός.

ΦΙΛΟΘΕΟΥ (1).

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΚΥΡΙΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ,

*Ἀνατροπή τῶν ἀναγεγραμμένων παρὰ τῷ Ἀρμενοπούλῳ
ἀναθεματισμῶν.*

ΕΠΙ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τόμος ἐξεφωνήθη, συμπράξαντος καὶ τοῦ τότε πατριάρχου Ἀλεξίου, καὶ τῆς συνόδου, ἀναθεματίζων τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀποστασίαν ἢ τυραννίδα κατὰ βασιλέων ποιῆσαι, ὡς ἐντεῦθεν τοὺς ὑπακόους τῶν οἰκείων δεσποτῶν παρασκευάζοντας ἐπανίστασθαι· ἔχει δὲ οὕτως· Τοῖς μέλλουσιν ἐπιβουλαῖς ἢ μούλοις ἀπό γε τοῦ νῦν ἐπιχειρεῖν, ἀνάθεμα. Τοῖς συμπράττουσιν αὐτοῖς, καὶ τοῖς συγκοινωνοῦσιν ἐν τῇ ἀποστασίᾳ, ἀνάθεμα. Τοῖς συμβουλεύουσι, καὶ τοῖς παρορμῶσιν εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀνάθεμα. Τοῖς συνεχιστρατεύουσι τούτοις, ἀνάθεμα. Τοῖς δεχομένοις αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν μὴ μεταμελομένους ἀπὸ τῆς ἀποστασίας καὶ καταλιμπάνοντας αὐτήν, ἀνάθεμα.

Ὅμοιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ, ὃς μετὰ τῶν ἐν τέλει καὶ τοῦ τηνικαῦτα πατριάρχου καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου ἐγένετο, ἀναθεματίζων τοὺς ἐπιβουλὴν ἢ ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου βουληθέντας ἐπιχειρῆσαι, καὶ τοὺς αὐτοῖς συναιρομένους.

(1) Φιλόθεος ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας ἐκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1362· παραιτηθέντα δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1365 διαδέχεται αὐτὸν Κάλιστος ὁ Α΄. τὸ δεύτερον. Μετὰ τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ αὐτὸς Φιλόθεος, ὅστις διοικήσας τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη ἕξ, παραιτεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1375. Σώζονται πλεῖστα αὐτοῦ πραγματεῖαι ἀνέκδοτοι, μαρτυροῦσαι περὶ τῆς θαθείας τοῦ ἀνδρὸς παιδείας. Τὴν ἐνταῦθα ἐκδομένην ἀνατροπὴν τῶν ἀναθεματισμῶν ἐξέδοτο πρῶτος ὁ Λευγκλαύτιος, εἶτα δὲ ὁ Ἀϊμβάχιος, ὡς ἐπίμετρον τῆς ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἐνθα προτάσσεται καὶ τὸ παρὰ Λευγκλαυίφ μη εὐρισκόμενον ἱστορικὸν τῶν τριῶν ἀναθεματισμῶν προοίμιον. Τὸ δὲ κατωτέρω Σιγγιλιον περὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἰερισσοῦ, ἐξέδοτε πρὸ ἡμῶν ὁ Κ. Φ. Πικλοσίχιος ἐν τῇ Σλαβικῇ αὐτοῦ βιβλιοθήκῃ, ἐν Βιέννῃ.

Ἔτερον παραπλήσιον ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος προβαίνειν παρεσκεύασεν ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀνδρονίκῳ, τῷ εὐσεβεῖ βασιλεῖ· ἔνθα δὴ παρῆσαν, ὡς εἰκὸς, οἱ ἐν τέλει καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωσήφ, ὅστις ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τὸν τῆς ὁμολογίας ἀνεδήσατο στέφανον, ἔτι δὲ καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν ἱερά συνόδος, οἱ καὶ ἀναθέματι ὑπέβαλον καὶ ἀραῖς φρικωδεστάταις τοὺς ἐπιβουλήν ἢ ἐπανάστασιν μέλλοντας σκαιωρήσειν εἰς τὸ ἐξῶσαι τῆς βασιλείας τὸν τῆς εὐσεβείας στύλον, τὸν βασιλέα θεῖον Ἀνδρόνικον.

Ο ΠΕΡΙ τὰ τοιαῦτα σοφὸς, σεβαστὲ νομοφύλαξ καὶ καθολικὲ κριτὰ Ἀρμενόπουλε, πῶς οὐ κάκεῖνο τοῖς γεγραμμένοις προσέθηκας, ὅτι διὰ τοὺς χρυσοὺς καὶ ἀγίους νόμους τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας φωστῆρος Ἰωάννου, τοῦ τὴν γλῶτταν χρυσοῦ, περὶ τοῦ μὴ δεῖν Χριστιανούς ἀναθεματίζεσθαι, ἕως ἂν δηλονότι τῆς ὀρθῆς ἔχωνται περὶ Θεοῦ δόξης, ἠπράκτησαν οἱ τόμοι, οἱ τοὺς ἀποστατοῦντας καὶ ἐπανισταμένους τοῖς βασιλεῦσιν ἀναθεματίζοντες; Τοῦτο γὰρ φησιν ὁ σοφὸς νομοφύλαξ καὶ τῶν ὁμοίων σοὶ σπουδαστῆς Βαλσαμῶν, ὁ ἐν νόμοις τε καὶ κανόσι μάλιστα πολυμαθέστατος καὶ σοφώτατος, ὁ καὶ πατριάρχης Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης ἀναδειχθεὶς ὕστερον, ὅπερ οὐδέ σε διαλανθάνειν εἴποιμι ἂν ἐγωγέ ποτε, σοφόν τε ὄντα καὶ σπουδαῖον τὰ τοιαῦτα, εἴπερ τινά· ἢ γοῦν κάκεῖνα προσγράψαι σε τοῖς βῆθεισιν ἐκείνοις περὶ τῶν τόμων ἐχρῆν, ἢ μηδὲ ταῦτα τοῖς καλλίστοις σου καὶ σπουδαίοις ἐντάξει συγγράμμασιν. Ἄλλ' ἐγὼ τὸ ἐλλείπον τῷ τοῦ φίλου συγγράμματι προσαναπληρῶ ἤδη· καὶ οἶμαι, ὡς οὐ φορτικὸς, ἀλλ' οὐδὲ περιττός τις δόξω, τὰναγκαῖα καὶ δίκαια κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ποιῶν.

Ὁ τοίνυν προβῆθεις πατριάρχης Ἀντιοχείας, ὁ σοφὸς Βαλσαμῶν, τοὺς ἱεροὺς ἐξηγούμενος κανόνας, τάδε φησὶν ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ἐξηγήσεως τῶν κανόνων τῆς ἐν Γάγγρα συνόδου.

Ἡ μὲν παροῦσα σύνοδος, προφάσει τῶν γενομένων παρὰ τοῦ Εὐσταθίου κακῶν, ὑπεναντίως τοῖς δογματισθεῖσιν ὀρθῶς παρὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀναθεματίζεσθαι τοὺς ὁμόφρονας ἐκείνῳ διορίζεται.

Καὶ μετὰ τινά.

Ὁ δὲ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, παρακελευόμενος μὴ ἀναθεματίζεσθαι ἄνθρωπον πιστὸν, φησὶ ταῦτα ῥητῶς· » Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο, ὃ λέγεις, τὸ ἀνάθεμα, ἀλλ' » ὅτι ἀνατιθέσθω οὗτος τῷ διαβόλῳ, καὶ μηκέτι σωτηρίας χώ- » ραν ἔχέτω, γενέσθω ἀλλότριος τοῦ Χριστοῦ; Καὶ τίς εἶ σύ; » Ταῦτα τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς μεγάλης δυνάμεως. Τότε γὰρ » καθήσει ὁ βασιλεὺς, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ » δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τί οὖν τῆς τοσαύτης ἐπελάβου ἀξίας; Καὶ μετ' ὀλίγα φησὶν ὁ αὐτὸς Χρυσόστομος· » Τοιγαροῦν ὁ » Ἀπόστολος ἐν δυοῖ μόνοις τόποις ἐξ ἀνάγκης τὴν φωνὴν ταύ- » τὴν φαίνεται εἰπών· οὐχ ὀριστικῶ δὲ τρόπῳ ταύτην προή- » γαγεν, ἐν μὲν τῇ πρὸς Κορινθίους εἰπών· Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν » Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἦτω ἀνάθεμα(1)· καὶ, Εἴ τις ὑμᾶς » εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω (2). Τί οὖν; ἃ » μηδεὶς τῶν εἰληφόντων ἐξουσίαν πεποίηκεν, εἰ μὴ μόνος ὃς » ἔλαβε, σὺ τολμᾶς ταῦτα ποιεῖν ἐναντίως τῷ δεσποτικῷ » παραγγέλματι, καὶ προλαμβάνεις τὴν κρίσιν τοῦ βασιλέως; » Τὸ ἀνάθεμα τοῦτο τοῦ Χριστοῦ ἀποκόπτει. Δίδαξον ἐν πρῶ- » τητι, καὶ τὰ ἐξῆς ».

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Χρυσοστόμου Πατρός. Ὁ δὲ Βαλσαμῶν ἐπιφέρει· Διὰ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἀπρακτεῖ καὶ ὁ γεγωνὸς συνοδικὸς τόμος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πορφυρογεννήτου κυροῦ Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἀλεξίου, χάριν τοῦ ἀναθεματίζεσθαι τοὺς ἀποστάτας, καὶ μουλταρίους, καὶ κατὰ τῶν βασιλέων ὄπλα ἐγείροντας, καὶ τυραννίδα μελετῶντας. Εἰ δὲ τὰ παρὰ τοῦ μεγάλου Πατρός καὶ διδασκάλου ἡμῶν τοῦ Χρυσοστόμου γραφέντα ὑπερτερεῖν ὀφείλουσι καὶ τῶν διορισθέντων παρὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τῆς ἐν Γάγγρα, ἐροῦσι πάντως οἱ τὰ τοιαῦτα διευθετεῖν ἐξουσίαν ἔχοντες.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ πατριάρχης Βαλσαμῶν(3). Δείκνυσι γοῦν ἐκ τῶν εἰρημένων, προηγουμένως μὲν ἐξ ἐκείνου, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν ἀπρακτον τὸν προῤῥηθέντα ἐπὶ τοῦ Πορφυ-

(1) ἁ. Κορ. 15', 22. — (2) Γαλ. Α', 9. — (3) Ζήτησι τὸ χωρίον τοῦτο τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος Τόμ. 3 τοῦ παρόντος Συντάγματος· σελ. 97—98.

ρογεννήτου, καὶ τοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἀλεξίου τόμον· ἠπράκτησε γάρ, φησιν. Ἐκείνου δέ, καθάπερ τινὸς ἐρείσματος, ἡ θεμελίου, ὑποσπασθέντος, καὶ οἱ μετ' ἐκείνον γεγονότες δύο, ὅ,τε ἐπὶ τοῦ Κομνηνοῦ, φημί, κυροῦ Μανουήλ, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Παλαιολόγου, συγκатаπίπτουσιν ἐξ ἀνάγκης. Ἐπειτα, οὖν τούτῳ δείκνυσιν, ὅτι οὐδὲ οἱ ἀναθεματισμοὶ τῶν συνόδων ἐκείνων ἔχουσι τὸ ἀσφαλές, εἰ καὶ ἐπὶ μεγάλοις καὶ ἀναγκαίοις τισὶν ἐγένοντο πράγμασιν, εἴ περ τῷ κοινῷ Πατρὶ Χρυσοσόμῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγίοις διδασκάλοις πειθεσθαι δεῖ, τὰ αὐτὰ καὶ φρονοῦσιν ἐκείνῳ, καὶ διδάσκουσι, καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ μεγίστη φιλανθρωπία μᾶλλον συνηγοροῦσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τοιούτων, οἱ μὲν ταῦτα, οἱ δ' ἄλλοῖα τυχὸν ἐροῦσι, ταῖς συνόδοις ἐκείναις συνιστάμενοι. Ἐγὼ δ' ἐκείνων ἀφέμενος, (οὐδὲ γὰρ ἐρίζειν ἐπὶ τοῦ παρόντος βούλομαι) ἐκεῖνό φημι, ὅτι τέως λαμπρῶς καὶ ἀναμφιβόλως ἀπεδείχθη ἐκ περιουσίας, ὅτι ὁ πρῶτος ἐκεῖνος τόμος, ὡς μὴ συνάδων τῷ σκοπῷ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τῷ κοινῷ διδασκάλῳ, τῷ Χρυσοστόμῳ, φημί, ἀργὸς καὶ ἄπρακτος μεμένηκε, κατὰ τὸν σοφὸν Βαλσαμών· ὅπερ καὶ ἡμῖν ὁ σκοπὸς ἦν δεῖξαι· ἐκείνου δ' ἀπρακτοῦντος, καὶ οἱ μετ' ἐκείνον ἐξ ἀνάγκης ὡσαύτως τὸ ἀνεύρητον καὶ ἄπρακτον ἔχουσι, καθὰ δὴ καὶ φθίσαντες εἶπομεν.

Β'. ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΤΩ, ΙΕΡΙΣΣΟΥ

διὰ (1) τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει δικαίων αὐτοῦ.

Φιλόθεος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΜΗΝΙ Ἀπριλλίῳ τρίτῃ, Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, προκαθημένης τῆς ἡμῶν μετριότητος ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῆς τοῖς ἐν τοῖς δεξι- οῖς κατηχουμενείοις τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκ- κλησίας, συνεδριαζόντων αὐτῇ καὶ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τοῦ Καισαρείας, τοῦ Κυζίκου διὰ γνώμης πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα, τοῦ Χαλκηδόνος, τοῦ Βιζύης, καὶ τοῦ Βρύσεως, διεκομίσθησαν ἀναφοραὶ τοῦ θεοφιλεστα- του ἐπισκόπου Ἰερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους ἔγγραφοι διαλαμ- βάνουσαι, ὅπως εὐρίσκει πειρασμοὺς καὶ ὀχλήσεις παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου Πρώτου τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει σεβασμίων μο- νῶν, βουλομένου κρατεῖν τινὰ τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτοῦ δικαίων· βούλεται γὰρ, φησὶν, εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος εἰσάγειν τοὺς παρὰ τῶν Σέρβων χειροτονουμένους, ἀφήρπασέ τε τὸ ἐν ταῖς Καρέαις αὐτοῦ κάθισμα, καὶ οὔτε πνευματικὴν ῥάβδον ἀφήσιν αὐτὸν κρατεῖν ἐν αὐταῖς, οὔτε ἱερουργεῖν, οὔτε πρότερον μνημονεύε- σθαι τὸν ἐπίσκοπον, εἶτα τὸν Πρῶτον, ἀλλὰ τούναντίον μάλ- λον· ἀλλὰ μηδὲ εἰσέρχεσθαι ὅλως εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἄνευ τῆς ἐκείνου προτροπῆς καὶ ἐνδόσεως, μηδὲ χειροτονίας ποιεῖν. Ταῦτα πάντα ἐγγράφως ἀνενεγκὼν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἰερισ- σοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, ἐδέηθη τῆς ἡμῶν μετριότητος εὐρεῖν παρ' αὐτῆς βοηθείαν, ὥστε διορθωθῆναι ταῦτα, καὶ ἔχειν αὐτὸν τὰ δίκαια αὐτοῦ. Ἡ γοῦν μετριότης ἡμῶν διασκεψαμένη τὰ περὶ τούτων τῇ ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ τῶν ἱερωτάτων ἀρ- χιερέων καὶ ὑπερτίμων, διέγνω καὶ ἀπεφήνατο, ὡς ἂν κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, διαγορευούσης οὕτωςι κατὰ ῥῆμα ἐν ὁγδόῳ αὐτῆς κανόνι, «Οἱ κληρικοὶ τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, ὑπὸ τὴν ἐξου-

(1) Ἰσ. περί.

»σίαν τῶν ἐν ἐκάστη πύλει ἐπισκόπων κατὰ τὴν τῶν ἁγίων
 »Πατέρων παράδοσιν διαμενέτωσαν, καὶ μὴ κατὰ αὐθάδειαν
 »ἀφηνιάτωσαν τοῦ ἐπισκόπου οἱ δὲ τολμῶντες ἀνατρέπειν τὴν
 »τοιαύτην διατύπωσιν, εἰ μὲν εἶεν κληρικοί, τοῖς τῶν κανόνων
 »ὑποκείσθωσαν ἐπιτιμίοις, εἰ δὲ μονάζοντες, ἢ λαϊκοί, ἔστωσαν
 »ἀχοινώνητοι.» ἔχη καὶ ὁ δηλωθεὶς θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος
 ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει παντὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικά αὐτοῦ δίκαια,
 ὅσαπερ ἔχουσιν οἱ ἀρχιερεῖς πάντες ἐν ταῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις,
 καὶ διενεργῆ ταῦτα ἀκωλύτως, μὴ εὐρίσκων παρά τινος ἐμπο-
 δισμὸν τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει, μήτε ἀνάκρισιν, ἀλλὰ πράττη
 ταῦτα πάντα ὡς γνήσιος ἀρχιερεὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους κατὰ τὴν
 τῶν ἱερῶν κανόνων διατύπωσιν, καὶ καθὼς οἶδεν ἢ μετριότης
 ἡμῶν οὕτως ἐκεῖ τὰ τοιαῦτα γινόμενα, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκεῖ
 διατρέψασα καὶ καλῶς γινώσκουσα ταῦτα· ἐνθεντοὶ καὶ συνο-
 δικῶς παρακελεύεται, ἀκωλύτως εἰσέρχεσθαι τοῦτον εἰς τὸ
 Ἅγιον Ὄρος, ὅποτε βούλεται, ὡς ἰδίαν ἐπισκοπὴν, καὶ ἱερουρ-
 γεῖν ἐν αὐτῷ, ὅπου καὶ ὅτε βούλεται, κρατεῖν τε τὴν ποιμαν-
 τικὴν ράβδον, ὥσπερ ἐν παντὶ τούτῳ, οὕτω καὶ ἐν ταῖς Καρέ-
 αῖς, καὶ μνημονεύεσθαι πρῶτον αὐτὸν, ἔπειτα τὸν Πρῶτον,
 ἔχειν τε καὶ τὸ ἐν ταῖς Καρέαις αὐτοῦ κάθισμα, εἴπερ εἶχε
 τοῦτο ἀνέκαθεν πᾶς ἀρχιερεὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τὰς μὲν
 τοὶ χειροτονίας γίνεσθαι, καθὼς ἐστὶ σύνηθες· ἐκλέγεσθαι μὲν
 τοὺς χειροτονουμένους ἐν ταῖς μεγάλαις μοναῖς παρά τε τῶν
 καθηγουμένων αὐτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἱερέων, καὶ δοκιμάζε-
 σθαι παρ' αὐτῶν, καὶ μαρτυρεῖσθαι, καὶ οὕτω χειροτονεῖσθαι
 παρὰ τοῦ ἐπισκόπου· τοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔξω καθίσμασι καὶ τοῖς
 κελλίοις χειροτονεῖσθαι καὶ αὐτοὺς παρ' αὐτοῦ μετὰ καὶ εἰδή-
 σεως τοῦ Πρώτου, καὶ ἀπλῶς πᾶσαν ἀρχιερατικὴν πράξιν καὶ
 αὐτὸν διενεργεῖν ἀκωλύτως ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει παντὶ, καὶ μὴ
 ἀνακρίνεσθαι μήτε παρὰ τοῦ Πρώτου, μήτε παρ' ἄλλου τινός.

Περὶ μὲντοι τῶν χειροτονουμένων παρὰ τῶν Σέρβων, παρα-
 κελεύεται ἢ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος σιγιλλιώδους
 γράμματος, μὴ δέχεσθαι αὐτοὺς τινὰ τῶν Ἁγιορειτῶν κατὰ
 τὸ παρὸν, ἕως ἂν οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις ἀποσταλέντες ἐκεῖ
 ὑποστρέψωσιν, ἵνα γινῶμεν, εἴπερ ἠνώθησαν καὶ ὑπέικουσι τῇ

καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη Ἐκκλησία, καὶ τότε γένηται τὸ δέον· ὀφείλουσιν οὖν ταῦτα πάντα γίνεσθαι κατὰ τὴν παροῦσαν παρακείμεν τῆς ἡμῶν μετριότητος. Ὡστε δὲ μηδένα εὐρίσκειν αὐτὸν ἐμποδισμὸν, ἢ ἀνάκρισιν, ἀλλὰ πάντα ποιεῖν ἀκωλύτως, καὶ θάρος ἐπιτιμίου ἀφορισμοῦ ἐκφωνεῖ αὕτη κατὰ τοῦ βουλευθησομένου διανοχλῆσαι αὐτῷ τὸ σύνολον ἐπὶ τινι τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ δικαίων. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου ἀσφάλειαν ἀπολέλυται τῷ Θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἡ παροῦσα συνοδικὴ διάγνωσις καὶ ἀπόφασις τῆς ἡμῶν μετριότητος κατὰ μῆνα Ἀπρίλλιον τῆς ἐνισταμένης ἔκτης Ἰνδικτίωνος τοῦ ,ςωςς'. ἔτους.

Ἡ μετριότης ἡμῶν, καθὼς εἴρηται, πολλὸν χρόνον ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει διατρίψασα, καθὼς καὶ οἱ περιόντες ἔτι τῶν Ἁγιορειτῶν γινώσκουσιν, οἶδεν ἀκριβῶς τὴν ἐκεῖ τάξιν, καὶ ὅτι τότε τινὲς τῶν δυνατῶν ἐπεχείρησαν καταλῦσαι τὰ τοῦ ἐπισκόπου δίκαια, καὶ οὐκ ἴσχυσαν οὐδ' ὄλως· διὰ τοῦτο καὶ οὐδὲ νῦν ἐστὶ δυνατόν τοῦτο γενέσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ διηνεκὲς ἡ τοιαύτη πρᾶξις ἀπαρασάλευτος τηρηθήσεται. Περὶ δὲ τῆς τῶν Σέρβων χειροτονίας, οὐ νῦν ἡμεῖς λέγομεν μὴ δεχθῆναι ταύτην παρὰ τῶν Ἁγιορειτῶν, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐχωρίσθησαν τῆς ἡμῶν κοινωνίας, καὶ ἐκράτησαν τὰς Ἐκκλησίας τὰς ἀνηκούσας ἡμῖν, καὶ ὑπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς μεγάλην καὶ καθολικὴν Ἐκκλησίαν τελούσας, ἐξ ἐκείνου οὐ δέχονται τούτους οὔτε ἐνταῦθα οὔτε ἀλλαχοῦ· ἐπεὶ δὲ ἐζήτησαν νῦν ἐνωθῆναι, καὶ ἀπεστείλαμεν καὶ πρέσβεις διὰ τὴν ἐνωσιν, διὰ τοῦτο εἴρηκεν ἡ μετριότης ἡμῶν, μήπω δέχεσθαι τινα τούτους, ἕως ἂν ὑποστρεψάντων τῶν πρέσβεων γινώρισωμεν, τί μέλλει γενήσεσθαι, καθὼς γίνεται καὶ ἐνταῦθα παρὰ τῆ ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ, καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπ' αὐτὴν τελούσι. Τοῦτο γοῦν γινέσθω καὶ παρὰ τῶν κατοικούντων ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει.

Ἔῤῥε δὲ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ, Φιλόθεος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

* ΗΣΑΙΟΥ (1).

ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΩΝ.

Τῶν μητροπόλεων ὑπὲρ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας.

ΩΣΠΕΡ ἄρα πατράσιμ ὀφειλή τις ἐστὶν ἀπαραίτητος τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας στέργειν ὅτι μάλιστα, καὶ συναίρεσθαι τούτοις πάντα τρόπον, καὶ βοηθεῖν, ὅπῃ τινὸς αὐτοῦ ἐν χρεία καταστάντας ἴδωσι, τοῖς φυσικοῖς δεσμοῖς τυραννούμενοι, οὕτω δὴ καὶ τοὺς ἐκγόνους περὶ τοὺς γεγεννηκότας τὴν ἴσχν γνῶμην τηρεῖν δίκαιον, κήδεσθαι δηλονότι, καὶ προμηθῶς διακεῖσθαι, καὶ σπουδάζειν ὑπὲρ αὐτῶν, ὀφειλόμενον ὄν τούτοις ἐξ ἀντιστρόφου χάριτας ἐκτινύουαι τῆς ἐς τὸν βίον ἕνεκα προόδου καὶ παροχῆς, πράγματος ἀξιολογωτάτου καὶ μηδενὶ τῶν ἀπάντων εἰς σύγκρισιν ἤκοντος, οὐ μὲν, ἀλλ' εἰ πρὸς τῷ μεγίστῳ τούτῳ καλῶ τῇ εἰς τόδε τὸ φῶς προόδῳ, καὶ πατρικῆς ἐτέρας κηδεμονίας ἐπιτυχεῖς ὤφθησαν, καὶ ἀρκούντως ἀπώναντο τῆς ἐκ τούτων ὠφελείας, καὶ χάριτος, καὶ τιμῆς, πῶς οὐ τῶν εἰκότων τε καὶ δικαιοτάτων τοὺςδε προθυμείσθαι πάσῃ δυνάμει τοὺς γονέας ἀμοίβεσθαι, καὶ ταῖς ἀπορίαις ἀμύνειν, καὶ χρησίμους ἐς αἰεὶ δείκνυσθαι; Εἰ δ' ἐπὶ τοῖς κατὰ σάρκα πατράσι νόμον τοῦτον δίκαιον κεῖσθαι κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου πᾶς τις ἂν εἴποι, πῶς οὐκ ἂν ἐπὶ πνευματικῶν, καὶ τῶν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἀρχηγῶν τε καὶ ὀδηγῶν, καὶ τῆς ὀλης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ εὐσχημον καταστάσεως ἐπιμελουμένων,

(1) Ἡ ταῖς ὁ μοναχὸς ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1323· διοικήτας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῶν βασιλέων Ἀνδρονίκου τοῦ γέροντος, καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ νεωτέρου, ὅκτω ἔτη, ἐτελεύτησε τὸ ἔτος 1331. — Τὸ ἀνωτέρω σημεῖωμα αὐτοῦ ἀρκεζόμεθα ἐκ τῆς τοῦ Ἰωσήφ Μυλλέρου διατριβῆς, τῆς καταχωρισθείσης ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ φιλοσοφικοῦ τε καὶ ἱστορικοῦ τμήματος τῆς ἐν Βιέννῃ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1851 ἔτους. Ἡ διατριβὴ αὕτη, ἐκδοθεῖσα ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, ἐπιγράφεται *Urkundliche Beiträge zur Geschichte des sinkenden Romæerreiches*. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο, περιελθὼν ἡμῖν μετὰ τὴν τύπωσιν τῶν κρᾶξεων τοῦ Φιλοθέου, δημοσιεύομεν μετ' αὐτάς, καὶ τοι προγενέστερον πατριαρχεύσαντες τοῦ Ἡσαίου.

προσήκουσα εἴη ἢ δε ἡ ὀφειλή; καὶ γὰρ τῶν ἀλογωτάτων δοκεῖ, εἴ τις παρὰ τοῦ τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν τιμιωτάτων λαβῶν, ἔπειτα οὐχὶ μικρόν τι μέρος ἀπομερίσασθαι προθυμοῖτο τῷ πάντα παρασχομένῳ.

Τῷ λόγῳ τῷδε σκοπὸς, ὅτι δὴ ἡ ἀγιωτάτη μεγάλη τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἦν μὲν πρόσθεν εὐθηνούσα, καὶ πραγμάτων ἰκανῶς εὐπορούσα, ὥστε καὶ ἑτέροις ἐπαρκεῖν ἔχειν ἐνδεῶς ἔχουσιν· ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν πραγμάτων σύγχυσις καὶ ἀνωμαλία, καὶ ἡ τοῦ πάντα φέροντος χρόνου ἀλλοίωσις καὶ μεταβολή, καὶ τὰς προσόδους αὐτῆς ἐν στενῷ καταντήσαι πεποίηκεν, οὐχ ὅπως ἑτέροις, ἀλλ' οὐδ' ἑαυτῇ, οὐδέ γε τοῖς τῷ κλήρῳ ταύτης κατειλεγμένοις δύναται βοηθεῖν· ταύτη τοι καὶ οὐ δίκαιον ἐκρίναμεν οἱ τὸν τῆς ἱερᾶς συνόδου σύλλογον συμπληροῦντες, οὕτω ταύτην ἔχουσαν παριδεῖν· ἀλλὰ κοινῇ πάντες διασκεψάμενοι, δεῖν ἔγνωμεν καὶ ἐψηφισάμεθα, ὡς υἱοὶ γνήσιοι ὑπὲρ ταύτης διαναστήναι, καὶ συνεισεπενεγκεῖν τὸν δυνατὸν τρόπον αὐτῇ, ἅτε δὴ μητρὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, τὰς τῶν μητροπόλεων καὶ τῶν ἀρχιεπισκοπῶν εὐπορούσας, καὶ δυναμένας, ἐκ τῶν ἐνότων ἐκάστη, καὶ τῆς ὀφειλομένης καὶ προσηκούσης προμηθείας αὐτὴν ἀξιῶσαι· ἐπεὶ ταύτης καλῶς διακειμένης, καὶ μετ' εὐπόρου τοῦ σχήματος, ἀνάγκη καὶ ταύτας τῆς ἐντεῦθεν εὐκλείας καὶ δόξης συναπολαύειν αὐτῇ, ὥσπερ δὴ τοῦναντίον ἐχούσης, συναδοξεῖν καὶ συμπάσχειν, ὅτι μὴ τῶν εἰς χρεῖαν ἠκόντων εὐπόρως ἔχει· μέντοι καὶ κοινῇ ψῆφῳ τάττομεν, ἔχειν τὴν αὐτὴν ἀγιωτάτην μεγάλην τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ἐκάστου ἔτους ἀπραλείπτως ἀπὸ μὲν τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἑρακλείας καὶ τῶν ἐπισκοπῶν αὐτῆς ὑπέρπυρα διακόσια· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Κυζίκου, ὑπέρπυρα διακόσια· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ὑπέρπυρα διακόσια· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, ὑπέρπυρα ἑκατόν· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Βεργίου, ὑπέρπυρα ἑκατόν· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Μογεμβασίας, ὑπέρπυρα ὀκτακόσια· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, ὑπέρπυρα ἑκατόν πενήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως

Τραϊανουπόλεως καὶ τῶν ἐπισκοπῶν αὐτῆς, ὑπέρπυρα ἑβδομήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Σερβῶν*, ὑπέρπυρα ἑκατὸν πενήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Φιλίππων*, ὑπέρπυρα ἑκατὸν· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Μιτυλήνης*, ὑπέρπυρα ἑκατὸν· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Διδυμοτείχου*, ὑπέρπυρα ἑκατὸν· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Παλαιῶν Πατρῶν*, ὑπέρπυρα τεσσαράκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Λακεδαιμονίας*, ὑπέρπυρα ἑξήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Μελιτίκου*, ὑπέρπυρα τριακονταεξί· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Αἴνου*, ὑπέρπυρα ἑκατὸν· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Μαδύτων*, ὑπέρπυρα τριακονταεξί· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Μηθύμης*, ὑπέρπυρα πενήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Βρύσεως*, ὑπέρπυρα πενήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως *Ῥωσίου*, ὑπέρπυρα τριακονταεξί· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Βιζύης*, ὑπέρπυρα ἑκατὸν· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Μαρωλείας*, ὑπέρπυρα τριακονταεξί· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Προικοννήσου*, ὑπέρπυρα ἑβδομήκοντα δύο· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Γαρέλλης*, ὑπέρπυρα εἰκοσιτέσσαρα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Ἀρχαδιουπόλεως*, ὑπέρπυρα εἰκοσιτέσσαρα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Λήμνου*, ὑπέρπυρα πενήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Λοπαδίου*, ὑπέρπυρα εἰκοσιτέσσαρα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Κυψέλων*, ὑπέρπυρα δεκαεξί· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Ξανθείας*, ὑπέρπυρα τριακονταεξί· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Μηδείας*, ὑπέρπυρα πενήκοντα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Δράμας*, ὑπέρπυρα εἰκοσιτέσσαρα· ἀπὸ δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς *Γάνου*, ὑπέρπυρα πενήκοντα.

Ὅθεν δὴ ἀπαραπόητα καὶ ἀμετάτρεπτα τὰ καλῶς ἡμῖν περὶ τούτου δεδογμένα ἔσται κρατούμενα, καὶ στεργόμενα, καὶ τὸ κῦρος ἔχοντα, καὶ τὸ βέβαιον. Εἰ μέντοι προνοία Θεοῦ, καὶ νεύσει, καὶ εὐδοκία, εἰς ἑαυτὰ πάλιν ἐπανέλθοι τὰ πράγματα, καὶ εὐπορία τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ γένοιτο, τὰς

τῶν προσόδων ἐκείνων ἀρχάς τε καὶ αἰτίας ἀπολαβούση, αὐτὴ μὲν ἀρκεσθήσεται τοῖς ἰδίοις, μηδεμιᾶς ἐτέρωθεν βοήθειας προσδεομένη· αἱ δὲ γε μητροπόλεις αὗται, καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ, καθ' ἑαυτὰς ἔσονται ὡς τὸ πρῖν, καὶ οὐκ ἀνάγκην ἔξουσιν αὐτῇ συνεισφέρειν· ἀσφαλείας γὰρ καὶ βεβαιώσεως ἕνεκεν, καὶ τοῦ μηδενὶ ἡμῶν ἐξεῖναι ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα βουλεύσασθαι, καὶ ἡ παροῦσα ἔγγραφος συνοδικὴ πράξις γεγонуῖα παρ' ἡμῶν ἐξεδόθη ταῖς οἰκείαις ὑπογραφαῖς πιστωθεῖσα τε καὶ κατασφαισθεῖσα, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τῆς ἐνισταμένης ὀγδόης ἐπινημήσεως τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἔτους.

ΑΔΗΛΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ (1)-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Τὸ εἰς τὸν Ταρχανειώτην πατριαρχικόν.

ΠΕΡΩΤΑΤΕ μητροπολίτα Φιλαδελφείας, υπέρτιμε, αγαπητέ κατὰ Κύριον ἀδελφὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ συλλειτουργέ, χάρις εἴη καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ τῆ σῆ ἱερότητι. Ὁ οἰκεῖος τῷ κρατίστῳ καὶ ἀγίῳ μου αὐτοκράτορι κυρῷ Ἰωάννῃ ὁ Ταρχανειώτης, ἀναδραμῶν εἰς τὴν ἡμῶν μετριότητα, ἀνίνεγκεν, ὡς ὁ πρὸς μητρὸς πάππος αὐτοῦ μέγας στρατοπεδάρχης, ὁ Τάγαρις ἐκεῖνος, ἠγάγετο κατὰ νόμους γυναῖκα εἰς πρῶτον συνοικέσιον τὴν πρὸς μητρὸς μᾶμμην αὐτοῦ Δούκαιναν τὴν Μονομαχίαν ἐκείνην· ἔπειτα εἰς δεύτερον ἐπένευσε συνοικέσιον, ἀγαγόμενος τὴν κυρὰν Θεοδώραν Παλαιολογίαν τὴν Ἀσανίαν ἐκείνην, τὴν μητρειὰν δηλαδὴ τῆς τοῦδε τοῦ Ταρχανειώτου μητρὸς· ἥτις δὴ Ἀσανίνα καὶ

(1) Τὸ παρὲν ψήφισμα περὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος κωλύματος τοῦ γάμου εὑρίσκεται ἐν τῷ νομικῷ χειρογράφῳ κώδικι τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητροπολίτου Ἀργολίδος Γερασίμου, ὅπου μαρτυρεῖται ἀντιγραφὴν ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου κώδικος τῆς μητροπόλεως Ἑρακλείας. Εἰ καὶ ἄγνωστος δὲ ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ πατριάρχου, ἀλλ' ἔστιν ἀμφοτέρω εἰκόσαι ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ φαινομένης ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος, ἐκ τῶν ὀνομάτων τοῦ τε βασιλεύοντος τότε Ἰωάννου, καὶ τοῦ Ταγάρω, μεγάλου στρατοπεδάρχου, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ἀπιευθύνεσθαι αὐτὸ πρὸς τὸν μητροπολίτην Φιλαδελφείας, ἐνεργεῦντα τὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ δικαιοδοσίας ἐντὸς τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ. Ἀλούσης γὰρ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν τῆς Φιλαδελφείας τὸ ἔτος 1391 Μ. Χ. (Χαλκοκονδ. Βιβλ. Β'), τοῦ δὲ Ταγάρω, μεγάλου στρατοπεδάρχου ὄντος ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου, μετασχόντος δὲ καὶ τῆς κατὰ τὸ Πελέκανον μάχης ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ νέου ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1329, (Καντακουζ. Βιβλ. Α' κεφ. ΙΗ. καὶ Βιβλ. Β' κεφ. ζ') τὸ ψήφισμα τοῦτο φαίνεται ἐκδοσθὲν ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Α', βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1341 μέχρι τοῦ 1391. Ἄλλ' ἐντὸς ταύτης τῆς περιόδου ἡ ἐνδεκάτη Ἰνδικτιῶν ἀναφαίνεται τετράκις, τῷ 1343, τῷ 1358, τῷ 1373, καὶ τῷ 1388 ἔτει. Ἐπεὶ δὲ ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1329, ὡς εἴηται, ζῶν Τάγαρις ἦν πάππος τοῦ Ταρχανειώτου, πρεβεθηκότος ἤδη καὶ τούτου, ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ψήφισματος εἰκάζομεν μᾶλλον τινα τῶν τριῶν τελευταίων. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἔτει 1358 ἐπατριάρχησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει Κάλιστος ὁ Α', ἐν ἔτει δὲ 1373 ὁ Φιλόθιος, ἐν ἔτει 1388 ὁ Νεῖλος, καὶ τούτου ἀποβιάσαντος, Ἀντώνιος ὁ Α'.

ἔφθασεν ἀναδεξαμένη ἀπὸ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας τοῦ θείου βαπτίσματος τὴν Λασκαρίναν, καὶ ἔλαβεν εἰς γυναῖκα αὐτὴν δὴ τὴν Λασκαρίναν ὁ τοιοῦτος Ταρχανειώτης, συνοικήσας αὐτῇ ἐφ' ὅσοις δὴ καὶ ἔστι συνοικῶν χρόνοις, παιδοποιησάμενος ἐξ αὐτῆς, καὶ ἑνὸς παιδίου θήλεος ἤδη περιόντος τῷ βίῳ. Ἀρτίως οὖν πειρωμένης τῆς ἱερότητός σου, ὡς παράνομον δῆθεν, διαζεύξαι τὸ ρηθὲν συνοικέσιον, συνοδικοῦ ψηφίσματος ὁ Ταρχανειώτης ἐδεήθη τυχεῖν ἐπὶ τούτῳ. Ἡ γοῦν μετριότης ἡμῶν, συνδιασκεψαμένη τοῖς περὶ αὐτὴν ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι, δεῖν ἔγνω παραδηλῶσαι τῇ ἱερότητί σου, ὡς τρεῖς τάξεις εἰσὶ κατὰ νόμους τῶν κεκωλυμένων πρὸς γάμου κοινωνίαν· μία μὲν καὶ πρώτη, ἡ ἐκ τοῦ σωτηριώδους καὶ ἁγίου βαπτίσματος· δευτέρα δὲ ἡ τῆς ἐξ αἵματος κατὰ σάρκα συγγενείας· καὶ τρίτη ἡ ἐξ ἐπιγαμίας, ἥτοι ἀπὸ λοξότητος, ἡ λεγομένη διπλοσυμπενθερία. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, μόνος ὁ ἀνάδοχος κωλύεται ἐκ τῆς βαπτισθείσης θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀναδόχου· τὰ δὲ ἄλλα πρόσωπα αὐτῶν οὐ κωλύονται, οὔτε ἀδελφός, οὔτε ἐξάδελφος, οὔτε ἄλλος τις τούτων. Οἶδε δὲ ἡ ἱερότης σου, ὅτι ἔστι καὶ πράξις τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Ἀρσενίου τοῦ αἰοιδίου, ἐντὸς τῆς θεοσώστου πόλεως Νικαίας γενομένη τηνικαῦτα συνοδικῶς, ρητῶς ἐπὶ λέξεως διαλαμβάνουσα, ὡς προέτρεψεν οὗτος συνοδικῶς τὸ συνάλλαγμα τὸ ἐπὶ τῷ υἱῷ τοῦ προκαθημένου ἐκείνου τοῦ Σαπωνοπούλου Ἀλεξίου, καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ Μοσχάμπαρος Μαρίας· ἦν δὲ ὁ προκαθήμενος ἐκεῖνος ἀναδεχόμενος ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τοὺς τοῦ Μοσχάμπαρος παῖδας· ἦν δὲ ἔλαβεν εἰς γυναῖκα ὁ ἐκείνου υἱός, οὐκ ἦν ἀναδεξάμενος ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὁ Σαπωνόπουλος, ἀλλὰ τὰ ἀδέλφια αὐτῆς. Τοιουτοτρόπως οὖν τοῦ πράγματος ἔχοντος, ζήτησις ἦν ἂν ἴσως, εἴπερ ἡ τοῦ Ταρχανειώτου μήτηρ, ἢ ἡ μάμμη, τὴν υἰοθεσίαν ταύτην πνευματικῶς ἐποιοῦντο ἐπὶ τῇ Λασκαρίνῃ· τῆς δὲ γε Ἀσανίνης μητριᾶς οὔσης, καὶ ἐξ ἑτέρου αἵματος παντελῶς αὐτῶν, ἔχει διακρίναι καὶ ἡ ἱερότης σου, ὡς οὐδὲν ἔστιν ἐντεῦθεν ἐπὶ τῷ συνοικεσίῳ τῷδε ἐμπόδισμα, κατὰ τὴν τοῦ Ταρχανειώτου δηλονότι ἀναφοράν. Διὰ ταῦτα καὶ παραδηλοῦμεν συνοδικῶς τῇ ἱερότητί σου, ὡς ἂν ἐάσης

αὐτὸν ἀνενοχλήτως συνοικεῖν τῇ συναφθείσῃ αὐτῷ γυναικί, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς ἀνωτέρω κατὰ μέρος ἐκτεθείσης διαταγῆς, καὶ γενέσθω ὡς παραδηλοῦμεν τῇ ἱερότητί σου διὰ τοῦ παρόντος γράμματος. Ἐῤῥώσο κατὰ Κύριον ἀδελφεὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ συλλειτουργέ. Εἶχε τὸ, μηνὶ Ματῶ, Ἰνδ. ιά.

ΝΕΪΛΟΥ (1).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΜΙΝΣΙΟΥ, ΟΠΕΡ ΕΠΟΙΗΣΕΝ

Ὁ κὺρ Νεῖλος ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἐκ τοῦ Χαρσιανίτου ὁ Κεραμεύς.

Νεῖλος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΠΟΛΛΑΣ ἡμῖν ἔδωκεν ὁδοὺς ὁ φιλόανθρωπος δεσπότης ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὢν· πρώτη δὲ πασῶν καὶ μεγίστη ἡ τοῦ τιμίου αἵματος καὶ σώματος αὐτοῦ ἱεουργία· οὐ μόνον γὰρ τὸ θεῖον μυστήριον τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ οἰκονομίας τελεῖται ἡμῖν ἀναμνήσεως χάριν (2), ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ Θεὸν ζῶντες καὶ ἀξίως αὐτῶν μετέχοντες, ὅλοι τὸν Θεὸν ἐνδύονται, καὶ ἠνωμένοι εἰσὶν αὐτῷ, κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ Δεσπότητος ἡμῶν θείαν φωνὴν, τὴν, Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. Ταύτην οὖν τὴν θείαν παράδοσιν, οἱ τοῦ Θεοῦ Λόγου ὑπηρέται καὶ κήρυκες, οἱ ἅγιοι αὐτοῦ μαθηταὶ καὶ Ἀπόστολοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ὄσιοι καὶ θεοφόροι Πατέρες ἡμῶν καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης, οὐχ ἀπλῶς οὕτως ἐνεργεῖσθαι παρ' ἡμῶν καὶ τελεῖσθαι προσέταξαν, ἀλλ' ἐν ἀγίῳ τινὶ τόπῳ, ἐντὸς μὲν ἢ πολλακίς καὶ ἔξω τοῦ κόσμου, ἰδίως δὲ τῷ Θεῷ ἀφιερωμένῳ· ἵνα σχολάζοντες ἐν αὐτῷ ὁ τοῦ Θεοῦ λαὸς, πρῶτον μὲν ἀκούωσι τῶν ἱερῶν ὕμνων, ἔπειτα δὲ παρακαλῶσι τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ψυχῶν, καὶ εὐχαριστῶσιν αὐτὸν ὑπὲρ ὧν αὐτοῖς ἔδωκε, καὶ οὕτως ἀκατακρίτως τῶν θείων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων κοινωνοῦντες ἐξέρχονται ὅλοι καθαροὶ καὶ ἅγιοι· τούτου χάριν καὶ θυσιαστήρια ἔπηξαν οἱ ἅγιοι Πατέρες ἡμῶν διὰ τὴν κοινὴν

(1) Ὁ Νεῖλος, ἀνὴρ τοσαύτη ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ διαπρέπων, ὡς καὶ Ἰωάννη τῷ Χρυσοστόμῳ ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου αὐτὸν παραβάλλεσθαι, ἐκλεχθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1378, ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη δέκα, στερεῶς ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων καὶ λόγους, καὶ πράγματα, καὶ διδασκαλίαις, καὶ συγγράμμασιν ἀγωνισάμενος· ἐτελεύτησε δὲ τὸ ἔτος 1388.

(2) ἐν δὲ Χειρ. Γ. τελεῖται ἡμῖν ἀνάμνησις ἔρχεται.

ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ, ὡς ἂν ἀπορρίπτοντες τὰς βιωτικὰς φροντίδας οἱ ἄνθρωποι, εἰσέρχονται καὶ ὁμιλῶσι τῷ Θεῷ. Ἐπεὶ δὲ στρατηγοὶ πολλάκις, ἢ βασιλεῖς αὐτοὶ, ἀπέρχονται εἰς ταξείδια, καὶ εἰς τόπους ἀλλοφύλων, ἔνθα οὐκ ἔστι θεῖος ναός· ἀλλὰ καὶ εὐλαβεῖς τινες ἱερωμένοι ἐξέρχονται τῶν ἰδίων πόλεων, ἢ τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἀπέρχονται δι' ἔρωτα ἡσυχίας τε καὶ ἀναχωρήσεως εἰς ἔρημον τόπον· καὶ ἀσεβεῖς δὲ πολλάκις, εἰς χώρας Χριστιανῶν ἐρχόμενοι, τὰ αὐτῶν κατασκάπτουσι θυσιαστήρια, καὶ οὐ δύνανται ἕτερα ἀνεγείρειν· ἢ πολλάκις καὶ φοβοῦνται, μὴ ποτε πάλιν οἱ ἀσεβεῖς ἐλθόντες, εἰς κτίσωσιν ἕτερα, καταχαλάσωσι, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἐπεὶ ἔχουσιν ἀνάγκην οὗτοι ἀγιάζεσθαι καὶ κοινωνεῖν, εὖρομεν ἐκδεδομένον παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν θείων καὶ ἱερῶν συνόδων, ὅτι δέδοται αὐτοῖς, ἢ διὰ σανίδος, ἢ διὰ πανίου ἱερὰ τράπεζα καθιερωμένη, καὶ τιθέασιν αὐτὴν οἱ λαθόντες ἐν ἰδίῳ τινὶ τόπῳ ἐκκεκομμένῳ καὶ περιωρισμένῳ ἢ διὰ τοίχου ἐντὸς οἰκίας, ἢ διὰ πανίου, καὶ ἱεουργοῦσιν ἐν αὐτῷ· καὶ ἔχει ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν καὶ πατριάρχης τοῦτο ποιῆσαι, καὶ μητροπολίτης ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ, καὶ ἐπίσκοπος· ἔχει δὲ τὸ τοιοῦτον, ἢ ἱερὰ τράπεζα δηλονότι ἐκεῖνη, καὶ πρόθεσιν ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, ὀλίγον τι μικρότερον τῆς ἱερᾶς τραπέζης. Πάντες οὖν οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι τοῦτο στέργειν, καὶ τηρεῖν, καὶ βλέπειν ὡς ἅγιον, καὶ σέβασθαι, καὶ προσκυνεῖν αὐτό, καθὼς καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τοῦτο ποιοῦσι· καὶ μηδεμίαν ἄδειαν ἔχειν τινὰ τῶν ἀπάντων εἰπεῖν τι ἢ πράξει πρὸς περιφρόνησιν αὐτοῦ· ὁμοίως γὰρ ἐστὶ καὶ αὐτὸ παραδεδομένον παρὰ τῶν ἱερῶν συνόδων, καθὼς παρεδόθησαν καὶ οἱ θεῖοι ναοὶ, ἐν οἷς αἱ ἱερὰ τράπεζαι καὶ ὡς περὶ ὁ εἰπὼν τι περὶ τοῦ θεοῦ ναοῦ κολασθήσεται παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς τῷ θεῷ θελήματι ἐναντιούμενος, οὕτω καὶ ὁ εἰπὼν περὶ τῆς καθιερωμένης ταύτης τραπέζης, ἢ ὁ μὴ δεχόμενος αὐτὴν ὡς ἁγίαν, μηδὲ προσερχόμενος καὶ ἀγιαζόμενος παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ κατηγορῶν αὐτῆς τῆς πράξεως, καὶ ἀποσειόμενος καὶ ἀποπέμπων αὐτὴν, λόγον δώσει τῷ Θεῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Τούτου χάριν, εἰς πίστωσιν ἀσφαλῆ καὶ πληροφορίαν, ἢ μετριότης ἡμῶν τὴν παροῦσαν αὐτῆς γραφὴν ἐνέθηκεν, ἵνα γνῶσι πάντες ὅση καὶ τοῦ ἁγίου πράγματος τούτου ἡ δύναμις.

ΣΥΜΕΩΝ (1).

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

Τυπωθεῖσα ὑπ' αὐτῆς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης συνόδου, εἰς τοὺς ἐκ τῶν λατινικῶν αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας τῇ ὀρθοδόξῳ τε καὶ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῖς τρισὶν ἁγιωτάτοις πατριάρχαις τῆς Ἀνατολῆς, Ἀλεξανδρείας δηλοῦσι, Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων.

ΕΤΥΠΩΘΗ δ' αὕτη ἐν ἔτει ς' Ϟηβ', ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Συμεῶν. Ἰστέον δέ, ὅτι ἡ σύνοδος αὕτη, οἰκουμενικὴ οὖσα, πρώτη σὺν Θεῷ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκείνην παρανομωτάτην κατέβαλε καὶ ἀνέτρεψε σύνοδον, ὡς κακῶς καὶ ἀθέσμως προβάσαν, καὶ μὴ ἀκολουθήσασαν ταῖς πρὸ αὐτῆς ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις, διὸ καὶ τὸν ὄρον τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου καὶ ἁγίας ταύτης συνόδου, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δηλαδή, κατετάξαμεν τοῦτον ἐν τῷ παρόντι ἱερῷ κώδικι τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ταύτης συστάσης. Καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πως εἰρήσθω.

Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, ἢ καὶ ὁ ἱερεὺς, προτροπῇ αὐτοῦ, βαλὼν ἐπιτραχήλιον, ποιεῖ εὐλογητὸν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ βήματος. **Κ**κιεύθης ἀρχόμεθα τὸ, Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Βασιλεῦ οὐράνιε. Τὸ τρισάγιον. Παναγία τριάς. Πάτερ ἡμῶν. Τὸ, Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Τὸν Ν'. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν ταῦτα, παρίστησι τὸν ἐκ Λατίνων ἐπιστρέφοντα τῇ ὀρθοδόξῳ

(1) Συμεὼν ὁ Τραπεζοῦντος, καὶ Τραπεζούντιος, ἐκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1470, ἀλλ' ἀποβληθεὶς τοῦ θρόνου κατὰ τὸ ἔτος 1472 χάριν τοῦ διαδεξαμένου αὐτὸν Διονυσίου τοῦ Α', ἀνακαλεῖται αὖθις εἰς αὐτὸν τὸ ἔτος 1478 μέχρι τοῦ ἔτους 1481. — Τὴν ἐξῆς ἀκολουθίαν περὶ χρίσεως τῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν προσερχομένων Λατίνων, ἐλάβομεν ἐκ τοῦ Τόμου Ἀγάπης τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, ἐκδοθέντος ἐν Ἰακίᾳ, τῆς Μολδαβίας τῷ 1698 ἔτει.

πίστει κατέμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ θήματος, καὶ ἐπερωτᾷ αὐτὸν ἀσκεπῆ ὄντα, λέγων πρὸς αὐτὸν οὕτως·

Ἑρώτησις.

Βούλει, ἄνθρωπε, γενέσθαι ὀρθόδοξος, καὶ ἀποτάσῃ πᾶσι τοῖς αἰσχίστοις καὶ ἀλλοτρίοις δόγμασι τῶν Λατίνων, δηλονότι περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι κακῶς φρονοῦσι καὶ δοξάζουσι τὸ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι· ἀλλὰ δὴ τῶν τε ἱερουργουμένων παρ' αὐτοῖς ἀζύμων, καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνων, ὅσα οὐ συμφωνεῖ τῇ καθολικῇ καὶ ὀρθοδόξῳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας;

Ὁ Λατῖνος.

Ναί, δέσποτα ἅγιε, ἐξ ὅλης μου τοῦτο ποιῶ τῆς ψυχῆς.

Ἑρώτησις.

Ἀσπάζῃ τὸ ἅγιον τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολον, καὶ φυλάττεις αὐτὸ ἀπαραποίητον, καὶ ἄνευ τινὸς προσθήκης λέξεως τυχόν ἐν τούτῳ, ἢ ἀφαιρέσεως, καθὼς ἐτυπώθη ὑπὸ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν μεγάλων συνόδων, τῆς τε ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συστάσης τὸ πρῶτον, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συστάσης δευτέρας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ ὑπὸ πασῶν τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καθεξῆς θεβαιωθὲν τοῦτο καὶ κυρωθὲν;

Ἀπόκρισις.

Ναί, δέσποτα ἅγιε, τοῦτο στέργω ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς, καὶ φυλάττω αὐτὸ ἀπαραποίητον.

Ἑρώτησις.

Καθυποβάλλεις τῷ ἀναθέματι, ὡς καὶ οἱ ἅγιοι καὶ θεῖοι Πατέρες ἡμῶν τοῦτ' ἐποίησαν, δηλονότι, τοὺς τολμῶντας μετὰ προσθήκης τοῦτο λέγειν τινὸς, καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ὡσπερ καὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι φλυαροῦντας τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον;

Ἀπόκρισις.

Ἐξ ὅλης ὁμολογῶ τῆς ψυχῆς τοῦτο ἀπαραποίητον, καὶ τοὺς μὴ οὕτω στέργοντας αὐτὸ καθυποβάλλω τῷ ἀναθέματι.

Ἑρώτησις.

Ἀποβάλλη καὶ εἰς οὐδὲν λογίζῃ τὴν ἐν Φλωρεντία τῆς Ἰταλίας προσυστάσαν σύνοδον, καὶ ὅσα ἔστερξεν ἐκείνη κακῶς ἐναντία τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ νόθα :

Ἀπόκρισις.

Ἀποβάλλομαι ταύτην τὴν σύνοδον, δέσποτά μου, καὶ ὡς μηδὲ τὸ κατ' ἀρχὰς συστάσαν ἢ γεγονοῦσαν ταύτην λογίζομαι εἶναι.

Ἑρώτησις.

Ἀποστρέφῃ τελείως καὶ τὰς συνάξεις τῶν Λατίνων ἐν ταῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις, ἢ καὶ αὐτῶν τῶν λατινοφρόνων, καὶ τοὺς τὰ ἄζυμα ἰουδαϊκῶς, ἢ ἀπολλιναριστικῶς ταῦτα ἱερουργοῦντας, ὡς αἰρετικούς :

Ἀπόκρισις.

Ναί, δέσποτα, καὶ τοῦτο ποιῶ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς.

Ἑρώτησις.

Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς χάριτι θεῖα ἐξασφαλίξῃ ἕως τέλους ζωῆς σου διαμένειν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ταύτῃ πίστει τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας Ἐκκλησίας ἀκλόνητος καὶ ἀσάλευτος, κὰν εἴ τί σοι γένηται :

Ἀπόκρισις.

Ναί, τίμιε δέσποτα, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντός μοι, τοῦτο ὑπόσχομαι.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ἢ ὁ ἱερεὺς.

Καὶ λοιπὸν ὁμολόγησον ἤδη τὸ ἅγιον τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολον ἄνευ τινὸς προσθήκης.

Καὶ λέγει ὁμολογῶν μεγάλη τῇ φωνῇ τὸ, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, καὶ λέγει τοῦτο ἕως τέλους. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν καὶ ἀπαρτίσαι αὐτὸ τὸ σύμβολον ἅπαν, εὐθὺς χρίεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ὁ τοιοῦτος τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ τῆς Ἐκκλησίας μύρῳ, ἐν τε τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἐγχαράττοντος σταυρὸν τοῦ ἱερέως, ὁμοίως καὶ εἰς τὰ ὦτα, καὶ τῷ πώγωνι αὐτοῦ, καὶ ταῖς χερσίν, ἀλλὰ δὲ καὶ τῷ στήθει, καὶ τοῖς γόνασι, λέγοντος καὶ ἐπιφωνοῦντος τοῦ ἀρχιερέως ἐν μιᾷ ἐκάστη αἰσθήσει, ἐν τῷ

(TOM. B'.)

40

E'-11

χρίειν· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου, ἀμήν. Καὶ μετὰ τὸ ἀπομυρῶσαι τοῦτον, εὐχεται ὁ ἱερεὺς ἄνω τῆς κεφαλῆς τοῦ χρισθέντος τῷ μύρῳ τὴν εὐχὴν ταύτην.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν·

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς, καὶ τοῖς ἐν γῆ δι' ἄφροντος ἔλεος ἐπιδημήσας, καὶ διδάξας τοὺς ἀνθρώπους ὁμολογεῖν τὴν ἀληθινὴν καὶ ἄμεμπτον ὁμολογίαν, τὴν τῆς ὁμοουσίου καὶ συναϊδίου Τριάδος ἐπίγνωσιν, καὶ τὸ προσκυνητὸν καὶ παντοδύναμον Πνεῦμα, διὰ τοῦ ἀψευδοῦς σου στόματος ὑποφήνας ἐκπορεύεσθαι τοῦτο καὶ ὑφίστασθαι ἐκ τοῦ ἀνάρχου σου Πατρὸς καὶ Θεοῦ, αὐτὸς, Δέσποτα, τὸν δούλόν σου (δεῖνα), τὸν ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς λατινικῆς αἵρέσεως πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου σου καὶ τοῦ ἀψευδοῦς σου στόματος, καὶ τὴν τῶν ἁγίων σου Ἀποστόλων καὶ διδασκάλων τῆς εὐσεβείας ἀκραιφνῆ θεολογίαν, ὁμολογίαν τε αὐτῶν καὶ παράδοσιν, πρόσδεξαι, ὡς ἐλεήμων καὶ συμπαθὴς, συνάπτων αὐτὸν καὶ ἐνῶν τοῖς ἀληθέσι δόγμασι τῆς ἁγίας σου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καταξιῶν τε αὐτὸν τῆς ἀτελευτήτου καὶ αἰδίου τῶν οὐρανῶν βασιλείας τῇ ἐπίγνωσι καὶ ἀνακηρύξει τῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων. Πάριδε οὖν, ὡς συμπαθὴς καὶ ἐλεήμων, τὰ ἐν γνώσει τε καὶ ἀγνοίᾳ ἐν τῷ βίῳ πλημμεληθέντα αὐτῷ· στερέωσον αὐτὸν διαμένειν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, καὶ ὁμολογίᾳ σου· πλάτυνον δὲ αὐτοῦ τὸ στόμα ἐρεύγῆσθαι κατὰ τῶν τοῦ ἁγίου πύλων αἵρέσεων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀσεβειῶν· διάνοιξον αὐτοῦ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς κατανοεῖν σου τὰ θαυμάσια· δίδαξον αὐτὸν, ἐπιτελεῖν ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ σου· μὴ μνησθῆς τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ· κάθαρσον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν αἰρετικῆς ἀγλύος, καὶ πάσης ἄλλης δυσσεβείας· καὶ συναξὸν αὐτὸν δι' ἡμῶν προστρέχοντα τῇ ὀρθοδόξῳ σου ποιμνῇ· ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, κτλ.

Μετὰ ταῦτα λέγει τὸν ψαλμὸν· Ἰψώσω σε ὁ Θεός μου ὁ βασιλεὺς μου.

Εἶτα, Δόξα καὶ νῦν. Τὴν τιμιωτέραν. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.

Εἶτα ἐκτενής, καὶ ἀπόλυσις.

Λίβελλος, ὃν περ διδοῦσιν ἐγγράφως ἀπαιτούμενοι οἱ ἐκ
 Λατίνων ἐπιστρέφοντες.

Ἐπειδὴ ἀπαιτήθημεν παρὰ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου, ἡ ἀρχιερέως (τοῦ δεῖνος), δοῦναι ὁμολογίαν καθαρὰν ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς (ὀδεῖνος) Ἐκκλησίας, ἣν τινα κρατεῖ ἡ καθολικὴ τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία, ἥδη κατὰ τὸν θεῖον καὶ προσκυνητὸν ὁρισμὸν αὐτοῦ, τὸν παρόντα ἡμῶν ἔγγραφον λίβελλον ἀποδίδομεν, δι' οὗ καθομολογοῦμεν καὶ στέργομεν ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων ἀποφανθέντα καὶ στερχθέντα, τῶν τε ἀποστολικῶν, καὶ τῶν ἀγίων ἐπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν μερικῶν, ὡς ἡ ἀγία τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία καθομολογεῖ, ἀποβαλλόμενος πάντα τὰ τῶν Λατίνων ἄτοπα ἔθιμα, καὶ πᾶσαν ἄλλην θέσθηλον κενοφωνίαν· ὧν χάριν καὶ ἡ παροῦσα ἡμῶν ἔγγραφος ὁμολογία ἐπεδόθη τῇ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν μηνί (ὀδεῖνι), Ἰνδικτιῶνος (ὀδεῖνος), ἔτος (ὀδεῖνα) (1).

(1) Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κυρίλλου, ἐν ἔτει αψνς', ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ὄρος, καθ' ὃν βαπτίζονται οἱ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντες Λατίνοι. Τὸν ὄρον τοῦτον εὐρήσεις ἐν Παραρτήματι, ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος τόμου.

ΑΔΗΛΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ (1).

Α'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΤΑ ΟΙΚΕΙΑ ΒΡΕΦΗ.

ΠΕΡΙ τοῦ κολάζεσθαι, εἴτε καὶ μὴ, τὰς ἐκτιθεμένας τὰ οἰκεία βρέφη εἰς τὰς εἰσόδους τῶν θείων ναῶν, λόγος ἐγένετο διαφόρως ἐπὶ συνελεύσει συνοδικῇ· καὶ ἤρρεσεν, ὡς φονευτρίας ταύτας κολάζεσθαι, καὶν παρά τινων τὰ βρέφη ζωογονηθῶσι.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΒΙΑΝ ΑΠΟΚΑΡΕΙΣΩΝ

γυναικῶν.

ΤΗΝ Κομνηνὴν κυρὰν Θεοδώραν, τὴν χρηματίσασαν σύζυγον, τοῦ Λαπαρδᾶ ἐκείνου κυρίου Ἀνδρονίκου, ἀποκαρεῖσαν κατὰ βίαν τοῦ τυράννου, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος οὐ παρέχώρησε μετασχηματισθῆναι, καὶ συζυγῆναι τῷ Κράλῃ Οὐγγρίας, ἐκθύμως τοῦτο ζητήσαντι, διὰ τὸ μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς στοιχῆσαι τῇ ἀποκάρσει, καὶν κατὰ βίαν ἐγένετο, καὶ ἐν κοινοβιακῇ διάγειν μονῇ. Ἐτέρας δὲ γυναῖκας εὐγενεῖς, οὕτως ἀποκαρεῖσας, ἐδικαίωσεν ἡ αὐτὴ σύνοδος μετὰ θάνατον τοῦ τυράννου μετασχηματισθῆναι, ἡ ὡς ἔτι περιόντων τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν, ἡ διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι ὅλως τὴν ἀπόκαρσιν μετὰ θάνατον τοῦ τυράννου.

(1) Τὰς παρούσας περιλήψεις δύο συνοδικῶν σημειωμάτων ἠρανίσθημεν ἐκ τοῦ Γραικο-Ρῶμ. Νομίμου τοῦ Λεὺγκλαυτοῦ, ὧν τὸ πρῶτον περιέχεται ἐν σχολίῳ τῆς Ἐπιτομῆς τῶν Κανόνων τοῦ Ἀρμενοπούλου σελ. 68. — Βλέπε καὶ Καν. Νηστευτοῦ, Τόμ. Δ'. σελ. 443. — τὸ ἕτερον ἀνάγεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, βασιλεύσαντος τὸ ἔτος 1185, καὶ ἐκθρονισθέντος τὸ 1195, κατὰ λάθος δὲ οὐκ ἐτέθη ἐν τῇ οἰκείᾳ χρονολογικῇ τάξει.

ΙΕΡΕΜΙΟΥ(1).

ΠΡΑΞΙΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗ

Τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἔτει 'ζης', περὶ τοῦ πατριάρχου Μοσχόβιας κτλ.

ΤΗΣ ἁγίας καὶ ἱερᾶς μεγάλης συνόδου, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συναχθείσης ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς Παμμακαρίστου, τῆς καὶ Παραμυθίας ἐπωνομασμένης, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἡμέραις τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοστέπτου βασιλέως Μοσχόβου καὶ αὐτοκράτορος πάσης Ῥωσίας Θεοδώρου Ἰωάννου, προκαθεζομένων τῶν ἀγιωτάτων ὀρθοδόξων πατριαρχῶν, τοῦ τε παναγιωτάτου Ἱερεμίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τοῦ τε μακαριωτάτου Μελετίου, πάπα, καὶ πατριάρχου τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, καὶ κριτοῦ τῆς οἰκουμένης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ μακαριωτάτου Ἰωακείμ Θεουπόλεως τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, καὶ τοῦ μακαριωτάτου Σωφρονίου πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐνδημοῦντος τοῦ λαμπροτάτου Γρηγορίου Ἀθανασίου, πρέσβεως τοῦ προῤῥηθέντος θεοσεβεστάτου βασιλέως· συνεδρευόντων καὶ τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων ἐκ πάσης ἐπαρχίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων· Μελέτιος ὁ μακαριώτατος Ἀλεξανδρείας εἶπεν· Οἴδατε, ἀδελφοί, ὅτι χαρακτηριστικὸν τῆς πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ Θεὸν ἡμῶν ἀγάπης ἢ ποιμαντικῆ

(1) Ἱερεμίας ὁ Β΄, Δαρίσσης μητροπολίτης, ὁ καὶ Τρανὸς τὸ ἐπώνυμον, σοφία Ἑλληνικῆ τε καὶ Ἐκκλησιαστικῆ διαπρέπων, καὶ παντοία ἀρετῇ κεκοσμημένος, ἐκλεχθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1572, ποιμαίνει θεαρέστως τὴν Ἐκκλησίαν μέχρι τοῦ ἔτους 1579. Ὁ αὐτὸς πατριαρχεῖ τὸ β΄ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1580 ἕως τοῦ 1584, καὶ τὸ γ΄ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1586 μέχρι τοῦ 1594. Ἐπὶ τῆς τρίτης αὐτοῦ πατριαρχείας μεταβὰς εἰς Ῥωσίαν μετ' ἄλλων τριῶν ἀρχιερέων ἐχειροτόνησε πατριάρχην τῆς ἐν Ῥωσίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τὸν μητροπολίτην Ῥοστοβίου Ἰώβ. Ἐπ' αὐτοῦ ἐγένετο ἡ ἀνωτέρω συνοδικὴ πράξις περὶ τοῦ πατριάρχου Μοσχόβιας, προεκδοθεῖσα ἐν Τόμῳ Ἀγάπης τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, σελ. 541.

ἔστιν ἐπιμέλεια· Πέτρε, γάρ φησι, φιλεῖς με ; ποιῶμαι τὰ πρόβατά μου (1). δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἡμεῖς πολλοὺς πολλάκις ἀγῶνάς τε καὶ πόνους καὶ κινδύνους ὑπεμείναμέν τε καὶ ὑπομένομεν, ὡς οἴδατε. Καὶ νῦν δὲ, ἐπειδὴ πρὸς ἡμᾶς γράμματα ἀπεστάλη παρὰ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ, τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων, ἀξιοῦντα παραγενέσθαι ἡμᾶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀναγκῶν χάριν, ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς γράμμασι τοῖς ἀπὸ Μοσχοβίας τῆς ὀρθοδοξοτάτης παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου Θεοδώρου ἐντυχῶν, καὶ ἐκατέρων τῶν πραγμάτων ὑπερφροντίζων, τῆς τε ἀνάγκης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξιώσεως, παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν, ἀκριβῶς τὰ λεγόμενα παρ' ἡμῶν σκεψαμένην, συμπηφίσκομαι ἡμῖν περὶ τῶν λεχθησομένων, ὅπερ ἂν δίκαιον εἶναι φανῆ. Πρῶτον τοιγαροῦν, ἐπειδὴ Θεοῦ χάριτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κατηρητισμένη ὑπάρχουσα καὶ κατὰ τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα, τελείαν εἴληφε κατάστασιν ἐν τοῖς ὀρισθεῖσι καὶ τρανωθεῖσιν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ Πατέρων ἁγίων διαπρεψάντων ἐνταῦθα, ἐν τε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ ταῖς καθεξῆς οἰκουμενικαῖς ἕξ συνόδοις, μέχρι τῆς Ζ'. τῆς τὸ δεύτερον ἐν Νικαίᾳ συναθροισθείσης, ὡσαύτως καὶ ταῖς μεταξὺ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς συναχθείσαις τοπικαῖς τῶν Ὀρθοδόξων συνόδοις· ἐπειδὴ τοίνυν τὸ τέλειον εἴληψεν ἡ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησία, οὐ μόνον κατὰ τὰ τῆς θεογνωσίας καὶ εὐσεβείας δόγματα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἱεράν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατάστασιν, δίκαιόν ἐστι καὶ ἡμᾶς πάντα νεωτερισμὸν τῶν τῆς Ἐκκλησίας περιδόλων περιορίζειν, εἰδότας ὑπαιτίους γεγονέναι αἰεὶ τοὺς νεωτερισμοὺς τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν συγχύσεώς τε καὶ διαστάσεως, ἀλλὰ τοῖς ὅροις ἔπεσθαι τῶν ἁγίων Πατέρων, τὰ παρ' αὐτῶν δογματισθέντα ἀπαράτρεπτα, δίχα προσθήκης ἡστινοσοῦν, καὶ χωρὶς ἀφαιρέσεως ἐνστερνιζομένους κατὰ τὸν ἀ. τῆς οἰκουμενικῆς Ζ'. συνόδου κανόνα, οὕτως ἔχοντα· Τοῖς τὴν ἱερατικὴν λαχοῦσιν ἀξίαν, μαρτύριά τε

(1) Ἰω. ΚΑ', 10.

καὶ κατορθώματα, αἱ τῶν κανονικῶν διατάξεων εἰσιν ὑποτυπώσεις· ὡς ἀσμένως δεχόμενοι, μετὰ τοῦ θεοφάντορος Δαυὶδ ἄδομεν πρὸς τὸν Δεσπότην Θεόν, λέγοντες· Ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρφθην, ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ(1)· καὶ, Ἐνετείλω δικαιοσύνην, τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα· συνέτισόν με καὶ ζήσομαι (2). Καὶ, Εἰς τὸν αἰῶνα ἡ προφητικὴ φωνὴ ἐντέλλεται ἡμῖν φυλάττειν τὰ μαρτύρια τοῦ Θεοῦ(3), καὶ ζῆν ἐν αὐτοῖς, δηλονότι ἀκράδαντα καὶ ἀσάλευτα διαμένοντα, ὅτι καὶ ὁ θεόπτης Μωϋσῆς οὕτω φησὶν· Ἐν αὐτοῖς οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν(4). Καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Πέτρος ἐν αὐτοῖς ἐγκαυχώμενος βοᾷ· Εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν Ἄγγελοι παρακύψαι(5). Καὶ ὁ Παῦλός φησι· Καὶ ἡμεῖς, ἢ Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔσω(6). Τούτων οὖν οὕτως ὄντων, καὶ διαμαρτυρουμένων ἡμῖν, ἀγαλλιώμενοι ἐπ' αὐτοῖς, ὡς εἴ τις εὖροι σκύλα πολλὰ, ἀσπασίως τοὺς θεῖους κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὁλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν ἁγίων σαλπίγγων τοῦ Πνεύματος, τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν τε ἐξ ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθεισῶν ἐπὶ ἐκδόσει τοιούτων διαταγμάτων, καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν· ἐξ ἑνὸς γὰρ ἅπαντες καὶ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος αὐγασθέντες ὤρισαν τὰ συμφέροντα. Καὶ οὓς μὲν τῷ ἀναθέματι πᾶραπέμπουσι, καὶ ἡμεῖς ἀναθεματίζομεν· οὓς δὲ τῇ καθαιρέσει, καὶ ἡμεῖς καθαιροῦμεν· οὓς δὲ τῷ ἀφορισμῷ, καὶ ἡμεῖς ἀφορίζομεν· οὓς δὲ ἐπιτιμίῳ παραδιδόασι, καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως ὑποβάλλομεν· Ἀφιλάργυρος γὰρ ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν (7), ὁ ἀναβεβηκὼς εἰς τρίτον οὐρανόν, καὶ ἀκούσας ἄρρητα ῥήματα, Παῦλος ὁ θεῖος Ἀπόστολος διαρρήδην βοᾷ· ἀνακηρύττοντες καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον τῶν Ὀρθοδόξων Πατέρων, καθὼς διὰ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων συνόδων διεφυλάχθη, ἔχει δὲ οὕτω· Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, κτλ. Τούτων οὕτω ῥηθέντων παρὰ τοῦ μακαριωτάτου Ἀλεξανδρείας, Ἱερεμίας ὁ παναγιώτατος πατριάρχης ὁ οἰκουμενικὸς εἶπε· Ταῦτα μὲν ἅπαντες καὶ ὡμολογήσαμεν, εὐθὺς τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης, μάλιστα

(1) Ψαλμ. ΡΙΗ', 14. — (2) Ψαλμ. ΡΙΗ', 138, 144. — (3) Ψαλμ. ΡΙΗ', 88.

(4) Δευτ. ΙΒ', 32. — (5) ἁ. Πέτρ. Α', 12. — (6) Γαλ. Α', 8. — (7) Ἐβρ. ΙΓ', 5

δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἀξιωθέντες, καὶ ὁμολογοῦμεν, καὶ παρὰ πάντων ταῦτα φυλάττεσθαι διακελευόμεθα, τοῖς Πατράσιν ἡμῶν κατὰ πάντα ἐπόμενοι, καὶ, οὓς ἀσπάζονται ἐκεῖνοι, ἀσπαζόμεθα καὶ ἡμεῖς, οὓς δὲ ἀποδοκιμάζουσι, καὶ ἡμεῖς ἀποδοκιμάζομεν, καθὼς καὶ ὁ ἀ. κανὼν τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς ἐν Χαλκηδόνι, προεσήμανε, καὶ ὁ ἀ. τῆς Ζ'. ἐτράνωσε. Μελέτιος ὁ μακαριώτατος Ἀλεξανδρείας εἶπεν· Ἐπειδὴ ἡ τῶν πατριαρχικῶν θρόνων κατάστασις ἦν μὲν καὶ παλαιᾶ· τινι συνηθείᾳ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας προχάραχθεῖσα, τρανώτερον δ' ἐτυπώθη κατὰ τὴν ἁγίαν οἰκουμενικὴν Α'. σύνοδον, ὡς ὁ ταύτης ς'. δείκνυσι κανὼν, ἔχει δὲ οὕτω· Τὰ ἀρχαῖα ἔθνη κρατεῖτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Λιβύῃ, καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπίσκοπῳ τοῦτο σύνθηός ἐστιν· ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις, τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις· καθόλου δὲ πρόδηλον ἐκεῖνο· ὅτι, εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον· ἐὰν μὲν τοι τῇ κοινῇ πάντων ψήφῳ, εὐλόγῳ οὔσῃ, καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικόν, δύο, ἢ τρεῖς δι' οἰκείαν φιλονεικίαν ἀντιλέγωσι, κρατεῖτω ἡ τῶν πλειόνων ψήφος· καὶ ὁ ζ', ἐν ᾧ τὸν Αἰλίας ἐτίμησε θρόνον, τῇ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ σαρκὸς οἰκονομίᾳ κατ' ἐκεῖνην τὴν χώραν γεγεννημένη νέμοντες προσῆκον σέβας, εἰ καὶ ἕσχατα τῶν ἄλλων πατριαρχικῶν θρόνων, ἵνα μὴ φαντασίαν τινὰ παράσχοιεν (τῶν ἄλλων προτιμήσαντες) τὴν τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν δοξάζειν ἐπίγειον· δεῖ δὲ με τοῖς εὐσεβεστάτοις γράμμασι τοῦ θεοστέπτου βασιλέως ἀποκριθῆναι· παρακαλῶ καὶ τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν, εἰ δίκαια δόξω λέγειν, καὶ τῶν Πατρικῶν ὄρων ἐχόμενα, δοκιμάσαι καὶ συμψηφίσαι συνοδικῶς. Κρίνω τοίνυν δίκαιον εἶναι τὴν Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ καὶ χάριτι κοσμηθεῖσαν βασιλείᾳ πόλιν ὀρθοδοξοτάτην Μοσχολίας, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλύνεσθαι πράγμασι κατὰ τὸν κή. κανόνα τῆς Δ'. Οἰκουμενικῆς συνόδου τῶν ΧΛ'. ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν Χαλκηδόνι, λέγοντα οὕτω· Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων Πατέρων ὄροις ἐπόμενοι, καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα κανόνα τῶν ἑκα-

τὸν πεντήκοντα θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν συναχθέντων ἐπὶ τοῦ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης μεγάλου Θεοδοσίου, τοῦ γενομένου βασιλέως, ἐν τῇ βασιλίδι Κωνσταντίνου πόλει Νέα Ῥώμη, γνωρίζοντες, τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς ὀρίζομέν τε καὶ ψηφίζόμεθα περὶ τῶν πρεσβείων τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης· καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ Πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα. Καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πενήκοντα θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς Νέας Ῥώμης ἀγιωτάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες, τὴν βασιλεία καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ῥώμη, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὡς ἐκείνην μεγαλυνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν. Καὶ ὥστε τοὺς τῆς Ποντικῆς, καὶ τῆς Ἀσιανῆς, καὶ τῆς Θρακικῆς διοικήσεως μητροπολίτας μόνους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόπους τῶν προειρημένων διοικήσεων χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου ἀγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας· δηλαδὴ ἐκάστου μητροπολίτου τῶν προειρημένων διοικήσεων μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων χειροτονοῦντος τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διηγόρευται· χειροτονεῖσθαι δὲ, καθὼς εἴρηται, τοὺς μητροπολίτας τῶν προειρημένων διοικήσεων παρὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκόπου, ψήφισμάτων συμφώνων κατὰ τὸ ἔθος γινομένων, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἀναφερομένων· καὶ κατὰ τὸν γ'. κανόνα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέρας οἰκουμενικῆς συνόδου, ἔχοντα οὕτω· « Τὸν μὲν τοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην. » Ἄλλ' οὐδὲ ἡ ἀγία καὶ μεγάλη σύνοδος τῶν ΤΙΗ'. Θεοφόρων Πατέρων φαίνεται δι' ἄλλον τινὰ λόγον διανείμασα τάξεις τε καὶ ἐπαρχίας τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, οὓς ἐτυπώσατο, εἰμὴ πρὸς τὰ τῶν βασιλειῶν ἀξιώματα, Ἀλεξάνδρειαν προκαθιδρύσασα Αἰγύπτου, Λιβύης, καὶ τῶν λοιπῶν, Ἀντιόχειαν δὲ, Ἀσσυρίων καὶ πάσης Ἀνατολῆς· ὡς δὲ Ἐβρώπης τὴν Ῥώμην, οὕτως Ἀσίας Κωνσταντινούπολιν. ἢ καὶ

μετέπειτα τῶν ἴσων πρεσβείων ἡξιώθη τῆς πρεσβυτέρας διὰ τὸ μετατεθῆναι ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὸ βασίλειον, ὡσπερ διορίζεται ὁ λς' τῆς ἐν τῷ Τροῦλλῳ ἀγίας συνόδου κανῶν, ἔχων οὕτως Ἄναγεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ἀγίων Πατέρων, τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων, καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα, τῶν ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθέντων, νομοθετηθέντα, ὀρίζομεν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης θρόνου, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς, ὡς ἐκεῖνον, μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχοντα, μεθ' ἐν ὃ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ἀριθμείσθω θρόνος, εἶτα ὁ Ἀντιοχείας, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως. » Δίκαιον οὖν κρίνω, καὶ τὴν ἀγίαν ταύτην καὶ μεγάλην σύνοδον κρίνειν ἀξιῶ τὸν θρόνον τῆς εὐσεβεστάτης καὶ ὀρθοδόξου πόλεως Μοσχόβου εἶναί τε καὶ λέγεσθαι Πατριαχεῖον διὰ τὸ βασιλείας ἀξιοθῆναι παρὰ Θεοῦ τὴν χώραν ταύτην, πᾶσάν τε Ρώσιαν καὶ τὰ ὑπερβόρεια μέρη ὑποτάττεσθαι τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ Μοσχόβου καὶ πάσης Ρωσίας, καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν, ἔχειν τὸν τόπον αὐτοῦ μετὰ τὸν μακαριώτατον Ἱεροσολύμων ἐν τε τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύσεσιν, ἵνα τοὺς προῤῥηθέντας τῶν ἀγίων Πατέρων κανόνας ἀπαρασαλεύτως τηρήσωμεν, ὑπερέχειν τε ἐπισκόπων, μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων ἐν ὅλῃ τῇ Καθολικῇ τῶν Ὄρθοδόξων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ· τῆς δὲ παροικίας ἐκείνης Μοσχόβου καὶ πάσης Ρωσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν κεφαλὴν εἶναι καὶ ἐπιγινώσκεσθαι κατὰ τὸν λδ' κανόνα τῶν ἀγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, οὕτω διαγορεύοντα· « Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης, ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις· ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιεῖτω τι· οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται καὶ δοξασθήσεται ὁ Θεὸς διὰ Κυρίου ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ἀδελφόν τε εἶναι καὶ λέγεσθαι τῶν Ὄρθοδόξων πατριαρχῶν μετὰ ταύτης τῆς ἐπωγγυμίας ὁμοταγῆ

καὶ σύνθρονον, ἴσον τε τῇ τάξει καὶ τῇ ἀξίᾳ, ἐπιγράφεσθαι τε καὶ ὑπογράφεσθαι κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ὀρθοδόξων πατριαρχῶν, πατριάρχης Μοσχόβου καὶ πάσης Ῥωσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν· ἐν δὲ τῇ χειροτονίᾳ φυλάττεσθαι τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ πρωτοθρόνου τῶν ἀρχιερέων ἐκφωνοῦντος τὴν εὐχὴν. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα οὕτω κρίνω· ἡ δὲ ἅγια σύνοδος ἀποφηνάτω τὸ δόξαν. Ἱερεμίας, ὁ πναγιώτατος οἰκουμενικός, εἶπε· Τοῦτο καὶ ἡμεῖς πρότερον καὶ ἐπράξαμεν, καὶ ἐγγράφως ἐδηλώσαμεν τῷ εὐσεβέστατῷ βασιλεῖ. Σωφρόνιος ὁ Ἱεροσολύμων μακαριώτατος πατριάρχης ἔφη· Καὶ αὐτὸς ἀπαράλλάκτως τὰ αὐτὰ ἀποφαίνομαι. Ἡ ἅγια σύνοδος ὁμοθυμαδὸν εἶπε· Τοῦτο, ἔπειδὴ κατὰ τοὺς ἱεροὺς γόμους κέκριται, ἅπαντες στέργομεν, καὶ τοῦτο δὲ περὶ τῆς βασιλείας ἐκείνης κρίνομεν, ἵνα ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Μοσχόβου καὶ αὐτοκράτωρ πάσης Ῥωσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν, καθὼς μέχρι σήμερον ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἔχει τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἁγίαις προθέσεσι καὶ ἱεροῖς διπτύχοις, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Ἐξαψάλμου, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύο ψαλμῶν, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως λεγομένων, ἐκφωνῆται κατὰ τὴν ἐκφώνησιν ἐκείνην κατ' ὄνομα, ὡς ὀρθοδοξότατος βασιλεὺς. Πάντες εἶπον· Καὶ τοῦτο εὐλογον. Κρίνομεν δὲ καὶ τοῦτο, δεῖν πεμφθῆναι τὴν πράξιν ταύτην δι' ὑπογραφῶν ἡμετέρων ἡσφαλισμένην τῷ εὐσεβέστατῷ βασιλεῖ Μοσχόβου, καὶ τῷ μακαριωτάτῳ Ἰωβ, πατριάρχῃ πάσης Ῥωσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν. Πάντες εἶπον· Ἀρέσκει.

ΝΕΟΦΥΤΟΥ (1).

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΓΑΜΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

Νεόφυτος ἑλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπό-
λεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΤΗΣ ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόν-
των αὐτῇ τοῦ τε ἀγιοτάτου καὶ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱερο-
σολύμων κυρίου Θεοφάνους, καὶ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων
ἀρχιερέων καὶ υπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινοτάτων
ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἐπὶ θεωρίᾳ καὶ ἐπισκέψει ἐκκλησια-
στικῶν τινῶν ἀναγκαίων ὑποθέσεων· πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς πα-
ρὰ τῶν ἀρχιερέων προβαλλομένοις ζητήμασι, μετὰ πολλῆς ἐφέ-
σεως καὶ ἰκεσίας παρὰ πολλῶν τότε συνεισρευσάντων οὐ μόν-
ον ἀρχιερέων, ἀλλὰ δὴ καὶ λαϊκῶν, ἀπητήθη, καὶ ἠρωτήθη, τίνε
τρόπῳ, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εὐρίσκονται ἀμφιβαλλόμενα τὰ δύο-
ταῦτα, τὸ μὴ ἐξεῖναι δυσὶν ἀδελφοῖς δύο πρωτεξαδέλφας λα-
βεῖν, καὶ τὸ κωλύεσθαι εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλθεῖν τὸν σαρκι-
κὸν υἱὸν τοῦ ἀναδόχου εἰς ἐπ' ἀδελφῶ ἀνεψιᾶν τοῦ ἀναδεχθέν-
τος ὑπ' αὐτοῦ· ἔδον τὴν ἀμφιβολίαν λῦσαι βουλόμενοι, ἀναπτύ-
ξαντες τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς νόμους τε καὶ κανόνας, εὖρομεν
τὸν μὲν ἐξ ἀγχιστείας τοῦτον γάμον παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης συ-
νόδου κυρωθέντα ὡς ἐκ τοῦ βαθμοῦ τυγχάνοντα, εἰ μὴ μόνον
ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Σισινίου ἐκείνου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα
ὁ αἰοίδιμος καὶ εὐσεβέστατος Ἐασιλεύς κὺρ Ἀλέξιος ὁ Κομνη-
νὸς διὰ θεσπίσματος αὐτοῦ βασιλικοῦ οὕτωςι κατὰ λέξιν δια-
κελεύεται, καὶ συγχώρησιν, ὡς φαίνεται, δίδωσι, ὡς ἂν καὶ
ἀμφοτέρω καλῶς διαφυλαχθῶσι, καὶ σεβασθῶσιν, ἧ τε μεγαλειό-
της τῶν βασιλικῶν τε καὶ ἀρχιερατικῶν διαταγμάτων, καὶ ἡ

(1) Νεόφυτος ὁ Β΄. ἐκλεγθεὶς οἰκουμενικὸς πατριάρχης τὸ ἔτος 1600, ἐπὶ
τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτη τοῦ Γ', ἐκπίπτει μετὰ ἔτος ἓν καὶ μῆνας δύο, ἀλλὰ
καλεῖται αὖθις εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἔτος 1608, καὶ μετὰ ἕξ
ἔτη ἀποβάλλεται. Τὸ σημείωμα τοῦτο ἐκδίδεται ἤδη πρῶτον ἐκ χειρογράφου τοῦ
Νομίμου τοῦ Μπλαξοῦ, σωζομένου ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ Ἀθηνῶν.

τῶν νόμῶν, καὶ ἡ τῶν κανόνων ἀκρίβεια· μήτε παντελῆ δοτέον τῷ τόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντῃ ἐπιτρεπτέον αὐτῷ καὶ αὐθις τὸ ἐνεργόν· ἀλλὰ τὴν μέσσην βαδιστέον, ὃ φασι, καὶ βασιλικὴν, καὶ ἄμφω συντηρητέον, τό τε περὶ τὸν τομογράφον ἐκεῖνον ἀρχιερέα σέβας, καὶ τοὺς ἐπιμνησθέντας τοῦ τόμου βασιλεῖς, καὶ τὸ μηδένα τοῖς νόμοις ἀπαῖδον καὶ τοῖς κανόσι προτρέψασθαι, ὅπερ ὁ τοιοῦτος τόμος προεισηνεγκε· χρὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ τοιοῦτου εἰσειληνεγμένον συνάλλαγμα, ἤδη μὲν συντελεσθὲν καὶ πρὸ ἐρωτήσεως, μὴ διασπᾶσθαι· ἐπιτιμίαις δὲ τοὺς οὕτως εἰς γάμον ἀρμυροθέντας θαρύνεσθαι κατὰ τὴν κρίσιν καὶ δοκιμασίαν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, καὶ συντηρεῖσθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον· φθάσαν δὲ πεσεῖν εἰς ἐρώτησιν, μὴ ἐνδίδοσθαι χωρὶς τῶν ἀνηκόντων ἐπιτιμιῶν καὶ ἐντολῶν, διὸ δὲ σέβας ἄνωθεν εἴρηται· μηδὲ ἀδεῶς, καὶ ἀνυποστόλως, καὶ ἀναιτίως τοῖς ἐρωτήσασιν ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ ἐντολῆς, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ρηθέντος τόμου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτούς, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαταττομένων· καὶ εἰ μὲν τὸ θέσπισμα τιμᾶν προαιρούμενοι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διελημμένα φυλάττειν ἀπαρασάλευτα βούλοιντο, ἐπαινετέοι πάντως εἰσίν· εἰ δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ κεκωλυμένον διαπράττεσθαι προαιροῖντο, ἐκχωρηθήσονται μὲν τοῦτο ποιεῖν, πλὴν ὅμως τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίαις καθυπαγόμενοι (1). Τὸν δὲ ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος προειρημένον γάμον, ὡσαύτως καὶ αὐτὸν ἀκώλυτον, καὶ παρὰ μόνου τοῦ Κρητὸς ἐκείνου Ζαχαρίου τοῦ Μαραφαρᾶ ἐμποδιζόμενον· φησὶ γὰρ ρητῶς ὁ κανὼν· Οὐ δύναμαι λαβεῖν ἦν ἐκ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀνεδεξάμην· οὔτε τὴν ταύτης μητέρα, ἢ θυγατέρα (2)· καὶ παρακατιῶν, λέγει· Ταῦτα μόνον παραφυλακτέα· τὰ δὲ ἐπέκεινα, ἀπαρατηρήτως πρὸς γάμον συνάπτεσθαι. Καὶ εἰ μὲν τὰ ταυῦτα συναλλάγματα τότε ἐλύθησαν καὶ ἐγίνοντο χριστιανισμοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀκριβείας αὐξανομένης, πολλῷ μᾶλλον τα νῦν συμφέρεει γίνεσθαι διὰ τὴν δυστυχίαν καὶ στενοχωρίαν τοῦ γένους. Διὸ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐν ἀγίῳ Πνεύματι γνώμῃ κοινῇ συνοδικῶς, ἵνα ὁ μὲν γάμος οὗτος,

(1) Ὁρα Βαλασμ. εἰς Φωτίου Νομοκάν. τίτλ. ΙΓ'. κεφ. 6'. σελ. 283, τοῦ Α' Γόμ. — (2) Κανὼν ΗΓ'. τῆς 5'.

ὡς τὸν ἀριθμὸν τῆς κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὀφειλομένης παραφυλακῆς τῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας τοῦ ἕκτου βαθμοῦ σῶον ἔχων, μόνην δὲ παρατήρησιν (ἣτις καὶ αὕτη εἰς οὐδὲν λογίζεται), εἴη συγκεχωρημένος καὶ λελυμένος, καὶ γίνηται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀποκριματίστως καὶ ἀδιστακτικῶς, χωρὶς τινος ἐπιτιμίου καὶ κανόνος. Εἰ γὰρ καὶ τότε ὁ αἰόδιμος βασιλεὺς, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερὰ σύνοδος, διὰ τὸ πρὸς τὸν πατριάρχην ἐκεῖνον Σισίνιον σέβας, μετὰ τινος ἐπιτιμίου καὶ ἐντολῆς ἐθέσπισαν γίνεσθαι, ἀλλ' ὁμως ἡμεῖς καὶ πρὸς τὴν τοῦ καιροῦ κατάστασιν καὶ τοῦ ἡμετέρου γένους δουλείαν, καὶ τὸ τῶν πολλῶν μικρόψυχον ἀποβλέποντες, τοῦ ἐπιτιμίου τοὺς συναπτομένους ἀπολύομεν, καὶ ταῦτα, ἵνα μηκέτι τοῖς πρὸς φιλοχρηματίαν μόνην τὸ ὄμμα ρέπουσι λαβὴν ἐπιδαψιλεύσωμεν· ὁ δὲ ἐκ τοῦ ἁγίου Ἐακτίσματος εἰς τὰ ἀνωτέρω προῤῥηθέντα καὶ μόνον πρόσωπα φυλάττεται, τὰ δὲ περαιτέρω, ὡς πλάγια, γίνονται ἀκωλύτως, καὶ δίχα τῆς οἰανοῦν ἀμφιβολίας καὶ ὑποψίας, ἐξηρημένων τῶν κατιόντων ἐξ αὐτῶν τῶν δύο πνευματικῶν ἀδελφῶν, ἧτοι τοῦ σαρκικοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου, καὶ τοῦ ἀναδεχθέντος ὑπ' αὐτοῦ, ὧν ἡ πνευματικὴ συγγένεια τηρεῖται ἄχρι τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ, καὶ λύεται εἰς τὸν ὄγδοον, ὡσπερ καὶ ἡ ἐξ αἵματος(1).

Τὸ μὲν φυλάττεσθαι, καὶ διατηρεῖσθαι, καὶ περισώζεσθαι τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς νόμους καὶ κανόνας, καὶ ἔχειν αὐτοὺς τὸ ἀπαρασάλευτον καὶ ἀμεταποίητον, ἀναγκαῖον πάντως καθέστηκε καὶ ἀναντιρῶντον· τὸ δὲ ἐξεῖναι πάλιν τῇ ἀρχιερατικῇ συνόδῳ καὶ ἄδειαν κεκτηῖσθαι μεταβαλεῖν τὰ πράγματα, καὶ ἐξοικονομεῖν κατὰ τοὺς καιροὺς, ἵνα μὴ τις ὄλεθρος ψυχικὸς γένηται, καὶ τοῦτο ὁμολογούμενόν ἐστι καὶ ἀναμφίβολον. Ἐπεὶ τοίνυν τῆς ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόντων αὐτῇ τοῦ τε ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πα-

(1) Ὁρα Ἐγχειρίδιον τοῦ Σπανοῦ, Περὶ τῶν συνοικεσίων, κεφ. δ' καὶ ε'. σελ. 531, 550, καὶ 555, ἐνθα μνημονεύεται σελ. 559 καὶ ὅτι τὸ τίως ἀμφισβητούμενον ζήτημα, εἰ ἐπιτρέπεται ὁ γάμος μεταξὺ προσώπων κοινὸν ἔχόντων ἀνάδοχον, ἐλύθη καταφατικῶς διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ ἔτους 1583, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερωνίου, ὡς τῆς σχέσεως ταύτης δυσχερέστατα ἀποδεικνυομένης. Περὶ τούτου ἐξεδόθη καὶ συνοδικὸν σημεῖωμα τοῦ αὐτοῦ Νεοφύτου. Ἐγχειρίδιον Σπανοῦ Κεφ. Γ'. σελ. 559.

τριαρχου Θεοφάνους, καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνηέχθη εἰς μέσον, καὶ ἐρωτήθη, εἰ δύναται ἀνδρὸς τινος γυνή, ἐν ἀποδημίᾳ τυγχάνοντος, διαζευχθῆναι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐτέρῳ συναφθῆναι, πρὸ τοῦ ἐπανελθεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας· καὶ ἀποκρινόμεθα περὶ τούτου, καὶ λέγομεν, ὅτι οἱ μὲν θεῖοι κανόνες ἐξ ἅπαντος ἀπαγορεύουσι καὶ κωλύουσιν αὐτὴν μὴ δύνασθαι αὐτὸ ποιῆσαι πρὸ τῆς ἐπταετίας, ἢ καὶ πενταετίας τοῦλάχιστον· ἡμεῖς δὲ διασκεψάμενοι τὸ περὶ τούτου συνοδικῶς, διὰ τε τὸ ἀνώμαλον τοῦ καιροῦ, καὶ τὴν τοῦ γένους δουλείαν, καὶ μάλιστα διὰ τὸν ἐνόντα ταῖς γυναιξὶ ψυχικὸν κίνδυνον, γράφομεν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, εἴ τις γυνή, ἔχουσα ἀνδρα νόμιμον ἀποδημοῦντα καὶ οὐ φροντίζοντα ἐπαναστραφῆναι πρὸς αὐτὴν ἐντὸς τριετίας καὶ μόνης, καὶ συνοικῆσαι μετ' αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ὑπὸ ἐνδείας στενοχωρουμένη, καὶ κινδυνεύουσα ψυχικῶς, θελήσῃ τὴν ἀπ' αὐτοῦ διάζευξιν, εἴη διεζευγμένη καὶ κεχωρισμένη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔχοι καὶ ἐπ' ἀδείας εἰς ἕτερον ἀπιδεῖν ἔννομον γάμον, παρ' οὐδενὸς ἐναντιουμένη τὸ σύνολον. Πρὸς τούτοις ἔτι ἀπεφάνθη καὶ τοῦτο, εἰ τύχοι τὸν ἀπλῶς θεῖον λαβεῖν ἐνὸς Χριστιανοῦ ἀδελφόπαιδα εἰς γυναῖκα, ἔχειν ἀδειαν καὶ τὸν ἀπλῶς θεῖον αὐτῆς πάλιν ἀγαγέσθαι εἰς γυναῖκα αὐτοῦ νόμιμον τὴν ἐπ' ἀδελφῷ ἀνεψιᾶν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ εἰς οὐδὲν μετρεῖσθαι τὴν σύγχυσιν. Ὡσαύτως ἐγένετο καὶ ἀπόφασις, ἵνα καὶ ὁ πρὸ ἐρωτήσεως φθάσας γενέσθαι ἐβδόμου βαθμοῦ γάμος ἐξ αἵματος μὴ διασπᾶται, ἀλλ' ἐκκλησιάζηται ἀνεμποδίστως καὶ ἀκωλύτως διὰ τὴν στενοχωρίαν τοῦ γένους.

Οὕτως ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, μὴ τολμᾶν τινα εἰς τὸ μετέπειτα ἀθετῆσαι καὶ ἀνατρέψαι τὴν παροῦσαν συνοδικὴν διάσκεψιν καὶ ἀπόφασιν, ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ, καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ καὶ αἰωνίῳ τῷ ἀπὸ Θεοῦ. Ὅθεν εἰς τὴν τούτου δήλωσιν, καὶ διηνεκῇ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ πλείονα τὴν διαμονὴν, ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμῶν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σημείωμα, καὶ κατεστρώθη τῷ θείῳ καὶ ἱερῷ βασιλικῷ νομίμῳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν ἔτει ,ζριθ', μηνὶ Μαίῳ, ἰνδ. θ'.

ΙΕΡΕΜΙΟΥ (1).

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΤΑΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ

Πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Σύνοδον.

Α'. Ἱερεμίας, ἐλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΗΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν διὰ τῆς χάριτος καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου, ζωοποιοῦ, καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἐπικυροῖ, βεβαιοῖ, καὶ ἀποφαίνει τὴν παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου αὐτοκράτορος, ἀγίου Βασιλέως πάσης Μεσσοβίας, Μικρᾶς καὶ Λευκῆς Ῥωσσίας, καὶ πάντων τῶν Βορείων, Ἀνατολικῶν, Δυτικῶν, καὶ ἄλλων πολλῶν μερῶν κατεξουσιαστοῦ, κυρίου κυρίου Πέτρου Ἀλεξιάδου Ἰμπεράτορος, τοῦ κατὰ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου αὐτῆς, διορισθεῖσαν σύνοδον

(1) Ἱερεμίας ὁ Γ', μητροπολίτης Καισαρείας, Πάτριος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ εὐσεβεία τε καὶ τρόπων χρηστότητι (κατὰ Δημήτριον τὸν Προκοπίου) σεμνυόμενος, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς δὲ καὶ Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἐγκρατῆς, ἐκλεχθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1715 ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτη τοῦ Γ'. ἐπατριάρχευσεν ἔτη δώδεκα. Ἐπ' αὐτοῦ ἐγένοντο τὰ ἐξῆς πατριαρχικὰ γράμματα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας, περὶ τῆς ἀγιωτάτης Συνόδου τῆς Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα, ἐκ φυλλαδίου τυπωθέντος ἐν Πητροπόλει τὸ ἔτος 1840. — Ἴδου δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσιῶν Πέτρου τοῦ Μεγάλου, ἧς συνεπεῖα ἐξεδόθησαν τὰ ἀνωτέρω πατριαρχικὰ γράμματα.

ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΑΤΟΡΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ,

Πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίαν.

Τῷ Παναγιωτάτῳ, σοφωτάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Νείας Ῥώμης, Κυρίῳ, Κυρίῳ Ἱερεμίᾳ, τῷ ἐν Χριστῷ Ἡμῶν Πατρί, τὸ ἀνῆκον σίβας χαίρειν ἀδελφικῶς προσαγορεύομεν.

Ὡς εὐπειθῆς υἱὸς τῆς περιποθήτου ἡμῶν Μητρὸς, Ὀρθοδόξου, Καθολικῆς Ἐκκλησίας, διατηρῶν πάντοτε τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ὡς πρῶτον αὐτῆς τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιεπιμείνα, καὶ κατὰ Πνεῦμα Ἡμῶν Πατέρα, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον γνωστοποιῆσαι ταῦτα. Ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν πολλῶν, κατὰ τὸ χρέος τῆς παρὰ Θεοῦ δοθείσης Ἡμῖν ἐξουσίας, φροντίδων περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς παρὰ Θεοῦ ἐγχαιρεθείσης Ἡμῖν Βασιλείας καὶ τῶν υποκειμένων λαῶν, ἐστρέψαμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν προσοχὴν Ἡμῶν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν δισκίησιν, καὶ εἰς τὸ Ἱερατεῖον καὶ

ἐν τῇ Ῥωσικῇ ἁγία μεγάλη Βασιλείᾳ εἶναι καὶ λέγεσθαι ἡμετέρα ἐν Χριστῶ ἀδελφῆ, Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος παρὰ πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, καὶ ἀπὸ παντὸς προσώπου ἀξιωματικοῦ. Καὶ ἔχει ἄδειαν τελεῖν καὶ ἐπιτελεῖν ὅσα οἱ τέσσαρες Ἀποστολικοὶ ἁγιώτατοι πατριαρχικοὶ θρόνοι· νοουθετεῖ, παραινεῖ, καὶ ἐπιτάττει αὐτὴν, ἵνα διαφυλάττη καὶ κρατῆ

ἰδόντες ἐν αὐτῷ οὐκ ὀλίγας ἀκαταστασίας, καὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ οὐκ ἐν ὀφειλομένῃ εὐταξίᾳ, οὐ μύττιον ἀνελάθμεν ἐν τῷ Ἡμῶν συνειδῶτι φόβῳ, ἵνα μήπως φανῶμεν ἀγνώμονες τῇ πανσόφῳ Θεῖᾳ Προνοίᾳ, εἴπερ τοσούτων ἀξιωθέντες παρ' αὐτῆς εὐσεβείων εἰς τὴν βελτίωσιν ἕσονται τοῦ στρατιωτικοῦ, τῶν καὶ τοῦ πολιτικοῦ τάγματος, ἀμελήσομεν τὴν διορθώσιν τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Ἱερατείου, καὶ ἵνα μὴ εὐρεθῶμεν ἀναπολόγητοι, ὅτε ὁ ἀπρεσσωπόλητος Κριτὴς μέλλει ζητεῖν παρ' Ἡμῶν λόγον περὶ τῆς τοσαύτης παρ' Αὐτοῦ ἐγχειρηθείσης Ἡμῖν ἐπιταξίας. Ὅθεν κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν πρώτων ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ ἐν τῇ Νεῖ Διαθήκῃ εὐσεβῶν Βασιλέων, ἀναλαβόντες φροντίδα καὶ ζῆλον ἕνεκα τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς διορθώσεως καὶ τοῦ Ἱερατείου, καὶ μὴ ἔχοντες εἰς τοῦτο ἀρμοδιώτερον μέσον παρὰ τὴν Συνοδικὴν Διοίκησιν, διὰ τοῦτο μετὰ πολλὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ βουλήν μετὰ τε τοῦ Ἱερατείου καὶ τοῦ τῶν λαϊκῶν τάγματος τοῦ Ἡμετέρου Βασιλείου, ἐνεκρίναμεν συστήσαι Πνευματικὴν Σύνοδον, ἰσοδυναμοῦσαν ταῖς Πατριαρχαῖς, ὅ ἐστι, μίαν ἀνωτάτην πνευματικὴν διοικητικὴν ἐμψύχριν, πρὸς κυβέρνησιν τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἡμετέρου Βασιλείου κράτους, ἀπὸ ἁγία ἱερωμένα ὑποκείμενα Ἀρχιερέων τε καὶ Κοινοβιαρχῶν, ἀποχρῶντα τὸν ἀριθμὸν, καὶ διατάξασιν Ἡμετέρῳ θεοπίσματι πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις Ἡμῶν, κληρικοῖς τε καὶ λαϊκοῖς, λογίζεσθαι ταύτην σεβασμίαν καὶ ἰκανὴν Διοίκησιν, καὶ ὑπέκειν αὐτῇ τῇ Συνόδῳ ἐν πᾶσι τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι, καθὼς ὑπετάσσοντο τοῖς πρότερον Πατριαρχαῖς πάσης Ῥωσσίας. Ταύτη τε τῇ Ἱερᾷ καὶ Ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ διωρίσαμεν διὰ τῆς γενομένης διατάξεως, ὅπως διοικήσῃ τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἐν πᾶσιν ἀπαρράλλaktως κατὰ τὰ δόγματα τῆς Ἁγίας Ὄρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ κατέχωσι ταῦτα τὰ δόγματα ὡς κανόνα ἀλάνθαστον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως· ἐφ' ᾧ δι' ἐγκωμοσίας ἕνδον τῆς Ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀσπασθέντες τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ ἰδιοχείρως ὑπογραφέντες, ὑπεχρέωσαν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο. Ποιοίθαμεν οὖν, ὅτι καὶ ἡ Ἡμετέρα Παναγιότης, ὡς πρῶτος Ἀρχιερεὺς τῆς Ὄρθοδόξου, Καθολικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τὸ Ἡμέτερον τοῦτο διάταγμα, καὶ τὴν συστηθεῖσαν Πνευματικὴν Σύνοδον, εὐδοκήσαντες ὁμολογήσῃτε δίκαιον, καὶ περὶ τούτου διακοινώσατε τοῖς λοιποῖς μακαριωτάτοις Πατριαρχαῖς, τῷ τε Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων.

Ἐπειδὴ δὲ Ἡμεῖς πανευμενῶς προσετάξαμεν ταύτη τῇ Ἁγιωτάτῃ Πνευματικῇ Συνόδῳ ἔχειν μετὰ τῆς Ἡμετέρας Παναγιότητος ἀναφορὰν καὶ ἀλληλογραφίαν ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσιν, ἀξιῶμεν καὶ τὴν Ἡμε-

ἀπαρασάλευτα ἔθη καὶ κανόνες τῶν ἱερῶν Οἰκουμενικῶν ἁγίων ἐπτὰ Συνόδων, καὶ ἄλλα ὅσα ἡ Ἀνατολικὴ ἁγία Ἐκκλησία διακρατεῖ, καὶ διαμμένη εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀπαρασάλευτος.

τέραν Παναγιότητα, ὅπως εὐδοκήσαντες διατηρῆτε μετὰ τῆς Συνόδου ταύτης ἀλληλογραφίαν καὶ ἀναφορὰν περὶ τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις, ὅσαι συντελοῦσιν εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, ὡσπερ καὶ πρότερον τοῦτο διετηρεῖτο μετὰ τῶν Πατριαρχῶν πάσης Ῥωσσίας. Εἰ δέ ποτε ἐξαιτῆσονται παρὰ τῆς Ἑμετέρας Παναγιότητος ὁποιαδήποτε καλὴν συμβουλήν πρὸς ὄφελος καὶ κρείττονα οἰκονομίαν τῆς Ἐκκλησίας, παρακαλοῦμεν ἐν τοιαύτῃ περιστάσει μὴ ἀπαξιῶσαι αὐτοὺς τούτου διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν ὀρθοδόξων, ἐφ' ᾧ ἡμεῖς μετ' ἰδιαζούσης πρὸς τὴν Ἑμετέραν Παναγιότητα εὐμενείας ἡμῶν ὑποσχόμεθα ἐνδεικνύειν πᾶσαν συγκατάβασιν πρὸς τὰ Ἑμέτερα ζητήματα.

Ἐν τοσούτῳ κοινοποιούμεν πρὸς τὴν Ἑμετέραν Παναγιότητα καὶ περὶ τοῦ, ὅτι ἀφάτοις κρίμασιν ὁ ὕψιστος Θεὸς, κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπερέβαλλουσαν Αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν, πύδοκῃσε χρισίσασθαι Ἡμῖν τὸ θεῖον Αὐτοῦ ἔλεος, εὐλογήσας καὶ χαροποιήσας Ἡμᾶς τε καὶ τὸν Ἡμέτερον λαόν· ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος, τῇ 30 Αὐγούστου, ὁ διαρκέσας μεταξύ Ἡμῶν καὶ τῆς Σβεκίας πολυχρόνιος καὶ σκληρὸς πόλεμος ὑπὲρ τὴν εἰκοσαετίαν, διὰ τῶν εὐτυχῶν καὶ τροπαιοφόρων Ἡμετέρων ὀπλων ἐλαβεν αἴσιον τέλος ἐν τῇ συνελεύσει τῇ γενομένῃ ἐν τῇ πόλει Νεϊττάτ. Διὰ γὰρ τῶν πληρεξουσίων ὑποκειμένων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, συνεφωνήθη μεταξύ Ἡμῶν καὶ τῆς Σβεκίας αἰώνιος εἰρήνη, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ Σβεκία παρεχώρησεν Ἡμῖν, ἵνα διὰ παντὸς κυριεύωμεν τὰς διὰ τῶν ὀπλων Ἡμῶν πολεμηθείσας τοπαρχίας κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, Λιβονίαν, Αἰστανδίαν, Ἰνγερμονλανδίαν, καὶ μέρος τι τῆς Καρελίας, καὶ τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Φινλανδίας, σὺν πάσαις ταῖς πόλεσι, καὶ χώραις, καὶ λιμέσι, τουτέστι τὰς ἐπιστημοτέρας ἐν ταύταις ταῖς τοπαρχίαις πόλεις καὶ φρούρια, Ρίγα, Δυναμίνδ, Περνὸφ, Ριδέλι, Δέρπτ, Νάρβα, Βίπορχ, Κεσγὸλιμ. Οὐκ ἀμφισβᾶλλομεν δὲ, ὅτι αὕτη ἡ συμφωνία Ἡμῶν τῆς παντοτεινῆς εἰρήνης, καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα τῷ Ἡμετέρῳ βασιλείῳ αὐξήσις ἐστὶ εὐχάριστος καὶ χαρᾶς πρόξενος Ἡμῖν, ὡς εὐχέτη Ἡμῶν, καὶ ἀνωτάτῳ Ἀρχιεπισμάνταρι. Ἐλπίζομεν δὲ μετὰ παρακλήσεως, ὅτι ἡ Ἑμετέρα Παναγιότης οὐ διαλείψητε μεθ' ὅλου τοῦ ἱερατείου ἀναπέμπειν τῷ Πανυψίστῳ Θεῷ ὕμνον καὶ εὐχριστίαν ἕνεκα τοῦ ἐκχυθέντος ἐφ' Ἡμᾶς τοσούτου Θεοῦ ἐλέους, καὶ τοῦ λοιποῦ ἱκετεύειν τὴν ἄπειρον Αὐτοῦ ἀγάσθότητα ὑπὲρ τοῦ διαρηθῆναι τῷ Ἡμετέρῳ Κράτει εὐστάθειαν, εἰρήνην, καὶ γαλήνην. Τούτου ἕνεκα Ἡμεῖς ὑποχρεούμεθα ἀποδοῦναι τῇ Ἑμετέρῃ Παναγιότητι τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην, ἐπαξίως ἀμείβοντες Ἡμᾶς.

Οὕτω τοίνυν διατελοῦμεν πάντοτε τῆς Ἑμετέρας Παναγιότητος, τοῦ κατὰ πνεῦμα Πατρὸς, καὶ ἀνωτάτου Οἰκουμενικοῦ Ἀρχιεπισμάντου, ὁ κατὰ Πνεῦμα υἱὸς καὶ πρόθυμος.

Ἐξεδόθη ἐν Πετροπόλει, τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1721.

Τὸ τοιοῦτον ἐν τῇ Ῥωσσικῇ διαλέκτῳ πρωτότυπον γράμμα, ἡ Αὐτοῦ Βασιλικὴ Μεγαλειότης εὐηρεστήθη ὑπογράψαι ἰδιοχείρως.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἶη μετ' Αὐτῆς. αψκγ'. Σεπτεμβρίου κγ'.

Ἰερεμίας, ἐλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Ἰμῶν.

Β'. Ἀθανάσιος, ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ πόλεως Ἀντιοχείας, καὶ πάσης Ἀνατολῆς.

Ἡ ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, διὰ τῆς χάριτος καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου, ζωοποιοῦ, καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἐπικυροῖ, βεβαιοῖ, καὶ ἀποφαίνει τὴν παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου Αὐτοκράτορος, ἀγίου Βασιλέως πάσης Μοσχοβίας, μικρᾶς καὶ λευκῆς Ῥωσσίας, καὶ πάντων τῶν Βορείων, Ἀνατολικῶν, καὶ Δυτικῶν ἄλλων μερῶν κατεξουσιαστοῦ, κυρίου, κυρίου Πέτρου Ἀλεξιάδου, τοῦ κατὰ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγαπητοῦ καὶ περιποθίτου αὐτῆς Ἰμπεράτορος, διορισθεῖσαν Σύνοδον ἐν τῇ Ῥωσικῇ ἀγία μεγάλῃ Βασιλείᾳ εἶναι καὶ λέγεσθαι ἡμετέρα ἐν Χριστῷ ἀδελφῆ, ἀγία καὶ ἱερά Σύνοδος παρὰ πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, καὶ ἀπὸ παντὸς προσώπου ἀξιωματικοῦ. Καὶ ἔχει ἄδειαν ἐπιτελεῖν ὅσα οἱ τέσσαρες Ἀποστολικοὶ ἀγιώτατοι πατριαρχικοὶ θρόνοι· νοθετεῖ, παραινεῖ, καὶ ἐπιτάττει, ἵνα διαφυλάττη καὶ κρατῇ ἀπαρασάλευτα ἔθνη καὶ κανόνας τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν ἀγίων ἐπτὰ Συνόδων, καὶ ἄλλα ὅσα ἡ Ἀνατολικὴ ἀγία Ἐκκλησίᾳ διακρατεῖ, καὶ διαμένη εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀπαρασάλευτος. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἶη μετ' Αὐτῆς. αψκγ'. Σεπτεμβρίου κγ'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (1).

ΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΩΝ.

Γρηγόριος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπό-
λεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΝΟΜΟΣ ἀνθρώπῳ διδάσκαλος πέφυκεν· ἀπ' ἀρχῆς γὰρ αὐτὸν ὁ Θεὸς λογικὸν δημιουργήσας τῇ φύσει, τῷ λόγῳ, καθάπερ νόμῳ, προστέταχεν ὑποτάσσεσθαι, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὤρισεν ἀπλανῶς διακυβερνᾶσθαι ἐν τε τοῖς ἔργοις, καὶ λόγοις αὐτοῦ, καὶ διανοήμασιν· ἀχλύς γὰρ πάσης καὶ ζόφου τῶν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τῶν παθῶν τυγχάνων ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἀκριβῆ καὶ ἄπταιστον εἶχε τὸν λόγον ἑαυτῷ ὁδηγόν, καὶ ἱκανὸν εἰς τὸ ἴδιον τέλος αὐτὸν ἀγαγεῖν, δι' ὃ τοῦτον ὁ πάνσοφος Θεὸς ἔπλασε· μάρτυς δὲ τῶν λεγομένων ὁ πρωτόπλαστος πρὸ τῆς παραβάσεως ἐν τῷ παραδείσῳ· πρὶν γὰρ τὴν ἀμαρτίαν εἰσελ-

(1) Γρηγόριος ὁ σ', πρῶν Πιλαγονίας, εἶτα δὲ Ἰρβῶν, τὴν πατρίδα Βυζάντιος, ἀνὴρ τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἐγκρατὴς, ἐκλεχθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἔτους 1834, ἐπέιμανε θεαρίστως τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἔτη 6. Ἐκδίδομεν ἐνταῦθα τὴν ἀνυπόγραφον ἀναφορὰν τῆς Ἰονίου διοικήσεως, μεθ' ἣν ἐξεδέθη ὁ περὶ συνοικεσιῶν ἀνωτέρω Συνεδικὸς Τόμος.

Ἀνυπόγραφος ἀναφορὰ τῆς Ἰονικῆς Ἑπτανησίου διοικήσεως πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Περὶ βαθμολογίας τῶν συνοικεσιῶν.

Τὸ Ἰονικὸν Κράτος, προσπαθοῦν νὰ ἐκπεραιώσῃ τὴν συμπλήρωσιν τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ νόμων, εὐτυχῶς ἀρξαμένων ἀπὸ τὸ 1817 ἔτος, ὅπως τοῦ σκοποῦ ἐπιτύχῃ τῆς εὐνομίας, καὶ ἀφαιρέσῃ πᾶν εἶδος ἀβεβαιότητος, ἢ αὐθαιρέτου εἰς τὰς δικαιοδοσίας τῶν διαφόρων αὐτῶν, καὶ θεμελιώσῃ τὰ δικαιώματα, καὶ χρεὶν τοῦ πολίτου ἐπὶ ἀμεταβλήτων, πασιδῆλων, καὶ ἰσχυρῶν θάσεων, συντάξῃ διὰ τῶν ἀνηκουσῶν ἀρχῶν, μεταξὺ ἄλλων καθιδρυμάτων, καὶ πολιτικὸν Κώδικα, οἷον αἱ περιστάσεις, αἱ χρεῖαι, καὶ τὰ συμφέροντα τῶν πολιτῶν ἀναγκαίως ἀπῆτουν.

Ὁ πέμπτος τίτλος τοῦ εἰρημένου Κώδικος, ὑποκείμενον ἔχει τοὺς τρόπους, καὶ τὰ ἀπαιτούμενα, ἢ τὰ ἐμποιοῦντα ἐμπόδιον· ὁ δὲ ἔκτος πραγματεύεται περὶ τῶν αἰτιῶν, αἵτινες διαζεύγουσιν, ἢ ἀκυροῦσι τὴν συζυγίαν.

Ὅταν ληφθῇ ὑπὸ σκέψιν ἡ σμικρότης τῆς ἐκτάσεως, ἐξ ἧς σύγκειται τὸ ἴο-

Θεῖν, καὶ τὸν λόγον, τὸν πρῶτον νόμον, πρὰ Θεοῦ δοθέντα ζοφῶσαι, ἣν ἰδεῖν τοὺς προπάτορας, πάντα μὲν τῷ Θεῷ ἀρεστὰ διανοουμένους, πάντα δὲ τὰ θεοφιλῆ πράττοντάς τε καὶ λέγοντας. Παραβάντες δὲ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐντολὴν, ἀπώλεσαν ἣν εἶχον εὐδαιμονίαν, διὰ τὴν ἁμαρτίαν, τοῖς ἀλόγοις πάθουσιν ὑποκύψαντες· ἐξόφωται γὰρ ὁ λόγος, ἐσκότισται ὁ ὁδηγός, καὶ οἷον ἄρμα ἐφέρετο ἄνθρωπος ἠνιόχου χωρὶς· διὸ καὶ τιμωραὶ ποικίλοι παρὰ Θεοῦ, καὶ παγκόσμιος κατακλυσμὸς, ἵνα τὸν χεῖμαρρόν τῆς ἀνομίας στήσῃ· ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοσαῦτα οὐχ ἦττον ἡ κακία ἐπὶ τὰ πρόσω προὔχῳρει, τῆς

νιον Κράτος, ἢ νησιότις αὐτοῦ θέσις, καὶ ἡ στενότης τῆς αὐτοῦ κοινωνικῆς καταστάσεως, εὐκόλως δύναται νὰ συμπερανθῇ, πόσον καθίσταται ἀναγκαία ἡ μεταρρῦθμισις τῶν ἤδη ὑπάρχοντων νόμων, τῶν ἀφορώντων τὴν γαμικὴν συζυγίαν, ἢ τὴν αὐτῆς διάλυσιν. Ταιούτην μεταρρῦθμισιν τῶν περὶ συζυγίας θεσμῶν, ἐν καιρῷ μάλιστα, εἴτε ὁ Πολιτικὸς Νόμος μέλλει νὰ θεμελιωθῇ ἐπὶ ἀκλονήτων θάσεων, καὶ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰ λοιπὰ διηνεκῆ τοῦ Κράτους καθιδρύματα, ἐνόμισαν χρέος τῶν νὰ προβάλῳσιν αἱ ἀνήκουσαι ἀρχαὶ μετὰ πολυχρόνιους σκέψεις καὶ συζητήσεις, συνάδουσας μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος, καὶ μὲ τὰ ἀληθῆ τοῦ τόπου συμφέροντα, καὶ αὐτὴν τὸ νῦν καθυπεβάλλουσιν εἰς τὴν Σὴν Παναγιότητα, ὅπως, καθ' ἃ μέρη ἐξ ἀναποφεύκτου ἀνάγκης τῆς ἐνιστώσης Ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας ἀφέστηκεν, ἀπολαύσῃ τὴν Πατριαρχικὴν συγκατάθεσιν.

Ὡς τέκνα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, οἱ Ἰόνιοι δὲν ἀνέχονται νὰ φανῶσιν ἐλλείποντες ἀπὸ τὸ ἀνήκον εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτῶν πατέρα χρέος· οὐδὲ διστάζουσι ποσῶς, εἴτε θὰ ἀπολαύσωσιν εὐνοϊκὴν τὴν Πατριαρχικὴν συγκατάθεσιν ὑπὲρ τῶν θεοπισθέντων μέτρων, ἅπερ, καίτοι διαφέροντα κατὰ τι τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, εὐδόλως ἐπιμβαίνουσιν ὅτε εἰς τὸ δόγμα, ὅτε εἰς τὴν πίστιν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν, ὡς ἀνεκαθεν ἀνήκοντα, διχμένουσι πάντοτε ὑποκείμενα εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀπόφασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς Αὐλῆς, ὡς καὶ πρότερον.

Αἱ περριεχόμεναι εἰς τὸ παρὸν νομοσχέδιον διαφοραὶ δὲν ἀναφέρονται εἰμὴ μόνον εἰς τὰς συγγενικὰς θαθμολογίας, τὰς κωλυούσας τὸν γάμον· εἴτι δὲ αἱ θαθμολογίαι ὑπῆρξαν ἀρχῆθεν πολιτικαὶ προελέψεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἐξάπλωσιν τῆς συγγενείας, μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν μιᾶς μεγάλης Ἐπικρατείας, ὅχι μόνον αὐτῆ ἡ Ἱστορία τῆς νομοθεσίας τὸ ἀποδεικνύει, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι νομοδιδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας διακηρύττουσι τὴν ἐξ ἧς ἐπήγασαν ἀρχήν· «Πλατύνει γὰρ (λέγει ὁ Βλάσταρις Τομ. Β'. Γράμμ. α. »Σελ. 47.) οἱ πολιτικοὶ νόμοι τὴν τῶν θεηκῶν βουλόμενοι γνησιότητα, καὶ »μὴ περὶ μόνον περικλείεσθαι τὴν συγγένειαν, τοὺς μεταξὺ τῶν ἐκ πλαγίου »διακώλυσαν γάμους, ὡς ἂν τοῖς ἐξῆθεν τῆς ἑαυτῶν συγγενείας ἐξ ἀνάγκης »συναπτόμενοι, τὴν πρὸς αὐτοὺς σχέσιν γνησιότητα, καὶ εὐνοίαν.

ανομίας βασιλευούσης· ἀπόλετο γὰρ ἅπαξ ὁ τῆς φύσεως νόμος ὑπὸ τῆς παραβάσεως. Διὰ ταῦτ' ἄρα ἐχρῆν αὐτὸν τὸν Θεὸν, τὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως δημιουργὸν, τὸν μόνον εἰδότα τὴν τοῦ ἀνθρώπου διαφθοράν, ὅποια τις ἦν, τὸν ἄπειρον ἔχοντα τὴν σοφίαν, γενέσθαι τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει νομοθέτην, καὶ διδάξαι αὐτὸ διὰ τῆς ἑαυτοῦ νομοθεσίας τὸ τριττὸν αὐτοῦ χρέος, τὸ πρὸς τὸν Θεὸν, τὸ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τὸ πρὸς τὸν πλησίον· διὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Χωρῆθ ἀναβιβάσας τὸν Θεόπτην ἐκεῖνον καὶ προφήτην Μωϋσῆν, ἐπέδωκεν αὐτῷ τὰς πλάκας τοῦ νόμου, καὶ δι' αὐτοῦ τῷ ἐκλεκτῷ Ἰσραὴλ, νομοθετήσας τοιοῦτοτρό-

ἔχοντες τείνουν οἱ βαθμολογικοὶ ὄροι τοιαύτην ἀρχὴν, καὶ ἐπὶ τοιαύτης ἐπειριδόμεναι βάσεως, ἐπόμενον ἦν νὰ διατρέξωσι τὴν ἀστασίαν τῶν λοιπῶν πολιτικῶν νόμων, ἄλλοτε ἄλλως παρὰ τῶν κατὰ καιροῦς ἡγεμόνων διατιθέμενοι, καὶ ποτὲ μὲν συστειλλόμενοι, ποτὲ δὲ ἐπεκτεινόμενοι εἰς τὸ ποσὸν τῆς αὐτῶν ἐνεργείας. Αὐτὴ ἡ ἀστασία καὶ τὸ κατὰ καιροῦς ἀεὶβαῖον περιζεταί, ἐξ ὧν ὁ ῥηθεις νομοδιδάσκαλος λέγει περὶ τῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας (αὐτοῦ): »Ἐν τούτοις γὰρ βαθμῶν πιστότητα ζητεῖν οὐδόλω τῆς παλαιῆς ἐδόξεν, ἀλλὰ κατὰ συγκεχυμένα κατὰ τὴν τοῦ γένους κλησίν, καὶ ἀπρεπῆ ῥητῶς κωλύσαντες, τὰ λοιπὰ ἀνέγκλητα εἶσαν. Οἱ δὲ νεώτεροι, καὶ βαθμοὺς αὐτοῖς ἐπένοησαν, καὶ τὰ ὑπὲρ τὸν ἕκτον βαθμὸν προβαίνειν δεδῶκασι, καὶ τοὶ ῥητῶς κωλύσαντες καὶ ἕκτον συγκεχωρημένον, καὶ ἐβδόμενον κωλυμένον, τὸν μὲν ὡς ἀσύγχυτον, τὸν δὲ ὡς συγκεχυμένον, ὥστε οὐ χρὴ βαθμοὺς παρσισάγειν εἰς ταῦτα, ἀλλ' ὁ μὲν ὁ νόμος ῥητῶς ἐκώλυσε, φεύγειν, ὁ δὲ μὴ ἐκώλυσε, παρσισάχθη. Ἐκώλυσε δὲ ὁ μὲν παλαιότερος νόμος τὰ προσηχέστερα, καὶ ἀεγγύτερα.»

Ὅτι δὲ αὐτὴ ἡ ἀστασία προήρχετο ἐκ θελήσεως τῶν κατὰ καιροῦς πολιτικῶν ἀρχῶν, δηλοῦται ἐκ τῶν μεταβολῶν, αἱ ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὸ περὶ γάμων ἐπένεγκεν.

Οἱ Ἰόνιοι τείνουν ῥυθμίζοντες τὰς περὶ συζυγίας βαθμολογίας, καὶ συστειλλόντες αὐτὰς καθ' ὅσον ἀπαιτεῖται εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν κατάστασιν, δὲν διενεργοῦσιν εἰμὴ τὸ δικαίωμα παντὸς αὐτονόμου Κράτους, διαβουλευμένου τὰ ἀληθῆ τῶν πολιτῶν τοῦ συμφέροντα, θεῶν οὖν ὄντες, ὅτι δια τῶν τοιαύτων μέτρων, οὔτε εἰς τὰ δόγματα, οὔτε εἰς τὰ εἶμα τῆς θρησκείας τὸ παραμικρὸν προσβάλλουσιν.

Ἄφ' οὗ ἡ πολιτικὴ τῶν τύχη τοῦς ἐπεριόριτεν εἰς μικροτάτην περιφέρειαν, διοικουμένους ἀπὸ νόμους ἰδιαίτερους, αὐτὴ ἡ μικρότης τῶν ἐπολλαπλασίασε τόσοσιν τὴν μεταξύ τῶν συγγενείαν, ὥστε καθίσταται πρᾶγμα δυσχερὲς ἢ ἐκπεραίωσις παντὸς συνοικεῖσι, ἐνεκεν τῶν ἐπικρατούντων ἐμποδίων μιᾶς τοσοῦτον πολυπλόκου βαθμολογίας, καὶ πολλαὶ οἰκονόμειαι ῥίπτονται πολλάκις εἰς ἀμήχανον ἀδημονίαν, ἀναγκαζόμεναι νὰ ἀποβάλλωσι τὰ ἀληθῆ τῶν συμφέροντα, νὰ στερωγῶνται τὰς περιστάσεις, τὰς ὑποσχομένας εὐδαιμονίαν εἰς τὰ τέ-

πως αὐτῷ τε, καὶ δι' αὐτοῦ ἅπαντι τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς νομοθεσίας ἔστιν ἰδεῖν, ὅσα προσφυῶς τε καὶ καταλλήλως πρὸς τὰς τότε τοῦ λαοῦ ἐκείνου περιστάσεις νομοθετήται· ἐν εἷς διὰ τοῦ ἰδίου Θεόπτου ὁ νομοθέτης ἅμα καὶ νομοδοτῆς Θεός, οὐ μόνον ἀπὸ πάσης ἄλλης ἁμαρτίας καὶ μολυσμοῦ τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ λαὸν καθαρῶς ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἀθέσμων συνοικεσίων προσγινομένου βύπτου ἀπαλλάξαι βουλόμενος, καὶ μὴ καταρῶσαι τούς

κνα των, νὰ ὑποπίπτουν εἰς θλιβερά ἀτεπήματα, ἢ νὰ συγκατανεύωσι, καθὼς συχνὰ συμβαίνει, εἰς συνοικέσια μὲ ἑτερόφρονα σύζυγον. Εἶδεν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῶν Ἰονίων κλαίουσα, τὰ τέκνα τῆς προστρέχοντα πολλάκις εἰς ἀλλόφρονα Ἐκκλησίαν, καὶ θιαζόμενα νὰ ἐκφύγῃσι τὰ ἐκ τῆς βαθμολογίας κωλύματα μὲ τὴν ἀπάρνησιν τῶν πατρῶων δογμάτων, νὰ ἀξιῶνται συζεύξεως. Εἶδε πολλοὺς διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ζήσαντας εἰς ἁμαρτίαν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐπάγῃ τὴν ἀνήκουσαν θεραπείαν. Βλέπει τὸ κακὸν προοδιῶν, καὶ τὸσον μᾶλλον, ὅσον εἰς τὸ Κράτος ἐκεῖνο εὐρίσκονται καὶ ἄλλαι Ἐκκλησῖαι ἰερόδοξοι μὲ προνόμιον, παρέχουσαι εὐκολίας εἰς τὰ περὶ συζυγίας.

Τὰ τοιαῦτα δεῖν ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ θεραπεύσῃ μὲ μόνην τὴν μείωσιν δύο βαθμῶν εἰς ἄλλα τὰ εἶδη τῆς συγγενείας, ἐπιζητῶν, ὥστε, σωζομένων ἐπ' ἀπειρον τῶν κωλυμάτων τῆς βαθμολογίας τῶν ἐξ αἵματος ἀνιόντων, καὶ κατιόντων, εἰς τοὺς μὲν ἐκ πλαγίου ἐξ αἵματος, ἀντὶ τοῦ ἰσόδου βαθμοῦ, νὰ στήσῃ ὡς κωλύματος ὄρον τὸν πέμπτον· εἰς δὲ τὴν ἐξ ἀγχιστείας συγγένειαν, ἀντὶ τοῦ πέμπτου βαθμοῦ, τὸν τρίτον μόνον· εἰς δὲ τὴν ἐκ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος συγγένειαν, ἀντὶ τοῦ τρίτου βαθμοῦ, εἰς μόνην τὴν κατιούσαν γραμμὴν τὸν δεύτερον. Εἰς αὐτὰς τὰς ἀναγκαίας δι' αὐτοὺς μεταρρυθμίσεις ζητοῦσιν οἱ Ἴονες τὴν συγκατάθεσιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Καὶ μ' ὅλον ὅτι τὸ Ἰόνιον Κράτος, ὡς ἀνεξάρτητον, ἠδύνατο νὰ διευθετήσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ νομοθεσίαν, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν κατὰ καιρὸς νομοθετῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἐπέθετο ὁ ἔνθετος, ἂν δικσῶζει, διὰ νὰ νομίζεται πάντα τέκνον γνήσιον τῆς Ὀρθοδόξου Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ἐπιθυμία, ὥστε οἱ αὐτοῦ πνευματικοὶ Ποιμένες νὰ δύναται ἕρμῳ τῶν συνειδότι νὰ δίδωσιν ἐνέργειαν, καθ' ὅσον εἰς αὐτοὺς ἀναφέρεται, εἰς τὰ θεοπίσματα, τὰ ἔχοντα τὴν συναίνεσιν τοῦ πνευματικοῦ αὐτῶν Πατρὸς, καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἔπεισαν τὰς Ἰονίους Ἀρχάς, ἐνεκεν τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν θέσεως, νὰ ζητήσωσι τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἑμετέρας Παναγιόττης, εἰς ἃς ἐπήγαγον μεταρρυθμίσεις εἰς τοὺς περὶ βαθμολογίας νόμους.

Καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ λοιπὰ τὸ καθυποβαλλόμενον Νομοσχέδιον εἶναι συνᾶδον μὲ τὴν ἐνεστώσαν τῆς Ἐκκλησίας συνήθειαν. Αὐτὸ παγιώνει εἰς ἀκραδάντους θάσεις τὴν ψυχὴν αὐτὴν τῆς κοινωνίας, τὸ συνοικέσιον, ἀφαιροῦν πᾶσαν ἀμφισβητήσιμον περίπτωσιν. Αὐτὸ ἐπιπλέον ἐπιβάλλει κωλύματα καὶ εἰς τοὺς μεταξὺ κηδεμόνων καὶ ἀνηλίκων γάμους, εἰς τοὺς ἀνηλίκους μὴ ἔχοντας τὴν

ἀπὸ τούτων μιάσμασιν, ἰδίᾳ καὶ περὶ αὐτῶν διαλαβῶν, ἐνομοθέτησεν ἀναλόγως τοῖς τότε παιδαγωγουμένοις, καθορίσας ἔνομαστὶ τίνων ἀπέχεσθαι, ἵνα μὴ ταῖς ἀθεμιτογαμίαις καταμιαίνωνται. Ἀναγινώσκωμεν γὰρ ἐν τῷ Λευϊτικῷ (Κεφ. ιη. ἐδαφίῳ ε. καὶ ἐξῆς): »Καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ πάντα τὰ κρίματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά· ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ Κύριος, ὁ Θεὸς υἱῶν. Ἄνθρωπος, ἄνθρωπος πρὸς πάντα οἰκεῖον σαρκὸς αὐτοῦ οὐ προσελεύσεται, ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην· ἐγὼ Κύριος. Ἀσχημοσύνην πατρός σου, καὶ ἀσχημοσύνην μητρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις· μήτηρ γάρ σου ἐστίν, οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς. Ἀσχημοσύνην γυναικὸς πατρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις· ἀσχημοσύνη πατρός σου ἐστίν. Ἀσχημοσύνην τῆς ἀδελφῆς σου ἐκ πατρός σου ἢ ἐκ μητρός σου, ἐνδογενοῦς ἢ γεγεννημένης ἔξω, οὐκ ἀποκαλύψεις ἀσχημοσύνην αὐτῶν. Ἀσχημοσύνην θυγατρὸς υἱοῦ σου, ἢ θυγατρὸς θυγατρὸς σου, οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῶν, ὅτι σὴ ἀσχημοσύνη ἐστίν. Ἀσχημοσύνην θυγατρὸς γυναικὸς πατρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις· ὁμοπατρία ἀδελφῆ σου ἐστίν, οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς. Ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς πατρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις· οἰκεῖα γὰρ πατρός σοι ἐστίν. Ἀσχημοσύνην ἀδελ-

συναίνεσιν τῶν παρὰ τοῦ νόμου διωρισμένων προσώπων, καὶ διευθετίζει τὴν περὶ υἰοθεσίας βαθμολογίαν.

Τὸ περὶ διαζυγίου, καὶ ἀκυρώσεως γάμου εἶναι σχεδὸν τὸ αὐτὸ μὲ τὴν ἐνεστῶσαν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας· αἱ δὲ ἀνεπαίσθηται αὐτοῦ διαφοραὶ συντείνουσι μᾶλλον πρὸς ἐλάττωσιν τῶν αἰτιῶν, καὶ τῶν καταχρήσεων τῆς διαζεύξεως. Αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον ἀπῆται νὰ θεμελιωθῆ εἰς σταθεροὺς καὶ μονίμους ὅρους, ὥστε νὰ μὴ δύναται μήτε ἡ ἐξουσία, μήτε ἡ ἐμάθεια, μήτε ὁ δόλος νὰ μηχανῶνται καταχρήσεις, προσκρευούσας τὴν κοινωνίαν εἰς τὰ τιμαλφέστερά της δεσμά.

Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία παρέχουσα τὴν συγκατάθεσιν τῆς εἰς τὸ παρὸν νομοσχέδιον, χαριζομένη εἰς τὰς εἰδικὰς τῶν Ἰονίων περιστάσεις, θά σφίγη ἔτι μᾶλλον τὰς πνευματικὰς αὐτῶν σχέσεις μὲ τὴν μητέρα τὴν Ἐκκλησίαν, ἐφελκύουσα τὴν αὐτῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν φιλόστοργον διαστολήν, μὲ τὴν ὁποίαν τοὺς θεωρεῖ, καὶ μὲ τὴν τοιαύτην συγκατάθεσιν θά συντηρήσῃ πολλοὺς τῶν πιστῶν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν, ἀπαλλάττουσα αὐτοὺς τῶν πειρασμῶν, εἰς οὓς τὰ εἰρημινὰ κωλύματα τῆς βαθμολογίας, ἄκοντας πελλάκις πρωτοβασιθεταίως.

» φῆς μητρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις· οἰκεία γὰρ μητρός σου ἐστίν.
 » Ἀσχημοσύνην ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις, καὶ
 » πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ οὐκ εἰσελεύσῃ· συγγενὴς γὰρ σου
 » ἐστίν. Ἀσχημοσύνην νύμφης σου οὐκ ἀποκαλύψεις· γυνὴ γὰρ
 » τοῦ υἱοῦ σου ἐστίν, οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς.
 » Ἀσχημοσύνην γυναικὸς ἀδελφοῦ σου οὐκ ἀποκαλύψεις· ἀσχη-
 » μοσύνη γὰρ ἀδελφοῦ σου ἐστίν. Ἀσχημοσύνην γυναικὸς καὶ θυ-
 » γατρὸς αὐτῆς οὐκ ἀποκαλύψεις· τὴν θυγατέρα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς,
 » καὶ τὴν θυγατέρα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς οὐ λήψῃ, ἀποκαλύψαι
 » τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῶν· οἰκεῖαι γὰρ σου εἰσίν, ἀσέβημά ἐστι.»
 Ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, καὶ
 περὶ συνοικεσίων νομοθετήται τοῖς πάλαι Ἰσραηλίταις ἐκεί-
 νοις, ὡς νηπιάζουσι, καὶ παιδαγωγουμένοις, κατὰ τὸν θεῖον
 Ἀπόστολον, παιδαγωγὸν ἀποκλυόντα τὸν νόμον, καὶ τοῖς τῆ
 σκιᾶ λατρεύουσι, καὶ τοῖς τοῦ τύπου παραλαβοῦσιν. Ἡμῖν δὲ
 τῷ νέῳ Ἰσραήλ, τῷ ἔθνει τῷ ἁγίῳ, τοῖς φυγοῦσι μὲν τὴν σκιάν
 καὶ τοὺς τύπους, ἀξιωθεῖσι δὲ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἔχουσι, τί ἄρα τὸ
 Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχρῆν νομοθετῆσαι; ἀνάγκη γὰρ ἦν τοῖς πάν-
 τα τ' ἄλλα τὴν τελειότητα χάριτι Χριστοῦ λαβοῦσι, καὶ τὰ
 περὶ συνοικεσίων ἀκριβέστερον παραλαβεῖν. Ἡμῖν, ὡς πρέπει
 ἁγίοις, ἔδει μᾶλλον καὶ τὰ συνοικέσια ἐξακριβωθῆναι, καὶ τῶν
 σχετικῶν ἀφίστασθαι προσώπων, ἐν οἷς καὶ ἐλαχίστη τις θεω-
 ρεῖται οἰκειότης· πῶς γὰρ ἂν ἄλλως τὸ τοιοῦτο φρονῆσαι ἡμῖν
 γένοιτο, ὃ ἐν τῷ παλαιῷ νόμῳ τοσαύτης ἠξίωται τῆς φροντί-
 δος; ἢ τοῖς μὲν ἀτελέσιν ἔδει τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα περὶ συνοι-
 κεσίων νομοθετηθῆναι, ἡμῖν δὲ τοῖς ἐν Χριστῷ τελείοις οὐδε-
 μία ἦν χρεῖα περὶ τούτων, ἀλλ' ἐξῆν φέρεσθαι, ὡς ἂν τύχη;
 Καὶ τίς μὴ ἐκστάς τῶν ἰδίων φρενῶν τολμήσειε κἂν μέχρι
 φιλῆς διανοίας τὸ τοιοῦτο ὑπολαβεῖν; Διὸ καὶ οἱ θεῖοι Ἀπό-
 στολοι, καθόλου μὲν ἱκανὰ ἡμῖν περὶ τούτων γνωρίσματα ἐν ταῖς
 ἱεραῖς αὐτῶν δέλτοις παρέδωκαν, ἀπείργοντες πάντα ῥύπον
 καὶ μολυσμὸν τοῖς τῷ χριστιανικῷ σεμνυνομένοις ὀνόματι. » Πορ-
 » νεῖα, γὰρ φησιν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία, μη-
 » δὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις· » (πρὸς Ἑβραῖοις).

κεφ. έ. έδάφ. γ΄.) και πάλιν· » Παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου, και ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν, ἵνα και οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὤσι.» (πρὸς Κορ. Α΄. κεφ. ζ΄. έδάφ. κθ΄.) Ἄλλα και ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν κανόσι τὰ τῆς βαθμολογίας ἐν μέρει ἐμφαίνοντες, τοῖς ἀθεμίτοις γάμοις τοὺς Ὀρθοδόξους συμπλέκεσθαι ἀπαγορεύουσι. Καί τοι τοῖνον καθόλου και ἐν μέρει τὰ περὶ συνοικεσίων ἐγγράφως ἡμῖν κατέλιπον, ὅμως μέντοι και ἀγράφως πολλῶ πλείω περὶ τούτων τοῖς ἐαυτῶν διαδόχοις παρέδωκαν, καθὼς και περὶ πολλῶν ἄλλων ἐν γένει τῆς Ἐκκλησίας παραδόσεων ἐν τοῖς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν διὰ στόματος μέχρις ἡμῶν ἀλληλοδιαδόχως λαλοῦσιν· ἐρ' οἷς δὴ ἐγγράφως τε και ἀγράφως παραδοθεῖσιν οἱ θεοφόροι Πατέρες ἐπιστηριζόμενοι, δι' Οἰκουμενικῶν και Τοπικῶν Συνόδων, ὡσπερ τὰ περὶ δογματικῆς θεολογίας ἀνέπτυξαν τε, ἐδίδαξαν, και ἐκράτυναν ὅροις και κανόσιν ἱεροῖς, οὕτω και τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τῶν ἡθῶν εὐκοσμίαν, και Χριστιανικὴν πολιτείαν, και καθαρότητα, διετάξαντο και ἐνομοθέτησαν, ἐν οἷς εἰσι και τὰ περὶ συνοικεσίων, ἐποικοδομοῦντες ἐπὶ τε τῆς πρώτης ἐκείνης θάσεως τοῦ παλαιοῦ νόμου, τῆς ἐν τῷ Λευϊτικῷ, κεφ. ιη΄. έδάφ. έ, και ἐφ' ὧν καθόλου και ἐν μέρει οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι περὶ τούτου ἐγγράφως ἐξέθεντο και διέλαβον, και ἀγράφως ὁριστικώτερον παρέδωκαν· τῆς γὰρ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ὀρθότητος περὶ τὰ τῆς πίστεως δόγματα προμηθεύμενοι, και τῆς περὶ τὴν τοῦ εἰοῦ διαγωγὴν και τὸ πολίτευμα καθαρότητος αὐτῶν προνοοῦντες, οὐ διέλιπον τὸ ἄνωθεν ἐκ παραδόσεως μέχρις αὐτῶν κατελθὸν ἔθος διακατέχοντες, ἀναπτύσσειν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀκριθέστερον δι' ἱερῶν κανόνων πᾶν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐπειδὴν χρεια ἐγίνετο. Καὶ ὅν δὴ τρόπον και ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ Τοπικὴ Σύνοδος, ἄνωθεν παραλαβοῦσα, ἐν τῷ β΄. αὐτῆς κανόνι, μέχρι θανάτου ἐξωθεῖται τὴν δύο ἀδελφοῖς γήμασαν γυναῖκα, οὕτως ἐπὶ λέξεως λέγουσα· »Γυνὴ ἐὰν γήμηται »δύο ἀδελφοῖς, ἐξωθείσθω μέχρι θανάτου· πλὴν ἐν τῷ θανάτῳ, »διὰ τὴν φιλανθρωπίαν, εἰποῦσα, ὡς ὑγιάνασα λύσει τὸν γάμον, ἐξεῖ τὴν μετάνοιαν.» Παρόμοια τούτοις και ἄλλα ἔστιν ἰδεῖν διορισθέντα τε και κανονισθέντα και ὑπ' ἄλλων κατὰ μέ-

ρος ἁγίων Πατέρων, ὡσπερ καὶ παρὰ τοῦ οὐρανοφάντορος Βασιλείου· ὃς γε καθόλου μὲν περὶ γάμου ἐν τῷ ξη'. αὐτοῦ κανόνι οὕτω φησὶν· » Ἡ τῆς ἀπειρημένης συγγενείας εἰς γάμον ἀνθρώπων σύστασις, εἰ φωραθείη, ὡς ἐν ἁμαρτήμασιν ἀνθρώπων » γινομένη, τὰ τῶν μοιχῶν ἐπιτίμια δέξεται· διὰ τῆς ἀπειρημένης συγγενείας ἐννοῶν γενικώτερον, ὡς ἔοικεν, ὅσα τε ὁ παλαιὸς νόμος προηγουμένως λαλεῖ, καὶ ὅσα οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐπομένως ἐγγράφως τε καὶ ἀγράφως παρέδωκαν· καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ θεοφόροι Πατέρες, τοῖς ἔχουσιν ἐκείνων ἐπόμενοι, μέχρι τοῦ καιροῦ αὐτῶν ὀριστικώτερον περὶ γάμου διέταξαν· ἐν μέρει δὲ, « Ὁ αὐτὸς τύπος, φησὶν ἐν ος'. αὐτοῦ κανόνι, καὶ περὶ τῶν » τὰς νύμφας ἑαυτῶν λαμβανόντων φιλανθρώπως » καὶ ἐν οἷ. » Ὁ αὐτὸς κρᾶτεῖται τύπος καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἀδελφὰς λαμβανόντων » εἰς συνοικέσιον, εἰ καὶ κατὰ διαφόρους χρόνους· καὶ ἐν τῷ κγ'. αὐτοῦ· Περὶ τῶν δύο ἀδελφὰς γαμούντων, ἢ ἀδελφοῖς δυσὶ γαμουμένων, ἐπιστολίδιον ἡμῖν ἐκπεφώνηται, οὗ τὸ ἀντίγραφον ἀπεστείλαμέν σου τῇ εὐλαβείᾳ (τῷ Ἀμφιλοχίῳ, ἐν τῇ ἀ. » κανονικῇ αὐτοῦ ἐπιστολῇ), ὃ δὲ ἀδελφοῦ ἰδίαν γυναῖκα λαβὼν, » οὐ πρότερον δεχθήσεται, πρὶν ἀποστῆναι αὐτῆς. » Καὶ Τιμόθεος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας, ἐν ια'. ἐρωτήσῃ αὐτοῦ, ἐρωτηθεὶς, Ἐάν τις » καλέσῃ κληρικὸν εἰς τὸ συζεῦξαι γάμον, ἀκούσῃ δὲ τὸν γάμον παράνομον, ἢ θειογαμίαν, ἢ γον ἀδελφὴν τελευτησάσης » γυναικὸς, τὴν μέλλουσαν ζεύγνυσθαι, εἰ ὀφείλει ἀκολουθῆσαι ὁ » κληρικὸς, ἢ προσφορὰν ποιῆσαι; ἀποκρίνεται· Ἄπαξ εἶπατε· ἐάν » ἀκούσῃ ὁ κληρικὸς τὸν γάμον παράνομον· εἰ οὖν ὁ γάμος παράνομός ἐστιν, οὐκ ὀφείλει ὁ κληρικὸς κοινωνεῖν ἁμαρτίαις ἀλλοτριαῖς ». Ἐκ δὲ τῶν συνοδικῶν κανόνων, ὡς κορωνίδα ἐκτιθέμεθα ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων ἐκτεθέντα τὸν νδ'. τῆς ἕκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου· » Τῆς θείας ἡμῶν οὕτω σαφῶς ἐκδιδασκούσης Γραφῆς, Οὐκ εἰσελεύσῃ πρὸς πάντα οἰκεῖον σαρκὸς σου, ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην αὐτοῦ, ὁ θεοφόρος Βασίλειος, τινὰς τῶν ἀπηγορευμένων γάμων ἐν τοῖς οἰκείοις κανόνισιν ἀπρηριθμήσατο, » σιωπῇ τὰ πλεῖστα παραδραμῶν, καὶ κατ' ἀμφοτέρα κατασκευάσας ἡμῖν τὸ ὠφέλιμον· τὸ γὰρ τῶν αἰσχυρῶν ὀνομασιῶν πλεῖθος παραιτησάμενος, ὡς μὴ τὸν λόγον καταρρύπαίνοι τοῖς ῥή-

»μασι, τὰς ἀκαθαρσίας διέλαβε, δι' ὧν περιεκτικῶς ἡμῖν τοὺς
 »παρανόμους γάμους ὑπέδειξεν. Ἐπειδὴ δὲ τῇ τοιαύτῃ σιωπῇ,
 »καὶ τῷ ἀδιαγνώστῳ τῆς τῶν ἀθέσμων γάμων ἀπαγορεύσεως
 »ἐαυτὴν ἡ φύσις συνέχεε, συνειδομεν γυμνότερον τὰ περὶ τού-
 »του ἐκθέσθαι, ὀρίζοντες ἀπὸ τοῦ νῦν, τὸν τῇ οἰκείᾳ ἐξαδέλφῃ
 »πρὸς γάμου κοινωνίαν συναπτόμενον, ἢ πατέρα καὶ υἱὸν μητρί
 »καὶ θυγατρί, ἢ δύο κόραις ἀδελφῆς πατέρα καὶ υἱὸν, ἢ ἀδελ-
 »φοῖς δυοῖν μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀδελφοῦς δύο δυοῖν ἀδελ-
 »φῆς, ὑπὸ τὸν τῆς ἐπταετίας πίπτειν κανόνα, ἀφισταμένων
 »αὐτῶν προδήλως τοῦ παρανόμου συνοικεσίου.» Ἄλλὰ τί χρῆ
 λέγειν τὰ πάντα, ὅσα οἱ θεῖοι Πατέρες εἰρήκασιν περὶ συνοικε-
 σίων, καὶ ἐγγραφῶς ἡμῖν κατέλιπον, ἃ ἐπιλείψει ἡμᾶς ὁ χρό-
 νος ἀπαριθμοῦντας; ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς τοῦ παλαιοῦ νόμου
 βάσεως, ὡς εἴρηται καὶ ἐφ' ὧν οἱ πνευματέμφοροι Ἀπόστολοι
 ἐγγράφως καὶ ἀγράφως παρέδωκαν, οἳ τε τῶν Οἰκουμενικῶν ἁγίων
 Συνόδων θεῖοι Πατέρες ἡμῶν, οἳ τε τῶν Τοπικῶν, καὶ κατὰ μέ-
 ρος αὐτῶν ἕκαστος θεοπνεύστως ἐποικοδομοῦντες· πρὸς δὲ, καὶ
 αἱ μετὰ ταῦτα κατὰ καιροῦς συγκροτηθεῖσαι Τοπικαὶ ἱεραὶ Σύ-
 νοδοι, ἀλληλοδιαδόχως τούτοις ἐπόμεναι, κατὰ πρόνοιαν τῆς
 ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων ἀγνείας καὶ καθαρότητος, τοὺς περὶ συνοι-
 κesiών διαφοροὺς κανόνας ἐξέθεντο· μὴ βουλόμενοι γὰρ τοῖς
 συγγενικοῖς γάμοις μολύνεσθαι, »Οἱ γεγραφότες, φασί, τοὺς νό-
 »μους, τοὺς τῶν γάμων ἀθεμίτους, τοὺς μὲν, ὀνόμασι ῥητοῖς
 »διέστειλαν, τοὺς δὲ, τῷ τῆς ἀκαθαρσίας ὀνόματι διαλαβόντες
 »γενικῶς, ἀφῆκαν καὶ παρεσιώπησαν, τοῦ σεμνοῦ πάντως φρον-
 »τιζόντες, καὶ μὴ τῇ καθ' ἕκαστον ἐκθέσει τὴν γλῶτταν κα-
 »ταρρύπαίνειν ἐθέλοντες, συνωδὰ τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύ-
 »λου λεγομένοις, »Πορνεία καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα, μηδὲ ὀνομαζέ-
 »σθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις.» ἀποφαινόμενοι, καὶ τῷ
 »τῆς ἀκαθαρσίας ὀνόματι, πᾶσαν ἀθεμιτογαμίαν, καὶ ὀρρητο-
 »ποιάν περιλαμβάνοντες Ἄλλ' εἰ καὶ τινα σιωπῇ τετίμηται,
 »οὐ πάντως ἢ σιωπῇ τοῖς φιληδόνοις ἐγένετο ἄδεια· ἀλλὰ καὶ
 »καυτοῖς τοῖς ἐπιτετραμμένοις τῶν γάμων, ὁ νόμος οὐκ ἀφῆκε
 »ῥαδίως ἐπιπηδᾶν.» ἐπεὶ τοι γε ἐν τοῖς γάμοις, οὐ τὸ ἐπιτε-
 »τραμμένον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς δεῖ σκοπεῖν, κατὰ

»τὸν μέγαν Βασίλειον, τὸν καὶ τὰ βῆθη τοῦ Πνεύματος, κατὰ
 »τὴν θεολόγον φωνὴν, ἐρευνῶντα, οὗ νόμος ἡ γλῶττα τῆ Ἐκ-
 »κλησία, καὶ ὁ τῶν ῥημάτων φθίγγος, θεόγραφοι πλάκες, δα-
 «κτύλω ἐγκεχαραγμένοι Θεοῦ· ὁ δὲ ζητῶν ἕτερον νομοθέτην ἐν
 »τούτοις, οὐκ οἶδα, εἰ σωφρονουσιν οὗτός γε δόξει σωφρονεῖν·»
 ὅς γε μέγας Πατὴρ, ἐπίτομον γνῶρισμα παρεχόμενος, ἐν ᾧ τὰ
 τῶν ἀθεμίτων γάμων ῥαδίως τῶν νομίμων ἀποκριθήσεται, ἀπο-
 φαντικῶς λέγει· »Ἐν οἷς τὰ τοῦ γένους συγχέονται ὀνόματα,
 »ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος.» Τοιούτοις οὖν γνωρίσμασι, καὶ
 θεοπνεύστοις τῶν Πατέρων γνώμασι, ὡς ἀλανθάστοις κινῶσιν,
 αἱ μετὰ ταῦτα Τοπικαὶ Ἰεραὶ Σύνοδοι χρώμεναι, συνοδικαῖς ψή-
 φους καὶ ἀποφάσεσιν ἐκανόνισαν περὶ πάντων τῶν συνοικεσίων,
 ἅπερ ἡ καθόλου ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκ-
 κλησία διακρατεῖ, καὶ διακατέχει ἄνωθεν μέχρι τῆς σήμερον,
 καὶ μετασαλεῦσαι ταῦτα οὐδόλως ἀνέχεται, τοσοῦτοις αἰῶσιν
 ἐπικυρωθέντα, κρατυνθέντα τε καὶ παγιωθέντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν
 τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων Χριστια-
 νῶν, οἱ μὲν δι' ἄγνοιαν τῶν ἱερῶν νόμων, οἱ δὲ καὶ ἐπ' ἐλπίδι
 συγκαταβάσεως, σχέσεις ἀθεμίτων συνοικεσίων συγκροτοῦντες,
 διαφόροις τρόποις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀφέσεως δράξασθαι
 πραγματεύονται· τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχείρημα καθίσταται, εἴπου τε
 κατὰ περίστασιν καὶ ἀνάγκην συνέδη προγεγονὸς κεκωλυμένου
 γάμου παράδειγμα· τοῖς δὲ, καὶ διὰ τὸ ἐν τισὶ βαθμοῖς ἀμφιρ-
 ῥεπές τοῦ νόμου, ἀφορμὴ τῆς ἐπὶ τὸν προσεχῆ, καὶ ἐγγὺς κε-
 κωλυμένον βαθμὸν εὐσυγγνώστου δῆθεν οἰκονομίας· εἰσὶ δὲ οἱ
 καὶ πορρωτέρω τὸ ἀναιδὲς προάγοντες, καὶ πολλῶ τῷ θράσει
 ἐπεμβαίνοντες, καὶ ἀνευθριάστως καὶ ἀθεοφόβως γενικὴν καὶ
 συστηματικὴν ἀνατροπὴν τῶν περὶ τοῦ γάμου ἱερῶν ἐκπεφα-
 σμένων νόμων ἀπαιτοῦντες, καὶ εἰς μειώσεις, καὶ κολοβώσεις
 τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν συγκατάθεσιν
 ἐκβιαζόμενοι, πρὸς ἀκώλυτον τῆς ἐναγοῦς αἰμομιξίας ἐκτέλεσιν·
 οὐ τί ἂν γένοιτο παρανομώτερον; εἰ γὰρ ἔθος τὸ τυχόν, τῷ
 χρόνῳ παγιωθέν, νόμος καθίσταται, πῶς ἔθος ἅγιον, καὶ πρὸς
 τὴν καθαρότητα τοῦ χριστιανικοῦ πολιτεύματος ἀφορῶν, καὶ
 διὰ τοσοῦτων αἰώνων κρατυνθέν, κινήθησεται; εἰ δὲ καὶ γνώμη

τοσοῦτων ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ θεοφόρων Πατέρων συνοδικῶς κε-
 κύρωται, καὶ κανόνι διησφαλίσθη, καὶ ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας πα-
 ρὰ πάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διαμένει διατηρούμενον,
 πῶς οὐχὶ ἅπαν ἔχει τὸ κράτος καὶ τὴν ἰσχύν; Τίς δ' οὕτω τολ-
 μητίας τε καὶ ἀντίθεος, ὥστε καταργῆσαι ἅπερ αὐτὸς ὁ Θεὸς
 νενομοθέτηκε, καὶ ἅπας τῶν θείων ἀνδρῶν ὁ σύλλογος εὐσεβῶς
 διετάξατο, καὶ ἡ τῶν πιστῶν Ἐκκλησία ἐς δεῦρο διαφυλάττει;
 Διὰ ταῦτα, ἡ μετριότης ἡμῶν, τοῖς Ἀποστολικοῖς καὶ Συνοδι-
 κοῖς ἐπομένῃ ἴχνησι, καὶ τούτοις ἀπαρεγκλίτως παρακολου-
 θοῦσα, ἔγνω κοινῇ συνδιασκέψει, μιᾶ τε ὁμοφώνῳ γνώμῃ ἀπάν-
 των τῶν ἐν Βασιλευούσῃ ἐνδημούντων Ὀρθοδόξων Ἱεραρχῶν, τῶν
 τε ἁγιωτάτων, καὶ σεβασμιωτάτων Πατριαρχῶν, προκατόχων
 ἡμῶν, τοῦ κυρίου Κωνσταντίου Α', καὶ τοῦ κυρίου Κωνσταν-
 τίου Β', τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῶν
 Ἱεροσολύμων κυρίου Ἀθανασίου, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων
 Ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητῶν
 καὶ περιποθητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, τὸν πα-
 ρόντα Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν ἐκθέσθαι Τόμον, ἐπικυροῦν-
 τα, καὶ οἰονεὶ ἀνακαινίζοντα, καὶ ἐπιστηρίζοντα τὰ ἔκπαλαι
 περὶ τῶν βαθμῶν τῶν συνοικεσίων τεθεσπισμένα ὑπὸ τῆς ἁγίας
 ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ μέχρι τοῦδε ἀλληλοδιαδόχως διενεργού-
 μενα, καὶ ἐν εἴδει προαναφωνήσεως ἀνακηρύττοντα τοῖς ἀπαν-
 ταχοῦ Ὀρθοδόξοις Ἀρχιερεῦσι, τοῖς τοῦ κλήρου ἅπασι, καὶ παντὶ
 τῷ χριστωνύμῳ πληρώματι, μηδεμίαν ἔσσεσθαι τοῦ λοιποῦ μηδὲ
 ἐλπῖσαι συγκατάβασιν ἐν οἰωδῆτινι κεκωλυμένῳ ὄντι παρὰ τῶν
 ἱερῶν νόμων συνοικεσίου βαθμῶ, εἴτε πρὶν καὶ ἐρωτηθέντος,
 εἴτε συντελεσθῆναι φθάσαντος· ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες ὀριζόμεθα
 ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, ἵνα ἡ περὶ τῶν
 γάμων ἀρχαιοτάτη καὶ θεοδίδακτος, καὶ δι' ἱερῶν Οἰκουμενικῶν
 Συνόδων, καὶ Πατριαρχικῶν Τόμων καὶ ἀποφάσεων ἐπικυρω-
 θεῖσα, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐπικρατοῦσα καὶ ἐμπολιτευομένη διά-
 ταξις, ὑπάρχη ἀπαραποιήτως διενεργουμένη, καὶ φυλαττομένη
 ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐς τὸ διηνεκὲς διασώζηται
 ἀπαραχάρακτος, καὶ οἱ περὶ βαθμολογίας τῶν γάμων κανόνες,
 καὶ ἱεραὶ διατυπώσεις, πάσης ἐνδεχομένης ἀνάγκης αἰωνίως ἐπι-

κρατῶσιν ἰσχύοντες· μόνον γὰρ τίμιον γάμον γνωρίζομεν, καὶ ἀποδεχόμεθα, τὸν ἔννομον, καὶ κατὰ τοὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς κανόνας τῶν θείων Πατέρων ἡμῶν συναπτόμενον, καὶ ὡς ρίζαν ἀγαθὴν, καὶ ὑποβάθραν γενούς τιμίου καὶ εὐσεβοῦς λογιζόμεθα, ὅπου δηλονότι ἡ συγγενικὴ βαθμολογία ἀκριβῶς καὶ ἀπαραποιήτως φυλάττεται· ἦτοι, εἰς μὲν τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν μέχρι τοῦ ὕγδου βαθμοῦ, εἰς δὲ τὴν ἐξ ἀγχιστείας μέχρι τοῦ ἕκτου, καὶ εἰς τὴν ἐκ τριγενείας μέχρι τοῦ τετάρτου· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ὀρίζεται κατὰ βάθος ὁ ἕγδους, κατὰ τὴν ἐξ αἵματος βαθμολογίαν, ὅτι ἡ κατὰ πνεῦμα οἰκειότης μείζων τῆς κατὰ σάρκα· καὶ οὗτοι ἔσονται οἱ ἔσχατοι ὅροι τῆς ἀκωλύτου τῶν νομίμων συνοικεσίων ἐκτελέσεως· πᾶσαν δὲ ἄλλην γαμικὴν συνάφειαν, τοὺς ἐκτεθέντας βαθμούς ὑπερπηδῶσαν, καὶ τὴν κανονικὴν ταύτην βαθμολογίαν μὴ φυλάττουσαν, ὡς παράνομον ἀθεμιτογχιάν, καὶ αἰμομιξίαν, καὶ τὸ σεμνοπρεπὲς τοῦ ἱεροῦ γάμου καθυβρίζουσιν, ἀποστέργομεν τοῖς ὅλοις, καὶ τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας ἀποκλείομεν, καὶ πόρρω τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ ἀπορρίπτομεν, καὶ ὡς ἄθεσμον, καὶ ἀτελεσιούργητον τὸ τοιοῦτο συνοικέσιον λογίζεσθαι ὀρίζομεθα, καὶ τοὺς παραβάτας, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων καταφρονητάς, ἐναντίους τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἀγίων Πατέρων ἡμῶν ἐπανατεινόμενοις ἐπιτιμίαις ἐνόχους ἀναγράφομεν, καὶ ὑπευθύνους, μηδεμιάς τούντεῦθεν ἐφ' οἰωδῆτινι λόγῳ, καὶ ἀνάγκῃ οἰκονομίας, ἢ παροράσεως, ἄπαγε! χῶραν θαρρόουσης λαχεῖν. Ὅθεν καὶ ὁ παρῶν ἡμέτερος Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς ἐξεδόθη Τόμος, καταστρωθεὶς κὰν τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρὸς κοινὴν τῶν ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξων διαβεβαίωσιν.

· Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ αὐλθ'. Φεβρουαρίου ι.

† Γρηγόριος, ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται.

† Πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος Α'. ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

† Πρώην Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Κωνστάντιος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

† Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Ἀθανάσιος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

† Ἐφέσου Ἄνθιμος.

† Ἡρακλείας Διονύσιος.

† Κυζίκου Ἄνθιμος.

† Νικομηδείας Ἄνθιμος.

† Χαλκηδόνος Ἱερόθεος.

† Δέρκων Γερμανός.

† Θεσσαλονίκης Μελέτιος.

† Ἀμασείας Καλλίνικος.

† Πελαγονίας Γεράσιμος.

† Κεσπεντηλίου Ἀρτέμιος.

† Ἀήνου Ἱερόνυμος.

† Σκοπίων Γαβριήλ.

ΑΝΘΙΜΟΥ (1).

ΤΟΜΟΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τῆς συγκροτηθείσης ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Σωτῆρος χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ, ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, Ἰνδικτιῶνος η΄. περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· Ἀμήν.

Ο ΔΕΣΠΟΤΗΣ τῶν ἀπάντων καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐν τῇ νυκτὶ, ἣ παρεδίδετο, διατιθέμενος τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις τὴν καινὴν αὐτοῦ καὶ χαρακτηριστικὴν τῶν Χριστιανῶν ἐντολήν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, «Οὐ δύναται, ἔφη, τὸ κλῆμα καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνη ἐν τῇ ἀμπέλω·» καὶ ἀντιλαμβάνομενος τῆς ἀνθρωπίνης

(1) Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Νικομηδείας ἐκλεχθεὶς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἔτος 1848, ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοῦλ Μεδχίτου, ἐπέστανε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς καὶ θεαρέτως ἕως τοῦ 1852 ἔτους. Ἐπὶ τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ, γενομένης τῆς κάτωθι διακοινώσεως τοῦ ὑπουργίου τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα, ἐξεδόθη ὁ ἐνταῦθα δημοσιεύμενος ἱερὸς Τόμος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. — Κατόπιν δὲ τοῦ Συνοδικοῦ τούτου Τόμου, ἐξεδόθη ὁ τῆς 9 Ἰουλίου 1852 καταστατικὸς νόμος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γράμμα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἱερὰν Σύνοδον.

Παναγιώτατε καὶ θεϊώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, Κύριε, Κύριε Ἄνθιμε, κατὰ Πνεῦμα ἡμῖν Σεβασμιώτατε Πάτερ, καὶ Πανιερώτατοι Ἀρχιερεῖς, οἱ συγκροτοῦντες τὴν περὶ τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα ἱερὰν Σύνοδον, τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν σέβας εὐλαβῶς ἀπονέμομεν.

Ὡς τέκνα γνήσια τῆς ἁγίας Μητρὸς ἡμῶν Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡμεῖς οἱ συγκροτοῦντες τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἀπονέμοντες πάντοτε τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι τὸν κατὰ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων ὀφειλόμενον Αὐτῇ φόρον εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ, ὡς πρώτῳ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων Ποιμενάρχη, καὶ Πνευματικῷ Πατρὶ, ἐγνωμεν, κατ' εὐδοκίαν τῆς Αὐτοῦ Μεγα-

ἀσθενείας, αὐτὸς πάλιν ὁ πάνσοφος Διδάσκαλος ἡμῶν ἠρμήνευσε τρανῶς, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, εἰς ἣν ἐντέλλεται ἅπαντας ἡμᾶς μένειν· «Μείνατε ἐν ἐμοί.» Ἐντεῦθεν ἐν τῷ Χριστιανικῷ Ὀρθοδόξῳ πληρώματι ἡ ὑμνουμένη ἐκείνη, καὶ τοσοῦτον φιλοτίμως σπουδαζομένη ὑπὸ τε τῶν θείων Ἀποστόλων, καὶ τῶν σεπτῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ καθ' ἐκάστην ἐν ταῖς δεήσεσι τῶν πιστῶν θερμῶς ἐξαιτουμένη *Ἐνότης*

λειότητος, καὶ κατ' αἰτησὶν τῆς παρ' ἡμῖν Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἰδιαιτέρας αὐτῆς πράξεως γενομένην, διακαινώσται Αὐτῇ τε καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἱερωτάτῃ Συνόδῳ ὅ,τι τῇ τε γνώμῃ τοῦ ἔθνους καὶ τῇ τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους ἐγκρίσει ἐδέησε νομοθετῆσαι πρὸς τὴν νόμιμον καὶ τακτικὴν διοίκησιν τῆς παρ' ἡμῖν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ἡ τὰ πάντα πανσόφως τε καὶ φιλανθρώπως διέπουσα πρόνοια τοῦ Ὑψίστου ηὐδόκησε κατὰ τὸ ἄπειρον αὐτῷ ἔλεος νὰ ἀνεγείρῃ καὶ τὴν Ἑλλάδα εἰς βασιλείον κράτος αὐτόνομόν τε καὶ ἀνεξάρτητον, εἰς πάντως καὶ τὴν ταύτης Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς τοιαύτης ἐπαπολαύειν ἀνεξαρτησίας, ἧς καὶ πάντων τῶν ἄλλων αὐτονόμων καὶ ἀνεξαρτητῶν βασιλείων αἱ Ἐκκλησίαι ἀπολαύουσι. Καὶ ἐθεωρήθη μὲν παρὰ τοῦ ἔθνους αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους, ὑπαγορευθέντος τούτου ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν τότε πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος περιστάσεων καὶ μεταβολῶν· ἀλλ' ἐν τοιούτοις καιροῖς ἦν ἀδύνατος ἡ σύστασις Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς κυβερνώσης τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ ἐπαγρυπνώσης εἰς τὴν τήρησιν τῶν τῆς πίστεως δογμάτων. Ἀμα δὲ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἀναβάσα εἰς τὸν θεῶθεν προωρισμένον Αὐτῇ θρόνον τῆς Ἑλλάδος, ἐπιχειρήσασα τὴν τοῦ βασιλείου διαργάνωσιν τε καὶ δικόσμησιν διὰ σοφῶν θεσμοθεσιῶν, ἐπίστησεν εὐθύς τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς προσοχὴν εἰς τὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατάστασιν, νομίσασα τὴν περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῆς μέριμναν καθῆκον τῆς Βασιλείας Του οὐχ ἦττον σπουδαῖον καὶ ἐμβριθές, ἢ τὴν τῶν ἄλλων πραγμάτων τοῦ βασιλείου διαβρῦθμισιν. Ἄλλ' εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὡς Πνευματικὸν καὶ ἐκκλησιαστικόν, πρὶν ἢ ἐπιβάλλῃ χεῖρα, ηὐδόκησε νὰ ἀκούσῃ καὶ αὐθὺς τὴν περὶ τούτου γνώμην τοῦ ἐν τῷ Βασιλείῳ ἱεροῦ Κλήρου, καὶ τοὶ γνώσκουσα καλῶς, ὅτι καὶ τὰ πρότερον παρὰ τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων ψηφισθίντα, τῇ γνώμῃ καὶ τῇ συναινέσει τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἐψηφίσθησαν. Καὶ δὴ συγκαλίσασα εἰς τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι διαμείνοντας καὶ παριπιδημοῦντας Ἀρχιερεῖς, ἦτοι τοὺς Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους, καὶ Ἐπισκόπους, ἤκουσεν εὐμενῶς τὴν γνώμην αὐτῶν, ἀποφαναμένων ὁμοφώνως, ὅτι ἡ διὰ Συνόδου διαρκoὺς διοίκησις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἷα ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς ὁμοδόξου Ῥωσσίας, νομίζεται καὶ ἀρμοδιωτέρα, καὶ συμπεριωτέρα καὶ ἐν τῷ θεοσυστάτῳ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ ταύτην τοίνυν τὴν γνωμοδότησιν τῶν σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, ἐπιστήμως παρὰ τῶν ἰδίων ἐκτεθεῖσαν, καὶ κυρωθεῖσαν, κατέστη ἐν Ἑλλάδι δι' ὑψηλοῦ βασιλικοῦ νόμου ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ βασιλείου Κράτους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, συγκροτουμένη ἐκ πάντεσσι Ἀρχιερέων, εἰς ἣν ἀντέθη ἡ ἐξάσκησις τῶν κυριαρχικῶν

«Μείνατε ἐν ἐμοί.» εἰς γὰρ Κύριος, ᾧ λατρεύομεν· μία πίστις, ἣν παρελάβομεν, καὶ ἐν βάπτισμα, ὃ θεβαπτίσμεθα. Ταῦτά εἰσιν αἱ συνθῆκαι τῆς μιᾶς ἀληθοῦς ποιμένης τοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστοῦ, ἧτοι τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ποιμαινομένης ὑπὸ πολυπληθῶν ὑπηρετῶν

δικαιωμάτων τῆς αὐτοκεφάλου ἡῆ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἷα καὶ πασῶν τῶν ἄλλων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν οἱ ἀρχηγὶ ἐξακοῦσιν. Ἐπιβάλλεται δι' αὐτῆ παρὰ τοῦ νόμου, ὡς πρῶτιστον καθῆκον, καὶ ἀπαραίτητον, τὸ νὰ ἐπαναγρυπνῆ εἰς τὴν ἀκριβοῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, καὶ πασῶν τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρεσβευμένων δογμάτων, ἵνα φυλάττηται ἀπαραχάρακτος ἡ δογματικὴ μετ' αὐτῶν ἐνότης· ἐφ' ᾧ καὶ οἱ ἀναδεγόμενοι τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἀξίαν Ἀρχιερεῖς ὁμολογεῦσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὅτι θέλουσιν διατηρεῖ ταῦτα πάντα ἀνόθευτα καὶ ἀκέραια, κυροῦντες τὴν πράξιν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς. Τὴν θεσμοθεσίαν ταύτην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως παρεδέχθη καὶ ἐπιψήφισιν ἅπαν τὸ Χριστοπώνυμον πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων διὰ τῶν αἰρετῶν αὐτοῦ ἀντιπροσώπων, τῶν ἐν ἔτει 1843 συγκαλεσθέντων εἰς Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐν Ἀθήναις, τῇ τοῦ Βασιλείου Μητροπόλει· εἴτινες, μιᾶ φωνῇ, καὶ μιᾶ ψήφῳ, ὡς ἀρχὴν τοῦ θεμελιώδους νόμου ἔθεντο τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, διακηρύξαντες πανδῆμως διὰ τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ συντάγματος τὴν σταθερὰν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐσεβίαν, καὶ τὴν ἀδιάσπαστον ἐνότητα τῆς πίστεως, δι' ἧς ἐνεῦται δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, διατηροῦσα ἀπαραλλάκτως τοὺς ἱερῶς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας, καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις. Ἢδη τοίνυν τῶν ἀλλεπαλλήλων δυσχερῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος θεῖα συνάρσει ἐξομαλυνθέντων, καὶ τοῦ καιροῦ ἐπιτρίψαντες, καθῆκον ἡμῶν ἱερὸν ἠγησάμεθα, εὐδοκίᾳ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, γνώμῃ δὲ καὶ αἰτήσει τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ὅπως ἀναγγεῖλωμεν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ταῦτα, ἀξιοῦντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ὡς πρῶτον Ποιμενάρχην τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἱερωτάτην Σύνοδον, ἵνα ἐπιδοκιμάσαντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην θεσμοθεσίαν, καὶ τὴν δι' αὐτῆς συστάσαν Ἱεράν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωρίσαντες, ἀποδέξωσι αὐτὴν ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφὴν, εὐλογοῦντες τὸ ἔργον τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ διακοινοῦντες ταῦτα καὶ τοῖς λοιποῖς μακαριωτάτοις Πατριάρχεις, τῷ Ἀντιοχείας, τῷ Ἀλεξανδρείας, καὶ τῷ Ἱεροσολύμων, ὅπως μετὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ οἱ μακαριώτατοι εὗτοι Πατριάρχαι γνωρίζωσι τοῦ λοιποῦ, καὶ ἀποδέχωνται ὡς ἀδελφὴν ἐν Χριστῷ ὁμότιμον καὶ ὁμόδοξον τὴν Ἱεράν ἡμῶν Σύνοδον, ἵν' οὕτω διατηρῆται ἀλώβητος ἡ τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐνότης. Τῇ δὲ Ἱερᾷ ταύτῃ Συνόδῳ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐπίκειται εἰς αἰὶ καθῆκον ἱερώτατον τὸ ἀπονέμειν εὐλαβῶς τὰ κατὰ τοὺς ἱερῶς κανόνας πρεσβεία τῆς τιμῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πρῶτον πάσης τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν

αυτοῦ, ἀγραυλούντων καὶ φυλασσόντων φυλακὰς ἐν τῇ νυκτὶ τοῦ πλάνου τούτου βίου ἐπὶ μιᾷ ἐλπίδι, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθηθημεν ἅπαντες. Ἄλλ' ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἅπασαν τὴν κτίσιν συνέχει ἐν θαυμασίᾳ ἀλληλουχίᾳ καὶ τάξει διέπουσα, οὕτω καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἠδύοκησε τῇ αὐτῇ ἀρμονίᾳ οικονομεῖσθαι, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ θέμενον τοὺς μὲν Ἀποστόλους, τοὺς δὲ Προφῆτας, τοὺς δὲ Ποιμένας καὶ Διδασκάλους, ὡσπερ διὰ τῆς τῶν θείων Ἀποστόλων χειροθεσίας ἀνέδειξεν ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Πίστεως, τοὺς μὲν Ἐπισκόπους, τοὺς δὲ Πρεσβυτέρους, τοὺς δὲ Διακόνους, οὕτω τὸ αὐτὸ Πνεῦ-

Ὀρθόδοξον, καὶ μνημονεύειν δὲ πρῶτον τὸν ἐπ' αὐτοῦ καθήμενον ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις, κατὰ τὴν καθεστῶσαν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, εἶ δὲ καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν συμπεσόντων, ἅτινα δέονται συσκέψαι καὶ συμπράξειαι πρὸς κρείττενα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, πρὸς αὐτὸν πρῶτον θέλει ἀναφέρεισθαι. Ἀξιούμεν δὲ, καὶ πεπίσμιθα, ὅτι ἐν τοιούτοις πράγμασι, τὸ Πνευματικὸν ἀφορῶσι τῆς Ἐκκλησίας συμφέρον, θέλει εὐδοκίαι καὶ ἡ Ἑμετέρα Παναγιότης νὰ πράττῃ τὸ αὐτὸ πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἱεράν Σύνοδον, κἂν αὕτη ποτὲ ἐξαιτήσῃται παρ' Αὐτῆς γνώμην, ἢ ὀδηγίαν, πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας, οὐκ ἀπαξιώσει ἡ Ἑμετέρα Παναγιότης ἀνακοινοῦν τὰ δέοντα. Οὕτω συνδεδεμένοι αἱ Ἐκκλησίαι τῷ συνδέσμῳ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης, δυνήσονται διὰ τῆς θείας Χάριτος ἀντιστῆναι πρὸς πάντα τὰ ἐναντία, καὶ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκρούσονται θαρρᾶλεώτερον καὶ δραστηριώτερον.

Ταῦτα γνωστοποιούντες καὶ ἀξιῶντες ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξαιτούμεθα εὐλαβῶς τὰς Πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ Αὐτῆς, καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν ἱερωτάτης Συνόδου καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, διατελοῦντες μετ' εὐλαθείας καὶ σεβασμοῦ.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις, τῇ τοῦ Βασιλείου καθέδρᾳ, τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνὸς Μαΐου, ἐν ἔτει Σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ καὶ πενηκοστῷ.

Τῆς Ἑμετέρας Παναγιότητος υἱοὶ καὶ κατὰ Πνεῦμα προθυμότατοι.

Οἱ συγκροτοῦντες τὸ συμβούλιον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἑπουργικῷ Συμβουλίου καὶ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ἑπουργός,
Α. Γ. Κριεζῆς.

Ὁ ἐπὶ τοῦ Βασιλικῷ Οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἑπουργός,
Ἀναστάσιος Λόντος.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἑπουργός.
Γ. Νοταρᾶς.

Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἑπουργός.
Ἰωάννης Σταίικος.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαίδευσως καὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἑπουργός.
Ν. Χρυσόγελος.

(Τ. Σ.)

μα, καὶ διὰ τῆς ἀποφάνσεως τῶν Οἰκουμενικῶν Ἁγίων Συνόδων ἐκανόνισεν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς Ἐνότητος, τοὺς μὲν Πατριάρχας, τοὺς δὲ Ἀρχιεπισκόπους καὶ Μητροπολίτας, τοὺς δὲ Ἀρχιεπισβυτέρους καὶ Ἀρχιδιακόνους κτλ. Οὗτοι δὲ πάντες, εἴτε ὁμότιμοι ἐν ἀδελφικῇ ὑπαλληλίᾳ, εἴτε ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ὡς «ἡγουμένοις,» κατὰ τὴν διακονίαν ἣν ἕκαστος ἔλαχεν, ἔχοντες τὸ αὐτὸ Πνεῦμα τῆς πίστεως, καὶ τὴν αὐτὴν ἀποστολικὴν κατὰ κανόνας χειροτονίαν, ὡς μέλη ὑπουργικῶν συναρμολογούμενοι εἰς ἓν σῶμα Χριστοῦ, ὅπου γῆς ἂν ὦσιν, ἕνα ναὸν ἅγιον καταρτίζουσι, καὶ συνδεόμενοι τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, κἂν κεχωρισμένοι καὶ ἀφρασηκότες δοκῶσι κατὰ τὰς τοῦ κοινωνικοῦ βίου χρείας τε καὶ περιπετείας τῶν πολιτευμάτων, ἀδιάστατοι καὶ ἀχώριστοί εἰσιν ἐν τῇ τῆς Ἐκκλησίας Ἐνότητι. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἑάσει ἀνέκαθεν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἥτοι αἱ σεπταὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὡς γε πρὸς τὴν τοῦ βιωτικοῦ πολιτεύματος καιρικὴν χρείαν ἀφορῶσαι, ἡ ἐχώρισαν, ἡ συνῆψαν ἐπαρχίας ἐκκλησιαστικὰς, καὶ ἡ ἄλλοις ὑπέταξαν, ἡ αὐτοκεφάλους ἀνέδειξαν αὐτάς, τῆς ἐν τῇ πίστει καὶ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ κοινωνικῇ τάξει Ἐνότητος ἀλωβήτου διαμενούσης. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τινες τῶν ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν τοῦ Πατριαρχικοῦ, Ἀποστολικοῦ, Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀγιώταται Μητροπόλεις, καὶ Ἀρχιεπισκοπαί, καὶ Ἐπισκοπαί, αἱ ἀπαρτίζουσαι σήμερον τὸ θεόσωστον καὶ θεοστήρικτον βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, διὰ καιρικὰς περιπετείας, καὶ περ διατηροῦσαι τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τὴν τῆς Πίστεως Ἐνότητα, ἀπελείφθησαν ὁμῶς ἐπὶ τινὰ καιρὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς σχέσεώς τε καὶ συναφείας πρὸς τε τὴν Ὀρθόδοξον αὐτῶν Μητέρα, τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, ἐξ ἧς ἤρτηντο, καὶ δὴ καὶ πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς Ὀρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἡμεῖς οἱ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος συνελθόντες ἐν πλήρει Συνόδῳ, πρὸς καταρτισμὸν τῆς κανονικῆς ἐνότητος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἀκούσαντες διὰ τῶν ἐπισήμων γραμμάτων τῶν ἐπισταλέντων ἡμῖν παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς Ὑπουργείου τοῦ

Θεοσώστου Κράτους τῆς Ἑλλάδος, τὴν τε περὶ τούτου αἴτησιν τοῦ ἐκεῖ σύμπαντος εὐλαβεστάτου Κλήρου, καὶ τὴν συντρέχουσαν ἐπιθυμίαν παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τέκνων ἡμῶν ἀγαπητῶν καὶ περιποθήτων, συνιδόντες δὲ καὶ τὴν χρείαν τῆς κατ' ἐκείνο τὸ νεοσύστατον Κράτος διακονίας τῆς Πίστεως, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας τῆς Ἐνότητος, καὶ συσκεψάμενοι ὅπως ἢ τε ἁγία ἡμῶν Πίστις διατηρηθῆ ἕσασι ἀλώβητος, καὶ οἱ κανόνες τῶν θείων Πατέρων ἀπαραβίαστοι καὶ ἀπαρασάλευτοι, ὥστε εἶναι πάντας ἡμᾶς, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ Πίστει, εὖτω καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκονομίᾳ τῆς Ἐνότητος, καὶ κλήματα ἀδιάσπαστα τῆς θείας Ἀμπέλου ἑρίσαμεν, τῇ δυνάμει τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ τόμου, ἵνα ἡ ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀρχηγὸν ἔχουσα καὶ κεφαλὴν, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Καθολικὴ καὶ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, τὸν Κύριον, καὶ Θεὸν, καὶ σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὑπάρχη τοῦ λοιποῦ κανονικῶς αὐτοκέφαλος, ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν γνωρίζουσα Σύνοδον διαρκῆ, συνισταμένην ἐξ ἀρχιερέων προσκαλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, Πρόεδρον ἔχουσαν τὸν κατὰ καιρὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Ἀθηνῶν, καὶ διοικοῦσαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως. Οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τούτοις καθισταμένην διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ Τόμου τὴν ἱεράν ἐν Ἑλλάδι Σύνοδον, ἐπιγνωσκομεν αὐτὴν καὶ ἀνακηρύττομεν Πνευματικὴν ἡμῶν ἀδελφὴν, καὶ πᾶσι τοῖς ἀπανταχοῦ εὐσεβέσι καὶ Ὀρθοδόξοις τέκνοις τῆς μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπισυνιστῶμεν ὡς τοιαύτην τοῦ λοιποῦ ἀναγνωρίζεσθαι καὶ μνημονεύεσθαι τῷ ὀνόματι, ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Δαψιλεύομεν δὲ αὐτῇ καὶ πάσας τὰς προνομίας, καὶ πάντα τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα, τὰ τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ παρομαρτοῦντα. ἵνα τοῦ λοιποῦ μνημονεύηται ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρχιερέων ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπαρχίαις ἱερουργούντων, τοῦ Προέδρου αὐτῆς μνημονεύοντος πάσης ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων, καὶ χορηγῆ τὰς πρὸς χειροτονίαν Ἀρχιε-

ρέων απαιτούμενας κανονικὰς ἐκδόσεις. Ἴνα δὲ ἡ κανονικὴ Ἐνό-
της πρὸς τε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν,
καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Ὀρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δια-
τηρῆται, κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ Πατρο-
παράδοτα ἔθιμα τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὀφείλει
ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μνημονεύειν ἐν τοῖς
ἱεροῖς διπτύχοις τοῦ τε κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου,
καὶ τῶν λοιπῶν τριῶν Πατριαρχῶν κατὰ τάξιν, καθὼς καὶ
πάσης ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων, λαμβάνειν δὲ, ὡς ἂν χρῆζη,
καὶ τὸ ἅγιον μύρον παρὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκ-
κλησίας. Κατὰ δὲ τὰς κανονικὰς καὶ Πατροπαράδοτους δια-
τυπώσεις, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀναγορευόμενος ὀφεί-
λει ἐπιστέλλειν τὰ ἀναγκαῖα συνοδικὰ γράμματα πρὸς τε τὸν
Οἰκουμενικὸν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας, καθὼς καὶ
οὗτοι ἀναγορευόμενοι τὸ αὐτὸ ποιήσουσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν
τοῖς συμπίπτουσιν ἐκκλησιαστικαῖς πράγμασι, τοῖς δεομένοις
συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρεῖττονα οἰκονομίαν καὶ ζη-
ριγμὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἤρρεσεν, ἵνα ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι
Ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρηται πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ
τὴν περὶ αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον· ὁ δὲ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, παρέχη προθύ-
μως τὴν ἑαυτοῦ σύμπραξιν, ἀνακοινῶν τὰ δέοντα πρὸς τὴν Ἱε-
ρὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὰ δὲ πρὸς τὴν ἐσω-
τερικὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀφορῶντα, οἷα, φερ' εἰπεῖν,
τὰ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας Ἀρχιερέων, περὶ ἀριθμοῦ αὐ-
τῶν, καὶ ὀνομασίας τῶν θρόνων αὐτῶν, περὶ χειροτονίας ἱερέ-
ων καὶ ἱεροδιακόνων, περὶ γάμου καὶ διαζυγίου, περὶ διοικήσε-
ως μοναστηρίων, περὶ εὐταξίας καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἱεροῦ
Κλήρου, περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, περὶ ἀποδοκι-
μασίας ἀντιθρησκευτικῶν βιβλίων, ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα
κανονισθήσονται παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ συνοδικῆς πράξε-
ως μὴ ἀντιδαινούσης τὸ παράπαν τοῖς ἱεροῖς κανόσι τῶν ἁγίων
καὶ Ἱερῶν Συνόδων, καὶ τοῖς Πατροπαράδοτοις ἔθιμοις, καὶ ταῖς
διατυπώσεσι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπ' αὐτοῖς εὖν τοῖς ὅροις, αὕτη ἡ ἀρχῆθεν καλλιγόνος Μῆ-

τηρ, ἡ ὡς ἄμπελος εὐθηνούσα ἐν τοῖς κλίτσει τοῦ οἴκου Κυρίου, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συνοδικῶς ἀποφαινομένη, ἀναγορεύει καὶ κηρύττει τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ Σύνοδον ἀδελφὴν ἐν Πνεύματι ἐαυτῆς τε καὶ πάσης ἄλλης ἀνὰ μέρος Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ἔτι ἀναγνωρίζει πλήρη καὶ κυρίαν καὶ Ἀποστολικὴν, τὴν ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν, καὶ Ἀρχιεπισκόπων, καὶ Ἐπισκόπων γινομένην χειροτονίαν, ἣν ἔλαβον ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, ἡ καὶ ἀφ' ἐτέρου Ἀποστολικοῦ Θρόνου, ἡ καὶ Συνόδων αὐτοκεφάλων, τῶν ἐν τῷ Ὀρθόδοξῳ πληρώματι. Ἔτι δὲ κατέχει πλήρη κυρίαν καὶ Ἀποστολικὴν πᾶσαν χειροθεσίαν αὐτῶν, καὶ πᾶσαν ἱεράν τελετὴν νομίμως τελουμένην, καὶ τοιαύτην ἀξιοὶ κατέχεσθαι καὶ παρὰ πάντων τῶν Ὀρθόδοξων. Ταῦτα ὥρισεν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ὀρθόδοξος Ἱερά Σύνοδος, εὐχομένη ἀπλῆτῳ πόθῳ καὶ διαπύρῳ ἀγάπῃ τῇ φίλῃ αὐτῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφῇ, στηριγμὸν ἐν τῇ Πίστει καὶ ἐν τῇ Ἐνότητι, προκοπὴν ἐν τοῖς παραγγέλμασι τοῦ Κυρίου, καὶ ἄγρυπνον προσοχὴν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου, εἰς δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπέστητε ποιμαίνειν, ὅπως ἂν εἰπῶσι καὶ οἱ ἀντικείμενοι τῇ εὐσεβείᾳ, «Τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος, καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος, θάμβος ὡς τεταγμένοι;» Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν, καὶ τὸ μεσότειχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις πάντοτε, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ Πρώτου καὶ Μεγάλου καὶ Ἄκρου Ἀρχιερέως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς Παναχράντου Αὐτοῦ Μητρὸς, τῆς ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, τοῦ τιμίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων πανευφήμων Θεοκλήρων καὶ Πνευματοφόρων Ἀποστόλων, τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων Ἀμὴν.

Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ αὐτῶν. Ἰουνίου κθ'.

† Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέ-

ας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται.

Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖος Α'. ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖος Β'. ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Ὁ Καισαρείας Παΐσιος. † Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος.

Ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος.

Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ σεβασμιωτάτου γέροντος ἁγίου Χαλκηδόνης Κυρίου Ἱεροθέου.

Ὁ Δέρκων Νεόφυτος. † Ὁ Πρόεδρος Διδυμοτείχου Με-

Ὁ Νεοκαισαρείας Λεόντιος. λέτιος.

Ὁ Κρήτης Χρῦσανθος. † Ὁ Σεβρῶν Ἰάκωβος.

Ὁ Βιζύης Γρηγόριος. † Ὁ Σωζουαγαθουπόλ. Προκόπιος.

Ὁ πρῶν Μεσημβρίας † Ὁ Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνος. Σαμουήλ.

ΝΕΑΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ, ΚΑΙ
ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ (1).

Α'. ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Κατὰ τῶν τριῶν Κεφαλαίων.

*Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ
Υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ ἀγίου
Πνεύματος, Αὐτοκράτωρ, Καῖσαρ, φιλόχριστος (2), Ἰουστι-
νιανὸς, Ἀλαμανικός, Γοτθικός, Φραγκικός, Γερμανικός,
Ἄρτικος, Ἀλαρικός, Οὐαρδαλικός, Ἀφρικανός, εὐσεβής,
εὐτυχής, ἐνδοξος, κικητής, τροπαιοῦχος, ἀεισέβαστος,
Ἀδγυστος, ἅπαντι τῷ πληρώματι τῆς Κάθολικῆς καὶ
Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.*

ΕΙΔΟΤΕΣ ὡς οὐδὲν οὕτω θεραπεύει τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, ὡς
τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν πάντας τοὺς Χριστιανούς περὶ τὴν
ὀρθὴν καὶ ἀμώμητον πίστιν, καὶ μὴ εἶναι σχίσματα ἐν τῇ ἀγίᾳ

(1) Ἰουστινιανὸς ὁ Α'. ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 527 μέχρι τοῦ ἔτους 565 Μ. Χ. Τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κοσμοῦσιν ἐνθερμος ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου πί-
στεως ζῆλος, νίκαι ἐπίσημοι κατὰ τῶν ἑαυθάρων, ἰδίως δὲ ἡ ἐπάνυμος αὐτοῦ
νομοθεσία, τουτέστιν ἡ σύνταξις τῶν Εἰσπηγήσεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τῶν
Πανδικτῶν, τοῦ Κώδικος, καὶ τῶν Νεαρῶν Διατάξεων. — Ἡ παρούσα περὶ τῆς
Ὀρθοδόξου πίστεως ὁμολογία τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐξεδόθη ἐν τῷ Chronicon Paschale
τοῦ το Dufresne, καὶ τῆς ἐν Βόννη 1832 ἐκδόσεως τῶν Βυζαντινῶν Τόμ. Α'. σελ.
635. Ἰδίως δὲ ἐν Τόμ. ΙΧ. τῆς Συλλογῆς τῶν Συνόδων σελ. 538, ὑπὸ Φρεέρου
ἐν τῷ Γραικο-Ῥωμαϊκῷ Νεμίμῳ τοῦ Λεῦγλαυίου, Μέρ. Α. σελ. 521, εἶτα
δὲ ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Ἱερῶν Συνόδων ὑπὸ Σ. Μηλίου Τόμ. Β. σελ. 364, ὅπου
ἀναγινώσκεται καὶ τὸ πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος φηγ'. συ-
στάσαν Ἁγίαν Σύνοδον γράμμα τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος περὶ κατακρίσεως τοῦ
ὠριγένους, καὶ τῶν ἁμοφρόνων αὐτοῦ. — (2) παρ' ἄλλοις, Φλάβιος.

τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα, πᾶσαν πρόφασιν ἀναιροῦντες τοῖς σκανδαλιζομένοις, ἢ σκανδαλίζουσι, τὴν τῆς ὀρθῆς πίστεως ὁμολογίαν, τὴν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ κηρυττομένην, φανεράν διὰ τοῦ παρόντος ἠδίκτου ποιήσασθαι, πρὸς τὸ καὶ τοὺς τὴν ὀρθὴν πίστιν ὁμολογοῦντας ἐν βεβαίῳ ταύτην φυλάττειν, καὶ τοὺς πρὸς ταύτην φιλονεικοῦντας, μανθάνοντας τὴν ἀλήθειαν, σπουδάσαι ἐνωθῆναι τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁμολογοῦμεν τοίνυν πιστεύειν εἰς Πατέρα, καὶ Υἱὸν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα, ἥτοι φύσιν, καὶ οὐσίαν, καὶ δύναμιν, καὶ ἐξουσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἥτοι προσώποις δοξάζοντες, εἰς ᾧ θεθαπτίσμεθα, εἰς ᾧ πεπιστεύκαμεν, καὶ οἷς συντετάγμεθα, τὰς μὲν ιδιότητας χωρίζοντες, ἐνοῦντες δὲ τὴν θεότητα· μονάδα γὰρ ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι προσκυνούμεν, παράδουξον ἐχουσαν καὶ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἔνωσιν· μονάδα μὲν, κατὰ τὸν τῆς οὐσίας, ἦγουν θεότητος, λόγον· τριάδα δὲ, κατὰ τὰς ιδιότητας, ἦγουν ὑποστάσεις, ἥτοι πρόσωπα· διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως, ἔν' οὕτως εἶπωμεν, καὶ συνάπτεται διηρημένως· ἐν γὰρ ἐν τρισὶν ἡ θεότης, καὶ τὰ τρία ἐν, ἐν οἷς ἡ θεότης· ἢ τό γε ἀκριβέστερον εἶπειν, ᾧ ἡ θεότης, Θεὸν ἕκαστον, ἂν θεωρῆται μόνον, τοῦ νοῦ χωρίζοντος τὰ ἀχώριστα· Θεὸν τὰ τρία μετ' ἀλλήλων νοούμενα τῷ ταυτῷ τῆς κινήσεως καὶ τῆς φύσεως· ἐπειδὴ χρῆ καὶ τὸν ἕνα Θεὸν ὁμολογεῖν, καὶ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις κηρύττειν, ἦγουν τρία πρόσωπα, καὶ ἑκάστην μετὰ τῆς ιδιότητος· καὶ οὔτε τὴν ἔνωσιν [ὁμολογοῦντες], σύγχυσιν ἐργαζόμεθα, κατὰ Σχβέλλιον, ἐν πρόσωπον τριώνυμον λέγοντα τὴν τριάδα, τὸν αὐτὸν Πατέρα, καὶ Υἱὸν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα, οὔτε διαιροῦντες ἀλλοτριούμεν τῆς τοῦ Θεοῦ Πατρὸς οὐσίας τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, κατὰ τὴν Ἀρείου μανίαν, εἰς τρεῖς διαφόρους οὐσίας κατατέμνοντες τὴν θεότητα. Εἰς τοίνυν Θεὸς ὁ Πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς Υἱὸς μονογενῆς, δι' οὗ τὰ πάντα· καὶ ἐν Πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

Ὁμολογοῦμεν δὲ αὐτὸν τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ Θεὸν Λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ

διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, ὃς ἐστὶ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος, ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, παθητὸς σαρκί, ἀπαθὴς ὁ αὐτὸς θεότητι· οὔτε γὰρ ἕτερός τις ἐστὶ παρά τὸν Θεὸν Λόγον ὁ τὸ πάθος, καὶ τὸν θάνατον ἀναδεδεγμένος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀτίδιος τοῦ Θεοῦ Λόγος, γεννήσεως σαρκὸς ἀνθρωπίνης ἀνασχόμενος, τὰ πάντα πεπλήρωκε. Διὸ οὐκ ἄλλον τὸν Θεὸν Λόγον τὸν θαυματοργήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθόντα ἐπιστάμεθα, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ γε θαύματα καὶ τὰ πάθη, ἅπερ ἐκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ὁμολογοῦμεν· οὔτε γὰρ ἄνθρωπός τις ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν δέδωκεν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς Λόγος τὸ ἴδιον σῶμα δέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ εἰς ἄνθρωπον ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν ᾗ, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν Λόγον τὴν ἡμετέραν πίστιν ἔχωμεν. Καὶ Θεὸν τοίνυν αὐτὸν ὁμολογοῦντες, οὐκ ἀθετοῦμεν τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον· καὶ ἄνθρωπον λέγοντες αὐτὸν, οὐκ ἀρνούμεθα τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ Θεόν. Εἰ γὰρ Θεὸς μόνον ἦν, πῶς ἔπασχε; πῶς ἐσταυροῦτο, καὶ ἀπέθνησκεν; ἀλλότρια γὰρ ταῦτα Θεοῦ. Εἰ δὲ ἄνθρωπος μόνον, πῶς διὰ τοῦ πάθους ἐνίκα; πῶς ἔσωζε; πῶς ἐζωοποιεῖ; ταῦτα γὰρ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἦν. Νῦν δὲ ὁ αὐτὸς πάσχει, καὶ σώζει, καὶ διὰ τοῦ πάθους νικᾷ, ὁ αὐτὸς Θεός, ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος τὸ συναμφοτέρον· οὕτως ἐν ἐκάτερον, ὡς μόνον· ὅθεν ἐξ ἐκατέρας φύσεως, τοῦτ' ἐστὶν ἐκ θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος ἓνα Χριστὸν σύνθετον λέγοντες, σύγχυσιν τῇ ἐνώσει οὐκ ἐπεισάγομεν. Καὶ ἐν ἐκτέρᾳ δὲ φύσει, τοῦτ' ἐστὶν ἐν θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι, τὸν ἓνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα γινώσκοντες, διαίρεσιν μὲν τινα ἀνά μέρος, ἢ τομὴν οὐκ ἐπιφέρομεν τῇ μιᾷ αὐτοῦ ὑποστάσει· τὴν δὲ διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, σημαίνομεν οὐκ ἀνηρημένην διὰ τὴν ἔνωσιν, ἐπειδὴ ἐκτέρᾳ

φύσις ἐστὶν ἐν αὐτῷ· συνθέσεως γὰρ ὁμολογουμένης, καὶ τὰ μέρη ἐν τῷ ὅλῳ ὑπάρχει, καὶ τὸ ὅλον ἐν-τοῖς μέρεσι γινώσκειται· οὔτε γὰρ ἡ θεία φύσις εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μετεβλήθη, οὔτε δὲ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἰς τὴν θεῖαν ἐτρέπη· νοουμένης δὲ μᾶλλον, καὶ ὑπαρχούσης ἐκατέρας ἐν τῷ τῆς ἰδίας φύσεως ὄρωτε καὶ λόγῳ, πεπραχθαί φαμεν τὴν ἔνωσιν καθ' ὑπόστασιν· ἡ δὲ καθ' ὑπόστασιν ἔνωσις δηλοῖ, ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος, τοῦτ' ἔστιν ἡ μία ὑπόστασις ἐκ τῶν τριῶν τῆς θεότητος ὑποστάσεων, οὐ προϋποστάντι ἀνθρώπῳ ἠνώθη, ἀλλ' ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἀγίας Παρθένου ἐδημιούργησεν ἐκ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ, ὅπερ ἐστὶ φύσις ἀνθρωπίνη· ταύτην δὲ τὴν καθ' ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα ἔνωσιν, διδάσκων ἡμᾶς καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, λέγει· Ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο, τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών(1)· διὰ γὰρ τοῦ εἰπεῖν, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, τὴν τοῦ Λόγου ὑπόστασιν ὑπάρχουσαν ἔδειξεν ἐν οὐσίᾳ Θεοῦ· διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν, μορφὴν δούλου ἔλαβεν, οὐσίᾳ ἀνθρώπου, καὶ οὐχ ὑποστάσει, ἦτοι προσώπῳ ἐνωθῆναι τὸν Θεὸν Λόγον ἐσήμανεν· οὔτε γὰρ εἶπε, τὸν ἐν μορφῇ δούλου ὑπάρχοντα ἔλαβεν· ἵνα μὴ προϋποστάντι ἀνθρώπῳ ἐνωθῆναι δείξῃ τὸν Λόγον, καθὼς Θεόδωρος, καὶ Νεστόριος ἀσεβοῦντες ἐβλασφήμησαν, σχετικὴν τὴν ἔνωσιν λέγοντες, Ἡμεῖς δὲ θεία Γραφῇ καὶ τοῖς ἀγίοις Πατράσιν ἐπόμενοι, ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος σὰρξ ἐγένετο, ὅπερ ἐστὶ καθ' ὑπόστασιν ἑαυτῷ ἐνώσαι φύσιν ἀνθρωπίνην· διὸ καὶ εἰς ὑπάρχει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, ἐν ἐκ τῆς ἐκ τῆς θεϊκῆς φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· καὶ ἔστι μονογενῆς μὲν καὶ Λόγος, ὡς ἐκ Θεοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, καὶ πρωτότοκος δὲ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ὁ αὐτὸς, ὅτε γέγονεν ἀνθρώπος· ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, υἱὸς ἀνθρώπου γέγονε, καὶ μείνας ὅπερ ἦν, οὐ μετέβαλεν ὅπερ γέγονεν· ὅθεν καὶ δύο γεννήσεις τοῦ αὐτοῦ μονογενοῦς Θεοῦ Λόγου ὁμολογοῦμεν· τὴν μὲν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀσωμάτως, τὴν δ' ἐπ' ἐσχά-

(1) Φιλιπ. Β', 6.

των τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκωθέντος, καὶ ἐνανθρωπήσαντος· ὁ γὰρ ἐκ Πατρὸς ἐκλάμψας ὑπὲρ ἔννοιαν, ἐκ μητρὸς ἀνέτειλεν ὑπὲρ λόγον· καὶ ὢν Θεὸς ἀληθῆς, ἄνθρωπος γέγονεν ἀληθῶς· διὰ τοῦτο κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν Θεοτόκον τὴν ἀγίαν ἐνδόξον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν ὁμολογοῦμεν· οὐχ ὡς τοῦ Θεοῦ Λόγου τὴν ἀρχὴν ἐξ αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ὅτι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὁ πρὸ τῶν αἰώνων μονογενὴς Θεὸς Λόγος σαρκωθείς ἐξ αὐτῆς ἀτρέπτως ἐνανθρώπησε· καὶ ἀόρατος ὢν ἐν τοῖς ἑαυτοῦ, ὁρατὸς γέγονεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν· καὶ ἀπαθὴς ὢν Θεός, οὐκ ἀπηξίωσε παθητὸς εἶναι ἄνθρωπος, καὶ ὁ ἀθάνατος, νόμοις ὑποκεισθαι θανάτου. Τοῦτον τὸν ἐν Βηθλεὲμ γεννηθέντα ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, καὶ ὁμοιωθέντα ἀνθρώποις, καὶ σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἐκῆρυξαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι αὐτὸν εἶναι Θεόν, αὐτὸν ἄνθρωπον, αὐτὸν Υἱὸν Θεοῦ, αὐτὸν υἱὸν ἀνθρώπου, αὐτὸν ἐξ οὐρανοῦ, αὐτὸν ἀπὸ γῆς, αὐτὸν ἀπαθῆ, αὐτὸν παθητόν· ὁ γὰρ γεννηθεὶς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Πατρὸς Λόγος ἀρρήτως, ἀφράστως, ἀκαταλήπτως, αἰδίως, αὐτὸς ἐν χρόνῳ γεννᾶται κάτωθεν ἐκ παρθένου Μαρίας, ἵνα οἱ κάτωθεν πρότερον γεννηθέντες, ἄνωθεν ἐκ δευτέρου γεννηθῶσι, τοῦτ' ἔστιν ἐκ Θεοῦ. Αὐτὸς οὖν μητέρα μόνον ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡμεῖς Πατέρα μόνον ἔχομεν ἐν οὐρανῷ· λαβὼν γὰρ τὸν θνητὸν πατέρα τῶν ἀνθρώπων τὸν Ἀδὰμ, ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα ἀθάνατον κατὰ τὸ λεγόμενον· Δέδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν, τέκνα Θεοῦ γενέσθαι(1)· ὅθεν καὶ θανάτου κατὰ σάρκα γεύεται ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν σαρκικὸν αὐτοῦ πατέρα, ἵνα οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ζωῆς αὐτοῦ μεταλάβωσι, διὰ τὸν κατὰ Πνεῦμα αὐτῶν Πατέρα, τὸν Θεόν· αὐτὸς ὖν κατὰ φύσιν Υἱὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς κατὰ χάριν· καὶ πάλιν αὐτὸς κατ' οἰκονομίαν, καὶ δι' ἡμᾶς υἱὸς γέγονε τοῦ Ἀδὰμ· ἡμεῖς δὲ κατὰ φύσιν ἐσμὲν υἱοὶ τοῦ Ἀδὰμ· πατὴρ γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς κατὰ φύσιν, ἡμῶν δὲ κατὰ χάριν· καὶ Θεὸς αὐτοῦ γέγονε κατ' οἰκονομίαν, διότι ἄνθρωπος· ἡμῶν δὲ κατὰ φύσιν δεσπότης ἐστὶ

(1) Ἰωάνν. Α'. 12.

καὶ Θεός· καὶ διὰ τοῦτο ὁ Λόγος, ὃς ἐστὶν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, ἐνώθεις σαρκί, γέγονε σὰρξ, ἵνα οἱ ἄνθρωποι, ἐνωθέντες τῷ Πνεύματι, γένωνται ἐν Πνεύματι. Αὐτὸς οὖν ὁ ἀληθινὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοὺς πάντας ἡμᾶς φορεῖ, ἵνα οἱ πάντες τὸν ἕνα φορέσωμεν Θεόν· καὶ ἔστι καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, σύνθετος ἐξ ἑκατέρας φύσεως· σύνθετον δὲ τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦμεν, τῇ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀκολουθοῦντες διδασκαλίᾳ· ἐπὶ γὰρ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου, ἢ κατὰ σύνθεσιν ἔνωσις τὴν σύγχυσιν καὶ διαίρεσιν ἀποβάλλεται· καὶ φυλάττει μὲν τὴν ἑκατέρας φύσεως ἰδιότητα· μίαν δὲ ὑπόστασιν, ἥτοι πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς δείκνυσι· καὶ ἔστιν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ἐν ἀνθρωπότητι, οὐχ ὡς ἐν δυσὶν ὑποστάσεσιν, ἥτοι προσώποις, ἀλλ' ἐν θείᾳ φύσει, καὶ ἀνθρωπίνῃ γνωριζόμενος, ἵνα εἷς ἢ καθ' ἑκάτερα, τέλειος Θεός, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενος τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· οὔτε γὰρ τετάρτου προσώπου προσθήκην ἐπέδεδεξτο ἡ ἁγία Τριάς, καὶ σαρκωθέντος τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Θεοῦ Λόγου. Ταύτην τὴν καλὴν παρακαταθήκην, ἣν παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων εἰλήφαμεν, φυλάττομεν, ἐν ἧ ζῶμεν, καὶ πολιτευόμεθα, καὶ ἣν συνέκδημον λάβοιμεν εἰς Πατέρα, καὶ Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ἅγιον Πνεῦμα, ὁμολογίαν. Ταῦτα οὕτως ὁμολογοῦντες πρὸς ταῖς ἄλλαις τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως διδασκαλίαις, καὶ τὸ εἰρημένον παρ' αὐτοῦ, μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην δεχόμενοι ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐκ τῆς θείας φύσεως, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, εἷς Χριστὸς ἀπετελέσθη, καὶ οὐ μία φύσις, καθὼς τινες, κακῶς τὴν λέξιν ἐκλαμβάνοντες, λέγειν ἐπιχειροῦσιν. Ἀμέλει τοι καὶ αὐτὸς ὁ Πατὴρ, ὁσάκις μίαν φύσιν εἶπε τοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, ἐπὶ τούτου τῷ τῆς φύσεως ὀνόματι ἀντὶ ὑποστάσεως ἐχρήσατο· καὶ ἐν οἷς λόγοις εἶπε ταύτην τὴν λέξιν, ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπήγαγε· ποτὲ μὲν Υἱὸν, ποτὲ δὲ Λόγον, ἢ μονογενῆ, ἅπερ οὐ φύσεως, ἀλλ' ὑποστάσεως, ἥτοι προσώπου ἐστὶ δηλωτικά. Ἡ τοίνυν ὑπόστασις τοῦ Λόγου σαρκωθεῖσα, οὐ

μίαν φύσιν, ἀλλ' ἓνα Χριστὸν σύνθετον ἀπετέλεσε, τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον· Θεὸν δὲ καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντας, μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν ἐπ' αὐτῷ λέγειν, ἀσεβές· ἀδύνατον γὰρ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν, καὶ πρὸ αἰώνων εἶναι, καὶ ἐν χρόνῳ, ἢ ἀπαθῆ καὶ παθητόν· ὅπερ ἐπὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ ὑποστάσεως, ἥτοι προσώπου, ὀρθῶς ὁμολογοῦμεν· ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, ἀποδείξομεν τὴν περὶ τῆς εἰρημένης λέξεως σαφεστάτην αὐτοῦ διδασκαλίαν. Ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ πρὸς Σούκενσον ἐπιστολῇ, εἰπὼν μίαν φύσιν τοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, εὐθύς ἐπήγαγεν· Οὐκοῦν ὅσον μὲν ἦκεν εἰς ἔννοιαν, καὶ εἰς γε μόνον τὸ ὄραν τοῖς τῆς ψυχῆς ὄμμασι, τίνα τρόπον ἐνηνθρώπηκεν ὁ μονογενῆς, δύο τὰς φύσεις εἶναι φάμεν τὰς ἐνωθείσας, ἓνα δὲ Υἱὸν, καὶ Χριστὸν, καὶ Κύριον, τὸν τοῦ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον, ἐνανθρωπήσαντα καὶ σεσαρκωμένον. Διὰ τούτων δὲ ὁ Πατήρ, τὸν τρόπον τῆς ἐνανθρωπήσεως παραστῆσαι βουλόμενος, καὶ τὸ ἀδιαίρετον, καὶ ἀσύγχυτον φυλάττων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν συνελθουσῶν φύσεων ἔδειξε, καὶ ἓνα Χριστὸν ἐκήρυξεν, ἀλλ' οὐχὶ μίαν φύσιν θεότητος καὶ σαρκός. Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς τὸν αὐτὸν Σούκενσον ἐπιστολῇ, τὰ παραπλήσια διδάσκων, γράφει οὕτως· Εἰ μὲν γὰρ μίαν εἰπόντες τὴν τοῦ Λόγου φύσιν σεσιγήκαμεν, οὐκ ἐπενεγκόντες τὸ, σεσαρκωμένην, ἀλλ' οἷον ἔξω θέντες τὴν οἰκονομίαν, ἦν αὐτοῖς τάχα που καὶ οὐκ ἀπίθανος ὁ λόγος προσποιουμένοις ἐρωτᾶν, ποῦ τὸ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, ἢ τὸ, πῶς ὑφέστηκεν ἢ καθ' ἡμᾶς οὐσία; Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν ἀνθρωπότητι τελειότης, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οὐσίας ἡ δῆλωσις εἰσχεκόμισται διὰ τοῦ λέγειν, σεσαρκωμένην, παυσάσθωσαν καλαμίνην βράχον ἐαυτοῖς ὑποστήσαντες· τοῦ γὰρ ἐκβάλλοντος τὴν οἰκονομίαν, καὶ ἀρνούμενου τὴν σάρκωσιν, ἦν τὸ ἐγκαλεῖσθαι δικαίως ὡς ἀφαιρουμένου τὸν Υἱὸν τῆς τελείας ἀνθρωπότητος. Εἰ δὲ, ὡς ἔφην, ἐν τῷ σεσαρκῶσθαι λέγειν αὐτὸν, σαφῆς ἐστὶ καὶ ἀναμφίβολος ὁμολογία τοῦ, ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος, οὐδὲν ἔτι κωλύει νοεῖν, ὡς εἰς ὑπάρχων καὶ μόνος Υἱὸς ὁ Χριστὸς, ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος, ὥσπερ ἐν θεότητι τέλειος, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος. Ὄρθότατα δὲ καὶ πάνυ συνετῶς ἢ σὴ τελειότης τὸν περὶ τοῦ Σωτηρίου πάθους

εκτίθεται λόγον, οὐκ αὐτὸν τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καθὼ νοεῖται καὶ ἔστι Θεός, παθεῖν εἰς ἰδίαν φύσιν τὰ σώματος ἰσχυριζομένη, παθεῖν δὲ μᾶλλον τῇ χοϊκῇ φύσει· δεῖ γὰρ ἀναγκαίως ἀμφοτέρω σῶζεσθαι τῷ ἐνὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν Υἱῷ, τὸ καὶ μὴ πάσχειν θεϊκῶς, καὶ τὸ λέγεσθαι παθεῖν ἀνθρωπίνως· ἢ αὐτοῦ γὰρ πέπονθε σάρξ. Καὶ ἐν τῷ τρισκαιδεκάτῳ δὲ κεφαλαίῳ τῶν σχολίων, ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Κύριλλος ὁμοίως ἀποβαλλόμενος τοὺς τε δύο υἱοὺς εἰσάγοντας, τοὺς τε μίαν φύσιν λέγοντας θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, γράφει οὕτως· Οὐ διοριστέον οὖν ἄρα τὸν ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς ἄνθρωπον ἰδικῶς, καὶ εἰς Θεὸν ἰδικῶς, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν φαμεν, τὴν τῶν φύσεων εἰδότες διαφορὰν, καὶ ἀσυγχύτους ἀλλήλαις τηροῦντες αὐτάς. Εἰ τοίνυν, καθὼς διδάσκει ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος, εἰς ἔστιν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ οὐκ ἔπαθε τῇ θείᾳ φύσει, ἀλλὰ τῇ χοϊκῇ φύσει, οἶδε δὲ καὶ τὴν τῶν φύσεων διαφορὰν, καὶ τὸ ἀσυγχύτους αὐτάς ἀλλήλαις ἐν μιᾷ ὑποστάσει φυλάττεσθαι, δῆλον, ὅτι τὸν αὐτὸν ἐν τῇ θείᾳ φύσει, καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ λέγει ὁ Πατὴρ γνωρίζεσθαι, καὶ ἑκατέραν φύσιν ἐν αὐτῷ εἶναι, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη· καὶ οὐκ ἂν τις οὕτω μανείη, ὡς ὀρθῶς νομίσει φρονεῖν τοὺς λέγοντας μίαν εἶναι φύσιν, ἥτοι οὐσίαν σαρκὸς καὶ θεότητος τοῦ Χριστοῦ, τὴν αὐτὴν θείαν καὶ χοϊκὴν, παθητὴν καὶ ἀπαθῆ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐτέρωθεν κατασκευάζειν ἐπιχειροῦσί τινες τὸ μίαν εἶναι φύσιν τῆς θεότητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, τὸ τοῦ ἀνθρώπου παράδειγμα προβαλλόμενοι, καὶ λέγοντες, ὅτι, ὡς περ ἐξ ἑτεροφυῶν ψυχῆς, καὶ σώματος συνεστῶς ὁ ἄνθρωπος, μία φύσις λέγεται, οὕτω καὶ ἐκ δύο φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, τὸν Χριστὸν λέγοντες, ὀφείλομεν μίαν φύσιν ἐπ' αὐτῷ λέγειν, ἐκεῖνο πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν, ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος, καὶ ἐκ διαφορῶν συνέστηκε, τοῦτ' ἔστι, ψυχῆς καὶ σώματος, ὅμως διὰ τοῦτο μία φύσις λέγεται, ἐπειδὴ κοινῶς κατὰ πασῶν τῶν ὑποστάσεων, ἡγουν προσώπων, τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος ἀναγομένων, κατηγορεῖται· εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ ἑκάστη ὑπόστασις, ἥτοι πρόσωπον, οἷον Πέτρος, καὶ Παῦλος, τοῖς ἰδιώ-

μασιν ἀπ' ἀλλήλων διαχωρίζονται, ἀλλ' ὅμως οὐ τῇ φύσει διαιροῦνται· ἀμφότεροι γὰρ ἄνθρωποι· καὶ πάλιν οὔτε ψυχὴ χωρὶς σώματος, οὔτε σῶμα χωρὶς ψυχῆς ἄνθρωπός ἐστιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἐδημιουργήθη· πᾶν δὲ κτίσμα, εἰ καὶ ἐκ διαφόρων συνέστηκεν, ἀλλ' οὖν μίαν ἐκείνην ἔχειν λέγεται φύσιν, καθ' ἣν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθη. Ὁ δὲ Χριστὸς οὐχ οὕτως· οὔτε γὰρ μίαν φύσιν, ἤγουν οὐσίαν, δηλοῖ κοινῶς κατὰ πολλῶν ὑποστάσεων, ἥτοι προσώπων κατηγορουμένην, ὡσπερ ὁ ἄνθρωπος· εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, πολλοὶ Χριστοὶ εὐρεθῆσονται, καθ' ὧν τὸ κοινὸν τῆς φύσεως κατηγορεῖται, ὅπερ καὶ λέγειν ἐστὶν ἀσεβές· ἀλλ' οὔτε ἀπ' ἀρχῆς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ὡσπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ὁ Χριστὸς ἐδημιουργήθη, ἵνα τοῦτο ᾗ φύσις Χριστοῦ· ἀλλὰ Θεός ὢν πρὸ αἰώνων ὁ Λόγος, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, ἥτοι οὐσίας ὑπάρχων τῷ Πατρὶ, καὶ δημιουργὸς πάντων, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἀνθρώπου φύσιν καθ' ὑπόστασιν ἐνώσας ἐαυτῷ, γέγονεν ἄνθρωπος, μὴ ἐκστὰς τοῦ εἶναι Θεός.

Ἔστιν οὖν ὁ Χριστὸς μία ὑπόστασις, ἥτοι πρόσωπον, καὶ ἔχει τὸ τέλειον ἐν ἑαυτῷ τῆς τε θείας καὶ ἀκτίστου φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κτιστῆς φύσεως. Πῶς οὖν, ἐν ᾧ δύο φύσεις γνωρίζονται, ἄκτιστος καὶ κτιστὴ, ἐπὶ τούτου μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν λέγεσθαι δυνατόν; Εἰ γὰρ καὶ μία ὑπόστασις, ἥτοι πρόσωπον ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς, οὐ μὴν κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν· εἰ δὲ μία φύσις, ἥτοι οὐσία ἦν Χριστὸς, ἢ ἄταρκτος ὢν, μόνῳ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἐστὶν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία τῆς θεότητος οὐσία, ἥτοι φύσις· ἢ ψιλὸς ὢν ἄνθρωπος, μόνοις ἡμῖν ἐστὶν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία φύσις τῆς ἀνθρωπότητος· ἢ τραπεῖσα ἑκάτερα φύσις, ἐτέραν φύσιν ἀπετέλεσε παρὰ τὰς συνελθούσας, καὶ κατ' αὐτοῦ; οὔτε Θεὸς ἔμεινεν, οὔτε ἄνθρωπος γέγονεν ὁ Χριστὸς· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τῷ Πατρὶ, οὔτε ἡμῖν ἐστὶν ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος· τὸ δὲ οὕτω φρονεῖν πάσης πεπλήρωται ἀσεβείας. Καὶ ταῦτα λέγομεν, οὐκ ἄγνοοῦντες, ὅτι καὶ τινες τῶν

ἁγίων Πατέρων, τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὑποδείγματι ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἐχρήσαντο· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι καθάπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος εἰς ἀποτελεῖται, καὶ οὐχὶ δύο ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος συντεθεὶς εἷς ἐστίν, καὶ οὐκ εἰς δύο Χριστοὺς, ἢ δύο υἱοὺς μερίζεται· οὗτοι δὲ τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὑποδείγματι κέχρηται, ἵνα μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ εἰσαγάγωσιν, ὅπερ ἀπεδείξαμεν ἀλλότριον εἶναι τῆς εὐσεβείας. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐλεγχόμενοι ὡς παρὰ τὴν ὀρθὴν τῶν Πατέρων διδασκαλίαν, ἀναπλάττουσιν ἐν ἑαυτοῖς μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν θεότητος καὶ σαρκὸς, ἐφ' ἕτερα μεταβαίνουσι λέγοντες, μὴ δεῖν ἀριθμὸν φύσεων ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν, ὡς τοῦ ἀριθμοῦ διαίρεσιν εἰσάγοντος. Ἰστώσαν τοίνυν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς, ὅταν μὲν ἐπὶ διαφορῶν προσώπων, ἢ ὑποστάσεων λέγεται, τῶν πραγμάτων αὐτῶν τὴν ἀνὰ μέρος ἔχει διαίρεσιν, οἷον ὡς ἐπὶ δύο ἢ πλείονων ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ἐπὶ ἡνωμένων πραγμάτων, τηνικαῦτα μόνῃ λόγῳ καὶ θεωρίᾳ, οὐ μὴν αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἔχει τὴν διαίρεσιν, οἷον ἐπὶ μιᾶς ὑποστάσεως ἀνθρώπου ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνεστῶσης· δύο γὰρ καὶ ἐνταῦθα φύσεις θεωροῦνται, ἑτέρα μὲν τῆς ψυχῆς, καὶ ἑτέρα τοῦ σώματος· καὶ ὅμως οὐ διὰ τοῦτο εἰς δύο ἀνθρώπους διαιρεῖται, ἀλλ' ἕνα ἴσμεν τὸν ἄνθρωπον, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν. Καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν τοίνυν μυστηρίου τῆς ἐνώσεως γενομένης, εἰ καὶ διάφορα θεωρεῖται τὰ ἐνωθέντα, ἀλλ' οὖν οὐ πραγματικῶς καὶ ἀνὰ μέρος ἀλλήλων διίστανται τὰ ἐξ ὧν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνετέθη· τὴν μέντοι διαφορὰν κατανοοῦντες, καὶ ταύτην σημεῖναι βουλόμενοι, τὸν ἀριθμὸν παραλαμβάνομεν, καὶ δύο τὰς ἐν Χριστῷ φύσεις εἶναι φαμεν, καὶ οὐ διὰ τοῦτο ὁ εἷς Χριστὸς εἰς δύο Χριστοὺς, ἢ δύο υἱοὺς διαιρεῖται· καὶ μαρτυρεῖ τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένοις ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐν τῷ πρὸς Κληδόνιον πρώτῳ λόγῳ γράφων οὕτως· « Εἴ τις εἰσάγει δύο υἱοὺς, ἕνα μὲν τὸν » ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, δεύτερον δὲ τὸν ἐκ τῆς μητρὸς, ἀλλ' » οὐχὶ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, καὶ τῆς υἰοθεσίας ἐκπέσοι τῆς

»ἐπηγγελμένης τοῖς ὀρθῶς πιεύουσι· φύσεις μὲν γὰρ δύο, Θεὸς
 »καὶ ἄνθρωπος, ἐπεὶ καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα· υἱοὶ δὲ οὐ δύο, οὐδὲ
 »Θεοί· οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα δύο ἄνθρωποι· εἰ καὶ οὕτως ὁ Παῦλος,
 »τὸ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἐκτὸς προσηγόρευσε (1)· καὶ
 »εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, ἄλλο μὲν καὶ ἄλλο τὰ ἐξ ὧν ὁ
 »Σωτῆρ, εἶπερ μὴ ταυτὸν τὸ ἀόρατον τῷ ὁρατῷ, καὶ τὸ ἄχρο-
 »νον τῷ ὑπὸ χρόνον, οὐκ ἄλλος δὲ καὶ ἄλλος, μὴ γένοιτο.
 Ἰδοῦ διὰ τούτων σαφῶς διδάσκει ὁ ἐν ἀγίοις Γρηγόριος, ὅτι
 ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ὁ μὲν ἐπὶ προσώπων τὸν
 ἀριθμὸν λέγων, ὡς ἀσεβῆς κατακρίνεται· ὁ δὲ ἐπὶ τῶν φύ-
 σεων, ἐξ ὧν ὁ εἷς συνετέθη Χριστὸς, τοῦτον παραλαμβάνων, ὀρ-
 θῶς ὁμολογεῖ, ὡς τὴν μὲν διαφορὰν τῶν συνελθουσῶν φύσεων
 διὰ τούτου σημαίνων, διαίρεσιν δὲ τὴν ἀνά μέρος κατ' οὐδένα
 τρόπον ποιούμενος. Ὡσπερ γὰρ ἑτέρα φύσις τῆς ψυχῆς, καὶ
 ἑτέρα σώματος, καὶ ὁμως εἷς κατὰ σύνθεσιν ἄνθρωπος ἀποτε-
 λεῖται, καὶ οὐ δύο, οὕτω καὶ ἐν Χριστῷ, εἰ καὶ δύο φύσεις θεω-
 ροῦνται, ἑτέρα μὲν τῆς θεότητος, ἑτέρα δὲ τῆς ἀνθρωπότητος,
 ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο δύο Χριστοί, ἢ δύο υἱοὶ εἰσάγονται· ὥστε
 τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων κατὰ τὸν εἰρημίονον τρό-
 πον, παραιτούμενοι λέγειν, δῆλοί εἰσι τὴν διαφορὰν τούτων
 ἀρνούμενοι, καὶ σύγχυσις ἐπισάγοντες τῇ οἰκονομίᾳ· εἰ δὲ τὴν
 διαφορὰν ὁμολογοῦσιν, ἀνάγκη πάντως ἐπὶ ταύτῃ καὶ τὸν ἀριθ-
 μὸν τῶν ἀσυγχύτως συνελθουσῶν φύσεων εἰς μίαν ὑπόστασιν
 λέγειν αὐτούς· ὅπου γὰρ διαφορὰ φυλάττεται, ταύτῃ πάντως
 καὶ ἀριθμὸς ἔπεται. Εἰς σύστασιν δὲ τῶν παρ' ἡμῶν εἰρημέ-
 νων τῇ τῶν ἀγίων Πατέρων μαρτυρίᾳ χρώμενοι, δείζομεν αὐ-
 τοὺς λέγειν, ὅτι ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου οἱ μὲν
 λόγοι διαιροῦνται κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, θεότητος
 καὶ ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ
 τούτου παραλαμβάνουσιν, οὐ μὴν πραγματικῶς ἀνά μέρος τὴν
 τῶν φύσεων ποιοῦνται· διαίρεσιν εἰς δύο ὑποστάσεις, ἥτοι δύο
 πρόσωπα. Λέγει γὰρ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλλος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ
 Λευϊτικοῦ οὕτως· « Ὅλον δὴ πάλιν ἐν τούτοις περιάθρει σα-
 »φῶς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὸ μυστήριον, καὶ τὸν διὰ τοῦ ἀγίου

(1) ἁ, Κερ. Δ'.

»βαπτίσματος καθαρισμόν· δύο μὲν γὰρ ὀρνίθια ληφθῆναι κε-
 »λεύει ζῶντα καὶ καθαρὰ(1), ἵνα νοήσης δια τῶν πετεινῶν τὸν
 »οὐράνιον ἄνθρωπον τε ὁμοῦ καὶ Θεὸν εἰς δύο φύσεις, ὅσον
 »ἦκεν εἰς τὸν ἐκάστη πρέποντα λόγον, διαιρούμενον· Λόγος γὰρ
 »ἦν ὁ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς ἀναλάμψας ἐν σαρκὶ τῇ ἐκ γυναικός·
 »πλὴν οὐ μεριζόμενον· εἷς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν ὁ Χριστός.» Καὶ
 πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν ἀγίοις Κύριλλος, ἐν τῇ πρὸς Σούκενσον δευ-
 τέρῃ ἐπιστολῇ, γράφει οὕτως· « Ἄλλ' ἠγνόησαν, ὅτι ὅσα κατὰ
 »μόνην τὴν θεωρίαν διαιρεῖσθαι φιλεῖ, ταῦτα οὐ πάντως καὶ εἰς
 »ἑτερότητα τὴν ἀνά μέρος ὀλοτρόπως καὶ ἰδικῶς ἀποφοιτήσκειν
 »ἂν ἀπ' ἀλλήλων.» Καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Βασίλειος, ἐν τῷ τετάρτῳ
 κατ' Εὐνομίου λόγῳ, ἐρμηνεύων τὸ, Κύριος ἔκτισέ με, καὶ πρὸ
 πάντων βουνῶν γεννᾷ με(2), γράφει οὕτως· « Ἀκρίτεον οὖν τὸ μὲν
 »ἐγέννησεν, ἐπὶ τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ, τὸ δὲ ἔκτισεν, ἐπὶ τοῦ τὴν μορφήν
 »τοῦ δούλου λαβόντος. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις οὐ δύο λέγομεν, Θεὸν ἰδίᾳ
 »καὶ ἄνθρωπον ἰδίᾳ, εἷς γὰρ ἦν· ἀλλὰ κατ' ἐπίνοιαν τὴν ἐκαστοῦ
 »φύσιν λογιζόμενοι.» Καὶ ὁ ἐν ἀγίοις δὲ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐν
 τῷ περὶ Υἱοῦ δευτέρῳ λόγῳ διδάσκων ἡμᾶς, ὅπως δεῖ τὰς ἐν
 τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ φύσεις κατ' ἐπίνοιαν διακρίνειν,
 γράφει οὕτως· « Ἦνίκα αἱ φύσεις δίστανται ταῖς ἐπινοίαις, συν-
 »διαιρεῖται καὶ τὰ ὀνόματα· Παύλου λέγοντος ἄκουσον· Ἴνα ὁ Θεὸς
 »τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῆς δόξης, Χριστοῦ
 »μὲν Θεός, τῆς δὲ δόξης Πατὴρ (3)· εἰ γὰρ καὶ τὸ συναμφοτέρον
 »ἔν, ἀλλ' οὐ τῇ φύσει, τῇ δὲ συνόδῳ. » Καὶ ὁ ἐν ἀγίοις δὲ
 Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος, ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου τετάρτῳ
 λόγῳ, τὰ αὐτὰ ἡμᾶς διδάσκων, γράφει οὕτως· « Καὶ ὡς ἂν μὴ
 »τις τῇ ἀκηράτῳ φύσει τὸ κατὰ τὸν σταυρὸν πάθος προστρί-
 »βοῖτο, δι' ἑτέρων. τρανώτερον τὴν τοιαύτην ἐπανορθοῦται
 πλάνην, μεσίτην αὐτὸν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Θεὸν καὶ ἄνθρω-
 πον αὐτὸν ὀνομάζων(4), ἵνα ἐκ τοῦ τὰ δύο περὶ τὸ ἔν λέγεσθαι,
 τὸ πρόσφορον νοοῖτο περὶ ἑκάτερον, περὶ μὲν τὸ θεῖον, ἢ ἀπά-
 θεια, περὶ δὲ τὸ ἀνθρώπινον, ἢ κατὰ τὸ πάθος οἰκονομία. Τῆς
 οὖν ἐπινοίας διαιρούσης τὸ κατὰ φιλανθρωπίαν μὲν ἠνωμένον,

(1) Δευτ. ΙΔ', 4. — (2) Παρ. Θ', — (3) Ἐφισ. Α', 17. — (4) Ἁ. Τιμοθ. Β'.

τῷ δὲ λόγῳ διακρινόμενον, ὅταν μὲν τὸ ὑπερκείμενον καὶ ὑπερέχον πάντα νοῦν κηρύσσει, τοῖς ὑψηλοτέροις κέχρηται τῶν ὀνομάτων, ἐπὶ πάντων Θεόν, καὶ μέγαν Θεόν, καὶ δύναμιν Θεοῦ, καὶ σοφίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν (1)· ὅταν δὲ τὴν ἀναγκαιώς διὰ τὸ ἡμέτερον ἀσθενὲς συμπαραληφθεῖσαν τῶν παθημάτων πείραν περιγράφη τῷ λόγῳ, ἐκ τοῦ ἡμετέρου κατονομάζει, τὸ συναμφοτέρων, ἄνθρωπον αὐτὸν προσαγορεύων, οὐ κοινοποιῶν πρὸς τὴν λοιπὴν φύσιν διὰ τῆς φωνῆς τὸν δηλούμενον, ἀλλ' ὥστε περὶ ἐκάτερον τὸ εὐσεβὲς φυλαχθῆναι.

Τούτων οὕτως ἀποδεδειγμένων διὰ τῆς τῶν Πατέρων διδασκαλίας, παυσάσθωσαν οἱ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων πρόφασιν τῆς οἰκείας πλάνης ποιούμενοι, καὶ τῷ διὰ τούτου τὴν διαφορὰν ἀρνεῖσθαι, σύγχυσιν εἰσάγειν ἐπιχειροῦντες. Πῶς γὰρ οὐκ ἀναγκαῖος ὁ ἀριθμὸς, ᾧ ἐπὶ σημασίᾳ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐνωθεισῶν εἰς μίαν ὑπόστασιν φύσεων, καὶ οὐκ ἐπὶ τῇ ἀνὰ μέρος διαιρέσει αὐτῶν, οἱ Πατέρες ἐχρήσαντο; Ἀποδεδειγμένου τοίνυν πανταχόθεν, ὡς εὐσεβὲς ἐστὶ τὸ λέγειν μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, κάκεῖνο ἐροῦμεν, ὡς οὐδὲ καθ' ἓ μίαν ὑπόστασιν λέγομεν τῆς θεότητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, οὕτω δυνατὸν καὶ μίαν φύσιν λέγειν Χριστοῦ· ἐπειδὴ μὴ ταυτὸν φύσις τε καὶ ὑπόστασις· πάντες γὰρ οἱ ἅγιοι Πατέρες συμφώνως ἡμᾶς διδάσκουσιν, ἄλλο εἶναι φύσιν, ἥτοι οὐσίαν, καὶ μορφήν, καὶ ἄλλο ὑπόστασιν, ἥτοι πρόσωπον· καὶ τὴν μὲν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν καὶ μορφήν, τὸ κοινὸν σημαίνειν· τὴν δὲ ὑπόστασιν, ἥτοι πρόσωπον, τὸ ἰδικόν. Εἰ δὲ φήσωσιν τινες, ὅτι, ὥσπερ μία ὑπόστασις σύνθετος εἴρηται ἐπὶ Χριστοῦ, οὕτω δεῖ καὶ μίαν φύσιν σύνθετον λέγειν, ἀποδείξομεν καὶ τοῦτο ἀλλότριον εἶναι τῆς εὐσεβείας· μίαν γὰρ φύσιν θεότητος, ἥτοι οὐσίαν λέγοντες, τρεῖς ἐπ' αὐτῆς δοξάζομεν ὑποστάσεις, ἐν ἐκάστη ὑποστάσει, τὴν αὐτὴν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν γνωρίζοντες, καὶ εὐσεβῶς ἐκ τῶν τριῶν ὑποστάσεων μίαν ὑπόστασιν τὴν τοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα συντεθεῖσθαι φαμεν· οὐδεὶς γὰρ ποτε ἐτόλμησεν ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ εἰπεῖν, ὅτι,

(1) ἁ, Κορ. Α'. — Ρωμ. Ι. — Τίτ. Β'.

ὡςπερ τρεῖς ὑποστάσεις, οὕτω καὶ τρεῖς φύσεις εἰσὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, ὥστε καὶ δύνασθαι λέγειν μίαν φύσιν ἐκ τῶν τριῶν φύσεων συντεθεῖσθαι πρὸς σάρκα· τρεῖς γὰρ φύσεις ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος μόνος Ἄρειος τολμήσας εἰπεῖν, ὡς βλάσφημος κατεκρίθη. Διὰ τοῦτο τοίνυν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, δύο φύσεων ἔνωσιν λέγομεν, καὶ μίαν ὑπόστασιν· ἐπειδὴ ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἕτερος ὢν παρὰ τὸν Πατέρα, τῆς αὐτῆς δὲ φύσεως ὢν τῷ Πατρὶ, ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει ἐδημιούργησεν ἑαυτῷ σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ, ὅπερ δηλοῖ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐνωθῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, καὶ οὐχ ὑποστάσει, ἥτοι προσώπῳ τοῦδέ τινος. Ἔστι τοίνυν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος καὶ σαρκωθείς μία ὑπόστασις ἐν ἑκατέρᾳ φύσει γνωριζόμενος, ἐν τε τῇ θεῖᾳ, ἐν ἣ ὑπῆρχε κατὰ τὸ, Ὡς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων (1), καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ, κατὰ τὸ, Ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος (2)· καὶ διὰ τοῦτο εὐσεβῶς εἶποι τις ἂν μίαν ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σύνθετον, ἥπερ μίαν φύσιν σύνθετον· ἐπειδὴ ὅτε καθ' ἑαυτὴν ἀπλῶς φύσις λέγεται, μὴ προσκειμένου ταύτῃ ἰδικοῦ τινος προσώπου, ἀόριστόν τι καὶ ἀνυπόστατον δηλοῖ· τὸ δὲ ἀόριστον πρὸς οὐδὲν συντεθῆναι δύναται. Εἰ δέ τις καὶ μετὰ τοὺς τοιούτους λόγους πρὸς φιλονεικίαν μόνην ὀρῶν, ἀντιθεῖναι ἐπιχειρήσει λέγων, ὅτι κατὰ τὸν ἀποδοθέντα τῆς φύσεως λόγον, χρὴ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Χριστοῦ ἰδίαν ὑπόστασιν, ἥτοι πρόσωπον ἴδιον ἔχειν, πρόδηλός ἐστιν ὁ τοιοῦτος, ὅτι προϋποστάντι ἀνθρώπῳ ἐνωθῆναι λέγει τὸν Λόγον καὶ σχετικὴν γεγενῆσθαι τὴν ἔνωσιν· δύο γὰρ ὑποστάσεων, ἥτοι προσώπων καθ' ὑπόστασιν γενέσθαι ἔνωσιν ἀδύνατον· ὥστε ὁ ταῦτα λέγων, τὸ δυνατόν τοῦ Θεοῦ λόγοις ἀνθρωπίνης σοφίας κενῶσαι σπουδάζων, ἀγνοεῖ τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὅπερ καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, ρήματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν(3)· οὔτε γὰρ ἡ ἀνθρωπίνῃ φύσιν τοῦ Χριστοῦ ἀπλῶς ποτε λέγεται, ἀλλ' οὔτε ἰδίαν ὑπόστασιν, ἥτοι πρόσωπον ἔσχεν, ἀλλ' ἐν τῇ ὑποστάσει τοῦ Λόγου τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως ἔλαβεν· ὅθεν αὐτὸν τὸν Θεὸν Λόγον ἀτρέπτως ἀνθρώπον γεγενῆσθαι ὁμολογοῦμεν, καὶ οὐκ εἰς

(1) Φιλιππησ. Β'. 6. — (2) Φιλιππησ. Β'. 7. — (3) Ῥωμ. Ι', 10.

ἄνθρωπόν τινα αὐτὸν ἐληλυθέναι· καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκωθέντος τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο Θεοτόκον εἶναι τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σάρκωσιν, τρεῖς ὑποστάσεις λέγομεν, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἁγίας Τριάδος, τετάρτης ὑποστάσεως, ἥτοι προσώπου προσθήκην μὴ ἐπιδεξαμένης. Ἐκ τούτων τοίνυν πάντων διελέγχονται οἱ λέγοντες πρὸ τῆς ἐνώσεως δύο φύσεις, ὡς προϋποστάνα λέγουσιν ἄνθρωπον, καὶ οὕτως ἐνωθῆναι τῷ Θεῷ Λόγῳ κατὰ τὴν μανίαν Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου τῶν ἀσεβῶν. Οἱ δὲ λέγοντες μὴ χρῆναι λέγειν μετὰ τὴν ἐνωσιν δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ, ἀλλὰ μίαν φύσιν, σύγχυσιν καὶ φαντασίαν εἰσάγουσι κατὰ Ἀπολλινάριον, καὶ Εὐτυχέα τοὺς ἀσεβεῖς· ἀλλ' οὗτοι μὲν ταῦτα. Οἱ δὲ ἅγιοι Πατέρες μετὰ τὴν τοῦ Λόγου ἐνανθρώπησιν θεωρήσαντες τὰ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς, καὶ ὅτι ἀσύγχυτοι μεμενῆκασιν αἱ φύσεις, ὀρθότατα τὰς δύο φύσεις τὴν τε θείαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐν τῷ Χριστῷ εἶναι εἰρήκασιν· οὔτε γὰρ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως δύο φύσεις ἦσαν τοῦ Κυρίου, οὐδὲ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν αἱ δύο μία γεγονάσιν, εἰ καὶ ἐν μιᾷ ὑποστάσει γνωρίζονται.

Ταῦτα δὲ καὶ ἐκ τῶν θείων Γραφῶν, καὶ ἐκ τῆς τῶν Πατέρων διδασκαλίας διδαχθέντες, πρὸς ἀνατροπὴν τῶν συγχρόντων, καὶ τεμνόντων τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον, εἰκότως ἐγράψαμεν, καὶ οὐ τῷ σαφηνίζειν τὰ ἐξ ὧν ἐστὶ, καὶ ἐν οἷς γνωρίζεται ὁ Χριστὸς, σύγχυσιν ἢ διαίρεσιν τῆς θείας οἰκονομίας εἰσάγομεν· ἀμέλει δοξολογίαν, καὶ τὸν τῆς ἐνώσεως λόγον προφέροντες, ἓνα Χριστὸν, καὶ Υἱὸν, καὶ Κύριον, τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον σεσαρκωμένον, καὶ ἐνανθρωπήσαντα ὁμολογοῦμεν τε, καὶ προσκυνοῦμεν σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Τούτων οὕτως ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας ὁμολογουμένων, γινώσκειν βουλόμεθα πάντας τοὺς Χριστιανούς, ὅτι, ὥσπερ ἓνα Θεὸν καὶ Κύριον ἔχομεν, οὕτω καὶ μίαν πίστιν· εἰς γὰρ ἐστὶν ὄρος πίστεως, τὸ ὁμολογεῖν καὶ ὀρθῶς δοξάζειν Πατέρα, καὶ Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἅγιον Πνεῦμα· ταύτην τὴν ὁμολογίαν φυλάττομεν, εἰς ἣν καὶ ἐβαπτίσθημεν, δωρηθεῖσαν μὲν πα-

ρὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, παρ' αὐτῶν δὲ κηρυχθεῖσαν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Οἱ δὲ τριακόσιοι δέκα καὶ ὀκτὼ Πατέρες ἅγιοι, οἱ συναχθέντες ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου, καὶ τοῦτον μετὰ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας καταδικάσαντες, τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν, ἢ σύμβολον καὶ ἅγιον μᾶθημα τῆς πίστεως παραδεδώκασι τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ· καὶ μετ' ἐκείνους οἱ ῥν' ἅγιοι Πατέρες, οἱ συναχθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ Μάγνου τοῦ Ἀπολλιναριστοῦ, καὶ τούτους καταδικάσαντες μετὰ τῆς αὐτῶν ἀσεβείας, ἀκολουθοῦντές τε κατὰ πάντα τῷ αὐτῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῷ παρὰ τῶν τι ἡ. ἁγίων Πατέρων παραδοθέντι, ἐτράνωσαν τὰ περὶ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ συναχθέντες τὸ πρότερον ἅγιοι Πατέρες κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς, καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι ἅγιοι Πατέρες κατὰ Εὐτυχοῦς τοῦ δυσσεβοῦς, ἀκολουθήσαντες κατὰ πάντα τῷ εἰρημένῳ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἥτοι μαθήματι τῆς πίστεως, κατεδικάσαν τοὺς προειρημένους αἰρετικούς μετὰ τῆς αὐτῶν ἀσεβείας, καὶ τῶν ὅμοια αὐτοῖς φρονησάντων, ἢ καὶ φρονούντων· καὶ πρὸς τούτοις ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἕτερον ὄρον πίστεως, ἥτοι σύμβολον, καὶ μᾶθημα παραδιδόντας τοῖς προσιοῦσι τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι, ἢ ἐξ οἰασδήποτε αἰρέσεως ἐπιστρέφουσι παρὰ τὸν παραδοθέντα, καὶ ὡς εἴρηται, ὑπὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων Πατέρων, τρανωθέντα ὑπὸ τῶν ῥν' ἁγίων Πατέρων. Τούτων οὕτως ἐχόντων, συνείδομεν καὶ κεφάλαια ὑποτάξαι, τὴν τε τῆς πίστεως ὀρθὴν ὁμολογίαν ἐν συντόμῳ, τὴν τε τῶν αἰρετικῶν κατάκρισιν περιέχοντα.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ Πατέρα, καὶ Υἱὸν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα, ἡγουν φύσιν καὶ οὐσίαν, μίαν τε δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἡγουν προσώποις προσκυνουμένην, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα Θεὸν Λόγον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατεληθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, σαρκωθέντα ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδύξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἄνθρωπον γενόμενον, γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι τὰς δύο γεγγήσεις, τὴν τε πρὸ αἰώγων ἄσωμάτως, καὶ

τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατὰ σάρκα, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγει ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον τὸν θαυματουργήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθόντα, ἢ τὸν Θεὸν Λόγον συνεῖναι τῷ Χριστῷ λέγει γενομένῳ ἐκ γυναικὸς, ἢ ἐν αὐτῷ εἶναι ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' οὐχὶ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ τε θαύματα, καὶ τὰ πάθη, ἅπερ ἐκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγει κατὰ χάριν, ἢ κατ' ἐνέργειαν, ἢ κατ' ἀξίαν, ἢ κατ' ἰσοτιμίαν, ἢ κατ' αὐθεντίαν, ἢ ἀναφορὰν, ἢ σχέσιν, ἢ δύναμιν, τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, ἢ κατ' ὁμωνυμίαν, καθ' ἣν οἱ Νεστοριανοὶ καὶ τὸν Θεὸν Λόγον Χριστὸν καλοῦντες, καὶ τὸν ἄνθρωπον κεχωρισμένως Χριστὸν ὀνομάζοντες, κατὰ μόνην τὴν προσηγορίαν ἓνα Χριστὸν λέγουσιν· ἢ εἴ τις λέγει κατ' εὐδοκίαν τὴν ἔνωσιν γεγενῆσθαι, καθὼς Θεόδωρος ὁ αἰρετικὸς αὐταῖς λέξεσι λέγει, ὡς ἀρεσθέντος τοῦ Θεοῦ Λόγου τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ τοῦ εὖ καὶ καλὰ δόξει αὐτῷ περὶ αὐτοῦ, οὐχὶ καθ' ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ τὴν ἔνωσιν ὁμολογεῖ, καὶ διὰ τοῦτο μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν σύνθετον, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις κατὰ ἀναφορὰν, ἢ καταχρηστικῶς Θεοτόκον λέγει τὴν ἀγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἢ ἀνθρωποτόκον, ἢ Χριστοτόκον, ὡς τοῦ Χριστοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ, ἀλλὰ μὴ κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν Θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογεῖ, διὰ τὸ τὸν πρὸ αἰῶνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα Θεὸν Λόγον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι καὶ γεννηθῆναι, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἐσταυρωμένον σαρκὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, Θεὸν εἶναι ἀληθινόν, καὶ Κύριον τῆς δόξης, καὶ ἓνα τῆς ἀγίας Τριάδος, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἐν δυοῖς φύσεσι λέγων μὴ ὡς ἐν θεότητι, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τὸν ἓνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον σαρκωθέντα ὁμολογεῖ, μηδὲ ἐπὶ τῷ σημεῖναι τὴν διαφο-

ρὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἀνα μέρος τὴν τοιαύτην λαμβάνει φωνὴν ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου, ὡς κεχωρισμένας καὶ ἰδιοὑποστάτους εἶναι τὰς φύσεις, καθὼς Θεόδωρος, καὶ Νεστόριος βλασφημοῦσιν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦτ' ἔστι, τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν, μὴ τῇ θεωρίᾳ τὴν διαφορὰν τούτων, ἐξ ὧν καὶ συνετέθη, λαμβάνει, ὡς ταύτης οὐκ ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἀνὰ μέρος τῷ ἀριθμῷ κέχρηται, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγων μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, οὐχ οὕτως αὐτὸ ἐκλαμβάνει, ὡς ὅτι ἐκ τῆς θείας φύσεως, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης εἰς Χριστὸς ἀπετελέσθη ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ὅτι τῆς θεότητος, καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ μία φύσις, ἥτοι οὐσία ἀπετελέσθη, κατὰ τὴν Ἀπολλιναρίου, καὶ Εὐτυχοῦς κακοπιστίαν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Ἐπίσης γὰρ καὶ τοὺς ἀνὰ μέρος διαιροῦντας, ἥτοι τέμνοντας, καὶ τοὺς συγχέοντας τὰ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον τοῦ Χριστοῦ ἀποστρέφεται, καὶ ἀναθεματίζει ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία.

Εἴ τις μὴ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόنيον, Ἀπολλινάριον, Νεστόριον, Εὐτυχεά, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις φρονούντας, ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας τοῦ εἰπόντος, ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, ὑπὸ παθῶν ψυχῆς καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ ἐκ προκοπῆς ἔργων βελτιωθέντα, καὶ βαπτισθέντα εἰς ὄνομα Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος λαβεῖν, καὶ υἰοθεσίας ἀξιωθῆναι, καὶ κατ' ἰσότητα βασιλικῆς εἰκόνας εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγου προσκυνούμενον, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς ἐννοίαις, καὶ ἀναμάρτητον παντελῶς γενόμενον· καὶ πάλιν εἰρηκότος τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν τοιαύτην γεγενῆσθαι, οἷαν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἐπὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς,

Ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν(1), καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις τολμήσαντος εἰπεῖν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ Κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον(2), οὐ δέδωκεν αὐτοῖς Πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ σχήματι μόνον ἐνεφύσησεν· οὗτος δὲ καὶ τὴν ὁμολογίαν Θωμᾶ, ἣν ἐπὶ τῇ ψηλαφήσει τῶν χειρῶν, καὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν ἀνάστασιν, λέγων τὰ, Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου(3) εἶπε, μὴ εἰρηῆσθαι περὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τοῦ Θωμᾶ, (οὐδὲ γὰρ εἶναι λέγει Χριστὸν τὸν Θεόν·) ἀλλ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς ἀναστάσεως ἐκπλαγέντα τὸν Θωμᾶν ὑμνήσαι τὸν Θεὸν τὸν ἐγείραντα τὸν Χριστόν· τὸ δὲ χειρὸν, ὅτι καὶ ἐν τῇ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων γενομένη παρ' αὐτοῦ δῆθεν ἐρμηνείᾳ συγκρίνων ὁ αὐτὸς Θεόδωρος τὸν Χριστὸν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Ἐπικούρῳ, καὶ Μαρκίῳ, λέγει, ὅτι ὥσπερ ἐκείνων ἕκαστος εὐράμενος οἰκεῖον δόγμα τοὺς αὐτῷ μαθητεύσαντας πεποίηκε καλεῖσθαι Πλατωνικούς, καὶ Μανιχαίους, καὶ Ἐπικουρίους, καὶ Μαρκιωνιστάς, τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τοῦ Χριστοῦ εὐραμένου τὸ δόγμα, ἐξ αὐτοῦ τοὺς Χριστιανούς καλεῖσθαι. Εἴ τις τοίνυν ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τοῦ τὰ τοιαῦτα βλασφημήσαντος, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτόν, καὶ τὰ αὐτοῦ συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῷ φρονούντας, ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἀντιποιεῖται τῶν συγγραμμάτων Θεοδωρήτου, ἅπερ ἐξέθετο ὑπὲρ Νεστορίου τοῦ αἰρετικοῦ, καὶ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τῶν ἐβ' αὐτοῦ κεφαλαίων, ἐν οἷς ἀσεβέσι συγγράμμασι σχετικὴν λέγει τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὸν τινα ἄνθρωπον, περὶ οὗ βλασφημῶν λέγει, ὅτι ἐψηλάφησε Θωμᾶς τὸν ἀναστάντα, καὶ προσεκύνησε τὸν ἐγείραντα, καὶ διὰ τοῦτο ἀσεβεῖς καλεῖ τοὺς τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλους, τοὺς καθ' ὑπόστασιν τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα ὁμολογοῦντας· καὶ πρὸς τούτοις Θεοτόκοι ἀπαρνέεται τὴν ἁγίαν ἐνδοξὸν ἀειπάρθενον Μαρίαν· εἴ τις τοίνυν τὰ εἰρημένα συγγράμματα Θεοδωρήτου ἐπαινεῖ, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὰ, ὁ τοιοῦτος

(1) Ἐφεσ. Ἐ, 31. — (2) Ἰω. Κ', 22. — (3) Ἰω. Κ'. 28.

ανάθεμα ἔστω. Διὰ ταύτας γὰρ τὰς βλασφημίας τῆς ἐπισκοπῆς ἐξεβλήθη, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνωθήθη παντα τὰ ἐναντία τοῖς μνημονευθεῖσιν αὐτοῦ συγγράμμασι ποιῆσαι, καὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν ὁμολογῆσαι.

Εἴ τις ἀντιποιεῖται τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης παρὰ Ἰβᾶ γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην τὸν αἰρετικὸν, τῆς ἀρνούμενης τὸν Θεὸν Λόγον ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ λεγούσης μὴ τὸν Θεὸν Λόγον ἐκ τῆς Παρθένου σαρκωθέντα γεννηθῆναι, ἀλλὰ ψιλὸν ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς γεννηθῆναι, ὃν ναὸν ἀποκαλεῖ, ὡς ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν ἄνθρωπον· πρὸς τούτοις δὲ ἐνυβριζούσης τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην σύνοδον, ὡς χωρὶς ζητήσεως καὶ κρίσεως Νεστόριον καταδικασάσης, καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον αἰρετικὸν ἀποκαλούσης, καὶ ἀσεβῆ τὰ ἰβ'. αὐτοῦ κεφάλαια· Νεστόριον δὲ καὶ Θεόδωρον μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀσεβῶν συγγραμμάτων ἐπαινούσης, καὶ ἐκδικούσης· εἴ τις τοίνυν τὴν εἰρημένην ἀσεβῆ ἐπιστολὴν ἐκδικεῖ, ἢ ὀρθὴν αὐτὴν εἶναι λέγει, ἢ μέρος αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὴν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς τοιαύτης τοίνυν ἐπιστολῆς δικαίως ἀναθεματισθείσης διὰ τὰς περιεχομένας αὐτῇ βλασφημίας, οἱ τὰ Νεστορίου, ἢ Θεοδώρου τῶν ἀσεβῶν φρονούντες ἐπιχειροῦσι λέγειν, ταύτην δεδέχθαι παρὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου· τοῦτο δὲ λέγουσι, τὴν μὲν ἁγίαν σύνοδον συκοφαντοῦντες, τῷ δὲ ταύτης προσχίματι σπουδάζοντες τῆς ὀφειλομένης κατακρίσεως ἐλευθερῶσαι Θεόδωρον, καὶ Νεστόριον, καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν, περὶ ἧς Ἰβᾶς πολλάκις κατηγορηθεὶς οὐκ ἐτόλμησε οικειώσασθαι διὰ τὰς περιεχομένας αὐτῇ βλασφημίας· καὶ ταῦτα ἀποδείξομεν, ἐκ τῶν διαφόρων περὶ τούτου κεκινημένων. Ἐν γὰρ τοῖς παρὰ Φωτίου καὶ Εὐσταθίου πεπραγμένοις ἐν Τύρῳ, κατηγορούμενος ὁ προλεχθεὶς Ἰβᾶς περὶ τῶν ὕβρεων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου φανερῶς κατέθετο, μετὰ τὴν ἔνωσιν τῶν ἀνατολικῶν τὴν πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον μηδὲν ὕβρεως ἐχόμενον εἰρηκέναι περὶ αὐτοῦ· ἢ δὲ ἐπιστολὴ ἢ πεπληρωμένη τῶν εἰρημένων βλασφημιῶν, ἐφ' αἷς κατηγορεῖται Ἰβᾶς, πολλὰς κατὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου ὕβρεις περιέχουσα παρίστησιν, ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν τὴν πρὸς

τοὺς ἀνατολικοὺς γέγονεν, ἐξ οὗ δείκνυται Ἰβας ἀπαρνησάμενος ταύτην· ὅθεν οἱ μνημονευθέντες Φώτιος, καὶ Εὐστάθιος διὰ τῶν ἐγκαλούντων πληροφορίαν ἐγγράφως διετύπωσαν, τὸν εἰρημένον Ἰβαν πάντα τὰ ἐναντία τῇ ἐπιστολῇ πράξαι, καθὼς ἡ περὶ τούτου δοθεῖσα παρ' αὐτῶν ἐπικρίσις δείκνυσιν· ἀλλὰ μὴ πληρώσας Ἰβας τὰ παρ' ἐκείνων ἐπικριθέντα ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς διὰ τὰς βλασφημίας τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς, καὶ Νόννος ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη, ὃς καὶ συνεκαθέσθη τῇ ἀγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ. Περὶ τῶν αὐτῶν τοίνυν καὶ ἐν Χαλκηδόνι κατηγορηθεὶς ὁ μνημονευθεὶς Ἰβας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς οὐκ ἐτόλμησε ταύτην οἰκειώσασθαι, ἀλλ' εὐθύς αὐταῖς λέξεσιν ἐπήγαγεν, ὅτι ἀλλότριός εἰμι τῶν ἐπαγομένων μοι· ὅθεν ἡ ἀγία σύνοδος μὴ ἀρκεσθεῖσα τῇ ἀρνήσει Ἰβᾶ, τῇ ἐπὶ τῇ ἀσεβεῖ ἐπιστολῇ, συνώθησεν αὐτὸν τάναντία ταύτῃ πράξαι, τοῦτ' ἔστι τὴν ἐν αὐτῇ ἀθετουμένην πίστιν ὀρθὴν ὁμολογήσαι, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἀγίαν σύνοδον δέξασθαι, καὶ τὸν ἐν ἀγίοις Κύριλλον Πατέρα καὶ διδάσκαλον ἐπιγράψασθαι, τὰ ἐν τῇ ἀσεβεῖ ἐπιστολῇ ὑβριζόμενα, καὶ Νεστόριον, καὶ τὸ ἀσεβὲς αὐτοῦ δόγμα ἀναθεματίσαι, ἅπερ ἡ ἀσεβῆς ἐπιστολὴ ἐπαινεῖ καὶ ἐκδικεῖ. Εἰ τοίνυν καὶ αὐτὸς Ἰβας διαφόρως κατηγορηθεὶς περὶ τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς, οὐκ ἐτόλμησε αὐτὴν οἰκειώσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγία ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος πάντα τὰ ἐναντία ταύτης παρεσκεύασεν αὐτὸν πράξαι, πῶς εἶχεν ἡ αὐτῇ ἀγία σύνοδος τὴν εἰρημένην ἐπιστολὴν δέξασθαι, καὶ τῷ κρίματι τῆς περιεχομένης αὐτῇ ἀσεβείας ὑποπεσεῖν, ἀφ' ἧς Ἰβαν ἐλευθερῶσαι ἐσπούδασεν; Ἐπειδὴ δὲ πάσας ὑπερβαίνοντες τὰς περιεχομένας τῇ ἐπιστολῇ βλασφημίας οἱ αἰρετικοὶ, τοῦτο μόνον ἐξ αὐτῆς προφέρουσι τὸ πρὸς ἀπάτην τῶν ἀπλυστέρων παρὰ τοῦ τὴν ἐπιστολὴν γράψαντος εἰρημένον, τοῦτ' ἔστι, δύο φύσεις, μίαν δύναμιν, ἐν πρόσωπον, ἀποδείξομεν αὐτὸν καὶ ἐν τούτῳ τὴν ἰδίαν ἀσεβείαν παραμιγνύντα. Τίνος γὰρ ἂν λέγοι δύο φύσεις, καὶ ἐν πρόσωπον, ὁ ἀπαρνούμενος τὸν Θεὸν Λόγον σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἀγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τεχθῆναι ἐξ αὐτῆς; Ἀλλὰ πρόδηλον, ὡς ἐκάστη φύσει ἴδιον πρόσωπον ἀπονέμει, καθὼς Θεόδωρος, καὶ Νε-

στόριος ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις βλασφημοῦντες ἐξέθεντο, οὗς καὶ ἐκδικεῖ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν μετὰ τῆς αὐτῶν ἀσεβείας· ἐκεῖνοι γὰρ φανερώς λέγουσι δύο πρόσωπα τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ τοῦ Χριστοῦ, ὃν ψιλὸν ἄνθρωπον ἀποκαλοῦσι κατὰ σχετικὴν συνάφειαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἀξίαν τε, καὶ τιμὴν ἐν πρόσωπον ἀναφαίνεσθαι λέγουσι· ἀλλὰ καὶ τῶν δύο φύσεων μίαν δύναμιν, ἥτοι δυναστείαν λέγων ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν φανερός ἐστιν, ὡς καὶ ἐν τούτῳ ἀκολουθεῖ τοῖς εἰρημένοις αἰρετικοῖς, Θεοδώρῳ μὲν λέγοντι ἐν τοῖς περὶ ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ διαφόροις λόγοις ἀσεβῶς ἐκτεθεῖσι, Νεστορίῳ δὲ ἐν πολλοῖς συγγράμμασι, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ γραφείῃ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν αἰρετικὸν Ἰεράπολίτην, ὅτι τῶν δύο φύσεων μία ἐστὶν αὐθεντία, καὶ μία δύναμις, ἥτοι δυναστεία, καὶ ἐν πρόσωπον κατὰ μίαν ἀξίαν, καὶ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἅψ' ὧν ἀποδείκνυται ὁ τὴν ἐπιστολὴν γράψας κατὰ τὴν ἐκείνων κακοδοξίαν ἀντὶ προσώπων τῇ τῶν φύσεων προσηγορίᾳ χρῆσάμενος· μία γὰρ αὐθεντία, καὶ μία δύναμις, ἥτοι δυναστεία, καὶ μία ἀξία, καὶ ἡ αὐτὴ τιμὴ οὐκ ἐπὶ διαφόρων φύσεων, ἀλλ' ἐπὶ διαφόρων προσώπων, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας λέγεται, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος ὁμολογοῦμεν· ὅθεν καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες ἀνεθεμάτισαν τοὺς κατ' αὐθεντίαν, ἢ δύναμιν, ἥτοι δυναστείαν, ἢ ἀξίαν, ἢ ἰσοτιμίαν λέγοντας τὸν Θεὸν Λόγον τῷ Χριστῷ ἠνώσθαι, ὃν ψιλὸν ἄνθρωπον οἱ ἀπὸ Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου καλοῦσιν, ἀλλ' οὐχὶ καθ' ὑπόστασιν τὴν τοῦ Λόγου πρὸς τὴν σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῶν τὴν ἔνωσιν γεγενῆσθαι ὁμολογοῦντας.

Καὶ ἤρκει μὲν ταῦτα πρὸς τὸ διελέγχει τὴν ἀσεβείαν τῶν ἐκδικούντων τὴν μυσαρὰν ἐκείνην ἐπιστολὴν. Πλὴν ὅμως καὶ πρὸς τῷ τέλει τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ὁ ταύτην γράψας τὴν ἰδίαν δεῖκνυσι κακοδοξίαν λέγων, ὅτι δεῖ πιστεύειν εἰς τὸν ναὸν, καὶ εἰς τὸν ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἐν οἷς φανερώς δύο εἰσάγει πρόσωπα· ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἀσεβείαν ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν παρὰ Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου ἐδιδάχθη. Ἡ μὲντοι καθολικὴ Ἐκκλησίαι τὴν τοιαύτην κακοδοξίαν κατακρίνουσα, οὐχὶ εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸν ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἀλλὰ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον σαρκωθέντα,

καὶ ἐνανθρωπήσαντα ὁμολογεῖν καὶ πιστεύειν παραδίδωσιν. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ τῇ τῶν φύσεων ὀνομασίᾳ ἐχρήσατο ὁ τὴν ἀσεβῆ ἐκείνην ἐπιστολὴν γράψας· ἔθος γὰρ τοῖς αἰρετικοῖς, πρὸς ἀπάτην τῶν ἀπλουστέρων ταῖς παρὰ τῶν Ὀρθοδόξων εὐσεβῶς λεγομέναις φωναῖς κεχρηῆσθαι, καὶ τὴν εὐσεβῆ τούτων ἔννοιάν τε, καὶ ἐξήγησιν πρὸς τὴν οἰκείαν μεταφέρειν ἀσέβειαν· ἐπειδὴ ἔστιν ὅτε αἱ αὐταὶ φωναὶ καλῶς μὲν ἐξηγούμεναι, καὶ νοούμεναι μετὰ τῆς εὐσεβείας εἰσὶ· κακῶς δὲ παρὰ τῶν αἰρετικῶν ἐρμηνευόμεναι, καὶ προφερόμεναι τὸ ἀσεβῆς ἔχουσιν. Ἀμέλει Νεστόριον εἰπόντα μὲν δύο φύσεις, καὶ ἓν πρόσωπον, μὴ ὁμολογοῦντα δὲ τούτων τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν, ἢ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη ἀγία σύνοδος, ἧς ἐξῆρχον Κελεστίνος, καὶ Κύριλλος, οἱ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ, οὐ προσεδέξατο, ἀλλὰ καὶ κατεδίκασεν. Ἡμεῖς δὲ τῇ τῶν ἁγίων Πατέρων διδασκαλίᾳ διὰ πάντων ἀκολουθοῦντες, καὶ τὴν τῶν δύο φύσεων ἔνωσιν, ἐξ ὧν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος, ὁ Θεὸς Λόγος σαρκωθεὶς συνετέθη, καὶ τὴν τούτων διαφορὰν οὐκ ἀνηρημένην διὰ τὴν ἔνωσιν ἀνωτέρω σαφέστερον ἀπεδείξαμεν. Καὶ ἤρκει μὲν τὰ παρ' ἡμῶν εἰρημένα πληροφορῆσαι τοὺς μὴ βουλομένους φιλονεικεῖν· ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς ἀσέβειαν ἅπαξ ἐκκλίναντες καὶ ἑτέροις ἐπιχειροῦσιν, ἀναγκαίως ἡμεῖς καὶ τὰς τοιαύτας αὐτῶν προφάσεις ματαίως ἀποδείξομεν. Φασὶ γὰρ μὴ δεῖν ὑπὸ μέμψιν γενέσθαι τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν διὰ τὸ φέρεσθαι ἐν τισὶ βιβλίοις· ἀλλ' εἰ τοῦτό τις κατὰ τὴν αὐτῶν ἄνοιαν προσδέξεται, δεῖ καὶ Εὐτυχέα, καὶ Νεστόριον δέχεσθαι, ἐπειδὴ πολλὰ καὶ περὶ τούτων τοῖς ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένοις ἐμφέρεται· ἀλλ' οὐδεὶς τῶν εὐφρονούντων τοῖς παρ' αὐτῶν λεγομένοις προσέξει τὸν νοῦν· τὰ γὰρ περὶ τῶν αἰρετικῶν ἐν ταῖς συνόδοις προφερόμενα, καὶ μέρος τῶν ὑπομνημάτων γινόμενα, οὐκ ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι, ἀλλ' εἰς ἔλεγχον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ μείζονι κατακρίσει αὐτῶν τε καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονούντων παραλαμβάνεται· εἰ καὶ ὅτι τὰ τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς φερόμενα ὑπομνήματα, ἐν τισὶ μὲν βιβλίοις, ὡς εἴρηται, ἐντέτακται, ἐν δὲ τοῖς αὐθεντικοῖς, ἐν οἷς ὑπέγραψαν οἱ ὀσιώτατοι ἐπίσκοποι, οὐδαμῶς εὔρηται. Πλήν κακείνῳ

δεῖ προσέχειν τοὺς τὴν ἀλήθειαν ἐρευνῶντας, ὅτι πολλάκις τινὰ ἐν ταῖς συνόδοις παρά τινων ἐν αὐταῖς εὐρισκομένων λέγεται ἢ κατὰ προσπάθειαν, ἢ κατ' ἐναντίωσιν, ἢ κατ' ἄγνοιαν· οὐδεὶς δὲ προσέχει τοῖς κατὰ μέρος παρά τινων λεγομένοις, ἀλλὰ μόνοις τοῖς κατὰ κοινὴν συναίνεσιν παρά πάντων ὀριζομένοις· εἰ γὰρ κατ' ἐκείνους βουλευθεῖη τις προσέχειν ταῖς τοιαύταις ἐναντιώσεσιν, ἐκάστη σύνοδος εὐρίσκεται ἑαυτὴν ἀνατρέπουσα. Διὰ ταῦτα τοίνυν ἔδει αὐτοὺς, εἴπερ ὀρθῶς ἐδέχοντο τὴν ἁγίαν σύνοδον, μὴ τοιαύτας αὐτῇ μέμψεις περιάπτειν, ἀλλὰ ἀκολουθεῖσαι τοῖς διδασκάλοις τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τῷ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίῳ, τῷ γενομένῳ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας ἐπισκόπῳ, καὶ πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγαθὰς ἀναδεξαμένῳ ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως κατὰ πάσης αἰρέσεως, καὶ μάλιστα τῶν ἀσεβεστάτων Ἀρειανῶν· τῶν γὰρ αὐτῶν Ἀρειανῶν πρὸς ἀπάτην τῶν λαῶν εἰς τὴν ἑαυτῶν μερίδα ἐπισπωμένων Διονύσιον, πρὸ πολλῶν ἐτῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίου τῆς Ἀλεξανδρέων γενόμενον ἐπίσκοπον, καὶ λεγόντων, ὡς καὶ αὐτὸς Διονύσιος τὰ ὅμοια αὐτοῖς ἐφρόνησεν, Ἀθανάσιος ὁ μέγας τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, πολλοῖς τρόποις ἐγγράφως ἀπέδειξε, τὴν ὀρθὴν πίστιν Διονύσιον ἐξ ἀρχῆς κηρύττειν, καὶ μηδαμῶς ἐπικοινωνῆσαι τῇ τῶν Ἀρειανῶν ἀσεβείᾳ· οὗτοι δὲ τὰ τῶν αἰρετικῶν φρονοῦντες, τὴν οἰκείαν ἀσεβειαν ταύτην περιάπτειν σπουδάζουσιν. Ὅποιον δὲ ἐστὶ κατάκριμα, καὶ ποία ἐπίκειται ἀρὰ τοῖς εἰς Πατέρας ἀμαρτάνουσι, διδάσκει ἡμᾶς καὶ ἡ θεία Γραφή· εἰ γὰρ Χάμ, ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε, θεασάμενος γυμνὸν τὸν ἴδιον πατέρα, καὶ μὴ καλύψας τὴν τοῦ πατρὸς σωματικὴν γύμνωσιν, ἐξελθὼν ἀπήγγειλε ταύτην τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἐκεῖνοι ἰματίῳ ταύτην περιεσκεπάσαν, αὐτὸς δὲ Χάμ, καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες ὑπὸ κατάραν γεγόνασιν, οἱ δὲ σκεπάσαντες εὐλογίας μεγάλης ἠξιώθησαν, πολλῶ μᾶλλον οὗτοι μείζονος καὶ ἐτι πλείονος κατακρίσεώς εἰσιν ἄξιοι, οἱ τὴν μηδαμῶς προσοῦσαν ἀτιμίαν τῇ συνόδῳ σπουδάζοντες διὰ τῆς ἀσεβείας τῆς ἐπιστολῆς, καὶ Θεοδώρου περιάπτειν αὐτῇ. Ἄλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἡ ἀσεβὴς ἐπιστολή, ἢ οἱ ταύτης ἀντιποιούμενοι ἐκφεύξονται τὴν ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀσεβείᾳ κατάκρισιν·

(TOM. E'.)

ἀλλ' οὐδὲ Θεόδωρος ὁ Ἑλληνας τε, καὶ Ἰουδαίους, καὶ πάντας αἰρετικούς τῆ ἀσεβείᾳ ὑπερβαλλόμενος· οὗτος γὰρ πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ βλασφημίαις, οὐκ ἠρκέσθη τῷ πρὸς τὴν ἰδίαν πλάνην παρερμηνεῦσαι τὸ σύμβολον τῶν τιῆ'. ἀγίων Πατέρων, ἀλλὰ καὶ περιφρονήσας τούτου, ἕτερον σύμβολον ἐξέθετο πάσης ἀσεβείας πεπληρωμένον, ἐν ᾧ ἀναθεματίσαι τοὺς ἐτέρως φρονοῦντας, ἢ παραδιδόντας ἐτόλμησεν, ὥστε ὅσον κατὰ τὴν ἐκείνου μανίαν πάντας τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ Πατέρας κατακεκρίσθαι. Τοῦτο δὲ τὸ ἀσεβὲς Θεοδώρου σύμβολον καὶ ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον πρώτῃ συνόδῳ προκομισθὲν, καὶ ἐν Χαλκηδόνι ἀναγνωσθὲν, ὑφ' ἑκατέρας συνόδου μετὰ τοῦ ἐκθεμένου καὶ τῶν δεξαμένων αὐτὸ κατεκρίθη. Ἐπειδὴ δὲ τινες τὸν ὑπὲρ Θεοδώρου λόγον ποιούμενοι, προφερομένων τῶν ἀσεβῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς βλασφημίαν, προσποιοῦνται μὲν λέγειν, ὅτι ἀσεβῆ ταῦτα τυγχάνει, αὐτὸν δὲ τὸν τὴν τοιαύτην ἀσεβειαν ἐξεμέσαντα παραιτοῦνται ἀναθεματίζειν, θαυμάζομεν τὴν τούτων ἄνοιαν, ὅτι τῇ θείᾳ τολμῶσιν ἐναντιοῦσθαι Γραφῇ, φανερώς λεγούσῃ, ὅτι Ἐν ἰσῶ μισητὰ Θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν, καὶ ἡ ἀσεβεία αὐτοῦ· καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθήσεται(1). Εἰ δὲ ὁμοίως τῇ αὐτοῦ ἀσεβείᾳ μισητὸς Θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν, πρόδηλον ὡς ὁ τοιοῦτος κεχώρισται τοῦ Θεοῦ, καὶ τῷ ἀναθέματι δικαίως ὑποβάλλεται· τὸ γὰρ ἀνάθεμα οὐδὲν ἕτερον σημαίνει, ἢ τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ χωρισμὸν, ὡς ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ τὸ περὶ τοῦ ἀναθέματος κρίμα δηλοῖ. Ὅτι δὲ ὁ Κύριος τοὺς μὴ μένοντας ἐν τῷ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ λόγῳ κεχωρισμένους εἶναι λέγει τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους διαλεγόμενος οὕτω φησί· Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ δὲ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα(2)· ὅτι δὲ τὴν παρὰ τοῦ Κυρίου ὠνομασμένην οἰκίαν, ἡ θεία Γραφὴ Ἐκκλησίαν Θεοῦ ζῶντος καλεῖ, ὁ Ἀπόστολος μαρτυρεῖ ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον πρώτῃ ἐπιστολῇ(3). Εἰ δὲ λέγουσιν τινες μὴ

(1) Σοφ. Σολ. ΙΑ', 9, 10. — (2) Ἰω. Η', 34, 35. — (3) ἁ. Τιμόθ. Γ', 15.

δεῖν Θεόδωρον μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεσθαι, ἴστωσαν οἱ τὸν τοιοῦτον αἵρετικὸν ἐκδικοῦντες, ὡς πᾶς αἵρετικὸς μέχρι τέλους τῆ οἰκείᾳ πλάνῃ ἐμμείνας δικαιότερον διηνεκεῖ ἀναθεματισμῶ καὶ μετὰ θάνατον ὑποβάλλεται· καὶ τοῦτο ἐπὶ πολλοῖς γέγονεν αἵρετικοῖς ἀρχαιοτέροις τε καὶ τοῖς ἐγγυτέρω, τοῦτ' ἔστι Βαλεντίνῳ, Βασιλείδῃ, Μαρκίῳ, Κηρίνῳ, Μανιχαίῳ, Εὐνομίῳ, καὶ Βονόσῳ. Τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ Θεοδώρῳ γέγονε, καὶ ἐν ζωῇ κατηγορηθέντι, καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματισθέντι ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων· οἷς εἰ μὴ θούλονται πείθεσθαι ὡς αἵρετικοὶ οἱ τούτου ἀντιποιοῦμενοι, τῆ γοῦν παρ' αὐτῶν ἐκδικουμένη ἀσεβεῖ ἐπιστολῇ πιστευσάτωσαν, ἥτις, εἰ καὶ τὰ μάλιστα Θεόδωρον ἐκδικεῖ, ὅμως φανερῶς λέγει, ὅτι καὶ ἐπ' Ἐκκλησίας παρ' ἁγίων Πατέρων ἀνεθεματίσθη, καὶ ἐξ ἐκείνου πολλὴ ζήτησις γέγονε περὶ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ὡς ἀσεβείας δηλονότι πεπληρωμένων· τοῦτο δὲ ἐποιοῦν τῆνικαῦτα οἱ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, ἐφ' ᾧ μὴ τοὺς ἀπλουστέρους ἐντυγχάνοντας τοῖς ἐκείνου ἀσεβείαι συγγράμμασι τῆς ὀρθῆς παρατρέπεσθαι πίστει. Ὅτι δὲ οἱ ἀσεβεῖς, εἰ καὶ μὴ κατὰ πρόσωπον ἐν ζωῇ δέξονται ἀναθεματισμὸν, ὅμως καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζονται ὑπὸ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, δείκνυται ἐκ τῶν ἁγίων συνόδων· ἡ μὲν γὰρ ἐν Νικαίᾳ, τοὺς τὸ ἀσεβὲς Ἀρείου φρόνημα πρεσβεύοντας ἀνωνύμως ἀνεθεμάτισεν· ἡ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὴν Μακεδονίου ἀσεβεστάτην αἵρεσιν ὁμοίως ἀνεθεμάτισεν· ἀλλ' ὅμως ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, καὶ μετὰ θάνατον Ἀρείον καὶ Μακεδόνιον ὀνομαστὶ ἀναθεματίζει. Ἐκ πολλῶν δὲ τῶν ἀποδείξεων ἐλεγχόμενοι, ὡς ἀσεβοῦσι διακενῆς οἱ Θεοδώρου καὶ τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ ἀντιποιοῦμενοι, ἐφ' ἑτέραν ματαίαν πρόφασιν καταφεύγουσι, λέγοντες, μὴ δεῖν αὐτὸν ἀναθεματισθῆναι διὰ τὸ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν τετελευτηκέναι. Ἔδει δὲ αὐτοὺς εἰδέναι, ὡς ἐκεῖνοι τελευτῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν, οἱ τὸ κοινὸν τῆς εὐσεβείας δόγμα, τὸ ἐπὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κηρυττόμενον, μέχρι τέλους φυλάξαντες· οὗτος δὲ τῆ οἰκείᾳ ἐντελευτήσας ἀσεβεῖα, ἀπὸ πάσης Ἐκκλησίας ἐξεβλήθη. Ἀμέλει το καὶ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς ἐν Μεψουεσίᾳ Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ λέγεται ἐπίσκοπος γεγενῆσθαι, διὰ τὰς βλασφημίας, δι' ἅσπερ Ἑλλησί

τε, καὶ Ἰουδαίους, καὶ Σαμαρείταις (1) παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων συνηριθμήθη, ἀπήλειψαν ἐξ ἐκείνου τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας διπτύχων τὴν τούτου προσηγορίαν, ὡς τὰ περὶ τούτου συστά-
 τα κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν παρὰ τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας ὑπο-
 μνήματα δείκνυσι. Θαυμάζομεν τοίνυν τοὺς ἐκδικοῦντας Θεόδω-
 ρον, οἰκειουμένου αὐτὸν τε καὶ τὴν αὐτοῦ ἀσέβειαν, ὅπου γε ἡ
 Ἐκκλησία, ἐν ἧ γέγονεν ἐπίσκοπος, ὡς αἰρετικὸν ἐκ πολλῶν
 τῶν χρόνων αὐτὸν ἀπεβάλετο. Ὅτι δὲ ἐπὶ κατακρίσει οἰκεία
 τὴν τοιαύτην προβάλλονται πρόφασιν οἱ Θεόδωρον ἐκδικοῦντες,
 ἔξεστι γινῶναι καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐπὶ Ἰούδα γενομένου φανεροῦ
 κρίματος· ἐκεῖνος γὰρ νομίσας λανθάνειν τὸν τὰ κρυπτὰ τῶν ἀν-
 θρώπων γινώσκοντα, ἐκοινώνησε τῶν μυστηρίων τοῖς Ἀπο-
 στόλοις· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ᾔνησε καὶ ἡ μετὰ ὑποκρίσεως
 κοινωνία· ἀλλ' οὐδὲ καὶ τὸ μετὰ θάνατον αὐτοῦ δώδεκα ὀνομα-
 σθῆναι τοὺς μαθητάς, ὡς φησὶν Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, λέγων,
 Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος, εἰς τῶν δώδεκα, οὐκ ἦν μετ'
 αὐτῶν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς (2), ἡ ἐξαίρει τὸν Ἰούδαν τῆς κα-
 τακρίσεως, ἡ συναριθμεῖσθαι ποιεῖ τοῖς Ἀποστόλοις· ἀμέλει τοι
 μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν οἱ Ἀπόστολοι δι' οἰκείας ψήφου
 τὸν αὐτὸν Ἰούδαν καὶ μετὰ θάνατον κατεδίκαναν, καὶ ἕτερον ἀν-
 τεισηγάγον(3). Ὅτι δὲ ματαίαν πρόφασιν προβάλλονται λέγοντες,
 μὴ δεῖν τοὺς τελευτῶντας αἰρετικούς ἀναθεματίζεσθαι, καὶ ἐξ
 αὐτῶν τῶν τοῦ Κυρίου ῥημάτων ἀποδείξομεν· τοὺς γὰρ ἀσε-
 βεῖς καὶ ἔτι ζῶντας, νεκροὺς ὀνομάζει, λέγων· Ἄφες τοὺς νε-
 κροὺς θάψαι τοὺς αὐτῶν νεκροὺς(4)· ὡς περ οὖν καὶ τοὺς δικαίους
 τελευτήσαντας, ζῶντας ἀποκαλεῖ· λέγει γὰρ περὶ Ἀβραάμ, καὶ
 Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων(5).
 Εἰ τοίνυν κατὰ τοὺς ἐκείνων λόγους οὐ χρὴ τοὺς αἰρετικούς τε-
 λευτῶντας ἀναθεματίζεσθαι, οὐδὲ ζῶντες αἰρετικοὶ ἀναθεματισθή-
 σονται, οὐς νεκροὺς ὁ Κύριος ἀποκαλεῖ, διὰ τὸ ἀποκεχωρισμένους
 εἶναι αὐτοῦ τοῦ εἰπόντος· Ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ (6)· καὶ κατ' αὐτοὺς
 λοιπὸν οὔτε ζῶντες, οὔτε τελευτῶντες αἰρετικοὶ ἀναθεματισθή-

(1) Συλλ. Συν. Μηλίου ἐν περισελ. — Σοδομίταις, ἄλλοι. — (2) Ἰω. Κ', 24.
 — (3) Πράξ. Α', 25. — (4) Ματθ. Η, 22. — (5) Ματθ. ΚΒ', 32. — (6) Ἰω.
 ΙΑ', 25. ΙΔ', 6.

σονται· καὶ μάτην κατ' ἐκείνους ἢ ἀποστολικὴ διδασκαλία παρα-
 δέδωκεν ἀναθεματίζεσθαι τοὺς παραδιδόντας παρ' ὃ παρελάβο-
 μεν(1)· μάτην αἱ ἅγιοι σύνοδοι τοὺς αἰρετικούς κατέκριναν· μάτην
 καὶ οἱ ἄλλοι ἅγιοι Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας τοὺς αἰ-
 ρετικούς ἀνεθεμάτισαν· μέμψονται δὲ καὶ Ἰερεμίας τῷ Προφήτῃ,
 λέγοντι· Ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς(2)· καὶ
 Δαυὶδ τῷ Προφήτῃ εἰπόντι· Ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ
 τῶν ἐντολῶν σου(3)· καὶ συντόμως εἶπεῖν, πάση τῇ θείᾳ Γραφῇ,
 πολλαχοῦ τὰς τοιαύτας κατακρίσεις ἐπαγούση τοῖς ἀσεβέσιν.
 Εἰ δὲ οἱ ἀμελῶς ποιῶντες τὰ ἔργα Κυρίου, καὶ ἁμαρτάνοντες
 περὶ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς, τοιαύταις κατακρίσεσιν ὑποβάλλονται,
 πόσῳ μᾶλλον Θεόδωρος ὁ ἀσεβής, ὁ τοιαῦτα κατ' αὐτοῦ τοῦ
 μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βλασφημή-
 σας, δικαιοτέρον κατακρίσεται καὶ ἀναθεματίζεται; Καὶ ἤρκει
 μὲν ταῦτα πρὸς ταῖς παρατεθείσας ἀνωτέρω τε καὶ ἐν ἑτέροις
 ἡμῶν λόγοις ἀποδείξεισι, περὶ τοῦ δεῖν καὶ μετὰ τελευτῆν τοὺς
 αἰρετικούς κατακρίνεσθαι, καταισχύνειν τοὺς Θεοδώρου μετα-
 ποιημένους, καὶ παύειν τῆς τοιαύτης ἀσεβείας· διὰ δὲ τὸ
 ἐμφιλονείκως τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν, τὸ πλεόν ἐροῦμεν· ὅτι τινὲς
 τῶν συναχθέντων ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν ἀγία συνόδῳ, καὶ ὑπο-
 γράψαντες τῷ ἐκτεθέντι παρ' αὐτῆς ὄρω, ἤτοι συμβόλῳ τῆς
 πίστεως, ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα ἐναντία φρονήσαντες ἐφάνησαν,
 οἱ μὲν ζῶντες, οἱ δὲ μετὰ θάνατον ἀνεθεματίσθησαν παρὰ Δα-
 μάσου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης,
 καὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ οἰκουμενικῆς συνόδου, καθὰ μαρτυρεῖ ὁ ἐν
 ἀγίοις Ἀθανάσιος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἀγία σύνοδος,
 Δόμνον τὸν Ἀντιοχείας γενόμενον ἐπίσκοπον μετὰ θάνατον κα-
 τεδίκασε, τολμήσαντα μόνον γράψαι, δεῖν παρασιωπηθῆναι τὰ
 β' κεφάλαια τοῦ ἐν ἀγίοις Κυρίλλου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Θεοδώρου
 ἀντιποιοῦμενοι αἰρετικοί, πάσης προτάσεως (4) καὶ ἐγχειρήσεως
 ἐκπεπτωκότες, ἐπεχείρησαν λέγειν πρὸς ἀπάτην τῶν ἀγνοούντων,
 ὡς ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Κύριλλος ἐν τινι μέρει ἐπιστολῆς τοῦτον
 ἐπῆνεσεν, ἐκ πολλῶν ἀποδείκνυται, ὅτι οὐ συμβαίνει τὸ αὐτῶν

(1) Γαλ. Α', 8. — (2) Ἰερ. ΜΗ', 10. — (3) Ψαλμ. ΡΙΔ', 21. — (4) προφάσει-
 ως. Μήλικας ἐν περισελ.

ἐγχείρημα τοῖς εἰρημένοις παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου ἐν διαφοροῖς αὐτοῦ λόγοις κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Θεοδώρου, ἐν οἷς ἀσεβέστερον αὐτὸν πάντων τῶν ἄλλων αἰρετικῶν ἀποδείξας εἶναι, οὐκ ἐνεγκῶν τὸ πλῆθος τε, καὶ τὸ μέγεθος τῶν αὐτοῦ βλασφημιῶν τῶν εἰρημένων κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπεφθέγγετο οὕτως εἰπὼν· Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλείω σφόδρα, λέγει Κύριός· ὦ τῆς ἀπορρήτου σκαιότητος, ὦ γλώσσης λαλούσης ἀδικίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ κέρας αἰρούσης. Καὶ πάλιν· Ἐπίθες, ἄνθρωπε, τῆ σαυτοῦ γλώττη θύραν καὶ μοχλόν· παῦσαι τὸ κέρας εἰς ὕψος ἐπαίρων, καὶ λαλῶν ἀδικίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ· μέχρι τίνος ἐπιπηδᾷς ἀνεξικακοῦντι Χριστῷ; εἰς νοῦν ἔχε τὸ γεγραμμένον παρὰ τοῦ θεσπεσίου Παύλου· »Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, »καὶ πλήττοντες αὐτῶν ἀσθενοῦσαν τὴν συνείδησιν, εἰς Χριστὸν »ἁμαρτάνετε(1)· καὶ ἵνα τι καὶ ἐκ προφητικῶν φθέγγωμαι εἰς λί- »ων, Ἐδικαιώθη δόδομα ἐκ σοῦ(2)· νενίκηκας τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀθυροσομίας, -ᾶς ἐποιήσαντο κατὰ Χριστοῦ, μωρίαν ἡγούμενοι τὸν σαυρόν· οὐδὲν ὄντα διέδειξας τὰ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀπονοίας ἐγκλήματα. Τούτων τοίνυν οὕτως ἐπὶ κατακρίσει τοῦ ἀσεβοῦς Θεοδώρου ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου εἰρημένων, εἰ καὶ δοίη τις κατὰ τοὺς ἑκείνων λόγους τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον εἰρηκέναι τι ὑπὲρ Θεοδώρου, οὐδὲ τοῦτο ἐξαιρεῖται αὐτὸν τῆς κατακρίσεως· εὐρίσκομεν γάρ, ὡς πολλοὶ τῶν ἁγίων Πατέρων τινὰς τῶν αἰρετικῶν ἀπεδέξαντο, ὥσπερ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Δάμασος, καὶ Ἀθανάσιος, καὶ Βασίλειος Ἀπολλινάριον, καὶ Λέων δὲ ὁ τῆς ἁγίας μνήμης Εὐτυχέας· καὶ ὁμοῦς ἐπειδὴ φανερὰ γέγονεν ἡ τούτων ἀσέβεια, οὐκ ἐξέφυγον διὰ τὴν τοιαύτην ἀποδοχὴν οἱ αἰρετικοὶ τὴν μετὰ ταῦτα εἰς οἰκεῖον πρόσωπον καὶ τὴν αὐτῶν ἀσέβειαν γενομένην κατάκρισίν τε, καὶ ἀναθεματισμόν. Τοσαύτη δὲ ἐστὶν ἡ μανία τῶν Θεόδωρον ἐκδικούντων, οἱ τολμῶσι καταψεύδεται καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐπιστολὰς πρὸς αὐτὸν Θεόδωρον ἀποστειλάντων πεπληρωμένας ἐπαίνου, ὅπερ ψεύδους ἐστὶ μεστόν.

(1) ἁ. Κερ. Η', 12. — (2) ἱζικ. Ις'.

Γρηγόριος μὲν γάρ, ὅτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγωνισάμενος, καὶ τοὺς λαοὺς ἀπὸ τῆς τῶν Ἀρειανῶν πλάνης εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν ἐπιστρέψας, εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανήλθε πατρίδα, τὰς παρὰ τῶν αἰρετικῶν κακούργως προφερομένας ἐπιστολάς οὐ πρὸς Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας ἔγραψεν, ἀλλὰ πρὸς Θεόδωρον ἐπίσκοπον Τυάνων, ἧτις ἐστὶ τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν μητρόπολις· τῆς δὲ αὐτῆς χώρας ἐστὶν ἡ Ναζιανζὸς, ἧς γέγονεν ἐπίσκοπος ὁ αὐτὸς ἐν ἀγίοις Γρηγόριος, καὶ Ἀριανζὸς τὸ χωρίον, ὅθεν ἔρμητο· τοῦτο γὰρ καὶ αὐταὶ σαφῶς δηλοῦσιν αἱ ἐπιστολαὶ, μεμνημέναι ἔθνῶν, καὶ συνόδων, καὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου Ἀριανζοῦ, καὶ ἐτέρων χωρίων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μνηῶν τῆ ἐπιχωρίῳ διαλέκτῳ Καππαδοκῶν ὀνομασμένων, καὶ Βοσπορίου ἐπισκόπου ὑπ' αὐτὸν τελοῦντος Κολωνίας τῆς πόλεως, καὶ ἐτέρων ἐπισκόπων, καὶ χωρεπισκόπων, καὶ μοναστηρίων ὑπὸ τὸν αὐτὸν τελούντων Θεόδωρον μνημονεύουσαι, ὧν καὶ μέχρι νῦν σῶζεται τὰ αὐτὰ ὀνόματα. Ποία δὲ μετουσία Καππαδόκαις πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας Κιλικίας ἢ τότε ἢ νῦν ὑπάρχει, διαμεμερισμένης τῆς τῶν ἐπαρχιῶν τούτων διοικήσεως; Ἢ ποίους ἐπισκόπους ὑφ' ἑαυτὸν ἔχειν ἠδύνατο ὁ Μοψουεστίας ἐπίσκοπος, αὐτὸς ὑπὸ τὸν τῆς αὐτῆς δευτέρας Κιλικίας μητροπολίτην τελῶν; Ἰωάννης δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας, οὐκ ἐπαίνων δέ, ἀλλὰ μέμψεων καὶ ἐπιτιμήσεων οὖσαν μεστήν, ὡς ἐκπεσόντος αὐτοῦ τῆς θεοσεβείας· συνασκήσας γὰρ αὐτῷ τὸν μονήρη βίον ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, τῆς ἐκεῖσε συνδιαγωγῆς ἀναμιμνήσκει αὐτόν· καὶ ταῦτα μαρτυροῦσι Σωζόμενος, καὶ Ἡσύχιος, καὶ Σωκράτης, καὶ Θεοδώρητος, ὁ πολλοὺς ὑπὲρ Θεοδώρου λόγους τε καὶ ἐπαίνους ἐκτείνας. Εἰ δὲ προφέρουσι μαρτυρίας Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἀνατολικῆς συνόδου, ὑπὲρ Θεοδώρου, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας γενομένης, ἀνάγκη αὐτοὺς κάκεινα δέξασθαι, ἅπερ ὅσον τό γε ἐπ' αὐτοῖς εἰς κατάκρισιν τοῦ ἐν ἀγίοις Κυρίλλου, καὶ ἀθέτησιν τῆς ὀρθῆς πίστεως οἱ περὶ Ἰωάννην ἐτόλμησαν, καὶ ἅπερ ἔγραψαν, Νεστόριον καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἐκδικοῦντες· καὶ τοῦτο δεικνυταὶ ἐκ διαφόρων αὐτῶν λόγων τε

καὶ ἐπιστολῶν πρὸς Θεοδοσίον τὸν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, καὶ ἑτέρους διαφόρους γραφεισῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἴνα δὲ μηδὲν τῆς ἀκριβείας παραλείψωμεν, ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν μνησθῆναι καὶ τῶν γραφέντων παρὰ Αὐγουστίνου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης, ἐπισκόπου ἐν Ἀφρικῇ γενομένου. Ζητήσεως γάρ τινος περὶ Καικιλιανοῦ μετὰ θάνατον αὐτοῦ κινήσεως, ὡς τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρατραπέντος παραδόσεως, καὶ τινῶν τούτου χάριν χωρισάντων ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, γράφει πρὸς Βονιφάτιον ὁ αὐτὸς τῆς ὁσίας μνήμης Αὐγουστίνος, ὡς οὐκ ἔδει τινὰς διὰ τοῦτο χωρίσαι ἑαυτοὺς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· εἰ γὰρ ἀληθῆ ὑπῆρχε τὰ ἐπαγόμενα Καικιλιανῶ, καὶ ἐφανερῶθη ἐναντία φρονήσεως τῆς καθολικῆς καταστάσεως, καὶ μετὰ θάνατον ἂν τοῦτον ἀναθέματι ὑπέβαλον. Ἀλλὰ καὶ κανὼν τῆς ἀγίας ἐν Ἀφρικῇ συνόδου διαγορεύει, τοὺς ἐπισκόπους, τοὺς τὴν οἰκίαν περιουσίαν ἢ ἐν διαθήκῃ, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου αἰρετικῶ παραπέμποντας, χρῆναι καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεσθαι. Πρὸς τούτοις δὲ ἅπασι, τίς ἀγνοεῖ τὰ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης γερόμενα κατὰ Διοσκόρου, ὃς οὐδὲν περὶ πίστιν ἡμαρτηκῶς, διὰ μόνην ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν μετὰ θάνατον παρ' αὐτῆς τῆς κατὰ Ρώμην ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἀνεθεματίσθη; Εἰ τοίνυν οἱ μηδὲν εἰς πίστιν πταίσαντες ἐπίσκοποι, διὰ κατάστασιν ἐκκλησιαστικὴν, καὶ διὰ χρηματικὴν αἰτίαν, ἀναθέματι καὶ μετὰ θάνατον ὑποβάλλονται, πῶς μᾶλλον Θεόδωρος, ὁ εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀσεβήσας; Ὅσον δὲ πρὸς τὴν ἀνοιαν τῶν λεγόντων, μὴ δεῖν ἀναθεματίζεσθαι μετὰ θάνατον τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀσεβεῖα τελευτῶντας, ἔδει μηδὲ τοὺς ἀδίκως κατακριθέντας Πατέρας μετὰ θάνατον ἀνακαλεῖσθαι, ὅπερ συμβέβηκε καὶ ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ ἐν ἑσείᾳ τῇ μνήμῃ ἐπισκόπῳ γενομένῳ Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ θάνατον ἀνακληθέντι, καὶ ἐπὶ Φλαβιανῶ τῷ τῆς ὁσίας μνήμης, καὶ αὐτῷ Κωνσταντινουπόλεως γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ἀδίκως μὲν ἐν ζωῇ κατακριθέντι, δικαίως δὲ μετὰ θάνατον ἀνακληθέντι ὑπὸ τε τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης πάπα Λέοντος, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἀγίας συνόδου. Ἐντεῦθεν δὲ συμβαίνει κατὰ τοὺς ἐκείνων λόγους, τοὺς μὲν αἰρετικαὺς

τοῖς ἁγίοις Πατράσι συναριθμεῖσθαι, οἷα ἐλευθέρους ἀφιεμένους τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς κατακρίσεως· τοὺς δὲ ἁγίους Πατέρας ἀδίκως καταδικασθέντας, τοῖς αἰρετικοῖς συνάπτεσθαι, οἷα μὴ λυομένης τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀδίκου κατακρίσεως. Ἄξιοπιστότερος δὲ πάντων ἐστὶ διδάσκαλος ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, περὶ ἑαυτοῦ λέγων· «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν »κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ »πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον· οὐ »γὰρ ἀπέσειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνη »τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων »εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἤδη κέρι- »ται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ »Θεοῦ(1). »Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Προφήτου Δαυὶδ λέγει, Τοὺς ἀσεβεῖς μὴ ἀναστήσεσθαι ἐν κρίσει(2). Τῆς οὖν τοιαύτης τοῦ Κυρίου ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης κατὰ παντὸς ἀσεβοῦς, καὶ οὐδὲν διαστελλούσης μεταξὺ ζώντων καὶ νεκρῶν αἰρετικῶν, πῶς τολμῶσιν ἀντιπίπτειν τῇ τοιαύτῃ ἀποράσει, καὶ τοὺς ἅπαξ ἀσεβήσαντας, καὶ διὰ τοῦτο ἤδη ὑπὸ τοῦ Κυρίου κατακεκριμένους λέγειν, μὴ δεῖν μετὰ θάνατον κατακρίνεσθαι; Καὶ ὁ θεὸς δὲ Ἀπόστολος τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα, οὐ μόνον κατὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ κατὰ Ἀγγέλων τὴν τοιαύτην ἐπήγαγεν ἀπόφασιν, εἰπὼν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Γαλάτας· »Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἡ Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσθη- »ται ὑμᾶς παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς »προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζε- »ται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔσω(3).» Καὶ τίς οὕτως ἀσεβῆς, ὡς τολμῆσαι εἰπεῖν, ὡς τὰ παρὰ Θεοδώρου ἀσεβῶς συγγραφήντα, ἢ μέρος αὐτῶν παρεδόθη ποτὲ τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐκ εὐθύς ὁ τολμήσας τι τοιοῦτο παραφθέγγασθαι ἀναθέματι καθυπεβλήθη παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων;

Εἴ τις τοίνυν μετὰ τὴν τοιαύτην ὀρθὴν ὁμολογίαν, καὶ κατὰ-κρῖσιν τῶν αἰρετικῶν, τῆς εὐσεβοῦς ἐννοίας σωζομένης περὶ ὀνομάτων, ἢ συλλαβῶν, ἢ λέξεων ζυγομαχῶν, χωρίζει ἑαυτὸν τῆς

(1) Ἰω. Γ', 16. — (2) Ψαλμ. Δ', 5. — (3) Γαλ. Α', 8. 9.

ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, ὡς περ ἐν ὀνόμασι μόνοις καὶ λέξεσι κειμένης ἡμῖν τῆς εὐσεβείας, ἀλλ' οὐκ ἐν πράγμασιν, ὁ τοιοῦτος, ὡς τοῖς σχίσμασι χαίρων, λόγον ὑφέξει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀπατωμένων, ἢ ἀπατηθησομένων τῷ μεγάλῳ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· Ἀμήν.

B. EK TΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ,

Ἐκτεθείσης ὑπὲρ τῶν προσφύγων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀπαρταχοῦ τῆς οἰκουμένης θείων Ἐκκλησιῶν.

ΕΙ ΤΙΣ τῶν ἐκ Θεοῦ τετιμημένων τῇ μεγάλῃ τῆς ἀρχιερωσύνης τιμῇ προδῶ τινα τῶν προσφυγόντων τῇ κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίᾳ, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐστίν, ἢ αὐτός δι' ἑαυτοῦ προδῆλως, ἢ τῇ τούτου ὑποβολῇ ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ, ὁ τοιοῦτος, οἷος ἂν καὶ εἴη, κακώσεσιν ὑποβαλλέσθω, αἷς καὶ ὁ πρόσφυξ ὑπεδλήθη παρὰ τοῦ λαβόντος αὐτὸν, τῆς ἰδίας πρότερον στερούμενος ἀρχιερωσύνης. Καὶ εἴ τις δὲ τῶν μεγάλα δυναμένων, καὶ ἀρχικὴν ὑπενδυομένων ἐξουσίαν, τολμήσειεν ἀποσπάσαι βία ἀπὸ τῆς ἀρχιερατικῆς χειρὸς τὸν αὐτῆς πρόσφυγα, καὶ τῶν ἀδύτων ἐξεγκῦσαι τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧ' προσέφυγεν ὁ αὐτός, δι' ἑαυτοῦ, ἢ διὰ τοῦ ὑπὸ χεῖρα, καὶ οὗτος τὴν ζώνην τῆς ἰδίας ἀρχῆς ἀφαιρούμενος καὶ μαστιγούσθω, καὶ κακούσθω, καὶ δημευέσθω πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἀνεχόμεθα τοιοῦτόν τι κατατολμαῖσθαι τὸ σύνολον ἐν πάσῃ τῇ ὑπὸ Ῥωμαίου ἀρχῇ, καὶ τῇ χριστιανικωτάτῃ καταστάσει· τοῦτο γὰρ τῶν ἐθνικῶν μόνον ἐστὶ, καὶ τῶν ἔξω νόμου ὄντων, καὶ μηδὲ τὴν οἰκείαν φύσιν αἰδομένων· ἀλλὰ καὶ αὐτῶν δὴ τῶν αἰμοβόρων θηρίων θηριαδεδεσέρων πάντως καὶ ἀτιθασσοτέρων τυγχανόντων, καὶ χαίρόντων καταφαγεῖν τὸ ὀμόφυλον σῶμα τῆς θείας διαπλάσεως, καὶ θεήλοτέρων ἀποδεικνυμένων καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ μισητοῦ Ἰούδα, τοῦ προδότου καὶ ἐδελυκτοῦ.

Γ'. ΙΣΟΝ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΟΥ

Τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, περὶ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ προνομίῳ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρῖδων (1). (Μετεγγραφή ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀφ' ἡ, Ὀκτωβρίου κζ'. ἀντεγγραφή δὲ αὐθις καὶ κατὰ τὸ ἀφ' ἧζ', Φεβρουαρίου δ', καθ' ὃν καιρὸν ὑπετάχθη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ αὕτη τῷ οἰκουμεικῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ)

Αὐτοκράτωρ, Καῖσαρ, Φλάβιος Ἰουστινιανός, Ἀλαμανικός, Γοτθικός, Φραγκικός, Γερμανικός, Ἀντικός, Ἀλανικός, Βαρδαλικός, Ἀφρικανός, εὐσεβής, εὐτυχής, περίκλυτος, νικητής, θριαμβευτής, πατὴρ πατρίδος, ἀειάγουστος, εἰς ἀέδιον τοῦ πράγματος μνήμην, Ἐὖ μακαριωτάτῳ ἀνδρὶ καὶ πατρὶ Κατηλιανῷ, ἀρχιεπισκόπῳ ἡμετέρῳ, σωτηρία.

ΠΟΛΛΟΙΣ καὶ διαφόροις ἀξάνεσθαι τρόποις τὴν ἡμετέραν πατρίδα ἐπιποθοῦντες, ἣν περ ὁ Θεὸς ἡμῖν δέδωκε πρώτην ἐν τῷ κόσμῳ, ὃν τινα αὐτὸς ἐδημιούργησε, καὶ περὶ τὴν τῆς ἰερωσύνης ἀξίαν βουλόμεθα πολλαῖς αὐτὴν τιμαῖς περισσευθῆναι, ὅπως ὁ τῆς κατὰ καιρὸν ἡμετέρας πατρίδος πρώτης Ἰουστινιανῆς ἱερώτατος ἐπίσκοπος, ὁ τὴν τοῦ θρόνου καθέδραν διαδεχθησόμενος, οὐ μόνον μητροπολίτης, ἀλλὰ γε καὶ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ὑπέρτατος ἀρχιερεὺς ὀνομαζέσθῳ, τιμάσθῳ, καὶ γνωριζέσθῳ ἐν πᾶσι· τοίνυν ἐπὶ βεβαιώσει αὐτοκρατορικῆς ἡμετέρας αἱ περιεχόμεναι τῆς αὐτῆς γῆς ἐπαρχίαι ὑπὸ τὴν αὐτοῦ

(1) Τὸ ἀνωτέρω Χρυσόβουλλον, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ΙΑ'. Νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξελέγχεται ὑποβολιμαῖον ἕκ τε τῶν λοιπῶν αὐτοῦ μερῶν, καὶ τῆς ἐν τέλει χρονολογίας, ἔργον μᾶλλον φαινόμενον τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος. Ἐξεδώκαμεν δὲ αὐτὸ ὡς περιέχον ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ἰουστινιανείων Νεαρῶν λατινιστὶ μόνον σωζομένης ΙΑ'. Νεαρᾶς, καὶ ὡς ἀνέκαθεν παρὰ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀχρῖδων φυλαττόμενον, τῇ ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐξασκήσασθαι τὰ τῇ Πρώτῃ Ἰουστινιανῇ ὑπὸ τοῦ μνησθέντος Αὐτοκράτορος ἀπονειμθέντα προνόμια. — Βλέπετε καὶ τὴν ΡΑΑ'. Νεαράν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τὴν κατωτέρω τοῦ βασιλέως Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, περὶ τῆς αὐτῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πραγματευομένην. Παράβαλε δὲ καὶ Μαλετ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Τόμ. Β', σελ. 68, καὶ Νικηφ. Γρηγορᾶ Ρώμ. Ἱστορ. Λόγ. Β'. Κεφ. 6'.

ἔστωσαν ἐξουσίαν· δηλονότι τοσαῦτόν γε ἡ Μεσόγειος Δακία, ὅσον γε καὶ ἡ Ὀχθεις Δακία, ἡ δευτέρα Μυσία, ἡ Δαρδανία, ἢ τε Πρεβαλιτάνα ἐπαρχία, σὺν τε τῇ Μακεδονία, ἡ ἀνωτέρα Ἀλβανία, καὶ ἡ Θεσσαλίη, ἡ Ἕπειρος, καὶ ἡ Λειβαδία, ἢ τε νῆσος Εὐριπος ἐπικαλουμένη, τό,τε μέρος τῆς δευτέρας Παννονίας, ἣτις ἐστὶ πόλις τῆς Βατζίας. Ἐπίπερ ἐν τοῖς τότε καιροῖς συνισταμένη ἦν ἡ ἐπαρχία τοῦ Φιρμίου, ἔνθα ἐθριάμβευσεν ἅπαν τὸ Ἰλλυρικὸν μεγαλεῖον ἐν τοῖς πολιτικοῖς, καὶ ἐπίσκοπικοῖς πράγμασι· μετὰ ταῦτα δ' ὁμοῦς ἐν τοῖς τοῦ Ἀτίλα χρόνοις τῶν ἐκείνων μερῶν καταπεπορθημένων πάντων, ὁ τοῦ πραιτωρίου ἐπαρχος τῆς Φιρμιανῆς πόλεως Ἀπένιος φυγὰς ὄχθετο εἰς Θετταλίαν, καὶ ἡ ἐπαρχία αὕτη ἠκολούθησε τῷ ἱερῷ ἀξιωματι, ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος οὐκ ἰδίᾳ ἐξουσία, ἀλλ' ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ἡγεμονίας προνομίων τινῶν ἠξιώθη. Μεσιτευούσης τοίνυν τῆς θείας προνοίας οὕτως, ἡ ἡμετέρα Βασιλεία ηὔξηθη, καὶ διεπλατύνθη τῶν τοῦ ἐκατέρωθεν Δανουβίου ἀκτῶν, καὶ τό γε νῦν ἔχον σὺν ταῖς ἡμετέραις πόλεσι κοινωσίαν πρὸς ἀλλήλας ποιοῦσι τό,τε Βιμινάκιον, τὸ Ρεκόδιον, καὶ τὸ Λιτεράτον, ἅτινα πέραν τοῦ Δανουβίου εἰσὶν, ὑπὸ τὴν ἡμετέραν δ' αὖθις ἐξουσίαν ἐγένοντο οὕτως, ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα τηλικαύτην περίφημον ἐπαρχίαν, ἣτις ἐν τῇ Παννονίᾳ ἦν, τῇ ἡμετέρᾳ εὐτυχιστάτῃ πατρίδι συντιθέναι καὶ συναρμοσθῆναι· οὐ γὰρ πολὺ διάσταται τῆς Μεσογαίας Δακίας ἡ δευτέρα Παννονία, πολλῶ δὲ τῷ μέτρῳ διάσταται τῆς δευτέρας Παννονίας ἡ Μακεδονία. Καὶ ἐπεὶ ἄνθρωποι πολεμικοῖς αἰὶ ἰδρωσὶν ἀμφισβητοῦντες ἥκιστα λυσιτελούμενον ἦν τῇ βασιλείᾳ μου εἰς Μακεδονίαν μετὰ τοσαῦτον διάστημα καὶ τοσαύτας δυσχερείας ἀπελθεῖν, τούτων ἕνεκα ἀναγκαῖον ἔδοξεν ἡμῖν ἐν τοῖς ἀνωτέρω μέρεσιν αὐτὴν ἀφελκῦσαι, ἵνα κατὰ τὴν κατασταθεῖσαν ἐκείνην ἐπαρχίαν ῥᾶον ἐπιγνώσωνται τὴν ἐαυτῆς τε θεραπείαν. Διὸ ἡ μακαριότης σου, καὶ πάντες οἱ τῆς προειρημένης πρώτης Ἰουστινιανῆς ἱερώτατοι ἐπιστάται ἀρχιεπίσκοποι ἐχέτωσαν προτέρημα καὶ προνόμιον, καὶ πᾶσαν τελείαν ἄδειαν, δύναμίν τε, καὶ ἐξουσίαν, ἣν τινα ἐπιχορηγοῦμεν σοί τε, καὶ τοῖς διαδόχοις σου, χειροτονεῖν,

καὶ προστάττειν ἐν πάσαις ταῖς προλεχθείσαις ἐπαρχίαις, πόλεσι τε, καὶ τόποις, ἔχειν τε κρατίστην καὶ ὑπερτάτην ἐξουσίαν, ἄκραν ἀρχιερωσύνην, μεγίστην μεγαλοπρέπειαν, καὶ παρὰ σοῦ ἐπιψηφίζεσθαι πάντας, καὶ σὲ μόνον ἀρχιεπίσκοπον, δεσπότην, καὶ κύριον ἐχέτωσαν, οὐδεμιᾶς κοινωνίας ἐξ ἐναντίας φυλαττομένης τοῦ χειροτονεῖν ἐκείνους τῷ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπισκόπῳ· ἀλλὰ σὺ αὐτὸς μόνος, καὶ πάντες οἱ τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς μέγιστοι ἀρχιερεῖς διάδοχοί σου ἔστωσαν ἐκεῖναυ κριταὶ καὶ διαγνώμονες εἰς πᾶσαν διαφορὰν, διχονοίαν τε, καὶ διαλλαγὴν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας· μηδὲ ἔχειν ἐκείνους οὐδεμίαν ἄδειαν ὑφ' ἑτέρου κρίνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ σὲ μόνον τὸν γνήσιον ἀρχιεπίσκοπον αὐτοδέσποτόν τε, καὶ αὐτοκύριον πᾶσαι αἱ προειρηθέναι χῶραι, πόλεις, καὶ τόποι, καὶ ἐπαρχίαι προσεπιγινωσκέτωσαν· προσέτι οἱ παρα σοῦ, ἢ διὰ τῆς σῆς ἀδείας καὶ ἐξουσίας ἀποστελλόμενοι κληρικοί, ἐχέτωσαν πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ ἐκκλησιαστικὴν τιμὴν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀκβῆ, ἣτις ἐστὶν ἐπαρχία τῆς Ὀχθείου Δακίας, ὀρίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς χειροτονεῖσθαι τὸν αὐτῆς ἐπίσκοπον παρὰ τῆς σῆς ἀγιότητος, καὶ μηδὲ ὡς ὑποκεῖσθαι τῷ τῆς Μεσημβρίας ἐπισκόπῳ· ὁ δὲ τῆς Μεσημβρίας ἐπίσκοπος διαμενέτω ἐν τῇ Μεσημβρίᾳ, καὶ μηδὲ ὡς κοινωνεῖτω τῷ τῆς Ἀκβῆς ἐπισκόπῳ· ὁ δὲ τῆς Ἀκβῆς ἐπίσκοπος ἐχέτω τὴν προῤῥηθεῖσαν ἐπαρχίαν, καὶ πάντα τὰ τῆς αὐτῆς κάστρα, περιοχάς τε, καὶ Ἐκκλησίας, ὅπως δυνήσεται δαμάσαι, ὑποτάξαι τε, καὶ ἐξελάσαι πάντας τοὺς τῆς Βοηθιακῆς αἰρέσεως, ἢ ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Ἐξοχὸν δὲ μᾶλλον τὸ κράτος τῆς βασιλείας μου ἐν κοσμικοῖς τιμὴν, καὶ ἀξίαν ὑπερτέραν τῇ σῇ μακαριότητι χαρίζομεν, κράντορά τε, καὶ δυνάστην τῆς ἱερᾶς ἀμφοτέρας ἡμετέρας ῥωμαϊκῆς βασιλείας καταστήνομεν καὶ ὀνομάζομεν, τοῦ τε ἱεροῦ ἡμετέρου παλατίου κόμητας, προστάττοντες εἰς τὸ διηνεκέα ὅπως μετὰ μεγίστης δυνάμεως καὶ ἰσχύος ἐνεργεῖν σε πᾶσαν κοσμικὴν ἐξουσίαν ἐν ὅλῃ τῇ προωρισμένῃ περιοχῇ, τόποις, καὶ ἐπαρχίαις τοῦ προβιβάζειν εἰς τιμὴν καὶ ἀξίαν, καὶ ποιεῖν κόμητας, ἵππεῖς, πατρικίους, εὐγενεῖς, νομικοὺς, ῥήτορας, νομοδικαστὰς μετὰ δίκης

ξομφαίας, τουτέστι κρίνειν, καὶ ἀνακρίνειν, καὶ κατακρίνειν εἰς
 ζωὴν, καὶ εἰς θάνατον προσέτι καὶ μετὰ δικαιώματος νομίμα-
 τα τοῦ τυποῦν καὶ χαρακτηρίζειν χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κέρματα,
 σὺν τῷ καταλλήλῳ καὶ ἀρμοδίῳ τίτουλῳ, προσέτι καὶ ἀρμο-
 ζόντως κρᾶντορι, καὶ ἐν μεγίστῃ ἀρχιερατικῇ ἀξίᾳ ἀνευφημοῦ-
 μέν σε, διηρίζομεν, καθίστημεν, καὶ προβιδιάζομεν, ἵνα ἐν ταῖς
 χειρογράφοις ἐπιστολαῖς, γράμμασί τε, ὀρισμοῖς, καὶ βούλλαις
 ἀξιούσθωσαν πάντες οἱ προϊστάμενοι τῆς ἡμετέρας πατρίδος
 Ἰουστινιανῆς ἀρχιεπίσκοποι πάντων τῶν προνομίων, ὡς κρᾶντα-
 ρος τῆς βασιλείας μου, καὶ ὀνομαζέσθωσαν γαληνότατοι, μηδενὶ
 ὑποκειμένοι, ἢ ὑποτασσόμενοι, ὡς αὐτοδέσποτοι καὶ αὐτεξούσιοι
 κύριοι. Προσέτι ὀρίζομεν, καὶ προστάττομεν, ἵνα σὺ τε, καὶ οἱ
 προϊστάμενοι τῆς ἡμετέρας πατρίδος τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς
 ἀρχιεπίσκοποι ἰσομοιούσθωσαν τοῖς τε τῇ ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ ὑπο-
 κειμένοις ῥήγεσι, καὶ κρᾶντορσι· καὶ εἰσέτι κοσμοῦμεν ὑμᾶς,
 καὶ δωρούμεθα ὑμῖν ἐσθῆτα πορφυρᾶν ὀλοσηρικὴν, χιτῶνα λευ-
 κὸν, καὶ ἀρχιερχτικὸν κάλυμαυρον ὁμοίως ἐρυθρὸν ὀλοσηρικὸν
 σὺν λευκοῖς σανδαλίοις· κρᾶντορικὴν μίτραν σὺν χρυσῷ βασιλι-
 κῷ στέμματι, ὅπως ἐν πάσαις ἐκκλησιαστικαῖς καὶ πολιτικαῖς
 κοιναῖς παρρησίαις δύνησθε χρῆσθαι τούτοις, καὶ πᾶσι τοῖς λοι-
 ποῖς προνομίοις, μεγαλείοις τε, δόξαις τε, καὶ τιμαῖς πρεπούσαις
 ῥήγεσι, καὶ κρᾶντορσι· καὶ συνελόντι εἰπεῖν, καθάπερ οὗτοί γε
 χρῶνται πᾶσι, χαίρουσί τε, καὶ ἀπολαύουσιν, οὕτως καὶ ἡ σὴ
 μακαριότης, καὶ οἱ μετὰ σὲ διάδοχοί σου, προστάττομεν χρῆ-
 σθαι πᾶσι διηνεκῶς, χαίρειν τε, καὶ ἀπολαύειν. Ἔνεκα τούτου,
 μακαριώτατε Πάτερ, ἵνα ἐπιγνωσθῇ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ἡ
 ἐκ τῆς θείας νεύσεως πρὸς ὑμᾶς ἡμετέρα ἀγάπη, διὰ τοῦτο
 τὸν παρόντα νόμον πρὸς τὸν σὸν πανυπέροχον θρόνον ἀπεστάλ-
 καμεν, καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς τοιοῦτον δῶρημα, προνόμιόν τε, καὶ
 μεγαλεῖον ἐχέτω ἡ τῆς ἡμετέρας πατρίδος Ἐκκλησία, ἐπικυρού-
 μενον, καὶ ἐπιβεβαιούμενον, ἦν τινα καὶ ῥωμαϊκὴν ἐπονομάζομεν
 εἰς δόξαν τοῦ ἀγίου Θεοῦ, καὶ εἰς μνήμην ἀθάνατον τοῦ ἡμε-
 τέρου ὀνόματος. Ὅταν δ' ὁμοῦς ὁ προϊστάμενος τοῦ θρόνου τού-
 του ἀρχιεπίσκοπος ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς μετατεθῆσεται, τὸν
 γενησόμενον ἀρχιεπίσκοπον, ψήφοις κανονικαῖς, καὶ ἐκλογῇ νο-

μίμῳ ἐκλέγεσθαι, καὶ ψηφίζεσθαι παρὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου μητροπολιτῶν τε, ἐπισκόπων τοῦ σοῦ κλίματος, ἀρχιμανδριτῶν, ἡγουμένων, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου, καὶ τοῦ πρεσβυτερίου, ἄνευ τοῦ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπισκόπου, διορίζομεν, καὶ προστάττομεν. Τούτου δὲ γενομένου, ὁ νεοχειροτονηθεὶς, ἢ προβιβασθεὶς ἀρχιεπίσκοπος καὶ κράντωρ ὀφείλει ἀναντιρρήτως πέμψαι τὸν ἑαυτοῦ λεγάτον μετὰ πρεπούσης πομπῆς πρὸς τὴν βασιλείαν μου, καὶ μετ' ἐμὲ εἰς τοὺς αὐτοκράτορας διαδόχους μου, ἐπὶ τῷ παραλαβεῖν τὰς βασιλικὰς βούλλας, τὰ σημεῖα, καὶ σύμβολα, καὶ τὸ κραντορικὸν στέμμα εἰς βεβαίωσιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ἑαυτοῦ ἐξουσίας, ἵνα δεσπόζη, κυριεύη, καὶ ἐξουσιάζη ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι τε, τόποις, καὶ ἐπαρχίαις, ἐν πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ πολιτικοῖς πράγμασιν. Ἐπὶ τούτοις δὲ πᾶσιν ὀρίζομεν, δίδοντές σοι ἄδειαν χρῆσθαι σφραγίδι, ὃν τινα τρόπον τανῶν περιγράφεται σοι· δηλονότι σκοῦδον κεχωρισμένον ἐν ἑπτὰ μέρεσιν, ἥτοι τὸ ἐν μέσῳ σκοῦδον χρυσοῦν, καὶ ἐν αὐτῷ ἔχον τὸν δικέφαλον μέλανα ἄετον, σημαίνοντα τὸ βασιλικὸν ἔμβλημα, στεφανωμένον ταῖς δυοῖς κεφαλαῖς αὐτοῦ μετὰ πορφυροῦ βασιλικοῦ διαδήματος· τὰ δὲ ἀνώτερα δύο μέρη, ἐν τῷ δεξιῷ, ὅπερ σημαίνει τὸ κράτος τῆς ἀμφοτέρας Δακίας, πεδίων ἐρυθρὸν, καὶ ἐν αὐτῷ πύργον· ἐν τῷ ἀριστερῷ, πεδίων κυάνειον, καὶ ἐν αὐτῷ χρυσοῦς διπλὸς σταυρὸς, σημαίνων τὴν δευτέραν Πανωνίαν· καὶ αὐθις ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, πεδίων κυάνειον, καὶ ἐν αὐτῷ θάρεις τρεῖς ἐκατέρωθεν λευκάς, ἡ δὲ μεσαία χρυσῆ, σημαίνουσα τὴν ἀνωτέραν Ἀλβανίαν· καὶ ἔτι ἐν τῷ ἀριστερῷ, πεδίων ἐρυθρὸν, καὶ ἐν αὐτῷ σχῆμα αἰγός, σημαῖνον τὴν Μακεδονίαν· καὶ πάλιν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, πεδίων λευκὸν ἔχον λέοντα, σημαίνοντα τὴν Ἑπειρον· ἐν τε τῷ ἀριστερῷ, πεδίων πράσινον, καὶ ἐν αὐτῷ χεῖρες δύο βαστάζουσαι χρυσοῦν στέμμα μετὰ μαργαριταρίων ἑπτὰ, σημαίνουσαι τὴν Θετταλίαν· ἐπὶ πάντων δὲ, σταυρὸν τρίμορφον, ἐν μὲν τῷ δεξιῷ μέρει ῥομφαία, σημαίνουσα τὸ κράτος, καὶ πᾶσαν κοσμικὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ ἢ ποιμαντικὴ ῥάβδος, σημαίνουσα τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν· ὁ δὲ σταυρὸς περικαλύπτεται μετὰ κραντορικοῦ διαδήματος, καὶ ἐπ' αὐτῷ πέτασος κόκκινος σὺν

κροσσωτοῖς χρυσοῖς, ᾧ περ ἐπικαλύπτεται σου ἡ κεφαλὴ, ἀπερχόμενος παρῤῥησιαστικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Τούτων δὲ πάντων τετελειωμένων, ὀρίζομεν τὸν τοῦ θρόνου τούτου ἀρχιεπίσκοπον καὶ κράντορα τῆς ἡμετέρας πατρίδος πρώτης Ἰουστινιανῆς, καὶ τὸν διάδοχον αὐτοῦ, εἰ ἔκ τινος περιστάσεως συμβῆ περιπεσεῖν ἐλαττώματί τινι αἰρέσεως, ἢ ἀποστάσεως, ἢ παραβάσεως, καὶ παραλύσεως τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων, καὶ δογμάτων τῆς καθολικῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τὸν τοιοῦτον ὀφείλιν κρίνεσθαι, ἀνακρίνεσθαι τε, καὶ κατακρίνεσθαι παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τῆς νέας Ῥώμης ἐν Βυζαντίῳ ἀναντιρρήτως. Τοῖνον ἡ σὴ μακαριότης ποιησάτω ταχύτερον κατὰ πάντα τρόπον ἐνεργηθῆναι ἅπαντα τὰ προσταττόμενά σοι καὶ περιεχόμενα ἐν τῷ παρόντι ἱερῷ ἡμετέρῳ διπλώματι ἄνευ τινὸς προφάσεως καὶ ἀντιλογίας ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐδόθη ἐν Βυζαντίῳ, ἐν ἔτει φξς'.

Ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ, Ἰνδικτιῶνος ιδ'.

Ὁ Βελισάριος περιφανῆς δούξ, καὶ ὕπατος.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (1).**Α'. ΝΟΜΟΣ ΒΕΒΑΙΩΝ ΤΟΙΣ ΟΣΙΩΤΑΤΟΙΣ**

*Ἐπισκόποις, καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις κληρικοῖς, καὶ μονά-
ζουσι, τὰ παρὰ τῶν προβεβασιλευκότων αὐτοῖς δεδωρη-
μένα προνόμια, περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἐνάγεσθαι χρηματικῶς
τε καὶ ἐγκληματικῶς, προστιθεὶς ἐκ καινῆς, ὥστε μηδεμίαν
πάροδον κατ' αὐτῶν ἔχειν πολιτικούς ἢ στρατιωτικούς
ἀρχοντας.*

ΕΝ ὀνόματι τοῦ Δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
Ἡράκλειος καὶ Ἡράκλειος, νέος Κωνσταντῖνος, πιστοὶ ἐν Χρι-
στῷ βασιλεῖς, Σεργίῳ τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακάριωτάτῳ ἀρ-
χιεπισκόπῳ ταύτης τῆς εὐδαίμονος πόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ
πατριάρχῃ.

Οὐχ ἀλουργίς, οὐκ αὐτεξούσια σκῆπτρα, τὸ τῆς βασιλείας
κοσμεῖν τοσοῦτον ἐπίστανται κράτος, ὡς πράξις εὐσεβῆς, τὸν
ἔπαινον οἴκοθεν ἔχουσα· ἐκεῖνα μὲν γὰρ τοῖς κρατοῦσι προστι-
θέμενα, τιμιωτέρους μόνους αὐτοῦς ἀποφαίνουσιν· αὕτη δὲ τοῖς
οἰκείοις ἀγαθοῖς κοινήν ἀπεργάζεται τὴν εὐφέλειαν. Ἐνθεν ὀρ-
μηθέντες πρὸς τιμὴν τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ἀγιωτάτων Ἐκ-
κλησιῶν, καὶ τῶν ἱερέων, ἢ ἄλλως πως εὐλαβῆς περιβεβλημέ-
νων σχῆμα, πρὸς τὸν παρόντα συνεωράκαμεν ἤδη νόμον, βαλ-
βίδα τε, καὶ, ὡς ἂν τις φαίη, θεμέλιόν τινα τῆς ἡμετέρας εὐ-
σεβοῦς τοῦτον νομοθεσίας ποιήσασθαι, καὶ δίκην ἀπαρχῆς προ-

(1) Ὁ Ἡράκλειος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 610 μέχρι τοῦ ἔτους 641· συ-
νεβασίλευσε δὲ μετ' αὐτοῦ 28 ἔτη καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος. Τὸ ἐνε-
δος τῆς μετὰ πολυετῆ πόλεμον πρὸς τὸν Πέρσῃ Χοσρόην συνολογηθείσης
εἰρήνης ἀπέπλυσε μετὰ τινα ἔτη ὁ Ἡράκλειος διὰ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 624 ἐν-
δέξου κατ' αὐτοῦ παρὰ τὸν Τραϊανὸν νίκης. Ἀνακτησάμενος δὲ κατ' αὐτὴν καὶ
τὸν ἐκ τῆς ἐκπερθθείσης Ἱερουσαλὴμ ἀρπαγέντα πρῶτον ὑπὸ τῶν Περσῶν στυγρὸν
τοῦ Χριστοῦ, ὑψώσεν αὐτὸν πανηγυρικῶς ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει. — Βλέπετε καὶ
Νημοκλῆν. Φωτίου Τίτλ. Θ'. Κεφ. Α'. ἐν Τόμ. Α'. σελ. 164 κ. ἐπ. τοῦ παρόντος
Συντάγματος.

σαγαγεῖν τῷ Δεσπότῃ καὶ Σωτῆρι τῶν ὅλων Θεῷ. Πλείστοι γὰρ τῶν ἐν τῷ θεοφιλεῖ κλήρῳ ταύτης ἡμῶν τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ τῶν ἐν τοῖς εὐαγέσι μοναστηρίοις τὴν ἄσκησιν ποιουμένων, ἔτι δὲ καὶ διαφύρων πόλεων ὀσιώτατοι πρόεδροι, εὐλαβεῖς τε κληρικοὶ, καὶ μοναχοὶ κατ' αὐτὴν ἐνδημοῦντες, προσελθόντες ἐδίδαξαν ἡμᾶς, τινὰς τῶν ἡμετέρων εὐσεβῶν κατολιγωρήσαντας νόμων, ἢ πρὸς αὐτὴν ὑπευθύνους αὐτοὺς ἔχοντας τὴν ἀλήθειαν, ἢ παραλόγως ἐργολαβεῖν πειρωμένους, πολιτικοῖς προχείρως ἢ καὶ στρατιωτικοῖς παραβάλλειν δικαστηρίοις, παρασκευάζειν τε μεθ' ὅσων ἀγομένους τῶν ὕβρειων φρουραῖς ἀποτίθεσθαι, καὶ τὰς αὐτοῖς δοκούσας ἴσως ὑπέχειν ποινάς· ἢ ὅτε φιλανθρωπότερα περὶ αὐτοὺς διανοεῖσθαι δοκιμάσειεν, προεδρείας ἱκανοδοσίαν εἰσπράττοντας, καὶ πλείσταις ζημίαις αὐτοὺς περιβάλλοντας, τῶν, παρ' οἷς ἐν εὐθύναις καθίστανται, κέρδους χάριν, ἢ προσπαθείας τῶν ἐγχειρούντων αὐτοῖς ἐπηρεάζειν, προΐεμένων τὸ δίκαιον· καὶ ταῦτα διδάσκοντες, ἐδέοντο τῶν κατ' αὐτῶν οὕτω πλημμυλουμένων τῆς προσηκούσης καὶ παρισταμένης ἡμῖν τυχεῖν διορθώσεως. Ἡμεῖς τοίνυν τὸ πρέπον κἂν τούτῳ τῇ σῇ μακαριότητι γέρας ἀπονέμοντες, λογισάμενοί τε τὴν ὑπὸ πάντων ἐκείνοις δικαίως ὀφειλομένην αἰδῶ, καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς πάλαι νενομοθετημένων τὰ μὲν ἐπὶ τούτου καταλιπόντες, τὰ δὲ πρὸς τὰ καλλίως ἔχειν ἡμῖν δεδοκιμασμένα μεταρρυθμίσαντες, θεσπίζομεν, τοὺς μὲν ἐν κλήρῳ καταλεγομένους τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος ἡμῶν πόλεως, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τὸν μονήρη θῖον ἀναδεδεγμένους, ἦττον δὲ οὐδὲν καὶ τοὺς κατ' αὐτὴν ἐνδημοῦντας ὀσιωτάτους προέδρους, ἔτι γε μὴν εὐλαβεῖς κληρικούς τε καὶ μοναχοὺς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων, ὧν αἱ διοικήσεις ὑπὸ τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς σῆς μακαριότητος θρόνον τελοῦσι, χρηματικὰς παρ' οὐτινοσοῦν τῶν πάντων ὑφισταμένους κινήσεις, παρὰ μόνῃ τῇ σῇ μακαριότητι, καὶ τοῖς ἐπὶ τούτῳ παρ' αὐτῆς ὀριζομένοις τὰς ἀπολογίας ποιεῖσθαι, καθ' ὧν ἑκκλητος παρακολουθοῦσα πρὸς τὴν σὴν ἀναδραμεῖται μακαριότητα, μήτε τῶν ὑπευθύνους αὐτοὺς ἔχειν οἰομένων, τολμώντων αὐτοὺς εἰς πολιτικὸν, ἢ στρατιωτικὸν δικαστήριον ἔλ-

κσιν, μήτε μὴν τῶν ταῖς τοιαύταις ἀρχαῖς ἐφεστῶτων, εἴ τινας τοιαύτας τύχοιεν προσαγγελίας δεχόμενοι, θαρρύντων αὐτοὺς τούτου χάριν πρὸς ἐκυτοὺς ἀγαγεῖν· τῶν τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῶν νόμοις διωρισμένων ἐπὶ τε ταῖς δικαστικαῖς ἀσφαλείαις, ἐπὶ τε τῷ μέτρῳ τῶν σπορτούλων, αὐτοῖς φυλαττομένων ἀτρώτων. Εἰ δέ τινας ἐτέρας διοικήσεως ὀσιώτατοι πρόεδροι, ἢ εὐλαβεῖς κληρικοὶ, ἢ μοναχικὸν μεταδιώκοντες βίον, κατὰ τὴν ἡμῶν ἀφιγμένοι πανευδαίμονα πόλιν, παρ' οὐτινοσοῦν τῶν πάντων χρηματικᾶς ὑποσταῖεν ἐναγωγᾶς, θεσπίζομεν καὶ τούτους, εἴ γε εὐούλοιντο, παρὰ μόνῃ τῇ σῇ μακαριότητι τὸν ὅμοιον ἀποκρίνεσθαι τρόπον, καὶ μηκέτι τὸ λοιπὸν (τοῦτο γὰρ τῆς προτέρας ἐπανορθούμεθα νομοθεσίας) παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄκοντας ἀπολογεῖσθαι τῶν ἀνατολικῶν ἱερῶν πραιτωρίων ὑπάρχους. Εἰ δὲ, ὡς εἰκὸς, πρὸς τὴν τῆς σῆς μακαριότητος ἀκρόασιν ἥμιστα καταφύγοιεν, τῆνικαῦτα κατὰ τοῦτο δὴ τὸ πάλαι νενομοθετημένον, παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις τῶν ἀνατολικῶν ἱερῶν πραιτωρίων ὑπάρχους, ἢ παρ' ᾧ δὴ ἂν ἐτέρῳ κελεύσωμεν, ὑπαντᾶν, καὶ τὰς ἀπολογίαις τοῖς ἐγκαλοῦσι ποιεῖσθαι· φυλαττομένων δηλαδὴ καὶ τούτοις τῶν, ἅπερ ἐπὶ τε ταῖς δικαστικαῖς ἀσφαλείαις, ἐπὶ τε τῇ συμμετρῷ τῶν σπορτούλων οἱ παλαιοὶ διορίζουσι νόμοι. Τοῖς μέντοι διακονουμένοις ἐκκλησιαστικαῖς ἀποκρίσεσι, καὶ τοῖς πρὸς πρεσβείαν Ἐκκλησίας, ἢ πόλεως, ἢ προέδρου χειροτονίαν, κατὰ ταύτην ἡμῶν ἀφιγμένοις τὴν θεοφύλακτον πόλιν, ἀκαινοτόμητα τὰ πάλαι περὶ αὐτῶν νενομοθετημένα φυλάττομεν· ἐφ' ὧν δὲ θεμάτων ἐναγωγᾶς ὑφίστασθαι τοὺς τοιοῦτους οἱ ἡμέτεροι διορίζουσι νόμοι, καὶ ἐπ' αὐτῶν τὴν εὐεργεσίαν τοῦ παρόντος ἐκτείνουμεν νόμου. Οἱ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν ὀσιώτατοι πρόεδροι, πρὸς δὲ γε καὶ οἱ κατ' αὐτὰς ἐν κλήρῳ καταλεγόμενοι, καὶ οἱ τὴν ἀσκησιν ἐν αὐταῖς μετιόντες, κάκεισε διάγοντες, παρ' ἐκείνοις, ὧν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν καθεστᾶσι, τὰς εὐθύναις ἐπὶ ταῖς χρηματικαῖς ὑφέξουσι δίκαις, τῆς ὁμοίας καὶ ἐπ' αὐτοῖς φυλαττομένης παρατηρήσεως, ἐπὶ τε τῇ τῶν σπορτούλων ποσότητι, ἐπὶ τε τῷ τρόπῳ τῶν δικαστικῶν ἀσφαλειῶν· τῆς κατὰ τῶν κριθησομένων ἐφέσεως, εἰ μὲν ἐπίσκοπος ὁ ψηφισάμενος εἴη, παρὰ τῷ τὸν

μητροπολιτικὸν ἐκείνης τῆς ἐπαρχίας ἐπέχοντι θρόνον γυμναζομένης· εἰ δὲ μητροπολίτης ὁ δικάσας ἔσοιτο, παρὰ τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς αὐτοῦ διοικήσεως· πλὴν εἰ μὴ καθ' ἡμετέραν κέλευσιν εἰς τὴν τῆς ὑποθέσεως παρεληφῶς ἀκρόασιν τύχοι· τοιοῦτου γάρ τινος παρεμπύπτοντος, τοὺς ἐπὶ τούτῳ κειμένους κρατεῖν βουλόμεθα νόμους. Ἄρχοντα δὲ ὄλως πολιτικὸν, ἢ στρατιωτικὸν, ἐπίσκοπον εἰς δίκην παραπέμπειν, ἢ τὴν αὐτοῦ κρίσιν ἀναψηλαφᾶν, ἢ ἐκδιθασμῷ ταύτην παραδιδόναι, οὐδὲ κατὰ ταύτην ἡμῶν τὴν πνευδαίμονα πόλιν, οὐδὲ καθ' ἕτερόν τινα τόπον τῆς ἄνωθεν παραδεδομένης ἡμῖν πολιτείας βουλόμεθα, ἀπρεπὲς τοῦτο ἡγησάμενοι, καὶ τὸν παλαιὸν καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐπανορθούμεθα νόμον, τῶν κρινομένων ἐκδιθασμῷ, εἰ μὲν τὰ μέρη τοῖς διατυπουμένοις ἐφησυχάσωσι, προνοίᾳ τοῦ κρίνοντος ἐπαγομένων· εἰ δέ τις ἔφρσις παρκολληθήσῃ, φροντίδι τοῦ τὴν δευτέραν ἐκφέροντος ψῆφον· προδήλως τῶν τοῖς ἡμετέροις διηγορευμένων νόμοις, ἐπὶ τοῖς ἐναγωγὰς παρὰ κληρικῶν ὑφισταμένοις λαϊκοῖς, τὴν ἰδίαν ἐχόντων ἰσχύν· τὸ δὲ γέ ἐστι, τὸ χρῆναι τὸν ἄκτορα τὸν τοῦ ρέου μεταδιώκειν φόρον. Εἰ δὲ πρὸς ἐγκλήματα φέροιτο τὰ ἐνταῦθα ἐπαγόμενά τινι τῶν ἱερωμένων προσώπων, κὰν τῆς σῆς, κὰν ἐτέρας εἴησαν διοικήσεως, παρὰ τῇ σῇ μακαριότητι καὶ μόνη, καὶ τοῖς παρ' αὐτῆς ὀριζομένοις, τὴν τούτων ἐξέτασιν προϊέναι θεσπίζομεν, καὶ τῆς κατὰ τῶν τοιούτων προτιθεμένης κατηγορίας φανερᾶς γινομένης, ἢ συνομολογούντων πολλάκις ἐκείνων τὰ, ἐφ' οἷς κατηγοροῦνται, ἢ νομίμως διελεγχομένων, τὴν καλῶς ἔχειν φαινομένην τῇ σῇ μακαριότητι τοῖς ἡμαρτησθαι δεικνυμένοις κατὰ τοὺς θείους κανόνας ἐπάγειν τομὴν· εἰ δὲ γε νομίσει σφοδρότερας ἐπεξελεύσεως ἄξιον καθεστάναι τὸν κρινόμενον, τῆνικαῦτα τὸν τοιοῦτον παρὰ τῆς σῆς μακαριότητος τοῦ περικειμένου κελεύομεν γυμνοῦσθαι σχήματος, καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἄρχουσι παραδίδοσθαι, τὰς τοῖς ἡμετέροις διωρισμένας νόμοις τιμωρίας ὑποστησόμενον, τῶν ὁμοίων καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπὶ ταῖς ἐγκληματικαῖς φυλαττομένων ζητήσεσιν· ὥστε τῶν προδηλουμένων ἕκαστον ὑπὸ κατηγορίαν γινόμενον, παρ' ἐκείνῳ τὰς εὐθύνας ὑπέχειν, ὑφ'

ὅν αὐτὸν τετάχθαι συμβαίνει, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς αὐτῷ πεπλημμελῆσθαι φαινομένοις ἐπεξέλευσιν κατὰ τὸν προαναφερόμενον ὑφίστασθαι τρόπον, τῶν ὑποθέσεων τῶν ἤδη, ὡς εἰκός, προοίμιον ἐν πολιτικοῖς ἢ στρατιωτικοῖς δικαστηρίοις ἐν γράμμασι δεξαμένων, ἐνταῦθά τε καὶ κατὰ χώραν, κατὰ ὀσιωτάτων προέδρων, ἢ θεοφιλῶν κληρικῶν τε καὶ μοναχῶν, ἢ ἄλλως πως ἱερωμένων προσώπων, ἐκεῖσε πρὸς πέρας ἀγομένων· δηλαδή τῆς ἐκ τῆς ἐφέσεως ταῖς οἰομένοις ἠδικῆσθαι διὰ τῶν ἐκεῖσε ψηφισθητομένων οὐκ ἀναιρουμένης βοήθειας· τὸν γὰρ παρόντα θεῖον ἡμῶν νόμον ex calendis Aprilis τῆς ἐνεστώσης δευτέρας ἐπινεμήσεως, καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα καὶ διηνεκῆ χρόνον κελεύομεν κρατεῖν, τῶν ἐτέρως περιλοτιμημένων προνομίων τῆ τε καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ταῖς λοιπαῖς, καὶ τοῖς ὀσιωτάτοις αὐτῶν προέδροις, κληρικοῖς τε καὶ μοναχοῖς, καὶ ἐτέρως πως ἱερωμένοις προσώποις, τὴν ἰδίαν ἐχόντων ἰσχύν. Τὰ τοίνυν παραστάντα ἡμῖν, καὶ διὰ τοῦδε τοῦ θεῖου ἡμῶν γενικοῦ δηλούμενα νόμου, ἢ σὴ μακαριότης, καὶ οἱ μετ' αὐτὴν τοῦ κατ' αὐτὴν προστησόμενοι θρόνου, καὶ οἱ τῶν πόλεων ὀσιώτατοι πρόεδροι, καὶ οἱ ταῖς πολιτικαῖς καὶ στρατιωτικαῖς ἐφροστώτες ἀρχαῖς, καὶ οἱ τούτοις ὀπωσοῦν καθυπουργεῖν τεταγμένοι, ἔργῳ καὶ πέρατι παραδοῦναι καὶ παραφυλάξαι σπευσάτωσαν· τοῦ τὰ παρ' ἡμῶν νενομοθετημένα παραβαίνοντος, ἢ παραβαθῆναι συγχωροῦντος, εἰ μὲν τῶν ἱερέων τις εἴη, κίνησιν ἡμῶν ὑφορωμένου δικαίαν· εἰ δὲ πολιτικὴν, ἢ στρατιωτικὴν αὐτὸν ἀρχὴν διανύειν συμβαίνει, πρὸς τῆ τῆς ἀρχῆς ἐκπτώσει, καὶ ποινὴν εἴκοσι λιτρῶν χρυσοῦ ὑποστησομένου· εἰ δὲ τῶν τὴν ὑπουργίαν νεμόντων καθεστήκοι, τὰς εἰς σῶμα ὑπομένοντος ποινάς. Τὸ Θεῖόν σε φυλάξοι ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἀγιώτατε καὶ μακαριώτατε Πάτερ. Ἐγράφη καλάνδαις Ἀπριλλίαις 16', βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου ἔτους 19', καὶ Ἡρακλείου τοῦ νέου Κωνσταντίνου ἔτους 13'.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΩΡΙΣΜΕΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟΝ

Τῶν κληρικῶν τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις τιμωμένης· ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν τοῖς ὄφθαλμοῖς ἐξυπηρετουμένων τῆτε εἰρημένη μεγάλη Ἐκκλησία, καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ (1).

ΕΝ ὀνόματι τοῦ Δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Αὐτοκράτωρ, Καῖσαρ, Φλάβιος Ἰράκλειος, πιστὸς ἐν Χριστῷ, ἡμερώτατος, μέγιστος εὐεργέτης, εἰρηνικός, Ἀλαμανικός, Γοθτικός, Φραγκικός, Γερμανικός, Ἀντικός, Ἀλανικός, Οὐανδαλικός, Ἀφρικανός, Ἑρουλικός, Γεπιδικός, εὐσεβής, εὐτυχής, ἐνδοξος, νικητής, τροπαιοῦχος, αἰσιδέσαστος, αὐγουστος, Σεργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ ταύτης τῆς εὐδαίμονος πόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

Καὶ τοῖς ἄλλοις κατάλληλον καὶ ἀρμοδίαν ἐπάγεσθαι τάξιν χρησιμὸν τι καὶ ἐπαινούμενον, οἷα τῆς ἀμετρίας ἐπιβολούσης αἰεὶ, καὶ τὰ καλῶς εἶναι τε καὶ κρατεῖν ὀφείλοντα ταραττούσης τε καὶ διαλυούσης, εἰς ἀπρεπῆ τε φερούσης σύγχυσιν, καὶ διαφερόντως τὴν ἱεράν κατάστασιν, ἣν ἐπὶ σεμνότητι καὶ εὐταξίᾳ συνεστῶσάν τε, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκ θείας ἐξευρημένην προνοίας, ἐξω τοῦ καθεστῶτος εἶναι οὐκ ἀσύμφορον μόνον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα παράλογον· οὐκοῦν εἰκότως καὶ τὰ νῦν δοκιμασθέντα παρὰ τῆς σῆς μακαριότητος, ὀρθῶς τῆς τε ἀκολούθου τάξεως ἐστοχασμένης, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, καὶ σχεδόν που πρὸς τὸ περιφανές τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἡμῶν φερομένης, οὐκ ἀπὸ τρόπου προσιέμεθα· ἐπεὶ καὶ ὁ πάντα σοφῶς καὶ καλὰ λίαν κατὰστήσας, μέτρῳ τινὶ τὰ ὄντα παραγαγεῖν εὐδόκησεν, ὡς μὴδὲ ἐν ἐνδεῖν τι τούτοις, μὴδὲ προσθήκην ἐτέραν ἐπιδέχεσθαι. Ἀνήγαγε γὰρ ἡμῖν τοὺς ἐν τῷ κλήρῳ τῆς κατ' αὐτὴν ἁγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας ἀναφερομένους, ὁρῶντας εἰς πολλὴν ἐξελθεῖν ἀμετρίαν τὸν τῶν εὐλαδῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν διαφόροις βαθμοῖς θεοφιλῶν κληρικῶν ἀριθμὸν· ὥστε τῶν μὲν πρεσβυτέρων τὰς συνθρόνους στενοχωρεῖσθαι καθέδρας, ὡς πολ-

(1) Βλέπε Νομοκῶν. Φωτίου Τόμ. Α'. σελ. 69 τοῦ παρόντος Συντάγματος.

λάκις τινὰς καὶ πλείστους τῶν ἱερατεύειν ἐβελησάντων, ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν ἐξωθουμένους, ἐρυθριῶντας ἀπιέναι· καὶ τὴν στάσιν δὲ τῶν εὐλαβῶν διακόνων ὁμοίως τοῖς πλείοσιν οὐκ ἀρκεῖν· εἶτα δὲ καὶ λογιζομένους τὰ πράγματα τῆς αὐτῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἐπιδόσειν ὑπερβαλλούσαις πεφορτισμένα, μυρίαὶ μὲν, διὰ τὴν ὥρας ἐκάστης γινομένην εὐσεβῆ χορηγίαν, ἐτέραις δὲ πάλιν, ἐξ ἀπαραιτήτων συνθηκῶν, καὶ διαθηκῶν, ἄλλων τε καὶ διαφόρων αἰτιῶν προτιούσαις· ἐν γράμμασιν αὐτοὺς, καὶ γραμμᾶτων χωρὶς δεηθῆναι τῆς σῆς μακαριότητος, ταύτην περιστεῖλαι τὴν ἄδειαν· αὐτὴν τε τοῖς πράγμασι τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας εὐροῦσαν οὐ μετρίαν τοῦτο συνεισάγειν βοήθειαν, εὐκοσμίαν τε μείζονα καὶ εὐταξίαν τῷ κλήρῳ προσγίνεσθαι, τὴν καλῶς ἔχειν αὐτῇ δόξασαν διατύπωσιν ποιήσασθαι, οὔτε τὸν Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς εὐλαβοῦς λήξεως νόμον, ἐκ χρόνων τινῶν διὰ τῆς ἐναντίας τῶν πραγμάτων σχολάσαντα χρήσεως, οὔτε τὸ ποσὸν τῶν νῦν ὄντων θεοφιλῶν κληρικῶν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον μεταδιώκουσαν· τέως μὲν γὰρ διατυπῶσαι τοὺς ἐν ἐκάστῳ τάγματι τελούοντας κατὰ τὴν ἀγιωτάτην μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὅπόσους αὐτοὺς εἶναι συμβέβηκε, μένειν ἐφ' ἧς ὑπάρχωσι νῦν τῶν προσώπων ποσότητος, μηδενὸς αὐτοῖς, ὡς ἔτυχεν, ἐτέρου προστιθεμένου, ἕως ἂν προκόπτοντος τοῦ χρόνου, τὸν μὲν κατάλογον τῶν θεοφιλῶν πρεσβυτέρων εἰς π', τῶν δὲ διακόνων, ἀρρένων μὲν, εἰς ρν', θηλείων δὲ διακονισσῶν, εἰς μ', καὶ τῶν ὑποδιακόνων, εἰς ο', καὶ τῶν ἀναγνωστῶν, εἰς ρξ', ψαλτῶν δὲ, εἰς κε', καὶ πυλωρῶν, εἰς οε', ἐξ οἴασοῦν περιστῆναι συμβαίη προφάσεως· μηδενὸς ἐτέρου, πλὴν τῶν ἐν ἐκάστῳ τάγματι λεγομένων πριμμικηρίων, τῶν μετὰ τὴν τεταγμένην τριετίαν τοῦ μείζονος ἀξιουμένων, τούτοις ἐγκατελεγμένου, πρὶν ἂν τὸ ῥηθὲν ἐκλείψοι μέτρον, καθάπερ εἰκὸς ἐστίν, ἐλαττούμενον· τῆνικαῦτα γὰρ ἀκωλύτως αὐτοῖς ἀντεισάγεσθαι τοσοῦτον, ὅσον τὸ μνημονευθὲν μέτρον ἀναπληροῖ προστιθέμενον, καὶ τούτου πλέον οὐδὲν οὐδενὸς, καθ' οἷονδῆποτε τρόπον, προστιθεμένου· εἰ μὴ ποῦ τις δι' ὑπερβάλλουσαν αὐξήσιν τοῖς πράγμασι περιγενομένην τῆς αὐτῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, δι' ὧν αὐτῇ προσνέμει πραγμάτων ἐν δωρεαῖς, ἢ διαθήκαις, μετὰ τῆς τῶν ἱερῶν κανόνων παρατη-

ρήσεως, τινὶ τῶν προδηλουμένων συναριθμηθῆ ταγμάτων, ἢ ἐφ' ἐτέρῳ προσώπῳ τοῦτο γίνεσθαι παρασκευάσει· τούτου γὰρ προϊόντος, διὰ τε τὴν εὐσεβῆ πρόθεσιν, καὶ τὸ τῆς ὠφελείας μέγεθος, ἐφικτὸν εἶναι τὸ τεταγμένον πλεονάζεσθαι μέτρον· καὶ τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων ἔτι πλεονάζοντος, εἴ τις τοιαύτη γένηται πρόφασις, τὴν προσθήκην ἐπισχεῖν οὐκ ἀναγκάζον ἠγήσασθαι. Καὶ τῶν λεγομένων δὲ ἐπιταγμάτων οὐκ εἰς εὐθετον χωρησάντων τὸ πλῆθος, εἶν ἠγήσασθαι καὶ τοῦτο μηδαμῶς καταλιπεῖν ἀδιόρθωτον, τὴν κοινὴν τῶν εὐλαδῶν κληρικῶν γνώμην οὐχ ἥττον τῆς σῆς μακαριότητος εἰς τοῦτο συντρέχουσαν ἐπισταμένης· ἔθεν καὶ τῶν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτάγμασι προσώπων, ἐφ' οὐπὲρ εἰσὶν ἀριθμοῦ μενόντων, ἕτερον μὲν αὐτοῖς ἐξ οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς ἢ ἐπινοίας προσγίνεσθαι διατυπῶσαι· τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ἐπειδὴν συμβαίη τοὺς ἐν ἐκάστη τάξει τὴν εὐ ἔχουσαν ἀπολαθεῖν συμμετρίαν, ταυτὸν δὲ φάναι, τοὺς μὲν θεοφιλεῖς συγκέλλους εἰς δύο τὸν ἀριθμὸν περιστάντας, καγκελλαρίους δὲ εἰς ιβ', ἐκδίκους δὲ εἰς ι', ῥεφερενδαρίους δὲ εἰς ιβ', νοταρίους δὲ εἰς μ', σκευοφύλακας δὲ, πρεσβυτέρους μὲν δ', διακόνους δὲ ς', ἀναγνώστας δὲ δύο, τρόποις ἅπασιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ποσότητος διατελεῖν, μηδεὶς αὐτοῖς κατ' οἰονδήποτε προστιθεμένου τρόπον· πρόδηλον ὄν, ὡς τούτου κατὰ τὸ εἶκος ἐν τοῖς εἰρημένοις ἐπιτάγμασιν ἐνδέοντος τοῦ μέτρου, τὰ πρὸς μόνην ἐκάστου τούτων ἀναπλήρωσιν ἀκωλύτως ἀντεισαχθήσεται πρόσωπα. Καὶ περὶ τοῦ ἐν Βλαχέρναις δὲ σεβασμίτου οἴκου τῆς ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπρθένου Μαρίας ὁμοίως συνιδεῖν, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ τὰ παραπλήσια διατυπῶσαι· ὥστε τοῖς νῦν οὔσι κατὰ τὸν εἰρημένον ἐνδοξον οἶκον τῶν κληρικῶν τάγμασι μηδεμίαν ἐπεισάγεσθαι προσθήκην· τῶν δὲ πρεσβυτέρων εἰς ιβ', καὶ διακόνων, ἀρρένων μὲν εἰς ιη', θηλείων δὲ διακονισσῶν εἰς ς', ὑποδιακόνων εἰς η', ἀναγνώστῶν εἰς κ', ψαλτῶν εἰς δ', πυλωρῶν εἰς ς', τῷ χρόνῳ συντελουμένων, ἐν ἐκείνῳ λοιπὸν τῷ μέτρῳ μένειν τε καὶ διατελεῖν· ἐνδέοντος δὲ τούτου καθ' οἰονδήποτε πρόφασις, μόνης κακείνης ἐπιτετραμμένης διὰ τὸ μείζον ὄφελος τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπαυξήσεως, τινικαῦτα τὴν προσθήκην

γίνεσθαι· ἤτησέ τε ἡμᾶς ἢ σὴ μακριότης, θείῳ πραγματικῶ τύπῳ τὰ οὕτω καλῶς τε καὶ θεοφιλῶς δοκιμασθέντα παρ' αὐτῆς, βέβαια καταστήσαι. Ἐπειδὴ τοίνυν πρόδηλόν ἐστιν, ὡς οἱ τὰ τοιαῦτα θηρωμενοὶ, οὐ ζήλω θείῳ, τοῦ δὲ πλείονος ὀρεγόμενοι, ἐπιπηδῶσι· καὶ πλειόνων εὐκτηρίων ὄντων κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδά πόλιν, τὰ ἱερὰ καταπράττειν ἀξιοῦντες, μόνου κέρδους ἀφορμὴν καὶ πρόφασιν τὴν εἰς τὸ Θεῖον λειτουργίαν καὶ ὑπηρεσίαν ποιεῖσθαι σπουδάζουσι· θεσπίζομεν, τὰ καλῶς τε καὶ ἐπωφελῶς πρὸς τε τὸ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως περιφανές, καὶ τὴν εὐκοσμίαν τῆς κατὰ τὴν μακαριότητα τὴν σὴν ἀγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας δοκιμασθέντα τε καὶ ψηφισθέντα, τὸ βέβαιον καὶ ἀρρήχες ἐπὶ πάντα τοὺς ἐφεξῆς χρόνους καὶ ἐκ τῶν παρουσῶν θείων ἡμῶν συλλαβῶν ἔχειν. Καὶ πρὶν ἂν τοὺς μὲν πρεσβυτέρους εἰς π', διακόνους δὲ εἰς ρν', θηλείας δὲ διακονίσσας εἰς μ', ὑποδιακόνους εἰς ο', ἀναγνώστας εἰς ρξ', ψάλτας εἰς κς', πυλωροὺς εἰς οε' περιστῆναι τὸν ἀριθμὸν, πλὴν μόνων τῶν κατὰ καιρὸν πριμμικηρίων, μηδένα τούτοις μηδαμῶς μηδὲ ἐντάττεσθαι, μηδὲ χειροτονίαν γίνεσθαι, χωρὶς μεγάλης τινὸς ἀντεισχωγῆς ἐκ διαθηκῶν, ἢ δωρεῶν, τοῦτο καταναγκαζούσης προελθεῖν· ἐπεὶ καὶ τοῦτο πρὸς τὸ χρήσιμον τῆς [αὐτῆς] ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ὄρα. Τοὺς δὲ γε ἐν δικφόροις ὀφφικίοις, ἢ τοῖς λεγομένοις ἐπιτάγμασι τελουντας, θεσπίζομεν πρὸς τὰ παρὰ τῆς σῆς τυπωθέντα μακαριότητος, τέως ἐφ' οὗ εἰσι μένειν ἀριθμοῦ· ἐπειδὴν δὲ συμβαίη περιστῆναι τοὺς μὲν συγκέλλους εἰς δύο, καγκελλαρίους εἰς ἑβ', νοταρίους εἰς μ', σκευοφύλακας εἰς μὲν πρεσβυτέρους δ', εἰς δὲ διακόνους ἕξ, ἀναγνώστας ἑ', ἐπὶ τούτου διαμένειν τοῦ μέτρου, μηδενὸς αὐτοῖς προστιθεμένου καθάπαξ, πρὶν ἂν καὶ τοῦτο, καθάπερ εἰκός, ἐλλείψει τὸ μέτρον, καὶ τῆς ἀναπληρώσεως δεηθῆ προσθήκης· τηνικαῦτα γὰρ ἐξεῖναι τὸ ἐλλιπὲς ἀντεισάγεσθαι. Ὡσπερ οὖν καὶ τοὺς ἐν τῷ σεπτῷ ναῶ τῆς ἀγίας ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἐν Βλαχέρναις τὴν θείαν πληροῦντας λειτουργίαν, κατὰ τὰ παρὰ τῆς σῆς καλῶς ὀρισθέντα μακαριότητος, δεήσει μένειν μὲν ἐφ' ἧς καθεστᾶσι ποσότητος, μηδένα δὲ ταύτη παντελῶς ἐπεισάγεσθαι, πρὶν

τοὺς μὲν πρεσβυτέρους εἰς ιβ', καὶ διακόνους ἄρρενας μὲν εἰς ιή, θηλείας δὲ διακονίσσας εἰς ς', ὑποδιακόνους εἰς ή, ἀναγνώστας εἰς κ', ψάλτας εἰς δ', πυλωροὺς δὲ εἰς ς' περιενεχθῆναι συμβαίη· ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τάγματι τούτου, καθάπερ εἰκός ἐστιν, ἑλλείποντος τοῦ μέτρου, μόνον δεῖ προστίθεσθαι τὸ ἐνδέον· τούτων γὰρ οὕτως πραττομένων τε καὶ φυλαττομένων, οὐδὲ παρεγγράπτους, ἢ τοὺς τυχόντας, μόνου κέρδους ἕνεκεν ὀρεγομένους, ὡς εἴρηται, συμβήσεται τοῖς ἱεροῖς ἐπιπηδᾶν, καὶ τὰ πρὸς εὐσέβειαν ἀπονεμηθέντα μάρτην οὕτω καὶ χύδην ἑαυτοῖς περιποιεῖν, οὐδὲ ἐλάττωσις τις εἰς τὴν θεῖαν ὑπουργίαν γενήσεται, ἀπάντων πρὸς τὴν εὐ ἔχουσαν ἀποκαθισταμένων τάξιν, τῆς τε ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς θεῖας λειτουργίας ἢ προσήκουσα κατάστασις ἀποδοθήσεται. Τὰ τοίνυν παραστάντα ἡμῖν, καὶ διὰ τοῦδε τοῦ θεοῦ πραγματικοῦ δηλούμενα τύπου, ἢ οἱ μακαριότης, καὶ οἱ μετὰ σὲ τοῦ αὐτοῦ ἱερατικοῦ θρόνου προστησόμενοι, ὅ,τε εὐαγῆς σου κλῆρος ἔργῳ καὶ πέραςτι παραδοῦναι, καὶ παραφυλάξαι σπευσάτωσαν. *Divinitas te servet per multos annos, sancte ac beatissime pater.* *Dat. καλάνδαις Μαΐαις, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπινεμήσεως ιε'.*

Γ'. Ο ΑΥΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΕΡΓΙΩι,

Τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

ΚΑΙ τὰ καλῶς τοῖς ἀνθρώποις πολλάκις ἐπινενοῆσθαι δοκοῦντα, περιστάσεις τινὲς ἴσως ἐπιγινόμεναι πρὸς ἀλλοιοτέραν μεταγίνεσθαι παρασκευάζουσι τάξιν· ὅποιον δὴ καὶ νῦν συμβάν ἐπὶ τὴν παροῦσαν ἡμᾶς ἰδεῖν προέτρεψε κέλευσιν. Τῶν γὰρ ἐν τῷ κλήρῳ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει τελούντων, ἐωρακότων οὐ μετρίως τὰ αὐτῆς θάρσεισθαι πράγματα, πολλῶν παρενοχλούντων τῇ ὑμῶν ἀγιωσύνη, ὥστε διάφορα πρόσωπα κατατάττειν ἐν αὐτῷ τῷ κλήρῳ, καὶ ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἰκίαις τῆς παναγῆς Μητρὸς τοῦ Δεσπότου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τῷ ἐν Βλαχέρναις, καὶ τοῖς Οὐρβικίου προσαγορευομένοις, ὡς

ἐντεῦθεν εἰς πλῆθος ἐκταθῆναι τὴν ἐπιδιδομένην αὐτοῖς τῶν διαρίων ποσότητα, εἶτα αἰτούντων καὶ τινὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων ἐτέρους ἐγγχειρίζεσθαι, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγη τοῖς τῆς αὐτῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας πράγμασιν ὠφέλεια προσεγένετο, καὶ τοῦτο πραττόμενον ἀξιοσάντων διορθώσεως τυχεῖν, ἔγνωμεν ἀρέσαι τῇ τε ὑμετέρᾳ ἀγιωσύνῃ, καὶ τοῖς ὑπὸ τὸν εἰρημένον κλῆρον τελούσιν, ὥστε ῥητῶν προσώπων ἀριθμῷ περιστῆναι τῶν λεχθέντων εὐαγῶν οἴκων τοὺς κληρικούς, καὶ τοὺς τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας ὀφφίκια μετερχομένους, ἐτέρου μηδενὸς δυναμένου ἐν τοῖς εἰρημένοις κατατάττεσθαι κληρικοῖς, ἢ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παρεῖναι φροντισμάτων, πρὶν ἂν, ἐνίων τῶν ἐν αὐτοῖς τεταγμένων διαπιπτόντων, εἰς τὸν συνδόξαντα πᾶσιν ὑμῖν ἀριθμὸν ἢ οἱ κληρικοὶ τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἴκων, ἢ τὰ τῆς Ἐκκλησίας φροντίσματα περιπτώσι. Τῶν οὕτω τοίνυν δοξάντων ὑμῖν εἰς τὰς ἡμετέρας ἐλθόντων ἀκοῆς, καὶ αἰτήσεως προσαχθείσης ἡμῖν, ὥστε δι' ἡμετέρου πραγματικοῦ τύπου τὰ καλῶς παρ' ὑμῶν δοκιμασθέντα βεβαιωθῆναι, εἰκότως ἡμεῖς τὰ λυσιτελοῦντα τῇ αὐτῇ ἀγιωτάτῃ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ μεριμνῶντες ἀεὶ καὶ διανοούμενοι, τὴν ὑμετέραν ἔργῳ παραδεδώκαμεν αἴτησιν, τὸν εἰρημένον πραγματικὸν τύπον τῇ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ φιλοτιμησάμενοι, ἄδειαν ὑμῖν δι' αὐτοῦ δεδωκότες, ὥστε τὸν ὠφελείας προφανεῖς τοῖς τῆς Ἐκκλησίας περιποιῶντα πράγμασιν, ἢ διὰ δωρεᾶς, ἢ διὰ συνθήκης, ἢ διὰ τελευταίας βουλῆς, ἢ ἐτέρας ἐπινοίας, τὴν διδομένην αὐτῷ χάριν ὑπερβαινούσης, καὶ πρὶν τοὺς εἰρημένους κληρικούς εἰς τὸν συνδόξαντα ἀριθμὸν περιστῆναι, ἢ τοὺς ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων διοικητὰς, ἀκωλύτως τοῦ ἰδίου ἐντὸς γίνεσθαι σκοποῦ, τῆς τῶν ἱερῶν δηλονότι κανόνων φυλαττομένης τάξεως· εἴτε αὐτὸς ὁ τοῦτο πράττων βουλευθεῖη ἐν ἐνὶ τῶν προλεγομένων κλήρων ταγῆναι, ἢ ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον πιστευθῆναι, εἴτε ἐτέρῳ συνίδοι ταύτην προσώπῳ περιποιῆσαι τὴν τάξιν. Ταῦτα τοίνυν τοῦ λεχθέντος πραγματικοῦ περιέχοντος τύπου, ἀνήγαγεν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἢ ὑμῶν ἀγιωσύνη, διάφορα μὲν βουλευθῆναι πρόσωπα τῶν εἰρημένων ἀξιοθῆναι κλήρων, ἢ ἐκ-

κλησιαστικοῦ ὀφφικίου ἐπιλαβέσθαι, ἢ καὶ ἐτέρῳ τινὶ τοιοῦτό τι περιποιῆσαι· δεδιέναι δὲ, μήπως ὑστερον πραγμάτων τινὲς αὐτῶν πειρασθῶσιν, ἐπιζητούμενοι, τί πράξαντες ἐπὶ τῆ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὠφελεία τὸν οἰκεῖον σκοπὸν ἀνεπλήρωσαν, δυσχεροῦς οὔσης αὐτοῖς μετὰ χρόνου παραδρομὴν τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως· ἄλλους δὲ μὴ θέλειν γινώσκεισθαι τὰ πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὸ μέρος τῆς Ἐκκλησίας πραττόμενα· ὡς ἐντεῦθεν ἀναστέλλεσθαί τινας ἐκεῖνα πράττειν, ἅπερ εἰς λυσιτέλειαν τῶν αὐτῆς πραγμάτων ὄρα. Ὡς οὖν μὴ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην τὸ πρῶτον εἰς ὠφέλειαν αὐτῆς ἐπινοηθῆν, βλάβης αἴτιον αὐτῇ καταστῆναι, γινώσκοντες ἡμεῖς πάντων πλέον τὴν ἀγιωσύνην τὴν σὴν τὰ τῆ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ λυσιτελοῦντα μεριμνῆν τε καὶ πράττειν, πεποιθήσιν αὐτῇ παρέχομεν, τὸν εἰρημένον μηδαμῶς τύπον εὐλαβοῦμενοι, καὶ χωρὶς τῆς δι' αὐτοῦ δηλουμένης παρατηρήσεως, τὰ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις δύο κεφαλαίοις διοκεῖν, ἀποβλεπούση (καθὰ σύνηθές ἐστίν αὐτῇ) πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν πάντων μὲν τῶν εὐαγῶν οἰκῶν ἔφορον, κατ' ἐξάριετον δὲ τῆς ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει ἀγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς ἀνένδοτοι καὶ τηλικαῦται τὸ μέγεθος περὶ τὰς εὐσεβεῖς πράξεις προῖτασι χορηγία· θαρρόμεν γάρ, ὅτι καὶ μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ ἡμῶν ἀγιωσύνη τῶν ἀναφερομένων αὐτῇ κεφαλαίων ἕκαστον βασανίζουσα, ἐκεῖνα ἔχει καὶ περὶ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν βουλεύεσθαι τε καὶ πράττειν, ὅσα δύναται τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι προσάγειν ὠφέλειαν εἴτε προφανῆ, εἴτε λανθάνειν ὀφείλουςαν τοῖς πολλοῖς. Ἐδόθη τῇ ἡ. καλανδῶν Ματίων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῶν εὐσεβεστάτων καὶ αἰωνίων Αὐγούστων, Ἡρακλείου ἔτους θ', καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν αὐτοῦ ἔτους ἡ, καὶ Ἡρακλείου τοῦ νέου Κωνσταντίνου, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἔτους ζ'.

Δ'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΕΞΕΙΝΑΙ, ΤΙΝΑ ΣΧΗΜΑ

Περιβεβλημένον ιερατικόν, οιοιδήποτε βαθμοῦ ἢ τάγματος ὄντα, ἐξ ἐτέρας πόλεως, ἢ κώμης, ἢ ἐτέρου τὸ σύνολον τόπου, τῇ βασιλίδι ταύτῃ παραγινόμενον πόλει, ἐν τιρὶ τῶν αὐτῆς Ἐκκλησιῶν, ἢ τῆς ἐνορίας αὐτῆς, χωρὶς δοκιμασίας καὶ ἐπιτάγματος τοῦ τὸν ἀποστολικὸν ταύτης διέπορτος θρόνον οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καταπέμπεσθαι, ἢ διαρίων ἀξιοῦσθαι, εἴτε ἐκ τῶν θείων οἴκων, εἴτε ἐκ τοῦ εὐαγοῦς ὄρφανοτροφείου, ἢ ξενώρων, ἢ μοναστηρίων, ἢ ἐτέρου τινὸς τοιούτου οἴκου· μήτε μὴν ἐν δύο Ἐκκλησίαις κληρικὸν καθ' οιοιδήποτε τάττεσθαι τρόπον (1).

ΕΝ ὀνόματι τοῦ Δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Αὐτοκράτορες, Καίσαρες, Φλάβιοι, Ἡράκλειος, καὶ Ἡράκλειος νέος Κωνσταντῖνος, πιστοὶ ἐν Χριστῷ αὐγουστοὶ, Σεργίω τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακκαριωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, οἰκείῳ πατρί.

Τὴν κοινὴν ἄπατιν εὐκοσμίαν τε καὶ κατάστασιν τῆς εὐδαίμονος ἡμῶν πολιτείας ἀξίως τοῦ ταύτης μεγέθους τηρεῖσθαι τε καὶ διασώζεσθαι διὰ σπουδῆς ποιούμενοι, διαφερόντως δὲ καὶ τὴν τῶν ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς τὴν θείαν ἐκπληρούντων λειτουργίαν, ἀμεμπτον εἶναι πανταχόθεν προσήκειν ἡγούμενοι, μηδενί τε τὰ θεία καὶ ἱερὰ παίζειν ἐγχειρεῖν ἐξεῖναι, καὶ ταραχὴν, καὶ σύγχυσιν γίνεσθαι τὰ πάντων σεμνότερα, ἢ τὴν θείαν ὑπηρεσίαν ὑβρίζεσθαι, πολλῶν (οἷα εἰκὸς) ἐκ πάσης τῆς ὑφ' ἡλίον κατ' αὐτὴν γινομένων, ὡς εἰς κοινὴν ἀπάντων πατρίδα, τὴν βασιλίδα πόλιν, ἐν ἣ τσοσούτων ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν τε καὶ εὐκτηρίων οἴκων, καὶ πρὸς γε εὐαγῶν μοναστηρίων ἐστὶ πλῆθος, ὧν ἡ σὴ προέστηκε μακαριότης οὐκ ἀνεκτὸν ἡγούμεθα περιῖδειν, βασιλικῆς τε καὶ ἡμετέρας καὶ τοῦτο προνοίας ἀξιῶσαι, εἰδότες καὶ τοὺς ἄλλους ἡμῶν προγόνους, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν τὸν τῆς θείας λήξεως, μάλιστα ταῖς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως κατησφαλισμένον νομοθεσίαις, οὐ

(1) Βλῆπε Νομοκάν. Τίτλ. Α'. Κεφ. ΚΣ'. Τόμ. Α'. σελ. 63 κ. ἐπ.

παρέργως τε, καὶ πλέον τῶν ἄλλων, ὡς εἰπεῖν, τὰ περὶ τούτων πολυπραγμονήσαντα, καὶ προσηκόντως ἐπανορθωσάμενον. Ἐπεὶ τοίνυν μεμαθήκαμεν, πολλοὺς ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τε, καὶ κωμῶν, ἢ ἐμπορείων, ἠγνοημένους μὲν καθάπαξ, εὐλαβῆς δὲ σχῆμα περιβεβλημένους, καὶ μηδὲ, ὡς εἰκὸς, κληρικοὺς ὄντας ὄλως, μηδὲ μὴν χειροτονίας ἀπὸ τινος ἱερέως, οἷς ἕξεστι, τετυχηκότας, ἐνίοις δὲ τυχόντας, ἀλλ' ἐπὶ τισὶ κανονικοῖς ἐπιτιμίοις ἐκδιωχθέντας ἐκ τῶν τόπων, ἐν οἷς εἰσιν, ἢ καὶ τῆς λεγομένης ἀπολυτικῆς μὴ τυχόντας· εἶτα καὶ ἐνταῦθα φοιτῶντας, συμπλαττομένους ἐξ οἰουδήποτε τάγματος, ἱερατικοῦ ἢ βαθμοῦ εἶναι, [καὶ] χρήμασιν, ἢ προστασίαις, ἢ τισὶν ἑτέραις περιδρομαῖς ὑφαρπάζειν παρὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς θείους κανόνας κληρον, ἢ τάγμα, ἢ βαθμὸν, ἢ ὑπουργίαν, ἢ ἄλλο τι τῶν οὐ προσηκόντων αὐτοῖς, καὶ καταπέμπεσθαι ἐν οἰαδήποτε Ἐκκλησίᾳ, ἢ εὐκτηρίῳ ταύτης τῆς ἐνδόξου πόλεως, ἢ τῆς ἐνορίας αὐτῆς, γνῶμης χωρὶς καὶ ἐπιτροπῆς τῆς σῆς μακαριότητος· καὶ τὸ δὴ χεῖριστον, καὶ τὰς λεγομένας τῶν διαρίων κομίζεσθαι βόγας εἴτε διανομάς, εἴτε ἐκ τοῦ εὐαγοῦς ὀρφανοτροφείου, ἢ εὐαγῶν ξενόνων, ἢ εὐαγοῦς μοναστηρίου, ἢ ἐκ τῶν θείων ἡμῶν οἴκων, ἢ ἑτέρου προσώπου οἰουδήτινος, ἢ ἄλλης οἰασοῦν διοικήσεως· ὅπερ οὐ μόνον εἰς ὕβριν καὶ καταφρόνησιν τῆς θείας φέρεται λειτουργίας καὶ μυσταγωγίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς σῆς μακαριότητος, ὑφ' ὃν τελοῦσι πάντες οἱ εὐαγεῖς τόποι τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ τῆς ταύτης ἐνορίας· καὶ τούτων δὲ χωρὶς, ὅπερ παντελῶς ἔξω τῶν ἱερῶν ἐστὶ κανόνων, πειρᾶσθαί τινας ἐν Ἐκκλησίαις διαφόροις ἐαυτοὺς εἰσποιεῖν, ἢ καὶ πολλάκις ὑπὸ τὸν ἐν Χαλκηδόνι ὀσιώτατον πρόεδρον, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀγιωτάταις Ἐκκλησίαις, ἐν αἷς ἢ σὴ μακαριότητος τὴν τῶν διαρίων ἐπίδοσιν ποιεῖται, καὶ ἐν ἑτέραις, ἢ ὑπὸ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν θείων οἴκων κουράτωρας, ἢ τινὰς ἑτέρους βασιλικούς ἢ εὐαγεῖς οἴκους, τετάχθαι ἐπὶ δύο καὶ τριῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τὸ πρᾶγμα συγχύσεως εἶναι μεστόν· εἶτα πολλάκις μετατίθεσθαι ἐξ οὐπερ ἐξ ἀρχῆς ἀπεκληρώθησαν τόπου, δέον αὐτοὺς ἐν ἧπερ ἔτυχεν ἕκαστος ἱερωμένος Ἐκκλησίᾳ προσκαρτερεῖν,

πακείσει τὴν θεῖαν ἐκπληροῦν λειτουργίαν. ὧς μὴ ταῦτα ἐπὶ
 πολὺ λανθάνοντα τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνατρέπειν κατάστασιν,
 δεῖν ἡγούμενοι τῆς προσηκούσης ἀξιοθῆναι προνοίας, εἰς τι-
 μὴν μάλιστα φερόμενα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 τοῦ ἀληθινοῦ ἡμῶν Θεοῦ, οὕτινος ἐπώνυμος ἡ εὐδαίμων ἡμῶν
 ἐστὶ πολιτεία, ὃν ἡγούμεθα πάντως τῆς τοιαύτης μᾶλλον πρὸς
 τὸ βέλτιστον ἀναγομένης τάξεως εὐμενέστερον ἡμῖν ἔσεσθαι,
 καὶ μείζονα τὴν οἰκείαν ἐφαπλώσαι συναρσίν τε καὶ βοήθειαν
 τοῖς πράγμασι τῆς εὐδαίμονος ἡμῶν πολιτείας· θεσπίζομεν,
 μηδένα ἐξ ἐτέρας πόλεως, ἢ κώμης, ἢ ἐμπορείου, ἢ ἐτέρου
 τόπου ἐπιδημοῦντα κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν, ἱερα-
 τικὸν περιβεβλημένον σχῆμα, οἰουδήποτε βαθμοῦ ἢ τάγμα-
 τος ἐπιθρυλλοῦντα τυγχάνειν ἐν οἰαδήποτε Ἐκκλησίᾳ, ἢ εὐκτη-
 ρίῳ, τοῦ λοιποῦ χωρὶς γνώμης τε καὶ ἐπιστάλατος τοῦ κατὰ
 καιρὸν προεστῶτος τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως πατριαρ-
 χικοῦ θρόνου, ἐν οἰωδήποτε εὐκτηρίῳ οἴκῳ, ἢ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἐν-
 δόξου ταύτης πόλεως, ἢ τῆς αὐτῆς ἐνορίας κατατάττεσθαι,
 ἢ διαρίων ἀξιοῦσθαι εἴτε ἐκ τῶν θείων οἴκων, εἴτε ἐκ τοῦ
 εὐαγοῦς ὀρφανοτροφείου, ἢ τῶν εὐαγῶν ξενόνων, ἢ εὐαγοῦς
 μοναστηρίου, ἢ ἐξ ἐτέρου οἰουδήτινος προσώπου, ἢ ἄλλης
 τοιαύτης διοικήσεως· ἀλλὰ γίνεσθαι τὸν τοιοῦτον ἢ παρὰ τῆ
 σῆ μακαριότητι, ἢ παρὰ τῷ κατὰ καιρὸν μακαριωτάτῳ πα-
 τριάρχῃ· ἐκεῖνον δὲ ἐξετάζειν τὰ περὶ τῆς ποιότητος τοῦ προ-
 σώπου, καὶ οὕτως, εἰ συνίδοι, κατατάττεσθαι αὐτόν· μήτε
 δὲ κληρικόν τινα πρὸς τούτοις ταύτης τῆς εὐδαίμονος πόλεως,
 ἢ τῆς ἐνορίας αὐτῆς, οἰουδήποτε τάγματος ὄντα, ἢ βαθμοῦ,
 εἰς Ἐκκλησίαν, ἢ εὐκτήριον τόπον ἕτερον ἀπὸ τοῦ παρόντος με-
 ταφέρεισθαι, ἢ μετατάττεσθαι, ἐπιστάλατος χωρὶς τῆς σῆς
 μακαριότητος· οὐδὲ μὴν ἐν δύο Ἐκκλησίαις, ἢ εὐκτηρίοις οἴκοις,
 καθ' οἰουδήποτε τρόπον τετάχθαι· τὸν δὲ ἀνασχόμενον δέξα-
 σθαι, ἢ κατατάττειν, ἢ μεταφέρειν, ἢ καταπέμπειν ἄνευ γνώ-
 μης καὶ ἐπιτροπῆς τῆς σῆς μακαριότητος, ἢ καὶ ἀπὸ Ἐκκλη-
 σίας εἰς Ἐκκλησίαν μεταφέρειν, ἢ καὶ ἐν δύο Ἐκκλησίαις τὸν
 αὐτόν κατατάττειν, πέντε χρυσίου λιτρῶν ποινῇ ὑποκείσθαι,
 πρὸς τῷ καὶ ἄκυρον εἶναι καὶ πάντα ἀνίσχυρον τὸ παρ' αὐτοῦ

γεγονός· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἐγχειροῦντα δεχθῆναι, ἢ καταταγῆναι, ἢ ἀπὸ Ἐκκλησίας εἰς Ἐκκλησίαν μετατεθῆναι, ἢ ἐν δυο Ἐκκλησίαις τετάχθαι, μὴ μόνον ἐκπίπτειν τῆς οἰκείας ἐγχειρήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς λειτουργίας αὐτῆς ἔξω καθίστασθαι ἐπὶ τρεῖς ἑναυτοὺς, καὶ τῶν εἰθισμένων διδοσθαι παρὰ τῆς κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίας διαρίων, καὶ πρὸς γε κανονικοῖς ἐπιτιμίοις ὑποβαλλόμενον, δοκιμαζούσης ταῦτα τῆς σῆς μακαριότητος· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς συλλειτουργεῖν οἰρομένους, ἢ δέξασθαι τὸν παρὰ γνώμην τῆς σῆς μακαριότητος καταπεμπόμενον, ἐπιτιμίοις ὁμοίως ὑποβάλλεσθαι, οἷς ἂν ἡ σὴ δοκιμάση μακαριότητος παραφυλαττόντων διηνεκῶς τὰ παραστάντα ἡμῖν, καὶ διὰ τοῦδε τοῦ θεοῦ δηλούμενα πραγματικοῦ τύπου, τῆς σῆς μακαριότητος, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν τὸν τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως πατριαρχικὸν παραλαμβανόντων θρόνον, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν θεῶν ἡμῶν οἴκων ἐνδοξατάτων ἀνδρῶν, τοῦ τε κατὰ καιρὸν πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ τὴν ἐνδοξὸν πόλιν κατὰ Ζωτικὸν εὐαγοῦς ἁφρανοτροφείου, καὶ τοῦ κατὰ Συμφῶν εὐαγοῦς ξενῶνος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τὰς τοιαύτας προβολὰς ποιουμένων, φανερὰ τούτοις τὰ παρ' ἡμῶν ἐπ' εὐταξίᾳ τῶν ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν θεσπισθέντα καθιστώσης τῆς σῆς μακαριότητος.

ΛΕΟΝΤΟΣ (1).

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΕΑΡΑ

ΛΕΟΝΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΑΡΛΑ.

ΠΑΣΑΝ σπουδὴν ἔχοντες αἰεὶ, ὥστε τὴν παρὰ τῆς ἄνω ῥοπῆς ἐγχειρισθεῖσαν ἡμῖν Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν ὀρθοφρόνως τῇ ὑπερθέῳ καὶ μακαρίᾳ Τριάδι λατρεύουσιν, καὶ κατὰ τὰς θεουργοὺς αὐτῆς ἐντολὰς ἀναστρεφομένην ἐν εὐνομίᾳ ζωὴν εἰρηναίαν καὶ ἀστασίαστον(2), πάσῃ τῇ τοῦ βίου ῥαστώνῃ χαίρειν εἰπόντες, ἐμμελῶς ταῖς φροντίσιν ἐπαγρυπνεῖν, καὶ πάντα τὸν πόνον ἀναδεχθῆναι νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν προεθυμῆθημεν, πεπειθότες ἐν τούτῳ μάλιστα κατευθύνεσθαι τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν, καὶ τὸν στέφος ἡμῖν δωρησάμενον μεγαλοκράτορα βασιλέα τὰ μέγιστα θεραπεύειν, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ ἀπολαύσειν φιλανθρώπου κηδεμονίας. Ἀμέλει τοίνυν καὶ νῦν τῆς συνήθους ἐχόμενοι φιλαγρύπνου ἐπιμελείας, πράγμα τι σκαιὸν καὶ πάσης ἀνάμεστον παρανομίας, ὥσπερ τι φθοροποιὸν καὶ λοιμῶδες νόσημα παρεισπεσόν, ἐξαφανίσαι καὶ τῆς πολιτείας τῆς ἡμετέρας πορρωτάτῳ ἀπελάσαι διενοήθημεν. Ἄνδριοι γάρ τινες, καὶ παρανομία συζῶντες, οὕτως ἄνδρες μόνον ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, τῆς θείας ἀλογήσαντες ἐντολῆς,

(1) Διὼν ὁ Δ', ὁ καὶ Χαζάρως καλούμενος, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου, εἰκονομάχος καὶ αὐτὸς, συνεβασίλευσε μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐτη κδ', μόνος δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 775 μέχρι τοῦ ἔτους 780:

Τὴν ἀνωτέρω Νεαρὰν, διατηρηθεῖσαν ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. VII νομικῷ κώδικι τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης ὡς παράρτημα τοῦ Προχείρου Νόμου τοῦ Βασιλείου, ἀποδίδει ὁ Κ. Ζαχαρίας (Delineatio hist. juris Græco—Romani) Λέοντι τῷ Χαζάρῳ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, εἰ καὶ ὁ Κ. Wite (Ἄνεκδοτα II σελ. 261) ἀμφιβρέπει μετὰ τῶν δύο τούτων βασιλείων, καὶ Λέοντος τοῦ Ἰσχύρου μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου. Ἄλλ' ἢ ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ὑπ' ἀρ. 179 κώδικος τῆς ἐν Βενετίᾳ βιβλιοθήκης τοῦ Ἁγίου Μάρκου κατάταξις τῆς Νεαρᾶς μετὰ τὰς Νεαρὰς τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης πιθανολογεῖ μᾶλλον τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ζαχαρίου, ἣν παραδέχεται καὶ ὁ Κ. Mortreuil Hist. du droit Byzantin Τόμ. Α'. σελ. 350.

(2) ἴσως ἐλλείπει τὸ, διάγειν.

ἀλλήλους ἀποστυγοῦντες, τὰ συνοικέσια λύειν διενοήθησαν, οἱ μὲν ὑπὸ τε γυναικῶν ἀσέμνων, καὶ τῆς τῶν ἡδονῶν οἰστροηλατούσης ἀκολασίας συνελαυνόμενοι, αἱ δὲ σκήψεις τινὰς οὐκ ἀπρεπεῖς κατὰ τῆς τῶν ἀνδρῶν προβαλλόμεναι κοίτης (1), ὡς δῆθεν εἰς τὴν ἑαυτῶν εὐνὴν ἐξυβρισάντων, ἐπίνοιάν τινα ὡς δεινὴν καὶ κακότερον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ σοφιστοῦ τῆς κακίας ἐμηχανήσαντο· τὰ σφέτερα γὰρ τέκνα ἐκ τοῦ τῆς παλιγγενεσίας λουτροῦ, τοῦ ἀγίου, φαμέν, καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος, ἀνεδέξαντο, καὶ τούτου πρὸς ἀθέμιτον ἤλθον διάζευξιν, τὴν ἐξ ἀμφοῖν θεία χάριτι μίαν σάρκα γεγεννημένην τολμηρῶς ἀποτεμόντες, καὶ τὴν ἐπαινετὴν ἔνωσιν ἀτοπωτάτη λύσαντες διαιρέσει, καὶ ἀπωλείας μὲν αἴτιοι τῆς ἑαυτῶν φαντασθέντες, ἀπευκτὸν δὲ τῇ πολιτείᾳ γενόμενοι ἄκουσμα. Ταύτην τοιγαροῦν τὴν παρανομίαν ἐνδίκως ἀνελεῖν βουληθέντες, καὶ τὴν προσήκουσαν τῷ σφάλματι διόρθωσιν ἐπιτίθεσθαι σπεύσαντες, συμβούλῳ ἀγαθῷ τοῖς τοῦ Θεοῦ χρησάμενοι δικαιώμασιν, (καὶ γὰρ μὴ χρῆναι ἄνδρα γυναικὸς διαζεύγνυσθαι παρεκτὸς λόγου πορνείας, ἢ τῶν ἱερωτάτων λογίων Κυριόλεκτος διαρρήδη ἐκδιδάσκει φωνή,) ἐπὶ τήνδε ἐλθεῖν τὴν εὐσεβῆ νομοθεσίαν τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐκρίναμεν ποιεῖν, ὠρισμένην ἐντάξει ταύτην δίκαιον ἡγησάμενοι, ὡς ἂν τὴν λύμην τοῦ ἀρρώστῆματος ρήσαιμεν μὴ πορρωτέρω προβῆναι. Εἰ γὰρ μηδεμία μὲν τῇ ἀρετῇ παρέψεται τιμὴ τε καὶ εὐκλεία, ἀκόλαστα δὲ τὰ τῆς κακίας ἀφειθή καὶ ἀδιόρθωτα, σπάνιος μὲν ἢ τῆς καλοκάγαθίας κτῆσις τοῖς ἀνθρώποις γενήσεται, εὐζήλωτον δὲ τῆς μοχθηρίας ἢ ἐξαπάτη φανήσεται.

Θεσπίζομεν τοίνυν διὰ τοῦδε ἡμῶν τοῦ δικαιοτάτου καὶ πανευσεβοῦς τύπου, ὡς, εἴ τις ἀπὸ τῆς δεῦρο τοιοῦτόν τι διαπράξει τολμήσειε, καὶ τῷ ῥηθέντι κακίστῳ φωραθείη ἐγκλήματι, ἀνὴρ μὲν ὢν, τὴν τε προῖκα, ἣν προσεδέξατο, καὶ ἦν ὑπέσχετο προγαμιαίαν δωρεάν, εἰς ὀλόκληρον παρὰ τῆς γυναικὸς μεθοδευθήσεται, τουτέστι μεταποιηθήσεται(2), τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστε τὰς μὲν ὀκτῶ οὐγκίας, ἧτοι τὸ ἥμισυ [καὶ] ἕκτον κομίσασθαι τὸ τέκνον, ἢ τὰ τέκνα, ὄσπερ ἂν εἶεν καὶ εἰ μὲν ἢ τούτων μήτηρ

(1) σκήψεις δὲ τινὰς κατὰ τῶν ἀνδρῶν προβαλλόμενοι κοίτην, ἐν τῷ Χειρ.—
 (2) ἐπεξήγησις μεταγενεστέρᾳ.

ἕμνον καὶ ἔνθεον αἰρουμένη βίον εὐλαβηθεῖν δευτέροις ὁμιλῆσαι γάμοις, τῆς τε θείας εὐμενείας παραπολαύσει, καὶ τὴν χρῆσιν ἔξει τῆς τοιαύτης ὑπάρξεως τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῆς χρόνον· μετὰ δὲ τὴν αὐτῆς ἐκ τοῦδε τοῦ βίου ἀφίξιν ταύτης οἱ παῖδες μεριοῦνται ὡς πατρῶαν ἐξ ἰσότητος· εἰ δὲ παραφυλαττούσης αὐτῆς τὸν πένθιμον καιρὸν, ἦτοι τὸν δωδεκαμηνιαῖον χρόνον, δεήσει πρὸς δεύτερον ταύτην ἐλθεῖν συνοικέσιον, (ἄδειαν γὰρ αὐτῇ ὁ παρὼν δίδωσιν νόμος ὡς ἡδικημένη περὶ τὴν εὐνήν,) τὴν μὲν προῖκα τὴν ἑαυτῆς καὶ τὴν πρὸ γάμου λήψεται δωρεαν, καὶ πρὸς τὸν δεύτερον ἀπελεύσεται ἄνδρα, ἢ δὲ λοιπὴ ποσότης τῆς τοῦ προτέρου ἀνδρὸς περιουσίας, ἅς προέφημεν ὀκτῶ οὐγκίας, παρευθὺ τοῖς ἐκ τοῦ προτέρου συνοικεσίου παισὶν ἀπονεμηθήσεται· καὶ εἰ μὲν ὕπεισιν οὗτοι, ταύτης ἀπολαυέτωσαν· εἰ τεθνήξονται δὲ, ἢ τούτων κληρονομία εἰς τὴν μητέρα ἐπαναδραμεῖται, καὶ οὐδὲν τὸ παράπαν ἐξ αὐτῆς ὁ ἀθέσμως τὸν γάμον διαλύσας λήψεται πατῆρ· εἰ δὲ γε προτελευτήσῃ ἢ μήτηρ, ἀλλήλοις παραπεμπέτωσαν τὴν κληρονομίαν οἱ παῖδες· εἰ δὲ γε πάντες αὐτῶν τελευτήσωσι, καὶ ἔτι περίεστιν ὁ πατήρ, ἢ τούτων κληρονομία εἰς τοὺς μητρώους αὐτῶν συγγενεῖς περιερχέσθω κατὰ τὴν ἔννομον τῶν βαθμῶν οἰκειότητα, καὶ μηδὲν ἐξ αὐτῆς μήτε ὁ πατήρ, μήτε οἱ τούτου συγγενεῖς κομιζέσθωσαν. Εἰ δὲ καὶ πρὸ τῶν ἑαυτοῦ παίδων ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, προαποικομένης, ὡς ἔφημεν, δηλαδὴ τῆς αὐτῶν μητρὸς, καὶ κατόπιν τελευτήσωσιν ἅπαντες οἱ παῖδες, τηνικαῦτα αἱ τούτων ὑπάρξεις εἰς τοὺς ἑκατέρου μέρους συγγενεῖς παραπεμφθήσονται, τουτέστιν εἷς τε τοὺς πρὸς μητρὸς καὶ πρὸς πατρὸς κατὰ τὴν τῶν βαθμῶν ἐγγύτητα, ὡς προλέλεκται. Τὸ μέντοι ὑπολειμμένον τετραούγκιον, ἦτοι τὸ τρίτον μῦριον τῆς ὑποστάσεως τοῦ τὸν γάμον διαλύσαντος, ἀφεθήσεται αὐτῷ πρὸς χρῆσιν ψιλῆν, τῆς δεσποτείας προδήλως τοῖς ἐξ αὐτοῦ φυλαττομένης παισὶ, μὴ δυναμένου αὐτοῦ μηδὲ τὸ προλεχθὲν τρίτον μέρος, μήτε ἄπερ εἰς τὸ μέλλον προσκτῆσεται, ἑτέροις καταλιμπάνειν κληρονόμοις καθ' οἰονδήποτε λόγον, τῶν ἑαυτοῦ περιόντων τέκνων, εἰ μήποτε εἰς ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν συντεινούσας ἀφορμὰς παραπέμψαι βουληθεῖν. Εἰ γὰρ προετελεύτησαν οἱ τούτου παῖ-

δες, ἄδειαν ἐχέτω τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν αὐτῷ τοιαύτην ὑπαρξιν, ὡς ἂν ἐθέλειε διοικεῖν, καὶ οὐδὲν ἐξ ἀδιαθέτου κωλυθήσονται τοῦτον κληρονομεῖν οἱ ἐγγίζοντες αὐτῷ κατὰ συγγένειαν. Εἰ μὲν οὖν παῖδες ὑπάρχουσι, τοῦτον πρωτανεύσω τὸν τρόπον ἢ αὐτοῦ περιουσία. Εἰ δέ γε ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ, πρὶν ἢ τὸ τῆς υποθέσεως παρὰ κριταῖς ζητηθῆναι, καὶ τὴν προσήκουσαν ἐκβασιν δέξασθαι, τετύχηκε τελευτῆσαι τὸ τέκνον ἢ τὰ τέκνα, καὶ ἄπαιδες τυγχάνουσι, τότε πρὸς τῇ ἀποκαταστάσει τῆς προικῆς, καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, καὶ τὸ ἐξ ἀπαιδίας κάσσον δοθήσεται τῇ γυναικί, ὅπερ ἀπὸ τελευτῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ ἐπιφέλλετο, καὶ εἴθ' οὕτως διαιρείσθω ἢ λοιπὴ αὐτοῦ ὑπαρξίς, κατὰ τὸν προῦφηγηθέντα σκοπὸν· καὶ τὸ μὲν τρίτον μέρος λήψεται, ὡς προέφημεν, τὸ δέ γε ἕτερον ἡμισυ ἕκτον τοῖς πένησι διαδοθήσεται. Πρὸς τούτοις δὲ τοῖς ἐγκεκριμένοις, παραχρῆμα ἀπελασθήσεται ἐπταετῆ ὑποβαλλόμενος ἐξορία, κωλυθήσεται δὲ εἰς δευτέρους ἀφικέσθαι γάμους, μέχρις ἂν τὸ τοῦ θανάτου πέρους εἰσδέξεται, τὸν ἐκ τοῦ παρόντος νόμου ἐπηρεζόμενον αὐτῷ ὑφορούμενος κίνδυνον· εἰ γὰρ φανείη τοῦτο τετολμακῶς, αὐτὸς μὲν διηνεκεῖ παραπεμπέσθω ἐξορία, παράνομος δὲ ὁ γάμος, καὶ οὐδὲ γάμος ἔστω, ἀπρόσδεκτα δὲ τὰ ἐξ αὐτοῦ τυχὸν προδοῦσθαι μέλλοντα τέκνα, μηδεμιᾶς ἀπολαύοντα προνοίας ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας. Καὶ ταῦτα μὲν, εἴπερ ἀνὴρ πέφυκεν ὁ τὴν ἀσχίμονα ταύτην μελετήσας τοῦ γάμου διάλυσιν· εἰ δὲ γυνὴ τυγχάνει, τὰς αὐτὰς κατὰ πάντα τῷ ἀνδρὶ ποινὰς ὑποστήσεται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, εἴπερ εὐποροὶ εἶεν οἱ τὸ συνοικέσιον λύοντες, τεθεσπίκαμεν· εἰ γὰρ ἄπορόν ἐστι τὸ πρόσωπον, ὃ τὴν ἄκοσμον ταύτην καινοτομίαν εἰργάσατο, ἀντὶ μὲν τῆς προκειμένης ζημίας σφοδρῶς αἰκισθῆναι κίνδυνον (1), καὶ ἐπὶ τοῖς λοιποῖς, ὡς ὁ παρῶν διαγορεύει νόμος, κατακριθήσεται.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν περὶ τῶν ἐκ τοῦ παναγίου βαπτίσματος τὰ ἑαυτῶν παρὰ νόμους δεξαμένων τέκνα νενομοθέτηται. Ἐπειδὴ δὲ τινες ἑτέροις διαφόροις τρόποις τὰ ἑαυτῶν διαλύσαντες συνοικέσια, ἑτέρους αὖθις συνεκρότησαν γάμους, ἀναγκαῖον ἡμῖν

(1) ἴσως ἐλλείπει τὸ, ὑποστήσεται.

κατεφαίνετο, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν σπουδαίως ποιήσασθαι ἐπιμέλειαν. Οἱ μὲν γὰρ ἀπεχθῶς πρὸς ἀλλήλους διατεθέντες, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου τοῦ μίσους αὐξηθέντος, μηδεμιᾶς εὐλόγου παρεμπεσοῦσς (1) προφάσεις, καθ' ἣν ἄνδρα ἀπὸ γυναικὸς χωρίζεσθαι οἱ εὐσεβεῖς διαγορεύουσι νόμοι, κακῆ συμφωνίᾳ τὸν ἑαυτῶν διέλυσαν γάμον, οὐ σωφροσύνης ἐρῶντες, οὐδὲ καθαριότητι βίου χαίροντες, ἀλλὰ ἀκράτητοι ἀκαθέκτοις ἐπιθυμίαις ἑαυτοὺς ἐφιέντες, καὶ τούτων ἔλεγχος ἀψευδῆς ἢ μετὰ τὴν διάζευξιν αὐτῶν ἀναστροφή· οἱ δὲ σκοπῶ εὐσεβείας κινηθέντες πρὸς τοῦτο ἀφίκοντο· καὶ εἰ μὲν ἄμφω μετὰ τὴν διαίρεσιν ἐν ἀγνείᾳ βιοῦντες διέλυσαν, οὐδὲν ἂν σχολιὸν οὐδὲ ἀχαρὲς ἐκ τῆς τοιαύτης διαλύσεως συμβαίνειν ἔμελλεν, ἀλλ' ἐπαινετοῖ εἶεν τῆς καλῆς τε καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως, τῶν φθαρτῶν τὰ ἀφθαρτα, καὶ τῶν ἐπικλήρων τὰ μόνιμα καὶ διαρκῆ προελόμενοι· εἰ δὲ οὐχ οὕτως διετέθησαν, ὁ μὲν γὰρ τυχὸν τῷ μοναστηρίῳ προσέδραμεν, ἢ δὲ, μὴ τηρήσασα τὴν κοίτην ἄθικτον τῷ ἀνδρὶ, ἐτέρῳ ἑαυτὴν κατεγγύησεν, ἢ ἐκείνη μὲν Θεῷ καθιέρωται, ὁ δὲ αἰσχιστον διεξάγει βίον, δίκαιον [καὶ] ἀρέσκον (2) Θεῷ ἠγησάμεθα, διὰ τοῦδε ἡμῶν τοῦ πανευσεβοῦς νόμου καὶ τὴν τούτου τυπῶσαι διόρθωσιν. Ὅρίζομεν τοίνυν, ὥστε ἀπὸ τοῦ παρόντος ρηθέντα τῶν πρὸς γάμου συνάφειαν ἐπιγυμένων, καὶ τοῦτον συναινέσει (3) καθ' οἴονδ' ἕποτε λόγον διαλυσάντων, εἴτε ἀνὴρ ἔσνι εἴτε γυνή, ἀποπειραθῆναι αὐθις εἰς ἕτερον ἐλθεῖν συνοικέσιον· ἀνόσιον γὰρ τοῦτο καὶ τοῦ χριστιανικωτάτου θεσμοῦ ἀλλότριον· Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν· λείλυσαι ἀπὸ γυναικὸς; μὴ ζῆτει γυναῖκα· καὶ αὐθις· Γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι, ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω ἄγαμος, ἢ ἀποστολικὴ παρεγγυᾶ Γραφή. Οὐ χάριν πᾶσι τρόποις ἀπείργομεν τοὺς τοιοῦτους πρὸς ἑτέρους φοιτῆσαι γάμους, καὶ οἱ γε τοῦτον τολμηρῶς παραβαίνοντες [τὸν] νόμον, καὶ μετὰ τὴν ἀλλήλων διάζευξιν ἕτερον ἀρμόσαι ἐπιχειροῦντες συνοικέσιον, ταῖς πρεπούσαις ὑποβληθήσονται ποιναῖς· ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος παράνομος διαλυθήσεται γάμος, καὶ

(1) παραπεμπύση; ἐν τῷ Χειρ. — (2) δικαιοῦν ἀρέσκον, τὸ Χειρ. — (3) συνένει, τὸ Χειρ.

ἀθέμιτα τὰ ἐξ αὐτοῦ προβάντα τέκνα λογισθήσονται, αὐτοὶ δὲ τῆ ἐπταετεί ἐξορία παραπεμφθήσονται, τὴν γ' μοῖραν τῆς ἑαυτῶν περιουσίας ἐν χρήσει μόνον κομιζόμενοι, τὴν δὲ κυριότητα τοῖς ἐκ νομίμων γάμων αὐτοῖς συντηροῦντες παισίν· εἰ γὰρ παῖδας οὐκ ἔχουσιν, ἢ εἶχον μὲν, ἐτελεύτησαν δὲ, ἄδειαν ἐχέτωσαν, εἰς ἃ ἂν βουλευθῶσι πρόσωπα ταύτην παραπέμπειν, εἰ μήπου τις ἕτερος νόμος ὁ κωλύων φανεῖη· ὑπεξηρημένων δηλαδὴ τῆς τοιαύτης φιλοτιμίας τῶν ἀθέσμως αὐτοῖς ἐνωθέντων πρὸς γάμον, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παρανόμων τέκνων, ὡς προέφημεν· αἱ λοιπαὶ η. οὐγκίαι, ἧτοι τὸ δίμοιρον μέρος, εἰ μὲν γνησίους ἔχουσι παῖδας, τούτοις παρανεμθήσονται· οἵτινες, ζῶντες μὲν, τῆς τοιαύτης ἀπολαύετωσαν περιουσίας, τελευτῶντες δὲ, εἰς τὸν ἀμέμπτου γονέα ταύτην παραπεμπέτωσαν, εἴπερ ἄρα ζῆ· εἰ δέ γε ἐτελεύτησεν, ἀλλήλων διαδεχέσθωσαν τὴν κληρονομίαν οἱ παῖδες, μηδὲν ἐξ αὐτῆς κερδαινόντος τοῦ τῷ πταίσματι περιπεπτωκότος γονέως· μετὰ δὲ τὴν πάντων αὐτῶν ἀποβίωσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀμέμπτου μέρους ἡ κληρονομία ἐλεύσεται· εἰ δὲ καὶ πρὸ τῶν παιδῶν τέθνηκεν ὁ τῷ σφάλματι περιπεπτωκὸς γονεὺς, τότε τὴν αὐτὴν περιουσίαν οἱ ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν γένους νόμιμοι κληρονόμοι μεριοῦνται. Εἰ μὲν οὖν ἐκ θεμιτῶν γάμων παῖδας ἔχουσι, ταῦτον τετυπῶσθαι τὸν τρόπον· εἰ δὲ ἄπαιδες ὄντες τυγχάνουσι, πιπρασκομένης τῆς τοιαύτης ὑπάρξεως εἰς πτωχικὴν χωρῆσαι διάδοσιν· εἰ δὲ μετὰ τὴν τῆς ἐπταετοῦς ἐξορίας συμπλήρωσιν, μὴ σωφρονοῦντες αὐθις, καθάπερ κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐμετὸν ἐπανεέλθωσιν, ὥστε ἐτέρους συγκροτῆσαι γάμους, διηνεκῶς ἐξορίζεσθωσαν. Καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ συναίεσιν (1) διαλυσάντων, καὶ φανερῶς εἰς δεύτερα συνελθόντων συνοικέσια, ταῦτα ἡμῖν τεθέσπισται. Εἰ δέ γε μὴ φανερῶς καὶ ἀναισχύντως πρὸς γάμου κοινωνίαν ἐρχόμενοι, αἰσχυρῶς δὲ καὶ ἀθέσμως φωραθῶσι βιοῦντες, πρὸς τῷ σφοδρῶς αὐτοὺς τυφθῆναι, καὶ ἐπὶ πενταετίαν ἐξορίζεσθωσαν· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα μὴ σωφρονισθῶσιν, ἀλλ' αὐθις ἀκολασίᾳ ἑαυτοὺς ἐκδότους ποιήσωσι, διαιρεσθῶ ἢ τοιούτων περιουσία, καθ' ὄνπερ εἰ-

(1) συναίρεσιν, τὸ Χειρ.

ρήκαμεν τρόπον, καὶ τὴν μὲν τρίτην μοῖραν κομιζόμενοι διηνεκεῖ παραπεμπέσθωσαν ἐξορία· ἡ δὲ γε ἕτερα τοῦ διμοίρου ποσότης τοῖς γνησίοις αὐτῶν παισὶ δοθήσεται, καὶ κατὰ τὸν προηγηθέντα σκοπὸν ἡ τούτων κληρονομία οἰκονομηθήσεται· εἰ δὲ ἄπαιδες ὦσιν, ἐνδεῶν καὶ πενήτων γενήσεται παρανάλωμα.

Τοῖς παλαιοῖς δὲ νόμοις ἐξακολουθοῦντες, ὀρίζομεν καὶ τοῦτο· ἵνα ἀπὸ τοῦ παρόντος κεκωλυμένοι ὦσιν οἱ ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀλλήλους λαμβάνειν, τευτέστιν ὁ ἀνάδοχος τὴν ἑαυτοῦ πνευματικὴν θυγατέρα, καὶ τὴν ταύτης μητέρα, ὡσαύτως καὶ ὁ αὐτοῦ υἱὸς τε καὶ ἀδελφός, τὴν αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ἢ καὶ ἀδελφοῦ πνευματικὴν θυγατέρα, καὶ τὴν αὐτῆς μητέρα. Εὐρίσκονται σήμερον πολλοὶ πάπποι τὰ ἑαυτῶν ἔγγονα ἐκ τοῦ ἁγίου δεχόμενοι βαπτίσματος, καὶ ὑπὸ τῆς τοιαύτης μεμφόμενοι νομοθεσίας· ὁ μὲν γαμβρὸς τῶν ἰδίων συντέκνων καὶ πενθερῶν φαίνεται ἔχων τὴν θυγατέρα, ἡ δὲ νύμφη τῶν οἰκείων, ὡς εἴρηται, πενθερῶν καὶ συντέκνων ὁμοίως ἔχουσα τὸν υἱόν (1).

Δοιπὸν, ὡς προλέλεκται, παρεγγυώμεθα περὶ τούτου πᾶσιν ὑμῖν, ἵνα οἱ γονεῖς ἀπέχωνται τοῦ δέχεσθαι ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὰ ἑαυτῶν ἔγγονα· οὐ γὰρ λείπουσιν ἕτεροι ἴδιοι συγγενεῖς, ἢ καὶ φίλοι, οἱ μὴ κωλυόμενοι τὰ αὐτῶν ἀναδέχεσθαι τέκνα, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος.

(1) Τὰ ἀπὸ τοῦ, εὐρίσκονται μέχρι τέλους τοῦ παραγράφου, νεωτέρου τινὸς φαίνονται προσθήκη, ὡς καὶ τῷ Κ. Ζαχαρία δοκεῖ.

ΕΙΡΗΝΗΣ.

Α'. ΘΕΣΠΙΣΜΑ, ΗΓΟΥΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΕΙΡΗΝΗΣ,

Μεγάλου βασιλέως Ῥωμαίων καὶ αὐτοκράτορος, περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν τιὰ παραγόμενον εἰς μαρτυρίαν, καὶ ἀμφοτέρων κεφαλαίων (1).

ΑΓΑΘΩΝ ἀπάντων χορηγὸν, καὶ δοτῆρα, καὶ αἴτιον, τὸν ποιητὴν καὶ δεσπότην τῶν ὅλων Θεὸν ἐπιστάμενοι, καὶ πιστεύοντες ἐν τῇ τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐντολῶν ἐκπληρώσει εὐοδοῦσθαι τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ ἐν ἀγαθοῖς προκόπτειν τὸν ἐμπιστευθέντα ἡμῖν χριστεπώνυμον λαὸν, αὐτὸν τε ἐπικαλούμενοι συλλήπτορα καὶ βοηθὸν γενέσθαι ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἡμῖν ἐγχειρισθεῖσι πράγμασι, τοῦνεκα περὶ τῆς τῶν ὄρων ἐκκοπῆς κεφάλαιον ἀπάρξασθαι δεῖν ὠήθημεν. Πᾶσι τοίνυν τοῖς οὐκ ἀνεπιστήμοσι τῶν θείων Γραφῶν ἀρίδῃλον πέφυκεν, ὅτι σκιάν ἔχων τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, ὃ διὰ Μωσέως ἐδόθη νόμος, διὰ τὸ ἀτελὲς καὶ νηπιῶδες τῶν δεξαμένων· οὐ γὰρ οἶοί τε ἦσαν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἄρτι ἀκουσθῆναι· οἱ τῇ παροιμίᾳ τοῦ αἰῶνος τοῦδε προστετηκότες. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν αὐτὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ἡμῶν παραγέγονεν εἰς τὸ σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν· πληρώσας οὖν τὸν δοθέντα πάλαι διὰ Μωσέως νόμον, καὶ φωτίσας πάντα τὰ ἔθνη τῇ ἐπιγνώσει τῆς αὐτοῦ ἀληθείας, δέδωκεν ἡμῖν ὡς τελείοις κατεπίγνωσιν τῶν τελείων αὐτοῦ νόμων τῆς αὐτοῦ

(1) Ἡ Εἰρήνη, σύζυγος Λέοντος τοῦ Α', διόκησε τὴν βασιλείαν πρῶτον μὲν ὡς ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 780 μέχρι τοῦ 790, ὅτε ἀνέλαβε τὸ σκῆπτρον ὁ υἱὸς αὐτῆς· μετὰ δὲ τὸν εἰσαὶον αὐτοῦ θάνατον ἐβασίλευσεν ἡ Εἰρήνη, ἀπὸ τοῦ ἔτους 797 μέχρι τοῦ 802. — Τὴν Νεαράν ταύτην ἐξέδοτο ὁ Φρέερος ἐν τῷ Γραικο-Ῥωμαϊκῷ Νομίμῳ Μέρει Β'. σελ. 135—138 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, Αὐτοκράτορες, Καίσαρες, Βασίλειος, Κωνσταντίνος, καὶ Λέων, εὐσεβεῖς, ἀεισέβαστοι, πιστοί, εἰρηνοποιοί, Αὐγουστοί. Ἄλλ' ὡς ἐκ τῶν Κωδίκων 179 καὶ 192 τῆς ἐν Βενετίᾳ Βιβλιοθήκης τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐστὶν εἰκάσαι, ἡ Νεαρά· αὕτη φαίνεται μᾶλλον ἐκδεδομένη παρὰ τῆς βασιλείσης Εἰρήνης, ὡς καὶ ὁ Κ. Ζαχαρίας φρονεῖ. — Βλέπε καὶ Mortreuil Τόμ. Α'. σελ. 352.

χάριτος. Ἐν ὑποδείγματι δὲ, ἐκ μέρους τὸ ὅλον ὑποφαίνοντες, εὐαγγελικῶς φαμέν· Ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ἡμῖν δὲ καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀμαρτημάτων ἐκκόπτειν παρακελευόμενος ὁ Κύριός φησι, μὴτε ὀργισθῆναι εἰκῆ· ἐκείνοις, Οὐ μοιχεύσεις· ἡμῖν, καὶ μὴτε γυναικὶ ἐμβλέψαι, πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι· ἐκείνοις, οὐκ ἐπιορκήσεις· ἡμῖν δὲ, οὐδὲ τὸ ὀμόσαι ὅλως, περὶ οὗ ἡμῖν ἡ παροῦσα πραγματεία πεπόνηται, διὰ τοῦ ὄρκου τίκτεσθαι τὴν ἐπιορκίαν, ἣτις ἐστὶ Θεοῦ ἄρνησις. Συνήθεια δέ τις οὐ καλὴ καὶ ἀρεστὴ Κυρίῳ, εἰπεῖν δὲ μᾶλλον, ὡς τὰ πολλὰ Ἑβραϊκῆ ἕως τοῦ νῦν κεκράτηκε, τὰς στραγγαλίας τῶν φιλονεικιῶν δι' ὄρκου λύεσθαι. Τοῦ γὰρ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ καὶ τὰ πάσαι νομοθετήσαντος, διαρρήδην φάσκοντος, ὡς εἴρηται, μὴ ὀμόσαι ὅλως· ἐπομένως δὲ βοῶντος τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου, Πρὸ πάντων ἀδελφοί μου μὴ ὀμνύετε (1), ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐνδόξων καὶ μακαρίων ἡμῶν Πατέρων ἀκολούθως καὶ συμφώνως παραδεδωκότων παντὸς ὄρκου ἀπέχεσθαι, ταύτῃ τῇ θεῖᾳ νομοθεσίᾳ τὸν αὐχένα τοῦ κράτους ἡμῶν ὑποκύπτουμεν, καὶ τὴν παρὰ ταύτην κρατήσασαν παράνομον συνήθειαν ἀποπεμπόμεθα, οὐκ εὐλογον οἰόμενοι μέσον τοῦ ἐμπιστευθέντος ἡμῖν χριστιανικωτάτου ποιμνίου τὸ τοῦ ὄρκου ἄγος ἐμπολιτεύεσθαι. Εἰ γὰρ ὁ μεγαλοφωνότατος Προφήτης βοᾷ, Ἐξολοθρευθήσονται οἱ ποιοῦντες τὸν λαόν μου ἐν λόγοις ἀμαρτάνειν(2)· πῶς ἔγωγε μᾶλλον ἐν ὄρκῳ, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς, τοῖς ἀκριβῶς τὰς θείας ἐθέλουσι Γραφὰς ἐρευνᾶν, ἀναφανδὸν βοᾷ, ἀποτρέπων τὸν ὄρκον· Οὐκ ὀμείσθε, γὰρ φησι, τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἐπὶ ματαίῳ(3). Αἱ οὖν τοῦ κόσμου τούτου τροφαί, καὶ τῶν πραγμάτων συμπλοκαί, ἐπ' ἀδίκῃ πάντως καὶ ματαίῳ εἰσὶ, κατὰ τὸν εἰπόντα σοφὸν Σολομῶντα· Τὰ πάντα ματαιότης(4)· ἡμῖν δὲ, οἷς ἔπαθλα πρόκειται εὐαγγελικῶς πολιτευομένοις ἢ τῶν οὐρανῶν βασιλεία, καὶ ἡ μετ' Ἀγγέλων διαγωγὴ, ὑψηλαὶ εἰκότως καὶ αἱ νομοθεσίαι.

Δι' ὃ θεσπίζομεν, πᾶσαν δίκην καὶ συμπλοκὴν, διὰ μαρτύρων λυομένην, ἐγγράφως τε καὶ ἀγράφως, περαιοῦσθαι, ὡς

(1) Ἰακ. Ε'. 12.—(2) Ψαλμ. — (3) Λευίτ. ΙΘ', 12. — (4) Ἐκκλησ. Α'. 2°

ὑποτέτακται· ἐπὶ μὲν τῆς βασιλίδος ἡμῶν πόλεως, μνηστείας, προικῶα, ἐμφυτευτικά, ἐμπερίγραφα παντοῖα, ἀναγραφὰς ὀρφανικῶν πραγμάτων, σύμφωνα ἐφ' ἐκάστῳ πράγματι, διαλύσεις, δωρεάς, πράσεις, ἀγορασίας, δάνεια, παραθήκας, διαθήκας τε, καὶ ἐλευθερίας, καὶ εἴ τι ἄλλο παρατυγχάνει τούτοις φοικὸς κεφάλαιον, προσκληθέντων ἑπτὰ ἢ πέντε, ἐπὶ δὲ διαθηκῶν, καὶ ἐλευθεριῶν καὶ μόνων, καὶ ἕως τῶν τριῶν μαρτύρων ἀξιοπίστων, ἱερέων, ἀρχόντων, στρατευσόμενων, εὐπορίαν ἢ ἐπιτήδευμα ἔχόντων, εὐσεβῶς δηλονότι καὶ ἐν εὐλαθείᾳ βιούντων, ἐπὶ αὐτῶν τὰ τε συναλλάγματα, καὶ σύμφωνα παντοῖα, καὶ τὰ ἔγγραφα προσέρχεται· καὶ εἰ μὲν δύναται ὁ τὸ ἔγγραφον ποιῶν, δι' ἑαυτοῦ γράψαι, γραφέτω τὸ πᾶν, ὑπογραφάντων καὶ τῶν μαρτύρων, ἄνευ μέντοι τῶν προικῶων καὶ ἐμπεριγράφων παντοίων· ἐν ἐκείνοις γὰρ οἷ τε ταβουλάριοι, καὶ οἱ νομικοὶ, καὶ οἱ μάρτυρες κατὰ τὸ ἔθος γραφέτωσιν, τοιούτων ὑπογραφόντων μαρτύρων, οἷων προέφημεν. Τούτων δὲ οὕτως πραττομένων, ὁσάκις ἂν φιλονεικία γένηται ἐξ οἰουδήποτε μέρους, προσάγεσθαι τοὺς μάρτυρας καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ ἐρωτᾶσθαι αὐτούς περὶ τῶν ἐγγράφων, εἰ ἀληθινὰ εἰσι· καὶ ἐὰν συμφωνήσωσι, μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλούμενοι, καὶ λέγοντες ἀληθινὰ εἶναι τὰ προκομισθέντα ἔγγραφα, ἀποπαύεσθαι τὴν δίκην, καὶ τὸ ἐγκείμενον τῷ προκομισθέντι ἐγγράφῳ πρόστιμον ζημιοῦσθαι τὸν τὴν ἀγωγὴν ποιησάμενον παρὰ τοῦ δικαστοῦ, καὶ παρέχεσθαι τῷ διαδίκῳ αὐτοῦ· εἰ δὲ μετὰ τελευτὴν τῶν ἐν τῷ προκομιζομένῳ χάρτη μαρτύρων ἢ ἀγωγὴ τῆς δίκης γένηται, καὶ οὕτως ἀποπαύεσθαι τὴν δίκην ἄνευ ζητήσεως. Εἰ δὲ ὁ τὸ ἔγγραφον ποιῆσαι ἀπαιτούμενος ἐν τοῖς προνομασθεῖσι κεφαλαίοις, ἀγράμματος ὑπάρχει, ἢ ἐκ πάθους ἀδυνατῶς ἔχει τοῦ γράφειν, προτάσσειν αὐτὸν τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ τὰ λοιπὰ γράφεσθαι διὰ ταβουλαρίου, ἢ νομικῶν, ἢ ἐτέρων χειροχρήστων· καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ἀναγκαῖον τὸ ὑπογράψαι τοὺς μάρτυρας, γενέσθω οὕτως· εἰ δὲ μήγε, διὰ τῆς σημειώσεως τῶν ὀνομάτων αὐτῶν φανεροῦσθαι αὐτούς. Καὶ τὰ μὲν ἐγγράφως πραττόμενα, γίνεσθαι οὕτως, προσκληθέντων (ὡς εἴρηται) ζ' ἢ ε' μαρτύρων

ἀξιοπίστων, ἐπὶ δὲ διαθηκῶν, καὶ ἐλευθεριῶν καὶ μόνων, καὶ ἕως τῶν τριῶν, ἐπὶ αὐτῶν τάς τε συναλλαγὰς καὶ σύμφωνα παντοῖα περατοῦσθαι· καὶ ὅταν συμβῆ φιλονεικίαν γίνεσθαι παρ' οἰουδήποτε μέρους, ἐπιζητεῖσθαι τοὺς εὐρεθέντας μάρτυρας· καὶ ἐὰν μὲν συμφωνήσωσι τῷ ἐνάγοντι, ἀνακρινόμενοι δις καὶ τρίς παρὰ τῶν δικαστῶν, ποιείτωσαν ἔγγραφα ἐξ ἰδιοχείρου, καὶ τιθέτωσαν αὐτὰ ἐπ' Ἐκκλησίας· εἰ δὲ ἀγράμματοί εἰσι, ποιείτωσαν τοὺς τιμίους σταυροὺς, καὶ τὰ λοιπὰ γραφέτωσαν διὰ χειροχρήστων, περιέχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἢ ἀξιώματα· μάρτυς κύριος ὁ Θεός, καὶ ὁ ἱερὸς τόπος, ἐν ᾧ ἐστήκαμεν, καὶ τὰ ἔγγραφα προσάγομεν· ἀλήθειαν ἐμαρτυρήσαμεν, καὶ οὐκ ἐψευσάμεθα ἕν τι· καὶ μετὰ ταύτης ἡμῶν τῆς μαρτυρίας παραστησόμεθα τῷ φοβερῷ βήματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἀποθείη ἡμῖν τε καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἢ ἀντάμειψις κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν· ἐὰν δέ ποτε ἐν καιρῷ ἢ χρόνῳ ἀποδειχθῶμεν ψευδομάρτυρες, τὴν διὰ τῆς μαρτυρίας ἡμῶν γενομένην ζημίαν ἀποκαθιστᾶν ἡμᾶς τῷ ζημιωθέντι, καὶ εἴθ' οὕτως ὑποκεῖσθαι ἡμᾶς τῇ τῶν ψευδομαρτύρων ποινῇ, κατὰ τὸ παροιμιακῶς γεγραμμένον· Μάρτυς ἄδικος οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται κακῶν (1).

Ἐὰν δὲ διαφωνήσωσιν οἱ μάρτυρες, ἢ καὶ τὰ ἐκάτερα μέρος προσάγωσι μάρτυρας, γενέσθω ἐκλογή τῶν μαρτύρων παρὰ τῷ δικάζοντι· καὶ οἵτινές εἰσι πλείονες καὶ ἀξιοπιστότεροι, ποιείτωσαν, ὡς εἴρηται, ἰδιόχειρα, καὶ περατούσθω ἡ δίκη. Ταῦτα κρατεῖτωσαν καὶ ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι, καὶ ἐπαρχίαις· ἄνευ μὲν τῆς τῶν ὁροθεσίων φιλονεικίας, ἣν θεσπίζομεν λύεσθαι βασταζομένων τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, ἢ καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, παρὰ τῶν διοριζόντων μαρτύρων, καθὼς καὶ ἕως τοῦ νῦν ἐκράτησεν ἡ συνήθεια· προδήλως μὴ ὀμνούντων αὐτῶν, ποιούντων δὲ ἀσφαλείας ἔγγραφα, ὡς προεῖρηται.

(1) Παροιμ. 10', 5. 9.

Β'. Ο ΑΥΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΘΕΜΙΤΩΣ

*Συναπτομένων ἀπὸ τρίτου γάμου καὶ ἐπέκεινα, καὶ περι-
των συναπτομένων ταῖς ἰδίαις δούλαις (1).*

ΕΙΡΗΤΑΙ τῷ θεόπτη Μωϋσῆ περὶ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ
Θείᾳ Γραφῇ· Ἐπ' αὐτοῖς οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐκ
ἔστιν ἀφελεῖν (2). Τὰ οὖν προειρημένα ἐν τῷ β' τίτλῳ, ὡς ἐπό-
μενα τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ Παύλῳ περὶ τῶν γαμικῶς ἐνθέσιμῳ
συναπτομένων, ἕως γὰρ δευτέρου συναικεσίου μνήμην πεποίη-
ται, καὶ περὶ ἐτέρου οὐδαμῶς ὡς παράνομα καὶ κτηνώδη, ἤδη
τὴν κύρωσιν ἔλαθε· διὸ ὀρίζομεν παντὶ τρίτον συνοικέσιον
καὶ ἐπέκεινα μὴ γίνεσθαι, ὡς ἀλλότρια τῆς θείας ἀποστολικῆς
διατάξεως, καὶ ξένα τῆς χριστιανικῆς ἀγχιστείας· μήτε μὴν
τάς οικετικὴν τύχην λαχούσας κῆρας ἀποικίζεσθαι εἰς γαμικὴν
γνησιότητα, ἢ καὶ ὀνομάζεσθαι αὐτάς συζύγους, καὶ μάλιστα
τοὺς ἐν ὑπεροχῇ καὶ ἀξία ὄντας· ἐὰν γὰρ πλημμελήσῃ τις ἀπὸ
τοῦ παρόντος, παράνομον εἶναι τὸ συνοικέσιον, καὶ τοὺς τι-
κτομένους ἐκ τῶν τοιούτων γάμων παιδας νόθους τυγχάνειν.

(1) Τὴν Νεαράν ταύτην ἐξέδοτο πρῶτος ὁ Κ. Ζαχαρίας (Delineatio σελ. 115). Ὁ Κ. Witte ἀποδίδει αὐτὴν Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι· ἀλλὰ φρονοῦμεν πιθανωτέραν τὴν τοῦ Κ. Ζαχαρίου γνώμην, ὅτι ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Εἰρήνης. Τοῦτο πρὸςθεύει καὶ ὁ Κ. Mortreuil (Τόμ. Α'. σελ. 354), ὅπερ ἄλλως ἐκ τοῦ Κώδικος 179 τῆς Εἰθιμισθῆκης τοῦ ἀγίου Μάρκου ἐνισχύεται. — Βλέπε καὶ τὴν ἐπομένην Νεαράν Βασιλείου τοῦ Μακεδόνο, καὶ Τόμον ἐνώσεως σελ. 3 ταῦ παρόντες Τόμου.

(2) Δευτερ. 1β', 32.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (1).

Α'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι πρὸς τέταρτον γάμον ἐλθεῖν.

ΗΔΗ μὲν τοῖς ἀρχαίοις γέγραπται νόμος, καὶ πρὸς γε παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστινιανοῦ κεκύρωται, δι' οὗ καὶ μέχρι τετάρτου γάμου παρεκτείνεται τοῖς βουλομένοις τὰ συνοικέσια· ἴσως καταστοχαζομένου, ὡς τοῖς πολλοῖς εἰκὸς τοῦτο συμβαίνειν, τὸ ταχέως τὸ συνοικοῦν πρόσωπον αὐτοῖς ἀποβάλλεσθαι, ἢ καὶ νέους ἔτι τοῦτο παθεῖν, καὶ οὐδὲ ἀνθίστασθαι πρὸς τὰς τῆς φύσεως ὁρμὰς· ὥστε τούτοις συμβαίνειν, τῶν σωφρόνων μὲν γάμων ἀποτρέπεσθαι, φοιτᾶν δὲ εἰς τινὰς μίξεις ἀπηγορευμένας. Ἐχρῆν δὲ καὶ ἡμᾶς, ὡς τῆς αὐτῆς φύσεώς τε καὶ ἀσθενείας κεκοινωνηκότας, ἐν τούτῳ τοῖς παλαιοῖς ἐμμεῖναι νόμοις· ἀλλ' ὀρώμεν θεῖον νόμον ἡμᾶς εἶργοντα. Διὰ τοῦτο ἡ ἡμετέρα γαληνότης ταῖς ἀνειμέναις τῶν ἐρώντων ἐπιθυμίαις ἐπιθεῖναι χαλινὸν βουλομένη, τοσοῦτον ἀπαγορεύει τὸ πρὸς τέταρτον συνοικέσιον ἀφικέσθαι τινὰ, ὥστε καὶ τοῦς εἰς τρίτον ἐλθόντας τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς παραπέμπει κανόσιν. Ὡστε οὖν τὰ αὐτὰ δίκαια προβαίνειν καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου συνοικεσίου, ὅποσα καὶ ἐπὶ τοῦ τετάρτου, ἔστω νῦν πᾶσι κατάδηλον, ὡς, εἴ τις τολμήσειε πρὸς τέταρτον γάμον, τὸν οὐ γάμον, ἐλθεῖν, οὐ μόνον ἀντ' οὐδενὸς ὁ τοιοῦτος νομιζόμενος γάμος λογισθήσεται, οὔτε οἱ ἐξ αὐτοῦ τεχθέντες παῖδες γνήσιοι γνωρισθήσονται, ἀλλὰ καὶ ταῖς ποιναῖς τῶν μεμολυσμένων τοῖς τῆς πορνείας ῥυπάσμασι καθυποβληθήσεται, ἀπ' ἀλλήλων δηλονότι τῶν τοιούτων προσώπων διίσταμένων (2).

(1) Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ἐξ εὐτελοῦς μὲν καταγωγῆς, ἀλλὰ νέας δυναστείας ἀρχηγός, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 867 μέχρι τοῦ ἔτους 885. Ὁ Βασίλειος ἀνύψωσε τὸ Βυζαντινὸν κράτος, νικήσας πολλάκις τοὺς Σαρακηνούς καὶ τοὺς Βουλγάρους, καὶ ἐνισχύσας τοὺς νόμους καὶ τὴν δικαιοσύνην. — Ἡ παρούσα διάταξις καὶ αἱ ἐπόμεναι ἐλήφθησαν προδήλως ἐκ τοῦ Προχείρου Νόμου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ. Ζαχαρίου κατὰ πρῶτον δημοσιευθέντος κεφ. 22, 23, 25, 26 καὶ 27 τοῦ Δ' Τίτλου, ἃ εὔρηται καὶ παρ' Ἀρμενοπούλου.

(2) Ὅρα τὴν προηγουμένην Νεαρὰν τῆς Εἰρήνης.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΕΞΕΙΝΑΙ ΠΑΛΛΑΚΗΝ ΕΧΕΙΝ.

ΕΠΕΙΔΗ παρά τοῖς παλαιοῖς ἀνειμένην εὕρομεν τὴν κοινω-
νίαν τῆς παλλακῆς πρὸς τὸν βουλομενον αὐτῇ κοινωνεῖν, οὐκ
ἔδοξεν ἡμῖν ἀμνημόνευτον ἔασαι ταύτην τὴν νομοθεσίαν, ἵνα
μὴ καταχραίνηται ἡμῶν ἡ πολιτεία γάμοις οὐκ εὐπρεπέσιν.
Ὅθεν κελεύομεν, ἀπὸ τοῦ νῦν μηδενὶ ἐξὸν ὑπάρχειν, παλλακί-
δα ἐν τῷ ἰδίῳ κατέχειν οἴκῳ· μικρὸν γάρ, ἢ οὐδὲν διαφέρειν
τῆς πορνείας αὐτὸ νομίζομεν. Ἄλλ' εἰ βούλοιτο αὐτῇ κοινωνεῖν,
γαμικὸν ποιείτω πρὸς αὐτὴν συνάλλαγμα, κατὰ τὴν τοῦ νό-
μου ἀκρίβειαν. Εἰ μέντοι γε ἀναξίαν αὐτῷ ταύτην κρίνοιτο
γυναῖκα ἔννομον κεκλήσθαι, μηδεμίαν πρὸς αὐτὴν κατὰ συνου-
σίαν ἐχέτω κοινωνίαν, ἀλλὰ ταύτην ἀποδιωκέτω, καὶ λήψοιτο
ἢν ἂν ἐαυτῷ κρίνοιτο λυσιτελέσ· εἰ δὲ σωφρόνως εἰοῦν αἰρεῖται,
εὐκταῖον ἡμῖν τοῦτο (1).

Γ'. ΤΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΑΖΟΝΤΑΙ ΓΑΜΕΙΝ Η ΜΗ.

ΚΑΤΑ τὰ παρ' ἡμῶν ἀρτίως εὐσεβῶς νομοθετηθέντα, ὁ ἐν
σωφροσύνῃ διάγων μὴ ἀναγκαζέσθω πρὸς γάμον ἐλθεῖν παρὰ
τοῦ ἰδίου πατρὸς, κἂν ὑπεξούσιός ἐστιν· ὁ δὲ υἱὸς ὑπεξούσιος,
ἀσώτως πολιτευόμενος, μὴ παραιτείσθω γάμον.

Δ'. ΜΗ ΔΕΙΝ ΛΑΘΡΑ ΓΙΝΕΣΘΑΙ ΤΑΣ

γάμων ἱερολογίας.

ΜΗΔΒΙΣ μυστικῶς στεφανούσθω, ἀλλὰ παρόντων πλειόνων·
ὁ γὰρ τοῦτο κατατολμήσας ἐργάσασθαι, σωφρονιζέσθω τιμω-
ρούμενος, δηλονότι τοῦ ἱερέως, ὡς ἐν τοῖς ἀπρεπέσιν ἑαυτὸν πα-
ρεμβάλλοντος, τὰς ἀξίας εὐθύνας εἰσπραττομένου, κατὰ τὴν
τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων διάταξιν.

(1) Τὰ αὐτὰ διαλαμβάνει καὶ ἡ ιγ' Νεαρά Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΑΠΟ ΠΡΩΤΟΥ ΓΙΝΕΣΘΑΙ ΠΑΣΑΣ

Τὰς ἐκδόσεις. Γέγονε δὲ αὕτη ἐν ἔτει ,συκζ' καὶ ἐναπετέθῃ τῷ ὀρφανοτροφείῳ (1).

ΠΑΣΑ κήνσευσις ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος, ἐκτεθεῖσα, ὑποτελεεῖς πάντας τοὺς ὁμογενεῖς παρεσκεύασεν· ὅθεν καὶ τὰ δημόσια τέλη ἀνεφύησαν. Ἀπὸ οὖν τῶν τελουμένων δημοσίων ἐμφυτευτικῶν τελεσμάτων ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει, ὁ πρὸ ἡμῶν βασιλεὺς Ἰουστῖνος ἐν τῷ τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων εὐχαγεῖ σεκρέτῳ τοῖς ὀρφανοτροφείου, σὺν ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ δωρεαῖς, καὶ υμγ'. νομισμάτων ἐτήσιον δημόσιον τέλος προαφιέρωσεν, ἐντάξαςρο, κατὰ τὴν ἐναποκειμένην αὐτοῦ ἱερὰν νομοθεσίαν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ μεγάλη Ἐκκλησίᾳ, τὰ τοῦ ὀρφανοτροφείου μόνᾳ ἀνεκποίητα εἶναι, καὶ ἐπὶ προσώποις τρισὶν ἐκδίδοσθαι. Ὑστερον δὲ πρὸς τῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ τέλει, καὶ τὸν τῆς δωρεᾶς τῶν υμγ' νομισμάτων χρυσόβουλλον λόγον ἐξέθετο, καὶ δι' αὐτοῦ καλῶς καὶ δικαίως τὸν περὶ τῆς κατοχῆς καὶ νομῆς χρόνον· ὃν καὶ εἰς χεῖρας λαβοῦσα ἡ γαληνότης ἡμῶν, τὰ παρ' ἐκείνου καλῶς διορισθέντα εἰς νόμον ἐξέθετο, καὶ κρατεῖν αὐτὸν εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντάς καὶ δικνεκεῖς χρόνους παρεκελεύσατο. Ἐνθεν τοι καὶ διορίζεται, ἀπὸ πρώτου προσώπου εἰς πρῶτον κατέχεσθαι τὰ ἐκδιδόμενα, καὶ δεσπάζειν ἀκωλύτως, καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπὸ πρώτου προσώπου, εἰς πρῶτον ἀνακάμπτειν τὸν κατέχοντα, καὶ παρέχειν διπλοῦν τὸ τελούμενον ἐμφυτευτικὸν τέλος, καὶ τὴν συνήθειαν.

(1) Λέων ὁ Σοφὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 886 μέχρι τοῦ ἔτους 911, κατὰ δὲ τὸ 910 προσελάβοντο κοινὸν τῆς βασιλείας καὶ Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν τοῦ Λέοντος. — Ἦν παροῦσαν Νεαρὰν, μὴ περιλημμένην ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν ΡΙΓ'. Νεαρῶν τοῦ Λέοντος, ἀποδίδωσιν ὁ Κ. Μορτρέλιός (Τόμ. Β': σελ. 334) Ῥωμανῷ τῷ Λεκαπηνῷ, εἰς ὃν ἀνάγεται τὸ ἔτος ,συκζ'.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (1).

Α'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΟΥΣΙΩΣ ΦΟΝΕΥΟΝΤΩΝ,

Και τῇ Ἐκκλησίᾳ προσφευγόντων, ὥστε αὐτοὺς μὴ δέχεσθαι.

Π ΤΟΥ Μωσέως νομοθεσία κατὰ τοῦ ἀνδροφόνου ἀποφαίνεται, ὅτι ἐκ τῆς θυσιαστηρίου λήψῃ αὐτόν (2). Τούτῳ γοῦν τῷ νόμῳ καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς καὶ ἡμέτερος κατακολουθῶν, τρανῶς ἐγκελεύεται, μοιχοῖς, καὶ παρθένων ἄρπαξι, καὶ ἀνδροφόνους, καὶ φαρσί, τόπον ἀσυλίας πρὸς καταφυγὴν μὴ εἶναι· ἢ γὰρ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια τοῖς ἀδικουμένοις, οὐχὶ τοῖς ἀδικοῦσι δίδεται. Ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦτο νομοθετήσας ἐν βασιλεῦσιν αἰίδιμος Ἰουστινιανὸς, ὁ καὶ τὸν πανθαύμαστον τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κατασκευάσας ναὸν, δέδωκε προνόμιον αὐτῷ δὴ τῷ ἱερῷ τεμένει, τόπον ἀσυλίας ἔχειν, οὐ πάντως αὐτὸς τὰ ἑαυτοῦ δι' ἀλλήλων ἀνατρέπεσθαι παρεσκεύασε. Νομοθετήσας γὰρ, μοιχοῖς, καὶ ἀνδροφόνους, καὶ παρθένων ἄρπαξι, τόπον ἀσυλίας μὴ εἶναι, οὐδὲν ἐν ντίον ὕστερον ἔφη, τοῖς τοιούτοις προσώποις εἶναι τόπον εἰπὶν ἀσυλίας, ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ κατασκευασθέντι ναῷ· ἀλλ' οἶμαι, ὡς εἴ τις τῶν εὐσεβῶς καὶ φιλοθέως ἐπισκοποῦντων τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, αὐτόν τε τὸν γεγραμμένον νόμον, καὶ τὸν διορισμὸν περὶ τῆς ἀσυλίας, πρόσφορον ποιούμενος τὴν ζήτησιν, συμβιβάσειε, τὴν ἀρμόδιον ἂν εὔροι πρὸς τὰ συμπίπτοντα τῶν πραγμάτων ἀπόφασιν, καὶ συντηρήσει μὲν τὴν ἀσυλίαν, ἐν αἷς ὑποθέσεισι κεκανόνισται, παρόψεται δὲ ταύτην, ἔνθα μὴ δίκαιον εἶναι τόπον ἀσυλίας. Ἐπεὶ δὲ πολυσχιδῆς καθίσταται τις ὁ τῆς μαιφονίας τρόπος, ἢ γὰρ ἐκουσίως, καὶ ἀπὸ προνοίας, καὶ παρασκευῆς ἀμαρτάνει τις, ὡς ὁ εὐτρεπίζων ξίφος εἰς τὸ φονεῦσαι ἄνθρωπον· ἢ ἀπὸ θυμοῦ, ὡς ἐν ἐφόδῳ, ὅτε σκοπεῖται καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπιφερόμενον ὄπλον, καὶ ἢ ἐγχειρήσις· ἢ κατὰ τύχην, ὡς ἐν κυνηγεσίῳ, ρίψας μὲν κατὰ θηρὸς τὸ βέλος,

(1) Κωνσταντῖνος Ζ' ὁ Πορφυρογέννητος, υἱὸς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 912 μέχρι τοῦ ἔτους 959.

(2) Ἐξέδ. ΚΑ', 14.

ἄνθρωπον δὲ ἀναιρήσας ἐξ ἀγνοίας· ἢ ἐν μάχῃ, μετὰ χειρὸς πλήξας, ἢ ἀπὸ μέθης τινὰ φονεύσας, ὅστις καὶ ἐπὶ πενταετίαν ἐξορίζεται· πρὸς τὰς τοιαύτας διαιρέσεις, καὶ τὰς κατὰ μέρος αἰτίας, ἔχομεν σαφῶς καὶ κατὰ τὸ προσῆκον καὶ τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἀπόφασιν· καὶ ὁ μὲν κατὰ ἀγνοίαν φονεύων, οὔτε τὸν κατὰ τῶν ἀνδροφόνων δέδοικε νόμον, οὔτε ἀσυλίας χρῆζει· ὅ, περ καὶ ὁ ἀπὸ τρυφῆς ἀνελὼν, καὶ ὁ μὴ ἐσχηκῶς γνώμην τοῦ φονεῦσαι, ἐὰν φονεύσῃ· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις περιίσταται. Ἐκεῖνο δὲ ἐστὶ τὸ πολυθρύλλητον ζήτημα, τὸ περὶ τοῦ ἐκούσιου καὶ ἐκ προαιρέσεως καὶ προθέσεως φόνου. Τοῦτον γὰρ τὸν ἐκούσιον φόνον οὔτε ἡ Μωσέως νομοθεσία συγχωρεῖσθαι ἀξιοῖ, οὔτε ἡ Ῥωμαϊκὴ, ἢ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀποδεχθεῖσα, οὔτε τις εὐσεβῆς λογισμὸς ἀνέχεται, τὸν κατὰ τοσοῦτον ἀδίκησαντα ἵνα καὶ ξίφος εὐτροπέσῃ, καὶ διαμελετήσῃ τὸν τοῦ πλησίον θάνατον, καὶ τοῦτον τελέσῃ, χρήσασθαι τῇ ἐκ τοῦ ἱεροῦ βοθηείᾳ· οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι τῶν εὐσεβῶς διανοουμένων· ἀλλὰ δυνατὸν, ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς νόμους τηρηθῆναι, καὶ φυλαχθῆναι τὸ τῆς Ἐκκλησίας προνόμιον. Ἦνίκα γὰρ ἂν ἄνθρωπος ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐγκαταλειφθεῖς, ἀνθρώπου διαμελετήσῃ θάνατον, καὶ τοῦτον ἀπαρτίσῃ, καὶ ἀφανῆς καὶ ἀνέγκλητος γένηται ὁ παρ' αὐτοῦ καταρτισθεὶς φόνος, εἰς ἑαυτὸν δὲ γενόμενος μετρήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ τουληθέντος πτώματος, καὶ πρὸς ἐξαγόρευσιν ὀρμήσῃ, λογίζεται δὴπου, ποίῳ τρόπῳ ταύτην ἀσφαλῶς ποιήσῃται· καὶ λογιζόμενος, εὐρίσκει πάντως, ὅτι τοῦ ἐρευνημένου ἀφανοῦς θανάτου παρ' αὐτοῦ ἐξαγγελλομένου φωρᾶται· καὶ φωραθεὶς ὡς ἀνδροφόνος ἐκ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ προσφόρου ἄρχοντος, ἢ συλλαμβάνεται, ἢ καὶ διὰ ταῦτα εἰς τὸ ἱερόν εἰσερχόμενος, καὶ τῷ ἱερεῖ προσερχόμενος, καὶ πανταχόθεν ἔχων τὸ ἀσφαλές, ποιεῖται τὴν ἐξαγόρευσιν, τυχὸν οἷῳ τρόπῳ, καὶ οἷα μηχανῇ τὴν τοῦ φονευθέντος κατήρτισεν ἀγνοουμένην σφαγὴν, καὶ ἐπιτυχάνει τῆς ἀφέσεως· αὕτη γὰρ καὶ ἐστὶν ἀληθῶς, καὶ λέγεται ἐξομολόγησις, ἢ τοῦ κεκρυμμένου παραπτώματος ἀυθίρετος δήλωσις· ἢ δὲ περὶ τῆς φανεραῆς καὶ προδήλου πράξεως καὶ μισοφονίας συγκατάθεσις, πῶς καὶ λεχθήσεται ὅλως ἐξομολόγησις; Ἐκ τοῦ

(TOM. E')

17

τοιούτου οὖν συνάγεται καὶ τηρεῖται καὶ ἡ τοῦ νόμου ἀπόφασις, καὶ ἡ τοῦ ἱεροῦ ἀσφάλεια· εἰ δὲ αὕτη [μὴ] οὕτω διορισθεῖη, μάχεται πάντως ἑαυτῷ ὁ τοὺς νόμους ἀθροίσας καὶ γράψας Ἰουστινιανὸς, νομοθετήσας μὲν, ἀνδροφόνους μὴ εἶναι ἀσυλίαν· ἐν δὲ τῷ παρ' αὐτοῦ συστάντι ἱερῷ ἀσυλίαν ἔχειν λοιπὸν τοὺς ἀνδροφόνους.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΟΥΣΙΩΣ ΦΟΝΕΥΟΝΤΩΝ,

Δευτέρα νομοθεσία, δεχομένη μὲν αὐτοὺς κατὰ συμπάθειαν, παρὰ δύναμιν τῆς πρώτης, ἀειφυγία δὲ, καὶ περιουσίας ἐκπτώσει καταδικάζουσα.

ΤΑΥΤΑ νομοθετεῖν προηρήμεθα νῦν, τὸ μὲν αὐστηρὸν τῆς πρὸ ταύτης νομοθεσίας τῆ φιλανθρώπων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἐπιτιμῆσει μεταβάλλοντες, τὸ ἀπόλυτον δὲ καὶ ἀνετον τῶν ἑξαμαρτανόντων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πρὸς μίμησιν εὐκολον, οὐ μόνον τῷ καταδέσμῳ τῶν ἐπιτιμιῶν ἐξιώμενοι, ἀλλὰ καὶ τῆς προσηκούσης τῷ φονευτῇ περιουσίας μικροῦ δεῖν ἐκπτώσει· τοῖς μὲν ἀνδροφόνους αὐτοῖς, σωτηρίαν, τῷ κοινῷ δὲ τῆς πολιτείας, τὸ μὴ πρὸς τὸν ὅμοιον τινα ζῆλον ἐλθεῖν, κατὰ τὸ λυσιτελὲς προμηθούμενοι· ὡς ἂν δι' ἀμφοτέρων καὶ τὸ δίκαιον σώζηται, καὶ τὸ τῶν Ἐκκλησιῶν μέγα καὶ θεῖον συντηρῆται προνόμιον, καὶ τὸ πολὺ τῆς μιμήσεως ἀναστέλληται ταῖς τούτων ἀσφαλείαις. Τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς τοῦ φονέως διαγωγῆς, καὶ τῆς εἰσέτι βιώσεως, καθὼς ἡ κανονικὴ ἀκρίβεια τυπώσει, διοικεῖσθαι κελεύομεν· ἀειφυγία δὲ αὐτὸν διὰ τῆςδε τῆς νομοθεσίας καταδικάζομεν τοῦ τόπου, καθ' ὃν γέγονεν ἡ πλημμέλεια τοῦ φονικοῦ μιάσματος, τοῦτο μὲν, κολαζούσθαι τὸν ἁμαρτήσαντα, τοῦτο δὲ, μὴ πλείονα τῆς ἀνίας καὶ τοῦ ἀλγήματος αὔξησιν τοῖς τῷ πεφονευμένῳ διαφέρουσι κατεργαζομένη· ἴσως δὲ καὶ ἀμφοτέρων οὐκ ἀσυμφόρως, ὡς ἂν μὴ ποτε τοῦ λελυπηκότος συνεχεῖ ὀράσει, καὶ τῆ τοῦ προαποβεβιωκότος μνήμη εἰς αὐθαίρετον ἐκδίκησιν οἱ προσήκοντες αὐτῷ παρορμώμενοι, κακῶ τὸ κακὸν ἐξιάσασθαι πειραθῶσι, καὶ διπλοῦν ἐργάζωνται τὸ πτῶμα τῆς μαιφονίας. Ἐστω μὲν οὖν ἀειφυγία πάντως ὁ φο-

νεὺς ἐκεῖθεν καταδικαζόμενος, καὶ μηδέποτε περινοστῶν ἐκεῖ, καὶ ἀυλιζόμενος ἐν τῇ γῆ, ἢ ἔχανε τὸ τοῦ ἀδίκως ἀναιρεθέντος ἀδελφοῦ ὑποδέξασθαι αἷμα. Καὶ τοῦτο πρῶτον μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτίμησιν τὸ κατάκριμα δεχέσθω· πρὸς τούτῳ δέ, καὶ τῆς οἰκείας ἔκπτωσιν ὑφιστάσθω περιουσίας, οὐ τῷ δημοσίῳ προσκυρουμένης· εἰ γὰρ ὕπεστι γαμετὴ τῷ φονευτῇ, τὴν τε προῖκα δεῖ καὶ τὰ οἰκεῖα πάντα κομίζεσθαι ταύτην, καὶ ἔτι τὴν πρὸ τοῦ γάμου δωρεάν· εἰ τύχη δὲ καὶ θεώρητρον ὑποσχεθεῖς, ἢ ἄλλο τι, καὶ τούτου πάντως ἔχειν τὴν ἀνάληψιν, καὶ τὴν κυριότητα, παίδων μὴ ὑπόντων· εἰ δὲ ὕπεις παῖδες, τῆς χρήσεως τῶν γαμικῶν κερδῶν ἀπολαύειν αὐτὴν, πασῶν τῶν ἐπὶ τούτοις νομικῶν παρατηρήσεων συντηρουμένων· τῶν δὲ παίδων ἐκ τῆς ἄλλης πατρῴας περιουσίας τῷ τρίτῳ κληροδοτούμενων. Καὶ εἰ μὲν ὁ φονεὺς οἰκεῖα προθέσει, ἢ τῇ τῶν κανονιζόντων αὐτὸν συμβουλίᾳ καὶ δοκιμασίᾳ πρὸς τὸν μοναχικόν, τὸ πρότερον ἀποσκευαζόμενος μῦσος, μετέλθοι βίον, λαμβάνειν τὸ μοναστήριον τὸ τρίτον μέρος τῆς αὐτοῦ περιουσίας, τοῦ λοιποῦ τρίτου μέρους τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις φυλαττομένου τοῦ τελευτήσαντος, εἰς μικρὰν παραμυθίαν τῆς ἑαυτῶν δυσκληρίας· εἰ δὲ οὐχ ὕπεις τῷ πεφονευμένῳ παῖδες, τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς ἀνιούσιν ἐξ ἴσου διαιρουμένου τοῦ τοιούτου τρίτου· γυναικὸς δὲ τοῦ βίου προαπελθούσης, καὶ παιδῶν ὄντων, τούτους προτιμᾶσθαι τῶν ἀνιόντων· εἰ δὲ μήτε παῖδες, μήτε γυνή, μήτε ἀνιόντες εἰσὶ τῷ ἀνηρημένῳ, τοὺς ἄλλους ἐκ τοῦ νόμου καλουμένους συγγενεῖς, καὶ πρὸς τὴν δῆλωσιν μὴ ῥαθυμήσαντας τοῦ ἀδικήσαντος, λαμβάνειν τὸ τρίτον· εἰ δὲ πρὸς τὸν μοναχικόν ὁ φονεὺς μὴ μετέλθοι βίον, οὐ τὸ τρίτον, ἀλλὰ τὸ δῆμοιον τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ περιουσίας, κατὰ τὴν εἰρημένην διάταξιν, τῷ τοῦ πεφονευμένου κληροδοτεῖσθαι μέρος. Καὶ πρὸς τούτῳ, μηδέποτε μηδένα τοιούτῳ ἐγκλήματι ἐαλωκότα, ἢ πολιτικὴν, ἢ ἄλλην τὴν οἰανοῦν ἀρχὴν ἢ πρᾶξιν μεταχειρίζεσθαι, μηδὲ θείας ἀντιγραφῆς ἀξιούμενον· ἀλλ' εἶναι παντοίως ἀτίμους, οἷς καὶ τὸ ζῆν μόνον φιλανθρώπως συγκεχώρηται· πλὴν τοὺς μὲν περιουσίᾳ κακίας μελέτην θεμένους τὴν τοῦ πλησίον σφαγὴν, καὶ αὐτὸ τοῦτο προευνρε-

πισαμένους καὶ παρασκευασμένους ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς εἰς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον, πάντως ἀποκαίρεσθαι, καὶ μοναχοῖς ἐγκαταλέγεσθαι· καὶ οὐ μόνον τὸν ἐπ' αὐτοῖς δοκιμασθέντα χρόνον τῆς μετανοίας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν μοναστηρίῳ διοικονομεῖσθαι· τοὺς δὲ ἄλλως, ἔκουσίως μὲν ἀνηρηκότας, προπετεία δὲ καὶ συναρπαγῇ ἀλογίστου θυμοῦ, οὐ μελέτη καὶ προπαρασκευῇ καὶ προβουλίαις τὰ τῆς μαιφονίας ἐπιδειξαμένους, τὴν μὲν ἀειφυγίαν πρὸς ἅπανσι τοῖς ἄλλοις ὑφίστασθαι, οὐ μέντοι γε τὸν μονῆρη βίον αἰρεῖσθαι καταναγκάζεσθαι· οἱ τύποι δὲ τῆς στρατείας, ἦτοι αἱ ὑπὲρ τοῦ στρατεύειν οἰκονομίαι, πρὸς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ παραπεμπέσθωσαν· εἰ δὲ μὴ ἔχει ὁ φονεὺς κληρονόμους, ἕτεροι τοὺς τῆς στρατείας τόπους λαμβάνοντες, καὶ εἰς τὴν στρατείαν ὑπηρετήσουσι.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ (1).

Η ΝΕΑΡΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

‘Ολόκληρος, ἦν κατὰ τὸ ἄ. ἔτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἦτοι κατὰ τὴν ζ’. ἐπιρέμησιν τοῦ ςυβ’. ἔτους ὑπηγόρευσε Σίμων πατρίκιος καὶ πρωτασηκρήτις, περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μοναστήρια, καὶ γηροκομεῖα, μήτε πλατύνεσθαι διὰ τῶν κτημάτων τοὺς εὐαγεῖς οἴκους.

Ο ΤΟΥ Θεοῦ Πατρὸς Λόγος πολὺν τινα λόγον τῆς ἡμῶν ποιούμενος σωτηρίας, καὶ δεικνὺς ὅπως ἡμῖν ἔσται, καὶ τίνων μὲν ἀπεχομένους, ποίων δὲ δεῖ ἔχομένους ταύτης ἐπιτυχεῖν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τῶν πολλῶν κτήσιν ἐπεικῶς πρὸς ταύτην ἐδειξεν ἐμποδίζοντα, δύσκολον εἶναι τοῖς πλουσίοις τὴν τῆς βασιλείας εἰσὼν εἰσοδόν, καὶ τοσοῦτον ἀπερίττους εἶναι βουλούμενος, ὡς μὴ μόνον ῥάβδον ἡμῖν, καὶ πήραν, καὶ χιτῶνα τὸν δεῦτερον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν φημι τὴν εἰς αὔριον ἀπογορεῦσαι τῆς τροφῆς μέριμναν. Ἄρτι δὲ βλέπων τὴν περὶ τὰ μοναστήρια, καὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα σεμνεῖα περιφανῆ νόσον, (νόσον γὰρ ἐγὼ τὴν ἀπληστίαν ταύτην καλῶ,) οὐκ οἶδα τίνα δὴ τοῦ κακοῦ θεραπείαν ἐπινοήτω, ἢ πῶς κολάσω τὴν ἀμετρίαν· τίσι γὰρ πειθόμενοι τῶν Πατέρων, ἢ πόθεν λαβόντες τὰς ἀφορμὰς, πρὸς τοσαύτην περιττότητα, καὶ μανίας ψευδεῖς (κατὰ τὸν θεῖον φάναι Δαυὶδ) ἐξήχθησαν; γῆς πλέθρα μυρία, φιλοτίμους οικοδομὰς, ἵππων ἀγέλας, βοῶν, καμήλων, ἄλλων κτηνῶν ἀριθμοῦ κρειττόνων, ὅσαι ὥραι κτᾶσθαι σπουδάζοντες, καὶ τὴν ὅλην μέριμναν τῆς ψυχῆς περὶ αὐτὰ κατατείνοντες, ὥστε κατ’ οὐδὲν τοῦ κοσμικοῦ βίου καὶ πολλαῖς φλεγμαίνοντος ταῖς φροντίσι τὰ μοναχικὰ ταυτὶ διαφέρειν· καίτοι γε τῶν θεῶν λογίων ἀπεναντίας τούτοις ἡμῖν φθεγγομένων, καὶ φροντίδων

(1) Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 962 μέχρι τοῦ ἔτους 969. — Ὁρα δὲ καὶ Νεαράν Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου σελ. 270 τοῦ παρόντος Τόμου, καὶ Ἑρμηνείαν τοῦ Βαλασαμῶνος εἰς τὸν Καν. Α΄. τῆς ΑΒ΄. συνόδου, σελ. 652 τοῦ Β΄. Τόμου.

τοιούτων ἀπηλλάχθαι τὸ σύνολον διακελευομένων· Μὴ μεριμνήσητε, γὰρ φησι, τί φάγητε, ἢ τί πίνητε· καὶ τὸ τῶν πετεινῶν παράδειγμα εἰς ὄνειδος ἡμῖν προτιθέντων. Τί δὲ καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος; Αἱ χεῖρες αὐται, φησὶν, ἐμοὶ τε καὶ τοῖς σὺν ἐμοὶ διηκόνησαν(1)· καί· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα(2). Τὸν βίον ὄρα μοι τῶν θεῶν Πατέρων, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ, φημί, τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῶν ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ γῆς λαμψάντων, καὶ τοῦτον οὕτω λιτὸν εὐρήσεις, οὕτως ἀπέριττον, ὡς σχεδὸν μόνη ψυχῇ ζῶντας αὐτοὺς ὑποφαίνειν, καὶ τῆς τῶν Ἄγγέλων ὥσπερ παραψαύοντας αὐτίας· ἄλλως δὲ τοῦ Χριστοῦ βιαστὴν ὑπάρχειν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν λέγοντος, καὶ βιαστὰς ἀρπάζειν αὐτήν(3), καὶ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖν ἡμᾶς εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν(4), ὅταν ὄρω τοὺς πρὸς τοιοῦτον βίον χωρεῖν ἐπαγγελλομένους, καὶ τῇ ὑπαλλαγῇ τοῦ σχήματος ὥσπερ σημειουμένους τῇ πολιτείᾳ, σφόδρα τοῦ ἐπαγγέλματος καταψευδομένους, καὶ ἀντιφθεγγόμενους τῷ σχήματι, οὐκ οἶδα πῶς οὐχὶ σκηνὴν καλέσω τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰς βλασφημίαν χωροῦν ἄντικρυς τοῦ ὀνόματος εἶποιμι τοῦ Χριστοῦ. Ἐπεὶ οὖν οὔτε ἀποστολική τις, οὔτε πατρικὴ νομοθεσίς, ἢ τῶν πολυπλέθρων τούτων ἀγρῶν καὶ τῶν χωρίων κτῆσις τῶν οὕτως ὑπερφυῶν, καὶ φροντίδων πλῆθος ὑπὲρ τοὺς καρποὺς γενναῖν πεφυκότων, (πῶς γὰρ οὐ; εἴ γε τούτων μὲν ἡ σπουδὴ, τὸ συνωδὰ πρᾶξαι τε καὶ διδάξαι ταῖς τοῦ Χριστοῦ ἐντολαῖς· ἐντολὴ δὲ Χριστοῦ, οὐχὶ ἡ τῶν ὑλικῶν κτῆσις, ἀλλ' ἐκ διαμέτρου μᾶλλον ἢ τῶν τοιούτων ἀπόκτησις· εἴπερ ἐκείνου, τὸ πωλεῖν τὰ ὑπάρχοντα, καὶ διδόναι τοῖς πτωχοῖς,) πρόδηλόν ἐστιν, ὡς οὐ φιλαρέτου ταῦτα πολιτείας, οὐδὲ ἀκριθείας, ἀλλὰ χρείας σωματικῆς μᾶλλον, πρὸς τὸ βιοτικώτερον, οἴμοι, τῶν πνευματικωτέρων ἀποκλινάντων. Ἢ χρεία δὲ τῷ χρόνῳ προῆλθεν εἰς ἀμετρίαν, ὥσπερ φιλεῖν οἶδε τα χεῖρω διὰ μικρᾶς ἀφορμῆς καὶ τῆς τυχούσης εἰς μέγα χωρεῖν. Τί τοίνυν παθόντες οἱ ἄνθρωποι πρᾶξαι τι τῶν πρὸς Θεοῦ θεραπείαν, καὶ λύσιν ἀμαρτημάτων κεκινημένοι, παρορῶσι μὲν εὐκόλον οὕτως καὶ φροντίδων ἐλευθέραν τὴν τοῦ Χρι-

(1) Πράξ. Κ', 34. (2) ἁ. Τιμόθ. ς', 8. (3) Ματθ. ΙΑ', 12. (4) Πράξ. ΙΔ', 21.

στοῦ ἐντολήν, τὸ πωλοῦντας τὰ ὄντα διδόναι τοῖς πένησιν, ὥσπερ δὲ δύσκολον ταύτην ἐπίτηδες καὶ πραγματωθεστέραν ποιεῖν βουλόμενοι, καὶ φροντίδων ἐγνωκότες πλῆθος ἐπισυνάγειν, πρὸς τὸ μοναστήρια συνιστᾶν, ξενῶνάς τε, καὶ γηροκομεῖα, ἑαυτοὺς κατατείνουσιν ; ὧν ἐν μὲν τοῖς προτέροις χρόνοις ἡ σύστασις, ἕως ἔτι σπάνις ἦν τῶν τοιούτων, πολὺ τὸ εὐλογον εἶχε καὶ χρησιμώτατον· (καὶ πῶς γὰρ οὐ μονιμώτερον εἶη τὸ καλὸν τῶν συνιστῶντων ταῦτα, προθυμουμένων τῶν μὲν εἰς ἀνθρωπίνων σωμάτων τροφήν τε καὶ θεραπείαν, τῶν δὲ εἰς ψυχῆς ἐπιμέλειαν, καὶ ὑψηλοτέρου βίου διαγωγὴν) ἀφ' οὗ δὲ πρὸς πλῆθος ἐπιδέδωκε ταῦτα, καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν ἐστήκασιν καὶ τὸ μέτρον, τὸ ἔτι παρορᾶν καὶ ἀφίστασθαι τοῦ κατὰ πολλὴν εὐπέτειαν ἀγαθοῦ γινόμενου, καὶ πρὸς τὴν τῶν εἰρημένων σύστασιν ἀσχολεῖσθαι, πῶς ἂν τις ἀμιγῆς εἶναι κακίας τὸ ἀγαθὸν τοῦτο λογίσαιτο, καὶ μὴ τῷ σίτῳ φαίη παραμερίχθαι καὶ τὰ ζιζάνια ; μᾶλλον δὲ, πῶς οὐ κενοδοξίας εἴποι προκάλυμμα γίνεσθαι τὴν φιλοθεῖαν, ἵνα φανεροὶ πᾶσιν ὧσιν τὸ καλὸν ποιούντες, ὥσπερ οὐκ ἀγαπῶντες, εἰ μόνους ἔχουσι μάρτυρας τοὺς παρόντας ἧς μετίασιν ἀρετῆς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἐπιγινομένοις ἀγνοεῖσθαι ταύτην βουλόμενοι ; Καὶ ταῦτα, τίνες ; Χριστιανοί, φεῦ ! οἱ παντὶ τρόπῳ λανθάνειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν πράξει κεκελευσμένοι. Τοῦτο δὲ πῶς οὐκ ἂν τις ἔκδηλον εἶναι δόξειε, καὶ πολλῶ τῷ περιόντι πεπιστευμένον, ὅταν μυρίων ὄντων ἐτέρων, τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου πεπονηκότων, καὶ πολλῆς δεομένων χειρὸς τε καὶ βοηθείας, ἀμελοῦντας ἡμεῖς τοῦ εἰς ἐκεῖνα δαπανᾶν προθύμως, καὶ διορθοῦσθαι ταῦτα, καὶ συνιστᾶν, ἐπὶ τὸ καινούργειν ἴδια κατὰ πολλὴν φερόμεθα τὴν ὁρμὴν, ἵνα μὴ μόνον ὄνόματος ἀπολαύοιμεν κενοῦ, ἀλλὰ καὶ καθαρῶς φαίνοιτο, καὶ ἀποτεταγμένον ἢ τὸ ἡμέτερον, ὡς καὶ τίθεσθαι τὸ ὄνόματα ἡμῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν, κατὰ τὸν Προφήτην φάναι τὸν θεῖον. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ὑμᾶς διεγείροντες, καὶ τῆς θεομισσοῦς ταύτης φιλοδοξίας τὸ κακὸν ἐκκόπτειν βουλόμενοι, καὶ σπουδάζοντες, ὅπερ ἂν ἀγαθὸν ποιῶμεν, διὰ Θεὸν μόνον ποιεῖν, καὶ μὴ συνάπτειν τούτῳ καὶ τῆν

ἀνθρωπίνην ἀρέσκειαν, ἵνα μὴ τῆς ἀντιμισθίας πάντως τῆς παρ' αὐτοῦ διαπίπτωμεν, (ἀπέχειν γὰρ ἤδη τοὺς τοιοῦτους ὁ θεὸς λόγος φησὶ τὸν μισθὸν,) κελεύομεν, τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, καὶ χρηστότητος καὶ φιλανθρωπίας ἔργα ἀνύειν, ἀκολούθως τῇ τοῦ Χριστοῦ πορεύεσθαι ἐντολῇ, καὶ πωλοῦντας τὰ ὑπάρχοντα διδόναι πένησιν· οὕτως γὰρ περιττοὺς ἡμεῖς εἶναι καὶ φιλοδαπάνους περὶ τὸν ἔλεον βούλεται, ὡς μὴ μόνον ὧν ἔχομεν χρημάτων τοῖς χρήζουσι κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δαπανήσαντας, ἐπὶ τὴν πρᾶσιν ἐτοιμῶς χωρεῖν τῶν κτήσεων. Εἰ δέ τινες οὕτως εἰσὶ φιλόκαλοι καὶ μεγαλουργοὶ, (καλοῦμεν γὰρ οὕτως αὐτῶν τὸ φιλότιμον,) ὡς καὶ μοναστήρια συνιστᾶν βούλεσθαι, ξενῶνάς τε, καὶ γηροκομεῖα, ὁ κωλύσων οὐδεὶς· ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ τῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου γεγεννημένων κεκμήκασιν ἤδη, καθάπερ εἴρηται, καὶ πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι σχεδὸν περιέστησαν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμελεῖσθωσαν, καὶ διδύτωσαν χεῖρα κειμένοις, καὶ περὶ αὐτὰ δεικνύτωσαν τὸ φιλόθεον· ἕως δ' ἂν τῶν προλαβόντων οὕτως ἐχόντων αὐτοὶ παρορῶντες, καὶ ὡς περ ἐπ' αὐτὰ μύοντες, καὶ, εὐαγγελικῶς εἰπεῖν, ἀγχιπαρερχόμενοι, πρὸς καινῶν ἐτέρων οἰκοδομίας κατατείνονται, οὗτ' ἐπαινέσω τὸ πρᾶγμα, οὔτε μὴν τὸ παράπαν ἐάσω γίνεσθαι, οὐδὲν ἕτερον ἢ κενῆς ἔρωτα δόξης, καὶ μαρτυρίαν περὶ αὐτὴν ὠμολογημένην καὶ εἰδῶς τοῦτο, καὶ ὀνομάζων. Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῶν προλαβόντων, καὶ βοηθείας δεομένων κελεύομεν, οὐκ ἀγροῦς παρέχοντας, οὐδὲ τόπους δὴ τινεas, καὶ οἰκοδομάς, (ἱκανὰ γὰρ τὰ φθάσαντα, καὶ ἅπερ ἔχοντες τυγχάνουσιν ἐξ ἀρχῆς,) ἀλλ' ἡμελημένα ταῦτα, καὶ ἀκαμῆ, καὶ ἀνέργαστα δι' ἀπορίαν κείμενα χρημάτων, ἐκεῖνοι τοὺς ἀγροῦς, οὓς ἔχουσι, καὶ τοὺς τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς οὓς τῶν κοσμικῶν βούλονται, προνοίας αὐτὰ τῆς προσηκούσης καταξιούτωσαν, οἰκέτας παρέχοντες, βόας, ποιμένα, τᾶλλα, ὅσα ἕτερα τῶν κτηνῶν· εἰ γὰρ αὐτοὺς ἐκείνους, οὓς ἔχομεν, ἀγροῦς καὶ τόπους παράσχοιμεν, ἐπεὶ τὰ τῶν οἰκων, καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ νόμος εἴργει πιπράσκεσθαι, εἰς ταυτὸν ἤξομεν τῷ προτέρῳ, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ πεπονηκότα καταλείψομεν ἀθεράπευτα, χρημάτων οὐκ ὄντων, οὐδὲ τῆς

χειρὸς ἐχεύσης τι τῶν προσεσηκόντων(1), καὶ δυναμένης. Ὡστε ἀπὸ τοῦ νῦν μηδενὶ ἐξέστω, μὴ ἀγροῦς, μὴ τόπους μοναστηρίοις; ἢ γηροκομείοις, ἢ ξενώσιν ὀπισσοῦν παραπέμπειν, ἀλλ' οὐδὲ μητροπόλεσιν, ἢ ἐπισκοπαίοις· οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἐκείνοις λυσιτελεῖ. Εἰ δὲ τινα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων, τοιαύτης φαύλης ἔτυχῖν τινος χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἔρημα τόπων κηταλελείφθαι, τούτων γνώμη βασιλικῇ καὶ δοκιμασίᾳ ἢ τῶν ἀρκούντων κτήσις οὐ κωλυθήσεται. Κελλία δὲ, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεις καὶ ἀγροῦς ἑτέροις ἐκτεινομένας, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀριζομένας, τοσοῦτω τοὺς βουλομένους οὐκ εἴργομεν, ὅτω καὶ δι' ἐπαίνου μᾶλλον τὸ πρᾶγμα τίθειμεν.

Ταῦτα παραινῶν ἐγὼ, καὶ νομοθετῶν, οἶδ' ὅτι τοῖς πολλοῖς μὲν καὶ φορτικὰ λέγειν δόξω, καὶ πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπάδοντα· ὧν οὐδὲν ἐμοὶ μέλον, εἴπερ ἀρέσκειν, κατὰ τὸν Παῦλον, οὐκ ἀνθρώποις, ἀλλὰ Θεῷ θούλομαι· τοῖς δὲ νοῦν ἔχουσι καὶ φρένας, καὶ μὴ ἐξ ἐπιπολῆς ὄρᾳν ἡσκημένοις, ὡς τὸ προσπεσὸν ἀπλῶς ταραχὴν αὐτῶν ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ προσωτέρω χωροῦσι, καὶ συνορᾶν βάθος πραγμάτων δυναμένοις, καὶ λυσιτελεῖν δόξομεν, καὶ ὠφέλιμα τοῖς τε κατὰ Θεὸν ζῶσι, καὶ τῷ κοινῷ παντὶ φθέγγασθαι.

(1) προσσηκόντων Α. ἐν περισειλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (1).

[ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.]

Η ΠΕΡΙ τούσ ἀγαθούσ τῶν βασιλέων μετὰ τέλος εὐλάβεια, μέγα μὲν τὸ θεοφιλέσ ὑπεμφαίνει, πολὺ δὲ καὶ μετὰ τοῦ εὐλόγου φέρει τὸ δίκαιον· ὁμοῦ τε γὰρ εὐγνωμοσύνης ἀποφέρεται δόξαν, καὶ δεῖγμα πάντως οὐχὶ μικρὸν τοῦ πρὸς Θεὸν σεβάσματος γίνεται, εἴ γε δὴ καὶ ἐπ' αὐτὸν τὰ τῆσ τιμῆσ διαβαίνει τὸν αὐτοῦσ βασιλεύσαντα· ὅτι δ' εἰ τῶν ἄλλων τι, καὶ βασιλεῖ χρεῶν πρὸ τῶν ἄλλων, τοῖσ γε δὴ τῷ χρόνῳ πλεῖστον προειληφόσι, τὸ πρεσβεῖον ἀπονέμειν κατάλληλον, ὡσ ἂν εἰ τῶν ὁμολογουμένων περ ἐτύγχανεν ὄν, οὐδεμιᾶσ προσδεῖται τῆσ ἀποδείξεωσ. Ἄλλ' ἵνα γοῦν ἐντεῦθεν τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου παραγυμνώσωμεν, φθάνει ποτὲ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν αἰδίδιμοσ Ἰουστινιανὸσ ἐκεῖνοσ, ὁ μὴ μόνον τὸν ἅπαντα τῆσ ἀρχῆσ χρόνον μέγα τὸ ἐπὶ τοῖσ ἔργοισ διασώσασ ἐπίδοξον, ἀλλὰ καὶ τῇ μνήμῃ καταλειποῦσ περιφανῶσ διαρκοῦσαν τὴν εἰσ αὐτόν γε ἤκουσαν εὐκλειαν, σπουδῆν τινα προμηθείασ, οὐχ ὅπωσ καὶ λεχθῆναι βραδίωσ, περὶ τὴν ἀγιωτάτην ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας ἐπιδειξάμενοσ· ἦν δὴ καὶ Πρώτην Ἰουστινιανὴν ἐκ τῆσ οικείασ κλήσεωσ κατωνόμασεν, ἅτε δὴ οὖν πατρίδα ταύτην λαχὼν· ταύτην γὰρ λόγωσ ἔχει τῆσ σωματικῆσ αὐτῷ κατάρξαι γενέσεωσ. Πάντα διετέλει ποιῶν, καὶ διὰ σπουδῆσ μεγίστησ ἐτίθετο, πῶσ ἂν ἀξίωσ ἑαυτοῦ τὰ τροφεῖα ταύτη μεγαλοτελῶσ ἀποτίση, καπὶ πλεῖστον προαγάγη καὶ τιμῆσ καὶ λαμπρότητοσ· ὅθεν καὶ μακρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖν, ὁπόσον αὐτῇ παρὰ τὰσ ἄλλασ τὸ

(1) Βασίλειοσ, ὁ ἐκ τῶν ἐπιστάμων κατὰ τῶν Βουλγάρων θριάμβων Βουλγαροκτόνοσ ἐπικληθείσ, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτουσ 975 μέχρι τοῦ ἔτουσ 1025.

Τὴν κατωτέρω πρῶτον ἤδη ἐκδοθεμένην Νεαράν αὐτεῦ εὑρομεν μετὰ τῆσ παρούσησ ἱστορικῆσ ἐκθέσεωσ ἐν τῷ Χειρογράφῳ νομικῷ Κώδικι τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδοσ Γερασίμου. — Ὅρα καὶ σελ. 219 τοῦ παρόντοσ Τόμου τὴν περὶ τῆσ ἀρχιεπισκοπῆσ Ἀχριδῶν διάταξιν, καὶ τὴν Σημ. ὁσαύτωσ Νομοκάν. Τίτλ. Α'. Κεφ. ε'. σελ. 42—44 τοῦ Α'. Τόμου. — Παράβαλε καὶ Κεδρηνεῦ Σύνεψιν ἱστορικῶν Ἑκδ. Βόννησ Τόμ. Β', σελ. 462 καὶ 468.

πρεσβεῖον ἀπέδοτο, καὶ ὅσοις αὐτὴν ἐσέμνυνε προτερήμασι, καὶ ὅσας αὖ τῶν ἐπ' ἀρχιερατεία τετιμημένων Ἐκκλησιῶν περὶ ταύτην ἀφώρισε· πλὴν ὅτι πολλ' ἄττα καὶ μεγάλα ταύτην ἀποσεμύνας, καὶ ἅπερ ἂν βασιλέως ἔχη δοῦναι γνώμη φιλότιμος, ἐφ' οἷς ὁμονοοῦντα καὶ τὸν ἀγιώτατον ἐκείνον ἔσχε τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν Βιγίλιον, ἐπὶ μᾶλλον αὐτῇ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐπεφρόντισε δόξης, καὶ ὅπως ἂν παραμένη τὰ τῆς ὑπεροχῆς παντὶ τῷ χρόνῳ διαδιδόμενα· ἔνθεν τοι καὶ χρυσοβούλλοις ταῦτα λόγοις ἐκράτυνε διατάγμασιν. Ἔμνευε γοῦν ἐπιπολὺ τῆς οἰκείας δόξης ἐμφορουμένη, καὶ τῶν ἀπονενεμημένων ὡς εἰκὸς, πρωτείων ἐπαπολαύουσα, καὶ μὴν καὶ τὰς ἀποδοθείσας ἱεράς ἀπάσας Ἐκκλησίας, οἷόν τινα κληῖρον εὐτυχοῦντα παντελῶς ἀμετάτρεπτον(1). Ἐπεὶ δ' ὁ τὰ πάντα συγγέων χρόνος ἄλλοτε ἄλλας ἐπεισάγει περιπτώσεις κινήσεων, οὐκ ἔμελλε μὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἐτέρως διαθεῖναι, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ μεγάλων ἀγαθῶν ἐργάσασθαι σύγχυσιν· αὐτίκα καὶ πραγμάτων πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολή, καὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης εὐκληρίας μεταβάσεις, καὶ ὅσα δὴ συμβαίνειν ἐπὶ τούτοις εἰκὸς ἐκ τῆς ἐπιβούλου τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεως. Ὡς οὖν ἔδει καὶ αὐτὴν τῆς καιρικῆς μεταλαχεῖν ἐκείνης φορᾶς, τὸ γοῦν πλέον τῆς μεταβολῆς, ἐπὶ ταῖς ἀποκεκληρωμέναις Ἐκκλησίαις συστῆναι ταύτη συμβέβηκεν· ἔνθεν καὶ ταῖς μὲν, ὑπ' ἐχθροῖς ἐπεισπεσοῦσι γεγονέναι συμπέπτωκε, καὶ αὐτίκα παρ' ἐκείνων, οἶονεὶ τυράννων, ἐδουλαγωγοῦντο τῇ θία· αἱ δ' εἰς τοσοῦτον τοῦ καιροῦ τῆς δυσχερείας ἀπήλαυσαν, ὡς καὶ εἰς ἔσχατον ἀφανισμοῦ συναθῆναι, καὶ μηδ' ἂν τινα ραδίως ἔχειν καλεῖν αὐτὰς ἐξ ὀνόματος. Εἰσὶ δ' ἄς καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἱερῶν πολλαὶ μητροπόλεων, τὸν καιρὸν ἔρμαιον λογισάμεναι, καὶ ἄλλην ἄλλη διαλαβοῦσαι, τρόπον τοῦτον εἰσεποιοῦντο τὰς ἀλλοτρίας, καὶ πρὸς ἑαυτὰς αὐτίκα μεθεῖλκον, μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ αὐταὶ γινόμεναι, καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ ὁ χρόνος προῖων ἀσφαλὲς ἐδόκει ταύταις ἐνέχυρον· ταῖς δὲ, καὶ τὸ αὐτόνομον ἠγαπήθη, καὶ διὰ ταῦτα τῆς κοινῆς αὐτῶν μητρὸς διεσπάθησαν. Ἄλλ' οὐκ ἦν ἐπιπολὺ τὸ ἐναντίον προβαίνειν, οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτον κατ' αὐτῆς τὸν χρό-

(1) ἴσως ἔλλείπει τὸ, διατηροῦσα.

νον νεανιεσθαι· τόνον και ὡς αὐθις βασιλέως ἔδειτο, εἶπερ ἔμελλέ τι πράξειν τῆς περὶ αὐτὴν ἀρχαιολογίας ἐπάξιον, οἷον ἐπ' ἀγαθῷ τῷ ταύτης, ὁ τῆς εὐτυχοῦς και ἀοιδίμου μνήμης βασιλεὺς ὁ Πορφυρογενῆς ἐκεῖνος ἀνεφάνη Βασίλειος, ὃς και διὰ τὸ πλεῖστον συντριβὴν τῷ γένει τῶν Μυσῶν ἐμποιῆσαι, τὴν τοῦ Βουλγαροκτόνου κλησιν ἠνέγκατο. Οὗτος οὖν τὴν γε τῶν πραγμάτων δυσκολίαν ἐκ μέσου ποιήσας, και τὰ δυσχερῆ μεταγαγὼν πρὸς τὸ βέλτιον, και τῇ ἀγιωτάτῃ ταύτῃ ἀρχιεπισκοπῇ τὰ τε ἄλλα πλεῖστον πρὸς τὸ ὑπερέχον τῆς τιμῆς συνεβάλετο· και δὴ και τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς οἷόν τ' ἦν, τὰς πλείστας ἐπανεσώσατο, ἅμα και ἐπ' οἷς ἡ γνώμη πλεονέκτις ἐπ' αὐταῖς διεδείχθη, μηδεμίαν δούς τῷ χρόνῳ παρρησίαν κατ' αὐτῆς ἐνεγκεῖν, δίκαιος οὗτος δικαστῆς, ὡς ἐγὼμαι, τοῖς πῶν καλῶν ἐπιγνώμοσιν· ὅθεν και βασιλικά θεσπίσματα διετάξατο, ἃ δὴ και τοιαύτην ἔχει κατὰ ῥῆμα τὴν ἔκθεσιν.

ΠΟΛΛΩΝ ὄντων και μεγάλων τῶν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ δεδωρημένων τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν ἀγαθῶν κατὰ διαφόρους κειροὺς, και ἀριθμὸν ὑπερβαινόντων, τοῦτό ἐστι παρὰ πάντα ἐξαιρετον, τὸ προσθήκην γενέσθαι τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ, και τὴν τῶν Βουλγάρων γενέσθαι ὑπὸ ζυγὸν ἓνα. Ἐντεῦθεν οὖν και τὸν εὐλαδέστατον μοναχὸν Ἰωάννην, ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας ἐκυρώσαμεν εἶναι, και τὰ τῇ ἀρχιεπισκοπῇ προσήκοντα παρ' αὐτοῦ ἰθύνεσθαι. Και ἐπεὶ ἠτήσατο ὁ τοιοῦτος ἐγγράφως ἔχειν τοὺς ὀφείλοντας ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, και τῶν ἐπισκέπων αὐτοῦ, κληρικοὺς και παροίκους ὑπηρετεῖν, δεδώκαμεν αὐτῷ τὸ παρὸν σιγίλλιον τῆς βασιλείας ἡμῶν δι' οὗ παρακελευόμεθα, αὐτὸν μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἧτοι εἰς τὴν Ἀχρίδα, τὴν Πρέσπαν, τὸν Μάκρον, και τὴν Κίτζαβιν, κληρικοὺς τεσσαράκοντα, και παροίκους τριάκοντα· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Καστορίας εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἧτοι εἰς αὐτὴν τὴν Καστορίαν, εἰς τὸν Κούρεστον, τὴν Κολώνην, τὴν Δεάβολιν (1), τὴν Βοῶσαν, και τὸν

(1) Κεδρην. Τόμ. Β', σελ. 499 (ἐκδ. Βόνν.) και ἀλλαχόθι, Διάβολιν.

Μῶρον, κληρικούς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τριάκοντα· εἰ τάχα καὶ περισσοτέρους εἶχε πρῶην, ἀλλ' οὖν οὐ βουλόμεθα ὑπερβαίνειν τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν, καὶ παροίκων τοῦ ἀρχιεπισκόπου· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Γλαβινίτζης, εἰς αὐτὴν τὴν Γλαβινίτζην, καὶ εἰς τὰ Κάνινα, καὶ εἰς Νεάνισκαν, κελεύομεν ἔχειν κληρικούς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τεσσαράκοντα· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Μογλαίνων, εἰς αὐτὰ τὰ Μόγλαινα, καὶ τὸν Πρόσακον, καὶ τὴν Μυρίχοδαν, καὶ τὴν Σετίνην, καὶ τὸν Ὀστροβόν, καὶ εἰς τὰ Ζαόδρουα, κληρικούς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Βουτέλεως, εἰς τὴν Πελαγονίαν, καὶ εἰς τὸν Πρίλαπον, καὶ εἰς τὴν Δευρετὴν, καὶ εἰς τὸν Βελεσόν, κληρικούς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Στρουμιτζης, εἰς αὐτὴν τὴν Στρούμιτζαν, καὶ τὸν Ραδόβιστον, καὶ τὸν Κονέτζην, κληρικούς δώδεκα, καὶ παροίκους δώδεκα· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Μοροβίσδου, εἰς αὐτὸν τὸν Μορόβισδον, καὶ τὸν Κοζίακον, καὶ τὴν Σλαβίστην, καὶ τὴν Σθλετοδάν, καὶ τὸν Λουκόβιτζον, καὶ τὴν Πιάνιτζαν, καὶ τὴν Μαλέσοδαν, κληρικούς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Βελεβουσδίου, εἰς αὐτὴν τὴν Βελέβουσδαν, καὶ τὸν Σουντιασκόν, καὶ τὴν Γερμάνειαν, καὶ τὸν Τερίμερον, καὶ τὸν Στοβόν, καὶ τὸν Κάτω Σουαδέασκον, καὶ τὰ Ραίλογα, κληρικούς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Τριαδίτζης, εἰς αὐτὴν τὴν Τριάδιτζαν, καὶ τὸν Πέρνικον,

(ἐλλείπει τὰ λοιπά.)

Β'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ,

*Περὶ κτίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν εὐαγῶν οἰκῶν.
Ὑπόθεσις ἐκ τῶν Βαλσαμῶν τοῦ Ἀρτιοχέας. Βασίλειος
ὁ νέος τὴν Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ νομοθεσίαν, διοριζομέ-
την, μὴ κατασκευάζεσθαι νεωστὶ μοναστήρια, ἢ ξενῶνας,
ἢ γηροκομεῖα, διὰ νεαρᾶς ταύτης ἀναιρεῖ, ἀπολυθείσης
κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον, ἐπινεμήσεως α. τοῦ ςυζέ. ἔτους.*

Η Ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν καὶ παρὰ μοναχῶν ἐπ' εὐλαβείᾳ
καὶ ἀρετῇ μαρτυρουμένων, καὶ παρὰ πολλῶν ἄλλων ἀναμαθοῦ-
σα τὴν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν εὐαγῶν οἰ-
κῶν, παρὰ τοῦ τῆς βασιλείας ἐπιβάντος κυρίου Νικηφόρου
τεθεῖσαν νομοθεσίαν, αἰτίαν καὶ ρίζαν τῶν παρόντων γενέσθαι
κακῶν, καὶ τῆς οἰκουμένης ταύτης ἀνατροπῆς καὶ συγχύ-
σεως, ὥστε μὴ πρὸς ἀδικίαν καὶ ὕβριν τῶν Ἐκκλησιῶν μόνον,
καὶ τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ γενομένην,
ἄλλως τε δὲ καὶ ἔργῳ τοῦτο βεβαιωθεῖσα· ἐξ ὅτου γὰρ τὰ
τῆς τοιαύτης ἐκράτησαν νομοθεσίας, οὐδ' ὀπωσοῦν οὐδ' ὀτιοῦν
χρηστὸν ἄχρι καὶ τήμερον τῷ καθ' ἡμᾶς ἀπήνητησε βίῳ, ἀλλὰ
τοῦναντίον συμφορᾶς μᾶλλον ἐπέλιπεν εἶδος ὅλως οὐδέν· θε-
σπίζει διὰ τοῦ παρόντος εὐσεβοῦς ἐνυπογράφου χρυσοβούλλου
τὸ τὴν παροῦσαν νομοθεσίαν ἀργεῖν ἀπὸ τῆς παρούσης ταύτης ἡ-
μέρας, ἄκυρόν τε καὶ ἀπρακτόν τοῦ λοιποῦ διαμένειν· ἐνεργεῖν
δὲ τοὺς πρὸ ταύτης κειμένους περὶ τε τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θε-
οῦ, καὶ τῶν εὐαγῶν οἰκῶν νόμους, καὶ οὓς ὅ,τε ἀοίδιμος τῆς
Βασιλείας ἡμῶν πάππος, ὅ,τε πατὴρ ἐκείνου πάλιν, ὅ,τε ἐπί-
παππος ἀρισταί τε καὶ θεοφιλέστατα ἔθεσαν· καὶ ὥστε ἀσφαλῆ
καὶ ἀμετάθετον εἶναι τὴν παροῦσαν διάταξιν, οἰκείᾳ χειρὶ ὑπο-
σημηνάμενοι, χρυσῇ σφραγίδι ταύτην ὑποσφραγισθῆναι διωρισά-
μεθα, μηνὶ Ἀπριλίῳ δ'. ἐπινεμήσεως α. ἐν ἔτει, ςυζς' (2).

(1) Ὁρα καὶ Νεαράν Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ σελ. 261 τοῦ παρόντος Τόμου, καὶ ἑρμηνείαν Βαλσαμῶνος εἰς τὸν Καν. Α'. τῆς ΑΒ'. συνόδου Τόμ. Β'. σελ. 652,

(2) Τοῦτο τὸ ἔτος, οὐχὶ δὲ τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, συνάδει τῇ α. Ἰνδικτιῶνι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (1).

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΤΙΝΟΣ ΑΠΟ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

Χριστιανοῦ γενομένου, περιέχουσα ὅποῖός ἐστιν ὁ ὄρκος τῶν Ἰουδαίων.

ΤΟΛΜΩΝ ὁ ἀνάξιος καὶ πανευτελής δούλος τῆς κρατίστης καὶ ἁγίας σου βασιλείας δέομαι, δέσποτά μου ἅγιε. Ἐξ Ἰουδαίων ἐγενόμην ὁ δούλός σου, ἀπὸ τοῦ δουλικοῦ σου κάστρου Ἀτταλειάς· φιλανθρωπία δὲ Θεοῦ, τοῦ μὴ ἐλθόντος καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθον τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν, καὶ θάπτισμα ἅγιον διὰ μετανοίας ἐδέξαμην· εἶτα δι' εὐτυχίαν τοῦ ἐνθέου κράτους σου, ἐθάπτισα καὶ ἕτερα τρία ἀδελφιά μου, καὶ ὑπεμνήσθη παρ' ἡμῶν ὁ τρισμακάριστος καὶ ἅγιος ἡμῶν αὐθέντης καὶ βασιλεὺς, ὁ πατήρ τῆς θεοσεβοῦς καὶ ἁγίας βασιλείας σου, ὡς ἂν δωρήσῃται ἡμῖν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐκεῖνο τῶν ἡμετέρων γονέων οἴκημα, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀποκείμενα ὀλιγοστά πράγματα, κατασχεθέντα παρὰ τῶν Ἰουδαίων· καὶ διὰ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἁγίας βασιλείας αὐτοῦ εἰσηκούσθη ἡ ὑπόμνησις ἡμῶν· καὶ ἐγένετο ἡμῖν τιμία καὶ προσκυνητὴ λύσις πρὸς τὸν πράκτορα, παραδοθῆναι ἡμῖν τὸ τοιοῦτον οἴκημα. Κατὰ ταύτην οὖν τὴν πρόσταξιν, γέγονεν οὕτως· καὶ τῇ ἀντιλήψει τῆς ἁγίας βασιλείας σου γέγονε τὸ τοιοῦτον οἴκημα παρ' ἡμῶν τῶν δούλων ναὸς ἅγιος, οὕτω καλούμενος ἡ ἁγία Ἀνάστασις· καὶ μοναχοὺς τινὰς ἐν αὐτῷ κατετάξαμεν, ἐπὶ τῷ ὑπερέχεσθαι τῆς ἁγίας σου βασιλείας, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν. Ἐνεκαλέσαμεν δὲ τὸν πράκτορα καὶ περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, ὡς ἂν ἀποδοθῶσιν ἡμῖν· καὶ ἕξαρνοι ἐγένοντο οἱ Ἰουδαῖοι· προσέταξεν οὖν ὁ πράκτωρ ἡμῖν, λυθῆναι τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν διὰ συκοφαντικοῦ, καὶ τελείου· καὶ ἐγὼ μὲν, ὡς Χριστιανὸς, ἵνα πληρώσω τὸν συκοφαντικόν· αὐτοῖ

(1) Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ἀδελφὸς Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου· ἐθεοκρίσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1025 μέχρι τοῦ ἔτους 1028.

δέ, τὸν τέλειον· πλὴν οὐχ ὡς αὐτοὶ θέλουσιν, ἀλλ' ὡς ἂν ἐγὼ δώσω αὐτοῖς ἐγγράφως· ἔστι δὲ οὕτως· ἐν πρώτοις, ἵνα ζώσῃται τὴν βάτον, καὶ καθαλλικεύσῃ τὸν ἀσκὸν, καὶ ἐμβῆ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πτύσῃ τὴν περιτομὴν αὐτοῦ τρίτον, λέγων οὕτως· Μὰ τὸν Βαρασῆ, Βαραῶ, Ἄδωναί, Ἐλωί, τὸν διαπεράσαντα τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν τὸν Ἰσραὴλ ἀβρόχως, καὶ ποτίσαντα αὐτοὺς ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ δόντα αὐτοῖς μάννα φαγεῖν, καὶ ὀρτυγομήτραν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἀχάριστοι ἐγένοντο, παραιτησάμενοι τὰ τοῦ χοίρου κρέα· μὰ τὸν νόμον, ὃν δέδωκεν Ἄδωναί, καὶ τὸν ἐμπτυσμὸν τοῦ σώματος τῆς περιτομῆς, καὶ τὴν βάτον, ἣν τῇ ἐμαυτοῦ ὀσφίϊ περιζώννυμαι, οὐκ ἐπὶ ψεύδους ὀμνύω τὸ ὄνομα Κυρίου Σαβαωθ· εἰ δὲ ἐπὶ ψεύδους ὀμνύω, ἐπικατάρата τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας μου· ψηλαφήσω ὡς ὁ τυφλὸς τοῖχον, καὶ ὡς μὴ ὑπάρχων ἔχων ὀφθαλμοὺς, πεσοῦμαι· σὺν τούτοις πᾶσιν ἀνοιξάτω ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ καταπιέτω με ὡς Δαθὰν, καὶ Ἀβειρών. Καὶ οὗτοι τὸν ὄρκον τοῦτον ἀσμένως ἐδέξαντο· εἶτα μετὰ τὸ ὀμόσαι ἐμὲ τὸν συκοφαντικόν, οὐκ ἠθέλησαν πληρῶσαι τὸν τέλειον, ἀλλὰ δώροις τὸν πράκτορα μετελθόντες ἐξέφυγον τὸν ὄρκον. Διὰ γοῦν τοῦτο, δέομαι καὶ παρακαλῶ τὸ ἔνθεον κράτος σου, γενέσθαι μοι τιμίαν καὶ προσκυνητὴν λύσιν πρὸς τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν πράκτορα, διοριζομένην, ἢ τὸν τοιοῦτον ὄρκον ὀμόσαι καὶ μὴ βουλομένους τοὺς Ἰουδαίους, ἢ ἀναμφιβόλως ἀποδοῦναι ἡμῖν τὰ εὐλόγως παρ' ἡμῶν ἐπιζητούμενα πράγματα· καὶ εἰ τοῦτο γένοιτο, δέσποτά μου ἄγιε, οὐ παύσομαι παρ' ὅλην μου τὴν ζωὴν τῆς αἰγίας σου βασιλείας ὑπερεύχεσθαι· ἦς, ὡς δούλος ἀνάξιος, τολμήσας ἐδεχθην.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΥΠΟΔΕΙΞΟΝ τὴν παροῦσαν λύσιν τῆς βασιλείας μου, τῷ μεγαλεπιφανεστάτῳ δουκὶ τῶν Κιβυρραϊωτῶν, καὶ οὗτος ἵνα μετακαλέσῃται καὶ τοὺς παρὰ σοῦ διεγκαλουμένους Ἰουδαίους· καὶ, εἰ σοῦ τὸν συκοφαντικὸν ἐπομοσαμένου, ὡς ὑπέμνησας, οὗτοι ἀναποδίζουσι πρὸς τὸν ἐν τῇ ὑπομνήσει σου δηλούμενον τέλειον, παραπέσει αὐτοῦς ἢ τὸν τοιοῦτον ἀποδοῦναι τέλειον,

καθώς ἐντὸς ἀνατάττεται, ἢ & λέγεις πράγματα ἀντιστρέψαι πρὸς σέ. Τῷ μηνὶ Νοεμβρίῳ· ἐπινεμήσεως· ια. δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν τῆς βασιλικῆς καὶ θείας χειρός.

ΠΑΡΕΚΒΟΛΗ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

ΠΑΡΕΞΕΒΑΗΘΗ ἀπὸ τοῦ ἐπαρχικοῦ βιβλίου ὁ ὄρκος, ὃν ὀμνύουσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ὁ καὶ περιέχων οὕτως· Ἐν πρώτοις, ἵνα ζώσῃται τὴν βάτον, καὶ κρατήσῃ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον, καὶ εἶπῃ οὕτως· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ διαγαγὼν ἡμᾶς διὰ ξηρᾶς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, ὅτι οὐ ψεύδομαι· εἰ δὲ καὶ διαψευδόμενος εὔρεθῶ, δῶν μοι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ, καὶ τοῦ Ἀμμᾶ· Ἥλει τοῦ ἱερέως τὴν καταδίκην· καὶ ἀνοιξάτω ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ καταπιέτω με ζῶντα, ὡς Δαθάν καὶ Ἀθειρών.

Ἡ ὑπογραφή.

Ὁ κριτὴς τοῦ Βήλου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου, Βασίλειος ὁ Πεκούλης, τὰ παρόντα ῥήματα τοῦ ὄρκου ἀπὸ τοῦ ἐπαρχικοῦ βιβλίου παρεκβαλὼν, καὶ ἰσάζοντα εὐρών, ὑπέγραψα καὶ ἐσφράγισα.

Εἶχε καὶ βούλλαν κάτωθεν ἀπηρωρημένην, ἔχουσαν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γράμματα, οὕτως ἔχοντα·

Ἐκ τῆς σφραγίδος ἴσθι τὸν γεγραφότα·

Κριτὴν Πεκούλην ἕς θέλει γνωρίζετω.

(1) προσηκόντων Δ. ἐν περισειλ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΔΟΥΚΑ.

ΟΤΙ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΥΚ ΕΧΕΙ ΕΞΟΥΣΙΑΝ

Ἀμείβειν τοὺς θρόνους (1).

ΤΟΥ μητροπολίτου ἐκείνου τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν Κυροῦ Νικολάου τοῦ Ἁγιοθεοδωρίτου τιμηθέντος προστάξει βασιλικῆ δια τοῦ ἀξιώματος τοῦ ὑπερτίμου, καὶ σπουδάσαντος μεταπεσεῖν ἀπὸ τοῦ λαχόντος τόπου τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ προκαθῆσθαι πάντων τῶν ἀρχιερέων διὰ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, γέγονεν ἀμφιβολία μεγάλη παρά τε τῷ βασιλικῷ θήματι, καὶ παρά τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ χάριν τούτου μέσον τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀθηνῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἀθηνῶν ἐχρῆτο τῷ παρόντι κανόνι, διοριζομένῳ ἀκολουθεῖν τοὺς ἐπισκόπους τοῖς διοριζομένοις παρά τοῦ βασιλέως χάριν ἐνοριῶν (2)· καὶ τῇ κρατούσῃ συνηθείᾳ χάριν τοῦ γίνεσθαι τοὺς ἐπισκόπους μητροπολίτας διὰ βασιλικῆ προστάξεως, καὶ οὕτω τὸν μέχρι τοῦ χθὲς ἔσχοντον τρόπον ἐν ἐπισκόποις ἔχοντα προκαθῆσθαι τῶν ὄλων ἐπισκόπων· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐτέρα συνηθεία, τῇ ἐκχωρούσῃ τοὺς ἐπισκόπους ἀκολουθοῦντας μετὰ τοῦ βασιλέως ἱερουργεῖν παρ' ἐνορίαν, ὅταν διὰ βασιλικῆς προστάξεως ἐκχωρηθῶσι τοῦτο ποιῆσθαι. Οἱ δὲ ἀθετοῦντες τῷ Ἀθηνῶν ἀρχιερεῖς, τῷ ζ'. κανόνι τῆς παρούσης συνόδου χρησάμενοι, καὶ ἐτέροις κανόσιν, ἀλλὰ

(1) Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1059 μέχρι τοῦ ἔτους 1067. — Ἡ παρούσα Νεαρά μετὰ τῆς προτεταγμένης ἱστορικῆς ἐκθέσεως, ἀνέκδοτος ἄχρι τοῦδε, ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 34 [ποτέ 53] ἱστορικῆς Κώδικος τῆς ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, φύλλῳ 174, α. — Ἡ περὶ τῆς πρωτεκαθεδρίας τῶν μητροπολιτῶν τῶν ὄντων πρωτοσυγκέλλων καὶ συγκέλλων διένεξις ἤρξατο ἐπὶ τῆς βασιλείας Ρωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ, τιμησαντος συγκέλλους τρεῖς μητροπολίτας (Κεδρην. Ἐκδ. Βόννης Τόμ. Β'. σελ. 486.) ἡ δὲ περὶ τῆς τῶν ὑπερτίμων ἐγένετο ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ, ὡς εἰκάζεται ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐκθέσει μνημονευομένου μητροπολίτου Ἀθηνῶν Νικολάου τοῦ Ἁγιοθεοδωρίτου, τοῦ τῷ πατριάρχῃ Λουκᾷ Χρυσοβέργῃ συγχρόνου, αὐτὸ τὸ συνοδικὸν σημεῖωμα ζητεῖ σελ. 95 τοῦ παρόντος τόμου.

(2) Ὁ λή. τῆς 5'. συνόδου, ἧς καὶ ὁ κατωτέρω μνημονευόμενος 5'.

μὴν καὶ προστάγματι τοῦ βασιλέως κηροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, ἀναγράφω ὄντι ἐν πίνακι παρὰ τοῖς κατηχομένοις τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐνθα αἱ σύνοδοι γίνονται, τὸ ἀμφίβολον ἔλυσαν. Τὸ δὲ τοιοῦτον βασιλικὸν πρόσταγμα ἔχει κατὰ ῥῆμα οὕτως.

Οἱ θεοφιλέστατοι μητροπολίται ἐδεήθησαν τῆς βασιλείας μου, ἀγιώτατέ μου δέσποτα, ὅτι οἱ μητροπολίται σύγκελλοι καὶ πρωτοσύγκελλοι πειρῶνται διὰ τῶν συγκλητικῶν τιμῶν ἀλλάξαι τοὺς σεβασμίους θρόνους. Καὶ τί ἐξουσίαν ἔχει ὁ βασιλεὺς, ἢ τὸ συγκλητικὸν ἀξίωμα ἀμείβειν θρόνους, οὗς ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμεων Ἀποστόλων, καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων ἔταξε; Τοῦ γὰρ βασιλέως ἰσταμένου μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐάν ἐστιν ἄνθρωπος ὁ βασιλεὺς, καθεζομένου τοῦ ἱερέως, πῶς δύναται ὁ ἰστάμενος χαρίσασθαι τῷ καθεζομένῳ ὑψηλότερον θρόνον, καὶ ὅποτε οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἱερέως πτωχοῦ ζευγηλατοῦντος, ἢ καὶ ποιμαίνοντος, ὡσπερ ἦν καὶ ὁ ἐν ἀγίοις μέγας Σπυρίδων ὁ θρυλούμενος; Λοιπὸν ἐν μὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐνθα καὶ ὁ ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης τυγχάνει, ἐν τε συνόδοις, καὶ στάσεσι, καὶ δικαστηρίοις, ἐν τε καθέδραις, καὶ τοῖς λοιποῖς, ἔξει τὸν θρόνον ἕκαστος ὃν δέδωκεν αὐτῷ ἡ ἀγία Σοφία, ἣτις ἐστὶν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου. Καὶ ὅπερ δέδωκεν ἐκεῖνος θρόνον, τίς ἀφαιρήσεται ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀποστερήσεται; Ἐν δὲ τῷ παλατίῳ ἔξει τὴν τιμὴν ἕκαστος τὴν ἐν τῇ συγκλήτῳ τυπωθεῖσαν αὐτῷ. Πίστευσον γὰρ μοι ὅτι καὶ φρίκης τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐδὲ οἱ ἀγιώτατοι μητροπολίται πρωτοσύγκελλοι καὶ σύγκελλοι, οὐδὲ ἐμοῦ κατανεύσαντος ἀνέξονται τοῦτο ποτέ· ὅμοιοι γὰρ εἰσιν ἅπαντες τῇ ὁμηγύρει τῶν ἁγίων καὶ πανενδόξων Ἀποστόλων· καὶ οὗς ἔταξεν ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ μυστικῷ καὶ ζωοποιῷ δείπνῳ καθεσθῆναι καὶ δειπνήσαι, τίς δύναται ἀμείψαι τὴν καθέδραν ἐκείνων; Ἡ δὲ παροῦσα σήμερον, ἀντίτυπός ἐστιν ἐκείνας, ὡς ἔχω, καὶ ὡς πιστεύω. Ἀλλ' οὐδὲ οἱ ἅγιοι μητροπολίται σύγκελλοι καὶ πρωτοσύγκελλοι ἐν τούτῳ φέρωσι βαρέως, πειθόμενοι

τῷ μεγάλῳ Πύλῳ πράττειν καὶ διδάξαντι. «Ὅσος μὲν εἶ, τοσοῦτον ταπεινοῦ σαυτὸν· καὶ πρὸ τούτου, τοῦ δεσποτικοῦ ῥήματος διδάσκοντος πάντας ἡμᾶς τὸ, Ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψώθησεται (1). Τίς εἶδε, τίς ἤκουσε τοιαύτην εὐκολίαν καὶ ὁδὸν εἰσαγούσαν εἰς ζώην; Εἰ τοίνυν εἰς ταύτην τὴν ὁδὸν, καὶ ἐμὲ, καὶ τὴν ἀγιωσύνην σου, ἣν γινώσκω ἐγὼ, ἐδοκίμασεν, εὗρεν ἂν καθίσαντας ὅπου ἐκέλευσε, μέχρις ἂν ἔσωσεν, ὡς ἐν τῷ Βαλαάμ ἀναγινώσκεται(2)· καὶ οὐ δεῖται πολλῆς ἐξηγήσεως, ὅτι ἐποίησαν βασιλεῖς δεικνύοντας ἑαυτοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ. Ἐγὼ ὀλίγον ἐνέτυχον τοῖς κανόσιν, ἀλλ' εὗρον γεγραμμένον, ὅτι ὁ μὴ στοιχῶν πᾶσι τοῖς τυπωθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀναθέματι ὑποκείσθω· ἢ τίς ἐστιν οὕτω τολμητῆς, καὶ ἀλαζῶν, καὶ αὐθάδης, ἵνα παρασεύσῃ ἐν ῥῆμα τῶν θείων κανόνων ἐκείνων; εἰ δέ τις ἐτόλμησε καὶ τοιοῦτον, ἴσως ἠγνόησε τοὺς κανόνας, ἢ ἐπελάθετο, καὶ ἴλεως αὐτῷ γένοιτο Κύριος ὡς ἀγνοήσαντι. Ὅπερ δὲ θέλω ἐρωτῆσαι, ἀποκριθῆτω μοί τις τῶν ἀπάντων. Ἐὰν γένηται μητροπολίτης λιτὸς πρωτόθρονος εἰς Καισάρειαν, καὶ ἕτερος εἰς Ἐφέσον, γίνονται δὲ σύγκελλοι εἰς Θεσσαλονίκην, ἢ Ἰδρουῖντα, ἄρα προκαθίσουσι τοῦ Καισαρείας, ἢ τοῦ Ἐφέσου; Ὅμως ἂν θέλη τις καινοτομεῖν τὸ Θεῖον, καὶ βλασφημεῖν, καὶ ἀνατρέπειν τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ θεοφόρων Πατέρων, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν. Εἰς δὲ τὸ παλάτιον ἐχέτω τὴν τιμὴν ὁ σύγκελλος, καὶ εἰς τὰ κοσμικὰ δικαστήρια.

Ἀποτεθήτω οὖν ἡ παροῦσα γραφὴ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἂν ἦ δῆλη καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ τοιαύτη πρόσταξις καὶ οἰκονομία τῆς βασιλείας μου, ἥτις καὶ τῇ διὰ κινναβάρειως ὑποσημασίᾳ, καὶ τῇ διὰ χρυσοῦς βούλλῃς σφραγίδι τυπωθεῖσα ἐξετέθη μηνὶ Μαρτίῳ Ἰνδ. γ'. (3). Ζήτηι ὀπισθεν εἰς τὸ ε'. στοιχεῖον καὶ κανόνα ιθ'. τῆς δ'. συνόδου ἀνατρέποντα τοῦτο (4).

(1) Λουκ. ΙΔ', 11. καὶ ΙΗ', 14. — (2) Ἀριθμ. ΚΒ', καὶ ἐπ. — Β'. Πέτρου Β', 15. — (3) ἀπὸ Χριστοῦ 1065, ἐπὶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου τοῦ Σιφιλίνου. — (4) Παραπομπὴ εἰς τὸ κατὰ στοιχ. Σύνταγμα τοῦ Βλάστηρη, ἐν ἀρχῇ τοῦ αὐτοῦ Κώδικος ἐυρεσκόμενον.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΒΟΤΑΝΕΙΑΤΟΥ (1)

Χρυσόβουλλοι, επικυροῦν τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις, τὰς περὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων, καὶ τῆς μνηστείας γεγενημένας ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τοῦ Ξιφιλίτου, οὗ μετὰ θάνατον ἐπεβραβεύθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ ὑποτεταγμένος χρυσόβουλλος λόγος.

Τοταῖς μεγίσταις τῶν διοικήσεων Θεὸν ἀεὶ συνέρχεσθαι, λόγος θεῖος καὶ σοφὸς ἐπεκράτουν· καὶ οὕτω διεξάγεσθαι τὰ μείζονα τῶν πραττομένων οἶδαμεν ἅπαντες, καὶ οὐκ ἀμφιβάλλομεν· εἰ δὲ τῶν μεγίστων ἔργων τῶν ἐκ Θεοῦ καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ ζωὴ, καὶ ἡ ἐκ τούτων παιδογόνησις, καὶ εἰς τὸν βίον ἐπαύξεισι οἰκονομία γίνεται τῇ ἐξ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον ἐκ τῆς τούτου κηδεμονίας καὶ προσταξέως γνωρίζεται ὁ γάμος, ὁ ταῖς νόμοις θεμιτὸς καὶ μὴ ἐκ Θεοῦ χωριζόμενος· ὥσπερ ἄρα γε ἀλλότριός ἐστι καὶ ἐθνικός, ὁ τῆς αὐτοῦ προσταξέως ἀλλοτριούμενός τε καὶ διαιρούμενος. Εἰ γὰρ αὐτὸς ῥητῶς οὕτως διετράνωσέ τε καὶ ἐξεφώνησε, τοὺς ἐκ Θεοῦ συνηνωμένους παρὰ ἀνθρώπων μὴ χωρίζεσθαι, καθά φησιν ἡ εὐαγγελικὴ καὶ θεία φωνή(2), τίς ἂν ἀπιστήσῃ μὴ κατὰ βούλησιν αὐτοῦ κωλύεσθαι τὰ ἀθέμιτα, προβαίνειν δὲ κατὰ τὴν ψῆφον αὐτοῦ κατὰ τοὺς θείους καὶ ἐκκλησιαστικούς κανόνας συνενούμενα τὰ μὴ κωλυόμενα; Ἢ εἰ τις ἀπαυθαδιάσαιτο πρὸς τὰ ἐκ τῆς τῶν θείων νόμων καὶ συνοδικῶν οἰκονομίας καὶ κελεύσεως ἀρίστης οἰκονομούμενα, οὐκ ἄντικρυσ ἐστὶν ἀντίστασις Θεοῦ καὶ ἀπόστασις τὸ πραττόμενον; Ἀλλὰ μὴ οὕτω τις μανείη, καὶ τῶν οἰκείων ἐκσταίη

(1) Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1078 μέχρι τοῦ ἔτους 1081. — Ὅρα τὰς διὰ τοῦ παρόντος προσταγμάτων επικυρωμένας συνοδικὰς ἀποφάσεις σελ. 51 καὶ ἐπομ. τοῦ παρόντος τόμου. — (2) Ματθ 19', 6. — Μάρκ. 1', 9.

φρενῶν, ὡς ἐμπέσειν εἰς χεῖρας μείζονος καὶ ἀπαραιτήτου κριτοῦ, ἐκ τῆς ἀντινομίας τοῦ καλοῦ, καὶ πρὸς τὸ χεῖρον μεταφορᾶς. Εἰ γοῦν ἅπαντας ὁ θεῖος νόμος καὶ συνοδικὸς καταναγκάζει καὶ μὴ βουλομένους μεταφέρεισθαι πρὸς τὰ κρείττονα, ὡς ἂν μὴ τῆς συνόδου τῆς θείας ψήφου ἐξοστρακίζοντο, πολλῶ γε μᾶλλον ἄξιόν ἐστι μετὰ τῆς ψηφοφορίας τῆς συνοδικῆς καὶ ἀρχιερατικῆς καὶ τὸν κρατοῦντα ἐπιψηφίζεσθαι, καὶ ὡσπερ δὴ συμπράττειν καὶ συνεδριάζειν τοῖς καλῶς παρὰ τῶν ἱερωτάτων καὶ θειοτάτων ἀρχιερέων, καὶ αὐτοῦ τοῦ πανιέρου πατριάρχου ψηφισθεῖσί τε, καὶ οἰκονομηθεῖσι καλῶς· καὶ γὰρ ἐπεὶ διὰ κρίσεως συνοδικῆς τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου γεγεννημένης κατὰ τὸν Ἀπρίλλιον μῆνα τῆς παρελθούσης δ' Ἰνδικτιῶνος, ἔτι τε καὶ τῶν τότε ἐνδημούντων κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, ἀνέμαθεν ἡ βρασιλεία μου, ὅτι συνοδικῶς ἐκρίθη τὰ περὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων, πῶς τε ὀφείλουσιν οἱ κεκωλυμένοι κατὰ τοὺς θείους κανόνας καὶ νόμους ἀναχαιτίζεσθαι, καὶ πῶς προβαίνειν οἱ κατὰ νόμους γινόμενοι, καὶ μὴ συνοδικῶς κωλυόμενοι, καὶ ὑπεμνήσθη τούτου ἕνεκεν ἡ βρασιλεία μου, ὥστε ἐπικυρωθῆναι παρ' αὐτῆς τὴν τοιαύτην κρίσιν, ὡς ἂν μὴ παρὰ τινος κατὰ φόβον τυχόν, ἢ δόλον, ἢ τρόπον ἄλλον οὐκ ἐπαινετὸν ἀνατρέπεται, καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα θεῖον καὶ εὐσεβές· ἐπήκουσε τῆς τῶν αἰτουμένων αἰτήσεως, καὶ ἐπεκράτουνε βασιλικῶς τὰ τῷ Θεῷ ἀρέσκοντα, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τῇ θεῖα καὶ ἀγία συνόδῳ συνδόξαντα, ὡς ἂν τὰ πάλαι πεπραγμένα καλῶς, ἐκ καινῆς κακῶς μὴ ἀναμοχλεύοιντο, καὶ ἀκίνητα (1) μετακινούιντο, καὶ, ὡς εἶπεν, ἀνίερα γίνοιντο. Διορίζεται γὰρ ἡ βρασιλεία μου διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου, τὴν γενομένην πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν κρίσιν βεβαίαν εἶναι, καὶ μὴ παρὰ τινος ἄχρι καὶ ψιλοῦ τοῦ λόγου τολμαῖσθαι ἀνακρίνεσθαί τε καὶ ἀνατρέπεσθαι· αὐτόχρημα γὰρ ὁ ἀντιπίπτων ταύτῃ τῇ θεῖα καὶ συνοδικῇ κρίσει τῆς ἡμετέρας πίστεως προσανατρέπει τοὺς οἰκίας, καὶ ἀναθέματι κλυποθέβεται, καὶ ἀποκήρυκτος παρὰ

(1) ὡς εὐκίνητα, Δ. ἐν περιελ.

τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἀποκαθίσταται, καὶ ἀντιπράττων τοῖς κανόσι, καὶ ἀνατρέπων τούτους καὶ διασαλεύων, ἀπάνθρωπός τε καὶ παρανομώτατος. Καὶ γὰρ ἐπισφραγίζουσα ἡ βασιλεία μου τὰ κεκριμένα καλῶς καὶ οἰκονομηθέντα συνοδικῶς, καὶ τὸ παρὸν ἐξέθετο χρυσόβουλλον, εἰς ἐπικύρωσίν τε καὶ στερεότητα ὑποσημηναμένη ἐν αὐτῷ δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων, καὶ διὰ τούτων τὴν ἀλήθειαν φανωτέραν ὑπαγορεύουσα, κορωνὴν ὡσπερ δὴ τινα χρυσὴν, τὴν ἀληθῶς σφραγίδα τούτῳ ἀπαιωρήσασα, ἐν ἔτει τῷ ,σφπή, τῆς παρούσης τρίτης ἰνδικτιῶνος, τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημήνατο κράτος.

ΑΛΕΞΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ⁽¹⁾.

Α'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ,

*Καὶ τῶν διδομένων συνηθειῶν ὑπὲρ χειροτονίας, καὶ ἱερολο-
γίας γάμου, καὶ περὶ τοῦ ἀερίκου, καὶ πάντων τῶν ψυ-
χικῶν, χρυσόβουλλον τυπικὸν ἐκτεθειμένον κατὰ μῆνα
Σεπτέμβριον, τῆς θ'. ἐπιγεμήσεως (2).*

Ο ΚΑΤΑ καιροῦς θεοφιλῆς ἐκάστης χώρας ἐπίσκοπος, ἐκεῖνα
λήψεται ὑπὲρ κανονικοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἐντοπίων αὐτοῦ, τὰ
ῤητῶς ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ τυπικῷ τοῦ μακαρίτου θεοῦ τῆς
Βασιλείας μου διελημμένα, ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἤγουν, ἀπὸ μὲν
τῆς χώρας τῆς ἐχούσης καπνοὺς λ', νόμισμα ἐν χρυσοῦν τῆς
προτιμωμένης χαραγῆς τῆς βασιλείας μου, ἀργυρᾶ β', κριὸν ἕνα,
κριθαρίου μόδια ς', οἴνου μέτρα ς', ἀλεύρου μόδια ἕξ, καὶ ὀρνίθια
λ'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος κ'. καπνοὺς χωρίου, τὸ δέμοιρον τοῦ
νομίστατος καὶ τῶν β' ἀργυρῶν, ἀργυρᾶ ι'. μέσαρνον ἕν, κριθα-
ρίου μόδια δ'. οἴνου μέτρα δ'. ἀλεύρου μόδια δ'. καὶ ὀρνίθια κ'.
ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος δέκα καπνοὺς χωρίου, ἀργυρᾶ ε', ἀρνίου
ἕν, κριθαρίου μόδια β', οἴνου μέτρα β', ἀλεύρου μόδια β', καὶ
ὀρνίθια ι'. Καὶ ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν δὲ τῶν ἱερέων, ὁ παλαιὸς
ἐνεργήσει τύπος, καθὼς τὸ αὐτὸ δίδεξιαι τυπικὸν χρυσόβουλλον,
καὶ ὁ κατὰ χώραν ἐπίσκοπος τὰ ἐπτὰ μόνον ὁμοίως λήψεται
χρυσᾶ ἕν μὲν, ὅτε ποιῆι τοῦτον λιτὸν παπᾶν, ἥτοι ἀναγνώστην·
τρία δὲ, ὅτε χειροτονεῖ τοῦτον διάκονον καὶ ἕτερα τρία, ὅτε

(1) Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ὁ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ ἀνεψιός, ἐβασίλευσεν ἀπὸ
τοῦ ἔτους 1081 μέχρι τοῦ ἔτους 1118. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τε καὶ τῶν
ἀμέσων αὐτοῦ διαδόχων Κομνηνῶν, τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἤκμασε καὶ ἐδοξάσθη.
Ἐπ' αὐτοῦ ἐγένοντο καὶ οἱ πρῶτοι σταυροφορικοὶ πόλεμοι. — (2) Τὸ παρὸν χρυ-
σοβούλλον ἐπεκυρώθη διὰ συνοδικῷ ψηφίσματος Νικολάου τοῦ Γραμματικοῦ, ὃ
ζῆτει σελ. 60 τοῦ παρόντος τόμου. — Ὅρα δὲ περὶ τοῦ κανονικοῦ καὶ Νεαρᾶν
Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ παρὰ Βαλσαμῶνι, ἐν Νομοκάν. Φωτίου Τίτλ. Α'. Κεφ. λδ'.
(Τόμ. Α'. σελ. 75) κυρωθεῖσαν διὰ συνοδικῷ ψηφίσματος Μιχαὴλ τοῦ Κηρυ-
λαρίου, ὡς ἀναφέρεται ἐν σχολίῳ τῆς δ'. ἐπιγραφῆς τῆς Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων.
ὑπὸ Ἀρμενοπούλου.

τελειοῖ τοῦτον ἱερέα. Καί κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ μακαρίτου βασιλέως τοῦ Μονομάχου, διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ἵνα ὅταν τινὲς τῶν ὑπὸ τὴν ἐνορίαν τῶν κατὰ χώραν ἐπισκόπων, νόμῳ γάμου νομίμοις γυναιξὶ συνάπτωνται, ἀναλαμβάνεται ὁ ἐπίσκοπος ἐξ αὐτῶν, ἀπὸ μὲν τοῦ γαμβροῦ, νόμισμα ἐν χρυσοῦν· ἀπὸ δὲ τῆς νύμφης, πανίου πήχεις ἰθ', καθὼς ἄρα καὶ ἐκ παλαιοῦ τετύπεται. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἀερικοῦ, εἰ μὲν γένηται πταῖσμα παρὰ δύο ἱερωμένων, ἢ κληρικοπαροίκων, ἵνα κανονίζονται καὶ σωφρονίζονται παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν, ἢ τοῦ ἐπισκόπου, κατὰ τὸν ἱερὸν κανόνα, ἢ χρήματα ἀπαιτῶνται, ἢ καὶ κολλάζονται· εἰ δὲ τὸ ἐν μέρος τῶν κοσμικῶν ἐστίν, ἵνα κρίνωνται παρ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀρχιερέως, καὶ τοῦ κατὰ χώραν πράκτορος· καὶ εἰ μὲν τὸ πταῖσμα παρὰ τοῦ ἱερέως εὐρίσκεται, ἵνα ἀποστέλληται παρὰ τοῦ πράκτορος εἰς τὸν ἀρχιερέα, καὶ παρ' ἐκείνου ἵνα κανονίζηται καὶ σωφρονίζηται· εἰ δὲ ἐκ τοῦ κοσμικοῦ γένηται, ἵνα σωφρονίζηται καὶ ἀπαιτῆται παρὰ τοῦ κατὰ χώραν πράκτορος. Τὰ μέντοι ψυχικὰ ἅπαντα, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ συνοικέσια, παρὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ὀφείλουσι κρίνεσθαι τε καὶ ἐκδιβάζεσθαι (1).

B'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΣΚΕΥΩΝ,

Καὶ τοῦ μὴ ἄλλοτέ ποτε ταῦτα κοινωθῆναι.

ΟΙ πονήρως τοῦ σώματος ἔχοντες, καὶ θεραπείας ἰασίμου δεόμενοι, αὐτὸ μὲν τοῦτο εἰδότες, ὅτι κάμνουσι, καὶ τῆς νόσου ἐπαισθανόμενοι, μᾶλλον εἰσιν ἰάσιμοι τοῖς θεραπευταῖς· οἱ δὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς νόσου ἀναισθητοῦντες, καὶ οὐδ' ὅτι νοσοῦσι γινώσκοντες, ἐαυτοῖς καὶ τοῖς ἰατροῖς παρέχουσι πράγματα· αὐτὸ δὴ τοῦτο κἂν τοῖς ψυχικοῖς ἐστὶ κατιδεῖν ἀρρώστημασι. Καὶ τῶν ἀμαρτανόντων ἡμῶν, οἱ μὲν, εἰς βάθος κακῶν ἐμπεσόντες καταφρονούμεν, καὶ τῷ μεγέθει τῶν ἀνομημάτων ὑπερνεκνόμενοι, οὐδ' ὅτι ἀμαρτάνομεν αἰσθανόμεθα, εἰς φύσιν πολλάκις τῆς πονηρᾶς ἕξως μεταπιπτούσης·

(1) Ὅρα καὶ Βαλαμ. ἐν Τίτλ. Θ'. Κεφ. Α'. τοῦ Νομοκάν. σελ. 165 τοῦ Α'. Τόμου· καὶ Νεαρὸν Ἡρακλείου σελ. 225 τοῦ παρόντος Τόμου.

οἷς δέ τι Θεὸς ἐπιλάμπει σωτήριον φῶς, καὶ μὴ πάντα τὸ διανοητικὸν τῆ κάτω ἰλύϊ συγκέχυται, μηδὲ τῆ πλινθεία ὀνοῦς καθάπαξ δουλεύειν βιάζεται, ἔστι τούτοις καὶ ἀνανεῦσαι τοῦ πτώματος, καὶ Θεοῦ πολλάκις κατὰ τὸ ἐκούσιον ὀλισθήσαντων, ἐπικνηθραμεῖν εἰς ἐκεῖνον ἐθελουσίῳ ἀναζητήσει τοῦ κρείττονος· ὅπερ δὴ καὶ τῆ βασιλεία ἡμῶν συμβέβηκεν ἀτεχνῶς. Ἐπεὶ γὰρ αἱ ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς τῶν πραγμάτων περιστάσεις, καὶ ἡ πανταχόθεν μὲν τῶν δημοσίων προσόδων ἐκκένωσις, ἀπανταχόθεν δὲ τῶν ἐξόδων ἡ ἀναστόμωσις, τοῦ κράτους ἡμῶν συνέχον τὴν γαληνότητα, καὶ ἅμα τῷ τῆς βασιλείου ἐπιβῆναι ἀρχῆς, κατόπιν εὐθὺς αἱ περιστάσεις ἐπηκουλήθησαν, κίντεῦθεν ὑπ' ἀμηχανίας, καὶ τοῦ μὴ τοῖς συμπεισοῦσιν ἔχειν ὅ,τι καὶ χρήσαιτο, τῶν ἱερῶν ἔγνω καὶ θείων ἄψασθαι κειμηλίων, καὶ τούτοις τὸ τῆς χρείας ἐνδέον παραμυθήσασθαι· τούτῳ μὲν τὸ ἔργον ἐν πολλαῖς τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν διεπράξατο, καὶ πολλὰ τῶν ἀναθημάτων εἰς δημοσίαις ἔστρεψε χρείας, οὐχ ὕβρει καὶ περιφρονήσει Θεοῦ, οὐδ' ὀλιγωρία τῶν εὐαγῶς αὐτῷ ἀνατεθέντων, (ἀπειρή γὰρ τοῦτο πάσης χριστιανικωτάτης ψυχῆς,) ἀλλὰ καιροῦ περιστάσει, καὶ λογισμῷ ἀπτομένῳ μέσως τοῦ πράγματος· εἴθη γὰρ ἡ καρδία τῆς βασιλείας μου, μηδέν τι ἐντεῦθεν ὀργίζεσθαι τὸν Θεόν, ὅπου μὴ πονηρὰ συνείδησις προκτακρίνει τὸν πρᾶτοντα. Ἐπεὶ δὲ καὶ εἴ τι που ἐν τοῖς βασιλείαις ὑπόλοιπον ἦν, κατειργάσθη μὲν κάκεινο καὶ ἀνηλώθη, ἐχώρησε δὲ εἰς μηδέν δέον τὰ ἀπὸ τῶν ἁγίων περιελθόντα Ἐκκλησιῶν· καὶ πᾶσα μὲν ἡ προτέρα βουλή ἐπὶ ταῖς περιεχούσαις τὴν Ῥωμανίαν στενωχοραίας εἰς τοῦναντίον περιηνήχθη, πολλαχόθεν δὲ τὸ κέραις ὑψώθη τῶν ἐπανισταμένων ἡμῖν, καὶ τὸ τῆς βασιλείας ἤδη σκόφος πεσεῖν ὑποβρύχιον κινδυνεύει, εἰ μὴ ἡ παναλικῆς δύναμις τοῦ Θεοῦ, οἷς οἶδε κρίμασιν αὐτοῦ ἀντιλήψεται, καὶ εἰς αὐρανὸν στήσει τὴν καταιγίδα· ἔδοξε τῆ βασιλεία ἡμῶν ἐπιμελέστερον ἀνιχνεύσασθαι, καὶ πολυπραγμονῆσαι· τί δὴ ποτε ἄρα ἐστὶ τὸ ἐπὶ τοσαύτον κινᾶσαν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ ἀπότομον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ καθ' ἡμῶν παρεξήναν· ἀμέλει καὶ συνεσκέφατο πνευματικοῖς καὶ θείοις κινδύνοις περὶ

τοῦ πράγματος· καὶ ἐπεὶ ἔμαθε παρ' αὐτῶν, οὐ φαῦλον εἶνα παρὰίτιον τοῦ θείου μηνύματος, ἄψασθαι ὅλως ἡμᾶς τῶν εὐαγῶν καὶ θείων τοῦ Θεοῦ κειμηλίων, κἂν μὴ ἀπὸ πονηρᾶς τοῦτο καρδίας πέπρακταί τε καὶ τετελεσειούρηται, ὅτι μὴδὲ τὰ θεῖα κοινοῦσθαι τῶν ἐνδεχομένων ὅλως ἐστὶ, μὴδὲ τὰ εἰς χεῖρας παρατεθέντα Θεοῦ, ἐξ ἐκείνων αὐθις ἀνταφαιρείσθαι, καὶ εἰς ἑτέρας χρείας καταβιβάζεσθαι τε καὶ στρέφεσθαι· δεῖν ἔγνω, ἅμα μὲν τὴν μέλλουσαν ὁρμὴν ἀναστεῖλαι τοῦ κακοῦ, ἵνα μηκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε παρὰ Χριστιανοῖς βασιλεῦσι πάροδον εὔρη ποτὲ, ἅμα δὲ καὶ τὰ προδιελθόντα, καθόσον σθένος, ἰάσασθαι· οὐκοῦν καὶ ἐξομολογουμένη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἡ βασιλεία μου, καὶ τὴν συγχώρησιν ἐν οἷς ἔδρασεν ἀβουλήτως ἐκ μέσης ἀνακαλουμένη ψυχῆς, παρεγγυᾶται καὶ ἐν ἐπηκόῳ Θεοῦ κατατίθεται, πάντα τὰ ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτῆς καὶ ἄχρι τῆς δεῦρο τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἀφαιρηθέντα, καὶ εἰς τὰς τοῦ δημοσίου χρείας στραφέντα, ἀποκαταστήσεσθαι αὐθις παρὰ τοῦ κράτους αὐτῆς ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν τῆς κοσμικῆς καταιγίδος κατάπτωσιν, καὶ τὴν τῆς βασιλείας εἰς τὸ κρεῖττον ἀποκατάστασιν· ὡς γὰρ ἴδιον χρέος αὐτὰ ἀναδέχεται, καὶ ὀφειλέτης εἶναι ταῖς ἁγίαις Ἐκκλησίαις οὐκ ἀπαναίνεται· εἰς δὲ γε τὸν ἐσόμενον ἀπὸ τοῦδε χρόνον, ἑαυτῇ τε καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὴν Χριστιανοῖς βασιλεῦσι διὰ τῆς παρούσης χρυσοβούλλου γραφῆς τὸν ἀπὸ Θεοῦ δεσμὸν ἐπιτίθησι, μηκέτι τολμῆσαι ἄψασθαι ἱερῶν, κἂν πᾶσα ἀνάγκη βιάζηται, μὴ χεῖρας ἀνάγνους ἐπαφεῖναι τοῖς ἱεροῖς, μὴ βεβηλώσαι τὰ θεῖα κειμήλια, διὰ τῆς εἰς δημοσίας ἐξόδους τούτων περιαγωγῆς· μέσον δὲ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων φραγμοῦ τεθέντος, θν οὐ παρελεύσεται εὐσεβῆς, ἄνθρωποι μὲν, τοῖς ἡμετέροις χρησόμεθα, Θεὸς δὲ, τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ ἔξει ἀκίνητα, καὶ πάντολμος χεῖρ τούτων οὐχ ἄψεται· καὶ εἴ τις, Δέσποτα καὶ Θεέ, τὸ ἀπὸ τοῦδε χεῖρας τολμήσει ἐπιβαλεῖν τοῖς προαφιερωθεῖσιν, ἢ καὶ ἐσαῦθις ἀνατεθησομένοις ἱεροῖς καὶ θεοῖς κειμηλίοις, καὶ ἐπίπλοις, καὶ σκεύεσι, ταῖς ἁγίαις καὶ σεπταῖς Ἐκκλησίαις σου, μὴ ἴδοι φῶς ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς σου, μὴ ἀνατείλοι ἥλιος ἐπ'

αὐτὸν πρωϊνόν, μὴ τύχοι μήτε ἐνταῦθα τῆς σῆς βοηθείας, μήτε ἐκείθεν τῆς θείας σου ἀντιλήψεως· ἀλλὰ πανταχόθεν ἔσαι ἀπερισκόπητός σοι καὶ ἀπεριφρούρητος. Μόνον ἴλαθι νῦν, βασιλεῦ, τῇ κληρονομίᾳ σου· στήσον τὴν καθ' ἡμῶν δικαίαν ὀργὴν σου, καὶ ἡμαρτηκόσι, καὶ νῦν εἰς σὲ ἐπιστρέφουσι, συγνωμόνησον· ὅτι πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν τῇ ἀβύσσῳ παραμετρούμεναι τοῦ ἐλέους σου, ὡσεὶ κοτύλη φαίνονται ὕδατος πρὸς ὄλον θαλάττης μέγεθος. Οὕτως οὖν ἐξομολογοῦμαι ἐνώπιόν σου, Δέσποτα, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ οὕτω τὴν σὴν ἐπικαλοῦμαι σωστικωτάτην ἀντίληψιν, καὶ ἐκ βαθέων ψυχῆς ἀφιστάμενος τοῦ εἰσέτι ἄψασθαί τι τῶν ἱερῶν, κἂν πᾶσά με ἀνάγκη πρὸς τοῦτο καλῆ, χρεωστεῖν δὲ καὶ τὰ προαναληφθέντα κατατιθέμενος. Ἐπὶ τούτοις γὰρ καὶ τὸν παρόντα χρυσόβουλλον λόγον ἐξεθέμην, ἀπάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις σου ἐσφαλὲς φυλακτήριον, ἔν' ὃ ἀπὸ τοῦδε τολμήσων τῶν ἱερῶν τινὸς κειμηλίων παράψασθαι, ὡς ἀντικρυς ἱερόσυλος παρὰ σοὶ καὶ ταῖς εὐσεβοῦσιν ἀνθρώποις λογίζεται. Γεγενημένον κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα, τῆς ε'. Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἔτει τῷ ,Ϛφκ'. ἐν ᾧ καὶ τὰ ἡμέτερον εὐσεβῆς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

Γ'. [ΠΕΡΙ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ.]

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΟΥ

Καὶ μεγάλου Δρουγγαρίου τῆς Βιγλης, Ἰωάννου τοῦ Θερακισίου, μετὰ τὴν περὶ μνηστείας νεαρὰν γενομένην πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα κύριον Ἀλέξιον περὶ τινος ἀμφιβολίας ἐπὶ ταύτῃ ἀναφύσεως (1).

ΔΕΣΠΟΤΑ ΜΟΥ ἅγιε, προσώπων τινῶν μνηστείας γάμων ἐπὶ καισὶν ἰδίῳις συστησαμένων, εἶτα ἀπαρεσθέντων πρὸς τὰ συναλλάγματα, καὶ πειρωμένων λύσαι τὰ τῆς μνηστείας συμβόλαια, δεηθέντων τε τῆς ἀγίας βασιλείας σου, καὶ τῷ δικαστηρίῳ τοῦ ἵπποδρόμου παραπεμφθέντων, καὶ ἐπειγομένων τὰ ἐγ-

Ὅρα τὴν περὶ μνηστείας Νεαρὰν τοῦ Ἀλεξίου, εἰς ἣν ἀναφέρεται ἡ παροῦσα παρὰ Βαλαμῶνι εἰς Νομοκάν. Τίτλ. II'. Κριθ. Β'. Τόμ. Α'. σελ. 284.

κείμενα τοῖς τῶν μνηστειῶν συμβολαίοις πρόστιμα δοῦναι, καὶ διαρρήξαι τὰς μνηστείας· τῶν δὲ, ἀπεναντίας μαχομένων, ἅλυστα ταῦτα δεῖν εἶναι, καὶ μὴ ὡς τὸ πρότερον προστίμου δόσει διαρρήγνυσθαι, καὶ τὸ νεαρὸν θέσπισμα τῆς βασιλείας σου προβαλλομένων εἰς βοήθειαν, τὸ περὶ μνηστείας πρό τινος καιροῦ ἐκφωνηθὲν, ὅπερ ἀπὸ τῶν παλαιῶν νόμων ἀποστάν, δέδωκε τὴν μνηστείαν μὴ ἄλλως τελεῖσθαι, εἰ μὴ ὁ ἄρρην τὸν τεσσαρεσκαίδέκατον χρόνον τῆς ἡλικίας ὑπερβῆ, τὸν δωδέκατον δὲ ἢ θήλειαν, τῆς εἰωθυίας εὐχῆς ἐπὶ τῇ μνηστείᾳ τότε ἐπιτελεῖσθαι ὀφειλούσης, μετὰ καὶ τῶν ἄλλων συνήθων παρατηρήσεων, φαμέν δὴ, τοῦ ἀρράθωνος, καὶ τοῦ φιλήματος, ὡς που καὶ τῷ ἀοιδίμῳ βασιλεῖ κυρίῳ Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ νενομοθέτηται, καὶ μετὰ ἑραχὺ διάλειμμα χρόνου, ἢ καὶ ἱκανὸν ἴσως, καθὼς ἂν δόξῃ τοῖς συναλλάττουσι, προβαίνειν τὸν γάμον, καὶ μὴ κατὰ τὴν αὐτὴν συμπύπτειν ἡμέραν τε καὶ ὥραν· διεσχίσθη τὸ δικαστήριον εἰς διαφόρους γνώμας· τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ δέον εἶναι τὰ πρόστιμα δίδοσθαι, καὶ λύεσθαι τὰς μνηστείας, προβαλλομένοις, ὡς εἰ τοῦτο μὴ προβαίνει, τί ἂν διοίσει γάμος μνηστείας, εἴπερ καὶ τὸ τοῦ γάμου πρεσβεῖον ἔχει καὶ ἡ μνηστεία· καὶ μᾶλλον, ὅτι καὶ ὁ ἀρράθων φύσιν ἔχει τοιαύτην, ὡς ὁ νόμος φησὶν, ἵνα εἰ μὲν ὁ δεδωκὼς μὴ πληροῖ τὰ συνδόξαντα, ἐκπίπτῃ τῶν δεδομένων· εἰ δὲ ὁ λαθὼν, ἀντιστρέφῃ ταῦτα εἰς τὸ διπλοῦν· τοῖς δὲ, ἐξ ἐνκντίας ἀλύτους μένειν τὰς μνηστείας νομίζεται, φάσκουσι μὴ προσήκειν τὰ μετὰ τὸν ἐντελῆ χρόνον τῶν νέων συνδόξαντα τοῖς γονεῦσι, συναινέσει καὶ αὐτῶν, καὶ ἱεραῖς εὐχαῖς ἐπισφραγισθέντα, δόσει προστίμου διαλύεσθαι· τοῦτο γὰρ πρέπον εἶναι τελεῖσθαι, ὀπηνίκα δεσμὸς προεῖῃ μόνος, ἢ καὶ μνηστεία μετὰ τὸν ἑπταετῆ χρόνον ἀποτελεσθῆ κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον· ἢν οὐδὲ μνηστείαν εἶναι, ὁ τῆς βασιλείας σου νόμος ἀποφαίνεται. Οὕτω δὴ καὶ τοῦ δικαστηρίου σχισθέντος, ἀναφέρω τῇ ἁγίᾳ βασιλείᾳ σου ὁ ἀνάξιος δοῦλος αὐτῆς, ἐρωτῶν ὁποτέρᾳ δεῖ τῶν γνωμῶν προστεθῆναι· φαίνεται γὰρ ἑκάτερον μέρος εὐλογοφανῆ προτεινόμενον· καὶ ἐρμηνείαν λαβεῖν ἐξαιτῶ διὰ προσκυνητῆς ἀντιγραφῆς, σαφῶς καὶ καθαρῶς λύσεως τὸ ἀμφισβήτημα·

νόμου γὰρ τάξιν ἐπέχειν μέλλει εἰς τὸ μετέπειτα, καὶ δεῖ πάντως εὐκρινεστάτην εἶναι καὶ καθαρὰν τὴν ἀπόφασιν, ἵνα μὴ καὶ αὐθις ἐς ὕστερον ζυγομαχῆται. Καὶ περὶ μὲν τῆς σπεύσεως τῇ ἁγίᾳ βασιλείᾳ σου δόξει πάντως φιλάνθρωπότερον· ἐγὼ δὲ τολμηρῶς ἀναφέρω καὶ περὶ τοῦ χρόνου· ὑπολαμβάνω γὰρ ὁ ἀνάξιος δοῦλός σου, ὡς οὐκ ἔστι δίκαιον τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν μνηστείαν καὶ τὸν γάμον μετρεῖσθαι, ἀλλὰ μικρόν τι γέρας κἂν τῷ χρόνῳ τὸν γάμον ἀποφέρεσθαι, καὶ διαφέρειν μνηστείας· τὴν δὲ μνηστείαν, ὑπόθεσιν ἔχειν ἐν τούτῳ· καὶ γὰρ δὴ καὶ μάλα λυσιτελήσειν οἶμαι τοῦτο τῷ πολιτεύματι· οἱ γὰρ γονεῖς τῇ πρὸς τὰ ἑαυτῶν τέκνα φιλοστοργίᾳ κρατούμενοι, καὶ σπεύδοντες ὡς τάχιστα τὴν τούτων ποιῆσαι πρόνοιαν, καὶ ἀμεριμνήσαι, ὑπὸ τοῦ χρόνου δὲ κωλυόμενοι, δυσφόρως καὶ ἐσθρέως φέρουσιν. Βισὶ δὲ οὐ καὶ ἐξ ὀλιγωρίας καὶ χρόνων καταψεύδονται, εἰς ἐπιτορκίαις διὰ φιλοτεκνίαν συναυνομένοι· ὅπερ εἰ περιαιρεθῆ, καὶ ἐλάττωσιν ὁ τῆς μνηστείας δέξεται χρόνος, ἢ τε ἐξ ὀλιγωρίας ἀθυμία τῶν γονέων ἐξιαθήσεται, καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἐπισυμβαίνειν ὑποπτευόμενα κακὰ, ψεῦδος, καὶ ἐπιτορκία, ἀναστολὴν τὴν προσήκουσαν δέξονται, καὶ ἡ ἁγία βασιλεία σου δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ κλέος καρπώσεται ἄρρητον, καὶ εὐχὰς ἀδιαλείπτους καὶ ἐκτενεῖς, τὰ λυσιτελῆ τοῖς ὑπηκόοις αἰεὶ πραγματευομένη, καὶ ἐπωφελῆ, καὶ σωτήρια.

Ὡς δοῦλος ἀνάξιος τολμήσας ἀνήνεγκα.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΞΙΟΥ,

Ἐπικυροῦσα τὴν προγεγονυῖαν παρ' αὐτοῦ Νεαρὰν περὶ τοῦ γάμου, καὶ ἄλυτον μένειν ἐπιτάττουσα τὴν μεθ' ἱερολογίας προβαίνουσαν μνηστείαν.

Εἰ μηδὲν ἄλλο ἢ βασιλεία ἢ ἔννομος ἐπιστασία ἐστὶ νόμοι δὲ, οἱ τὴν πολιτείαν τηροῦντες ἀδιαλώδητον, πόρρω που ἀπωθοῦντες καὶ ἐκδιώκοντες τὰ τὸ πολίτευμα καταβλάπτοντα, ἀνεῖται δὲ καὶ τὸ νομοθετεῖν βασιλεῦσιν· ἔργον ἄρα βασιλικόν, πρὸς τὸ κοινῇ τῇ πολιτείᾳ συμφέρον, τὴν τε τῶν νόμων ἔκθεσιν παρὰ

τῶν κρατούντων ἀποτελεῖσθαι, καὶ τὴν τῶν λειπόντων πρὸς ὀλοκληρίας ἐκπλήρωσιν, καὶ διευκρίνησιν τῶν ἀσαφῶς ἐγκειμένων οἷς τε αὐτοὶ νενομοθετήκασι, καὶ οἷς προτεθεσπισμένοις ἐνέτυχον, παρὰ τούτων ἐκτίθεσθαι. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡ βασιλεία ἡμῶν κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα τῆς παρελθούσης ζ'. ἐπινεμήσεως, τοῦ ςφ'ῆβ' ἔτους, νομοθεσίαν διανομοθετήσασα, καὶ τῷ νεαρῷ θεσπίσματι τοῦ φιλοσοφωτάτου κυρίου Λέοντος καὶ βασιλέως ἐπιστηριζομένη, διοριζομένη ἱερὰν εὐλογίαν ἐπιτελουμένην ἔχειν παρ' ἑαυτῇ τὴν πρώτην τῶν συμβαλλόντων συναρμογὴν, ἣ γουὺν αὐτὴν τὴν μνηστειάν, καὶ καιρὸν ὠρισμένον, ὃν δὴ πού καὶ πρὸς γαμικὴν συζυγίαν ἀρκούντως ἔχειν ὁ παλαιὸς νόμος διατεθεσμοθέτηκε· διετυπώσατο, ἐκείνας εἶναι κυρίως μνηστείας, καὶ ἀτεχνῶς ἰσοδυναμούσας γάμῳ, ὅσαι καὶ τὸν χρόνον, ὃν ἡ τοῦ βασιλέως, κυρίου Λέοντος θεσμοθεσία ὠρίσατο, ἀκέραιον ἔσχον παρ' ἑαυταῖς, καὶ τὴν ἱερὰν εὐλογίαν ἐπακολουθοῦσαν ἐγνώρισαν, καὶ ἐπὶ τούτων τῶν μνηστειῶν τὴν ἐπὶ τῶν γάμων τοῦ συνοδικοῦ τόμου κρατεῖν παρατήρησιν· καθὰ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου, κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου, ἐκ συνοδικῆς διασκέψεως ἐκτεθεῖσα σημείωσις ἀπεφῆνατο, ἥ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν αοίδιμος κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης τὸ κῦρος εὐρίσκεται χαρισάμενος(1). Διαβρόχῃδην γὰρ αὕτη καὶ ἐπὶ τῆς μνηστείας ἀποφρίνεται, δύο ἀδελφοὺς ἐξαδέλφας δύο πρώτας μὴ κατὰ συναρμογὴν μνηστείας ἐπάγεσθαι, μήτε μὴν τὰ ἐν τῷ συνοδικῷ τόμῳ ἐπὶ τῶν γάμων κεκωλυμένα πρόσωπα, ἐπὶ ταῖς τοιαύταις μνηστείαις πρὸς ἄλληλα συναλλάττειν συγκεχωρῆσθαι· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῶν τοιοιυτοτρόπως συστησμένων τὴν μνηστειάν προσώπων, θανάτῳ τυχόν ἐνὸς τῶν μερῶν τῆς μνηστείας διαλυθείσης, τὸ περιλιμπανόμενον πρόσωπον μνηστειάν ἄλλην κωλυθῆσεται συστήσαι πρὸς ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον, πρὸς δ, εἰ καὶ κοινῶν γάμου προεθεβῆκει αὐτῷ ἐπὶ τῷ τετελευτηκότι προσώπῳ, συμβαλεῖν οὐκ ἠδύνατο· καὶ κατὰ τὰ ἐν ταύτῃ παρὰ τῆς βασιλείας μου περὶ τούτων διατυπωθέντα πολιτεύεσθαι τοὺς ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον καὶ χριστιανικὴν πολιτείαν, διετυπώσατο· μηδ' ὄλως τε μνηστειάν ἀποτελεῖσθαι ποτὲ, ἢ τὸ τῆς

Ὅρα σελ. 51 καὶ 277 τοῦ παρόντος τόμου.

μνηστείας ὄνομα κυρίως ἀποκεκληρωῖσθαι τῷ πραττομένῳ, εἰ μὴ καὶ τὴν ἱεράν εὐλογίαν ἐπιτελουμένην ἔχει παρ' ἑαυτῆ, καὶ τὸν ὠρισμένον τῆ γαμικῆ συζυγία καιρὸν· τὰς γὰρ ἄλλως γινομένας, οὐ μνηστείας κυρίως, ἀλλὰ γε ἀρεσκείας ἀνθρώπων δι' ἐπερωτήσεως κατησφαλισμένας λογίζεσθαι τὸ ὑπῆκρον, καὶ ὡς τοιαῦτα τὸ ἐνεργὸν ἀποφέρεσθαι, καὶ τὴν παλαιὰν νομοθεσίαν ἔχειν ἐπὶ τούτοις τὸ πάγιον· καὶ ταῦτα μὲν τῆ βασιλείᾳ μου πεφροντισμένως τῷ τότε διάθεσμοθετηθέντα.

Ἐπεὶ δὲ μή τι περὶ τῆς τοιαύτης μνηστείας, εἴτε προστίμων ἔσται δόσεων ἀναλυομένη, εἴτε καὶ εἰς τὸ ἀναλλοιώτον τε καὶ ἀμετάτρεπτον (ἅτε Θεοῦ κρατύνοντος) περιίσταται, διωρίσατό τε καὶ διετύπωσε· νῦν εὐλόγου τῆς σῆς ὑπομνήσεως ἀναφανείσης αὐτῆ, τὰ ἐνδέοντα τῆ δηλωθείσῃ νεαρᾷ νομοθεσίᾳ τὸ ἡμέτερον κράτος προστίθῃσι, καὶ διορίζεται, τὰς τοιαύτας μνηστείας, αἱ κυρίως μνηστεῖαι τυγχάνουσιν, ἀμετακινήτους τε διαμένειν καὶ ἀδιαπτώτους, καὶ τὸ ὅλον ἀλύτους, ἅτε Θεοῦ μέσον τῶν συναπτομένων εἰσαγομένου, καὶ τὴν πρώτην προσεμπεδοῦντός τε καὶ κρατύνοντος τοῦ βίου συναρμογὴν διὰ τῶν ἱεροτελουμένων εὐχῶν· καὶ οὐδέποτε αὐταὶ ταῖς τῶν προστίμων ἀναλυθήσονται δόσεων· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ταῦτα ἀπόγε τοῦ νῦν ἐν τοῖς μέσον τῶν συναλλαττόντων γινομένοις συμβολαίοις ἐγγραφήσονται. Ὅτε μὲν γὰρ προστίμοις κατησφαλίζοντο, νόμοις ἐνεκρατύνοντο, ταῦτά τε ἐνεγράφοντο, καὶ τῆ δόσει τούτων ἐξησθένουν καὶ διελύοντο· νῦν δὲ, ὅποτε καὶ Θεὸς ὁ συνάπτων τὰ διεστῶτα ταύτας κρατύνει καὶ ἐμπεδοῖ, ἄλυτοι (1) πάντως διαμενοῦσιν, εἰ μήγε τελείου γάμου δοίμεν τὴν αὐτῶν λύσιν τελουμένην λογίζεσθαι· ὡς τελείου γὰρ γάμου λύσιν διαπραττόμενοι οἱ τοιαύτην λύσαι μνηστείαν ἐπιχειρήσαντες δόξουσιν. Οὕτως οὖν εὐλόγως καὶ τὰ κεκωλυμένα συγγενικά πρόσωπα πρὸς τὴν μνηστῆν, ἢ καὶ τὰς τῆς μνηστῆς ἀδελφάς, γαμικὴν ἀποτελεῖν συζυγίαν, ἢ καὶ μνηστείας, τὰς πρώτας τῶν συμβαλλόντων συναρμογὰς, πρὸς τὰ τοιαῦτα ἀναχαιτισθήσονται συναλλάγματα· ὁ μέντοι γάμος κατὰ τὸν νενομισμένον καιρὸν τοῖς τε παλαιοῖς καὶ νεαρωτέροις νόμοις, καὶ τῆ

(1) οὐκ ἄλυτοι Δ· ἐν περισειλ.

παρ' ἡμῶν ἐκτεθείση νεαρᾶ νομοθεσίᾳ, συντηρηθήσεται μετὰ τῶν συνήθων τούτῳ παρατηρήσεων καὶ οὐκ ἐξέσται τινὶ τῶν ὑπὸ τὴν πολιτείαν ἀπάντων, παρὰ τὰ διηγορευμένα τῇ παρουσίᾳ τοῦ κράτους ἡμῶν διατάξει τι διαπράττεσθαι· εἰ μὴ γε βασιλεὺς (οἷα πολλὰ πολλάκις συμβαίνει) κατ' οἰκονομίαν τινὰ τὴν τε μνηστείαν, καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συνάρμοσιν τοῖς μνηστευομένοις ἔνδον τῶν διορισθέντων ἐπιψηφιῆται ἐτῶν ἕξ· ἔστι γὰρ τοῖς ἐκ Θεοῦ τὴν οἰκονομίαν τῶν κοσμικῶν ἐγκεχειρισμένοις πραγμάτων, ὑπερτέρως ἢ κατὰ νόμους οἰκονομεῖν, κατ' αὐτὸν φάναι τὸν φιλοσοφώτατον βασιλέα, καὶ τὰς παλαιότερας νομοθεσίας. ἔξέσται τοίνυν τοῦτο τοῖς βασιλεῦσι, πρὸς τὸ ἕλαττον συνάγειν καὶ συστέλλειν κατ' οἰκονομίαν, ὅτε καὶ θούλοιντο, καὶ τὴν τε μνηστείαν ἑκατέραν, (ἤγουν τὴν τε κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον, μὴ ἐλάττονι τῶν ἐπτὰ ἐτῶν ἐκτελεῖσθαι τετυπωμένην, ἥτις καὶ ἀτελής μνηστεία λέγεται καὶ λελόγισται, τὴν τε μετὰ ἱεροτελεστίας κατὰ τὴν τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως κυρίου Λέοντος νομοθεσίαν συνισταμένην, καὶ ἐντελῆ μνηστείαν τυγχάνουσαν, ἅτε καὶ τὸν χρόνον σύνδρομον ἔχουσαν,) καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συνάρμοσιν τοῖς μνηστευομένοις, ἤγουν τὸν τέλειον γάμον, ἔνδον τῶν νενομισμένων αὐτοῖς καιρῶν περιγράφειν, προτεθεσπισμένη καὶ ταύτῃ τῇ νομοθεσίᾳ παρὰ τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως προτυγχανούσῃ· τὸ γὰρ τὴν τε μνηστείαν, καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συνάρμοσιν τοῖς μνηστευομένοις ἔνδον τῶν διορισθέντων ἐτῶν παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιψηφιζέσθαι, ἐκείνῳ νενομοθέτηται· εἰ δ' οὐκ ἔστι μνηστεία τελεία, ἥτις μὴ ταῖς ἐπὶ τοῖς μνήστροις εὐχαῖς τὴν θεβαίωσιν ἀπενέγκοιτο, μηδὲ τὸν νενομισμένον τοῖς γάμοις καιρὸν συνεπόμενον κέκτηται, ὁ τοῖς μνηστευομένοις τὴν ἐξ ἱερολογίας τῆς ἐπὶ τῷ γάμῳ τελουμένης συνάρμοσιν ἐπιψηφιζόμενος, τοῖς τελείοις ταύτην καὶ μὴ τελείοις ἐπιψηφίζεται πάντως μνηστοροί· καὶ ταῦτα μὲν τοῖς βασιλεῦσι κατ' οἰκονομίαν ἐκτελεσθήσεται τινα.

Οὐ μέντοι γε καὶ τὴν φυσικὴν τούτοις συνέλευσιν ἐπαφήσουσιν, ἀλλὰ γε ταύτης ἐξωθήσονται τοὺς τε διὰ τῆς μνηστείας ἱεροτελεσθησομένους, καὶ τοὺς τὴν διὰ τῆς θείας ἐπωδῆς τῶν ἐπὶ τῷ γάμῳ τελουμένων εὐχῶν συνάρμοσιν δεχομένους, ἐντὸς

(ΓΟΜ. Ε΄.)

τῶν τῆ δηλωθείσῃ μνηστεία καὶ τῷ γάμῳ ἀπονενεμημένων καιρῶν, κατὰ τε τοὺς παλαιούς νόμους, κατὰ τε τὰς νεαράς τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως νομοθεσίας· τότε γὰρ ἡ φυσικὴ τούτοις ἄνετος συνέλευσις ἐαθήσεται, ὅποτε καὶ ἀρχῆθεν νενόμισται· ἦγουν τοῦ μὲν ἄρρενος ὑπὲρ τοὺς δεκατέσσαρας διατρέχοντος χρόνους, τῆς δὲ θηλείας τὸν δωδέκατον ὑπερβάσης ἑνιαυτόν· ἕως δ' ἂν ἡ ἀμφότεροι, ἢ θάτερος τῆς νενομισμένης τῶν χρόνων κατόπιν τρέχει ποσότητος, οὐκ ἐνδοθήσεται τούτοις τὸ περὶ τὴν φυσικὴν συνέλευσιν ἄνετον, τῶν γονέων ἀπαιτουμένων περὶ τὴν τούτων φυλακὴν μὴ ἀμελῶς καὶ ῥαθύμως διακεῖσθαι· ὡς ἂν μὴ παρὰ τὸν καθήκοντα καὶ ἀρχῆθεν ἀφορισθέντα τῆ φυσικῇ συνελύσει καιρὸν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους συνέλθοιεν· εἰ γὰρ παρὰ τὴν τούτων ῥαθυμίαν τοῦτο διαπραχθήσεται, ὅ,τε διαπραξάμενος, καὶ οἱ τούτου γονεῖς ὑποπεσοῦνται τοῖς ἐκ νόμων ἀποκειμένοις ἐπιτιμίαις, τοῖς παρθένον ἐκτὸς τῶν νενομισμένων καιρῶν τοῖς γάμοις διαφθείρουσιν. Ἀλλὰ καὶ εἴ ποτε βασιλεὺς κατ' οἰκονομίαν τινὰ τὸν τε τῶν μνηστειῶν καὶ τῶν γάμων ὑποτέμῃ χρόνον, καὶ συμβῆ πρό τῆς εὐλογίας τῶν γάμων, καὶ πρὸ τῶν στεφάνων, μετὰ τὴν ἐξ ἱερῶν εὐχῶν τελεσθεῖσαν μνηστείαν, θανάτῳ τοὺς μνηστευθέντας διατμηθῆναι, τὸ περιλιμπανόμενον πρόσωπον κωλυθήσεται συναλλάξαι γάμον πρὸς ἄ συναλλάττειν κεκώλυται παρὰ τῆς προῤῥηθείσης συνοδικῆς διασκέψεως· οὐκ ἔσται γὰρ τοῖς περιλιμπανομένοις ἐπ' ἀδείας, πρὸς τὰ τοιαῦτα εἰσερχεσθαι πρόσωπα, ὅτι μὴ ὁ χρόνος τῆς τελείας μνηστείας εὐρίσκεται σύνδρομος· τὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν ἐκτελεσθέντα βασιλικὴν, αὐτῷ τούτῳ τὴν οἰκονομίαν ἀντὶ τοῦ χρόνου φέρουσι ἐπαρήγουσαν· ἐκ γὰρ νόμων τοῖς βασιλεῦσιν, ὡς πολλάκις εἴρηται, τὸ νομοθετεῖν καὶ οἰκονομεῖν συγκεχώρηται· εἰ γὰρ καὶ ἐν ἀτελεῖ τῷ χρόνῳ ἢ τε μνηστεία καὶ ὁ γάμος γενήσονται, ἀλλὰ γε πρὸς τὰ τοιαῦτα συναλλάττειν τούτους καὶ ὁ τέλειος γάμος, καὶ ἡ τελεία ἱεροτελουμένη μνηστεία οὐ συγχωρεῖ· καὶ ταῦτα κρατήσουσι καὶ ἐπὶ τούτοις τυῖς ὡς τελείοις λογιζομένοις, καὶ τελείοις γινομένοις, ἀπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄνευ βασιλικῆς οἰκονομίας γινομένοις τελείοις γάμοις κρατεῖ. Τῆς γοῦν προεκφωνηθείσης κατὰ τὸν Ἰόνιον μῆνα, τῆς ζ'. ἐπινεμήσεως, τοῦ ςφκθ' ἔτους

δικτάξεως κατὰ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ τυπωθέντα ἰσχυούσης ἀπαρ-
ραθραύστως· οὐ γὰρ κατὰ τι παρὰ τῆς νῦν νομοθεσίας διαλελώ-
θηται, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπληροῦται, καὶ ἐπὶ τὴν ὀλοκληρίαν προ-
σεπανάγεται· καὶ ἅπερ νῦν διὰ τῆς παρούσης καὶ εἰς τὸ διηνε-
κὲς ὀφειλοῦσης ἰσχύειν νομοθεσίας ἡ ἡμετέρα διετύπωσε γαλη-
νότης, πᾶσι παντοίως κατὰδῆλα σπεῦσον γενέσθαι, μεγαλεπιφα-
νέστατε Κουροπαλάτα, καὶ μεγάλε Δρουγγάριε τῆς Βίγλης· ὥστε
μηδένα ἀγνοεῖν τῶν ὑπὸ τὴν πολιτείαν τὴν ἡμετέραν τὰ ὑπὲρ
λυσιτελείας αὐτῶν παρ' ἡμῶν διαθεσμοθετηθέντα τε καὶ νομο-
θετηθέντα· ἅπαν γὰρ τὸ χριστιανικώτατον πλήρωμα τῆς πα-
ρούσης νομοθεσίας ἐπαπολαύειν βουλόμεθα, ὡς ἂν μὴ τις τῶν
ἁπάντων ἀγνοίαν ποτε προβάληται τοῦ τοιοῦτου θεσμοθετήμα-
τος, διαβοηθῆναι ὀφείλοντος παρὰ σοῦ εἰς τε πάντα τὰ δικα-
στήρια, καὶ εἰς πάσας τὰς ὑπὸ τὸ ἡμέτερον κράτος ἐπαρχίας,
καὶ τοὺς τῶν ἐν αὐταῖς ἀπασῶν Ἐκκλησιῶν προεδρεύοντας, καὶ
τηρουμένου παρὰ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ πολιτεύματος· γεγε-
νημένου κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα, τῆς παρούσης ἰ. ἐπινεμήσεως,
τοῦ ςχ' ἔτους. Πλὴν εἰ καὶ ἄλλοι πάντως αἱ μετὰ ἱεροτελε-
στίας τελούμεναι μνηστεῖαι διαμένειν ὀφείλουσιν, οὐ πάντως καὶ
τῶν γάμων ἐπέκεινα ἄλλοι διατηρηθήσονται· ἀλλ' αἷς αἰτίαις
οὔτοι τὴν διάλυσιν ἐπιδέχονται, ταῖς αὐταῖς καὶ αὐταὶ διαλυθή-
σονται. Τῷ μηνὶ Μαρτίῳ, ἐπινεμήσεως ἰ. δι' ἐρυθρῶν γραμμά-
των τῆς βασιλικῆς καὶ θείας χειρός.

Δ'. ΝΕΑΡΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, διατυποῦσα τὰ περὶ τῶν
ψήφων, καὶ ὁποῖους δεῖ εἶναι τοὺς παραγοῦ ἀρχιερεῖς,
πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ ταῖς
μητροπόλσιν, καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς (1).

ΑΓΙΩΤΑΤΕ ΜΟΥ δέσποτα, καὶ ἡ θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος· εἰ
καὶ ἀφρονέστερός εἰμι πάντων, ἀλλά γε ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῆς
Ἐκκλησίας μὴ ὡς ἀφρονά με λογίσθηθε· ἤψατο γὰρ τῆς καρ-

(1) Τὴν Νεαρὰν ταύτην, ἣν ἐξέδοτο πρὸ ἡμῶν ὁ Κοτελέριος, *Ecclesiae
Graecae Monumenta* Τόμ. Β'. σελ. 178, ἀναφέρει ὁ Βαλασμῶν εἰς Καν. 10',
οἷς ἐν Τρούλλῳ συνόδου. Ὑρα Τόμ. Β'. σελ. 348.

δίας μου ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἤδη ὑφορώμενος κίνδυνος· ἰδοὺ γὰρ κινδυνεύουσιν αἱ ψυχαὶ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ μᾶλλον τῶν ἀπλουστέρων· ἐπεὶ κεφαλὴ ἐστὶ τῶν ὀρθοδόξων ὁ ἱερατικὸς σύλλογος, καὶ καλῶς μὲν ἔχοντος αὐτοῦ, ὅλον τὸ σῶμα, καὶ πάντα τὰ μέλη αὐτοῦ πρὸς ἀξίαν ἄγονται· τούτου δὲ πάλιν νοσήσαντος, καὶ τὸ σῶμα πᾶν πρὸς παντελεῆ ὄλεθρον ἀφορᾷ. Ἰδοὺ τοίνυν κινδυνεύει ὁ Χριστιανισμὸς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ἐπὶ τὸ ἔλαττον καθεκάστην ὑποχωρούσης, καὶ Θεὸς παροργίζεται, χαίρει δὲ ὁ παμπόνηρος καὶ μισόκαλος δαίμων, ὁ τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ βασκαίνων.

Αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης ἀτοπίας οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ χρονία ῥαθυμία καὶ ἀμέλεια, ἐκ μακροῦ μὲν ἀρξαμένη, προϊούσα δὲ μέχρι καὶ νῦν· αὕτη γὰρ παρεσκεύασε τὸ κακὸν τοῦτο ἤδη καὶ ὡς νόμον εἶναί τινα· καὶ πράττεται οὐχ ὡς κακὸν, ἀλλ' ὡς ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, εἰ καὶ ὀλέθριον πάντη ἐστίν· ὀλέθριον, οὐχὶ σώμασιν, οὔτε εἰς χρηματικὴν ζημίαν ἀφορῶν, ἀλλὰ ψυχικὴν, καὶ εἰς ἀπώλειαν Χριστιανῶν κχταντῶν. Ποίαν οὖν ἀπολογίαν ποιήσομεν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως τῷ δημιουργῷ καὶ πλάστῃ Θεῷ, οἳ τε βασιλεῖς καὶ ἀρχιερεῖς, εἴπερ Χριστιανούς ἀνθρώπους παραλαβόντες, παραδιδόαμεν τούτους τῷ Σατανᾷ, διὰ θελήματα πάντως ἀνθρώπινα, πρόσκαιρον ἔχοντα, καὶ οὐδὲ πρόσκαιρον, ἀλλ' ἐπὶ βραχύτατον πᾶν χρόνον διαρκοῦσαν τὴν θεραπείαν τῶν τε τὰς ψήφους καὶ τὰς χειροτονίας ποιούντων, καὶ τῶν προχειριζομένων παρ' αὐτῶν, οὐ μόνον εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἄλλον τῆς ἱερωσύνης κατάλογον;

Οὐχ ἔξομεν πάντως ἀπολογίαν τινά, εἰ μὴ διεγερθῶμεν πάντες, καὶ διόρθωσιν τοῦ κακοῦ ποιησόμεθα, ἀνακαινίζοντες τὸ καταφρονηθὲν καλὸν, τὸ ἀσυγκρίτως μείζον πάντων τῶν καλῶν τὸ οἰκιοῦν ἡμᾶς δηλονότι τῷ Θεῷ, τὸ διὰ χρονίας ἤδη ἀμαυρούμενον ἀμελείας· Θεοῦ γὰρ χάριτι πάντες Χριστιανοὶ ἐσμεν, οἳ τε βασιλεῖς, οἳ ἀρχιερεῖς ὁ ἱερατικὸς ἅπας σύλλογος, καὶ ὁ λαὸς, ἔτι συνεχόμενοι καὶ συνδεόμενοι ἐν τῇ πίστει διὰ τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀρχιερέων, καὶ διδασκάλων, καὶ τῶν λοιπῶν θεοφόρων Πατέρων, καὶ τῆς τε σῆς ἀγιότητος, καὶ

τινων ἐκ τῆς νῦν ἀρχιερατικῆς ὁμηγύρεως, τῷ λόγῳ καὶ ἀρετῇ τοὺς ἄλλους ὑπερβαλλόντων.

Λοιπὸν οὖν δεῖ ἡμᾶς, ὡς Χριστιανούς, Θεοῦ χάριτι τὴν ἀναζήτησιν τοῦ καλοῦ ποιῆσαι· τὸ γὰρ ἐμποδίζον οὐκ ἔστιν, ὡς εἰ μὴ οὕτω γένηται, καὶ τὸ πρᾶγμα διόρθωσιν δέξεται· συμφέροι ἂν ἡμῖν πάντως τὸ δεθῆναι περὶ τὸν τράχηλον ἐκάστου μύλον ὀνικόν, καὶ ῥιφῆναι εἰς τὴν θάλασσαν (1)· ἀρμόσοι δὲ ἂν ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ, Καλὸν ἦν εἰ οὐκ ἐγεννήθημεν (2)· καὶ θρήνου γενήσεται ἄξιον τοῦτο, καὶ θρήνου οὐ πηγαῖς δακρύων, ἀλλὰ κρουνοῖς αἱμάτων συμπληρουμένου· περὶ τούτου καὶ μονοῦ τὸν θρήνον ποιήσασθαι, ὥσπερ οἱ ἐν σκάφῃσιν ὄντες, καὶ ἐν μέσῳ πελάγους χειμαζόμενοι, καὶ πηδάλια μὴ ἔχοντες, καὶ ἄλλως φυγεῖν τὸν ἐπηρητημένον κίνδυνον μὴ δυνάμενοι, πρὸς μόνον δὲ Θεὸν ἀφορῶντες ἐλεεινῶς, καὶ παρὰ τούτου τὴν ἑαυτῶν ἐξαιτούμενοι σωτηρίαν.

Εἰ τοῦτο οὕτως ἐπιγνωσόμεθα, πάντως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς τὴν ὁδηγίαν πρὸς τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ παρέξει τοῖς τε ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἕως τοῦ νῦν ἴσως ἀγνοήσασι τὸ καλόν, ὡς ἂν τὸ πρὸ χρόνων τινῶν ἐξ ἀμελείας ἀμαυρωθὲν ἀγαθὸν ἀνακαινισθῆ νῦν ἄνευ ὑπερθέσεώς τινος· ὅπως θεραπευθῆ ὁ Θεός, διορθουμένης τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ χριστιανικῆς καταστάσεως, κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Θεῶν καὶ κορυφαίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς ἁγίων καὶ θεοφόρων Πατέρων, ἦν ἡ χρονία ἡμῶν ῥαθυμία διέφθειρε.

Καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ἂν, εἰ καὶ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο καὶ σωτήριον ἔργον, ὅπερ αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου τῆ τῶν πιστῶν Ἐκκλησίᾳ παρέδωκαν, καὶ μετ' ἐκείνους οἱ λοιποὶ ἅγιοι Πατέρες, ὁ χρόνος διέφθειρεν· ἄνθρωποι γὰρ φθαρτοὶ ὄντες, καὶ τοῖς ὑλικοῖς πράγμασι καθ' ἐκάστην ἐνασχολούμενοι, πρὸς ταῦτα κρημιζόμεθα· θολοῦσι γὰρ τὰ αἰσθητὰ, ταῦτα καὶ ἡ περὶ αὐτὰ σχέσις τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, καὶ σπανίως εὐρίσκειται ὁ τοῖς θεοῖς ἀεὶ ἐνασχολούμενος πρᾶγμασι, καὶ ταῦτα μόνον ζητῶν, καὶ τὸν ἕσω ἄνθρωπον καθ' ἐκάστην ἀνα-

(1) Λουκ. ΙΖ', 2. — (2) Ματθ. ΚΣ', 24.

ψηλαφῶν καὶ ἀνακαθαίρων· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ κάλλιστον τοῦτο ἔργον καὶ θεῖον, ὃ τὴν εὐσέβειαν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων ἐκ Θεοῦ παρέχει, τελείως καταφρονήθη, καὶ καθ' ἑκάστην ἐλάττωσιν δέχεται, ὡς μικροῦ δεῖν καὶ εἰς παντελεῆ φθορὰν καταντῆσαι, καὶ ὡς οὐδὲν λογισθῆναι.

Οὐκ ἔστι γὰρ ἀναζήτησις τοῦ ὀρθοδόξου κηρύγματος, οὐκ ἔστιν ἔφεσις τῆς καταλήψεως τούτου, ἀλλ' ὡς ἐν σκότει πάντες σχεδὸν διαπορευόμεθα· κινδυνεύομεν πάντες ὁμοῦ οἷ τε τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου, τοῦ μοναχικοῦ, καὶ τοῦ λαϊκοῦ, καὶ εἰς χάος ἐξοφωμένον καὶ ἀχανὲς κατακρημνιζόμεθα· ἡ δὲ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν πρὸς τὸν αὐτοῦ Πατέρα παράκλησις περὶ τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τῶν πιστευόντων εἰς ἐκεῖνον διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν, ἀπρακτεῖ. Πῶς γὰρ πιστεύουσι διὰ τοῦ λόγου τῶν Ἀποστόλων εἰς ἐκεῖνον αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ ἀδίδακτοι καὶ ἀμύητοι τοῦ τῆς εὐσεβείας μυστηρίου καταλιμπανόμεναι; Ὡς γὰρ τὸ κρυβὲν ἐν Εὐαγγελίοις τάλαντον (1), οὕτω σχεδὸν τὸ ὀρθόδοξον δόγμα κρύπτεται νῦν, καὶ κρυπτόμενον οὐκ ἀναζητεῖται, ἀλλὰ τὸ μείζον τοῦτο τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀσυγκρίτως, δεύτερον παρὰ πᾶσι σχεδὸν λογίζεται.

Καὶ γὰρ ἐάν τις ἀτιμότερόν τι καὶ ἔσχατον ὧν ἔχει ἀπολέσῃ, πολλὴν τὴν ἀναζήτησιν ποιεῖται καὶ τὴν ἔρευναν, καὶ φίλους συγκαλεῖ πρὸς βοήθειαν ἵνα τὸ ἀπολόμενον εὕρῃ, καὶ εὐρῶν αὐτὸ χαίρει· τοῦτο δὲ τὸ μέγιστον χρῆμα, τὸ τῆς εὐσεβείας δηλονότι μυστήριον, ὃ αὐτὸς ὁ ἀληθινὸς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν τοῖς ἰδίοις παρέδωκε μαθηταῖς, λέγων αὐτοῖς, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη (2), καὶ τὰ ἐξῆς, ἀπολόμενον, τί οὐκ ἀναζητοῦμεν μετὰ σπουδῆς ὑπερβαλλούσης, καὶ ζεούσης καρδίας, (αὐτοῦ γὰρ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ὑστερούμεθα, εἰ τοῦ τῆς εὐσεβείας μυστηρίου καταφρονήσομεν,) καὶ οὐχὶ πάντες ὁμοῦ σπουδῆ μεγίστη τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ ποιησόμεθα, δάκρυα χέοντες ἐξ ὀδυνηρᾶς καρδίας, καὶ τὸν Θεὸν ἐξαιτούμενοι, ἵνα ἐκεῖνος πάλιν φανερωθῇ τοῖς νοητοῖς ἡμῶν

(1) Ματθ. ΚΕ, 18. — (2) Ματθ. ΚΗ, 19.

ὀφθαλμοῖς; ἅμα γὰρ τῷ θελήσει ἡμᾶς, γενήσεται τοῦτο· οὕτως ἐστὶ φιλόανθρωπος, καὶ ἐλεήμων, καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν διψῶν, ὥστε οὐ μακρὰν ἡμῶν ἐστίν, ἀλλ' ἐγγύς· πάρεστι γὰρ, καὶ ἀναζητεῖ ἡμᾶς, καθὼς αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν, ἐὰν καὶ ἡμεῖς βουλώμεθα.

Πῶς δὲ γενήσεται ἡ διόρθωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως; Οἱ ἔμβαθμοι κληρικοὶ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας εἰσὶν εὐαρίθμητοι, οἳ τινες καὶ ρόγας λαμβάνουσιν· οἱ δὲ περισσοί, ἀπογεγραμμένοι μὲν ὑπάρχουσι, καὶ δουλεύουσι τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ λαμβάνουσι δέ τι, ἀλλ' ἐλπίδι καὶ μόνῃ τρέφονται προκοπῆς· καὶ εἰ καὶ πάντες ἄξιοι πάσης ἱερωσύνης ἐμαρτυρήθησαν, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ τινὲς τῶν τε ἐμβάθμων, καὶ τῶν περισσῶν ἴσως τοιοῦτοι οὐκ εἰσὶν· ἀλλὰ τὸν μὲν ἐνάρετον βίον ἴσως ἵνα ἔχωσιν, ὡς ὀφειλόμενον πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς φυλάττειν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἱερωμένοις· ἀλλὰ γε ὁ διδασκαλικὸς λόγος οὐκ ἔστι παρὰ τοῖς πολλοῖς· καὶ ἴσως τοῦτο καὶ ἐπὶ τισι τῶν ἱερωμένων εὐρεθήσεται.

Οἱ μὲν οὖν ἔχοντες καὶ τὸν ἐπαινετὸν βίον, καὶ τὸν διδασκαλικὸν λόγον, ἔμβαθμοὶ τε ὁμοίως καὶ περισσοί, ἐπεὶ καὶ οὗτοι κάκεινοι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν πληροῦσι, καὶ προκοπτέτωσαν εἰς τε τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ τὰ ἀρχοντίκια, καθὼς εἰρήσεται, ἀκωλύτως· οἱ δὲ γε λοιποὶ ἀγωνιζέσθωσαν μετ' ἐπιμελείας ὅτι πολλῆς, ἵνα καὶ τὸν βίον ἐπὶ τὸ κρεῖττον ῥυθμίζωσι, καὶ τὸν διδασκαλικὸν λόγον καρπίζωνται· τότε δὲ τῆς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τάξει προκοπῆς τυγχανέτωσαν ἕκαστος τούτων, ὅτε ἄξιον κατ' ἀμφοτέρω ἐχυτὸν ἀπεργάσεται· εἰ γὰρ καὶ ἐμαρτυρήθη ἄξιός πάσης ἱερωσύνης, καὶ διὰ τοῦτο τῇ Ἐκκλησίᾳ προσιερώθη, ἀλλὰ τῷ μὲν ψευδῶς μαρτυρήσαντι μέμφει προστριβήτεται· ἡ δὲ τοιαύτη μαρτυρία τῷ μὴ ἔχοντι τὸν διδασκαλικὸν λόγον σὺν τῷ ἀνεπιλήπτῳ, οὐ βοηθήσει ὅσον τέως εἰς τὴν ἐπὶ τοῦς μείζονας βαθμοὺς πρόοδον· οὔτε γὰρ τὸν διδασκαλίας δεόμενον ὠφελήσει πάντως ἡ μαρτυρία τοῦ προσμαρτυρήσαντος τὴν τοῦ διδακτικοῦ δύναμιν τῷ ταύτης

(1) Λευκ. ΙΖ', 21.

ἀμετόχῳ, οὔτε τῷ μαρτυρηθέντι ἀρκέσει πρὸς τὸ ἀναδέξασθαι βαθμὸν διδασκαλικόν.

Τί οὖν οἰκονομήσει ἐπὶ τούτοις ἡ ἱερά καὶ ἁγία σύνοδος; Τοὺς μὴ καλῶς μαρτυρηθέντας ἐξώσει οὐ ἔτυχεν ἕκαστος βαθμοῦ; ἀλλὰ τοῦτο λύπην ἐντίθησι ταῖς ψυχαῖς τῶν ἤδη ἀφιερωθέντων τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ. Ἀποδεξάσθω οὖν ἡ ἱερά καὶ ἁγία σύνοδος, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἁγιωσύνη σου τοῦ ἁγιωτάτου μου δεσπότου καὶ κοινοῦ πατρὸς καὶ διδασκάλου τῆς οἰκουμένης, τὸ πρόθυμον τῶν ἤδη καθιερωθέντων, καὶ τὸ θέλειν αὐτοὺς ὀλοφύχως ὑπηρετεῖν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸ ἐλλεῖπον τούτοις ἀναπληρωθῆτω παρὰ τῆς σῆς ἁγιότητος, σπουδὴν ὑπερβάλλουσαν ἐνδεικνυμένης· ἡ δὲ σπουδὴ ἔσται τοιαύτη καλῶς ἐχούσης τῆς ἁγιωσύνης σου, ὡς τὸ καλὸν κρεῖττον πάντως βουλομένης.

Πρὸ μὲν παντὸς ἄλλου ἀδνοῦμιον κοινὸν γενέσθω τῶν βλων, τῶν τε ἤδη κατηρτισμένων ἀξίων κατ' ἄμφω, λόγον τε δηλονότι καὶ βίον, καὶ τῶν ἴσως κατὰ τι τούτων λειπομένων. Τὸ δὲ τριούτον ἀδνοῦμιον, μὴ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε γένηται, ἀλλὰ μετὰ ἐρεύνης μεγίστης, ἐρεύνης προηγουμένης τοῦ ἐν ἑκάστῳ διδασκαλικοῦ λόγου καὶ τοῦ χρηστοῦ ἤθους· καὶ τὸν μὲν ἔχοντα καὶ ἤθος χρηστὸν, καὶ λόγον διδασκαλικόν, σημειωθήτω ἡ ἁγιωσύνη σου, ὡς ἐξήρημένον τῶν ἄλλων· τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ καὶ ὁ μὴπῶ καταρτισθεὶς καταρτισθήτεται, ζήλῳ τοῦ ἤδη σημειωθέντος καὶ τῶν ἄλλων προκριθέντος.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη ἄνωθεν εἶπομεν δεῖν ἀποδεκτέαν λογισθῆναι τὴν προθυμίαν τῶν μὴ τοιούτων, ὅτι προθύμως ἔχουσι προσκαρτερεῖν τῇ δουλείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, παραγγελητήωσαν οὗτοι, ὡς ἂν τοῦ λοιποῦ ἐπιμελῶνται καὶ λόγου, καὶ ἀρετῆς· καὶ οὕτως ἐν γνώσει γινόμενοι τοῦ συνείσοντος διὰ τῆς σῆς χρηστῆς ὁμιλίας, καὶ ἐπιφωνητικῆς παρχγγελίας, τὸ πρόθυμον αὐτῶν ἅπαν κατακενώσουσιν εἰς τὸ μολθεῖν ἀκριβῶς καὶ τὰ θεῖα διδάγματα ἕκαστον, καὶ πρὸς τὸ χρηστότερον τὸν βίον ἑαυτῶν καταστήσασθαι, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν ἀπαρτίσαι πάσης ἱερωσύνης, καὶ οὕτως ἀποδείξαι τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ μαρτυρίαν ἔργοις αὐτοῖς βεβαίαν.

Καὶ μὴ ἄπαξ ἡ ἐπιφωνητικὴ αὕτη ὁμιλία τε καὶ παραγγελία γένηται, ἀλλὰ καὶ πολλάκις γινέσθω· καὶ ἀπαιτεῖσθω ἕκαστος παρὰ τῆς σῆς ἀγιότητος, τί μετὰ τὰς ἐπιφωνητικὰς παραγγελίας ἐκαρπώσατο· καὶ ὁ καρπὸν εὐθαλέστερον τῶν ἄλλων προσενεγκῶν, ἀποδεκτὸς παρὰ τῆς σῆς ἀγιότητος λογιζέσθω, καὶ ἐγκρινέσθω, καὶ μείζονος παρὰ τοὺς ἄλλους τιμῆς ἀξιούσθω, ὅτι ἠυπέιθησεν οὗτος τῷ Κυριακῷ παραγγέλματι· αὐτὸς γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος· Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται(1)· καὶ ὁ τοιοῦτος ἐπεὶ ἐζήτησεν εὖρεν, ἤτησε καὶ ἔλαβεν, ἔκρουσε καὶ ἠνοίγη αὐτῷ. Τὸν οὖν ἐκ Θεοῦ λαβόντα τοιαύτην τιμὴν διὰ τῆς οἰκείας σπουδῆς, δεῖ καὶ τὴν ἀγιωσύνην σου τῆς προσηκούσης τιμῆς ἀξιῶν, καὶ τῆ βασιλείᾳ μου γνωρίσαι μᾶλλον αὐτὸν, ἵνα καὶ αὕτη πρὸς αὐτὸν τὴν προσήκουσαν κατὰ τὸ δυνατόν τιμὴν ἐπιδείξηται· καὶ ὁ τοιοῦτος γνώριμος γενήσεται πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς ὠφέλειαν οὐχ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν· μεταδίδοται γὰρ τὸ ἀγαθόν· ποῖον; πράξις καὶ λόγος, ὧν χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον.

Εἰ δέ τις, ὅπερ οὐ δοκεῖ τῇ βασιλείᾳ μου, τοσοῦτον γέγονε ῥάθυμος, ὥστε μὴδὲ μετὰ παραγγελίαν, μὴδὲ μετὰ χρόνον καρπώσασθαι τι καλόν, μενέτω ἑαυτὸν αἰτιώμενος· καὶ μᾶλλον αὐθις μετὰ χρόνον τινὰ ἐπιφωνηθήτω, ὡς, εἰ καὶ ἔτι τῇ αὐτοῦ ῥαθυμίᾳ ἐμμείνῃ, καὶ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου παντελῶς ἐκπεσεῖται. Τοῦτο δὲ οὐ περὶ τῶν ἐσχάτως γεγενηρακότων, καὶ τὰς αἰσθήσεις ἤδη ἀσθηνησάντων, λέγει ἡ βασιλεία μου· τοὺς τοιοῦτους γὰρ ὁ χρόνος ἀξιοῖ συγγνώμης, ὅσον ἐπὶ τῷ μὴ ἐκπεσεῖν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ, διὰ τὸ μὴ ἀπαρτισθῆναι κατὰ τὸν διδασκαλικὸν λόγον· ὅμως μὲν τοὶ καὶ αὐτοὶ βελτίους γενήσονται, εἰ δυνατῶς ἔχουσι γινῶναι· τέως γοῦν οὐκ ἐκδιωχθήσονται τῶν οἰκείων βαθμῶν· οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ μὴ ἐπιμελόμενοι, ἑαυτοὺς ἐκδιώξουσι μετὰ τὸν προσήκοντα χρόνον, εἰ ἀδιόρθωτοι μείνωσι· καὶ ἔκτοτε ἑαυτοὺς αἰτιάσθωσαν, καὶ

(1) Ματθ. Ζ', 7. 8.

μήτε τὴν βασιλείαν μου, μήτε τὴν σὴν ἀγιότητα, μήτε τὴν ἱερὰν καὶ ἀγίαν σύνοδον· καιρὸς γὰρ ὑφαπλοῦται αὐτοῖς ὁ προσήκων, καὶ πρόφασιν, εἰ βούλονται βελτιωθῆναι, οὐκ ἔχουσι.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν ὄντος πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ ἐκ τῶν ἔξωθεν εἰς τὸν κλῆρον εἰσαγωγή, ἀπὸ γε τοῦ νῦν σχολασάτω, ἕως ἂν ὁ κλῆρος εἰς τὸν ὠρισμένον ἀριθμὸν περιστῆ. Εἰσὶ δὲ ὀφρῖκια ἕτερα ἐκκλησιαστικὴν τινα ὑπουργίαν ἔχοντα, καὶ εἰ κελεύει ἡ ὑμετέρα ἀγιωσύνη, τασσόσθωσαν εἰς αὐτὰ οἱ παρά τινων προσαγόμενοι· καὶ, εἰ βούλονται ἱερωθῆναι, ἀγωνιζέσθωσαν πεῖρὰν τε λαμβάνειν τῶν θείων διδασμάτων πάντων, ὡς οἱ θεῖοι κανόνες διαγορεύουσι, καὶ βίου ἐπιμελεῖσθαι χρηστοῦ καὶ ἀνεπιλήπτου. Καὶ ὅταν τις τούτων ἄξιος σὺν Θεῷ γένηται πάσης ἱερωσύνης, τότε καὶ μαρτυρεῖσθω, καὶ εἰσαγέσθω εἰς τὸν κλῆρον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς προκοπῆς ἀξιούσθω κατὰ τάξιν.

Πλὴν εἰ καὶ σχολάσαι τὴν ἔξωθεν εἰς τὸν κλῆρον εἰσαγωγὴν, ἄχρις ἂν εἰς τὸν ὠρισμένον περιστῆ ἀριθμὸν, ἡ βασιλεία μου προετρέψατο ἀνωτέρω, ἀλλ' εἴ τις ἐγνωσμένος καὶ μεμαρτυρημένος ἀνὴρ ἐπί τε τῇ κατὰ λόγον καὶ ἀρετὴν δοκιμότητι βούλεται καθιερωθῆναι, ἢ καὶ σπουδάζων τις περὶ τὸ καλὸν, καὶ ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων, λόγου καὶ βίου ἐναρέτου, ἐπιμελόμενος, τοὺς τοιούτους οὐκ ἀπαγορεύει καὶ παραδέχεσθαι, καὶ καθιεροῦσθαι τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ.

Τί οὖν βούλεται ἡ ὑμετέρα ἀγιότης καὶ περὶ τῶν λειπόντων ἐμβάθμων κληρικῶν, καὶ περὶ τῆς εἰς τοὺς τόπους ἐκείνων προκοπῆς τῶν περισσῶν; Ἔστι γὰρ τις καθ' ὑπόθεσιν ἔσχατος μὲν τῷ βαθμῷ, ἄξιος δὲ πάσης ἱερωσύνης κατὰ τε λόγον, καὶ βίον. Ἐλείψεν ἐμβάθμῳ τις τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, τίς ἀντ' ἐκείνου ταχθήσεται; Ὁ μήπω ἄξιος πάσης ἱερωσύνης γενόμενος, τὸν δὲ πρῶτον ἔχων βαθμὸν, ἢ ὁ ἔσχατος τῷ βαθμῷ, ἄξιος δὲ τῷ λόγῳ, καὶ τῇ πράξει, εἰς τὸν τοῦ λείψαντος ἐμβάθμου τόπον ταχθήσεται; Ὁ ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ βοηθούμενος, ὑστερεῖται τῆς ρόγας, ἧς ὁ βαθμὸς αὐτὸν ἀξιοῖ, καὶ λυπηθήσεται. Πῶς οὖν παραφυλάξομεν καὶ τούτου τὸ ἄλυπον, καὶ τοῦ ἀξίου μὴ καταφρονήσομεν; Ἀμφοτέρα γὰρ ἀναγκαῖα, καὶ τὸν κοπιόσαντα

μὴ στερηθῆναι τῆς βόγας αὐτοῦ, καὶ τὸν ἄξιον μὴ παροραθῆναι· ἀτιμάζεται γὰρ τὸ καλόν, καὶ γίνεται τὰ ἀτιμώτερα τιμιώτερα, κἀντεῦθεν καταφρονεῖται τὸ καλόν.

Ἢ μὲν οὖν εἰς τὴν βόγαν προκοπὴ γενέσθω κατὰ τὸν ἐκάστου βαθμόν. Οἱ δὲ ἀξιόλογοι κατὰ τε λόγον καὶ πράξιν εἰσαγέσθωσαν εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας διακονίαν, καὶ διὰ τῶν διδασκάλων προβαινέσθωσαν εἰς τὰ ἀρχοντίκια. Ἀφορισθήτω δὲ τοῖς διδασκάλοις καὶ τὸ προσήκον σιτηρέσιον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται(1)· ἐργάτης δὲ μὴ τυγχάνων μισθοῦ τοῦ προσήκοντος, δοκεῖ ἀδικεῖσθαι· καὶ δοκῶν ἀδικεῖσθαι, παθαίνεται ἴσως τὸν λογισμὸν ὡς ἄνθρωπος, κἀντεῦθεν καὶ περὶ τὴν γνῶσιν ῥαθυμότερος γίνεται· καὶ ἐμποδιζόμενος, πῶς μετ' ἐπιμελείας τὴν διδασκαλίαν ποιήσεται, μὴ μετ' ἐπιμελείας δὲ τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος, πῶς μεταδώσει τῆς ἐκ ταύτης ὠφελείας τῷ λαῷ; Καὶ λοιπὸν ἀπομένει ἡ διδασκαλία τοῦ ὀρθοῦ δόγματος, καὶ τοῦ χρηστοῦ ἤθους ἀμετάδοτος ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς· καὶ τὸ ἐκ τούτου κακὸν ὑμεῖς οἱ ἀρχιερεῖς κρειτόνως γινώσκετε.

Τυποῖ δὲ τοῖς διδασκάλοις καὶ ἡ βασιλεία μου, ὡς ὑπὲρ πάντων τὸν ἀγῶνα ὑποδυομένοις, σιτηρέσιον ἔχουσι ἐκάστῳ αὐτῶν ἀνά νομισμάτων λίτρας τρεῖς, καὶ ἀνά σίτου μοδίους πενήκοντα, εἰς περισσοτέραν παρηγορίαν αὐτῶν, ὥστε καλῶς μεταδιδόναι τούτους τῷ λαῷ τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος, καὶ τῆς χρηστῆς πολιτείας· καὶ ὅσοι μὲν τῶν τοιούτων διδασκάλων, ἔχοντες δηλονότι βίον ἐνάρετον, καὶ τὴν τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου δύναμιν, προθυμοῦνται γενέσθαι ἱερεῖς, γενέσθωσαν· καὶ ἐχέτωσαν μὲν οὗτοι τιμὴν ἐν τε ταῖς εἰσόδοις, καὶ ἐν ταῖς καθέδραις, ἔμβριθμοι μὲν ὄντες, κατὰ τοὺς οἰκείους βαθμούς, περισσοὶ δὲ, εὐθὺς μετὰ τοὺς ἐμβάθμους, τῶν ἄλλων δηλονότι περισσῶν προτιμώμενοι, ὡς ἐκπροσωποῦντες τῷ μεγάλῳ ἀρχιερεῖ· ἀκούομεν γὰρ τὸν πληροῦντα τὸν τόπον τούτου μεγίστην αἰεὶ ἔχειν τιμὴν, καὶ οὐδεὶς πρὸς τοῦτο δυνήσεται ἀντειπεῖν.

Ἐπιβλεπέτωσαν δὲ καὶ τὰς γειτονίας μὴ μόνον διδάσκοντες τὸν λαόν, καὶ ὑποτιθέντες ἅπασιν τὸ καλόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἴσως

(1) Λουκ. 1', 7.

διαβεβλημένου βίου εύρισκομένους ἀναστέλλοντες, ποτέ μὲν διὰ συμβουλῆς, ὡς τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἔχοντες, ποτέ δὲ δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην, ἐκείνου δὲ εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἣ καὶ τοὺς τὰς ἐν τῇ μεγαλοπόλει διοικοῦντας ἀρχὰς, ὅτε καὶ χειρὸς δηλονότι, καὶ ἐξουσίας δεῖται τὸ πρᾶγμα πολιτικῆς. Δεῖ δὲ αὐτοὺς ἐπισκέπτεσθαι τὸν λαὸν, καὶ ἵνα πάντες γνωρίμους ἔχωσι τοὺς πνευματικούς Πατέρας αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀντὶ ποιμένων λύκοι εύρεθῶσί τινες τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀναδεχόμενοι· οἱ δὲ αὐτοὶ διδάσκαλοι, οὐ μόνον ὡς τὸ ἀξιόπιστον ἔχοντες, τοῖς λαϊκοῖς τὴν ὠφέλειαν παρέξουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς μοναχοῖς· δεῖται γὰρ καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς ἔνια διορθώσεως.

Μηδεὶς δὲ τῶν οὕτως ἀξίων διδασκάλων ἀπρόθυμος ἔστω εἰς τὸ γενέσθαι ἱερεὺς, καὶ οὕτως μεταδιδόναι τῷ λαῷ τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου κατὰ προτροπὴν τοῦ μεγίστου ἀρχιερέως, ἀλλὰ μᾶλλον προθυμείσθω εἰς τοῦτο, ὡς κατὰ τῆς ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας γινόμενον· εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἔδοξε νῦν ἔχειν ὑπόπτωσίν τινα ἢ ἱερωσύνη, πλὴν οὐχ οὕτως ἔχει καὶ ἡ ἀλήθεια· τῇ δὲ παραλόγῳ συνηθείᾳ πάντως ἀκολουθῶν τις, κρίνει τὴν τιμὴν ἀτιμίαν. Τίς γὰρ τῶν εὖ φρονούντων οὐκ ἐπιγινώσκει τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, ὅτι, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς μεῖζων ἐπὶ τοῦ ἱερέως, οὕτω καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ διακόνου· καὶ πρωτοδιάκονός τις εἴη, πρῶτος μὲν τῶν διακόνων ἐστίν, ἔσχατος δὲ τοῦ ἐσχάτου τῶν ἱερέων· ὁ μὲν γὰρ ἱερεὺς συνεδριάζει τῷ ἀρχιερεῖ, ὁ δὲ παρέστηκε, καὶ ὑπηρετεῖ· λοιπὸν προθύμως καὶ ἀξίως διάκονος εἰς τὸ πρεσβυτερεῖον εἰσελεύσεται.

Ἀπονέμει δὲ τοῖς τοιούτοις διδασκάλοις τοῖς γενομένοις ἱερεῦσιν ἢ βασιλεία μου καὶ μεῖζον τὸ σιτηρέσιον, ἤγουν ἐκάστῳ *νομισμάτων· οἱ δὲ μὴ προθυμούμενοι ἔτι τὸ τῆς ἱερωσύνης ὑψηλὸν ἀξίωμα δέξασθαι, καὶ ἐν διακόνοις ὄντες, ἀναδεχέσθωσαν τὴν τῆς διδασκαλίας διακονίαν, ἱκανοὶ δηλονότι κατὰ τε λόγον ὄντες καὶ ἀρετὴν· λήφονται δὲ οὗτοι τὴν ἀνωτέρω εἰρημένην παρὰ μυσθίαν τοῦ κόπου αὐτῶν ἐν ταῖς στάσεσι, καὶ ἐν ταῖς εἰσόδοις τοὺς οἰκείους βαθμοὺς καὶ τόπους ἔχοντες. Οἱ ὀφείλοντες δὲ προ-

χειρίζεσθαι διδάσκαλοι, κατ' ἐπιλογὴν ὀφείλουσι προχειρίζεσθαι, ἵνα καὶ τὸν διδασκαλικὸν λόγον ἀκέραιον, καὶ τὸν βίον ἔχωσιν ἀνεπίληπτον· εἰ γὰρ ὁ ἄξιος παρορᾶται, καὶ ὁ ἀνάξιος προβιβά- ζεται, κρίμα προξενεῖ τοῦτο τῷ προκρίναντι μὲν τὸν ἀνάξιον, παρορῶντι δὲ τὸν ἄξιον, καὶ ζημίαν ψυχικὴν ἀφόρητον οἷς ὁ μὴ ἄξιος διδάσκαλος ἐφίσταται· διδάσκαλον γὰρ ἡ βασιλεία μου τὸν ἄξιον, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ὀνομάζει τε καὶ τυποῖ, τὸν κρείτ- τονα δηλονότι τῶν ἄλλων, οὐ μὴν τὸν μὴ τοιοῦτον.

Ἴνα δὲ εἴη εὐπορία τῶν ἀξίων καὶ ἀπὸ τῶν λαϊκῶν, καὶ ἀπὸ τῶν μοναχῶν, ἐὰν εὐρεθῇ τις ἔχων καὶ τὸν διδασκαλικὸν λόγον, καὶ τὸν ἀνεπίληπτον βίον, ὥστε μὴ κωλύεσθαι εἰς ἱερωσύνην, κα- λείσθω καὶ προχειρίζεσθω, ὅτε ἀξιολογώτερος δηλονότι ἐστὶ, τῶν τῆς Ἐκκλησίας· τῷ γε μὴν μοναχῷ οὐδὲν οὔτε περὶ καθέδρας, οὔτε περὶ στάσεως ἢ εἰσόδου διοίσει. Εἴποι δὲ ἂν τις ἴσως περὶ τῶν κεκληρωμένων ἤδη, μήπω δὲ κατηρτισμένων κατὰ τε λόγον καὶ πράξιν, ὡς παρὰ τοὺς θείους κανόνας ἡ Ἐκκλησία τούτους ἔτι νῦν παραδέχεται· ἀλλὰ σκοπησάτω, ὅτι τὸ ἐκ μακρῶν χρόνων γινόμενον, κἀντεῦθεν ὡς ἔθος κρατῆσαν, εἰ καὶ παράλογον, ὡς ἀπεναντίας τοῖς θείοις κανόσι γινόμενον, εἰσδέξεται τὴν διόρθω- σιν δι' οἰκονομίας ἀρίστης τὸ ἄλυπον πᾶσι περιποιουμένης· οὐκ ἄρα τοῦ εἰκότος ἀπάδουσα δόξειεν ἂν ἡ οἰκονομία· οὐ γὰρ τὸ παράλογον δεχόμεθα, οὔτε μὴν τοῦτο προτρεπόμεθα γίνεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μὴ καλῶς γινόμενον ἐπιτρέπει διορθωθῆναι ἢ βασιλεία μου· ἐθέλει γὰρ, εἰ καὶ μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις καλοῖς, ἀλλ' ἐν τούτῳ γοῦν τῷ ἀναγκαιοτάτῳ, ὡς εἰς τὴν εὐσέβειαν ἀφορῶντι, σύμβουλος καὶ συνεργὸς ὑμῖν γενέσθαι εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἐπὶ τούτοις ἀναγνωσθήτω καὶ τὸ τοῦ νομοκάνονος βιβλίον ἅπαν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς καὶ ἀγίας συνόδου· καὶ ἀπὸ τῶν παρα- θεωρουμένων νῦν θείων κανόνων οἱ μὲν πρὸς εὐσέβειαν ὄρωντες, καὶ τε συστατικὸν τοῦ ὀρθοῦ δόγματος παραδιδόντες ἡμῖν, παν- τὶ τρόπῳ ἀνανεωθέντες, τηρεῖσθωσαν· οἱ δὲ λοιποὶ παρεκβληθέν- τες δοθήτωσαν καὶ τῇ βασιλείᾳ μου, ἵνα κοινῇ τῇ ἡμετέρᾳ ἀγιό- τητι περὶ τούτων συνδιασκεψαμένη, τὸ δέον οἰκονομήσῃ. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ, καὶ τὸν περὶ τῶν μοναχῶν τῶν ἐν ταῖς ρύμαις, καὶ ταῖς τριόδοις περινοστούντων ἀνακαινισθέντα δεῖ συντηρεῖσθαι.

Ταῦτα οὐκ εἰκῆ καὶ μάτην ἡ βασιλεία μου ἔγραψεν· οὐδὲ ὅστε μένειν ἐν λόγοις καὶ γράμμασιν, ἀλλὰ πρὸς ἔργον τέλειον· ἔργον δὲ τέλειόν ἐστιν, ὅταν τὸ παραλόγως γινόμενον διόρθωσιν δέξηται. Δοκεῖ δὲ τῇ βασιλείᾳ μου, μᾶλλον δὲ, εἰ καὶ τολμηρὸς ὁ λόγος, κατάληψιν ἔχει αὕτη τελείαν, ὅτι Θεὸς διανέστη ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὑποθέσει, καὶ γενέσθαι τὴν διόρθωσιν ἠυδόκησε τοῦ κακοῦ, καὶ τοσοῦτον ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς καὶ νῦν ἔταπείνωσεν, ὥστε καὶ παρακαλεῖν ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς ἰδίας ποιμνης, δι' ἣν καὶ ἐνηθρώπησε, καὶ σαρκὶ ἔπαθε, καὶ τὸ ἴδιον αἷμα ἐξέχεε, καὶ θάνατον ὑπέστη τὸν ἐπονείδιστον, καὶ μὴ διανισταμένοις πρὸς τὸ καλὸν, ἀλλὰ τῇ αὐτῶν ῥαθυμίᾳ ἐμμένουσι, καὶ τὰ φρικωδέστατα ἀπειλεῖν.

Οὐκοῦν οὐδὲ ἡ βασιλεία μου ἀνέξεται ὅλως ἔτι παρεκτανθῆναι τὴν διόρθωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως· ἀλλὰ τοῖς ἐμποδιζουσι τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸ ταύτην κατορθώθῃναι, κανονικὴ εὐθύνη ἐπενεχθήσεται· καὶ μηδεὶς ὑπολάθῃ κατὰ πάθος λέγειν τὴν βασιλείαν μου ταῦτα· οὐκ ἔχει γὰρ Θεοῦ χάριτι πρὸς τινα ἔχθραν· οὐδένα μισεῖ, οὐδένα κατακρίνει· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο μόνον παθαίνεται τὸ γινόμενον· καὶ οὐκ ἀνέχεται δρᾶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ χριστιανικὴν κατάστασιν καταλυομένην.

Μακάριος δὲ εἶ, ἀγιώτατέ μου δέσποτα, καὶ ἔτι μακαριώτερος ἀναδειχθήσῃ, εἰ μετὰ τῶν ἄλλων, ὧν κατώρθωσας, καὶ ταῦτα, ἃ ἀνωτέρω γέγραφα, ἀποτελέσεις. Καὶ ὑμεῖς, θεοφιλέστατοι ἀρχιερεῖς, ὁμοίως μακάριοί ἐστε, εἰ κἀνταῦθα τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ ἀρχιεπίσκοπῳ ὑμῶν, ὡς εἰκὸς, συνεργήσετε, τὸ ὑμέτερον ἀνεπισημασμένως ἐν ταῖς ψήφοις πληροῦντες, καὶ πάντα ταῦτα καὶ ἐν ταῖς ὑμετέραις ἐπαρχίαις κατορθώσετε· οὐ γὰρ ἐν τῇ μεγαλοπόλει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὑπὸ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν χώραις βούλεται ἡ βασιλεία μου ταῦτα κρατεῖν τε καὶ ἐνεργεῖν, καὶ νόμον κοινὸν καὶ θέσπισμα τὴν παρούσαν γραφὴν ἐκτίθεται· οὐ καινόν τι ἐπὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ ἱερατικοῖς παρεισάγουσα πράγμασιν, ἀλλὰ τὰ τοῖς θείοις Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς ἱεροῖς Πατράσιν ὀρισθέντα τε καὶ κανονισθέντα, ἀμελείᾳ δὲ παραθεωρηθέντα, καὶ ἤδη σχεδὸν τελείως ἀγνοηθέντα ἀνανεοῦσά τε καὶ κρατύνουσα.

Καί ἴστω πᾶς τοῦ λοιποῦ, ὡς, ὅστις ἂν ἔτι ἐναντίον τι τούτοις ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ἐνορίᾳ ἐν ψήφῳ, ἢ χειροτονίᾳ, ἢ ἑτέρα σφραγίδι ἐκκλησιαστικοῦ βαθμοῦ οἰουδήτινος διαπράξηται, ἀσυμπαθῶς τῇ ἐκ τῶν θείων κανόνων εὐθύνῃ ἕποπεσεῖται. Δεῖ δὲ καὶ ἀξιολόγους ἱερεῖς ἐγκαθιδρυθῆναι ταῖς τῶν χωρίων καθολικαῖς ἐκκλησίαις, ὡς ἂν αὐτοὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς φωτίζωσι τὸν λαόν, καὶ τοῦ ὀρθοδόξου κηρύγματος πᾶσι μεταδιδώσιν. Ἰσως δὲ οὐκ εὐπορήσετε τοιούτων ἀνθρώπων ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπιμεληθέντες καθ' ὑπερβολὴν, τάχιον καταστήσετε ἀνθρώπους ἀξίους τοῦ μεταδιδόναι καὶ ἑτέροις τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ διαφωτίζεῖν τὸ ὀρθόδοξον κήρυγμα· σκοπητέον γὰρ δι' ἣν αἰτίαν οἱ Ἀπόστολοι τὴν οἴκουμένην περιέτρεχον· δι' οὐδὲν ἕτερον πάντως, ἢ διὰ τὸ μεταδιδόναι τοῦ ὀρθοῦ κηρύγματος παντὶ τῷ λαῷ.

Δεῖ τοίνυν καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τὴν ἐκείνων τιμὴν διαδεξαμένους, ἕκαστον ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ἐνορίᾳ ὁμοίως ποιεῖν· ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ὕβριν τοῦτό ἐστι τοῦ ἀρχιερέως, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ εἰς μεγίστην τιμὴν, ὅταν καὶ εἰς κατάλυμα πένητος εἰσέλθῃ, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἐρευνήσῃ, καὶ πρὸς θεοσέθειαν αὐτὸν ἀναγάγῃ· μιμητῆς γὰρ γίνεται ὁ τοιοῦτος ἀρχιερεὺς τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τούτοις μᾶλλον πληροῖ τὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος. Ἀλλὰ καὶ τὸ κανονικὸν διὰ τοῦτο ἀφωρίσθη τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἵνα διερχόμενος ἕκαστος, καὶ διδάσκων, ἐξ αὐτοῦ διατρέφῃται. Γνωρίζετω οὖν πᾶς ἀρχιερεὺς, ὅτι πρὸς κόπον ἀπεδύσατο τὸ τοιοῦτον πνευματικόν, καὶ ὀφείλει τοῦτο ἐκπληροῦν, καθὼς καὶ οἱ μακαριστοὶ ἐκεῖνοι Πατέρες, καὶ αὐτοὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι διὰ θείου ἐποίουν.

Εἰ γὰρ σκοπήσετε καλῶς οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐννοήσετε, ὅτι διὰ παράδοξιν μιᾶς ἐντολῆς, ἣν παρέδωκαν οἱ πρωτόπλαστοι, παρέδόθημεν ἅμα ἐκείνοις τῷ θανάτῳ καὶ τῇ φθορᾷ, καὶ εἰ μὴ διὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐτύχομεν, πάντες ὁμοῦ ἀπωλόμεθα· καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐδέησεν αὐτὸν τὸν Κύριον, εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς, καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐνανθρωπήσαι, καὶ σάρκα φορέσαι, καὶ σαρκὶ παθεῖν, καὶ ἀποθανεῖν, ἵνα ἐξέλθῃται ἡμᾶς τῆς φθορᾶς, εἰς ἣν κατεκρίθημεν.

Εἰ ταῦτα οὖν ἐπιγνῶτε, καὶ εἰς οἶον κακὸν συναλύνεται ὁ ἀρχιερεὺς μὴ διαδιδούς τὸ ὀρθόδοξον κήρυγμα τῇ ὑπ' αὐτὸν ποιμνῇ, οὐδέποτε κόπον ἠγήσεται τις ὑμῶν τὸ, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ διέρχεσθαι πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτὸν ἐνορίαν συνεχέστερον, καὶ διδάσκειν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καθαρὰν πίστιν, καὶ τὸν σεμνὸν βίον, ἀλλ' ὁ κόπος οὗτος μᾶλλον ἀνάπαυσις αὐτῷ λογισθήσεται, ὡς καὶ ἀνάπαυσιν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ καὶ τοῦ οἰκείου λαοῦ προξενῶν· τὸ γὰρ ὀφειλόμενον πληροῖ· ἐπειδὴ καὶ λόγους διδόναι μέλλει πάντως ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ὑπὲρ τοῦ ὑπ' αὐτὸν λογικοῦ ποιμνίου.

Τί δὲ ὁ ἴσως μὴ βουλευθεὶς ἐπιμελήσεται ἀρχιερεὺς τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως διανοήσεται, ἢ ποίαν πρόφασιν ἔξει εἰς τὸ ἀναβολῇ δοῦναι τὸ πρᾶγμα καὶ ὑπερθέσει; Ἐτέραν πάλιν ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ προσδοκήσει γενέσθαι; Τοῦτο οὐδὲ ἐπὶ λογισμὸν ἀνθρώπου ἀναβῆσεται· ἀλλ' ἐλεύσεται πάντως ὁ ἀληθινὸς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ἀποδώσων ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Λοιπὸν οὐ δεῖται ἀναβολῆς, οὐδὲ ὑπερθέσεως ἢ παροῦσα ὑπόθεσις.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΑΟΝ ΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΟΝ,

Μηδέν τι απαιτεῖν τὸν πράκτορα ἀπὸ Ἐκκλησίας χρηρευούσης τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς (1).

ΚΑΙ τί δὲ ἄλλο τῇ βασιλείᾳ μου προὔργιαίτερον ἢ περισπουδαστότερον, ἢ τὸ τὰς Ἐκκλησίας ἀνωτέρας διατηρεῖσθαι πάσης ἐπηρείας τε καὶ κακώσεως, καὶ μηδὲ τὴν οἰانوῦν βλάβην ἢ ζημίαν ὑφίστασθαι; Διὰ ταῦτα οὐδὲ τὸ νῦν εἰς ἀκοὰς τῆς ἡμῶν ἐλθὼν γαληνότητος, ἀδιόρθωτον ἀπολειφθῆναι ἠθέλησεν. Ἀνηγγέλη γὰρ ἡμῖν, ὡς τινες τῶν κατὰ χώρας ἀρχόντων, ἅμα τῷ ἀποβιδῶναι τοὺς ἀρχιερεῖς, ἀφαιροῦνται πάντα τὰ εὐρισκόμενα ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ, εἴτε εἶδη εἰσὶ τινὰ καὶ πράγματα, ἢ πολλάκις χρήματα εὔρεθεῖν, ἐρμαίῳ ἐντετυχηκένοι οἰόμενοι, τῇ τελευτῇ τοῦ ἀρχιερέως· τῇ δὲ ἀληθείᾳ, τῶν μὴ ἐφειμένων αὐτοῖς κατατολμῶντες, καὶ ἐξιδιούμενοι τὰ ἀλλότρια· τινὲς δὲ διὰ τῶν ἐξυπηρετούντων αὐτοῖς τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀφαιρούμενοι, ἐξάντεις ἑαυτοὺς τῷ δοκεῖν καθιστῶσι τοῦ ἀτόπου τούτου ἐγχειρήματος. Ἀναστέλλουσα γοῦν τὴν τοιαύτην παράλογον πράξιν ἡ βασιλεία μου, καὶ τὸ τοιοῦτον τῆς πλεονεξίας εἶδος ἀναχαιτίζουσα, διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος νεαροῦ θεσπίσματος, μηδένα τοῦ λοιποῦ τῶν ἀρχόντων ἐκάστης ἐπαρχίας, μετὰ τελευτῆν τοῦ ἐπαρχεώτου μητροπολίτου, ἢ ἀρχιεπισκόπου, ἢ ἐπισκόπου, ἀναλαμβάνεσθαι ἀπὸ τῶν ὄντων ἐν τῇ μητροπόλει, ἢ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ, ἢ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὰς προσταείοις, ἢ χωρίοις, ἢ ἀγριδίοις, ἢ μοναστηρίοις, ἢ νομίσματα, ἢ εἶδη τινὰ, ἢ πράγματα, ἢ ζῶα, ἢ ἕτερα τινὰ διαφέροντα αὐτοῖς· ἀλλὰ μηδὲ ὄλως ἐκεῖσε εἰσέρχεσθαι μήτε αὐτοὺς, μήτε τοὺς ἐξυπηρετοῦντας αὐτοῖς. Αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ τῶν χωρῶν ἄρ-

(1) Ἰωάννης ὁ Κομνηνός, ἢ Καλοῖωάννης, στρατηγὸς ἄριστος, στεφθεὶς βασιλεὺς τὸ ἔτος 1092, ἐβασίλευσε μόνος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1118, ὅτε ἀπεβίωσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀλέξιος, μέχρι τοῦ ἔτους 1143. Ὅρα καὶ Καν. ΛΕ. τῆς σ'. σελ. 383 τοῦ Β'. Τόμου, καὶ τὴν ἐν τῇ ἐπ' αὐτοῦ ἐξηγήσει τοῦ Βαλαμυῶνος Νεαρὰν Μαυροῦλ τοῦ Κομνηνοῦ.

χοντες ἢ ἀπερχόμενοι, ἢ ἀποσέλλοντες τινας, καὶ ἀναλαμβάνόμενοι ἢ ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπέου, ἢ ἀπὸ τῶν προασειῶν καὶ μοναζηρίων εἶδη τινὰ, ἢ πράγματα, ἢ νομίσματα, ἢ ζῶα, καταθήσουσι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ ὑπόκειται ἢ τοῦτο παθοῦσα ἐπισκοπὴ, ἢ ἀρχιεπισκοπὴ, ἢ μητρόπολις, νομισμάτων λίτρας β'. ὀφειλούσας ἀποδίδοσθαι ἀπροφκσίτως πρὸς τὴν ζημιωθεῖσαν Ἐκκλησίαν, πρὸς τῷ καὶ τὴν ἐκ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπισπάσασθαι ἀγανάκτησιν. Εἰ δέ τις τῶν ἐξυπηρετούντων αὐτοῖς τοιοῦτόν τι διαπράττεται, κἄν ἀξιωματικὸς εἴη, πρῶτον μὲν ὡς παραβάτης τοῦ ἡμετέρου προσάγματος διὰ δαρμοῦ σωφρονισθήσεται καὶ κούρας· ἔπειτα δὲ καὶ λόγῳ ποινῆς ἀπαιτηθήσεται λίτρας νομισμάτων ἑξ. Εἰ δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπισκοπῆς κληρικῶν τις, ὡς ὑφελόμενός τινα τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων φωραθεῖη (τολμαῖσθαι γὰρ δὴ καὶ τοιαῦτα πολλὰ παρὰ τῶν κληρικῶν ἢ βασιλεία μου ἀνεδιδάχθη), διορίζεται, καὶ τούτους μετὰ ἀκριβῆ ἔλεγχον, καὶ τῆς ἀληθείας κατάληψιν, τοῦ οἰκείου ἐκπίπτειν βαθμοῦ, ὡς τὰ τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένα ἀφαιρουμένους, καὶ ἱεροσύλους ἄντικρυς λογιζομένους. Οὐκ ἐξέσται τοῖνυν ἀπὸ τοῦ παρόντος οὔτε κριταῖς, οὔτε ἀναγραφεῦσιν, οὔτε πράκτορσιν, οὔτε δουξίν, οὔτε στρατηγοῖς, οὔτε προνοηταῖς, οὔτε ἄλλοις τισὶ δημοσιακὰς δουλείας ἐγκεχειρισμένοις, μετὰ τελευτὴν τῶν ἀρχιερέων παραβάλλειν ὅλως τοῖς ἐπισκοπέοις, ἢ τοῖς διαφέρουσιν αὐτοῖς ἀκινήτοις, ἢ μοναζηρίοις, καὶ ἀφαιρεῖσθαι τι τὸ σύνολον ἐξ αὐτῶν· οὔτε μὴν προφάσει δημοσιακῶν τελεσμάτων εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας δίκαια, καὶ ἀφαιρεῖσθαι ἃ βούλονται. Ἀλλὰ καὶ εἴ τι παρὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς χρεωστεῖται τῷ δημοσίῳ, μετακλήτους γίνεσθαι τοὺς κληρικούς· καὶ εἰ πρόδηλον καὶ ἀναμφίβολον τὸ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπιζητούμενον ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας φανεῖη, τοὺς κληρικούς τοῦτο ἀπὸ τῶν τῆς Ἐκκλησίας προσόδων διδόναι πρὸς τὸν δῆμόσιον· μὴ μέντοι ἐπ' ἀδείας ἔχειν τὸν πράκτορα διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν περιπολεῦειν εἰς τὰ προάστεια, καὶ ἀφαιρεῖσθαι ἃ βούλεται· ὁ δὲ προχειρισθὸς ἀρχιερεὺς τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀντιλήψεται δικαίων. Εἶχε τὸ, μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἐπινημήσεως β'. δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως πορφυρογεννήτου, κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ· καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθης σφραγίς.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ (1).

Α'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ

Τοῦ γεγονότος πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμᾶ τοῦ Ἀττικοῦ, ὁμόφρονος ἀποδειχθέντος τῷ Βογομήλῳ Νίφωνι. Ταῦτα παρεκβληθέντα, καὶ συνήθως πιστωθέντα ἐπεδόθη ἔτει ςχγϵ, μηνὶ καὶ Ἰνδικτιῶνος τοῖς προγεγραμμένοις. Μηνὶ Φεβρουαρίῳ κς', ἡμέρᾳ τετάρτῃ, Ἰνδικτιῶνος δεκάτης (2).

ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΟΥ ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Βλαχερνῶν τοῦ κρατίστου καὶ θεοστέπτου ἀγίου ἡμῶν βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος, κυρίου Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ, παρισταμένων τοῦ πανευτυχεστάτου καίσαρος κυρίου Ἰωάννου· τοῦ πανυπερσεβεστάτου κυρίου Στεφάνου τοῦ Κοντοστεφάνου· τοῦ σεβαστοῦπερτάτου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Ἀγγέλου· τῶν ἐξαδέλφων τοῦ κρατίστου, καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως, τοῦ κυρίου Ἀλεξίου τοῦ υιοῦ τῆς πορφυρογεννήτου καὶ καισαρίσσης κυρίας Ἄννης, τοῦ κυρίου Ἀλεξίου, καὶ τοῦ κυρίου Ἀνδρονίκου, τῶν καὶ υἱῶν τῆς πορφυρογεννήτου κυρίας Μαρίας, ἀταδέλφης αὐτῆς· τοῦ πανσεβεστάτου σεβαστοῦ, καὶ μεγάλου δρουγγαρίου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Κομνηνοῦ· τοῦ πανσεβεστάτου σεβαστοῦ δικαιοδότου καὶ ἐπάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ταρωνίτου, τοῦ μεγάλου ἐπιφανεστάτου κοιέστορος καὶ κριτοῦ τοῦ Βήλου κυρίου Βασιλείου

(1) Μανουήλ ὁ Κομνηνός, υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1143 μέχρι τοῦ ἔτους 1180. — (2) Τὸ παρὸν σημείωμα ἐλήφθη ἐκ τοῦ συγγράμματος Λέοντος τοῦ Ἀλλατίου De Ecclesiæ occidentalis et orientalis perpetua consensione σελ. 688—686· εὔρηται δὲ καὶ ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν ἱερῶν Συνόδων τοῦ Μηλίου (ἐν Παρισίοις 1761). Ἐν ἀμφοτέροις ταύταις ταῖς ἐκδόσεσιν ἀναγινώσκεται ςχγϵ', ἀντὶ ςχγϵ, ὡς ἐνταῦθα διορθώθη, ἅτε δὴ τούτου μόνου τοῦ ἔτους συμπίπτοντος τῇ δεκάτῃ Ἰνδικτιῶνι, καὶ τῇ καὶ ἀλλαχόθεν ἐμβαλουμένη ἐποχῇ τῆς ἀπὸ τοῦ πατριαρχικῷ θρόνου ἀπεβολῆς Κοσμᾶ τοῦ Ἀττικοῦ, πατριαρχεύσαντος μῆνας δέκα μετὰ Μιχαὴλ τὸν Ὁξειτῆν. Βλέπε Κίνναμον, βιβλ. Β'. κεφ. 10, καὶ Νικήταν Χωνειάτην, βιβλ. Β'. σελ. 105 καὶ ἐπ. Ἐκδ. Βόννης.

τοῦ Πεκούλου, τοῦ κριτοῦ τοῦ Βήλου Ἰωάννου τοῦ Ἀλωππα, καὶ ἐτέρων οὐκ ὀλίγων τῆς συγκλήτου, καὶ τῶν πολιτικῶν δικαστῶν, συμπαραισταμένων αὐτοῖς καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων.

Εἰ δὲ καὶ ἀνδρὶ παγίς ἰσχυρὰ τὰ ἴδια χεῖλη, καὶ λόγοις οἰκείου στόματος ἀλίσκεται ἕκαστος (1), ὁ ἐπὶ θήματος καὶ ταῦτα βασιλικοῦ, παρισταμένης μὲν τῆς συγκλήτου, συμπαραισταμένης δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας συνόδου, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἐτέρου πλήθους πολυαρίθμου, τὰ ἐφ' οἷς παρ' ἄλλων ἠτιᾶτο, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ καταθέμενος, καὶ οὕτως ἔχειν τὸ ἀληθὲς συνομολογήσας, ὡς οἱ ἀπαγγεῖλαντες τῷ κρατίσῳ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ τὰ κατ' αὐτὸν διηγήσαντο, πῶς οὐχὶ καὶ ἀφεύκτως (2) τοῖς τε χεῖλεσι τοῖς οἰκείοις ἐμπεδωθήσεται, καὶ δικαίως τοῖς τούτων λόγοις, ὡς τισιν ἀρρήκτοις πέδαις περισφιγθήσεται; Τοιοῦτο δὴ καὶ περὶ τὸν πατριάρχην τῆςδε τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων Κοσμᾶν συμβέβηκε σήμερον. Τῶν τινες γὰρ ἱερωτάτων ἀρχιερέων οὐ μικρῶς ἐπὶ τούτῳ σκανδαλισθέντες ἐφ' οἷς ἐώρων αὐτὸν [κοινωνοῦντα] (3) ἀνθρώπῳ πρὸ καιροῦ τινος συνοδικῶς ἀποβεβλημένῳ, ὡς ἐτερόφρονι, καὶ ἀλλότρια τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ὑψηγομένῳ τε καὶ διδάσκοντι, καθὼς τὰ ἐπὶ τούτῳ προβάντα συνοδικῶς διεξέεισι σημειώματα (4), τῷ καταράτῳ δὴ τούτῳ καὶ ἀμονάχῳ λέγομεν Νίφωνι, ὃν καὶ ἐς τοσοῦτον ἢ τηνικαῦτα συναχθεῖσα ἱερά ἀπεκλήρυξε σύνοδος, ὡς καὶ ἀπρό-
τον εἶναι, καὶ πᾶσιν ἀπαξάπλῳ ἀκοινώνητον μέχρι λόγου ψιλοῦ, καὶ προσρήσεως· περισσὸν γὰρ τὸ λέγειν περὶ συνεστιάσεώς τε αὐτοῦ, καὶ εὐχῆς, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς κοινωνεῖν ἀλλήλοις εἰώθαμεν. Διὰ γοῦν ταῦτα σκανδαλισθέντες, ὡς εἵπομεν, ὅτι περ ἀπρίξ ἐώρων αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον ἀντιποιούμενον, καὶ οὐκ ἐν ὁμιλίαις μόνον, καὶ καθ' ἑαυτὸν συνελεύσεσιν, ἀλλὰ καὶ μυρίοις ἄλλοις συγκοινωνοῦντα αὐτῷ, προσῆλθόν τε τῷ κραταιῷ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ ὡς οὐ μικρῶς ἐπὶ τοῖς γινομένοις δεινοπαθοῦντες, τῇ πανευσεβεῖ αὐτοῦ βασιλείᾳ τὰ

(1) Παρομ. 5', 2. — (2) ἀφυτεύτως, παρ' Ἀλλατίῳ. — (3) προσετέθη ἐξ εἰκασίας. — (4) Ζῆτει τὰ σημειώματα ταῦτα σελ. 88 καὶ ἐπομ. τοῦ παρόντος τόμου.

τοιαῦτα πάντα ἀνήγγειλαν. Ὡς γοῦν οἶος οὗτος διάπυρος τῷ ὄντι καὶ ζηλωτῆς πρὸς εὐσέβειαν μὴ τοιοῦτον εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅλως ἀνεχόμενος σκάνδαλον, αὐτὸν τε τὸν πατριάρχην, καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας πάντας ἡμᾶς συνεκαλέσατο σήμερον, καὶ ἤρξατο τάχα τὰ κατ' αὐτὸν εἰς τὸ μέσον λαλεῖσθαί τε καὶ ἐξετάζεσθαι, ὃ τῆς ἀληθείας Θεός, μεθ' ὅσης ἰδῶν, ὡς ἔοικε, συντριβῆς τε ψυχῆς, καὶ πρὸς αὐτὸν παρακλήσεως ὃ θεοστεφῆς ἡμῶν αὐτοκράτωρ τὴν τοῦ παρόντος ἐπεποίητο ζήτησιν, αὐτὸν τοῦτον τῇ ἐντέχνῳ τούτου καὶ ἐπιστημοναρχικῇ σοφίᾳ ἐρωτηθέντα, ἐκκαλύψαι τὰ κατ' αὐτὸν καὶ χωρὶς τινος πεποίηκεν ἐξελέγχοντος. Ὡς γὰρ ἠρωτήθη παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ ὁποῖον ἄρα ἔχει τὸν Νίφωνα, ἀνερυθριάστως οὕτω, καὶ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, ὅπερ λέγεται, μὴ αἰρετικὸν ἔχειν τοῦτον ἀπεστομάτισεν, ἀλλ' ὀρθόδοξον. Οὕτω γοῦν τοῦ κεφαλαίου δευτέρου τούτου ἐξελεγχθέντος, καὶ προφανῶς ἐναντίου τοῦ πατριάρχου τοῖς συνοδικῶς διεγνωσμένοις ἀποδειχθέντος, περιττὸν ἡμεῖς κρίναντες ἅμα καὶ αὐτῷ τῷ κρατίστῳ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ, ὡς καὶ αὐτῷ συνδιαγνωμονοῦντι ἡμῖν μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς συγκλήτου, τὸ περὶ αὐτοῦ πολυπραγμονεῖν, ὅπως τε τὰ συνοδικὰ σημειώματα ἠγεῖται ὡς οὐδὲν, καὶ τοῦ οἰκείου μόνου θελήματος ἀντέχεται τε καὶ περιέχεται, καὶ ὅπως σήμερον εἰς κοινὸν ἀπάντων ἐπήκοον Δὸτ' ἑαυτὸν ὄντα μόνον ἐν Σοδόμοις ὠνόμασε, πάντες ὁμοῦ κατέγνωμεν καὶ αὐτοῦ, ὡς ὁμοφρονοῦντος τῷ ἀποβλήτῳ καὶ Βογομήλῳ Νίφωνι, καὶ κατ' αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ σημειώματα ἀπόβλητον καὶ ἀνάξιον εἶναι τοῦτον τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας ἀπεφηνάμεθα. Ταῦτα παρεκβληθέντα καὶ θεβαιωθέντα ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν κάτωθεν δηλουμένων, ἐπεδόθη μηνὶ καὶ Ἰνδικτιῶνος τοῖς προγεγραμμένοις, ἔτει ςχνε'.

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀρχιεπίσκοπος Ἐφέσου, καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀσίας, ὄρισας ὑπέγραψα.

Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Κυζίκου Θεόφιλος ὄρισας ὑπέγραψα.

- Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Νικομηδείας Ἰωάννης ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ μητροπολίτης Χαλκηδόνος Ἰωάννης ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ μητροπολίτης Κλαυδιουπόλεως Γρηγόριος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Αλοδικείας Βασίλειος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Μύρων Θεόδωρος ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Λαρίσσης Γεώργιος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Ρόδου Νικηφόρος ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ μητροπολίτης Κερασσίντος Πέτρος ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Δρίστρας Λέων ὀρίσας υπέγραψα.
 Κωνσταντῖνος ὁ εὐτελής μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Βιζύης ὀρίσας υπέγραψα.
 Λέων ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Παρίου ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Καραβιζύης Γρηγόριος ὁ Γαμαλᾶς ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Γοθθίας Κωνσταντῖνος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Ἡρακλείας Πέτρος ὀρίσας υπέγραψα.
 Ἰωάννης παραχωρήσει Θεοῦ μητροπολίτης τῶν Σαρδῶν ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ μητροπολίτης Νικαίας Λέων ὀρίσας υπέγραψα.
 Βασίλειος ὁ εὐτελής μητροπολίτης Ἰουάνων Καππαδοκίας ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ Καισαρείας τῆς νέας Νικηφόρος ὀρίσας υπέγραψα τόνδε τὸν τόμον.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας Μιχαὴλ ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής ἐπίσκοπος τῆς τῶν Νικοπολιτῶν Ἐκκλησίας Νικόλαος ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Τραϊνουπόλεως εὐτελής μητροπολίτης Νικηφόρος ὀρίσας υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Ἀμάστριδος Κωνσταντῖνος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Ἀπαμείας Γεώργιος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Μεθύμνης Γεώργιος ὀρ. υπέγραψα.
 Ὁ εὐτελής μητροπολίτης Μεσίνης Ἰωάννης ὀρ. υπέγραψα.

Ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Ἀρκαδιουπόλεως Νικόλαος ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Κίου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὁ εὐτελής ἀρχιεπίσκοπος Χερσῶνος Θεοφάνης ὁρίσας ὑπέγραψα.

—
Β'. ΠΡΟΣΤΑΓΜΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ,

Διαλῶν καὶ ἀνατρέπον τὸ προβὰν ἐβδόμου ἐξ αἵματος βαθμοῦ συνοικέσιον, κωλύον δὲ γενέσθαι, μὴ γεγονός(1).

ΤΗΣ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ νῦν φροντίζοντες συντηρήσεως, ὅ,τε ἀγιώτατός μου δεσπότης καὶ οἰκουμενικός πατριάρχης, καὶ ἡ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀρχιερέων ὁμήγουρις, ἀλλὰ καὶ τὴν κρατοῦσαν ἐν ταῖς συνοδικαῖς περὶ κοινῶν ὑποθέσεων πράξις διατηροῦντες συνήθειαν, ἀνενεγκεῖν καὶ πρὸς τὴν ἡμῶν εὐσεβῆ βασιλείαν τὰ παρ' αὐτῶν διαγνωσθέντα καὶ ὁροδοτηθέντα καλῶς ἐβουλεύσαντο, ἐφ' οἷς συνοδικῆ προὔτεθη συζήτησις, εἰ χρὴ τοὺς ἐκ τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ ἐξ αἵματος, τὴν τῆς συγγενείας μὲν εἰδότες ἐγγύτητα, περιέργως δὲ ὅμως μὴ πρὸς ἐρώτησιν τῆς Ἐκκλησίας τὸ γενησόμενον ἄγοντας, καὶ οὕτω γαμικὸν συνιστῶντας συνάλλαγμα, μένειν μὲν ἀδιασπάστους, ἐπιτιμίοις δὲ καθυπάγεσθαι· εἴτε μὴν ἀπ' ἀλλήλων τοὺς οὕτω κακουργοῦντας διίστασθαι. Καὶ γοῦν τὸν ἐκτεθέντα περὶ τούτου τόμον τῷ ἡμετέρῳ κράτει προκεκομίσασι, τὸ ἐπιστημοναρχικὸν τῆς ἡμῶν βασιλείας παρρησιαστικῶς δίκαιον, καὶ πυθέσθαι καὶ ταύτης προαρετίσαντο, εἰ καὶ κατὰ γνώμην αὐτῆς τὰ κυρωθέντα συμβαίνει τῶν γὰρ ἀναγκαιοτάτων εἶναι τοῦτο διενόησαντο κάλλιστά τε καὶ εὐλογώτατα· οὗτοι μὲν γὰρ τὴν ἐκ τοῦ τοιούτου βαθμοῦ ἐν γάμῳ συζυγίαν πάντῃ διεκωλύσαντο, καὶ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν προβαίνειν ἐθεσμοθέτησαν, οὐ μόνον καὶ πρὸς ἐρώτησιν ἔλθῃ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐρωτήσεως εἰς ἔργον ἀποθᾶσαν, ἀῖθις διακρινεῖσθαι καὶ διατέμνεσθαι, ἅτε καὶ φύσει, καὶ θεῶ νόμῳ προσπταίουσαν· δίχα μέντοι τῶν μέχρι τότε φθα-

(1) Ὅρα καὶ τὸ συνοδικὸν σημείωμα τοῦ πατριάρχου Δουκᾶ τοῦ Χρυσοβέργου σελ. 95 τοῦ παρόντος τόμου.

σάντων ἐκτελεσθῆναι γάμων ἐκ τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοὺς τολμήσαντας παρὰ τὴν συνοδικὴν ταύτην κύρωσιν διαπράξασθαι, μετὰ τῆς διασπάσεως καὶ ἀφορισμῶ καθυπάγεσθαι· καὶ τοὺς ἐκείνοις δὲ συναινέσαντας, τῆς κανονικῆς πειρᾶσθαι δριμύτητος· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱερολογήσαντας καθαιρέσει καθυποβάλλεσθαι· ἐπεὶ δὲ πολλὰ πολλάκις προβαίνουσι συναλλάγματα μετὰ τῶν ἐκ βασιλέων γένους, καὶ τῶν ἄλλων εὐγενεστάτων καὶ περιδόξων ἐν ἀξιώμασι, καὶ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῶν χωρῶν, ὧν ῥῆγες καὶ πρίγκιπες ἄρχουσι, μεταγομένων προσώπων ἐπὶ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, ἅπερ οὐκ ἄνευ τῆς τοῦ ἡμετέρου κράτους κελεύσεως συντελεῖσθαι πάντως πεφύκασιν, ἐν εἰδήσει γενέσθαι καὶ τὴν ἡμῶν βασιλείαν τῶν συνοδικῶς κυρωθέντων περὶ τοῦ τοιοῦτου ἀναγκαίου ζητήματος ἦν δικαιοτάτον, ἵνα μὴ κατὰ λήθην ἴσως ἄθεσμόν τι τοιοῦτον συμβαίῃ συνάλλαγμα, καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσι, καὶ τοῖς νομικοῖς ἀνακόλουθον διατάγμασιν, ἐν πόλει καὶ ταῦτα ταύτη, πασῶν μὲν προκαθημένη τῷ τῆς αὐτοκρατορίας στέμματί τε καὶ διαδήματι, νόμοις δὲ κατὰ πᾶν διεξαγομένη, καὶ εἰς κοινὸν προκειμένη τῆς εὐνομίας πᾶσιν ὑπόδειγμα. Τοιγάρτοι καὶ ἡ βασιλεία ἡμῶν τὴν συνοδικὴν ταύτην ἐπὶ τῷ ζητηθέντι ἀπόκρισιν, εἴτ', ἀληθὲς εἶπεῖν, ὀροθέτησιν, ὡς ἐπομένως τοῖς θεοῖς κανόσι καὶ τοῖς ἀποστολικοῖς ἐκτεθεῖσαν νόμοις, ἐπέκρινε, καὶ κρατεῖν εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ ἀμετατρέπτως ἔχειν εἰς τὸ διηνεκὲς διορίζεται, τῆς αὐτῆς κοινωνοῦσα γνώμης ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ προκειμένου ζητήματος, τῷ τε ἀγιωτάτῳ μου δεσπότη καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, καὶ τῇ ἱερᾷ καὶ θεῖα συνόδῳ. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας συναλλαγμάτων ἔστιν ἃ τοῖς νόμοις κωλύονται τῆς εὐπρεπείας χάριν, καὶ τοῦ μὴ συγχέεσθαι τὰ ὀνόματα, πολλῷ μᾶλλον τοῦτ' ἂν ἐνταῦθα παρῤησιάζαιτο, ἔνθα καὶ τὸ ἀπρεπὲς μετὰ τῆς τῶν ὀνομάτων συγχύσεως, ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ τοῦ συγγενοῦς αἵματος ἀλογωτάτη σύγκρασις καὶ ἀνάχυσις. Ἴνα τί καὶ δεήσει τοῖς ἐγγυτέρω καὶ καθ' αἷμα συνηνωμένοις, ἐπιμιξίας ἐτέρας καὶ συνενώσεως ; ἐκείνοις γὰρ πάντως χρῆναι τὸν σύνδεσμον καὶ τὴν τῶν γάμων συνάφειαν πραγματεῦσθαι, οἷς καὶ ἡ πηγαία τοῦ αἵματος πρόοδος πολλαχῶς μερισθεῖσα καὶ διαιρεθεῖσα, πορρωτέρω διστηκυῖα γνωρίζεται, εἰς ὄγδοον βαθ-

μόν περιστάσα, κάκειθεν μάλλον αὔθις τὴν αὐτῆς ἀπόστασιν προσεπαύξουσα. Οὕτω δὴ προθεμένη τῇ συνοδικῇ περὶ τοῦ ρηθέντος ζητήματος ἐπικρίσει ἡ εὐσεβῆς ἡμῶν βασιλεία τὸ παρὸν ἐννομώτατον ἀπολέλυκε θέσπισμα, ὀφείλον τῷ τε ἱερῷ χαρτοφυλακείῳ τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἐναποτεθῆναι, καὶ πᾶσι τοῖς δημοσιακοῖς ἀρχείοις ἐπιγνωσθῆναι, καὶ ἔχειν εἰς τὸ ἀπέραντον τὸ ἰσχυρόν τε καὶ ἀναλλοίωτον. Τὸ, μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἐπινεμήσεως ἰδ', δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου· καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθης σφραγίς· τὸ, διὰ τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου, τοῦ Ἁγιοθεοδωρίτου Μιχαήλ· καὶ τὸ, κατετέθη ἐν τοῖς δυοῖς μεγάλοις σεκρέτοις, κατὰ μῆνα Μάϊον.

ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ (1).

Α'. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ,

*Ἀκυροῦν τὰς γινομένας ψήφους ἀπουσία τινὸς τῶν τῆ μεγά-
 λῃ πόλει ἐνδημούντων ἀρχιερέων· διοριζόμενον δὲ καὶ
 εἰς τὸ ἐξῆς μὴ ἄλλως γίνεσθαι ψῆφον, εἰ μὴ πάντες οἱ
 ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει ἐνδημούντες ἀρχιερεῖς μετακληθῶσι,
 καὶ ἢ παρουσιάσουσι, ἢ δώσουσι γνώμας· μηνὶ Σεπτεμ-
 βρίῳ ἰ', ἡμέρᾳ δ', ἐπιτεμῆσεως ε'.*

ΟΜΗ ἐλέγχων, φησὶν ἡ Γραφή, τὴν ἀμαρτίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐ-
 τοῦ, ὡς ὁ τὸν ἰὸν ἀφείς τῷ δηχθέντι ὑπὸ ἰοδόλου(2). Πρὸς τί δὲ
 ταῦτα παρὰ τῆς βασιλείας μου τῷ τοῦ λόγου προθύρῳ προβέ-
 βληται, προίῳν ὁ λόγος δηλώσει σαφέστατα. Καὶ γὰρ τοῦ ἱερω-
 τάτου μητροπολίτου Κυζίκου ὑπομνήσαντος πρότριτα τὸ κράτος
 ἡμῶν, ὡς ἔστιν οὗτινα παρὰ τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας, καὶ
 τοὺς φιλευσεβεῖς νόμους προβαίνουσιν ἐν ταῖς συνοδικαῖς τῶν
 συναδελφῶν αὐτοῦ συνελεύσεσι, καὶ παρακληθέντος τηρηθῆναι
 ταῦτα παρὰ τῷ τῆς βασιλείας μου βήματι, συνάμα τῷ ἀγιω-
 τάτῳ μου δεσπότη καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, ὡς καὶ τὴν τοῦ
 ἐπιστημονάρχου τῆς Ἐκκλησίας τάξιν λαχούσης τῆς βασιλείας
 μου, παρὰ τοῦ ταύτην χρίσαντός τε καὶ βασιλεύσαντος, καὶ
 ἐφειμένον ἐχούσης διορθοῦσθαι τὰ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς
 κανόνας ἴσως γινόμενα· οὐ μόνον καὶ ἀπεώσατο καὶ ἡ βασιλεία
 μου τὴν τοῦ μητροπολίτου ἰκέσιον δέησιν, καὶ εἶασεν ἀδιαίτητον·
 διὸ καὶ μετακαλεσαμένη τὴν σήμερον τὸν ἀγιώτατόν μου δεσπό-
 τῃν καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχῃν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑτέροους ἀγιω-
 τάτους πατριάρχας, τὸν τε τῆς θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ τὸν
 Ἱεροσολύμων, ναὶ μὴν καὶ τοὺς ἐνδημούντας τῇ μεγάλῃ πόλει
 ἀρχιερεῖς, ἀπήτησε τὸν διακληθέντα μητροπολίτην Κυζίκου, πα-

(1) Ἰσαάκ ὁ Ἄγγελος, ἔγγονος ἐκ θυγατρὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἐν ἔτει 1185, ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ τῷ 1195· ἀνεκτίσαστο δὲ τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν ἐν ἔτει 1203 συνδρομῇ τῶν Λατίνων. Ἐφονεύθη μετ' ὀλί-
 γους μῆνας ὑπὸ τοῦ τυρκῆνου Ἀλεξίου τοῦ ἐπικληθέντος Μουρτζούφλου.

ρόντα καὶ αὐτὸν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ φιλοθέου τούτου χοροστασίῳ, εἰπεῖν καὶ προθέσθαι ἔβούλεται. Ὁ δὲ καὶ πάλιν μηδὲν ὑποστειλάμενος, ἐκεῖνα ταῦτα προέθετο, ἅπερ καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν μου πρότρυτα ἀνήνεγκε, τὸ τοὺς ἱεροὺς καὶ θεῖους δηλαδὴ κανόνας καὶ νόμους ἐν τισὶ παραθεωρεῖσθαι καὶ παραβαίνεσθαι. Καὶ εὐθύς πρὸ τῶν ἄλλων προέθετο, ὅτι Ἐκκλησιῶν χηρευσῶν, καὶ ψήφων γινομένων αὐτῶν, οὐ συγκαλοῦνται ἐπὶ ταῖς γενησομέναις ψήφοις ἅπαντες οἱ ἐνδημοῦντες τῇ μεγάλῃ πόλει ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἄτερ τῆς τινῶν συλλειτουργῶν καὶ συναδελφῶν μετακλήσεως, τὰ τῆς ψήφου παρά κανόνας προβαίνει, ὅποῖον δὴ τι γέγονε καὶ ἐπὶ ταῖς ψήφοις τῶν ῥηθησομένων Ἐκκλησιῶν· καὶ προέσχετο, ὡς ἐπὶ τῇ ψήφῳ μὲν τῆς τε Κλαυδιουπόλεως, καὶ τῆς Μαρωνείας, οὐδόλως ἠξιώται λόγου παρά τῶν ψηφισαμένων ταύτας συναδελφῶν τούτου καὶ συλλειτουργῶν, οὐδὲ μετεκλήθη πρὸς τὴν ψήφον παρά τινος, καὶ ταῦτα τῇ μεγάλῃ πόλει ἐνδημῶν, καὶ τῶν συνοδικῶν δικαστηρίων μὴ ἀπολιμπανόμενος, καὶ τῶν λοιπῶν συνελεύσεων· ἐπὶ δὲ ταῖς ψήφοις τῶν ἐτέρων τριῶν Ἐκκλησιῶν, Δυρράχίου, Μιλήτου, καὶ Χριστιανουπόλεως, δοθείσης τούτῳ εἰδήσεως, καὶ αὐτοῦ ποιησαμένου ἀπόλογον, καὶ ἐνδειξαμένου φανερῶς ἀποπεφασμένον τὸ τούτῳ δυσαρεστούμενον, καὶ τὸ μέσον αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀδελφότητος διὰ τὴν περιφρόνησιν σκάνδαλον, καὶ οἷον ἀπαιτοῦντος τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν, οἱ τούτου συναδελφοὶ παρά φαῦλον ἔθεντο καὶ ἀπερῥάπισαν τὴν ἀπόκρισιν· καὶ ἀποσχοινίσαντες ἑαυτοὺς, χωρὶς τῆς αὐταῦ παρουσίας καὶ ἐτέρας τινὸς ὑπομνήσεως, καπὶ ταύταις ταῖς Ἐκκλησίαις τοὺς δοκοῦντας αὐταῖς ἐψηφίσαντο· ὅτι γοῦν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες τὰς τριαύτας ψήφους ἀποδοκιμάζοντες μεμισήκασιν, προτίθῃσι τέως τὰ περὶ τούτου, καὶ τοὺς κανόνας παρακλητεύει ἀναγινώσκεσθαι, οἵτινες καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντες ἐπὶ τοῦ μέσου, κατὰ ῥῆμα ὑπανεγνώσθησαν· ὧν ὁ μὲν εἷς, τέταρτος ἦν κανὼν τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἀ. συνόδου, οὕτω διεξιῶν· Ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον ἢ διὰ κατεπίγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηγμένους, συμπήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόν-

των, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιῆσθαι· τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ· ὁ δὲ ἕτερος κανὼν ἦν καὶ αὐτὸς ιθ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου, διαλαμβάνων οὕτως αὐτολεξεί· Ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας τοῦ ἐν τῇ μητροπόλει τῆς ἐπαρχίας· τούτου δὲ παρόντος ἐξάπαντος, βέλτιον μὲν συνεῖναι αὐτῷ πάντας τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ συλλειτουργοὺς, καὶ προσήκει δι' ἐπιστολῶν τοὺς ἐν τῇ μητροπόλει συγκαλεῖν· καὶ εἰ μὲν ἀπαντῶεν πάντες, βέλτιον· εἰ δὲ δυσχερὲς εἶναι τοῦτο, τοὺς γε πλείους ἐξάπαντος παρεῖναι δεῖ, ἢ διὰ γραμμάτων ὁμοψήφους γενέσθαι· καὶ οὕτω μετὰ τῆς τῶν πλειόνων ἤτοι παρουσίας, ἢ ψήφου, γίνεσθαι τὴν κατάστασιν· εἰ δὲ ἄλλως παρὰ τὰ ὠρισμένα γίνοιτο, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν· εἰ δὲ κατὰ τὸν ὠρισμένον κανόνα γίνοιτο ἢ κατάστασις, ἀντιλέγοιεν δέ τινες δι' οἰκίαν φιλονεικίαν, κρατεῖν τὴν τῶν πλειόνων ψῆφον. Ταῦτα τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Κυζίκου προβαλλομένου, οἱ ἀντικαθιστάμενοι τούτῳ ἀρχιερεῖς, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ Ἐφέσου, ὁ Ἰκονίου, καὶ ὁ Ἀβύδου, μὴ ἀληθεύειν τὸν Κυζίκου προτῆγοντο, ἐφ' οἷς καὶ προέθετο τὸ μὴ μετακληθῆναι δηλονότι καὶ αὐτὸν ἐπὶ ταῖς ψήφοις τῶν ῥηθεισῶν Ἐκκλησιῶν. Αὐτὸς γάρ, φησιν, ὁ Ἰκονίου, γάμου γεγονότος ἐπὶ ἐξαδέλφῃ τοῦ βεφερνδαρίου, εὐρῶν ἐκεῖσε μετακληθέντα καὶ τὸν Κυζίκου, δέδωκε τούτῳ εἰδήσιν τῆς γενησομένης ψήφου τῇ ἐπιούσῃ ἐπὶ τε τῇ Κλαυδίουπόλει, καὶ τῇ Μαρωνείᾳ· ἐπὶ δὲ ταῖς λοιπαῖς ψήφοις τῶν ἑτέρων Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐγγράφως γενέσθαι διετείνοντο τὴν τούτου μετάκλησιν. Καὶ εἰς παράστασιν τῆς βεβαιολογίας αὐτῶν, καὶ σημείωμα ἐνεφάνιζον τοῦ πατριαρχικοῦ νοταρίου, Στεφάνου τοῦ Ναρσίτου, γεγονός κατατὰ τὴν κγ'. τοῦ Αὐγούστου, τῆς πρὸ μικροῦ διελευθούσης δ'. ἐπιμεμήσεως, ὃ καὶ ἀναγνωσθὲν ἐπὶ λέξεως εἶχεν οὕτως· Μηνὶ Αὐγούστῳ κγ'. ἡμέρᾳ ζ'. ἐπιμεμήσεως δ'. ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ εὐλαβοῦς ἐπισκοπειανοῦ κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Χειρομάχου, Θεοδώρου τοῦ Φιαλίτου, καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαμούλλη, ὀρισθέντες παρὰ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰδήσει καὶ τοῦ τιμιωτάτου χαρ-

τοφύλακος τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κυροῦ Εὐσταθίου τοῦ Χανδρηνοῦ, μετακαλέσασθαι τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Κυζίκου κυρὸν Ἰωάννην ἀνελθεῖν κατὰ τὴν αὐριον εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον, καὶ παρουσιάσαι ἐπὶ ταῖς μελλούσαις γενέσθαι ψήφοις τῶν χηρεουσῶν ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν, ἢ γνώμην ἐκθέσθαι, καὶ ἀναδιδάξαι τοῦτον, ὡς, εἰ μὴ οὕτω ποιήσει, μέλλουσιν αἱ τοιαῦται ψῆφοι προβῆναι καὶ ἀπουσία αὐτοῦ, διὰ τὸ περὶ τούτων μηνυθῆναι αὐτὸν διαφθῶς καὶ παρὰ τοῦ εὐλαβοῦς ἐπισκοπειανοῦ κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Χειρομάχου, καὶ μὴ θελήσει τὰ τούτου μηνύματα ἐκπληρῶσαι, ἀφικόμεθα τὴν σήμερον ἐν τοῖς κελλίοις τοῦ ῥηθέντος πανιερωτάτου μητροπολίτου, τοῖς διακειμένοις πλησίον καὶ σύνεγγυς τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Στουδίου, καὶ ἐντυχόντες τούτῳ ἐκείσε ἐπὶ κλίνης κειμένῳ, ὡς ἀρρώστως ἔχοντι, εἵπομεν πρὸς αὐτὸν καθὼς παρὰ τῆς πατριαρχικῆς καὶ θείας μεγαλειότητος ὠρίσθημεν, ὅσα ὁ λόγος ἀνωτέρω ἐδήλωσε, παρεγγυησάμενοι τούτῳ, ὡς, εἴπερ ἴσως οὐ θελήσει οὗτος ἢ παρουσιάσαι κατὰ τὴν αὐριον εἰς τὰς γενησομένας, ὡς εἴρηται, ψήφοις τῶν χηρεουσῶν ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν, ἢ γνώμην ἐπὶ ταύταις ἐκθεῖναι, προβῆσονται αὗται καὶ ἀπουσία αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἀπεκρίθη ταῦτα· ὡς καὶ ἄλλοτε προέβησαν ψῆφοι Ἐκκλησιῶν παρὰ τῶν τοιοῦτου συναδελφῶν ἀνευ παρουσίας αὐτοῦ καὶ γνώμης, τοῦτο γοῦν γενέσθω παρ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ ταῖς νῦν χηρεούσαις Ἐκκλησίαις· οὐ γὰρ δύναται ἀνελθεῖν εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον, καὶ παρουσιάσαι ἐπὶ ταῖς ψήφοις, διὰ τὸ δεινῶς νοσηλεύεσθαι. Πολλὰ γοῦν παρακληθεὶς παρ' ἡμῶν καὶ γνώμην ἐκθέσθαι, οὐδὲ τοῦτο ποιῆσαι ἠθέλησεν. Εἰς δὴλωσιν οὖν τούτων τὴν παροῦσαν σημείωσιν ἐξεθέμεθα, ἢ παρεκβαλόντες, καὶ συνήθως πιστωσάμενοι, ἐπιδεδώκαμεν μὲν καὶ ἐπινεμήσει τοῖς προγεγραμμένοις. Ὁ εὐτελής διάκονος τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ πατριαρχικὸς νοτάριος, Στέφανος ὁ Ναρσίτης.

Τοῖς οὖν ῥήμασι τοῦ τοιοῦτου σημειώματος ἀποχρώμενοι οἱ τοῦ Κυζίκου ἀντίθετοι, ἔλεγον ἐν πάσαις ταῖς ψήφοις μετὰ-ζλητον γενέσθαι καὶ τὸν Κυζίκου· καὶ αὐτοὺς μὲν τὸ οἰκεῖον

ποιήσασθαι, τοῦτον δὲ μὴ θελήσαι παρουσιάσαι· προστιθέμενοι, ὅτι καὶ ἐπισκοπειανοὶ κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ θεοφιλεστάτου χαρτοφύλακος κατὰ τὸ ἔθος ἀπεστάλησαν εἰς τὰ, ἐν οἷς καταμένει, κελλία ὁ Κυζίκου, ἐνθα καὶ ὁ πατριαρχικὸς νοτάριος ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ ψήφῳ ἐπιδεδήμηκεν, ὡς διείληπται, καὶ μετεκαλέσαντο τοῦτον κατὰ τὸ σῆμα εἰς τὰς προβησομένας παρ' αὐτῶν ψήφους· οἱ τινες ἐλθόντες πρῶτον μὲν εἰς τὸν ἀγιώτατόν μου δεσπότην καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην, εἶθ' οὕτω καὶ πρὸς αὐτοὺς, εἶπον μὴ ἐφευρεῖν τοῦτον ἐν τοῖς αὐτοῦ κελλίοις, μαθεῖν δὲ, ὅτι ἐν τινὶ τῆς πόλεως προστατεῖω διάγει. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῦτα ὁ Κυζίκου γενναιότερον ἀντικατέστη τοῖς τοιούτοις συλλειτουργοῖς, πρὸς μὲν τὸν τοῦ Ἰκονίου λόγον προσθέμενος, ὡς οὐδέποτε τοιαύτη πρόσκλησις ἐκ τοῦ παρήκοντος περὶ ψήφου πρὸς μητροπολίτην γέγονε παρὰ συναδελφοῦ αὐτοῦ, εἰ γε καὶ δοίη τις τοῦτο γενέσθαι· ἀλλὰ παρὰ τῶν συνήθως στελλομένων εἰς τὴν τῆς ψήφου μετάκλησιν, κυρίας τυπουμένης τῆς ἐπὶ τῇ ψήφῳ ἡμέρας, καὶ παρὰ τοῦ χαρτοφύλακος στελλομένων τῶν μηνυτῶν, καὶ οὕτω τῶν μηνυθέντων ἢ αὐτοπροσώπως παρουσιαζόντων, ἢ διὰ γραμμάτων ὁμοψήφων γινομένων, ἢ καὶ ἀντιγνωμονούντων, δήλης πάντως γινομένης τῷ ψηφηφορικῷ τῆς ἐγγράφου γνώμης αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων παρεῖναι δοκούντων καὶ τῶν ἀπόντων. Ἐπεὶ οὖν, φησί, πρὸ μιᾶς τῆς ἐπὶ τῇ ψήφῳ κυρίας, κατὰ τὸν τοῦ Ἰκονίου λόγον, τῇ μεγάλῃ πόλει παρήν, καὶ ἐξῆς ταῖς μετὰ τὴν ψήφον ἡμέραις, πῶς ποτε ἄρα καὶ πιστευτέοι οἱ λέγοντες μὴ παρεῖναι τοῦτον τῇ μεγάλῃ πόλει κατὰ τὸν τῆς ψήφου καιρόν; καὶ ἐζήτηε προκομισθῆναι καὶ τὸ ψηφηφορικόν, καὶ ἀναθεωρηθῆναι τοῦτο, εἰ ἄρα εὐρηται ἐγγεγραμμένα τὰ παρὰ τῶν συναδελφῶν αὐτοῦ προτεινόμενα. Καὶ μὲν οὖν αὐτὸς, φησί, καὶ μόνος τῶν ψήφων ἀπελιμπάνετο, ἴσως ἂν εἶχε λόγον τὰ προβαλλόμενα· ἐπεὶ δὲ καὶ ἕτεροι σὺν αὐτῷ μητροπολίται ἀπελείφθησαν τῆς ψήφου τῶν ψηφισθεισῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ οὐδὲ αὐτοὶ μετεκλήθησαν, φαίνονται προφανῶς ταῖς ἀληθείαις ἐναντιούμενοι οἱ ἀντίθετοι. Πρὸς μέντοι τὰ τοῦ σημειώματος ῥήματα, αὐτὰ καὶ πάλιν τὰ ἀνωτέρω διακληφθέντα προσέθετο, ὅτι περ αὐτὸς

μὴ θέλων τὸ ὑποκνίζον τὴν τούτου ψυχὴν σκάνδαλον ἀνημέρωτον ἐπικρύπτειν, καὶ ἐν τῷ μετακλητικῷ σημειώματι τὴν αἰτίαν ἐξέφηνε, ζητῶν τὴν διόρθωσιν ἐφ' οἷς ἀγανακτικώτερος γέγονεν· οἱ δὲ ψηφισάμενοι, παραγκωνισάμενοι τὸν τούτου ἀπόλογον, τὴν ψῆφον κατὰ τὸ δόξαν αὐτοῖς αὐτόνομον πεποιήκασιν. Ἐπὶ τούτοις παρὼν καὶ ὁ πρωτόθρονος Καισαρείας ἀνέκραξε καὶ αὐτὸς λέγων, ὡς οὐδὲν οὗτος, ἀφ' οὗ καιροῦ κεχειροτόνηται ἀρχιερεὺς, εἰς ψῆφον ἀνελθεῖν μετεκλήθη, καὶ ταῦτα τριῶν Ἐκκλησιῶν ψηφισθεισῶν, Δυρράχίου, Μιλήτου, καὶ Χριστιανουπόλεως· ἀλλ' οὐδὲ τὴν σήμερον ἐδόθη τούτῳ παρά τινος εἰδῆσις τῆς πρὸς τὴν βασιλείαν μου τῶν μητροπολιτῶν συνελεύσεως· αὐτὸς δὲ οἶκοθεν κινηθεὶς, συνεισηλθε τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσιν εἰς τὸ βῆμα τῆς βασιλείας μου. Καὶ ὁ Λευκάδος δὲ, συνωδὰ τῷ Καισαρείας ἐφθέγγετο, καρδιαλγῶν ἔφ' οἷς οὐκ ἤξιωτο λόγου ἐπὶ ταῖς ψήφοις τῶν ῥηθεισῶν τριῶν Ἐκκλησιῶν· οὐ χάριν, ὡς μὴ ἀνελθὼν, οὐδὲ ὁμόψηρος γέγονε τοῖς ψηφισαμένοις αὐτάς. Ἀλλὰ καὶ ὁ Καρίας εἰσελθὼν εἶπεν, ὡς συνελθόντων αὐτῶν ἐπὶ τῷ ποιήσασθαι ψήφους τῶν χηρευουσῶν ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν, ἐπεὶ τινὰς τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων τῇ βασιλευούσῃ οὐκ εἶδε παρουσιάζοντας, ἤρετο, εἰ γινῶμαι τούτων εἰσὶν. Ἦκουσε δὲ, ὡς ὁ Κυζίκου, παρά τοῦ Ναρσίτου διαμνηθεὶς παρουσιάσαι ἐπὶ ταῖς μελλούσαις προβῆναι ψήφοις, ἔφησε, καὶ ἄλλοτε τῇ αὐτοῦ ἀπουσίᾳ τοιαύτας ψήφους γενέσθαι, οὐ καινὸν δὲ καὶ αὐθις τούτο πραχθῆναι· οὐκ ἀγαθὴν οὖν ἔμφρασιν αὐτὸς κατανοῶν ἔχειν ταῦτα τὰ ῥήματα, τῶν ἀδυνάτων εἶπεν εἶναι προβῆναι ψήφους τὴν σήμερον· καὶ μάλιστα ὅτι καὶ ἕτεροι τῶν ἀδελφῶν ἀποδημοῦσιν, ἤγουν ὁ, τε πρωτόθρονος, ὁ Χαλκηδόνης, καὶ ὁ Λευκάδος· ἠκολούθουν δὲ αὐτῷ καὶ τινες τῶν μητροπολιτῶν, ὅ, τε Μηθύμνης, ὁ Ναζιανζοῦ, ὁ Παροναξίας, καὶ ἕτεροι· ἀλλ' ὑπερίσχυσαν, φησὶν, οἱ ἄλλως λέγοντες, καὶ τὰ τῶν ψήφων πρόεβαινον· οὗς λόγους τοῦ Καρίας ὠκειοῦντο ὡς ἀληθεῖς, παρόντες ὁ Μηθύμνης, ὁ Ναζιανζοῦ, καὶ ὁ Παροναξίας· ἦσαν οὖν τὰ μέρη ἐν τούτοις ἀντιπαλαμώμενά τε ἀλλήλοις καὶ ἐναντιούμενα. Ἡ γοῦν βασιλεία μου ἐπιστατικώτερον προσχοῦσα τοῖς παρά τῶν μερῶν προ-

τεθείσι, καὶ μὴ θέλουσα παραθραύεσθαι καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς, καὶ τὰς ἀποστολικὰς καὶ συνοδικὰς παραδόσεις, καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας αὐτῶν, καὶ καταλαβοῦσα μηδὲν τι ἐνδύναμον δικαιολογήσασθαι τοὺς ἀντιδίκους τῷ Κυζίκου συναδελφούς τούτου καὶ συλλειτουργούς, ἀλλὰ παρὰ τὰ διωρισμένα τοῖς διαληφθεῖσιν ἱεροῖς κανόσι καὶ τῷ ἀρχαιοπαραδότῳ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἔθει ἐπὶ ταῖς ψήφοις προβῆναι τὰς ψήφους τῶν ῥηθειῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Κλαυδίουπόλεως, τῆς Μαρωνείας, τοῦ Δυρράχίου, τῆς Μιλήτου, καὶ τῆς Χριστιανουπόλεως, ἀκολούθως τούτοις διέγνω καὶ ἀπεφῆνατο, συνδιαγνωμονησάντων τῇ βασιλείᾳ μου καὶ τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν καὶ τὰς ψήφους τῶν οὕτω ψηφισθέντων, ὡς εἴρηται, ἀλλ' ὡς μηδὲ γεγονυίας λογισθῆναι, καὶ τὴν γεγονυῖαν χειροτονίαν τοῦ χειροτονηθέντος Μαρωνείας, καθὼς ὁ ἄνωθεν καταστρωθεὶς ἰθ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου διαλαμβάνει κανὼν, λέγων ῥητῶς οὕτως· Εἰ δὲ ἄλλως παρὰ τὰ διωρισμένα γίνοιτο, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν, ἀλλ' ἑτέρας ψήφους γενέσθαι ἐπὶ ταῖς ῥηθείσαις Ἐκκλησίαις, ἐφ' αἷς αἱ ψῆφοι καὶ αἱ χειροτονίαι παρὰ κανόνας προέβησαν, ὡς διείληπται. Καὶ γοῦν τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θεσπίζει τὸ κράτος ἡμῶν, ἐκ τοῦ ἀπαραιτήτου πάντας τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει ἀρχιερεῖς συγκαλεῖσθαι, καὶ ἢ παρῆναι τοὺς πάντας ἐπὶ ταύταις, εἰ δυνατὸν, ἢ διὰ γραμμάτων ὁμοψήφους γίνεσθαι, καὶ μὴ παίζειν ἐν οὐ παικτοῖς· ἀλλ' ἐκείνους προτιμᾶσθαι τῶν ἄλλων πάθους ἐκτός, οὐς μετὰ τοῦ λόγου καὶ βίος κοσμεῖ ἀνεπίληπτος· ἢ, τοῦ λόγου σκάζοντος ἴσως, οἷς ὁ μακρὸς χρόνος, καὶ τὸ περὶ τὴν Ἐκκλησίαν πολύπονον, τὸ ἐνδέον ἀποχαρίζεται· οὕτω γὰρ ἂν αἱ ψῆφοι θεαρέστως γίνοιντο, καὶ οὐκ ἐπὶ κρίματι καὶ κινδύνῳ τῆς τῶν ψηφιζομένων καὶ ψηφηφορούντων ψυχῆς. Οἱ μέντοι παρουσιάσαντες μητροπολίται ἦσαν οὗτοι· ὁ Καισαρείας, ὁ Ἐφέσου, ὁ Κυζίκου, ὁ Σίδης, ὁ Ἀμασειας, ὁ Νεοκαισαρείας, ὁ Καρίας, ὁ Λαοδικείας, ὁ Ἰκονίου, ὁ Σουλαίου, ὁ Ἱεραπόλεως, ὁ Εὐχαίτων, ὁ Κερασούντος, ὁ Ἀβύδου, ὁ Λαρίσσης, ὁ Κορίνθου, ὁ Μηθύμνης, ὁ Παροναξίας, ὁ Προικονγήσου, ὁ Ἡρακλέος, ὁ Λευκάδος, ὁ Γαρέλλης. ὁ Ναζιανζεύ.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΚΕΙΡΕΣΘΑΙ

Τὰς τῶν ὑποψηφίων ἀρχιερέων γυναῖκας, ἀπολυθὲν κατὰ τὴν κ'. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ἡμέρα τετάρτη, ἐπινεμήσεως πέμπτης (1).

Η ΕΝΝΟΜΟΣ τοῦ βασιλέως ἀπόφασις οὐκ ἀκίνδυνος τοῖς παρανομοῦσι φανήσεται· ὡς γὰρ ὄμφακες ὁδοῦσι, καὶ καπνὸς ὄμμασι βλαβερὸν, οὕτω καὶ παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ. Πρὸς τί δέ μοι καὶ ἀφορᾷ τὸ τοῦ λόγου προαύλιον; Ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Κυζίκου, καὶ τὴν σήμερον εὐρίσκων τὴν βασιλείαν μου θεμιστεύουσαν, συνεδριαζόντων αὐτῇ τοῦ τε ἀγιωτάτου μὲθ' δεσπότου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, καὶ τῶν ἐτέρων ἀγιωτάτων πατριαρχῶν, τοῦ θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ τοῦ ἱεροσολύμων, μηδὲ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει ἐνδημούντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἀπολιμπανομένων, ὧν τὸ πρὸς ὄνομα διαληφθήσεται κάτωθεν, πρόσθετο· Ὅτι τινὲς τῶν εἰς μητροπόλεις, ἢ ἀρχιεπισκοπὰς ψηφισθέντων καὶ χειροτονουμένων, πρὸ τῆς χειροτονίας ἔχοντες γαμετάς, αὐτοὶ μὲν τὸ καταξιοθῆναι τοῦ χρίσματος τῆς ἀρχιερωσύνης οὐκ ἀπηνήναντο· αἱ δὲ σύνοικοι τούτων τὸν αὐτὸν καὶ πάλιν κοσμηκώτερον σχηματισμὸν ἀμφιέννυνται, ἀνυποστόλως ταῖς οἰκίαις ἐνδιατρίβουσαι, ἐν αἷς κατώκουν τὸ πρότερον, καὶ οὔτε γυναικεῖοις μοναστηρίοις εἰσῆχθησαν, ἀλλ' οὐδὲ τῷ Θεῷ ἑαυτάς ἀφιέρωσαν, καὶ τὸν μονήρη βίον ἠσπάσαντο· καὶ ταῦτα, τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων ῥητῶς ἐγκελευομένων, τοὺς χειροτονηθέντας ἀρχιερεῖς ἐκ παντὸς τρόπου τῶν πρὸ τῆς χειροτονίας συζευχθεισῶν αὐτοῖς ἀπέχεσθαι νομίμων γαμετῶν· ὅτι μὴ ἐξ ἐπιτάγματος, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ἕκαστον τῶν τοιούτων προσώπων εἰς Ἐκκλησίαν ψηφισθὲν, ἢ τὴν ἀποχὴν καὶ τὸ ἀγάμητον οἰκειώσασαί' ἂν, διὰ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, ἢ τὴν ἀμίαντον συνάφειαν διὰ τὸ τοῦ γάμου προέλοιτο τίμιον· καὶ ταῦτα λέγων, καὶ κανόνων διαφόρων ἐμέμνητο, ὧν καὶ εἰς ὁ ΜΗ. ἦν τῆς ε'. συνόδου, ταυτὶ κατὰ ῥῆμα διαλαμβάνων· Ἡ τοῦ πρὸς ἐπισκοπῆς προεδρίαν ἀναγομένου γυνή, κατὰ κοινὴν συμφωνίαν

(1) Τὸ παρὸν σημείωμα μνημονεύεται παρὰ Βαλαμῶνι ἐπὶ τοῦ ΜΗ. κανόνος τῆς ε'. συνόδου (Τόμ. Β'. σελ. 420 καὶ 421).

τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς προδιαζευθεῖσα, μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῆς ἐπι-
σκοπῆς χειροτονίαν ἐν μοναστηρίῳ εἰσὶτω πόρρω τῆς τοῦ ἐπι-
σκοπέου καταγωγῆς ὠκοδομημένῳ, καὶ τῆς τοῦ ἐπισκόπου προ-
νοίας ἀπολαύετω· εἰ δὲ καὶ ἀξία φανείη, πρὸς τὸ τῆς διακονίας
ἀναβιβαζέσθω ἀξίωμα. Ἀναγνωσθέντος οὖν τοῦ τοιοῦτου κανόνος,
ἡ βασιλεία μου μέγιστα τὰ ἐν τοῖς ἀνθρώποις δῶρα Θεοῦ
παρὰ τῆς ἄνωθεν φιλανθρωπίας γινώσκουσα, καὶ τὸ τῆς βασι-
λείας, καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης θεόσδοτον χρίσμα καὶ ἀξίωμα,
ἐκ μιᾶς τῆς αὐτῆς ἀενάου πηγῆς ἐκάτερα προΐοντα, καὶ τὸν
ἀνθρώπινον βίον κατακοσμοῦντά τε καὶ πιαίνοντα, καὶ μηδὲν
οὕτω περισπούδαστον ἔχουσα, ὡς τὴν τῶν ἱερέων σεμνότητα, οἳ
τινες [εἰς] χεῖρας ἐγκατασάντες τῇ βασιλείῳ καὶ θεῖᾳ περιωπῇ,
ὕπερ παντὸς τοῦ φιλοχρίστου πληρώματος τὸν Θεὸν ἱκετεύουσι,
καὶ ὡς ἱεραὶ τινες ἄγκυραι τὸ τῆς βασιλικῆς ἐπικρατείας ἐρεί-
δουσιν, ἐπὰν καὶ μάθοι τοὺς κανόνας παραθεωρεῖσθαι καὶ πα-
ραθραύεσθαι ἐπὶ τῆς εὐνομίας καὶ ταῦτα τοῦ κράτους ἡμῶν, ὡς
καὶ ἔτι μὴ διαζευχθέντων τῶν χειροτονηθέντων ἀρχιερέων, ἀλ-
λὰ καὶ συνοικεῖν ἀνεχομένων ταῖς αὐτῶν γαμεταῖς, οὐ μικρῶς
ἔπαθε τὴν ψυχὴν. Ταύτη τοι καὶ στυγνόν τι καὶ ἄχαρι τῷ
θεοφιλεστάτῳ χαρτοφύλακι προσβλεψαμένη ἡ βασιλεία μου,
παρ' αὐτὰ διωρίσατο, προτρεψαμένων τοῦτο καὶ τῶν ἀγιωτά-
των πατριαρχῶν, ἐν γυναῖκεῖσι μοναστηρίοις ἀνυπερθέτως εἰ-
σαγαγεῖν τὰς πρὸ τῆς χειροτονίας συναφθείσας γαμετάς τοῖς
χειροτονηθεῖσιν ἀρχιερεῦσι, πόρρω τῆς τῶν ἀρχιερέων ὠκοδο-
μημένοις καταμονῆς, καὶ ἀποκείρεσθαι ταύτας, καὶ κανονικῶς
κατὰ μοναχὰς διάγειν ἐκάστην αὐτῶν ἐν ἡ μονῇ καὶ τὴν τρίχα
ἀπέθετο· ἢ, μὴ βουλομένων τῶν γυναικῶν ἐκουσίως τὴν ἀπό-
καρσιν δέξασθαι, τοὺς πρὸ τῆς χειροτονίας συναφθέντας αὐταῖς
ἀπογεγυμνωμένους εἶναι τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου καὶ ἀξιώματος,
καὶ ἑτέρους ἀντ' αὐτῶν ἐπὶ ταῖς λαχούσαις αὐτοὺς ψηφίζεσθαι·
καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε μὴ ἄλλως χειροτονεῖσθαι τὸν πρὸ τῆς χειρο-
τονίας νόμιμον ἔχοντα γαμετήν, εἰ μὴ διαζευχθεῖεν ἐκάτεροι,
κατὰ κοινήν τῶν συνεύνων ἔγγραφον συμφωνίαν τε καὶ ἀρέ-
σκειαν, καὶ ἡ γυνὴ τὸν μονήρη βίον ἀσπάσεται· καὶ οὕτω τὰ
τῆς χειροτονίας προβαίνειν κατὰ τοὺς ἱεροὺς καὶ θεῖους κανόνας

ἀτκανδάλιστα, καὶ ἀπρόσκοπα, καὶ μώμου παντὸς ἀπεξενωμένα
τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως. Ἦσαν δὲ τῷ θήματι τῆς βασιλείας
μου ἐπὶ τούτοις συνεδριάζοντες ἀρχιερεῖς, ὁ Καισαρείας, ὁ
Ἐφέσου, ὁ Κυζίκου, καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΒΑΤΑΤΖΗ.

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ ΤΟΥ ΛΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

Τοῦ κοσμοποθήτου κυροῦ Ἰωάννου Δούκα τοῦ Βατάτζη(1).

ΕΣΟΝΤΑΙ οἱ Λευῖται ἐμοί, τῷ ἱεροφάντῃ Μωσῆϊ πάλαι χρηματίζει Θεός· οὗς δὲ τῶν ἄλλων ἀποτεμῶν Θεός, οἰκειότερον ἐαυτῷ προσαφοσιοῖ, καὶ εἰς σκοποὺς τοῦ ἰδίου κλήρου τούτους ἐγκαθιστᾶ, πηλίκης καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων αὐτοὺς τιμῆς ἀπολαύειν χρῆ, καὶ γέρας ἔχειν ἐξαίρετον, μήτοι γε τὸν τῆδε διαζῶντας βίον, ἀλλὰ καὶ εἰς Θεὸν μετασκηνωμένους, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀπαίροντας, δεῖγμα, μὴ μόνον τὸν βίον τούτων εἶναι περιφανῆ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν πρὸς Θεὸν ἐκδημίαν ἔνδοξον καὶ περίοπτον; Τεκμήριον ἐναργές, αὐτὸ τὸ ὑψηλὸν ὄρος, ἐν ᾧ Μωσῆς μετὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐντέταλται τὴν ἀναδρομὴν ποιήσασθαι· Ἀνάβηθι, γάρ φησιν, εἰς τὸ ὄρος σὺ, καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, καὶ ἐκδυσον Ἀαρὼν τὴν στολὴν αὐτοῦ· καὶ Ἀαρὼν ἀποθανῶν προστεθήτω ἐκεῖ (2)· ἐπίσημοι γάρ, καὶ ἐφ' ὕψους, καὶ ἡ τοῦ Ἐλεάζαρ χρίσις, καὶ ἡ τοῦ Ἀαρὼν ἐκδημία. Ὀπόσην δὲ καὶ ἡ βασιλεία μου πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τὴν μετ' αἰδοῦς εὐσχημοσύνην ἐνδείκνυται, καὶ ὅπως αὐτοῖς, καὶ μετὰ πόσης προσφέρηται τῆς τιμῆς, οὐ μόνον οἶδασιν οἱ τῇ βασιλείᾳ μου πλησιάζοντες, ἀλλὰ καὶ ὁ πολὺς λαὸς οὐκ ἠγνόησεν. Ἀλλὰ τῶν ἀρχιερατευσάντων ἐν τίνι τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν ἐν σιωπῇ γεγονότων, ἣν ὁ φυσικὸς ἀποτελεῖ θάνατος, ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα λιποῦσα πρὸς τὸν οὐράνιον νυμφίον ἀναδράμῃ πτερυζαμένη, οἱ τὰς χρηματικὰς ἐνεργοῦντες δουλείας ἐν ταῖς χώραις τῆς βασιλείας μου, ἐρήμην ἐφευρηκότες τοῦ ἀντιφερομένου τούτοις, ἐπιλαμβάνονται τῶν τηνικαῦτα ὑπολελειμμένων ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ παρασυλῶσιν αὐτὰ, προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις προφασίζόμενοι, ὅτι ὑπὲρ τῆς

(1) Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάτζης ἐβασίλευσεν ἐν Νικαίᾳ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς βασιλίδος, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1222 μέχρι τοῦ ἔτους 1255. — Βλέπε καὶ σημείωμα τοῦ Χρυσοβέργη σελ. 98, καὶ Νεαράν Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ σελ. 305 τοῦ παρόντος Τόμου. — (2) Ἀριθμ. Κ', 26.

συλλογῆς αὐτὸ ποιούσι τῶν ἐκ κοινοῦ ἐράνων, ἀνηκόντων ταῖς κοσμικαῖς ἐξόδοις τε καὶ ὑπηρεσίαις· καὶ τοιοῦτοτρόπως οὐ μόνον ἐπιτρέβεται ῥύπος τοῖς τετελευτηκόσιν, ἐφ' οἷς ἀντικρὺς καὶ ὁ ψαλμωδὸς διὰ τῆς λύρας τοῦ Πνεύματος τὸν ἐπιτάφιον ὕμνον πλέκει θεϊότερον· Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ(1)· ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα τεμνῆ στυγνάζειν οἶονεὶ δοκεῖ, περιηρημένα καὶ περικεκομμένα τὴν ἐπικοσμοῦσαν αὐτὰ λαμπρότητα ἐκ τε φωταψίας, καὶ ἑτέρας ὑπηρεσίας, ἢ πρὸς τὸ πᾶν ἐνδεὲς ἀντιπερισταταί, τῆς δαπάνης ἐκλιπούσης, ἣν αἱ ἀφειδεῖς τῶν πρακτόρων σεσυλήκασιν χεῖρες. Ἡ γοῦν βασιλεία μου, ἀθέμιτον εἶναι τοῦτο λογιζομένη, διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου αὐτῆς, ἐπὶ τινὰ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἐπισκόπων ἐπισυμβῆ θάνατος, μὴ πόδα παραβάλλειν ὅλως τοὺς κατὰ καιρὸν δοῦκας οἰουδήτινος θέματος, ἢ τινὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς πρακτόρων, ἐν τοῖς κελλίοις τῶν τετελευτηκότων ἀρχιερέων, μητροπολιτῶν δηλονότι καὶ ἐπισκόπων, καὶ τὸ οἰονδήτι ἐκεῖθεν ἀναλαμβάνεσθαι, ἢ τοὺς ἐκεῖσε προσκαθημένους τε καὶ παρευρεθέντας προσγενεῖς αὐτῶν, ἢ τοὺς εἰς ὑπηρεσίαν ἀποτεταγμένους τοῖς ῥηηῖσιν ἀρχιερεῦσι κατακρατεῖν, καὶ ἔλκειν εἰς δόσιν νομισμάτων, καὶ τὸ οἰονδήτι ἀπὸ τούτων ἀναλαμβάνεσθαι· ἀποτραπήσεται καὶ πᾶς ἐκεῖθεν διασεισθῆς τῇ ἐμφανείᾳ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου· τὰ δὲ παρευρεθέντα ἐν τοῖς κελλίοις τῶν ἀρχιερέων, ἂν τε βιβλία ὦσιν, ἂν τε ζωαρκῆ εἶδη, ἂν τε ζῶα, καὶ ἑτέρα τινὰ χρειώδη, παρακελεύεται ἡ βασιλεία μου, παραλαμβάνειν αὐτὰ τὸν ἐφ' ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ οἰκονόμον ἐνώπιον τοῦ κλήρου παντός, καὶ οἰκονομεῖν, ὥστε ἀνελλιπῶς καὶ θεοφιλῶς γίνεσθαι πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν τε καὶ κατάστασιν, μέχρις ἂν ἕτερος ἐνδημήσῃ ἀρχιερεὺς. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ὁ παρὼν χρυσοβούλλος λόγος τῆς βασιλείας μου ἐγεγόνει πάσαις ταῖς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ μητροπόλεσι καὶ ἐπισκοπαῖς εἰς ἀσφάλειαν αἰωνίζουσαν· ἀπολυθεὶς κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα, τῆς β'. ἐπινημέσεως, τοῦ ςψλζ'. ἔτους, ἐν ᾧ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

(1) Ψαλμ ΡΙΕ', β.

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ(1).

Α'. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ (2) ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΚΟΥΤΑΡΙΩΤΗΝ ΓΕΡΟΝΟΤΑ ΚΥΖΙΚΟΥ.

*Ορισμός προσκυρητὸς τοῦ κραταιοῦ καὶ θεοστεφοῦς ἀγίου
ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, ὅτε με τῷ τοῦ δικαιο-
φύλακος ἐτίμησεν ἀξιώματι.*

ΜΙΜΕΙΤΑΙ καὶ Μωϋσῆν ἐκείνον ἡ βασιλεία μου τὸν δημα-
γωγὸν, καὶ πρὸς τὸν τῆς νομοθεσίας ἐκείνου ζῆλον, ὡς ἐφικτὸν,
ἀπευθύνεται· εἰς γὰρ ἐκεῖνος τὸν δακτύλῳ Θεοῦ γραφέντα νό-
μον ἐγχειρισθεὶς, διὰ τοῦ Ἀαρὼν σεμνυνομένου τὸ τηνικαῦτα
τῷ ἱερατικῷ ἀξιώματι, τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ διεπόρθμευε, κατὰ
ταῦτα καὶ ἡ βασιλεία μου τὸ παντὸς τιμώμενον τῆς βασιλείας
χρῆμα λαβοῦσα παρὰ Θεοῦ, ἦν ἔννομον ἀρχὴν οἱ πάλαι ὠρί-
σαντο, κἀντεῦθεν οὔσα νόμος ἐμψυχὸς ἀτεχνῶς, ὡς καὶ τὸ
δόξαν ταύτη καθάπερ νόμον γραπτὸν καὶ λέγεσθαι, καὶ πι-
στεύεσθαι, τὸν ἐντιμότερον ἐν πατριαρχικοῖς ἄρχουσιν ἐπὶ
τῶν δεήσεων κὺρ Θεόδωρον διάκονον τὸν Σκουταριώτην, ἔνδρα

(1) Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1261 μέχρι τοῦ ἔτους 1282. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἀνεκλήσαντο οἱ ἡμέτεροι τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπεβληθέντων τῶν Λατίνων τῇ 25 Ἰουλίου 1261. — Τοὺς ἐξῆς τρεῖς ἀνεκδότους ὄρισμους εἰλάβομεν ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ ἐν μακαρίῳ τῇ λήξει ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος Γερασίμου. Ἄλλ' ἡ ἐπιγραφή αὐτῶν προφανῶς ἐφαρμμένη, παραλειφθέντων τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ ἐκδόντος αὐτοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ καὶ Κομνηνοῦ προσεπιλεγόμενου· ὁ γὰρ ἐν αὐτοῖς μνημονευόμενος Θεόδωρος ὁ Σκουταριώτης ἐνεδέδυτο τὸ τοῦ δικαιοφύλακος ἀξίωμα ἐπὶ τοῦ διαληφθέντος αὐτοκράτορος καὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωσήφ, ὡς ἀναφέρεται παρὰ Γεωργίῳ τῷ Παχυμέρει, Μιχαὴλ Παλαιολόγος Βιβλ. Ε', κεφ. 22. Ἐπὶ δὲ τοῦ διαδεξαμένου τὸν Ἰωσήφ Ἰωάννου τοῦ Βίκκου ἐτίμηθη μητροπολίτης Κυζίκου, πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ προέσθου πρὸς τὸν πάπαν, ὡς βεβαιοῦται ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοκράτορος τούτου, παρατιθεμένης λατινιστὶ παρ' Ἀλλατίῳ de Consensu Βιβλ. Β', κεφ. 15. Οὐ πολλῶν δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ ὁ Σκουταριώτης Θεόδωρος καθηρίθη δι' ὅσα πρὸς τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν διεπράξατο (Γεωργ. Παχυμέρης, Ἀνδρονίκος Παλαιολόγος, Βιβλ. Α', κεφ. 17.)

εβροῦσα κατὰ τὴν παλαμφορομένην Θεῶ καρδίαν αὐτῆς, καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις λογικαῖς ἐπιστήμαις καὶ τοὺς λόγους ἀκριβῶς μελετήσαντα, καὶ τῷ ἱερῷ καὶ θείῳ καταλόγῳ ἐμπρέποντα, τῆ τοῦ δικαιοφύλακος ἀξία τιμῆ· χρεῶν γὰρ τὸν ἕκ τε θείων καὶ ἀποστολικῶν κανόνων, ἕκ τε τῶν νόμων, οὓς σοφοὶ ἄνδρες ἐξέθεντο, γινώσκιν ἐς τὰ μάλιστα συλλεξάμενον, καὶ τῷ δικαιοφυλακικῷ ἐνσεμνύνεσθαι ἀξιόματι. Ὅθεν καὶ διορίζεται ἡ βασιλεία μου, διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως, διενεργεῖσθαι παρὰ τοῦ διαληφθέντος ἐντιμοτάτου ἐν πατριαρχικοῖς ἄρχουσιν ἐπὶ τῶν δεήσεων κὺρ Θεοδώρου διακόνου τοῦ Σκουταριώτου τὸ δικαιοφυλακικὸν ὄφφικιον μετὰ πάντων τῶν ἀπονενεμημένων αὐτῷ δικαίων, καὶ καθὼς ἐνηργεῖτο καὶ παρὰ τῶν πάλαι κεκτημένων αὐτὸ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης μετέχειν τοῦτον τιμῆς τε, καὶ τάξεως, ἐν τε καθέδραις, στάσεσι, καὶ πᾶσιν ἄλλοις, καὶ ἐν τῷ εὐαγγελί κλήρῳ τῆς βασιλείας μου, πάσας τε τὰς ἀνέκθεον προσαρμοσθεῖσας τῷ τοιούτῳ ὄφφικίῳ κρίσεις διεξάγειν, καὶ περατοῦν. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγγυόνει καὶ ἡ παρούσα τῆς βασιλείας μου πρόσταξις δι' ἀσφάλειαν.

Ἐἶχε τὸ, μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδικτιῶνος ιγ' (1), διὰ τῆς βασιλικῆς καὶ θείας χειρὸς.

ΕΤΕΡΟΝ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑ ΣΕΠΤΟΝ

Τοῦ κοσμοποθίτου, κραταιοῦ, καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, δι' οὗ μοι καὶ τόπος ἀπεδόθη κἂν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἀνάλογος, εἰ καὶ διὰ τὰ τιῶν ἀπρεπῆ σκάνδαλα, καὶ τὴν ἐν τῷ χορῷ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων ἄφιλον στάσιν ἀπέκλινα, ἣν εἰρήνην αἰρετισάμενος· μετ' οὗ πολὺ δὲ καὶ σακελλίου ἐσφραγίσθην, καὶ τὸν τόπον τοῦ σακελλίου ἀπέλαβον.

ΑΓΙΩΤΑΤΕ ΜΟΥ δέσποτα, καὶ οἰκουμενικὴ πατριαρχα· οἶδεν ἡ ἀγιωσύνη σου, ὡς ἀνεδέξατο ἡ βασιλεία μου τὸν τιμιώτατον δικαιοφύλακα κὺρ Θεόδωρον διάκονον τὸν Σκουταριώτην, καὶ οἶκας καὶ πόσης αὐτὸν ἀξιοῖ προσπαθείας, καὶ οἰκειώσεως, τῆς

(1) Ἡ παρούσα ιγ', Ἰνδικτιῶν συμπίπτει τῷ Σωτηρί ἔτη 1178.

τε περὶ τὰ θεῖα γνώσεως αὐτοῦ χάριν, καὶ τῆς περὶ τὰ πράγματα προσούσης τούτῳ εἰδημοσύνης, καὶ ἀρετῆς. Ἐπεὶ οὖν οὕτως αὐτὸν ἀνεδέξατο, καὶ οὕτως ἔχει τοῦτον ἡ βασιλεία μου, καὶ τοιοῦτῳ ἀξιώματι κατεκόσμησεν, οὐ δέον πάντως τὸ μὴ καὶ παρὰ τῆς ἀγιωσύνης σου καὶ τῆς τῶν συγκλητικῶν αὐτὸν ἀναλόγως μετέχειν τιμῆς τε καὶ τάξεως ἔν τε τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὀφφικίῳ, κὰν ταῖς καθέδραις, καὶ στάσεσι· χρεῶν γὰρ τὸν, ὃν ἡ βασιλεία μου κατὰ λόγον τιμᾶ, καὶ παρὰ τῆς ἀγιωσύνης σου κατ' ἴσον τιμᾶσθαι, καὶ τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ, κὰν τῇ συγκλήτῳ τίμιον, καὶ παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ σου, καὶ τῷ κλήρῳ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας τιμῆς καταξιοῦσθαι τῆς κρείττονος· εἰ περ ἐπιστημονάρχης, σὺν Θεῷ φάναι, τῆς Ἐκκλησίας σου ἡ βασιλεία μου, καὶ κατὰ κρίσιν οἰκονομεῖ τοὺς λόγους αὐτῆς· πρὸς τύπον δὲ τῶν βασιλικῶν, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων παρὰ τῶν ἀοιδίμων καὶ φιλευσεβῶν βασιλέων ἐτάχθησαν, καθὼς κὰν τῷ θεῖῳ ἰδίῳ τοῦ πρώτου τῶν Χριστιανῶν βασιλέως, μεγάλου καὶ ἀγίου Κωνσταντίνου, ὃ πρὸς τὸν μακάριον ἐξέθετο Σίλβεστρον, οὐκ ἀσφῶς, ἀλλ' ἀριστα τεθέσπισται· ἐφ' ᾧ καὶ ὀφείλον τῷ πρωτοτύπῳ ἐπακολουθεῖν τὰ πρὸς μίμησιν. Διὰ τοι τοῦτο καὶ οἰκονομήσαιο ἡ ἀγιωσύνη σου ἔχειν ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν τοιοῦτον δικαιοφύλακα κὰν τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγιωτάτῃ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὀφφικίον τῶν προβαθμίων καὶ ὑψηλῶν, καὶ ὡς τῷ κλήρῳ τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καταλεγόμενον ἵστασθαι, καὶ προκόπτειν μετὰ τὸν νῦν τιμιώτατον πρωτεύδικον τὸν Γεμιστόν, ἕνα καὶ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐξωκατακοίλων ἀπό γε τῆς σήμερον γνωριζόμενον· ἄτοπον γὰρ τὸν ἐν καθέδραις ταῖς μείζουσι, καὶ προβαθμιαιτέραις τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀγιοσοφικῶν ἀρχόντων, ὡς τὸ εἶδος, συντιμώμενον, μὴ κὰν τῇ ἐκκλησιαστικῇ στάσει, καὶ προκοπῇ τὸν προσήκοντα τόπον ἔχειν, καὶ τοῖς ἐξωκατακοίλοις συνίστασθαι, καὶ τῆς αὐτῆς συμμετέχειν τούτων τιμῆς τε καὶ προκοπῆς. Ἡ μὲν οὖν βασιλεία μου ἤδη τὰ περὶ τούτου παρεδήλωσε τῇ ἀγιωσύνῃ σου, ἣ καὶ ἔργον ἔσται πρὸς ἔργον ἀγαγεῖν, καὶ πληρῶσαι τὸ τοιοῦτον τῆς βασιλείας μου θέλημα, ὡς θεάρεστόν τε καὶ δίκαιον· ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ τὸ παρὸν πρόσταγ-

μα τῆς βασιλείας μου ἀπελύθη, ὀφείλον ἀνειστραφῆναι τῷ τιμιωτάτῳ δικαιοφύλακι κὺρ Θεοδώρῳ διακόνῳ τῷ Σκουταριώτῃ δι' ἀσφάλειαν.

Μηνὶ Ματίῳ, Ἰνδικτιῶνος ιγ'.

ΠΡΟΣΤΑΓΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΖΙΚΟΥ

μητροπολίτην.

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΟΥ πρὸς τὴν πρῶν εὐκλειαν πρὸς τὰς χρυσᾶς ἐκείνας ἔννας καὶ εὐημερίας τὰς τε πόλεις, καὶ χώρας, καὶ τὰς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἐπαναγαγεῖν ἐθέλουσα, καὶ ἀναβιοῦν τὰ τῷ μακρῷ χρόνῳ γηράσαντα, καὶ εἰς ζῆλον τῶν προβεβασιλευκότων τῆς Ῥωμανίας ἀγαθῶν βασιλέων καὶ μεγαλουργῶν ἀνατρέχουσα, καὶ τὰ ἐκείνων ἔργα μεγαλουργά ἅμα δὲ καὶ θεῖα καὶ ἔνσεμνα ἐπειγομένη ἀνανεοῦν, καὶ τὰ ἀπονεμεμημένα ἀνέκαθεν τοῖς ἀρχιερεῦσι τῆς λαμπρᾶς τῆς Κυζίκου πόλεως ἐπίσημα τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Κυζίκου ἐχαρίσατο, τὸ κεκτῆσθαι τοῦτον δηλονότι τὸ ἐμπρέπον ὑπέρτιμον τοῖς θεσπεσίοις ἀρχιερεῦσι τε καὶ [μητροπολίταις] ἀξίωμα, καὶ τὸ σάκκον καὶ πολυσαύριον ἐν ταῖς θείαις μυσταγωγίαις τοῦτον ἀμπίσχεσθαι, καὶ λαμπαδοῦχον προτρέχειν αὐτοῦ ἀνὰ πᾶσαν τὴν αὐτῆς ἐνορίαν(1). Ἐφ' ᾧ καὶ διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ὑπέρτιμον λέγεσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι τὸν διαληφθέντα μητροπολίτην Κυζίκου, καὶ πᾶν τὸ ἀνέκαθεν προσαρμόσαν τῷ τοιοῦτῳ ἀξιώματι σέμνωμα ἔχειν κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ συνήθειαν· ἐνδιδύσκεσθαι δὲ τοῦτον καὶ σάκκον, καὶ πολυσταύριον ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς μυσταγωγίαις, καὶ λαμπάδα φαίνουσαν ἔμπροσθεν τούτου προάγεσθαι πᾶσαν τὴν ἐνορίαν· φῶς γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Χριστὸς ἀπεφῆνατο (2). Φαίνει δὲ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ, ὃ ἡγαπημένος αὐτῷ φησι μαθητῆς (3). Κατὰ τοὺς Κυριακοὺς οὖν μαθητὰς, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ὑπήκοον τῆς βασιλείας μου πᾶσαν γῆν ἀρχιερεῖς πεφωτισμένους εἶναι θέλουσα, καὶ ἐν τῷ σκότει τοῦ βίου τούτου παμφαέστατα διὰ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν φαίνειν βουλομένη, (ὡς ἀπὸ μιᾶς γὰρ τινος

(1) Ὁρα Μελίτην Βαλασαμῶνος περὶ τῶν πατριαρχικῶν προνομίων. Τόμ. Δ'. βιλ. 512. — (2) Ματθ. Ε', 14. — (3) Ἰω. Α'. 5.

αύρανομήκους κλίμακος τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Λόγου καὶ μαθητῶν τὸ μέγα τῆς ἀρχιερωσύνης χρῆμα καὶ πρᾶγμα καὶ ἐς αὐτοὺς κατατέθηκεν), εἰκότως καὶ φῶς τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ μητροπολίτου Κυζίκου προπορεύεσθαι κέκρικε, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ἐπίσημα αὐτῷ ἐδώρησάτο διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως· ἥτις καὶ γεγонуῖα ἐπεδόθη αὐτῷ, ὀφείλουσα ἐπιγνωθῆναι καὶ τοῖς τοῦ ἱεροῦ χαρτοφύλακος χαρτίοις τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἔῤιξε τὸ, μὲνί, καὶ Ἰνδικτιῶνος, δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς χειρός.

ΑΔΗΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Δ'. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ(1)

ὃν ἐποίησε διὰ τὸ θεοβάδιστον ὄρος τὸ Σιναιον.

ΕΙ δὲ καὶ ἀνδράσι (2) τῶν περιδεξίως εἰς ὑπηρεσίαν τῆς βασιλείας ἐχόντων, κατὰ στρατηγῆσαι, ἢ πόλεων διοικήσεις ἐχειρισθῆναι, ἢ λαοὺς ὀδηγῆσαι, ἢ καὶ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα πράττειν δεομένοις, τῷ κράτει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς φαινόμενα χρήσιμα, τιμὴν ἐπιμετρεῖν τὴν προσήκουσαν ὅσοι εὐγνωμόνως εἰσηγοῦνται, δίκαιοι ἂν εἶεν τὰ τῆς ὑποθήκης τούτων βλέπειν τὸ πέρασ ἐπιδεχόμενα· ἀνδράσι σεμνοῖς καὶ βίῳ, καὶ τρόπῳ, καὶ Θεῷ πλησιάζουσιν, οὐχ ὅσα τῶν εἰς τὰ ἐκτὸς συντεινόντων, ἀλλὰ κρείττω καὶ εἰς ψυχὴν αὐτὴν παραπέμποντα τὴν ὠφέλειαν, μᾶλλον δὲ καὶ τοῦτο κάκεινο περιποιούμενα τούτοις, ἐκ τῆς ἀνωθεν δεξιᾶς προβαλλόμενοι τοῖς αὐτοκράτορσι, πῶς οὐκ ἂν εἴη τῶν καθηκόντων ἐπικλινὲς ὡτίον θραβεύειν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἄγειν ἅπερ αἰτήσαιντο; Βί δὲ καὶ ἄλλως τῇ δεήσει τιμᾶται τὸ εὐλογον, οὐχ ὅπως διὰ τὴν τούτων παράκλησιν, ἀλλ' ἤδη καὶ καθ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀξίως ἔχει γενέσθαι, τηνικαῦτα καὶ μᾶλλον ταῖς αἰτήσεσι τούτων ἐπινευτέον τοὺς ἀνακτας, καὶ παρεκτέον ἅπερ ἐθέλοιεν, ἵν' εἶεν οὐ μόνον αὐ-

(1) Ἐν τῷ Χειρογράφῳ Γ., ὅθεν ἐλήφθη ὁ μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτος οὗτος ὁρισμὸς, προστίθεται ἐνταῦθα τὸ, Ἰουστινιανῷ, κατὰ γραφικὴν πιθανῶς παραφθορὰν τοῦ ὀνόματος, Κομνηνοῦ· ἀλλ' ὁ ὁρισμὸς οὗτος ἀνάγεται εἴτε εἰς βασιλεῖα τινὰ τοῦ τῶν Κομνηνῶν γένους, εἴτε εἰς τινὰ τοῦ τῶν Παλαιολόγων, τῶν αἰεὶ καὶ τοῦτο τὸ ἐκώνυμον προσλαμβάνοντων· τὸ γὰρ δι' αὐτοῦ ἀπονεμόμενον τῷ Σιναιίου ἀξίωμα τοῦ ὑπερτίμου οὐκ ἦν ἐν χρήσει ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ἀναφαίνεται δὲ ἰδίως ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν ἢ ἐπὶ τῶν τοῦ κλήρου χρῆσις αὐτοῦ. — Βλέπε καὶ σελ. 111 τοῦ παρόντος Τόμου. — (2) Ἡ καθ' ἡμετέραν εἰκασίαν ἐπιδιορθωθεῖσα ἀρχὴ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου ἀναγινώσκειται ἐν Χειρ. Γ. οὕτως· Εἰ δὲ καὶ ἀνδράσι τῶν περιδεξίως εἰς ὑπηρετῶν βασιλείας ἀρχόντων καταστρατηγῆσαι, [ὀρεγομένον, ἐν περισελ.] ἢ πόλεων διοικήσεις ἐχειρισθῆναι, ἢ λαοὺς ὀδηγῆσαι, ἢ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα πράττειν δεομένοις, τῷ κράτει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς φαινόμενα χρήσιμα, τιμὴν ἐπιμετρεῖ τὴν προσήκουσαν· [τῶν δ' ὑπηκόων, ἐν περισελ.] ὅσοι εὐγνώμονες εἰσηγούμενοι, δίκαιοι ἂν εἶεν κτλ.

τοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ κατὰ τὸ εἶκος χαριζόμενοι. Τοῦτο καὶ ἄρτι τῇ βασιλείᾳ μου πάρεστιν ἰδεῖν ἐκτελούμενον, θωρουμένη τοῖς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ τιμὴν τὴν ὑπέρτιμον· τοῦτο μὲν δι' ἱκετεῖαν, ἣν ἐποιήσατο πρὸς με ὁ Πτολεμαῖδος μητροπολίτης, ὁ ἱερώτατος, καὶ ὑπέρτιμος· οὐ γὰρ ἔκρινα ὄλως ἄξιον μὴ πειθηνίους τούτῳ δοῦναι τὰς ἀκοάς, εὐλογα αἰτουμένην, καὶ ἂ μὴ τετελεσμένα τῷ δικαίῳ τὴν ζημίαν προεξένησε· τοῦτο δὲ, καὶ τὸ ἄλλως ἡγεῖσθαι τὸ τοιοῦτον ὄρος αἰδέσιμον, καὶ τιμῆς ἀπάσης ἐπαπολαύειν δίκαιον ὄν, καὶ νομίζειν μᾶλλον τιμᾶσθαι τὴν βασιλείαν μου ἐκ τῆς πρὸς τοῦτο τιμῆς, ἐπεὶ καὶ δοξάζειν οἶδε Θεὸς τοὺς τοῦτον δοξάζοντας· ὄρος γὰρ τοῦτο ὑπερηρμένον τῶν καθ' ἡμᾶς, ὄρος θείον, κατὰ τὸν Ἀββακούμ, δασὺ καὶ κατάσκιον ταῖς τῶν ἀρετῶν ἐργασίαις, καὶ ἀρεταῖς παντοίαις κατάκοσμον· εἰ δὲ καὶ ἀγιάσματος τόπον καλέσαι τις βούλεται, καὶ οἶκον τοῦ θείου Ἰακώβ, προσφυῆς μὲν τὸ πρᾶγμα, καὶ τῆς ἀληθείας ἄκρως ἐχόμενον· κἄν τις θεωρεῖη τρανώτερον, πλήρης ὁ θεῖος οἶκος οὗτος δόξης πολλῆς· πλὴν ἔσται κἄν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς μέρος δόξης ἀπονενεμημένον τούτῳ παρὰ τῆς βασιλείας μου· οὕτω καὶ ἣν εἶχε πάλαι Ἰδοι τις ἂν ἐπὶ τὸ μείζον κατὰ τὸν Προφήτην προκόπτουσαν. Ταῦτα τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα βούλεται· τιμᾶ γὰρ ἡ βασιλεία μου τὸν κατὰ καιροὺς τῶν ἐν τῷ Σινᾶ προστησόμενον τῶν ὑπερτίμων τῷ ἀξιώματι, καὶ διορίζεται συναριθμεῖσθαι τρίτος τοῖς οὕτω τετιμημένοις ἐν ἅπασι, καὶ συντιμᾶσθαι ἐν ταῖς προόδοις, καθέδραις, στάσεσίν τε, καὶ συνελεύσεσιν· ἀμφιέννυσθαι δὲ καὶ ἀμφια, ὅποια καὶ τῶν ἀρχιερέων ὅποσοι τὴν τοιαύτην τιμὴν ἐκ τῶν ἑκαθεν χρόνων καὶ νῦν ἀπέλαβον, τᾶλλα τε πάντα, ὅσα τούτοις, καὶ τούτῳ προσέσται, κατὰ μηδὲν ἐλαττούμενα· ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγεγόνει καὶ ὁ παρῶν ὀρισμὸς τῆς βασιλείας μου κατὰ μῆνα Ἰούλιον, ἰνδικτιῶνος ιδ'. Εἶχε δὲ καὶ διὰ ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς θεῆς καὶ βασιλικῆς χειρός.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ (1).

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΟΥ

Ἐν βασιλευσί και ἀηττήτου Ἀνδρονίκου, αὐτοκράτορος Ῥωμαίων, πρὸς τὸν ἀγιώτατον Μητροπολίτην Μορεμβασίας, και τοὺς αὐτοῦ διαδόχους (2).

ΚΑΝ εἰ μήπω πρότερον ἔφθη πλείστα δὴ παραπλήσια γενέσθαι βασιλευσί τε και ἄλλοις, και οὐχ ἦττον ἡμῖν, και νομισθῆναι τοῦ λοιποῦ γίγνεσθαι, ἴσως ἂν ἴσως ἢ γε νῦν αὐτὴ παροῦσά τε και προτεθειμένη τῇ βασιλείᾳ μου πρᾶξις ἐφεῦρε τὸν τοιοῦτου καλοῦ τύπον· ἀμέλει και ἐφ' ἐκυτῆ κείμενον ἂν, μᾶλλον ἐρεῖν, δι' ἐαυτὴν ἐκαίνισε πάντως, ἀρχὴν οὕτω λαβόντα καλλίστην, πρὸς τὸν ἐξῆς ἔπειτα χρόνον ἐνεργῆ δεῖκνυσθαι· οὕτω πολὺ πάντοθεν ἔχει τὸ πείθον αὕτη και κταναγκάζειν εὐλογον. Τὸ γὰρ δὴ κατὰ τὴν Πελοπόννησον περιώνυμον ἄστῳ Μορεμβασίας ἔστι μὲν ὡς ἀληθῶς τῶν κατ' αὐτὴν δὴ πάντων μακρῶ προέχον, και τὰ πρῶτα δὴ σαφῶς ἀπάντων φερόμενον, ὡς μηδένα μηδενὶ τῶν ταύτη γε ἄλλων λείπεσθαι ζυγχωροῦν· νέον μὲν ἐπιεικῶς ὄνομα και κλέος, και οὐ πόρρωθεν τῶν ὀπισθεν χρόνων ἦκον, μυρίας δὲ ὄμως και παμμήκεις τὰς εὐφημίας, και πανταχοῦ πομπεῦον, ὡς εἴ τι και ἄλλο τῶν ἐπιφανῶν και περιδόξων ἀκούειν, οὐκ ἐπὶ μόνῃς τῆς βασιλικῆς ἡγεμονίας τῆς

(1) Ἀνδρόνικος ὁ γέρων ὁ Παλαιολόγος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1266 μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1282, μέχρι τοῦ ἔτους 1328. — Τὸ παρὸν χρυσοβούλλον μνημονεύμενον ὑπὸ τοῦ Φραντζῆ Βιβλ. Δ', κεφ. ιϛ', και κατὰ λάθος ἀποδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Κ. Μορτρελίου (Τόμ. 3, σελ. 190) Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ, ἐκδίδεται πρῶτον ἤδη ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ Ἀθηνῶν σωζομένου πρωτοτύπου αὐτοῦ. Σημείωσαι ὅτι ἡ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Χρυσόβουλλου ἀπαντωμένη λέξις λόγος, μετὰ τὸ, Χρυσόβουλλος, γέγραπται δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων, ὡς και ἐν τῇ χρονολογίᾳ αἱ λέξεις, Ἰουλίον, τὸ τέλος τῆς λέξεως ἐνισταμένης και τὸ, ἔκτης (Ἰνδικτικῶνος,) και ἡ βασιλικὴ ὑπογραφή. Ἡ δὲ ἄλλοτε ἀπῆρωρημένη σφραγίς οὐ σώζεται. — (2) Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εὔρηται ἐν τῷ Βορβωνεῖῳ Κώδικι, φύλλ. 62—65, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κ. Mortreuil, du Droit Byzantin, Τόμ. 3, σελ. 190. Ἰσως δι' αὐτοῦ ἀποκαταστῶσι ποτε τὰ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἐξίτηλα χωρία

ἡμετέρας, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν τῆς ἀλλοτρίας ἀπάσης. Καὶ γὰρ δὴ
τά τε ἄλλα κοσμεῖ τὸ ἄστυ, καὶ θέσεως εὐκαιρία, καὶ πρὸς
ἀσφάλειαν ἐρυμνότης, καὶ πλῆθος μάλιστα οἰκητόρων καὶ πο-
λυρθεία, καὶ πολιτείας εὐγένεια, καὶ τεχνῶν ἀσκήσεις, καὶ
ἀγορᾶς δαψίλεια πάντων πᾶσα· εὐεμπορώτατόν τε, εἰ δὴ τε
καὶ ἄλλο, μάλιστα, πρὸς ἅπαντα πλοῦν καὶ θαλάσσης ἅπαντα
μέρη θέσεως εὖ ἔχον. Καὶ τοίνυν πολὺ τὸ τῶν οἰκούντων ἐν-
ταῦθα ἱκανόπλοον καὶ θαλαττουργόν, ῥωμαλαιότης τε, καὶ φρό-
νημα δραστικόν τε καὶ ἔμπρακτον, καὶ, τὸ κάλλιστον τῶν ἄλλων
μάλιστα, ἢ πρὸς τὴν βασιλείαν μου ἐνεργός τε καὶ ἄτρεπτος
παντάπασι εὐνοία, καὶ ἢ πρὸς τὸ γένος ἀναφορά τε καὶ κοινωνία
πάντων ἀνάλωτος καιρῶν τε καὶ πραγμάτων, εὖ τε καὶ ἄλλως
ἐχόντων, ἐν πολλοῖς ἤδη τῶν προλαβόντων χρόνων τὴν πείραν
δοῦσα, καὶ τὸ πιστὸν καθάπερ ἄλλοτε ἐγνωσμένη. Καὶ τὰ μὲν
τοῦ ἄστεος, ὡς ἐν ὀλίγοις, οὕτω, φεύγοντι τῷ λόγῳ τὸ
μῆκος. Ξυλλαγχάνει (1) δ' ἔτι καὶ τοῦτο νῦν εἶναι θαυμάσιόν
οἶον, ὅτι τῆς κατ' αὐτὸ πάντως ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας προέ-
στη ἀρτίως πάντων ἄριστος, πολὺς τοῖς κατὰ Θεὸν ἐκ νέου
πάνυ τοι καὶ ἐς γῆρας ἡδ' * (2) τοῦτο νῦν ἤδη καμάτοις ἐγ-
καρτερήσας, καὶ κατακεκοσμημένος εἰς ἄκρον τῆς μακαρίας
* αὐτῆς βιοτῆς, ἀτρέπτως ἐς τοσοῦτον τῆς ἐξ ἀρχῆς ἐνστάσεως,
καὶ παντάπασι ἀνευδότης, καὶ ὥσπερ εἶ τις νέος θερμῶς ἄπτοι-
το, καὶ μὴ παρὰ * καὶ μὴν πλείστον ὅσον ὑπὸ τῆς οὕτω χρονίου
καὶ πολυετοῦς καὶ βιαίου σφόδρα τε * βιώσεως καὶ σωματικῆς
δαπανήσεως, καὶ πρὸς * (3) καὶ σφόδρα ἐκτετηγημένος οὐ τῷ γή-
ρα μᾶλλον, ἢ τοῖς γε τοιοῦτοις πόνοις, ἔτι θαυμαστῶς ἐμμέ-
νει, καὶ διακαρτερεῖ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀκλινη γνῶμην, καὶ ὥσπερ
νῦν μᾶλλον ἐπειγόμενος καὶ σπουδαζων δῆλός ἐστιν, ἀλλ' οὐχ
ὡς ἂν ἤδη τοσοῦτο προλαβὼν καταστήναι ἤδη πως ἀσφαλεῖ
ἐν λιμένι καὶ γαλήνῃ· ἀμέλει καὶ τῆς περὶ τὸ ἀγαθὸν το-
σχύτης ἕξεως, καὶ σφόδρα ὑπ' ἀμφοῖν, τοῦ τε πανσέμου τοῦδε
γῆρας, ὡς εἴρηται, καὶ τῶν τοσοῦτων καμάτων, καὶ ἀσκητι-

(1) Ἡ λέξις αὕτη δυσανάγνωστος ἐν τῷ Χειρογράφῳ. — (2) τὰ λοιπὰ δυσανά-
γνωστα ἐν τῷ Χειρογράφῳ. — (3) δυσανάγνωστα.

κῶν ἰδρώτων τὸ σῶμα κατακαμπτόμενος, οὐκ ἔπειθ' ὁμῶς κάμπτεται(1) τὴν καλλίστην ταύτην γνώμην, οὐδὲ χαλᾶ κατὰ βραχὺ καὶ τῶν τόνων οὐκ ἐνδίδωσιν, οὐδὲ νικάται τὸ φρόνημα· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα ἡττηται ἤδη, καὶ νῶτα δίδωσί τε, καὶ τρέπεται ἐπὶ τοσοῦτων τῶν προλαβόντων καὶ πόνων, καὶ χρόνων, ὁ λογισμὸς δὲ ἀήττητος, κόρον οὐκ ἔχειν οὐδέ πω τῶν καλῶν ἀξιοῖ, οἷα δὴ ἐπὶ πάντων γίγνεται, καὶ μόνον τὸν ἐπὶ τούτοις ἔρον ἀδαπάνητόν τε καὶ παντάπασιν ἀκάμχτόν τε καὶ ἀνεπίστροφον οἶεται δεῖν εἶναι. Ταῦτ' ἄρα, καὶ τοσαύτην καὶ ἐπὶ τοσοῦτοις ἤδη τοῖς ἔτεσι συλλεξάμενος τὴν πνευματικὴν, ὡς ἔφην, κατάστασιν, καὶ προειληθῶς οὕτω πάνυ τοι πόρρω καὶ καταπεράνας εὖ μάλα τελεσιουργὸν τοῦ εἴου τὴν πρόθεσιν ἀσφαλῶς τε καὶ γενικῶς, ὡς καὶ τοῦ εἴου τοῦδε, καὶ τῆς ὑψηλῆς ταυτησὶ παιδείας παράδειγμα καὶ τύπος διψυχος περιπολεῖν, ὡς ἀληθῶς δὲ καὶ εἶναι, καὶ τοῖς πολλοῖς ὑπειληθῆναι οὐκ ἀγαπᾷ τοῦ λοιποῦ· ὁ δὲ διὰ παντὸς ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔχει, καὶ ὥσπερ οἱ πλείους καὶ βελτίους μὲν οὖν τῶν εἰσαγωγῆ χρωμένων, νῦν εἶναι δὴ καὶ χθὲς καὶ πρότριτα καὶ αὐτὸς ἀεὶ παρασκευάζεται, καὶ ἔοικεν ὥσπερ ἀγωνιζόμενος, καὶ δεδιότι, καὶ προσδραμεῖν σπουδάζοντι, καταγυμναζόμενος τὸν ἅπαντα χρόνον, καὶ κατατρύχων ἀπέραντα κάμνων τὸ σῶμα πόνοις ἀνενδότοις, ἀσιτίαις τε, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ στάσεσι συντόνοις, καὶ τίνι τῶν εἰθισμένων καὶ καλλίστων ἀγώνων οὐ; Καὶ νομίμως, μᾶλλον δὲ, καὶ πλεόν ἢ τέως νομίζεται τοῖς καλῶς ἠργμένοις, καὶ περὶ τὸν πνευματικὸν δρόμον ἀκμάζουσιν, αὐτὸς ἔτι πω καὶ νῦν ἐπὶ τοσοῦτων τῶν ἐτῶν κατατεινόμενος. Καὶ μὴν καὶ τ' ἄλλα κατὰ τὸ ἦθος ἅπαντα τοῦ θαυμασίου τοῦδε ποιμένος ἀναλογεῖ τε καὶ συμβαίνει πρὸς ταῦτά τε καὶ πρὸς ἄλλα, οἷον ἢ τῆς ἀγάπης πρὸς ἅπαντας ἐλευθεριότης, τὸ ἀόργητον θαυμάσιον οἷον, τὸ φίλοικτον, ἢ τῆς ψυχῆς γαλήνη, τὸ μήτε λογισμοῖς, μήτε λόγοις μήτ' οἴεσθαι, μήτε λέγειν περὶ ὅτιοῦν φλαῦρον οὐδὲν, ἀλλὰ περὶ πάντων καὶ βούλεσθαι, καὶ δοκεῖν, καὶ λέγειν πάντ' ἀγαθὰ, ἐκ τῶν οἴκοι

(1) κάμπτει, ἐν τῇ χειρογράφῳ.

θησαυρῶν αὐτοῦ τὸ πιστὸν ἔχοντα. Καὶ τ' ἄλλα μὲν, καθόλου συνελθὲν, ἅπαντα, ὧν μεγίστης ὄντως Ἐκκλησίας καὶ πολυθρέμματος ἀρχιερεὶ καὶ ποιμένι δεῖ, καὶ ἔστιν ἐργωδέστατον ὁμοῦ καὶ σφόδρα σπάνιον ἐνὶ ξυλλαχεῖν, ὡσπερ ἐπ' αὐτῷ δὴ προδήλως, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἔστιν· καὶ μηκύνειν, ὡς ἔοικεν, αὐ δεῖ περαιτέρω, πλὴν ὅπερ ἄνωθεν ὁ λόγος ξυνεωραμένος ἀπεφάνητο. Τοσαῦτα δὲ τά τε τοῦ ἀνδρὸς κατὰ Θεὸν εὐδοκίμηματα, καὶ τὸ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ βίου περιφανὲς καὶ ὑπερημέμον, καὶ σχεδὸν ἀπαράμιλλον· καὶ τοῦγε τῆς ὑπ' αὐτὸν Ἐκκλησίας ἄσπερος αὐθις τὰ προσόντα, παντοῖα καλὰ· ὡς κἂν μόνα δῆτα ἴσως κινήσαι ταῦτα τὴν βασιλείαν μου, πρὸς τὸ μεταποιῆσαι καὶ προβιβάσαι τὴν τοιαύτην ὑπ' αὐτὸν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν εἰς κρεῖττω τινὰ καὶ ὑψηλοτέραν κατάστασιν, καὶ ἀξίαν, καὶ βαθμὸν ὑπερκείμενον, κἂν μήπω πρότερον, ὡς εἴρηται, τοιαῦτα παραπλήσια καὶ γεγένητο, καὶ νενόμιστο γίγνεσθαι· καὶ ταῦτ' ἴσως, ἢπερ ἔφην, ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἀφορμὴν τε δοῦναι καὶ ὑποφῆναι τὸν ἐν τούτοις τύπον καὶ νόμον· ὃ δῆτα καὶ παραπλήσι' ἄττα ἴσως ἕτερα πρότερον, ὡς ἔοικε, καὶ εἴργασται, καὶ τὴν ἐν τούτοις ἀρχὴν δέδωκεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ, τε περὶ τούτων βασιλεὺς νόμος(1) προλαβὼν, ὡς ἔφην, ἐπαίρει καὶ δίδωσι, καὶ αὐτὰ δὴ ταῦτα, ἅπερ εἴρηται, σφόδρα κινεῖ, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσθω, καὶ τὸ τῆς ἡμετέρας βασιλείας φιλόκαλον τὸ πλεῖστον ἐν τούτῳ μάλιστα συναίρεται, καὶ ἡ περὶ τὰ κάλλιστα καὶ θεοφιλῆ τῶν ἔργων χάριτι τοῦ Θεοῦ καὶ προμήθεια ταύτης σννιδεῖν τὰ δεόντα καὶ βουλευσαι, καὶ προθυμία τε καὶ σπουδὴ μάλᾳ ἐνεργὸν ἐκτελέσαι τε καὶ περᾶναι· ἐκ πάντων ἄρα τούτων, τὸ καινίσαι τι πρὸς τὸ κρεῖττον, καὶ προβιβάσαι τὰ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Μονεμβασίας ἐδοκίμασθη τῇ βασιλείᾳ μου. Καὶ τοίνυν, φθάνει μὲν ἤδη πρότερον προθεσπίασα, καὶ βαθμὸν τινὰ τῶν ὑψηλοτέρων ἔχειν ταύτην δὴ τὴν ἀγιωτάτην μητρόπολιν, καὶ τόπον τινὰ Ἐκκλησίας ἑτέρας καὶ τάξιν προεσβεσμένης καὶ ὡσπερὶ παρελθούσης· οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ μεγίστης ἐνορίας ἐξαρχίαν τε καὶ ἐπισκοπὴν

(1) Ζήτησι Νεαρῶν Ἀλεξίου παρὰ Βαλαμ, εἰς Καν. λή. τῆς 5'. Τόμ. Β', σελ. 397.

κναλόγως διαταξαμένη τε καὶ προσηκόντως. Ἐπεὶ δὲ αὐτὰ δὴ ταῦτα καὶ χρυσοβούλλῳ θεβαιωθῆναι, καὶ τὸ πιστὸν λαβεῖν καὶ ἄτρεπτον ἐζητήσατο ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος ἱερώτατος τῆς τοιαύτης Ἐκκλησίας ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος, ἡ βασιλεία μου καὶ τὰ τῆς τοιαύτης αἰτήσεως προσεδέξατο, καὶ πρὸς πέρας ἀγαγεῖν ἠϋδόκησε. Καὶ τοίνυν τὸν παρόντα χρυσοβούλλον ΛΟΓΟΝ αὐτῆς ἀπολύει, δι' οὗ καὶ βούλεται σὺν Θεῷ, καὶ εὐδοκεῖ, καὶ θεσπίζει, τὸν τε, ὡς εἴρηται, νῦν προϊστάμενον ἀρχιερατικῶς τῆς τοιαύτης ἀγιωτάτης μητροπόλεως Μονεμβασίας, καὶ τοὺς καθεξῆς τὸν αὐτῆς διαδεξομένους θρόνον, ἐπαπολαύειν τῆς ἀνηκούσης τῷ τοῦ Σίδης θρόνῳ τιμῆς ἐν ἅπασιν, καθέδραις τε δηλαδὴ, καὶ προελεύσεσιν τε, καὶ στάσεσιν, γραφαῖς τε, καὶ ὅλως τοῖς ἐθίμοις ἔργοις ἀρχιερατικοῖς, καὶ λειτουργήμασιν ἅπασιν φορεῖν δὲ καὶ σάκκον ἐν ταῖς θείαις ἱεροτελεστίαις, ὁμοίως δὲ καὶ διβάμπουλον (1), καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἐκείνης προνομίᾳ τε καὶ δίκαια ἔχειν· ἐξάρχον τοῦτον μόνον εἶναι τε καὶ λέγεσθαι πάσης δὴ τῆς Πελοποννήσου τὸν τῆς τοιαύτης ἀγιωτάτης ἀρχιερατικῶς Ἐκκλησίας προϊστάμενον, καὶ τῆς ἐντεῦθεν τιμῆς ἀπολαύοντα, ἧ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις εἴθισται τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῖς ἡξιωμένοις διαφόρως ἐξαρχεῦειν θεμάτων τε καὶ χωρῶν. Ὡσαύτως δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο θεσπίζει, καὶ παρακελεύεται, πάντας δηλαδὴ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους ἐν τε φήμαις καὶ γραφαῖς, παναγιώτατον προσαγορεύειν, καὶ ὀνομάζεσθαι, αὐτὸν δὲ πάλιν ἐν τοῖς σημειώμασι καὶ γράμμασιν Ἰνδικτιῶνα ἐμφάνειν πρὸς αὐτοὺς, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν ἀνθ' ἐτέρως ὑποσημάνσεως. Ἐπεὶ δὲ ἐφθασαν προστεθῆναι πρότερον τῇ τοιαύτῃ ἀγιωτάτῃ μητροπόλει καὶ ἐπισκοπαί αὐται, ἡ τῆς Κυβουρίας (2), ἡ τοῦ Ἐλous, ἡ τῆς Μαίνης, ἡ τοῦ Ρέοντος, καὶ ἡ τοῦ Ζεμενοῦ, προσβεβαιοῖ μὲν προηγουμένως καὶ προσεδράζει ταύτας αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου ΛΟΓΟΥ αὐτῆς ἡ βασιλεία μου· καὶ θεσπίζει, καὶ διατάττεται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὑπ' αὐτὴν εἶναι, καθὼς εὕρισκονται μέχρι καὶ ἐς τὸ νῦν. Ἔτι μέντοι δι' αὐτοῦ δὴ τούτου τὸ φιλότιμον προσεπαύξουσά

(1) Ὁρα Μελέτην Βαλασαμῶνος περὶ τῶν πατριαρχικῶν προνομίων· Τόμ. Δ'. σελ. 542, ἰδίως 546. — (2) Κυβουρίας, ἐν τῷ χειρογράφῳ.

τε ταύτη καὶ προσεπιτείνουσα εὐδοκεῖ καὶ παρακελεύεται ὑπ αὐτὴν εἶναι καὶ ἐτέρας ἐπισκοπὰς ταύτας· ἤγουν τὴν τῆς Κορώνης, τὴν τῆς Μεθώνης, καὶ τὴν τῆς Ἀνδρούσης, καὶ ὑποκεῖσθαι ὁμοίως καὶ ταύτας τῇ αὐτῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Μονεμβασίας, ὡς καὶ τὰς ἄλλας, ὡς ἄρα μητροπόλει αὐτῶν, καὶ δέχεσθαι εἰς ἀρχιερεῖς ἑαυτῶν, οὓς ἂν ὁ ἐν τῇ εἰρημένῃ ἀγιωτάτῃ μητροπόλει εὐρισκόμενος ἀρχιερεὺς χειροτονῆσαι διακρίνοι καὶ ἐγκαταστήσαι ἐπ' αὐταῖς.

Ἡ δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης περίοδος, ὡς ἐν τύπῳ περιγραφικῶ, ἔχει οὕτω. Πρῶτον μὲν οὖν Ἐπίδαυρος ἀρχαία, ἢ καλουμένη Λιμηρά· μετὰ δὲ ταύτην, ἐπὶ ἐώαν προϊόντι, ὁ Ζάραξ· προελθόντι δὲ ἀπὸ Ζάρακος παρὰ τὴν θάλατταν πόλισμά τι (1) ἢ Κυπαρισσία· εἶτα ναὸς τοῦ Ἁγίου Λεωνίδου· μετὰ δὲ τὸ τοῦ ἁγίου θεῖον τέμενος, τὸ καλούμενον Ἄσρος· ἐπαναβάντι δὲ, κώμη ἢ καλουμένη Καρσάνιτζα· μετὰ δὲ ταύτην (2) ἀπέρχεται καὶ εἰς ἐτέραν κώμην λεγόμενα Ζίντζινα· εἶτα εἰς ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· ἔπειτα εἰς τὰς Ἄλως τὰς ἀρχαίας, καὶ εἰς τὸ Ξηρὸν Φρέαρ, μεθ' ὃ κατέρχεται εἰς ναὸν τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου· εἶθ' οὕτως εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τὴν εἰς ὄνομα τιμωμένην τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἐπικεκλημένην τοῦ Λυκοβουνοῦ· ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς σεβασμίας μονῆς διέρχεται διὰ τοῦ πεδίου, καὶ καταντᾷ εἰς τὴν ἀπέναντι θεῖαν μονὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὴν εἰς ὄνομα τιμωμένην καὶ αὐτὴν τῆς Ἐλεούσης, οὗσαν πλησίον τῆς κώμης τοῦ Ἀρκαοῦ· εἶτα ἀπέρχεται εἰς ἐτέραν κώμην ὀνομαζομένην [Σοχά] (3) πρὸς τοῖς ποσὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ταυγέτου· κάκειθεν ἀνέρχεται εἰς τὴν τούτου κορυφὴν, ἐνθα ἦν καὶ εὐκτήριον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ἐπικεκλημένον Πενταδάκτυλον· καὶ πάλιν κατέρχεται κατὰ δεξιὰν εἰς εὐκτήριον ἕτερον τοῦ αὐτοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὃ ἐπίκειται πρὸς τῷ τέλει τῆς κοιλάδος καὶ φάραγγος τῆς σκληρᾶς καὶ δυσβάτου, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ρεῖ· μετὰ δὲ τὸ εἰρημένον εὐκτήριον, αὐθις κατὰ δεξιὸν μέρος τῷ καταβαίνοντι, εἰσὶ ταῦτα τὰ λεχθησόμενα χωρία τε καὶ πολίσματα· Δυρράχιον,

(1) ἐξ εἰκασίας ἐτέθη, καθὼς δυσαναγνώστου τοῦ πρώτου μέρους τῆς λέξεως.

— (2) ἐξ εἰκασίας, ὡς δυσανάγνωστον. — (3) τὸ ὄνομα τοῦτο δυσανάγνωστον ἐν τῷ Χειρογράφῳ.

πόλις ἀρχαία οὕτω καλουμένη· μετὰ δὲ ταῦτα κατέρχεται εἰς τὸν σωρὸν τῆς ὀνομαζομένης γραός· εἶτα διέρχεται τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ, καὶ καταντᾷ εἰς τοὺς Χοιρολάκκους· ἔπειτα ἀνέρχεται εἰς τὴν Βουλκάνην, καὶ διέρχεται εἰς τοῦ Βοῦ (1) τὴν λεγομένην Ὀπήν· εἶθ' οὕτως εἰς τὸ ὄρος τὸ Ὄρθιον, καὶ κατέρχεται εἰς τὴν Πύλον, τὸν καλούμενον Ἄβαρινον, ἐν ᾧ καὶ λιμὴν μέγας. Πάντα ταῦτα, καὶ ὅσα οἱ εἰρημένοι τόποι πρὸς γε τὰ νότια μέρη περικυκλοῦσι καὶ διορίζουσιν, οὗτός ἐστιν, ὡς εἴρηται, ὁ τῆς ἐπαρχίας περιοδικὸς τύπος, ὡς ἐν συνόψει, τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Μονεμβασίας, ἀνευ τῶν δύο ἐπισκοπῶν τῆς Κυνουρίας, καὶ τῆς Ζεμενάς. Πλὴν, εἰ καὶ ἀρτίως εὐρίσκονται τινες τῶν εἰρημένων ἀγιωτάτων ἐπισκοπῶν εἰς τὸ μέρος τῶν Λατίνων, ἀλλ' οὖν καὶ νῦν, καὶ ὀπηνίκα Θεὸς εὐδοκίῃ ἐπανελθεῖν καὶ ἀνασωθῆναι αὐθις ταύτας εἰς τὸ μέρος τῆς βασιλείας, ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἔσονται ἀγιωτάτην μητρόπολιν Μονεμβασίας, ἐπ' ἀδείας τε ἔξει μετὰ τοῦ ἀνήκοντος ἀρχιερεῦσι δικαίου ὁ ταύτης δὴ προϊστάμενος χειροτονεῖν ἐπισκόπους ἐν αὐταῖς, ὡς καὶ ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐτέραις ἐπισκοπαῖς. Οὕτω γὰρ δὴ περὶ τούτων καὶ δεδοκίμακεν ἡ βασιλεία μου, καὶ διὰ τῆς δεδομένης ταύτης χάριτι τοῦ Χριστοῦ περὶ τῶν τοιούτων ἐνόμου καὶ θείας ὄντως ἀδείας τε καὶ ἐξουσίας παρεκελεύσατο, προηγουμένως μὲν δηλαδὴ, ὡς εἴρηται, τὸν τόπον ἔχειν τῆς προεσβεσμένης καὶ πρὸ χρόνων ἀπολομένης Ἐκκλησίας Σίδης τὸν ταύτης δὴ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Μονεμβασίας ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον, καὶ τῆς τῷ τοιούτῳ θρόνῳ ἀνηκούσης, ὡς δεδήλωται, πάντα τε καὶ πάσης καὶ διὰ πάντων ἀπολαύειν τιμῆς· ἔτι γε μὴν καὶ ἐξαρχεῦειν ἀπάσης τῆς Πελοποννήσου· πρὸς δ' ἄρα τούτῳ ἔχειν καὶ τὰς ἄλλας εὐεργεσίας, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὡσαύτως καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν διαληφθείσας ἐπισκοπὰς, ἅς τε δηλαδὴ πρότερον

(1) Ἀμφίβολος ἡ λέξις. — Μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ προηγουμένου φύλλου, ὑπεμνήσθημεν ὅτι τὸ Χρυσόβουλλον τοῦτο ἐξεδόθη ἐν τῇ Δ'. τόμῳ τῆς Νέας Πανδώρας (φυλλαδίῳ πέ. τοῦ ἔτους 1853) σελ. 338, ὅπου ἡ λέξις αὕτη ἀναγινώσκεται, τὸ θου νό ν. — Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἀντὶ τῶν λέξεων, καὶ μεγίστης ἐνορίας ἐξαρχίαν τε καὶ ἐπισκοπὴν, τοῦ τελευταίου στίχου τῆς σελίδος 338, ἐν τῇ Νέᾳ Πανδρῶρα ἀναγινώσκεται, καὶ μεγίστην ἐνορίαν, ἐξαρχίαν τε καὶ ἐπισκοπὰς, ὅπερ δοκεῖ ἄρθότερον.

υποταγμένας εἶχε, καὶ ἄς νῦν ἐπιλοίπους προσεκύρωσεν ἡ βασιλεία μου, καὶ κατ' ὄνομα καὶ περιγραφικῶς πᾶσαι δεδήλωνται. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτων ἀπάντων βεβαίωσιν, ἀσφάλειάν τε, καὶ διαμονὴν ἀτρεπτον, ὥστε διὰ παντός *(1) αὐτῷ στέργειν, καὶ μὴ μετὰ βραχὺ μετατραπῆναι, καὶ μεταβολὴν ἠντιναοῦν ἐπ' αὐτοῖς συμβῆναι, καὶ ὁ παρῶν χρυσόβουλλος ΛΟΓΟΣ τῆς βασιλείας μου ἐπεβραβεύθη καὶ ἐπεχορηγήθη τῷ τε νῦν ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ τῆς τοιαύτης ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Μονεμβασίας, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Πελοποννήσου, καὶ τὸν τόπον ἔχοντι τοῦ Σίδης, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν διαδεξομένοις τὸν αὐτὸν θρόνον. Ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Ἰούνιον τῆς ἐνις αΜΕΝΗΣ ΕΚΤΗΣ Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἐξακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἔτους(2), ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον θεοσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

† ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤῳ Τῳ ΘΕῳ ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ ΔΟΥΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟ-
ΜΝΗΝΟΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.

(1) χωρίον ἐξίτηλον ἐν τῷ χειρογράφῳ. — (2) μετὰ τὴν λέξιν ὀκτακοσιοστοῦ, ὑπάρχει κενὸν ἐν τῷ Χρυσόβουλλῳ, ἐξαλειφθείσης πιθανῶς τῆς λέξεως πρώτου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἕκτη Ἰνδικτιῶν συμπίπτει πρὸς τὸ 5ῶά ἔτος.

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ,

ΨΗΦΟΙ, ΕΠΙΛΥΣΕΙΣ,

ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

Π Ε Ρ Ι

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ (1).

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ

Ἐπομνημα περὶ δύο ἐξαδέλφων λαβόντων δύο ἐξαδέλφας.

ΕΠΕΒΑΛΕΤΟ μὲν Νικήτας ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Βοθυρίτης, μεγάλης λύπης πρόξενος γενέσθαι τῷ Νικολάῳ, καὶ τῆς δικαίως αὐτῷ καὶ νομίμως συναφθείσης ἀποστερηῆσαι τοῦτον γυναικὸς, καὶ ἀβίωτον αὐτῷ τὸν βίον εἰς τὸ ἐξῆς ἀπεργάσασθαι· τομὴ γὰρ σωμάτων κατὰ νόμον θεῖον εἰς ἕν συγκραθέντων, λίαν ὀδυνηρόν τε καὶ ἀπευκταῖον ἀνθρώποις νοῦν ἔχουσιν. Ἀντέστησαν δὲ νόμοι τῷ ἀναιδεῖ ἐγχειρήματι, ὥσπερ ὑπηρέταις ἡμῖν χρώμενοι, λογικαῖς ῥάβδοις τῶν ἐπηρεαστῶν τὴν ἄλογον ὀρμὴν ἀνείργουσιν. Ἀμίλλης οὖν προτεθείσης τοῖς ἀντιθέτοις, ἠκριβώθη τὰ τῆς συγγενείας τῶν συναφθέντων, καὶ τὰ αἷτια τῶν εἰσαγομένων κωλυμάτων ἀδρανῆ πρὸς τὴν τοῦ γάμου διάρρηξιν ἠλέγχθη, καὶ ἄτονα. ἔχει δὲ ὧδε τὰ τῆς πλοκῆς.

Καλὴ τοῦνομα, καὶ Ἄννα, ἑτεροθαλεῖς ἀδελφαὶ δύο· τῇ μὲν υἱὸς, Κοσμᾶς· τῇ δὲ θυγάτριον, Εὐδοκία· συγγενείας μὲν αὕτη σχέσις μία. Ἐτέρα δ' ἄλλων, μὴ κατὰ γένος τούτοις τὸ πα-

(1) Εὐστάθιος ὁ Ῥωμαῖος, Πατρικῖος καὶ Μάγιστρος, διάσπμος νομικὸς, ἤκμασεν ἐν Βυζαντίῳ περὶ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος. Τὰ συγγράμματα τοῦ Εὐσταθίου ἀναφέρονται συνεχῶς ἐν τε ταῖς σχολίοις τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐν ἄλλαις νομικαῖς συλλογαῖς, ἰδίως ἐν τῇ Ἐξαεῖβλῳ τοῦ Ἀρμενοπόουλου, τοῦ τὴν λύσιν οὐκ ὀλίγων νομικῶν ζητημάτων ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Εὐσταθίου, Ἡ Πεῖρα, ἀρυσμένου. Τούτῳ ἀποδίδεται καὶ ἡ περὶ ἀποδόλου ἀνέκδοτος πραγματεία, ὡς καὶ τὸ παρὸν ὑπόμνημα.

ράπαν προσηκόντων, ταιάδε. Μιτζή καὶ Ἄννα, ἀμφιθαλεῖς ἀδελφαὶ τυγχάνουσαι, γεννώσιν Ἄννα μὲν Νικόλαον, Μιτζή δὲ Μαρίαν· καὶ συγγενείας ὄνομα τοῖς τούτων. παισὶ, τὸ τῆς ἀνεψιότητος, ἤγουν ἐξαδελφότητος. Μνηστεύονται τοίνυν τῷ Κοσμῷ τὴν Μαρίαν οἱ τούτου γονεῖς. Βραχὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τοῦ Κοσμᾶ θανόντος, λύεται ἡ μνηστεία. Εἶθ' αὖθις Νικόλαος, ὃν ὁ λόγος φθάσας τῆς Μαρίας ἐξαδέλφον ἔδειξε, συνέρχεται νόμῳ γάμου Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ τελευτήσαντος ἐξαδέλφῃ Κοσμᾶ· καὶ τοῦτον τὸν γάμον διασπαράττειν αὐθαδῶς ὁ Νικήτας ἐπεχείρει, κατηγορῶν τοῦ Νικολάου, ὡς τὴν ἐξ ἑτεροθαλοῦς σειρᾶς ἐξαδέλφην τοῦ Κοσμᾶ γήμαντος, ὅς μνηστὴρ μόνον ὑπῆρξε τῆς Μαρίας, τῆς αὐτοῦ δὲ τοῦ Νικολάου ἐξαδέλφης· ὡς εἶναι τὸ κατηγορήμα, ὅτι δυοῖν ἐξαδέλφοιν πρὸς δύο ἐξαδέλφας ἑτεροθαλεῖς συνέλευσις γέγονε· καὶ ἡ μὲν ἐμνηστεύσατο, ὁ δὲ Νικόλαος τὴν Εὐδοκίαν ἐγήματο. Ἔστι τοίνυν τὸ τοιοῦτον συνοικέσιον κωλύματος παντὸς ἀνώτερον, μῆτε νόμου, μῆθ' ἱεροῦ κανόνος τὴν τοιαύτην ὑπὸ μέμψιν ἄγοντος συζυγίαν. Ὁ γὰρ ἐκφωνηθεὶς τόμος παρὰ Σισινίου τοῦ μακαρίτου πατριάρχου(1), δύο ἀδελφῶν γάμον πρὸς δύο πρώτας ἐξαδέλφας ἀποκηρύττει, καὶ δύο ἀδελφῶν, πρὸς θείαν καὶ ἀνεψιάν· παρὰ τοῦτο δὲ, οὐδὲν ἕτερον ἐκφωνεῖ. Τὸ γοῦν κωλυθὲν μόνον ἐκ τοῦ πολιτεύματος ἐλαύνειν δεῖ, ὡς ἄγος ἤδη τῷ κανονίσματι νομισθὲν· τὸ δὲ μὴ περιεχόμενον τῷ κανόνι, ἐατέον ἀνεπηρέαστον. Φησὶ γὰρ ὁ νόμος· Ἐπὶ τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων, εἰς ἀπέραντον ὁ γάμος κεκώλυται· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου, ἔστι τις κώλυσις(2). Τὸ δὲ, τίς, πρὸς τὸ ἀπέραντον ἀντιδιαστέλλεται, μερικὴν ἐπεισάγον τὴν κώλυσιν, ἐκτεινομένην ἄχρι προσώπων τινῶν ὠρισμένων τοῖς νόμοις καὶ τοῖς κανόσιν· ὥστε πάλαι τῶν ἀδελφῶν συναπτομένων ταῖς πρώταις ἐξαδέλφαις, τελῶς ἀνεπιτίμητον ἦν τὸ γαμεῖν ἀδελφοὺς δύο, ἑτερογενεῖς δισεξαδέλφας δύο, καὶ ἐξαδέλφους δύο, ἐξαδέλφας δύο· οἷς γὰρ τὸ ἐγγύτερον πράττειν ἐξῆν, τούτοις τὸ μακρότερον ἀπεριέργαστον ἦν. Τοῦ δὲ δὴ κανόνος τὸ μὲν ἐγγίζον κωλύσαντος, τοῦ δὲ πορρωτέρω μηδεμίαν μνήμην ποιησαμένου, τίς ἀν' ὑγιαίνων τὸν νοῦν ἐνδοιά-

(1) Ζήτηι αὐτὸν σελ. 11 τοῦ παρόντος τόμου. — (2) ἁ, β'. Βασιλικ. ΚΗ'. 5

ση περὶ τοῦ κεκωλυμένου ; Οὐ γὰρ χάσμασι μεγάλοις διστή-
 κασιν αἱ τῶν ἐκ πλαγίου συγγένειαι, ἀλλ' ἐνὶ μόνῳ βαθμῷ τὸ
 κεκωλυμένον ἐκ τοῦ συγκεχωρημένου διαστέλλεται. Σκοπῶμεν
 δὲ οὕτω. Κωλύονται πρὸς γάμου συνέλευσιν, ὡς ὁ νόμος καὶ
 ὁ νεαρός κανὼν φασιν, ἀδελφοί, ἐξαδελφοί, καὶ οἱ ἐκ τούτων
 τιπτόμενοι παῖδες καὶ μόνον. Τοῖς δὲ τρίτοις ἐξαδέλφοις ῥητῶς
 ὁ γάμος συγκεχώρηται. Καὶ ὁ νόμος, Ἡ γραφεῖσα, φησὶν, ὑπὸ αἵ-
 ρεσιν παρὰ τῆς μητρὸς κληρονόμος τὴν, ἐὰν τῷ τρισεξαδέλφῳ
 γαμηθῆ, πληρούτω πάντως τὴν αἶρεσιν· οὐ γὰρ αἰσχρὸς ἐστὶν
 ὁ γάμος, εἰμὴ ἄρα ἐκεῖνος ἐμποδίζοι (1). Τίς οὖν ἡ διαφορὰ ;
 Ἀπὸ πατρὸς τὸ ἐκ τῆς γονῆς αἷμα εἰς δύο σχισθὲν ἀδελφάς, εἴθ'
 ἐξῆς εἰς τοὺς τούτων παῖδας, πῶς οὐ πόρρωτέρω πρόεισιν ; Ἄρα
 φαίη τις ἂν τέλεον ἀπαμβλύνεσθαι τοῦτο καὶ λήγειν ; Καὶ τίς
 ὁ λόγος ; ἡ δὴλον, ὅτι νομοθέτου φωνὴ τὸν ὄρον ἐπήξατο. Ἔοικε
 γὰρ, ὡς ἀπεσκοπέυσεν ὁ σοφὸς πρὸς ἄλλα τε πολλὰ παραδείγ-
 ματα, καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς μαγνήτιδος λίθου· τὸ μὲν γὰρ πρώτως
 ψαῦον αὐτῆς σιδήριον, βεβαιότερον ἐγκρατεῖται· τὸ δὲ τούτου θι-
 γον, ἦττον· καὶ τὰ ἐφεξῆς πρὸς αὐτὸ ἐκκρεμάμενα ἀλίσκεται
 μὲν, ἀλλ' ἀκροθιγῶς καὶ χαλαρῶς, ἅτε τῆς ὀγκῆς οὐκέθ'
 ὁμοίως ἐφικέσθαι καὶ τῶν πόρρω δυναμένης, καὶ περισφίγ-
 γειν. Καὶ τοῖς τοιούτοις τῆς φύσεως καταστοχασάμενος, τὴν
 μὲν τῶν δισεξαδέλφων συγγένειαν, ἀνεπίδεκτον γάμου ὠρίσατο,
 τῷ δὲ τρίτῳ βαθμῷ τῆς ἐξαδελφότητος ἀφῆκε τὴν συνοίκησιν.
 Ὁ μὲν γὰρ δισεξάδελφος ἀκριβούμενος τὴν πρὸς τὸν δισεξάδελ-
 φον αὐτοῦ συγγένειαν, καὶ διάλειμμα μέσον εὐρίσκων, οὐκ ἔχον
 σύνδεσμον ὑπὸ τῶν νόμων, οὕτως διδάσκεται ἰχνηλατεῖν τὸ
 γένος. Δεῖ γὰρ ζητοῦντας ἡμᾶς συγγένειαν, μὴ εὐθὺς τρέχειν
 ἐπὶ τὸ ἐκ πλαγίου πρόσωπον, ἀλλὰ πρότερον ποιῆσαι τὴν
 ἀνάβασιν ἐπὶ τοὺς ἀνιόντας, μέχρις οὗ ἐπιστῶμεν ἐκεῖνῳ τῷ
 αἰτίῳ τῆς γεννήσεως τοῦ ἐκ πλαγίου· εἶτα τοῦτο εὐρόντας,
 κατιέναι ἐπὶ τὸ ζητούμενον πρόσωπον, καὶ οὕτω πάσας ἀριθ-
 μεῖν τὰς γεννήσεις. Βί γάρ τις σε, φησὶν, ἐρωτήσῃ· Ὁ ἀδελφός σου
 πόστου σοί ἐστι βαθμοῦ ; λέγε, δευτέρου· διατί ; Ἀνέρχου πρὸς

(1) λ'. Βασιλικ. ΔΕ, 12.

τὸν πατέρα· ἰδοῦ, μία γέννησις ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς σέ, ἓνα βαθμὸν ἀπετέλεσεν· εἶτα, ἐπειδὴ εὗρες τὸ αἷτιον τῆς γεννήσεως πρόσωπον, κάτελθε πρὸς τὸν ἀδελφόν, προσιθείς ἐνταῦθα δευτέραν γέννησιν· ἰδοῦ, δύο γενήσεις, δύο βαθμοὺς ἀπετέλεσαν. Πάλιν, ἄν τις ἐρωτᾷ· Ὁ θεῖος πόστου ἐστὶ βαθμοῦ; λέγε, τρίτου· ἀνάγκη γάρ σε ἀνιέναι ἐπὶ τὸν πατέρα, καὶ λέγειν· Ἐμὲ ἐγέννησεν ὁ πατήρ, τὸν πατέρα, ὁ πάππος· ἰδοῦ δύο γεννήσεις· ὁ αὐτὸς πάππος, τὸν ἐμὸν θεῖον· ἰδοῦ τρεῖς γεννήσεις ἀπετέλεσαν τρεῖς βαθμοὺς· ὥστε τρίτου μοῖ ἐστὶ βαθμοῦ ὁ θεῖος. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐξῆς τῷ αὐτῷ προσέχων κανόνι, δύναμαι καταλαβεῖν τοὺς βαθμοὺς, ὅτι τε καὶ οἱ ἐξαδελφοὶ τέταρτον ἔχουσι συγγενείας βαθμὸν, καὶ οἱ δισεξαδελφοὶ, ἕκτον, καὶ μαθεῖν ἀκριβῶς, ὡς μέχρι τούτου στήναι δεῖν ᾤκηθη ὁ νομοθέτης· τοῖς δὲ ἐκ τῶν δισεξαδελφῶν γεννωμένοις δυσὶ προσώποις οὐκ ἀπέιρηκε τὸν γάμον, εἰς ὄγδοον ἀπεξενωμένους βαθμόν· ὁ δὲ συνιδὼν καὶ ὁ κανονίσας πατριάρχης, καὶ τὸν νόμον ὡς θεμέλιόν τε καὶ κρηπίδα τῷ αὐτῷ κανονίσματι ἐπιστήσας, τοὺς τῶν ἀδελφῶν μόνους γάμους ἐξηκριβώσατο πρὸς πρώτας ἐξαδέλφους· τοῖς δὲ ἐξῆς οὐκ ἐπήγαγε βαθμοῖς μέμψιν. Καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· Ὁ ἀδελφὸς δευτέρου βαθμοῦ τὸν ἀδελφὸν εἰδῶς, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἀδελφὴν ἠγήσεται, ἰσχυραῖς ἐπινοίαις διὰ τὴν ἐντολὴν ἐνῶν τὴν φαινομένην τῶν σωμάτων διαίρεσιν, ἀ μήτε τοῖς αὐτοῖς ἀρκεῖται βρώμασιν, οὐθ' ὁμοίως διαπέπλασται, οὔτε χρόνους τοὺς αὐτοὺς ζῶσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς ὡσεπίπαν στοιχοῦσι βουλευμασιν· ἀλλὰ καὶ πολλάκις ῥᾶον διαιροῦνται ἢ περ ἐνοῦνται, ὁμοζυγεῖν ὁμαλῶς οὐχ ὑπομένοντες· καὶ τούτων μυρία τὰ παραδείγματα. Οὐκοῦν λεπτῶς συνάφειάν τινα καὶ συμπεριχώρησιν τῶν δύο ψυχῶν ἐπινοήσας, ἀδελφὴν αὐτοῦ ὁ σύγγονος ὑπολήψεται· ἀλλ' ὀδνηγῶ τῷ νόμῳ χρώμενος, τὴν μὲν ἀδελφὴν αὐτῆς, ὡς δευτέρου μὲν βαθμοῦ πρὸς αὐτὴν, τετάρτου δὲ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν θείαν, ὡς τρίτου μὲν βαθμοῦ πρὸς ἐκείνην, πρὸς αὐτὸν δὲ πέμπτου, καὶ τὴν ἐξαδέλφην τέταρτον τηροῦσαν βαθμόν, πρὸς αὐτὸν δ' ἕκτον, φυγῆ φεύζεται, καὶ οὐ γαμήσει· τῇ δὲ δισεξαδέλφῃ ταύτης ἀσφαλῶς ἀρμοσθήσεται, ἀπὸ μὲν τῆς νύμφης δυσὶ διέχων βαθμοῖς, ἀπὸ δὲ τῆς δισεξαδέλφης αὐτῆς τῷ ὀγδόῳ βαθ-

μῶ, ὅστις βαθμὸς πρὸς γάμου κοινωνίαν ἀκώλυτος. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ τῶν πρώτων ἐξαδέλφων τοὺς γάμους ἀκωλύτους παρίστησιν· ὁ γὰρ ἐξάδελφος τέταρτον ἐπέχων πρὸς τὸν ἐξάδελφον βαθμὸν, εἶτα τῆς γαμετῆς αὐτοῦ τὴν συγγένειαν πολυπραγμονῶν, καὶ τὴν ἐκείνης ἐξαδέλφην ὁμοίως εὕρισκει τετάρτου βαθμοῦ· καὶ πάσας ἀριθμῶν πρὸς ἑαυτὸν τὰς γεννήσεις, ὀγδόῳ περιτυγχάνει βαθμῶ. Οὕτω καὶ νόμοις, καὶ τῷ ἱερῷ κανόνι, ἐπιτιμῆσαι τὰ τοιαῦτα τῶν συνοικεσίων οὐχ ὑποβάλλεται· καὶ οὕτως ἢ ἄνωθεν ἀναπλεκομένη τοῦ γένους σειρά, τῷ τετάρτῳ καὶ ἕκτῳ βαθμῶ λύεται πρὸς τὸν τῆς ἐξαδέλφης ἀνδράδελφον, ἢ ἐξάδελφον τοῦ ταύτης ἀνδρός· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐνδεχομένων, ὡσπερ τὸν ἄνδρα, οὕτω δὴ καὶ τὸν τούτου ἀδελφὸν τυπῶσαι σάρκα μίαν μετὰ τῆς νύμφης, καὶ δι' ἐπινοίας συνάψαι, καὶ ταῦτα θέσθαι μωμητῶς κατὰ τὸ συναγόμενον. Εἰ γὰρ ὁ ἀδελφὸς δευτέρου ἐστὶ βαθμοῦ, πῶς οὐδενὸς ἀποστήσεται βαθμοῦ τῆς νύμφης· ὁ διὰ μέσου τοῦ ἀδελφοῦ ταύτη προσοικειούμενος, ἀλλ' εἷς ἔσται μετ' αὐτῆς, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἄρζεται τὴν συγγένειαν ἀριθμεῖν παρὰ τὴν τοῦ νόμου δύναμιν, ὅς φησιν, Οἱ ἐκ πλαγίου πρῶτον βαθμὸν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἀπὸ δευτέρου ἄρχονται (1); Τὸ δ' αὐτὸ καπὶ τοῦ ἐξαδέλφου λέγειν ἀκόλουθον· ὁ γὰρ ἐξάδελφος τέσσαρσιν ἀποδιεστῶς βαθμοῖς τοῦ ἐξαδέλφου, τὴν αὐτὴν ἔξει καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἐξαδέλφου γαμετὴν ἀπόστασιν, καὶ τὴν ἐξαδέλφην αὐτῆς, ὡς τετάρτου βαθμοῦ, ἀσφαλῶς ἄξεται, εἰς τὸν ὀγδοὸν ἀποκεχωρισμένην τόπον. Ἐπεὶ γὰρ τοῖς τῆς αὐτῆς γονῆς καὶ ρίζης ἀλλήλοις κεκοινωνηκόσι προσώποις, ἤγουν τοῖς παισὶ τῶν δισεξαδέλφων διὰ τὸ ἀπεσχοινισμένον τοῦ ὀγδόου βαθμοῦ ὁ γάμος οὐκ ἀπηγόρευται, τίς ἔν ὀρθῶς εἴποι τὸν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῆ, οἰκειότερον εἶναι τοῦ ἐξ αἵματος, καὶ πρὸς τοὺς πορρωτέρω ἀπελαύνεσθαι ὄρους; Οὐδεὶς οἶμαι νοῦν ἔχων. Ταῦτα δὲ καὶ ὁ πατριάρχης συνεπιλογισάμενος, μόνον τὰν τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὰς πρώτας ἐξαδέλφας γάμον ῥητῶς ἐκφωνεῖ κωλύειν, τὰ ἐξῆς παριστῶν ἀκώλυτα εἶναι· καὶ γὰρ τὴν σύγχυσιν τῶν συγγενικῶν ὀνομάτων διεξιῶν φησι, τοὺς αὐτοὺς καὶ ἀδελφοὺς ὀνομάζεσθαι, καὶ συγγάμβρους· καὶ τοὺς ἐκ τούτων

(1) ε, Βασιλικ. ΜΒ, 3.

φύντας, ἀπὸ μὲν τῶν πατέρων, πρῶτους ἐξαδέλφους, ἀπὸ δὲ τῶν μητέρων, τρίτους· ἅπερ ὀνόματα, ἀδελφῶν συνερχομένων ἐξαδέλφαις πρώταις, ἀποτελεῖται. Ἐπὶ τούτοις καὶ δι' ἐτέρων σαφῶς ἀποφαίνεται, μηδὲν τούτου τοῦ βαθμοῦ πολυπραγμονεῖν· ἔλαττον γὰρ καὶ τελευταῖον ἀμάρτημα, τὴν ἀπηγορευμένην καλεῖ συναφειαν, ἣν καὶ ἀποσκορακίζει, διὰ τὸ μὴ τολμᾶσθαι τὰ μείζονα· καὶ παραδείγματα τίθησι, τὴν ἐπιθυμίαν μὲν ἀσφαλίζεσθαι, διὰ τοὺς οἰστρηλατούμενους πρὸς ἀκρατεῖς μίξεις καὶ ἀρρήτοποιίας, καὶ τᾶλλα, ὅσα γεννᾶν οἶδεν ἐπιθυμία· τὸν δὲ θυμὸν, διὰ τὰ ἐντεῦθεν φυόμενα μυρία κακὰ, καὶ τὰς μισαιφονίας· καὶ φησιν· Οἱ τοίνυν δύο ἐξαδέλφους ἀγόμενοι ἀδελφοί, ἅπαξ τῷ μεγίστῳ περιπαρέντες κακῷ, καὶ πρὸς τὰ μείζονα τῶν ἀτοπημάτων ἐτοιμῶς χωρήσουσι· τῆς δὲ ἐλάττονος ἀμαρτίας ἐκκοπτομένης, φειδώ τις τῶν μειζόνων ἔσται· ὥστε ὁ τῶν ἀδελφῶν γάμος πρὸς τὰς πρώτας ἐξαδέλφους, διὰ τὰς ἐγγυτέρας συγγενείας, ἀλλ' οὐ διὰ τὰς μακροτέρας κεκώλυται· ἔλαττον γὰρ ἀμάρτημα τοῦτο δέδοκται τῷ κανόνι εἰς τοὺς ἐξ ἀγχιστείας γάμους· τοῦ δὲ ἐλάττονος πῶς ἂν ἔλαττον ἐπιζητήσωμεν; Ἀσυλλόγιστον τοῦτο, καὶ πάσης ἀλλότριον διαιρέσεως, καὶ τῷ κανόνι μαχόμενον· ὅς γὰρ τοῦ ἥττονος μακρὰν σοβεῖται, συναπεσόθηται καὶ τοῦ μείζονος· ὃ δὲ τὸ μείζον οὐκ ἔξεστι, τούτῳ πάντως οὐδὲ τὸ ἥττον. Ταῦτα δ' ἡμῖν οὐκ ἐκ τῆς διαλεκτικῆς εἴληπται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀπαραλογίστου νομικῆς· ὃ γὰρ, φησιν, τὸ μείζον ἔξεστι, καὶ τὸ ἥττον ἔξεστιν (1)· ὡς τῆς ἀντιστροφῆς δῆλης, ὅτι ὃ τὸ ἥττον ἔξεστι, τούτῳ καὶ τὸ μείζον οὐ πάντως. Οὕτως ἡμῖν ἀπὸ τῶν νόμων τὰ κήμματα κεχορήγηται, οὐδὲν κομψὸν ἢ γλαφυρὸν περὶ τὸν λόγον ἐπιτηδεύουσιν εἰς ἀκοῆς καταγοήτευσιν, ἀλλὰ τούτου μόνον φροντίζουσιν, ὅπως ἀπεριέργως ὁ λόγος ῥέων, διδασκαλικώτερον τὰ τῆς τέχνης ἀφηγῆται, καὶ μηδὲν τῶν σπουδαίων διαφύγη τὸν συνετὸν ἀκροατήν. Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ σύγχυσις ὀνομάτων συγγενικῶν ἐν τοῖς ἐξῆς βαθμοῖς ἐπὶ τῶν τιχτομένων ἀναφαίνεται· καὶ τοῦτο παραστήσει μὲν ὁ λόγος σαφῶς ὑποβαίνων· ἀλλὰ μικρὸν τι προσδια-

(1) καὶ. Βασιλικ. Β', 3. — (2) ἀ. 9. Βασιλικ. ΚΗ', 5.

λαβεῖν ἀναγκαῖον, καὶ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν ἀρμοδιώ-
 τатον. Ἦρετό τις τὸν μέγαν Βασίλειον, εἰ ἐξὸν αὐτῷ τὴν ἀδελ-
 φὴν ἀγαγέσθαι τῆς γαμετῆς· ὁ δὲ δι' ἐπιστολῆς πάντοθεν τὸν
 τοιοῦτον γάμον ἀπελέγξας ἀθέμιτον, καὶ ὡσπερ ἐπιδαψιλευόμε-
 νος ταῖς ἀποδείξεσι, καὶ τὴν ἐντεῦθεν συμβαίνουσαν τῶν συγ-
 γενικῶν ὀνομάτων σύγχυσιν παριστῶν, οὕτω φησὶν· Ἐκ ποίας
 συγγενείας τοὺς γεννηθέντας προσαγορεύουσιν; Ἀδελφοὺς αὐτῶν
 ἀλλήλων, ἢ ἀνεψιούς προσερούσιν; ἀμφότερα γὰρ αὐτοῖς ἀρμόσει
 διὰ τὴν σύγχυσιν(1). Ἦν δὲ οὐ μόνον ὁ τοιοῦτος γάμος καὶ ὑπὸ
 τῶν νόμων κεκωλυμένος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐλαφρότερα τούτου,
 διεξιόντων οὕτως· « Τὴν τοῦ πατρός μου, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου
 »μνηστῆν, οὐ δύναμαι λαμβάνειν, κἂν γαμεταὶ αὐτῶν οὐ γεγό-
 »νασιν· ἢ μὲν γὰρ μητρικῆς, ἢ δὲ νύμφης τάξιν ἐπέχουσιν(2). »
 Ὅραν ὥρα, ὅσα τὰ βραχέα ταυτὶ συμπεριέλαβε ῥήματα. Εἰ γὰρ
 τῇ τοῦ ἀδελφοῦ μνηστῆ γάμῳ προσομιλεῖν οὐκ ἐνόν, ὁ αὐτὸς
 κακείνη προσαρμόττει λόγος, ὅτι τῷ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς ἀδελ-
 φῷ γενέσθαι σὰρξ μίξ οὐ συγκεχώρηται· τουτέστιν, οὐ δύναται
 δυοῖν ἀδελφοῖν, τὸν μὲν ἐσχηκέναι μνηστῆρα, τὸν δὲ ἄνδρα· εἰ
 δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχον ἐστίν, εὐδηλον τὸ ἐξῆς, ὡς οὔθ' ὁ μνηστῆρ
 τῆς μνηστευθείσης αὐτῷ τὴν ἀδελφὴν γαμήσει, ἵνα μὴ τῆς
 μὲν μνήστρω, τῆς δὲ γαμέτης ἀναφανῆ· τούτων δὲ ἀνωμολο-
 γημένων, ἀσύγνωστον τὸ μείζον κακόν· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἀδελ-
 φὰς δύο, γαμετὰς ποιήσει ποτέ. Οὕτω μὲν οὖν τὸ συμβῆλλον
 τοῖς νόμοις ἐθέσπισεν ὁ πολὺς τὰ θεῖα, οὐ τὰς ἐρμηνείας ἐν τά-
 ξει νόμων εἰσφέρων, ἀλλὰ τὸν μὲν θεματισμὸν τοῦ προβλήμα-
 τος ἀποπεμπόμενος καὶ ἀποκρίνων, τὰ δ' ἐξ αὐτοῦ φυόμενα
 οὐκ ἐπαινῶν. Παρόμοιόν τι καὶ τῆς θεολόγου φωνῆς εὐρίσκεται.
 Τὸ γὰρ μὴ δεῖν κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ἀπελάυνειν τὴν σύζυγον
 μελετῶν ὁ μέγας, μέμνηται καὶ πολιτικῶν νόμων, καὶ κα-
 τὰ λέξιν οὕτω φησὶ· « Τί δήποτε τὸ μὲν θῆλυ ἐκόλασαν, τὸ δ'
 »ἄρρεν ἐπέτρεψαν; καὶ γυνὴ μὲν κακῶς βουλευσαμένη περὶ
 »κοίτην ἄνδρός μοιχᾶται, καὶ πικρὰ ἐνταῦθα τῶν νόμων τὰ
 »ἐπιτίμια· ἀνὴρ δὲ καταπορνέων γυναικὸς, ἀνέυθυνος; Οὐδέ-
 »χομαι ταύτην τὴν νομοθεσίαν οὐκ ἐπαινῶ τὴν συνήθειαν

(1) Δαν. πζ'. Βασιλείου. — (2) ἁ, 9 Βασιλικ. ΚΗ. 5.

« ἄνδρες ἦσαν οἱ νομοθετοῦντες· διὰ τοῦτο κατὰ γυναικῶν ἢ
 νομοθεσία· ἐπεὶ καὶ τοῖς πατράσιν ὑπὸ ἐξουσίαν δεδώκασιν τὰ
 κτένῃα· τὸ δ' ἀσθενὲς ἀθεράπευτον εἶασαν. » Ἐκεπτέον καὶ
 παρατηρητέον, ὡς διὰ τούτων τῶν ῥημάτων οὐκ ἡμείφθησαν
 οἱ νόμοι, ἀλλὰ μέχρι καὶ σήμερον ἐνεργοὶ εἰσιν, ἰθύνοντες τὸ
 πολίτευμα, καὶ κολάζοντες μὲν τὴν μοιχάδα, τιμωρούμενοι δὲ
 καὶ τὸν ταύτη συνδιαφθειρόμενον ἄνδρα. Οὐ γὰρ ἐπ' ἀναιρέσει
 τῶν νόμων ἐνεστήσατο τὸν λόγον ὁ θεηγόρος, ἀλλὰ τοῦ μὲν
 βιβλίου ὁ σκοπὸς ἕτερος, ὡς ἐφόλκιον δέ τι ἢ τοῦ λόγου χρεία
 καὶ τούτους ἐπεσύρατο· ἀμέλει καὶ μεμενήκασιν μὲν τὸ ἴδιον
 ἔχοντες κράτος, οἱ τὴν περὶ μοιχείας ἀγωγὴν τυποῦντες παρὰ
 τῶν ἀρμόζει, καὶ κατὰ τίνων ἐνεργεῖσθαι. Περὶ μέντοι λύσε-
 ως γάμων, τὸ συμβαῖνον ἐνεργεῖται τῷ τοῦ θεολόγου σκοπῷ,
 καὶ οὐ πᾶσαν ἡμίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐφήσει τὰ θεσπίσματα πρὸς
 τὴν γαμετὴν ἀπομπέμπεσθαι, ἀλλὰ μεμεριμνημένως τὰ
 περὶ τούτων ἠκρίβωται. Καὶ τοῦτο μὲν ἐνταῦθα κείσθω, μηδ'
 ἐκεῖνο λαυθάνειν παραχωροῦν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ τοῖς νόμοις ἐγνω-
 σμένος τῶν τρισεξαδέλφων γάμος συνέμπτωσιν ὀνομάτων ἐπὶ
 τῶν συναπτομένων δέδεκται, ὅπερ ἐπισημαίνει τῷ πράγματι.
 Ὁ γὰρ ἀνὴρ, τελευτώσης αὐτῷ τῆς γυναικὸς ἄπαιδος, εἰς μέρος
 σὺν γε τῷ ἀδελφῷ καὶ τοῖς ἄλλοις τρισεξαδέλφοις τῆς ἀπελ-
 θούσης, οἵτινες ἂν καὶ εἶεν, ὡς ἴσον βαθμὸν ἔχων διακατοχῆς,
 περιέχεται τῆς κληρονομίας, κατὰ τὸν ἀγορεύοντα νόμον οὕ-
 τως· Ὁ γδοῦς βαθμοῦ συγγενῆς, εἰ μὴ ὑπείσέλθῃ τὴν κληρονο-
 μίαν, ἔχει τὴν ἐκ τοῦ νόμου βοήθειαν· κἀντεῦθεν ἀναδείκνυ-
 ται ὁ αὐτὸς, σύζυγος ὠνομασμένος τῆς γυναικὸς καὶ ἐξάδελ-
 φος· εἰ μὴ τις καὶ κατὰ ταύτης ἀπονοηθεῖ τῆς διατάξεως, ἦν
 ἐπὶ πολλὰς ἑκατοντάδας ἐτῶν καὶ βασιλεῖς, καὶ Ῥωμαϊκὸν φύ-
 λον περιφυλάττουσιν, ἐπ' οὐδεμιᾶς καθολικῆς ἢ μερικῆς συνό-
 δου κατηγορηθεῖσαν ὡς οὐ καλῶς ἔχουσαν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτοῦ
 τοῦ νεαροῦ κανονίσματος κυρωθεῖσαν, ἐπερηρισμένου μὲν τοῖς
 νόμοις, καὶ τούτων ἀπρίξ περιεχομένου, οὐδένα δὲ τῶν ἐγ-
 γράφων διαγράφοντος νόμων, ἀλλ' ἄγραφον ἔθος ῥητῶς ἐκφω-
 νήσαντος καὶ κωλύοντος· ἐπεὶ μηδ' ἐξῆν τῷ πατριάρχῃ Σι-
 αινίῳ βασιλικῶν καταθρασύνεσθαι διατάξεων, μηδὲν παραθρη-

σκευουσῶν, μηδὲ πρὸς τὸ θεῖον σέβας ἀμαρτανουσῶν· καὶ τὰ μείζω καὶ συνεκτικώτατα τῆς πίστεως ἡμῶν κεφάλαια συναινέσει βασιλικαῖς, τὰς συνόδους ἀθροιζούσαις, ἐδογματίσθησάν τε καὶ ἐκυρώθησαν. Ἐνθεν τοι καὶ ἠγάσθη μᾶλλον τουτονὶ τὸν νόμον ὁ πατριάρχης, ἐν τῷ ῥητῶς ἐκείνῳ ἐκφωνήσας, ὅς τὸν τῶν δισεξαδέλφων μόνων γάμον κωλύει· οὐ γὰρ τῶν ἐνδεχομένων ἦν, τὸν αὐτὸν κατὰ νόμους κανονίζειν, καὶ νόμους καταπατεῖν. Διδάσκει δέ που καὶ νόμος ὧδε· Οἱ προγενέστεροι νόμοι, εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἔλκονται· ὅθεν κρατοῦσιν ἐπὶ τῶν ὁμοίων προσώπων τε καὶ πραγμάτων. Καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἔλκονται πρὸς τοὺς προγενεστέρους, εἰ μὴ ἐναντίοι εἰσὶ (1). Δειξάτω τοίνυν ὁ τολμητῆρας καὶ τῶν νόμων ὑπερόπτης ἐναντίον τὸν ληφθέντα νόμον ἐν τῷ κανόνι τῆ ἐτέρας διατάξει, καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ· εἰ δ' ἐκ τῶν κειμένων κυρίων διατάξεων δύο, τὴν μίαν ὁ πατριάρχης εἰς μαρτύριον καὶ σύστασιν τῶν αὐτοῦ λόγων προσλαβὼν, νέον ὑποκόδησε θέσπισμα, ὁμοφυῆς ἄρα ταῖς ἀδελφαῖς διατάξεσι τὸ κατασκευασθὲν, καὶ οὐκ ἀλλόφυλον. Ἐκδηλότατον οὖν ἐντευθεν, ὅτι περ ὅσα μὲν τῶν συνοικεσίων ὑπὸ τῆς τινος νομικῆς κωλύσεως περιλαμβάνεται, ταῦτα μετὰ τῆς ἐπιφυομένης τῶν ὀνομάτων συγχύσεως ἀποσειόμεθα μυσσαττόμενοι· τὰ δὲ διαφεύγοντα τὴν τῶν ὀνομάτων σύγκρουσιν, οὐκ ἀκυροῦνται· οὐ γὰρ αἱ προσηγορίαι καὶ κλήσεις γεννῶσι τὰ πράγματα, ἀλλὰ παρὰ τῶν πραγμάτων σχηματίζονται τὰ ὀνόματα. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, λοιπὸν πορευτέον ἡμῖν πρὸς τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἐκπλήρωσιν, καὶ ἀποδεικτέον, ὡς οὐδὲ γίνεται σύγχυσις ὀνομάτων τοῖς γεννωμένοις ἐκ τῶν γάμων, οὗς νόμος κυροῖ. Οἱ γὰρ δύο πρῶτοι ἐξαδελφοί, πρῶταις ἐξαδέλφαις εἰς γάμους συνιόντες, ἐκγόνους φύσουσιν, ἀφ' ἑκατέρου μέρους δευτέρους ἐξαδέλφους ὀνομαζομένους· οἱ δὲ δύο ἀδελφοί, δύο δισεξαδέλφας γαμοῦντες, ἀφ' ἑαυτῶν ὀνομαζομένους πρῶτους ἐξαδέλφους ἀπογεννώσι· παρὰ γὰρ τῶν μητέρων οὐκ ἔστι συγγενικὴ κλήσις, εἰς τρίτον ἐξαδελφότητα πίπτουσα τόπον, ὅστις γε πρὸς γάμον αἵματος ἀνάκρασιν οὐκ ἐφέλκεται. Ὁ δὲ μάλιστα συμβαίνει πᾶσι τοῖς ἀμέμ-

(1) λς', λζ', καὶ λη', Βασιλικ. Β'. 1.

πτοις τῶν γάμων· δύο γὰρ ἀδελφοὶ συνάφειαν γαμικὴν πρὸς δύο γυναῖκας ἀποτελοῦντες ἑτερογενεῖς, καὶ πάντα ἀλλήλων εἰς συγγένειαν ἡλλοτριωμένας, πρῶτους ἐξαδέλφους ἀφ' ἐαυτῶν γεννῶσιν, ἀπὸ τοῦ τῶν μητέρων γάμου καὶ μέρους μηδεμίαν λαμβάνοντας κλησιν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ δύο ἀδελφαὶ δρῶσιν, ἐς ἀνδρῶν ἑτερογενῶν ἀπιουσαι. Τούτων οὕτως ὑγιῶς τε καὶ ἀμωμήτως τεταγμένων, εἰσὶν οἱ τῷ τῆς ἐγκρατείας προσχήματι ἐθέλουσι τὰς ἐαυτῶν, ὅπως ἂν ἔχοιεν, ἐπιθυμίας ἀποπληροῦν, καὶ παίζοντες εἰς ἀλλοτρίους βίους, παραχρῶνται τῷ λέγοντι νόμῳ· Ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς καὶ σεμνὸν ζητοῦμεν (1). Οὗτος δὲ ὁ νόμος οὐ τοῖς δικάζουσιν ὕλην χορηγεῖ, ζητεῖν εὐπρεπές· οἱ γὰρ οὕτω τὴν ῥῆσιν ἐκλαβόμενοι, νομοθετῶν ἀξίαν, ἢ καὶ τὴν ὑπὲρ τούτους περιτιθέασιν ἑαυτοῖς, ἐπαιρόμενοι, μὴ τοῖς ἐπιτετραμμένοις ἐμμένειν, ἀλλ' εὐτελίζειν ταῦτα τῷ τῆς εὐπρεπείας προσχήματι. Καὶ πῶς ἂν τις τοῖς ἐπιτετραμμένοις συνεῖναι τὸ ἀπρεπὲς εἴποι, ἵνα διὰ τοῦτο παροφθεῖεν τὰ νενομισμένα; Ἢ πῶς ἂν ὁ νομοθέτης εἰδῶς τινὰς τῶν γάμων ἀπρεπὲς ἔχοντας, οὐκ ἐξυλοφόρησε τούτους τοῦ νομικοῦ συντάγματος, ἀλλ' ἑτέροις ἀπένειμε κατὰ τῶν τοιούτων τὴν ἐξουσίαν; Μακρὰν που τῶν ὀρθῶν ἀποπεπλάνηται λογισμῶν οἱ τούτοις ἐπιτολμῶντες. Δεῖ δὲ τὸν δικάως δαιτᾶν βουλόμενον, τοῖς κειμένοις ἔπεσθαι νόμοις, εἰ μέλλοι τῶν εὐδοκιμοῦντων ἔσεσθαι, καὶ τοὺς νόμους τηρούντων, καὶ μὴ τοὺς τούτων ζητεῖν λογισμοὺς, πολλάκις τὴν τῶν πολλῶν ὑπερβαίνοντας γινῶσιν, πρὶν ἂν νομοθέτης νεώτερος τῶν κειμένων ἐναλλάξῃ τι καὶ ἀνασκευάσῃ· οὐ γὰρ δεῖ κινεῖν τοὺς ἀκινήτους νόμους, ἕως ἂν ᾧσι κύριοι. Οὐκ οὖν ὁ προβεβλημένος νόμος τοῖς δικάζουσιν ἐξουσίαν ἀλλόκοτον χορηγεῖ, ἀλλὰ τὸν νομοθέτην παρίστησι, δι' οἷων κεφαλαίων τὴν περὶ γάμων συμπεραίνει νομοθέσιαν. Κωλύσαι γὰρ βουληθεὶς ὁ σοφώτατος Μοδестίνος γάμον μὴ ἀπειρημένον δι' ἐπιθόλωσιν αἵματος συγγενικοῦ, φησὶν οὕτως· Ὅτι οἱ τῶν Ῥωμαίων νομοθέται, οὐ πάντα τὸν μετὰ τὴν λύσιν τῆς συγγενείας ἐπιτελούμενον γάμον ἐῶμεν ἀνεπιτίμητον, ὡς ἐπιτετραμμένον αὐτῷ τούτῳ,

(1) ε'. Βασιλικ. ΚΗ, 5.

τῷ μὴ καταρρύπαινειν αἷμα συγγενικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς ζητοῦμεν. Αὐτίκx γοῦν μετὰ τὴν τοῦ εὐπρεποῦς ληφθεῖσαν νομοθεσίαν, εἰσφέρει φράζων ὧς· Οὐκ ἔρῶται ὁ γάμος τῆς θυγατρὸς, ἢ ἐγγόνης, ἢ προεγγόνης τοῦ ἀξιωματικοῦ, πρὸς ἀπελεύθερον, ἢ σκηνικόν, ἢ υἱὸν σκηνικοῦ· ὁ γοῦν τοιοῦτος γάμος οὐχ αἵματος μίξιν εἰσάγει, ἀλλὰ σεμνοπρέπειαν τῷ συγκλητικῷ γένει οὐ περιποιεῖ. Ἐπεὶ γὰρ ἐν ταῖς πραγματικαῖς ζητήσεσι, καὶ ταῖς τῶν νόμων εἰσφοραῖς, οὐ μόνον τὸ νόμιμον, καὶ δίκαιον, καὶ συμφέρον, καὶ δυνατὸν, καὶ τὸ ἐκβησόμενον σκοπεῖται, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ἔνδοξον, ᾧ ταυτόν ἐστι τὸ εὐπρεπὲς καὶ σεμνόν, ἐκ τούτου τοῦ κεφαλαίου ὁ νομικὸς τὴν αὐτοῦ κρατύνει δόξαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ θαυμάσιος νομοθέτης Παῦλος, τῷ αὐτῷ κανόνι τῆς νομοθετικῆς σοφίας καὶ ἐπιστήμης στοιχῶν, οὐ προέταξεν, ἀλλ' ὑπέταξε τὴν κατασκευὴν τῷ θεσπισματι. Διέξεισι γάρ(1)· Ὁ θετὸς υἱὸς, καὶ αὐτεξούσιος γενόμενος, οὐ δύναται τὴν γενομένην τοῦ θετοῦ πατρὸς γαμετὴν λαμβάνειν πρὸς γάμον· ὥσπερ οὐδὲ τὴν αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ γαμετὴν, ὁ αὐτεξούσιον αὐτὸν ποιήσας πατὴρ, καὶ ἢ θέσις λυθῆ, εἰ καὶ μὴ ἄπτεται τοῦ γένους αὐτῶν· ἢ μὲν γὰρ, μητρῴας, ἢ δὲ, νύμφης τάξιν ἐπέχουσι. Καὶ ὁ φυσικὸς γὰρ πατὴρ οὐ λαμβάνει τὴν πορνογενῆ αὐτοῦ θυγατέρα· τὸ γὰρ φύσει δίκαιον καὶ εὐπρεπὲς ἐν τοῖς γάμοις σκοπεῖται. Περίοπτον ἰδοῦ γέγονεν, ὅτι οἱ νομοθέται εἰς ἔρεισμα καὶ κόσμον τῶν ἰδίων δογμάτων τοὺς τοιοῦτους κανόνας ἐπάγουσιν, οὓς καὶ βασιλεῖς, καὶ σύγκλητος προσήκοντο, καὶ τῶν ἐκείνων βιβλίων παρειληφότες, τῇ πεντηκονταβίβλῳ τῶν Διγέστων ἐνέταξαν (2). Τὴν δὲ τοιαύτην μέθοδον καὶ ὁ πατριάρχης εἰδὼς, ὅτε κατὰ γνώμην ἐνομοθέτει βασιλικὴν, καινὸν εἰσφέρων δόγμα, τῷ τοιοῦτῳ κανόνι ἐχρήσατο. Δικασταῖς μέντοι τοῦτον τὸν τρόπον οὐ προσήκει τέμνειν ἀμφισβητήσεις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, πλέκειν συνδέσμους· σφαλῆσαι γὰρ καὶ ἔκπτωτοι πᾶσαι αἱ μετὰ ἀδολεσχίας γινόμεναι ἰσχυρίσεις. Ἡ μὲν γὰρ, τίς κώλυσις(3), οὐκ εἰς τὸ ἄπειρον ἐῶσα τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν ἐκτείνεσθαι, ὄρον ἑῶν κείσθαι, καὶ τοῦτον ὀνομάζομεν, τινὰ κώλυσιν· ὠρίσται δὲ δήπου τὸ γεγραμμένον

(1) Ἐ. Βασιλικ. ΚΗ, 5. (2) Ν. 42, Πανδ. 23. 2. (3) ἁ. 3. Βασιλικ. ΚΗ, 5.

πάντως, τὸ δὲ μήπω νενομισμένον, ἀόριστον ἐστίν. Ὡστε ὁ παρθεῶν τοῦ νόμου τὸ, τίς, τινὰ ὄρον ἀντιθεῖναι τούτῳ πᾶσαν ἀνάγκην ἐξεῖ· καὶ εἰ μὲν εἴποι, ἐπὶ τῶν ἐκ πλαγίου οὐδεμία κώλυσις ἐστι, καὶ αὐτῷ περιπίπτων ἐλεγχθήσεται ὁ μηδὲ τοῖς γεγραμμένοις ἐμμένων, ἀλλὰ πολλὰς καὶ ἀνεικάστους ἐπινοῶν κωλύσεις· εἰ δὲ φάναι προαχθεῖν τῶν ἐκ πλαγίου γάμων πᾶσα κώλυσις ἐστι, λίαν θρασέως καὶ ἀμαθῶς τῷ νόμῳ προσκρούσει, ὅς, οὐ πᾶσα, φησὶν, οὐδ' ἀπέραντος ἐπὶ τῶν ἐκ πλαγίου κωλύσις, ἀλλὰ τίς· οὐκοῦν τὰ παρὰ τὸ, τίς, συναγόμενα, τῶν ἀτοπωτάτων εἰσὶν, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, παιδαριώδη φαντάσματα καὶ ἀνόητα κομιδῆ. Καὶ γὰρ συνεχῶς ἀπορεῖν ἡμῖν ἐπέρχεται, κατανοοῦσι τὴν ἀπορίαν τοῦ πράγματος, πῶς πολλῶν ὄντων τῆς δικαστικῆς τάξεως, καὶ τούτων ἀπάντων οὐχ ὁμοφρονούντων ἀλλήλοις, οὐδὲ παιδείας ἴσης μετειληχότων, οὐδ' ἐρρωμένων ὁμοίως, τίς εἰδέναι δύναται τὰ ὡς ἔτυχεν, ἵνα φυλάξῃται ταῦτα· ἐπεὶ τοὶ καὶ τῶν νομικῶν ὄρων ἀνασπωμένων, καὶ τῆς ἐξουσίας εἰς τοὺς δικάζοντας μετατιθεμένης, οὐχ ὅδε ἢ ὅδε, ἀλλὰ πᾶς ὁ βουλόμενος, κατασεῖσει γάμον. Καὶ τίνες ἂν εἶεν τῶν γαμούντων ἀθλιώτεροι, τοσαύταις ἐγκείμενοι γνώμαις, καὶ προσπαθείαις, καὶ ἀντιπαθείαις; Καὶ τοὶ τοὺς νόμους φανεροῦς εἶναι δεῖ, ὥστε μηδενὶ Ῥωμαίων ἐξεῖναι λέγειν, ἄγνοιαν νόμων ἔχειν. Πόθεν οὖν αἰτιαθήσεται τις ὡς παράνομον συστησάμενος γάμον; ἢ ποῦ τῶν νόμων κείμενον ζητῶν εὐρήσει; Οὐδὲν τούτων, ὡς ἔοικε, μέλει τῷ αὐτοχειροτονήτῳ δογματιστῇ, ἀλλὰ πρὸς οὐδὲν παράγγελμα νομικόν, ἢ κανονικόν βλέπων, τηνάλως ἀπαιωρεῖσθαι βούλεται τοῖς γαμικοῖς συναλλάγμασιν αὐτονόμως. Πλὴν τῶν τοιούτων μὲν πολιτευμάτων πολὺ τὸ τυραννικὸν καὶ βαρβαρικὸν παραφαιόντων, οὐδ' ἐπιστρέφεισθαι χρὴ, ἀλλ' ἐκπεραίνειν τὰ δοκοῦντα τοῖς νόμοις. Οὐδὲν δὲ ἀπᾶδον, καὶ οἷον εὐῶδες μικρὸν ἀφήγημα νομικῆς ἀρχαιολογίας ἐγκαταμίξαι τῷ ὑπομνήματι, καὶ οὕτω τὴν ἀπόφασιν ἐνεγκεῖν. Ἦν μὲν ὅτε σχέσις οὐκ ἦν νενομισμένη τοῖς ἐκ πλαγίου, πρὸς φιλίαν αὐτοῦς ἐνάγουσα· οἱ δὲ νομοθέται τὸ φίλιον αὔξοντες ἐν τῇ πολιτείᾳ, διὰ μὲν τῆς τῶν γάμων κωλύσεως, καὶ τῆς ἐπὶ ταῖς κληρονομίαις διακκατοχῆς,

τὴν οἰκειότητα τούτοις ἐγνώρισαν, καὶ φυσικὴν ἀγάπην ἐνέσταξαν· ἐτέρους δ' οἰκειοῦσθαι διὰ τῶν ἐπιγαμιῶν ἐδίδαξαν, τούτῳ τῷ τρόπῳ τὰς συγγενείας εὐρύνοντες, ἵνα τοῦ μὲν τις, ὡς οἰκείου αἵματος, περιέχεται, τοῦ δὲ, ἐξ ἀγχιστείας· ὁ λυσιτελέστατον εἶναι περὶ τοὺς πολέμους οὐχ ἥκιστα Ῥωμαῖοι πάντων ἀνθρώπων συνῆκαν, οἷς ἔδωκε Θεὸς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐκ νεότητος ἐς γῆρας ἀργαλέους τολυπεύειν πολέμους· καὶ ἢ παλαιὰ γὰρ τακτικὴ, κατὰ φυλὰς καὶ φατρίας τοὺς στρατιώτας ἐλόχιζε, καὶ διὰ τοιούτων λόγων στομοῦσα φάλαγγάς τε καὶ ἵλας, τὸν συνασπισμὸν ἄρρηκτόν τε καὶ δυσεκβίαστον ἐδόκει ποιεῖν, ὡς τῆς σχέσεως τυραννούσης καὶ πειθούσης περὶ τὰ δεινὰ καρτερεῖν. Ἐπεὶ τοιγαροῦν ἐπὶ πολὺν χρόνον πολλοὶ τὰ περὶ τούτων διεσκέψαντο, καὶ νόμοις ἀνεστηλώθησαν ὅροι, τούτοις ἀγαπᾶν δεῖ, καὶ ἐμμένειν ταῖς γεγραμμέναις κωλύσεσι, καὶ μηδὲν τούτων ἐπέκεινα μάταιον ὀνειροπολεῖν· οἱ γὰρ διὰ τοὺς κεκωλυμένους βαθμοὺς καὶ περὶ τῶν πλησιαζόντων τούτοις ἐπενδοιάζοντες, δοκοῦσι μὴ δυνατῶς ἔχειν συμβαλεῖν, ὡς οἱ μὲν γινόμενοι συνδυασμῶν τινῶν κωλυταὶ νόμοι, ὥσπερ τι τραῦμα θανατηφόρον ἐκτέμνουσι, τὸ δόξαν ἀνοσίως καὶ μὴ κατὰ λόγον πράττεσθαι· οἱ δὲ μὴ ἐπιστημόνως διαιροῦντες καὶ νομικῶς, μηδ' ἐντὸς ὄρων τῶν νομικῶς πεπηγμένων ἰστάμενοι, ἀλλὰ συγχέοντες ὅρια, καὶ τοῖς πορρωτέρω βαθμοῖς ἐπισκήπτοντες, τραύμασι διαβρωτικαῖς σαρκῶν ἐξοραιοῦσι τοὺς τεθειμένους νόμους, ἢ ἐρπῆσιν, ἢ ἐρυσιπέλασιν, ἢ γαγγραῖναις, τὰ πλησιάζοντα κατασῆπουσί τε καὶ διαφθεύουσιν· οὐ τί γένοιτ' ἂν, ἢ τολμηθεῖη χειρὸν; Πάντοθεν τοίνυν τῶν νόμων τὴν παρὰ τοῦ Νικήτα (1) ἐνστάσαν κατηγορίαν οὐκ εὐλογον, οὐδ' ἔννομον ἀπελεγχόντων, κεκύρωται ὁ κατηγορηθεὶς γάμος, καὶ οὐχ ὑπὸ τίνος κατηγορίας γεγράφεται, ἀλλ' ἀδεῶς ὁ Νικόλαος συνοικήσει τῇ γυναικί, καὶ νομίμους ἔξει κληρονόμους, τοὺς ἐξ αὐτῆς τικτομένους αὐτῷ. Ἐγράφη ταῦτα, καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς καὶ σφραγίσιν τῶν δικαστῶν βεβαιωθέντα, ἐπεδόθη μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἐπινεμήσεως η' ἔτους '5φλγ'.

(1) ἐν περισελίδῳ. — Νικητῶν Α.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ.

Α'. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Κυζίκου, μελέτη (1).

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἡμῖν ἐπῆλθε τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων θαυμάζειν, τί ποτε διανοούμενοι, καὶ τίνας νόμους θεῖους ἢ ἀνθρωπίνους πληροῦντες, τὰ μηδεμιᾶς ἐν τοῖς γάμοις κωλύσεως ἄξια, τάχα δὲ οὐδὲ ὄλως ἀμφισβητήσιμα, ὑπὸ μακρὰς οὕτω καὶ συνεχεῖς τιθέασι τὰς ζητήσεις, οὐκ εἶδ' ὅθεν αὐτοῖς ἐντακέντος τοῦ τοσοῦτου ζήλου καὶ τῆς θερμότητος, ὡς παῖδας ἀπλῶς δυοῖν γεννητόρων μηδὲν ἐπικοινωνούντων ἀλλήλοις κατὰ συγγένειαν, μεθ' ἱερολογίας συναφθέντας, ἤδη δὲ καὶ παιδοποιήσαντας, ἀποζεῦξαι πειραῶσθαι, καὶ διασπάσαι τὸ συνοικέσιον, ἐπιτροπῇ καὶ ταῦτα καὶ συναινέσει δύο προῦν μητροπολιτῶν· οὓς τάχα δεήσει καὶ καθελεῖν κατ' αὐτοὺς τῆς ἀξίας, ὡς τὸ οὕτως ἄθεσμον ἐπιτρέψαντας. Ἰνα δὲ δῆλον ᾗ τὸ λεγόμενον, καὶ αὐτὰ τὰ τῶν λεγομένων συγγενῶν παραθετέον ὀνόματα. Δημήτριος, φησὶ, καὶ Ἰωάννης, ἀδελφοί· αὐθις ἕτερον γένος, Μαρία καὶ Νικόλαος, ἀδελφοί· συνάπτεται νόμῳ γάμου τῇ Μαρίᾳ ὁ Ἰωάννης. Τούτων συναπτομένων, ὁ τῆς Μαρίας ἀδελφὸς Νικόλαος κατὰ νομικὴν ἀκρίβειαν τὸν Δημήτριον πάντως οὐδαμῶς ὀνομάσει συμπενθέρων, ὡς τοῦ νόμου μόνους ἐκείνους συμπενθέρους εἰδότες, τοὺς τῶν συναπτομένων γεννήτορας, πρὸς δὲ, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνιόντας· εἰ μὴ τις ἄρα συνηθεῖς ἐπόμενος, τῷ τῶν συμπενθέρων ὀνόματι καὶ ἐπὶ τούτων βουλευθῆ καταχρήσασθαι. Οὕτω δὲ τούτων συγγενικῶν ἀπορούντων κλήσεων, τοὺς ἀποτεχθέντας ἐξ αὐτῶν (τίκτει γὰρ ὁ μὲν Δημήτριος Μαρίαν, ὁ δὲ Νικόλαος, Πλωτῖνον,) πῶς ἂν τις καλέσῃ;

(1) Δημήτριος ὁ Σύγκελλος, Μητροπολίτης Κυζίκου, εἶη κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα, ἐπὶ τῶν Εἰσαυλιῶν Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόου· μητροπολίτης δὲ ἤδη ὢν ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμανοῦ τῷ τοῦ συγκέλλου ἀξιώματι. (Κεδρην. Τόμ. Β'. σελ. 486 καὶ 517.) Φαίνεται ὑπογεγραμμένος ἐν τῷ Περὶ διαφορῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ὑπεμνήματι τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου. (Ὅρα σελ. 32 τοῦ παρόντος τόμου.) Σώζεται δ' αὐτοῦ καὶ ἕκθεσις τις περὶ τῆς τῶν Ἰκκωβιτῶν αἵρέσεως, ἐν ἧ καὶ περὶ Χριστοῦ τῆς

ἑξαδέλφους πρώτους ἀλλήλων ; ἀλλὰ δισεξαδέλφους ; καὶ μὴν οἱ τεκόντες, οὔτε ἀδελφοί, οὔτε ἑξάδελφοι. Ἀλλὰ τὸν μὲν, θεῖον, τὸν δὲ, ἀνεψιόν ; Ἄλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τις κλησίν τινα συγγενείας αὐτοῖς ἀναπλάσασθαι ἢ ἐφαρμόσαι, οὐδ' ἂν ἡ τῶν σκινδαψούς ἢ τοὺς τραγελάφους πλαττόντων τερατωδέστερος. Ἴν δὲ ἡ φύσις τὴν ἐκ συγγενείας κλησιν ὅλως ἠγνόησε, καὶ οὐδὲ ψιλὸν αὐτοῖς ἐντεῦθεν περιέθηκεν ὄνομα, τούτους μετὰ παιδοποιεῖαν ἀλλήλων πειρᾶσθαι διίσταῖν, καὶ λύειν ὡς κεκωλυμένον τὸ συνοικέσιον, οὐκ ἀθετήσεως νόμων τε καὶ κανόνων αὐτοὶ τιθέμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ βίας μεγάλης, καὶ τυραννίδος, θερμότερος δ' ἂν τις εἶπε, καὶ τῆς Μανιχαίων παραψαῦον αἰρέσεως, οἱ τοὺς νομίμους ἀνόμως διασπῶσι γάμους, ὡς βδελυσσόμενοι· ἐπεὶ καὶ τῆς αὐτῆς ἀτοπίας ἀμφοτέτερα, συγχωρεῖν τε γάμους κεκωλυμένους, καὶ λύειν τοὺς ἀκωλύτους· ὅπερ ἂν καὶ νῦν παρ' ὀλίγον ἐπράχθη καὶ διηνώσθη τοῖς πᾶν τὸ δοκοῦν καὶ ποιεῖν, καὶ λέγειν μηχανωμένοις, εἰ μὴ τὸ ἄγαν πεφυλαγμένον τε καὶ ἀγγίνου τοῦ διορατικωτάτου Πατρὸς ἡμῶν καὶ κοινοῦ δεσπότη, ἐν ψῆφος ἐμφανῶς θεία ταῖς τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίαις ἐπ' ἀνανεώσει τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ κανόνων ἐπέστησε, συνοδικῆ διασκέψει τὸ πρᾶγμα ἀνέθετο. Ἀλλὰ θεῖος, φησὶν, ἐνταῦθα θεῖαν λαμβάνων εὐρίσκεται, καὶ ἀνεψιὸς ἀνεψιᾶν· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ παραλογίζεσθαι τοὺς ἀκροατὰς ἢ δικαστὰς οἴονται, εἰ μὲν καὶ διαλεκτικῶν μεθόδων, καὶ σοφισμάτων, ἢ τῶν ἀπλῶς ὄρων τε, καὶ προτάσεων, καὶ τῶν ἐκ τούτων συμπερασμάτων ὄντες εἰδήμονες, λέγειν οὐκ ἴσμεν· ἐπὶ τοῦ παρόντος γοῦν ὁμῶς καὶ σφόδρα κατασοφίζεσθαι σπεύδοντες· θεῖος γὰρ εἰλήφει θεῖαν, ρησὶν ὁ Ἰωάννης δηλαδὴ τὴν Μαρίαν, τὴν κυρίως τοῦ Πλωτίνου θεῖαν, ὡς ἀδελφόπαιδος· ὃ καὶ παρ' ὑμῖν αὐτόθεν ἀνέγκλητον· ἀλλὰ καὶ ἀνεψιὸς, ἀνεψιᾶν ὁ τῆς Μαρίας ἀνεψιὸς δηλονότι Πλωτίνος· ἀνεψιᾶν δὲ τίνας ; εἰ μὲν τῆς αὐτῆς Μαρίας, ἐσχάτως ἄτοπον, καὶ κανόσι θεοῖς κεκωλυμένον· τὴν γὰρ ἰδίαν ἑξαδέλφην λαμβάνειν, καὶ ἡμῖν πολλῶ πλεον ἐξάγιστον, καὶ ἀπόβλητον, καὶ πάσης κολάσεως ἄξιον· εἰ δὲ τοῦ Ἰωάννου τοῦ τῆς Μαρίας συζευχθέντος, τίς ὁ τοῦτο κωλύων κανὼν, ἢ νόμος, ἢ τόμος συνοδικός ; Ἄλλ' ἐνταῦθα λοιπὸν αὐτοῖς καὶ τὸ σῆφισμα, καὶ τὰ τῶν ἀσυλλογίστων συλλογισμῶν, καὶ ὁ

μέγας Βασιλείος εἰς μέσον ἀγόμενος, καὶ περιφερόμενος, καὶ αμα-
θῶς παρερμηνευόμενος, τὰ ἐφ' ἐτέρων ὑπ' ἐκείνου μάλα προσ-
φόρως ἐκφωνηθέντα ῥητὰ, σφόδρα τούτων ἐπὶ τὰ εἰρημένα κατελ-
κόντων πρὶς ὧπα· παρ' ὃ καὶ διὰ τοῦ, ἔσσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
μίαν (1), θεῖον ἠναγκασμένως τοῦ Πλωτίνου τὸν Ἰωάννην κυριολε-
κτεῖν οὗτοι ἀποθρασύνονται, ὃν ἐκ πλαγίου ἀγχιστείας τρόπῳ
τῷ τοῦ Πλωτίνου γένει οἰκειωθέντα, οὐδεὶς οὐδέπω νόμος θεῖον
αὐτοῦ ἑνομάζων δείκνυται· τὸ δὲ ἐκ τῆς τοῦ ἀκολούθου εἰς-
φορᾶς τὸ σιωπηθὲν συλλογίζεσθαι, κατ' αὐτὸν φάναι τὸν θεοφάν-
τορα, νομοθετοῦντός ἐστιν, οὐ τὰ τοῦ νόμου λέγοντος (2)· ἐπεὶ
οὕτω γε ἐξέσται τῷ πονηρεύεσθαι βουλομένῳ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἔτι
πορρωτέρῳ τοῦ γένους τὸν λόγον ἐκτείνειν, καὶ πᾶσιν ἀποκλεί-
ειν ἐπίσης τὴν πρὸς ἀλλήλους γαμικὴν ὁμιλίαν, διὰ τῆς παρατε-
ταμένης ταύτης ἀπεράντου σειρᾶς ἢ κλίμακος, οὐ τί γένοιτ'
ἂν ἀδικώτερον; καίτοι γε ἐπὶ τέλει τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς τοῖς
νομίμοις γάμοις πλατεῖαν ὁδὸν ὑπανοίγοντος, καὶ σαφῶς ἐπὶ τοῦ-
το προτρεπομένου· ἐπιφέρει γάρ· »Κεφάλαιον δὲ τῶν εἰρημένων·
»εἰ μὲν νόμῳ τις ὀρμᾶται πρὸς γάμον, ἤνοιχται τούτῳ πᾶσα ἡ οἰ-
»κουμένη(3)·» Τί δ' ἐννομώτερον ἐκείνου, ὃ μήτε νόμος πολιτικὸς,
μήτε κανὼν ἱερὸς ἀπαγορεύσας που φαίνεται, εἰ μὴ καὶ ῥητῶς
αὐθις ἐπέτρεψαν; Ἐπίπερ οὐ τὰ συγκεχωρημένα περιλαμβάνειν οἶ-
δασιν οἱ περὶ τούτων θεσμοθετοῦντες, ἀλλὰ μόνον τὰ κεκωλυμένα
ἀπαριθμεῖσθαι, καὶ ὧν ἡ παράβασις μεγίστην οἶδε βλάβην ἀπο-
τίκτειν τοῖς περιπίπτουσιν· ὡς περ καὶ εἴ τις ἰατρός τῷ κά-
μνοντι ἀπαγορεύσας τὰ βλάπτοντα, οὐ πάντως ἀνάγκην ἔχει
καὶ καταλέγειν ἀνά μέρος ἅπαντα τὰ τῆ φύσει μηδὲν λυμαι-
νόμενα. Ἀλλὰ δεῦρο λοιπὸν ὁ τὰ θεῖα παρεξηγούμενος, αὐτὰ πρὸς
ἔπος διερμηνεύθητι τὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου ῥήτορος,
τῆ διανοίᾳ καὶ τῷ σκοπῷ τῶν λεγομένων τὸν νοῦν πρῶτον
ἐρείσας, καὶ σαυτῷ τάχα ποτὲ μέμψη τῆς προπετείας· ἐπεὶ καὶ
κανὼν, ὡς οἶσθα, νομικὸς ἐστίν, Ἐπ' ἐκείνων μόνων τὰς τῶν
νόμων θέσεις ἰσχύειν, ἐφ' ὧν καὶ ἐξεφωνήθησαν· καθ' ὃν λόγον
καὶ, Πᾶς νομικὸς κανὼν πρὸς τοῖς ἄλλοις σαθρὸς εἶναι λέγεται(4)·
ὅθεν ἀμέλει κἂν ὀτιοῦν γένηται, ἐπ' ἐκείνων πάντως κρατήσῃ

(1) Γεν. Β', 24. — (2) Βάσιλ. καν. πζ'. — (3) αὐτόθι. — (4) σβ'. Βασιλ Β', 3.

καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ θεολήπτου τοῦδε διηγορευμένα (1), ἐφ' ὧν τότε ἐξηλέχθη· δῆλον δὲ, ὥστε μὴ δύο ἀδελφαῖς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἄνδρα γάμῳ ἀρμύζεσθαι· ὡσπερ αὖ πάλιν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦδε τῷ τόμῳ (2) μεταληφθέντα, ἐν ἐκείνοις ἔξει τὸ κράτος, εἰς ἅπερ ἔστι τὸ ἀποτέλεσμα, τοῦ μήτε δύο ἀδελφοὺς δύο ἐξαδέλφας λαμβάνειν, μήτε θεῖον καὶ ἀνεψιὸν, ἀδελφὰς δύο, καὶ τὰ τούτων ἔμπαλιν, εἰ καὶ πολλαῖς διὰ μέσου ταῖς παρεκβάσειν ἐξυφαίνεται. Ἄλλ' ὁ λέγειν ὠρμήθημεν, ὁ μέγας τοιγαροῦν οὗτος, ἐνὸς ἀνδρὸς συμπλοκὴν πρὸς ἀδελφὰς δύο ἀπαγορεύων, καὶ τὸ κατεγνωσμένον διασύρων τῆς πράξεως, ὡς ἔκφυλον πάντη, καὶ μὴδ' ἀκοῆ φορητὸν ὅσια, τὸ, Οὐκ εἰσελεύσῃ πρὸς πάντα οἰκεῖον σαρκὸς σου, ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην αὐτοῦ (3), ἀπὸ τῆς Γραφῆς πρὸς ἀποτροπὴν λαβῶν, δεῖξαι βουλόμενος, ὡς τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο ἔμπεριεκτικὸν ἔστι καὶ τούτου τοῦ εἶδους τῆς οἰκειότητος, καὶ ὡς ὑπὸ τῆς θείας Γραφῆς ἢ τοῦ ἐνὸς ἀνδρὸς πρὸς ἀδελφὰς δύο γαμικὴ ὁμιλία ἤδη προαπηγόρευται, εἰσάγει τούτους τοὺς λογισμοὺς. Τί γὰρ ἂν γένοιτο, λέγει, ἀνδρὶ οἰκειότερον τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, μᾶλλον δὲ τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς; οὐ γὰρ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὥστε διὰ τῆς γυναικὸς ἢ ἀδελφῆς πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς οἰκειότητα μεταβαίνει· καὶ ἡ ἐπαγωγὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ. εἰς γὰρ μητέρα, φησί, γυναικὸς οὐ λήψεται, οὐδὲ θυγατέρα τῆς γυναικὸς, διότι μὴδὲ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα· οὕτως οὐδὲ ἀδελφὴν γυναικὸς, διότι μὴδὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν· καὶ τὸ ἀνάπαλιν, οὐδὲ τῇ γυναικὶ ἐξέσται, τοῦ ἀνδρὸς τοῖς οἰκειοῖς συνοικεῖν κοινὰ γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροις τὰ τῆς συγγενείας δίκαια. Τούτοις τοῖς ὀρισμοῖς ὁ θεσπέσιος τὸ ἄτοπον ἀπορρήπιας τῆς ἐγχειρήσεως, μέχρι τούτου καὶ μόνοι τὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ἴστησι, καίτοι γε ἐξῆν αὐτῷ, εἴπερ ἐβούλετο, καὶ ἐπὶ τὰς ἔτι πορρωτέρω οἰκειότητος τὸν λόγον προαγαγεῖν, καθάπερ πολλαχοῦ τῶν ἑαυτοῦ κανόνων ποιῶν φαίνεται· ἐπιλούμενος γὰρ τὰ ὑπὸ τινῶν προτεινόμενα, ἐν οἷς ὑποφυόμενον ὄρατι καὶ συνακολουθοῦν, ἐπάγειν εἴωθε· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν τάδε καὶ τάδε, φησί, ποιούντων· ὧν οὐδὲν ἐνταῦ-

(1) Βασ. κανὼν. πζ'. — (2) τόμος Σισίνου σελ. 11. τοῦ παρόντος τόμου. — (3) Δευτ., ΙΗ, 6.

θα· καθὸ καὶ ὁ δῆμος ὄλος τῶν τῆς ς'. συνόδου μακαρίων Πατέρων, οὓς ἂν δέξῃ πάντως τῶν τοῦ μεγάλου λόγων ἐξηγητὰς, οἱ τὰ τέως ὑπ' ἐκείνου συνεπτυγμένα καὶ οἷον διηγορευμένα πλατύναι καὶ διαλευκᾶναι βουλόμενοι, τὸν νδ'. κανόνα ἐξέθεντο, πρὸς λέξιν ἔχοντα οὕτω » Τῆς θείας ἡμᾶς οὕτως ἐκδιδασκούσης » Γραφῆς, Οὐκ εἰσελεύσῃ πρὸς πάντα οἰκείον σαρκός σου, ἀπο- » καλύψαι ἀσχημοσύνην αὐτοῦ, ὁ θεοφόρος Βασίλειος, τινὰς τῶν » ἀπηγορευμένων γάμων ἐν τοῖς οἰκείοις κανόνσιν ἀπηριθμήσατο, » σιωπῇ τὰ πλεῖστα παραδραμῶν, καὶ κατ' ἀμφοτέρα κατα- » σκενάσας ἡμῖν τὸ ὠφέλιμον· τὸ γὰρ τῶν αἰσχυρῶν ὀνομασιῶν » πλῆθος παραιτησάμενος, ὡς ἂν μὴ τὸν λόγον καταρρύπαλοι » τοῖς ῥήμασι, γενικοῖς ὀνόμασι τὰς ἀκαθαρσίας διέλαβε, δι' ὧν » περιεκτικῶς ἡμῖν τοὺς παρανόμους γάμους ὑπέδειξεν. Ἐπειδὴ » δὲ τῆ τοιαύτη σιγῇ, καὶ τῶ ἀδιαγνώστῳ τῆς τῶν ἀθέσμων » γάμων ἀπαγορεύσεως ἑαυτὴν ἢ φύσιν συνέχεε, συνείδομεν » γυμνότερον τὰ περὶ τούτων ἐκθέσθαι, ὀρίζοντες ἀπὸ τοῦ νῦν » τὸν τῆ οἰκείῃ ἐξαδέλφῃ πρὸς γάμου κοινωνίαν συναπτόμενον, ἢ » πατέρα καὶ υἱὸν μητρί καὶ θυγατρὶ, ἢ δύο κόραις ἀδελφαῖς » πατέρα καὶ υἱὸν, ἢ ἀδελφοῖς δυοῖν μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀδελ- » φούς δύο δυοῖν ἀδελφαῖς, ὑπὸ τὸν τῆς ἐπταετίας πίπτειν κα- » νόνα, ἀφισταμένων αὐτῶν προδήλως τοῦ παρανόμου συνοικε- » σίου.» Τὸ μὲν τοῦ κανόνος ἐπάγγελμα, τοσοῦτον· καὶ οὕτω τὰ γε ὑπὸ τοῦ Πατρὸς σιωπηθέντα γυμνότερον ὁμοῦ καὶ πλατύ- » τερον ὑπὸ τῶν μετέπειτα Πατέρων ἐκτέθειται, καὶ πρὸς ὄνομα κατὰ μέρος ὠρισαί, καὶ διακεκώλυται. Μνήμη δὲ τις παρ' αὐτοῖς τῶν οὕτως ἔχόντων πρὸς ἄλληλα προσώπων οὐδαμοῦ, οὐδ' ὑπ' αἰτίαν ὅλως τι τούτων ἠνέχθη, ἢ διασάσει ὑπέπεσεν. Ἰὺν, ὡς ἔοικεν, ἐντελέστεροι ὄντες οἱ νῦν ἐνιστάμενοι, καὶ ταῦτα μήπω μηδὲ ἀντιφθέγγεσθαι καιρὸν ἢ τύπον ἔχοντες, μήτε γνώμην οἰκείαν εἰσάγειν ἐπὶ ταῖς κρίσεσιν, οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, καὶ τοὺς θύραθεν ἤδη διαγράφειν ἐπιχειροῦσι· καίτοι τὴν συγγένειαν . . . μηδὲ ἐξαρχῆς ἐπινοηθεῖσαν τῆς τῶν ἐκ πλαγίου γάμων κωλύσεως ἔνεκα, ἀλλὰ δὲ ἑτέρας αἰτίας· Πλατύναι γάρ, φησιν, οἱ πολιτικοὶ νόμοι τὴν τῶν πολιτῶν, ἥτοι ὑπηκόων, βουλόμενοι γνησιότητα, καὶ μὴ περικλείεσθαι τὴν συγγένειαν, τοὺς μετα-

ζῶ τῶν ἐκ πλαγίου διεκώλυσαν γάμους, ὡς ἂν τοῖς ἐξωθεν τῆς ἑαυτῶν συγγενείας ἐξ ἀνάγκης συναπτόμενοι, τὴν πρὸς αὐτοὺς σχοῖεν γνησιότητά τε καὶ εὐνοίαν· οἷς συνωδὰ καὶ ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς ἐν τοῖς ἐξηγητικοῖς αὐτοῦ τῆς Γενέσεως λόγοις διέξεισιν. Ἦκει δὲ λοιπὸν ὁ λόγος καὶ περὶ τῆς συγγενείας διαιρέσεως τῶν ἐξω νόμων ἐπιμνησθῆναι, καὶ δεῖξαι κἀντεῦθεν τὸ ματαιάζον καὶ δύσερι τῶν εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαιρούντων ἢ λέγειν καὶ ἀκούειν καινότερόν τι καὶ ἄκαιρον· φησὶ γάρ· Τὸ τῆς συγγενείας ὄνομα εἰς τρία διήρηται, εἰς ἀνιόντας, εἰς κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου· ἐκάστη δὲ τούτων τάξις διαφορῶς ἔχει βαθμούς· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων, εἰς ἀπέραντον ὁ γάμος κενώλυται· μηδὲ γὰρ ὅσιον εἶναι τὸ τῆς γεννήτεως αἷτιον ὑποβαίνειν τῷ γεννωμένῳ, ὅπερ πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ἀποσείεται ζῶν· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου τὰ τῆς κωλύσεως οὐ περαιτέρω ἀριθμεῖται τοῦ ἕκτου βαθμοῦ(1). Ἀκόλουθον δὲ προσθεῖναι καὶ τὰ ἐξ ἀγχιστείας παρὰ τοῦ νόμου πρὸς γάμου κοινωνίαν κωλυόμενα πρόσωπα, ἀφ' ἧς οὐδὲ συγγένειαν εἶναι ὁ νόμος ἀνέχεται· Ἀγχιστεία γάρ, φησὶν, ἐστὶν οἰκειότης προσώπων ἐκ γάμων ἡμῖν συνημμένων, συγγενείας ἔκτος· ἀλλ' ὅμως πολλὴν κἀνταῦθα τοῦ σεμνοῦ τιθέμενος πρόνοιαν, καὶ περὶ τούτου φησὶν· Οὐ δύναμαι λαβεῖν τὴν ἐμὴν προγονὴν, ἢ νόμφην· οὐδὲ τὴν πενθεράν μου, ἢ τὴν μητριάν μου· οὐδὲ τὴν θυγατέρα τῆς ἀποζευχθείσης μου γυναικὸς, τὴν μετὰ τὴν ἀπόζευξιν τεχθεῖσαν ἐξ ἑτέρου ἀνδρός· τὴν τοῦ πατρὸς μου, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνηστῆν οὐ δύναμαι λαβεῖν· οὐ μόνον ἢ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ἢ τοῦ πάππου, μητριὰ λέγεται, καὶ κωλύομαι λαβεῖν αὐτάς· κἀν πολλὰς ἔσχεν ὁ πατήρ, οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· οὐδὲ τὴν μητέρα τῆς ποτὲ μου μνηστῆς· οὐδὲ τὴν γυναῖκα τοῦ ποτὲ προγονοῦ μου· οὔτε ἢ μητριὰ λαμβάνει τὸν γεγεννημένον ἄνδρα τῆς προγονῆς αὐτῆς· τὴν προγονὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου λαβεῖν οὐ δύναμαι, οὔτε τὴν θυγατέρα τῆς προγονῆς μου λαμβάνω(2)· ὧν καθ' ἕκαστόν τις ἐφιστῶν καὶ σκοπούμενος ἀκριβῶς, πολλὴν ἐν τούτοις τῶν νομοθετῶν κατανόησι φειδῶ καὶ εὐλάβειαν περὶ τοὺς ἀθέσμους τῶν γά-

(1) α. 1—6. Βασιλ. κ. 5. — (2) α. 7. β. γ. Βασιλ. αὐτῆ.

μων, και τας εντευθεν επιμιξίας τε και συγχύσεις. Ἔτι και τοὺς παρ' ἡμῖν πολιτευομένους τούτους νόμους ὁ εὐσεβέστατος ἐν βασιλευσιν ἀνακαθάρας, πρὸ ἔργου παντὸς ἔθετο, τοῖς ἱεροῖς θεσμοῖς και κανόσι συμβιβάσαι τούτους, και συμφωνοῦντας δεῖξαι τοῖς ἄπασι, ἵνα μηδὲν ἀπᾶδον τούτοις, μηδὲ ἔκφυλον, και πρὸς αὐτοὺς μαχόμενον ἦ, μηδὲ χριστιανικῆς ἀλλότριον καταστάσεως· καθὼ και τοῖς θεοῖς τούτοις κανόσι κοινῶ θεσπίσματοι τὴν ἰσχὺν καθυπέταξε. Διὸ και οἱ μέχρι τούτων ἀκριβωσάμενοι τὸ τοῦ γένους ἀθλόωτον, οὐκ ἂν οὐδὲ τὸ περὶ τῶν εἰρημένων προσώπων παρέδραμον σιωπῆ, εἴ τι και τούτοις συνήδεσαν ἀπρεπές τε και ἄσεμνον. Τῶν τοίνυν νομοθετῶν, τῶν ἐξ ἀγχιστείας κεκωλυμένων κατὰλογον ποιησαμένων, και μέχρι τούτων τὰ τῆς κωλύσεως και μόνον ὀρισάντων, ὁ και ἑτέρους εἰσάγων ἐξ ἀγχιστείας γάμους, ὧν οἱ νομοθετήσαντες οὐκ ἐμνήσθησαν, οὗτος δόξαν οικείας ἐξ αὐθεντίας πληροῖ, οὐ νόμοις ἀκολουθεῖ· εἴτε τοῖς μὲν προσκείμενος, τοῖς δὲ ἀντικείμενος, εἴτε δὴ και τὰς αὐτοῦ θελήσεις και θεραπείας, ὑπὸ προσωπιῶ δῆθεν τῆ τοῦ σεμνοῦ και τοῦ εὐπρεποῦς παρακερδαίνων μεταποιήσει. Ἐφ' ᾧ και τῆς νομικῆς ἀποσπράξας εὐθύτητος τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο, τὸ φάσκον, Οἱ ἀγχιστεῖς πρὸς ἀλλήλους ἀνιόντων και κατιόντων τάξιν ἐπέχουσιν, ὅθεν και ἀθεμίτως συνάπτονται, ὡς ἄμαχόν τι διεστραμμένως προφέρει, ἀπὸ λεπτῆς, ὃ φασι, κρόκης δεσμεῖν ἐλέφαντα εἰκῆ φυσιούμενος· τοῦτο γὰρ τὸ τοῦ νόμου ἀξίωμα· ἐλέγχει δὲ τὴν τοῦ λέγοντος ἐπιχείρησιν τὸ τοῦ νόμου πλάτος, τρανώτερον τὰ περὶ αὐτοῦ ἐξηγούμενον, και μόνοις τοῖς ἀπηριθμημένοις προσώποις τὴν κώλυσιν ὀρίζόμενον, τοῦ μὴ κἂν τούτοις τὸν γάμον εἰς ἀπέραντον εἴργεσθαι. Ποίαν γὰρ ἐστὶν ἰδεῖν συγγένειαν, ἢ αἵματος οικείωσιν μεταξὺ ἐμοῦ και τοῦ ἀδελφοῦ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου γαμετῆς, ἵνα και ἡ ἐξ ἐμοῦ τυχὸν τεχθεῖσα αὐτῶ συνάπτεσθαι κωλύηται; Ἄλλ' ἡ σύγχυσις ἐνταῦθα και ὁ φουρμὸς παρὰ τῶν ἐθελοκάκων προφέρεται, και ἡ τῶν συγγενικῶν ὀνομάτων ἀμειψις· οὗς και προσφόρως ἂν τις καλέσῃ συγχυτικούς, οὕτω προδήλως τοσαύτην σύγχυσιν οὐ πραγμάτων μόνον, ἀλλὰ και ὀνομάτων εἰσάγοντας· και ἀδελφάς μὲν, τὰς ἐπ' ἀδελφοῖς, και γύμφας ὀνομά-

ζειν διαζομένους ἀπὸ τῆς θαυμασίας ταύτης πλοκῆς καὶ ἀντι-
 περιχωρήσεως, ἀδελφούς δὲ τῆς γυναικὸς ἔμπαλιν, (βαβαὶ τῆς
 μεταβολῆς καὶ τῆς συγχύσεως!) τοὺς αὐτῆς ἀνδραδέλφους. Εἰ δὲ
 δεῖ καὶ ἡμᾶς πρὸς τὰς τούτων συγχύσεις ἐνίστασθαι, πῶς
 μᾶλλον κατ' αὐτοὺς εἰρχθήσεται δικαιότερον καὶ ἢ τῶν δύο
 ἀρρένων ἐξαδέλφων πρὸς τὰς ἀφ' ἑτέρου γένους ἐξαδέλφας συ-
 νάφεια; ὧν οὐπω μέχρι καὶ σήμερον οὔτε νόμος, οὔτε κανὼν
 τὴν ἐπιμιξίαν ἀπέτρεψεν, ἀλλ' ἀνεπικωλύτως καὶ ἀδεῶς διε-
 νεργεῖται ὁσημέραι· καὶ σύγχυσις ἐντεῦθεν καὶ ἄμειψις τῶν τῆς
 συγγενείας ὀνομάτων πολλή καὶ καταφανής, ὡς τῶν αὐτῶν πρό-
 τερον μὲν ἐξαδέλφους ἀλλήλους καλούντων, μετὰ δὲ τὴν πρὸς
 ἐκείνους συνάφειαν, συγγάμβρους αὐθις συνελαινομένους κατονο-
 μάζειν· κατ' ἴσον δὲ καὶ τῶν θηλειῶν ἐξαδέλφας ὁμοῦ καὶ συν-
 νόμφας ἀλλήλας καλεῖν. Τὴν αὐτὴν δ' ἄν τις τῶν ὀνομάτων σύγ-
 χυσιν ἴδοι καὶ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν, τῶν ἐξ ἑτέρου γένους δευτέ-
 ραις ἐξαδέλφαις συναρμοζομένων· τί δ' ἄν τις εἴποι καὶ περὶ
 τῶν τρισεξαδέλφων; οἷς ὁ νόμος τὴν γαμικὴν ἐπαγγελίαν οὐ
 μόνον ἀφῆκεν ἀκώλυτον, ἀλλὰ καὶ ῥητῶς ταύτην ἐπέτρεψεν, ἐν
 οἷς φησιν· Ἡ γραφεῖσα ὑπὸ αἵρεσιν τῆς μητρὸς κληρονόμος, τὴν,
 ἂν τῷ τρισεξαδέλφῳ γαμηθῇ, πληροῦτω πάντως τὴν αἵρεσιν, εἰ
 μὴ ἄρα ἐκεῖνος ἐμποδίζοι (1)· οὗτοι γοῦν συναπτόμενοι, οὐ συ-
 νεύνους μόνον ἀντὶ τρισεξαδέλφων καλέσουσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ἀλλήλων πατέρας, θεῖους ἅμα καὶ πενθερούς· καὶ οἱ γεννήτορες
 αὐθις, ἀνεψιοὺς τοὺς αὐτοὺς καὶ γαμβρούς· καὶ τὸ δὴ θαυμαστό-
 τερον, ὅτι καὶ κληρονομοῦσιν ἀλλήλους, ἐξδόμου βαθμοῦ τυγ-
 χάνοντες, τῶν προσεχεστέρων ἐξ ἐπιλιπόντων βαθμῶν, καθὼς
 ὁ περὶ κληρονομίας παρίστησι νόμος· Ἡ συγγενικὴ βοήθεια,
 ἐξ βαθμοῦ συγγενείας περιλαμβάνει, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου πρό-
 σωπα δύο, τὰ τικτόμενα ἀπὸ τοῦ δισεξαδέλφου καὶ τῆς δισε-
 ξαδέλφης (2). Τί τούτων αὐθις συγχυτικώτερον; Ἀλλ' ὁ νομοθέ-
 τῆς, τὸν αὐτὸν πενθερὸν ὀνομάζειν καὶ θεῖον, καὶ κληρονόμον
 αὐτοῦ ἐξ ἀποτελέσματος δεικνυσθαι, οὐχ ἠγήσατο σύγχυσιν·
 διατί; Ὅτι μὴδὲν πάντως ἐκθεσμον ἐνεῖδε τῷ πράγματι· καθὼς

(1) λ'. Βασιλικ. Αἲ, 12. — (2) ς', 3. Βασιλικ. ΜΕ, 2.

καὶ μήπω κανόνος ἱεροῦ, ἢ νόμου καινοῦ, τοὺς πρὸς ἀλλήλους τῶν τοιούτων προσώπων γάμους ἀποκλεισάντων, χωροῦσιν οὗτοι διὰ πάντων, καὶ διαδίδονται, τῶν συγχύσεων ὀλίγα φροντίζοντες. Ἀλλὰ γὰρ, ὡσπερ ἐπὶ τῶν ἐκ πλαγίου, μέχρι τῶν δισεξιδέλφων ὁ νόμος τὰ τῆς κωλύσεως ὀρισάμενος, τοὺς περαιτέρω τούτων ἀδεῶς ἀφῆκε συμπλέκεσθαι, οὕτως ἄρα καὶ τὰ ἐξ ἀγχιστείας καταλέξας κωλυόμενα πρόσωπα, καὶ τούτοις τὴν ἀπαρίθμησιν ὡσανεὶ τινα τειχία καὶ ὄρους θέμενος, τὴν γαμικὴν ὁμιλίαν τοῖς ἄλλοις ἐπέτρεψεν· οἷς ὁ ἀντινομοθετῶν, καὶ τὰ γένη προδήλως ἀδικῶν, λέληθε δήπου πολλῶ πρότερον καὶ αὐτοὺς ὑπ' εὐθύνην ἄγων τοὺς παριδόντας εἰς δεῦρο τὰ τοιαῦτα θεῖου; Πατέρας καὶ πατριάρχας· οἱ γὰρ καὶ κινδυνεύουσι πάντως τὸ κατ' αὐτοὺς ἐπάρατοι γενέσθαι, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐκκήρυκτοι, εἰ καὶ φωστήρων δίκην ἐξέλαμψαν. Ἐν ἐπὶ τούτοις ἐροῦμεν καὶ σύντομον. Εἰ μὲν αὐτὰ τὰ περὶ συγχύσεως ἀπεριμερίμνως τῷ τόμῳ παρεῖρημένα ῥητὰ, καὶ τῆ τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐπιστολῇ ἀπαραλείπτως ἐγκείμενα δεῖξουσιν, δεδόσθω κατ' αὐτοὺς, καὶ τὴν τῶν πολλάκις μνημονευθέντων προσώπων συνάφειαν τῶν ἀθεμίτων ὑπάρχειν. ἔχει καὶ γὰρ οὕτως· Ὁ ἱερὸς καὶ μέγας Βασιλεὺς, ὁ καὶ τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος, κατὰ τὴν θεολόγον φωνὴν, ἐρευνῶν, οὗτος περὶ τίνος ἀθεμίτου γάμου διαλεγόμενος, ἐπίτομον γνῶρισμα δίδωσιν, ἐν ᾧ τὰ τῶν ἀθεμίτων γάμων ῥαδίως τῶν νομίμων ἀποκριθήσονται, Ἐν οἷς, λέγων, τὰ τοῦ γένους συγγέονται ὀνόματα, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ τόμος (1). Αὐτῇ δὲ τῇ ἐπιστολῇ περὶ τῶν ἐξ ἑνὸς ἀνδρὸς καὶ δυοῖν γυναικῶν ἀδελφῶν τικτομένων ὄντος τοῦ λόγου, πλέον οὐδὲν προσκείμενον εὑρεῖν ἐστὶ τῶν οὕτως ἐχόντων ῥητῶν, Ἐκ ποίας, φησὶ, συγγενείας τοὺς γεννηθέντας προσαγορεύουσιν; ἀδελφοὺς ἀλλήλων, ἢ ἀνεψιοὺς προσεροῦσιν; ἀμφότερα γὰρ αὐτοῖς προσαρμόσει διὰ τὴν σύγχυσιν (2). Τοσαύτης οὖν διαφωνίας ὑπόσεως τῶν τοῦ τόμου ῥητῶν πρὸς τὰ τοῦ θεοφάντορος καὶ τῆ φράσει, καὶ τῆ ἐννοίᾳ, καὶ οὕτως ἀπεξενωμένων πρὸς ἀλληλα, ὡς διάκενον μόνον ἀναπλασμὸν παρὰ πᾶσι τὰ

(1) Σισινίου σελ. 11. τοῦ παρόντος τόμου. — (2) Βασιλ. κειμὸν κζ'.

τοῦ τόμου ταῦτα νομίζεσθαι, ὁ τούτοις καθάπερ τινὶ καθολικῷ κανόνι ἀνεπιστάτως χρώμενος, καὶ τὰς τηλικαύτας ἐντεῦθεν συγχύσεις ἐπεισάγων τοῖς γάμοις, ἐαυτὸν δήπου λέληθεν ἀπατῶν, ἐξ ἀνυποστάτων ἀρχῶν, ὃ δὴ λέγεται, τὰ δοκοῦντα κατασκευάζειν τεχνώμενος. Λείπεται τοίνυν πρὸς τὸ εὐπρεπὲς αὐτῶν, τοῦ εὐπρεποῦς πρόβλημά τε καὶ ἔρεισμα, μικρὰ τινα διαλαβεῖν. Καὶ γὰρ οὗτοι μὴ διαστέλλοντες, ἀλλ' ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων προβαλλόμενοι, καὶ τὰ ἐφ' ἑτέρων ἐκφωνηθέντα κακούργως κλέπτοντες, καὶ τὰς τῶν ἀπλουστέρων ἀκοὰς παρασαίνοντες, τὸ, Ἐν τοῖς γάμοις, φασὶν, οὐ μόνον τὸ ἐπιττραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς ζητοῦμεν (1), ἄνω καὶ κάτω προφέρουσιν· ὅπερ ὁ καὶ μικρὸν ἐγκύψας τοῖς νόμοις οὐκ ἀγνοήσει πάντως· ὅτι, ὡςπερ ἐν τῷ μικρῷ πρὸ τούτου κεφαλαίῳ, πρὸς δὲ καὶ ιθ', περὶ τῶν φυσικῶν παιδῶν, καὶ τῶν θετῶν, καὶ τῶν ἀπὸ δούλων καταγομένων, καὶ τῶν ἐκ δουλικῆς ἀγχιστείας, καὶ ἑτέρων τινῶν τῷ νόμῳ διείληπται, οὕτω δὴ καὶ τὸ περιφόρητον δὴ τοῦτο τοῦ εὐπρεποῦς κεφάλαιον, περὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀξιωματικῶν τικτομένων καὶ πατρῶνων· ὥστε τοὺς μὲν μὴ ἀπελευθέρους, τοὺς δὲ μὴ σκηνικοῖς προσώποις πρὸς γάμον ἀρμόζεσθαι, τῷ νόμῳ κεκανόνισται· ὅτι δὲ τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον ἰδιαζόντως πρὸς ἀπαγόρευσιν τῆς τῶν συγκλητικῶν πρὸς ἀπελευθέρους, ἢ σκηνικοῦς συναφείας ἐκπεφώνηται, αὐτὸ τὸ τοῦ νόμου πλάτος παραστήσει ἀναγνωσθέν. Ἐν ταῖς συναφείαις, γὰρ φησι, τῶν γάμων, οὐ μόνον τὴν ἀκρίθειαν σκοπεῖσθαι χρῆν, ἀλλ' εἰ καὶ σεμνόν ἐστι τὸ πραττόμενον· τοῦ δὲ τοιοῦτου κανόνος τὴν ἀσάφειαν ἀνακαλύπτων ὁ Στέφανος, καὶ ποίοις διδάσκων ἀρμόζεσθαι θέμασι, τοῦτο εἶπε, φησὶν, ἐν τῷ ις'. κεφαλαίῳ, σενάτορις φίλια (2)· ὡσανεὶ λέγων, σαφέστερον ἐκεῖ λέλεκται· εἶτα καὶ παρατίθεται αὐτὰ τὰ ῥητά, ἐξ ὧν, καὶ δι' ἃ εἴληπται, ἄτινα οὕτως ἔχει· Οὔτε ἡ θυγάτηρ, ἢ ἐγγόνη, ἢ προεγγόνη τοῦ συγκλητικοῦ, δύναται ἀπελευθέρῳ γαμεῖσθαι, ἢ τῷ παιγνίαν σκηνικὴν ἐνδειξαμένῳ, ἢ ἐκείνῳ, οὗ τινος ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ παιγνίαν ἐνδειξάτο σκηνικὴν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τού-

(1) ρηζ'. Βασιλικ. Β', 3. καὶ 5', Βασιλικ. ΚΗ', 5. — (2) ις', Βασιλικ. αὐτ'

των ἢ τῶν νόμων γλώσσα ὁ Στέφανος. Τὸ δὲ τὰ ἐφ' ἐτέρων ἐκφωνηθέντα, καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν ἐκείνοις ἔχειν ὀφείλοντα, μεταγίνειν ἐφ' ἕτερα, καὶ τὰ πρόδηλον ἐρμηνείαν ἔχοντα παρὰ τὸν νόμον μεταποιεῖν, αὐτὸ τοῦτο δὴ τὸ τὴν ὡς ἀληθῶς σύγχυσιν ἐργαζόμενον ἐστίν, ὃ τάχα καὶ ὑπὸ πλαστογραφίας ἐγκλημα θήσει τοὺς γε δὴ μὴ παραφυλάττοντας. Ὡσπερ οὖν οὐκ ἐστὶ ταυτὸν, τὸ, ἕνα ἄνδρα συμφεیرهσθαι δύο ἀδελφαῖς, (τοῦτο δὴ τὸ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ καλῶς ἀπαγορευθέν), τῷ δύο κηδεσῶν παιδας ἀλλήλοις συζεύγνυσθαι, οὕτως οὐδὲ τοὺς ἀποτεχθέντας παιδας τοῦ Δημητρίου τε καὶ Νικολάου, συναφθῆναί τις κατὰ τινα τρόπον κωλύσει. Διὸ κατ' αὐτὸν τὸν θεοφόρον καὶ μέγαν Βασίλειον, νόμῳ πρὸς γάμον ὁρμωμένοις ἡνοικται τούτοις ὁ τοιοῦτος γάμος καὶ συγκεχώρηται· συγκεχώρηται δὲ, ἐπεὶ μὴ κεκώλυται· οὐ κεκώλυται δὲ, ἐπεὶ μήτε παλαιὸς κανὼν, μήτε μὴν ὁ τόμος αὐτὸς ἀναιρῶν που δείκνυται, ὡς ἅπαν ἐν τούτοις συνάγων τε καὶ ἰστάς τὸ συμπέρασμα, καὶ μόνους ἀδελφοὺς δύο, ἐξαδέλφους δύο ἀπείργων λαμβάνειν, καὶ θεῖον καὶ ἀνεψιὸν, ἀδελφὰς δύο, καὶ τὰ τούτων ἀνάπαλιν, περαιτέρω δὲ μηδὲν πολυπραγμονῶν, μηδὲ ἀποφαινόμενος· καθ' ὃν λόγον καὶ ὁ μακαρίτης κυρὸς Σέργιος, πολλῇ τῇ πείρᾳ τούτων γεγυμνασμένος, τὸ συνάλλαγμα Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ Γενεσίου τοῦ Πατρικίου πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ τῶν εὐαγῶν οἴκων οἰκονόμου, ἐπέτρεψεν ὡς ἀκώλυτον· εἰ καὶ πολλῷ τοῦ νῦν προβάντος ἐκεῖνο ἐπισφαλέστερον, ὡς καὶ ὄντως συγγενικόν, ὅτι καὶ δύο ἀμφιθαλῶν ἀδελφῶν ὑπόντων, δύο δὲ πρώτων ἐξαδέλφων ἐτέρων, Ἀγάθης λέγω καὶ Ῥωμανοῦ, ὧν ὁ μὲν, τῇ Ἀγάθῃ συνήφθη· τῶν δὲ ἡ θυγάτηρ, τῷ τῆς Ἀγάθης ἐξαδέλφῳ Ῥωμανῷ· ὧν οὐδὲν, ὡς ἂν εἴποις αὐτὸς, ἀπρεπέστερον, ὡς πάντα ἐγγίζον τῷ ἀπὸ τοῦ τόμου κεκωλυμένῳ, καὶ τὸ αὐτὸ σχεδὸν ὃν τῷ δύο ἀδελφοῦς δύο ἐξαδέλφους ἀγαγέσθαι, εἶγε καὶ μᾶλλον μία σὰρξ ὁ πατήρ τῷ υἱῷ, ἢ περ ἀδελφὸς ἀδελφῷ, κατὰ τὰς σὰς ἐξηγήσεις. Ἄλλ' ὅμως νόμων τινῶν καὶ κανόνων μὴ συναιρομένων τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς τὴν τούτων διάστασιν, ἀλλὰ μηδὲ τοῦ τόμου ῥητῶς αὐτοῦ, ὁ τοιοῦτος γάμος προέβη τε καὶ συνέστη, καὶ ἀπαρενόχλητος ἔμεινε, τῇ πολιτείᾳ πάσῃ κεκηρυγμένος ὧν καὶ κατὰ-

δηλος· καὶ μυρία τούτων ἐχόμενα συναλλάγματα ἀνά τὴν εὐνομούμενην ταύτην εὐροὶ τις μεγαλόπολιν ἐμπολιτευόμενα. Διόπερ τοῦ τόμου λοιπὸν ἐντὸς στήσῃ, καὶ ὄριον αὐτὸν ἕξεις, καὶ οὐχ ὑπερβῆσῃ, οὐδὲ περιεργότερος τούτου καὶ ἐρεκτικώτερος ἔσῃ, οὐδὲ τῶν νομίμων νομιμώτερος, οὐδὲ τῶν κανόνων εὐθύτερος, οὐδὲ τῶν τούτους θεμένων Πατέρων ἐπιστημονικώτερος εἰς ψυχῶν θεραπείαν καὶ κάθαρσιν, ὅστις ποτὲ εἶ. Ὅτε δὲ καὶ νέας συνόδους ἀθροίσεις, καὶ τόμους ἐτέρους συνθήσεις, καὶ βασιλικὰς ἐπικρίσεις προσθήσεις, τότε τάχα σοὶ καὶ ἡμεῖς πρὸς μὲν τὰ ἔμπροσθεν ἐπακολουθήσομεν, τοὺς δὲ νόμους συναφθέντας ἤδη καὶ παιδοποιήσαντας οὐδαμῶς διαζεύξομεν, ὡς ἂν μὴ διγάμους ἀπεργασώμεθα, κακῶ τὸ κακὸν ἰόμενοι, ἀποκλήρους δὲ καὶ τοὺς τούτων ἀποτεχθέντας, καὶ προσαίτας, καὶ ἴρους, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὀνειδῆ τῆς φύσεως. Ἔως δ' ἂν τόμος μὲν οὐπω καινὸς ἕτερος, οἱ αὐτοὶ δὲ νόμοι τε καὶ κανόνες ἐπέχωσιν, ἀναιρεθῆναι δὲ τούτους ἀμήχανον, ἀδυνατώτερον εὖ ἴσθι καὶ τὰ οὕτως ἔχοντα διαλυθῆναι συνοικέσια. Ἀλλ' ὦ βέλτιστε καὶ σεμνοπρεπέστατε, καὶ νόμων εἰσηγητὰ καινῶν, (καὶ σοὶ μηδὲν πρὸς ὄργην, εὐκαιρῶς παρρησιαζομένης τῆς ἀληθείας,) ἐπίσχεε μικρὸν τὴν γλῶτταν, ἐπίσχεε, εἰ δυνατόν, αἰδεσθεὶς ὀφέποτε παλαιὰ τε ὁμοῦ καὶ νέα πατέρων διδάγματα, ὧν μὴ μέταιρε ὄρια· ἀνάμεινον τὸν τοῦ λέγειν καὶ ἀντιλέγειν τόπον τε καὶ καιρὸν, ἃ μετ' ὀλίγον ἤξει σοὶ· ἔτι βραχὺ, καὶ ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνέσεις τὸν Κύριον. Τί πρὸ τῶν θρόνων τὰ τῶν θρόνων ἀρπάξεις; Τί δεσμεύεις φορτία δυσβάστακτα, ἃ μηδὲ τῷ δακτύλῳ κινῆσαι δυνατόν; μικρὸν ὅσον καὶ ὁ τῆς διδασκαλίας θρόνος σε ὑποδέξεται· ἄρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε, ὡς ἡ μὲν ἐνθεν, ἡ δὲ ἐντεῦθεν τῶν μητροπόλεων περιμένουσαι, ὑπταίαι σε χερσὶν ἀπεκδέχονται, καὶ ἀντιζηλοτυποῦσιν ἀλλήλαις ἐρίζουσαι, ποτέρᾳ τούτων καθηγητὴν καὶ διδάσκαλον ἕξει σε. Τότε γοῦν καὶ εἰσηγήσῃ τὰ δόξαντα εὐκαιρότερον, καὶ θεμιστεύσεις θαρραλεώτερον, καὶ ἀντινομοθετήσεις τὰ ἔτι καινότερα, καὶ ὑπερφωνήσεις τοὺς ἄλλους· καί ποῦ καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνασπάσας, δριμύτι τούτοις ἰμβλέψεις, καὶ τιτανῶδες, καὶ ὄλον αὐτοῖς τὸν μυκτῆρα δη-

μοσιεύσεις· καὶ οὐδὲ γρυῖαι· τυχὸν τοὺς ἐπεικεστέρους ἀφήσεις, κἂν πολιᾶ καὶ χρόνῳ προέχωσιν· ὡς νῦν γε τῶν πρεσβυτέρων κατεπαιρόμενος, καὶ, τὸ τοῦ λόγου, ἐν Καρδὸς αἴση αὐτοὺς λογιζόμενος, κρίμα σεαυτῷ θησαυρίζεις, ἐν ἡμέρα ἀνταποδόσεως περιμένον σε. Ἄλλ' οὐ πείθομεν· καὶ τὸ ἐξῆς αὐτὸς σεαυτῷ ἐπίλεγε.

Β'. ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΕΓΟΝΤΑ,

Κεκωλυμένον εἶναι τὸν ἐκ τριγενείας γάμον, καὶ ἀσυγχώρητον.

Ο ΜΕΝ ἐπὶ Κανικλείου ἀμεταθέτως, οὐ πολὺ δὲ εἰπεῖν, καὶ ἀπερισκέπτως ἐνίσταται, λέγων εἶναι τὸν εἰρημένον ἐκ τριγενείας γάμον παράνομον· ἐλέγχεται δὲ μάτην φθεγγόμενος· οὐδὲν γὰρ παράνομον ἐκ τοῦ νόμου καίριον. Ἐγὼ δὲ ὁ δοῦλός σου, τὸ μὴ παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς κωλυθὲν οὐ δύναμαι ἀπὸ στοχασμῶν ὡς ἐκφωνηθὲν παραδέχεσθαι· καὶ γὰρ ὁ νόμος περὶ τῶν ἐκ τριγενείας κεκωλυμένων ῥητῶς διέλαθε, φάσκων οὕτως· Οὐδὲ τὴν ποτὲ γυναῖκα τοῦ προγονοῦ μου λαμβάνω· οὐδὲ ἢ μητρικῶς λαμβάνει τὸν γενόμενον ἄνδρα τῆς προγονῆς αὐτῆς (1)· ἃ σχεδὸν καὶ πρώτου βαθμοῦ εἰσιν, εἴ τις κἂν τούτοις· εἰσάγειν βαθμοὺς ἐκβιάσοιτο. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἐκ τριγενείας, ὡς ἀκώλυτων, οὐδὲν ὅλως ὁ νόμος διέλαθε· διὸ καὶ οὐδεὶς οὐδέποτε δικαστὴς τοιοῦτον γάμον διέσεισε· καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐν τῷ τόμῳ τοῦ Σισινίου, ὃ μὲν ῥητῶς κεκώλυται, ἔκτου βαθμοῦ εὐρισκόμενον, μεμνήσκων ἀπαράβατον· ὃ δὲ παρῆται, δηλαδὴ ὡς ἀκώλυτον, παρ' οὐδενὸς μετὰ ταῦτα κεκώλυται· ὅπερ ἐστὶ, θεῖος καὶ ἀνεψιὸς θεῖαν λαμβάνει καὶ ἀνεψιάν. Δέκα γὰρ καὶ ἑπτὰ ἔτη κοιαιστῶρι ὄντι ἐξυπηρετησάμην τῷ μακαρίτῃ κυρίῳ μου τῷ Μυστικῷ, καὶ τοιαῦται πολλαὶ ὑποθέσεις ἐκινήθησαν ἐν τε τῇ βασιλευούσῃ, καὶ ἐν τοῖς ἔξω· καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἔγραφον οἱ κριταί· καὶ εἰς τὸ κοιαιστῶριον δὲ τοιαῦται πολλαὶ ὑποθέσεις ἐκινούνητο· ἀλλ' οὐδέποτε τοιοῦτος ἐκωλύθη βαθμός. Ἐν μὲν γὰρ τῇ φυσικῇ συγγενείᾳ τὸν ἑβδόμον βαθμὸν

(1) γ'. Βασιλικ. ΚΗ, 5. :

οὐ παρεξερχόμεθα· οὐδὲ γὰρ ἡ φύσις ἀνέχεται ὑπὲρ τοῦτον τὸν βαθμὸν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπεκτείνεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς ἐξ ἀγχιστείας καὶ τοῖς ἐκ τριγενείας, ὅσα ὁ νόμος ῥητῶς διωρίσατο, ταῦτα ὀφείλουσι διαφυλάττεσθαι. Τὸ δὲ διὰ τί, οὐ χρὴ πολυπραγμονεῖν, οὐδὲ τὰς αἰτίας ἐπιζητεῖν· ὅτι καὶ ὁ νόμος οὕτω φησὶν· Οὐ δεῖ πάντων τῶν νομίμων λογισμὸν ἀπαιτεῖν(1)· εὐρίσκονται γὰρ οἱ πολλοὶ ἀναιτιολόγητοι· καὶ ἔστι τὸ τοιοῦτον νόμιμον δίγεστον, καὶ παλαιὸν, καὶ πρὸ τῆς μοναρχίας. Ὅσα δὲ μὴ ῥητῶς ὑπὸ τῶν νόμων κεκώλυται, ταῦτα τῶν κεκωλυμένων ὑπερτείνοντα, πράττεται ἀδεῶς. Ὁ δὲ πάλιν ὡς μέγα τι προβαλλόμενος, φησὶν, ὅτι ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς δεῖ ζητεῖν, καὶ ἐκ τούτου πειρᾶται κρατῆσαι τοῦ ἀγῶνος. Αὐτόθεν δὲ τὴν λύσιν ὁ νόμος ἐπάγει, καὶ πᾶσαν ἀπολογίαν ἀπορραπίζει. Περὶ γὰρ τῶν ἐκ φυσικῆς ἐπιθυμίας προβιβαζομένων εἰς τὸ παράνομον, τοῦτο διέξεισι, καὶ φησὶν· Ὁ φυσικὸς πατὴρ οὐ λαμβάνει τὴν πορνογενῆ αὐτοῦ θυγατέρα· τὸ γὰρ φύσει δίκαιον καὶ τὸ εὐπρεπὲς ἐν τοῖς γάμοις σκοπεῖται. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ δουλικῆς συγγενείας φυλάττεσθαι δεῖ(2). Καὶ εἰκότως· εἰ γὰρ καὶ συγγενεῖα μὲν ἐν τούτοις οὐ θεωρεῖται διὰ τὸ ἀκέφαλον, ἀλλὰ διὰ τὸ εὐσχημον συντηροῦνται καὶ ταῦτα· καὶ οἱ νόμοι, ἐν οἷς ἐξεφωνήθησαν, ἐν ἐκείνοις καὶ τὴν ἰσχὺν ἔχουσι. Τὸ δὲ περιβιάζεσθαι αὐτοῦς, ἢ ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἀποκρίνεσθαι, παρανοοῦντος τούτους ἔστι. Καὶ οἱ ἀντιλέγοντες, μηδὲ ἐπόμενοι τοῖς κειμένοις νόμοις, ἀλλ' ἕτερα ἐξ οἰκείων παρσισάγοντες, οὐ δικαστῶν, ἀλλὰ νομοθετῶν τάξιν πειρῶνται ἔχειν· ἀπ' ἀρχῆς γὰρ ἀδίκριτος ἦν ἡ πρὸς ἀλλήλους συνάφεια. Τῶν δὲ νομοθετῶν ῥητῶς κωλυσάντων τὰ δοκοῦντα ἀθέμιτα, τὰ λοιπὰ προβαίνει μὴ κωλυόμενα· διὸ καὶ οὐ χρὴ ζητεῖν, τίς ὁ προτρέψας ῥητῶς τὸ τοιόνδε γενέσθαι, ἀλλὰ μάλιστα τίς ὁ γενέσθαι κωλύσας· εἰ δὲ μηδεὶς, προβαίνειν ἀνάγκη τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα. Καὶ οὐ νῦν πρῶτως ἡμεῖς τοῦτο ἀκώλυτον τάζομεν, ἀλλ' ἔστι προβαίνον ἐξ ἀμνημονεύτων τῶν χρόνων, παρὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν

(1) λ'. Βασιλικ. Β', 1. — (2) β', 2. Βασιλικ. ΚΗ. β.

αίτιαν κωλύσεως· ὁ γὰρ εὐθύς δικαστὴς πρὸς τὸ παρὰ τοῦ νόμου ἐκφωνούμενον ὡσπερ κανόνα τινὰ τὸν νοῦν ἐπερείδων, τὰ περιττὰ καὶ τοῦ κανόνος ἐπέκεινα παρήσιν ὡς ἀκώλυτα· εἰ μή τις διὰ φιλαυτίαν τινά, ἢ ἀπέχθειαν περὶ τοὺς καλῶς κειμένους νόμους, καὶ τὴν ἄνωθεν κρατοῦσαν συνήθειαν διαμάχεσθαι θούλεται. Καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν γὰρ πολλὰ τοιαῦτα γέγονε συνοικέσια, μήτε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, μήτε παρὰ τινος δικαστοῦ κωλυθέντα· ἃ καὶ περιττόν ἐστιν καταλέγειν, οὕτω σαφοῦς ὄντος καὶ ἀναμφιβόλου τοῦ παρόντος ζητήματος.

ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ (1).

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ, ΑΠΕΡ ΕΛΥΣΕΝ Ο ΤΙΜΙΩΤΑΤΟΣ

*Χαρτοφύλαξ, κύριος Πέτρος, καὶ διάκονος τῆς τοῦ Θεοῦ
μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἔτει ςχ'.*

Ἑρώτημα.

ΕΙΣ πόσον καιρὸν ὀφείλει βαπτίζεσθαι τὸ παιδίον,

Ἀπόκρισις.

Ἐὰν νοσῇ, ὄρον οὐκ ἔχει, ἀλλὰ παραυτίκα βαπτίζεται· εἰ
δὲ ὑγιαίνει, εἰς τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας.

Ἑρώτημα.

Ἔστιν ἄξιον, μετὰ μιᾶς προσφορᾶς λειτουργῆσαι ;

Ἀπόκρισις.

Ἐὰν μὴ ἔστιν ἁγίου μνήμη, ἢ νεκροῦ, τὸ κωλύον οὐδέν.

Ἑρώτημα.

Εἰ οὐχ εὑρίσκεται οἶνος, μετὰ ὄξους δεῖ ποιῆσαι ἔνωσιν ;

Ἀπόκρισις.

Οὐχί· τοῦτο γὰρ ἐθνικὸν ἔστιν.

Ἑρώτημα.

Ἔστιν ἄξιον, μοναχὸν εὐλογῆσαι γάμον ;

Ἀπόκρισις.

Οὔτε μοναχὸν, οὔτε ἐν μοναστηρίῳ.

Ἑρώτημα.

Ἐὰν ἔχη ἄνθρωπος ἀνευλόγητον γυναῖκα εἰς τὸ ὀσπήτιον αὐ-
τοῦ, ἔστιν ἄξιον δέχεσθαι προσφορὰν αὐτοῦ ;

Ἀπόκρισις.

Ἄπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ οὐ χρὴ δέχεσθαι οὔτε προσφορὰν, οὔτε
κηρὸν, οὔτε ἔλαιον, οὔτε θυμίαμα.

(1) Πέτρος ὁ Χαρτοφύλαξ ἔζη περὶ τὸ τέλος τῆς ἐνδεκάτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκα-
τονταετηρίδος, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, οὗ καὶ ὡς ἐτι θη-
σιλεύοντος ἐν ταῖς ἀνωτέρω λύσεσι μέμνηται.

Ἑρώτημα.

Ἔστιν ἄξιον δέχεσθαι μοναχὸν παιδίᾳ ἀπὸ βαπτίσματος, ἢ ποιεῖν ἀδελφοποιήσας, ἢ κρατεῖν στεφάνια ;

Ἀπόκρισις.

Παρὰ κανόνα εἰσὶ, καὶ κωλύονται.

Ἑρώτημα.

Γυνὴ ἢ γεννήσασα εἰ διέλθοι τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ μὴ λάβῃ εὐχὴν, ἄξιόν ἐστι τοῦ γενέσθαι προσφορὰν παρ' αὐτῆς ;

Ἀπόκρισις.

Παρ' αὐτῆς μὲν οὐχί, ἀλλὰ παρ' ἑτέρου προσώπου.

Ἑρώτημα.

Ἱερεὺς ἐὰν ἐν σωματικῇ φαντασίᾳ γένηται, λειτουργήσῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ κοσμικὸς μεταλήψεται ;

Ἀπόκρισις.

Ἐὰν ἐξ ἐπηρείας δαιμονικῆς κωλύωνται τοῦ ἀγαθοῦ, ἐξαγορεύουσι πρότερον, καὶ οὕτως ὁ μὲν ἱερεὺς λειτουργεῖτω, ὁ δὲ κοσμικὸς μεταλαμβάνετω· εἰ δὲ ἐκ τρυφῆς καὶ πολυποσίας, μήτε οὗτος, μήτ' ἐκεῖνος (1).

Ἑρώτημα.

Ὁ εἰς ἔθνη κρατηθεὶς, καὶ μαγαρίσας, καὶ ἐν κοίτῃ μιλανθεὶς, μήπω δὲ μουσουλμανίσας, μυρόνεται ; ἢ τὰς εὐχὰς τῆς μιαιροφαγίας λαμβάνει, καὶ κοινωνεῖ ;

Ἀπόκρισις.

Ὁ μιαιροφαγῆσας, τὸν Χριστὸν ἀρνεῖται· καὶ οὐκ εὐθὺς ἔσται δεκτὸς, ἀλλὰ μετὰ χρόνον, ἄξια μετανοίας ἔργα ποιήσας, ἵνα μυρωθῇ· καὶ μετὰ ταῦτα, ἵνα μεταλάβῃ (2).

Ἑρώτημα.

Εἰ οὐκ ἔχει τόπον ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἀποχύνειν τὸ ἀπόλοιμα τῆς κολυμβήθρας, ποῦ ὀφείλει χύνεσθαι ;

Ἀπόκρισις.

Ὅπου ἐστὶ τόπος καθαρὸς, καὶ μὴ πατούμενος.

Ἑρώτημα.

Αἱ τῶν ἐταιρίδων προσφοραὶ, δεκταὶ εἰσιν, ἢ οὐ ;

(1) Βαλσαμ. ἀποκρ. τόμ. Δ'. σελ. 455. — Ζωναρ. αὐτόθι. σελ. 602. — (2) Βαλσαμ. αὐτόθι σελ. 482.

Απόκρισις.

Οὐχί· ὑπὸ ἐπιτίμιον γάρ εἰσι· καὶ οὔτε προσφοραί, οὔτε θυμίαμα δεχθήσεται.

Ἑρώτημα.

Ἱερεὺς ἐὰν ἀποκαρῆ, ἔστιν ἄξιος ἱερουργῆσαι;

Απόκρισις.

Ἐὰν καὶ πρῶτην ἦν ἄξιος, οὐ κωλύεται διὰ τῆς ἀποκάρσεως.

Ἑρώτημα.

Ἐστὶν ἄξιον ποιεῖν φωτίσματα τῶν ἁγίων Θεοφανείων, καὶ λοιπῶν, ἐν ἀγγελίῳ οἰωδηποτοῦν;

Απόκρισις.

Γὰ τῶν θείων φωτισμάτων ἀγγελία, μόνοις τοῖς φωτίσμασιν ἀφοριζέσθωσαν.

Ἑρώτημα.

Δούλους καὶ δούλας ζευγνυμένους παρὰ τῶν κυρίων αὐτῶν ἀνευ εὐλογήσεως, μεταδώσομεν τῆς θείας κοινωνίας, ἢ προσδεζόμεθα τὴν θυσίαν αὐτῶν;

Απόκρισις.

Ἐπεὶ μίξις ἀνευ ἱερολογίας πορνεία ἐστὶ, καὶν τε δούλος ἢ δ ἀνευλόγητος, καὶν τε ἐλεύθερος, οὔτε εἰς δωροφορίαν προσδεκτός, οὔτε εἰς προσευχὴν ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου· ἐπεὶ καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, μήτε συνεσθίειν κελεύει, μήτε συναναμίγνυσθαι τούτοις. Ἀλλὰ καὶ οἱ δεσπότες, ἐπεὶ προδότης τῆς τῶν δούλων ἀπωλείας εἰσὶν, ὡς αὐτοὶ προτρεπόμενοι τούτους ἐπιμίγνυσθαι, εἴ γε δύναιντο ἀναστέλλειν τὸ πάθος, τῆς τῶν δούλων δεσποτείας ἐκπίπτουσι, κατὰ τὸ νεαρὸν θέσπισμα τοῦ κλεινοῦ ἡμῶν αὐτοκράτορος, κυροῦ Ἀλεξίου (1).

Ἑρώτημα.

Ἐστὶν ἄξιον ἀναδέχεσθαι τὰ παιδιά τῶν παιδῶν αὐτῶν;

Απόκρισις.

Οὐκ ἔστι νόμος, ἢ βασιλεὺς ταῦτα κωλύων(2).

(1) Ὅρα καὶ κτωτέρω ὑπόμνημα πρὸς Νικήταν Θεσσαλονίκης, καὶ τὴν λύσιν αὐτοῦ, τὴν ἀπόκρισιν Ἡλιοῦ Κρήτης, Περὶ τοῦ ἐπινοοῦντος τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πορνεύοντα, σελ. 379, καὶ Νεαράν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ παρὰ Βαλσ. Τόμ. Β'. σελ. 500. — (2) Ὅρα Νεαράν Λέοντος τοῦ Χαζάρου σελ. 247 τοῦ παρόντος τόμου.

Ἑρώτημα.

Ἔστιν ἄξιον, ἱερέα βαπτίσει τὸ ἴδιον παιδίον;

Ἀπόκρισις.

Ἀκώλυτόν ἐστι τοῦτο.

Ἑρώτημα.

Ἐὰν ὦσιν ἀδελφοὶ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ πλείους, καὶ δέξηται εἰς παιδίον, ἵνα λέγωνται ὅλοι σύντεκνοι;

Ἀπόκρισις.

Οὐχί· ἀλλὰ μόνος ὁ δεξάμενος.

Ἑρώτημα.

Ἐὰν γυνὴ εὐτρεπισθῆ πρὸς γάμου εὐλόγησιν, καὶ συμβῆ αὐτῇ τὰ συνήθη, ἄρα ὀφείλει μεταλαβεῖν;

Ἀπόκρισις.

Περιμενεῖ τὴν κάθαρσιν, καὶ οὕτω τὰ τῆς ἱερολογίας ἀκωλύτως, καὶ τὰ τῆς μεταδόσεως τῶν ἁγιασμάτων προβήσεται.

Ἑρώτημα.

Εἰ δὲ ἀνάξιοι εἰσιν οἱ ἀμφοτέροι τοῦ μεταλαμβάνειν, ἄρα ὀφείλουσι μεταλαβεῖν διὰ τὴν εὐλόγησιν, καὶ ἔκτοτε ἐπιτιμηθῆναι;

Ἀπόκρισις.

Πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ ἁμαρτήματος ἔψεται καὶ ἡ οἰκονομία.

Ἑρώτημα.

Ἐὰν γυνὴ γεννήσῃ, καὶ εἰσέλθωσιν τινες εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, πόσον ὀφείλουσιν ἐπιτιμηθῆναι ἐπὶ τῷ μεταλαβεῖν;

Ἀπόκρισις.

Ἀπολουσάμενοι, ἐν τῇ ἐξῆς τῶν ἁγιασμάτων οὐ κωλυθήσονται.

Ἑρώτησις.

Εἰ δὲ καὶ τὸ βρέφος βαπτισθῆ, ὀφείλει θηλάζεσθαι παρὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἔτι οὔσης ἀκαθάρτου;

Ἀπόκρισις.

Θηλάσει πάντως τὸ βρέφος, ἵνα μὴ ἀπόληται,

Ἑρώτημα.

Καλόν ἐστι τὸ ἐξομολογεῖσθαι τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν πνευματικοῖς ἀνδράσιν;

Ἀπόκρισις.

Καλὸν μὲν, καὶ πάνυ ὠφέλιμον, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἀπείρως καὶ ἰδιωτικῶς περὶ τὰ τοιαῦτα διακειμένοις· ἵνα μὴ διὰ τῆς ἀλόγου συμπαθείας καὶ οἰκονομίας, ἢ διὰ τῆς ἀκαίρου καὶ ἀνεπιστήμονος παρατάσεως τῶν ἐπιτιμιῶν, καταφρονητὴν, ἢ ῥάθυμον, ἢ παρεμμένον σε ἀπεργάσωνται. Ἐὰν οὖν εὖρης ἄνδρα πνευματικὸν καὶ ἔμπειρον, δυνάμενόν σε ἰατρεῦσαι ἀνεπαισχύντως, καὶ μετὰ πίστεως, ἐξομολόγησαι αὐτῷ, ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώπῳ.

Ἑρώτημα.

Εἰ δὲ μὴ εὖρω ἄνθρωπον, εἰς ὃν ἔχω πληροφορίαν ἐξομολογήσασθαι, τί ὀφείλω ποιῆσαι;

Ἀπόκρισις.

Ἐξομολόγησαι τῷ Θεῷ κατ' ἰδίαν, κατακρίνων ἑαυτὸν, καὶ λέγων καθ' ὁμοιότητα τοῦ τελώνου (1): Ὁ Θεὸς ἡμῶν, σὺ ἐπίστασαι, ὅτι ἁμαρτωλὸς εἰμι, καὶ ἀνάξιος πάσης συγχωρήσεως· ἀλλὰ σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου.

Ἑρώτημα.

Ἐξομολογούμενος δὲ τῷ Θεῷ, μνημονεύσω καὶ ἀπαριθμήσω πᾶσαν ἁμαρτίαν, ἣν ἔπραξα;

Ἀπόκρισις.

Οὐδαμῶς· μάλιστα, ἐὰν σώματι καὶ πορνείᾳ ἁμάρτης· ἐν ᾧ γὰρ θέλεις μνημονεῦσαι τῆς δεῖνος καὶ τῆς δεῖνος, μολύνεται σου ἡ ψυχὴ· λοιπὸν καλὸν, καθ' ὁμοιότητα τοῦ τελώνου λέγειν· Ὁ Θεὸς ἰλάσθητι μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

(1) Λουκ. ΙΙΙ'. 13.

ΗΛΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ (1).

ΗΛΙΟΥ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ἀποκρίσεις πρὸς τινὰ μοναχὸν Διορύσιον περὶ διαφορῶν αὐτοῦ ἐρωτήσεων.

Το μὲν ἀσθενὲς τῆς ἐμῆς διανοίας καὶ ἄπορον, πνευματικῆ ἀδελφὲ, ἐπέιχέ μου τὴν γλώτταν πρὸς τὰ παρὰ σοῦ διαπορητικῶς προτεινόμενα· καὶ ναρκῶσαν εἶχε πρὸς τοῦτο τὴν χεῖρα, καὶ πρὸς γραφὴν μηδαμῶς κινουμένην· ὁ δὲ ταπεινοῖς καὶ ὑπηκόοις φωταγωγῶν διδοὺς χάριν, καὶ ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος τοῦ παρ' αὐτοῦ πληρῶν Πνεύματος, ἐρρώνυτέ τέ μου τὸ ἀσθενὲς, καὶ τὰ δεσμὰ τῆς γλώττης ὑπέλυε· καὶ πρὸς γραφὴν ὀργῶσαν τὴν πρὶν ναρκῶσαν χεῖρα ἐδείκνυεν· ὅθεν διὰ σοῦ τῶ ἐν σοὶ λαλοῦντι Θεῷ πειθόμενος, ἐπικλινῆς τοῖς σοῖς ἐπιτάγμασι γίνομαι· καὶ ταῖς σαῖς εὐχαῖς θαρρήσας, ἀνοίγω τὸ στόμα, τὸν ἐφεστῶτα τούτῳ φόβον ἐκτιναξάμενος· καὶ λαλήσω πρὸς τὰ παρὰ σοῦ προτεινόμενα, οὐ ῥήματα τῆς ἐμῆς διανοίας γεννήματα, ἀλλὰ τοῦ τυφλοῦς φωτίζοντος, καὶ τοῦς ἀσυνέτους συνετίζοντος.

Ἐπεὶ δὲ πρὸ τῶν ἠπορημένων, ἐρμηνείαν ἐζήτησας τοῦ παρὰ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ ἐβδομηκοστοῦ κανόνος, ὃς τὸν ἐν χείλεσι μιανθέντα διάκονον, καὶ μέχρι τούτου ἠμαρτηκέναι ὁμολογήσαντα, διείργει μὲν τῆς θείας λειτουργίας, μετέχει δὲ τῶν ἁγιασμάτων μετὰ τῶν διακόνων ἀνίησιν· ἀκολούθως ἄρα καὶ ἡμεῖς τὴν τοῦ κανόνος ἀσάφειαν διαλύσομεν, καὶ τοῦ ἠπορημένου τὴν λύσιν ποιήσομεν. Ὅσα μὲν οὖν τινες, τὸν κανόνα τοῦτον ἐρμηνεύειν πειρώμενοι, διὰ τοῦ ἐν χείλεσι μiasμοῦ κρυφίως ἠποδηλοῦσθαι εἰρήκασι, σιγῆ νῦν παρελθεῖν αὐτὰ ἔκρινα, ὡς οὐκ οἰκοδομεῖν, ἀλλὰ καθαιρεῖν δυνάμενα τοῦς ἀκούον-

(1) Ὡς ἐκ τοῦ ἐν ταῖς ἀποκρίσει ταύταις περιεχομένου, ὁ Ἡλίας Κρήτης, περὶ οὗ ἐνταῦθα, ἄλλος παρὰ τὸν ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν τὸ 6'. οἰκουμένη συνόδῳ εἶναι δοκεῖ, τὸν διαπρίψαντα κατὰ τὸ τέλος τῆς Η'. ἑκατονταετηρίδος· ἐν μὲν γὰρ τῷ τετάρτῳ ἐρωτήματι σελ. 370 μέμνηται τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 920 γενομένου Τόμου τῆς ἐνώσεως· ἐν δὲ τῷ ἰβδόμῳ σελ. 381, ἀναφέρει τὴν περὶ μνηστείας Νικηρὰν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ,

τας· ὃ δὲ ἐμοί τε λέγειν ἀσφαλές, καὶ τὸ τοῦ κανόνος ἀσφαλές πρὸς ἑαυτὸ συμβιβάζειν δύναται, τοῦτο καὶ λέγειν πειράσομαι· συνεργήσει δέ μοι πρὸς τοῦτο καὶ τὸ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ὑπὸ τοῦ Κυρίου λεγόμενον· ποῖον τοῦτο; Ὁ ἐμβλέψας, φησὶ, γυναίκι πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσε αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ (1). Εἰ οὖν πρὸς ἐπιθυμίαν μόνον ἐμβλέψαντα γυναίκι, μοιχᾶσθαι ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ Κύριος ἀπεφήνατο, ὡς ἀσωμάτοις ἀφαῖς καὶ περιπλοκαῖς ἐν ταύτῃ τὴν ἀμαρτίαν τελειώσαντα· πολλῶ μᾶλλον τὸν οὐ μέχρως εἰδῶλων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς σωματικῆς ἀφῆς, τοῦ ἐν χεῖλεσι, φημί, ἀσπασμοῦ, καὶ τοῦ ἐντεῦθεν μiasμοῦ, τὴν ἀμαρτίαν ὡσπερ σωματώσαντα, ὁ τοιοῦτος μiasμὸς ὡσπερ μοιχὸν αὐτὸν κατακρινεῖ. Ἀκολούθως οὖν ἄρα καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῷ διδασκάλῳ Χριστῷ, τὸν τούτοις μianθέντα διάκονον ἀφίστησι μὲν τῆς θείας λειτουργίας, μετέχειν δὲ τῶν ἁγιασμάτων μετὰ τῶν διακόνων ἀφίησι, διὰ τὸ ἐνδεῖν ἔτι πρὸς ἐντέλειαν τῆς ἀμαρτίας καὶ τὴν σωματικωτέραν καὶ παχυτέραν μίξιν· ἥς ὁ ἡττηθεὶς διάκονος οὐκέτι τῆς μετὰ τῶν διακόνων ἀπολαύσει κοινωνίας, ἀλλ' εἰς τὸν τῶν λαϊκῶν τόπον ἀπελαθεῖς, ὡς φησὶν αὐθις ὁ μέγας οὗτος Βασίλειος, φιλανθρώπως ἐκεῖσε μετέχειν ταύτης συγχωρεῖται (2).

Ἰδὼν δέ σοι καὶ περὶ τῶν ἡπορημένων τῆς λύσεως λέγειν πειράσομαι.

Ἐζήτησας, εἰ δεῖ τοῖς ἐξασθενήσασιν τέλεον, καὶ λεπτὸν μὲν εἰσέτι ἐμπνέουσιν, ἀναισθητοῦσι δὲ ὕλως, καὶ μήτε πεινῆν, μήτε φαγεῖν δυναμένοις, μεταδιδόναι τῶν θείων ἁγιασμάτων, ἐκπνεῖν ἤδη μέλλουσι· καὶ φαμεν, ὅτι τοῦ πγ'. κανόνος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεληθόντων θεοφόρων Πατέρων, Ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος, διαβρῆθῃν διακεκραγὸς, Μιθδεῖς τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων τῆς εὐχαριστίας μεταδιδότω· γέγραπται γάρ· Λάβετε, φάγετε· τὰ δὲ τῶν νεκρῶν σώματα οὐδὲ φαγεῖν, οὐδὲ λαβεῖν δύνανται· οὐδὲ ἡμεῖς παρὰ τοῦτο εἰπεῖν δυνάμεθα, ἔτι μηδὲ προσθήκη, ἢ ἀφαίρεσιν τινα ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἐστὶν ἐπινοεῖν. Ἐπεὶ δὲ οἱ, περὶ ὧν ἠρώτησας, ἀμελεία τῶν παρ' αὐτοῖς θεραπευτῶν, ὡς ἔφησ, ἐπὶ τῆς τελευταίας

(1) Ματθ. Ε', 28. — (2) Ὁρα τὴν καν. καὶ τὰ σχόλια σελ. 229 τοῦ Δ'. Τόμου

ἄρας εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς νόσου συνηλάθησαν, ὥστε ἐμπνεῖν μὲν εἰσέτι, ἀναισθητεῖν δὲ, καὶ μὴδὲ λαβεῖν, μὴδὲ φαγεῖν δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ προσενηνεγμένον ὑπ' ἀναισθησίας, ἢ καὶ ἄλλως πως παραπτύειν· ἀνάγκη τὸν παρατυχόντα ἐν καιροῖς τοιούτοις ἱερέα μὴ ἀπροθύμως διατεθῆναι, ἀλλὰ βουλῆς γενέσθαι, δι' ἧς καὶ τοῖς ἀγίοις δώροις τὸ σεβάσμιον διαφυλαχθήσεται, καὶ τῷ κάμνοντι τὸ ἀσφαλὲς περιποιηθήσεται, μὴ ἀμοίρῳ πάντῃ τοῦ τοιούτου ἐφοδίου τῶν ὧδε μεθισταμένῳ. Ἔσται τοῦτο, εἰ τὰ τε χεῖλη καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ λεπτὸν εἰσέτι ἐμπνέοντος, καὶ μὴ ἀπονεκρωθέντος τέλεον, διὰ τῆς ἐπαφῆς καὶ ἐπιχρίσεως τῶν πανιέρων ἀγιασμάτων ἐπισφραγισθήσονται· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰ πρὸς τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ἢ μετάδοσις τούτων συμμετρηθήσεται· οὕτω γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ ἀμφοτέροις ἀμφοτέρα περιφυλαχθήσεται, καὶ τοῖς ἀγίοις τὸ σεβάσμιον, ἐκ τοῦ μὴ τὸν κάμνοντα, ἐξ ὧν εἴρηται, ἀποβλεῖν αὐτά. Οὕτω γὰρ καὶ τῷ κανόνι ἔσται τὸ ἀδιάπτωτον· ὅς οὐ τοῖς μικρὸν ἔτι ἐμπνέουσιν ἀπέρισκε τὴν μετάληψιν, ἀλλὰ τοῖς νεκροῖς σώμασι· τὰ γὰρ νεκρά, φησί, σώματα οὐδὲ λαβεῖν, οὐδὲ φαγεῖν δύναται· νεκρά δὲ, ὧν ἤδη ἀπέπτῃ ἡ ψυχὴ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΕΙΣΑΚΤΩ ΓΥΝΑΙΚΙ

Συνοικοῦντος ἕως θανάτου αὐτοῦ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ τοιοῦτον τὸ ἐρώτημα, εἰ δεῖ τῷ μέχρις ἐσχάτης ἐκπνοῆς συνεισάκτω γυναικὶ συμφθειρομένῳ μεταδιδόναι τῶν θείων ἀγιασμάτων, ἢ μὴ, διὰ τὸ καταληφθῆναι τοῦτον ὑπὸ τοῦ ἐκθεριστοῦ θανάτου ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀμαρτίᾳ. Ἡ μὲν οὖν ἐρώτησις τοιαύτη· τίς δὲ ὁ περὶ τούτου λόγος ἡμῶν; Εἰ μὲν ὁ πρὸς αὐταῖς ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς γενόμενος, εἰς συναίσθησιν ἐλθὼν τοῦ ἀπαραλογίστου λογοθεσίου, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, ἐθριάμβευσέ τε τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ἐπηγγείλατο, εἰ παλινζωῖας τεύξεται, μηκέτι πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ὑποστρέψαι, καὶ μετὰ συντριβῆς καρδιακῆς θερμότερον ἐξελιπάρησε τοῦ Δεσποτικοῦ σώματός τε καὶ αἵματος ἀξιωθῆναι, ἀξιωθήτω τούτου, πίστει τῆς παρὰ Θεοῦ φιλανθρωπίας· τοῦτο γὰρ οἶμαι

καὶ τὸν ἱγ'. κανόνα' τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων Πατέρων πρὸς τῷ τέλει ἐπισημῆσθαι, ἐν τῷ φάναι· Καθόλου δὲ καὶ περὶ παντὸς οὐτινοσοῦν ἐξοδεύοντος, αἰτοῦντος τὸ μετασχεῖν εὐχαριστίας, ὃ ἐπίσκοπος μετὰ δοκιμασίας μεταδιδότω τῆς προσφορᾶς. Εἰ δ' οὐδὲν τοιοῦτον οὐδ' ἐν καιρῷ τοιούτῳ ἐπεδείξατο, ὅπερ ἀπείη, ὃ μὲν ἐπὶ τούτῳ προσκεκλημένος ἱερεὺς πόρρω ἀφιστάσθω, μνημονεύων τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις λέγοντος· Μὴ ῥίπτετε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλετε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων (1)· καὶ προσέτι τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου, κοινωνεῖν ἀλλοτρίοις ἀμαρτήμασιν ἀπαγορεύοντος (2)· ὃ δὲ τὴν τοιαύτην καταδίκην καταψηφισθεὶς, ἐαυτὸν αἰτιάσθω· εἴρηται γὰρ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τινος τῶν Προφητῶν· Ἐν ᾧ εὐρῶ σε, ἐν τούτῳ δὴ καὶ κρινῶ σε· εὐρηται δὲ οὗτος ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀμαρτίᾳ. Καὶ μή μοί τις τὸν τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, τοῦ ἐν θαύμασι περιβοήτου, κανόνα προσερρέτω, ὃς τοῖς ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῆς ἰδίας ζωῆς ἀκοινωνησίαν κατακριθεῖσιν, ἐν καιρῷ τῆς ἐξόδου κοινωνίας μετασχεῖν φιλανθρωπῶς ἐφήσιν (3)· οὐ γὰρ περὶ τῶν ἀμετανοήτων εἴρηκεν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀποστάντων μὲν ἤδη τῆς ἀμαρτίας, ἐξιλεοῦσθαι δὲ τὸν Θεὸν διὰ τῆς μακρᾶς ταύτης μετανοίας κατακριθέντων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, Εἰ ΔΕΙ ΤΟΝ ΕΠΕΙΣΑΚΤΩ

Γυναικὶ συνοικοῦντα, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, εἰς διγάμου, ἢ τριγάμου βαθμὸν δέχεσθαι.

ἩΡΩΤΗΣΑΣ πρὸς τούτοις, πῶς δεῖ καλεῖν τὸν μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς ἐκ πρώτου γάμου συναφθείσης αὐτῷ συνεισάκτω συνοικοῦντα, καὶ ταύτη συμμολυνόμενον· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τοῦ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς ἐκ δευτέρου ἐπὶ συνείσακτον ἀποκλίναντος· καὶ εἰ τὸν μὲν, δίγαμον, τὸν δὲ, τρίγαμον, ἢ πόρνους ἀπλῶς. Καί σου θαυμάζω τὴν σύνεσιν, ὅπως περὶ τῶν οὕτω πρόδηλον ἐχόντων τὴν διαφορὰν, ὡς περὶ ἀδιαφόρων, ἐρωτᾶν προήχθης· ὅτι πολλή τις ἡ τῶν διγάμων πρὸς τοὺς πόρνους διαφορὰ, καὶ τούτων αὐθις πρὸς ἐκείνους· ὅπερ ἅπασι πρόδηλον, καὶ μάλι-

(1) Ματθ. Ζ', 5. — (2) ἁ. Τιμόθ. Ε', 22. — (3) Γρηγ. Νύσσης καν. Β'.

στα τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσι τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου, ὃς τὴν μὲν διγαμίαν οἰκονομικῶς παραχωρῶν εὕρηται, τὴν πορνείαν δὲ οὐδαμῶς· ᾧ δὴ στοιχῶν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, οὕτω πῶς φησιν ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσιν αὐτοῦ· Ἡ ἐν χηρεία ἐξουσίαν ἑαυτῆς ἔχουσα συνοικεῖν, ἀνέγκλητός ἐστι, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρᾳ ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ (1) τοῦτο δὲ προσέθηκε, τὰς πορνικὰς κωλύων συμπαθείας καὶ συναφείας, ὁποῖαι δὴ καὶ αἱ τῶν συνεισάκτων. Καὶ ἡ μὲν διγαμία εὐχῆς ἀξιοῦται, ἡ πορνεία δὲ οὐδαμοῦ· ἡ γὰρ ἂν οὐ πορνεία ᾖ. Καὶ ἡ μὲν πορνεία, καθὼς φησιν ὁ μέγας Βασίλειος, οὔτε γάμος ἐστίν, οὔτε γάμου ἀρχή (2)· ἡ δὲ διγαμία, ὅτι γάμος, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος φανερόν. Καὶ οἱ μὲν δίγαμοι, ἐπὶ δυσὶν ἔτεσι σχολάσαντες τῆς κοινωνίας, μετὰ τὴν τούτων συμπλήρωσιν ἀξιοῦνται αὐτῆς· οἱ δὲ πόρνοι, παυσάμενοι μὲν τῆς πορνείας, ἐφ' ὅλοις ἐπτὰ ἔτεσιν ἀκοινωνησίαν κατακρίνονται, μεθ' ἧ δὴ δέχονται εἰς κοινωνίαν· μὴ παυσάμενοι δὲ, αὐτοὶ καθ' ἑαυτῶν τὴν τῆς ἀκοινωνησίας ψῆφον ἐκφέρουσι. Καὶ ταῦτα περὶ διαφορᾶς διγάμων τε καὶ πόρνων, μεθ' ὧν δὴ τάττονται καὶ οἱ συνεισάκτορες συνοικοῦντες.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΕΙ ΜΕΙΖΟΣΙΝ ΕΠΙΤΙΜΙΟΙΣ

Ἐπιτιμῶνται οἱ πορνεύοντες τῶν τριγάμων.

ΕΠΙ δὲ καὶ ἡ τριγαμία πρὸς τὴν πορνείαν, καὶ οἱ τριγαμοῦντες πρὸς τοὺς πόρνους διενηνόχασιν καὶ δῆλον ἐκ τῶνδε. Οἱ μὲν γὰρ καὶ μετ' ἐκρύψεως, καὶ παρὰ τὴν κανονικὴν ἀκρίβειαν, εὐχῆς γοῦν ἠξιώθησαν· οἱ δὲ, οἱ πόρνοι δηλαδὴ, οὐδαμῶς. Καὶ οἱ μὲν, πενταετίας ἀφορισμὸν οὐκ ἀπὸ κανόνος (ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος) (3), ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν προειληφόντων ἀκολουθίας ὑπενεγκόντες, εἶτα καρπὸν ἐπιδειξάμενοι μετανοίας, εἰς τὸν τῆς κοινωνίας τόπον ἀποκαθίστανται· οἱ δὲ πορνεύοντες, ἀφιστάμενοι μὲν τῆς πορνείας, ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει αὐτῆς ἀξιοῦνται μὴ ἀφιστάμενοι δὲ, οὐδαμῶς. Συλλογίζου οὖν τὰς διαφορὰς ταύτας,

(1) Βασιλικ. καν. ΜΑ. — ἄ. Κεφ Ζ', 39. — (2) Βασιλ. καν. Κς'. — (3) Καν. δ'. ν'. καὶ π'.

καὶ οὐκ ἀπορήσεις· οἶον, εἰ πόρνος, ἢ τρίγαμος ὁ μετὰ τὴν διγαμίαν εὐχῆς ἄνευ γυναικί τινι συμφθειρόμενος ὄπως. δὲ πάλιν τὰ τῶν τριγάμων οἰκονομεῖται, τῷ τῆς ἐνώσεως τόμῳ (1) ἐντυχῶν μαθήσει σαφέστατα· οὐ σχολὴ γὰρ ἡμῖν ταῖς ἐκεῖσε διαστίξεις διατρίβειν.

—
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΝΟΟΥΝΤΟΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΥ ΥΙΟΝ
πορνεύοντα.

ΠΕΡΙ δὲ τοῦ, εἰ χρὴ τοὺς ἱερεῖς τὰς τῶν πατέρων ἐκείνων δέχεσθαι προσφοράς, ὧν εἰδήσει οἱ ὑπεξούσιοι παῖδες πορνεύουσιν, ἢ μὴ, (τοῦτο γὰρ σοι τέταρτον ἐρώτημα,) φημί, ὡς εἰ δεῖ τὰς τῶν πορνευόντων καὶ μὴ ἀφισταμένων τῆς πορνείας προσίεσθαι, δεῖ πάντως καὶ τὰς τῶν πατέρων, ὧν προτροπῇ οἱ παῖδες πορνεύουσι· τὸ γὰρ εἰδότας μὴ κωλύειν, ἀλλὰ σιγᾶν, προτρέπειν ἄντικρυς ἐστίν· εἰ δ' οὐκ ἐκεῖνο, πῶς τοῦτο; Ἀλλὰ μὴν τὰς τῶν πορνευόντων οὐ προσίεσθαι δεῖ· οὐκ ἄρα οὐδὲ τὰς τῶν κοινωνούντων αὐτοῖς· ὅτι δὲ κοινωνὸς ὁ πατήρ, φανερόν· εἰς τοῦτο γὰρ φέρει τὸ, Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ· καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις (2)· καὶ ἐν τῷ ο.α. κανόνι τοῦ μεγάλου Βασιλείου, θς λέξουσιν αὐταῖς οὕτω διέξεισιν· Ὁ συνεγνωκῶς ἐκάστῳ τῶν ἀμαρτανόντων, καὶ μὴ ὁμολογήσας, ἀλλ' ἐλεγχθεὶς, ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ, εἰς ὅσον ὁ ἐργάτης τῶν κακῶν ἐπιτετίμηται, καὶ αὐτὸς ἔσται ἐν ἐπιτιμίῳ. Καίτοι ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ ἐν εἰδήσει τοῦ πατρὸς πορνεύοντος υἱοῦ καὶ πλέον τι θεωρεῖται, ἢ ἐφ' ὧν εἴρηται· τοσοῦτον γὰρ οἱ παῖδες ὑπὸ τῶν πατέρων ἐξουσιάζονται, ὥστε οὐδὲ νομίμῳ γυναικί συνάπτεσθαι ἄνευ τῆς ἐκείνων συναινέσεως δύνασθαι· οἱ γὰρ ἄνευ τῶν κρατούντων γάμοι (ὡς φησιν αὐθις ὁ μέγας οὗτος ἐν τῷ μ.β'. κανόνι αὐτοῦ) πορνεϊαί εἰσιν· οὔτε οὖν τοῦ πατρὸς ζῶντος, οὔτε τοῦ δεσπότου, οἱ συνιόντες, ἀνεύθουνοι· αἱ γὰρ συνθήκαι τῶν ὑπεξουσιῶν οὐδὲν ἔχουσι βέβαιον (3). Εἰ οὖν ταῦθ' οὕτως ἔχει, τίς ὁ τὸν πατέρα τούτων τοῦ τῶν πόρνων ἐξαιρησόμενος ἐπιτιμίου; Ἔσται οὖν καὶ οὗτος ὁμοίως τῷ υἱῷ ἀφωρισμένος, ὅτι παρὸν κωλύειν, ἢ καὶ

(1) σελ. 3. τοῦ παρόντος τόμου. (2) Ψαλμ. ΜΘ', 18. — (3) Βασ. καν. ΜΑ'.

ἄλλως νομίμως ἐγκαμίζειν, οὐδὲν τούτων πεποίηκε. Πῶς δὲ οὐ παροξυνεῖ μᾶλλον Θεόν, ὁ μὴ ἀναδύων μὲν τῆς ἀμαρτίας, οἴομενος δὲ διὰ τῶν προσφορῶν καὶ δεήσεων ἐξιλεοῦσθαι Θεόν; Ἴσον γὰρ ποιεῖ τοῖς ἀδικοῦσι μὲν καὶ τὰ ἐξ ἀδικιῶν κατέχουσιν, ἀξιοῦσι δὲ τὸν δικαστὴν δώροις ἀφεῖναι τούτοις τὴν κατὰ τῶν ἀδικησάντων ποινήν· πάντως γὰρ παροξυνοῦσιν οἱ τοιοῦτοι μᾶλλον τὸν δικαστὴν, τοιαῦτα ἀξιοῦντες, εἰ μὴ τὴν κλῆσιν διαψεύδεται· καὶ οὗτος Θεὸν, τὸν μὴ ἄλλως, ἢ διὰ μετανοίας τοῖς μετανοοῦσιν ἐπικλινόμενον. Ἀκουέτωσαν οὖν, ὡς μίσθωμα πόρνῆς οὐ μερίζεται ἀγνός. Ἰσχύουσι μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀμαρτανόντων προσφερόμεναι αἱ τῶν δικαίων ὑπὲρ τούτων δεήσεις, ἀλλ' ἐνεργούμεναι, τουτέστι τῶν ὑπὲρ ὧν προσάγονται μετανοούντων, καὶ ὑπαναχωρούντων τῆς ἀμαρτίας· ὧν οὐδὲν ἐνταῦθα ὁρῶ γινόμενον· ὅ,τε πορνέων πορνέυει, καὶ ὁ πατὴρ σιγῶν, καὶ μὴ ἀναχαιτίζων, προτρέπεται.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΔΟΧΩΝ.

Οἱ ἀνάδοχοι (περὶ τούτων γὰρ σοι τὸ πέμπτον ἐρώτημα), εἰ ἀκριθῶς ἤδυσαν τὰ τῷ μεγάλῳ Διονυσίῳ διωρισμένα, καὶ ἤδη τὴν μέριμναν καὶ φυλακὴν ἀπαιτοῦνται περὶ τὸν διὰ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας ἀναγεννώμενον, καὶ ὑπὸ τούτων ἀναδεχόμενον, σχολῇ γ' ἂν πρὸς τὴν τῶν ἀναδόχων λειτουργίαν ἀπήντων, καὶ θερμότερον προσκαλούμενοι. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἴσασιν, ὁρῶμεν δὲ καθ' ἑκάστην καὶ γυναῖκας ἀδιαφόρως τὸ τῶν ἀναδόχων βάρος ὑποδεχομένας, τί κωλύει, κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ταύτῃ συνήθειαν, τοῦ ἀνδρὸς ἀποδημούντος τοῦ τὸ πρωτογενῆς παιδίον τῶνδε τῶν γονέων ἀναδεξαμένου, τὴν ἐκείνου γυναῖκα κληθεῖσαν, τὸ μετ' ἐκεῖνο τούτοις τεχθὲν ἀναδέξασθαι;

Τὸ δὲ περὶ παιδὸς ἕκτον ἐρώτημα, ὡς βραχεῖ φάναι, τοιοῦτόν ἐστιν.

Παιδίον, ἔφη, νόσῳ κρατηθὲν, καὶ ἐγγίσαν ἤδη τῷ θανάτῳ, προήχθη τινὶ τῶν ἱερέων, διὰ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας ἀναγεννηθισόμενον· ὁ δὲ λεπτόν τοῦτο ἰδὼν ἐμπνέον, καὶ φοβηθεὶς μήπως τῶν συνήθων εὐχῶν καὶ ἐφορκισμῶν ἐπαδομένων προαναρπασθῆ μὴ τυχόν τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννήσεως· περιελὼν τὰς εὐχὰς τὰς πρὸ τῆς τελειώσεως ἐπαδομένας καὶ τοὺς ἐφορκισμούς, τελειοῖ τοῦτο διὰ τῆς τριττῆς καταδύσεως, καὶ τῆς

ἰσαριθμοῦ ἐπικλήσεως τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; Ῥώννυται τὸ παιδίον, τῆς νόσου δραπετευσάσης. Πρόσεισιν αὖθις ὁ ἱερεὺς, τοὺς ἐφορκισμοὺς, οὓς παραλέλοιπε, καὶ τὰς εὐχὰς ἀναπληρώσων. Λοιπὸν ἐζήτησας μαθεῖν, εἰ ἔξεστι τοῦτο ποιεῖν, ἢ μὴ. Καὶ δοκεῖ μοι, ὅτι οὐ δεῖ μετὰ τὴν τελείωσιν τὰ πρὸ τῆς τελειώσεως προσάδεσθαι τῷ ἤδη τετελειωμένῳ διὰ τῆς τριττῆς καταδύσεως, καὶ τῆς ἐπικλήσεως τῶν τριῶν προσώπων, ἐν οἷς ἡ τελείωσις· οὐδαμοῦ γὰρ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἱερῶν κανόνων τοιοῦτόν τι εὑρίσκομεν διωρισμένον. Καὶ ὁ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ δὲ συνεληθόντων θεοφόρων Πατέρων μ.ζ'. κανὼν, περὶ τῶν περιστατικῶς ἐν νόσοις βαπτιζομένων διεξιῶν, οὐδενὸς τούτων ἐμνημόνευσεν, οὐ τοῦ εὐλογεῖν, οὐ τοῦ ἐφορκίζειν μετὰ τὸ βάπτισμα· μόνον δὲ τοῦ δεῖν τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, τὸν ὑπὸ τῆς νόσου κωλυθέντα προτοῦ ταύτην ἐκμαθεῖν· φησὶ γὰρ, ὅτι δεῖ τοὺς ἐν νόσῳ βαπτισθέντας, ἢτοι ἀναστάντας, ἐκμανθάνειν τὴν πίστιν, καὶ γινώσκειν, ὅτι θείας δωρεᾶς ἠξιώθησαν.

Ἐβδόμον καὶ τελευταῖον ἐρώτημα τοιοῦτόν τι προβέβληκας. Κόρη τις, πέμπτον ἄγουσα ἔτος τῆς ἐν ἀνηθότητι ἡλικίας, μνηστεύεται τινὶ ἀνδρὶ· ὅς, καλῶς ποιῶν, διὰ τὴν τῆς μνηστευθείσης ἀνηθότητα ἀφίσταται αὐτῆς. Ἢ δὲ καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐβδόμῳ χρόνῳ τῆς ἡλικίας αὐτῆς μνηστεύεται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ὅς δὴ πάλιν τὰ ἴσα τῷ προτέρῳ φρονήσας ἀπορρήγνυται αὐτῆς. Εἶτα τίς; Τρισκαιδέκατον ἐλεύνουσα χρόνον θούλεται νομίμως ἀνδρὶ ἐτέρῳ συναφθῆναί τε καὶ ἱερολογηθῆναι. Ταῦτα διηγηματικῶς ἐκθεῖς, ἐζήτεῖς μαθεῖν, εἰ κεκώλυται, ἢ μὴ κεκώλυται. Καὶ λέγομεν, μὴ κεκωλύσθαι ταύτην, διὰ τε τὸ παρ' ἡλικίαν μνηστευθῆναι, καὶ μὴ συναριθμεῖσθαι ὅλως τὰς τοιαύτας μνηστείας ταῖς ἐγνωσμέναις τῇ νεαρᾷ νομοθεσίᾳ μνηστείαις(1)· καὶ προσέτι δὲ, διὰ τὸ τοὺς προηγησαμένους μνηστῆρας (εἴ γε μνηστῆρας δεῖ καλεῖν, τοὺς τὴν κλῆσιν διαψευσαμένους διὰ τὸ ἔκθεσμον,) δικαίως ἤδη διασηῆναι αὐτῆς. Καὶ τοι, εἰ καὶ τις ἐκείνων τῆς μνηστείας ἀντεποιεῖτο, ἰκανὸν τῇ κόρῃ βοήθημα πρὸς ἀθέτησιν ἐκείνου, τὸ μὴ δοκεῖν συναινεῖν, διὰ τὴν ἀνηθότητα.

(1) Βλέπε Νεαρὰν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ σελ. 286 τοῦ παρόντος Τόμου.

ΝΙΚΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ,

Γεινόμεναι παρά διαφόρων ἀρχιερέων πρὸς τὸν χαρτοφύλακα κύριον Νικήταν (1), τὸν γενοῦντα ἀρχιεπίσκοπον τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Ἐρώτησις πρώτη.

ΔΙΑΚΟΝΟΣ ὄφφικιάλιος κατηγορηθεὶς, ὅτι προέδωκέ τι ἀκίνητον τῆς Ἐκκλησίας, ἐπετιμήθη παρά τοῦ μητροπολίτου· ἐτελεύτησεν ὁ μητροπολίτης, ἦλθεν ὁ ἕτερος, καὶ εἶασε τοῦτον ἐπιτετιμημένον· καὶ ἐρωτῶ, εἰ δυνατόν ἐστι τοῦτον λυθῆναι παρ' ἡμῶν τοῦ ἐπιτιμίου.

Ἐρώτησις δευτέρα.

Κληρικὸς λαβὼν γυναῖκα, καὶ μνηστευσάμενος αὐτήν, καὶ τὰς εὐχὰς τῆς μνηστείας δεξάμενος, συνεγένετο ταύτῃ· εἶτα ἐχειροτονήθη ἱερεὺς, ἐλπίζων ὅτι αἱ εὐχαὶ τῆς μνηστείας ἀρκοῦσιν εἰς γάμον, ἀγνοοῦντος καὶ τοῦ ἀρχιερέως, ὅτι οὐκ ἐγένετο τέλειος γάμος· μετὰ τοῦτο ἔλαβε καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ γάμου· καὶ ἐρωτῶ εἰ ὀφείλει ἱερουργεῖν, ἢ ἐκστῆναι τῆς ἱεουργίας, ἢ ἐπιτιμηθῆναι πρὸς καιρόν.

Ἐρώτησις τρίτη.

Ὁ δευτερογαμήσας δεποτάτος εἰ ὀφείλει ἐν τῷ καιρῷ τῆς εισόδου συνεισοδεῦν τῷ ἀρχιερεῖ.

Ἀπόκρισις πρώτη.

Ὁ κατηγορηθεὶς, εἴτε καὶ ἀπλῶς, εἴτε καὶ κατὰ νόμους διαβληθεὶς ἐπὶ τῇ τοῦ κτήματος τῆς Ἐκκλησίας προδοσίᾳ, οὐ μὲν τοι καὶ ἐλεγχθεὶς, εἰ καὶ εἰάθη ἐπιτετιμημένον, τοῦ ἐπιτιμήσαντος αὐτὸν διὰ τὴν τοιαύτην κατηγορίαν τελευτήσαντος, καὶ παρὰ τῶν μετ' αὐτὸν δύο ἀρχιερέων καὶ ἔτι ἐπιτετιμημένον μέχρι

(1) Νικήτας ὁ χαρτοφύλαξ, πρότερον μὲν ἐπίσκοπος Μαρωνίας, εἶτα δὲ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἔζη ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Ἀγαπητοῦ, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 16. ἑκατονταετηρίδος.

τοῦ νῦν ὅμως ἐὰν οὐδεὶς ἐλέγχῃ αὐτὸν οὐδὲ νῦν, οὔτε αὐτὸς ὁμολογῇ τὴν προδοσίαν, δύναται λυθῆναι παρὰ τοῦ νῦν ἀρχιερέως αὐτοῦ, καὶ εἶναι ἐν τῇ οἰκείᾳ ἐνεργείᾳ, καὶ ἐνεργεῖν καὶ τὰ τοῦ ὄφικίου αὐτοῦ.

Ἀπόκρισις δευτέρα.

Ὁ δὲ τῇ οἰκείᾳ μνηστῇ πρὸ τῆς τοῦ γάμου ἱερολογίας κληρικὸς συναφθεὶς, εἰ καὶ μὴ ὡς κλεψιγαμῆσας λογίζεται, διὰ τὸ νομίζειν ὅτι ἀρκεῖ αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς μνηστῆς συνάφειαν ἢ τῆς μνηστείας συνάφεια· ἀλλ' ὅτι ἠγνόησεν ὅλως ἄπερ αὐτὸν οὐκ ἔχρην ἀγνοεῖν, διὰ τοῦτο προκριματίζεται, καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν καὶ τὴν ἱερολογίαν τοῦ γάμου ἐδέξατο· δύο γὰρ ἠγνόησεν, ὅτι οὐκ ἀρκεῖ αὐτῷ μόνῃ ἢ εὐχῇ τῆς μνηστείας πρὸς τὴν συνάφειαν· καὶ ὅτι μετὰ τὴν χειροτονίαν οὐδεὶς ἱερολογεῖται μετὰ γυναικός· εἶπω δὲ καὶ τρίτον, ὅτι οὐδεὶς τῇ μνηστῇ συναφθεὶς πρὸ τοῦ γάμου, χειροτονίας ἀξιοῦται.

Ἀπόκρισις τρίτη.

Ὁ μέντοι δευτερογαμῆσας δεποτάτος, φυλάξας, οἶμαι, τὸ τοῦ διγάμου πρότερον ἐπιτίμιον, ὅπερ αὐτῷ κανονικῶς ἐπιτίθεται, ἤγουν ἓνα ἐνιαυτὸν, εἴτε δύο γενόμενος ἀκοινώνητος, ὡς ἂν αὐτὸς δοκιμάσῃς, μετὰ τοῦτο πάλιν φιλανθρώπως ἀποκαταστήσεται εἰς τὴν τοῦ δεποτάτου ἐνεργείαν.

Ἐρώτησις.

Δωρηθέντος τινὶ μοναστηρίου παρὰ τινος τῶν πρὸ ἐμοῦ μητροπολιτῶν, ἐγένετο ἐπὶ τῷ μοναστηρίῳ καὶ κτήματος ἐπίδοσις τῇ ὑπ' ἐμὲ μητροπόλει διαφέροντος· εἰ οὖν δύναται τοῦτο γίνεσθαι, καὶ τὰ τῶν μητροπόλεων ἐπιδίδοσθαι τοῖς μοναστηρίοις κτήματα, ὀνόμασι μόνον κεκλημένοις, οὐ πράγμασιν.

Ἀπόκρισις.

Ἡ τοῦ κτήματος τῆς μητροπόλεως πρὸς μοναστήριον ἐπίδοσις, καὶν ὑπὸ τὴν μητρόπολιν δεσποτικῶς ὑπάρχη τὸ μοναστήριον, καὶν ὡς ἐνδιαίτημα ἢ τοῦ μητροπολίτου, καὶν ὅλως ἀδώρητον, καὶν τὰ τῶν προσόδων εἰς τὴν μητρόπολιν εἰσοδιάζεται (οἷα πολλάκις γίνεται), τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἀνεπίγνωστός ἐστι καὶ ἀνεπίδεκτος· πολλῷ δὲ πλέον, ἐὰν οὐδὲν τούτων ἢ ἐκποίησις

γάρ φανερά, ἢ μάτην καὶ ἀλογίστως ἀπὸ τῆς μητροπόλεως εἰς τὸ μοναστήριον τὸ κτῆμα μετατιθέμενον φαίνεται· τὸ δὲ μάταιον, οὐκ ἔλλογον, οὐδὲ ἔννομον· ἐκάστου γάρ μοναστηρίου διοίκησης ἰδιάζουσά ἐστι, καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ σύστασιν ὁρῶσα· ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς μητροπόλεως, ἰδιάζουσα· εἰ μὴ ἐκ συνοδικῆς οἰκονομίας πρὸς τὸ λυσιτελὲς τῆς Ἐκκλησίας τοιοῦτόν τι δέδοται. Καὶ ἐκποίησις δὲ ἄνευ συνοδικῆς διαγνώσεως οὐ συγκεχώρηται γίνεσθαι.

Ἑρώτησις.

Εἴ τις ἱερωμένος, ἢ καὶ λαϊκὸς φωραθείη κατὰ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἢ καὶ ἄρχοντος, ἢ καὶ ἰδιώτου ἀπλῶς καὶ τοῦ τυχόντος ἀνθρώπου, σταυροὺς ἐν χάρτῃ οἰκειοχείρως ποιῶν, ἢ καὶ συσκευὰς κατ' αὐτῶν, ἢ καὶ λαοσυναξίας ἐκμελετῶν, τίτι ἄρα ἐπιτιμίῳ ὑπόκειται;

Ἀπόκρισις.

Οἱ τοιοῦτόν τι διαπράττοντες, καθὼς οἶδας καὶ αὐτὸς, θεοφιλέστατε, καὶ παρὰ τῶν ἔξω νόμων τιμωροῦνται, ὡς ὑπεύθυνοι τῷ τῆς συνωμοσίας καὶ φατρίας ἐγκλήματι· πολλῶν δὲ πλεον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας εὐθύνονται, κατὰ τὸν ιη'. τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου κανόνα· καὶ εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, ἐκπίπτουσι τοῦ οἰκείου βαθμοῦ, κατὰ τὸν λδ'. τῆς ἐν τῷ Τρούλῳ· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται· ἐν οἷς γὰρ οἱ κληρικοὶ καθαιροῦνται, οἱ λαϊκοὶ ἀφορίζονται.

Ἑρώτησις.

Εἴ τις ἱερωμένος, ἢ καὶ λαϊκὸς, φωραθείη ἐπαιδὸς, ἢ καὶ φαρμακὸς, ἢ καὶ τριοδεύων, ποίῳ ἐπιτιμίῳ ὑποπεσεῖται;

Ἀπόκρισις.

Καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς ἐθνικῆς εἰσι συνηθείας, οὐ τῆς χριστιανικῆς πολιτείας, οὔτε μὲν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· ὅθεν ὁ τούτοις ἄλως τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ κακοτεχνήμασιν, εἰ μὲν κληρικὸς ἐστι, καθαιρεῖται, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπορρίπτεται, κατὰ τὸν λς'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανόνα· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λαϊκὸς ἐκβάλλεται τῆς Ἐκκλησίας τελείως· μετανοοῦντες δὲ, οἰκονομοῦνται δι' ἑξαετίας, ἢ πενταετίας· τρία μὲν ἔτη ὑποπίπτοντες, καὶ τὰ λοιπὰ συνευχόμενοι μόνον, χωρὶς προσ-

φορᾶς, κατὰ τὸν κδ' τῆς ἐν Ἀγκύρα. Οὕτω δὲ μετανοήσαντες γνησίως, ἢ ὡς ἂν ὁ ἀρχιερεὺς συνορᾷ πρὸς τὴν μετάνοιαν αὐτῶν (ἔχει γὰρ ἐξουσίαν καὶ μειοῦν τὸν καιρὸν), τῆς θείας καταξιοῦνται μεταλήψεως.

Ἐρώτησις.

Εἴ τις ἱερωμένος παραδυναστεύειν τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι σπεύδει, κἀντεῦθεν προσαγγέλλει τινὰ κατὰ τινων, καὶ τὸν ἄρχοντα κατ' ἐκείνων διανιστᾷ, τί κανονικῶς ὁ τοιοῦτος πείσεται ;

Ἀπόκρισις.

Ὁ ἱερωμένος τῷ ἱερῷ προσεδρεύειν ὀφείλει, καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς θηρησίαις ἐνασχολεῖσθαι, καὶ οὐ παραδυναστεύειν κοσμικαῖς ἐξουσίαις καὶ ἄρχουσιν· ἐκ δὲ τῆς νομίμου προσαγγελίας οὐ θλάπτεται, εἴ ποτε τοῦτο ποιήσῃ, εἰ μὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ προσαγγελία, ἢ ψευδῆς καὶ συκοφαντικῆ· τότε γὰρ ἢ ὡς ἀσεβῆς, ἢ ὡς συκοφάντης καταγινώσκειται ἐλεγχθεὶς· δηλαὶ δὲ εἰσὶν αἱ κανονικαὶ τῶν τοιούτων τιμωρίαι.

Ἐρώτησις.

Εἴ τις ἱερωμένος παρὰ τὸ προσῆκον ἀμφιέννυται ἔνδυμα, καὶ κοσμικὰ περιβαλλόμενος φωραθῆ, καὶ ράβδοφορῶν, ἢ καὶ νυκτοπορῶν, πῶς οὗτος κανονικῶς συσταλήσεται ;

Ἀπόκρισις.

Τὸ ἀμφιέννυσθαι ἀκατάλληλα τῷ οἰκείῳ σχήματι, καὶ ράβδοφορεῖν, καὶ νυκτοπορεῖν, ὅσον μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, οὐκ ἐπαινετόν ἐστίν· οὐδὲν γὰρ ἀγαθὸν ὑποβάλλει νοεῖν κατὰ τοῦ οὕτω πράττοντος· μετὰ παραγγελίαν γὰρ ὁ τοῦτο ποιῶν καθαιρεθήσεται πάντως, εἰ μὴ δι' ἀνάγκην τινὰ, ἢ περίστασιν, ἢ πενίαν, ἢ ἄλλην τινὰ εὐλογον, ἢ καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου ἀγριότητα, καὶ ἀκαταστασίαν, καὶ βαρβαρότητα, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ ἢ ἐτέρου τινός, οὐ πρὸς ψυχικὴν βλάβην· τότε γὰρ συγγνωσθήσεται, ὡς μὴ ἀρνούμενος τὸ ἐπάγγελμα, μηδὲ καταφρονητικῶς ἔχων πρὸς τὸ σχῆμα, μηδέ τισιν ἐτέροις ἐπιτιθέμενος.

(TOM E')

Ἑρώτησις.

Εἴ τις ἱερωμένος συμμιγῆ λαὸν διανίστησιν ἢ κατὰ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἢ κατὰ τινος ἑτέρου ἀπλῶς, καὶ ὀχλοποιεῖ, καὶ ἐκμελετᾷ κατ' αὐτοῦ, τί ὀφείλει οὗτος πείσεσθαι ἀπὸ κανόνος;

Ἀπόκρισις.

Ἡ πρὸς τὴν πρώτην σου ἐρώτησιν ἀπόκρισις ἀρκέσει καὶ πρὸς τὴν νῦν, καὶ οὐ χρεῖα λόγων πολλῶν.

Ἑρώτησις.

Εἴ τις ἱερωμένος ἐκδιδαχθῆ τὰ κατὰ κανόνας πάντα, ὡς δεῖ διαπράττεσθαι, τὰ δὲ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν καὶ παράδοσιν ἀποστρέφεται· ὁ δὲ ἢ οὐδαμῶς, ἢ πρὸς καιρὸν πεισθεὶς, πάλιν παρὰ καιρὸν πρὸς τὰ παράλογα αὐτοῦ ἤθη ὑποστρέφει, καὶ παρὰ κανόνας, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἀλλοκότοις ἔθεσι καὶ τοῖς δοκοῦσιν αὐτῷ χρῆται, τίνι ἐπιτιμίᾳ κανονικῶς ὑποκείσεται;

Ἀπόκρισις.

Τὸ παρὰ τοὺς θεῖους κανόνας γινόμενον καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἢ διορθωτέον ἐστίν, ἢ τελείως καταγνωστέον· καὶ τῷ παραβαίνοντι ἀπὸ τοῦ προσφόρου κανόνος τὸ ἐπιτίμιον ὄρισταί.

Ἑρώτησις.

Εἴ τις ἱερεὺς μὴ κατὰ δωρεὰν τὴν δωρεὰν τῶν μυστηρίων τοῖς μεταλαμβάνουσι δίδωσιν, ὅπως ἐπιτιμηθήσεται οὗτος;

Ἀπόκρισις.

Ὁ τοιοῦτος, κατὰ φιλάνθρωπον λόγον, μετὰ μίαν καὶ δευτέραν παραγγελίαν μένων ἀδιόρθωτος, ἀφορισθήσεται· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα λυθεὶς τοῦ ἀφορισμοῦ, ἐπιμένων πιπράσκει τὴν ἄπρατον σφάνιον δωρεὰν, καθαιρεθήσεται· δωρεὰ γὰρ ἢ τοῦ Θεοῦ δωρεὰ, οὐχὶ ὄνιον. Ἐκ προαιρέσεως δὲ εἴ τις αὐτῷ προσφέρει εἰς παρηγορίαν τυχὸν τῆς πενίας, ἢ τιμῆς ἕνεκεν, ἢ κατὰ τρόπον φιλοτιμίας, τοῦτον λαμβάνειν καὶ ὑπερεύχεσθαι τοῦ προσεγγεγόντος, οὐ κεκώλυται.

Ἐρώτησις.

Εἴ τις ἱερεὺς ἄλατα εὐλογῶν, ἢ καὶ προβάτοις εὐχὰς διδοὺς καὶ βουσὶν εὐρεθῆ, καὶ τὰ στηθύνια τούτων, καὶ τὰ δέρματα ἀναλαμβάνομενος, ἢ καὶ περιστερὰς ἐν τοῖς τάφοις τῶν τεθνεώτων καὶ τοῖς μνημοσύνοις αὐτῶν σφαγιάζων, τίνι ἐπιτιμίῳ ὑπόκειται; Εἰ ἔξεστι δὲ αὐτῷ καὶ συμποσιάζειν ἐν τοῖς μνημοσύνοις, καὶ ἐν ταῖς ἐορτασίμοις ἡμέραις, καὶ ἐν τοῖς γάμοις, μετὰ τῶν συμποσιάζόντων λαϊκῶν, πρὸς ταῦτα ἐν τῷ τέως ἀποκριθέντι ἔχει καλῶς.

Ἀπόκρισις.

Τὸ εἰς τὰς Ἐκκλησίας προσφέρειν ζῶα καὶ πρόβατα, καὶ σφαγιάζεσθαι παρὰ τῶν ἱερέων, καὶ οἶον ἀφαιρέματα τούτων λαμβάνειν κατὰ τὸ παλαιὸν τὰ στηθύνια καὶ τὰ δέρματα, καὶ τὸ περιστερὰς ἐν τοῖς τάφοις τῶν τεθνεώτων θύειν, Ἰουδαϊκὸν ἀντικρὺς ἐστὶ, καὶ Ἑλληνικὸν, καὶ ἄξιον ἐπιτιμῆσεως καὶ διορθώσεως· τὸ δὲ εὐλογιῶν ἀξιοῦν τὰ ἄλατα, καὶ τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς βόας, πρὸς ὠφέλειαν τῶν μεταλαμβάνόντων, καὶ ὑγίαν αὐτῶν τε καὶ τῶν ζώων, οὐδὲν ἔχει ἄτοπον, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ πίστεώς ἐστὶ τοῦτο. Καὶ τὸ τὰ ζῶα δὲ τοῖς ἱερεῦσι παρὰ τῶν ἄλλων προσφέρεισθαι, εἴτε ζῶντα, εἴτε καὶ ἐσφαγμένα, κατὰ τιμὴν τινα καὶ ἀφοσίωσιν, οὐ παράλογόν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ εὐσεβές· πλὴν μὴ εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἢ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐντός· εἰ δὲ τοῦτο, πάντως καὶ τὰ στηθύνια, καὶ τὰ δέρματα προσαγόμενα ἀκαταγνώστως λήψεται καὶ ὁ ἱερεὺς· ὁ γὰρ προσάγων τὸ ὄλον, οὐ κωλύεται μέρος προσάγειν τῷ ἱερεῖ, καὶ μέρος τὸ πιότατον. Καὶ μὴ μοι λέγε, ὅτι τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου τοῦτό ἐστίν· οὐ γὰρ τελείως ὁ νόμος ἀνήρηται, ἀλλ' ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ ὑψηλότερον μετεσκευάσται· αἱ μὲν γὰρ θυσίαι τῶν ζώων ἐπαύθησαν, πρὸς τὸν τότε συγχωρηθεῖσαι καιρόν· αἱ δὲ πρὸς τοὺς ἱερεῖς προσαγωγαὶ οὐ κωλύονται· καὶ τὸ χριστιανικῶς γινόμενον κατὰ τι ἔθος ἐγχώριον, ἢ καὶ ἐκ φιλοτιμίας ἀγροικικῆς, οὐχ ὡς ἰουδαϊκῶς γινόμενον λογισθήσεται. Εἰ δὲ καὶ ἐν τοῖς μνημοσύνοις τῶν τεθνεώτων προσάγονται τοῖς ἱερεῦσι περιστερὰ, ἀντὶ ἀδρότερον ζώων, παρὰ τῶν πενεστέρων εἰς ἀποτροφὴν αὐτοῖς, οὐ κατὰ λόγον θυσίας, οὐδὲ ὥστε σφαγιασθῆναι

ἐπὶ τῶν τάφων, τοῦτο οὐκ ἂν τις κωλύσειε· χρὴ γὰρ τὸν ἱερέα ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης τρέφεσθαι, καὶ τιμᾶσθαι παρὰ τῶν λαϊκῶν, ἄλλως τε πάντως, ὡς ἂν τις δύναιτο, καὶ ταῖς κατὰ δύναμιν προσαγωγαῖς· εἰ μὴ βοῦν δύναιτο προσφέρειν ὀλόκληρον, μέρος ἂν προσενέγκη, ἢ τὸ στηβύνιον, ἢ ἄλλο τι, ἢ δέρμα τυχὸν μόνον· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, περιστερᾶν, ἢ ἄλλην ὄρνιν τινά· οὐ μὴν ἰουδαϊκῶς, ἢ ἑλληνικῶς, ἀλλὰ φιλοθέως καὶ εὐσεβῶς. Ἀλλὰ καὶ τὸ συνδειπνεῖν, καὶ συνεσθίειν, καὶ συμποσιάζειν τοὺς ἱερεῖς τοῖς λαϊκοῖς ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν τοῖς γάμοις εὐλαβῶς καὶ μετὰ σεμνότητος προπεύσης αὐτοῖς, εὐλογοῦντας τὸν Θεόν, ἀκώλυτόν ἐστιν, εἰμὴ ἐκ συμβολῆς (1) ἐστί τὰ συμπόσια, εἰμὴ δευτερογαμούντων εἶεν οἱ γάμοι, εἰμὴ παίγνια τινὰ ἐν τούτοις εἰσάγονται· τὰ γὰρ ἐκ συμβολῆς συμπόσια, κατὰ τὸν νε'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανόνα, κωλύονται. Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ γάμῳ ὁ ἱερεὺς οὐ συνεσθίειν ἐπιτρέπεται· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πρώτοις γάμοις, ἦν ποτε συμποσιάσῃ, καὶ εὐφρανθήσεται, ἕως μέλλουσιν εἰσαχθῆναι, κατὰ τὸν νδ', κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, οἱ θυμελικοὶ, καὶ τὰ παίγνια· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀφορίζεται, καὶ ἐπιτιμᾶται κανονικῶς.

Ἡρώτησας, εὐλαβέστατε, ὅτι Τρύφων τις οὕτω καλούμενος, ἐμνηστεύσατο κόρην, ἀτελῆ τὴν ἡλικίαν οὔσαν· καὶ μήπω ἱερολογίας γενομένης, μηδὲ συναφείας, ἐτελεύτησεν ἡ κόρη· καὶ ἔλαβεν ὁ Τρύφων ἑτέραν γυναῖκα, καὶ τέτοκε θυγατέρα· καὶ ἡ θυγάτηρ αὕτη τοῦ Τρύφωνος συζεύγνυται τῷ πρωτεξαδέλφῳ τῆς κόρης ἐκείνης, ἥτις, προμνηστευθεῖσα τῷ Τρύφωνι, ἐν ἀτελεῖ τῇ ἡλικίᾳ τετελεύτηκε· καὶ ἐζήτησας μαθεῖν, εἰ κωλύεται τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα· καὶ ἰδοῦ, γράφομέν σοι, ὅτι, ἐὰν ἀτελής ἦν ἐκείνη ἡ μνηστὴ, καὶ οὕτω δεκτικὴ γάμου, παράνομος ἦν ἡ μνηστεία, καὶ ἀντ' οὐδενὸς λογισθήσεται· καὶ οὐκέτι κώλυμα οὐδὲν εἰς τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα· καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Τρύφωνος ἀκωλύτως λαμβάνει τὸν πρῶτον ἐκείνης ἐξάδελφον.

(1) Ὅρα Καν. νέ. Λαοδ. καὶ τὴν ἑρμηνείαν Τόμ. Γ'. σελ. 221.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΧΡΙΔΗΝΟΥ (1).

Α'. ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΑ

Περί τιμος γάμου.

Ο ΠΕΤΡΑΚΑΣ ἐγέννησε τὴν Ἀρχόντισσαν, καὶ τὴν Καλὴν, ὁμομητρίους· ἡ Ἀρχόντισσα ἐγέννησε τὴν Ξανθὴν· ἡ Καλὴ ἐγέννησε τὸν Συμεὼν· ἡ Ξανθὴ ἐγέννησε τὴν Σοφίαν· ἔτσοι δύο αὐτάδελφοι ἐξ ἑτέρου γένους ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι, Ἰουλιανὸς καὶ Ἰωαννῶ· ὅστις Ἰουλιανὸς ἀνελάβετο εἰς γυναῖκα Σοφίαν τὴν θυγατέρα τῆς Ξανθῆς· ἀκώλυτόν ἐστι λαβεῖν τὴν Ἰωαννῶ σύνευον Συμεὼν, τὸν υἱὸν τῆς Καλῆς, ἢ οὐ; Ζητῶ τοίνυν γνωρίσαι τοῦτο σαφέστερον παρὰ τῆς σῆς μεγαλειότητος ἐγγράφως.

Πρὸς ταῦτα ἀπόκρισις ἐπήχθη τοιαύτη. Ἐπειδὴ ἀναφαίνεται τὸ ἐρώτημά σου, ὦ θεοφιλέστατε Δυρράχίτα μέγα σακελλάριε, εἰ ἀπολούνται δύο ἀδελφοὶ πρὸς θείαν πρωτεξαδέλφην καὶ ἀνεψιὰν ἐξ ἑτέρου πρωτεξαδέλφου πρὸς ἔννομον γάμον, ἕξεστι τοῦτο γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἄθεσμόν ἐστιν, οὔτε κεκωλυμένον· ἐκεῖνα γὰρ κεκωλυμένα λέγονται, καὶ ἄθεσμα, καὶ παράνομα, ἐν οἷς τὰ τοῦ γένους συγχέονται· τουτέστιν, εἰ θεῖός ἐστι, συνοικήσει [δὲ] τῆς γυναικὸς κινδυνεύει ἀνεψιδὸς λέγεσθαι τῷ λόγῳ τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα συναρμογῆς· καὶ αὖ πάλιν, εἰ γυναικάδελφός ἐστι, καὶ συμβαίνει τυχὸν λέγεσθαι σύγγαμβρος· καὶ ἄλλ' ἄττα· τοιαύτη ἡ σύγχυσις καὶ τὸ ἀπρεπές. Κατὰ γὰρ τὸν θεοφόρον μέγαν Βασίλειον, Ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον ζητοῦμεν ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπές(2)· καὶ ἐτέρωθι ὁ αὐτός· Ἐν οἷς τὰ τοῦ γένους συγχέονται, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος(3). Ὅτι γοῦν οὔτε τις ἀπρέπεια ἐνταῦθα ἀνακύπτει, οὔτε τοῦ

(1) Βασίλειος ὁ Ἀχριδηνός, ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἤκμασε κατὰ τὸ ἔτος 1156, μετασχὼν καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Σωτηρίου τοῦ Παντευγένου γενομένης συνόδου. Σώζεται αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν πάπαν Ἀθριανόν, παρὰ Λεὺγκλαυίῳ Μέρ. ἀ. σελ. 307. (2) ε'. Βασιλικ, ΚΗ, 5. — (3) Βασ. πζ'.

γένους σύγχυσις, (τοῦ γὰρ ἐτέρου μέρους πέμπτος βαθμὸς τοῦ δὲ ἐτέρου δεύτερος, καὶ οὕτως ἑβδόμος ἐξ ἀγχιστείας ὀνομαζόμενος,) ἔνθεσμος ὁ τοιοῦτος γάμος, καὶ ἔννομος, καὶ ἀκώλυτος. Ἀγχιστεία δὲ ἐστὶ, κατὰ τὸν νομοθέτην, οἰκειότης προσώπων ἐκ γάμων ἡμῖν συνημμένων, συγγενείας ἐκτός· καὶ διαφορὰ τις οὐκ ἐστὶν ἀγνάτων καὶ κογνάτων, τῶν ἐξ ἀρρένογονίας δηλαδὴ καὶ θηλυγονίας, ἑβδόμου ἐξ ἀγχιστείας μεσολαβοῦντος βαθμοῦ. Ἐντεῦθεν οὖν γενήσεται τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα, καὶ οὐ κωλυθήσεται καθ' οὓς ἔφαμεν τροπους, νόμοις καὶ κανόσιν ἐπερειδόμενοι. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἐπινεμήσεως θ'.

Βασίλειος ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

ΑΔΗΛΟΥ (1).

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΝ.

Ο ΜΕΓΑΣ Πατήρ καὶ φωστήρ τῆς οἰκουμένης ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐπίσκοπος γενόμενος Σασίμων, ἐγένετο καὶ Ναζιανζοῦ, εἶτα ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ τῶν ρν'. ἁγίων Πατέρων, βασιλεύοντος τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, συνόντων καὶ ἀρχιερέων, φημί δὴ, Δαλμάτου πάπα Ῥώμης, Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, Μελετίου Ἀντιοχείας, καὶ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, αὐτῷ τῷ μεγάλῳ φωστῆρι ἐκυρώθη ἡ ἐπισκοπὴ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἄκοντα τοῦτον τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ ἐνίδρυσαν βιασάμενοι, ἐν ᾧ διέπρεψε χρόνους ιβ'. Ἐν τῷ ιγ'. ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ὁ μέγας Πρόκλος, ἐπίσκοπος Κυζίκου χειροτονηθεὶς ἐπὶ Σισινίου πατριάρχου, ἐσχόλασε μὴ δεχθεὶς· μετὰ δὲ τὴν καθάρεισιν Νεστορίου, ἐψηφίσθη μὲν Κωνσταντινουπόλεως, οὐκ ἐνεθρονίσθη δὲ διὰ φθόνον τῶν παραδυναστευόντων τότε ἀρχιερέων· μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ χειροτονηθέντος Μαξιμιανοῦ τελευτήσαντος, ἔτι κειμένου τοῦ λειψάνου αὐτοῦ, προσεκλήθη καὶ ἐνεθρονίσθη Κωνσταντινουπόλεως, συναινέσει καὶ τοῦ Κελεστίνου πάπα Ῥώμης, συμψήφων γενομένων καὶ τοῦ μεγάλου Κυρίλλου, καὶ Ἰωάννου Ἀντιοχείας. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου, τοῦ καὶ Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, ὁ μητροπολίτης Κυζίκου μέγας Γερμανὸς, μετετέθη εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον. Ὁ Σωζομένου Ἑρμείας γράφει, ὅτι ὁ Τραπεζοῦντος Ἄνθιμος γέγονε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Κωνσταντίνου. Μελέτιος ἐπίσκοπος Σεβαστείας τῆς Ἀρμενίας, μετετέθη εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀλέξανδρος, ἐπίσκοπος μιᾶς τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ πόλεων, μετετέθη εἰς Ἱεροσόλυμα. Εὐστάθιος ἐπίσκοπος τῆς μεγάλης Βεργόιας, ἦτοι τοῦ Χάλεπ, μετετέθη εἰς

(1) Τὸ παρὸν ὑπόμνημα εἰκάζεται ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου συγγραφῆν περὶ τὰ τέλη τῆς ιβ'. ἑκατονταετηρίδος, ἅτε δὴ ἀπαριθμοῦν τὰς μέχρι τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου γενομένας μεταθέσεις ἐπισκόπων, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς μετ' αὐτῶν.

Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Περιγένης ἐπίσκοπος χειροτονηθεὶς Πατρῶν παρὰ τοῦ πάπα, καὶ μὴ δεχθεὶς, ἀλλὰ μείνας σχολάζων, παρὰ τοῦ πάπα μετετέθη εἰς Κόρινθον τὴν μητρόπολιν χηρεύουσαν, καὶ διὰ βίου τῆς τοιαύτης προέστη Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος μετήγαγεν εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας Δοσίθεον, τὸν Σελευκείας ἐπίσκοπον. Ρεβενδὸς ἐπίσκοπος, ἀπὸ Ἀρκῶν(1) τῆς Φοινίκης, μετετέθη εἰς Τύρον. Ἰωάννης ἐπίσκοπος Γόρδου τῆς Λυδίας, μετετέθη εἰς Προικόννησον. Παλλάδιος Ἐλενουπόλεως μετηνέχθη εἰς Ἄππωνα. Ἀλέξανδρος Ἐλενουπόλεως μετηνέχθη εἰς Ἄδρανούς. Θεοσέβιος τῆς ἐν Ἀσία Ἀπαμείας, μετηνέχθη εἰς Εὐδοξιανόπολιν Καλαβρίας καλουμένην. Ὀπτιμος ἀπὸ Γδαμάβης τῆς Φρυγίας, μετηνέχθη εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας. Ἱεροφύλαξ Τραπεζοπόλεως τῆς Φρυγίας, μετηνέχθη εἰς Πλουτινόπολιν τῆς Θράκης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, τῶν Ἀγαρηνῶν κρατησάντων τῆς Κύπρου, ἐδόθη ἡ μητρόπολις Κυζίκου σὺν ταῖς ἐπισκοπαῖς αὐτῆς τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κύπρου. Μετὰ δὲ τὴν ἐβδόμην σύνοδον, ἐπὶ τῆς βασιλείας Εἰρήνης, παρόντων καὶ ἀρχιερέων, Ἀδριανοῦ πάπα Ῥώμης διὰ τοποτηρητῶν, τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ πολλῶν μητροπολιτῶν, ἐψῶν τε καὶ ἐσπερίων, διὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ταρασίου τοῦ Πρωτοσεβάστου, γέγονεν ὑπὸ πάντων πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ὡς φησι Θεοφάνης ὁ ὁμολογητῆς, ὁ Μεγαλοαγρίτης. Πολύκαρπος Δεξανταπριστῶν τῆς Μυσίας, μετηνέχθη εἰς Νικόπολιν τῆς Θράκης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, Βασίλειος ὁ Κρήτης μετετέθη εἰς Θεσσαλονίκην παρὰ Ἰγνατίου πατριάρχου, ὡς γέγραπται ἐν τῷ βίῳ τοῦ αὐτοῦ Ἰγνατίου. Ἰωάννης, τῆς Βαϊμᾶ ἐπίσκοπος, μετετέθη εἰς Ἀλεξανδρείαν πατριάρχης ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, καὶ Φωτίου πατριάρχου. Γρηγόριος ἐπίσκοπος Συρράκουσιων, μετετέθη εἰς Νίκαιαν· καὶ Ἰωάννης Λαρίσσης μετετέθη εἰς τὰ Σύναδα· καὶ Ἀμφιλόχιος Κυζίκου, εἰς Νίκαιαν. Ὁ Μάκρης Θεόδωρος μετετέθη εἰς Λαοδίκειαν· καὶ Νίκων, τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπίσκοπος, μετετέθη εἰς Ἱεράπολιν· καὶ ὁ τῆς ἐν Ἑλλάδι Νικοπόλεως ἐπίσκοπος Δανιὴλ, μετετέθη εἰς

(1) ἐν περιελίδω. — Ἄρχων τῆς Φοινίκης Δ.

Ἄγκυραν τῆς Γαλατίας· καὶ Συμεῶν, ὁ νέων Πατρῶν ἐπίσκοπος, μετετέθη εἰς Λαοδίκειαν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ τοῦ Ληκαπηνοῦ, ἐγένετο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Στέφανος εὐνοῦχος, ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης· καὶ ὁ αἰίδιμος βασιλεὺς κυρὸς Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς, ἀπὸ τῆς Φλαβιάδος ἀγαγὼν τὸν ἐπίσκοπον Εὐστάθιον, κοινῇ ψήφῳ ἐποίησε πατριάρχην Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐδόθη τῷ μητροπολίτῃ Πατρῶν ἡ ἐπισκοπὴ Κορίνθου, ὡς γράφει ὁ Σεβαστείας Θεόδωρος, καὶ Λέων Συνάδων. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς βασιλείας, κατὰ τὴν τοῦ Σκληροῦ ἀποστασίαν, ὡς γράφει ὁ αὐτὸς Θεόδωρος, Ἀγάπιος ὁ Σελευκειᾶς τῆς Πιερίας ἀρχιεπίσκοπος, γέγονε πατριάρχης Ἱεροσολύμων· ὅς, εἰσελθὼν ἐνταῦθα, συνελειτούργησε τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ κυρῷ Νικολάῳ, καὶ τῇ ἱερᾷ συνόδῳ. Ὁ Ῥώμης πάπας Κελεστίνος γράφει δι' ἐπιστολῶν τριῶν πρὸς τε τὸν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον, Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχείας, καὶ Ῥοῦφον Θεσσαλονίκης, κατὰ μηδέν τι προσίστασθαι τοῖς κανόσι τὴν μετάστασιν τῶν ἐπισκόπων, ἀπὸ ἐτέρας πόλεως εἰς ἕτεραν, ὡς ὁ Σωζομένου λέγει Ἑρμείας, ὅτι ἡ μετάδοσις κεκώλυται, οὐ μὴν ἡ μετάθεσις. Σιλβανὸς ὁ θαυματουργός, ἀπὸ Φιλιππουπόλεως τῆς ἐν Θράκῃ, εἰς Τρωάδα μετετέθη. Εὐδόξιος ὁ μετατεθείς ἐκ Γερμανικῆς εἰς Ἀντιόχειαν, ἐγένετο καὶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Ἰωάννης ὁ Κωδωνάτος, μετετέθη ἀπὸ τοῦ πατριαρχείου τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας εἰς τὴν μητρόπολιν Τυρίων.(1)· καὶ πολλοὶ ἕτεροι, εἰς ἄλλας καὶ ἄλλας. Ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μοναχὸς Πεντακτένης ὁ καὶ Πενταίλας, ἀπὸ Ῥωσιάνων πρότερον μετετέθη εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Λῆμνον· εἶτα ἐδόθη αὐτῷ καὶ ἡ Μαρώνεια ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Σάβας Καισαρείας τῆς Φιλίππου, γέγονε πατριάρχης Ἱεροσολύμων· καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα, συνελειτούργησε τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ Νικολάῳ καὶ τῇ συνόδῳ. Νικόλαος ὁ Μουζάλων, ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου γενόμενος, παρητήσατο τὸν θρόνον τῆς Κύπρου, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ μονὴ τοῦ Κοσμιδίου· καὶ

(1) Τόρων, Α.

προέστη αὐτῆς ἐπὶ χρόνοις . . . ἔπειτα γέγονε καὶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Μιχαήλ, συμπαρόντων καὶ τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀρχόντων βασιλικῶν, συνοδικῶς, Μιχαήλ τις ἐπικηρυχθεὶς Ἀμασειας, εἶτα, ὡς σχολάζων, τὴν Ἄγκυραν λαβὼν, καὶ τὸν τόπον αὐτῆς, τῇ τοῦ Κερασσοῦντος μετετέθη, καὶ τοῦ θρόνου ταύτης ἐγκρατῆς γέγονεν ὑποβιβασθεὶς. Νικηφόρος, μητροπολίτης Γάγγρας, ἡγούμενος γεγονῶς τοῦ Κοσμιδίου, ἔλαβεν, ὡς σχολάζων, καὶ τὴν μητρόπολιν Ἄμασριν· ὁ Λεοντουπόλεως ἔλαβεν, ὡς σχολάζων, τὴν Ἀρκαδιούπολιν· ὁ ἐπίσκοπος Ἀθύρα ἔλαβε τὴν Σεργέντζην· τῷ Ἀξιουπόλεως (1) σχολάζοντι, ἐδόθη πρότερον ἡ Ἄβυδος· ὕστερον δὲ καὶ ἡ Ἄπρωσ· τῷ Ἀλανίας ἐδόθη ἡ Σωτηριούπολις. Πέτρος ὁ Μογγός, ἐντολῇ Ἀκακίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μετετέθη ἀπὸ Εὐχαΐτων εἰς Ἀλεξάνδρειαν πατριάρχης. Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Νάρκισσος, ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Φλαδιάδος (2), ἣτις ἐστὶν ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ναυάρζου, ἤγαγε τὸν ἐν ἀγίοις Ἀλέξανδρον, καὶ χειροτόνησε πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μιχαίλιας, ὡς φησὶν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτοῦ ἱστορίαις, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἀποδείξεως. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς Φλαδιάδος ὁ κυρὸς Νικηφόρος ὁ Φωκάς, κοινῇ ψήφῳ διὰ χρυσοβούλλου αὐτοῦ ἀγαγὼν τὸν ἐπίσκοπον Εὐστράτιον, ἐποίησε χειροτονηθῆναι πατριάρχην Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, ἀποσπασθείσης τῆς δηλωθείσης ἐπισκοπῆς Ναυάρζου, καὶ ἐνωθείσης τῷ πατριαρχεῖῳ Ἀντιοχείας.

(1) Ἀλεξιουπόλεως, ἐν περισελ. Λ. — (2) Φλαδιάδου, Λ.

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΠΕΡΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ,

Ὅτε δύο δισεξάδελφαι εἰς γάμου κοινωσίαν ἠγάγητό τις· καὶ ὧδε μὲν παρὰ τούτων συγκεχώρηται τὸ τοιοῦτον· παρὰ δὲ τῆς συνόδου κεκώλυται (1).

Το μέρος τοῦ μεγαλεπιφανεστάτου κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Καπανδρίτου ἔσχε πρῶτον νόμιμον γυναῖκα, τὴν θυγατέρα τοῦ Προδατᾶ ἐκείνου κυροῦ Θεοφάνους· μετὰ δὲ τὸν θάνατον ἐκείνης, ἐμίγη μεθ' ἱερολογίας νομίμου τῆ δευτέρᾳ ἐξαδέλφῃ ἐκείνης· καὶ ἐζήτησε μαθεῖν ἐξ ἡμῶν, εἴπερ ὁ ῥηθείς γάμος ἐκ νόμων ἔχει τὸ βέβαιον καὶ ἰσχυρόν. Ἡμεῖς οὖν ἐξείπομεν πρὸς αὐτόν, ὡς ὁ νόμος ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κή. τίτλ. ε'. κεφ. θ'. φησίν· Οἱ κεκωλυμένοι γάμοι γινώσκονται οὕτως· ἐπὶ τῶν ἀνιόντων, καὶ κατιόντων, εἰς ἀπέραντον ὁ γάμος κεκώλυται, κἂν μὴ ἐκ νομίμων ὡσι γάμων· οὐ δύναται γάρ τις τὴν ἰδίαν λαμβάνειν θυγατέρα, ἢ ἐγγόνην, ἢ μητέρα, ἢ μᾶμμην, εἴτε φυσικαὶ ὡσιν αἱ θυγατέρες, εἴτε θεταί. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν ἐκ πλαγίου προσώπων ἔστι τις κώλυσις· τὴν γὰρ τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέρα λαμβάνειν πρὸς γάμον οὐ θέμις· ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτων ἐγγόνην· ὁμοίως οὐδὲ τὴν θυγατέρα τοῦ θείου, ἢ τῆς θείας, τουτέστι τὴν ἐξαδέλφην μου· ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς μου, τὴν ἐγγόνην αὐτῶν, οἵτινες λέγονται δισεξάδελφοι· καὶ βιβλίον ξ'. τίτλ. λζ'. κεφ. ογ'. ταῦτα διαγορεύοντα· Οἱ πρὸς γάμον συναπτόμενοι, ἢ σαρκικῶς ἄλλως συμπλεκόμενοι ἐξαδελφοί, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τικτόμενοι παῖδες καὶ μόνον, ἢ πατὴρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς δύο ἀδελφάς, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀνεψιὸς εἰς γεγαμημένην τῷ θείῳ γυναῖκα, εἴτε θεῖος εἰς γεγαμημένην τῷ ἀνεψιῷ γυναῖκα, πρὸς τῷ χωρισμῷ καὶ τυπτέσθωσαν. Καὶ ἐν μέρει δὲ τοῦ τόμου τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου

(1) Τὸ ψήφισμα τοῦτο, πραγματευόμενον περὶ τῆς καὶ διὰ τοῦ ψηφίσματος τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ κανονιζομένης ὑποθέσεως, φαίνεται ἐκδοθῆναι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, περὶ τὰ τέλη δηλονότι τῆς 16'. ἐκασονταετηρίδος, ἐπὶ βασιλείᾳ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, (Ὁρα σελ. 103 τοῦ παρόντος Τόμου.)

Σισινίου, κεκωλυμένοι εἰσὶν οἱ γάμοι οὗτοι· οἷον, ὅταν ἀδελφοὶ ἐξαδέλφας ἀλλοτρίας λαμβάνωσιν, ἢ δύο ἀδελφοὺς ἐξαδέλφαι δύο, ἢ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς ἀδελφὰς δύο, ἢ ἀδελφοὺς δύο θεῖα καὶ ἀνεψιά. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συνοδικῶν πράξεων καὶ διαγνώσεων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, κυρίου Λουκᾶ, καὶ προσταγμάτων βασιλικῶν, ἐπὶ μὲν τῶν ἐκ πλαγίου, ὁ ἔβδομος βαθμὸς κεκώλυται· ἐπὶ δὲ τῶν ἐξ ἀγχιστείας, ποτὲ μὲν συγχωρεῖται ὁ ἕκτος, ποτὲ δὲ κεκώλυται· ὅτε γὰρ εἰσὶν ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους βαθμοὶ δύο, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου τέσσαρες, ὡς ὅταν δύο ἀδελφοὶ θέλουσι συναφθῆναι πρὸς γάμον δυοὶ πρώταις ἐξαδέλφαις, ἔστιν ὁ γάμος κεκωλυμένος· ἐὰν δὲ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς θέλωσι συναφθῆναι θεῖα καὶ ἀνεψιᾶ ἐξ ἄλλου γένους, ἔστιν ὁ γάμος ἀκώλυτος. Ὅτι γοῦν καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ προταθὲν ἐρώτημα, καὶ ζήτημα, καὶ πρόβλημα, οὐ συναριθμεῖται καὶ συγκατατάττεται τοῖς ἄνωθεν δηλουμένοις κεκωλυμένοις γάμοις, ἀλλὰ ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐξ ἀγχιστείας ἔβδομον βαθμὸν, (αἱ γὰρ δεύτεραι ἐξαδέλφαι, ἕκτου βαθμοῦ εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ τὸ συναπτόμενον πρόσωπον, βαθμὸς ἕτερος, καὶ ἀποτείνεται εἰς ἔβδομον ἐξ ἀγχιστείας βαθμὸν,) ψηφίζομεθα καὶ λέγομεν τὸν τοιοῦτον γάμον ἀκώλυτον, ὡς τοῦ ἐξ ἀγχιστείας ἔβδομου βαθμοῦ ἀδιαστίκτου καὶ ἀκωλύτου πάντη ὄντος· ταῦτα πρὸς τὰ ἀφηγηθέντα.

Αἱ ὑπογραφαί.

Ὁ κριτὴς τοῦ Βήλου, Γαβριὴλ ὁ Σπληνᾶριος, τοῖς ψηφισθεῖσι στοιχῶν, ὑπέγραψα.

Ὁ κριτὴς τοῦ Βήλου, Ἰωάννης ὁ Ἀπατυρᾶς, τοῖς ψηφισθεῖσι στοιχῶν, ὑπέγραψα.

Ὁ κριτὴς τοῦ Βήλου, Νικήτας πρωτονωβελλισιμοῦπέρτατος, ὁ Σπανόπωλος, τὰ αὐτὰ φρονῶν, ὑπέγραψα.

Καὶ ὀπισθεν.

Ἰωάννης ὁ κριτὴς τοῦ Βήλου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου, ὁ Δισύπατος, στοιχῶν καὶ αὐτὸς τοῖς ἐντὸς γνωματευθεῖσιν, ὑπέγραψα.

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΧΟΥΜΝΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΘΜΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ (1).

Η ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ, ὄνομά ἐστι κοινὸν καὶ καθολικόν· διακρίεται δὲ εἰς τάξεις τρεῖς· εἰς ἀνιόντας, κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου· καὶ ἀνιόντες μὲν εἰσιν οἱ ἡμᾶς γεγεννηκότες· κατιόντες δὲ, οἱ ἐξ ἡμῶν γεννηθέντες· ἐκ πλαγίου δὲ εἰσιν, οἱ μῆτε γεννήσαντες ἡμᾶς, μῆτε γεννηθέντες ἐξ ἡμῶν, κοινωνήσαντες δὲ ἡμῖν τῆς αὐτῆς γονῆς καὶ ρίζης· παραδείγματος δὲ χάριν, ὑποκείσθω πρόσωπον ὁ Ἰακώβ. Οὗτος ἀνιόντας ἔχει τοὺς αὐτοῦ γεννήτορας, οὓς γονεῖς καὶ προγόνους ὀνομάζομεν· ἤγουν τὸν πατέρα Ἰσαὰκ, καὶ τὴν μητέρα Ῥεβέκκαν· πάππον τὸν Ἀβραάμ, μᾶμμην τὴν Σάρραν, καὶ τοὺς ἔτι ἀνωτέρω· οὗτοι γοῦν πάντες συγγενεῖς τοῦ Ἰακώβ, λέγονται ἀνιόντες, ὡς αἴτιοι τῆς αὐτοῦ γεννήσεως. Κατιόντες δὲ εἰσι τῷ Ἰακώβ οἱ ἐξ αὐτοῦ καταγόμενοι υἱοί, Ἰούδας τυχὸν, ὁ Λευὶ, ὁ Συμεὼν, ἡ θυγάτηρ οὕτω καλουμένη Δίνα, καὶ οἱ ἔτι τούτων κατωτέρω· οἶον ἔγγονος, ἔγγόνη, οἱ κατιόντες λέγονται, ὡς ἐκ τοῦ Ἰακώβ καταγόμενοι. Ἐκ πλαγίου δὲ εἰσι συγγενεῖς, οἱ μῆτε γεννήσαντες τὸν Ἰακώβ, μῆτε ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες, κοινωνοῦντες δὲ αὐτῷ τοῦ αὐτοῦ γένους, καὶ τῆς αὐτῆς ρίζης, οἶον, ὁ Ἰσμαήλ· θεῖος γὰρ πρὸς πατρὸς τῷ Ἰακώβ ὁ Ἰσμαήλ· καὶ ἀνιόντες μὲν αὐτῷ, ὡς εἰρήκαμεν, ὁ Ἰσαὰκ, ὡς πατὴρ, καὶ ὁ Ἀβραάμ, ὡς πάππος, ὅτι ἐξ ὁσφύος αὐτῶν ὁ Ἰακώβ· ὁ δὲ Ἰσμαήλ οὔτε ἀνιῶν λογισθεῖη συγγενὴς τῷ Ἰακώβ, ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῆς αὐτοῦ γεννήσεως, οὔτε μὴν κατιῶν, ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ Ἰακώβ ἐγεννήθη· ἐκ πλαγίου δὲ ἐστὶ συγγενὴς, ὡς καὶ αὐτὸς ἐξ ὁσφύος τοῦ Ἀβραάμ γεννηθεὶς, καὶ τὸν Ἀβραάμ ἔχων γεννήτορα, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Ἰακώβ, κἀντεῦθεν κοινωνήσας τῷ Ἰακώβ τῆς αὐτῆς γονῆς καὶ ρίζης. Πάντως γὰρ οἱ μῆτε τὸν

(1) Μιχαὴλ ὁ Χουμνος, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἔζη περὶ τὰ τέλη τῆς 16. ἑκατονταετηρίδος, σύγχρονος, ὡς ἔοικε, τῷ Βαλασμωνί. Ἀναφέρεται παρὰ Βλάσταρη (Τόμ. 5. τοῦ παρόντος συντάγματος) ἐν στοιχ. Β. Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου.

ἄνω τόπον ἔχοντες, τὴν τῶν ἀνιόντων λέγω τάξιν, μήτε τὸν κάτω βαθμὸν ἀποπληροῦντες, ἐκ πλαγίου ἔσονται· ὅτι καὶ αἱ τοπικαὶ διαστάσεις τετραχῶς διαιροῦνται, εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω, δεξιὸν καὶ ἀριστερόν· ταύτη τοι τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, πλάγια τυγχάνουσιν· ὅπως γοῦν ταῦτα τὰ μέρη τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, συγγενῶν τάξεις ἀποπληροῖ, προῖων ὁ λόγος ἐρεῖ. Ἐκ πλαγίου δὲ συγγενῆς τῷ Ἰακώβ καὶ ὁ Βαθουήλ ὁ τοῦ Ἀβραάμ ἀδελφός. Εἰ γοῦν ζητοῖη τις, εἰ τῷ Ἰακώβ συγγενῆς ἐστὶν ὁ Βαθουήλ, ὁ τοῦ Ἀβραάμ ἀδελφός, καὶ Ἰσμαήλ ὁ ἀδελφός τοῦ Ἰσαάκ, ἐροῦμεν· ὅτι συγγενεῖς μὲν εἰσιν, οὐκ οὐκ ἀνιόντες, ὅτι μὴ ἐξ ὁσφύος αὐτῶν· ἀλλ' οὐδὲ κατιόντες ὁ Βαθουήλ ἢ ὁ Ἰσμαήλ· λείπεται λοιπὸν ἐκ πλαγίου συγγενεῖς τῷ Ἰακώβ· τούτους τυγχάνειν· καὶ τὸν μὲν Ἰσμαήλ πατράδελφον εἶναι, ἤγουν θεῖον πρὸς πατρός· τὸν δὲ Βαθουήλ, θεῖον ἀπὸ πάππου, ὃν καὶ μέγαν θεῖον ὁ νόμος ὀνομάζει. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν θηλέων προσώπων· τῷ γὰρ Ἰακώβ ἀνιόντων μὲν τάξιν ἔχουσιν ἢ τε μήτηρ Ῥεβέκκα, καὶ ἡ μάμμη Σάρρα· κατιόντων δὲ τάξιν ἀποπληροῦσιν αὐτῷ ἡ θυγάτηρ Δίνα, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς τυχὸν γεννηθεῖσα· εἰ δὲ τῇ Ῥεβέκκα εἰσὶν ἀδελφοί, καὶ οὗτοι ἐκ πλαγίου συγγενεῖς τῷ Ἰακώβ· λογίζονται· αὐτίκα ὁ Λάβαν, ὁ τῆς Ῥεβέκκας ἀδελφός, συγγενῆς τῷ Ἰακώβ· θεῖος γὰρ πρὸς μητρός.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ (1).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ

Κυρίου Νικηφόρου, πρὸς τινα μοναχὸν Θεοδοσίον καὶ ἑγκλειστον Κορίνθου, περιέχουσα λόγους τινῶν ζητημάτων.

ΠΕΡΙ ὧν ἠρώτησας, τίμιε πάτερ, οὐκ ἔστιν ἡμέτερον ἀποκρίνασθαι· τοῖς γὰρ ἀρχιερεῦσιν ἀνεῖται τὸ τὰ τοιαῦτα οἰκονομεῖν· ἡμεῖς δὲ, τῆς ὑφειμένης μερίδος ὄντες, καὶ τὸ τῆς ὑπηρεσίας λαχόντες, εἰ καὶ ἀνάξιοι, ἀξίωμα, προσκρούειν δοκοῦμεν ταῖς κανονικαῖς διατάξεσιν, εἶγε περὶ τῶν τοιούτων μὴ παραχωρούμενοι λέγειν, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐνθαδίου ἀρχιερέως μανθάνειν τὰ δέοντα, διασκοποῦμεν ὅλως περὶ τῶν τοιούτων, καὶ λέγομεν· τὸ γὰρ καλὸν καὶ δίκαιόν ἐστιν, ἐρωτᾶν σε τὸν προσεστώτα τῆς ἐν Κορίνθῳ Ἐκκλησίας ἀρχιερέα, καὶ παρ' ἐκείνου μανθάνειν, καὶ μηδὲν τι ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν διαπράττεσθαι· ἀλλὰ μηδὲ λογισμοὺς δέχεσθαι, ἢ καταλλάττειν τοὺς ἐν μετανοίᾳ, μὴ παρ' αὐτοῦ λαμβάνοντα τὸ ἐνδόσιμον· τοῦτο γὰρ ἡ ἀποστολικὴ καὶ πατρικὴ τῆς Ἐκκλησίας διάταξις θούλεται. Ἐπεὶ δὲ ἠθέλησας καὶ παρ' ἐμοῦ μαθεῖν τι, λέγω οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐδ' ὡς ἐξουσίαν ἔχων τι ἐν τοῖς τοιούτοις οἰκονομεῖν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀπὸ τῶν κανονικῶν βιβλίων ἠρῶσάμεθα.

Διγάμους, ἢ πορνεύοντας, ἢ πορνεύσαντας ἅπαξ καὶ μόνον, οὐδαμῶς ἱερατεύειν ἢ κανονικὴ ἀκρίβεια θούλεται· ἀλλ' οὐδὲ τοὺς πορνεύοντας κοσμικοὺς τῶν θείων μεταλαμβάνειν μυστηρίων, εἰ μὴ ἀπόσχονται τοῦ κακοῦ, καὶ τῷ ἀρμόζοντι ἐπιτιμίῳ ὑποπεσοῦσι καὶ δουλεύσουσιν. Οἱ δὲ μὴ ὄντες ἱερεῖς μοναχοὶ, δεχόμενοι λογισμοὺς τινῶν, καὶ δεσμοῦντες, καὶ λύοντες, γινωσκέτωσαν, ὅτι ἀκανονίστως τοῦτο ποιοῦσιν· οἱ γὰρ ἅγιοι Πατέρες οὐδὲ τοὺς ἱερεῖς θούλονται ἄνευ προστάξεως τοῦ ἐντο-

(1) Νικηφόρος ὁ χαρτοφύλαξ ἔζη κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα (Vra Bieper de collectionne manuscrim σελ. 37, ἀρ. 1.)

πίου ἄρχοντος καταλλάττειν τοὺς μετανοοῦντας, ὡς ὁ 5^ο. καὶ ὁ μβ'. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου διατρανοῦσι· νῦν δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως καταφρονεῖται ἡ τοιαύτη διάταξις· ἀλλ' ἡμεῖς τὰ γεγραμμένα λέγομεν.

Συντεκνίας δὲ, ἡ ἀδελφοποιήσεις ποιεῖν μοναχοῦς, κεκωλυμένον ἐστί· καὶ ἐνταλματικῶς τοῦτο τοῖς ἡγουμένοις, ἢ τοῖς ἐξάρχουσιν τῶν μοναστηρίων ἡ Ἐκκλησία παρακελεύεται· οὐδὲ γὰρ ὁ νόμος δέχεται τὰς λεγομένας ἀδελφοποιεῖς ὅλως.

Περὶ δὲ τῶν ἔμβρυα ἀναιρουσῶν γυναικῶν, ὅτι φόνου ἐπιτιμίαις ὑπόκεινται, ἀναμφίβολόν ἐστιν, ὡς ὁ δεύτερος κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου πλατέως διέξεισι.

Περὶ τῶν εὐρισκομένων δὲ νεκρῶν βρεφῶν ἐν τῷ συγκοιμησθαι τοῖς γονεῦσι, διακρίσεως μεγάλης χρεία· εἰ γὰρ ἐξ ἀμελείας φανεράς, μεθυσθέντων δηλαδὴ τῶν γεννητέρων, ἢ ἄλλως πως καταμελήσαντων, τὸ πλημμέλημα γένηται, φόνος δοκεῖ καὶ τοῦτο· εἰ δὲ ἐκ συνεργίας καὶ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου, μηδαμῶς πταισάντων ἐκείνων, συγγνώμης τὸ πρᾶγμα ἄξιον.

Περὶ δὲ τῶν ἀνιερολογητῶς συναπυομένων δούλων δούλαις, γίνωσκε, ὡς οὐκ ὀφείλουσιν, εἰ μὴ ἱερολογηθῶσι, τῶν θείων μυστηρίων μεταλαμβάνειν, ἀλλὰ κωλύεσθαι ὡς πορνεύοντες (1). Ταῦτα τῇ εὐλαβείᾳ σου κατὰ τὰς θείας τῶν ἁγίων Πατέρων ἀποφάσεις καὶ διατάξεις γράφομεν· τοῖς δὲ ἀρχιερεῦσι δέδοται οἰκονομία ἐν τοῖς τοιοῦτοις ποιεῖν κατὰ τὸ δοθὲν αὐτοῖς θεῖον Πνεῦμα καὶ χάρισμα· καὶ διὰ τοῦτο λέγομεν καὶ ἀποφαινόμεθα, ὅτι ἀρμόζει τοὺς ἐνθαδίους ἄρχοντας, ἥτοι ἀρχιερεῖς, περὶ τούτων ἐρωτᾶν, καὶ συνεργοὺς αὐτοῦ ἔχειν· ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ πιστευθέντος αὐτοῖς ποιμνίου τῷ Θεῷ λόγους δώσουσι. Τὸ δὲ λέγειν, ὅτι οὐ καταδέχονται οἱ ἁμαρτάνοντες τὴν ἀκρίθειαν τῶν κανόνων, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· λέγει γὰρ ἐν τῷ πδ'. αὐτοῦ κανόνι ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος (2), ὅτι δεῖ τοὺς καρποὺς δοκιμάζεσθαι τῆς μετανοίας· οὐ γὰρ τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ πάντως προσέχομεν· ἐὰν δυσάποσπᾶστως ἔχῃσι τῶν ἰδίων ἐθῶν, καὶ ταῖς ἡδοναῖς τῆς σαρκὸς ἐθέλῃν

(1) Ὁρα καὶ Πέτρου ἀποκρ. σελ. 371 τοῦ παρόντος τόμου. — (2) Βασιλείου καν. πδ'.

δουλεύειν, ἢ τῷ Κυρίῳ, καὶ τὴν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον ζωὴν μὴ καταδέχωνται, οὐδεὶς ἡμῖν κοινὸς πρὸς αὐτοὺς λόγος· καὶ ἀνάγνωθι, πάτερ, ἕως τέλους τὸν κανόνα, ὡς τῇ ὑποθέσει πρόσφορον.

Ἐχεις λοιπὸν, τιμιώτατε πάτερ, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνῶσιν, ὅπερ ἤτησας· πλὴν (οὖν) ἐὰν ἀκριβῶς καὶ ἀπταιστως βούλη κανονίσεις τοὺς προσιόντας σοι, τοὺς ἐκτεθέντας παρὰ τῶν ἱεροκηρύκων καὶ θείων Ἀποστόλων, καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων κανόνας ἐπιμελῶς μετέρχου, καὶ ἀναφέρων περὶ πάντων, ὧν ἀμφισβητεῖς, μετὰ ταπεινώσεως καὶ παρακλήσεως τῷ μητρολίτῃ σου, ἐνέργει κατὰ τὴν ἐκείνου συμβουλήν, ἐκτενῶς τοῦ Κυρίου δεόμενος δοθῆναι σοι παρ' αὐτοῦ γνώσεως καὶ διακρίσεως χάρισμα· τῷ ὄντι γὰρ λίαν ἐστὶ κινδυνώδες τὸ πεπαρρησιασμένως δεσμεῖν καὶ λύειν τοὺς ἐν πταίσμασιν ἀλόντας, καὶ μὴ κατάλληλα τοῖς παθήμασι κατασκευάζειν τὰ φάρμακα.

—
ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ.

ἩΡΩΤΗΣΑΣ ἡμᾶς, τιμιώτατε πάτερ, διὰ τῆς γραφῆς σου οὐ περιττῶς καὶ ἀναρμόστως, ἀλλὰ λελογισμένως καὶ ἀκριβῶς, περὶ ὧν αὐτὸς διεπόρησας, ἃ σήμερον διαποροῦσι καὶ ἄλλοι πολλοί· ἃ τοίνυν ἐκείνοις τοῖς κατ' ὄψιν ἡμῖν ἐντυχάνουσι τοῦ Θεοῦ διδόντος λέγομεν, ταῦτα καὶ πρὸς τὴν σὴν ἀποῦσαν τελειότητα λέγομεν. Αὐτίκα κανόνας ἐκκλησιαστικοὺς παρὰ τῶν θεοφόρων Πατέρων ἐκτεθέντας καὶ θεβαιωθέντας, ἐκείνους εἶναι λέγομεν, οὓς οἱ τε ἅγιοι Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἐν ταῖς ἑπτὰ μεγάλαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις συνελθόντες ἅγιοι Πατέρες ἐξέθεντο· πρὸς τούτοις, καὶ τοὺς παρὰ τῶν τοπικῶν συνόδων γεγονότας, καὶ παρὰ τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς λαμψάντων φωστήρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μεγάλων ἱεραρχῶν ἐκφωνηθέντας, ὧν καὶ τὸ κατ' ὄνομα ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ε'. συνόδου σπουδάσας εὐρήσεις· καὶ παρὰ τούτους ἕτερόν τι ἡ Ἐκκλησία οὐ δέχεται· τοὺς οὖν δηλωθέντας πάντας κανόνας ἀκριβῶς ἐπιμελῶς, οὐχ ἀμαρτήσεις τοῦ σπουδασοῦ. Περὶ δὲ τῶν ἐκτεθέντων παρὰ τοῦ Νηστευτοῦ Ἰωάννου (1), συνήθειαν παρελάβομεν, ὥστε

(1) Ὁρα Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ κανόνας σελ. 432 τοῦ Τόμ. Δ'. τοῦ παλαιοῦ συντάγματος.

κατὰ δύναμιν ἐκάστου καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις οἰκονομεῖν· πλὴν τοῦτο λέγομεν, ὅτι τὰ δοκοῦντα μὴ κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν κανόνων ῥηθῆναι τῷ Νηστευτῇ Ἰωάννῃ, εἴ τις νουνεχῆς σκοποῖη, τῆς τῶν Πατέρων διανοίας ἐξήρτηται. Τοῦ γὰρ μεγάλου Βασιλείου ἐν τῷ τελευταίῳ κανόνι αὐτοῦ συνοπτικῶς παραγγέλλοντος, παντὶ ψυχῶν οἰκονομίαν πεπιστευμένῳ ἐξουσίαν δεδόσθαι, ἐπιτείνειν καὶ ἐλαττοῦν τὸ ἐλάττωμα, κατὰ τὰς διαθέσεις δηλαδὴ τῶν ἐξομολογουμένων, καὶ ὅλως στοχάζεσθαι τῶν προσώπων, καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ ἐν διακρίσει τὴν τῶν ψυχῶν ποιεῖσθαι ὠφέλειαν· οὐδὲν ξένον, εἰ καὶ ὁ Νηστευτῆς Ἰωάννης, τῷ τοιοῦτῳ κανόνι πειθόμενος, κατὰ τὸ δοθὲν αὐτῷ πνευματικὸν χάρισμα κεκαινοτόμηκέ τι, ἐπ' ὠφελείᾳ πάντως τὸ οἰκονομούμενον οἰκονομῶν. Δεῖ οὖν τῶν συνοδικῶς ἐκφωνηθέντων καὶ θεβαιωθέντων ἀντέχεσθαι, ἔπειτα καὶ οἰκονομεῖν κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν προσώπων, καὶ καιρῶν, καὶ τρόπων, τὴν ἐπιτιμίαν, τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὡς εἴρηται, τοῦτο ἐπιτρέποντος· τὸ δὲ λέγειν, ὅτι τὰ κανονικὰ παραγγέλματα οὐδὲ μέχρις ἀκοῆς φέρουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀνάξιόν ἐστι τῆς σῆς ἀρετῆς· οἱ γὰρ μὴ ταῦτα δεχόμενοι, οὐδὲ τῆς τῶν Χριστιανῶν μερίδος ὅλως εἰσὶ· καὶ διὰ τοῦτο δεῖ σε μὴ αὐστηρῶς τούτοις καὶ ἀπαραμυθήτως χρῆσθαι, ἀλλὰ συμπαθητικῶς καὶ διδακτικῶς· ἐπεὶ ὡς ἂν ἐπαχθῆ (1), καὶ ἡδέα τοῖς νοσηλευομένοις παρέχουσι.

(1) Α. ἐν περισελ. — ἐπεὶ [καὶ] ὡς ἀναπαχθῆ Α.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥ (1).

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΙΤΡΟΥ,

*Ἀποκρίσεις πρὸς Κωνσταντῖνον ἀρχιεπίσκοπον Δυρράχίου,
τὸν Καβάσιλαν.*

Ἑρώτησις.

ΣΥΝΗΘΕΙΑ ἐστὶν ὧδε, εἰς τὴν ἕξω χώραν χειροτονεῖσθαι ἀζυμίτας ἱερεῖς παρὰ τῶν ἡμετέρων ἀρχιερέων· δεκτόν ἐστι τοῦτο, ἢ οὐ;

Ἀπόκρισις.

Τὸ ἄγραφον ἔθος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς νόμον κρατεῖν, ὁ τοῦ κόσμου φωστὴρ, ὁ μέγας θεσπίζει Βασίλειος(2)· ὅταν γοῦν τὰς τοιαύτας χειροτονίας οὐκ ἐπιγινώσκη ὁ νόμος τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἡμεῖς δυνάμεθα τὴν ἐν ταύτῃ συνήθειαν γνωματεῦσαι ὡς βεβαίαν κρατεῖν· εἰ γὰρ καὶ μακρὰ ἴσως ἐστίν, ἀλλ' οὐκ οἶδαμεν ἀκριβῶς, εἰ καὶ ἐν συνοδικῷ δικαστηρίῳ κροτηθεῖσα ἐβεβαιώθη· ἐκείνην γὰρ τὴν μακρὰν συνήθειαν βεβαίαν οἱ νόμοι τυγχάνειν διακελεύονται, τὴν δοκιμασθεῖσαν ἐν δικαστηρίῳ καὶ κυρωθεῖσαν(3)· τὴν μὴ τοιαύτην δὲ ὀλοσχερῶς ἀποβάλλονται. Ἐξετασθῆναι τοίνυν χρεῶν, εἰ καὶ ἡ εἰρημένη συνήθεια τῆς χειροτονίας τῶν ἱερέων συνοδικῶς ἐγυμνάσθη καὶ ἐκυρώθη ποτέ· κὰν μὲν γέγονε τοῦτο, κρατεῖται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς· εἰ δὲ μὴ, ἀνάγκη τῇ ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ τὰ περὶ ταύτης ἀνενεχθῆναι, ὥστε τὸ δόξαν ἐκείνη γενέσθαι· τὰ συνοδικῶς γὰρ σκεπτόμενα καὶ διαγινωσκόμενα, τῶν καταμόνας γνωματεύομένων κρείττονά εἰσι καὶ ἐπικρατέστερα.

Ἑρώτησις.

Θάπτονται ὀρθόδοξοι Ῥωμαῖοι ἐν Λατινικαῖς Ἐκκλησίαις ψαλλόμενοι παρὰ τε Ῥωμαίων καὶ Λατίνων ἐν ταυτῷ· καὶ Λα-

(1) Ἰωάννης, ἐπίσκοπος Κίτρου, ἔζη κατὰ τὰ τέλη τῆς 15. ἑκατονταετηρίδος. Ἐφθασε δὲ τὸν Βαλαμῶνα, ὡς ἐκ τῆς προτελευταίας τῶν ἀνω Ἀποκρίσεων αὐτοῦ δείκνυται. — (2) Βασ. καν. 116. — (3) μγ. Βασιλικ. Β'. 1.

τινοι δὲ ἀποθνήσκοντες, ὡσαύτως ψάλλονται ὁμοῦ παρὰ Ῥωμαίων καὶ Λατίνων ἀδιακρίτως· ἐπιτίμιον ἔστιν, ἢ οὐ ;

Ἀπόκρισις.

Δύο εἰσὶ προφανῆ καὶ μεγάλα, ποιοῦντα διαφορὰν μέσον ἡμῶν καὶ τῶν Λατίνων· τὸ πρῶτον καὶ μείζον, τὸ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος δόγμα· τὸ δεύτερον δὲ, καὶ οὐ τοῦ ἰσοῦ λόγου, τῶν ἀζύμων ἢ προσφορά· ἢ τῆς Γραφῆς δὲ ἀνάγνωσις, τῆς τε Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας, καὶ αἱ προσευχαί, καὶ αἱ μελωδίαί, καὶ οἱ θεῖοι ναοὶ, καὶ αἱ προσκυνήσεις τοῦ τε τιμίου Σταυροῦ καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, κοινὰ τούτοις εἰσὶ καὶ ἡμῖν. Οὐκ ἀπαῖδον τοίνυν, οὐδὲ τῇ εὐσεβείᾳ ὀπωσοῦν λυμαινόμενον, τὸ θάπτεσθαι Λατίνους ἐν Ῥωμαϊκοῖς ναοῖς, καὶ ψάλλεσθαι ὁμοθυμαδὸν παρὰ τε Ῥωμαίων καὶ Λατίνων ἱερουργῶν νεκριμαῖα Λατίνων καὶ Ῥωμαίων· οὔτε γὰρ ὁ τόπος τοὺς ἀπελθόντας, παρὰ Θεῶ ποιεῖ ἀποβλήτους· καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῖς ψαλμωδία τῶν Λατίνων οὐκ ἔστιν ἐθνική, ἀλλ' ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς θείων Γραφῶν. Εἰ δέ τις ἴσως ἄτοπον ἡγεῖται τὸ γινόμενον οὕτως, αὐτόθεν εὐρήσει τὸν λογισμὸν τοῦτον μάταιον· πολλὰ γὰρ σώματα τῶν ἁγίων οἱ πάλαι κατὰ καιροὺς τῆς ἀσεβείας τὸ κράτος ἔχοντες θνησιμαίοις ἀλόγοις παρέμιζαν, καὶ ἐν τόποις βορβόρου μεσοῖς ἐναπέριψαν· ἀλλ' ἡ δεδομένη ταῖς ἁγίοις χάρις, ἐντεῦθεν ἀλώβητος ἔμεινε· καὶ αὐτῶν ἔστιν ἡ ἄνω Ἰερουσαλήμ, ἡ τῶν πρωτοτόκων μητρόπολις, ἡ τῶν πραέων γῆ, τὰ ἡγαπημένα σκηνώματα. Εὐρίσκονται δὲ καὶ δυσσεβῶν βασιλέων τάφοι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἁγίοις ναοῖς, ὡς καὶ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ μὴν καὶ ἄλλων κακοδόξων ἐν ἑτέροις ναοῖς· καὶ οὐ λυσιτελεῖ τούτοις ἡ ἐκεῖσε ταφή· μένει γὰρ αὐτῶν ἡ δυσσέβεια, καὶ αὐτῶν ἔστι τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως. Ἄμεμπτος λοιπὸν ἡ ταφή τῶν ἐν τοῖς Λατινικοῖς ναοῖς ἐνσοριαζομένων Χριστιανῶν· ἐπειδὴ κακεῖσε ἡ τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῶν θείων μορφωμάτων ἔστιν ἀναστήλωσις καὶ προσκύνησις. Προσθήκη δὲ οὐκ ἀπρόσφορος τῇ ἀποκρίσει ταύτῃ κακεῖνο δὴ τὸ εὐαγγελιογραφούμενον, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάπτειν τοὺς

αὐτῶν νεκροῦς(1), τοῦ λόγου, οἶμαι, δηλοῦντος τὸ τὴν διαφθορὰν εἶναι τούτων ταφὴν· ὡς ἐντεῦθεν μὴδὲ ἐπάναγκες εἶναι τοῖς ζῶσιν ὑπερκοσμίως μῆτε περισπουδᾶστων μελημάτων ἐπὶ ἐνταφιασμῷ τοῦς νεκροῦς ἀξιοῦν, μῆτε μὴν ἐπιλέκτους τόπους τούτου χάριν ἐπιζητεῖν.

Ἐρώτησις.

Ὁ γυναῖκα ἔχων ἱερεὺς, ἢ διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, εἰ αὐτὸς μὲν ἀποκαρῆ, μείνη δὲ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ἄρ' οὖν δύναται εἰς ἱερωσύνην ἢ ἀρχιερωσύνην προαχθῆναι ὁ ἀποκαρεὶς, εἰ καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ τὴν ἀπόκαρσιν οὐ καταδέξεται ;

Ἀπόκρισις.

Οἱ θεῖοι καὶ φιλευσεβεῖς νόμοι, τὰς αἰτίας καταλέγοντες, ὧν ἕνεκα τὰ τῶν γαμικῶν συνοικεσίων διαζύγια γίνονται, ταῦταις ἐντάττουσι καὶ τὸ γινόμενον δι' ἀπόκαρσιν· ὅπερ καὶ πρόφασιν ἄμεμπτον καὶ ἀκατηγόρητον ὀνομάζουσιν· ἦν δὲ καὶ θανάτῳ παρεοικέναι σοφῶς γνωματεύουσιν, ὡς ἑτέραν ἀνθ' ἑτέρου βίου πορείαν αἰρουμένου τοῦ εἰς τὴν μοναδικὴν βιοτὴν παραγγέλλοντος(2). Εἰ τοίνυν τὸ τοιόνδε διαζύγιον νόμιμόν ἐστι καὶ ἄμεμπτον διὰ τὴν ἀπόκαρσιν, καὶ δύναται ἡ γυνὴ τοῦ κειραμένου, εἴ γε βούλεται, μεθ' ἑτέρου ἀνδρὸς ἀκατηγόρητον θέσθαι συνάλλαγμα· ἄρα καὶ ὁ ἀποθριζάμενος ἀνὴρ ταύτης, ὡς τῷ κόσμῳ καθάπαξ νεκρὸς γενόμενος, δύναται, εἴ ἄξιός ἐυρεθῆναι, καὶ εἰς τὸ τοῦ ἱερέως, καὶ εἰς τὸ τοῦ ἀρχιερέως ἀναχθῆναι ἀξίωμα· τὸ εἰς τοῦτο δὲ ἀκόλυτον, ἐξόν ἐστι καταμαθεῖν ἀπὸ τῆς περιλήψεως τοῦ ὁγδόου κανόνος τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου, θεσπίζοντος ταῦτα ῥητῶς· Ἐὰν γυνὴ τινος μοιχευθεῖσα λαϊκοῦ ὄντος ἐλεγχθῆ φανερώς, ὁ τοιοῦτος εἰς ὑπηρεσίαν ἐλθεῖν οὐ δύναται· ἐὰν δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθῆ, ὀφείλει ἀπολύσαι αὐτήν· ἐὰν δὲ συζῆ, οὐ δύναται ἔχειν τῆς ἐγχειρισθείσης αὐτῷ διακονίας. Εἰ τοίνυν ὁ ἀπολύσας, κατὰ τὴν τοῦ κανόνος περίληψιν, τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν, ὡς μοιχευθεῖσαν μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἔχειται τῆς δοθείσης αὐτῷ ἱερατικῆς διακονίας ἀνεμποδίστως, ἄρα γε πολλῷ πλέον ὁ κατὰ

(1) Ματθ. Η', 22. — (2) δ'. Βασιλικ, ΚΗ', 7.

πρόφασιν ἄμεμπτον διαζυγίαι τῆς οἰκείας γυναικός, ἀκωλύτως καὶ τὸ ἱερατικὸν καὶ τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα δέξεται (1).

Ἐρωτήσεις.

Τίνες προτιμῶνται εἰς τὸ ψηφίζεσθαι εἰς ἐπισκοπὰς, ὁ πρωτόπαπας καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἱερεῖς, ἢ οἱ διάκονοι οἱ ἔχοντες ἀρχιερατικὰ ἐκκλησιαστικὰ ὀφφίκια;

Ἀπόκρισις.

Αἱ τῶν χηρευσουσῶν Ἐκκλησιῶν ψῆφοι κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον ἀναλόγως τοῖς τόποις καὶ τοῖς προσώποις προβαίνουσιν· οὐ γὰρ, εἰ ὁ τόπος μὲν περιβλεπτός, καὶ δεόμενος ποιμένος ἐπιστημονικοῦ καὶ λογίου, καὶ τὸν βίον τῷ λόγῳ σύνδρομον ἔχοντος, τὸ πρόσωπον δὲ τὸ ὑπὸ χρόνου τυχὸν ἢ θελήματος ἀρχιερατικοῦ εἰς βαθμὸν ἀναχθὲν ἐπίσημον ἐκκλησιαστικόν, πείρας ἱκανῆς, καὶ λόγου, καὶ γνώσεως στέρεται, δεῖ τοῦτον διὰ γε τὸν βαθμὸν ἐπικηρυχθῆναι τόπῳ λαμπρῷ, τούτου χάριν, ἵνα μῆτε τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα κενωθῆ διὰ τὴν τούτου ἀφέλειαν, μῆτε μὴν ἡ πόλις ἐστρημένη μείνη καταλλήλου ταύτῃ ποιμένος καὶ κηδεμόνος. Διὰ ταῦτα προσήκοντα καὶ ἀρμόδια ὀφείλουσιν εἶναι τοῖς τόποις τὰ ψηφιζόμενα πρόσωπα· ὥστε μὴ τὴν τάξιν τῆς τε εὐσεβείας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ἀχρειοῦσθαί τε καὶ συγγέεσθαι· τῶν ἀξιωτέρων γὰρ, οὐ τῶν προβαθμιωτέρων καὶ δυνατωτέρων, οἱ θρόνοι· τὰ περὶ τούτου δὲ καὶ ἡ ρκγ'. νεαρὰ Ἰουστινιάνειος, ἢ κειμένα ἐν κεφαλαίῳ ἢ τοῦ α. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, εὐσεβῶς καὶ πανσόφως εἰς πλάτος διέξεισι. Κατὰ τοῦτον τοίνυν τὸν λόγον, ἕκαστον τῶν εἰρημένων προσώπων εἰς τὸ κατάλληλον τῇ τούτου ἐνεργείᾳ καὶ ἀρετῇ ἐπισκοπεῖον ψηφισθῆναι προτιμηθήσεται. Οὐ μέντοι γε τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας ὀρώσιν αἱ ψῆφοι ἐπὶ πλέον, οἷα κατ' ἐκλογὴν καὶ δοκιμασίαν εἰς τὰς ἀξίας τῶν ἀρχοντικῶν ἀναγομένους, ὡς ὁ ἐκκλησιαστικὸς καὶ ὁ νομικὸς θεσμὸς βούλεται.

(1) Βλέπε Βαλσαμ. ἐπὶ τοῦ ΜΗ. καν. τῆς ε', καὶ Νεαρὰν Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου σελ. 321 τοῦ παρόντος τόμου.

Ἑρώτησις.

Ἐδέξατό τις ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος παῖδά τινος· ζητεῖ οὖν αὐτὸς συνάψαι τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ θυγατέρα τοῦ αὐταδέλφου τοῦ πατρὸς τοῦ ἀναδεχθέντος· ἔξεστι τοῦτο γενέσθαι, ἢ οὐκ ἔξεστιν;

Ἀπόκρισις.

Ἐπειδὴ τὴν κατὰ Πνεῦμα συγγένειαν κρείττονα εἶναι τῆς σαρκικῆς, καὶ οἱ φιλευσεβαῖς νόμοι, καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες σαφῶς γνωματεύουσιν, ἄρα γε οὐδὲ τὸ παρὸν συνάλλαγμα προβῆναι συγχωρηθήσεται· ἐγγύτης γὰρ ἐντεῦθεν ἀνακύπτει πρωτεξαδέλφων· ἡ σαρκικὴ γὰρ πρώτη ἐξαδέλφη τοῦ ἀναδεχθέντος, διὰ τῆς πνευματικῆς συγγενείας, καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου ἐξαδέλφη λογίζεται, ὡς ἀδελφοῦ ὄντος διὰ τοῦ βαπτίσματος, τοῦ ἀναδεχθέντος παρὰ τοῦ πατρὸς τούτου· ἐπεὶ καὶ ὁ τῆς γυναικὸς ἀδελφός, καὶ ὁ τοῦ ἀνδρὸς, δι' ἀλλήλων, ὁ μὲν, γυναικάδελφος τῷ ἀνδρὶ, ὁ δὲ, ἀνδράδελφος τῇ γυναικὶ ὀνομάζεται, διὰ τὴν ἐγγύτητα· γέγονε δὲ καὶ πρᾶξις συνοδικὴ ἐπὶ τῆς ἑφημερίας τοῦ ἐν ἁγίοις [Νικολάου τοῦ Μουζάλωνος,] πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, γνωματεύσασα ἀκολούθως τῷ νγ'. κανόνι τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ τῷ ς'. θέματι τοῦ ι'. κεφαλαίου τοῦ ε. τίτλου τοῦ κή. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν, τοῖς αὐτοῖς βαθμοῖς περιγράφεσθαι καὶ τὴν πνευματικὴν συγγένειαν, οἷς καὶ ἡ φυσικὴ, ἢ τοῖς σαρκικῇ, περιορίζεται· κατὰ τοῦτο γοῦν, καὶ τὸ ἐρωτώμενον τοῦτο συνάλλαγμα γενέσθαι οὐ συγχωρηθήσεται, ὡς εἰς τὸν ἐκ πλαγίου τέταρτον βαθμὸν ἀναγόμενον.

Ἑρώτησις.

Ἐπὶ τούτοις εὐ δύναται καὶ τοῦ συντέκνου αὐτοῦ θυγατέρα, αὐταδέλφην οὔσαν ἀναδεξιμαίου αὐτοῦ, ἀγαγέσθαι νύμφην υἱῷ αὐτοῦ, ἢ ἀδελφόπαιδι, ἢ πρωτεξαδέλφῳ;

Ἀπόκρισις.

Ὁ αὐτὸς λόγος ἀρκέσει καὶ ἐπὶ λύσει τῆς παρούσης ἀπορίας.

(1) Ὁρα Βαλασμ. ἐπὶ τοῦ νγ'. Καν. τῆς ς', ἐνθα παρατίθεται τὸ ἐνταῦθα μνημονευόμενον σημεῖωμα, ἐκδεδομένον ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μουζάλωνος.

Ἑρώτησις.

Ἐἰ οὐκ ἀνένδεκτον μένειν τινὰ διηνεκῶς ἔνδον θείου ναοῦ, καὶ ἐντὸς τούτου ἐσθίειν· καὶ μάλιστα ἐὰν οὐδὲ νεωκόρος εἴη ἐκεῖνος·

Ἀπόκρισις.

Τὸ μένειν ἐντὸς τοῦ θείου ναοῦ νεωκόροις μόνοις ἀνεῖται, διὰ τε τὰς ἀναγκαίας τούτῳ ὑπηρεσίας, καὶ δι' ἐπιβουλήν κλεπτῶν, ἢ τοιχωρύχων, ἢ ἐτέρων κακοποιῶν· ἄλλω δέ τινι, μὴ περικειμένῳ τοιαύτην φροντίδα, ἐνδέδοται οὐδαμῶς· τὸ δὲ ἐσθίειν ἔνδον ναοῦ, οὐχ ὅπως καθ' ἑκάστην, ἀλλ' οὐδὲ ἐκ διαλειμμάτων ὀπωσοῦν τινι, ἀλλ' οὐδ' αὐτῷ συγκεχώρηται νεωκόρῳ· καὶ τὰ περὶ τούτου τρανῶς διασαφοῦσιν ὅ,τε ἐκκλησιαστικὸς νόμος, καὶ ὁ πολιτικὸς· ὁ μὲν ἐκκλησιαστικὸς, ἐν διαφοροῖς κανόσιν, ἀλλὰ ἤδη καὶ ἐν τῷ οὐδ'. τῆς οἰκουμένης σ'. συνόδου ταῦτα διαγορεύει, ὅτι Οὐ δεῖ ἐν τοῖς Κυριακοῖς, ἢ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν, καὶ ἔνδον ἐν τῷ οἴκῳ ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν· οἱ δὲ τοῦτο ποιεῖν τολμῶντες, ἢ παυσάσθωσαν, ἢ καθαιρείσθωσαν· ἀκούβιτον δὲ λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκευάσμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλαχόν· ἀκούβιτω γὰρ παρὰ Λατίνοις τὸ ἀναπίπτω· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ 43'. κανόνι ταῦτα· Τοὺς ἢ γαμετῆ συνοικοῦντας, ἢ ἄλλως ἀδιακρίτως τοὺς ἱεροὺς τόπους κοινοποιῶντας, καὶ καταφρονητικῶς περὶ αὐτοὺς ἔχοντας, καὶ οὕτως ἐν αὐτοῖς καταμένοντας, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς σεβασμίοις ναοῖς κατηγουμενείων προστάσσομεν ἐξωθίσθαι· εἰ δὲ μή τις τοῦτο παραφυλάξει, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζέσθω. Ὁ δὲ γε πολιτικὸς νόμος ἐν κεφαλαίῳ 14. τοῦ α. τίτλου τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ταῦτά φησι· Μέχρι τῶν πρὸ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς ὕρων τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἀσφαλὲς ἐχέτωσαν οἱ προσφυγόντες, τοῖς ἐνδοτέροις λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκήμασιν, ἢ αὐλαῖς, ἢ στοαῖς χρώμενοι· κωλυέσθωσαν δὲ ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἢ ἐσθίειν, ἢ ὑπνοῦν. Ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκ. νεαρὰ τοῦ Βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρομοίως κολάζει καὶ τοὺς ἐπιτρέποντας τὴν εἰς τὰ κατηγουμενεῖα κατοίκησιν. Ἐκ τῆς περιλήψεως οὖν τῶν τοιούτων θεσπισμάτων ἀπηγορευμένον ἐστὶ παγεῖσθαι καὶ τὸ ἐσθίειν, καὶ τὸ μένειν ἔνδον θείου ναοῦ.

Ἑρώτησις.

Ἐν τοῖς ἀρχοντικοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀξιώμασι τίς πρῶτος, καὶ τίς δεύτερος, καὶ τίς τρίτος; καὶ πῶς ἐφεξῆς ἡ τούτων τάξις (1);

Ἀπόκρισις.

Ἀπὸ μὲν παλαιᾶς παραδόσεως πρῶτός ἐστιν ὁ μέγας οἰκονόμος· δεύτερος, ὁ ἐπὶ τῆς μεγάλης σακέλλης, ἤγουν ὁ μέγας σακελλάριος· τρίτος, ὁ μέγας σκευοφύλαξ· τέταρτος, ὁ χαρτοφύλαξ· πέμπτος, ὁ ἐπὶ τῆς μικρᾶς σακέλλης, ἤγουν ὁ σακελλάριος· καὶ ἕκτος, ὁ πρωτεκδικος· οἵτινες καὶ ἐξωκατάκηλοι λέγονται. Τὸ τοῦ πρωτεκδικου δὲ ὄφφικιον, ἐν τοῖς ὑποβιβηκόσιν ὄν ἔκπαλαι, ὕστερον τοῖς ὑπερέχουσι συνετάγη παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας λήξεως πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου τοῦ Εἰφιλίνου· τῇ πράξει δὲ ταύτῃ ἐπηκολούθησε καὶ γνώμη γενναία τοῦ ἐν ἀγίοις μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, ἐπαινοῦσα καὶ ἐξαίρουσα τὸ γεγονός, ὡς εὐλόγως καὶ ἀμέμπτως πραχθέν· οἷα τινικαῦτά τινων ἀντειπόντων, ὡς μὴ ἀποδεξαμένων τὴν πράξιν. Μετὰ τοὺς ἐξωκατακλήλους δὲ, πρῶτός ἐστιν ὁ πρωτονοτάριος· δεύτερος, ὁ ὑπομνηματογράφος· τρίτος, ὁ λογοθέτης· τέταρτος, ὁ κανστρίσιος· πέμπτος, ὁ ἱερομνήμων· ἕκτος, ὁ ραιφερενδάριος· ἑβδόμος, ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων· ὄγδοος, ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως· ἕννατος, ὁ ὑπομιμνήσκων· δέκατος, ὁ ἐπὶ τῶν σεκρέτων· ἐνδέκατος, ὁ ἐπὶ τῶν κρίσεων· δωδέκατος, ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων· μετ' αὐτοῦ, οἱ τρεῖς ὀστιάριοι· καὶ μετ' αὐτοῦ, οἱ τρεῖς ἄρχοντες τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ προχείρισις δὲ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων οὐχ ἀπλῶς γίνεται, ἀλλὰ κατ' ἐκλογὴν· δεῖται γὰρ τὸ τοιοῦτον ὄφφικιον ἀνδρὸς ἱκανοῦ καὶ ἐπιτηδείου εἰς τὸ ἐκπληροῦν ἀμέμπτως τὰς ἀρμοζούσας τούτῳ διακονίας· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶν ἡ μετὰ τὴν εἴσοδον εὐφημία τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἀρχιερέων, τὸ ἐν ταῖς λιταῖς βαστάζειν τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς συναπτάς καὶ αἰτήσεις ποιεῖν, τὸ ἀπόντος τοῦ ἀρχidiaκόνου, διδόναι καιροῦς τοῖς ἐν τῷ ἄμβωνι διακόνοις, καὶ ἄλλα τινὰ

(1) Ὁσα Βαλσ. Μελετην χάριν τῶν δύο ὄφφικίων Τόμ. Δ', σελ. 530.

τούτου ὑστερήματα ἐκπληροῦν· κατὰ τοῦτο γοῦν καὶ λέγεται δευτερεύων, οὐχ ὅτι δευτερεύει ἐν τῇ τάξει τῶν διακόνων. Τοιαύτην μὲν οὖν ἡ παλαιτέρα παράδοσις εἶχε τὴν τῶν ἀρχοντικῶν τάξιν καὶ στάσιν· ὅτι δὲ αἱ τούτων σφραγίδες τοῦ θελήματος τῶν ἀρχιερέων ἐξήρτηνται, διάφοροι δὲ εἰσι καὶ ταῖς γνώμας καὶ ταῖς ὁρέξεσιν οἱ ἀρχιερεῖς, τούτου χάριν συνεχέθη ἡ τάξις ἡ παλαιά· κἀντεῦθεν οὐδὲ ἡ στάσις τῶν ἀρχοντικῶν ἐπὶ τῆς ἰδρύσεως ἔμεινεν, ἀλλὰ μετακεκίνηται κατὰ τὸ τοῖς ἀρχιερεῦσι δοκοῦν· ἡ σύγχυσις δὲ αὕτη ἐν τοῖς πλείοσι τούτων ὡς νόμος λοιπὸν ἐπεκράτησεν. Ὅτι δὲ ἐν τούτοις εὐρίσκονταί τινες μέτοχοι ὁποιοῦν πείρας ἐκκλησιαστικῆς, τὰ μὲν τῆς ὑπερεχούσης τάξεως ἀρχοντίκια ἐπὶ τῆς οἰκείας μένειν ἕωςι καταστάσεως, ἡ ἰδρύσεως· τὰ δὲ τῆς δευτέρας, εἰ καὶ μετατιθέασιν, ὅμως οὐ χωρὶς εὐλόγου αἰτίας τοῦτο ποιοῦντες καταλαμβάνονται, ἢ ἀρετὴν δηλαδὴ τιμῶντες, ἢ λόγον, ἢ ἄλλην ἐπαινουμένην ἐνέργειαν· οἳ γε μὴν παντάπασιν πείρας ἀμέθεκτοι καὶ ἀνεπιστήμονες, τὰ ἄνω κάτω ποιοῦντες εὐρίσκονται· καὶ ἡ παροιμία τούτοις ὁμόστολος, ἄνω ποταμῶν χωρεῖν λέγουσα τὰς πηγὰς, καὶ τὰ παρὰ Ἰουδαίους δευτερόπρωτα σάββατα, καὶ παρὰ τοῖς δεινοῖς σοφισταῖς τὰ πρωθύστερα. Χρεῶν οὖν ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς πολλοῖς ἔθεσιν ἀναντιρρήτως ἀκολουθεῖν· εἰ δέ τι καὶ καινοτομεῖν ἀνάγκη ἐν τούτοις, ἐξ εὐλόγων αἰτιῶν, ἀλλ' οὐκ ἐκ θελημάτων ἰδίων τοῦτο ποιεῖν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα ὁφθίκια, ἅπερ μάλιστα τοῖς ἱερεῦσιν ἀρμόζουσιν· ὁ ἐπὶ τῶν κατηχήσεων, ὁ ὀρφανοτρόφος, οἱ τέσσαρες ἔκδικοι, ὁ ἄρχων τῶν φώτων, ὁ νομομοδότης, καὶ ὁ περιοδευτής. Ἀναγνωστῶν δὲ ὁφθίκια, ταῦτα· ὁ δομέσικος τοῦ δεξιοῦ χοροῦ· ὁ δομέσικος τοῦ ἀριστεροῦ· ὁ λαοσυνάκτης· ὁμοίως ὁ δομέστικος τῶν ψαλτῶν, ὁ παρὰ τινῶν λεγόμενος πρωτοψάλτης· ὁ πριμμικήριος τῶν ἀναγνωστῶν· ὁ ἄρχων τῶν κοντακίων· ὁ πρωτοκανονάρχος· οἱ χαρτουλλάριοι τῆς μεγάλης σακέλλης, καὶ τοῦ σκευοφυλακείου. Θεωροὶ δὲ, καὶ δεποτάτοι, καὶ καμισάτοι, οὐκ εἰσὶν ὁφθίκια, ἀλλὰ διακονίαι περὶ τὸ ἅγιον θῆμα, τούτοις ἀρμόζουσαι· οἱ μὲν γὰρ θεωροὶ τὴν φυλακὴν καὶ τήρησιν πιστεύονται· τῶν ἱερῶν σκευῶν, καὶ τῶν καλυμμάτων αὐτῶν, εἰ

μάλιστα εὑρίσκονται ταῦτα λίθοις καὶ μαργάροις κοσμούμενα· οἱ δεποτάτοι δὲ, μανδουφοροῦντες μετὰ λαμπάδων προπορεύονται, τοῦ τε ἁγίου Ἐυαγγελίου, ὁπότε ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄμβωνα πρὸς ἀνάγνωσιν, καὶ τῶν ἁγίων δώρων, ἔν τε τῇ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν εἰσόδῳ, καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν πρόθεσιν ἐπανόδῳ αὐτῶν· οἱ λοιποὶ δὲ, ἤγουν οἱ καμισάτοι, ἐνασχολοῦνται περὶ διακομιδὴν ἀνθράκων πυρὸς εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ περὶ τὴν τῶν θείων λεβήτων ἐκπύρωσιν, ἵνα ἐκεῖθεν συνήθως ζέον ὕδωρ τοῖς ἁγίοις ποτηρίοις κατὰ καιρὸν ἐγχεθῆ, καὶ περὶ ἄλλας ὁμοίας τούτοις ὑπηρεσίας. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ λεγόμενοι πατριαρχικοὶ δομέστικοι· καὶ τοῦτο δὲ τὸ ὄφφικιον, τῶν ἀναγνωστῶν ἐστὶ· διακονία δὲ τούτου, τὸ ἐν ταῖς προόδοις τοῦ πατριάρχου λέγειν τὸ, Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα.

Ἐρώτησις.

Τὸ ἀρχidiaconικὸν ὄφφικιον ποίας ἐστὶ τάξεως, καὶ ποίου βαθμοῦ· καὶ εἰ προΐσταται τῶν ὄλων διακόνων, ὡς ἀρχidiaconος, καὶ αὐτῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων· καὶ εἰ προτιμᾶται πάντων ἐν τῇ μεταλήψει τῶν θείων μυστηρίων· καὶ εἰ ἐπ' ἀδείας ἐστὶ τῷ ἀρχιερεῖ, ἐπάνω τῶν προεισοδευσάντων, μηδὲν δὲ σχόντων ὄφφικιον, τιθέναι τινὰς μηδὲν μηδ' αὐτοὺς ἔχοντας ὄφφικιον, ἀλλὰ πιττακίῳ μόνῳ καὶ προστάγματι τὴν ὑπεροχὴν λαβόντας. Τίς δὲ ἐστὶν ἡ ἐνέργεια τοῦ ἱερομνήμονος, καὶ εἰ διάκονος οὗτος ὀφείλει εἶναι, ἢ ἱερεὺς;

Ἀπόκρισις.

Τὸ ἀρχidiaconικὸν ὄφφικιον οὐκ ἐστὶν ἀρχοντίκιον, οὐδὲ ἐκ φιλοτιμίας ἀρχιερατικῆς, ὥσπερ τὰ ἀρχοντίκια· περιφορᾶς δὲ πολλῶν ἡλίων συμπέρασμα· διὸ καὶ ὡς χρόνου καὶ ἰδίου κόπου δώρημα ὁ ἀρχidiaconος ἔχει καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐπὶ πάντων τῶν διακόνων, εἴτε ἀρχοντικίσις ὁποιοῦσιν τετίμηνται, εἴτε καὶ μὴ, ἔν τε τῷ ναῷ, ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, καὶ ἐν τῇ μεταλήψει τῶν θείων μυστηρίων. Τὸ δὲ διὰ πιττακίων τιθέναι τινὰς, καὶ ὄφφικια ἔχωσιν, ἐπάνω τῶν προεισοδευσάντων, πάντη ἀνένδεκτον, ὡς καὶ προδήλως ἄδικον· ἡ γὰρ τάξις καὶ στάσις τῆς εἰσόδου τῶν διακόνων τῷ χρόνῳ ρυθμίζεται, καὶ σταρίζεται, καὶ ἐστὶν ἀμετακίνητος. Ἀρκεῖ δὲ ταῖς οὕτω προτι-

μωμένοις τὸ, ἱερουργοῦντος τοῦ ἀρχιερέως, ἐν τῇ εἰσόδῳ καὶ ἐν τῇ μεταλήψει τηνικαῦτα μόνον προτιμᾶσθαι τῶν προεισοδευσάντων, οὐ δι' ἄλλο τι, ἢ ὅτι ἀρχοντικίους τετίμηνται· χωρὶς δὲ τοῦ ἀρχιερέως, οὐδέποτε οὐδαμοῦ ταύτης τῆς προτιμήσεως ἀπολαύσουσιν· εἰ γὰρ καὶ οὐδὲ ἀρχοντίκια ἔχουσιν, ὑπερβάλλον τὸ ἄδικον· εἰς τί γὰρ ἀπλοῦς διάκονος ἐτέρου προτιμηθήσεται ἀπλοῦ διακόνου προεισοδεύσαντος; Πλὴν, εἰ ἀγαπᾷ τὴν ἀδικίαν ὁ προεστὼς, καὶ τοῦτο πράττειν ἀλογίστως οὐκ ἐπιστρέφεται· ἀλλ' εἰς τοῦτο λόγος οὐδεὶς, ὥσπερ οὐδὲ φωνὴ ἐπαδόντων εἰς ἀσπίδος ὦτα, κατὰ τὸ ψαλτωδούμενον (1). Τὸ τοῦ ἱερομνήμονος δὲ ὀφφίκιον διακόνῳ ἐξ ἀνάγκης προσήκει· ἐπειδὴ συνυπουργὸς οὗτός ἐστι τῷ ἀρχιερεὶ μέλλοντι ἱεροπρακτεῖν· εἰ δὲ ἱερεὺς ἐστὶν ὁ ἱερομνήμων, κενῶ ὀνόματι, ὡς οὕτως εἶπεῖν, ἱερομνημονεῖ· οὐδὲ γὰρ ἐξὸν αὐτῷ ἐν ταῖς ὑπηρεσίαις τῶν ἀρχιερατικῶν στολισμάτων διακόνου τάξιν τηρεῖν. Τινὲς δὲ τῶν ἀρχιερέων, ἐξ ἀπειρίας τὰς ἐγγραφὰς τῶν μαρτύρων, τὰς γινομένας περὶ τῶν ἱερᾶσθαι θελόντων, ἀνατιθέασιν τῷ ἱερομνήμονι, καὶ λανθάνουσι προφανῶς ἀδικοῦντες τὸν χαρτοφύλακα· τῷ τούτου γὰρ ὀφφικίῳ ἐμπέπηκται καὶ ἡ τῆς τοιαύτης διακονίας ἐνέργεια· καὶ οὐδαμῶς ἐκ τούτου αὕτη παρασαλευθήσεται, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ τῶν ἱερολογιῶν.

Ἑρώτησις.

Εἰ ἐπ' ἀδείας ἐστὶ τῷ ἀρχιερεὶ, χαρτοφύλακος ὄντος, ἐτέρῳ αἰωδήτην ἐπιτρέπειν, εἴτε πάντοτε σημειοῦσθαι, εἴτε καθάπαξ τοῦτο διενεργῆσαι· καὶ ποίας ἐστὶ γλώσσης ἢ τοῦ δομestίκου προσηγορία, καὶ ἐπὶ ποίαις ἐξουσιάζει τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν;

Ἀπόκρισις.

Τὸ σημειοῦσθαι τὰ παρεμπύπτοντα, τῷ χαρτοφυλακικῷ ἀξιώματι ἀπαρεγγχειρήτως ἐγκεκόλαπται· ὅθεν καὶ παρόντος μὲν αὐτοῦ, οὐκ ἐξὸν ἐστὶν ὅλως τῷ ἀρχιερεὶ, ἐτέρῳ ἀναθεῖναι σημείωσιν οἰανδήτινα· εἰ μήποτε ἀνάγκη ἐπέιγαι διὰ μακρᾶς ὁδοῦ γενέσθαι σημείωσιν, διὰ τινὰ κατὰ τόπον ἀναφυσῆσαν

(1) Ψαλμ. ΝΖ', 5.

ὑπόθεσιν· τῆνικαῦτα γὰρ, ὃν ἂν ἐκλέξῃται ὁ ἀρχιερεὺς, ἀποστέλλει δικαίῳ αὐτοῦ τηρήσοντα καὶ σημειωσόμενον τὴν ὑπόθεσιν· νοσοῦντος μὲν τοῦ χαρτοφύλακος, ἢ ἀποδημοῦντος, ἀντ' ἐκείνου τῷ ὑπομνηματογράφῳ ἀνεῖται ἡ ἐκθεσις καὶ ἀνάγνωσις τῶν τοῦ χαρτοφυλακικοῦ σεκρέτου ὑπομνηματισμῶν. Ἡ τοῦ δομestikou δὲ προσηγορία, κατὰ Λατίνους, τὸν ἐξάρχοντα, τὸν προηγούμενον, τὸν ἐπιστάτην δηλοῖ· καθὰ δὴ καὶ παρὰ ταῖς βασιλικαῖς ταξιαρχίαις λέγεται δομestikos ἀνὰ μέρος καὶ ἀνατολῆς, καὶ δύσεως, καὶ σχολῶν· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς τάξεσι δομestikos λέγεται, εἴτ' οὖν ἀρχιδός καὶ ἐπιστάτης τῶν μελωδιῶν τε καὶ τῶν μελωδῶν, οἷα εἰς ῥυθμὸν καὶ τάξιν καθιστῶν αὐτούς τε καὶ τὰ μελωδήματα· ἐνέργειαν δὲ ἔχει αὐτό τε τοῦτο, καὶ τὸ ἐν ταῖς καθολικαῖς παννυχίσι τὰς ἐνάρξεις ποιεῖν, ἐν τῷ ἐκφωνεῖν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, ἢ τὸν παρόντα ἱερέα, τὸ, Εὐλόγησον, δέσποτα· αἱ τοιαῦται δὲ παννυχίδες γίνονται μὲν καὶ ἐν ἄλλοις καιροῖς, ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν, μετὰ τὴν τῆς ἱερουργίας τῶν προηγιασμένων ἀπόλυσιν.

Ἑρώτησις.

Ἡ ἀντιμίνσια καὶ ἐν ἐτέραις ἄρα ἐπαρχίαις παρρησιάζονται, ἢ ἐν μόνῃ τῇ τοῦ διενεργήσαντος ταῦτα, καὶ οὐ παρ' ἐνορίαν; Καὶ τί σημαίνει τοῦτο ἑλληνικῶς, καὶ πῶς δεῖ γράφεσθαι, δι' ἦτα, ἢ δι' ἰῶτα; Εἰ σπάνις δὲ ἐστὶ μύρου, ἔξεστι τὸ εὐρισκόμενον διὰ μίγματος ἐλαίου πληθύνεσθαι (1);

Ἀπόκρισις.

Τὰ ἀντιμίνσια, τῆς ἀγιαστικῆς δυνάμεως μετασχόντα, ἢν αὐτοῖς ἢ τῆς καθιερώσεως τῶν ἐκ νέου ἀνεγειρομένων ναῶν ἀκολουθία ἢ ἐπταήμερος, ἐν τῷ ἐκεῖσε θυσιαστηρίῳ κειμένης, ἱερουργία ἐμποιεῖ, ἀνεμποδίστως, ἔνθα ἢ τούτων χρῆσις ἐστὶ, διαδόσιμα γίνονται, καὶ οὐ περιγράφονται ἐν τῇδε τῇ ἐνορίᾳ, ἢ ἐν ἐκείνῃ, κατὰ τινα δικαιοδοσίαν ἀποκεκληρωμένην αὐτῇ· καὶ ὑπερόρια γὰρ γινόμενα, καθὰ δὴ καὶ τὸ θεῖον μύρον, καὶ ἄλλα ἅγια, τὴν ἑαυτῶν χρῆσιν ἀνεπιτίμητον ἔχουσι, μόνον ἱερουργη-

(1) Ὅρα τὸ περὶ ἀντιμινσίου σημείωμα τοῦ πατριάρχου Νείλου σελ. 141 τοῦ παρόντος τόμου.

Ἔντα κατὰ τὴν κειμένην περὶ τούτων τῶν Πατέρων παράδοσιν. Ἡ προσηγορία δὲ αὕτη παράγεται ἀπὸ τοῦ μίνσου, τοῦ καθ' Ἑλληνᾶς μὲν τὸ κανοῦν δηλοῦντος, κατὰ δὲ τὴν Ἰταλὴν γλῶσσαν τὸ πεπραγμένον τοῖς ὀψοποιοῖς ἐδεστόν· κατὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ ἐν ταῖς τραπέζαις ἐφαπλούμενα ὀθόνια, μινσάλια λέγονται, οἷα πρὸς κόσμον τῆς τραπέζης καὶ τῶν μίνσων τίθμενα· κατὰ κοινολεξίαν δὲ ἀντιμίνσια λέγονται, ὡσπερ ἐν τοῖς ἱματισμοῖς τὰ ἀντίπανα, καὶ ὅσα ἐκ τῆς κατὰ ἀνάκλασιν ἐνεργείας τὴν τοιαύτην ἐν τούτοις προσηγορίαν εἰλήχασιν. Ἐν ἐκείναις δὲ ταῖς ἀγίαις τραπέζαις ταῦτα τίθενται, ἃς καθιέρωσις οὐχ ἡγίασεν· ἐκ τῶν ἀντιμινσίων γὰρ αὐτὴ τε ἢ μὴ καθιερωθεῖσα τράπεζα, καὶ ἡ ἱερουργουμένη προσφορὰ λαμβάνουσι τὸν ἁγιασμόν· ἢ γὰρ τοι ἁγιάσθεῖσα, ἀφ' ἑαυτῆς ἀγιάζει τὰ δῶρα· οὐ γὰρ οἴκοθεν εἰσιν ἅγια· καὶ τοῦτο ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἡ δεσποτικὴ φωνὴ μαρτυρεῖ, μείζονα τῶν δῶρων λέγουσα, καὶ τοῦ χρυσοῦ, τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναόν, ὡς τοῦ μὲν, τὰ δῶρα, τοῦ δὲ, τὸν χρυσὸν ἀγιάζοντος (1). Εἰ γοῦν ἀκαθιέρωτός ἐστιν ὁ ναός, τὸ ἐλλεῖπον τούτου ἀναπληροῖ ἢ ἁγιαστικὴ τοῦ ἀντιμινσίου δύναμις· ὅθεν οὐδὲ ἔξεστιν ἐν ἀκαθιερώτῳ ναῷ χωρὶς ἀντιμινσίου ἱερουργίαν γενέσθαι ποτέ· πῶς γὰρ τὸ θυσιαστήριον ἀγιάσει τὸ δῶρον, μὴ μετασχὼν ἀγιότητος; καὶ τῷ τολμήσαντι τοῦτο ἱερεῖ πρόστιμόν ἐστιν ἢ καθαιρέσις· δι' ἰῶτα δὲ γράφεται διὰ τὸ ἐθνικόν· τὰ γὰρ ἐθνικά, κατὰ τὸν γραμματικὸν κανόνα, οὔτε παραγωγὰς, οὔτε κανόνας ἔχουσιν· εἴθισται δὲ τοῖς γραμματικοῖς δι' ἰῶτα καὶ ο μικροῦ καὶ ε ψιλοῦ τὰς ἐθνικάς φωνὰς γράφεσθαι. Οὐκ ἔχει δὲ χώραν ὄλως καθ' ἕτερον τρόπον ἄνευ καθιερώσεως νέου ναοῦ τὸ γίνεσθαι ἀντιμίνσια, καὶ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς οἱ ἀλλοτρόπως καινοτομοῦντες τὴν τούτων ποίησιν, παραβάτας ποιοῦντες τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων, καὶ ἄδωρα δῶρα καὶ οὐκ ὀνήσιμα, κατὰ τὸν εἰπόντα (2), προσάγοντες. Οὐκ ἐφιστᾶν δὲ χρῆ, εἰ ἐκ καινῆς ἅμα καὶ προσφάτως ἐστὶν ἀνεγηγερμένος ναός, ἵνα τούτου καθιέρωσις γένηται· ἀλλ' εἰ καὶ εὕρισκεται τις ἐκ πολλοῦ μὲν ἀνεγηγερμένος, καθιέρωσιν δὲ μὴ δεξάμενος, τῆς ἀγιστείας ταύτης καὶ ὁ τοιοῦτος ἀξιωθήσεται, ὡς δεξασθαι ταύτην ἀμέμπτως

(1) Ματθ. ΚΓ'. 17, 19. — (2) Σοφοκλ, Αἴας, στίχ. 874.

δυνάμενος. Εἰ σπάνις δέ ἐστι μύρου ἔν τε τοῖς θείοις βαπτίσμασι, καὶ ἐν τῇ τῶν ναῶν καθιερώσει, καὶ ἐν ἄλλῃ τούτου χρήσει, τῷ εὐρισκομένῳ ὀλιγοστῷ μύρῳ συγκαταμίγνυσθαι ἔλαιον συγκεχώρηται· ὡς ἂν, οὕτω πληθυνθέν, ἀρκέσῃ ἐκπληρῶσαι τὸν ἀγιασμὸν τοῖς δεομένοις αὐτοῦ.

Ἐρώτησις.

Εἰ ἐξεστι τοῖς Ἀρμενίοις, ἐν αἷς πόλεσιν οἰκοῦσι, κατὰ πᾶσαν ἄδειαν κτίζειν Ἐκκλησίας, καὶ εἴτε χρῆ κωλύεσθαι, ἢ ἔἴαν αὐτοὺς ποιεῖν, ὡς βούλονται.

Ἀπόκρισις.

Ἐν ταῖς Χριστιανῶν χώραις καὶ πόλεσιν ἐνδέδοται μὲν ἀρχῆθεν οἰκεῖν καὶ ἀλλογλώσσους, καὶ ἑτεροδόξους, ἤγουν Ἰουδαίους, Ἀρμενίους, Ἰσμαηλίτας, Ἀγαρηνοὺς, καὶ λοιποὺς τοιοῦτους· πλὴν οὐκ ἀναμιξ̄ μετὰ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ κεχωρισμένως· ὅθεν καὶ ἀφορίζονται τόποι ἐκάστη τούτων φυλῇ, εἴτε ἐντὸς πόλεων, εἴτε ἐκτὸς, ὥστε τούτοις ἐμπεριγράφεσθαι, καὶ μὴ ἐπέκεινα τούτων τὰς οἰκήσεις αὐτῶν ἐκτείνεσθαι. Ἐπινενόηται δὲ τοῦτο τοῖς πάλαι βασιλεῦσιν, ὡς οἶμαι, τριῶν ἕνεκεν· ἑνὸς μὲν, ἵνα τῷ ἐστενωμένῳ καὶ ἀφωρισμένῳ τῆς τούτων οἰκήσεως λαμβάνωσιν αἴσθησιν, ὡς ἀπόβλητοι διὰ τὴν κατ' αὐτοὺς αἵρεσιν κρίνονται· ἑτέρου δὲ, ἵνα κατὰ μικρὸν, διὰ τὸ συχνῶς ὁμιλεῖν τοῖς Χριστιανοῖς, πρὸς μετάθεσιν ἀπαλλάττωνται· εἰ καὶ μὴ πάντες, ἀλλὰ τινὲς μὲν, ὅσους δὴ ἡ σωτηρία ἠγάπησε· καὶ τοῦ τρίτου, ἵνα τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν οἱ κατὰ βίον χρήζοντες αὐτῶν ἀποφέρωνται. Τοίνυν καὶ οἱ Ἀρμένιοι, εἰ ἐν τόπῳ, ἔνθα περιγράφονται, καὶ ναοὺς κτίζουσι, καὶ τὰ τῆς αἵρέσεως αὐτῶν ἐκτελοῦσι, μενοῦσιν ἀνεπηρέαστοι· τὸ αὐτὸ γὰρ καὶ Ἰουδαίοις πρόσεστι, καὶ Ἰσμαηλίταις, οἰκοῦσιν ἐν πόλεσι χριστιανικαῖς· εἰ δὲ τοὺς ὄρους ὑπερβαίνουσι τῆς ἀφορισθείσης αὐτοῖς συνοικήσεως, οὐ μόνον αὐτοὶ κωλυθήσονται, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκοδομήματα τούτων, ὅποια δ' ἂν καὶ ᾖσι, καταστραφήσονται· τὸ γὰρ ἀνέτως ἔχειν καὶ εὐπαρρησιάζεσθαι ἐν τοῖς τοιοῦτοις, πάλαι ἀπώλεσαν.

Ἑρώτησις.

Τί σημαίνει τὸ μὴ ἐλευθεροδοᾶν τὸν δοῦλον, ὅπερ τοῖς δου-
λικοῖς ὠνητηρίοις οἱ ταβελλίωνες ἐγγράφειν εἰώθασι;

Ἀπόκρισις.

Ἡ τῶν καταδουλουμένων ἀνθρώπων δουλεία τοσοῦτον τοῖς
κεκτημένοις ἐμπέφυκεν, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς δούλους μὴ μόνον
ἐν αὐτοῖς τοῖς μέτροις τῆς δουλείας φωνὴν αἶρειν προσήκουσαν
εὐγενέσι καὶ ἐλευθερίοις κατὰ τῶν δεσποτῶν, ἀλλ' οὐδ' ἂν, εἰ
καὶ ἐλευθερίας ἀξιοθεῖεν, τὴν τοιαύτην ἀναλαβεῖν φωνὴν πώποτε·
ὅθεν καὶ ἐπιτίμιον τῆς ἐλευθεροφωνίας ταύτης οἱ ἀπελεύθεροι
τὴν ἀναδούλωσιν ἐκλήρωσαντο. Καὶ μάρτυρες οἱ νόμοι οἱ παλαιοὶ,
καὶ αὐτὰ δὴ τὰ νεαρά τοῦ σοφωτάτου ἐν βασιλεῦσι θεσπίσματα,
ἅτινα τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τῶν κεκτημένων δούλους κληρικούς γεγο-
νότας, καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης σεμνὸν ἀξίωμα περιβαλομένους, ἢ
τὸν μοναδικὸν βίον ἀνηρημένους, ἢ, τὸ μείζον, εἰς τὸν ἐπισκο-
πικὸν ἀναχθέντας βαθμὸν, πάλιν εἰς τὴν προτέραν τῆς δουλείας
τάξιν ἀποκαθίστασθαι διορίζονται· μηδὲν δηλαδὴ ἐκ τῶν τοιού-
των χειροτονιῶν, ἢ τοῦ μοναδικοῦ σχήματος, εἰς ἀποφυγὴν τῆς
δουλείας βοηθουμένους. Δουλοῦσθαι δὲ διακελεύονται καὶ τοὺς
συναπτομένους ἐλευθέρους οἰκετικοῖς προσώποις, ἐπὶ μὴ δύνη-
ται τὸ ἐλευθερία τιμώμενον πρόσωπον καταβολὴν προσομολογή-
σαι τιμῆματος, δι' οὗ ἀπολελυμένον τῆς δουλείας τὸ ὑπ' αὐτῆς
κατεχόμενον μέρος τῇ ἐλευθερίᾳ γενήσεται· ὡσαύτως δουλοῦ-
σθαι καὶ τὸ ἐλευθερίας μὲν ἀξιοθὲν παρὰ τοῦ δεσπότου μέρος
(ἀμφοτέρων δηλαδὴ ὄντων δούλων), ἀφορμὴν δὲ τὸ οἰκεῖον ποιού-
μενον ἄνετον, πρὸς τὸ ἴδιον σχῆμα τοῦ βίου ἀναρπάζειν πειρᾶ-
σθαι τὸ καταλειφθὲν μέρος· καὶ μὴ μόνον ἐκ τῆς αὐθαδείας ταύ-
της μηδὲν ἐξανύειν, μηδ' ἰσχὺν ἔχειν ἐλευθερίαν ἐτέρῳ χαρίζε-
σθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον, ἧς ἔλαβεν, ἐκπίπτειν τιμῆς, καὶ
πάλιν ὑποκύπτειν τῷ τῆς δουλείας ζυγῷ, ἅτε δὴ γνώμῃ περιϋ-
βρίσαντα μοχθηρᾶ χρηστὴν καὶ εὐεργέτιδα τοῦ ἰδίου δεσπότου
προαίρεσιν, καὶ τὴν ἐκεῖνου κρίσιν ἀποννηθέντα παρὰ φαῦλον
ἠγήσασθαι, ἣν ἐχρῆν δι' αἰδοῦς ἄγειν καὶ εὐλαβείας (2). Ἄρκει

(1) Λέοντος Νεαράι θ', ι, καὶ ια. — (2) τοῦ αὐτοῦ Νεαρά ρα.

τοίνυν ἡ τῶν τοιούτων θεσπισμάτων περίληψις τὴν τοῦ ἐλευθεροβοῶν σημασίαν τοῖς ἀγνοοῦσι διαλευκᾶναι σαφῶς· ὡς ἐν κεφαλῶν δὲ εἶπεῖν, καὶ δοῦλος, καὶ ἀπελεύθερος, τοῦ βοῶν ἐλεύθερα παντάπασι ἀπεστέρηται.

Ἐρώτησις.

Τί δηλοῖ τὸ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κείμενον ῥητὸν, Ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὅς ἂν εἶπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐάν ἐξ ἐμοῦ ὠφελθῆς (1);

Ἀπόκρισις.

Ἐν τῇ Γεννησαρέτ γενόμενου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, οἱ ἀπὸ Ἰεροσολύμων κατελθόντες γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, προσελθόντες εἶπον αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἐσθίωσι τὸν ἄρτον· οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐάν μὴ πυγμῆ, φησί, νίψωνται τὰς χεῖρας, καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐάν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν τῶν πρεσβυτέρων παράδοσιν (2). Ὁ Δεσπότης δὲ, τὸ κακοῦργον τῆς γνώμης αὐτῶν εἰδὼς καὶ κακότητες, καὶ ὅτι, φιλόργυροι ὄντες, κατασπαθῶν σπεύδουσι τὰ ἀλλότρια, τὴν παρ' αὐτῶν τοῖς μαθηταῖς προστριβεῖσθαι μέμψιν εἰς ἔλεγχον αὐτῶν αἰσχυνηλῶς ἀντιπεριέστησε, παραβάτας αὐτοὺς ἀποδείξας τοῦ νόμου τοῦ Μωσαϊκοῦ φανερῶς, καὶ τῇ συγκρίσει ἐκατέρων τουτωνὶ τῶν παραβάσεων ψηφοφορήσας βαρεῖαν αὐτοῖς τὴν κατάκρισιν. Τί γὰρ ἢ τῶν πρεσβυτέρων παράδοσις πρὸς τὸν νόμον Μωσέως, ὅς, τιμᾶν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὸν κακολογοῦντα πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτᾶν ἐγκελεύεται (3); Οὐκοῦν δείκνυσιν ἐντεῦθεν τοῦτους προδήλως, διὰ τὸ συστήσαι τὴν οἰκείαν παράδοσιν, ἀκυροῦντας τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἡ παράδοσις δὲ ἦν· Ὅς ἂν εἶπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐάν ἐξ ἐμοῦ ὠφελθῆς (4)· τοῦτο δὲ τοιαύτην ἔχει τὴν ἐρμηνείαν· οὐς ἂν τῶν παιδῶν εὑρισκόν οἱ Φαρισαῖοι περιουσιαζομένους ἢ ἀπὸ κόπων ἰδίων, ἢ ἀπὸ φιλοτιμίας τῆς τύχης, ἢ ὀθενοῦν ἄλλοθεν, ἐπαιδεύον αὐτοὺς, εὐσεβείας προσχήματι, ἀνατιθέναι τῷ Θεῷ ἢ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἢ

(1) Ματθ. ΙΕ', 5. — (2) Ματθ. ΙΕ', 2. — Μάρκ. Ζ', 3. 4. — (3) Μάρκ. Ζ', 10. — (4) Μάρκ. Ζ', 11.

τὸ πλεῖστον αὐτῆς· καὶ ἐὰν ἐνδεεῖς ἦσαν οἱ τούτων γονεῖς, καὶ ἐδέοντο τῆς παρὰ τῶν παίδων προμηθείας, ἐδίδασκον αὐτοὺς λέγειν πρὸς τοὺς γονεῖς, ὡς εὐλογόν τι καὶ ἀπαραίτητον, καὶ ἀποτρέπειν ἐκείνους δυνάμενον, ὅτι κορβαῖν, τουτέστι δῶρον ἀνατεθειμένον ἐστὶ τῷ Θεῷ, ὃ ζητεῖς ἐξ ἐμοῦ ὠφελθῆναι, ἤτοι κερδᾶναι· ὡς ἐκ τούτου συστέλλεσθαι μὲν τοὺς γονεῖς, τὸν Θεὸν δεῖν προτιμᾶσθαι γινώσκοντας· τοὺς δὲ Φαρισαίους ἀδεῶς τοῦ λοιποῦ κατεσθίειν τὰ δῆθεν ἀνατεθειμένα· οἷα τοὺς παῖδας μὲν ἀπατῶντας καὶ συμπεῖθοντας ἃ εἶχον δήπουθεν ἀφιερῶν τῷ Θεῷ, καὶ οὕτω τοὺς πατέρας πενομένους περιφρονεῖν, πρὸς ἑαυτοὺς δὲ τὰς τῶν ἀφελεστέρων περιουσίας ἐφελκομένους διὰ τῆς φωνῆς τοῦ κορβαῖν.

Ἐρώτησις.

Αἱ παρὰ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου Ἀντιοχείας Θεοδώρου, τοῦ ἐπιλεγομένου Βαλσαμῶν, γεγонуῖαι ἀποκρίσεις πρὸς τὰς ἐρωτήσεις Μάρκου, τοῦ ὀσιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, εὐρίσκονται τινὰς παρεκβάσεις ποιούμεναι ἐν τε κανονικαῖς καὶ νομικαῖς διατάξεσι· δεῖ οὖν ταύταις προσέχειν, ἢ οὐ;

Ἀπόκρισις.

Ὁ ἱερός οὗτος ἀνὴρ, ὁ Ἀντιοχείας, τρίβων μὲν ἦν ἐς ἀκριβῆς τῶν νομικῶν καὶ κανονικῶν νομοθετημάτων, καὶ παρὰ πᾶσιν ἐν τούτοις περιεπαισμένος. Τὰ μὲν τοι συγγράμματα τούτου, ὅσα πρὸς κανονικά καὶ νομικά λήμματα ἐξηνήχθησαν, οὐκ ἐς τὸ πᾶν ἀκριβείας ἐχόμενα καταφαίνονται, τὸ παράδοξον· ἀλλ' ὡσπερ ἀνεί ἐκ λήθης μάλιστα καὶ παροράσεως προϊόντα, καὶ που καὶ ἐφ' ἑαυτὰ μεριζόμενά· καὶ οὐκ ἄν τις, ἐφιστῶν τούτοις, οὐκ ἀπορήσειεν, εὐρίσκων τῇ ἐκείνου ἀκριβείᾳ τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα μὴ συντρέχοντα. Ἐγὼ δὲ καὶ ζῶντος ἐκείνου πολλῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει νομοτριβουμένων ἀκήκοα, ἐπιλαμβανομένων τινῶν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου γνωμοδοτημάτων, ὡς μὴ κατὰ μοῖραν ἐξενεχθέντων, ἐν τε κανόνων ἐρμηνείαις, καὶ νόμων, καὶ ἄλλαις τοιοῖςδε συντάγμασι. Λείπεται οὖν εἰπεῖν ἡμᾶς κατὰ λόγον εἰκότα, ὡς τὰ εἰρημένα συγγράμματα ἐκείνον ἀναγινώσκειν χρεῶν, τὸν ἀκριβῶς τὸ πολυσχιδῆς τῆς νομικῆς ἐπιστάμενον, καὶ ἐπιτημονῶς ταῖς πολυειδέσιν ἐλίξσει τῶν κανονικῶν ἐγγυμνασά-

μενον περιλήψεων· ὁ τοιοῦτος ἀκριβῶς εἴσεται τό,τε ἀνεπιλήπτως, καὶ τὸ μὴ ὡσαύτως ἐν τούτοις γραφῆναι φαινόμενον· τόν γε μὴν μὴ τοιαύτην αὐχοῦντα πείραν, μηδαμῶς αὐτοῖς ὀμιλεῖν. ἵνα μὴ κατὰ τοὺς ἀπειροτέρους τῶν ἐμπολούντων, κατ' ἴσον τοῖς χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, καὶ τὰ χρυσοειδῆ, καὶ ἀργυροειδῆ, καὶ τὰ ὑπόχαλκα, καὶ καττιτέρινα ἐμπολῶν, τὴν ζημίαν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ὑποστῆ.

Ἑρώτησις.

Ἐμνηστεύσατό τις κόρην οὐ μετὰ τῶν συνήθων ἱερῶν εὐχῶν, ἀλλὰ διὰ συναινέσεως καὶ συμβολαίων γραφῆς· ἕξεστιν αὐτῷ συζευχθῆναι τῇ αὐταδέλφῃ τῆς τοιαύτης κόρης, ὡς τεθνηκυίας, ἢ οὐ; ἕτερος δέ τις τὸν αὐτὸν τρόπον γυναῖκα μνηστευσάμενος, ἄλλην ἡγάγετο, θανούσης ἐκείνης· ἄρα οὖν οὗτος ὡς δίγαμος λογισθήσεται, ἢ οὐ;

Ἀπόκρισις.

Δύο εὐσεβῶν βασιλέων νεαραὶ νομοθεσίαι, ἡ μὲν προγενεστέρα, ἡ τοῦ σοφοῦ δηλαδὴ Λέοντος (1)· ἡ δὲ, μεταγενεστέρα, ἡ τοῦ Κομνηνοῦ Ἀλεξίου (2), τὰ περὶ τῶν μνηστειῶν καὶ τῶν γάμων σοφῶς τε καὶ φιλοθέως πρὸς εὐκοσμίαν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτεύματος διετράνωσαν, ἀναπληρώσασαι καὶ τὸ τῶν παλαιῶν νόμων τῶν περὶ τούτων κειμένων ὑστέρημα· οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἀθετήσει καὶ ἀργίᾳ ἐκείνων καθολικῆ τὰς ἑαυτῶν διατάξεις ἐξήνεγκαν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν καὶ ἐν ἐπταετεί ἡλικίᾳ, καὶ συναινέσει μόνῃ καὶ γραφῇ συμβολαίων τὸ κῦρος ἔχαρίζοντο ταῖς μνηστείαις, καὶ πλεόν οὐδὲν τούτων περιειργάζοντο· αἱ ἀναγεγραμμέναι δὲ νεαραὶ, καὶ τὸν χρόνον τῆς ἡλικίας τοῦ τε μνηστῆρος καὶ τῆς μνηστῆς ἐπὶ τὸ πολλῶ πλεόν ἐκτείνασαι ὠροθέτησαν, θεσπίσασαι, τὸν μὲν ἄρρενα, τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον ἐνιαυτὸν, τὴν δὲ θήλειαν, τὸν τρισκαιδέκατον συμπληροῦν· τὴν μνηστείαν δὲ οὐχ ἑτέρῳ τινὶ τρόπῳ, ἀλλ' ἱεροτελεστίᾳ βεβαιοῦσθαι διετάξαντο· ὡς τὸ ἄλυτον ἐντεῦθεν, κατὰ τὸ τοῦ γάμου προνόμιον, καὶ ταύτην αὐχεῖν· καὶ τὴν μὴ οὕτω προβᾶσαν μνηστείαν, ἀνυπόστατον, καὶ ὡς μηδὲ γεγονυῖαν λογίζεσθαι. Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τὴν περὶ τῆς δηλωθείσης ἐπταετίας παλαιὰν νομοθεσίαν ἀργῆσαι καθόλου, τὸ

(1) Ζῆτει· σελ. 241 τοῦ Τόμου τούτου. (2) Ζῆτει· σελ. 286 τοῦ ἴσου τούτου.

ἐνεργὸν δὲ καὶ ταύτην ἔχειν ἐκ μέρους ἐθέσπισαν· οὐχ ὥστε καὶ ἀπαρτίξειν τελείαν μνηστείαν, ἀλλὰ μόνον κρατύναι τὰς περὶ μνηστείας λογοποιίας, ὡς ἀνθρώπων ἀπλῶς ἀρεσκείας κατησφαλισμένας ἐπερωτήσεσι· καὶ πρὸς γε κωλύειν εἰσέρχασθαι ἐπὶ τὴν ἀποζυγεῖσαν μνηστὴν τὰ ὠρισμένα καὶ ἐκπεφωνημένα συγγενικὰ πρόσωπα, εἴτε ἐπὶ τοῦ ἐβδόμου, εἴτε ἐπὶ τοῦ τρισκαιδεκάτου ἐνιαυτοῦ ὁ τῆς μνηστείας συνέστη λόγος, καὶ ἡ ταύτης διαζυγή. Τοῖνυν καὶ οἱ μνηστῆρες, περὶ ὧν ἠρώτησας, ὁ μὲν πρῶτος, εἰ μὲν ἐπταετῆς ἦν ἡ κόρη, ἢ ἐπέκεινα, ὁπότε κατὰ συναίνεσιν μόνην ἢ μέσον τούτων προέβη μνηστεία, κωλυθήσεται τὴν αὐταδέλφην ταύτης κατὰ τὸν νόμον εἰς γυναῖκα λαβεῖν, θανούσης δὲ δηλονότι ἐκείνης· εἰ δὲ ἐλάττων ἐτύγχανε τῶν ἐπτὰ (ἐν τοιαύτῃ γὰρ ἡλικίᾳ οὐδὲ διὰ μόνης συναίνεσεως μνηστεία ὅλως συνιστάμενη ἐπιγινώσκειται), ἀμέμπτως καὶ ἀκατηγορήτως αὐτῇ συζευχθήσεται· τοὺς χρονικοὺς γὰρ ὅρους τῶν νόμων οὔτε καινίζειν, οὔτε ὑπερβαίνειν δυνάμεθα· ὁ δὲ γε δεύτερος, ἐπειδὴ τῇ συναίνεσει τῆς μνηστείας ἢ συνήθης ἱεροτελεστία, ὡς ἡ ἀφήγησις, οὐκ ἐπηκολούθησε, οὐδαμῶς ὡς δίγαμος λογισθήσεται· γάμον γὰρ οὐ λογοπραγία συνίστησιν, ἀλλ' οὐδὲ φανερά ἢ λαθραία συνάφεια, (πορνεία γὰρ ἐστὶν αὕτη), εὐχῶν δὲ ἱερῶν ἐπωδαί, καὶ τὰ ταύταις ἀκόλουθα. Πῶς δὲ καὶ λογισθήσεται δίγαμος, ἢ ὀνομασθήσεται ὁ μὴ γάμου πεπειραμένος, τοιοῦτοις προνομίοις ἐγκοσμουμένου; Καθόλου δὲ τὰ τῶν συναίνεσεων μόνων, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἶπεῖν, ἐπὶ τε συστάσει μνηστείας, καὶ ἐπὶ γάμου λύσει, τὸ ἄπρακτον ἐκ τῶν διαληφθειῶν νεαρῶν διατάξεων ἀπηνέγκαστο, εἰ καὶ ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων νομοθεσιῶν τὸ κράτος ἐκέκτηντο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΩΜΑΤΗΝΟΥ (1).

Α'. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΧΩΜΑΤΗΝΟΥ

Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας,

Περὶ βαθμῶν συγγενείας (2).

Ο ΜΕΝ λόγος, ὃν ἠτήσω ἡμῖν, τιμιώτατε δέσποτα, καὶ τῶν ἀληθῶς προσγενῶν τὰ λίαν ὑπερέχοντά τε καὶ κράτιστα, οὐκ οὐκον ῥάδιος οὐδὲ εὐχερῆς, μᾶλλον δὲ πολλῆς δεόμενος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκ τῶν τοῦ νόμου ἀκριβασμῶν καὶ πείρας, καὶ γνώσεως, εἰς τηλεφανῆ τούτου σαφήνειαν καὶ παράστασιν, διὰ τὸ κατ' αὐτὸν ποικίλον τε καὶ πολυσχιδές· ἔνθεν καὶ ἀνεβαλλόμεν τὰ πλεῖστα πρὸς τὸ ἐγχείρημα. Ἐπεὶ δὲ καθάπαξ γίνεσθαί σοι πειθήνιοι ἐν ἑαυτοῖς ἐκυρώσαμεν, διὰ τε τὸ τῆς συγγενικῆς οἰκειότητος ἀπαραίτητον, καὶ διὰ τὴν θεῖαν ἐντολὴν τὴν τῷ αἰτιοῦντι πᾶν ὀτιοῦν δοῦναι διακελεύουσιν· τούτου δὴ ἔνεκα τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ θαρρήσαντες, τῷ καὶ τοῖς ἀσόφοις καὶ ἀγραμμάτοις σύνεσιν καὶ σοφίαν τελείαν παρέχοντι καὶ λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος, οὐκ ἀποδυσχεραίνομεν πρὸς τὸ αἴτημα, σαφῶς εἰδότες ὡς εἴπερ τις ἡμᾶς ἀμαθείας καὶ τόλμης ἐγγράψαιτο, διὰ τὸ τῆς λέξεως ὁμοῦ ἀκαλλῆς, καὶ τῆς ἐννοίας τὸ ἀτελές, συγγνώμων αὐθις ἔσται ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν ὀρμηθεῖσι πρὸς τὸ ἐγχείρημα, ἀλλὰ τὸ τῆς ἀκραιφνοῦς συγγενείας καὶ εἰλικρινοῦς διαθέσεως εἰσπράττουσιν. Ἄλλ' ἐν τούτοις μὲν τὸ λόγου προοίμιον· ἀρκτέον δὲ τὰ τῆς αἰτήσεως οὕτως. Ἠθέλησας μαθεῖν ἐξ ἡμῶν, ὅπως τε τὰ τοῦ γένους βαθμιδοῦνται πρόσωπα, καὶ τίνα μὲν ἐκ τούτων πρὸς κοινωνίαν γάμου κωλύονται· τίνα δὲ αὐθις παραχωροῦνται συνάπτεσθαι, ὡς ἀνεπιτίμητα. Καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν ἡμῖν γνώσιν καὶ πείραν, τοῦ Θεοῦ διδόντος ἰσχὺν, ἐκ τῶν νομικῶν ἐδαφίων τὰ λεχθη-

(1) Δημήτριος ὁ Χωματηνός, ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας, σύγχρονος τῷ Ἰωάννῃ Κίτρον, ἔζη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τρίτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. — (2) Ὁρχ Βαλαζμ. εἰς Νομικάν, Τίτ. ΙΓ'. κεφ. 6'.

σόμενα ἀναλεγόμενοι ταῦτα, οὕτως ἀποκρινόμεθα. Ἡ τοῦ γένους σειρά τρισὶ συνείρεται τάξεσι, τῇ τε τῶν ἀνιόντων δηλονότι, τῶν κατιόντων, καὶ τῶν ἐκ πλαγίου ἀνιόντες δὲ εἰσιν, οἳ τε γονεῖς, καὶ οἱ πάπποι, καὶ οἱ πρόπαπποι· κατιόντες δὲ, οἱ παῖδες, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τικτόμενοι ἔκγονοι καὶ δισέκγονοι, καὶ οἱ τούτων ἀπόγονοι· οἳ γε μὴν ἐκ πλαγίου, θεῖοι, ἀνεψιοί, ἐξάδελφοι, καὶ οἱ λοιποί. Ἡ μὲν οὖν τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων πρὸς γάμου κοινωνίαν συναρμογὴ εἰς ἀπέραντον παρὰ τοῦ νόμου κεκώλυται· οὐ γὰρ πατρί, ἢ πάππῳ, ἢ προπάππῳ, εἴτε μητρὶ, ἢ μάμμῃ, ἢ προμάμμῃ ἐστὶ θεμιτὸν γάμον συναλλάξαι μετὰ υἱοῦ, ἢ ἐκγόνου, ἢ δισεκγόνου, τὸ σύνολον· οὔτε μὴν τὸ ἀνάπαλιν υἱὸς, ἢ ἐκγονος, ἢ δισέκγονος, πατρί, ἢ μητρὶ, ἢ πάππῳ, ἢ μάμμῃ ἢ προπάππῳ ἢ προμάμμῃ· ἢ τῶν ἐκ πλαγίου δὲ, μέχρι καὶ ἐβδόμου βαθμοῦ τὴν κώλυσιν ἔχουσα, ἔκτοτε τοῖς βουλομένοις συνάπτεσθαι τὸ ἄνετον παρὰ τοῦ νόμου λαμβάνει καὶ ἀνεμπόδιστον. Οἱ βαθμοὶ μέντοι γε ἀπὸ συγγενικῆς ρίζουχίας λαμβάνοντες τὴν ἀρχὴν, ἐκ τῶν βαθμίδων τῆς κλίμακος ὠνομάσθησαν. Ὡς περ γὰρ αἱ βαθμίδες ἐξ ἐπιπέδου πινὸς τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσαι, καὶ εἰς τὰ πρόσω προβαίνουσαι, τὴν ἀνοδὸν ἢ τὴν κάθοδον συμπεραίνουσιν· οὕτω καὶ οἱ βαθμοὶ ὡς ἐκ ρίζης ὁμοφυεῖς κλάδοι τοῦ πρώτου γεννήτορος προϊόντες, τὴν συγγένειαν ἀπαρτίζουσιν· ἐκάστη οὖν γέννησις ἓνα βαθμὸν ἀποτελεῖ. Πατὴρ γοῦν πρὸς υἱὸν οὐδαμῶς βαθμιδοῦνται, καθότι ρίζα τούτου πέλει καὶ καταρχή· εἷς δὲ βαθμὸς ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα λογίζεται. Οἷγε μὲν δύο ἀδελφοί, διότι ἐκ δύο γεννήσεων προέρχονται, καὶ δύο ἀποτελοῦσι βαθμούς· ἐκάστη γὰρ γέννησις, ὡς εἴρηται, βαθμὸν ἓνα ἀποτελεῖ· οἱ μὲν τοὶ πρωτεξάδελφοι τετάρτου βαθμοῦ τυγχάνουσιν· ὡσαύτως καὶ οἱ δισεξάδελφοι, ἕκτου κατ' ἀναλογίαν καταριθμοῦνται βαθμοῦ· οἱ δὲ γε τρισεξάδελφοι, τοιούτοτρόπως ὀγδόου. Ἡ τοιαύτη τοίνυν συγγένεια καλεῖται ἐξ αἵματος· ἔνθεν καὶ τὸ τῆς κωλύσεως ὄριον μέχρι τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ ἐκληρώσατο, ὡς ἔστιν ἐξὸν καταμαθεῖν τὸν φιλομαθεῖ ἀπὸ τε τῆς νομικῆς περιλήψεως, καὶ τῆς συνοδικῆς διατάξεως. Ὁ μὲν γὰρ γόμος ἐν ἐ. τίτλῳ τοῦ κ. βιβλίου, οὕτω φ.

σί. Μεταξὺ τῶν ἐκ πλαγίου προσώπων ἔστι τις κώλυσις τὴν γὰρ τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέρα λαμβάνειν πρὸς γάμον οὐ θέμις, οὐδὲ τὴν τούτων ἐγγόνην· ὁμοίως οὐδὲ τὴν θυγατέρα τοῦ θείου ἢ τῆς θείας, τουτέστι τὴν ἐξαδέλφην μου· ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου τὴν ἐγγόνην αὐτῶν, οἵτινες λέγονται δισεξάδελφοι· καὶ οὕτω μὲν τοὺς τῶν ἐξαδέλφων παῖδας, ἤγουν τοὺς δισεξάδελφους, οἵτινές εἰσιν ἕκτου βαθμοῦ, τὸ τῶν κεκωλυμένων γάμων ἢ νεαρὰ αὕτη τέθεικεν ὀροθέσιον· ὁ δὲ ἑβδομος βαθμὸς, διὰ τὸ ἐκ τούτων παρασιωπηθῆναι, χώραν ἐλάμβανε, καὶ εἰς γάμου κοινωνίαν οὐκ ἐκωλύετο. Ἡ δὲ γε συνοδικὴ διάγνωσις, ἢ ἐπὶ τῆς ἐφημερίας γενομένη τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ (1), ὡς αἰσχρὸν καὶ ἄσεμνον καὶ τοῦτον τὸν ἑβδομον βαθμὸν, διὰ τὴν τῶν προσώπων ἐγγύτητα, τοῖς ἀπηγορευμένοις καὶ ἀποτετραμμένοις ἐπέκρινε, καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πολιτείας ἐξέκοψεν. Ἐπηκολούθησε δὲ τῇ συνοδικῇ ταύτῃ πράξει καὶ νεαρὸν θέσπισμα τοῦ ἐν θασιλεῦσιν ἀοιδίμου καὶ πορφυρογεννήτου, κυρίου Μανουήλ (2), καὶ τὰ ψηφισθέντα ἐκύρωσεν ἀσφαλῶς. Ἐκτοτε οὖν μέχρι καὶ νῦν οἱ κεκωλυμένοι τῶν ἐξ αἵματος βαθμῶν ἕως τοῦ ἑβδόμου βαθμοῦ καταλήγουσιν· οὐδὲ γὰρ οἷόν τέ ἐστι λαβεῖν τὸν δισεξάδελφον τὴν τοῦ δισεξάδελφου αὐτοῦ θυγατέρα, ἀνεψιὰν τούτου τυγχάνουσιν· τὸ φύσει δίκαιον, καὶ εὐπρεπές, καὶ σεμνόν, ὡς περ τινα χάλινον, ὁ νόμος τοῖς γάμοις ἐπέθηκεν· ὡς ἂν τούτου ἐχόμενοι οἱ συναλλάττοντες, μὴ, ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις, ἐπὶ τὸ συγγενὲς χρηματίζωσι. Τὰ μὲν τοι ἐπέκεινα τοῦ ἑβδόμου τούτου βαθμοῦ πρόσωπα ἀκωλύτως ἐλεύσονται πρὸς γάμων συναρμογὴν· εἰς γὰρ τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν, ὡς προέκκειται, ὁ ἑβδομος βαθμὸς τῆς τῶν γάμων κοινωνίας κωλυτικὸν ὄριον πέφηνε. Τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας, ἐν τούτοις. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ ἀγχιστεία κατὰ τὴν νομικὴν ἀκρίθειαν προσώπων ἡμῖν οἰκειότητα ἐμποιεῖ, ἐκ γάμων συνημμένων ἄνευ συγγενείας, οὐδὲ ταύτην τὸ τοῦ νόμου ἀκριβὲς ἀφῆκεν ἀόριστον. Φησὶ γὰρ ἐν γ'. κεφαλαίῳ τοῦ ἀναπεφωνημένου ἐ. τίτλου τοῦ κή. βιβλίου, ταῦτα· Πενθερά

(1) Βλέπε σελ. 95 τοῦ παρόντος τόμου. (2) Ζῆται σελ. 311 τοῦ τόμου τούτου.

ἔστιν ἡ μήτηρ, καὶ ἡ μάμη, καὶ ἡ προμάμη τῆς γαμετῆς μου, καὶ οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· καὶ νύμφη λέγεται ἡ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἐκγόνου, καὶ τοῦ προεκγόνου γαμετή· καὶ προγόνη λέγεται ἡ ἐξ ἄλλου θυγάτηρ, καὶ ἐκγόνη, καὶ προεκγόνη τῆς γαμετῆς μου· καὶ οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω. Τὰ τοιαῦτα γοῦν πρόσωπα τετάρτῳ περιλαμβανόμενα βαθμῶ τὸν γάμον ἔχουσι, κατὰ τὴν νεαράν, ἀσυγχώρητον. Ὡσπερ δὲ ἐν τοῖς ἐξ αἵματος βαθμοῖς ὁ ἕβδομος βαθμὸς, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, διὰ τὸ εὐπρεπὲς καὶ σεμνὸν κεκώλυται ὕστερον· οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐξ ἀγχιστείας ὁ πέμπτος καὶ ὁ ἕκτος μετὰ ταῦτα παρὰ τοῦ ἐν ἀγίοις πατριάρχου Σισιννίου ἐπετιμήθη. καὶ δηλοῦται τὰ περὶ τούτων τρανῶς ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ ἐκτεθέντι τόμῳ (1). Καὶ οὕτω μέχρι τοῦ ἕκτου βαθμοῦ οἱ κεκωλυμένοι τῶν ἐξ ἀγχιστείας γάμων καταλαμβάνονται· δύο γὰρ ἀδελφοὺς δύο πρώτας ἐξαδέλφας, ἢ τὸ ἀνάπαλιν δύο πρώτους ἐξαδέλφους δύο ἀδελφὰς λαβεῖν εἰς γάμον, ἀδύνατον· οἱ μὲν γὰρ δύο πρώτοι ἐξαδέλφοι, τετάρτου εἰσὶ βαθμοῦ· οἱ δὲ γε δύο αὐτάδελφοι, δευτέρου· καὶ διὰ τὴν τῶν προσώπων ἐγγύτητα οὐδόλως πρὸς γάμου ἔρχεσθαι κοινωνίαν συνεχωρήθησαν· ἐκ γὰρ δύο τεσσάρων ἕκτος βαθμὸς συμπεραίνεται, καὶ τὸ ἀνάπαλιν· καὶ διὰ τοῦτο κεκώλυται. Ὡσαύτως καὶ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς πρὸς δύο ἐτέρου γένους αὐταδέλφας γαμικὸν συνιστᾶν συνάλλαγμα κωλύονται· πέμπτος γὰρ ἐκ τούτων τῶν προσώπων βαθμὸς συνάγεται· ὁ μὲν γὰρ θεῖος πρὸς τὸν ἀνεψιὸν τρίτον ἐπέχει βαθμὸν· αἱ δὲ γε δύο αὐτάδελφαι, πρὸς ἀλλήλας δεύτερον· οὕτω τίνυν καὶ εἰς τὴν ἐξ ἀγχιστείας συγγένειαν μέχρι πέμπτου καὶ ἕκτου βαθμοῦ τὸ κωλυτικὸν ὄριον ἔστηκεν. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερος ἕκτος βαθμὸς ἐξ ἀγχιστείας ἄλλως συναγόμενος· ὃν ἀκώλυτον εἶναι παντάπασιν ἢ τε τοῦ ρηθέντος τόμου σιωπῇ, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ θεσπίσματα βασιλικὰ, καὶ πράξεις συνοδικαὶ πᾶσιν ἐγνώρισαν· θεῖος γὰρ καὶ ἀνεψιὸς, τρίτου ὄντος βαθμοῦ, θεῖχ καὶ ἀνεψιᾶ, ἐξ ἐτέρου γένους τὸν αὐτὸν ἐχούσας βαθμὸν, γαμικῶς συναπτόμενοι, οὐδόλως ἐπιτιμῶνται· οὐδὲ γὰρ ἀθέμιτον τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα κρίνεσθαι, ὡς εἰς ἕκτον βαθμὸν ἐκ τριῶν καὶ τριῶν

(1) Ζῆται αὐτὸν σελ. 11 τοῦ Τόμου τούτου.

ἀναγόμενον· οὐδὲ γὰρ ἡ αὐτὴ τῶν ἀδελφῶν ἐγγύτης καὶ ἡ τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν ἀνεψιόν, καὶ ἡ τοῦ ἐξχδέλφου καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν· ἀλλ' ἐκ μὲν πηγῆς μιᾶς τοῦ πρώτου γεννήτορος ἐξέρχονται, κατὰ μικρὸν δὲ ἀλλήλων μακρύνουσιν, ὥσπερ εἰς διαφόρους σχιζόμενοι ῥύακας. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο εἶδος συγγενείας ἐξ ἀγχιστείας, ὅπερ βαθμοῖς μὲν οὐδαμῶς περιέχεται, διὰ τὸ συμπλοκὴν τριῶν ἔχειν γενῶν κεκωλυμένων δὲ μόνων προσώπων ῥητῶς ὁ νόμος μνησθεῖς, τὰ ἐξῆς ἀκώλυτα καὶ ἀνέγκλητα εἶασεν. Ἐν γὰρ τῷ δ' κεφαλαίῳ τοῦ ἐ. τίτλου τοῦ κή. βιβλίου, φησὶν αὐτολεξεῖ οὕτως. Οὐδὲ τὴν ποτὲ γυναῖκα λαμβάνω τοῦ προγόνου μου· οὔτε ἡ μητριὰ λαμβάνει τὸν γενόμενον ἄνδρα τῆς προγόνου αὐτῆς. Καὶ οὕτω μὲν ἔχομεν περὶ τῆς ἐξ αἵματος καὶ ἀγχιστείας συγγενείας· καὶ, ὡς ἐγῶμαι, ἔχομένως τῆς ἀκριβείας· εἰ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν κανονικῶν καὶ νομικῶν θεσπισμάτων ἐν τούτοις, διὰ τὸ τῆς πολυγραφίας πολύστιχον, κατελείφθησαν. Ὅτι δὲ καὶ μείζων συγγένεια ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθίας ἀνακύπτουσα ἐν ἡμῖν τοῖς εὐσεβέσι μεσολαβεῖ, καὶ περὶ ταύτης χρεῶν οὕτω διαλαβεῖν.

Ὁ νς'. κανὼν τῆς ς'. συνόδου περὶ τῆς τοιαύτης συγγενείας ταῦτα διαγορεύει· Ἐπειδὴ μείζων ἐστὶν ἡ κατὰ Πνεῦμα οἰκειότης τῆς τῶν σωμάτων συναφείας, ἐγνωμένον δὲ ἐν τισὶ τόποις τινὰς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος παῖδας ἀναδεχομένους, καὶ μετὰ τοῦτο ταῖς ἐκείνων μητράσι χηρευούσαις γαμικὸν συναλλάττοντας συνοικέσιον, ὀρίζομεν, ἀπὸ τοῦ παρόντος μηδὲν τοιοῦτον πραχθῆναι. Εἰ δὲ τινες καὶ μετὰ τὸν παρόντα κανόνα φωραθεῖεν τοῦτο ποιοῦντες, πρωτοτύπως μὲν οἱ τοιοῦτοι ἀφιστάσθωσαν τοῦ τοιοῦτου παρανόμου συνοικεσίου, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς τῶν πορνευόντων ἐπιτιμίοις ὑποβληθήτωσαν. Ὅτι τοίνυν ὁ παρὼν κανὼν μείζονα καλεῖ τὴν πνευματικὴν συγγένειαν παρὰ τὴν σαρκικὴν, ἀνάγκην ἔχουσιν οἱ διὰ ταύτης συνδεθέντες εἰς τοσοῦτους βαθμοὺς συντηρεῖν τὸ ταύτης σεβάσιμον καὶ εὐπρεπές, εἰς ὅσους καὶ τὸ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας· διὰ γὰρ τοῦ βαπτίσματος, Θεοῦ, φησὶ, μεσάζοντος, αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται, καὶ εἰς ἄνθρωπος, ὅ, τε ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὸν παῖδα δεξάμενος, καὶ ὁ κατὰ σάρκα τούτου πατήρ, γίνονται.

ὅθεν ἀκολούθως καὶ οἱ τούτων παῖδες, ἀδελφοὶ ὀνομάζονται, καθὰ καὶ ἐκεῖνοι, σύντεκνοι· ὡσαύτως καὶ τὰ ἐκ τούτων καταγόμενα ἔφεξις πρόσωπα τὰς τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας κλήσεις μεταλαγγάνουσι, καὶ εἰσὶν ἀληθῶς, καὶ ὀνομάζονται συγγενεῖς· ἢ γὰρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐνωτικὴ δύναμις εἰς γνησίαν ἐγγύτητα πάντας συνήρμοσεν, ἣν συνθολοῦσθαι συναλλάγμασιν ἀθέσμοις πάντη ἀδύνατον· παρατηρηθήσεται δὲ ἐν ταύτῃ τὸ κωλυτικὸν ὄριον, κατὰ τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν, μέχρι καὶ ἐβδόμου ἑαυμοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα συγγένεια διὰ θέσεως, εἴτουν υἱοθεσίας· ἣν δὴ καὶ αὐτὴν οὕτω παραφυλάττειν ὀφείλομεν, καθάπερ καὶ τὴν ἐξ αἵματος, καὶ τὴν διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος· ταύτας γὰρ ἕκ τε τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ τῶν φιλευσεβῶν νόμων τηρεῖν παρελάβομεν, ὡς προέκκειται. Ἡ δὲ γε διὰ θέσεως ἀδελφότης, ὡς ἀσύστατος καὶ ἀβέβαιος, καὶ τῇ φύσει ἀνακόλουθος, καὶ τῷ νόμῳ ἀπόβλητος, οὐδόλως οὐδὲ εἰς γαμικὰ συνοικέσια ἐμποδοστατεῖ· φησὶ γὰρ τὸ λε'. κεφάλαιον τοῦ ιγ'. τίτλου τοῦ ε'. ἐπιβλίου ῥητῶς οὕτως, Μηδὲ παρὰ ξένοις τοῖς ἔξω Ῥώμης οἰκοῦσι διὰ θέσεως ἀδελφότης συνιστάσθω· κἄν τις ὡς ἀδελφὸς προσληφθεῖς, κληρονόμος γραφῆ, ἐκπιπτέτω τῆς κληρονομίας. Ὅθεν ἐπειδὴ οὕτω παρὰ τῶν νόμων ἢ διὰ θέσεως ἀδελφότης ἀποσκορακίζεται, οὐδὲ πρὸς συναλλαγὰς γαμικὰς ἔχει κώλυσιν ὁπωσοῦν, ὡς ἔξω τῆς τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν φιλευσεβῶν νόμων πίπτουσα· ἀλλ' ἔἴ ταύτας προβαίνειν, ὡς μηδαμῶθεν κώλυσιν τινα ἢ μέμψιν ἐπισυρομένας· ἢ θέσις γὰρ μιμεῖται τὴν φύσιν· ἢ φύσις δὲ υἱὸν ἐπιγινώσκει διὰ γεννήσεως, ἀδελφὸν δὲ οὐδαμῶς· εἰ δὲ ἀδελφὸν ἢ φύσις οὐ πέφυκεν ἀποτίκτειν, ἄρα καὶ ἡ θέσις, ὡς μιμουμένη τὴν φύσιν, οὐκ ἐξισχύει πρὸς ποίησιν ἀδελφότητος. Ἀκώλυτα οὖν, καὶ ἀκατηγόρητα, καὶ παντάπασιν ἄμεμπτα τὰ συναλλάγματα τὰ ἔξωθεν τῶν ἄνωθεν εἰρημένων, ἕκ τε αἵματος, ἕκ τε ἀγχιστείας, καὶ ἐκ θέσεων ἀμφοτέρων, τῆς τε διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ τῆς υἱοθεσίας· καὶ οὔτε δι' ἀδελφοποιίας, οὔτε δι' ἄλλης αἰτίας ὅλως παρατραπήσονται, ὡς παρὰ τῆς τοῦ νόμου σιωπῆς τὸ ἔμπρακτον ἔχειν σαφῶς καταλαμβάνόμενα. Αὕτη σοι παρ' ἡμῶν ἢ τῆς σῆς ἀξιώσεως ἐκπλήρωσις, τιμιωτάτη μοι καὶ τριπόθητος

κεφαλή· ἥτις εἰ μὲν τοῦ κατ' ἀξίαν ἐρίκοιτο, χάρις τῷ Θεῷ, τῷ τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ τὴν ἑαυτοῦ ἰσχὺν μεγαλύνοντι· εἰ δὲ πολὺ τοῦ δεόντος ἀπολίποιο, καὶ οὕτω χάρις τῷ ἐκάστῳ πρὸς τὸ συμφέρον τὴν τοῦ Πνεύματος διδόντι φανέρωσιν· ἐπεὶ οὐδὲ πάντες Ἀπόστολοι, ἢ διδάσκαλοι, ἢ Προφῆται, κατὰ τὸν μέγαν Ἀπόστολον (1)· ἡμῖν δὲ συγγνώμη πάντως ἔσται παρὰ τῶν τοὺς οἰκειοὺς λόγους οἰκονομούντων ἐν κρίσει, εἴτουν διακρίσει, κατὰ τὸν ψάλλοντα (2), ὡς οὐ θράσους, ἢ ἐπιδειξέως, ἀλλ' ὑπακοῆς καὶ ἀγάπης πνευματικῆς, καὶ σαρκικῆς οἰκειότητος προθεμένους ἀποδοῦναι ὑψηλῶς. Γένοιτο δὲ καὶ τὴν σὴν τιμιότητα ἐν τῷ φωτὶ τῶν τοῦ Κυρίου ἐντολῶν πορευθῆναι ἀμετατρέπτως, καὶ ἡμᾶς διὰ τῶν σῶν ἰλαστηρίων δεήσεων, καὶ τυχεῖν τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τάξεώς τε καὶ στάσεως, μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων αὐτῷ· ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ, καὶ κράτος αἰώνιον, νῦν καὶ εἰς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Β'. ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, κυρίου Δημητρίου τοῦ Χωματηνοῦ, πρὸς Κωνσταντῖνον ἀρχιεπίσκοπον τῆς μητροπόλεως Δυβράχλου, τὸν Καβάσιλαν, ἀποκρίσεις.

ΥΠΑΚΟΗ καὶ ὄκνος, εἴτουν δειλία, παρεπάγησάν μοι ἐξάπινα, Θεσπεσία μοι καὶ ἱερά κεφαλή, τὸ πρὸς με περὶ τινων πύσων πρῶτίζα φοιτῆσαν εἰσδεξαμένῳ ἀξίωμα τῆς σῆς τελειότητος· ὅτι μηδὲ ἐξῆν μοι τοῦτο ἀποδιοπομπήσασθαι, οἷα εὖ εἰδότες ἀκολούθους τὰς ἐρωτήσεις ἐξ ἀνάγκης ταῖς ἀποκρίσεις προβαίνειν, κἂν ἢ κατὰ μοῖραν, ἢ οὐχ οὕτως προέρχωνται ἴσως· καὶ οὕτω τούτου ἐκέρτερον πρὸς ἑαυτοῦ με ποιῆσαι σφόδρα ἐφιλονείκησεν, ὡς γενέσθαι με τούτων μεθόριον, μηδενὸς δηλονότι γινόμενον, ἢ ἀκουόμενον· ἢ μὲν γὰρ ὑπακοή, τῆς ταπεινοφροσύνης οὔσα θαυμάσιον ἀποκύημα, πρὸς τὴν τοῦ ἀξιωματός με παρεκίνει φιλοφροσύνην τε καὶ δεξιῶσιν· ὁ δὲ γε ὄκνος ἀποβλέπειν ἐπειθε πρὸς τὸ ἐργῶδες καὶ δυσεξάνυστον τοῦ ἐπι-

(1) ἁ. Κορ. ΙΒ', 29. — (2) Ψαλμ. ΡΙΑ', 5.

χειρήματος, καὶ οὕτως ὀρθῶς δεῖν καὶ συστέλλεσθαι· ναὶ δὲ καὶ αὐτὸν ὑποβλέπεσθαι τὸν ἀναιδέστατον μῶμον, ὃς εἴωθε καὶ αὐτῶν τῶν ἀψαύστων ἐπιλαμβάνεσθαι. Ἐντεῦθεν ἐγὼ ἐκατέρων τουτωνὶ τῶν ἄκρων μίγμα τι καινὸν ἐναπέφηνα· ὃν τρόπον ἐκ τοῦ δειλοῦ καὶ τοῦ θρασέος ὁ κατὰ Ἀριστοτέλην συνετέθη θρασυδειλος· καὶ οὕτω μηδέτερον ἀποσώζειν πρὸς ἑαυτὸν πρὸς ὀλόκληρον κεικιδύνευκα· οἷα τὴν μὲν ὑπακοὴν ὀκνῶν, τὸν δὲ ὀκνον τῇ ὑπακοῇ καταργῶν. Ἐπεὶ δὲ τὰ γεννήματα τοῖς οἰκείοις πατράσιν ἐοικέναι· πεφύκασιν, ἰδοὺ καὶ τὸ ἡμέτερον τουτὶ κῆμα, τὸ τῆς σῆς δηλονότι αἰτήσεως πλήρωμα, ὡς ἄρα καὶ ἔχει, πρόεισι, τὴν μὲν σύστασιν ἢ ὑπόστασιν ἐκ τῆς ὑπακοῆς, τὸ δὲ μῶρφασμα ἐκ τοῦ ὀκνου λαχόν· κέχρωσται γὰρ ὑπὸ τούτου πρὸς ὄχρον· ὡς εὐλαβεῖσθαι, κατὰ τοὺς φοβουμένους, καὶ ἀνὰ πόδα μὲν χωρεῖν ἀπὸ προσώπου τῶν μεγίστην λαχόντων ἐν λόγῳ καὶ σοφίᾳ ἐκατέρᾳ προβεβλημένων, ἰσχύον. Εἰ δὲ τις ἔπαινος ἴσως ἐκ παραβόλου τὸ ἀπὸ τοῦ ὄχρου εἰσδεχθὲν εἰς ἔρευθος τοῦτο μεταβαλεῖ, ὡς δραθῆναι τοῦτο καὶ καλλιπάρηον ἅμα, καὶ χαροπὸν, καὶ παρρησίας τῆς καθηκούσης μέτοχον, ἀγαπήμεν ἄν· τίνα γὰρ πατέρα (τὸ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος εἰπεῖν) υἱὸς οὐκ εὐφραίνει καὶ κάλλιστος καὶ σοφός (1); Εἰ δὲ παραμενεῖ τοῦτο, (φεῦ τὸ δύσμορφον ἀναλλοίωτον,) πᾶσα ἀνάγκη πρὸς τὸν πατρῶον τοῦτο κόλπον ἀποστραφῆναι, ὡς ἂν ἐκεῖσε ἀφανισθὲν, ἐκ γὰρ τοῦ μὴ ὄρασθαι, τὸν γοῦν τοῦ αἰσχους ὄνειδισμὸν ἀποκρύπτοιτο.

Ἐρώτησις.

Εἰ δεῖ τὸν ψηφισθέντα, καὶ καταδεξάμενον, καὶ ἀσπασάμενον, μετατεθῆναι εἰς ἑτέραν ἐπισκοπὴν (2).

Ἀπόκρισις.

Τοῦτο κανονικὸν μὲν οὐκ ἔστιν, οὔτε μὴν τῆς ἐγγράφου ἢ ἀγράφου ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως· γίνεται δὲ πολλάκις, βασιλέως κελεύοντος, διὰ τινὰ οἰκονομίαν λυσιτελοῦσαν κοινῇ· καὶ γέγονε τοῦτο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως κυρίου Μανουὴλ καὶ πῶρφυρογενήτου Κομνηνοῦ. Τοῦ γὰρ σοφωτάτου

(1) Παροιμ. ΙΒ', 20. -- (2) Ὁρκ καὶ αἰλ. 391 τοῦ παρόντος Τόμου.

εκείνου Ευσταθίου(1), τοῦ κατὰ Φλῶρον διακόνου ὄντος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ μαΐστρος τῶν ῥητόρων, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Λυκίων Μύρων ψηφισθέντος, καὶ καταδεξαμένου, καὶ ἀσπασαμένου, καὶ ἤδη καὶ πρὸς τὴν χειροτονίαν ἐτοιμασθέντος, πρόσταγμα τοῦ μακαρίτου βασιλέως ἐκείνου πρὸς τὴν σύνοδον καταπεφοίτηκε, δικηλευόμενον δέξασθαι ταύτην παραιτούμενον τὸν Εὐστάθιον, προσαγαγεῖν δὲ τοῦτον εἰς τὴν περίκλυτον τῶν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, ὡς τηνικαῦτα χηρεύουσαν. Τὰ τοιαῦτα οὖν, ὡς εἶπομεν, κέλευσις μόνη βασιλικὴ δύναμις ἔχει μεταλλάττειν τε καὶ καινοτομεῖν· ὁ βασιλεὺς γὰρ, οἷα κοινὸς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιστημονάρχης καὶ ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ συνοδικαῖς γνώμαις ἐπιστατῆς, καὶ τὸ κῦρος ταύταις χαρίζεται· ἐκκλησιαστικὰς τάξεις ῥυθμίζει, καὶ νομοθετεῖ θίω καὶ πολιτεία τῶν τοῦ θήματος, καὶ μὴν καὶ δίκαις ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ πρὸς γε χηρευσῶν ψήφοις Ἐκκλησιῶν· ἐνάγει δὲ καὶ ἀπὸ ἐλάττονος τιμῆς εἰς μείζονα, δηλαδή ἀπὸ ἐπισκοπῶν εἰς μητρόπολιν, ἢ ἀνδρὸς ἀρετῆν, ἢ πόλιν τιμῶν. Ταῦτα δὲ πάντα ῥᾶν ἐσι καταμαθεῖν τὸν φιλομαθῆ ἀπὸ γε τῆς τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων περιλήψεως, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουστινιανείου νεαρᾶς νομοθεσίας, τῆς κειμένης ἐν ὄλῳ τῷ τρίτῳ βιβλίῳ τῶν Βασιλικῶν, τὰ περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ προνομίων αὐτῶν, καὶ θίου καταστάσεως, καὶ διωκῶν ἐγκληματικῶν τε καὶ χρηματικῶν εἰς πλάτος διαλαμβάνοντι· καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πλὴν μόνου τοῦ ἱερουργεῖν, τὰ λοιπὰ ἀρχιερατικὰ πρόνομια σαφῶς εἰκονίζει ὁ βασιλεὺς ἐφ' οἷς πράττει νομίμως τε καὶ κανονικῶς. Εὐρῆται δὲ καὶ ἐν ἰθ'. λόγῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας Φλαβίου Ἰωσήπου, ὑπογραφή βασιλικὴ οὕτως ἔχουσα· Τιθέριος Κλαύδιος, καῖσαρ, σεβαστὸς, Γερμανικὸς, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας, ὑπάτος χειροτονηθεὶς τὸ δεύτερον. Ὅτι οὖν καὶ χριστὸς Κυρίου ὁ κατὰ καιροὺς βασιλεὺς ἐστίν, διὰ τὸ χρίσμα τῆς βασιλείας· ὁ δὲ Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἡμῶν, μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἀρχιερεὺς ἡμῶν, καὶ γέγονε, καὶ ἀνακηρύττεται· εὐλόγως καὶ αὐτὸς ἀρχιερατικοῖς κατακοσμεῖται χαρίσμασιν.

(1) τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, τοῦ σοφοῦ ἐκείνου τοῦ Ὀμήρου ὑπομνηματιστοῦ, ἀκμάσαντος περὶ τὰ τέλη τῆς ἰθ'. ἑκατονταετηρίδος, ἐπὶ Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου, καὶ τοῦ Ἀνδρονίκου.

Ἑρώτησις.

Εἰ δέον ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς πορφυροῖς ἀρχιερατικοῖς ἐσθῆμασι τεθῆναι, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς λευκοῖς, ἐν μὲν τῷ στιχαρίῳ τοὺς ποταμοὺς, ἐν δὲ τῷ φαινολίῳ σταυροὺς· καὶ εἰ δεῖ καὶ πορφύρεον γενέσθαι σάκκον.

Ἀπόκρισις.

Τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας τὰ πορφυρᾶ ἀρχιερατικὰ θεῖα ἐσθῆματα ἀπλᾶ θούλεται εἶναι, καὶ χωρὶς προσθήκης τῶν εἰρημένων ποταμῶν καὶ σταυρῶν· σάκκον δὲ πορφυροῦν οὐδόλως ἐπιγινώσκει· ἐπειδὴ ὁ σάκκος ἐν τρισὶ μόναις τοῦ ἔτους λαμπραῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς τὴν ἑαυτοῦ χρῆσιν παρέχει· ἡγουν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Πάσχα Κυριακῇ, ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, καὶ ἐν τῇ γεννήσει τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ γοῦν τοῦτο πληροφορεῖν ἐξαρκεῖ ὡς οὐ χρεῶν εἶναι σάκκον πορφύρεον· καὶ ἅμα, ὅτι πένθους εἰσὶ τὰ πορφυρᾶ τοιαῦτα ἐσθῆματα σήμαντρον· ἐν μόναις γὰρ νηστίμοις ἡμέραις, καὶ ἐν μνημοσύναις ἀπελθόντων.

Ἑρώτησις.

Πῶς λογίζονται τὰ παρὰ τῶν Λατίνων ἱερουργούμενα ἄζυμα, κοινά, ἢ ἅγια; Ὡσαύτως καὶ τὰ ὑπουργούμενα αὐτοῖς σκεύη, καὶ ἱερατικά ἄμφια, καὶ εἴ τι τοιοῦτον· καὶ εἰ ἔλλογόν ἐστι τὸ τούτους δακτυλιοφορεῖν.

Ἀπόκρισις.

Ὁ μὲν ὁ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν, καὶ ὁ λζ'. καὶ ὁ λή. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ ὁ ξ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, ἀζύμων μέμνηται τῶν Ἰουδαϊκῶν καὶ ἑορταστικῶν, πεμπομένων τοῖς πιστοῖς παρὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀποτρέπουσι καὶ τὸ λαμβάνειν ταῦτα, καὶ τὸ συνεορτάζειν αὐτοῖς τοὺς πιστοὺς· Λατινικῶν δὲ ἀζύμων οὐδεὶς οὐδαμοῦ κανὼν μέμνηται· οἷα ὕστερον, ὡς ἔοικε, τοῦ τῶν ἀζύμων ἔθους ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ ἐπεισχωμάσαντος. Ἐξ οὗ μέντοι τὸ τοιοῦτον ἔθος ἀνέκυψε, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων, κατὰ ζῆλον ὑπερβάλλοντα, συγγράμμασιν ἰδίῳ καθ' ἑαυτοὺς ὡς ἔκφυλον τοῦτο ἀπεσκοράκισαν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἀγίου Πνεύματος τοῖς Λατίνοις δογματιζόμενον, ἀπαῶδον καὶ ἀπειμφανον

ἤλεγξαν· καὶ πολλὰ δὲ ἕτερα ἔφη τούτων, ὡς τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ μὴ ἀκολουθοῦντα, ἐδελυκτὰ ἐλογίζαντο, καὶ ἀπώσαντο. Ἐνιοὶ μὲν τοὶ φιλανθρωπότερον τῷ πράγματι χρησάμενοι, ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις συγκατέβησαν αὐτοῖς, τὸ τοῦ ἔθνους εἰδότες σκληρὸν καὶ ἀγέρωχον, καὶ βαρβαρικοῖς ὡς τὰ πολλὰ συναναχρωννύμενον ἦθεσιν, ἐπὶ μόνῳ δὲ τῷ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως οὐδαμῶς συγκεχωρήκεσαν καὶ συνήνεσαν· ὧν εἷς ἐστὶ καὶ ὁ σοφώτατος Βουλγαρίας ὁ μακαριστὸς Θεοφύλακτος· ὃς ἐν τῷ πρὸς Νικόλαον διάκονον καὶ κανστρίσιον, τὸν ὕστερον ἐπίσκοπον Μελεσόβης, πεμφθέντι παρ' αὐτοῦ λόγῳ, μετὰ τὸ μέμψασθαι τοῖς ἀδιακρίτως προσφερομένοις αὐτοῖς, καὶ τὰ αὐτῶν ἀποβαλλομένοις καθόλου, καὶ μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν δοκούντων ἐλαττωμάτων αὐτῶν, καὶ ταῦτα οὕτω διεξείσιν. Ἐγὼ δὲ καὶ τούτων τὰ μὲν οὐδεμιᾶς ἐπιστροφῆς δεῖσθαι νομίζω, τὰ δὲ, μετρίας, καὶ οἷας, εἰ μὲν ἀνύσειε τις, μικρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ χαρίζεσθαι· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ μὴδὲ ζημίαν γε τιθένα· τὸ ἀνεξάνυστον· ὃ μάλιστα μοι δὲ δοκεῖ τὴν πρὸς Λατίνους κοινωνίαν τοῖς εὖ φρονοῦσι ποιεῖν ἀπώμοτον, καὶ ὃ μὴ κατορθούμενον, μεγάλην προξενεῖ τὴν ζημίαν τῇ τοῦ υἱοῦ κληρονομίᾳ, ἣν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔλαβε, τοῦτό σοι καὶ δεῖξω, καὶ διελέγξω, καθόσον ἔνεστι. Καὶ μετὰ τινά· Ἔστιν οὖν τὸ μέγιστον ἐκεῖνο σφάλμα, καὶ, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Σολομῶντος, ἄδου πεταύρω ποικῶν συναντᾶν (1), ἣ ἐν τῷ τῆς πίστεως συμβόλῳ καινοτομία, ἣν ἐποιήσαντο, ἀνακηρύττοντες τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι. Καὶ μετὰ πολλὰ· Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τῆς προσφορᾶς τῶν ἀζύμων πολὺς ὁ ζήλος τοῖς πολλοῖς, καὶ πυρὸς θερμότερος, ὃ δὴ λέγεται, καὶ πρότερον ἂν τὰς ψυχὰς πρόοινο, ἢ τὴν περὶ τούτων δόξαν αὐτῶν παραλύσαιεν· οἱ δὲ τινες καὶ οἰκείῳ πάθει καταχαρίζονται, καὶ παγίς τοῦ διαβόλου τῷ Παύλῳ δοκεῖ· ὃ μὲν δεῖ πρὸς τούτους εἰπεῖν, ἐν ὑτέρῳ λέξομεν, τῶν μὲν, τὸ ἄμετρον τοῦ ζήλου κολάζοντες, τοῖς δὲ, ταπεινὸν δεικνύντες τὸ ἀταπεινώτον. Καὶ αὐθὶς μετὰ πολλὰ· Καὶ τοῖς δυτικοῖς τοῖνυν εἴ τι μὲν περὶ τὸ δόγμα διαμαρτάνεται, τὴν πατρικὴν πί-

(1) Παροιμ. Θ'. 18.

στιν σαλεῦον, οἷον δὴ τὸ ἐν τῷ συμβόλῳ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προσιθέμενον· ἔνθα ὁ κίνδυνος μέγιστος· τοῦτο μὴ διορθώσεως ἀξιούμενον ὁ συγχωρῶν, ἀσυγχώρητος· καὶ ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦς λόγους ποιῶνται, ὃν ὑψηλὸν ὑψηλοὶ προτιθέασι· καὶ τὴν τοῦ Πέτρου ὁμολογίαν προβάλλωνται· καὶ τὸν ἐπ' ἐκείνη μακαρισμὸν περιφέρωσι· καὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἡμῖν ἐπισειῶσι. Καὶ πάλιν μετὰ πολλὰ· Οὐ τοίνυν οὔτε περὶ τῶν ἀζύμων, οὔτε περὶ τῶν νηστειῶν ἀντισκληρυνησόμεθα τῷ ἀκαμπεῖ τοῦ ἔθνους φρονήματι· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὄστράκω συγκολλᾶν ὄστρακον, μηδὲν ἦθος ὑγροτέρου παρεντιθέντας, ὅπερ ἐγένετ' ἂν ἴσως ἐχέκολλον· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ περὶ τῶν ἀπηριθμημένων λοιπῶν, ἅπερ ὁμολογοῦντες καὶ αὐτοὶ τηρεῖν, ἐκτὸς τῆς πνικτοφαγίας (ταύτης γὰρ οὐδὲ τὸ ὄνομα Λατίνοις σῶφροσιν ἀνεκτὸν, ὥσπερ οὐδὲ παρ' ἡμῖν, οὐδὲ τὸ τῆς πορνείας, καὶ τῆς νηστείας· καὶ οἱ θηριώδεις καὶ κτηνώδεις ταύτην ἐπιτηδεύωσι), δοκοῦσι πολλοῖς ἀσύγγνωστα σφάλλεσθαι· ὧν μὴ συντίθεσθαι τοῖς λόγοις, ἀνδρός ἐστίν, ὡς οἶμαι, ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἱστορίαις ἐγγυμασθέντος, καὶ μαθόντος, ὡς οὐ πᾶν ἔθος ἀποσχίζειν Ἐκκλησίας ἰσχύει, ἀλλὰ τὸ πρὸς διαφορὰν ἄγον δόγματος. Ἔθη δὲ πάντως καὶ ταῦτα, τὰ παρὰ τοῖς θαυμαστοῖς κριταῖς σφάλματα· τὰ μὲν ἐξ εὐλαθείας, ὡς τὸ προσάγειν τοῦς ἀσπασμοὺς τοῖς θείοις ἐδάφεσι (μὴ γὰρ δὴ παραδεξαίμεθα τὴν σατανικὴν ἐκείνην συκοφαντίαν, ὡς ἄρα Λατίνοις οὐ παραδεκτέα ἢ τῶν εἰκόνων προσκύνησις), τὰ δὲ ἐξ οἰκονομίας, οἰκονομούσης ἀσθένειαν, τάχα μὲν καὶ ψυχῆς, πάντως δὲ τὴν σωματικὴν· ὡς τὸ τοῦς μοναχοὺς ἐν ταῖς νόσοις μεταλαμβάνειν κρεῶν· καὶ τοῦτο, κεκολασμένως, καὶ τῷ ὄντι πνευματικῶς· εἰ δὲ τινες αὐτὸ χυδαίουσι ταῖς ἀδιαφορίαις, ἕτερος οὗτος λόγος πρὸς τούτους, οὐ πρὸς τοῦς πρώτους τοῦτο κατὰ λόγον οἰκονομήσαντας, καὶ ἄλλα κατ' ἄλλους τινὰς λόγους ἐμπαγέντα ταῖς δυτικαῖς Ἐκκλησίαις· ὧν οὐδὲν διασπᾶν ἡμᾶς δύναται· οὐκ ἦν γε τοῦς κρίνοντας ἔχη τὴν ψῆφον ἐκφέροντας πατρικῆς νόμοις ἀκόλουθον· καὶ εἴ γε μὴ μακρὸς μοι ὁ λόγος ἔμελλεν ἔσσεσθαι, καὶ ἱστορίας ἐγγύς, ἔδειξα ἂν σοι μυρία ἐπὶ μυρία ἔθη τοῖς παλαιοῖς Πατράσι παραχωρηθέντα,

πρὸς τὴν τῶν ἀδελφικῶν ψυχῶν περιποίησιν· ἤδεσαν γὰρ ἐκεῖνοι μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν, ἀλλ' ἕκαστος τῷ πλησίον εἰς τὸ ἀγαθὸν, πρὸς οἰκοδομήν· ἀλλὰ νῦν (φεῦ τοῦ ὑδερικοῦ ἡμῶν ὄγκου), Καὶ τίς ἐσί μου πλησίον; λέγομεν(1), καὶ μυρίους καταβάλλομεν ἱσταμένους, ἵνα τὸ οἰκεῖον συστήσωμεν θέλημα. Καὶ ἐφεξῆς κατατρέχει σφοδρῶς τῶν ἀδιακρίτως καὶ ἀνέδην μεμφομένων τοῖς Λατινικοῖς ἔθεσι, καὶ εἰς μέγιστα καὶ ἀπόβλητα σφάλματα ἐγγραφόντων αὐτά. Ἔστιν οὖν ἐκ τῆς ἐγκειμένης ἐννοίας τῷ σοφωτάτῳ τούτῳ συγγράμματι συνιδεῖν, ὡς ἐλάχιστα μὲν χρῆ, ἐπὶ παντὸς ἔθνους προσδεξαμένου τὸ κατὰ Χριστὸν κήρυγμα, ἐπιτηρεῖν τὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἔθων ἐλαττώματα· τὰ γε μὴν ἔκφυλα τῶν δογμάτων, καὶ ἀπεμφαίνοντα, καὶ λίαν ὑποβλέπεσθαι, καὶ φεύγειν ὡς γαγγραῖνας, ὧν ὁ θεὸς μὲμνηται Παῦλος(2), καὶ ὡς ἑτεροῖα κακοήθη νοσήματα· ἐπεὶ περ τὰ μὲν ἔθνη οὐ τοσοῦτον, τὰ δὲ γε πονηρὰ δόγματα διασπᾶν ἡμᾶς τούτων δύνανται· ὅθεν οὔτε τὰ ἱερουργούμενα παρὰ τῶν Λατίνων ἄζυμα, οὔτε τὰ ὑποδεχόμενα ταῦτα, καὶ ὑπηρετούμενα τῇ τούτων ἱεουργίᾳ σκευή, καὶ ἀκολουθῶς οὔτε τὰς ἱερὰς αὐτῶν στολὰς, οὔτε τι τοιοῦτον, κοινὰ λογισόμεθα· πῶς γὰρ, τῆς τοῦ Δεσποτικοῦ ὀνόματος ἐπικλήσεως ἐπισφραγιζούσης ταῦτα, καὶ τῶν τοῦ θεοῦ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου ἱερῶν ἐπισμαμάτων τὴν ἀγιστείαν, ὡς μανθάνομεν, ἱερολογούντων αὐτοῖς; Εἰ δὲ τίς ἔρει, ὡς, εἴπερ κοινὰ τὰ τῶν Λατίνων ἄζυμα οὐκ εἰσὶν, οὐ προκριματισθσόμεθα καὶ ἡμεῖς τούτων μεταλαμβάνοντες· ἀλλ' ἀκούσεται, ὡς, ἐπειδὴ, καθὼς ἄνωθεν εἴρηται, μετὰ τῶν ἄλλων ταῖς δυτικαῖς Ἐκκλησίαις καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς ἀζύμοις ἔθος ἐμπέπηκται, καθὰ καὶ ἡμῖν τὸ προσφέρειν καὶ ἱεουργεῖν ἔζυμα, ἀδύνατος ἐφ' ἑκατέροις ἔσται ἢ τῶν οἰκείων ἔθων παράβασις, εἰ μήποτε θάτερον μέρος μεταθέσθαι πρὸς θάτερον αἰρετίσεται, τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ ἀσπασάμενον· πλὴν, ὡς περ ἐκεῖνοι τὰ παρ' ἡμῶν ἱερουργούμενα, καὶ ἡμεῖς οὕτω τὰ παρ' ἐκείνων, ἅγια λογιζόμεθα· καὶ οὐ σφαλλόμεθα· καὶ αἰρετικῶν γὰρ χειροτονίαι τοῖς ὀρθοδόξοις δεκταί εἰσι, κατὰ τὴν τῶν

(1) Λουκ. Ι', 29. — (2) 6. Τιμόθ. Β', 17.

Πατέρων παράδοσιν, ὀρθοδόξων ἢ ὄντων, ἢ γινομένων τῶν ἐπ' αὐτῶν χειροτονουμένων. Τὸ δακτυλιοφορεῖν δὲ, τοῖς μὲν κατὰ Πνεῦμα περιπατοῦσι, πνευματικῶς ἐκλαμβάνεται· ἐπειδὴ γὰρ νυμφίος ὁ Χριστὸς καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν καθαρῶν καὶ παρθένων ψυχῶν ὀνομάζεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἑκάστω χου τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν προσάται, νυμφίοι προσαγορεύονται, ὡς δακτύλιον τὴν σφραγίδα λαβόντες τοῦ Πνεύματος· ὅτι καὶ ὁ Σωτὴρ ἐν δακτύλῳ, τουτέστι τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, τὰ δαιμόνια ἐκβάλλειν (1), πρὸς τοὺς ἀπειθεῖς ἔλεγεν Ἰουδαίους, οἱ Βεελζεβοῦλ ἐκερτόμου ἐχειν αὐτόν· καὶ τὸν ἐπανελθόντα δὲ ἄσωτον υἱὸν δακτυλίῳ χρυσῷ ἐπεκόσμησεν (2)· ὅλον δηλαδὴ τοῦτον ἐκτελέσας πνευματικὸν, ἀντὶ σαρκικοῦ. Τοῖς γε μὴν Λατίνοις οὐ πνευματικῶς, ἀλλὰ σαρκικῶς, οὐδ' ὑπερκοσμίως, ἀλλὰ κοσμικῶς τὴν τοῦ δακτυλίου προσηγορίαν ἐκλαμβάνομενοις, περισπούδαστον γίνεται τὸ δακτυλιοφορεῖν, ὡς τῶν Ἐκκλησιῶν δῆπουθεν μνήστορσιν· ὅθεν οὐδὲ τοῦτο προσάπτει μέμψιν αὐτοῖς.

Ἐρώτησις.

Εἰ πρόκριμα τῷ ἀρχιερεῖ τὸ εἰσερχεσθαι εἰς τὰς Λατινικὰς Ἐκκλησίας, καὶ προσκυνεῖν, ἥνικα ἂν προσκληθεῖη παρ' αὐτῶν· καὶ εἰ μεταδώσει τούτοις κατακλαστοῦ, ὅταν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῇ λειτουργίᾳ παραγίνωνται.

Ἀπόκρισις.

Τινὲς τῶν Λατίνων εὐρίσκονται μὴ καθόλου διαφερόμενοι πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς ἔθνη, τὰ τε δογματικὰ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ εἰσιν, ὡς ἂν τις εἶπη, κατὰ τοῦτο ἐπαμφοτερίζοντες. Ὡσπερ τοίνυν τὸ ἀντισκληρύνεσθαι τοῖς ἐπίπαν διαφερομένοις ἡμῖν, ἐξαιρέτως ἐπὶ τῷ δόγματι τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως, καθῆκον καὶ ὅσιον· οὕτω τὸ συγκαταβαίνειν τοῖς μὴ τοιοῦτοις, καὶ συνέρχεσθαι, οὐ προκρινεῖ τῷ ἀρχιερεῖ, ὡς οἰκονομίαν πεπιστευμένῳ καὶ μετερχομένῳ τὴν πρέπουσαν οἰκονομίαις ψυχῶν· ὅθεν καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν προσκληθεῖς οὗτος, ἀνενδοιάστως ἀφίξεται· τῶν ἁγίων γὰρ εἰκόνων εἰσὶ καὶ οὗτοι προσκυνηταί, καὶ ἐν τοῖς κατ' αὐτοὺς ναοῖς ἀναστηλοῦσιν αὐτάς· καὶ προθύμως προσερχομένοις τού-

(1) Λουκ. ΙΑ', 20. — (2) Λουκ. ΙΕ', 22.

ταῖς μεταδώσει κατακλαστοῦ, ὅταν ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ παραγένωνται· ἡ τοιαύτη γὰρ συνήθεια δύναμιν ἔχει κατὰ μικρὸν μεθελκύσαι αὐτοὺς καθόλου πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς ἱερά ἔθνη καὶ δόγματα. Πυκνοῦται δὲ καὶ ἡ Ἰταλία θείων Ἀποστόλων καὶ μαρτύρων ναοῖς, ὧν κορυφαῖος ὁ ἐν τῇ Ῥώμῃ περικλυτός τοῦ ἐν Ἀποστόλοις κορυφαίου Πέτρου ναός· ἐν οἷς ἡμέτεροι εἰσερχόμενοι ἔκ τε τῆς ἱερατικῆς μερίδος καὶ τῆς λαϊκῆς, προσευχάς τε ποιοῦνται πρὸς Θεὸν, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς τιμωμένοις ἀγίοις τὴν σχετικὴν προσκύνησιν καὶ τιμὴν ἀπονέμουσι· καὶ πρόκριμα ἐντεῦθεν οὐδόλως ὑφίστανται, ἐφ' οἷς δηλαδὴ ὑπὸ τοὺς Λατίνους εἰσὶ ναοῖς. Μεμνήμεθα δὲ, ὡς γεγόνασιν ἐρωτήσεις πρὸ ἐτῶν ἤδη ἱκανῶν παρὰ Μάρκου τοῦ τῆς θείας μνήμης πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, καὶ ἐπ' αὐταῖς ἀποκρίσεις Θεοδώρου τοῦ μακαρίτου πατριάρχου Ἀντιοχείας τοῦ Βαλσαμῶν' αἷς συντεταγμένη ἦν καὶ περὶ Λατίνων αἰχμαλώτων ἐρωτήσεις, εἰ χρὴ δηλαδὴ τούτους προσδέχεσθαι παρουσιάζοντας εἰς τὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας, καὶ ζητοῦντας μεταλαμβάνειν τῶν θείων ἁγιασμάτων· καὶ ἀκολούθως ἐπὶ ταύτῃ ἀπόκρισις, καθόλου ἀπαγορεύουσα τοὺς εἰρημένους Λατίνους διὰ χειρῶν τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερέων τῆς θείας κοινωνίας ἀξιοῦσθαι· ἦτις δὴ ἀπόκρισις τὸν οἰκεῖον λόγον συγκροτοῦσα ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς, τῷ Κυριακῷ ἐκείνῳ ἐχρήσατο ῥήματι, Ὁ μὴ ὧν, λέγοντι, μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐς· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει(1). Τῇ τοιαύτῃ δὲ ἀποκρίσει τηνικαῦτα πολλοὶ τῶν ἐλλογίμων οὐκ ἔθεντο, οἷα πολὺ ἐχούσῃ τὸ ἀπηνές τε καὶ ἰταμόν, καὶ μὴ προσῆκον μέμψει Λατινικῶν τύπων τε καὶ ἔθων· ὅτι τε, φασίν, οὐ διεγνώσθησαν ταῦτα συνοδικῶς· καὶ οὐδ' αὐτοί, ὡς αἰρεσιῶται, ἀπόβληται δημοσίᾳ γεγόνασιν· ἀλλὰ καὶ συνεσθίουσιν ἡμῖν, καὶ συνεύχονται. Καὶ δύναται τις, φασί, τὸν λογισμὸν τοῦτον ἐκ τοῦ ἱ. κανόνος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας συνόδου, τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας, καλῶς ἀναδέξασθαι· καὶ ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ προσέρχεσθαι Λατίνους ἡμῖν, καὶ ζητεῖν τῆς ἐνζύμου μεταλαμβάνειν ἁγίας προσφορᾶς ἐξ ἡμῶν,

(1) Λουκ. ΙΑ', 23. — Ὅρα τὴν ἀνωτέρω ἀπόκρισιν τοῦ Βαλσαμῶνος ἐν τόμῳ Α'. σελ. 460 τοῦ παρόντος συντάγματος.

δηλον ποιει, ως, ει μη περιεφρόνουσ τὰ ἄζυμα, καὶ ὡς οὐ περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὸ στέργειν αὐτοῖς, οὐκ ἂν προσήρχοντο τῇ παρ' ἡμῶν γινομένη τῶν θείων μυστηρίων ἱερουργίᾳ. Τὸν οἰκειον δὲ λόγον καὶ οὗτοι συνιστῶντες ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ παρὰ τοῦ θείου Ἰωάννου πρὸς τὸν Δεσπότην εἰρημένον προέτεινον, Εἶδομεν, εἰπόντες, τινὰ ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστι (1). Προσεπήγαγον δὲ καὶ ὅτι τὸ μὲν, Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἔστι, προδήλως καὶ γυμνῶς κατὰ τοῦ διαβόλου παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἀποτοξεύεται, καθὰ δὴ τοῦτο παρῆρσις ἢ αὐτόθι τοῦ Εὐαγγελίου περικοπή· καθὼ γὰρ ἐχθρὸς ἔστιν ἀπ' ἀρχῆς ὁ σατάν, καὶ ἀμετάτρεπτος ἀπὸ τῆς κακίας μένει, καὶ καθόλου μετανοίας ἐστέρηται, κατὰ τοῦτο μὴ ὦν μετὰ τοῦ Δεσπότη, κατ' αὐτοῦ ὦν καὶ ἔστι, καὶ ὀνομάζεται· ὡς αὐτοῦ μὲν ἀγαπῶντος τὸ ἐχυτοῦ πλάσμα, καὶ συνάγοντος· ἐκείνου δὲ μισοῦντος αὐτὸ, καὶ διασκορπίζοντος· τὸ δὲ, Ὁς οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστι, πρὸς ἄνθρωπον εἴρηται οὐκ ἀκολουθοῦντα μὲν τῷ Ἰησοῦ, ζηλοῦντα δὲ τοῦς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτου ἐκβάλλοντα δαιμόνια· καὶ οὕτω δυνάμενον, ἐκ τοῦ ἀποστάθην περιπατεῖν, ῥᾶδίως μεταθέσθαι εἰς τὸ ἀκολουθεῖν τῆς ἀνθρωπίνης γὰρ μόνης ἀσθενείας βοήθημα, ἢ ἐπιστροφή καὶ μετάνοια, καὶ ἢ ἀπὸ τῶν χειρόνων εἰς τὰ κρείττω μεταβολή. Προέφερον δὲ καὶ γνώμην ἐπὶ τούτῳ Θεοφυλάκτου, τοῦ σοφωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, ἧς τὴν σύνοψιν ἐν ἐτέρᾳ ἡμῶν ἀποκρίσει ἀνωτέρῳ ἐποιησάμεθα, θαυμαστά περὶ συγκαταβάσεως καὶ οἰκονομίας ἐκτιθεμένην, καὶ ἀξιέπαινα. Ἐντεῦθεν ἐκρίθησαν οἱ ἀντειπόντες, ὡς εἴρηται, καλῶς καὶ εὐλόγως ἐνοστήσαι, ὡς τῆς ἰταμότητος προτιθέμενοι τὴν οἰκονομίαν, πρὸς τὸ μὴ καταβαλεῖν, ἀλλὰ κερδῆσαι ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν τοὺς ἀδελφοὺς, ὑπὲρ ὧν ὁ κοινὸς Σωτὴρ καὶ Δεσπότης ἡμῶν τὸ ἑαυτοῦ αἷμα ἐξέχευεν(1).

(1) Ὅρα περὶ Λατίνων καὶ Ἀποκρίσεις Ἰωάννου Κίτρου α', καὶ β', σελ. 403 τοῦ παρόντος τόμου.

Γ'. ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Πάσης Βουλγαρίας, κυροῦ Δημητρίου τοῦ Χωματηνοῦ,
σημείωμα περὶ τοῦ τοιοῦτου ζητήματος (1).

ΜΕΓΑΛΟΔΟΞΟΤΑΤΕ περιπόθητέ μοι αὐτάδελφε, κύριε Στέφανε· ἠρώτησας ἡμᾶς διὰ γράμματός σου, εἰ ἔξεστι μιγέντα τινὶ γυναικί, συμμιγῆναι γαμικῶς τῇ ἐκείνης δισεξαδέλφῃ· καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐρώτησιν, τοιάνδε ποιούμεθα τὴν ἀπόκρισιν· ὡς τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως τοῦ πορφυρογεννήτου κυροῦ Μανουήλ, καὶ μετὰ ταῦτα, εἰς ὅτι πολλὴν ἀντιλογίαν ἐνέπεσαν· ὡς ἐνίων μὲν ἀπαγορευόντων αὐτὸ ὡς ἀθέμιτον, ἐνίων δὲ μὴ ἀπειργόντων τοῦτο ὡς ἔννομον. Καὶ οἱ μὲν κωλύοντες τοῦτο, τὴν οἰκείαν ἐνστασιν συνεκρότουν ἐκ τε ἄλλων, καὶ ἐκ τοῦ διαγινώσκειν, ἐνὸς βαθμοῦ τυγχάνειν τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ οὕτω τὸν ἕκτον βαθμὸν τῶν δισεξαδέλφων μένειν ἀκέραιον συνεπέρινον, μηδαμῶς δηλαδὴ τῇ ἐπεισαγωγῇ τοῦ ἀνδρὸς παρατιτρωσκόμενον, ὥστε ἀναβαίνειν εἰς ἕβδομον, τὸν τοῖς θείοις νόμοις ἀκώλυτον ἐπιγινωσκόμενον· καὶ μὴν καὶ ἐκ τοῦ γραφικοῦ θείου ῥήματος, τοῦ θεσπίζοντος· Οὐκ εἰσελεύσῃ εἰς πάντα οἰκείον σαρκὸς σου, ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην αὐτοῦ (2)· οἰκείαν σαρκὸς τοῦ ἀνδρὸς, τὴν δισεξαδέλφην τῆς, ὡς εἴρηται, μιγείσης αὐτῷ γυναικὸς ὀνομάζοντες· ἡ δὲ ῥήματι καὶ ὁ μέγας ἐχρήσατο φωστὴρ τοῦ κόσμου Βασίλειος, ἀθέμιτον ἀπειργῶν συνάλλαγμα. Οἱ δὲ γε τοῦτο τοῖς συγκεχωρημένοις ἐγγράφοντες, ἐβδόμου ἐξ ἀγχιστείας συνῆγον εἶναι βαθμοῦ, ὡς 2^ῃ μὲν ἐκ τοῦ ἐνὸς γένους εὐρισκομένων βαθμῶν, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου γένους, βαθμοῦ ἄλλου ἐνός· καὶ οὕτω τὰ παρὰ τῶν ἀπειργόντων προτιθέμενα, ὡς ἀπάδοντα, καὶ ἀπεμφαίνοντα, διεγράφοντο. Εἰ γὰρ πᾶσα ἀνάγκη, φασὶ, δύο γένη ἀλλήλων ἀλλότρια συνελθεῖν, ἵνα τὴν ἀγχιστείαν ἐργάσωνται, ἐξ ἑκατέρων δὲ τῶν γενῶν τούτων συναγονται οἱ βαθμοί, καὶ οὕτως ἡ

(1) Βλέπε Βαλασαμῶνος σχολ. ἐν νομοκάνονι Τόμ. Α'. τοῦ παρόντος συντάγματος σελ. 284 καὶ 294, καὶ τοῦ αὐτοῦ μετέστη, Περὶ τοῦ, εἰ χρὴ τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα κτλ. Τόμ. Α', σελ. 556. — Βλέπε προσέτι ψήφισμα συνοδικῆν Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ, καὶ ψήφισμα πολιτικῶν δικαστῶν, σελ. 103 καὶ 395 τοῦ παρόντος Τόμου. — (2) Δευτ., 17, 6.

τὰ κεκωλυμένα, ἢ τὰ συγκεχωρημένα τῶν ἐντεῦθεν συναλλαγμάτων ἀναφαίνονται, πῶς ἂν τις εἰς βάθος πεπειραμένος τῆς νομικῆς συλλογίσαιτο, ἐνὸς βαθμοῦ εἶναι τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικός; Ἐντεῦθεν γὰρ ἀσύμφωνα ἑαυταῖς αἱ θεσμοθεσίαι καὶ ἄτοπα θεσπίζουσαι εὐρεθήσονται, τὰ μὲν δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ τετάρτου, καὶ πέμπτου, καὶ δὲ καὶ ἐκ τεσσάρων καὶ δύο, ἕκτου βαθμοῦ συναλλάγματα, κωλύουσαι ὡς ἀθέμιτα, τὰ δὲ τοῦ ἐνός, ἐπιτρέπουσαι γίνεσθαι· ὃ ποίας ἂν ἀτοπίας καταλείψῃ ὑπερβολὴν; Ἄλλως τε δὲ, καὶ ἐκ τῆς τοῦ γένους σειρᾶς τῶν βαθμῶν εἰωθῶτων γεννᾶσθαι, ἐκάστης γεννήσεως κατὰ τοὺς νόμους ἓνα βαθμὸν ἀποτελοῦσης, ἐξ ἀνάγκης ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γυνή, ἢ ὡς πατήρ καὶ θυγάτηρ λογισθήσονται, ὡς ἂν δηλαδὴ ὑπὸ βαθμὸν ἓνα γένωνται, καὶ ἀκολούθως, ἢ ὡς ἀδελφός καὶ ἀδελφή, ἢ ὡς θεῖος καὶ ἀνεψιῖά, ἢ ὡς ἐξαδελφός καὶ ἐξαδέλφη, καὶ ἐφεξῆς· κἀντεῦθεν ἀνέδην τὰ τοιαῦτα πρόσωπα χωρήσουσιν, ὡς περ ἀπὸ τινος ὀρητηρίου, πρὸς τὰς τῶν ἀθεμίτων γάμων συναλλαγὰς. Καὶ μὴν συγγενείας μὴ μεσολαβούσης ἐν τῷ ἄνδρὶ καὶ τῇ γυναικί, νοῦν ὅλως οὐκ ἔχει τὸ λέγειν, ἐνὸς βαθμοῦ ἢ δύο εἶναι τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικός· τὰ συγγενικά γὰρ πρόσωπα τοὺς βαθμοὺς ἀποτίκτουσιν, ὡς διαίληπται· τούτων δὲ οὕτως ὁμολογουμένως ἐχόντων, ἀναιρεῖται λοιπὸν καὶ τὸ λογίζεσθαι οἰκίαν σαρκὸς τοῦ ἀνδρός τὴν δισεξαδέλφην τῆς αὐτοῦ γυναικός. Τὴν μὲν τοι περὶ τοῦ γραφικοῦ τούτου ῥήματος ἔννοιαν Βασιλείου τοῦ μεγάλου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς γοργῶς καὶ συνεπτυγμένως ἐξενεχθεῖσαν, οἱ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου μακάριοι Πατέρες τρανῶς ἀναπτύσσοντες καὶ διαλευκάνοντες, τὸν νδ'. κανόνα ἐξέθεντο περὶ τὰ μέσα πρὸς λέξιν οὕτω θεσπίζοντα· » Ἐπεὶ δὲ » τῇ τοιαύτῃ σιγῇ, καὶ τῷ ἀδιαγνώστῳ τῆς τῶν ἀθέσμων γάμων » ἀπαγορεύσεως, ἑαυτὴν ἢ φύσις συνέχεε, συνείδομεν γυμνότερον » τὰ περὶ τούτων ἐκθέσθαι ὀρίζοντες ἀπὸ τοῦ νῦν, τὸν τῇ οἰκίᾳ » ἐξαδέλφῃ πρὸς γάμου κοινωνίαν συναπτόμενον, ἢ πατέρα καὶ υἱὸν » μητρί καὶ θυγατρὶ, ἢ δύο κόραις ἀδελφαῖς πατέρα καὶ υἱὸν, ἢ » ἀδελφοῖς δυσι-μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀδελφοὺς δύο δυσὶν ἀδελ- » φαῖς, ὑπὸ τὸν τῆς ἐπταετίας κανόνα πίπτειν, ἀφισταμένων αὐ- » τῶν προδήλως τοῦ παρανόμου συνοικεσίου ταῦτα τοῦ ἱερῶ.

κανόνος διαγορευόντος, οὐδεμία τις μνήμη παρ' αὐτῶ τῶν οὕτως ἔχόντων πρὸς ἄλληλα προσώπων, καὶ τὸν γάμον, ὡς διείληπται, συναλλασσόντων εὐρίσκεται· οὐδὲ ὑπ' αἰτίαν ὅλως τι τούτων ἠνέχθη, ἢ διαστάσει ὑπέπεσε. Τοῖς τοιοῦτοις δὲ λογισμοῖς καὶ ταῖς πράξεσι μετέπειτα κινουμένη καὶ ἡ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἁγία σύνοδος, ἐπὶ τῆς ἑφημερίας τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Θεοδοσίου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, σημείωμα κατὰ τὴν λ'. τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ιβ'. ἐπινεμήσεως, ἐξέθετο, οὕτως ἔχον ἐπὶ λέξεων.

»Ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Ἄπρω, ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργ-
 »γὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, Ῥωμανὸς ὁ Ἀρτάβασδος, ἐγγραφον
 »προσεκόμισε συνοδικῶς, τάδε κατὰ ῥῆμα διαλαμβάνον· Κόρη τις
 »Εἰρήνη καλουμένη, ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας μετὰ τινος Ἰωάννου,
 »δεσκαετῆς τότε οὔσα τὴν ἡλικίαν· λαληθείσης δὲ τῆς περὶ τού-
 »του παρανόμου μνηστείας, γέγονε σημείωμα συνοδικόν, ἐπιτρέ-
 »πον διαζυγῆναι τοὺς τάχα μνηστευσαμένους, διὰ τὸ εἶναι τὴν
 »μνηστείαν παράνομον, ὡς διείληπται. Βούλεται γοῦν σήμερον ἡ
 »Εἰρήνη νομίμως συναφθῆναι τῷ Θεοδώρῳ, δευτέρῳ ὄντι ἐξαδέλ-
 »φῳ τοῦ Ἰωάννου· καὶ ἐρωτῶ, εἰ ἔχει τινὰ παρεμποδισμόν. Ἠξί-
 »ωσεν οὖν τὴν ἡμῶν μετριότητα, καὶ τὴν ἰσρὰν ἀδελφότητα, μα-
 »θεῖν, εἴπερ οὐκ ἔχει κωλύμεν τινὰ τὸ, περὶ οὗ γέγονεν ἡ γραφή,
 »συνάλλαγμα· ἤκουσε δὲ ἐκ ταύτης, καὶ ἐκ τῆς παρουσιαζούσης
 »τῶν ἀδελφῶν ὁμηγύρεως, ὅτι τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα παν-
 »ταχόθεν ἀκώλυτόν ἐστιν. Ἐπεὶ γὰρ ἡ μετὰ Ἰωάννου τελεσθεῖσα
 »μνηστεία, ὡς ἀνυπόστατος λύεται διὰ τὴν τῆς Εἰρήνης ἀνη-
 »ρότητα, καλῶς ἡ Εἰρήνη δευτέρῳ ἐξαδέλφῳ αὐτοῦ κατὰ νόμον
 »γάμου συζευχθήσεται· οὔτε γὰρ συγγενικὸν πρόσωπον τῇ Εἰ-
 »ρήνῃ λογίζεται ὁ Θεόδωρος, οὔτε τοῖς ἐξ ἀγχιστείας δεσμοῖς
 »καὶ ὄροις συσφίγγεται, διὰ τὸ ὑπερβῆναι τὸν ἐξ ἀγχιστείας
 »βαθμόν.

Τοιαύτης οὖν τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης περὶ τοῦ ἀνατεταγμένου συναλλάγματος, οὐ κωλυθήσεται καὶ ὁ πορνικῶς συναφθεὶς γυναικί, λαθεῖν εἰς γυναῖκα νόμῳ γάμου τὴν δισεξαδέλφην αὐτοῦ· ὅτι μηδὲ γάμον εἶναι τὴν πορνείαν, μηδὲ γάμου ἕρξῃν, ὁ μέγας γνωματεύει Βασίλειος, ἀλλ' ἀμάρτημα ἐπιτιμί-

οις ἐκκλησιαστικοῖς ὑποκείμενον· καὶ ὅτι εἰς τὸν ἐξ ἀγχιστείας ἑβδομον τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα περιίσταται, καὶ ὅς δὴ ἐκ τεσσάρων καὶ τριῶν, δηλονότι πρωτεξαδέλφων μὲν ἐξ ἑτέρου γένους, θείας δὲ καὶ ἀνεψιᾶς ἐξ ἑτέρου· καὶ ἐκ πέντε καὶ δύο, ἤγουν πρώτου ἐξαδέλφου καὶ ἀνεψιοῦ ἐκ πρωτεξαδέλφου, καὶ δύο αὐταδέλφων καὶ ἀκολούθως, ἀπὸ ἑξ καὶ ἑνὸς, ἤγουν δισεξαδέλφων, καὶ τοῦ ταύταις ἐξ ἑτέρου γένους συναπτομένου, συνίστασθαι πέφυκε· καὶ τὸ πλέον, ὅτι οὐδὲ τοῖς ἀπηγορευμένοις ὡς ἀθεμίτοις συντάττεται, κατὰ τὴν τοῦ ἀναπεφωνημένου νδ'. κανόνος τῆς οἰκουμενικῆς ἑκτῆς συνόδου περίληψιν· διὰ γε μὴν τὴν πορνείαν, ὀφείλει ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνὴρ, δι' ἔργων ἑαυτὸν καθάραι, τῶν δυναμένων ἐξιλεοῦσθαι τὸν τοὺς μετανοῦντας δεχόμενον, καὶ ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων μετανοούντων φιλόανθρωπον κύριον.

ΝΙΚΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ (1).

ΝΙΚΗΤΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ,

Ἀποκρίσεις πρὸς Κωνσταντῖνον ἐπίσκοπον.

Ἑρώτησις.

ΤΟΥΣ εἰς δεύτερον συνοικέσιον ἐρχομένους, εἰ δεῖ λαβεῖν τὴν τοῦ διγάμου εὐχὴν παρὰ τοῦ κατὰ χώραν ἀρχιερέως ;

Ἀπόκρισις.

Ἡ μὲν ἀκρίβεια, τοὺς διγάμους οὐκ οἶδε στεφανοῦν, ἡ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ συνήθεια τὰ τοιαῦτα οὐ παρατηρεῖται, ἀλλὰ καὶ τοῖς διγάμοις τοὺς νυμφικούς στεφάνους ἐπιτίθησι· καὶ οὐδεὶς οὐδέ ποτε διὰ τοῦτο ἐνεκλήθη· ὥστε οὐδέ τις φοβηθήσεται τὸ ἐπίκλημα, τοὺς τοιοῦτους στεφανώσας. Πλὴν, ὀφείλουσιν ἓνα καὶ δεύτερον ἐνιαυτὸν κωλυθῆναι τῆς τῶν ἁγίων μυστηρίων μεταλήψεως· καὶ οὐδὲ τὸν ἱερολογήσαντα χρὴ συνεστιαθῆναι τούτοις.

Ἑρώτησις.

Εἰ δεῖ κόρην λαβεῖν ἕτερον ἄνδρα, τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀπάραντος εἰς ἀλλοδαπὴν χώραν, κάκεισε παλλακὴν κτησαμένου, καὶ αὐτῆς προσκαρτερησάσης τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἄφιξιν χρόνους τρεῖς.

Ἀπόκρισις.

Ὁ τοιοῦτος, τῆς μὲν παλλακῆς ἀποστήσεται, τῆς δὲ γυναικὸς οὐ χωρισθήσεται· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ πρὸς ἕτερον γάμον οὐκ ἀπονεύσει· ἐλευθέρᾳ γάρ ἐστιν (ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος) ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς, ζῶντος δὲ, οὐκέτι. (2)

Ἑρώτησις.

Κόρη τις ἀνελάβετο ἄνδρα, καὶ γέγονεν εὐχὴ μνηστείας καὶ ἱερολογία, ἄνευ τῆς συναφείας· εἰθ' οὕτω περιέπεσεν ὁ ἀνὴρ εἰς τὴν αὐτοῦ πενθερὰν, καὶ ἐνεγάστρωσε ταύτην· τί δεῖ ποιεῖν ;

(1) Νικήτας ὁ Ἡρακλείας εἶπεν περὶ τὰ μίση τῆς ιγ'. ἑκατονταετηρίδος, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου. (Ὅρα Παχυμέρην ἐν βίῳ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου. Βιβλ. 6', κεφ. 15.) — (2) Γαλ. Ζ', 9. — ἀ. Κορ. Ζ', 39.

Ἀπόκρισις.

Περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως καὶ πρότερον ἀπεκρίθημεν, καὶ νῦν δὲ τὸ παριστάμενον ἡμῖν ἀποκρινόμεθα· ὅτι ὁ ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ μὲν γυναῖκα ἔχειν συγχωρηθήσεται, τῆς δὲ πενθερᾶς μακρυνθήσεται, διὰ τὴν φαύλην συνήθειαν· ἵνα μὴ ὑπὸ ταύτης καὶ ἔτι ἔλκηται.

Ἑρώτησις.

Ἐάν τις γυνή, τεκοῦσα παιδίον, διαβάλλῃ ἱερέα, ὡς ἐξ αὐτοῦ τεκοῦσα τοῦτο, τί δεῖ γενέσθαι, ἀπορίας οὔσης ἀποδείξεων; Ἐκτελέσει τὸν ὄρκον ἢ γυνή, καὶ κινδυνεύσει εἰς τὸν βαθμὸν ὁ ἱερεὺς;

Ἀπόκρισις.

Τὰ ἐγκλήματα οὐ διὰ συκοφαντικοῦ καὶ τελείου λύονται, ἀλλὰ διὰ φωνῆς μαρτύρων ἀδιαβλήτων ὄρκῳ πιστομένης ἀποδείκνυνται· τῇ δὲ πόρῃ οὐδαμῶς προσεκτέον· ἀλλ' ἐάσθω ὁ ἱερεὺς τῇ τοῦ Θεοῦ κρίσει, καὶ αὐτὸς ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν ἐν τάχει.

Ἑρώτησις.

Γυνή τις χήρα ἔχουσα αὐταδέλφην τεκοῦσαν δύο παῖδας ἄρρενας, γέγονεν ἀνάδοχος ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος Κωνσταντίνου στρατιώτου· πειράεται γοῦν ἢ ἀδελφὴ τῆς χήρας Μαρία ἀναλαβέσθαι εἰς ἓνα τῶν ἑαυτῆς υἱῶν θυγατέρα τοῦ Κωνσταντίνου;

Ἀπόκρισις.

Οὐ κωλύεται ἢ Μαρία, θυγατέρα τοῦ Κωνσταντίνου, ἢ ἡ αὐταδέλφη αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο, υἱὸς αὐτῆς ἀρμόσαι· καὶ γενέσθω τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα.

Ἑρώτησις.

Εἰ τὸν ἐκ διγάμων τεχθέντα δεῖ γενέσθαι ἱερέα.

Ἀπόκρισις.

Ὁ ἐκ διγάμων, ἢ τριγάμων, ἢ πολυγάμων ἀποτεχθεὶς, ἐάν τὸν οἰκεῖον βίον καλῶς διεξάγῃ, οὐ κωλύεται ἱερωθῆναι· οὐ γὰρ προκριματίζεται διὰ τοὺς γονεῖς (1).

(1) Ὁρα Ἑρώτησιν Μάρκου Ἀλεξανδρείας, καὶ ἀπόκρισιν Βαλσαμωνος ἐξ Τόμ. Δ' τοῦ παρόντος συντάγματος σελ. 493.

ΝΙΚΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1).

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

*Κυρόν Νικήταν τόν Μιτυληναῖον, περὶ δούλων,
ἵνα ἱερολογῶνται(2).*

ΔΕΣΠΟΤΑ ΜΟΥ ἅγιε, ἐν τῷ κόσμῳ τὴν οἰκισιν ποιούμενος, καὶ τῶν προσερχομένων μοι τοὺς λογισμοὺς ἀναδεχόμενος, εὖρον ἐξ αὐτῶν τινας, δούλους καὶ δουλίδας ἔχοντας, καὶ τοὺς δούλους αὐτῶν ἐκτὸς ἱερολογίας πορνικῶς συναφθέντας. Τῇ δὲ δευτέρᾳ διατάξει τοῦ μεγάλου Παύλου ἐντυχῶν, τῇ λεγούσῃ, »**Εἰ** καὶ ἐθνικοῦ εἶη οἰκέτης, διδασκέσθω εὐαρεσεῖν τῷ δεσπότη, »ἵνα μὴ βλασφημῆται ὁ Λόγος· καὶ εἰ μὲν οὖν ἔχει γυναῖκα, »ἢ γυνὴ ἄνδρα, διδασκέσθωσαν ἀρκεῖσθαι αὐτοῖς· εἰ δὲ ἄγαμοὶ »εἶσι, μανθάνέτωσαν μὴ πορνεύειν, ἀλλὰ γαμεῖν νόμῳ· εἰ δὲ »ὁ δεσπότης αὐτοῦ πιστὸς ὢν, καὶ εἰδὼς ὅτι πορνεύει, οὐ δίδω- »σιν αὐτῷ γυναῖκα, ἢ τῇ γυναικὶ ἄνδρα, ἀφοριζέσθω (3)·» ταύ- »τη, ὡς εἴρηται, ἐντυχῶν, παρήνεσα τοῖς δεσπότης, εὐλογῆ- »σαι τοὺς οἰκέτας αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν διάταξιν ὑπέ- »δειξα αὐτοῖς· οἱ δὲ, τὴν μὲν διάταξιν τοῦ Ἀποστόλου ἐδέ- »ξαντο, ὡς ἁγίαν, καὶ Θεῶ φίλα λέγουσαν, ἀπελογοῦντο δὲ, ὅτι φοβούμεθα, εἰ πεισθῶμεν τῇ διατάξει εὐλογῆσαι τοὺς δού- »λους, μήπως ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τῆς εὐλογίας, καὶ στερηθῶ- »μεν τῆς αὐτῶν δουλείας. Ταῦτα τούτων λαλοῦντων, ἤμην πάλ- »ιν ἐναγώνιος πρὸς τὸ προκείμενον· καὶ ὅμως πολλὰ σπουδά- »σας, εὖρον καὶ τοῦ τρισμακαρίστου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου »νεκράν, κελεύουσιν εὐλογεῖσθαι τοὺς δούλους, καὶ μένειν ἀ- »τοὺς πάλιν δούλους· καὶ μετὰ τὴν εὐλογίαν ὑπέδειξα οὖν ταύ- »την αὐτοῖς· οἱ δὲ πάλιν ἀπελογοῦντο, μὴ εἶναι ταύτην τὴν

(1) Νικήτας ὁ Μιτυληναῖος, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἔζη μετὰ τὰ μῆσα τῆς γ'. ἑκατονταετηρίδος. — (2) Περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως βλέπε καὶ Πέτρον Χαρτοφύλακα σελ. 371 τοῦ παρόντος Τόμου, καὶ Νικηφόρον Χαρτοφύλακα σελ. 400 αὐτέθι, — (3) Τόμ. Δ'. σελ. 399, διάτ. Β' καὶ Γ'.

νομοθεσίαν τοῦ μακαρίτου βασιλέως. Μὴ ἔχων οὖν τί ποιῆσαι, δέομαι τῆς σῆς ἀγιωσύνης, ἵνα, εἰ ἀληθῶς ἡ τοιαύτη νεαρὰ παρ' ἐκείνου γέγονεν, ὀπισθεν ἐπικυρωθῇ δι' ἐπιγραφῆς σῆς, καὶ ὑπογραφῆς διὰ τῆς ἀγίας χειρός σου, πρὸς σύστασιν καὶ πληροφορίαν τῶν ἀπιστούντων αὐτῇ, καὶ ὠφέλειαν πολλῶν. Ἔτι δέομαι μαθεῖν παρὰ τῆς ἀγιωσύνης σου, τί ὀφείλω ποιῆσαι εἰς τοὺς πρὸς ἓνα ἔχοντας οἰκέτην· ὁ μὲν γὰρ ἔχει ἓνα δούλον, καὶ μὴ δυναμένου τοῦ δεσπότου ἐξωνήσασθαι καὶ δούλην, πορνεύει· ὁ δούλος ἀπολελυμένως ἔξω· ὁ δὲ, δούλην, καὶ μὴ δυναμένου ὠνήσασθαι καὶ δούλον τοῦ δεσπότου, πορνεύει καὶ αὐτὴ ὁμοίως· καὶ αἰτῶ μαθεῖν τὴν σὴν οἰκονομίαν, καὶ τίς ἡ θεραπεία τῶν τοιούτων· καὶ εἰ ἄξιόν ἐστι τοὺς δεσπότας αὐτῶν, μετὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας μὴ ποιήσαντας διόρθωσιν, προσφέρειν δῶρον τῷ Θεῷ· καὶ εἰ ἐνδέχεται τὸν ἱερέα δέχεσθαι τὰ τούτων δῶρα, καὶ μάλιστα, ὅτε αἱ πορνεύουσαι τὰς προσφοράς ζυμώσουσιν.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Κυροῦ Νικήτα τοῦ Μιτυληναίου.

ΤΙΣ μὲν εἶ, ἄνθρωπε, ἀγνοῶ, ὁ ταῦτα ἐπερωτῶν ἐκ μακροῦ διαστήματος, μήτε ἰδὼν σε, μήτε ἐντυχῶν σοι· ἐξ ἀνάγκης δὲ, ἃ διαλαμβάνει ἡ ὑπόμνησίς σου σφάλματα, διορθωτέα εἰσὶ· καὶ ἀποδέχομαί σου τὴν περὶ τούτων ἐρώτησιν, ὅτι τὰ ἀμαρτήματα τῶν ὑπηρετούντων τοῖς δεσπόταις, εἴτε δούλοι εἰσιν, εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ μᾶλλον εἰ δούλοι, ἢ ὅλως ὑπεξούσιοι, ἐπὶ τοὺς οἰκοδεσπότας φέρονται, εἴ γε μὴ παντοίως φροντίζοι τις τῆς τούτων διορθώσεως· καὶ εἰ μὲν εἰσιν ἀφανῆ, τῷ Θεῷ δώσει λόγον ὁ πράττων· εἰ δὲ φανερά, αὐτὸς ὁ οἰκοδεσπότης· ὃς καὶ ὀφείλει τῇ κατὰ τόπον Ἐκκλησίᾳ ταῦτα φανεροῦν, ἵνα ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ ἐκεῖσε ἱερεῖς, καὶ μοναχοὶ, περὶ τῆς τούτων διορθώσεως ἀγωνίζωνται· τότε γὰρ ὁ οἰκοδεσπότης, εἴπερ ἀμελοῖη ὑπομνησθεῖς, καὶ οὐχὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ πάντα ποιοῖ πρὸς διόρθωσιν, ἐπιτιμητέος ἐστὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, καὶ ἀφοριστέος. Ὅτε γοῦν οἱ δούλοι καὶ αἱ δουλίδες τινὸς πορνεύουσι, καὶ εἰδῆσιν λαμβάνων ὁ κύριος αὐτῶν, οὐ παντοίως διορθοῦται·

τὸ τοιοῦτον ἀμάρτημα, καὶ ἐπιτρέπει αὐτῶν τὴν ἱερολογίαν, ἀφορισμοῦ ἐστὶν ἄξιος κατὰ τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας, καθὼς καὶ αὐτὸς ἠκριβολογήσω. Ἐκεῖνο δὲ μάλιστα ὑποπτεύεται παρὰ τῶν δεσποτῶν, ὅτι, ἐὰν συγχωρηθῶσιν οἱ δούλοι ἱερολογηθῆναι μετὰ γυναικῶν νομίμων, ἢ αἱ δουλίδες μετὰ ἀνδρῶν, τοὺς οἰκείους οἰκέτας ἀπολέσουσιν, ὡς τῆς ἱερολογίας ἀρπαζούσης αὐτοὺς εἰς ἐλευθερίαν· ταύτην γὰρ τὴν ὑπόψιν ἀνεῖλεν ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς κυρὸς Ἀλέξιος διὰ νεαράς, ἣν καὶ αἱ Ἐκκλησία: ἐδέξαντο(1). Καὶ λοιπὸν, ἵνα μὴ πορνεύωσιν οἱ δούλοι, ἐδέχθη τὸ ἱερολογεῖσθαι τὰ δουλικὰ πρόσωπα, καὶ μένειν πάλιν ὑπὸ τὴν δουλείαν· καὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν οἱ δεσπῶται πρόφασιν εἰς τὸ μὴ συζευγνύειν τοὺς οἰκείους δούλους νομίμως ταῖς δούλαις γυναίξι, καὶ τὰς δουλίδας ἀνδράσι δούλοις μετὰ ἱερολογίας· καὶ εἰ μὴ τοῦτο ποιῶσιν, ὑπεύθυνοί εἰσι τοῖς κανονικοῖς ἐπιτιμίαις, ἧγουν ἀφορισμοῖς καὶ ἀκοινωνησίαις· τῶν δὲ τοιούτων, οὐδὲ αἱ προσφοραὶ δεκταί, ἕως ἂν διορθώσωνται. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιτετραμμένοι ἐπιτηρεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ διορᾶν, εἰ μὴ τοῦτο ποιῶσι, καὶ αὐτοὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ὑπεύθυνοι γίνονται. Εἰ δέ τις εὐπορεῖ ἐνὸς δούλου ἢ δουλίδος, ἀπορεῖ δὲ ἕτερον κτήσασθαι πρὸς τὸ συζεῦξαι αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχεται πορνεύειν ὃν ἔχει, ἢ ἣν ἔχει ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, ἴστω ὡς τοῦτο οὐκ ἐκβάλλει αὐτοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς ἐπιτιμῆσεως· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς παντοίως ἀπαιτεῖται διδάξαι τὸν οἰκεῖον οἰκέτην σωφρονεῖν, ἢ κωλύσαι τὴν πορνείαν διὰ τρόπου παντὸς, γὰρ ὡς ὅπως δὴποτε συζεύξας τὸ πορνεῦον πρόσωπον, καὶ οὕτως ἔσται ἀνεύθυνος. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἐπινεμῆσεως ια΄.

Ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ΝΙΚΗΤΑΣ.

(1) Ζήτηι αὐτὴν παρὰ Βαλταμ. Τόμ. Β΄. σελ. 500.

ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ (1).

ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ.

Α'. ΑΡΕΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περί τὸν Ἄρειον, κτίσμα τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ λέγοντες, τὸ, Ἐμπροσθέν μου γέγονεν, ὅπερ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστῆς ἐκ πρῶτου λέγει τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου(2), ἀντὶ τοῦ, πρὸ ἐμοῦ ἐκτίσθη, παρεξηγοῦνται· ἐλέγχονται δὲ κακῶς φρονεῖν, ἐκ τοῦ μετ' αὐτὸ, Διότι πρῶτός μου ἦν· τούναντίον γὰρ πάντως εἰπεῖν ὄφειλεν, ὅτι πρῶτός μου ἐστὶ, διότι πρῶτός μου γέγονεν. Ἄλλ' ἡμεῖς τὸ, Ἐμπροσθέν μου γέγονεν, ἀντὶ τοῦ, ἐνδοξότερος καὶ προτιμότερός μου γέγονεν, ὀρθῶς φρονοῦντες νοοῦμεν. Ἐλέγχονται δὲ καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν, καὶ ἐκ τοῦ εἰπεῖν τὸν αὐτὸν Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, ὅπερ ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ, Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο(3), ὡς δι' ὄργανου τινὸς ἐνόησαν, πρίνονος τυχόν, ἢ ἐτέρου τοιούτου· ἀλλ' ἡμεῖς ὡς δι' υἱοῦ φαμεν τὸν βασιλέα τήνδε τυχόν κτίσαι τὴν πόλιν, οὕτω καὶ τοῦτο νοοῦμεν. Οἱ αὐτοὶ καὶ μονογενῆ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ λέγουσιν, ὡς μόνον γενόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ὡς τῶν ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ τάχα τοῦ Χριστοῦ γενομένων· ἡμεῖς δὲ μονογενῆ τοῦτόν φαμεν, ὡς μόνον ἀρρήτως ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων ἀπάντων γεγεννημένον. Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα παρεξηγοῦνται, τὴν οἰκείαν αἵρεσιν συνιστῶντες.

Β'. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περί τὸν Μακεδόνιον, δοῦλον καὶ κτίσμα τὸ πανάγιον λέγοντες Πνεῦμα, καὶ τὸ παρὰ τῷ Ἰωάννη ῥητόν, τὸ φάσκον, Καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν(4), ἐνταῦθα στίξαντες, ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς λέγουσιν, ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἦν(5), περὶ τοῦ ἀγίου

(1) Ἀρμενόπουλος, διάσημος νομικὸς, καὶ συγγραφεὺς τῆς Ἐξαβίβλου, καὶ τῆς Ἐπιτομῆς τῶν ἱερῶν κανόνων, ἔζη κατὰ τὴν ιδ' ἑκατονταετηρίδα. Διετέλεσε κριτὴς Θεσσαλονίκης, καὶ νομοφύλαξ. — (2) Ἰω. Α', 27. — (3) Ἰω. Α' 3. — (4) αὐτ. — (5) Ἰω. Α', 4.

Πνεύματος τοῦτο νοοῦντες· ἡμεῖς δὲ ἀναγινώσκοντες, ὡς ἐν ἀρχῇ προτέτακται, περὶ τοῦ Υἱοῦ τὸ ὅλον εἰρῆσθαι νοοῦμεν.

Γ'. ΣΑΒΕΛΛΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περὶ τὸν Σαβέλλιον, τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὰς τρεῖς ὑποστάσεις, καὶ τὰ τρία πρόσωπα τῆς μακαρίας θεότητος, μίαν ὑπόστασιν, καὶ ἐν πρόσωπον ἐδογματίζον, ποτὲ μὲν ὡς Πατέρα, ποτὲ δὲ ὡς Υἱὸν, ἔστι δ' ὅτε, καὶ ὡς Πνεῦμα φαινόμενον. Ἐλέγχονται δὲ ἐκ τοῦ εἰπεῖν Ἰωάννην, Καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν (1), ἀντί τού, μετὰ Θεοῦ, δύο πρόσωπων ἐντεῦθεν εἰσαγομένων· καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν εὐαγγελικῶν ῥήσεων.

Δ'. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περὶ τὸν Ἀπολινάριον τὸν Λαοδικέα, ἄνουν σάρκα καὶ ἄψυχον προσειληφέναι τὸν Κύριον λέγουσιν, ὡς, ἀντί νοῦ καὶ ψυχῆς, ἀρκούσης αὐτῷ τῆς θεότητος· παρεξηγούμενοι τὸ, Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο (2)· μὴ εἰδότες, ὡς ἡ θεία Γραφή σάρκα τὸν ἄνθρωπον ὀνομάζει, ὡς ἔχει καὶ τὸ, Ὁψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ (3)· οἱ αὐτοὶ καὶ ἐκ τοῦ, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον (4), συνηγορίαν ἑαυτοῖς πεποιθήκασιν, οὕτω λέγοντες· Εἰ ναὸς ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου λέγεται, ἄψυχος δὲ ὁ ναὸς, ἄψυχος ἄρα καὶ αὕτη. Οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν σάρκα ταύτην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσι τὸν Κύριον ἔχοντα, ὡς διὰ σωλῆνος, οὕτως ἐλθεῖν διὰ τῆς Παρθένου, ἐκ τοῦ, Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰμὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ (5), τοῦτο δῆθεν πιστούμενοι· μὴ εἰδότες, ὡς διὰ τὸ ἐν δύο φύσεσι μίαν ὑπόστασιν τὸν Χριστὸν ἔχειν, οὕτως εἴρηται τοῦτο.

Ε'. ΕΥΤΥΧΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περὶ τὸν Εὐτυχῆ καὶ Διόσκορον, κατὰ φαντασίαν ἔλεγον τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον γεγονέναι, μίαν ἔχοντα φύσιν· οὐκ οἶδ' ὅπως νοοῦντες τὸ παρὰ Ἰωάννη, Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο (6), καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά.

(1) Ἰω. Α', 1. — (2) Ἰω. Α', 14. — (3) Λουκ. Γ', 6. — (4) Ἰω. Β', 19. — (5) Ἰω. Γ', 13. — (6) Ἰω. Α', 14.

ς'. ΠΑΥΛΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περὶ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ἔλεγον, θείας χάριτος, καθάπερ οἱ Προφῆται, κατηξιωμένον. Ἐλέγονται δὲ ἐκ τοῦ τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην εἰπεῖν, Ὅτι πρῶτός μου ἦν(1), κατὰ τὴν προαιώνιον ὑπαρξιν δηλαδή· ἐπειδήπερ ὁ Βαπτιστὴς κατὰ σάρκα πρότερος ἦν τοῦ Χριστοῦ. Οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ, Ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί, μὴ θαυμάζετε τοῦτο(2), οὕτως ἀναγινώσκουσι· Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν· ἐνταῦθα στίξαντες, ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς αὐθις ἀναγινώσκουσι· Μὴ θαυμάζετε τοῦτο.

ζ'. ΝΕΣΤΟΡΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περὶ τὸν Νεστόριον, τὸν Χριστὸν ἔλεγον συνημμένον ἀδιασπάστως ἑαυτῷ τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον δι' ἀρετὴν ἔχειν, ὡς δύο υἱοὺς ἐν αὐτῷ θεωρεῖσθαι, ἓνα τὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἓνα τὸν τῆς Παρθένου· καὶ διὰ τοῦτο καὶ Χριστοτόκον, ἀλλ' οὐ Θεοτόκον, τὴν ὄντως ἔλεγον Θεοτόκον. Ἐλέγχονται δὲ καὶ αὐτοὶ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν, καὶ ἐκ τοῦ, Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο (3).

η'. ΜΟΝΟΘΕΛΗΤΑΙ.

ΟΙ περὶ Σέργιον καὶ Πύρρον, μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστοῦ ἔλεγον, τοῦ ἐκ δύο φύσεων πεφυκότος.

θ'. ΩΡΙΓΕΝΕΙΑΣΤΑΙ.

ΟΙ περὶ Ὠριγένην, προῦπαρξιν τῶν ψυχῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας ἐδογματίζον, καὶ τέλος τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως ἐψηφίζοντο, καὶ τὰς ψυχὰς γυμνάς τῶν σωμάτων ἀνίστασθαι.

ι'. ΘΕΟΠΑΣΧΙΤΑΙ.

ΟΙ περὶ Πέτρον τὸν Κναφέα, τῷ τρισαγίῳ προσέθηκαν τὸ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· παθητὴν τὴν ἀπαθῆ ποιοῦντες θεότητα.

(1) Ἰω. Α', 15, 30. — (2) Ἰω. Ε', 27. — (3) Ἰω. Α', 14.

ΙΑ'. ΜΑΝΙΧΑΙΟΙ.

ΟΙ περί Μαρκίωνα καὶ Μάνεντα, τὴν Παλαιάν, τοῦ πονηροῦ δημιουργοῦ λέγουσιν εἶναι νομοθεσίαν. Οἱ αὐτοί, καὶ ἐπειδὴν τις ἀδάπτιστος παρ' αὐτοῖς ἀποθάνῃ, ὑπὸ τὴν κλίνην τοῦ τετελευτηκότος κρύψαντές τινα ζῶντα, προσίῃσι τῇ κλίνῃ, καὶ ἐρωτῶσι τὸν νεκρὸν, εἰ βούλοιο βαπτισθῆναι, καὶ ἀποκρίνεται κάτωθεν ὁ κεκρυμμένος, ναί· καὶ οὕτως αὐτὸν ἀντὶ τοῦ ἀπελθόντος βαπτίζουσι· καὶ ἐρωτώμενοι, λέγουσι τὸν Ἀπόστολον τοῦτο διδάξαι ἐν τῷ λέγειν· Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν (1); ἀγνοοῦντες, ὡς διὰ τὸ ἐπὶ ὁμολογίᾳ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ ἐπὶ ἐλπίδι ταύτῃ, τοὺς βαπτιζομένους βαπτίζεσθαι, τοῦθ' οὕτως εἴρηται. Οὗτοι οἱ Μανιχαῖοι λέγουσι τὸν Χριστὸν, ἀποθέμενον ἐν τῇ γῆ τὸ σῶμα, ψιλὸν Θεὸν εἰς οὐρανὸν ἀνελθεῖν. Οἱ αὐτοὶ καὶ τὸν κόσμον πονηρὸν [λέγουσι], καὶ τὴν σάρκα διαβάλλουσι, τῆς τοῦ Θεοῦ ταύτην δημιουργίας ἀλλοτριοῦντες. Οὗτοι καὶ δύο ἀρχὰς δογματίζουσι, πονηρὰν τε καὶ ἀγαθὴν, ἧτοι Θεὸν τε καὶ ὕλην· τὴν Παλαιάν βλασφημοῦσι Διαθηκὴν· σελήνην καὶ ἀστέρας προσκυνεῖν, οἷα θεοὺς, ἐπιτρέπουσι· σαρκὸς ἀνάστασιν ἀρνοῦνται· μετεμψύχωσιν διδάσκουσι· βοτάνας, καὶ δένδρα, καὶ ὕδωρ, ἐμψύχα εἶναι φάσκουσι. Μανιχαῖοι δὲ λέγονται, ὡς πρεσβεύοντες τὰ τοῦ Μάνεντος, ὃς Παράκλητον ἑαυτὸν ἐκάλει, καὶ τὸν Χριστὸν δοκῆσει καὶ φαντασίᾳ εἰσηγεῖτο πεφνηέναι.

ΙΒ'. ΦΩΤΕΙΝΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περί τὸν Μάρκελλον, καὶ Φωτεινὸν, καὶ Σωφρόνιον, τὴν ἀγίαν Τριάδα μὴ ὁμολογοῦντες, ἀλλὰ Πνεῦμα μόνον τὸν Θεὸν ὀνομάζοντες, τὸν τούτου Λόγον ἐνέργειαν ἔλεγον εἶναι, τῷ ἐκ σπέρματος Δαυὶδ ἐνοικήσασαν, οὐκ οὐσίαν ἐνυποστάτως, κακῶς φρονοῦντες· ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ Λόγος, οὔτε προφορικὸς ἐστίν, οὔτε ἐνδιάθετος· οὗτοι γὰρ, τῶν καθ' ἡμᾶς τε, ἐκ φυσικῶν· ἀλλ' ὁ ὑπὲρ φύσιν ὢν, οὐχ ὑποβάλλεται τοῖς κάτω τεχνολογήμασιν.

ΙΓ'. ΕΥΝΟΜΙΑΝΟΙ.

ΟΙ περί τὸν Εὐνόμιον ταῦτ' αὐτῷ Ἀρείῳ καὶ Μακεδονίῳ φρο-

(1) ἄ. Κορ. ΙΓ', 29

νοῦντες, καὶ τοὺς αὐτοῖς προσερχομένους κατὰ κεφαλῆς ἐβάπτιζον εἰς μίαν κατάδυσιν. Καὶ τὴν κόλασιν δὲ τὴν μέλλουσαν, καὶ τὴν γένναν, οὐ κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ διὰ φόβον ἔλεγον ἀπειληθῆναι. Οἱ αὐτοὶ καὶ Ἄνόμοιοι καλοῦνται, διὰ τὸ λέγειν, μηδεμίαν ἔχειν ὁμοιότητα κατ' οὐσίαν τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα πρὸς τὸν Πατέρα.

ΙΔ'. ΝΑΥΑΤΙΑΝΟΙ.

Οἱ περὶ τὸν Ναυάτον, τᾶλλα εὐσεβοῦντες, τὴν διγαμίαν ἐβδελύσσοντο, καὶ τοὺς παραπεσόντας, μετανοήσαντας οὐκ ἐδέχοντο.

ΙΕ'. ΣΑΒΒΑΤΙΑΝΟΙ.

Οἱ περὶ τὸν Σαββάτιον ταῦτά φρονοῦντες τοῖς Ναυατιανοῖς, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἦσαν συνεορτάζοντες. Οἱ αὐτοὶ καὶ Ἀριστεροὶ καλοῦνται, ὅτι τὴν ἀριστεράν εἰσι βδελυσσόμενοι χεῖρα, δι' αὐτῆς προσίεσθαι τὸ οἶνον οὐ μὴ τολμῶντες. Οἱ αὐτοὶ καὶ Τεσσαρεσκαίδεκατῖται, ὅτι μὴ κατὰ τὴν Κυριακὴν, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην τῆς σελήνης τὸ Πάσχα μετὰ Ἰουδαίων τελοῦσιν. Οἱ αὐτοὶ καὶ Τετραδίται, ὅτι τὸ Πάσχα ἑορτάζοντες, οὐ καταλύειν, ἀλλὰ νηστεύειν αἰροῦνται, ὡς ἐν ταῖς τετράσιν ἡμεῖς, Ἰουδαίους κἀν τούτῳ μιμούμενοι, τοὺς μετὰ τὸ Πάσχα ἄζυμα καὶ πικρίδας ἐσθίοντας.

Ις'. ΜΟΥΝΤΑΝΙΣΤΑΙ.

Οἱ περὶ τὸν Μουντανὸν, ὃς ἑαυτὸν Παράκλητον προσηγόρευε, καὶ γυναῖκας εἶχε δύο παρεπομένας αὐτῷ, Πρίσκιλλαν καὶ Μαξιμίλλαν, ὃς καὶ προφήτιδας ἐκάλει, καὶ Πέπουζάν τινα, κώμην Φρυγίας, ἐκθειάζων, Ἰερουσαλὴμ ὠνόμαζεν· οὗτοι οὖν εἰς ἓν πρόσωπον τὴν ἁγίαν συναίρουσιν Τριάδα, καὶ τὸ Πάσχα διέστρεφον, καὶ αἶμα παιδὸς κατακεντουμένου ἀλεύρω συμφύροντες, καὶ ἄρτοποιοῦντες, πρᾶσιφέρων καὶ μετελάμβανον ἐξ αὐτοῦ· καὶ τὸν γάρον ἐκάλυσον, καὶ βρωμάτων τινῶν ἐδίδασκον ἀποχήν.

ΙΖ'. ΔΟΝΑΤΙΣΤΑΙ.

Οἱ περὶ τὸν Δονάτον ὅστοῦν τῇ χειρὶ κατέχοντες, ἐκείνο πρότερον ἠσπάζοντο, καὶ οὕτω μετελάμβανον τῶν ἁγιασμάτων.

ΙΗ'. ΜΑΣΑΛΙΑΝΟΙ.

ΟΙ Μασαλιανοὶ τὰ τῶν Μανιχαίων νοσοῦντες, προσεξεῦρον καὶ ἄλλ' ἄττα μιαιώτερα· τὸν γὰρ νοῦν τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν δαιμόνων κατέχεσθαι λέγουσι· τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν, τῶν δαιμόνων εἶναι κοινωνικὴν· τὸ βάπτισμα μὴ τελειοῦν τὸν ἀνθρώπον, μηδὲ τὴν μετάληψιν, ἀλλὰ μόνην τὴν παρ' αὐτοῖς εὐχὴν· φύσει εἶναι τὰ κακὰ ἐν ἡμῖν· τῆς κοινωνίας τοῦ νυμφίου αἰσθάνεσθαι τὴν ψυχὴν, ὡς ἡ γυνὴ αἰσθάνεται τῆς τοῦ ἀνδρὸς συνουσίας· τὸν Σταυρὸν ἐδελύσσονται· τὴν Θεοτόκον οὐ τιμῶσιν, οὐδὲ τὸν Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην, οὐδὲ τοὺς ὁσίους, εἰ μὴ μόνον τοὺς μάρτυρας· οἱ βουλόμενοι, ἀποτέμνονται· λύρουσι τοὺς γάμους· ὀμνύουσιν ἀδεῶς· ἐπιορκοῦσιν· ἀναθεματίζουσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν.

Ταύτης τῆς λύμης ὑποπλησθεὶς καὶ Ἐλευθέριος ὁ Παφλαγῶν, προσεξεῦρε καὶ αὐτὸς ἄξια ἑαυτοῦ· τὸν μοναχὸν δυοὶ συνευνάζεσθαι γυναιξί, καὶ χρόνον ἓνα ἐγκρατευσάμενον, τοῦ λοιποῦ καὶ ταῖς συγγενέσιν ἀδεῶς χρῆσθαι, μηδὲν διαστέλλοντα.

Τὸ δὲ τῶν Μασαλιανῶν ὄνομα ἐξελληνιζόμενον, Εὐχίτας δηλοῖ· πολὺ γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ τῆς εὐχῆς ὄνομα, ἦν καὶ τοῖς πολλοῖς ποιούσιν ἀνέκφορον. Καλοῦνται δὲ ἐκ τοῦ πράγματος καὶ Ἐνθουσιασταί· δαίμονος γὰρ ἐνέργειαν λαβόντες, Πνεύματος ἁγίου εἶναι ταύτην ὑπολαμβάνουσιν· οἱ γὰρ τέλεον τὴν νόσον ταύτην εἰσδεδεγμένοι, ἀποστρέφονται μὲν τὴν τῶν χειρῶν ἐργασίαν, ὡς πονηράν· ὕπνω δὲ τὰ πολλὰ σφᾶς αὐτοὺς ἐκδιδόντες, ἐνθουσιασμὸν τὰς τῶν ὀνείρων φαντασίας καλοῦσι. Φύσει λέγουσιν εἶναι τὰ κακὰ, καὶ ἐν ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ Πνεῦμά τε θεῖον συνοικεῖν καὶ δαίμονα· τοὺς τικτομένους παῖδας ἐκ τοῦ προπάτορος ἔλκειν Ἀδάμ, ὡσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὲ καὶ τὴν πρὸς τοὺς δαίμονας δουλείαν, καὶ συνοισιωμένον φέρειν δαίμονα, ἐκάστῳ τούτων συνοικοῦντα καὶ κατεξουσιάζοντα· καὶ τὸ μὲν βάπτισμα ἀδυνάτως ἔχειν ἐξελαύνειν αὐτὸν, ἢ τὰς ρίζας ἀνασπᾶν τῶν ἁμαρτημάτων· μόνην δὲ τὴν ἐπιτεταγμένην αὐτοῖς εὐχὴν ἐκείνόν τε ἐξωθεῖν, καὶ ταύτας καθαίρειν· καὶ μετὰ τὴν γενομένην τοῖς αὐτῶν τελειότεροις ἀπάθειαν, ἐπιφοιτᾶν αὐ-

τοῖς ὀρκτῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τῆς τῶν παθῶν κινήσεως τὸ σῶμα ἐλευθεροῦν, ὡς μηκέτι λοιπὸν δεῖσθαι μήτε νηστείας πιεζούσης αὐτὸ, μήτε διδασκαλίας χαλινούσης, καὶ μὴ θάινειν ἄτακτα παιδεύουσης.

Τὴν ἁγίαν Τριάδα τοῖς αἰσθητοῖς λέγουσιν ὄρα ὀφθαλμοῖς, κἀντεῦθεν τὰ μέλλοντα προβλέπειν. Νομοθετοῦσι μὴ δεῖν μεταδιδόναι τοῖς προσαιτοῦσιν, ἀλλ' ἑαυτοῖς καὶ μόνοις· ἑαυτοῦς εἶναι λέγοντες πτωχοὺς τῷ πνεύματι, οὐ καὶ ὁ Κύριος ἑμακάρισεν. Οἱ αὐτοὶ καὶ Οὐαλεντινιανοὶ καλοῦνται, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους Οὐαλεντίνου καὶ Οὐάλεντος ἡ τούτων ἐβλάστησεν αἵρεσις· λέγονται δὲ καὶ Βογόμιλοι.

ΙΘ'. ΒΟΓΟΜΙΛΟΙ.

Η τῶν Βογομίλων αἵρεσις, οὐ πρὸ πολλοῦ συνέστη τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, μέρος οὖσα τῆς τῶν Μασαλιανῶν, καὶ συμφερόμενη τὰ πολλὰ τοῖς ἐκείνων δόγμασιν, ἔστι δὲ ἃ καὶ προσεξευραῦσα, καὶ τὴν λύμην αὐξήσασα· εἴη δ' ἂν ὁ Βογόμιλος, κατὰ τὴν τῶν Μυσῶν γλῶτταν, ὁ τοῦ Θεοῦ τὸν ἔλεον ἐπισπώμενος. Οὗτοι τὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς ἀθετοῦσι βίβλους, μετὰ τοῦ ἐν αὐταῖς γεγραμμένου Θεοῦ, ὡς κατ' ἐπίπνοϊαν γραφείσας τοῦ Σατανᾶ, πλὴν μόνων ἐπτὰ· ὧν ἔστι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Παρερμηνεύουσι δὲ καὶ ταύτας, καὶ βλασφήμοις ἐννοίαις καὶ μυσαραῖς πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς μεταφέρουσιν. Ἀτιμάζουσι τὸν θεῖον Σταυρὸν, ὡς ἀναιρέτην τοῦ Κυρίου· ἔτι δὲ καὶ τὴν φρικτὴν ἱερουργίαν τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος καὶ αἵματος, τῶν ἐνοικούντων τοῖς ναοῖς δαιμόνων θυσίαν ταύτην ἀποκαλοῦντες· λέγουσι γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τοὺς δαίμονας κατοικεῖν. Καὶ τὸ μὲν παρ' ἡμῖν βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου λέγοντες, τὸ δὲ παρ' αὐτοῖς τοῦ Σωτῆρος, μόνην ὀνομάζουσι προσευχὴν τὸ, Πάτερ ἡμῶν· τὰς δ' ἄλλας ἀθετοῦσι, βαττολογίαν καλοῦντες. Θεοτόκους λέγουσι, τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐνοικαν κτησαμένους τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὡς τὸν Λόγον ἐν τῷ διδάσκειν γεννῶντας. Λέγουσιν, οὐ μόνον ὄναρ, ἀλλὰ καὶ ὕπαρ βλέπειν, τὸν μὲν Πατέρα ὡς γέροντα, καθειμένον ἱκανῶς τὴν ἐπήνην· τὸν δὲ Ἰῶν, ἄρτι τὸν ἰουλον παραμείβοντι εἰκότα·

τὸ δὲ ἅγιον Πνεῦμα, ὡς νεανίαν δεινῶς ἐφιλωμένον τὰς παρρησίας τῶν δαιμόνων οὕτως ἐξάπατώντων αὐτοὺς, καὶ διδασκόντων ἄνισον εἶναι τὴν ἁγίαν Τριάδα, καὶ τὴν τῶν σχημάτων τούτων διαφορὰν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τῆς πίστεως ὀρθοδόξον ἔκθεσις.

ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ δεῖ τὸν ὄντως Χριστιανὸν, ὡς αἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἐπεκύρωσαν, εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, ἀναρχόν τε καὶ ἀτελεύτητον, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητὴν· καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν αἰδίως καὶ ἀπαθῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς γεννηθέντα· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ συναϊδίον, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε· καὶ εἰς Πνεῦμα ἅγιον, τὸ συναϊδίως ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, φῶς ὄν καὶ αὐτὸ, καὶ Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ συναϊδίον τε καὶ ὁμοούσιον· Τριάδα ὁμοούσιον, καὶ ὁμότιμον, καὶ ὁμόθρονον, εἰς μίαν συνιοῦσαν θεότητα. Τριάδα γὰρ ἐν μονάδι πιστεύομεν, καὶ μονάδα ἐν Τριάδι δοξάζομεν· Τριάδα μὲν, ὡς ἐν τρισὶ πρόσωποις καὶ ὑποστάσεσι τὴν θεότητα θεωρουμένην. μονάδα δὲ, ὡς μιᾶς ὄντα ταῦτα οὐσίας τε καὶ θεότητος, καὶ ἓνα Θεόν· ἓνα γὰρ Θεὸν πιστεύομεν, καὶ ἐν Τριάδι γινώσκηται. καὶ ἓνα Κύριον ὁμολογοῦμεν, καὶ ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι δεικνυται· καὶ οὔτε εἰς τρεῖς θεότητας, οὔτε εἰς τρεῖς κυριότητας ἢ μίαν θεότης, καὶ ἢ μίαν κυριότης ἐκφέρεται· οὔτε μὴν ἕτερός τις ἐστὶν ὁ Θεός, παρὰ τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα, ἀπερ ἐστὶν ὁ Πατήρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, οὐκ οὐσίαις ταῦτα καὶ φύσει ἀριθμούμενα, ἀλλ' ὑποστάσεσι καὶ ιδιότησι νοεραῖς καὶ τελείαις· ἢ γὰρ παναγία Τριάς, τοῖς προσώποις διαιρουμένη, ἀδιαίρετός ἐστι τῆ οὐσίας καὶ τῆ θεότητι. Μίαν οὖν οὐσίαν, μίαν βασιλείαν, μίαν ἐξουσίαν, μίαν ἐνέργειαν, μίαν βουλήν, μίαν θέλησιν, μίαν δεσποτείαν, μίαν κυριότητα, ἐν μιᾷ οὐσίᾳ καὶ φύσει τῆς παναγίας Τριάδος γινώσκομεν, μὴ εἰς ἓν πρόσωπον, ἢ μίαν ὑπόστασιν ταύτην συγχέοντες· διὰ

τοῦτο τέλειος Θεός, ὁ Πατήρ, τέλειος Θεός ὁ Υἱός, τέλειος Θεός τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπειδὴ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἕκαστον ἀνελλιπῆ καὶ τελείαν ἔχει θεότητα· Θεός γάρ, καὶ Θεός, καὶ Θεός ἀλλ' εἰς τὰ τρία Θεός, ὡς τοῖς ὁσίοις Πατράσι κηρύττεται οὐδὲν γὰρ κτιστὸν ἐν αὐτοῖς, ἢ δοῦλον, ἢ ἐπίσακτον, ὡς ὕστερον γεγονός. Οὕτω δὲ τοῦ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος ἔχοντος λόγου, συνομολογεῖν ἀνάγκη καὶ τὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως οὕτω μυστήρια· ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὢν ὁ τῆς ἁγίας Τριάδος εἷς, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐκουσία βουλή καὶ Θεοῦ θελήματι τοῦ γεννήσαντος, ἐπὶ γῆν κατελθὼν, ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας κατὰ ἀλήθειαν, οὐ κατὰ φαντασίαν γεγέννηται, σάρκα ἐξ αὐτῆς ἔννουν καὶ ἔμψυχον ἐκυτῶ συστησάμενος, καὶ τέλειος γεγονώς ἄνθρωπος τέλειος ὢν Θεός· ὡς εἶναι τὸν αὐτὸν ὅλον τε Θεὸν καὶ ὅλον ἄνθρωπον, ἐκ δύο φύσεων θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, ἐν ὑποστάσει μιᾷ τὴν σύστασιν ἔχοντα ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως· καὶ διὰ τοῦτο δύο φυσικὰ θελήσεις, καὶ δύο ἐνεργείας κεκτημένον. Τοιγαροῦν οὐ δύο Υἱούς, ἢ δύο Χριστοὺς, ἢ δύο Κυρίους φαμέν, ἀλλ' ἓνα Υἱόν, τὸν αὐτὸν καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν· ὁμοούσιον τῷ τε Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις. Διὸ καὶ τὴν ἁγίαν Παρθένον, τὴν ἀρρήτως αὐτὸν τέξασαν, Θεοτόκον προσαγορεύομεν, ὡς τὸν ἓνα τῆς Τριάδος τετοκυῖαν Θεόν· δε καὶ σταυρὸν ὡς ἄνθρωπος ὑπομείνας, ὡς Θεός ἀνέστη τριήμερος ἐν ἀφάρτῳ τῷ σώματι· καὶ τοῖς μαθηταῖς πολλάκις ἐφανισθεῖς, εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ σώματος ἀνελήλυθε, μέλλων πάλιν οὕτως ἐλεύσεσθαι, κρίσιν ζώντων καὶ νεκρῶν ποιησόμενος, ἀτελεύτητον βασιλείαν ἔχων, καὶ τὸ κράτος ἀπέραντον. Προσδοκητέον δὲ καὶ ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων ἀνάστασιν μετὰ τοῦ οἰκείου σώματος ἀφθαρτισθέντος, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, τὴν τε τῶν δικαίων ἀγαλλίασιν αἰώνιον ἔχουσαν, καὶ τὴν τῶν ἀμαρτωλῶν κόλασιν ἀτελεύτητον.

ΘΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

Α'. ΤΑΞΙΣ ΠΡΟΚΑΘΕΔΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΤΑΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ.

α. Ὁ Ῥώμης. β. ὁ Κωνσταντινουπόλεως. γ. ὁ Ἀλεξανδρείας. δ. ὁ Ἀντιοχείας. ε. ὁ Αἰλίας, ἤτοι Ἱεροσολύμων (1).

Τάξις προκαθεδρίας μητροπολιτῶν, καὶ αὐτοκεφάλων, καὶ ἐπισκόπων, τελούντων ὑπὸ τὸν Ἀποστολικὸν θρόνον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως.

ΕΠΑΡΧΙΑΣ Καππαδοκίας,	ὁ Καισαρείας.
ἐπαρχίας Ἀσίας,	ὁ Ἐφέσου.
ἐπαρχίας Εὐρώπης,	ὁ Ἡρακλείας Θράκης.
ἐπαρχίας Γαλατίας,	ὁ Ἀγκύρας.
ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου,	ὁ Κυζίκου.
ἐπαρχίας Λυδίας,	ὁ Σάρδεων.
ἐπαρχίας Βιθυνίας,	ὁ Νικομηδείας.
ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς,	ὁ Νικαίας.
ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς,	ὁ Χαλκηδόνος.
ἐπαρχίας Παμφυλίας,	ὁ Σίδης.
ἐπαρχίας Ἀρμενίας,	ὁ Σεβαστείας.
ἐπαρχίας Ἐλενοπόντου,	ὁ Ἀμασειας.
ἐπαρχίας Ἀρμενίας,	ὁ Μελιτηνῆς.
ἐπαρχίας Καππαδοκίας,	ὁ Τυάνων, ἢ Χρισουπόλεως.

(1) Ὁ ἀρχαιότατος εὐτος κατάλογος εὑρίσκει ἐν τῷ Συνεδρικῷ τοῦ Βευερηγίου, Τόμ. Β'. ἐν τῷ παραρτήματι σελ. 135 καὶ ἐπεμ. Ὁ αὐτὸς δὲ ἀναγινώσκεται ἀπαραλλάκτως καὶ ἐν τῇ παρὰ Γοάρου ἐκδόσει Κωδικοῦ τοῦ Κευροπαλάτου, σελ. 337. Παραβαλόντες δὲ αὐτὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκδόσει τοῦ Γοάρου σελ. 365 ἕτερον κατάλογον τῶν θρόνων, ὑπεσημειώσαμεν ἐν οἰκίῳ τόπῳ τὰς ὑφισταμένας μικρὰς διαφορὰς. Ἐν ταῖς σημειώσεσι ταύταις, διὰ τοῦ Β. δηλοῦται ὁ κατάλογος τοῦ Βευερηγίου, διὰ τοῦ Γ. α. ὁ πρῶτος τοῦ Γοάρου, καὶ διὰ τοῦ Γ. β' ὁ ἕτερος. Τὸ δὲ στοιχεῖον Ι. ἐμφαίνει τὸ σύγγραμμα τοῦ Lequien. Οἰκία Christianus.

ἐπαρχίας Παφλαγονίας,	ὁ Γαγγρῶν.
ἐπαρχίας Ὀνωριάδος,	ὁ Κλαυδιουπόλεως.
ἐπαρχίας Πόντου Πολεμωνιακοῦ,	ὁ Νεοκαισαρείας. [νουπόλεως.
ἐπαρχίας Γαλατίας,	ὁ Πισσηνοῦντος, ἤτοι Ἰουστινιαν-
ἐπαρχίας Λυκίας,	ὁ Μύρων.
ἐπαρχίας Καρίας,	ὁ Σταυρουπόλεως.
ἐπαρχίας Φρυγίας Καππατιανῆς,	ὁ Λαοδικείας.
ἐπαρχίας Φρυγίας Σαλουταρίας,	ὁ Συνάδων.
ἐπαρχίας Λυκαονίας,	ὁ τοῦ Ἰκονίου.
ἐπαρχίας Πισιδίας,	ὁ Ἄντιοχείας.
ἐπαρχίας Παμφυλίας,	ὁ Πέργης, ἤτοι Συλαίου.
ἐπαρχίας Καππαδοκίας,	ὁ Μωκησοῦ.
ἐπαρχίας Λαζικῆς,	ὁ τοῦ Φάσιδος.
ἐπαρχίας Θράκης,	ὁ Φιλιππουπόλεως.
ἐπαρχίας Ρόδου,	ὁ Τραϊανουπόλεως.
ἐπαρχίας Νήσων Κυκλάδων,	ὁ Ρόδου.
ἐπαρχίας Αἰμιμόντου,	ὁ Ἀδριανουπόλεως.
ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς,	ὁ Μαρριανουπόλεως.
ἐπαρχίας Φρυγίας Πακατιανῆς,	ὁ Ἰεραπόλεως (1).

Μέχρι τούτων οἱ μητροπολίται καὶ λοιπὸν ἐντεῦθεν

ἄρχονται οἱ αὐτοκέφαλοι.

ἐπαρχίας Μυσίας,	ὁ Ὀδύσσου (2).
ἐπαρχίας Σκυθίας,	ὁ Τόμης.
ἐπαρχίας Εὐρώπης,	ὁ Βιζύης.
ἐπαρχίας Παφλαγονίας,	ὁ Πομπηίουπόλεως.
ἐπαρχίας Ἀσίας,	ὁ Σμύρνης.
ἐπαρχίας Ἰσαυρίας,	ὁ Λεοντουπόλεως.
ἐπαρχίας Ρόδου,	ὁ Μαρωνείας.
ἐπαρχίας Βιθυνίας,	ὁ Ἄπαμείας.
ἐπαρχίας Ρόδου,	ὁ Μαξιμιανουπόλεως.
ἐπαρχίας Γαλατίας,	ὁ τῶν Γερμίων.

(1) Σημειῶσαι ὅτι ἐν τῷ κατωτέρῳ καταλόγῳ τῶν ἐπισκοπῶν προστίθεται καὶ ἑτέρα μητρόπολις ἢ τῆς Δευτέρας Γαλατίας τοῦ Ἄμοριου, μὴ ἀναφερομένη ἄνταῦθα. — (2) Ὀδύσσου. ὅστις καὶ Βάρης λέγεται Γ. 6'.

ἐπαρχίας	Εὐρώπης,	ὁ Ἀρκαδιουπόλεως.
ἐπαρχίας	Θράκης,	ὁ Βερόης.
ἐπαρχίας	νήσου Λέσβου,	ὁ Μιτυλήνης.
ἐπαρχίας	Ἑλλησπόντου,	ὁ τοῦ Παρίου.
ἐπαρχίας	Καρίας,	ὁ Μιλήτου.
ἐπαρχίας	Θράκης,	ὁ Νικοπόλεως.
ἐπαρχίας	Νήσου,	ὁ Προικοννήσου.
ἐπαρχίας	Ῥοδόπης,	ὁ Ἀγχιάλου.
ἐπαρχίας	Εὐρώπης,	ὁ Σηλυβρίας.
ἐπαρχίας	νήσου Λέσβου,	ὁ Μεθύμνης.
ἐπαρχίας	Βιθυνίας,	ὁ τῆς Κίου.
ἐπαρχίας	Εὐρώπης,	ὁ Ἄπρου.
ἐπαρχίας	Ῥοδόπης,	ὁ Κυψέλων.
ἐπαρχίας	Ζιχίας,	ὁ Χερσῶνος.
ἐπαρχίας	τῆς αὐτῆς,	ὁ Βοσπόρων.
ἐπαρχίας	τῆς αὐτῆς,	ὁ Νικόψεως.
ἐπαρχίας	Ἰσαυρίας,	ὁ Κοτραδων.
ἐπαρχίας	Ἐλενοπόντου,	ὁ Εὐχαίτων (1).
ἐπαρχίας	νήσων Κυκλάδων,	ὁ Καρπάθου.
ἐπαρχίας	Ῥοδόπης,	ὁ Αἴνου.
ἐπαρχίας	Εὐρώπης,	ὁ Δριζιπάρων ἤτοι Μεσῆνης.
ἐπαρχίας	Αἰμιμόντου,	ὁ Μεσημβρίας. [χθόης.
ἐπαρχίας	Ἀρμενίας,	ὁ Ἡρακλουπόλεως, ἢ Πιδα-
ἐπαρχίας	Ἄβασγίας,	ὁ Σεβαστουπόλεως.
ἐπαρχίας	Πόντου Πολεμωνιακοῦ,	ὁ Τραπεζοῦντος.
ἐπαρχίας	Παφλαγονίας,	ὁ Ἀμάστριδος.
ἐπαρχίας	Λυκαονίας,	ὁ Μισθείων.
ἐπαρχίας	Πισιδίας,	ὁ Νεοπόλεως.
ἐπαρχίας	Αἰγαίου πελάγους,	ὁ Αἰγίνης.
ἐπαρχίας	Φρυγίας Σαλουταρίας,	ὁ Κοτυαείου.
ἐπαρχίας	Παμφυλίας,	ὁ Σέλγης.

Ἐπαρχία Καππαδοχίας (2). —

α. ὁ Καισαρείας. — β. ὁ τῶν Βασιλικῶν Θεσμῶν. — γ. ὁ

(1) Παρὰ F. α. ἀναγινώσκεται μεταξύ Ἐλενοπόντου καὶ Κυκλάδων, ἐπαρχίας Ἀρμενίας, ὁ Ρεῖνον. — (2) Α.

Νύσης. — δ. ὁ Μεθοδιουπόλεως Ἀρμενίας (1). — ε. ὁ Καμουλιανων.
— ς ὁ Κισκισσοῦ.

Ἐπαρχία Ἀσίας.

α. ὁ Ἐφέσου. — β. ὁ Ὑπαίπων. — γ. ὁ Τράλλεων. — δ. ὁ
Μαγνησίας πρὸς Μαίανδρον. — ε. ὁ Ἐλαίας. — ς. ὁ Ἀδραμυτ-
τίου. — ζ. ὁ Ἄσσου. — η. ὁ Γαργάρων. — θ. ὁ Μασταύρων.
— ι. ὁ Καλόης. — ια. ὁ Βριούλων. — ιβ. ὁ Πιτάνης. — ιγ.
ὁ Μυρίνης. — ιδ. ὁ Φωκαίας. — ιε. ὁ Αὐρηλιουπόλεως. — ις. ὁ
Νύσης. — ιζ. ὁ Μασχακώμης. — ιη. ὁ Μητροπόλεως. — ιθ. ὁ
Βαρέττων. — κ. ὁ Μαγνησίας (2). — κα. ὁ Ἄνινήτων. — κβ. ὁ
Περγάμου. — κγ. ὁ Ἀναίων. — κδ. ὁ Πριίνης. — κε. ὁ Ἀρκαδιου-
πόλεως. — κς. ὁ Νέας Αὐλῆς. — κζ. ὁ Διὸς Ἱεροῦ (3). — κη. ὁ
Ἀλγίζων (4). — κθ. ὁ Σιών. — λ. ὁ Κολοφῶνος. — λα. ὁ Λεβέ-
δου. — λβ. ὁ Τέου. — λγ. ὁ Ἐρυθρῶν. — λδ. ὁ Κλαζομενῶν. —
λε. ὁ Ἀντάνδρων. — λς. ὁ Θεοδοσιουπόλεως, ἕτοι Περπερήνης.
— λζ. ὁ Κύμης. — λη. ὁ Παλκιουπόλεως.

Ἐπαρχία Εὐρώπης.

α. ὁ Ἡρακλείας Θράκης. — β. ὁ τοῦ Πανίου. — γ. ὁ Καλλι-
πόλεως. — δ. ὁ Χερρόνησου. — ε. ὁ Κοίλης. — ς. ὁ Ραιδεστοῦ (5).

Ἐπαρχία Γαλατίας (6).

α. ὁ Ἀγκύρας. — β. ὁ Ταβίας. — γ. ὁ Ἡλιουπόλεως (7). —
δ. ὁ Ἀσπόνης. — ε. ὁ Βηρινουπόλεως. — ς. ὁ Μνίζου. — ζ. ὁ
Κίννης. — η. ὁ Ἀναστασιουπόλεως.

Ἐπαρχία Ἑλλησπόντου.

α. ὁ Κυζίκου. — β. ὁ Γέρμης. — γ. ὁ Ποιμανηνοῦ. — δ. ὁ Ὠκῆς.
— ε. ὁ Βάρεως. — ς. ὁ Ἀδριανοῦ Θερῶν. — ζ. ὁ Λαμψάκου. —
η. ὁ Ἀβύδου. — θ. ὁ Δαρδάνου. — ι. ὁ Ἰλίου. — ια. Τρωάδος.
ιβ. ὁ Πιονίας. — ιγ. ὁ Μιλητουπόλεως.

Ἐπαρχία Λυδίας.

α. ὁ Σάρδεων. — β. ὁ Φιλαδελφείας. — γ. ὁ Τριπόλεως. —
δ. ὁ Θυατείρων. — ε. ὁ Σετῶν. — ς. ὁ Αὐρηλιουπόλεως. —

(1) ἴσως Θεοδοσιουπόλεως Ἀρμενίας. — (2) τῆς ἀνηλίου Χ. Τρ. L. — (3) ἢ
Χριστουπόλεως L. — (4) Αὐγάζων Β. καὶ Γ. — (5) παρὰ δὲ Γ. β'. καὶ α'.
ἐξῆς Ἀδρανείας, Λυζικοῦ, Τζορύλλου, καὶ Θεοδωρουπόλεως. — (6) Γαλατίας Α'.
— (7) παρίφθαρται ἐκ τοῦ Ἰουλιουπόλεως, τῆς καὶ Βασιλείου λεγομένης, L. —

ζ. ὁ Γέρδων. — η. ὁ Τράλλεων. — θ. ὁ Σάλων. — ι. ὁ Σιλάνδου. — ια. ὁ Μαιονίας. — ιβ. ὁ Ἀπόλλωνος ἱεροῦ. — ιγ. ὁ Ἰρκακίδος. — ιδ. ὁ Μοστίνης. — ιε. ὁ Ἀκρασοῦ. — ις. ὁ Ἀπολλωνίδος. — ιζ. ὁ Ἀτταλείας. — ιη. ὁ Βάγης. — ιθ. ὁ Βαλάνδου. — κ. ὁ Μεσοτυμῶλου. — κα. ὁ Ἱεροκαιοσαρείας. — κβ. ὁ Δάλδης. — κγ. ὁ Στρατονικείας. — κδ. ὁ Κερασέων. — κε. ὁ Σαττάλων. — κς. ὁ Γαβάλων. — κζ. ὁ Ἐρμοκαπηλείας.

Ἐπαρχία Βιθυνίας (1).

α. ὁ Νικομηδείας. — β. ὁ Προύσης, ἧτοι Θεουπόλεως. — γ. ὁ Πραϊνέτου. — δ. ὁ Ἐλενουπόλεως. — ε. ὁ Βασιλινουπόλεως. — ς. ὁ τοῦ Δασκυλίου. — ζ. ὁ Ἀπολλωνιάδος. — η. ὁ Ἀδριανῶν. — θ. ὁ Καισαρείας. — ι. ὁ Γάλλου, ἧτοι Λόφων. — ια. ὁ Δαφνουσίας. — ιβ. ὁ Ἀρίστης (2).

Ἐπαρχία τῆς αὐτῆς.

ά. ὁ Νικαίας (3). — ε. ὁ Μοδρῆνης, ἧτοι Μελίνων (4). — γ. ὁ Λινόης. — δ. ὁ τοῦ Ταύου. — ε. ὁ Γορδοσέρβων. — ς. ὁ Νουμειρικῶν. — ζ. ὁ Μαξιμιανῶν.

Ἐπαρχία Παμφυλίας (5).

α. ὁ Σίδης. — β. ὁ Ἀσπένδου. — γ. ὁ Ἐτενίας. — δ. ὁ Ὀρύμνης. — ε. ὁ Κάσσων. — ς. ὁ Σεμνέων. — ζ. ὁ Καραλλίων. — η. ὁ τοῦ Κορακησίου. — θ. ὁ Συέδρων. — ι. ὁ Μυλώνης, ἧτοι Ἰουστινιανουπόλεως. — ια. ὁ Ἄναμάνδρων. — ιβ. ὁ Δαλισανδοῦ. — ιγ. ὁ Ἰσβων. — ιδ. ὁ Λύβης. — ιδ. ὁ Κολουβρυσσοῦ. — ιε. ὁ Μαναίων (6).

(1) Α'. — (2) τῆς καὶ Νεοκαιοσαρείας τῆς Βιθυνίας λεγομένης. L. — (3) Τὸ εἰρησ γόλιον εὑρηται παρὰ Βευερ. οὐχὶ δὲ παρὰ Γοάρφ. — Νίκαια πόλις ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν Μυσία· ἐκτίσθη ὑπὸ Λυσιμάχου ἐπὶ τῆς Ἀσκανίας λίμνης· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἐλεκόρη, καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπ' ἀνδρία καὶ εὐδαιμονία· δόλω δὲ ληφθεῖσης ὑπὸ Μυσῶν, τῶν ἀνδρῶν εἰ μὲν διεφθάρησαν, εἰ δὲ διέφυγον, καὶ ᾤκησαν τὰς παρακειμένας πόλεις, καὶ ἡ χώρα αὐτῶν κατεσκάφη· μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἐκτίσθη ὑπὸ Λυσιμάχου, καὶ ὠνομάσθη Νίκαια, ἀπὸ τῆς Ἀντιπάτρου θυγατρὸς. Ἐκ ταύτης ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος Ἀπολλῶ, Ἀπολλωνίου τοῦ μετὰ Δάρδανον γινώριμος· Λύκων καὶ Λύκανδρος, ὁμοίως στωϊκοὶ φιλόσοφοι· Ἰέραξ καὶ Ἠλιόδωρος, δόκιμοι γραμματικοί. — (4) Μέλις Ν. Τρ. — (5) Α'. — (6) ἐν Γ. Β'. εὑρηται καὶ ἐπισκοπὴ Σέλγης, ἡ ἐνταῦθα ὡς ἀρχιεπισκοπὴ σημειουμένη.

Ἐπαρχία Ἀρμενίας (1).

α. ὁ Σεβαστείας. — β. ὁ Σεβαστουπόλεως. — γ. ὁ Νικοπόλεως. — δ. ὁ Σατάλων. — ε. Κολωνείας. — ς. ὁ Βηρίσσης.

Ἐπαρχία Ἐλεγοπόντου.

α. ὁ Ἀμασειας. — β. ὁ Ἀμισσοῦ. — γ. ὁ Σινώπης. — δ. ὁ Ἰσόρων. — ε. ὁ Ἀνδράπων. — ς. ὁ Ζαλίχου, ἦτοι Λεοντουπόλεως. — ζ. ὁ Ζήλων.

Ἐπαρχία Ἀρμενίας(2).

α. ὁ Μελιτηνῆς. — β. ὁ Ἄρκης. — γ. ὁ Κουκουσοῦ. — δ. ὁ Ἀραβισσοῦ. — ε. ὁ Ἀριαραθείας. — ς. ὁ Κομάνων.

Ἐπαρχία Καππαδοκίας(3).

α. ὁ Τυάνων, ἦτοι Χριστουπόλεως. — β. ὁ Κυβίστρων. — γ. ὁ Φαυστινουπόλεως. — δ. ὁ Σασίμων.

Ἐπαρχία Παφλαγονίας.

α. ὁ Γαγγρῶν. — β. ὁ Ἰουνουπόλεως. — γ. ὁ Δαδύρων. — δ. ὁ Σωρῶν (4).

Ἐπαρχία Ὀρωριάδος.

α. ὁ Κλαυδιουπόλεως. — β. ὁ Ἡρακλείας Πόντου. — γ. ὁ Προυσιάδος. — δ. ὁ Τίου. — ε. ὁ Κρατείας. — ς. ὁ Ἀδριανουπόλεως.

Ἐπαρχία Πόντου Πολεμωναίου.

α. ὁ Νεοκαισαρείας. — β. ὁ Τραπεζοῦντος. — γ. ὁ Κεραεῶντος. — δ. ὁ τοῦ Πολεμωνίου. — ε. ὁ Κομάνων.

Ἐπαρχία Γαλατίας (5).

α. ὁ Πισηνοῦντος. — β. ὁ τοῦ Μυρικίου. — γ. ὁ Εὐδοξιάδος. — δ. ὁ Πετενησοῦ. — ε. ὁ Τροκμάδων. — ς. ὁ Γερμοκολωνείας. — ζ. ὁ Σπαλείας, ἦτοι Ἰουστινιανουπόλεως. — η. ὁ Ὀρείστου(6).

Ἐπιρχία Αἰκίας.

α. ὁ Μύρων. — β. ὁ Μασταύρων. — γ. ὁ Τελμησοῦ. — δ. ὁ Διμύρων. — ε. ὁ Ἀράξων. — ς. ὁ Ἀπρίλλων. — ζ. ὁ Τάτλων.

(1) Ἀρμενίας Α'. — (2) Ἀρμενίας Β'. — (3) Β'. — (4) παρὰ Γ. Β'. ἀναγιγνώσκεται καὶ ἐπισκοπὴ Ἀμάστριδος ἢ ἐνταῦθα ἀρχιεπισκοπὴ. — (5) Γαλατίας Β'. — (6) παρὰ Γ. Β'. ἀπαντῶνται καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ Ἀμορίου καὶ Κλανίου δὲ τῆ παρόντι καταλόγῳ τὸ Ἀμύσιον χαρακτηρίζεται μητρόπολις.

— η. ὁ Ἄρνεων. — θ. ὁ Σιδύμων. — ι. ὁ Ζηνουπόλεως. —
 ια. ὁ Ὀλύμπου. — ιβ. ὁ Τλῶν. — ιγ. ὁ Κορυδάλων. — ιδ. ὁ
 Καύνου. — ιε. ὁ Ξάνθου. — ιζ. ὁ Ἀκρασοῦ. — ιη. ὁ Μαρχια-
 νῆς. — ιθ. ὁ Βουβῶνος, ἦτοι Σοφριανουπόλεως. — κ. ὁ Χώματος.
 — κα. ὁ Οἰνιάδων. — κβ. ὁ Φέλλου. — κγ. ὁ Κανδίβων. —
 κδ. ὁ Φασηλίδος. — κε. ὁ Ἀντιφέλλου. — κς. ὁ Ἀκαλισσοῦ. —
 κζ. ὁ Ῥοδιουπόλεως. — κη. ὁ Αὐκάνδων. — κθ. ὁ Λεβισσοῦ. —
 λ. ὁ Εὐδοκιάδος. — λα. ὁ Παλιωτῶν. — λβ. ὁ Κόμβων. —
 λγ. ὁ Πατάρων. — λδ. ὁ Βαλβούρων. — λε. ὁ Νήσσων. —
 λς. ὁ Κιανέων. — λζ. ὁ Μελοῖτων (1).

Ἐπαρχία Καρίας.

α. ὁ Σταυρουπόλεως(2). — β. ὁ Κιβύρας. — γ. ὁ Σίζων. —
 δ. ὁ Ἡρακλείας Σαλβάκης. — ε. ὁ Ἀπολλωνιάδος. — ς. ὁ Ἡρα-
 κλείας. — ζ. ὁ Λακύμων(3). — η. ὁ Ταβῶν. — θ. ὁ Λάρβων.
 — ι. ὁ Ἀντιοχείας τῆς Μαιάνδρου. — κ. ὁ Ταπασσῶν. — κα. ὁ
 Ἀρπάσων. — κβ. ὁ Νεαπόλεως. — κγ. ὁ Ὀρθοσιάδος. — κδ.
 ὁ Ἀνωτετάρτης. — κε. ὁ Ἀλλαβάνδων. — κς. ὁ Στρατονικείας.
 κζ. ὁ Ἀλίνδων. — κη. ὁ Μυλάσσων. — κθ. ὁ Ἀμύζωνος. —
 λ. ὁ Ἰάσσου. — λα. ὁ τοῦ Βαργυλίας. — λβ. ὁ Ἀλικαρνασσοῦ.
 — λγ. ὁ Ὑλαρύμων. — λδ. ὁ Κνίδου. — λε. ὁ Μετάβων. —
 λς. ὁ Μύνδου. — λζ. ὁ τοῦ Ἱεροῦ. — λη. ὁ Κινδράμων. —
 λθ. ὁ Κεράμων. — μ. ὁ Προμισσοῦ.

Ἐπαρχία Φρυγίας Καππατιανῆς(4).

α. ὁ Λαοδικείας. — β. ὁ Τιβεριουπόλεως. — γ. ὁ Ἀζανῶν.
 δ. ὁ Ἀγκυροσυναίου. — ε. ὁ Πελτῶν. — ς. ὁ Ἀππίας. — ζ. ὁ
 Κάδων. — η. ὁ Ἰκρίων. — θ. ὁ Ἰλούζων. — ι. ὁ Τρανουπόλε-
 ως. — ια. ὁ Σεβαστῆς. — ιβ. ὁ Εὐμενείας. — ιγ. ὁ Τημενο-
 θηρῶν(5). — ιδ. Ἀγαθῆς Κώμης. — ιε. ὁ Ἀλιανῶν. — ις. ὁ
 Τριπόλεως. — ιζ. ὁ Ἀθανασσοῦ. — ιη. ὁ Τραπεζουπόλεως. —
 ιθ. ὁ Σιβλίου.

(1) παρὰ Γ. β'. ἀπαντῶνται καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ Ποδαλίας καὶ Ὀρικάνδου. —
 (2) ἢ Ἀφροδισιάδος. L. — (3) ὁ Ἡρακλείας Λάτμου ὡς μία ἐπισκοπὴ, L. ὡσαύ-
 τως ἐν Χ. Τρ. Ἡρακλείας Λακίμων. — (4) ἢ Πακατιανῆς L. — (5) ἢ Τιμένου
 Θηρῶν.

Ἐπαρχία Φρυγίας Σαλουταρίας.

α. ὁ Συνάδων. — β. ὁ Δορυλαίου. — γ. ὁ Νακωλείας. —
 δ. ὁ τοῦ Μιδαείου. — ε. ὁ Ἴψου. — ς. ὁ Πρηννήσου. — ζ. ὁ
 Μηροῦ. — η. ὁ Σιλάνδου (1). — θ. ὁ Φοτείας. — ι. ὁ Ἱεραπό-
 λεως. — ια. ὁ Εὐκαρπίας. — ιβ. ὁ Λυσιάδος. — ιγ. ὁ Αὐγου-
 στουπόλεως. — ιδ. ὁ Βρυζου. — ιε. ὁ Ὄτρου. — ις. ὁ Λυκα-
 ὄνων. — ιζ. ὁ Στεκτωρίου. — ιη. ὁ Κινεβορίου. — ιθ. ὁ Κόνης.
 — κ. ὁ Σκορδαπίας. — κα. ὁ Νικοπόλεως. — κβ. ὁ Ἄερό-
 κλων (2).

Ἐπαρχία Λυκαονίας.

α. ὁ τοῦ Ἰκονίου. — β. ὁ Λύστρων. — γ. ὁ Οὐασάδων. —
 δ. ὁ Ἀμβλάδων. — ε. ὁ Ὀμονάδων. — ς. ὁ Λαράνδων. —
 ζ. ὁ Βαράτων. — η. ὁ Δέρβης. — θ. ὁ Ἰῆδης. — ι. ὁ Σαβάτρων.
 — ια. ὁ Κάννων. — ιβ. ὁ Βηρινουπόλεως. — ιγ. ὁ Γαλβάνων,
 ἥτοι Εὐδοκιάδος. — ιδ. ὁ Ἰλίστρων. — ιε. ὁ Πέρτων (3).

Ἐπαρχία Πισιδίας.

α. ὁ Ἄντιοχείας. — β. ὁ Σαγαλασσοῦ. — γ. ὁ Σωζουπόλεως.
 — δ. ὁ Ἄπαμείας. — ε. ὁ τοῦ Κιβοῦ (4). — ς. ὁ Τυριαίου. —
 ζ. ὁ Βάρεως. — η. ὁ Ἀδριανουπόλεως. — θ. ὁ Λιμενῶν. —
 ι. ὁ Λαοδικείας τῆς Κεκαυμένης. — ια. ὁ Σελευκείας τῆς Σιδη-
 ρᾶς. — ιβ. ὁ Ἀδάδων. — ιγ. ὁ Ζαρζήλων. — ιδ. ὁ Τιμβριά-
 δος. — ιε. ὁ Τυμανδοῦ. — ις. ὁ Κονάνης. — ιζ. ὁ Μάλλου.
 — ιη. ὁ Σινιάνδου. — ιθ. ὁ Τιτυασσοῦ. — κ. ὁ Μητροπόλεως.
 — κα. ὁ Πάππων. — κβ. ὁ Παράλλης, ἥτοι Παράλλων. — κγ.
 ὁ τοῦ Βινδέου (5).

Ἐπαρχία Παμφυλίας (6).

α. ὁ Πέργης, ἥτοι Συλαίου. — β. ὁ Ἀτταλείας. — γ. ὁ Μα-
 γύδου. — δ. ὁ Εὐδοκιάδος. — ε. ὁ Τερμισσοῦ. — ς. ὁ Ἰσίνδων.
 — ζ. ὁ Μαξιμιανουπόλεως. — η. ὁ Λαγίνων. — θ. ὁ Παλαιου-

(1) Σιθίνδου Β. καὶ Γ. α. β'. — (2) παρὰ Γ. β'. ἀπαντῶνται καὶ ἐπισκο-
 παὶ Κομιτίου, Δοκιμίου, καὶ Πολυβότου, αἱ ἐνταῦθα τῇ Ἄμορις μητροπόλει
 ἀπονέμονται. — (3) καὶ ὁ Μισθίων παρὰ Γ. β'. ἡ ἐνταῦθα Ἀρχιεπισκοπή.
 — (4) τῆς Κιβωτοῦ L. καὶ Γ. β'. — (5) παρὰ Γ. β'. ἀπαντῶνται καὶ Φιλο-
 μηλίου, καὶ Ἰουστινιανουπόλεως, ὧν ἡ πρώτη ἐνταῦθα τῇ μητροπόλει Ἀμορίς
 ἀπονέμεται. — (6) Β'.

πόλεως. — ι. ὁ Κρημνῶν. — ια. ὁ Κορδύλων. — ιβ. ὁ Πεδνηλισσοῦ. — ιγ. ὁ Δικυοζανάθρων (1). — ιδ. ὁ Ἀριασσοῦ. — ιε. ὁ Πούγλων. — ις. ὁ Ἀδριανῆς. — ιζ. ὁ Σχνδίδων. — ιη. ὁ Βάρβης. — ιθ. ὁ Περβαίνων. — κ. ὁ Κώου.

Ἐπαρχία Κοππαδοκίας(2).

α. ὁ Μωκησοῦ. — β. ὁ Ναζικινζοῦ. γ. ὁ Κολωνείας. — δ. ὁ Παρνασοῦ. — ε. ὁ Δοάρων.

Ἐπαρχία Λαζικῆς.

α. ὁ Φάσιδος. — β. ὁ Ῥοδοπόλεως. — γ. ὁ τῆς Ἀβισσηνοῦ. — δ. ὁ Πέτρας. — ε. ὁ τῆς Τζιγγανέων.

Ἐπαρχία Θρόκης.

α. ὁ Φιλιππουπόλεως. — β. ὁ Διοκλητιανουπόλεως. — γ. ὁ Διοσπόλεως (3).

Ἐπαρχία Νήσων Κυκλάδων.

α. ὁ Ῥόδου. — β. ὁ Σάμου. — γ. ὁ Χίου. — δ. ὁ Κώων. — ε. ὁ Ναξίας. — ς. ὁ Θήρας. — ζ. ὁ Πάρου. — η. ὁ Λέρου. — θ. ὁ Ἄνδρου. — ι. ὁ Τήνου. — ια. ὁ Μήλου. — ιβ. ὁ Πισύνης (4).

Ἐπαρχία Λίμυόντου.

α. ὁ Ἀδριανουπόλεως. — β. ὁ Μεσημβρίας. — γ. ὁ Σωζουπόλεως. — δ. ὁ Πλουτινουπόλεως. — ε. ὁ Τζοίδων.

Ἐπαρχία τῆς αὐτῆς.

α. ὁ Μαρκιανουπόλεως. — β. ὁ Ῥοδοστόλου. — γ. ὁ Ταμασκου. — δ. ὁ Νοβῶν. — ε. ὁ Ζεκεδέπων. — ς. ὁ Σαρκάρης.

Ἐπαρχία Ροδόκης.

α. ὁ Τραϊανουπόλεως. β. — ὁ Ἀναστασιουπόλεως. — γ. ὁ Τοπήρου.

Ἐπαρχία Φρυγίας Καππατιακῆς.

α. ὁ Ἱεραπόλεως. — β. ὁ Μετελλουπόλεως. — γ. ὁ Διονουσοῦπόλεως. — δ. ὁ Ἀναστασιουπόλεως. — ε. ὁ Ἄττούδων. — ς. ὁ Μοσύνων.

Ἐπαρχία Γαλατίας Δευτέρας.

α. ὁ τοῦ Ἀμορίου(5). — β. ὁ Φιλομηλίου. — γ. ὁ τοῦ Δο-

(1) Ἀδικηταναύρων Χ. Τρ. — (2) Γ'. — (3) παρά Γ. β' καὶ Σεβαστουπόλεως. — (4) Σίφνου L. — (5) Ἡ μητρόπολις Ἀμορίου οὐκ ἀναγινώσκεται ἐν

κιμίου. — δ. ὁ Κελανείου. — ε. ὁ Πολυβότου. — ς. ὁ Πισσίας.

Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἀποσπασθέντες ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς διοικήσεως, νῦν δὲ τελοῦντες ὑπὸ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως μητροπολίται, καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς ὄντες ἐπίσκοποι.

α. ὁ Θεσσαλονίκης. — β. ὁ Συρακούσης. — γ. ὁ Κορίνθου. — δ. ὁ τοῦ Ῥηγίου. — ε. ὁ Νικοπόλεως. — ς. ὁ Ἀθηνῶν. — ζ. ὁ Πατρῶν. — η. ὁ Νέων Πατρῶν(1).

Οὗτοι προσετέθησαν τῇ συνόδῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν ἐθνῶν κατέχεσθαι τὸν πάππν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. Ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως ἀποσπασθεὶς ὁ Σελευκείας Ἰσαυρίας, καὶ αὐτὸς τελεῖ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων κδ'. ἐπισκόπων.

Ἐπαρχία ὑπὸ τὸν ἐνδοξότατον ἑπαρχον Ῥώμης, ἤτοι Ἰταλίας.

Ἐπαρχία Οὐρβικαρίας.

α. Ῥώμη Βριττίων. — β. Νουκερία. — γ. Λούνη. — δ. Νεά-

τῆ τοῦ παρόντος καταλόγου προτεταγμένη ἀπαριθμῆσει τῶν μητροπόλεων· ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ καταλόγῳ Γ. β'. ἀπαντᾶται· ὅπου αἱ ὑπ' αὐτὴν ἐπισκοπαὶ τάσσονται ὑπὸ ἑτέρας μητροπόλεως, ὡς ἤδη ἐν εἰκείῳ τόπῳ ἐσημειώθη.

(1) Ἐν τῷ καταλόγῳ Γ. β'. μετὰ τὴν θ'. τῶν μητροπόλεων, τὴν Χαλκηδῶνα, ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς· Ἀπὸ τούτων οἱ ἀρχιεπίσκοποι· ἐπαρχία νήσου, ὁ Κρήτης· ἐπαρχία Πελοποννήσου, ὁ Κορίνθου· ἐπαρχία νήσου, ὁ Σικελίας· ἐπαρχία Ἰλλυρικῆς Μακεδονίας, ὁ Θεσσαλονίκης· ἐπονται δὲ, ι'. ὁ Σίδης, καὶ αἱ λοιπαὶ ἐφεξῆς μητροπόλεις. Ὡσαύτως μετὰ τὴν Ἱεράπολιν, ἀπαντῶνται τὰ ἐξῆς· λβ'. ἐπαρχίας Ἑλλάδος, ὁ Ἀθηνῶν· λγ'. ἐπαρχίας Ἀχαΐας, Πατρῶν· λδ'. ἐπαρχίας Ἑλλάδος, ὁ Αἰγίου· λε'. ἐπαρχίας Μακεδονίας, ὁ Φιλιππῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκόπων ἀναγινώσκονται μετὰ τὸν Τραπεζοῦτος· λς'. ἐπαρχίας Ἑλλάδος, ὁ Ἀθηνῶν· μβ'. ἐπαρχίας Θράκης, ὁ Δέρκων· μγ'. ἐπαρχίας Σικελίας, ὁ Μεσσήνης· μδ'. ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς, ὁ Γαριάλων· μέ. ἐπαρχίας Σικελίας, ὁ Κατάνης· μς'. ἐπαρχίας Καλαβρίας, ὁ τοῦ Ῥηγίου.

Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ Γ. β'. ἀναγινώσκονται ὡς ἐξῆς· αἱ ὑπὸ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς Κρήτης, καὶ Συρακούσης ἐπισκοπαί·

Ἐπαρχία Κρήτης· ὁ Γορτύνης. — ὁ Βιέννης. — ὁ Καμάρας. — ὁ Χερσονήτου. — ὁ Ἀρκαδίας. — ὁ Σουβρίτου. — ὁ Ἐλευθερνῶν. — ὁ Πετερίνης. — ὁ Κισσάμου. — ὁ Ἐλύρου. — ὁ Φοινίκης ἤτοι Ἀραδῆνος. — ὁ Ἱεραπόδυνας. — ὁ Ἀλίγγου. — ὁ Λύκτου. — ὁ Κνωσσῶ. — ὁ Ὀξίου. — ὁ Λαμπῶν. — ὁ Κυθωνίας. — ὁ Καντανίας. — ὁ Λίσσου. — ὁ νήσου Κλαύδης.

Ἐπαρχία Σικελίας, ὁ Συρακούσης. — ὁ Κατάνης. — ὁ Ταυρομενίου. — ὁ Μεσσήνης. — ὁ τοῦ Κεφαλοδίου. — ὁ Θερωῶν. — ὁ Πανόρμου. — ὁ Λιλυθαίου. — ὁ Τροκαλῆς. — ὁ Ἀκράγαντος. — ὁ Τυνδαρίου. — ὁ Ασοντίνης. — ὁ Ἀλίσσης. — ὁ Μελίτης.

πολις. — ε. Φέρεντα. — ς. Βιγιντιμίλια. — ζ. Γενούη. — η. Σιπόντος. — θ. Πόρτου Ρώμης. — ι. Νῆσοι Κεντουμκέλε. — ια. Κάστρον Ἐβολίας, ἔνθα ὁ ἅγιος Λουκιανός. — ιβ. Κάστρον Ἀμάλφης. — ιγ. Κάστρον Γετταίων. — ιδ. Κάστρον Τιβερίας. — ιε. Κάστρον Νέπης. — ις. Νῆσος Κωμανίκεια. — ιζ. Κάστρον Μούλιον. — ιη. Κάστρον Κόμφας. — ιθ. Κάστρον Σωρέων. — κ. Κάστρον Φούνδας. — κα. Κάστρον Ἰλβας. — κβ. Κάστρον Ἀνάγνια.

Ἐπαρχία Καμπανίας.

α. Νεάπολις. — β. Βρεττανία. — γ. Πανωνία. — δ. Καλαβρία. — ε. Βενετία. — ς. Μεσήνα. — ζ. Βικοβαρίνα. — η. Ταύρατα. — θ. Ἀπουλλία. — ι. Κάστρον Ὀπιτέρβητος. — ια. Κάστρον Σάμνιος. — ιβ. Κάστρον Σουσίας. — ιγ. Κάστρον Ρήγιον. — ιδ. Κάστρον Ταύρατα. — ιε. Κάστρον Σιγνίας. — ις. Κάστρον Γράδων. — ιζ. Κάστρον Πατριαρχίας. — ιη. Κάστρον Σκυλάκιον. — ιθ. Κάστρον Μαρτύριον. — κ. Κάστρον Ὀρμούβερα. — κα. Κάστρον Ὀρτόνος. — κβ. Κάστρον Ὀσπιτέρβηκτον.

Νῆσος Σικελίας.

α. Συράκουσα. — β. Κατάνη. — γ. Ταυρομένιον. — δ. Μεσήνη. — ε. Κεφαλοῦδιν. — ς. Θερμῶν. — ζ. Πάνορμος. — η. Λιλύβαιον. — θ. Τρόκαλις. — ι. Ἀκράγαντος. — ια. Τυνδάριον. — ιβ. Καμαρίνης. — ιγ. Λεοντίνης. — ιδ. Ἄλεσα. — ιε. Γαῦδος. — ις. Μελίτη. — ιζ. Λιπάρα. — ιη. Βουρκάνος. — ιθ. Δίδυμοι. — κ. Οὔστικα. — κα. τὰ ὄναρέα. — κβ. Βασιλοῦδιν.

Ἐπαρχία Καλαβρίας.

α. Ρήγιον. — β. Λούκρης. (ἴσ. Λοκρίς.) — γ. Σκυλακίας. — δ. Κουτρόνων. (ἴσ. Κρότωνος.) — ε. Κονσεντία. — ς. Τροπαίων. — ζ. Ταυριάνα. — η. Κιβώνων.

Ἐπαρχία Ἀρρωαρίας.

α. Ράβεννα. — β. Φάνους. — γ. Ὀλκοῦσα. — δ. Φόλους. — ε. Πεκίνους. — ς. Πισαύρων. — ζ. Τεργέστα. — η. Αὐγουστόπολις. — θ. Γολβιτάου. — ι. Κάστρον Τερεντίνον. — ια. Κάστρον Σολέρνος. — ιβ. Τουλέρικον. — ιγ. Κάστρον Σάγγα.

— ιδ. Κάστρον Νοβώ. — ιε. Κάστρον Ἐρέυνικα. — ις. Κάστρον Σημανία. — ιζ. Κάστρον Βισιμάντω. — ιη. Κάστρον Βερέλης. — ιθ. Κάστρον Ταμία. — κ. Κάστρον Βαρακτηλία. — κα. Κάστρον Σαμουργία. — κβ. Κάστρον Σώρα. — κγ. Κάστρον Σαινογάλεια. — κδ. Κάστρον Κησήνης.

Ἐπαρχία Αἰμιλίας.

α. Κάστρον Φοροπομπόλεως. — β. Κάστρον Βριξίλιον. — Κάστρον Βρίντου.

Ἐπὶ τὸν ἐνδοξότατον ἑπαρχον Ἀφρικῆς.

Ἐπαρχία Βυζακίας.

α. Καρθάγενα Προκουνσουλαρέα. — β. Σούβιβα. — γ. Καντακίλεως (1). — ε. Ἰούγκης (2). — ς. Τὰ Λέπτης. — ζ. Μάσκουλα (3). — η. Καστέλλαι. — θ. Πέζανα. — ι. Μάμιδα. — ια. Μαδασούβα. — ιβ. Κουϊνκούλης (4). — ιγ. Κάψης. — ιδ. Ἄδρυμῆτου (5).

Ἐπαρχία Νουμιδίας.

α. Καλάμα. — β. Τελέπτη. — γ. Ἰππών(6) Νουμιδίας. — δ. Κασταβάγαι. — ε. Βάδης Μηλέων. — ς. Ἀλκάδους (7). — ζ. Κάστρον Βέδερα. — η. Σχήλη. — θ. Ἡγήρηνησιον. — ι. Τιτήσιν. — ια. Βάγης. — ιβ. Κωνσταντίνη. — ιγ. Σίτιφνος.

Ἐπαρχία Μαυριτανίας α'.

α. Ρίνοκορούρων.

Ἐπαρχία Μαυριτανίας β'.

α. Βεπτὸν εἰς τὸ μέρος Ἰσπανίας (8). — β. Βεπτὸν Θεήσσου. — γ. Μεσοποταμηνοὶ εἰς τὸ μέρος Ἰσπανίας. — ε. Μαϊώρικα νῆσος. — ς. Μινώρικα νῆσος. — ζ. Νῆσος Σαρδάν. — η. Κάραλλις μητρόπολις. — θ. Τούρης. — ι. Σουμάφας. — ια. Σίνης. — ιγ. Σούλκης. — ιδ. Φασιάνη (9). — ιε. Χρυσόπολις. — ις. Χριστιάνης. — ιζ. Λίμνη. — ιθ. Κάστρον Τοῦκα (10).

(1) Γ. α'. — παρὰ δὲ Β. γ'. Καμφία. — δ'. Κίλεως. — Μίλεως, ἀντὶ Κίλεως, ἐν Πρακτικοῖς τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου. — (2) Λούγκης, Πρακτ. Συνόδ. — (3) Πρακτ. Συν. — Κάσακα Β. Γ. α'. — (4) Πρακτ. Συν. — Κουκούλης Γ. α'. Κολούλης Β. — (5) Ἄδραμέντου, Πρακτ. Συν. — (6) Ρήγιος, ἢ βασιλικός. — (7) Γ. α'. Αἰράδου Β. — (8) ἴσως Βενέποτον. — (9) ἴσως Σαταφίνης, ἢ Ἀσαφίνης. — (10) Τοῦτα Β. Τοῦτα Γ. α'.

Διὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως.

Ἐπαρχία Αἰγύπτου α'.

α. Ἀλεξάνδρεια ὑπὸ Δοῦκα καὶ Αὐγουστάλιον. — β. Ἐρμούπολις. — γ. Μετήλεως. — δ. Βοῦτος (1). — ε. Ψάνεως Κώμη. — ς. Κοπρίδεως Κώμη. — ζ. Σαῖς. — η. Λεοντούπολις (2). — θ. Ναυκράτεια. — ι. Ἄνδρῶ. — ια. Νικίου κώμη (3). — ιβ. Ζηνωνούπολις. — ιγ. Πάφνα. — ιδ. Ὀνουφισ. — ιδ. Ταύα. — ιε. Κλεοπατρῖς. — ις. Μαρεῶτις. — ιζ. Μενελαϊτῶν. — ιη. Σχεδία. — ιθ. Θέρμουθις (4). — κ. Σόνδρα.

Ἐπαρχία Αὐγουσταμνίκης.

α. Πηλούσιον, μητρόπολις. — β. Σεθρωίτης. — γ. Τάνις. — δ. Θμουῖς. — ε. Ρίνοκούρουρα. — ς. Ὄσρακίνη. — ζ. Πεντάσχοινον. — η. Κάσσιον. — θ. Ἄφθαῖον (5). — ι. Ἡφαῖσος. — ια. Παναίφυσος. — ιβ. Γέρρα. — ιγ. Ἰτάγερος. — ιδ. Θένησος.

Ἐπαρχία Αὐγουσταμνίκης β'.

α. Λεοντῶ, μητρόπολις. — β. Ἀθρίβης. — γ. Ἡλιοῦς. — δ. Βούδαστος. — ε. Φάρβαθος. — ς. Ἀραδιούς.

Ἐπαρχία Αἰγύπτου β'.

α. Κάβασα. — β. Φράγωνις. — γ. Παχνεμουνίς. — δ. Διόσπολις. — ε. Σεβεννυτός. — ς. Κυνώ. — ζ. Βούσιρις. — η. Ἐλεαρχία. — θ. Ῥηγεῶν Πάραλος. — ι. Κώμη Παριάνη. — ια. Κώμη Ῥηχομήριον. — ιβ. Ξόεως.

Ἐπαρχία Ἀρκαδίας.

α. Ὄζύρουγχος, μητρόπολις. — β. Ἡρακλέους. — γ. Κυνώ. — δ. Νειλούπολις. — ε. Ἀρσινοήτης (6). — ς. Μέμφις. ζ. Λητώ. — ἔχει ὁ Νεῖλος στόματα ζ'. — α. Ἀλεξάνδρεια. — β. Κολίνθιν. — γ. Ἄγνου. — δ. Πανάλλου. — ε. Χάσματος. — ς. Ταμιάθη. — ζ. Τενέση.

Ἐπαρχία Θηβαῖδος πρώτης.

α. Ἄντινῶ, μητρόπολις. — β. Ἐρμούπολις. — γ. Θεοδοσιούπολις. — δ. Κάσος. — ε. Λυκώ. — ς. Ὑψηλή. — ζ. Ἀπόλλωνος. — η. Ἄνταίου. — ζ. Πανός.

(1) Κόστος Β. Γ. α. — (2) ἴσως Λατόπολις. — (3) Ἄνδρονικίους Β. Γ. α. — (4) Γερνούθη; Γ. α. Β. — (5) Ἄφνάϊον, Ἰεροκλῆς. — (6) Παρὰ Γ. α. ἀναγινώσκονται καὶ, Θεοδοσιούπολις Ἀφροδιτώ.

Ἐπαρχία Θηβαΐδος β'.

α. Πτολεμαῖς, μητρόπολις. — β. Κοπτῶ, ἤτοι Ἰουστινιανού-
λις. — γ. Διοκλητιανούπολις. — δ. Διόσπολις. — ε. Τέντυ-
ρα. — ς. Μαξιμιανούπολις. — ζ. Θηβαῖς. — η. Λάτων. — θ.
Ὀμβων. — ι. Ἐρμουθίς. — ια. Ἀπόλλωνος. — ιβ. Κώμη ἀνάσ-
σης μεγάλης. — ιγ. Θηβαΐδος ἄνω. — ιδ. Ἰβεως. — ιε. Μα-
θῶν. — ις. Τριμούνθων. — ιζ. Ἐρμῶν.

Ἐπαρχία Λιβύης.

α. Δρανηέων, μητρόπολις. — β. Παραιτόνιον. — γ. ὁ Τραν-
ζάλης (1). — δ. Ἀμμωνιακή. — ε. Ἀντίπυργος. — ς. Ἀντί-
εωσι. — ζ. Πηδωνίας. — η. Μαρμαρικῆς.

Ἐπαρχία Λιβύης Πεντάπολις.

α. Σώζουσα. — β. Κυρήνη. — γ. Πτολεμαῖς. — δ. Τεύχει-
ρα. — ε. Ἄδριανή. — ς. Βερονίκη.

Ἐπαρχία Τριπόλεως.

α. Τοσίβων. — β. Λεπτίδος. — γ. Ἰῶν.

*Διὰ τῆς Ἀνατολικῆς διοικήσεως.**Ἐπαρχία Κιλικίας.*

α. Ταρσός, μητρόπολις. — β. Πρωμπηϊούπολις. — γ. Σεβαστή.
— δ. Κώρυκος. — ε. Ἄδανα. — ς. Αὐγουστόπολις. — ζ.
Μάλλος. — η. Ζεφύριον.

Ἐπαρχία Κιλικίας β'.

α. Ἀνάζαρθος, μητρόπολις. — β. Μοψουεστία. — γ. Αἴγειαι.
— δ. Ἐπιφάνεια. — ε. Εἰρηνούπολις. — ς. Φλαβιάς. — ζ.
Αλεξάνδρεια. — η. Κάβισσος. — θ. Καζάβαλα. — ι. Ρῶσος.

Ἐπαρχία Ἰσαυρίας.

α. Σελεύκεια, μητρόπολις. — β. Κελένδερεις. — γ. Ἀνεμού-
ριον. — δ. Τιτιούπολις. — ε. Λάμοι. — ς. Ἀντιόχεια. — ζ.
Ἡλίου Σεβαστή. — η. Κέστροι. — θ. Σεληνοῦς. — ι. Ἰωτά-
πη. — ια. Διοκαισάρεια. — ιβ. Ὀλβα. — ιγ. Ἰεράπολις. —
ιδ. Δαλισανδός. — ιε. Κλαυδιούπολις. — ις. Εἰρηνούπολις.
— ιζ. Γερμανικούπολις. — ιη. Νεάπολις. — ιθ. Ζηνωνόπολις.
— ικ. Σβίδη. — κα. Φιλαδέλφεια. — κβ. Ἀδρασσός. — κγ.

(1) ἴσως Ζώγρα Ζάγυλις, Ἰεροκλῆς.

Μωλών. — κδ. Δομιτιούπολις. — κε. Λαύζαδος. — Τὰ δὲ κλίματα. — κς. Κάσσων. — κζ. Βυναίων. — κη. Γολγοσοῦ. — κθ. Κόστραδος.

Ἐπαρχία Συρίας α΄.

α. Ἀντιόχεια ἢ πρὸς Δάφνην, θρόνος πατριαρχικός. — β. Πάλλτος(1). — γ. Σελεύκεια. — δ. Βέρροια. — ε. Χαλκίς.

Ἐπαρχία Συρίας β΄.

α. Ἀπάμεια, μητρόπολις. — β. Ἀρέθουσα. — γ. Ἐπιφάνεια. — δ. Λάρισσα. — ε. Μαριάμνη. — ς. Σελευκόβηλος. — ζ. Ῥαφανέαι.

Ἐπαρχία Εὐφρατησίας καὶ Ἀγιουπόλεως.

α. Ἱεράπολις. — β. Κύρος, ἦτοι Ἀγιούπολις. — γ. Σαμβάσατα. — δ. Δολίχη. — ε. Γερμανίκεια. — ς. Ζεῦγμα. — ζ. Πέρρη. — η. Εὐρωπος. — θ. Νικόπολις. — ι. Σκηναρχαία. — ια. Καισάρεια, ἔνθα ἦν ἐν ἐξορίᾳ ὁ ἅγιος Σέργιος. — ιβ. Σεργιούπολις, ἦτοι Ἀναστασιούπολις, ἢ σήμερον Ῥαταφνά, ἔνθα ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Σέργιος. — ιγ. Ὀρίμων. — ιδ. Σάντων.

Ἐπαρχία Θεοδοριάδος.

α. Λαοδίκεια, μητρόπολις. — β. Βαλανέα. — γ. Γάβαλα.

Ἐπαρχία Ὀσροϊνῆς.

α. Ἐδεσσα, μητρόπολις. — β. Κάραι. — γ. Κωνσταντεία. — δ. Θεοδοσιούπολις. — ε. Βάτναι. — ς. Καλλίνικος, ἦτοι Λεοντούπολις. — ζ. Νεαουχλεντία. — η. Βίρθων. — θ. Μονιθίλλα. — ι. Θαρμάχων. — ια. Μονιάγχα. — ιβ. Μάκαρτα. — ιγ. Μαρκούπολις. — ιδ. Ἀναστασία. — ιε. Ἡμέριος. — ις. Κιρκισία.

Μέχρι τῶν ὧδε ἐστὶ τὸ πλήρωμα Μεσοποταμίας, καὶ ἄρχεται τῆς Περσίδος.

Ἐπαρχία Μεσοποταμίας τῆς ἄνω, ἦτοι Τετάρτης Ἀρμενίας.

α. Ἄμιδα, μητρόπολις. — β. Μαρτυρόπολις· ἀπὸ δεκαπέντε μιλίων τῆς αὐτῆς πόλεως γεννᾶται ὁ Τίγρις ποταμὸς. — γ. Δάρας, ἀπὸ ἑξ μιλίων τῆς αὐτῆς πόλεως εἰς τὰ μεθόρια, καὶ οἱ ὄροι Περσίδος, καὶ Ἀσσυρίας. — δ. Κάστρον Ῥισκηφᾶς.

(1) Περὶ Γ. α΄ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θεοδοριάδος.

— ε. Κάστρον Τουράνδιος (1). — ς. Κάστρον Μάρδης. — ζ. Κάστρον Λόρνης. — η. Κάστρον Ρίφθον. — θ. Κάστρον Ίσφριος. — ι. Κάστρον Τζαύρας. — ια. Κάστρον Αυδάσων. — ιβ. Κάστρον Αμάρμης. — ιγ. Κάστρον Τζινοβίας. — ιδ. Κάστρον Ίντζιέτων. — ιε. Κάστρον Βαναβήλων. — ις. Κάστρον Χούδδων. — ιζ. Κάστρον Αϊσουδοῦς(2). — ιη. Κάστρον Μασφρόνας. — ιθ. Κάστρον Βασιλικόν. — κ. Κάστρον Σπήλων και Ὀδήλων. — κα. Κάστρον Βιβαϊθᾶς. — κβ. Κάστρον Μανασσάρων. — κγ. Κάστρον Φιρθχαεράης. — κδ. Κάστρον Σίτεον Χίφας. — κε. Κάστρον Κάλωνος. — κς. Κάστρον Βιζασάρων. — κζ. Κάστρον Τζαύρας. — κη. Κάστρον Βίρθας. — κθ. Κάστρον Ἄτταχᾶς. — λ. Κάστρον Ἀφούβων. — Κλίματος Ἄρζαρινῆς. — λα. Κάστρον Φλωριανῶν. — λβ. Κάστρον Ἀριμάχων. — λγ. Κάστρον Βαλουός. — λδ. Κάστρον Δαφνουδίν. — λε. Κάστρον Σαμοχάρτων.

Ὡδε πληροῦται ἡ Μεσοποταμία, καὶ ἔστιν ὁ Ταῦρος καὶ ἡ Κλεισοῦρα Βαλαλέσιων, καὶ ἄρχεται τὸ ἀρκτῶν μέρος, ἡ μεγάλη Ἀρμενία. Εἰσὶ δὲ οἰκοῦντες τὸ ὄρος τοῦ Ταύρου πλησίον τοῦ αὐτοῦ κλίματος λαοὶ δύο, ὀνομαζόμενοι, ὁ μὲν Ἰχθοματται, ὁ δὲ ἕτερος Νασουνῖται· καὶ ἔστιν ὄρος ὑψηλὸν ἐπονομαζόμενον Βαραθκέν, ἐν ᾧ καὶ ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἐπιφερομένη τοῖς ὕδασι προσέκρουσεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἔστι τοῦτο γνωστὸν πᾶσι τοῖς τῶν ἐκείσε μερῶν μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐπαρχία Ἀρμενίας ἁλλῆς.

α. Δαδήμων, νῦν μητρόπολις. — β. Ἀρσαμειούτων. — γ. Πολίχνη. — δ. Χοζάνων. — ε. Χοσομάχων. — ς. Κιθαριζῶν. — ζ. Κάστρον Μαρτικέρτων. — η. Κάστρον Βασιουλοῦς. — θ. Κάστρον Πολιός. — ι. Κάστρον Ἀρδῶν. — ια. Κλίμα Σοφίνης. — ιβ. Χωρίον ὑπὸ τὸ αὐτὸ κλίμα λεγόμενον Ἰαλιμβάνων, ὅθεν ὀρυᾶται ὁ τὴν περὶ τὴν φιλοπότησας βίβλον Βασίλειος. — ιγ. Κλίμα Ἀνζητινῆς. — ιδ. Κλίμα Διγησινῆς. — ιε. Κλίμα Γαρινῆς. — ις. Κλίμα Ὀρζιακινῆς. — ιζ. Κλίμα

(1) Τουριτίδης Γ. ἀ. — (2) Δισδαδοῖς Γ. ἀ.

Βιλαβιτινῆς. — ιη. Κλίμα Ἀστιανικῆς. — ιθ. Κλίμα Μαμουζουρῶν.

Ἐπαρχία Φοινίκης παραλίας.

α. Τύρος μητρόπολις. — β. Σιδών. — γ. Πτολεμαῖς. — δ. Βηρυτός. — ε. Βύβλος. — ς. Τρίπολις. — ζ. Ἀρκαί. — η. Ὀρθωσιᾶς. — θ. Βότρυς. — ι. Κώμη Γήγχρτα. — ιά. — Ἄραδος. — ιβ. Ἀντάρχδος. — ιγ. Πανειᾶς. — ιδ. Γονασίτιον Σάλτον. — ιε. Κώμη Πολιτιανή. — ις. Κώμη Τριερίς.

Ἐπαρχία Φοινίκης Λιβαρισίας.

α. Ἐμεσσα, μητρόπολις. — β. Λαοδίκεια. — γ. Ἡλιούπολις. — δ. Ἄβιλλα. — ε. Δαμασκός. — ς. Κλίμα Ἰαβρούδων. — ζ. Εὐάριος, ἥτοι Ἰουσινιανούπολις. — η. Παλμύρα. — Κλίμα Μαγλούδων. — θ. Σάλτον Γοναίτικόν. — ι. Σχλαμίας. — ιά. Κλίμα Ἀνατολικόν.

Ἐπαρχία Παλαιστίνης α' (1).

α. Αἰλία, Ἱεροσολύμων ἁγία Πόλις. — β. Καισάρεια, μητρόπολις. — γ. Δῶρα. — δ. Ἀντιπατρίς. — ε. Διόσπολις, ἥτοι Γεωργιούπολις. — ς. Ἰάμνια. — ζ. Νικόπολις. — η. Ὀνοῦς. — θ. Σώζουσα. — ι. Ἰόππη. — ια. Ἀσκαλῶν. — ιβ. Γάζα. — ιγ. Ἐρφία. — ιδ. Ἀθηδών. — ιε. Διοκλητιανούπολις. — ις. Ἐλευθερόπολις. — ιζ. Νεάπολις. — ιη. Σεβαστή. — ιθ. Ῥεγιῶν Ἀπάθους. — κ. Ῥεγιῶν Ἰεριχώ. — κα. Ῥεγιῶν Λιθιάς. — κβ. Ῥεγιῶν Γάδαρα. — κγ. Ἄζωτος ἢ Ἰππίνος. — κδ. Ἀκωμάζων. — κε. Βιττύμος. — κς. Τρικωμίας. — κζ. Τόξος. — κη. Σάλτον Κωνσταντινιάνων. — κθ. Σάλτον Γεραίτικόν, ἥτοι Βαρσάμων.

Ἐπαρχία Παλαιστίνης β'.

α. Σκυθόπολις. — β. Γάδαρα. — γ. Πέλλαι. — δ. Ἄβιλλα. — ε. Καπιτωλιάς. — ς. Διοκαισάρεια. — ζ. Μαξιμιανούπολις. — η. Γάβχι. — θ. Τιβεριᾶς. — ι. Ἴππος. — ια. Ἐλενούπολις. — ιβ. Κλίμα Γαιλάνης. — ιγ. Τετρακωμία. — ιδ. Κωμηνάις.

(1) Παρὰ Γ. α. εὐ κεῖνται ἢ Α'. καὶ Β'. Παλαιστίνη.

Ἐπαρχία Παλαιστίνης.

α. Πέτραι, μητρόπολις. — β. Αὐγουστόπολις. — γ. Ἄρίν-
δηλα. — δ. Χαραγμοῦβχ. — ε. Ἀρεόπολις. — ς. Μάψις. —
ζ. Ἐλουσα. — η. Ζώρα. — θ. Βιροσάθων. — ι. Ἐλας. — ια.
Πεντακωμία. — ιβ. Μαιμόψωρα. — ιγ. Μητροκωμία. — ιδ.
Σάλτον Ἱερατικόν.

Ἐπαρχία Ἀραβίας.

α. Βόστρα, μητρόπολις. — β. ὁ Ἄδρασός. — γ. Δία. — δ.
Μήδαβα. — ε. Γέρασσα. — ς. Νεύη. — ζ. Φιλαδέλφεια. — η.
Ἔσβους. — θ. Νεάπολις. — ι. Φιλιππούπολις. — ια. Φενοῦ-
τος (1). — ιβ. Κωνσταντίνη. — ιγ. Διονυσιάς. — ιδ. Πεντα-
κωμία. — ιε. Τρικωμία. — ις. Κανόθας. — ιζ. Σάλτον. —
ιη. Βατάνεως. — ιθ. Ἐξακωμία. — κ. Ἐννεακωμία. — κα.
Κώμη Γωνίας. — κβ. Κώμη Χεροῦς. — κγ. Κώμη Στάνες. —
κδ. Κώμη Χαβέρας (2). — κε. Κώμη Κωρεάθης. — κς. Κώμη
Βιλβανοῦς. — κζ. Κώμη Κάπρων. — κη. Κώμη Πυργοαρετῶν.
— κθ. Κώμη Σέτνης. — λ. Κώμη Ἀριαχῶν. — λα. Νεότης.
— λβ. Κλίμα Ἀνατολικῶν καὶ Δυσμῶν. — λγ. Κώμη Ἀριάθας
Τράχωνος. — λδ. Κώμη Βεβδάμους.

Ἐπαρχία Ἀρμενίας μεγάλης.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι αὕτη αὐτοκέφαλός ἐστι, μὴ τελοῦσα ὑπὸ
Ἀποστολικὸν θρόνον, ἀλλὰ τιμηθεῖσα διὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον
Ἀρμενίας, ἔχουσα πόλεις καὶ κάστρα σ'. Ὡσαύτως καὶ ἡ ἐπαρ-
χία τῆς Κύπρου διαμεμένηκεν, ἔχουσα παρ' ἑαυτὴν δεσποτείαν,
διὰ τὸ εὐρεθῆναι ἐν αὐτῇ τὸν ἅγιον Ἀπόστολον Βαρνάβαν,
ἔχοντα ἐπὶ στήθους τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον. Εἰσὶ δὲ ἐν
αὐτῇ αἱ πόλεις αὗται.

α. Κωνσταντία, μητρόπολις. — β. Κίτιον. — γ. Ἄμαθούς.
— δ. Κούριον. — ε. Πάφος. — ς. Ἀρσινόη. — ζ. Σόλοι. —
η. Λάπιθος, ἐν ᾗ ἐγεννήθη Γεώργιος ὁ Κύπριος, ὁ γράψας τὴν
βίβλον, ἐξ ἧς ταῦτα μετελήφθησαν. — θ. Κυρηνία. — ι. Τα-
μασός. — ια. Κύθροι. — ιβ. Τριμυθούς. — ιγ. Καρπάσιον.

Ἡ παροῦσα ἔκθεσις ἐγεγόνει ἐν ἔτει ςτ'ζα', ἐπὶ τῆς Βασιλείας
Ἀέοντος τοῦ Σοφοῦ, καὶ Φωτίου πατριάρχου.

(1) Ἰσως Φενώ. — (2) Μαχαβέρους Γ. α'.

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΥΡΙΟΥ*

Περὶ τῆς κατὰ τὴν καθέδραν τάξεως τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, καθὼς ἐν τῷ Χαρτοφυλακίῳ ἐπαναγράφονται (1).

ΕΔΕΙ τὰς πόλεις, αἱ τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης τετίμηνται ἀξιώματι, καὶ αἷς ἱεροῖ ποιμένες παρὰ τῆς πατριαρχικῆς προχειρίζονται δεξιᾶς, ἐνταυθοῖ διαγράφεσθαι, ὡσπερ τινὶ οἰκουμένη βραχεία συνεχομένης, καὶ τῷ βουλομένῳ ἀταλαιπώρως προσφαινομένης. Τῇ γὰρ ἀναιμάκτῳ ἀνηκούσας ἀρχῇ ἀξιόχρεων ταύτας τῷ ἰδίῳ σηκῷ κατατάττεσθαι ὡσαύτως τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπ' αὐταῖς ἐξουσίαν καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν εὐσύνοπτον εἶναι καὶ εὐεπίγνωστον. Σὺν ταῖς πρὸς ἀνίσχοντα δὲ ἡλίον, καὶ αἱ πρὸς δυόμενον καταγράφονται· ἐκ παλαιοῦ γὰρ αὐτὰς οὕτω μέχρι τῆς δεῦρο ταῖς ἄλλαις συντετάχαμεν, ὧν οἱ τὴν ἐφορείαν πεπιστευμένοι, ἡνίκα καθέδρας καιρὸς ἐκάλει, παρὰ τῶν ὁμοταγῶν διωθοῦντο, καὶ ἀντῶθουν τούτους, φεῦ τῆς ὕβρεως, τῷ ἴσῳ μέτρῳ τῆς ἐπιπλήξεως. Ἀλλ' ὄγε φιλόχριστος πανευσεβῆς βασιλεὺς ἡμῶν προῦκάθητο μὲν ἅμα ἡμῖν ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῆς ἀγίας Εἰρήνης, ἡνίκα τε τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν μνήμην ἐπετελοῦμεν· σὺν τούτῳ δὲ καὶ μητροπολίται θεοφιλεῖς μεθ' ὧν τὸ ἐκάστου θρόνου αἰδέσιμον συνδιασκεψάμενοι, πρόσφορον πᾶσι χώραν ἀπεκληρώσαμεν· καθὰ καὶ ἡ παροῦσα τάξις, ἡ τῷ ἡμετέρῳ τῆς προτροπῆς λόγῳ περιεσκεμμένως γραφεῖσα, δηλοῖ. Ἄτοπον γὰρ ἐδόκει, τοὺς τοῦ βήματος, πρωτείων ἀντιποιεῖσθαι, καὶ δόξης ἕνεκα, ἧτις ἐστὶν ἀδοξία, εἰπεῖν δὲ μᾶλλον, αἰσχύνῃ, τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης τίμιον τοῦ λοιποῦ καθυβρίζεσθαι· μόνῃς τῆς ἀθανάτου δόξης φροντίζειν ὀφειλόντων ἡμῶν, ἢ μαρκασμὸν οὐ προσίεται, ἀλλ' ἀεὶ ἐπανθεῖ, καὶ τοὺς ἐραστὰς δόξῃ ἀκηράτῳ κατακοσμεῖ καὶ ἀποσεμνύνει.

(1) Ἡ ἀνωτέρω διάταξις φαίνεται, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου, ἀναγομένη εἰς τὰ τέλη τῆς Ι'. ἢ ἀρχῆς τῆς ΙΑ'. ἐκατονταετηρίδος. Ταύτην θεσπίζων τὴν διάταξιν ἐννοεῖ ὁ Κ. Μορτρέλλις (Τόμ. 3. σελ. 393 σημ. c.) ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου κατὰ τὸ ἔτος 1025, εἰ καὶ ἐσφαλμένως παραπέμπει εἰς σελ. 293—296, ἀντὶ 243—246 τοῦ Γραικο-Ῥώμ. Νομίμου τοῦ Φρεέρου.

Β'. Η ΓΕΓΟΝΥΙΑ ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΣ

Παρά τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Αἱ μητροπόλεις.

α. **Η** ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ. — β. ἡ Ἐρεσος. γ. ἡ Ἡράκλεια. — δ. ἡ Ἄγκυρα. — ε. ἡ Κύζικος. — ς. αἱ Σάρδεις. — ζ. ἡ Νικομήδεια. — η. ἡ Νίκαια. — θ. ἡ Χαλκηδών. — ι. ἡ Σίδη. — ια. — ἡ Σεβάστεια. — ιβ. ἡ Ἀμάσεια. — ιγ. ἡ Μελιτηνή. — ιδ. τὰ Τύχνα. — ιε. ἡ Γάγγρχ. — ις. ἡ Θεσσαλονίκη. — ιζ. ἡ Κλυδίουπολις. — ιη. ἡ Νεοκαισάρεια. — ιθ. ἡ Πισηνούς. — κ. τὰ Μύρα. — κα. ἡ Καρία (2). — κβ. ἡ Λαοδίκεια. — κγ. τὰ Σύναδα. — κδ. τὸ Ἰκόνιον. — κε. ἡ Ἀντιόχεια. — κς. τὸ Σύλαιον. — κζ. ἡ Κόρινθος. — κη. αἱ Ἀθῆναι. — κθ. ἡ Μωκησσός. — λ. ἡ Κρήτη (3). — λα. ἡ Σελεύκεια. — λβ. ἡ Καλαυρία. — λγ. αἱ Πάτραι. — λδ. ἡ Τραπεζούς. — λε. ἡ Λάρισσα. — λς. ἡ Νχύπακτος. — λζ. ἡ Φιλιππούπολις. — λη. ἡ Τραϊανούπολις. — λθ. ἡ Πρόδος. — μ. ἡ Φιλίππων. — μα. ἡ Ἀδριανούπολις. — μβ. ἡ Ἱεράπολις. — μγ. τὸ Δυρράχιον. — μδ. ἡ Σμύρνα. — με. ἡ Κατάνη (4). — μς. τὸ Ἀμόριον. — μζ. ἡ Κάμαχος. — μη. τὸ Κοτυάειον. — μθ. ἡ ἀγία Σεθηριανή. — ν. ἡ Μετυλήνη. — να. αἱ Νέαι Πάτραι. — νβ. τὰ Εὐχάϊτα. — νγ. ἡ Ἄμαστρις. — νδ. αἱ Χῶναι. — νε. ἡ Ἰδρούς. — νς. ἡ Κελτζινή. — νζ. ἡ Κολώνεια. — νη. αἱ Θῆβαι. — νθ. αἱ Σέρρα. — ξ. ἡ Πομπηϊούπολις. — ξα. ἡ Ῥωσσία. — ξβ.

(1) Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ε'. τούτου καταλόγου, τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λέοντος τοῦ Σοφοῦ κοινῶς ἀναφερομένου, ἀναγομένου δὲ εἰς τὴν ια'. ἑκατονταετηρίδα, ἐλήφθη ὡς βᾶσις ὁ παρά Λεὺγκλαύφ σελ. 88—107. Περὶβλήθη δὲ οὗτος καὶ πρὸς τὴν παρά Γοάρφ σελ. 379—391, καὶ πρὸς τὸν τοῦ Νεῖλου τοῦ Δοξαπατρῆ, παρ' Ἀλλατίφ de Consensu σελ. 411. — (2) ἡ Σταυρούπολις (Νεῖλος.) — (3) Παρὰ Γ. οὐκ ἀπαντᾷται ἡ Κρήτη, ὡς οὐδ' ἐν τῷ παρά Λεὺγκλαύφ δευτέρῳ καταλόγῳ σελ. 244. Ἐν ἄλλοις χειρογράφοις καταλόγοις ἀναγινώσκειται: λ'. Σελεύκεια, ἢ Κρήτη· παρὰ δὲ Νεῖλω παραλείπεται ἡ Σελεύκεια. — (4) μί. ἡ Συράκουσα. μς'. Κατάνη. (Νεῖλος).

η Ἀλανία. — ξγ. ἡ Αἶνος. — ξδ. ἡ Τίβεριούπολις. — ξε. ἡ Εὐχανία. — ξς. ἡ Κερασούς. — ξζ. ἡ Νακώλεια. — ξη. τὰ Γέρμια. — ξθ. τὰ Μάδυτα. — ο. ἡ Ἀπάμεια. — οα. τὸ Βασίλειον. — οβ. ἡ Δρύστρα(1). — ογ. ἡ Ναζιανζός. — οδ. τὰ Κέρκυρα. — οε. ἡ Ἄβυδος. — ος. ἡ Μήθυμνα. — οζ. ἡ Χριστιανούπολις. — οη. τὸ Ρούσιον. — οθ. ἡ Λακεδαιμονία. — πι. ἡ Ναξία. — πα. ἡ Ἀττάλεια(2).

Σχόλ. Μετὰ τὰ Κέρκυρα ἦσαν τελευταῖαι τρεῖς αὐται, ἡ Σεβασόπολις, ὁ Εὐριπος, τὰ Κύβισα, ἧτοι τὰ Ἡρακλέως· ἔνθα καὶ παρεγράφη, ὅτι μετετέθη, ἀπὸ τοῦ εἶναι ἐπισκοπὴ τοῦ Τυάνων, εἰς ἀρχιεπισκοπὴν, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἴκου-μενικοῦ πατριάρχου.

Αἱ ἀρχιεπισκοπαί.

α. ἡ Βιζύη. — β. ἡ Λεοντόπολις. — γ. ἡ Μαρώνεια. — δ. τὰ Γέρμια. — ε. ἡ Ἀρκαδιούπολις. — ς. τὸ Πάρειον. — ζ. ἡ Μίλητος. — η. ἡ Προικόνησος. — θ. ἡ Σηλυμβρία. — ι. ἡ Κίος. — ια. ἡ Ἄπρωσ. — ιβ. τὰ Κύψελλα. — ιγ. ἡ Νίκη. — ιδ. ἡ Νεάπολις. — ιε. ἡ Σέλγη. — ις. ἡ Χερσών. — ιζ. ἡ Μεσήνη. — ιη. ἡ Γαρέλλα. — ιθ. ἡ Βρύσις. — κ. ἡ Δέρκως. — κα. ἡ Καρραβιζύη. — κβ. ἡ Δῆμνος. — κγ. ἡ Λευκάς. — κδ. ἡ Μίσθεια. — κε. αἱ Κοῦδραι. — κς. ἡ Σωτηρόπολις. — κζ. ἡ Πιδαχθήη. — κη. ἡ Γέρμη. — κθ. ὁ Βόσπορος. — λ. ἡ Κότραδις. — λα. ἡ Ἐρωῖνη. — λβ. ἡ Κάρπαθος. — λγ. ἡ Μεσημβρία. — λδ. ἡ Γοθία. — λε. ἡ Σουγδαία. — λς. αἱ Φοῦλλαι. — λζ. ἡ Αἴγινα. — λη. τὰ Φάρσαλα. — λθ. τὰ Μέτραχα.

Τάξις προκαθηδρίας τῶν ὑπὸ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον

Κωνσταντινουπόλεως τελούντων μητροπολιτῶν,

καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων.

α. Τῷ Καισαρείας, Καππαδοχίας.

α. ὁ Νύσσης. — β. ὁ Καμουλιανῶν. — γ. ὁ τῶν Βασιλικῶν

(1) Παρὰ Νείλῳ Δοξαπατρῆ ἡ Δρύστρα ἢ Ροδόστολον φέρεται ὡς θρόνος μβ'. — (2) ἐν περισειλ. τοῦ Γ. σημειοῦνται ἐξ ἐτέρου χειρογράφου καὶ ἡ Μίλητος, ἡ Σηλυμβρία, καὶ ἡ Ἄπρωσ, αἱ ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν ἀρχιεπισκοπῶν ἀναφερόμεναι. — (3) παρὰ Νείλῳ ἡ Ἀγχίαλος καὶ τοῦ Ἡρακλείου; ἀναφέρονται ὡς τελευταῖαι ἀρχιεπισκοπαί.

Θερμῶν. — δ. ὁ Κισκισσοῦ. — ε. ὁ Εὐαίσσων. — ς. ὁ Σεριάδος. — ζ. ὁ Ἀριαραθείας. — η. ὁ τῶν Αἰπολίων.

β. Τῶ Ἐφέσου, Ἀσίας.

α. ὁ Ἰπαίπιον (1). — β. ὁ Τράλλεων. — γ. ὁ Μαγνησίας πρὸς Μαϊάνδρον — δ. ὁ Ἐλαίας. — ε. ὁ Ἄτραμυττίου. — ς. ὁ Ἄσσοῦ. — ζ. ὁ Γαργάρων. — η. ὁ Μασαύρων — θ. ὁ Καλόης. — ι. ὁ Βριούλων. — ια. ὁ Πιτάνης. — ιβ. ὁ Μυρίνης. — ιγ. ὁ Αὐρηλιουπόλεως, — ιδ. ὁ Νύσης τῆς ἐτέρας. — ιε. ὁ Μασχακώμης. — ις. ὁ Μητροπόλεως. — ιζ. ὁ Βαρέττων. — ιη. ὁ Ἄνι-νῆτων. — ιθ. ὁ Περγάμου — κ. ὁ Ἄναίων. — κα. ὁ Πριήνης. κβ. ὁ Ἀρκαδιουπόλεως. — κγ. ὁ Νέας Αὐλῆς. — κδ. ὁ Διὸς Ἰεροῦ. κε. ὁ Ἀλγίζων. — κς. ὁ Σιών. — κζ. ὁ Κολοφῶνος. — κη. ὁ Λεβέδου. — κθ. ὁ Τέου. — λ. ὁ Ἐρυθρᾶς. — λα. ὁ Ἄντάνδρων. — λβ. ὁ Θεοδοσιουπόλεως, ἤτοι Περπερήνης. — λγ. ὁ Κύμης. — λδ. ὁ Παλαιουπόλεως. — λε. ὁ Θυραίων. — λς. ὁ Χλιαρῶν.

γ. Τῶ Ἡρακλείας, Θράκης καὶ Μακεδονίας.

α. ὁ Θεοδωρουπόλεως. — β. ὁ Ραιδεστοῦ. — γ. ὁ Πανίου. — δ. ὁ Ἐξαμιλίου. — ε. ὁ Καλλιουπόλεως. — ς. ὁ Περιστάσεως. — ζ. ὁ Χαριουπόλεως. — η. ὁ Χαλκίδος. — θ. ὁ Δαο-νείου. — ι. ὁ Μαδύτων (2). — ια. ὁ Παμφίλου. — ιβ. ὁ Μη-δείας. — ιγ. ὁ Λιζίκου. — ιδ. ὁ Σεργέντζης. — ιε. ὁ Μέτρων. — ις. ὁ Τζουρολλόης. — ιζ. ὁ Ἀθίρων.

δ. Τῶ Ἀγκύρας, Γαλατίας.

α. ὁ Ἄτταβίας. — β. ὁ Ἡλιουπόλεως. — γ. ὁ Ἀσπόνης. — δ. ὁ Βηρινουπόλεως, ἤτοι Σταυροῦ. — ε. ὁ Μνίζου. — ς. ὁ Κί-νης. — ζ. ὁ Ἀναστασιουπόλεως. — η. ὁ Καλουμένης.

Σχόλ. Ἐτέθησαν εἰς μητροπόλεις ὁ Ἀσπόνης, καὶ ὁ Βηρι-νουπόλεως.

ε. Τῶ Κυζίκου, Ἑλλησπόντου.

α. ὁ Γέρμης. — β. ὁ Ἰῆκης. — γ. ὁ Ποιμανηνοῦ. — δ. ὁ Βάρεως. — ε. ὁ Δαφνουσίας — ς. Ἀδριανοῦ Θηρῶν (3). — ζ. ὁ

(1) Ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου Γ. καὶ Α. ἐν περισελ. — (2) Ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν. Α. ἐν περισελ. — (3) ἤτοι Ἀχυράους. Α. ἐν περισελ.

Λαμφάκου. — η. ὁ Ἄβυδου. — θ. ὁ Δαρδάνου. — ι. ὁ Ἰλίου.
— ια. ὁ Τρωάδος. — ιβ. ὁ Πιονίας. — ιγ. ὁ Μιλητουπόλεως.

Σχολ. Ἡ Μιλητουπόλεως ἐτιμήθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ἢ Ἄβυδος, εἰς μητρόπολιν.

ς. *Τῶ Σάρδεων, Λυδίας.*

α. ὁ Φιλαδελφείας (1). — β. ὁ Τριπόλεως. — γ. ὁ Θυατείρου. — δ. ὁ Σετῶν (2). — ε. ὁ Αὐρηλιουπόλεως (3). — ς. ὁ Γόρδου. — ζ. ὁ Τράλλεων. — η. ὁ Σάλων. — θ. ὁ Σιλανδοῦ. — ι. ὁ Μαιονίας (4). — ια. ὁ Ἀπόλλωνος ἱεροῦ (5). — ιβ. ὁ Ἰρκανίδος (6). — ιγ. ὁ Μουστίνης (7). — ιδ. ὁ Ἀκαρασοῦ (8). — ιε. ὁ Ἀπολλωνιάδος. — ις. ὁ Ἄτταλείας. — ιζ. ὁ Βάγης. — ιη. ὁ Βαλάνδου. — ιθ. ὁ Μεσοτυμῶλου. — κ. ὁ Ἰεροκαισαρείας. — κα. ὁ Δαλδέων. — κβ. ὁ Στρατονικείας. — κγ. ὁ Κερασέων (9). — κδ. Σατάλων. — κε. ὁ Γαβάλων. — κς. ὁ Ἐρμοκαπηλείας.

Σχολ. Ἄντι τοῦ, ὁ Κερασέων γράφεται, ὁ Δάλης· καὶ ἀντὶ τοῦ, ὁ Σατάλων γράφεται, ὁ Κερασέων.

ζ. *Τῶ Νικομηδείας, Βιθυνίας.*

α. ὁ Προύσης, ἥτοι Θεουπόλεως. — β. ὁ Πραϊνέτου. — γ. ὁ Ἐλενοπόλεως. — δ. ὁ Βασιλινουπόλεως. — ε. ὁ Δασχυλίου. — ς. ὁ Ἀπολλωνιάδος. — ζ. ὁ Νεοκαισαρείας. — η. ὁ Ἄδρανοῦς. — θ. ὁ Καισαρείας. — ι. ὁ Γάλλου, ἥτοι Λόφων. — ια. ὁ Δαφνουσίας. — ιβ. ὁ Ἀρίστης.

η. *Τῶ Νικαίας, Βιθυνίας.*

α. ὁ Μοδρήνης, ἥτοι Μέλης. — β. ὁ Λινόης. — γ. ὁ Γορδοσέρβων. — δ. ὁ Νουμερικῶν. — ε. ὁ Ταίου. — ς. ὁ Μαξιμιανῶν (10).

(1) Ὁ Φιλαδελφείας ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν Α. ἐν περισελ. — (2) ἥτοι Μαγιδίου. Α. ἐν περισελ. — (3) ἥτοι Περικώμης. Α. ἐν περισελ. — (4) ἥτοι Ὀψικίου. Α. ἐν περισελ. — (5) ἥτοι Ἄετοῦ. Α. ἐν περισελ. — (6) ἥτοι Μύρωνος. Α. ἐν περισελ. — (7) ἥτοι Ἰρτακώμεως Α. ἐν περισελ. — (8) ἥτοι Λιπάρων. Α. ἐν περισελ. Λιγάρων Γ. — Ὁ Γαβδίας, ἥτοι Τρακουλέων. Α. ἐν περισελ. — (9) ἥτοι Καλάμου. Α. ἐν περισελ. — (10) ἐνταῦθα εὕρισκεται πρὸς Α. τὸ ἐν σημ. 3 τῆς σελ. 459 τοῦ παρόντος τόμου σχολίον.

θ. *Τῷ Χαλκηδόνοσ Βιθυνίας, θρόνοσ ὑποκείμενοσ οὐκ ἔστι.*

ι. *Τῷ Σίδησ, Παμφυλίας.*

α. ὁ Ἀσπένδου. — β. ὁ Τένησ. — γ. ὁ Ἐταίνου. — δ. ὁ Ὀρύμνησ. — ε. ὁ Κάσσων. — ς. ὁ Σεμνέων. — ζ. ὁ Καραλλίων. — η. ὁ Κορακησίου. — θ. ὁ Συέδρων. — ι. ὁ Μύλων, ἦτοί Ἰουστινιανουπόλεωσ. — ια. ὁ Οὐμάνδων. — ιβ. ὁ Δαλισανδοῦ. — ιγ. ὁ Ἴσθων. — ιδ. ὁ Λύρθησ. — ιε. ὁ Κολυθρυσοῦ. — ις. ὁ Μαναίων.

ια. *Τῷ Σεβαστείας, Ἀρμενίας.*

α. ὁ Σεβαστουπόλεωσ. — β. ὁ Νικοπόλεωσ. — γ. ὁ Σατάλων. — δ. ὁ Κολωνείασ. — ε. ὁ Βηρίσσησ.

ιβ. *Τῷ Ἀμασειάσ, Ἐλενοπόρτου.*

α. ὁ Ἀμισσοῦ. — β. ὁ Σινώπησ. — γ. ὁ Ἰβόρων, ἦτοί Πιμολίσσησ. — δ. ὁ Ἀνδράπων. — ε. ὁ Ζαλίχρου, ἦτοί Λεοντοπόλεωσ. — ς. ὁ Ζήλων.

ιγ. *Τῷ Μελιτηνῆσ, δευτέρασ Ἀρμενίας.*

α. ὁ Ἄρχησ — β. ὁ Κουκουσοῦ. — γ. ὁ Ἀραβισοῦ. — δ. ὁ Ἀριαράθησ. — ε. ὁ Κομάνων.

ιδ. *Τῷ Τυάνων, δευτέρασ Καππαδοκίας.*

α. ὁ Κυβιζρῶν. — β. ὁ Φαυσινουπόλεωσ. — γ. ὁ Σασίμων. Σχολ. Ἄντί τοῦ Κυβιζρῶν, γράφεται καί, Κυβίζων. Ἐτιμήθη εἰσ ἀρχιεπισκοπήν ἐπί Κωνσταντίνου τοῦ ἀγιωτάτου καί οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

ιε. *Τῷ Γάγγρασ, Παφλαγοτίας.*

α. ὁ Ἰουνουπόλεωσ. — β. ὁ Δαδύβρων. — γ. ὁ Σωρῶν.

ις. *Τῷ Θεσσαλονίκησ, Θεσσαλίας.*

α. ὁ Κίτρουσ. — β. ὁ Βερρόιασ. — γ. ὁ Δρουγουβιτίας. — δ. ὁ Σερβίων. — ε. ὁ Κασσανδρίασ. — ς. ὁ Καμπανίασ, ἦτοί Κασρίου. — ζ. ὁ Πέτρησ. — η. ὁ Ἐρκουλίων, ἦτοί Ἄρδαμερίου. — θ. ὁ Ἰερισσοῦ, ἦτοί Ἁγίου Ὄρουσ. — ι. ὁ Λίτησ καί Ρεντίνησ. — ια. ὁ Βαρδαριωτῶν, ἦτοί Τούρκων.

ιζ. *Τῶ Κλαυδιουπόλεως, Ὀνωριάδος.*

α. ὁ Ἡρακλείας Πόντου. — β. ὁ Προυσιάδος. — γ. ὁ Τίου.
— δ. ὁ Κρατείας. — ε. ὁ Ἀδριανουπόλεως.

ιη. *Τῶ Νεοκαισαρείας, Πόντου Πολεμωνιακοῦ.*

α ὁ Κερασούντος. — β. ὁ τοῦ Πολεμωνείου. — γ. ὁ Κομάνων. — δ. ὁ Ἀλύας. — ε. ὁ Ρίζαίου. — ς. ὁ Κόκκου, — ζ. ὁ Εὐνίκου.

Σχολ. Τῶ Νεοκαισαρείας εἰσὶ καὶ αὐταὶ ὁ Ἀραδάσης· ὁ Μαρτυροπόλεως· ὁ Ὑψηλός (1).

ιβ. *Τῶ Πισηνοῦντος, δευτέρας Γαλατίας.*

α. ὁ Γερμοκολωνείας. — β. ὁ Πετενησοῦ. — γ. ὁ Συνοδέων. — δ. ὁ τοῦ ἁγίου Ἀγαπητοῦ. — ε. ὁ Λωτίνου. — ς. ὁ Ὀρκίςου. — ζ. ὁ Σπαλείας.

ιγ. *Τῶ Μύρων, Λυκίας.*

α. ὁ Μασάρων. — β. ὁ Τελμησοῦ. — γ. ὁ Λιμύρων. — δ. ὁ Ἀράξης. — ε. ὁ Ἀπρίλλων. — ς. ὁ Ποδαλείας. — ζ. ὁ Ὀρυκάνδων. — η. ὁ Τάτλων. — θ. ὁ Ἀρνεῶν. — ι. ὁ Σιδύμων. — ια. ὁ Ζηνωνουπόλεως. — ιβ. ὁ Ὀλύμπου. — ιγ. ὁ Τλῶν. — ιδ. ὁ Κορυθάλων. — ιε. ὁ Καύνου. — ις. ὁ Ἀκρασοῦ. — ιζ. ὁ Ξάνθου. — ιη. ὁ Βώβου, ἤτοι Σοφριανουπόλεως. — ιθ. ὁ Μαρκιανῆς. — κ. ὁ Οἰνιάνδων. — κα. ὁ Χώματος. — κβ. ὁ Κανδίθων. — κγ. ὁ Φέλλου. — κδ. ὁ Ἀντιφέλλου. — κε. ὁ Φασηλίδος. — κς. ὁ Ρόδιουπόλεως. — κζ. ὁ Ἀκαλισοῦ. — κη. ὁ Αὐκάνδων. — κθ. ὁ Παλλιωτῶν. — λ. ὁ Εὐδοκιάδος. — λα. ὁ Πατάρων. — λβ. ὁ Κόμβων. — λγ. ὁ Νήσσιων. — λδ. ὁ Βαλθούρων. — λε. ὁ Μελοῖτων. — λς. ὁ Κυανέων.

κα. *Τῶ Σταυρουπόλεως, Καρίας.*

α. ὁ Κιβύρας. — β. ὁ Ἡρακλείας Σαλβάκης. — γ. ὁ Ἀπολωνιάδος. — δ. ὁ Ἡρακλείας Λακύνων(2). — ε. ὁ Ταβῶν. — ς. ὁ Λάρβων. — ζ. ὁ Ἀντιοχείας Μαιάνδρου. — η. ὁ Ταπασσῶν. — θ. ὁ Ἀρπάσων. — ι. ὁ Νεαπόλεως. — ια. ὁ Ὄρθοσιάδος. — ιβ. ὁ Ἀνωτετάρτης. — ιγ. ὁ Ἀλλαβάνδων. — ιδ.

(1) ἴσω; Ὑψηλῶν. — (2) Λάτμου.

δ. Ὁ Στρατονικείας. — ε. Ὁ Ἀλίνδων. — ς. Ὁ Μυλάσων. — ζ. Ὁ Μήζου, ἤτοι Ἀμύζωνος. — η. Ὁ Σίζων. — θ. Ὁ Ἰχσοῦ. — κ. Ὁ Βαρθυλίου. — κα. Ὁ Ἀλικαρνασσοῦ. — κβ. Ὁ Λαρύμων. — κγ. Ὁ Κνίδου. — κδ. Ὁ Μύνδου (1). — κε. Ὁ τοῦ Ἰερού. — κς. Ὁ Κινδράμων. — κζ. Ὁ Κεράμων.

κβ. Τῶ Λαοδικείας, Φρυγίας Καππαταριῆς.

α. Ὁ Τραπεζουπόλεως. — β. Ὁ Ἀκμωνείας. — γ. Ὁ Σεβα-
 ςείας. — δ. Ὁ Κερετάπων. — ε. Ὁ Ἀππίας. — ς. Ὁ Πελτῶν
 — ζ. Ὁ Βῦμενείας. — η. Ὁ Συβλίου. — θ. Ὁ Τημενοθηρῶν.
 — ι. Ὁ Τρανουπόλεως. — ια. Ὁ Ἀθανασσοῦ. — ιβ. Ὁ Λούν-
 δων. — ιγ. Ὁ Κυδισσοῦ. — ιδ. Ὁ Ὠράκων. — ιε. Ὁ Ὠρίνων.
 ις. Ὁ Ἰλούζης. — ιζ. Ὁ Συννάου. — ιη. Ὁ Θαμψιουπόλεως. —
 ιθ. Ὁ Διοκλείας. — κ. Ὁ Ἀριστείου. — κα. Ὁ Οἰνοκώμου, ἤτοι
 Ἰουστινιανουπόλεως.

κγ. Τῶ Συνάδων, Φρυγίας Σαλουταρίας.

α. Ὁ Δορυλαίου. — β. Ὁ Μιδαίου. — γ. Ὁ Ὑψοῦ. — δ. Ὁ
 Ἀβρόκλου. — ε. Ὁ Πρυμνήσου. — ς. Ὁ Μηροῦ. — ζ. Ὁ Σιθίν-
 δου. — η. Ὁ Φυτείας. — θ. Ὁ Ἱεραπόλεως. — ι. Ὁ Εὐκαρπίας.
 — ια. Ὁ Λυσιάδος. — ιβ. Ὁ Αὐγουστοπόλεως. — ιγ. Ὁ Βρούζου.
 — ιδ. Ὁ Ὄτρου. — ιε. Ὁ Λυκαόνων. — ις. Ὁ Στεκτωρίου. —
 ιζ. Ὁ Γορδορινίας. — ιη. Ὁ Καβορκίου(2). — ιθ. Ὁ Δαφνουσίου.
 — κ. Ὁ Κλήρων.

κδ. Τῶ Ἰκορίου, Λυκαονίας.

α. Ὁ Λύστρων. — β. Ὁ Βασάδων. — γ. Ὁ Ἀμβλάδων. —
 δ. Ὁ Ὀμονάδων. — ε. Ὁ Ψιθήλλων. — ς. Ὁ Σαβάτρων.
 ζ. Ὁ Κάννης. — η. Ὁ Εὐδοκιάδος. — θ. Ὁ Πύργων. — ι. Ὁ Λα-
 ράνδων. — ια. Ὁ Ἰλίστρων. — ιβ. Ὁ Πασσάλων. — ιγ. Ὁ Τι-
 βασσάδων. — ιδ. Ὁ Βαράτων. — ιε. Ὁ Ηέρτων.

κε. Τῶ Ἀρτιοχείας, Πισιδίας.

α. Ὁ Σαγαλασσοῦ. — β. Ὁ Σωζοπόλεως. γ. Ὁ Ἀπαμείας. —
 δ. Ὁ Τυριαίου. — ε. Ὁ Βάρεως. — ς. Ὁ Ἀδριανουπόλεως. — ζ.
 Ὁ Λιμενῶν. — η. Ὁ Λαοδικείας. θ. Ὁ Σελευκείας. — ι. Ὁ Δά-
 δων. — ια. Ὁ Ζαρζήλων. — ιβ. Ὁ Τιμβριάδος. — ιγ. Ὁ Τυμαν-

(1) ἤτοι Σταδίας, Δ. ἐν περισελ. — (2) ἴσ. Κιγαβορίου.

δοβ. — ιδ. ὁ Κονάνης. — ιε. ὁ Μάλλου. — ις. ὁ Σινιάνδου.
— ιζ. ὁ Τιτυασσοῦ. — ιη. ὁ Μητροπόλεως — ιθ. ὁ Πάππων.
— κ. ὁ Παράλλης. — κα. ὁ τοῦ Βινδέου.

κς. *Τῷ Συλαίου, ἤτοι τῷ Πέργης, δευτέρας Παμφυλλίας.*

α. ὁ Ἀττάλεια. — β. ὁ Μαγύδου. — γ. ὁ Εὐδοκιάδος. —

σχόλ. Ἡ Ἀττάλεια γέγονε μητρόπολις ἐν ἔτει ςφ'. ἐνενηκοσῶ
δευτέρῳ, ἐπὶ Εὐκρατίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, παρὰ τοῦ
βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

δ. ὁ Τερμισοῦ. — ε. ὁ Ἰσινδοῦ. — ς. ὁ Μαξιμιανουπόλεως. —
ζ. ὁ Κρημνῶν. — η. ὁ Κορδύλων. — θ. ὁ Ἄριασσοῦ. — ι. ὁ
Πεδλινησοῦ. — ια. ὁ Ἄδικητανάκων. — ιβ. ὁ Πούγλων — ιγ.
ὁ Ἄδριανῆς. — ιδ. ὁ Σανδίδων. — ιε. ὁ Βάρβης. — ις. ὁ Περ-
βαίνων.

σχόλ. Ὑπόκεινται τῇ Πέργῃ καὶ ἕτεροι δύο, ὁ Λαγίνων, καὶ
ὁ Παλαιουπόλεως, ἤτοι Ἀλειρῶν.

κζ. *Τῷ Κορίνθου, Πελοποννήσου.*

α. ὁ τοῦ Δαμαλαῆ. — β. ὁ Ἄργους. — γ. ὁ Μονεμβασίας. —

σχόλ. Ὁ Ἄργους γέγονε μητροπολίτης ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰσαα-
κίου τοῦ Ἀγγέλου, ἐν ἔτει ςφηζ.

δ. ὁ Κεφαλληνίας. — ε. ὁ Ζακύνθου. — ς. ὁ Ζημενᾶς. — ζ. ὁ
Ματίνης.

κη. *Τῷ Ἀθηνῶν, Ἑλλάδος.*

α. ὁ Εὐρίπου. — β. ὁ Διαυλίας. — γ. ὁ Κορωνείας. — δ. ὁ
Ἄνδρου. — ε. ὁ Ὠρεοῦ. — ς. ὁ Σκύρου. — ζ. ὁ Καρύσου. — η.
ὁ Πορθμοῦ — θ. ὁ Αὐλῶνος. — ι. ὁ Σύρας (1).

κθ. *Τῷ Μωκησσοῦ, Καππαδοκίας.*

α. ὁ Ναζιανζοῦ. — β. ὁ Κολωνείας. — γ. ὁ Παρνασσοῦ. —
δ. ὁ Δεάρων. — ε. ὁ Μετιάνης.

λ. *Τῷ τῆς Νήσου Κρήτης.*

α. ὁ Γορτύνης. — β. ὁ Κνωσσοῦ. — γ. ὁ Ἀρκαδίας. — δ. ὁ
Κερρόνησου. — ε. ὁ Αὐλοποτάμου. — ς. ὁ τοῦ Ἀγρίου. — ζ.

(1) ἴ. ἡ Σύρας καὶ Σερίφου. ιά. ἡ Κίω καὶ Θερμιῶν. Νεῖλος παρ' Ἀλλατιῶ.
(ΤΟΜ. Β'.)

ὁ Λάμπης. — η. ὁ Κυδωνίας. — θ. ὁ Ἱερᾶς. — ι. ὁ Πέτρας 1). — ια. ὁ Σιτείας. — ιβ. ὁ Κισσάμου.

λα Τῷ Σελευκείας θρόνος ὑποκείμενος οὐκ ἔστι.

λβ. Τῷ Ρηγίου, ἤτοι τῷ Καλαβρίας.

α. ὁ Βιβώννης. — β. ὁ Ταυριάνης. — γ. ὁ Λοκρίδος. — δ. ὁ Ῥουσιάνου. — ε. ὁ Σκυλακίου. — ς. ὁ Τροπαίου. — ζ. ὁ Ἀμαντείας. — η. ὁ Κρότωνος. — θ. ὁ Κωνσταντίας. ι. ὁ Νικοτέρων. — ια. ὁ Ρισουνιάνου. — ιβ. ὁ Νεοκάστρου. — ιγ. ὁ Κασάνου.

λγ. Τῷ Πατρῶν, Πελοποννήσου.

α. ὁ Λακεδαιμονίας. — β. ὁ Μεθώνης. — γ. ὁ Κορώνης. — δ. ὁ Ἐλους. — ε. ὁ Βολαίνης.

Σχόλ. Ἡ Λακεδαιμονίας ἐτιμῆθη εἰς μητρόπολιν παρὰ τοῦ Βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἐπὶ τοῦ κυρίου Εὐκρατίου τοῦ πατριάρχου, ἔτει ςφϛ'.

λδ. Τῷ Τραπεζοῦντος, Λαζικῆς.

α. ὁ Χερσιάνων. — β. ὁ Χαμούζουρ. — γ. ὁ Χαχαίου. — δ. ὁ Παίπερ. — ε. ὁ Κεραιμένων. — ς. ὁ Λερίου. — ζ. ὁ Βιζάνων. — η. ὁ Σακάβου. θ. ὁ Τοχαβτζιτζου. — ι. ὁ Τοχαντίερτζ. — ια. ὁ Τοουλνούτου. — ιβ. ὁ Φασιανῆς, — ιγ. ὁ Τοσερμάτζου. — ιδ. ὁ Ἀνδάκτων. — ιε. ὁ Ζαριμάκων.

λε. Τῷ Λαρίσσης, δευτέρας Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος.

α. ὁ Δημητριάδος. — β. ὁ Φαρσάλου. — γ. ὁ Δομοκοῦ. — δ. ὁ Ζητουνίου. — ε. ὁ Ἐξερῶ. — ς. ὁ Λοιδωρικίου. — ζ. ὁ Τρίκκης. — η. ὁ Ἐχίνου. — θ. ὁ Κολυνδροῦ. — ι. ὁ Σταγῶν. — ια. ὁ Κατρίας (2). — ιβ. ὁ Γαρδικίου. — ιγ. ὁ ἐτέρας Γαρδικίας. — ιδ. ὁ Περιστερᾶς. — ιε. ὁ Ραδοβιστίου. — ις. ὁ Πατζουνᾶς. — ιζ. ὁ Βεσαίνης. — ιη. ὁ Σκοπέλου. — θ. ὁ Καλλινδοῦ. — ιθ. ὁ Μαρχαριτζίου. — κ. ὁ Λιτζᾶς. — κα. ὁ Χαρμένων. — κβ. ὁ Βωδένης. — κγ. ὁ Ἄλμυροῦ. — κδ. ὁ Σομοκέβου. — κε. ὁ Βεαίνης (3).

(1) Ἄλλοτε ἦν εἰς θρόνος, ὁ Ἱεραπόδων, ἢ Ἱερᾶς Πέτρας. — (2) ἢ. Κατερίνης. — (3) Αἱ ἀπὸ τῆς ιβ, ἐπισκοπᾶς ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ παρὰ Γ. καταλόγου, οὐ κεῖνται δὲ παρὰ Α.

λς. Τῶ Ναυπάκτου, Αιτωλίας.

α. ὁ Βονδίτζης. — β. ὁ Ἄετοῦ. — γ. ὁ Ἀχελώου. — δ. ὁ Ῥογῶν. — ε. ὁ Ἰωαννίνων. — ς. ὁ Φωτικῆς. — ζ. ὁ Ἀδριανουπόλεως. — η. ὁ Βουθρωτοῦ. — θ. ὁ Χιμάρης.

λζ. Τῶ Φιλίππουπόλεως, Θράκης.

α. ὁ Ἀγαθονικεῖας. — β. ὁ Λιοτίτζης. — γ. ὁ Σκουταρίου. — δ. ὁ Λεύκης. — ε. ὁ Βλέπτου. — ς. ὁ Δραμίτζης. — ζ. ὁ Ἰωαννίτζων. — η. ὁ Κωνσταντεῖας. — θ. ὁ Βελικεῖας. — ι. ὁ Βουκούβων.

λη. Τῶ Τραϊανουπόλεως, Ῥοδόπης.

α. ὁ Διδυμοτείχου. — β. ὁ Μάκρης. — γ. ὁ Μοσινουπόλεως. — δ. ὁ Ἀναστασιουπόλεως. — ε. ὁ Πόρων (1). — ς. ὁ Ξενθεῖας. — ζ. ὁ Περιθεωρίου. — η. ὁ Θεοδώριου.

λθ. Τῶ Ῥόδου, τῶν Κυκλάδων νήσων.

α. ὁ Σάμου. — β. ὁ Χίου. — γ. ὁ Κῶ. — δ. ὁ Ναξίας. — ε. ὁ Θηρασιῶν. — ς. ὁ Πάρου. — ζ. ὁ Τήνου. — η. ὁ Μήλου. — θ. ὁ Πισσίνης. — ι. ὁ Ἰκαρίας. — ια. ὁ Λέρου. — ιβ. ὁ Ἄσυπαλαίας. — ιγ. ὁ Τραχείας. — ιδ. ὁ Νησούρων.

Σχόλ. Ἡ Πάρος καὶ ἡ Ναξία ἠνώθησαν, καὶ γεγόνασι μητρόπολις, μηνὶ Μαΐῳ, ἐπινεμήσεως ἕκτης, ἔν ἔτει ,σφιά.

μ. Τῶ Φιλίππων, Μακεδονίας.

α. ὁ Θεωρίου. — β. ὁ Πολυσεύλου. — γ. ὁ Βελικεῖας. — δ. ὁ Χριστουπόλεως. — ε. ὁ Σμολαίνων. — ς. ὁ Καισαροπόλεως. — ζ. ὁ Ἀλεκτρουπόλεως.

μα. Τῶ Ἀδριανουπόλεως, Αἰμιμόντου.

α. ὁ Σωζοπόλεως. — β. ὁ Ἀγαθοπόλεως. — γ. ὁ Δεβελτοῦ. — δ. ὁ Τραβιζύης. — ε. ὁ Κκράβου. — ς. ὁ Βουκέλλου. — ζ. ὁ Προβατου. — η. ὁ Σκοπέλου. — θ. ὁ Βρύσεως. — ι. ὁ Βουλγαροφύγου. — ι. ὁ Τζωίδων.

μβ. Τῶ Ἱεραπόλεως, Φρυγίας Καππατιανῆς.

α. ὁ Μετελλουπόλεως. — β. ὁ Ἀτρούδων. — γ. ὁ Μοσύ-

(1) Ἰσ. Τοπιρίου.

νων. — δ. ὁ Φόβων. — ε. ὁ Ἀγκύρας. — ς. ὁ Συναοῦ. — ζ. ὁ Τιβερίουπόλεως. — η. ὁ Κανῶν. — θ. ὁ Ζκνῶν.

μγ. Τῷ Ανρόραχίου.

α. ὁ τῶν Στεφανακῶν. — β. ὁ Χονουβίας. — γ. ὁ Κροῶν. — δ. ὁ Ἐλισσοῦ. — ε. ὁ Διοκλείας. — ς. ὁ Σκοδρῶν. — ζ. ὁ Δριθάστου. — η. ὁ Πάλλάθων. — θ. ὁ Γλαβινίτζας, ἤτοι Ἀκροκεραυνείας. — ι. ὁ Αὔλωνείας. — ια. ὁ Λυκινίδων. — ιβ. ὁ Ἀντιθάρεως. — ιγ. ὁ Τζερνίκου. — ιδ. ὁ Πουλχεριοπόλεως. — ιε. ὁ Γραδιτζίου.

μδ. Τῷ Σμύρνης, Ἀσίας.

α. ὁ Φωκαίας. — β. ὁ Μαγνησίας τῆς Ἀνηλίου. — γ. ὁ Κλαζομενῶν. — δ. ὁ Σωσάνδρου. — ε. ὁ τοῦ Ἀρχαγγέλου. — ς. ὁ τῆς Πέτρας.

με. Τῷ Κατάρης, θρόνος ὑποκείμενος οὐκ ἔστι.

μς. Τῷ Ἀμορίου, Φρυγίας.

α. ὁ Φιλομηλίου. — β. ὁ τοῦ Δοκίμίου. — γ. ὁ Κλανέου. — δ. ὁ Πολυβότου. — ε. ὁ Πισσίας.

μζ. Τῷ Καμάχου, Ἀρμενίας.

α. ὁ Κελτζηνηῆς. — β. ὁ Ἀραβράκων. — γ. ὁ Βαρζανίσσης. — δ. ὁ Μελοῦ. — ε. ὁ Μελοῦ ἕτερος. — ς. ὁ Ῥωμανοπόλεως. — ζ. ὁ Τουτιλείου.

μη. Τῷ Κοτναείου, Φρυγίας.

α. ὁ Σπορῆς. — β. ὁ Κονῆς. — γ. ὁ Γαῖουκώμεως.

μθ. Τῷ ἀγίας Σεβηριανῆς, Καλαβρίας.

α. ὁ Εὐρυάτων. — β. ὁ Ἀκεραντείας. — γ. ὁ Καλλιπόλεως. — δ. ὁ τῶν Ἀεισύλων. — ε. ὁ τοῦ Παλαιοκάστρου.

ν. Τῷ Μιτυλήνης, Λέσθου.

α. ὁ Ἐρέσσου. — β. ὁ Στρογγύλης. — γ. ὁ Τενέδου. — δ. ὁ Βερβίνου. — ε. ὁ Περπερίνης. — ς. ὁ Μαρμαριτζάνης.

να. Τῷ Νέων Πατρῶν, Ἑλλάδος.

α. ὁ Γαλάζων. — β. ὁ Κουτζιάγρου. — γ. ὁ Σιβίκτου. — δ. ὁ Βαριάνης.

νβ. Τῷ Εὐχαττων, θρόνος ὑποκείμενος οὐκ ἔστι.

νγ. Τῷ Ἀμάστριδος, ὁμοίως.

νδ. Τῷ Χωρῶν, ὁμοίως.

νε. Τῷ Ἰδροῦντος, ὁμοίως.

νς. Τῷ Κελτζηνῆς, σὺν τῇ Κορτζενῇ καὶ Ταρῶν.

α. ὁ Τόμεως. — β. ὁ Χατζτοῦν. — γ. ὁ Λυκοποταμίας.

δ. ὁ Κορτζενῆς. — ε. ὁ Μασραβάτζ. — ς. ὁ Χουίτ. — ζ. ὁ

Τοπάρχου. — η. ὁ Ἀμβρῆς. — θ. ὁ Τουτάρων. — ι. ὁ Μαρ-

μεντιτζούρ. — ια. ὁ Ματζίερτε. — ιβ. ὁ τοῦ ἁγίου Νικολάου.

— ιγ. ὁ Εὔας, ἢ τῆς Θεοτόκου. — ιδ. ὁ Ἀρτζεσίου, ἡγουν

ἁγίου Νικολάου. — ιε. ὁ Ἀρτζικέ, ἦτοι Ἀρκεράβου. — ις. ὁ

Ἄμουκίου. — ιζ. ὁ Περκίν. — ιη. ὁ τοῦ ἁγίου Γεωργίου. —

ιθ. ὁ Ὄστᾶν. — κ. ὁ τοῦ ἁγίου Ἐλισσαίου. — κα. ὁ τοῦ Σε-

δράκ, ἢ Θεοτόκου.

κζ. Τῷ Κολωνείας θρόνος ὑποκείμενος οὐκ ἔστιν.

Οἱ ἀποσπασθέντες ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς διοικήσεως, καὶ νῦν τε-
λοῦντες ὑπὸ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως μητροπολιῖται, καὶ
οἱ ὑπ' αὐτοὺς ἐπίσκοποι, εἰσὶν·

α. ὁ Θεσσαλονίκης. — β. ὁ Συρακούσης. — γ. ὁ Κορίνθου.

δ. ὁ τοῦ Ρηγίου. — ε. ὁ Νικοπόλεως. — ς. ὁ Ἀθηνῶν. — ζ.

ὁ Πατρῶν.

Τῷ Συρακούσης, Σικελίας.

α. ὁ Ταυρομενίου. — β. ὁ Μεσσήνης. — γ. ὁ Ἀκράγαντος. —

δ. ὁ Κρονίου. — ε. ὁ Λιλυθαίου. — ς. ὁ τοῦ Δρεπάνου. — ζ.

ὁ τοῦ Πανόρμου. — η. ὁ τῶν Θερμῶν. — θ. ὁ Κεφαλουδίου. —

ι. ὁ Ἀλέσης. — ια. ὁ Τυνδαρίου. — ιβ. ὁ Μελίτης. — ιγ. ὁ

Λιπάρας(1).

Καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, ὁ Σελευκείας Παμφυλίας
μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν κγ'. ἐπισκόπων, οἵτινες εἰσὶν οὗτοι·

α. ὁ Κελεντέρεως. — β. ὁ Ἀνεμόης. — γ. ὁ Τιτυουπόλεως.

(1) παρὰ Δοξαπατρῇ εὐρηνται καὶ αἱ ἐξῆς ἐπισκοπαί· ἡ Κατάνη· τὰ Τρό-
καλα· ἡ Καμαρίνη· ἡ Λεοντίνη· ἡ Γαῦδος, νῆσος· Βουρκάνος· Δίδυμοι· Οὔστι-
α· Ταϊνάρος· ἡ δὲ Κατάνη ἀναφίρεται παρὰ τῷ αὐτῷ καὶ ὡς μητρόπολις.

δ. ὁ Λάμων. — ε. ὁ Ἀντιοχείας. — ς. ὁ Σελινουῦντος. — ζ. ὁ Ἡλίου Σεβαστής. — η. ὁ Ζηνωνοπόλεως. — θ. ὁ Λαυσάδων. —
 ι. ὁ Διοκαισαρείας. — ια. ὁ Ὀλβας. — ιβ. ὁ Κλαυδιουπόλεως.
 — ιγ. ὁ Νεαπόλεως. — ιδ. ὁ Δαλισανδοῦ. — ιε. ὁ Φιλαδελφεί-
 ας. — ις. ὁ Ἀδρίσου. — ιζ. ὁ Μελόης. — ιη. ὁ Εἰρηνουπόλεως.
 ιθ. ὁ Γερμανικουπόλεως. — κ. ὁ Δομετιουπόλεως. — κα. ὁ
 Τιβήλων. — κβ. ὁ Κοδάκων. — κγ. ὁ Συνήδων.

Τῷ Κυέβῳ τῆς Ῥωσσίας ὑπόκεινται αἱ ἐπισκοπαὶ αὗται(1).

α. Τὸ μέγαλον Νοβογόροδον. — β. ἡ Τζερνιχόβη. — γ. ἡ
 Σούσδαλη. — δ. ἡ Ῥοστύβη. — ε. ἡ Μεγάλῃ Βλαδιμίρη. —
 ς. ἡ Περιεσθλάβη Ῥούσιςκος. — ζ. τὰ Ἀσπρόκαστρον τὸ με-
 γάλον πλησίον τοῦ Κυέβου. — η. ὁ Ἅγιος Γεώργιος εἰς τὸν
 Ῥῶσον ποταμόν. — θ. Πολόσκα. — ι. ἡ Ῥωζάνη. — ια. ἡ
 Τυφέρνη. — ιβ. τὸ Σαράγιον.

Καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ῥωσίαν.

α. ἡ Γάλιτζα. — β. ἡ Βλαδιμίρη. — γ. ἡ Περειμίση. —
 δ. ἡ Λούτζισκα. — ε. ἡ Τουρούβη. — ς. ἡ Χόλμη. — ζ. Τὸ
 Σμολένκον.

ΕΚ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΔΟΞΑΠΑΤΡΗ

Περὶ τῶν πέντε πατριαρχικῶν θρόνων (2).

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ κατεῖχεν ἅπασαν τὴν Λιβύην, καὶ τὴν
 Αἰθιοπίαν, καὶ ἕως Μαρμαρικῆς, καὶ Ἀφρικῆς Τριπόλεως, καὶ πᾶ-
 σαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ αὐτὴν τὴν Παλαιστίνην, ἔνθα τὰ Ἱερο-
 σόλυμα. Ἐχει οὖν καὶ οὗτος ἐπαρχίας διαφόρους, καὶ μητρο-

(1) Οἱ ἐξῆς θρόνοι τῆς Ῥωσσίας εὔρηνται μόνον παρὰ Γοάρῳ ἐν τῷ ἐπ' ὀνό-
 ματι τοῦ Λέουτος φερομένῳ καταλόγῳ.

(2) Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν θρόνων τῆς Ἐκκλη-
 σίας κατα τὴν ια'. ἑκατονταετηρίδα, προσετέθησαν ἐνταῦθα, ὡς ἐν παραρτήμα-
 τι τοῦ προηγουμένου καταλόγου, τὰ ἄνω χωρία τῆς περὶ τῶν πέντε πατριαρχι-
 κῶν θρόνων πραγματείας Νείλου τοῦ Δοξαπατρῆ, ἅτε δὴ τοῦ προτεταγμένου
 καταλόγου ἀφορῶντες μόνους τοὺς ὑπὸ τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως
 ὑποκειμένους θρόνους. Τὰ χωρία ταῦτα ἐρανίσθημεν ἐκ τοῦ ἡλλατίου de Con-
 senu σελ. 165, 167, καὶ 195. Παραλείφθη δὲ ἡ ἐκδοσις καὶ τοῦ περὶ τῶν τῷ
 Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχῃ ὑποκειμένων θρόνων καταλόγου τοῦ Δοξαπατρῆ,
 ἢ ἄλλ' οὐ παρεβλήθη, ὡς εἴρηται, πρὸς τὸν ἐν σελ. 455 καὶ ἐπ. ἐκδομένον.

πόλεις δεκατρεῖς· πρώτην ἐπαρχίαν, τὴν πρώτην Σταμνίκης, ἐν ἧ πρώτῃ μητρόπολις τὸ Πηλούσιον, ἔχουσα διαφόρους ἐπισκοπὰς· καὶ τὴν δευτέραν ἐπαρχίαν Σταμνίκης, ἐν ἧ μητρόπολις δευτέρα ἡ Λεοντώ, ἔχουσα διαφόρους ἐπισκοπὰς· καὶ τὴν πρώτην ἐπαρχίαν Αἰγύπτου, ἐν ἧ καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ κεφαλὴ πασῶν· καὶ τὴν δευτέραν ἐπαρχίαν Αἰγύπτου· καὶ τὴν ἐπαρχίαν Ἀρκαδίας, ἐν ἧ τρίτη μητρόπολις Ὄξυρυγχος, ἔχουσα ἐπισκοπὰς διαφόρους· καὶ τὴν δευτέραν ἐπαρχίαν Θηβαίδος, ἐν ἧ πέμπτη μητρόπολις Πτολεμαῖς, ἔχουσα ὑφ' ἑαυτὴν ἐπισκοπὰς διαφόρους· καὶ τὴν ἐπαρχίαν Λιβύης, ἐν ἧ ἔστι μητρόπολις Δαρικῶ, ἔχουσα ἐπισκοπὰς τινὰς· ἔτι ἔχει ἑτέραν μητρόπολιν ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἐβδόμην τὴν Μαριάτ, καὶ ὀγδόην, τὸ Τονέσιν ἐν τῷ ἐβδόμῳ ἑσμάτι τοῦ Νεῖλου· ἑπτὰ γὰρ ἔχει στόματα ὁ Νεῖλος, ἐν οἷς πόλεις διάφοροι. Αὗται μὲν οὖν ὀκτὼ μητροπόλεις Ἀλεξανδρείας, ἔχουσαι καὶ ἐπισκοπὰς διαφόρους ὑφ' ἑαυτάς. Εἰσὶ δὲ αἱ λοιπαὶ πέντε μητροπόλεις αὐτῆς οὐκ ἔχουσαι ἐπισκοπὰς ὑφ' ἑαυτάς· εἰσὶ δὲ αὗται· ἡ Δαμιάτα, ἡ Σάατα, ἡ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἡ Φαράν, καὶ ἡ Ἄρη, ὁμοῦ δεκατρεῖς. Εἶχε δὲ καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἄλλους θρόνους πολλούς· ἀλλὰ μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν αἵρεσιν Σηθῆρου, καθηρπάγησαν ὑπὸ τῶν Σηθηριανῶν· ὥσπερ εἶχε καὶ τὴν διακράτησιν πᾶσαν Ἱεροσολύμων, καὶ αὐτὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πάντας τοὺς θρόνους, τοὺς νῦν τελοῦντας ὑπὸ τὴν ἐνορίαν τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· εἶχε γὰρ καὶ αὐτὴν τὴν Παλαιστίνην πᾶσαν τότε, ὡς προείπομεν, καὶ ἄλλας ἐπαρχίας· ἔτι κατέχει τὴν ἐπαρχίαν Λιβύης Πενταπόλεως, καὶ τὴν ἐπαρχίαν Τριπόλεως Βαρβαρίας, ὥστε ἐκ τούτου λύεται καὶ ἡ φιλονεικία, ἡ μέσον τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ Καρθαγένης· δύο γὰρ Τριπόλεις εἰσὶν· ἡ μία ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, ἣτις ἔστι τρισκαιδεκάτη ἐπισκοπὴ Τύρου ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν Φοινίκης παραλίαι· ἡ δὲ Τύρος, ὡς προεγράφη, πρώτη μητρόπολις Ἀντιοχείας· αὕτη μὲν οὖν ἡ μία Τρίπολις· ἄλλη Τρίπολις ὑπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴν διοίκησιν, τὴν καὶ Λιβυκὴν, ἡ λεγομένη τῆς Βαρβαρίας, ὑποκειμένη τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, οὐκ αὐτὴ πρωτότυπος· οὐ γὰρ ἐστὶ μητρόπολις, ἀλλ' ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη μιᾷ μητροπόλει ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξανδρείας· μάτην οὖν ἐπιζητεῖ ταύτην ὁ Καρθαγένης, ὁ

τῷ τῆς Εὐρώπης πρόκαθημένῳ ὑποκείμενος, οἷον τῷ Ῥώμης. Ἐν τούτοις καὶ τὰ τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, ἧτοι Λιβύης. Πλὴν, εἰ καὶ ἅπασα ἡ ἀνατολὴ Ἀσία ἐκαλεῖτο, καὶ ἅπασα ἡ δύσις Εὐρώπη, ἀλλ' εἰσὶ τινες χῶραι τῆς ἀνατολῆς, αἵτινες ἰδικῶς χρῶνται τῷ τῆς Ἀσίας ὀνόματι, ὡς ἡ Ἔφεσος ἢ ἐν τῷ Θρακησίῳ, καὶ ἡ Σμύρνα, καὶ αἱ ἐκεῖσε πᾶσαι πόλεις, ὡς ἐξῆς δηλώσομεν· ὁμοίως εἰσὶ καὶ ἐν τῇ δύσει χῶραι, αἵτινες χρῶνται τῷ τῆς Εὐρώπης ὀνόματι, ὡς Ἡράκλεια ἢ ἐν τῇ Θράκῃ, ἢ πλησίον Κωνσταντινουπόλεως· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς Λιβύης εἰσὶ τινες χῶραι ἰδικῶς τῆς Λιβύης καλούμεναι, ὡς ἡ ἐπαρχία Λιβύης Πενταπόλεως, ὡς προεγράψαμεν. Διὰ τοῦτο δὲ, ὡς οἶμαι, ἰδικῶς αὐταὶ ἐχρήσαντο τοῖς γενικοῖς ὀνόμασι, διὰ τὸ ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι ἕκαστον μέρος, ἧγουν τὸ Εὐρωπαϊὸν ἐκ τῆς Θράκης, καὶ τὸ Ἀσιανὸν ἐκ τοῦ Θρακησίου ὁμοίως· καὶ τὸ Λιβυκὸν ἐκ τῆς Πενταπόλεως.

Ὁ Ἀντιοχείας κατεῖχεν ἅπασαν τὴν Ἀσίαν, καὶ Ἀνατολὴν, αὐτὴν τε τὴν Ἰνδιάν, ὅπου καὶ ἕως τοῦ νῦν, καθολικὸν χειροτονῶν, στέλλει τὸν καλούμενον Ῥωμογύρεως, καὶ αὐτὴν τὴν Περσίαν. Ἔτι καὶ αὐτὴν τὴν Βαβυλῶνα, τὴν νῦν καλουμένην Βαγδᾶ· κάκεῖ γὰρ ἔστελλεν ὁ Ἀντιοχείας καθολικὸν εἰς Εἰρηνούπολιν, τὸν λεγόμενον Εἰρηνουπόλεως· καὶ τὰς Ἀρμενίας, καὶ Ἀβασγίαν, καὶ Ἰθηρίαν, καὶ Μηδίαν, καὶ τὴν τῶν Χαλδαίων, καὶ Παρθίαν, καὶ Ἐλαμίτας, καὶ Μεσοποταμίαν. ἔχει οὖν μητροπόλεις σήμερον δεκατρεῖς·

α'. τὴν Τύρου, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν ἐπισκόπους	ιγ'.
β'. τὴν Ταρσοῦ, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	ς'.
γ'. τὴν Ἐδέσης, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	ια'.
δ'. τὴν Ἀπαμείας, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	ζ'.
ε'. τὴν Ἱεραπόλεως, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	θ'.
ς'. τὴν Βόστριος, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	κ'.
ζ'. τὴν Ἀναζάρβου, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	θ'.
η'. τὴν Σελευκίας Ἰσαυρίας, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	κδ'.
θ'. τὴν Δαμασκοῦ, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	ια'.
ι'. τὴν Ἀμίδης, ἧτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν	η'.

- ια'. τὴν Σεργιουπόλεως, ἣτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν ε'.
- ιβ'. τὴν Δαρᾶς, ἣτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν ι'.
- ιγ'. τὴν Ἐμέσης, ἣτις ἔχει ὑφ' ἑαυτὴν δ'.

Ἐχει δὲ καὶ μητροπόλεις ἄλλας ἢ Ἀντιόχεια, μὴ ἐχούσας ὑφ' ἑαυτὰς ἐπισκόπους, αἰτινὲς εἰσι τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ· αὗται γὰρ ἐπισκοπαὶ ἦσαν πρότερον ὑποκείμεναι ἄλλαις μητροπόλεσιν· ἐτιμῆθησαν εἶναι μητροπόλεις καὶ αὐταί, καὶ ὑποκεῖσθαι οὐχὶ μητροπολίταις, ἀλλ' αὐτῷ τῷ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας, καὶ εἶναι αὐτοκέφαλοι, ὡς αἱ λοιπαὶ μητροπόλεις· διὸ καὶ διὰ τὸ εἶναι πρῶτην ἐπισκοπαί, οὐκ ἔχουσιν ὑφ' ἑαυτὰς ἐπισκόπους, ὡς αἱ παλαιαὶ μητροπόλεις. Εἰσὶν οὖν αἱ ὀκτώ αὗται μητροπόλεις· α'. Βηρυτοῦ· β'. Ἡλιουπόλεως, ἣτις ἀπεσπᾶσθη τοῦ θρόνου Λαμασκοῦ· γ'. Λαοδικείας· δ'. τῶν Σαμοσάτων· ε'. Μαρτυροπόλεως· ς'. Μοψουεστίας· ζ'. Ἀδάνας· ἢ· Πομπηίουπόλεως. Ἔτι ἔχει ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἀρχιεπισκοπὰς μεγάλας ὀκτώ· α'. τὴν Βέροϊαν· β'. τὴν Χαλκηδόνα· γ'. τὴν Ἀγάβαλλαν· δ'. τὴν Σελεύκειαν τῆς Πιερίας· ε'. τὴν Ἀνασάρθην, ἣτις καὶ Θεοδωρούπολις καλεῖται· ς'. τὴν Πάλτον· ζ'. τὴν Γαβαλάν· ἢ· τὴν Βαλαάμαν. Ἔτι ἔχει καὶ ἀρχιεπισκοπὰς λιτὰς καὶ ἐλευθέραις πέντε· α'. τὴν Σαλαμίων· β'. τὴν Βέρκον· γ'. τὴν Ρασάν· δ'. τὴν Ἀγάθην· ε'. τὴν Βαρκουσῶν. Αὗται μὲν πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι ὑπόκεινται τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας, διὰ τὸ καὶ πολλὰς ἐπαρχίας, καὶ χώρας ἔχειν ὑφ' ἑαυτὴν, ὡς εἶπομεν· πρὸς γὰρ τῇ Βαβυλῶνι, καὶ τῇ Ἰνδίᾳ, καὶ τῇ Περσίᾳ, ἔχει τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κοίλης Συρίας, τὴν πρῶτην, ὅπου ἡ Ἀντιόχεια, καὶ τὴν δευτέραν, καὶ τὴν Κιλικίαν, καὶ τὴν Ἰσαυρίαν, καὶ τὴν ἐπαρχίαν Εὐφρατησίας, καὶ Ἁγίουπόλεως, καὶ τῆς Θεοδωριάδος, τῆς Ὀσροηνῆς, τῆς Μεσοποταμίας, ἥτοι τετάρτης Ἀρμενίας, καὶ τὰ μεθόρια, καὶ τοὺς ὄρους Συρίας, καὶ Περσίας· ἔτι δὲ καὶ ἐτέρας ἐπαρχίας διαφόρους, καὶ κλίματα οὐκ ὀλίγα. Κατεῖχε δὲ πρότερον ἕως τῆς Χαλκηδόνας τῆς ἀντίπερα τοῦ Βυζαντίου, τῆς νῦν Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ἐν τῇ Προποντίδι, ὅπου καὶ τὸ λεγόμενον Δάμαλον· ἴστατο γὰρ δάμαλῖς τις μαρμαρίνη ἐπάνω κίονος ἰδρυμένη· κατεῖχεν οὖν καὶ ἡ Ἀντιοχείας ταῦτα πάντα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτιμῆθη καὶ ὁ θρόνος Ἱεροσολύμων, ἀποσπασθεὶς τῆς ἐνορίας καὶ ἐξουσίας Ἀλεξανδρέων, καὶ γέγονεν αὐτοκέφαλος, καὶ κεφαλὴ, καὶ ἰσότιμος τοῖς τρισὶ θρόνοις· πλὴν ἐτάχθη μετὰ τὸν Ἀντιοχείας τιμᾶσθαι, καὶ ἀναφέρεσθαι, καὶ καθῆσθαι. Ἐκλήθη δὲ καὶ πατριάρχης καὶ αὐτὸς ὁ Ἱεροσολύμων, καὶ τοι πρότερον ἐπίσκοπος ὢν τοῦ Καισαρείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ· ἡ γὰρ Παλαιστίνη εἶχε μητρόπολιν τὴν Καισάρειαν, ὑφ' ἧ ἐτέλει τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐπισκοπὴ οὖσα αὐτῆς. Εἶχε δὲ καὶ ἑτέρας μητροπόλεις, ἐχούσας ὑφ' ἑαυτὰς διαφόρους ἐπισκοπὰς, ἦγον δευτέραν τὴν Σκυθόπολιν, ἧτοι Βασάν, τρίτην τὴν Πέτραν, τετάρτην τὴν Βόστρην, ἧτοι Ἀραβίαν. Ἔχει δὲ καὶ αὐτοκεφάλους ἐπισκοπὰς εἰκοσιπέντε, μὴ ἐχούσας ὑφ' ἑαυτὰς ἐπισκοπὰς, ὑποκειμένας δὲ τῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων· α'. τὴν Διοσπόλεως, ἧτοι Γεωργιουπόλεως· β'. τὴν Ἀσκάλωνος· γ'. τὴν Ἰόππης· δ'. τὴν Γάζης· ε'. τὴν Ἀνθηδόνας· ς'. τὴν Διοκλητιανουπόλεως· ζ'. τὴν Ἐλευθερουπόλεως· η'. τὴν Νεαπόλεως· θ'. τὴν Σεβαστῆς· ι'. τὴν Ἰορδάνου· ια'. τὴν Τιβεριάδος· ιβ'. τὴν Διοκαισαρείας· ιγ'. τὴν Μαξιμιανουπόλεως· ιδ'. τὴν Καπετωλιάδος· ιε'. τὴν Μύρου· ις'. τὴν Γαδάρου· ιζ'. τὴν τῆς Ναζαρέτ· ιη'. τὴν Θαβωρίου ὄρους· ιθ'. τὴν Κυριακουπόλεως· κ'. τὴν Ἀδρίας· κά. τὴν Γαβάλων· κβ'. τὴν Αἰλίας· κγ'. τὴν Φαράς· κδ'. τὴν Ἐλενουπόλεως· κέ. τὴν τοῦ Ὄρους Σινᾶ.

Γ'. ΕΚΘΕΣΙΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΥΡΟΥ· ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ

Τοῦ Παλαιολόγου τοῦ γέροντος, ὅπως νῦν ἔχουσι τάξεως αἱ ὑποκείμεναι μητροπόλεις τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1).

α. Ο ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ.

- β. ὁ Ἐρέσου.
- γ. ὁ Νικομηδείας.
- δ. ὁ Νικαίας.

(1) Ὁ κατάλογος οὗτος εὑρίσκεται παρὰ Γεώργιου, σελ 400 — 404· παρεβλήθη δὲ μετ' ἄλλου σωζομένου ἐν τῇ νεμικῷ κώδικι (Χειρ. Γ.) τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Γερασίμου, Ἀργυλίδος, οὗ αἱ διαφόροι γραφαὶ ἐσημειώθησαν ἐν ταῖς σχολίαις.

ε. ὁ Ἡρακλείας.

ς. ὁ Ἀγκύρας.

ζ. ὁ Κυζίκου.

η. ὁ Σάρδεων.

θ. ὁ Χαλκηδόνος.

ι. ὁ Φιλαδελφείας· αὕτη ἐπισκοπὴ οὔσα τοῦ Σάρδεων, προεβιβάσθη παρὰ τοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου εἰς θρόνον δέκατον.

ια. ὁ Θεσσαλονίκης· καὶ αὕτη θρόνος οὔσα ις., εἰς ια. παρὰ τοῦ εἰρημένου βασιλέως ἀνήχθη· νῦν δὲ τὸν τόπον ἐπέχει τοῦ Ἀγκύρας.

ιβ. ὁ Ἀδριανουπόλεως· καὶ αὕτη θρόνος οὔσα μ., εἰς ιβ. ἐτιμήθη.

ιγ. ὁ Σίδης· ἡ δέκατος οὔσα θρόνος, εἰς ιγ. ὑπεβιβάσθη.

ιδ. ὁ Σεβαστείας· καὶ αὕτη ια. οὔσα θρόνος, εἰς ιδ. ὑπεβιβάσθη.

ιε. ὁ Ἀμασειάς· ὁμοίως καὶ αὕτη ιβ. οὔσα, εἰς ιε. κατήχθη.

ισ. ὁ Μελιτηνῆς· ὡσαύτως καὶ αὕτη ιγ. οὔσα, ις. ὑπεβιβάσθη.

ιζ. ὁ Τυάνων· καὶ αὕτη ιδ. οὔσα θρόνος, εἰς ιζ. κατήχθη.

ιη. ὁ Γαγγρῶν· καὶ αὕτη ιε. οὔσα θρόνος, εἰς ιη. κατήχθη.

ιθ. ὁ Ποντοηρακλείας· αὕτη ἐπισκοπὴ ἦν τοῦ Κλαυδιουπόλεως· καὶ διὰ τὸ ὑπὸ ἐθνῶν ἐκείνην κατασχεθῆναι, ἐτιμήθη αὕτη ἀντ' ἐκείνης εἰς μητρόπολιν, εἰς θρόνον ιζ. νῦν δὲ ιθ. γέγονεν.

κ. ὁ Προύσης· καὶ αὕτη ἑκατοστός θρόνος οὔσα, εἰς εἰκοστὸν προεβιβάσθη.

κα. ὁ Πηγῶν· καὶ αὗται ιι. θρόνος οὔσαι, εἰς κα. προήχθησαν.

κβ. ὁ Περγάμου· καὶ αὕτη θρόνος ξθ. οὔσα, εἰς κβ. προεβιβάσθη.

κγ. ὁ Νεοκαισαρείας· ὁμοίως καὶ αὕτη θρόνος ιη. οὔσα, εἰς κγ. ὑπεβιβάσθη.

κδ. ὁ Πισσινοῦντος· καὶ αὕτη θρόνος οὔσα ιθ., εἰς κδ. ὑπεβιβάσθη.

κε. ὁ Μύρων· καὶ αὐτὰ κ. οὔσα, εἰς κε. κατήχθη.

κς. ὁ Σταυρουπόλεως· καὶ αὕτη κκ. οὔσα, κς. γέγονεν.

κζ. ὁ Λαοδικεῖας, καὶ αὕτη κβ. οὔσα, κζ. γέγονεν.

κη. ὁ Συναδῶν· καὶ αὕτη κγ. οὔσα, κη. γέγονεν.

κθ. ὁ Ἰκονίου· καὶ αὐτὸ θρόνος κδ. ὦν, εἰς κθ. κατεβιβάσθη.

λ. ὁ Βεῤῥοῖας (1)· καὶ αὕτη ἐπισκοπὴ τοῦ Θεσσαλονίκης, ἥ, ὡς τινες, τοῦ Ἀχρίδος, ἐτιμήθη λ'.

λα. ὁ Πισιδίας· αὕτη θρόνος κε. οὔσα, λα. γέγονεν.

λβ. ὁ Συλαίου καὶ αὐτὸ θρόνος ὄν κς., εἰς λβ. κατήχθη.

λγ. ὁ Κορίνθου· καὶ αὕτη κζ. οὔσα, εἰς λγ. κατήλθεν.

λδ. ὁ Μονεμβασίας (2)· ἐπισκοπὴ οὔσα Κορίνθου, ἥ, ὡς τινες, τῶν παλαιῶν Πατρῶν, ἐτιμήθη λδ'.

λε. ὁ Ἀθηνῶν· ὡσαύτως καὶ αὕτη θρόνος οὔσα κη., εἰς λε. ὑπεβιβάσθη.

λς. ὁ Μωκησσοῦ· καὶ αὕτη θρόνος οὔσα κθ., εἰς λς. κατήχθη.

λζ. ὁ Κρήτης· καὶ αὕτη λ. οὔσα, εἰς λζ. ὑπεβιβάσθη.

λη. ὁ Κκαλαβρίας· καὶ αὕτη θρόνος οὔσα λα., εἰς λη. ὑπεβιβάσθη.

λθ. ὁ Παλαιῶν Πατρῶν· καὶ αὕτη λβ. οὔσα, εἰς λθ'. ὑπεβιβάσθη.

μ. ὁ Τραπεζοῦντος· καὶ αὕτη λγ. οὔσα, εἰς μ. κατήχθη(3).

μα. ὁ Λακρίσης· καὶ αὕτη λδ. οὔσα, εἰς μα. κατήχθη.

μβ. ὁ Ναυπάκτου· καὶ αὐτὸς λε. ὦν θρόνος, εἰς μβ. κατήλθεν.

μγ. ὁ Φιλιππουπόλεως· καὶ αὕτη λς. οὔσα, μγ. γέγονεν.

μδ. ὁ Τραϊανουπόλεως· καὶ αὕτη λζ. οὔσα, μδ. γέγονεν.

με. ὁ Ῥόδου· καὶ αὕτη λη. οὔσα, μέ. κατέστη.

μς. ὁ Σεῤῥῶν· καὶ αὕτη νη. οὔσα, εἰς μς. ἀνήχθη.

μζ. ὁ Φιλίππων· καὶ αὕτη λθ. οὔσα, εἰς μζ. κατήχθη.

μη. ὁ Χριστουπόλεως· καὶ αὕτη θρόνος ος. οὔσα, εἰς μή. προεβιβάσθη.

μθ. ὁ Ἰεραπόλεως· αὕτη μά. οὔσα, εἰς μθ. ὑπεβιβάσθη.

ν. ὁ Δυρῤῥαχίου· καὶ αὐτὸ μβ. ὄν, εἰς ν. ὑπεβιβάσθη.

(1) Ἡ Βεῤῥοῖα, ἐπισκοπὴ οὔσα τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, εἰς λ'. θρόνον κατήχθη. Γ. ἐν περιελ. — (2) Ἡ Μονεμβασία αὕτη ἐπισκοπὴ οὔσα τοῦ Κορίνθου, εἰς μητρόπολιν καὶ ἰ. θρόνον προεβιβάσθη. Γ. ἐν περιελ. — (3) Ὑστερον εἶδθη αὕτη ὁ τόπος τῆς Ἐφέσου. Κειρ. Γ.

- να. ὁ Σμύρνης· καὶ αὐτὴ μγ. οὔσα, εἰς νά. κατήχθη.
 νβ. ὁ Μιτυλήνης· καὶ αὐτὴ μθ. οὔσα, εἰς νβ. κατήχθη.
 νγ. ὁ Ἰωαννίνων, ἐπισκοπὴ οὔσα τοῦ Ναυπάκτου, ἐτιμήθη(1).
 νδ. ὁ Διδυμοτείχου· αὐτὸ ἀρχιεπισκοπὴ ὄν (2)· ποτε, ἐτιμήθη.
 νε. ὁ Μελενίκου (3).
 νς. ὁ Κατάνης· καὶ αὐτὴ μδ. οὔσα, εἰς νζ. κατήχθη.
 νζ. ὁ Ἀμορίου· καὶ αὐτὸ μέ. ὄν, νή. γέγονεν.
 νη. ὁ Κκαμάχου· καὶ αὐτὴ μς. οὔσα, νθ. γέγονεν.
 νθ. ὁ Κοτυαείου· καὶ αὐτὸ μζ. ὄν, γέγονε ξ.
 ξ. ἡ Ἁγία Σεβηριανή· καὶ αὐτὴ μη. οὔσα, γέγονε ξά.
 ξα. ὁ Νέων Πατρῶν· καὶ αὐταὶ ν. οὔσαι, εἰς ξβ. ὑπεβιβάσθησαν.
 ξβ. ὁ Ἄπρω· καὶ αὐτὸ ξθ. ὄν, προσήχθη εἰς ξγ.
 ξγ. ὁ Ἀμάστριδος· καὶ αὐτὴ νβ. οὔσα, εἰς ξδ. κατήχθη.
 ξδ. ὁ Χωνῶν· καὶ αὐταὶ νγ. οὔσαι, εἰς ξε. κατήχθησαν.
 ξε. ὁ Ἰδρουντος· καὶ αὐτὴ νδ. οὔσα, εἰς ξς. κατήχθη.
 ξς. ὁ Κελτζηνης· καὶ αὐτὴ νέ. οὔσα, ξζ. γέγονεν.
 ξζ. ὁ Κολωνείας· καὶ αὐτὴ νς. οὔσα, ξή. γεγόνασι.
 ξη. ὁ Θηβῶν· καὶ αὐταὶ νζ. οὔσαι, ξθ. γεγόνασιν.
 ξθ. ὁ Πομπηίουπόλεως· καὶ αὐτὴ νθ. οὔσα, εἰς ο. κατήχθη.
 ο. ὁ Ῥωσίας· καὶ αὐτὴ ξ. οὔσα, εἰς οβ. κατήχθη θρόνον.
 οα. ὁ Αἴνου· καὶ αὐτὴ ξά. οὔσα, ογ. γέγονεν.
 οβ. ὁ Ἀλανίας(4)· καὶ αὐτὴ ξβ. οὔσα, οδ. γέγονεν.
 ογ. ὁ Φαρσάλων· καὶ αὐτὰ ἀρχιεπισκοπὴ ὄντα, ἐτιμήθησαν.
 οδ. ὁ Τιβεριουπόλεως, ἦτοι Βάρνης· ἢ ξγ. οὔσα, οε. γέγονε.
 οε. ὁ Εὐχαΐτων· καὶ αὐτὰ ξδ. ὄντα, ος. γεγόνασιν.
 ρς. ὁ Κερασσοῦντος· καὶ αὐτὴ ξέ. οὔσα, οζ. γέγονεν.
 οζ. ὁ Νακωλείας· καὶ αὐτὴ ξς. οὔσα, οη. γέγονεν.
 οη. ὁ Γερμίων· καὶ αὐτὰ ξζ. ὄντα, οθ. γεγόνασιν.
 οθ. ὁ Μαδύτων· καὶ αὐτὰ ξή. ὄντα, π. γεγόνασιν.

(1) προεβιβάθη δὲ εἰς νγ'. θρόνον. Γ. ἐν περισελ. — (2) πάλαι ποτὲ, ἢ μάλλον ἐπισκοπὴ τοῦ Τραϊανουπόλεως Ῥοδόκης, εἰς νδ' θρόνον προεβιβάσθη. Γ. ἐν περισελ. καὶ Χειρ. Γ. — (3) νέ. Ἡ Λακεδαιμόνων. — νς'. ὁ Μελενίκος. Χειρ. Γ. — (4) εβ'. ἡ Ἀλανία. Ἡνώθη τῇ Ἀλανίᾳ καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Σωτηριούπολις διὰ χρυσοῦλλου τοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ πράξεως συνεδικτῆς. Χειρ. Γ. — ογ'. ἡ Αἴνος. — οδ'. τὰ Φάρσαλα.

π. ὁ Ἀπαμείας· καὶ αὐτὴ ἀρχιεπισκοπὴ οὔσα, ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν (1).

πα. ὁ Λιτβῶν· τὰ Λίτβαδα, ἐνορία ὄντα τῆς μεγάλης Ῥωσίας, μητροπόλεις γέγονασιν ἐπὶ τῆς βασιλείας κυροῦ Ἀνδρονίκου, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου Γλυκέως (2).

πβ. ὁ Καυκάσου, ἐν ἔθνει Ὀβυδίνης· καὶ αὐτὴ ἐπισκοπὴ οὔσα τῆς Βουλγαρίας, ἐτιμήθη (3).

πγ. ὁ Γοθτίας· καὶ αὐτὴ ἀρχιεπισκοπὴ οὔσα, μητρόπολις γέγονεν.

πδ. ὁ Βασιλαίου· καὶ αὐτὸ θρόνος ὄν ο., ὑπεβιβάσθη εἰς πζ.

πε. ὁ Ναζιανζοῦ· καὶ αὐτὴ οβ. οὔσα, εἰς πή. κατέβη.

πς. ὁ Κερκύρων· ἃ ογ. ὄντα, πθ. γέγονασιν.

πζ. ὁ Ἀβύδου, ἡ οδ. οὔσα, ἡ. γέγονε.

πη. ὁ Μηθύμνης.

πθ. ὁ Χριστιανουπόλεως, ἡ ος. οὔσα, ἡβ. γέγονεν.

ἡ. ὁ Ῥωσίου· καὶ αὐτὸ οζ. ὄν, ἡγ. γέγονεν.

ἡα. ἡ Παραναξία· αὐταὶ προῆσαν θρόνος οθ., γέγονασιν δὲ ζδ.

ἡβ. ὁ Ἀτταλείας, ἡ π. οὔσα, ἡε. γέγονεν.

ἡγ. ὁ Ζηκχίας· αὐτὴ ἀρχιεπισκοπὴ οὔσα, μητρόπ. γέγονεν (4).

ἡδ. ὁ Βοσπόρου· καὶ αὐτὴ προεβιβάσθη, ἀρχιεπισκοπὴ οὔσα.

ἡε. ὁ Βιτζίνης (5).

ἡς. ὁ Σοιγδαίας· ἡ ἀπὸ ἀρχιεπισκοπῆς ἐτιμήθη (6).

ἡζ. ὁ Μεσημερίας· ἡ πγ. θρόνος οὔσα, ρ. γέγονεν.

ἡη. ὁ Ἀρκαδιουπόλεως· ἡ πβ. οὔσα, γέγονε ρα.

θ.ἡ. ὁ Σηλυβρίας· καὶ αὐτὴ πα. οὔσα, ρβ. γέγονεν.

ρ. ὁ Μιλήτου· καὶ αὐτὴ πδ. οὔσα, ργ. γέγονεν.

ρα. ὁ Γερδίκου· καὶ αὐτὴ πε. οὔσα, ρδ. γέγονεν.

(1) πᾶ Γάλιτζα, ἐπισκοπὴ οὔσα τῆς Ῥωσίας, ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν παρὰ τοῦ Βασιλέως κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἐπὶ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Ἀθανασίου, ἐν ἔτει ρωιά. — πβ'. ἡ Ἀπάμεια ἀρχιεπισκοπὴ οὔσα ἐτιμήθη. Χειρ. Γ. — (2) Ἡ Λιτβῶν, ἐνορία τῆς μεγάλης Ῥωσίας, μητρόπολις γέγονε παρὰ τοῦ εἰρημένου βασιλέως, πατριαρχοῦντος κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως, ἐν ἔτει ρω'. — (3) πγ'. ὁ Καυκάσου. — πδ'. ἡ Βυδίνη, ἐπισκοπὴ οὔσα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας, εἰς μητρόπολιν προεβιβάσθη. — πέ. ἡ Γοθτία. — (4) ἀνώθη αὐτῇ καὶ τὰ Μάτραχα. Χειρ. Γ. (5) ἴσως Βυδίνης. — (6) ἠνώθησαν αὐτῇ καὶ ὁ Καφᾶς, καὶ αἱ Φοῦλλαι. Χειρ. Γ.

ρβ. ὁ Ἄργους· καὶ αὐτὸς πη. ὦν, ρε. γέγονεν.

ργ. ὁ Δρύστρας· καὶ αὐτὴ οα. οὔσα, κατήχθη εἰς ρς.

ρδ. ὁ Πυργίου· δε η. ὦν. ρζ. γέγονεν.

ρε. ὁ Σεβαστουπόλεως· ἢ θρόνος να. οὔσα, κατεβιβάσθη εἰς ρη.

ρς. ὁ Εὐρίπου· ὡσαύτως καὶ αὐτὸς ηδ. ὦν, ρθ. γέγονεν.

ρζ. ὁ Κυβίστου· ὁμοίως καὶ αὐτὰ ηγ. ὄντα, ρι. γέγονεν.

ρη. ὁ Ἄντιοχείας.

ρθ. ὁ Ἀχυράους(1).

ΟΣΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΜΕΤΩΝΟΜΑΣΘΗΣΑΝ

εἰς ὕστερον.

ΕΠΙΔΑΜΝΟΣ, τὸ νῦν Δυρράχιον. — Πρέβελλις, ἢ Ἄχριδα. —
 Ἡράκλεια, ἢ νῦν Πελαγονία. — Σελασφόρος, ἢ νῦν Δεάβολις. —
 Ἰλλυρικὴ, τὰ νῦν Κάνινα, [ἄλλως] Ἰάννινα. — Ἐδεσσα, τὰ νῦν Μόγ-
 λαινα. — Ἄξειδος ποταμὸς, ὁ νῦν Βαρδάριος. — Ἄργος Θεττα-
 λικόν, ἢ Λάρισσα. — Ἐπεια, ἢ νῦν Κορώνη. — Πήδασος, ἢ νῦν
 Μεθώνη· ταύτης πλησίον ἐστὶ Χερρόνησος, ἣτις καλεῖται Πῦ-
 λος, ἢ πατρὶς Νέστορος, νῦν δὲ καλεῖται Ἀβαρῖνος

Τρίκκη, τὰ νῦν Τρίκαλα. — Θεούπολις, ἢ νῦν Προῦσα. —
 Ἀπολλωνία, ἢ νῦν Ἰερισσὸς, ἢ πρὸς τῷ Ἄθῳ ὄρει κειμένη.

Ἀμφίπολις, ἢ νῦν Χρυσόπολις. — Θεοδοσιούπολις ἢ νῦν Ἄπρωσ,
 παρὰ τοῦ Ἄπρου, πενθεροῦ Κάρου, κτισθεῖσα.

Ὄρθαγορία καὶ Στάγειρα, ἢ νῦν Μάκρη. — Τόπειρος, τὸ νῦν
 Ρούσιον. — Πέρινθος, νῦν Ἡράκλεια. — Τιθεριούπολις, ἢ νῦν

(1) ἐν Χειρ. Γ. ἔπονται τὰ ἐξῆς· Ἐτιμήθησαν εἰς μητροπόλεις· — α. τὸ
 Γάνος. — β. ἢ Δέρκος. — γ. ἢ Μήδεια. — δ. ἢ Χερσών. — ε. ἢ Δράμα. —
 ς. αἱ Ζίχλαι. — ζ. ἢ Μαρώνεια. — η. τὸ Περιθεώριον. — θ. ἢ Δῆμος. —
 Αἱ ἀρχιεπισκοπαὶ, πλὴν ὧν ἐτιμήθησαν εἰς μητροπόλεις. — α. ἢ Βιζύη. — β. ἢ
 Λεοντόπολις. — γ. τὸ Πάριον. — δ. ἢ Μίλητος. — ε. Προικόννησος. — ς. ἢ
 Κίος. — ζ. τὰ Κύψελλα. — η. ἢ Νίκη. — θ. ἢ Ἰδρούς. — ι. ἢ Νεάπολις. —
 ια. ἢ Σέλλη. — ιβ. ἢ Μεσήνη. — ιγ. ἢ Γαρέλλα. — ιδ. ἢ Βρύσις. — ιε. ἢ
 Καραβιζύη. — ις. ἢ Λευκάς. — ιζ. ἢ Μίσθεια. — ιη. ἢ Πηδαχθή. — ιθ. ἢ
 Γέρμη. — κ. ἢ Κότραδις. — κα. αἱ Ροῖνοι. — κβ. ἢ Κάρπαθος. — κγ. τὰ
 Ἡρακλείους. — κδ. ἢ Αἴγινα. — κε. ἢ Ἀρχιάλος ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν.

Ἐτιμήθησαν παρὰ τοῦ ἐν Θασιλευσιν ἀειδύμου κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολό-
 γου εἰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ ἢ Ἰμβρος, καὶ ἢ Θάσος.

Στρούμιτζα. — Βελεντιούπολις, τὸ Βελεσβούδιον. — Δάρεις, τὸ νῦν Ταυρίς. — Μαρτυρούπολις, τὸ νῦν Μερφεκῆ. — Βέρροια, τὸ νῦν Χαλέπ. — Προποντίδες δύο, ἡ μὲν κατὰ τὴν Ἄβυδον, ἡ δὲ κατὰ τὸ Ἴερον καὶ Ψαμμάθιον.

Γερμανικία Συρίας, ἡ νῦν Τελεσαῦρα. — Μόψου δὲ κρῆναι, [οὐ κεῖται]. — Σπερχειὸς ποταμὸς, ὁ νῦν Ἀγριομέλας. — Καστάβαλλα Κιλικίας, ἡ νῦν Μάμιστα. — Αἱ ἄνω Γαλλίαι, καὶ τὰ ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων εἰσὶ πρὸς τὸν Ὠκεανὸν, οἷον Γαλατία, Ἰσπανία. — Γερμανοὶ δὲ οἱ Φράγχοι. — Σύρμιον, ἡ νῦν Οὐγγρία, καὶ Στρίωμος (3). οἱ δὲ Οὐγγροὶ τὸ παλαιὸν ἐλέγοντο Γήπαιδες. — Δορύστολον, ἡ νῦν Δύστρα. — Ὀδρυσὸς καὶ Ὀρεστιὰς, ἡ νῦν Ἀδριανούπολις. — Μαιῶτις λίμνη, ἡ νῦν Γαλατία. — Ποτίδαια, ἡ νῦν Κασσάνδρεια. — Κολοσσὸς, ἡ Τύρος. — Ἀχαΐα, ἡ νῦν Πάτρα. — Δαναοὶ, οἱ Ἕλληνας. — Ἀσία, ἡ Ἔφεσος. — Ἰωνία, ἡ περὶ Ἀσίαν. — Εὐβοία, ἡ Εὐριπος. — Βοιωτία, αἱ Θῆβαι. — Φθία, ἡ Φαρσαλία. — Νικόπολις, ἡ νῦν Πρέβεζα. — Αἰτωλία, τὰ Λεχώνια. — Κέρκυρα, ἡ Φαιακία. — Δωδώνη, ἡ Βόνδιτζα. — Ἕπειρος, τὸ Βουθρωτόν. — Δελφοί, τὸ Χρυσόν, καὶ Σόλων (1). — Διόσπολις, τὸ Ράμπελον. — Καισάρεια Φιλίππου, ἡ Τονόπυργος· ἡ αὐτὴ καὶ Πανειὰς, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ὄρους Πανείου. — Σαρδική, ἡ νῦν Τριάδιτζα. — Λάρυμνα, ἡ Λάρισσα. — Θέρμη καὶ Ἡμαθία, ἡ Θεσσαλονίκη. — Κολασσαί, αἱ Χῶναι. — Ροδόπη, ἡ Φιλιππούπολις. — Ἰταλία, ἡ Λογγιβαρδία. — Μέμφη, τὸ νῦν Ταμιάθιν. — Πέργη, τὸ νῦν Πυργίν. — Ἄβδηρα, τὸ νῦν Πολύστυλον (2).

(1) Σάλωνα. — (2) Ἐν ἑτέροις καταλόγοις εὐρηναὶ καὶ τὰ ἐξῆς. — Βοιωτία, ἡ νῦν Λειβαδία. — Ὀλοσσών, ἡ Ἐλασσών. — Ἑλλάς, ἡ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος. — Εὐρώπη, ἡ δύσις πᾶσα. — Ἰλλυριοὶ, οἱ Ἄλβανῖται. — Καιτιαῖαι, αἱ νῦν Μακεδόνες. — Κιλικία, ἡ Ἀρμενία. — Ὀλυμπία ἐν Ἀρκαδίᾳ. — Πτολεμαῖς, ἡ Φιλαδέλφεια. — Φωτικὴ, ἡ νῦν Βελλᾶ. — Πύθνα, τὸ νῦν Κίτρος. — Θερμοπύλαι, τὸ νῦν Σκέλος. — Σίπυλον ὄρος, ὁ νῦν Κουσιναῖς. — Σωτηρόπολις, τὰ νῦν Πύθια. — Ἐμείσα, τὸ παρὰ τοῖς Σαρακηνῶσι Χέμψ. — Ὑποπλάκιοι Θῆβαι, τὸ νῦν Ἀδραμύτιον. — Ἄργος Θεταλικόν, ἡ νῦν Λάρισσα. — Κρόμνα, ἡ νῦν Ἄμπατρις. — Τόπειρος, τὸ νῦν Ρούσιον. — Αμιδα, τὸ νῦν Ἐμετ. — Ἴστρος ποταμὸς, ὁ νῦν Δανούσιος. (Tafel, ἐν παραρτήματι τοῦ περὶ Θεμάτων Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Tubingæ. 1846.)

ΕΚΘΕΣΙΣ ΝΕΑ (1),

Ὅπως γράφει νῦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης τῷ πάπα, καὶ τοῖς λοιποῖς πατριάρχαις, καὶ ἀρχιεπισκόποις· καὶ μὴν καὶ τοῖς μητροπολίταις, καὶ τοῖς κοσμικαῖς ἀρχαῖς διιθύνουσιν· ὅπως τε νῦν ἔχουσι τάξεως οἱ ὑποκείμενοι θρόνοι τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ποῖαι ἀρχιεπισκοπαὶ, καὶ ἐπισκοπαὶ ἐτιμήθησαν εἰς μητροπόλεις· ὅπως τε οἱ μητροπολίται γράφουσι πρὸς τε αὐτὸν τὸν πατριάρχην, καὶ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας, καὶ πρὸς ἑτέρους τινας. Ἐγράφη δὲ ἡ παροῦσα ἔκθεσις Σεπτεμβρίου α. ἐν ἔτει ᾿ςωηέ. Ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Ὅπως ὁ πατριάρχης νῦν τῷ πάπα γράφει.

Τῷ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤῷ δεσπότῃ τῷ πάπα, κυρίῳ Οὐρβανῷ, ἄκρῳ ἀρχιερεῖ ἀξιωτάτῳ. † Νεῖλος, ἐλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης· Ἐν τῷ τέλει· Ἐῤῥωσο ἐν Κυρίῳ, μακαριώτατε δέσποτα.

Ὅπως γράφει τῷ Ἀλεξανδρείας.

Ἀγιώτατε δέσποτα, πάπα, καὶ πατριάρχα Ἀλεξανδρείας, καὶ πάσης Αἰγύπτου, Πενταπόλεως, Λιβύης, καὶ Αἰθιοπίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγέ. Εὐχομαι τῷ Θεῷ ὑγιαίνειν τὴν ἀγιωσύνην σου· καὶ σωματικῶς εἰς σύστασιν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ὑπ' αὐτὴν Χριστωνύμου πληρώματος.

Καὶ ἐν τῷ τέλει· Ἐῤῥωσο ἐν Κυρίῳ, μακαριώτατε δέσποτα.

Ὅπως γράφει τῷ Ἀντιοχείας.

Ἀγιώτατε δέσποτα, πατριάρχα Θεουπόλεως, μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ πάσης Ἀνατολῆς, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγέ. Εὐχομαι τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς πρὸ ὀλίγου ἐγράφη ἄνω εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας.

(1) Ἐκ τοῦ Γ. Κωδικοῦ τοῦ Κουροπαλάτου παρὰ Γοάρω σελ. 406—419. Παραβάλομεν δὲ τὴν ἔκθεσιν ταύτην καὶ πρὸς τὸ Χειρ. Γ. παραδεξάμενοι τὴν ἐν αὐτῷ κατάταξιν τῆς ὕλης, ὡς τῇ πληρετέρα ταύτη αὐτοῦ ἐπιγραφῇ μᾶλλον συνάδουσιν.

Ὅπως γράφει τῷ Ἱεροσολύμων.

Ἀγιώτατε δέσποτα, πατριάρχα Ἱεροσολύμων, ἀγίας Σιών, Συρίας, Ἀραβίας πέραν Ἰορδάνου, Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε ἀδελφε, καὶ συλλειτουργε. Εὐχομαι τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἐξῆς ὁμοίως.

Ὅπως γράφει τῷ πατριάρχη Τορνόβου.

Ἀγιώτατε πατριάρχα Τορνόβου καὶ πάσης Βουλγαρίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ συλλειτουργε.

Ὅπως γράφει πρὸς τὸν Πεκίου.

Ἀγιώτατε ἀρχιεπίσκοπε Πεκίου καὶ πάσης Σερβίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ συλλειτουργε. Εὐχομαι τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ὅπως γράφει πρὸς τὸν Ἀχριδῶν.

Μακαριώτατε ἀρχιεπίσκοπε τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχριδῶν, καὶ πάσης Βουλγαρίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ συλλειτουργε. Εὐχομαι τῷ Θεῷ, κτλ.

Ὅπως γράφει πρὸς τὸν Ἰβηρίας.

Μακαριώτατε ἀρχιεπίσκοπε καθολικὲ πάσης Ἰβηρίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε, καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν μετριότητος. Εὐχομαι τῷ Θεῷ, κτλ.

Ἐν τέλει τῶν γραμμάτων πάντων τούτων (1). Ἐρῶσο ἐν Κυρίῳ, ἀγιώτατε δέσποτα, ἀγαπητὲ ἀδελφε, καὶ συλλειτουργε. Περὶ τῆς τάξεως τῶν θρόνων τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τίνες αὐτῶν λέγονται ἔξαρχοι καὶ ὑπέρτιμοι, τίνες δὲ ὑπέρτιμοι μόνον (2).

α. ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς.

β. ὁ Ἐφέσου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀσίας.

γ. ὁ Ἡρακλείας, πρόεδρος τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἔξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας.

(1) Χειρ. Γ. (2) παρὰ Γ. σελ. 408, κεῖται τὸ περὶ τῆς τάξεως τῶν θρόνων ὡς ἰδιαιτέρα πραγματεία ἐν δὲ Χειρ. Γ. ὡς συνέχεια τῆς Ἐκθέσεως Νέας κτλ.

Οι ἐξῆς πάντες ὑπέρτιμοι, ἤγουν ἑξαρχοὶ, καὶ ὑπέρτιμοι.

α. ὁ Ἀγκύρας, ἑξαρχὸς πάσης Γαλατίας.

β. ὁ Κυζίκου, ἑξαρχὸς παντὸς Ἑλλησπόντου.

γ. ὁ Σάρδεων, πάσης Λυδίας· ἀνθ' οὗ ἐνὶ νῦν ὁ Φιλαδελφείας, ὦν μὲν πρότερον ἐπίσκοπος τοῦ Σάρδεων, γενόμενος δὲ μητροπολίτης, ἔχει νῦν καὶ τὸν τόπον καὶ τὴν ἑξαρχίαν τοῦ Σάρδεων, καὶ τὰς λοιπὰς ἐπισκοπὰς ὑφ' ἐχυτόν.

δ. ὁ Νικομηδείας, πάσης Βιθυνίας.

ε. ὁ Νικαίας, ὁμοίως πάσης Βιθυνίας.

ς. ὁ Χαλκηδόνος, ὁμοίως.

ζ. ὁ Σίδης, πάσης Παμφυλίας.

η. ὁ Σεβαστείας, πάσης Ἀρμενίας.

θ. ὁ Ἀμασείας, Εὐξείνου Πόντου.

ι. ὁ Μελιτηνῆς, δευτέρας Ἀρμενίας.

ια. ὁ Τυάνων, δευτέρας Καππαδοκίας.

ιβ. ὁ Γαγγρῶν, πάσης Παφλαγονίας.

ιγ. ὁ Θεσσαλονίκης, πάσης Θετταλίας· ἔχει δὲ νῦν τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας.

ιδ. ὁ Κλαυδιουπόλεως, πάσης Ὀνωριάδος (1), ἀνθ' οὗ ἐνὶ νῦν ὁ Ποντοπρακλείας, ἐπίσκοπος μὲν ὦν τοῦ Κλαυδιουπόλεως πρότερον, γενόμενος δὲ μητροπολίτης, ἔχει καὶ τὸν τόπον, καὶ τὴν ἑξαρχίαν ἐκείνου.

ιε. ὁ Νεοκαισαρείας, Πόντου Πολεμωνιακοῦ.

ις. ὁ Πισσινοῦντος, δευτέρας Γαλατίας.

ιζ. ὁ Μύρων, πάσης Λυκίας.

ιη. ὁ Σταυροπόλεως, πάσης Καρίας.

ιθ. ὁ Λαοδικείας, Φρυγίας Καππατιανῆς.

κ. ὁ Συνάδων, Φρυγίας Σαλουταρίας.

κα. ὁ Ἰκονίου, πάσης Λυκαονίας.

κβ. ὁ Ἀντιοχείας, πάσης Πισσιδίας.

κγ. ὁ Συλαίου, δευτέρας Περύγης λέγεται, δευτέρας Παμφυλίας· ἀνθ' οὗ ἐνὶ νῦν ὁ Ἀτταλίας, ἐπίσκοπος μὲν τοῦ Περύγης, ἔχων δὲ νῦν, μητροπολίτης γενόμενος, τὸν τόπον αὐτοῦ.

(1) τὸ, πάσης Ὀνωριάδος, οὐ κεῖται ἐν Χειρ. Γ. ἀλλὰ παρὰ Γ. ἐν περισειλ.

κδ. ὁ Κορίνθου, πάσης Πελοποννήσου.

κε. ὁ Ἀθηνῶν, πάσης Ἑλλάδος.

κς. ὁ Μωκησσοῦ, δευτέρας Καππαδοκίας.

κζ. ὁ Σελευκείας, δευτέρας Παμφυλίας.

κη. ὁ Ῥηγίου, ὅς καὶ Καλαβρίας λέγεται, ἐξαρχίαν οὐκ ἔχει.

κθ. ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, πάσης Ἀχαΐας.

λ. ὁ Τραπεζοῦντος, πάσης Λαζικῆς.

λα. ὁ Λαρίσσης, δευτέρας Θετταλίας, καὶ πάσης Ἑλλάδος.

λβ. ὁ Ναυπάκτου, πάσης Αἰτωλίας.

λγ. ὁ Φιλιππουπόλεως, πάσης Δραγουβιτίας (1).

Σημείωσαι, ὅτι πρὸς τὸν Φιλιππουπόλεως, οἱ μὲν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως νοτάριοι, ὑπέρτιμον ἔγραψαν, καὶ ἔξαρχον πάσης Θράκης μόνον· ὁ δὲ Φιλιππουπόλεως Δαμιανὸς, γράψας ἡμῖν, ἔγραψεν ἑαυτὸν ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον πάσης Εὐρώπης καὶ Δραγοβιντίας (2).

λδ. ὁ Τραϊκνουπόλεως, πάσης Ῥοδόπης.

λε. ὁ Ῥόδου, τῶν Κυκλάδων Νήσων.

λς. ὁ Φιλίππων, πάσης Μακεδονίας.

λζ. ὁ Ἀδριανουπόλεως, παντὸς Αἰμιμόντου.

Σημείωσαι, ὅτι οὕτω γράφει μητροπολίτης πρὸς τὸν Ἀδριανουπόλεως·

Πανιερώτατε μητροπολίτα Ἀδριανουπόλεως, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε Αἰμιμόντου (3).

Μέχρι τούτων οἱ ἔχοντες τὰς ἐξαρχίας. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες μητροπολίται ὑπέρτιμοι μόνον γράφονται, καὶ οὐκ ἔξαρχοι· οὕς καὶ εὐρήσεις ἔμπροσθεν (4).

Περὶ τοῦ Βάρνης.

Ἡ Βάρνα, λέγουσί τινες, αὐτὴ ἐστὶν ἡ Τιβεριούπολις· διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει οὐχ εὐρίσκεται κειμένη οὔτε ἐν ταῖς μητροπόλεσιν, οὔτε ἐν ταῖς ἀρχιεπισκοπαῖς, οὔτε ἐν ταῖς ἐπισκοπαῖς· ἀλλ' ὁ Βάρνης αὐτός ἐστὶν ὁ Τιβεριουπόλεως.

(1) τὸ πάσης Δραγουβιτίας, ἐν Χειρ. Γ. παρὰ δὲ Γ. οὐ κεῖται· ἀλλ' ἐν περιελ. ἀναγινώσκεται· ὁ Φιλιππουπόλεως ἐξαρχίαν οὐκ ἔχει. — (2) ἡ σημ. οὐ κεῖται ἐν Χειρ. Γ. — (3) ἡ σημ. οὐ κεῖται ἐν Χειρ. Γ. — (4) ὅρα κατάλογον τοῦ Ἀνδρονίκου σελ. 490.

Περὶ τῆς Ἀγχιάλου.

Ἡ δὲ Ἀγχιάλος πρότερον μὲν ἠνωμένη ἦν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Μεσημβρίας· αὐτῆς δὲ τιμηθείσης εἰς μητρόπολιν, ἐγένετο καὶ ἡ Ἀγχιάλος ἀρχιεπισκοπή.

Περὶ τοῦ Μελενίκου.

Τὸν δὲ Μελενίκου οὐχ εὐρίσκομεν οὐδαμοῦ γεγραμμένον· λέγεται δὲ ἀγράφως καὶ αὐτὴ τῶν Σερρών εἶναι ἐπισκοπή.

Εἰσὶ καὶ ἕτεροι μητροπολίται, ἔξω τῶν ὧν γράφει ἡ διατύπωσις ἡ ἀρχαία, οἵτινες ἀπὸ ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ἐτιμήθησαν κατὰ διαφόρους καιροῦς. Καὶ ἀπὸ μὲν ἀρχιεπισκόπων ἐγένοντο οὔτοι·

ὁ Βιζύης· ὁ Μιλήτου· ὁ Σηλυβρίας· ὁ Ἄπρω· ὁ Γαρέλλης· ὁ Βρύσεως· ὁ Δέρκων· ὁ Χερσῶνος· ὁ Μεσημβρίας· ὁ Γοθθίας· ὁ Μετράχων, ὃς καὶ Ζηκχίας λέγεται. Ἡ δὲ Σουγδαία καὶ αἱ Φούλλαι, δύο ἦσαν ἀρχιεπισκοπαί· ἐνωθεῖσαι δὲ, ἐγένοντο μίᾳ μητρόπολις, διὸ καὶ ὁ Σουγδαίας, καὶ Φούλλων λέγεται.

Ἀπὸ δὲ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Ἐφέσου ἐγένετο μητροπολίτης ὁ Περγάμου· ἀπὸ τῶν τοῦ Ἡρακλείας, ὁ Μαδύτων, καὶ ὁ Μηδείας· ἀπὸ τοῦ Νικομηδείας, ὁ Προύσης· ἀπὸ τοῦ Θεσσαλονίκης, ὁ Βερρόιας· ἀπὸ τοῦ Νεοκαισαρείας, ὁ Κερασσοῦντος καὶ Ριζαίου· ἀπὸ τοῦ Κορίνθου, ὁ Μονεμβασίας, ὃς καὶ ἔξαρχος λέγεται πάσης Πελοποννήσου· ἀπὸ τοῦ Μωκησοῦ, ὁ Ναζιανζοῦ· ἀπὸ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, ὁ Λακεδαιμονίας· ἀπὸ τοῦ Νευπάκτου, ὁ Ἰωαννίνων· ἀπὸ τοῦ Φιλιππουπόλεως, ὁ Λιτίτζης· ἀπὸ τοῦ Τραϊχνουπόλεως, ὁ Διδυμοτείχου, ὁ Μάκρης, ὁ Ξανθίας, καὶ ὁ Περιθεωρίου· ἀπὸ τοῦ Ρόδου, ὁ Χίου, καὶ ὁ Κῶ ἀρχιεπίσκοπος· ἀπὸ τοῦ Φιλίππων, ὁ Χριστουπόλεως, καὶ ὁ Δράμας, ὃς οὐκ ἦν ἐπίσκοπος, ὡς λέγουσιν, ἀλλὰ πρωτοπαπᾶς ἦν τοῦ Φιλίππων ἐν τῇ Δράμα· ἀπὸ τοῦ Ἀδριανουπόλεως, ὁ Σωζοπόλεως· ἀπὸ τοῦ Καμάχου, ὁ Κελτζηνῆς· ἀπὸ τοῦ Σερρών, ὁ Ζιχνῶν.

Ἐγένοντο ὕστερον καὶ ἐν τῇ Οὐγγροβλαχίᾳ δύο μητροπολίται· καὶ ὁ μὲν εἰς ἔχει τὸν τόπον τοῦ Νικομηδείας, καὶ ἔξαρχος λέγεται πάσης Οὐγγρίας καὶ Πλαγηνῶν· ὁ δ' ἕτερος λέγε-

ται μητροπολίτης μέρους Ουγγροβλαχίας, και τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀμασείας. Ἐγένετο ἐφ' ἡμῶν και μητροπολίτης Βιδύνης· και ἐν τῇ Μαυροβλαχίᾳ ἕτερος· και ἐν τῇ Γαλίτζῃ, ἣτις ἦν μέρος τῆς μικρᾶς Ῥωσίας· ὁ δὲ Ῥωσίας μητροπολίτης γράφεται Κιέβου και πάσης Ῥωσίας.

Ὁ μὲν οὖν πατριάρχης γράφει τοῖς μητροπολίταις και ἀρχιεπισκόποις, ἱερωτάτοις· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς πρὸς ἀλλήλους, πανιερωτάτοις· οἱ δὲ ἀρχιεπίσκοποι οὐ γράφονται ὑπέρτιμοι, ἀδελφοὶ δὲ και συλλειτουργοὶ, ὡς και οἱ μητροπολίται.

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται τοῖς πατριάρχαις και μητροπολίταις.

Ὅπως γράφουσι τῷ Κωνσταντινουπόλεως.

Παναγιώτατέ μου αὐθέντα και δέσποτα, και οἰκουμενικὴ πατριάρχα, θεϊότατε, θεοχαρίτωτε, και πᾶν εἶ τί μοι θεῖον και ὑψηλόν, και πρᾶγμα, και ὄνομα. Εὐχομαι τῷ Θεῷ ὑγιαίνειν τὴν μεγίστην ἀγιωσύνην σου και κατὰ τὸ πανάγιον και θεϊότατον αὐτῆς σκῆνος (1), εἰς σύστασιν και ὠφέλειαν τῆς καθόλου και οἰκουμενικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὅπως γράφουσι τῷ Ἀλεξανδρείας, και τοῖς λοιποῖς πατριάρχαις.

Παναγιώτατε δέσποτά μου, πάπα, και πατριάρχα Ἀλεξανδρείας, και πάσης Αἰγύπτου, Πενταπόλεως, Λιβύης, και Αἰθιοπίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι θεϊότατε και σεβασμιώτατέ μοι πάτερ.

Οὕτω και τοῖς λοιποῖς, ἄγουσι τῷ Ἀντιοχείας, και τῷ Ἱεροσολύμων.

Σημείωσαι, ὅτι ἐπὶ τῶν πιττακίων πατριάρχει και μητροπολίται πρὸς μείζονα πρόσωπα οὐ γράφουσι περὶ ἑαυτῶν κατὰ τὸ ἔθος, ὅτι και ἡμεῖς ὑγιῶς ἔχομεν· γράφουσι δὲ τοῦτο πρὸς ὑποδέεστερα, ἢ και ἰσοπρόσωπα, εἴπερ βούλονται (2).

Τοῖς μὲν οὖν πατριάρχαις οἱ μητροπολίται γράφουσιν, ὥσπερ εἴρηται· Παναγιώτατε δέσποτά μου, πατριάρχα Ἱεροσολύμων· ἐφεξῆς γράφοντες τὰ προσόντα ἐκάστῳ αὐτῶν ὀνόματα, ὡς ἐν

(1) Χειρ. Γ. και Γ. ἐν περισελ. — σκῆνωμα Γ. — (2) ἡ σημείωσις αὕτη κείνεται παρὰ Γ. ἀνωτέρω.

τῆ ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεως ἐγράφη, ἔνθα ἐκκεῖται, ὅπως γράφει πρὸς αὐτοὺς ὁ πατριάρχης.

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται τοῖς μητροπολίταις.

Πανιερώτατε μητροπολίτα, τῆςδε, ὑπέρτιμε καὶ ἑξάρχε δευτέρως, ἢ πάσης· ἀγιώτατε καὶ θεϊότατε δέσποτα, ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος.

Οὕτω καὶ τοῖς ἀρχιεπισκόποις, δίχα τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἑξάρχου (1).

Ἰστέον δὲ, ὅτι μητροπολίτην ἕτερον οὐκ οἶδαμεν γράφοντα τὸ, ἢ μετριότης ἡμῶν, εἰμὴ μόνον τὸν Θεσσαλονίκης ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν καὶ μόνον. Ἐγένετο δὲ καὶ τοῦτο νεωστὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Θεσσαλονικέων ἐκκλησιαστικῶν ἔβαλλον τοὺς σταυροὺς ἐν τοῖς σκιαδίοις αὐτῶν (2).

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται τοῖς ἀρχιεπισκόποις.

Πανιερώτατε ἀρχιεπίσκοπε, τῆςδε, ἀγιώτατε ἀγαπητὲ ἀδελφὲ. καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος.

Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῶν μητροπολιτῶν.

Θεοφιλέστατε (3) ἐπίσκοπε, τῆςδε· οὔτε δὲ ἀγαπητὸν ἀδελφόν, οὔτε συλλειτουργγὸν προστίθησι (4).

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται τοῖς ἐπισκόποις.

Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε, τῆςδε, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος.

Οὕτω τοῖς ἰδίῳις ἐπισκόποις· οὕτω καὶ τοῖς ὑπὸ ἑτέρους μητροπολίτας.

(1) Χειρ. Γ. — Ὅρα Χρυσάνθου Συνταγματικόν, σελ. 57. ὅτι ὑπὸ μόνον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπαντᾶται τὸ τοῦ ὑπερτίμου ἀξίωμα ἀποδιδόμενον ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως καὶ ἀρχιεπισκόποις. Οὕτως ἐπιμήθη καὶ ὁ Συναίου, ὡς φαίνεται ἐν τῇ Νεαρχῇ σελ. 331 τοῦ παρόντος τόμου. — (2) Ἡ σημαίωσις αὕτη ἀπὸ τοῦ, Ἰστέον δὲ, ἐκ τοῦ Χειρ. Γ. Ἀναγινώσκειται δὲ παρὰ Γ. κατωτέρω. Ὅρα σελ. 506. — (3) Πανιερώτατε Γ. — (4) Χειρ. Γ. — τὰ ἀπὸ τοῦ, Ὅπως γράφουσι οἱ μητροπολίται τοῖς ἀρχιεπισκόποις, οὐ κεῖται παρὰ Γ.

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται τοῖς ἀρχουσι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.

Τιμιώτατε μέγα χαρτοφύλαξ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἦδιστε καὶ ποθεινότατέ μοι ἀδελφέ, καὶ διάκονε, κῦρε.

Οὕτω μὲν γράφουσι τοῖς ἐξωκατακλήλοις. Ἀπὸ δὲ τοῦ πρωτονοταρίου μέχρι τοῦ αὐτοῦ ὑπομνηματογράφου, θεοφιλέστατοι λέγονται, καὶ οὐκ ἀδελφοί, ἀλλ' υἱοί· ἀπὸ δὲ τοῦ ἱερομνήμονος καὶ καθεξῆς, ἐντιμώτατοι. Οἱ δὲ μὴ ἔχοντες ὀφφίκια διάκονοι, εὐλαβέστατοι· οἱ ἔχοντες ὀφφίκια πρεσβύτεροι, οἷον πρωτοπαπᾶς, καὶ δευτερεύων, καὶ οἱ ὀρφανοτρόφοι, ἐντιμώτατοι· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες, θεοσεβέστατοι.

Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης πρὸς βασιλέα ἀστεφῆ.

Κράτιστε, θεοδόξαστε, θεοκυβέρνητε, θεομεγάλυντε, καὶ ἅγιέ μου Βασιλεῦ.

Τέλος· Κύριος ὁ Θεὸς εἶη διατηρῶν τὴν ἀγίαν βασιλείαν σου, δέσποτά μου ἅγιε, εὐχόμενος εἰς τὸν Θεὸν, ἵνα παρέχη τῇ ἀγίᾳ βασιλείᾳ σου χρόνους μακροὺς, υἱεὶαν καθαρὰν, καὶ ἄλυπον, τῶν ἀνὰ χεῖρας προκειμένων ἀγαθῶν ἔργων εὐδώσιν, καὶ μετὰ πολυετῆ ζωὴν, καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς, καὶ εἰς αἰεὶ διαμένουσαν βασιλείαν.

Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης πρὸς βασιλέα ἐστεμμένον.

Κράτιστε, θεόστεπτε, θεοτίμητε, θεοδόξαστε, θεοπρόβλητε, θεομεγάλυντε, ἅγιέ μου αὐτοκράτορ, καὶ Βασιλεῦ.

Ἐν τῷ τέλει· Κύριος ὁ Θεὸς εἶη διατηρῶν τὴν ἀγίαν βασιλείαν σου ἄνοσον, εὐθυμον, υἱεῖαν, πολυχρόνιον, καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἀνικροῦ συναντήματος, καὶ χαρίσαιο αὐτῇ μετὰ τῆς παρούσης καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς, καὶ εἰς αἰεὶ διαμένουσαν βασιλείαν.

Οὕτως ἔχει νῦν ἡ συνήθεια τῶν πρὸς βασιλέα πιπτακίων τῶν μητροπολιτῶν.

Τολμῶν ὁ δοῦλος καὶ εὐχέτης τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας βασιλείας σου, δέσποτά μου ἅγιε, ἀναφέρω.

Ἐν τῷ τέλει· Τολμήσας ἀνέφερον.

Ὁμοίως γράφουσιν οἱ μητροπολίται καὶ πρὸς δέσποιναν.

Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης εἰς δεσπότην βασιλέως υἱόν.

Περιπόθητε υἱὲ τοῦ κρατίστου καὶ ἀγίου μου αὐτοκράτορος, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε υἱὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, πανευτυχέστατε δέσποτα.

Ὅπως οἱ μητροπολίται.

Τολμηρῶς ἀναφέρω τῇ βασιλείᾳ σου, πανευτυχέστατε δέσποτα.

Ὅπως οἱ μητροπολίται(1).

Τολμηρῶς ἀναφέρω τῇ κραταιᾷ, καὶ ἀγίᾳ βασιλείᾳ σου, δέσποτα ἄγιε· εὐχόμενος εἰς Θεὸν ἵνα παρέχη τῇ ἀγίᾳ βασιλείᾳ σου χρόνους μακροὺς, υἰείαν καθαρὰν, καὶ ἄλυτον· τῶν ἀνὰ χεῖρας προκειμένων ἀγαθῶν ἔργων εὐδώσιν· καὶ μετὰ πολυτελεῆ ζωὴν, καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς εἰσαεὶ διαμένουσαν βασιλείαν.

Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης πρὸς δεσπότην μὴ ὄντα βασιλέως υἱόν.

Εὐτυχέστατε δέσποτα, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε υἱὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος.

Καὶ εἰ μὲν ἐνὶ Ῥωμαῖοις ἄνθρωπος, καὶ τῶν εὐγενεστάτων, οὐ προστίθῃσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ· εἰ δὲ βάρβαρος, οἷος ἦν ὁ Τομπροτίτζης, καὶ οἱ τῆς Βλαχίας δεσπότες, καὶ οἱ τοῦ Ἀλβάνου, προστίθῃσι καὶ τὸ ὄνομα. Οἱ δὲ μητροπολίται καὶ αὐτοὶ ὁμοίως γράφουσιν πρὸς τοὺς τοιοῦτους, πλὴν προστιθέασιν καὶ ἄλλα ὀνόματα ὑπεροχὴν δηλοῦντα, οἷον, πανευτυχέστατε, εὐγενέστατε, ἐνδοξότατε, μεγαλοπρεπέστατε· καὶ οὐδὲ υἱοὺς γράφουσιν αὐτοὺς, καθὼς ὁ πατριάρχης· οὕτω καὶ πρὸς τοὺς σεβαστοκράτορας, καὶ καίσαρας, καὶ πρὸς ρῆγας, καὶ πρὸς ἄλλους τοιοῦτους.

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται πρὸς σεβαστοκράτορα, καὶ καίσαρα, ἔπερ εἰσὶ Ῥωμαῖοι.

Πανευτυχέστατε, εὐγενέστατε, ἐνδοξότατε, μεγαλοπρεπέστατε δέσποτά μου σεβαστοκράτορ, ἢ καῖσαρ.

Ἰστέον, ὅτι τὸν δεσπότην ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως οὕτως

(1) κατ' ἕτερον χειρόγραφον. Γ.

ἀπλῶς καλοῦσι· δέσποτά μου, καὶ ἡ βασιλεία σου· τὸν δὲ σεβαστοκράτορα, δέσποτά μου σεβαστοκράτορ, καὶ ἡ βασιλεία σου· τὸν δὲ καίσαρα ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὸν σεβαστοκράτορα· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους Ῥωμαίους, τοὺς ὀφφίκια ἔχοντας συγκλητικά, εἰ μὲν εἰσι τοῦ βασιλέως συγγενεῖς, ἢ συμπενθεροί, ἢ θεῖοι, ἢ γαμβροί, ἢ ἐξάδελφοι, ἢ ἀνεψιοί, γράφει ὁ πατριάρχης οὕτω· Περιπόθητε τοῦ κρατίστου καὶ αὐτοκράτορος ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ υἱὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, μέγα δομέστικε, κύρε· εἰ δὲ μὴ, γράφει· Οἰκεῖε τῷ κρατίστῳ μοι καὶ ἀγίῳ αὐτοκράτορι· οἱ δὲ μητροπολίται· Περιπόθητε τοῦ ἀγίου καὶ κραταιοῦ ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως· ἢ, Οἰκεῖε αὐθέντου μου, υἱέ μου, περιφανέστατε, μέγα δομέστικε.

Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης πρὸς δέσποιναν ἐστεμμένην.

Κρατίστη, θεόστεπτε, θεοδόξαστε, θεοπρόβλητε, θεόμεγάλυντε, καὶ ἀγία μου δέσποινα.

Ἐν τῷ τέλει, ὡς καὶ εἰς τὸν βασιλέα.

Ὅπως γράφει ὁ μητροπολίτης ἀποδημῶν πρὸς τὸν εἰς κεφαλὴν εὐρισκόμενον ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ.

Περιπόθητε δέσποτα, ἢ οἰκεῖε τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε καὶ γνησιώτατε υἱὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· χάριν, εἰρήνην, ἔλεος, ὑγείαν ψυχῆς, ῥῶσιν σώματος, τῶν πρακτέων σοι πρὸς τὸ λυσιτελὲς ἐκπλήρωσιν, καὶ ἄλλο εἴ τι ἀγαθὸν ὁμοῦ καὶ σωτήριον ἐπεύχεται τῇ ἀντιλήψει σου ἢ ταπεινότης ἡμῶν ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Ἐν τῷ τέλει· Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἴη διατηροῦσα τὴν [σὴν] ἀντίληψιν ἄνοσον, εὐθυμον, ὑγιᾶ, καὶ πολυχρόνιον (1).

Ὅπως πρὸς τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας.

Οἱ ἐν τῇ θεοσώσῳ καὶ περιφανεῖ πόλει τῆδε εὐρισκόμενοι εὐγενέστατοι ἄρχοντες, ὅσοι τοῦ πρώτου γένους τῆς ἐνδόξου καὶ λαμπροτάτης τιμῆς καὶ φυλῆς, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατοι καὶ γνησιώτατοι υἱοὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· χάριν εἰρήνην, ἔλεος, ὑγείαν ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ἄλλο εἴ τι

(1) Ἐνταῦθα κεῖται παρὰ Γ, τὸ ἐν σελ. 503, ἴστίον δὲ ὅτι μητροπολίτην κτλ.

ἀγαθὸν ὁμοῦ καὶ σωτήριον εὔχεται τῇ ὑμῶν ἀντιλήψει ἢ ταπεινότης ἡμῶν ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Ἐν τῷ τέλει. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶη διατηροῦσα ὑμᾶς ἀνωτέρους παντὸς συναντήματος.

Ὅπως γράφει πρὸς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας.

Τιμιώτατοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης μητροπόλεως, τῆςδε, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἐντιμότατοι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ, καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ καταλόγου· τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· χάρις ὑμῖν εἶη, καὶ εἰρήνη, καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, διὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι.

Ἐν τῷ τέλει. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ὅπως γράφει πρὸς τὸν κοινὸν λαόν.

Ἐποικοὶ ἄρχοντες τῆς θεοσώστου καὶ περιφανεστάτης πόλεως, τῆςδε, ὅσοι τε τῆς πολιτείας, καὶ ὅσοι τοῦ ἰδιωτικοῦ καταλόγου, καὶ ὁ λοιπὸς ἅπας τοῦ Κυρίου λαὸς ὁ χριστιάνουμος· τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· χάριν, εἰρήνην, ἔλεος, καὶ ἄλλο εἴ τι ἀγαθὸν ὁμοῦ, καὶ σωτήριον ἐπέύχεται ὑμῖν ἅπασιν ἢ μετριότης ἡμῶν ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Ἐν τῷ τέλει. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Εἰς Κρέζην Σερβίας.

Ἵψηλότατε μέγα Κρέζη πάσης Σερβίας, συνετώτατε, ἐν Κυρίῳ ὑπερήδιστε καὶ τριπόθητε κύριε, καὶ υἱὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· χάρις, εἰρήνη, καὶ ἔλεος πληθυνθεῖη τῇ αὐθεντείᾳ σου ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Πρὸς τὴν τοῦ Κρέζη σύζυγον.

Ἵψηλοτάτη αὐθέντρια πάσης Σερβίας, συνετωτάτη καὶ κοσμιωτάτη γυναικῶν, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι θύγατερ· χάρις, εἰρήνη, καὶ ἔλεος πληθυνθεῖη τῇ αὐθεντείᾳ σου.

Εἰς δέσποιναν Σερβίας.

Εὐλαβεστάτη, καὶ φιλόχριστε, ὑψηλοτάτη καὶ λαμπροτάτη

καὶ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ποθεινοτάτη δέσποινα Σερβίας· χάρις, εἰρήνη, καὶ ἔλεος πληθυνθεῖη τῇ βασιλείᾳ σου.

Εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Εὐλαβέστατε καὶ φιλόχριστε, λαμπρότατε, καὶ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ποθεινότατε αὐθέντα, καὶ υἱὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· πᾶν ἀγαθὸν ἐπεύχεται παρὰ Κυρίου τῇ αὐθεντείᾳ σου ἡ ταπεινότης ἡμῶν.

Εἰς Ζουπάνον.

Εὐγενέστατε, λαμπρότατε, καὶ στρατηγικώτατε μέγα Ζουπάνε, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ὑπερήδιστε υἱὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος κυρὲ, ὀδεῖνα, χάριν, εἰρήνην, καὶ ἄλλο πᾶν ἀγαθὸν ἐπευχόμεθα παρὰ Κυρίου τῇ [στ.] ἀντιλήψει.

Ὅπως γράφει μητροπολίτης πρὸς τὸν εἰς τὴν Μιτυλήνην εὐρισκόμενον νῦν νέον Γατελιούζον.

Περιπόθητε ἀνεψιὲ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως· ἐνδοξότατε, περιφανέστατε αὐθέντα τῆς Μιτυλήνης.

Γράφει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ αὐθεντεῖαν· ἐν δὲ τῇ ἐπιγραφῇ οὕτω.

Τῷ περιποθήτῳ ἀνεψιῷ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, ἐνδοξοτάτῳ, περιφανεστάτῳ αὐθέντῃ τῆς Μιτυλήνης, Φραντζέσκῳ τῷ Γατελιούζῳ.

Ἐν τῷ τέλει, εὐχὴν, ἣν ἂν διακρίνοι ὁ γράφων.

Ὅπως γράφει πρὸς τὸν εἰς τὴν Αἶνον θεῖον αὐτοῦ Νικολέζον.

Περιπόθητε συμπενθερὲ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου ἡμῶν βασιλέως, λαμπρότατε, θαυμασιώτατε.

Γράφει καὶ πρὸς αὐτὸν, αὐθέντα, καὶ ἐν τῷ τέλει, εὐχὴν ἣν ἂν διακρίνοι ὁ γράφων· ἐν δὲ τῇ ἐπιγραφῇ

Τῷ περιποθήτῳ συμπενθερῷ τοῦ κραταιοῦ ἁγίου αὐθέντου καὶ βασιλέως, λαμπροτάτῳ, θαυμασιωτάτῳ Νικολέζῳ τῷ Γατελιούζῳ.

Τίνα πιττάκια οὔτε υπογράφει ὁ πατριάρχης, οὔτε βουλλώνει· τίνα δὲ υπογράφει μὲν, οὐ βουλλώνει δέ· τίνα δὲ βουλλώνει μόνον.

Ὁ πατριάρχης οὐχ υπογράφει οὔτε τὸν βασιλέα, οὔτε τὸν δεσπότην, οὔτε τὴν δέσποιναν, ἢ σεβαστοκράτορα, ἢ καίσαρα, Ῥωμαίους μόνον ὄντας· τοὺς δὲ ἄλλους πάντας υπογράφει. Ἐνθα τοίνυν οὐχ υπογράφει, τίθεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὸ ὄνομα τοῦ, πρὸς ὃν γράφει, πρῶτον· εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος τὸ τοῦ πατριάρχου, ἔνθα οὐ κεῖται ἡ βουλλα. Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας τοὺς συγκλητικούς, τοὺς μὲν εὐγενεστάτους, καὶ ὀφίγια ἔχοντας ἔντιμα, καὶ προσγενεῖς βασιλέων, γράφει ὁ πατριάρχης τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα πρῶτον ἐν ᾧ κεῖται ἡ βουλλα· Νεῖλος ἐλέω Θεοῦ· εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ ὄνομα τοῦ, πρὸς ὃν γράφει. Εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ἄρχοντας, ὅπου κεῖται ἡ βουλλα, γράφουσι πρὸ μὲν τῆς βούλλης, τὸ, Πατριαρχικόν, μετὰ δὲ τὴν βουλλαν, Εἰς τὸν δεῖνα· οὕτω καὶ εἰς τοὺς μητροπολίτας, μέχρι μὲν τοῦ δεκάτου θρόνου τίθεται τὸ τοῦ πατριάρχου ὄνομα· εἰς δὲ τοὺς ἐξῆς πάντας, Πατριαρχικόν. Εἰς ἡγουμένους δὲ, καὶ ἀπλῶς μοναχοὺς, ἢ κοσμικοὺς τῆς πολιτείας ἄρχοντας, καὶ ἄλλους τοιοῦτους οὐδὲ βουλλώνουσιν, ἀλλὰ διπλώνουσι τὸ γράμμα τετράγωνον, καὶ γράφουσιν ἐπιγραφὴν· Πατριαρχικόν εἰς τὸν δεῖνα· εἰ μήπου ἐστὶν ἀρχιμανδρίτης πατριαρχικός, ἢ ἔντιμος ἱερομόναχος, ἢ μοναχός, ἢ κοσμικός, καὶ ὅπου βούλεται ὁ πατριάρχης χαρίσασθαι τοῦτό τι, ὡς φίλῳ, καὶ γνωρίμῳ, καὶ οἰκείῳ αὐτοῦ· οὐδὲ τοὺς ἐπισκόπους βουλλώνουσιν.

Ποῖα πιττάκια ἔχουσι μολιβδόβουλλα.

Μολιβδόβουλλα δὲ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά πιττάκια καὶ δεσποινικά, καὶ τὰ πρὸς δεσπότης, καὶ σεβαστοκράτορας, καὶ καίσαρας, ὅποιοί εἰσι, καὶ πρὸς ῥήγας πάντας, καὶ πρὸς πατριάρχας, καὶ τοὺς καθολικοὺς ἀρχιεπισκόπους· εἰς δὲ τοὺς ἄλλους πάντας μητροπολίτας καὶ ἄρχοντας, κηρόβουλλα· εἰς μόνον δὲ τὸν Ῥωσίας πέμπουσιν μολιβδόβουλλα.

Ποῖα πιττάκιά ἐπιγράφουσι μητροπολίται, καὶ πῶς ταῦτα ἐπιγράφουσιν

Οἱ μητροπολίται, πρὸς μὲν τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως γράφοντες, οὐ τιθέασιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὸ τοῦ πατριάρχου ὄνομα· ἀλλ' ἐνθα μὲν ἐστὶν ἡ βούλλα ποιοῦσι σταυροὺς, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ μέρει κάτωθεν τοῦ δεσμοῦ γράφουσι τὸ οἰκεῖον ὄνομα· Τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου, τοῦδε. Οὕτω καὶ εἰς τὰς πρὸς βασιλέα καὶ δέσποιναν ἀναφορὰς, προστιθέντες· Τοῦ δούλου καὶ εὐχέτου τῆς κραταιᾶς καὶ ἁγίας βασιλείας σου, τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου, τοῦδε. Εἰς δὲ τὰς πρὸς δεσπότην· Τοῦ εὐχέτου τῆς βασιλείας σου. Πρὸς δὲ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας καὶ μητροπολίτας, ἢ καὶ ξένους ἐπισκόπους, ἐνθα μὲν ἐστὶν ἡ βούλλα, τὸ ὄνομα τίθησι τοῦ, πρὸς ὃν γράφει· ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ μέρει, τὸ οἰκεῖον ὄνομα συνήθως. Ὅτε δὲ πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους, ἢ κληρικοὺς, πρῶτον τὸ οἰκεῖον ὄνομα, οἷον ἐν τῷ μέρει τῆς βούλλης· καὶ ἐν τῷ ἐτέρῳ, τὸ ὄνομα τοῦ, πρὸς ὃν γράφει. Καὶ ὅτε πρὸς εὐγενεστάτους ἄρχοντας γράψῃ, τὸ ἐκείνου ὄνομα τίθησι πρῶτον· ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ μέρει, τὸ ἑαυτοῦ. Ἐν δὲ τῷ τέλει τῶν πρὸς βασιλεῖς γραμμάτων, ἢ δεσποίνας· Ὡς δούλος καὶ εὐχέτης τῆς κραταιᾶς καὶ ἁγίας βασιλείας σου τολμήσας ἀνέφερον. Πρὸς δεσπότην δέ· Ὡς εὐχέτης τῆς βασιλείας σου τολμήσας ἀνέφερον. Πρὸς δὲ τοὺς λοιποὺς, εὐχὴν τινα. Ὅπως γράφει ὁ πατριάρχης τοῖς ἄρχουσι τῆς Μεγάλης

Ἐκκλησίας.

Τιμιώτατε μέγα οἰκονόμη τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ υἱὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, διάκονε κῦρε, ὁδεῖνα.

Οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ τάξιν, ὡς προεγράφη.

Ὅπως γράφουσιν οἱ μητροπολίται τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἄρχουσι τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ μητροπολίτης τοῖς ὑπ' αὐτὸν κληρικοῖς οὕτω γράφει, ὡς καὶ ὁ πατριάρχης πρὸς τοὺς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρὸς τε πρῶτους, καὶ δευτέρους, καὶ καθ' ἑξῆς.

Περὶ ῥηγῶν.

Τοὺς μεγάλους ῥήγας γράφουσιν οἱ μητροπολίται, μεγάλους, ὡσπερ καὶ ὁ πατριάρχης· τοὺς δὲ μὴ λεγομένους μεγάλους, καὶ οἱ μητροπολίται ῥήγας ἀπλῶς γράφουσι· καὶ ὁ μὲν πατριάρχης λέγει πρὸς ἐκείνους, εὐγένειαν· οἱ δὲ μητροπολίται, αὐθεντείαν. Ἡ δὲ ἐπιγραφή τῶν πιττακίων· πρῶτον τὸ ἐκείνου ὄνομα, καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ μέρει, τὸ τοῦ μητροπολίτου.

Περὶ καίσαρος, καὶ σεβαστοκράτορος.

Πρὸς καίσαρα καὶ σεβαστοκράτορα γράφων ὁ μητροπολίτης, τὸ μὲν ὀφφίκιον γράφει, οἷον τὸ τοῦ σεβαστοκράτορος, ἢ καίσαρος, τὸ δὲ ὄνομα οὐδαμῶς· ἐπὶ πάντων δὲ τούτων καὶ βασιλείαν λέγει, κἂν Ῥωμαῖοι, κἂν Βάρβαροι ᾖσι.

Περὶ πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν πιττακίων.

Ὁ πατριάρχης ὅσα βουλλῶνει πιττάκια, πάντα μακρὰ εἰσιν· ὅσα δὲ εἰσιν ἀβούλλωτα, τετράγωνα· τὸ δὲ μητροπολίτου ἀδιάφορόν ἐστι· ποιεῖ γὰρ, καθὼς βούλεται.

Περὶ βασιλισσῶν.

Γνώρισμα τοῦ πρὸς βασίλισσαν πιττακίου ἀκριβῶς οὐκ οἶδα· δοκεῖ δέ μοι μᾶλλον, ἵνα ᾧσιν ὁμοῦ καὶ τὰ δύο στοιχεῖα, καὶ τὸ Β, καὶ τὸ Δ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὡς, ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς βασιλέα πιττακίου, ὡσπερ οἱ μητροπολίται γράφουσι, καὶ λοιποὶ ἄρχοντες τὸ ἑαυτῶν ὄνομα μόνον ἐπιγράφουσιν ἐν τῷ ἐνὶ μέρει· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ μέρει οὐδέν τι σημειοῦνται στοιχεῖον. Γράφοντες δὲ πρὸς δέσποιναν, ὁμοίως μὲν τὸ ἴδιον τιθέασιν ὄνομα κατὰ τὸ ἐν μέρος τοῦ πιττακίου, κατὰ δὲ τὸ λοιπὸν μέρος ποιῶντες σταυροὺς τρεῖς, ὡς ἔθος, τιθέασιν ἄνω στοιχεῖον τὸ Δ. Λείπεται οὖν γνώρισμα τῷ πρὸς τὴν βασίλισσαν πιττακίῳ τὸ Β στοιχεῖον ἐπιγράφειν· οἶμαι δὲ τοῦτο ἀσφαλέστερον.

Ὅπως γράφουσιν οἱ ἄλλοι πατριάρχαι τῷ

Κωνσταντινουπόλεως.

Παναγιώτατε δέσποτα, ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῆ πατριάρχα, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι θεϊότατε καὶ ποθεινότατε ἀδελφέ, καὶ συλλειτουργέ,

(ΤΟΜ Β'.)

Πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πάντας μητροπολίτας, καὶ τοὺς ἄρχον-
τας τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, οὕτω γράφουσι καὶ αὐτοί, ὡς καὶ
ὁ Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως δὲ ἐπιγράφει τὰ πρὸς ἄλλους πατρι-
άρχας πιττάκια, πρῶτον τοῦ πρὸς ὃν γράφει, καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ
μέρει τὸ οἰκεῖον ὄνομα.

Ὁ δὲ πάπας πρῶτον μὲν ἔγραφεν, ὡς νῦν ὁ Κωνσταντινου-
πόλεως τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ ἐκεῖνος πρὸς τοῦτον, καὶ πρὸς
ἄλλους· νῦν δὲ κακῶς γράφει· οὐδὲ γὰρ ὅλως γράφει αὐτὸν πα-
τριάρχην· πέμπει δὲ μολιθδόβουλλον· οἱ δὲ ἄλλοι πατριάρχαι
μολιθδόβουλλα οὐδ' ὅλως ποιοῦσιν, οὐκ οἶδα πῶς, ἑοίλλας δὲ
μεγάλας μετὰ κηροῦ.

ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΘΡΟΝΩΝ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

Τῶν ὑπὸ τοὺς τέσσαρας πατριαρχικοὺς θρόνους Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας Ῥωσσίας, Κύπρου, Αὐστρίας, καὶ Ἑλλάδος, τελοῦντων.

Α΄.

Ὁ παναγιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, Κ. Ἀριθμὸς ὁ ἀπὸ Ἐφέσου.

Μητροπόλεις, Ἀρχιεπισκοπαὶ, καὶ ἐπισκοπαὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου (1).

α. Ἐντὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους.

Μητροπολίται.

Α. Ο ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Καππαδοκίας, ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς, Κ. Παῖσιος.

Β. ὁ Ἐφέσου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀσίας, Κ. Παῖσιος. ἔχει ἐπισκόπους δύο.

α. τὸν Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων, Κ. Διονύσιον.

β. τὸν Κρήνης καὶ Ἀνέων, Κ. Ἀμβρόσιον.

(1) Ὁ κατάλογος οὗτος ἐκδίδεται κατὰ τὸ Συνταγματικὸν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς εἶχον τάξεως οἱ θρόνοι κατὰ τὸ Σωτήριον ἔτος φωνέ, κατὰ μισοῦντα Ἀπρίλιον. Δημοσιεύονται δὲ, ἰδίως χάριν τῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἀναγνωστῶν, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν διεπόντων τοῦ θρόνου τούτου, ὡς ἐν τῷ μνησθέντι Συνταγματικῷ ἀναγινώσκονται. — Παραλιπόντες δὲ, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων, τὴν δημοσίευσιν καὶ τοῦ κατὰ τὴν δεκάτην ὁγδόην ἑκατονταετηρίδα Τυπικοῦ τῶν θρόνων, οἷον περιέχεται ἐν τῷ Συνταγματικῷ τοῦ Χρυσάνθου, πατριαρχεῦ Ἱεροσολύμων, (ἐκδ. ἐν Τεργεδύστῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀψιέ,) σημειοῦμεν τὰς ἐκάστοτε ἀπαντωμένας μεταξὺ ἐκείνου καὶ τοῦ παρόντος διαφορὰς. Ὡς πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας ἠκολουθήσαμεν τὰ ἐν Πατρὸς πόλει ἐκδοθέντι Συνταγματικῷ τοῦ ἴσου φωνά.

Γ. ὁ Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδεστοῦ, πρόεδρος τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἑξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας, Κ. *Πανάρετος*.

ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς (1).

α. τὸν Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων, Κ. *Γρηγόριον*.

β. τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, Κ. *Νεόφυτον*.

γ. τὸν Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, Κ. *Ζαχαρίαν*.

Δ. ὁ Κυζίκου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου, Κ. *Ἰωακείμ*.

Ε. ὁ Νικομηδείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βιθυνίας, Κ. *Διονύσιος*.

ς. ὁ Νικαίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βιθυνίας, Κ. *Ἰωσήφ*.

Ζ. ὁ Χαλκηδόνος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βιθυνίας, Κ. *Γεράσιμος*.

Η. ὁ Δέρκων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Βοσπόρου Θρακικοῦ καὶ Κυανέων, Κ. *Γεράσιμος*.

Θ. ὁ Θεσσαλονίκης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Θετταλίας, Κ. *Καλλίνικος*. (2)

ἔχει ἐπισκόπους ὀκτώ

α. τὸν Κίτρους, Κ. *Θεόκλητον*.

β. τὸν Καμπανίας, Κ. *Ἰερόθεον*.

γ. τὸν Πλαταμῶνος, Κ. *Ἰερεμίαν*.

δ. τὸν Σερβίων καὶ Κοζάνης, Κ. *Εὐγένιον*.

ε. τὸν Πολυανῆς καὶ Βαρδιοριτῶν, Κ. *Μελέτιον*.

ς. τὸν Πέτρας, Κ. *Ἀγαθάγγελον*.

ζ. τὸν Ἀρδαμερίου, Κ. *Ἰγνάτιον*.

η. τὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, Κ. *Ἰωαννίκιον*.

Ι. ὁ Τορνόβου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βουλγαρίας, Κ. *Νεόφυτος*.

ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς.

α. τὸν Τζερβενοῦ, Κ. *Συνέσιον*.

(1) Ἡ ἄλλοτε ΠΒ' μητρόπολις Τυρολλῶνης καὶ Σερεντζίων συνεχωνεύθη μετὰ τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας ἀπὸ τοῦ ἔτους αὐμῆ. — (2) Ὁ Θεσσαλονίκης λέγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ Παναγιώτατος, ἔξω ὁμῶς ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μητροπολίται, Πανιερώτατος, Χρυσάνθου Συντ. σελ. 95'.

β. τὸν Δοφτζοῦ, Κ. *Ίλαρίωνα*.

γ. τὸν Βράτζας(1), Κ. *Δωρόθεον*.

ΙΑ. ὁ Ἀδριανουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Αἰμιμόντου(2), Κ. *Κύριλλος*.

ΙΒ. ὁ Ἀμασειάς, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Εὐξείνου Πόντου, Κ. *Κύριλλος*.

ΙΓ. ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς (3), ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἠπείρου καὶ Κερκύρας, Κ. *Παρθένιος*.

ἔχει ἐπίσκοπον τὸν Παρραμυθίας, Κ. *Ἀγάπιον*.

Τὸ Γηρομήρι κατὰ τὸ ἀωλέ. ἔτος ἐγένετο πατριαρχικὴ ἑξαρχία.

ΙΔ. ὁ Προύσης (4), ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Βιθυνίας, Κ. *Κωνστάντιος*.

ΙΕ. ὁ Πελαγονίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος ἄνω Μακεδονίας, Κ. *Βενέδικτος*.

Οὗτος προεβιβάσθη μετὰ τὸν Προύσης, ἐπὶ τοῦ ἀπὸ Σεβρῶν πατριαρχεύσαντος (5).

Ις. ὁ Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Πόντου Πολεμονιακοῦ Κ. *Λεόντιος*.

ἔχει ἐπίσκοπον τὸν Νικοπόλεως, Κ. *Χριστόφορον*.

ΙΖ. ὁ Διδυμοτείχου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ρόδοπης(6), ἤδη πρόεδρος, Κ. *Μελέτιος*.

ΙΗ. ὁ Ἰκονίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λυκαονίας, Κ. *Νεόφυτος*.

ΙΘ. ὁ Βερρόιας καὶ Ναούσης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θιαπτίας, Κ. *Θεόκλητος*.

Κ. ὁ Πόσνας καὶ Σεραγίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Δαλματίας (7), Κ. *Προκόπιος*.

(1) τὸν Πρεσλάβας, ἀντὶ Βράτζας. Χρυσάνθου Συντ. αὐτόθι. — (2) ἔχει ἓνα ἐπίσκοπον, τὸν Ἀγαθοπόλεως. Χρῦσ. — (3) προεβιβάσθη ἰσχύτως ἀπὸ ΙΕ' εἰς ΙΓ' θρόνον. — (4) Μουντανίων καὶ Τριγίας. Χρυσ. αὐτόθι. Μετὰ τὸν Προύσης, παρὰ Χρυσάνθου, ἔπεται ὁ Νεοκαισαρείας. — (5) ὁ Πελαγονίας καὶ Περλιάπου, παρὰ Χρυσ. ὑπὸ τὸν Ἀχριδῶν. — (6) ὁ Διδυμοτείχου κατέχει τὴν τριακοστὴν τρίτην θέσιν, ἧτοι μετὰ τὸν Ἰωαννίνων, παρὰ Χρυσάνθου. — (7) παρὰ Χρυσ. ὑπὸ τὸν Ἰπικίου.

ΚΑ. ὁ Πισιδίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Σίδης, Μυρέων, καὶ Ἄτταλίας (1), Κ. *Μελέτιος*.

ΚΒ. ὁ Κρήτης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Εὐρώπης, Κ. *Διονύσιος*.

ἔχει ἐπισκόπους ἕξ·

α. τὸν Ἀρκαδίας.

β. τὸν Αὐλοποτάμου καὶ Ρεθύμνης, Κ. *Καλλίνικον*.

γ. τὸν Κυδωνίας καὶ Κισσάμου, Κ. *Κάλλιστον*.

δ. τὸν Πέτρας.

ε. τὸν Χερρόννησου.

ς. τὸν Ἰεράς καὶ Σιτείας, Κ. *Καλλίνικον*.

Ἡ ἐπισκοπὴ Λάμπης ἠνώθη μετὰ τῆς ἐπαρχίας Κρήτης (2).

ΚΓ. ὁ Τραπεζοῦντος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λαζικῆς, Κ. *Κωνσταντίος*.

ΚΔ. ὁ Λαρίσσης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος δευτέρας Θετταλίας, Κ. *Στέφανος*.

ἔχει ἐπισκόπους τέσσαρας (3).

α. τὸν Σταγῶν, Κ. *Θεόφιλον*.

β. τὸν Γαρδικίου, Κ. *Ἀμβρόσιον*.

γ. τὸν Θαυμακοῦ, Κ. *Νικηφόρον*.

δ. τὸν Τρίκκης Κ. *Σωφρόνιον*.

ΚΕ. ὁ Ἄρτης (4), ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Αἰτωλίας, Κ. *Σωφρόνιος*.

Κς. ὁ Φιλιππευπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θράκης Δραγοβιτίας, Κ. *Χρύσανθος*.

(1) Μετὰ τὸν Πισιδίας τάττεται ὁ Ἀθηνῶν, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἑλλάδος, ἔχων ἐπισκόπους πέντε·

α. τὸν Ταλαντίου καὶ Διφυλίας. — β. τὸν Σκύρου. — γ. τὸν Σάλωνος. — δ. τὸν Μεθονίτης. — καὶ ε. τὸν Κορωνείας. — Χρῆστ. — (2) δώδεκα ἐπίσκοποι τῆς Κρήτης ἀριθμοῦνται παρὰ Χρῆστ. ἔπου, ἐκτὸς τῶν ἐνταῦθα φερομένων, εὑρηνται καὶ ὁ Γερτύνης, ὁ Κνωσοῦ, ὁ Λάμπης· ὁ δὲ Ρεθύμνης, ὁ Σιτείας, καὶ ὁ Κισσάμου, ὡς ἴδιαι ἐπισκοπαί. — (3) Β'. Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος ἔχει καὶ ἐπισκόπους ἐννέα· τὸν Δημητριάδος· τὸν Σταγῶν· τὸν Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων· τὸν Σκιάθου καὶ Σκοπέλου· τὸν Γαρδικίου· τὸν Ραδοβιζίδιου· τὸν Λειδορικίου· τὸν Θαυμακοῦ· καὶ τὸν Ζητσειῦ. Χρῆστ. Συνταγματίων. — Μετὰ τούτους ἔπονται παρὰ Χρῆστ. ὁ Μελδαβίας· ὁ Οὐγγροβλαχίας, καὶ ὁ Τρανσυλβανίας. — (4) ὁ Ναυτάκτου καὶ Ἄρτης. Χρῆστ.

ΚΖ. ὁ Ῥόδου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πασῶν Κυκλάδων Νήσων, Κ. Ἰάκωβος.

ἔχει ἐπίσκοπον τὸν Λέρου, Κ. Διονύσιος.

ΚΗ. ὁ Σερρών, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Μακεδονίας, Κ. Ἰάκωβος.

ΚΘ. ὁ Δράμας (1), ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μακεδονίας, Κ. Μελέτιος.

ἔχει ἐπίσκοπον τὸν Ἐλευθερουπόλεως, Κ. Καλλίνικος.

Λ. ὁ Σμύρνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ἀσίας, Κ. Παΐσιος.

ἔχει ἐπίσκοπον τὸν Μοσχονησίων, Κ. Μελέτιος.

ΛΑ. ὁ Μιτυλήνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λέσβου (2), Κ. Γρηγόριος.

ΛΒ. ὁ Ἄγκύρας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Γαλατίας, Κ. Μελέτιος.

ΛΓ. ὁ Φιλαδελφείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λυδίας, Κ. Ἰωαννίκιος.

Οὗτος ἐλέγετο τὸ πάλαι καὶ πρόεδρος τῆς Βενετίας.

ΛΔ. ὁ Βάρνης καὶ Καθάρνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης Θαλάσσης, Κ. Πορφύριος (3).

ΛΕ. ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Κυκλάδων Νήσων, Κ. Γρηγόριος (4).

Αὕτη ἡ ἐπίσκοπὴ ἐγένετο μητρόπολις κατὰ τὸ αὐτῷ ἔτος, κατὰ μῆνα Μάϊου.

Λς. ὁ Μελενίκου, ὑπέρτιμος (5), Κ. Διονύσιος.

ΛΖ. ὁ Πρεσπῶν καὶ Λυχνιδῶν, ὑπέρτιμος, Κ. Διονύσιος.

ΛΗ. ὁ Αἴνου, καὶ ὑπέρτιμος Κ. Σωφρόνιος.

ΛΘ. ὁ Χαλδείας καὶ Χερσιάνων, καὶ ὑπέρτ., Κ. Θεόφιλος (6).

(1) ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας. Χρῆσ. — (2) ἐνταῦθα τάσσεται παρὰ Χρῆσ. ὁ Ἰωαννίνων· ἔχει καὶ ἐπισκόπους τέσσαρας· τὸν Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου· τὸν Βελλᾶς· τὸν Βοθροντοῦ καὶ Γλυκίως· τὸν Χειμάρως καὶ Δελθίνου. — ἔπεται δὲ ὁ Διδυμοτείχου ἀντὶ τοῦ Ἀγκύρας. — (3) ὁ Βάρνης μετὰ τὸν Ἀγχιάλου. Χρῆσ. — (4) ὡς Ἐ. Ἀρχιεπισκοπῆ. Χρῆσ. (5) ἐνταῦθα ἔπονται, παρὰ Χρῆσ. ὁ Νέων Πατρῶν, ὑπέρτιμος. — ὁ Θησῶν, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βοιωτίας. — ὁ Αἴνου. — ὁ Μηθύμνης. — ὁ Παροναξίας. — ὁ Μεσημβρίας. κτλ. ὁ δὲ Πρεσπῶν κῆται ὑπὸ τὸν Ἀγχιδῶν. — (6) ὁ Χαλδείας καὶ Χερσιάνων σημειοῦται ὡς ἡ ἀρχιεπισκοπὴ παρὰ Χρῆσ. Ὡς σελ. 519 σημ. (3).

Μ. ὁ Μηθύμνης, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Λέσβου, Κ. Ἄγα-
θάγγελος.

ΜΑ. ὁ Μεσημβρίας, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης Θα-
λάσσης, Κ. Νικηφόρος.

ΜΒ. ὁ Βιδύνης, υπέρτιμος, καὶ ἑξαρχος παντὸς Πηραδουνά-
βεως, Κ. Παῖσιος.

ΜΓ. ὁ Δρύστρας καὶ Προϊλάβου, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παν-
τὸς Πηραδουνάβεως (1), Κ. Διογύσιος.

ΜΔ. ὁ Σισανίου καὶ Σιατίσης, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μακεδο-
νίας, Κ. Μελέτιος.

ΜΕ. ὁ Σοφίας, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Βουλγαρίας, Κ. Γεδεών-

Μς. ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης
Θαλάσσης, Κ. Γρηγόριος.

ΜΖ. ὁ Ἀγγιάλου, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Μαύρης Θα-
λάσσης, Κ. Σωφρόνιος.

ΜΗ. ὁ Μαρωνείας, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ροδόπης, Κ. Κύ-
ριλλος.

ΜΘ. ὁ Σηλυβρίας, καὶ υπέρτιμος, Κ. Μελέτιος.

Ν. ὁ Σωζουαγαθουπόλεως(2), υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάση
Μαύρης Θαλάσσης, Κ. Δωρόθεος.

ΝΑ. ὁ Ξάνθης καὶ Περιθωρίου, καὶ υπέρτιμος, Κ. Μελέτιος.

ΝΒ. ὁ Γάνου καὶ Χώρας, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θράκης
παραλίας, Κ. Χρύσανθος (3).

ΝΓ. ὁ Χίου, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἰωνίας, Κ. Σω-
φρόνιος.

ΝΔ. ὁ Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος
παντὸς Αἰγαίου Πελάγους, Κ. Ἰωακείμ.

ΝΕ. ὁ Ἰμβρου, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Αἰγαίου Πελάγους(4),
Κ. Ἰωαννίκιος.

(1) Μετὰ τὸν Δρύστρας, ἰπονται ὁ Εὐρίπου. — ὁ Σοφίας. — ὁ Βιζύης. —
Μηδείας. — ὁ Ἀγγιάλου. — ὁ Βάρνης. — ὁ Προϊλάβου καὶ Τομαρσέβου, ἀποτελῶν
ἰδίαν μητρόπολιν, ἐκτὸς τῆς Δρύστρας. — ὁ Μαρωνείας κτλ. Χρῦσ. — (2) ὁ
Σωζουπόλεως. Χρῦτ. — (3) ἔπεται ἰνταῦθα, ὁ Γοτθίας καὶ Καφᾶ, υπέρτιμος. Χρῦσ.
— (4) Μετὰ τὸν Ἰμβρου, ἔπεται ὁ Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, υπέρτιμος. Χρῦσ. εἴτα
οἱ ἑξῆς μητροπολίται τῆς Πελοποννήσου.

Ὁ Κορίνθου, υπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Πελοποννήσου. ἔναι καὶ ἐπισκόπος.

Νς. ὁ Δημητριάδος καὶ Ζαγοράς, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Πελασγῶν. Κ. Γαβριήλ.

Οὔτος ἦν ἐπίσκοπος τὸ πάλαι τοῦ Λαρίσης (1).

ΝΖ. ὁ Ἐλασσῶνος, καὶ ὑπέρτιμος (2), Κ. Ἰγνάτιος.

ΝΗ. ὁ Προικοννήσου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Προποντίδος, Κ. Σωφρόνιος.

Οὔτος ἦν ἀρχιεπίσκοπος τὸ πάλαι (3).

ΝΘ. ὁ Κασανδρείας, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κόλπου Θερμαϊκοῦ, Κ. Ἰγνάτιος.

Ξ. ὁ Γκόρας καὶ Δυρράρχίου, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Ἰωαννίκιος.

ΞΑ. ὁ Πρεσλάβας, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βουλγαρικῆς Μυσίας, Κ. Βετιαμίν.

Οὔτος ἦν ἐπίσκοπος τὸ πάλαι τοῦ Τορνόβου.

ΞΒ. ὁ Πωγωνιανῆς, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Παράρετος.

Οὔτος ἦν ἐπίσκοπος τοῦ Ἰωαννίνων.

ΞΓ. ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Παρτελεήμων.

Καὶ οὔτος ἦν ἐπίσκοπος τοῦ Ἰωαννίνων· ἐγένετο δὲ μητροπολίτης κατὰ τὸ αὐθ' ἔτος.

δύς, τὸν Δαμαλά, καὶ τὸν Πολυφέγγους· εἶναι δὲ καὶ πρωτόθρονος τῶν λοιπῶν μητροπολιτῶν τῆς Πελοποννήσου. — ὁ Μονιμβασίας, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Πελοποννήσου· ἔχει καὶ ἐπισκόπους, τὸν Κυθρίας, τὸν Ἴλου, τὸν Μαΐνης, καὶ τὸν Ρίοντος. Οὔτος ἐτιμήθη ἀρχιεπίσκοπος· λέγεται καὶ Παναγιώτατος ἐν μόνῃ τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπαρχία· ἔξω ὁμοῦ ἀπ' αὐτὴν λέγεται, ὡς καὶ εἰ λοιποὶ ἀρχιερεῖς, Πανιερώτατος· ἔχει καὶ τὸν τόπον τοῦ Ἱεροσολύμων. — ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀχαΐας· ἔχει ἐπισκόπους τέσσαρας, τὸν Ἰλλένου, τὸν Τζερνίκης, τὸν Κορώνης, καὶ τὸν Μοθώνης. — ὁ Λακεδαιμονίας, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Πελοποννήσου· ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς, τὸν Ἀμυκλῶν, τὸν Καριουπόλεως, καὶ τὸν Βρεστένης. — ὁ Χριστιανουπόλεως, ὑπέρτιμος. — ὁ Ναυπλίου, ὑπέρτιμος.

(1) Ὅρα σελ. 516 σημ. 2) — (2) ὡς δ' ἀρχιεπισκοπή. Χρῦσ. — (3) ὡς πρώτη τῶν ἀρχιεπισκοπῶν, παρὰ Χρῦσ. Ἔπεται δὲ ὁ Αἰτίτζης· οἵτινες γράφονται ἱερώτατοι ἀρχιεπίσκοποι παρὰ τοῦ πατριάρχου, ὡς καὶ εἰ μητροπολίται· εἰ δὲ λοιποὶ πάντες, θεοφιλέστατοι. Εἶτα ἔπονται ὁ Σαντορήνης. — ὁ Ἐλασσῶνος. — ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας. — ὁ Κῶου. — ὁ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου. — ὁ Χαλδίας καὶ Χερσιάνων. — ὁ Τζίας καὶ Θερμίων. — ὁ Κασανδρείας. — ὁ Μήλου καὶ Κιμώλου. — ὁ Σίφνου. — ὁ Ἄνδρου. — ὁ Αἰγίνης. — ὁ Πωγωνιανῆς. — ὁ Καρπάθου καὶ Κάσου. — ὁ Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας. — ὁ Φερσάλων. — ὁ Ρίοντος καὶ Πραγοῦ. — ὁ Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

ΕΔ. ὁ Κώου, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κυκλάδων Νήσων, Κ. Κύριλλος.

Οἱ ἀπὸ Ἰπσικίου προστεθειμένοι μητροπολίται (1).

ΞΕ. ὁ Νύσσης, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος κάτω Μυσίας, Κ. Ἰωαννίκιος.

Ξς. ὁ Σκοπείων, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος κάτω Μυσίας, Κ. Ἰωακείμ.

ΞΖ. ὁ Ἐρσεκίου, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μυσίας, Κ. Λογγῖνος.

ΞΗ. ὁ Κεσπεντηλίου καὶ Στηπίων, καὶ υπέρτιμος, Κ. Ἀρτέμιος.

ΞΘ. ὁ Σαμακοξίου, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βουλγαρίας, Κ. Ματθαῖος.

Ο. ὁ Σβορνικίου, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Δαλματίας, Κ. Ἀγαθάγγελος.

ΟΑ. ὁ Ῥασκοπρεσρένης, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μυσίας, Κ. Μελέτιος.

ΟΒ. ὁ Νυσσάβας, καὶ υπέρτιμος, Κ. Ἀνθιμος(2).

Οἱ ἀπὸ Ἀχρίδος προστεθειμένοι μητροπολίται(3).

ΟΓ. ὁ Καστορίας, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Παλαιᾶς Βουλγαρίας, Κ. Νικηφόρος.

ΟΔ. ὁ Βοδενῶν, καὶ υπέρτιμος, Κ. Ἀνθιμος.

ΟΕ. ὁ Κορυτζᾶς, καὶ υπέρτιμος Κ. Νεόφυτος.

Ος. ὁ Φαναριοφερσάλων, υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Φθίας, Κ. Νεόφυτος.

(1) Ἡ ποτὲ αὐτοκέφαλος αὕτη ἀρχιεπισκοπὴ ἐξέλιπε κατὰ τὸ ἔτος 1767, ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Σαμουὴλ. — (2) Παρὰ Χρυσ. τάττονται ἐνταῦθα καὶ ὁ Σταριβλάχης ἢ Ῥάσκακ· ὁ Βόσνας Σπραγίου· ὁ Βελιγραδίου· ὁ Τεμισβαρίου· ὁ Βαλιόβου· ὁ Σεμπεσίου· καὶ ὁ ἐπίσκοπος Τζετίνας, (νῦν Μαυροβουνίου.) Πρὸς δὲ καὶ αἱ πλεῖσται τῶν ἐν τῇ Αὐστριακῇ μοναρχίᾳ νῦν ὑπὸ τὸν Καρλοβίτζης τελευσῶν ἐπαρχιῶν. Ὅρα κατωτέρω σελ. 529. — (3) Καὶ αὕτη ἡ αὐτοκέφαλος ἀρχιεπισκοπὴ ἐξέλιπε ἐπὶ Σαμουὴλ ἐν ἔτει 1767. — Ὅρα καὶ ὁπισθεν σελ. 219. Ἐπ' αὐτὴν ἐτέλει καὶ ὁ Πελαγονίας (Μπιτώλια)· ὡς ἐπίσκοποι δὲ, ὁ Σισανίου, ὁ Μονλεωνῶν καὶ Μολεσχῶν, ὁ Δευρῶν, ὁ Γκόρας καὶ Μόκρας. Χρῆστ.

ΟΖ. ὁ Στρωμνίτζης καὶ Τιβερίουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Βουλγαρικῆς Μακεδονίας, Κ. Νεόφυτος.

ΟΗ. ὁ Βελεγράδων, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Ἄνθιμος.

ΟΘ. ὁ Γρσβενῶν, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Ἀγάπιος.

Π. ὁ Μογλενῶν, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Νεόφυτος.

ΠΑ. ὁ Δευρῶν, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Μελέτιος.

ΠΒ. ὁ Βελισσοῦ, καὶ ὑπέρτιμος, Κ. Αὐξέντιος.

Οὗτος ἦν ἀρχιεπίσκοπος τὸ πάλαι, ἐγένετο δὲ ἤδη μητροπολίτης κατὰ τὸ αἰωμβ'. ἔτος, Λύγούστου ιά. δι' ἐκκλησιαστικοῦ τόμου, ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ Κυρ Γερμανοῦ.

Ἀρχιεπίσκοποι.

Α. Ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λιτίτζης.

Β. Ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Καρπάθου καὶ Κάσσου.

β'. Ἐν ταῖς ὑπὸ τῷ Ὄθωμανικῷ κράτει ἡγεμονίαις.

α. Βλαχίας.

Ὁ Οὐγγροβλαχίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Πλαγηνῶν, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Κισαρείας Καππαδοκίας, Κ. Νήφων.

Ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς:

α. τὸν Ρυμνίκου.

β. τὸν Ποζαίου.

γ. τὸν Ἀρτζεσίου.

β'. Μολδαβίας.

Ὁ Μολδαβίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Πλαγηνῶν, Κ. Βε-
ριαμίν.

Ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς:

α. τὸν Ρωμανοῦ.

β. τὸν Ραδαντζίου.

γ. τὸν Χουσίου.

γ'. Σερβίας.

Ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης πάσης Σερβίας, Κ. Πέτρος.

ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς·

α. τὸν Οὐζίτζης, Κ. *Νικηφόρον Μαξιμοβιτζ*.

β. τὸν Τιμοσίου, Κ. *Δοσίθεον Νοβάκοβιτζ*.

γ. τὸν Σαβασίου, Κ. *Μελέτιον Μάρκοβιτζ*.

γ'. Ἐκτὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

α. Ἐν τῷ Ἠνωμένῳ Κράτει τῶν Ἰονίων Νήσων.

Μητροπολίται.

Α. ὁ Κερκύρας, Κ. Ἐθανάσιος.

Β. ὁ Κεφαλληνίας, Κ. Δ'πυρίδων.

Γ. ὁ Ζακύνθου, Κ. Νικόλαος (1).

Ἀρχιεπίσκοποι.

Δ. ὁ Λευκάδος, Κ. Γρηγόριος.

Ε. ὁ Κεθήρων, Κ. Προκόπιος.

Ἐπίσκοποι.

ς. ὁ Ἰθάκης, Κ. Γαβριήλ.

Ζ. ὁ Παξῶν, Κ. Χρύσανθος.

θ'. Ἐν Βενετία.

Ὁ προϊστάμενος τῆς ἐν Βενετία Ἐκκλησίας, Κ. Βενέδικτος.

Β'.

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἀγιώτατος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, Πενταπόλεως, Λιβύης, καὶ Αἰθιοπίας, Κ. Ἱερόθεος.

Μητροπόλεις τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας.

Μητροπολίται.

Α. Ὁ Λιβύης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ἀφρικῆς.

Β. Ὁ Μέμφιδος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἀρκαδίας.

Γ. Ὁ Πηλουσίου Ὄρους, ὑπέρτ. καὶ ἑξαρχος Αὐγουσταμίκης.

Δ. Ὁ Μετήλιδος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Αἰγύπτου.

(1) Ὁ Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, ὡς μία ἀρχιεπισκοπή· Χρῶσ.

Γ'.

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἀγιώτατος πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ πάσης Ἀνατολῆς, Κ. Ἱερόθεος.

Μητροπόλεις τοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείας.

Μητροπολίται.

Α. Ὁ Βερόοις τῆς Συρίας, ὁ τὰ νῦν Χαλεπίου λεγόμενος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πρώτης Συρίας.

Β. Ὁ Ἐπιφανείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος δευτέρας Συρίας. Ἦν αὕτη ἐπίσκοπὴ Ἀπάμεια, ἧς νῦν οὔτε ἶχνος ὑπάρχει.

Γ. Ὁ Λαοδικείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θεοδωριάδος.

Δ. Ὁ Σελευκείας, ἢ Μελοῦλης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Συρίας.

Ε. Ὁ Ἀμίδης, ἢ Ἐδέσσης, ὑπέρτ. καὶ ἑξαρχος Μεσοποταμίας.

Ζ. Ὁ Τύρου καὶ Σιδῶνος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Φοινίκης Παραλίας.

Η. Ὁ Τριπόλεως, ὑπέρτ. καὶ ἑξαρχος Φοινίκης Λιβανίας (1).

Θ. Ὁ Βηρυτοῦ, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Φοινίκης παραλίας.

Ι. Ὁ Ἀδάνης, τὸ λεγόμενον Πιιάσι, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πρώτης καὶ δευτέρας Κιλικίας.

ΙΑ. Ὁ Ἡλιουπόλεως ἐξέλιπε(2).

ΙΒ. Ὁ Παλμύρας, καὶ αὕτη οὐ σώζεται(3).

ΙΓ. Ὁ Ἀρκαδίας.

ΙΔ. Ὁ Θεοδοσιουπόλεως (τὸ Ἐρζουρούμι), ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μεγάλης Ἀρμενίας.

ΙΕ. Ὁ Ἀρίσκας, ὑπέρτιμος.

(1) Μετὰ τοῦτον ξηπονται παρὰ Χρυσ. — ὁ Βόστρας, (ὁ Χαβρανίου νῦν λεγόμενος), ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Πετραίας Ἀραβίας. — ὁ Ἐμέσσης, (Χαμούση) ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Φοινίκης Λιβανισίας.

(2) ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Φοινίκης Λιβανισίας (νῦν λέγεται ἡ Ἡλιούπολις Μπαλμπίκ) Χρυσ. — (3) Ἡ αὕτη καὶ Ἀδριανούπολις μετωνομάσθη, ἀνακτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ὅθεν καὶ εἰς τινὰ Τακτικά, ἀντὶ Παλμύρας Ἀδριανουπόλεως λέγεται. — εἶτα ἔπεται ὁ Σαϊδαναγίας, ὑπέρτιμος. Χρυσ.

Δ'.

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἀγιώτατος πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, ἀγίας Σιών, Συρίας, Ἀραβίας, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κ. Κύριλλος.

Μητροπόλεις καὶ Ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ θρόνου
τῶν Ἱεροσολύμων.

Μητροπολίται.

Α. Ὁ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος πρώτης Παλαιστίνης.

Β. Ὁ Σκυθουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος δευτέρας Παλαιστίνης.

Γ. Ὁ Πτολεμαῖδος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος Φοινίκης.

Δ. Ὁ Βηθλεὲμ, ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος πάσης Ἰουδαίας.

Ε. Ὁ Ναζαρέτ, ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος πάσης Γαλιλαίας.

ς. Ὁ Ἄρκης ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος Ὄρους Λιβανίου.

Ἀρχιεπίσκοποι.

Α. Ὁ Λύδης, καὶ ὑπέρτιμος.

Β. Ὁ Γάζης, καὶ ὑπέρτιμος.

Γ. Ὁ Ἰάππης.

Δ. Ὁ Πέτρας.

Ε. Ὁ Νεαπόλεως.

ς. Ὁ Σεβαστείας.

Ζ. Ὁ Θαβωρίου Ὄρους.

Η. Ὁ Φιλαδελφείας, ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Πέτρας.

Ε'.

Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Ἀγιωτάτη Διοικοῦσα Σύνοδος τῆς Ῥωσσίας.

Α'. Ἐπαρχίαι πρώτης τάξεως.

Μητροπολίται.

Α'. ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας, **Κ.** Φιλάρετος.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Τσιγιρίνου, **Κ.** Ἀπολλινάριος.

Β'. ὁ Νοβογροδίας, (ὁ αὐτὸς καὶ Πετροπόλεως κτλ. Ὄρα κατωτέρω Δ.) **Κ.** Νικάνωρ.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Σταρτίας Ρούσης, **Κ.** Ἰωαννίκιος.

Γ'. ὁ Μόσχας καὶ Κολόμνας, **Κ.** Φιλάρετος.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Δημητρόβου **Κ.** Φιλόθεος.

Δ'. ὁ Πετροπόλεως, Ἐστωνίας, καὶ Φιννίας.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Ρεβέλης, **Κ.** Χριστόφορος.

Β'. Ἐπαρχίαι δευτέρας τάξεως.

Ἀρχιεπίσκοποι.

Α'. ὁ Καζάνης καὶ Σβιάσκης, **Κ.** Γρηγόριος.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ ὁ ἐπίσκοπος. . .

Β'. ὁ Ἀστραχανίου καὶ Ἐνοταέβης, **Κ.** Εὐγένιος.

Γ'. ὁ Τοβόλσκης καὶ Σιβηρίας, **Κ.** Ἀθανάσιος.

Δ'. ὁ Ἰαροσλαβίου καὶ Ροστόβου, **Κ.** Εὐγένιος.

Ε'. ὁ Πσκόβου καὶ μεγάλων Λουκῶν. . . .

ς'. ὁ Ρεζάνης καὶ Ζχατσκις, **Κ.** Γαβριήλ.

ζ'. ὁ Τβέρης καὶ Κασίνου, **Κ.** Γαβριήλ.

η'. ὁ Χερσῶνος καὶ Ταυρίδος, **Κ.** Ἰννοκέντιος.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Ὀδησσοῦ.

θ'. ὁ Λιτουανίας καὶ Βίλνης, **Κ.** Ἰωσήφ.

Τοποτηρηταὶ αὐτοῦ, α. ὁ ἐπίσκοπος Βρέστης, **Κ.** Ἰγνάτιος.

β'. ὁ ἐπίσκοπος Κόβνης, **Κ.** Φιλάρετος.

Ι'. ὁ Βηρσοβίας καὶ Νέας Γεωργίας, Κ. Ἀρσένιος.

ΙΑ'. ὁ Ρίγας καὶ Μιτάβης, Κ. Πλάτων.

ΙΒ'. ὁ Μοχιλέβου καὶ Μιστισλαβίου, Κ. Ἀνατόλιος.

ΙΓ'. ὁ Τσερνιγόβου καὶ Νίζνης, Κ. Παῦλος.

ΙΔ'. ὁ Μίνσκης καὶ Βοβρουΐσκης, Κ. Μεχαήλ.

ΙΕ'. ὁ Ποδολίας καὶ Βρασλαβίου, Κ. Εὐσέβιος.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Βινίτσης, Κ. Μακάριος.

Ις'. ὁ Κισνοβίου καὶ Χοτίνου, Κ. Εἰρήναρχος.

ΙΖ'. ὁ Ὀλονέτσης καὶ Πετροζαβόδης, Κ. Ἀρκαδίου.

ΙΗ'. ὁ Τανάϊδος καὶ Νέας Κιρκασίας, Κ. Ἰωάννης.

ΙΘ'. ὁ Ἰρκούτκης καὶ Ἰακούτκης, Κ. Νεῖλος.

Γ'. Ἐπαρχίαι τρίτης τάξεως.

Ἐπίσκοποι.

Α'. ὁ Αἰκατερινοσλαβίας καὶ Ταγανρόγου (Ταϊγανίου), Κ. Ἰγνοκέντιος.

Β'. ὁ Καλούγης καὶ Βορόβης, . . .

Γ'. ὁ Σμολένσκης καὶ Δορογοβουζίου, Κ. Τιμόθεος.

Δ'. ὁ Νιζεγορόδου καὶ Ἀρζαμάσου, Κ. Ἰερεμίας.

Ε'. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κούρσκης καὶ Βελγορόδου, Κ. Ἡλιόδωρος.

ς'. ὁ Βλαδημίρου καὶ Σουζδαλίου, Κ. Ἰουστίνος.

Ζ'. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πολότσκης καὶ Βιτέπσκης, Κ. Βασίλειος.

Η'. ὁ Βολόγδης καὶ Οὐστιούγου, Κ. Εὐλάμπιος.

Θ'. ὁ Τούλης καὶ Βιελέβου, Κ. Δημήτριος.

Ι'. ὁ Βιάτκης καὶ Σλοβόδσκης, Κ. Ἐλπιδιφόρος.

ΙΑ'. ὁ Ἀρχαγγέλου καὶ Χολμογόρης, Κ. Ἀρτῶνιος.

ΙΒ'. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βορονέζου καὶ Ζαδόνσκης, Κ. Παρθένιος.

Τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Ὀστρογόδσκης, Κ. Θεοφάνης.

ΙΓ'. ὁ Κοσρόμης καὶ Γαλικίου, Κ. Λεωνίδας.

ΙΔ'. ὁ Ταμπόβου καὶ Σάτσκης, Κ. Νικόλαος.

ΙΕ'. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὀρέλεν καὶ Σέβσκης, Κ. Σμάραγδος.

Ις'. ὁ Πουλτάβας καὶ Περσλαβίου, Κ. *Ναθαναήλ*.

ΙΖ'. ὁ Βολυνίας καὶ Ζητομίρου, . . .

Τοποτηρητὴς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Ὀστρόγου, Κ. *Ίερόθεος*.

ΙΗ'. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πέρμης καὶ Βερχοτουρίου, Κ. *Νεόφυτος*.

Τοποτηρητὴς ὁ ἐπίσκοπος Αἰκατερινουπόλεως, Κ. *Ίωάνης*.

ΙΘ'. ὁ Τόμσκης καὶ Αἰνισέης, Κ. *Παρθένιος*.

Κ'. ὁ Πένζης καὶ Σαράνσκης, Κ. *Βαρλαάμ*.

ΚΑ'. ὁ Σαρατόβου καὶ Τσαριτσίνου, Κ. *Ἀθανάσιος*.

ΚΒ'. ὁ Χαρκόβου καὶ Ἀχτήρσκι, Κ. *Φιλάρετος*.

ΚΓ'. ὁ Ὀρεμβούργου καὶ Οὔφης, Κ. *Ίωσήφ*.

ΚΔ'. ὁ Σιμβίρσκης καὶ Σιζράνης, Κ. *Θεοδόσιος*.

ΚΕ'. ὁ Καυκάσου καὶ Τσερνομορίου, Κ. *Ίωαννίκιος*.

Κς'. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καμτσάτκης, Κουριλίων, καὶ Ἄλευ-
τίων Νήσων, Κ. *Ίγροκέντιος*.

ΚΖ'. ὁ Σαμάρας καὶ Σταυροπόλεως, Κ. *Εὐσέβιος*.

Ἐξαρχία Γεωργίας (1).

Ὁ Ἐξάρχος Γεωργίας, ἀρχιεπίσκοπος Καρταλίας καὶ Κα-
χετίνης, Κ. *Ίσιδώρος*.

Τοποτηρητὴς αὐτοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Γορίου, Κ. *Νικηφόρος*,

ΛΓ'. ὁ Μητροπολίτης Ἰμερατίας, Κ. *Δαβίδ*.

ΛΔ'. ὁ ἐπίσκοπος Μιγγρηλίας, Κ. *Ἀντώνιος*.

ΛΕ'. ὁ ἐπίσκοπος Γουρίας, Κ. *Εὐδύμιος*.

(1. Κ. ἡ Γεωργία, τῇ ἄλλοτε λεγομένη Ἰθέρια, πρὸ τῆς μετα τῆς Ῥωσικῆς
Αὐτοκρατορίας ἐνώπιος, υπῆρχον δύο αὐτοκέφαλοι ἀρχιεπίσκοποι, καινῶς Κα-
θολικοὶ καλούμενοι, ὧν ὁ μὲν ἐλίγετο Μακαριώτατος Καθολικὸς Ἰμερατίου, Ὠτι-
σίου, Γουρίας, καὶ πάσης κάτω Ἰθέριας, ἢ καὶ ἀπλῶς, Καθολικὸς πάσης Ἰθέρ-
ρίας· ὁ δὲ, Μακαριώτατος Καθολικὸς Καρταλίου, Καχετίου, Ἀλβανίας, καὶ πάσης
ἄνω Ἰθέριας. Ὑπὸ τὸν πρῶτον ἐτέλουν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰμερατίας, ὁ μητροπολί-
της Γενατέλος, ἀρχιεπίσκοποι δύο, καὶ ὁ ἐπίσκοπος Κουτατέλος· ἐν δὲ ταῖς
ἐπαρχίαις Ὠτισίου καὶ Γουρίας, ὁ ἐπίσκοπος Τζατισέλος, ὁ ἐπίσκοπος Πετιέλος,
καὶ ὁ ἐπίσκοπος Σκουντέλος. Ὑπὸ δὲ του ἄνω Ἰθέριας ἐτέλουν, ἐν μὲν τῇ
ἐπαρχίᾳ τῆς Καρταλίας, ὁ μητροπολίτης Τιπλέλος· ὁ ἐπίσκοπος Μαγγέλος ὁ Πω-
νέλος· ὁ Τουμανέλος· ὁ Τζιλκνέλος· ὁ Σαμττανέλος· ὁ Προέλος ὁ Οὔρπουνέλος· ὁ
Νικοζέλος· ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Καχετίας, ὁ μητροπολίτης Ἀλιθερδέλος, (ἐνθα
καὶ τὸ ταφίον τῶν ἡγεμόνων τοῦ Καχετίου) ὁ μητροπολίτης Πογουθέλος· ὁ
ἐπίσκοπος Νινοτζμιντέλος· ὁ Σαμπέλος· καὶ ὁ Χαρτζασινέλος. Χρῆς, σελ. πη.

ς'.

Αυτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

Ὁ μακαριώτατος, καὶ ἀγιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Νέας
Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, Κ. Μακάριος.

ἔχει ἐπισκόπους τρεῖς:

α. τὸν Πάφου, Κ. Χαρίτωνα.

β. τὸν Κιτίου, Κ. Μελέτιον.

γ. τὸν Κυρηνίας, Κ. Μελέτιον.

Ζ'.

Αυτοκέφαλος Ἐκκλησία ἐν τῇ Αὐστριακῇ Μοναρχίᾳ.

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἅγιος Ἀρχιεπίσκοπος Καρλοβί-
τζης (νῦν Πατριάρχης), Κ. Ἰωσήφ Ραϊάτζιτς.

Ἐπισκοπαί (1).

Α'. ὁ Ἀράδου, Μεγάλου Βαραδίνου, Ἰενοπόλεως, καὶ Χαλμα-
τσίου, Κ. Γεράσιμος.

Β'. ὁ Μπάτσας, Νεοφύτου (Νοβοσάδου), καὶ Ζεγεδίνου.

Γ'. ὁ Ἁγίου Ἀνδρέου, Πέστης, Στολνο — Βελιγραδίου, Μο-
χατσίου, καὶ Σιγέδης, Κ. Πλάτων.

Δ'. ὁ Βουκοβίνης, Κ. Εὐγένιος.

Ε'. ὁ Βεστάτσας, Λουγόσας, Καρὰν Σεμπέσας, Ὀρσάδας, καὶ
Μεχαδίου, Κ. Στέφανος.

(1) Αἱ ἐπισκοπαὶ αὗται, ἐξαιρουμένων τῆς Βουκοβίνης, τῆς Τρανσυλβανίας,
καὶ τῆς Δαλματίας καὶ Καττάρου, ὑπέκειντο ἄλλοτε τῷ τότε αυτοκεφάλῳ ἀρχιε-
πισκόπῳ Πεκίου· ὁ δὲ Τρανσυλβανίας, τότε μητροπολίτης, ὁ καὶ Ἑρδελίας λεγό-
μενος, ὑπέκειτο τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ, ἔχων τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὸν μη-
τροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, λόγῳ πατριαρχικοῦ καὶ ἐξάρχικοῦ δικαίου. Ζήτες
Ἑρσ. Συνταγμ. σελ. 47' καὶ πθ'.

Ζ'. ὁ Δαλματίας καὶ Καττάρου, Κ. *Ἱερόθεος*

Η'. ὁ Καρολοσταδίου, Κοστανζης, Κορμπάβης, Τεργέστης, Ρέκης, καὶ Σένης, Κ. *Εὐγένιος*.

Θ'. ὁ Πακρατσίου, Σλαβονίας, Ποσεγίας, καὶ παντὸς τοῦ Στρατηγείου Βαρασδίνου, Κ. *Στέφανος*.

Ι'. ὁ Τεμεσθαρίας, Λιποβίας, Μεγάλου Βετζκερέκ, καὶ Παντζόβης, Κ. *Παρτελεήμων*.

Κ'. ὁ Τρανσυλβανίας, Κ. *Βαρῶνος Ἀνδρέας Σαγούνας*.

Η.

Αὐτοκέφαλος Ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Σιναίου Ὄρους(1).

Ὁ μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ, Κ. *Κωνσταντῖος*,
(πρώην πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως).

Θ.

Αὐτοκέφαλος Μητρόπολις Μαυροβουνίου (2).

Ὁ Μητροπολίτης Σκανδερίας καὶ Παραθαλασσίας, Ἀρχιεπίσκοπος Τσετινίας, Ἐξάρχος τοῦ ἱεροῦ θρόνου Πεκίου, Δεσπότης (Βλαδίκας) Μαυροβουνίου καὶ Βέρδης, Κ. *Πέτρος Πέτροβιτς*.

(1) Τὴν τάξιν ταύτην κατέχει ὁ Σιναίου κατὰ τὸ Ῥωσικὸν Συνταγμάτιον· ἐν δὲ τῇ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τάσσεται μεταξὺ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. — Ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ Χρυσάνθου, ὁ Σιναίου ἦν ἀρχιεπίσκοπος ὑπὸ τὸν πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁρα ἐπισθεν σελ. 331 καὶ 503, σημ. (1).

(2) Τὴν τάξιν ταύτην κατέχει κατὰ τὸ Ῥωσικὸν Συνταγμάτιον· ἐν δὲ τῇ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας οὐ μνημονιύεται. Τὸ παλαιὸν ὑπέκειτο τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Πεκίου

I'.

Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (1).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι, καὶ Ἐπίσκοποι.

- Α. ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, Κ. Νεόφυτος.
 Β. ὁ ἐπίσκοπος Θηβῶν, καὶ Λεβαδίας, Κ. Ἀβράμιος.
 Γ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος, Κ. Καλλιμάχος.
 Δ. ὁ ἐπίσκοπος Καρυστίας, Κ. Μακάριος.
 Ε. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Φθιώτιδος, Κ. Καλλιμάχος.
 ς. ὁ ἐπίσκοπος Φωκίδος.
 Ζ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, Κ. Θεόφιλος.
 Η. ὁ ἐπίσκοπος Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, Κ. Ἄνθιμος.
 Θ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος, Κ. Γεράσιμος.
 Ι. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, Κ. Ἀμφιλόχιος.
 ΙΑ. ὁ ἐπίσκοπος Ἰδρας καὶ Σπετσῶν, Κ. Νεόφυτος.
 ΙΒ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν καὶ Ἠλείας, Κ. Μισαήλ.
 ΙΓ. ὁ ἐπίσκοπος Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, Κ. Βαρθολομαῖος.
 ΙΔ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, Κ. Θεοφάνης.
 ΙΕ. ὁ ἐπίσκοπος Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, Κ. Φιλόθεος.
 Ις. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μεσσηνίας, Κ. Προκόπιος.
 ΙΖ. ὁ ἐπίσκοπος Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, Κ. Γρηγόριος.
 ΙΗ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, Κ. Διονύσιος.
 ΙΘ. ὁ ἐπίσκοπος Γυθείου, Κ. Ἱερόθεος.
 Κ. ὁ ἐπίσκοπος Οἰτύλου, Κ. Προκόπιος.
 ΚΑ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος (νῦν μητροπολίτης) Σύρου καὶ Τήνου, Κ. Δανιήλ.
 ΚΒ. ὁ ἐπίσκοπος Ἄνδρου καὶ Κέας.
 ΚΓ. ὁ ἐπίσκοπος Νάξου, Κ. Παρθένιος.
 ΚΔ. ὁ ἐπίσκοπος Θήρας, Κ. Ἱερόθεος.

(1) Ὁρα τὴν παλαιὰν διαίρεσιν τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπισκοπῶν σελ. 481 καὶ 518 σημ. (4). — Ζήτει καὶ τὸν ἐν τέλει τοῦ παρόντος τόμου νόμον Περί τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸν Καταστατικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΕΙΩΜΑΤΑ.

ΚΩΔΙΝΟΙ ΤΟΥ ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΟΥ,
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ(1).

ΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ όφφικια έχουσιν οὕτως.

Ἡ πρώτη πεντάς· ὁ μέγας οἰκονόμος, κρατῶν πάντα τὰ κτήματα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πᾶν τὸ ἐσοδιαζόμενον ἐξ αὐτῶν· καὶ οἰκονομεῖ τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ. — ὁ μέγας σακελλάριος, κρατῶν τὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικεῖα μοναστήρια, ἔχων ὑπουργὸν εἰς τοῦτο τὸν ἄρχοντα τῶν μοναστηρίων. — ὁ μέγας σκευοφύλαξ, κρατῶν τὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας. — ὁ χαρτοφύλαξ, κρατῶν τὰ ἐκκλησιαστικὰ χαρτῶα δικαιώματα, κριτῆς τῶν ὄλων ὑποθέσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἔχων τὰς γαμικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν κληρικῶν ὑποθέσειν ἔκδικος, ὡς δεξιὰ τοῦ ἀρχιερέως χεῖρ. — ὁ σακελλίου, κρατῶν τὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας, καὶ τὸ σακέλιν. — ὁ πρωτέδικος, εἰς τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν αἰχμαλώτων (2), καὶ κριτῆς τῶν ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων (3).

Οὗτοι κάθηνται ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ μετὰ τοῦ ἀρχιερέως.

Ἡ δευτέρα πεντάς (4)· ὁ πρωτονοτάριος θύρα τῶν ἐξωκατακόλων, καὶ εἰς τὰ πιττάκια. — ὁ λογοθέτης, εἰς τὸ λογογραφεῖν, καὶ εἰς τὰς δημοσιακὰς καὶ ἀρχοντικὰς ὑποθέσεις λογογραφεῖν (5). — ὁ κανστρίσιος, εἰς τὸ κανστρίον (6), καὶ εἰς τὸ ἀλ-

(1) Ὁ παρὼν κατάλογος τῶν όφφικίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐλήφθη ἐκ τοῦ συγγράμματος Κωδινεῦ τοῦ Κουροπαλάτου, Περὶ τῶν όφφικιαίων τοῦ παλατίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν όφφικίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ἐκδόσεως Βόννης 1839. Παρεβλήθη δὲ πρὸς τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἐκδόσει σελ. 114 καὶ 115 φαινομένους ἑτέρους δύο καταλόγους τῶν αὐτῶν όφφικίων τῶν ἐξ ἑτέρων χειρογράφων κωδίκων, ὧν τὸ πρῶτον σημειοῦμεν διὰ τοῦ I, τὸ ἕτερον διὰ τοῦ II. — (2) τοὺς πρόσφυγας ἀναδεχόμενος. I. — (3) προστίθεται· οὗτοι οἱ ἐξωκατάκλιοι. I. — (4) Πρῶτη πεντάς. I. — (5) ὁ λογοθέτης ποιῶν λόγους κατηχητικούς πρὸς τὸν λαόν, δίκαιος τοῦ πατριάρχου. I. — (6) κρατῶν τὸ κανστρίον τῶν θυμιαμάτων ἐν ταῖς λειτουργίαις. I.

λάσσειν τὸν ἀρχιερέα. — ὁ ῥεφερενδάριος, εἰς τὸ ἀποστέλλεσθαι εἰς τὸν βασιλέα (1), καὶ εἰς μέγαν ἄρχοντα. — ὁ ὑπομνηματογράφων, εἰς τὸ γράφειν τὰ ὑπομνήματα.

Ἡ τρίτη πεντάς(2). — ὁ ἱερομνήμων, εἰς τὸ βλέπειν τὰς εὐχὰς ὑπισθεν τοῦ ἀρχιερέως, κρατῶν τὸν ἐνθρονιασμὸν καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας (3). — ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων (4), κρατῶν τὸ ἐπιγονάτιον τοῦ ἀρχιερέως. — ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων ἀπέρχεται εἰς τὸν βασιλέα ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων (5). — ὁ ἐπὶ τῶν σεκρέτων, εἰς τὸ παύειν τὸν λαὸν ἐπὶ τὸ κρίνειν (6). — ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως, εἰς τὸ ποιεῖν εὐταξίαν ἐντὸς τοῦ βήματος (7).

Ἡ τετάρτη πεντάς· ὁ ὑπομιμνήσκων, εἰς τὸ ἐνθυμίζειν τὸν ἀρχιερέα μυστικῶς (8). — ὁ διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου, ἐρμηνεύων αὐτό. — ὁ διδάσκαλος τοῦ ἀποστόλου, ἐρμηνεύων αὐτόν. — ὁ διδάσκαλος τοῦ ψαλτηρίου, εἰς τὸ ἐρμηνεύειν αὐτό. — ὁ ῥήτωρ, εἰς τὸ ἐρμηνεύειν τὰς Γραφάς (9).

Ἡ πέμπτη (10) πεντάς· ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων, ἔχων μετὰ τοῦ μεγάλου σακελλαρίου τὴν τῶν μοναστηρίων ἐνοχίην. — ὁ ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔχων τὴν ἐνοχίην τῶν Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ σακελλίου. — ὁ ἄρχων τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς τὸ κρατεῖν τοῦτο εἰς τὰς λιτάς. — ὁ ἄρχων τῶν φώτων, ἔχων τὴν ἐνοχίην τῶν νεοφωτίστων (11). — ὁ ἄρχων τῶν ἀντιμινσίων, εἰσάγων τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὴν ἁγίαν μετάληψιν (12).

Ἡ ἕκτη πεντάς· ὁ πρῶτος ὀστιάριος, κρατῶν τὰς θύρας εἰς

(1) ἀναφορεὺς τῶν πρὸς βασιλέα μνημάτων. — (2) δευτέρα πεντάς. I. — (3) ἄλλως κρατεῖ καὶ τὸ κοντάκιον, καὶ τὸν κώδικα τῶν χειροτονιῶν. — (4) κρημῆ τὸ ἐπιγονάτιον τοῦ ἀρχιερέως. — (5) ἄλλως· φορέων τῷ πατριάρχῃ τὸ ἐπιγονάτιον· ἀναφέρων τῷ πατριάρχῃ τὰς τῶν δεομένων ἀναφοράς, πεμπόμενος πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ τοῦ ῥεφερενδαρίου. — (6) καθιστῶν τὸ πατριαρχικὸν σέκρετον ἀθόρυβον καὶ ἀτάραχον, εἰσάγων τοὺς κρινομένους. I. — (7) λέγων λειτουργεῦντος τοῦ πατριάρχου τὸ, Στῶμεν καλῶς. I. — (8) τρίτη πεντάς· ὁ ὑπομιμνήσκων, ἀσχολούμενος τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὰς εὐχὰς καθ' ἑκάστην ὑπομιμνήσκειν. I. — (9) γράφων λόγους διδασκαλικοὺς ἀπὸ προσώπου τοῦ ἀρχιερέως. — (10) τετάρτη πεντάς τῶν ἱερῶν ἀρχόντων. I. — (11) ἀναδεχόμενος τοὺς εἰς τὸ ὀκτισμα εὐτρεπιζομένους, διδούς καὶ τὰ κηρία τοῖς κληρικοῖς ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἰορταῖς. I. εἰσάγει τοὺς νεοφωτίστους. II. — (12) διδούς τὰ ἀντιμίνσια δι' ὧν καθιεροῦνται οἱ θεῖοι ναοί. I.

τάς χειροτονίας (1). — ὁ δεύτερος ὀστιάριος, κρατῶν τὸ μονοβάμβουλον. — ὁ πρωτοπαπᾶς (2), ἐκδικος καὶ πρῶτος τοῦ βήματος, καὶ φέρων τὰ δευτερεῖα τοῦ ἀρχιερέως. — ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων, εἰσοδεύων τοὺς ἱερεῖς, καὶ φέρων τὰ δευτερεῖα τοῦ πρωτοπαπᾶ (3). — ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων πρῶτος τῶν κοινῶν διακόνων, καὶ εἰσοδεύων τοὺς διακόνους.

Ἡ ἐβδόμη πεντάς· ὁ πρωτοψάλτης. — οἱ δύο δομέστικοι, τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου χοροῦ. — ὁ λαοσυνάκτης. — ὁ πριμμικήριος τῶν ταβουλαρίων. — ὁ ἄρχων τῶν κοντακίων.

Ἡ ὀγδὴ πεντάς· ὁ πριμμικήριος τῶν ἀναγνωστῶν. — ὁ νομικός. — ὁ πρωτοκανόναρχος. — ὁ ἔξαρχος. — ὁ ἐκκλησιάρχης.

Ἡ ἐνάτη πεντάς· οἱ δομέστικοι τῶν θυρῶν. — ὁ χαρτουλάριος. — ὁ δεποτάτος. — ὁ ἐπὶ τῆς ποδέας.

Καὶ ταῦτα τὰ ὀφφίκια τὰ ἐκκλησιαστικά.

(1) πέμπτη πεντάς· ὁ ὀστιάριος κρατῶν τὴν λαμπάδα τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐν ταῖς ψήφοις τὰς θύρας. — ὁ νομοδότης, διδούς τὰ νόμια τοῖς κληρικοῖς καὶ τοῖς πένησι. I. — (2) ἐκδικος τῶν κρίσεων. II. — (3) ὁ δευτερεύων εἰσοδεύει τοὺς ἱερεῖς, ἐὰν οὐκ ἐνι πρωτοπαπᾶς, καὶ ἄρχει τῶν ἱερέων ἀπὸ τοῦ πρωτοπαπᾶ. — Οἱ δύο κατηχηταί, εἰς τὸ κατηχίσειν τοὺς βαπτιζομένους. II. — ὁ πριμμικήριος τῶν νοταρίων, καὶ εἰ νοτᾶριοι· ὁ δομέστικος· ὁ λαοσυνάκτης· ὁ πριμμικήριος τῶν ἀναγνωστῶν· ὁ ἄρχων τῶν κοντακίων· ὁ ἐπὶ τῆς εὐταξίας· ὁ δομέστικος τοῦ σεκρέτου καὶ εἰ ἐπισκοπειανοί· ὁ πριμμικήριος τῶν ἐξκουσίτων. II. Ἐτέρη δὲ πεντάς οὐ σημειοῦται ἐν τοῖς ἑτέροις δύο χειρογράφοις.

ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔχουσα οὕτως (1).

Ο ΜΕΓΑΣ οἰκονόμος ὀφείλει ἐνεργεῖν ἐν τοῖς ἔσω καὶ ἔξω προαστείοις, χωρίοις τε, καὶ δικαιώμασι· διδόνθαι δὲ καὶ βόγα, καὶ τυπώματα, οἰκοδομεῖν τε τὰ χρήζοντα, καὶ ἀναφέρειν τῷ πατριάρχῃ μετ' εἰδήσεως τοῦ τεταγμένου παροικονόμου, καὶ ἐπὶ τῶν ἔξω διὰ τοῦ ἐπιτηρητοῦ.

Ὁ μέγας σακελλάριος, ἔχειν σεκρέτον ἰδικὸν τῶν γυναικείων μοναστηρίων· ἔχειν τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναστηρίων· ἀλλάσσειν δὲ τοὺς ἱερεῖς, ἐὰν κατ' ἐνορίας παρά τινων ὑπόκεινται· πέμπειν τὰς μοναζούσας εἰς ἐξομολόγησιν· ὁ δὲ τοι-

(1) Ἐν τῷ Χειρ. Γ. ἀναγινώσκεται καὶ ἑτέρα ἑρμηνεῖα τῶν ὀφφικίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἢ ἑξῆς.

Πρώτη πεντάς.

Χορὸς δεξιός.

- Ὁ μέγας οἰκονόμος,
- Ὁ μέγας σακελλάριος,
- Ὁ μέγας σκουοφύλαξ,
- Ὁ χαρτοφύλαξ,
- Ὁ σακελλίων,

Χορὸς εὐώνυμος.

- Ὁ πρωτοπαπᾶς.
- Ὁ δευτερεύων.
- Ὁ ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν.
- Ὁ ἑξαρχος.
- Ὁ κατηχητής.

Δευτέρα πεντάς.

- Ὁ πρωτονοτάριος,
- Ὁ κανστρίσιος,
- Ὁ βεφενδάριος,
- Ὁ λογοθέτης,
- Ὁ ὀπομνηματογράφος,

- Ὁ περιδευτής.
- Οἱ δύο ἑκδικοί.
- Ὁ βουτιστής.
- Οἱ δύο δομίστικοι.
- Οἱ δύο λαοσυνάκται.

Τρίτη πεντάς.

- Ὁ πρωτέδικος,
- Ὁ ἱερομνήμων,
- Ὁ ὑπὸ γονάτων,
- Ὁ ὑπομνησκων,
- Ὁ διδάσκαλος,

- Οἱ δύο πριμμικήριοι.
- Ὁ πρωτοφάλης.
- Ὁ πρόξιμος.
- Ὁ δεποτάτος.
- Οἱ θεωροί.
- Οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας.
- Ὁ κατηγοράρης.
- Ὁ δεκανός.
- Ὁ κευβούκλης.

Ὁ πρωτονοτάριος λέγει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον τῇ ἡμέρᾳ τῶν Βαίων.

Ὁ ἱερομνήμων, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ δευτέρᾳ.

Ὁ σακελλάριος, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τετράδι.

Ὁ χαρτοφύλαξ, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ.

οὗτος ὀφείλει ἐν τῷ θήματι ἵστασθαι ἐκ δεξιῶν τοῦ πατριάρχου, καὶ τιμωρίας κανονικαῖς καὶ ἐπιτιμίας καθυποβάλλειν τὰς πταιούσας, παρουσία τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐκπροσωπεύοντος ἄρχοντος τῶν μοναστηρίων.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ, τὰ ἱερά φυλάττειν, καὶ προσέχειν ἅπαντα ἐν καταστίχῳ τοῦ πατριαρχικοῦ χαρτοφυλακίου· προσφέ-

Ὁ σκευοφύλαξ, τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

Ὁ μέγας οἰκονόμος, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Χρὸς δεξιῶν.

Ὁ μέγας οἰκονόμος, φερῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ, στέκεται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεὺς, βασιτῶν καὶ τὸ ἅγιον ριπίδιον· λαμβάνων δὲ εἰσόδους καὶ ἐξόδους, καὶ λογαριασμοὺς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ· ἔστιν οὖν καὶ ἐπὶ πᾶν κτήμα· κρατῶν οὖν καὶ χαρτουλάριον, ἀναγράφει τὰ τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ εἰσερχόμενα πράγματα, καὶ δις τοῦ ἑαυτοῦ ἀναφέρει τῷ ἀρχιερεῖ ἔστιν οὖν καὶ εἰς κρίσεις· προσφέρων καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι ἱερέα· ἐπιτροπεύει τὴν ἐπισκοπὴν μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἀρχιερέως μέχρις ἐλεύσεως αὐτοῦ· ἔστιν οὖν καὶ εἰς ψήφους τοῦ ἐπισκόπου πρώτος, διανεμῶν καὶ τοῖς δικαιώμασι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τὰ εἰσερχόμενα δίκαια τῆς ἐπισκοπῆς.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ, φερῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὠράριον, στέκεται ἐν τῷ ἐξωμῶ μέρει τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, βασιτῶν τὸ ἅγιον ριπίδιον, ἔχων οὖν καὶ τὰ μοναστήρια τὰ ἀνδρῶν τῆς ἐπισκοπῆς εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπίσκεψιν· κρατῶν χαρτουλάριον, καὶ ἀναγορεύει τὰς τῶν μοναστηρίων εἰσόδους καὶ ἐξόδους, βίους καὶ πολιτείας τῶν μοναχῶν, καὶ τρίς τοῦ ἑαυτοῦ ἀναφέρει τῷ ἀρχιερεῖ· ἔστιν οὖν καὶ εἰς τὰς κρίσεις, προσφέρων δὲ καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι ἱερέα, ἱστάμενος πλησίον τοῦ μεγάλου οἰκονόμου.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ στέκεται, ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεὺς, ἔμπροσθεν τοῦ σκευοφυλακίου, καὶ εἴ τι χρειασθῶν ἐκ τοῦ σκευοφυλακίου, αὐτὸς ἀποδίδει εἴτε σκεῦος, βιβλίον, ἱερά, κηρῶς, καὶ ἀλλαγὰς, ἔχων καὶ τὸ σκευοφυλάκιον τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ πᾶν σκεῦος τῆς Ἐκκλησίας· εἴτι ἔχων καὶ τὰς χρειαζομένας Ἐκκλησίας εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, καὶ τὰ ἱερά αὐτῶν πάντα· ἔστι καὶ εἰς κρίσεις· φυλάττων καὶ τὰ δικαιώματα τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοὺς κληρικούς, ὅπως διανέμη αὐτοῖς ταῦτα.

Ὁ χαρτοφύλαξ ἀλλάττει, καὶ ἵσταται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν· καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει αὐτὸς λέγει τὸ, Ἱερεῖς προσέλθετε· προσφέρων δ' εἴτι καὶ τὸ ψῆφος τοῦ ἐπισκόπου τοῖς ἀρχιερεῦσιν· ἔστι καὶ ἐκ προσώπου τοῦ ἀρχιερέως εἰς πᾶσαν κρίσιν δοῦναι τὰς ἀποφάσεις· ἔστιν οὖν καὶ εἰς μνηστειάς, καὶ ἀβραβῶνας γιγνομένας ὅπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγράφει τὸ ὄνομα τοῦ ἱερέως τοῦ μέλλοντος εὐλογῆσαι τὴν γάμον.

Ὁ σκευοφύλαξ ἔστιν ἰκέτης τῆς πρώτης πεντάδος, κρατῶν καὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἐπισκοπῆς· ἔχων καὶ ἐν τῇ σκεῦῃ αὐτοῦ τὰ γυναικεῖα μοναστήρια.

Ὁ πρωτονοτάριος ἱστέκει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς ὀπισθίαν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ κρατῶν τὸ καλαμάριον αὐτοῦ, παρίσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ γράφει εἴ τι χρῆσις ἔστιν· ἀναθεωρεῖ καὶ τὰ νομικὰ πράγματα, καὶ τὰ τούτοις ἄμια.

ρειν δὲ τὸν μέλλοντα δέξασθαι τὴν μικρὰν σφραγίδα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, κατὰ δὲ τὴν ὕψωσιν ἐκστάζειν τὸν τίμιον Σταυρὸν ἐν κατοξέῳ φελονίῳ ἐστολισμένος· ἀναγινώσκειν κατὰ τὴν ποιούτην ἡμέραν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐν τῇ λειτουργίᾳ, καὶ ἔχειν τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον τοῦ σκευοφυλακίου, καὶ κυβερνᾶν αὐτό.

Ὁ καντρίσιος ἀλλάσσῃ τὸν ἀρχιερέα, καὶ κρατῶν καὶ τὸ θυμιατὸν, καὶ τὸν ἀέρα· ἐν τῷ ὕμνῳ τῷ τριαδικῷ ῥηντίζων καὶ τὸν λαὸν τὸ δρόσον φυλάττων εὖν καὶ τὰ ἀλλαξίματα τοῦ ἀρχιερέως.

Ὁ βεφρενθάριος, ἀποστελλόμενος εἰς ἄρχοντας καὶ εἰς μεγάλους ἀνθρώπους ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ, εἴ τι ἂν θούληται, ἀποστέλλει.

Ὁ λογοθετής κρατῶν τὴν βούλλαν τοῦ ἀρχιερέως, βουλλώνει πᾶσαν γραφὴν κρατῶν καὶ τὸν δίσκον μετὰ τοῦ ἁγίου δώρου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διδομένου τοῦ κατακλαστεῦ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως.

Ὁ ὑπομνηματογράφος, καθεζόμενος εἰς τὸ ψῆφος τῶν ἐπισκόπων, καὶ γράφει εἴ τι τὸν ἕρισωσιν εἰ ἀρχιερεῖς· ἔστι δὲ καὶ ἰκέτης τῆς δευτέρας πεντάδος.

Ὁ ἱερομνήμων, κρατῶν ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ τὸν Κώδικα τῆς Ἐκκλησίας· καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ἐπίσκοπος, σφραγίζει ἀναγνώστας· ἔτι δὲ ἐγκαινίζει καὶ θροναίξει νέους ναοὺς, (Ἐκκλησίας καινούργιας).

Ὁ ὑπογονάτων, ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεὺς, φορεῖ αὐτὸς τὸ ὑπογονάτιον αὐτοῦ.

Ὁ ὑπομιμνήσκων, δεχόμενος τὰς ὑπομνήσεις τῶν ὑπομνημάτων, τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀναφέρει τῷ ἀρχιερεῖ.

Χορὸς εὐώνυμος.

Ὁ πρωτοπαπᾶς, ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεὺς, εἰσθῆκει ἐπάνω τῶν ἀρχόντων πάντων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῇ θεῖᾳ λειτουργίᾳ μεταλαμβάνει πρῶτος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως.

Ὁ ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἵνα γράφῃ τὰ ἀντιμίνσια, καὶ τὰ σταυροπήγια.

Ὁ δευτερεύων· ὅταν λείπῃ ὁ πρωτοπαπᾶς, κρατῶν τόπον αὐτοῦ ὁ δευτερεύων.

Ὁ ἐξαρχος ἐξετάζει καταλεπτῶς πᾶσαν κρίσιν ὅπερ ἔγινεν ἐκκλησιαστικὴν, ἂν ἔγινε δικαίως, ἢ ἀδίκως.

Ὁ κατηχητής, ἵνα κατηχίξῃ τὸν λαόν, καὶ πάντας τοὺς εἰσερχομένους ἐκ τῶν ἑτεροδόξων εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ μέλλοντας βαπτισθῆναι.

Ὁ περιδευτής, περιπατῶν καὶ ὀδηγῶν τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Οἱ δύο ἐκδικεὶ κρίνουσι μικρὰς ὑποθέσεις μετὰ τοῦ πρωτεκδίκου.

Ὁ βουτιστής· ὅταν εἴπῃ ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τῆς βαπτίσεως, λαμβάνει ὁ βουτιστής τὸ παιδίον, καὶ βαπτίζει αὐτό.

Οἱ δύο δομέστικοι στίκουσιν ἐν τοῖς δυοῖς χοροῖς, καὶ ψάλλουσι μετὰ τοῦ πρωτεψάλτου.

Οἱ δύο λαοσυνάκται συνάγουσι τοὺς ἱεροδιακόνους καὶ ἀναγνώστας, ἵνα μὴ λειπῆ τις ἐξ αὐτῶν· συνάγουσι δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ ὅλον τὸν λαόν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ, οὕτως ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ θεῖᾳ λειτουργίᾳ.

Ὁ χαρτοφύλαξ ὀφείλει εἶναι ἐκ προσώπου τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, καὶ μόνοις τοῖς πατριαρχικοῖς· καὶ ἐπιφέρειν τὸ καλαμάριον· ἐπισημειῶσαι τὸ δικαστήριον· ἐνεργεῖν ἀπὸ τοῦ πατριάρχου ἅπαντα τὰ τούτου δίκαια· προσκομίσει τὸν μέλλοντα δέξασθαι τὴν μικρὰν σφραγίδα ἐν τοῖς δεξιοῖς· ὑπεξουσιάζειν δὲ ὅλους τοὺς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἱερεῖς τε καὶ διακόνους· ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπευθύνους ἀρχιερεῖς κανονικῶς τιμωρεῖν· καὶ τὰς συζυγίας ἀναπληροῦν.

Ὁ σακέλλης, ἐπιτηρεῖν τὰ δικαιώματα τῶν κληρικῶν Ἐκκλησιῶν, ὁμοίως καὶ τὰ βιβλία, καὶ ἔπιπλα, καὶ τὰ λοιπὰ ἱερά κειμήλια.

Ὁ πρωτέκδικος, μετέχειν ἐν ταῖς ἐλευθερίαις τῶν δούλων, καὶ τῶν δουλίδων, καὶ κρίνειν τὰ ψυχικὰ σφάλματα, μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ ἐκδίκων.

Ὁ ὑπομνηματογράφος, μετέχειν εἰς τὰς ψήφους μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων.

Ὁ λογοθέτης, συνεδριάζειν τῷ πρωτεκδικῷ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, καὶ πρρουσιάζει τοὺς ἀποκρισιάρχους τῷ πατριαρχικῷ θήματι.

Ὁ κανστρίσιος, βαστάζειν τὸ κανστρίον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θυμιάματος, καὶ ἐνδύειν τὸν πατριάρχην ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, καὶ ἴστασθαι ἐν τῇ μυστικῇ εὐχῇ, καὶ προσέχειν τὰ παρ' αὐτῷ εὐλογοῦντα, καὶ κρατεῖν τὸ τούτου κοντάκιον, καὶ μι-

Οἱ δύο πριμμικήριε ἴστανται καὶ αὐτοὶ ἐπάνω τῶν ἱεροδιακόνων, καὶ ψάλλουσι μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Ὁ πρωτοψάλτης ἴσταται ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄρχεται πρῶτος τῆς ψαλμωδίας, καὶ μετὰ τοῦτον οἱ δομέστικοι, καὶ οἱ πριμμικήριοι.

Ὁ πρόξιμος, ἵνα σημαίνει τοὺς κώδωνας, ἢ τὸ σημαντήρι ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ δεποτάτος, ἵνα καλῆ τοὺς ἄρχοντας ἐμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ὅταν ἀρχιερεὺς βουληθῆ παραγενέσθαι ἢ εἰς πόλιν, ἢ εἰς χωρίον, αὐτὸς πορεύεται ἐμπροσθεν, καὶ ἐντάττει τὸν λαὸν, καὶ τὰς ὁδοὺς.

Οἱ θεωροὶ θεωροῦσι τοὺς ἄρχοντας ἐν τῷ ναῷ, τοῦ ἰστάναι εὐτάκτως.

Οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας, νὰ ὀρίζουσι, νὰ σκρῶνουσι, καὶ νὰ πλύνουσι τὰς κινδῆλας τῆς Ἐκκλησίας.

Κατηγοριάριοι, ἵνα λέγωσι καὶ δηλοποιῶσι τὰς ἐπίσημους ἡμέρας τοῦ λαοῦ, ἢ τὰς ἑορτάς, ἵνα σχολάζωσι.

Δεκανός, ἵνα καλῆ τοὺς ἱερεῖς ἀνέμπροσθεν τῶν ἀρχιερέων, εἰάν ἔχωσι [πρὸς] ἀλλήλους τινὰ δικαιώματα.

κρὸν μανθῆλιον, καὶ ἐνδύειν τὸν ἴσως ποτὲ χειροτονηθῆναι μέλλοντα ἀρχιερέα.

Ὁ ἱερομνήμων, μετέχειν εἰς τὰ κωδικά, καὶ εἰς τὸ ψῆφος τῶν ἀρχιερέων ἐπισημαίνειν δὲ καὶ τὰ τόρια κατὰ τὴν θείαν Κυριακὴν καὶ ἀκολουθεῖν ὀπισθεν τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἀρχιερέα.

Ὁ ῥεφανδᾶριος στέλλεται παρὰ τοῦ πατριάρχου πρὸς βασιλέα, καὶ πρὸς ἄρχοντας εἰς ἀναγκαίας δουλείας καὶ ὑποθέσεις.

Ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτοῦ, φέρειν τὸν πατριάρχην ἐπὶ γονάτῳ, καὶ ὁπόταν βούληται καθάλικεῦσαι, κατατίθεται τὸν πόδα κατὰ τῶν γονάτων αὐτοῦ.

Ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς εὐταξίας, ἐντάττειν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὸν λαὸν, καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἀπλῶς τοὺς κληρικούς ἅπαντας· εαστάξει δὲ τὴν χαρίζαναν καὶ ἐπιστέλλειν πρὸς ὃν μέλλει ψηφίζεσθαι ἐπίσκοπος ἡμέτερος.

Ὁ ὑπομνήμων, μετέχει τοῦ ὑπομνήσαι τὸν πατριάρχην, καὶ λαμβάνειν τὰς ὑπομνήσεις, καὶ τὰς δεήσεις, καὶ λύειν δι' αὐτοῦ πάντα.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναδιδάσκειν τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ διδόναι ἥτινι ἂν βούληται ἀναγινώσκειν τὰ Εὐαγγέλια, καὶ ἐστᾶναι ἐν τῷ δευτέρῳ βήματι τοῦ ἁμβωνος, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι, λαμβάνειν τὸ Εὐαγγέλιον.

Κουβούκλης· ὁ θεσπὼν τὸ δοκανίκιον τοῦ ἀρχιερέως, ὅταν ἰππεύεται, ἢ ὅταν περιπατῇ.

Οἱ λαμπαδᾶριοι, ἵνα καθαρίζωσι τὰς λαμπάδας ἐν τῷ θείῳ ναῷ, καὶ κομίζωσι καὶ τὴν λαμπάδα, καὶ τιθῶσιν ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως.

Περὶερχόμενοι, ἵνα φέρωσι τὴν ἀνθρακίαν ἐν τῷ ναῷ, καὶ φιλοκαλεῖν.

Βεστιάριος, ὁ θεσπὼν τὸν Ἅγιον καθ' ἑκάστης Ἐκκλησίας εἰς τὰς λιτάς, καὶ εἰς τὰς ἐπισήμους ἑορτάς.

Μυροδότης, ὁ κρατῶν τὸ ἅγιον μύρον μόνον, καὶ οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ δοῦναί τινα ἄνευ θελήματος τοῦ ἀρχιερέως.

Ἰστέον οὖν, ὅτι ἐ μέγας ἀρχιδιάκων, καὶ ὁ δεύτερος τῶν διακόνων, οὐκ εἰσὶν ἀρχοντίκια, ἀλλὰ ὀφθίκια μόνον· καὶ, ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεὺς, λέγει αὐτὸς τὸ Εὐαγγέλιον, εἰ καὶ ἔξεστι τῷ ἀρχιερεὶ δοῦναι ὃ βούλεται.

Δεύτερος τῶν διακόνων ἴστιν, ὅταν μὴ ᾖ παρὼν ὁ ἀρχιδιάκων, αὐτὸς κρατῇ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ἰστέον ὅτι τὸ συνοδικὸν καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἅπαντα ἐ χαρτοφύλαξ ἀναγινώσκει· εἰδ' οὐκ ἴστιν αὐτὸς, εἰς πρωτεύει τῶν ἀξιωματῶν.

Οἱ δύο λαμπαδάριοι βαστάζουσι τὴν λαμπάδα, ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ ἐβδομάδι ἔμπροσθεν τοῦ πατριάρχου.

Ὁ ἀρχιδιάκονος διατάσσειν τοὺς λοιποὺς διακόνους ἐν τῷ θήματι, μεταλαμβάνειν τῶν θείων μυστηρίων, πρὸ πάντων δὲ οὗτος ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων εἶναι ὑπὸ τὸν ἀρχιδιάκονον.

Ὁ πρωτοπαπᾶς ἀνάγεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου βαθμοῦ χωρὶς ἐτέρας προστάξεως καὶ ἀξίας.

Ὁ ἔξαρχος ὀφείλει ἐρευνᾶν τὰ σφάλματα τῶν ἔξωθεν ἱερέων, καὶ ἀναφέρειν τῷ χαρτοφύλακι, καὶ ὁπότεν κατηγορίας ὑπόκειται ἀρχιερέυς τις, αὐτὸς τὴν τοιαύτην ἐξέτασιν ὀφείλει ποιῆσαι.

Ὁ ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπόκειται τῷ μεγάλῳ σακελλαρίῳ, ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὀφφικίοις τῶν κληρικῶν ἐκκλησιῶν.

Ὁ κατηχητὴς ὀφείλει διδάσκειν τοὺς μέλλοντας ἐξ αἱρέσεως ἔρχεσθαι πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Οἱ πρωτοψάλται ὑπόκεινται τοῖς λαοσυνάκταις.

Οἱ δύο δομέστικοι ψηφίζονται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, εἶτα ἀναβιβάζονται πρὸς τὸ δομεστίκιον· οἱ δύο δομέστικοι τῶν δύο ἐβδομάδων, χειροτονεῖσθαι τοὺς ἔξωθεν διακόνους, εἴτουν τοὺς ψάλτας, καὶ δι' αὐτῶν διδόνει τὰς ρόγας τούτων.

Οἱ δύο λαοσυνάκται ὑπόκεινται τοῖς δομεστίκοις, καὶ ἐνεργεῖν ἀπόντων αὐτῶν.

Οἱ πρόξιμοι ὑπόκεινται τοῖς λαοσυνάκταις, καὶ ἐπιτάσσειν τοὺς ἔξωθεν διακόνους.

Οἱ χαρτουλάριοι εἰσιν ἐξήκοντα.

Οἱ δεποτάτοι, ὅσοι ἂν καὶ εἶεν, ἴστανται ἔξω τοῦ θήματος, καὶ ἀκολουθεῖν τοῖς μεταλαμβάνουσι τῶν θείων μυστηρίων· ἐκ τούτων δὲ ὑπάρχει εἰς ὁ βασιλεὺς, καὶ λαμβάνει ρόγαν διπλῆν, ἥσπερ οἱ λοιποὶ δεποτάτοι.

ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

Τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας(1).

ΤΗΣ Ἐκκλησίας τὰς τιμὰς, καὶ τὰς διακονίας,
 Αἱ διαιροῦνται. Πνεύματι κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον,
 Ἀπαριθμεῖ πρὸς ὄνομα νῦν μοναχὸς Ματθαῖος.
 Πεντάδος πρώτης πέφυκεν ὁ μέγας οἰκονόμος,
 Ὁ μέγας σακελλάριος, καὶ μέγας σκευοφύλαξ,
 Ὁ χρυσοφύλαξ μετ' αὐτοῦς, καὶ μέντοι σακελλίου.
 Ἀλλά γε καὶ πρωτέκδικος συναριθμεῖται τούτοις,
 Οἷς περ ἐξωκατάκοιλοι πᾶσι προσωνυμία.
 Ὁ δὲ πρωτονοτάριος πεντάδος τῆς δευτέρας,
 Ὁ λογοθέτης μετ' αὐτὸν σὺν γε τῷ κανστρησίῳ,
 Ὁ,τε βεφερενδάριος, ὑπομνηματογράφος,
 Ἰερομνήμων τρίτης τε, καὶ μὴν ὑπομιμνήσκων,
 Οἱ τρεῖς ἐξῆς διδάσκαλοι, πρῶτος Εὐαγγελίου,
 Τοῦ Ἀποστόλου μετ' αὐτὸν, λοιπὸς ὁ τοῦ Ψαλτῆρος.
 Τῆς δὲ τετάρτης πέφυκεν ὅγ' ἐπὶ τῶν γονάτων,
 Ὁ,τε τὰς κρίσεις ἐφορῶν, ὅ,τε δεήσεις φέρων,
 Ὁ,τε τῆς καταστάσεως ἱερᾶς, καὶ ὁ σεκρέτων.
 Τῆς πέμπτης ἄρχων τῶν μονῶν ἄρχων, Ἐκκλησιῶν τε,
 Ἄρχων Εὐαγγελίου τε, ἄρχων ἀντιμινσιῶν,
 Ἄρχων τῶν φώτων μετ' αὐτοῦς, πληρῶν πεντάδα πέμπτην,
 Ἐκτης ὄρα τὸν ῥήτορα, διπλοῦς ὀστιαρίους,
 Τὸν νομοδότην τε ὁμοῦ, πριμμικῆριον νοταρίων.

(1) Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ. Οἱ αὐτοὶ δὲ στίχοι ἀναγινώσκονται καὶ ἐν τῇ ἐκδόσῃ
 Κωδικοῦ τοῦ Κουροπαλάτου ἐν Βόννῃ 1839, σελ. 116.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.**ΣΥΣΤΑΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ**

Πρὸς ἀναγνώστας, ὑποδιακόνους, διακόνους, καὶ πρεσβυτέρους διδόμεναι.

Συστατικὸν εἰς ἱερέα (1).

Η ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος ἐπιφοιτήσασα δύναμις τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ τούτους διδασκάλους ἐν τῇ οἰκουμένῃ χειροτονήσασα, ἤξιώσε καὶ ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς ἀναδειξάι ἀρχιερεῖς, καὶ τὴν αὐτοῦ χάριν τοῖς ἀξίοις μεταδίδοναι. Ἐπεὶ γοῦν καὶ ὁ παρῶν εὐλαβέστατος ἀναγνώστης πρὸς ἡμᾶς ἦλθε ζητῶν τὸ τοῦ διακόνου ἀξίωμα, ἡμεῖς δὲ τὴν ἀποστολικὴν ἐπιστημόνως εἰδότες φωνὴν, ὃς πρὸς Τιμόθεον γράφων ἔλεγε, Μηδενὶ ταχέως χεῖρα ἐπιτίθει (2), ἐρευνήσαντες τὰ περὶ τούτου ἀκριβῶς πάντα, καὶ μαθόντες παρὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἐξ ἱερέων κατὰ τὴν κανονικὴν ἀκρίβειαν τῶν εἰδόντων τὰ περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀξίός ἐστι τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ, κεχειροτονήκαμεν ὑποδιάκονον, καὶ διάκονον, καὶ πρεσβύτερον, καὶ ὑπεγράψαμεν κάτωθεν τὴν ἡμετέραν ὑπογραφήν, καὶ ἐπεδώκαμεν αὐτὴν εἰς τὸν ἄνωθεν ρηθέντα ἐντιμότετον πρεσβύτερον, εἰς θεβαίωσιν καὶ ἀσφάλειαν· ἐν ἔτει ςϞκζ' μηνί.

Ἔτερον συστατικὸν εἰς ἱερέα (3).

ΕΘΟΣ ἄνωθεν ἐπεκράτησεν ἐκ θεσμῶν ἱερῶν, τοὺς λαχόντας ἱεραῖσθαι συστατικοῖς τὸ κῦρος λαμβάνειν γράμμασιν, ὡς ἂν ἄρα τὸ κατ' αὐτοὺς θέβαιον εἶη καὶ ἀναμφίλεκτον. Ἐπεὶ οὖν καὶ ἡ ἡμετέρα ταπεινότης, τὸν κατὰ Κύριον ἀγαπητὸν υἱὸν αὐτῆς Ἀντωνίου ἀναγνώστην, ὃν διὰ τῆς τοῦ παναγίου Πνεύματος χάριτος μετὰ τῆς ὀφειλομένης τοῦ βίου αὐτοῦ ἐξετάσεως εἰς τὸν μέγαν τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν προεβίβασε, διὰ τοῦ πα-

(1) Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ. Ζήτην Καν. ΙΓ'. τῆς Δ', καὶ ΙΖ'. τῆς ς'. συνόδου. —

(2) ἁ. Τιμόθ. Β', 22. — (3) ἀπὸ χειρογράφου παλαιῦ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ ἁγίου Τάφου.

ρόντος δείκνυσι συστατικοῦ ἐπιγράμματος, ὅπως ἐξ ἀναγνώ-
στου μὲν τοῦτον ὑποδιάκονον προκεχειρίκαμεν, ἐξ ὑποδιακόνου
δὲ, διάκονον· ἐκ δὲ διακόνου, ἱερέα τέλειον ἀνεδείξαμεν τῇ
τελεσιουργῶ καὶ θεῖα τοῦ ἁγίου Πνεύματος χάριτι, ὡς ἂν ἐν
καθέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνέσῃ τὸν Κύριον, καὶ ἀκωλύτως ἅπαν-
τα ἐπιτελῇ, ὅσα τῷ τοῦ πρεσβυτέρου ἀνεῖται βαθμῶ· Χρὴ μὲν
τοῖς σώφρονος αὐτὸν ἐπιμελεῖσθαι βίου, καὶ ἐν ἐγκρατεῖα βιοῦν,
καὶ ἀγάπῃ, καὶ ταπεινοφροσύνῃ, καὶ πάσῃ ἀρετῇ, ὅποσον δὴ
πρόσσει τούτῳ δυνάμει, τιμῆς τε τῆς παρὰ πάντων ἀξιού-
σθαι· καὶ γὰρ εἰδέναι χρεῶν, ὡς ἡ πρὸς τοὺς ἱερεῖς τιμὴ εἰς
αὐτὸν οἶδε τὸν Θεὸν διαβαίνειν, ὡσπερ ἄρα καὶ τὸ ἀνάπαλιν·
ἐφ' οἷς ἄρα τὸ συστατικὸν ἐγεγόνει τοῦτο γράμμα αὐτῷ παρὰ
τῆς ἡμῶν ταπεινότητος.

Ἔτερον εἰς ἱεροδιάκονον(1).

ΘΕΙΟΙ καὶ ἱεροὶ κανόνες διακελεύουσι, συστατικαῖς ἐπιστολαῖς
τοὺς ἱερωμένους ἐφοδιάζεσθαι ἀπὸ τῶν αὐτοῦς κεχειροτονηκό-
των, εἰς σύστασιν καὶ μαρτυρίαν τῆς ἱερωσύνης αὐτῶν· Τῷ
τοιούτῳ τοίνυν καὶ ἡμεῖς παραγγέλματι ὑπέεικοντες, τὸν πα-
ρόντα εὐλαβέστατον κὺρ Γεώργιον διὰ τοῦ παρόντος συνιστῶ-
μεν γράμματος, ὡς παρ' ἡμῶν τῇ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ
τελειοποιῦ Πνεύματος κεχειροτόνηται νομίμως καὶ κανονικῶς
ἀναγνώστης, ὑποδιάκονος, καὶ ἱεροδιάκονος· ὅθεν καὶ παριστῶ-
μεν πᾶσι τοῖς πρὸς οὐς ἀποδημήσει ὁ διαληφθεὶς εὐλαβέστα-
τος ἱεροδιάκονος ἐκκλησιαστικοῖς τε καὶ λαϊκοῖς, ὡς τὸ τῆς
ἱεροδιακονίας ἀξίωμα ἐδέξατο παρὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος,
ἅτε δὴ μαρτυρηθεὶς παρὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πνευματικοῦ, καὶ
ἄλλων ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, τοῦ τοιούτου θαύματος εἶναι ἄξιος·
ὅθεν καὶ εἰς σύστασιν καὶ ἀσφάλειαν, ἐπεδόθη αὐτῷ τῷ δια-
ληφθέντι κὺρ Γεωργίῳ τὸ παρὸν συστατικὸν τῆς ἡμῶν ταπει-
νότητος, ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ αψέ· κατὰ μῆνα·

(1) Ἐκ τοῦ Συνταγματικοῦ τοῦ Ἰρυσάνθου, σελ. 157.

Ἔτερον (1).

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΣ καὶ συνοδικὸς θεσμὸς ἀπ' ἀρχῆς διετάξατο, συστατικαῖς ἐπιστολαῖς τοὺς ἱερομονάχους ἐφοδιάζεσθαι ἀπὸ τῶν αὐτοὺς χειροτονηκόντων ἀρχιερέων, εἰς σύστασιν καὶ ἔνδειξιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης αὐτῶν. Τῷ τοιούτῳ τοίνυν καὶ ἡμεῖς καθυπείκοντες παραγγέλματι, τὸν αἰδεσιμώτατον, καὶ τὰ ἐξῆς, υἱὸν τοῦ δεῖνος, ἐκ πόλεως τῆς δεῖνος, πᾶσι τοῖς ἐντευξομένοις διὰ τοῦ παρόντος συνίστῶμεν γράμματος, ὡς παρ' ἡμῶν χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος νομίμως καὶ κανονικῶς χειροτόνηθέντα ἀναγνώστην, ὑποδιάκονον, διάκονον, καὶ πρεσβύτερον ἐν τῷδε τῷ ἡμετέρῳ σεβασμίῳ ναῷ, καὶ τὰ ἐξῆς· ὅθεν δίδομεν αὐτῷ ἐξουσίαν, ὅπου ἂν ἀπέλθῃ, τὰ τῆς ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως ἐπιτελεῖν μετὰ τῆς προσηκούσης συναινέσεως τοῦ κατὰ τύπον ἀρχιερατεύοντος· παρέχοντες προσέτι αὐτῷ ἄδειαν, ὡς ἀνδρὶ θεοσεβεῖ τε καὶ τιμίῳ, ἐναρέτῳ καὶ ἐπιστήμονι, κηρύττειν ἐπ' ἄμβωνος τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, κὰν ταῖς ἱεροαγίαις λειτουργίαις μετ' ἐπιγονατίου τὴν ἀνάιμακτον προσφέρειν θυσίαν ὧν εἰς πίστωσιν καὶ ἀσφάλειαν τὸ παρὸν ἐπεδόθη γράμμα τῷ διαληφθέντι, καὶ τὰ ἐξῆς, ἐν ἔτει αχλθ'. κατὰ μῆνα.

Τύπος συμμαρτυρίας τῷ χειροτονηθησομένῳ.

ΕΙΣΒΛΘΩΝ τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι ὁ κατὰ Πνεῦμά μοι υἱὸς δεῖνα, υἱὸς τοῦ δεῖνος, ἐκ χώρας τῆς δεῖνος, ἐζήτησε λαβεῖν τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης· ὅθεν στήσας ἐγὼ αὐτὸν κατέμπροσθεν τῆς ἀγίας εἰκόνας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐρευνήσας, καὶ μηδὲν εὐρών τὸ κωλύον ἐν αὐτῷ, μαρτύρομαι αὐτὸν ἄξιον τῆς ἱερωσύνης, ὄντα ἔτι καὶ τέλειον κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀκρίθεια ἔχειν τὸν μέλλοντα ἱεῖσθαι, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ παροῦσα ἀπόδειξις ἐδόθη αὐτῷ.

(1) καὶ αἱ δύο ἐξῆς πράξεις ἐκ τοῦ Χρυσ. σελ. 103, καὶ 104.

ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ ΔΙΔΟΜΕΝΑ

Τοῖς χειροτονοῦμένοις μητροπολίταις, καὶ ἀρχιεπισκόποις,
καὶ ἑτέροις.

Πρὸς χειροτονοῦμενον μητροπολίτην καὶ ἀρχιεπίσκοπον (1).

Η ΤΟΥ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡμῶν περὶ τὸ ἡμέτερον γένος κη-
δεμονία, πολλὰς μὲν αὐτῷ τὰς τῆς σωτηρίας ἀφορμὰς παρα-
σχομένη, διάφοροις δὲ τοῦτο τοῖς εὐεργετήμασιν ἀνακαλουμένη,
μᾶλλον τοῖς τῆς εὐνομίας προτερήμασι καὶ ταῖς κανονικαῖς
θεσμοθεσίαις τὴν εἰς ἑαυτὸν οἰκειότητα τῶν ταύτας συντηρούν-
των προεμηθεύσατο· διὰ τούτων γὰρ αὐτὸν μὲν πρῶτον ἐπι-
γινώσκωμεν τὸν νομοδότην καὶ Κύριον, αὐτοῦ δὲ χειραγωγού-
μενοι ταῖς θεαῖς ἐντολαῖς, ἀπροσκόπως τὴν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ διανύμεν ὁδόν· διὰ τούτων τὰ τῆς καθαρᾶς ἡμῶν καὶ
ἀμωμήτου πίστεως διαφυλάττεται γνωρίσματα, καὶ ἀνόθευτον
τὸ ταύτης ἐναστράπτει τῆς ὀρθοδοξίας κάλλος· διὰ τούτων
ἀρπαγαί τε καὶ πλεονεξίαι, καὶ αἱ τῶν καταδυναστευόντων τοὺς
πλησίον ἀνακόπτονται ὄρμαί· τούτοις φιλονεικίαι καὶ ἔριδες
ἐπισομιζόμεναι κατέχονται, καὶ τὸ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας
καλὸν ἐπιδίδωσιν· ἀλλ' ὥσπερ δι' αὐτῶν τὰ τε ἄλλα ἀγαθὰ
κατορθοῦνται, καὶ εἰς μὲν καὶ λόγος ἐντεῦθεν ρυθμίζεται,
εἰς πλῆθος δὲ ὁ τῶν ἀρετῶν ἐπιδίδωσι πλοῦτος· δικαιοσύνη τε
τὸ εἰρηναῖον περικρατεῖ, καὶ τὸ ὁμόγνωμον καὶ ἀστασίαστον
διακυβερνώσα συνέχει· οὕτω τὸ μὴ τούτοις χειραγωγεῖσθαι,
ἀδικίαν μὲν καὶ πλεονεξίαν, τὰ πονηρὰ τῆς ἀπληστίας ἀποκυή-
ματα, τῷ βίῳ ἐναποτίκτει, τὸν κατ' ἀλλήλων δὲ ἀκήρυκτον
πόλεμον ἀντεισάγει, ἐν ἀπόρῳ τῶν τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐναπορ-
ρίπτομένων ἐλπίδων. Εἰ τοίνυν τοσοῦτων μὲν κακῶν ἀπαλλα-
γὴν ἢ τῶν θείων νόμων προξενεῖ παιδαγωγία, ἢ ταύτης δὲ
στέρησις τῶν ἐναντίων παραιτία καθίσταται, δεῖ τὴν σὴν θεο-
φίλειαν τὰ θεῖα καὶ ἀποστολικά θεσπίσματα, τὰ τε σωτήρια
καὶ πατρικά (2) διδάγματα τε καὶ διατάγματα, χερσὶν ὑπταῖς

(1) Ἐκ τοῦ Λιύγκλ. Μίρ. Α'. σελ. 427. — (2) πνευματικά. Α. ἐν περισειλ.

εισδέχεσθαι, καὶ ὡς θεοχαράκτους ταῦτα πλάκας τιμᾶν καὶ φυλάττειν· τὴν τε ἄλλην τῶν πολιτικῶν νομοθετημάτων εἰσήγησιν στέργειν τε καὶ διευλαβεῖσθαι, καὶ τούτοις ἐπὶ πάσῃ πράξει ἀρρεπῶς ἐπακολουθεῖν, καὶ τὸ ἐπὶ χειρας ἀπευθύνειν τε καὶ ρυθμίζειν, τὸν ἐπὶ πάντων Κύριον εἰδυῖαν σαφῶς ἐκ δεξιῶν ἡμῶν παρεῖναι, καὶ πᾶν τὸ δρῶμενον ἐφορᾶν· καὶ τὰς ἐφαμιλλοῖς τοῖς ἔργοις ἀμοιβὰς ἀποταμιεύεσθαι.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος προκληθεῖσαν, καὶ τὸν εὐαγγελικὸν ἐπ' αὐχένος εἰσδεδεγμένην ζυγὸν, εὐαγγελικῶς τὴν ἐγχειριθεῖσάν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ παντουργοῦ Πνεύματος ποιμένην ἰθύνειν, τὴν οἰκείαν ὑπὲρ τῶν προβάτων προτιθένας ψυχὴν, τοὺς ἐν σκότει τῆς ἁμαρτίας πορευομένους φωταγωγεῖν, ἀδικουμένων προκινδυνεύειν, θλιβομένους ψυχαγωγεῖν, τοῖς ἐνδέσει τὴν δυνατὴν ἐπάγειν παράκλησιν, ἀποστολικῶς τοῖς ἀσθενέσι συνασθενεῖν, τοῖς σκανδαλιζομένοις συμπάσχειν, καὶ τύπον ἀρετῆς καὶ εὐταξίας δι' ἐμπράκτου πολιτείας πᾶσι διαγιγνώσκεισθαι, ὥστε τὸ φῶς ὑμῶν λάμπειν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς δοξάζεσθαι.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν νησεύαις καὶ ταῖς πρὸς τὸ Θεῖον σχολάζειν ἱκετηρίαις, ὅσας χειρας νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς Κύριον ἐκπεταννῶσαν, ἐπαγρυπνεῖν τε ὑπὲρ τῶν ἐμπεπιστευμένων ὑμῖν ψυχῶν, καὶ ταύταις ἄνωθεν ἐξαιτεῖσθαι τὴν σωτηρίαν, ὡς λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἀποδοῦναι ὀφείλουσαν, ὅπερ πρὸ ἡμῶν ὁ μέγας ἐκδιδάσκει Ἀπόστολος· Πείθεσθε, γὰρ φησι, τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες (1). Εἰ γὰρ ὁ θρεμμάτων προεστῶς ἀλόγων, ἐνὸς αὐτῶν ἀπολωλότος, οὐκ ἀτιμώρητος, πολλῶ δῆπου (2) ὁ ψυχῆς καταμελῶν, τοῦ τιμιωτάτου τῶν ἐγκοσμίων κτήματος, οὐκ ἀνεύθυνος.

Χρὴ σε μὴ ἀποκάμνειν διδάσκοντα, ἀλλὰ διηνεκῶς τὸν ἐγχεχειρισμένον σοι λαὸν τὰ πρὸς σωτηρίαν ἐκπαιδεύειν καὶ δι' ἑαυτοῦ, καὶ δι' ἑτέρου, τοῦ τὴν τοιαύτην διακονίαν ἐκπληροῦν δυναμένου· ὅπως μὴ καταμελῶν, τῇ κανονικῇ αὐστηρίᾳ σαυτὸν ἐγκαταστήσης ὑπεύθυνον· Ἐπίσκοπος, γὰρ φησιν, ἢ πρεσβύ-

(1) Ἐβρ. ΙΓ', 17. — (2) δῆπου μᾶλλον, Δ. ἐν περισελ.

τερος ἀμελῶν τοῦ κλήρου, ἢ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ἐκπαιδεύων αὐτοὺς τὴν εὐσέθειαν, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ τῇ ῥαθυμίᾳ, καθαιρείσθω (1).

Χρὴ σε μὴ τῷ τῆς προεδρίας ἐπαιρόμενον ἀξιώματι, τῶν ἐγκεχειρισμένων κατεξανίστασθαι, ὅπως μὴ καὶ τοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐκπέτης μακαρισμοῦ, καὶ τῷ τῶν τυφουμένων ἐγκλήματι καθυποβληθείης· τύπον δὲ μᾶλλον ἑαυτὸν καθιστᾶν ταπεινοφροσύνης τοῖς ὀρώσι, καὶ τούτους δι' ἔργων τὰς τοῦ Κυρίου ἐντολὰς παρορμᾶν ἐκπληροῦν· Μάθετε, γὰρ φησιν, ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ (2)· καί· Ὅστις πρῶτος ἐν ὑμῖν ἐθέλει εἶναι, ἔστω πάντων ἔσχατος (3).

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν, τὴν ἐπαινετὴν ἐπαναιρουμένην ταπεινώσειν, μὴδὲν ἀνάξιον ἐν τοῖς ὑπὸ χειρὰ ἀρχιερατικῆς ὑπολήψεως διαπράττεσθαι· ἀλλ' ἡνίκα τις τούτων καὶ ὅτε ὀψόμενος αὐτὴν παραγίνηται, μὴ ἐξ ἀπονοίας καὶ φυσιώσεως τὴν αὐτοψίαν τούτου καὶ προσομιλίαν διαναβάλλεσθαι· ἀλλ' αὐτίκα καὶ τὴν παραδοχὴν τούτου ποιεῖσθαι, καὶ πρὸς δεξίωσιν, ὡς δέον, προέρχεσθαι, (καθ' ὃν τρόπον ἡ μετριότης ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμῶν θεοφίλειαν διατίθεται), ἀκριβῶς εἰδυῖαν, ὡς, εἰ καὶ τῇ προεδρίᾳ τὸ μείζον ἐκληρώσατο, ἀλλ' οὖν τῇ ὁμοτιμίᾳ τῆς φύσεως, ἢ καὶ τῷ παραλλήλῳ τῆς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐνεργείας, κατ' οὐδὲν ἔλαττον ὑμῶν ὁ τοιοῦτος διαφέρει.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν, εἴπερ τὰς πονηρὰς ἐκφεύγειν ὑπολήψεις ἐθέλει, τοῖς ἐν τῷ κλήρῳ καταλεγομένοις τὴν τε τῶν πραγμάτων οἰκονομίαν, καὶ τὰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς ἐγχειρίζειν διακονίας· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ ἱερὸς κανὼν ἐγκελεύεται (4), καὶ ὑμῖν τὸ ἀπρόσκοπον προξενεῖ, ὥστε μὴ ἀμάρτυρον εἶναι τὴν τῆς Ἐκκλησίας οἰκονομίαν· καὶ μήτε ἐντεῦθεν, μήτε ἐτέρωθεν λοιδορίαν τῇ ἱερωσύνῃ προστρίβεσθαι.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν, εἴ ποτέ τινι τῶν ἐπισκόπων τὸ τοῦ βίου τέλος ἐπέλθοι, μὴδὲν μὴδαμῶς ἐκ τῶν αὐτοῦ ἀφαιρεῖσθαι πραγμάτων, μὴδὲ σεμνῷ ὀνόματι συνηθείας ἐπισκιάζειν τὴν τῆς ἀρπαγῆς καὶ τυραννίδος ἀπηγορευμένην πρᾶξιν· παρεγγυᾶσθαι δὲ πᾶσι σῶα πάντα διαφυλάττεσθαι, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ

(1) Καν. Ἀποστ. ΝΗ. (2) Μκθ. ΙΑ', 29. (3) Μκρκ. Ι', 41. (4) Σκληθ. ΚΣ'.

ἐκείνου διάταξιν, οὕτως ἕκαστον τῶν καταλιμπανομένων εἰδῶν διοικεῖσθαι· μάλιστα δὲ ὅσα ἢ κατὰ τὸν καιρὸν ὄν προεχειρίσθη, ἐκέκτητο· ἢ μετὰ ταῦτα ἐκ συγγενῶν αὐτῷ προσετέθη. Εἰ δ' ἐξάπινα τὸ τοῦ βίου τέλος τούτῳ ἐπέλθοι, μηδ' οὕτως ἀρπαγὴν καὶ ἀφαιρέσιν τῶν προσόντων αὐτῷ πραγμάτων γίνεσθαι· ἀλλ' εἰ μὲν συγγενεῖς τούτῳ εἶησαν, ἐκείνοις καὶ τὰ τούτου ἴδια περιποιεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ τοιοῦτοί τινες εἶεν, τότε, εἰ μὲν ἄπορός ἐστίν ἢ κατ' αὐτὸν Ἐκκλησία, καὶ τῶν τοιούτων ἐπιδεῆς, ἐκείνη καὶ τὰ αὐτῷ προσήκοντα ἀναλήψεται· εἰ δὲ ἐν εὐπορίᾳ καθειστήκει, τοῖς γοῦν πένησι ταῦτα διαδίδοσθαι παρασκευάζειν, ἀλλὰ μὴ αὐθεντίας τρόπῳ καὶ ἐξουσίας ἐπέρχεσθαι, καὶ τι τῶν αὐτοῦ ἀφαιρεῖσθαι· ὡς εἶγε τοιοῦτόν τι παρ' ὑμῶν τολμηθεῖη, καὶ ὁ δ' ἂν ἀφαιρεθεῖη εἰς τὸ διπλάσιον ἀναστραφήσεται, καὶ ἀκοινωνησιᾶ ἐπὶ πλεῖστον καθυποβληθήσῃ χρόνον.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν, εἴ ποτέ τις τῶν ὑπ' αὐτὴν τελούντων ἐπισκόπων πρὸς τὴν ἐκεῖθεν μετασταίῃ λῆξιν, παντὸς ἀνθρωπίνου ἑαυτὴν μακρύνουσαν ἐλαττώματος, μᾶλλον δὲ τῆς Σιμωνιακῆς κακίας ἐλευθεριάζουσαν, καὶ παντὶ τρόπῳ, καὶ πάσῃ δυνάμει τὴν τοῦ Πνεύματος θεῖαν χάριν ἄπρατον διασώζουσαν, πρὸς μόνον Θεὸν τὸν τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἀποβλέπουσαν ἔφορον, τὸν ἐπὶ βίῳ σεμνῷ, καὶ λόγῳ, καὶ καταστάσει πνευματικῆ μαρτυρούμενον, καὶ κανονικῶς ψηφιζόμενον, εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν ἀνάγειν βαθμὸν, ἵνα δὴ καὶ τὸ μέγα τῆς ἀρχιερωσύνης ἀκαπήλευτον συντηροῖτο ἀξίωμα· καὶ αὐτὸς μὲν παρὰ τῆς κανονικῆς θεσμοθεσίας ἀκατάκριτος ἐποφθεῖης, κἀκεῖνος, ἐξ ἑαυτοῦ οὕτω προχειρίζεσθαι τοὺς ἀμφ' αὐτὸν διδασκόμενος, ἀπρόσκοπος εἶη· μήτε τοῖς πνευματικοῖς νόμοις προσκρούων, μήτε τὸ ἄφυκτον τοῦ Θεοῦ κρίμα καθ' ἑαυτοῦ ἐκκαλούμενος.

Δεῖ σε ἐπὶ πάσῃ πράξει καὶ μεταχειρίσει παντάπασι δώρων ἀπέχεσθαι, ἀκριβῶς εἰδόντα, ὡς πᾶσα μὲν ἀμαρτία ἀπλῆν τὴν τιμωρίαν ὑφίσταται· ἢ δὲ τοῦ Σίμωνος αἵρεσις διπλῆν ἐπάγει τῷ ἄλόντι κατάκρισιν· διὸ δεῖ παντελῶς ταύτην περικόπτειν, καὶ μηδὲ ταῖς λεγομέναις συνθηταῖς εἴσοδον καὶ παρείδουσιν ἔχειν. Καὶ γὰρ αἱ λεγόμεναι αὗται συνθήται, φιλαργυρίας συνεισχωμάσασαι νοσήματι, οὐδὲν ἔλαττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον εἰς καταδίκην

τοὺς τῆς ἀρχιερωσύνης, μετόχους ἀλισκομένους ἄγουσιν, ἐπὶ σεμνῶ προσωπείῳ τῆς Σίμωνος ἐνεργουμένης αἵρέσεως· δεῖ γὰρ καὶ σεμνῶ ὀνόματι διαβεβλημένη πρᾶξις καλύπτεται, καὶ ταύτην παντὶ τρόπῳ ἐκτρέπεσθαι, καὶ παραιτεῖσθαι, καὶ μᾶλλον τῆς ἀνακεκαλυμμένως δηλούσης τὸ τόλμημα· τὰ τε γὰρ λαθάνοντα τῶν ἐλκῶν, δυσιατώτερα πῶς εἴωθε τυγχάνειν, καὶ τὰ ὑπουλον ἔχοντα τὴν παρνομίαν, ῥᾶον μᾶλλον ἢ καὶ τὰ πρόδηλα τῶν ἀτοπημάτων εἰς τοὺς πολλοὺς καταφέρεται. Οὔτε οὖν ἀπὸ δίκης οὔτε χρηματικῆς, οὔτε ἐγκληματικῆς τὸ σύνολον λαμβάνειν, μετὰ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐξουσίας διαταττόμεθα, οὔτε ἀπὸ προχειρίσεως ἡγουμένου, ἢ ἀρχιμανδρίτου, ἢ ἐξάρχου, οὔτε μὴν ἀπὸ προβολῆς οἰκονόμου, ἢ μειζότερου, οὐδέ γε (τὸ φοικωδέστερον) ἀπὸ χειροτονίας διακόνου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ ἐπισκόπου, οὐδαμῶς οὐδέ καθ' οἰομένηποτε τρόπον, οὔτε πρὸ τῆς χειροτονίας, οὔτε μετὰ τὴν χειροτονίαν προσήκει λαμβάνειν· τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τοῖς ἀπείρως ἔχουσι περὶ τοὺς κανόνας τοὺς θείους, κατάδηλον ἐμφανίζει τὴν ἀτοπίαν. Διὸ δεῖ παντάπασιν ἐν πᾶσι τοῖς εἰρημένοις, καὶ τοῖς, ὡς εἰκὸς, παραλελειμένοις, ἀθῶας τὰς χεῖρας φυλάττοντα, καὶ πρὸ γε τῶν χειρῶν τοὺς λογισμοὺς, οὕτω τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης μεταχειρίζεσθαι νόμον, εἰδόμενα καὶ πεπεισμένοι, ὡς ὁ ταύτης παρορῶν τὰς ἐντολάς, καὶ προστάγματα, οὐχ ἡμετέρας παραινήσεις ἀθετεῖ, ἀλλὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων ὑπερόπτης γίνεται, καὶ τὴν ἐκ τούτων οὐκ ἐκφεύζεται καταδίκην· διὸ καὶ τὸν λεγόμενον ἐνθρονισμόν, οὐ τῷ χειροτονοῦντι (μὴ γένοιτο), ἀλλὰ τοῖς ἐνδεεστέροις τῶν κληρικῶν, ἢ καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν τελοῦσι, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐπορίας διοριζόμεθα δίδοσθαι· εὐπόρου γὰρ τῆς ἐπισκοπῆς καθισαμένης, εὐεργεσίας μέρει τοὺς ὑπηρετοῦντας ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς διακονίαις, ἀπορώτερον τὸν βίον κεκτημένους, δωροφορεῖσθαι ἐκεῖθεν οὐδόλως ἀπείργομεν.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντων τοῦ τῆς φιλοχρηματίας καὶ πλεονεξίας πάθους καθαρὰν ἑαυτὴν συντηρεῖν, τοῖς οἰκειοῖς ἐπαρκουμένην· καὶ μήτε τρόπῳ τινὶ τὰ ἀλλότρια οἰκειοποιεῖσθαι, μήτε δουλικῶς ἐπιτάγμασι κατατρύχειν τὸ ὑποχείριον, ἢ βαρυτάταις ἐπιτιμήσεσι τοὺς μὴ ὑπέκοντας ἀνταμύ-

νεσθαι, ἵνα τοῖς ἔργοις καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης κοσμηται ἀξιώμα, καὶ αὐτὸς εἴης θεϊκῆς τε καὶ ἀνθρωπίνης ἀνώτερος κατακρίσεως.

Δεῖ σε πᾶσαν ἀκρίθειαν ἐν τοῖς κανονικοῖς ἅπασι καταβάλλεσθαι πράγμασιν· ἐγκαλούντων τε τινῶν, καὶ παράβασιν αὐτῶν προτεινόντων, ἐπιμελεστέρα ἐξετάσει διερευνᾶν, καὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων ποιεῖσθαι· ἴση μὲν τῇ εὐνοίᾳ ἀμφοτέρων μερῶν τοὺς λόγους διευκρινοῦντα, τῇ σάθμῃ δὲ τῶν κανονικῶν πκρατηρημάτων ἐπόμενον· καὶ τούτοις ἕκαστα διευθύνοντά τε καὶ περαιούμενον.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν τοῖς ἱεροῖς κειμηλίοις μεγίστην καταβάλλεσθαι πρόνοιαν, ὥστε ταῦτα εἰς κόσμον τῆς Ἐκκλησίας ἀσινῆ διασώζεσθαι, ἢ καὶ αὐξῆσιν, εἰ οἶόν τέ ἐστιν, ἐπιδέχεσθαι· τὰ τε ἄλλα ἀκίνητα κτήματα, ὅσα γε εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας συντελεῖ χρεῖαν, ἀνεκποίητα συντηρεῖν· τὰ τε ἐμφυτευτικοῖς δικαίοις ἐγχειριζόμενά τισι, μετὰ τῆς ἡμετέρας γνώμης οἰκονομεῖν· καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἐραυζόμενον εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας προσδαπανᾶν ἐπισύστασιν· καὶ γὰρ καὶ ὁ ἱερός τῶν Ἀποστόλων κανὼν οὕτω » φησὶν· Τοὺς ἐπισκόπους παντὸς ἔθνους, εἰδέναι χρὴ τὸν ἑαυτῶν » πρῶτον, καὶ μηδὲν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου πράττειν γνώμης. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ ἐν Βενεθάλοις ἀγία Σύνοδος διαβεβαιούσα, ἐκύρωσεν· » ὡς μητροπολίτην ἅπαντα καὶ ἐπίσκοπον, » μηδὲν χρῆναι πράττειν, ἄνευ τοῦ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον » ἰθύνοντος. Ἀλλὰ καὶ ἕτερος ἱερός κανὼν, ὧδε φησὶν· Ὁμοίως » ἤρεσεν, ὥστε τοὺς πρεσβυτέρους παρὰ γνώμην τῶν ἰδίων ἐπι- » σκόπων πρᾶγμα μὴ πιπράσκειν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧ καθιέρωνται· ὃν τρόπον καὶ τοῖς ἐπισκόποις οὐκ ἔξεσι πιπράσκειν χωρία τῆς Ἐκκλησίας, ἀγνωρούσης τῆς συνόδου.

Δεῖ τὴν σὴν θεοφίλειαν, εἴ ποτέ τινι τῶν ἀμφ' αὐτὴν ἡγουμένων ἢ ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν ἐξοδος γένηται, πρῶτα μὲν τὰ τούτῳ προσόντα, ὅσα γε εἰς ὑπηρεσίαν ἐτέλει, ἢ εἰ καὶ τινα ἄλλα πρόσεσιν, ἀκαινοτόμητα κατὰ πάντα τρόπον τηρεῖν, καὶ μὴ τῷ τῆς συνηθείας παρανόμῳ προσχήματι χεῖρας αὐτοῖς ἐπιβάλλειν ἀδίκους· ἔπειτα δὲ τὸν ἐπ' εὐλαθείᾳ καὶ συνέσει παρὰ τῶν μοναχῶν μαρτυρούμενον, εἰς τὸν τῆς ἡγουμενείας βαθμὸν προχειρίζεσθαι· δίχα δὲ δηλονότι λημμάτων, ἃ καὶ τῇ ἀρχιερω-

σύνη κίνδυνον ἐπάγει, καὶ τῷ ἀλόντι τὴν ἐκ τοῦ κινόνος ἀσυμπαθῶς ἀμυναν ἐπιφέρει.

Χρὴ τοῖς τὴν ἐπιστάσιαν τῶν μοναχῶν ἐγχειριζομένοις παρεγγυᾶν, τῷ νενομισμένῳ χρόνῳ, καὶ τῇ προσηκούσῃ δοκιμασίᾳ τοὺς τῷ μονήρῃ εἰῶ προστιθεμένους, τοῦ τε ἀγγελικοῦ καταξιούῃ σχήματος, καὶ τὴν τελείαν ἀπόκαρσιν ποιῆσθαι· ὅπως ἂν τῇ χρονίᾳ γυμνασίᾳ καὶ ὁ τρόπος αὐτῶν ἐμφανῆς εἴη, καὶ αὐτοὶ πάγιοι πρὸς τὸ καλὸν τούτου τυχόντες διαμένοιεν.

Δεῖ σε τὰ τε ἄλλα τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ ἀρμόδια, κατὰ τοὺς Πατρικοὺς κανονίζειν θεσμοὺς, καὶ γηραιοὺς καὶ σώφρονας εὐνούχους ἐν τοῖς γυναικείοις σεμνεῖσι τὴν θεῖαν ἐπιτελεῖν μυσαγωγίαν ἐπιζητεῖν· καὶ ἐκκόπτειν μὲν ἐκεῖθεν τὰς ἐπιμιξίας καὶ ἀναφύρσεις τῶν κοσμικῶν, ἀποδιίσταν δὲ τὰς τῶν λεγομένων διπλῶν μοναστηρίων, εἴπερ εἰσὶ κατὰ τὸν τόπον, συναφείας τε καὶ παρανόμους συνδιατριβάς. Οὕτω ταῦτα· καὶ εἴ τι ἕτερον ὅ,τε καιρὸς καὶ ἡ χρεία προβάλλοιτο, μετὰ τῆς ἐπαινετῆς καὶ προσηκούσης καὶ θεοφιλοῦς σπουδῆς ἐκπληρῶν, πάσης μὲν λαΐης καὶ καταδίκης ἐξαιρεθῆσθαι εἰς κόσμον δὲ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δόξαν τοῦ τὸ οἰκεῖον αἶμα ὑπὲρ αὐτῆς ἐκχέαντος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὑφθήσθαι· ὅπερ καὶ ἐλπίζομεν, καὶ εὐχόμεθα· καὶ μετὰ μεγάλων τῶν ἐλπίδων εἰς τὴν ἐναποκειμένην τοῖς ἀγίοις παραπεμφθήσθαι μακαριότητα, ἔνθα παντῶν ἡ προσδοκωμένη κατάπαυσις γένοιτο, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ὅτι αὐτὸς ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν δοτὴρ καὶ πληρωτῆς, καὶ αὐτῷ πρέπει τιμὴ καὶ δόξα, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Πράξις πρὸς μητροπολίτην παρὰ πατριάρχου διδομένη(1).

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ ἀξιωμακτικῶν νευτα, καὶ τούτων ἐκεῖνα μάλιστα τῶν λοιπῶν ὑπερέχουσιν, ἕσα τὸ κοινὸν τοῦ ἔθνους ἢ συνέχουσιν ἀσφαλῶς, ἢ ἐπωφελοῦ-

(1) Αἱ ἐξῆς τρεῖς πράξεις ἐκ τοῦ Συνταγμ. τοῦ Χρυσ. σελ. κβ'. — κς'.

ειν ἐπιτηδείως πρὸς αὐξήσιν καὶ εὐπρέπειαν· τοιαῦται μὲν αἱ
 στρατηγίαι, καὶ πολιτεῖαι, καὶ δημαρχίαι, καὶ τὰ περὶ ταῦτα
 πόλεμοι, καὶ νόμοι, καὶ τέχναι, καὶ βουλευτήρια, δι' ὧν πόλεις
 ἐν βασιλείαις, καὶ ὅλα τῆς οἰκουμένης ἔθνη εὐνόμως συνιστῶνται
 τε καὶ διακρίνονται. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἀνθρώποις λόγου καὶ
 μνήμης ἄξια διὰ στόματος ἀσιγήτως ἄγονται, φθόνου καὶ λή-
 θης κρείττονα εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον, καίτοι ἐπὶ κῆρα ὄντα
 φύσει, καὶ τῇ φθορᾷ ὑποβαίνοντα· ἀλλ' ἄξιον μνημόνευτα πολλῶ
 μᾶλλον ἐν ἀνθρωπίνοις, ὅσα περὶ τὸ Θεῖον ἐγγίνονται, καὶ τῷ
 κρατίστῳ τῶν λογικῶν δυνάμεων (λογικῶ, φημί,) ἐπιτελεῖται,
 καὶ τῇ ἀληθείᾳ συμπέφυκε, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἀπεριτρέπτως
 διακρατεῖται, καὶ τὸ κεφάλαιον, πρὸς οὐράνιον τοὺς ἐν γῆ πο-
 λιτείαν διεγείρει τε καὶ γυμνάζει, καὶ τέλος πρὸς αἰῶνα σω-
 τηρίας διευθύνει καὶ τοὺς ἔχοντας, καὶ τοὺς μετέχοντας· τοι-
 αῦτη ἀκραιφνῶς ἡ ἱερωσύνη, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἡ πηγὴ ταύτης, καὶ
 ρίζα, καὶ κορυφὴ, ἡ ἀρχιερωσύνη, ἣτις ἐν τῇ αὐτῇ βασιλείᾳ τῇ
 κοσμικῇ συγκρινομένη, τοσοῦτῳ μέσῳ ὑπερβάλλει, ὅσῳ ἐκείνη
 μὲν μεταβολαῖς, καὶ ἥτταις, καὶ κινδύνοις, καὶ αἰσχύναις, καὶ
 τῷ γε ὑπόκειται τῷ ἀφανισμῷ· αὕτη δὲ, ἐν αἷς ἐγχαράττεται,
 ἀνεξάλειπτος, καὶ ἀήττητος, ἀσφαλῆς τε, καὶ ὑπερλάμπουσα
 διαμένει διακωνίζουσα· πλὴν ἀλλὰ τῷ μὴ εἰς αἴσθησιν ὑποπί-
 πτειν κατορθωμάτων ἐκτὸς, πνευματικὴ τις οὕσα δύναμις, γνω-
 ρίσματος ἐνδεῖται, ὥστε καὶ μὴ παραπλάττεσθαι, ἢ ψεύδεσθαι τὸν
 μὴ μετέχοντα, ἢ τὸν ἔχοντα πάντως μὴ ψεύδεσθαι. Γνώρισμα μὲν-
 τοι ἀκριβέστερον οὐδὲν ἄλλο οἱ πρὸ ἡμῶν ἐπενοήσαντο παρά τε
 τῶν ἀγίων Ἀποστόλων λαβόντες, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο χρησά-
 μενοι, τῶν συστατικῶν, λέγω, γραμμάτων, δι' ὧν οἱ ἐπιφέρον-
 τες ὡς γνήσιοι καὶ νόμιμοι παρὰ πᾶσι τιμῶνται, καὶ τοιοῦτοι,
 ὡς τυγχάνουσι, καὶ φημίζονται, καὶ νομίζονται. Καὶ τοῦτο εἶ-
 περ λίαν ἐπάναγκες ἐν τοῖς θείοις κανόσι τοῖς ὑποδεεσέροις βαθ-
 μοῖς, λέγω δὴ ἀναγνώσταις, παντοίοις τε τοῖς ἐν κλήρῳ κά-
 ταλεγομένοις ὑποδιακόνοις τε καὶ διακόνοις, πολλῶ οὖν μᾶλ-
 λον πρεσβυτέροις, καὶ ὑπὲρ τούτους ὅτι μάλιστα τοῖς ἀρχιερεῦ-
 σιν, ὡς αἰεὶ δῆπουθεν πάντες οὗτοι καθιστῶσι καὶ συνιστῶσι,
 καὶ ἀλλήλοις αὐτοὺς, ἔτι τε τὰ περὶ πίστιν, καὶ Θεῖον, καὶ νό-

μους, καὶ πολιτείαν ὀρθήν, οὗτοι μόνοι διακρίνουσι καὶ διευθετοῦσι. Τοῖς τοιούτοις τοίνυν καθάπερ εἰς σύστασιν, συνοδικήν ἱερέων τε καὶ ἀρχιερέων ἀπητεῖτο ψῆφος, οὕτως εἰς ἐπισύστασιν πρὸς πίστῳσιν πάντων καὶ ἀσφάλειαν ἀρχιερέως ἄλλου ἐξ ὑψηλοῦ τινος θρόνου, καὶ οἰονεῖ τινος ἀρχικοῦ, ἐγγραφὸς ἐπιζητεῖται καὶ ἀσφαλῆς κατὰ πάντα μαρτυρία. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ νῦν τὴν ἀγιωτάτην μητρόπολιν δεῖνα εὐρόντες χηρεύουσαν ἀρχιερέως γνησίου, ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσαντος κῦρ δεῖνος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, ἡ μετριότης ἡμῶν ἐλέει θεῷ καὶ χάριτι τὰς ὑποκειμένας τῷ ἀποστολικῷ τούτῳ καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ μητροπόλεις τε, ἀρχιεπισκοπὰς, καὶ, ἀπλῶς εἰπεῖν, ἐπαρχίας, ἐξ αὐτῶν τῶν οἰκουμηνικῶν ἱερῶν καὶ ἀγίων Συνόδων διέπειν λαχοῦσα, καὶ περὶ ποιμένων ἱκανῶν αὐταῖς προνοεῖν, οὐ δέον ἔκρινε καὶ ταύτην παριδεῖν ἀνεπίσκεπτον, ἀλλὰ φροντίδα καταβλαοῦσα ἐπιστήσασθαι ταύτῃ τὸν ἀξίως ποιμάναι δυνάμενον τὸ ἐν αὐτῇ τοῦ Χριστοῦ λογικὸν ποιμνιον, δέδωκεν ἄδειαν τοῖς ἐνδημοῦσιν ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ ἀποστολικῷ τούτῳ θρόνῳ συναδελφοῖς αὐτῆς ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερτίμοις, ψήφους ποιήσασθαι κανονικὰς κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑποτύπωσιν, δι' ὧν ὁ ἀναφανεὶς προτιμότερος χειροτονηθῆ ἐν αὐτῇ ἀρχιερεὺς καὶ προστάτης· καὶ τούτων συντελεσθεισῶν ἐν τῷ εὐαγεστάτῳ ναῷ τοῦ ἀγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ πρώτου ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων, ὑπὸ τε τοῦ Καισαρείας κῦρ δεῖνος, τοῦ Πέτρας κῦρ δεῖνος, τοῦ Λύδδης, κῦρ δεῖνος, προεκρίθη καὶ προεξελέγη τῶν ἄλλων εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς προστασίας ὁ ὀσιώτατος πρωτοσύγκελλος τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου κῦρ δεῖνα· ἀνὴρ τίμιος, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὸν μοναχὸν ὑποδύς ζυγόν, παντοίαις ἀρεταῖς κεκοσμημένος, μοναχῶν ὀμηγύρεως ἠγησάμενος ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ καὶ σεμνότητι, καὶ ἐν πολλοῖς κατὰ διαφόρους καιροὺς χρησιμεύσας ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ.

Τοῦτον τοίνυν ἡ μετριότης ἡμῶν τῇ δυνάμει καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἀρχιερέχ ἐχειροτό-

νησε, καὶ μητροπολίτην γνήσιον καὶ καθολικὸν ἀνέδειξε τῆς μητροπόλεως δεινός· ὧ τινι σὺν τοῖς λοιποῖς ἀρχιερατικοῖς ἀμφοῖς, τοῖς εἰθισμένοις παρὰ ὀρθοδόξων ἀρχιερέων ἐν ταῖς ἱεραῖς τελευταῖς ἀμφιέννυσθαι, ἔτι καὶ ἐγκόλπια δύο, καὶ μίτρην ἐπιφέρειν ἐφιλοδωρήσατο. Ὀφείλει τοίνυν ὁ προχειρισθεὶς ἱερώτατος μητροπολίτης Πτολεμαίδος οὗτος, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Φοινίκης, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κύρ δεινα, ἀπελθὼν εἰς τὴν τυχοῦσαν αὐτῷ θεῶθεν μητρόπολιν, ὡς γνήσιος αὐτῆς ποιμὴν τε καὶ διδάσκαλος, καὶ πνευματικὸς, τῶν ὀρθοδόξων πατέρ, προστάτης τε καὶ κριτῆς, ἐπιλαθέσθαι αὐτῆς μετὰ πάσης τῆς ἀνηκούσης αὐτῇ ἐνορίας, καὶ τῶν προσόντων αὐτῇ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὀρίων τε καὶ χωρίων, προσέτι δὲ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς πραγμάτων τε καὶ κτημάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῶν λοιπῶν δικαίων τε καὶ προνομίων, ἐν οἷς ἅπασιν ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἀκωλύτως πᾶσα ἐξουσία ἐπισκόποις ἐν κανόσιν ἀνήκουσα, εὐλογεῖν, ἀγιαζεῖν, ἱερουργεῖν, μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν τὰς ἐμπίπτουσας ἐκκλησιαστικὰς καὶ εὐλόγους ὑποθέσεις· συνοικέσια νόμιμα καθιστᾶν, πλὴν διαζύγια νομίμων συναλλαγμάτων μὴ ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἐς τὴν ἡμῶν μεταφέρειν μετριότητα, καθάπερ καὶ πᾶν ἕτερον ἐπαπορούμενον, εἴτε περὶ γάμων, εἴτε περὶ χειροτονιῶν, εἴτε καὶ ἐτέρων δυσχερῶν ὑποθέσεων, μήπως ἐπισφαλῶς λάθῃ κρίσας, καὶ ἀλλοτρίων ἀμαρτημάτων εὐρεθῆ κοινῶνός, ἢ καὶ αἴτιος, καὶ ὑπόδικος τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ἐπιτιμίαις ὑπεύθυνος. Ἐχέτω δὲ καὶ ἄδειαν εἰς ἱεροῦς ἐγκαταλέγειν ἑαυτοῦ τοὺς ὑφ' αὐτὸν, τουτέστι τοὺς ἐν οἰκείαις ἐνορίαις σφραγίζειν κληρικούς, ἀναγνώστας, καὶ ψάλτας, ὑποδιακόνους τε καὶ διακόνους χειροτονεῖν μετὰ τῆς προσηκούσης αὐτοῖς ἱκανότητος, καὶ μετ' ἀκριβοῦς ἐξετάσεως καὶ μαρτυρίας τῆς τοῦ λαοῦ, πολλῶ δὲ μᾶλλον καὶ ἀκριβέστερον εἰς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀνάγειν ἀξίωμα ἀνδρᾶς σεμνοπρεπεῖς, καὶ οὕτως εὐλαβεστάτους, ἐξ αὐτῶν τε τοὺς συνετοὺς εἰς τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος προβιβάζειν λειτούργημα· θεῖου καὶ ἱεροῦς γαοῦς ἀνεγείρειν, ἐγκαινίζειν τε καὶ ἀνγκαινίζειν

τὰς Ἐκκλησίας πάσας καὶ μοναστήρια, ἐπισκέπτεσθαι καὶ
 ἐξετάζειν τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡγουμένους τε καὶ ἐνασκουμένους,
 πλὴν τῶν ἡμετέρων σταυροπηγίων, διδάσκειν τε πανταχοῦ
 τῆς παροικίας αὐτοῦ τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον, ἀνασπᾶν ῥι-
 ζόθεν πᾶν πονηρὸν ἐπιφερόμενον, τὴν θεοσέβειαν ἐπιβλάπτον,
 ἢ τὴν εἰρήνην, ἐπισπεύρειν τε ἀόκνως πάσης ἀρετῆς καλλιέρ-
 γημα, τύπον ἑαυτὸν ἐν ἅπασιν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν προτι-
 θέμενος, τοῖς ἐνδεέσιν εὐπρόσιτος, τοῖς ἀσθενέσι συγκαταβαί-
 νων, τοῖς ῥαθύμοις συντονώτερος, τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γινό-
 μενος ἵνα πλείονας ἢ πάντα κερδήσῃ, τηρῶν πρὸ πάντων
 ἐν πᾶσι τὴν κανονικὴν ἀκρίθειαν, μηδὲν τῆς ἰσότητος παρεκ-
 κλίνων, οὔτε ταῖς τῶν ἔξω μεσιτεῖαις, ἢ καὶ ἀπειλαῖς ἐπικαμ-
 πτόμενος, οὔτε ταῖς τῶν οἰκείων δεήσεσιν, ἢ καὶ φιλοδωραῖς
 ἐκλυόμενος, ὡς ἀποδιδόναι μέλλων Θεῷ τε καὶ ἡμῖν λόγον
 τῶν ὀπωσδήποτε ἢ παρημελημένων, ἢ καὶ πεπλημμελημένων·
 ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν πάντες ἱερωμένοι τε κληρικοί τε
 καὶ λαϊκοί, τὴν προσήκουσαν ὀφείλουσιν αὐτῷ ἀπονέμειν αἰ-
 δῶ καὶ τιμῆν, ὑπακούειν τε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ὀρθῶς ἐπιταττο-
 μένοις, ἔχειν τε αὐτὸν καὶ ἡγεῖσθαι πνευματικὸν πατέρα,
 ποιμένα τε καὶ διδάσκαλον, κριτὴν τε καὶ προστάτην, καὶ κη-
 δεμόνα, καὶ φροντιστὴν ἐν πάσαις ταῖς ἀνάγκαις, βιωτικαῖς
 τε καὶ ψυχικαῖς, χορηγεῖν τε τὰ ὑπὸ κανόνος καὶ ἔθους αὐτῷ
 ἀνήκοντα δίκαια, τῶν καρπῶν τὰς δεκάτας, τὰς εὐλογίας τῶν
 οἴκων, τὰ τῶν κεκοιμημένων μνημόσυνα, τὰς ἀπαρχὰς τῶν
 καρπῶν ἀπάντων, τῶν συνοικεσίων τὰ ἔθιμα, τὰ τῶν πανη-
 γύρεων δικαίωματα, τὰς ζητίας, τὰ κανονικὰ τῶν Ἐκκλησιῶν
 τε καὶ ἱερέων, καὶ εἴ τι τούτοις ὄμοιόν τε καὶ εἰθισμένον,
 καὶ τέλος συμβοηθεῖν αὐτῷ, καὶ συνεργεῖν ἐν οἷς χρήζει πᾶσι,
 καθάπερ καὶ αὐτὸς ὄλος εἰς τὰς τοῦ λαοῦ χρείας ἐπιφέρεται·
 καὶ μηδεὶς τολμήσει κατ' οὐδὲν αὐτῷ ποτὲ ἀντιτάττεσθαι. ἢ
 ὧν ὀρθῶς ἐπιτρέπει καὶ προτρέπει παρακούειν, ὡς ἡμετέρῳ
 προσώπῳ, ἢ γὰρ πρὸς αὐτὸν γενομένη τιμὴ ἢ ἀτιμία πρὸς
 ἡμᾶς ἀναφέρεται· ὅθεν ὅστις ἂν ἐναντίος φανῇ αὐτῷ, ἢ, τὸ
 χεῖρον, ἐπίβουλος καὶ ἀποστροφῆς εἰς τοὺς ἄλλους αἴτιος, τῶν
 μὲν ἱερωμένων ὧν, ἀργὸς ἔστω πάσης ἢ ἔλαχεν ἱεροπραξίας,

λαϊκός δὲ ἢ μοναχός, ἀφωρισμένος εἶη, καὶ τὰ ἐξῆς· ὅθεν εἰς δῆλωσιν καὶ ἀσφάλειαν πάντων, ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὑπογραφὴν οἰκεία χειρὶ, καὶ ἐπισφραγισθὲν τῇ συνήθει σφραγίδι εἰς πράξιν, καὶ ἐπεδόθη τῷ διαληφθέντι.

Ἐτέρα πράξις πρὸς τὸν αὐτὸν παρὰ τοῦ αὐτοῦ.

ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ κυρίως ἐστὶ, τὸ μὴ δυνάμενον ἄλλως γίνεσθαι δῆπουθεν· ἔνθεν τοι καὶ τοῖς εὐσεβῶς ἐπιγραφόμενοις ἡμῖν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ σωτήριο ὄνομα, καὶ πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὁμολογουμένως ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν τυγχάνουσι τὰ πανάχραντα μυστήρια τῆς Καινῆς αὐτοῦ Διαθήκης, καὶ εὐαγγελικῆς ὑποτυπώσεως· οὐ δύναται γὰρ τούτων χωρὶς τις βασιλείας οὐρανῶν κληρονόμος καθίστασθαι, καὶ ἀξιωθῆναι τῆς ἀπολαύσεως τῶν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἅπερ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ὁ γὰρ μὴ ἀναγεννηθεὶς ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, καὶ τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου μὴ ἐσθίων, καὶ τὸ αἷμα μὴ πίνων αὐτοῦ, ζῶν οὐκ ὕψεται τὴν αἰώνιον, καθάπερ ἡμῖν εὐηγγελίσσατο μόνος αὐτὸς ὁ τῆς ζωῆς χορηγός· τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ θεία καὶ ἀγχίθεος ἱεραρχία, μεθ' ὅσης ὑπεροχῆς ἀναγκαιοτάτη πέφυκε πάντως τῷ χριστωνύμῳ πληρώματι, ἅτε κεφαλαιώδης πηγὴ τῶν αὐτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, ἐξ ἧς πηγάζει τὰ σωτήρια ταῦτα μέσα, δι' ὧν, πρὸς τὸ οἰκειότατον τέλος τῆς πνευματικῆς τελειότητος οἱ πιστοὶ διευθύνονται, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις τῆς θείας μακαριότητος· ὅθεν καὶ ὡς ἔνθεος κληρὸς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων ἀλληλοδιαδόχως ἐπεβραβεύθη τοῖς εὐσεβέσι, καὶ ἐδογματίσθη κανονικῶς ἀνά πᾶσαν τὴν ὑπ' οὐρανόν, δηλονότι ὅπου σύστημα τῶν Χριστιανῶν ἐμφιλοχωρεῖ θείῳ νεύματι, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἀρχιερεῖς προκαθέζεσθαι τῶν ἀπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀρχιερωσύνην ἐνεργοῦντας, προεξάρχοντάς τε τῆς ἱεραῆς χορείας, καὶ τοὺς βαθμοὺς τῶν λειτουργῶν τοῦ Θεοῦ τελεσιουργοῦντας κατὰ τάξιν τῆ

θεία χάριτι, καὶ διὰ τῶν ἱερῶν πρὸς τὸ ἀέδιον καὶ ἀνέσπερον φῶς τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς χειραγωγοῦντας. Οὕτωςί τοιγαροῦν ἀπανταχοῦ τῆς ἀρχιερατικῆς προστασίας ἀναγκαίως γνωριζομένης τοῖς ὀρθοδόξοις, ὅσα καὶ ψυχὴ τῷ σώματι πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαία καθέστηκε, δέον ἡμᾶς κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον, ἀγρύπνοις ὀμμάτων ἐπιβολαῖς, τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας, καὶ παροικίας, φημί, τὰς τελούσας ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ καθ' ἡμᾶς τούτου πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, μεθ' ὅσης ἐπιμελείας περισκέπτεσθαι, ὡς τὴν φροντίδα τούτων ἐγχειρισθέντας παρὰ Θεοῦ, καὶ τὸν ἄξιον ἐκάστης προστατὴν προχειρίζειν, ὥστε μηδεμίαν αὐτῶν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως ἐστερημένην, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ Κυρίου λαὸν ζημιοῦσθαι τὰ καίρια, καὶ ψυχὰς κινδυνεύειν, ὧν οὐδ' ὅλως ὁ κόσμος ἀντάξιός. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ νῦν τὴν ἀγιωτάτην μητρόπολιν δεῖνα, εὐρόντες χηρεύουσαν ἀρχιερέως γνησίου, ἅτε τοῦ ἐν αὐτῇ προαρχιερατεύσαντος δεῖνος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, οὐ δέον ἐκρίναμεν παριδεῖν ἀνεπίσκεπτον· ἀλλὰ φροντίδα καταβαλόντες, ἐπιστήσασθαι ταύτῃ τὸν ἀξίως ποιμάναι δυνάμενον πνευματικῆ ποιμαντορίας τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, δεδώκαμεν ἄδειαν τοῖς ἐνδημοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδελφοῖς ἡμῶν, ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερτίμοις, ψήφους ποιῆσαι κανονικῶς κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑποτύπωσιν, δι' ὧν ὁ ἀναφανεῖς προτιμότερος χειροτονηθῆ ἐν αὐτῇ ἀρχιερεὺς καὶ προστατὴς· καὶ τούτων συντελεσθεισῶν ὑπὸ τοῦ Ἱερκλείας κὺρ δεῖνος, τοῦ Νικομηδείας κὺρ δεῖνος, τοῦ Νικαίας κὺρ δεῖνος, τοῦ Ἀμασίας κὺρ δεῖνος, τοῦ Προύσης κὺρ δεῖνος, τοῦ Ἀθηνῶν κὺρ δεῖνος, τοῦ Μιτυλήνης κὺρ δεῖνος, τοῦ Μηθύμνης κὺρ δεῖνος, τοῦ Νεοκαισαρίας κὺρ δεῖνος, τοῦ Χίου κὺρ δεῖνος, τοῦ Δέρκων κὺρ δεῖνος, τοῦ Κρήτης κὺρ δεῖνος, τοῦ Σηλυβρίας κὺρ δεῖνος, καὶ τοῦ Προικοννήσου κὺρ δεῖνος· προεκρίθη καὶ προεξελέγη τῶν ἄλλων, εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς αὐτῆς προστασίας, ὁ ὀσιώτατος πρωτοσύγκελλος τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνος, ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κὺρ δεῖνα, ἀνὴρ κόσμιος, πρᾶότητι καὶ σεμνότητι διαπρέπων, καὶ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὸ ἀγγελι-

ἰὸν ἡμφιεσμένος σχῆμα, θεοσεβεία τε τεθραμμένος, καὶ καλῶς
 τὰ θεῖα πεπαιδευμένος, καὶ πολιτείαν ἐνάρετον ἔχειν μεμαρ-
 τυρημένος, καὶ ἐμπρέπουσαν διαγωγὴν τῷ ἱερῷ καταστήματι,
 σωματικαῖς τε καὶ ψυχικαῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένος, καὶ δυ-
 νάμενος πατρικαῖς νοουθεσίαις, καὶ τῷ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι
 ποιμνιὸν ποιμαίνειν πνευματικόν, καὶ πρὸς σωτηρίου διά-
 γειν νομάς. Τοῦτον τοίνυν ἡ μετριότης ἡμῶν, τῇ δυνάμει καὶ
 χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἀρχιερέα
 χειροτόνησε, καὶ μητροπολίτην γνήσιον καὶ κανονικὸν ἀνέδει-
 ξε τῆς μητροπόλεως δεῖνος. Ὀφείλει μὲν οὖν ἤδη ὁ ἱερώτατος
 μητροπολίτης δεῖνος οὗτος, ὑπέριμος καὶ ἕξαρχος παντὸς
 Αἰγαίου Πελάγους, ὁ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
 συλλειτουργὸς κύρ δεῖνα ἀπελθεῖν εἰς τὴν θεόθεν αὐτῷ λαχοῦ-
 σαν ταύτην μητρόπολιν, καὶ ταύτης ἐπιλαβέσθαι μετὰ πάν-
 των τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρίων, καὶ τῶν ἐνοριῶν ἀπασῶν,
 καὶ ποιμαίνειν κανονικῶς τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ λογικὸν τοῦ
 Χριστοῦ ποιμνιὸν, ποδηγετεῖν τε καὶ διδάσκειν τὸν ἐν αὐτῇ
 χριστῶνυμον λαὸν ταῖς τε ἀπὸ γλώττης πατρικαῖς νοουθεσίαις,
 καὶ ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου βίου χειραγωγίαις, ἀγρυπνεῖν τε ὑπὲρ
 αὐτοῦ, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ φροντίζειν, καταρτίζων αὐτὸν
 διὰ τῆς θείας ἄνωθεν ἀντιλήψεως, καὶ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι
 γινόμενος, κατὰ τὸ ἀποστολικὸν φάναι λόγιον, ἵνα πάντας ἡ
 τοὺς πλείονας κερδήσῃ, καὶ προσαγάγῃ Θεῷ λαὸν περιούσιον,
 καὶ εὐλογεῖν, καὶ ἁγιάζειν αὐτὸν, καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ
 ἐκτελεῖν μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ὡς γνή-
 σιος ἀρχιερεὺς αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας καὶ μητροπολίτης κανονι-
 κός, ἀναγνώστας σφραγίζειν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ
 ταύτης ὑποδιακόνους χειροτονεῖν, καὶ διακόνους, καὶ εἰς τὸ τοῦ
 πρεσβυτέρου ἀξίωμα προβιβάζειν, πνευματικοὺς πατέρας ἐγ-
 καθιστᾶν δι' οἰκείων ἐνταλμάτων, θείους τε καὶ ἱεροὺς ναοὺς
 καθιεροῦν ἐπὶ σταυροπηγίῳ τῷ ἑαυτοῦ, καὶ πάντα τᾶλλα τὰ
 τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀνήκοντα διαπράττειν ἀναντιρρήτως, καὶ ἀνεμ-
 ποδίστως, δεσπόζειν τε καὶ κυριεύειν ἀπάντων τῶν τῆς μητρο-
 πόλεως κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων,
 ὡσαύτως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐξουσιάζειν ἅπαντα,

κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας, καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν πρὸς αὐξήσιν αὐτῶν καὶ βελτίωσιν, ὀφειλόντων καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ εὐρισκομένων ἐντιμοτάτων κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων, χρησιμωτάτων ἀρχόντων, καὶ παντὸς τοῦ χριστωνύμου λαοῦ τὴν προσήκουσαν ἀπονέμειν αὐτῷ τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, φιλοφροσυνὴν τε καὶ δεξίωσιν, καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς νενόμισται, καὶ πειθεσθαι αὐτῷ, καὶ ὑπέκειν ὀλοφύχως, ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς ἐπιτάτῃ θεαρέστοις ἐντάλμασι, πειθηνίως τε καὶ ἀλογοπραγῆτως παρέχειν τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ἀπὸ τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητειῶν, καὶ τῶν λοιπῶν συνήθων τῷ τόπῳ, συντρέχειν τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ λόγῳ καὶ ἔργῳ, καὶ κατ' οὐδὲν ἀντιφέρεσθαι ἀτάκτως, ἢ γὰρ πρὸς αὐτὸν τιμὴ καὶ εὐλάβεια, πρὸς τὴν ἡμῶν ἀνάγεται μετριότητα, καὶ δι' αὐτῆς εἰς Θεὸν, οὗ τὸν τύπον ἔσχηκεν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ γῆς· ὅς δ' ἂν εὐρεθῇ παρὰ ταῦτα ποιῶν, καὶ κατὰ τι αὐτῷ ἐναντιούμενος, ὁ τοιοῦτος τῆς τε παρὰ Θεοῦ ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως πειραθῆσεται, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος βαρυτάτοις ἐπιτιμίαις καθυποβληθήσεται, ὡς ἀλαζῶν καὶ ἀνυπότακτος, καὶ καταφρονητῆς τῆς Ἐκκλησίας· ἐπὶ γὰρ τούτοις ἅπασιν ἀπολέλυται τῇ αὐτοῦ ἱερότητι καὶ ἡ πικροῦσα πρᾶξις εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐτέρα πρᾶξις διδομένη ἀπὸ μητροπολίτου εἰς ἐπίσκοπον.

ΕΝ τοῖς τῶν Χριστιανῶν μυστηρίοις, ὅσα παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νενουθέτηται καὶ τῶν αὐτοῦ αὐτοπτῶν καὶ μαθητῶν εἰς σύστασιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτεύματος, καὶ καρτισμὸν εὐσεβῶς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, ἡ ἱερωσύνη πάντων ἀσυγκρίτως ὑπέρκειται· δι' αὐτῆς γὰρ οὐ μόνον τᾶλλα τελεσιουργεῖται μυστήρια, ἀλλὰ καὶ ἀγγελικῶς ἐπὶ γῆς οἱ ἄνθρωποι πολιτεύονται, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἄρδην ἀνίπτανται. τῇ θεοδραβεύτῳ αὐτῆς τελεσιουργίᾳ καὶ χάριτι κἀνταῦθα γὰρ ἡ τριαυτὴ ἱεραρχία μυστικῶς πως τὴν οὐράνιον μιμεῖται ἱερα-

χίαν εἰς τρισσὰς τρισσομένην στάσεις ἢ τάξεις, ἢ ἕτεραι ἀν-
 ἄλλως ἐξονομάσειας. Τοιγάρτοι τοσοῦτον οὔσης χρήματος ἀναγκαι-
 οτάτου τῆς ἱερωσύνης τῇ ἐν παροῦσιν ταύτῃ τῶν Χριστιανῶν
 Ἐκκλησίᾳ, ἢ ταπεινότης ἡμῶν, ἅτε τὴν πνευματικὴν προστασίαν
 πνευματικῶς τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνος κληρωθεῖσα,
 καὶ χρέος ἀπαραίτητον σχοῦσα ἀγρόπνοις ὄμμασιν ἐνατενίζειν
 πάντα καὶ πάντως, ἐφ' ὅσον τὰ αὐτῆς ἐκτείνεται ὄρια, ὥστε
 μηδεμίαν τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ ἐπισκοπῶν ἐν στερήσει καθί-
 στασθαι τῆς πνευματικῆς ταύτης καὶ χριστοδότου χάριτος,
 ἔγνω τὴν ἐπισκοπὴν δεῖνα, ἀνευ γνησίου προστάτου καὶ κηδε-
 μόνου ἐναπολειφθεῖσαν, μὴ περιδεῖν ἀνεπίσκεπτον, ὡς τοῦ ἐν
 αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος, καὶ πνευματικῶς προϊσταμένου κυρ δεῖνος,
 δι' αἰτίας, ἃς αὐτὸς καθ' αὐτὸν οἶδε, παραίτησιν οἰκειοθελῆ
 καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου. Καὶ δὴ ψήφων κανονικῶς γεγενη-
 μένων κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, (ἀδεία τοῦ πνευ-
 ναγιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη τοῦ
 οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου δεῖνος, διὰ τὸ διατρέ-
 βειν ἡμᾶς ἐν τῇ βασιλευσύνῃ,) ἐπὶ ἐκλογῇ προσώπου ἀξίου καὶ
 ἀρμοδίου τῇ ἐπισκοπῇ ταύτῃ, ὥστε κατασχεῖν τὴν πνευματι-
 κὴν ταύτης ῥάβδον, καὶ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῶν ἐν
 αὐτῇ Χριστιανῶν ἐγχειρισθῆναι, εἰρέθη, καὶ ἐξελέγη, καὶ τῶν
 ἄλλων προτετίμηται ὁ ὀσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευμα-
 τικοῖς κυρ δεῖνα, ὅστις κεχειροτόνηται παρ' ἡμῶν, συλλειτουργ-
 γούντων ἡμῖν τῶν πανιερωτάτων τοῦ τε δεῖνος, καὶ δεῖνος, καὶ
 ἀποκατέστη γνήσιος καὶ νόμιμος καὶ κανονικὸς ἐπίσκοπος
 δεῖνος, καὶ ἀπεδείχθη ἀρχιερεὺς καὶ προστάτης. Ὀφείλει τοι-
 γαροῦν ὁ διακληρθεὶς αὐτὸς θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κυδωνίας
 κυρ δεῖνα, ἀπελθεῖν εἰς τὴν θεόθεν κληρωθεῖσαν αὐτῷ ἐπισκο-
 πὴν, καὶ ἐπιλαβῆσθαι ταύτης, καὶ πάσης τῆς ὑποκειμένης ἐν
 αὐτῇ ἐνορίας, καὶ εὐλογῆσαι, καὶ ἀγιάσαι πάντας τοὺς ἐν αὐ-
 τῇ Χριστιανούς, καὶ διδάξαι, καὶ νοθετῆσαι αὐτοὺς τὰ θεοφι-
 λῆ καὶ σωτήρια δόγματα τε καὶ διδάγματα, οὐ μόνον ταῖς
 ἀπὸ γλώττης νοθεσίαις, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ταῖς ἀπὸ τοῦ
 ἰδίου βίου χειραγωγίαις τε καὶ ὁδηγίαις, ταῖς πᾶσι τύπος τῆς
 ἰουστιανικῆς πολιτείας γινόμενος, ἵνα τοὺς πάντας ἢ τοὺς

κλειούς κερδήση, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, καὶ προσεξῆ
 Χριστῷ, ὡς ὑπέσχετο, καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐτελέσας
 μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ὡς γνήσιος ἀρ-
 χιερεὺς τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, ἀναγνώστας σφραγίζειν, διακό-
 νους χειροτονεῖν, καὶ εἰς τὸ τῶν πρεσβυτέρων ἀξίωμα προβιβά-
 ζειν, μοναχοὺς τε καὶ μοναζούσας κείρειν, πνευματικούς πα-
 τέρας ἐγκαθιστᾶν δι' οἰκείων ἐνταλμάτων, ναοὺς καθιεροῦν
 ἐπὶ σταυροπηγίοις ἰδίαις, καὶ πάντα τὰλλα ἀρχιερεῦσιν ἀνή-
 κοντα ἐκτελεῖν, καὶ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης Ἐκκλησιῶν
 καὶ μοναστηρίων ἐξουσιάζειν, καὶ πάντων τῶν τῆς ἐπισκοπῆς
 κτημάτων, καὶ ἀφιερωμάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, ὡς
 γνήσιος ἀρχιερεὺς ταύτης, καὶ ποιμὴν, καὶ προστάτης ὄφει-
 λόντων καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ εὐρισκομένων
 ἐντιμοτάτων κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων, χρησιμωτάτων
 ἀρχόντων, καὶ παντὸς τοῦ χριστιανύμου λαοῦ, τὴν προσήκου-
 σαν ἀπονέμειν αὐτῷ τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, φιλοφροσύνην τε
 καὶ δεξιῶσιν, καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος
 ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς νενόμισται, καὶ πείθεσθαι
 αὐτῷ, καὶ ὑπέκειν ὀλοφύχως, ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς ἐπιτάττη θεα-
 ρέστοις ἐντάλμασι, πειθηνίως τε καὶ ἀλογοπραγῆτως παρέχειν
 τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ἀπὸ τε κα-
 νονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητιῶν, καὶ τῶν
 λοιπῶν συνήθων τῷ τόπῳ, συντρέχειν τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ
 λόγῳ καὶ ἔργῳ, καὶ κατ' οὐδὲν ἀντιφέρεσθαι ἀτάκτως· ἡ γὰρ
 πρὸς αὐτὸν τιμὴ καὶ εὐλάβεια πρὸς τῶν κλημῶν ἀνάγεται ταπεινό-
 τητα, καὶ δι' αὐτῆς εἰς Θεόν, οὗ τὸν τύπον ἔσχηκεν ὁ ἀρχιε-
 ρεὺς ἐπὶ γῆς· ὅς δ' ἂν εὐρεθῆ παρὰ ταῦτα ποιῶν, καὶ κατὰ τε
 αὐτῷ ἐναντιούμενος, ὁ τοιοῦτος τῆς τε παρὰ Θεοῦ ὀργῆς καὶ
 ἀγανακτήσεως πειραθήσεται, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότη-
 τος βαρυτάτοις ἐπιτιμίαις καθυποβληθήσεται, ὡς ἀλαζῶν καὶ
 ἀνυπότακτος, καὶ καταφρονητῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ γὰρ τού-
 τοις ἅπασιν ἀπολέλυται τῇ αὐτοῦ θεοφιλείᾳ καὶ ἡ παροῦσα
 πράξις, εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ,

Τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις, Θεοσεβεστάτοις πρεσβυτέροις,
 Θεοφιλεστάτοις διακόνοις, καὶ παντὶ τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ·
 τοῖς ἐνδοξοτάτοις καὶ λαμπροτάτοις κτήτοσι καὶ
 οἰκήτοσι τῆς Θεοσώστου πόλεως τῆς δεῖνα(1).

Ο ΤΗΣ πνευματικῆς ἀκολουθίας ὄρος καὶ νόμος, ταῖς εὐαγγελικαῖς καὶ ἀποστολικάς ἰθυνόμενος χάρισι, τοὺς τὴν ἰσράν ἀξίαν κοσμεῖν ἠξιωμένους, ἐν ἀξιολόγῳ καὶ ἀνεπιλήπτῳ τηρεῖν βούλεται καταστήματι· ὡς ἂν τὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας εὐαγῶς διακυβερνώμενον πλήρωμα, ἐν ἀκυμάντῳ καὶ εἰρηναίᾳ γαλήνῃ θεοπρεπῶς διεξάγῃται, καὶ πᾶσα δογμάτων ἀλλοφύλων ἀποκρούηται ζήτησις καὶ ζάλη, καὶ τῶν ἐπανισταμένων λαιλάπων ἐκ πολεμίας αἰρέσεως διασκεδάζῃται ζοφώδης σκοτόμηνα· τοιοῦτον γὰρ εἶναι δεῖ τὸν λαοῦ προστησόμενον, καὶ ἀνθεξόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκοῆν, καὶ χεῖρα, καὶ πόδα τῆς ποιμένης, πρὸς ὀδηγίαν μὲν καὶ φυλακὴν τῶν κρειττόνων, ἀποχὴν δὲ καὶ ἀνατροπὴν τῶν ἐναντίως καὶ ἐτέρως ἐχόντων ἐσόμενον. Ἐπεὶ οὖν ἐν στερήσει ποιμένος τὴν καθ' ὑμᾶς εὐαγεστάτην ποιμνὴν ἐπέγνωμεν διαμένουσαν, τοῦ προποιμάναντος ἤδη πρὸς τὴν ἐκεῖσε λήξιν ἀπάραντος, καὶ πρὸς τὰς ἐκεῖ μονὰς εἰσελάσαντος, οὐκ ᾤθημεν δεῖν ἐπὶ πολὺ χηρεύουσαν καὶ ἀνανδρον καθῆσθαι τὴν καθ' ὑμᾶς Ἐκκλησίαν, τοῦ διεξάγοντος ἔρημον· ὅθεν ἐκλεξάμενοι τὸν δεῖνα τὸν θεοσεβέστατον πρεσβύτερον, ἐπικλήσει τοῦ προανάρχου Πατρὸς, καὶ ἐπινεύσει τοῦ συναάρχου Υἱοῦ, καὶ συνεργείᾳ τοῦ ὁμοουσίου καὶ ἡγεμονικοῦ Πνεύματος, ὡς ἐλάχιστοι καὶ ἀνάξιοι, χεῖρα ἐπιθέντες, καὶ ἰερωνύμως τὰ κατ' αὐτὸν ἐκτελέσαντες, ἀρχιερεῖα τῆς θεοσώστου ὑμῶν ἀνηγορεύσαμεν πόλεως. Ἄσμενοι οὖν, καὶ γηθόσουνοι, καὶ ὅλη ψυχῇ καὶ διανοίᾳ τοῦτον εἰσδέξασθε, καὶ ὡς πατέρα αἰδέσθητε, καὶ ὡς ποιμένα ὁμοψύχως ἐπίγνωτε, καὶ ὡς ὀδηγῶ πρὸς σωτηρίαν ἐλαύνοντι ἐπακολουθήσατε, καὶ ὡς ἴδιον θήραμα περιθάψατε, καὶ ὡς τάξιν υἱῶν παρ' αὐτῷ φέ-

(1) Ἐκ τοῦ Λεύκλ. Μέρ. Α'. σελ. 426.

ροντες ὑποτάγητε· γινώσκοντες, ὡς, κατὰ Παῦλον, τὸν μέγαν διδάσκαλον, ἀκουμήτοις ὀφθαλμοῖς ἐπαγρουπνήσει, καὶ τῆς ψυχικῆς ὑμῶν σωτηρίας ἐπεικῶς προνοήσεται· καὶ γὰρ δι' αὐτοῦ ἐλπίς ἡμῖν βεβία ἐστὶ, τὰ κράτιστα παρὰ Θεῷ καὶ σωτηρίας ἐχόμενα ὑμᾶς λήψεσθαι. Βί γὰρ αὐτῷ τὸ οὖς ὑμῶν ὑποκλίνετε, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις προσέχετε, τῶν ἐλπιζομένων ἀγαθῶν ἐπιταύξιθε, καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἀμοιβῶν αὐτῷ συμμετάσχετε. Πρὸ δὲ τούτων, καὶ διὰ πάντων, δεήσεις ἐκτεναῖς καὶ ἐνταύξεις διηναεῖς ὑπὲρ τοῦ σωτηρίου κράτους τῶν ἐκ Θεοῦ προλαμπόντων μεγάλων βασιλέων ἡμῶν ποιῆσθαι μὴ διαλίποιτε· ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ὁ στέφανος, καὶ συμμαχῶν, καὶ νικητικαῖς εὐημερίαῖς τὴν γαλήνιον κεφαλὴν αὐτῶν στέφων, ἐπὶ πλεῖον καὶ πλεῖον ταῖς κατ' ἐχθρῶν ἀνυψώσειε προκοπαῖς, φρουρῶν καὶ διαφυλάττων ἀδιάδοχον τὸ στέφος αὐτῶν, εἰς πικνὸς τοῦ κόσμου σωτηρίαν καὶ εὐόδωσιν· μεμνημένοι καὶ τῆς ἡμῶν, ὡς εἰκός, μετριότητος. Πρὸς δὲ τὴν τοῦ προκεχειρισμένου ὑμῶν ἀρχιερέως ἐν τῇ ποιμνῇ ἀποκατάστασιν, καὶ πρὸς τὸν ἱερὸν θρόνον καθίδρυσιν, τὸν εὐλαδέστρατον τὸν δεῖνα ἀπεστείλαμεν, ὥστε τὸ τοιοῦτον ἔργον ἱεροπρεπῶς ἐκτελέσαντα, πρὸς ἡμᾶς εὐκαίρως παλινδρομήσει. Ὁ δὲ παντοκράτωρ καὶ μόνος Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τριάδι ὑποστάσεων, καὶ ἐν μονάδι οὐσιότητος προσκυνούμενος, ὁ τὰ διεστῶτα συνάγων, καὶ τὰ πόρρω ἐγγίξειν ποιῶν, ὁ καὶ τῆς ἡμετέρας ποιμνῆς τὸ λείπον ἀνασωσάμενος, εὐλογῶν εὐλογήσει, καὶ πληθύνων πληθυνεῖ, καὶ αὐξῶν ὑπεραυξήσει τοὺς οἴκους ὑμῶν, τὰ τε γεννήματα, καὶ διαφέροντα ἡμῖν, φιλανθρώπως συμποιμαίνων τῷ ποιμένι ὑμῶν, καὶ συνεκτρέφρων ὑμᾶς ἐπὶ νομᾶς ζωηφόρους, καὶ ἐφ' ὕδωρ ψυχικῆς ἀναπαύσεως. Ἀμήν.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ

Η περι ψήφων (1).

ΤΗΣ ἁγιωτάτης μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, γνησίου ποιμένος ὑσερουμένης, φροντίς γέγονεν οὐκ ὀλίγη τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ, καὶ ἡμετέρῳ αὐθέντῃ καὶ δεσπότῃ, πατρὶ καὶ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κυρίῳ Κυρίῳ Δοσιθέῳ, καὶ πάσῃ τῇ κατ' αὐτὸν συνόδῳ καὶ ἀδελφότητι, ἵνα μὴ μένωσιν οἱ ἐν ταύτῃ τῇ μητροπόλει ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ δίχα γνησίου ποιμένος· καὶ δὴ κελεύσει τῆς ἁγίας αὐτοῦ μακαριότητος συνήχθημεν ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἐν τῷ πατριαρχικῷ θείῳ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ πρώτου ἱερέρχου τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ψήφους κανονικὰς ποιήσαντες εἰς ἐκλογὴν προσώπου τοῦ ἀρχιερατεύοντος ἐν αὐτῇ, πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν ὀσιώτατον ἱερομόναχον καὶ ἀρχιμανδρίτην κὺρ δεΐνα, δεῦτερον τὸν ὀσιώτατον ἱερομόναχον καὶ ἀρχιμανδρίτην κὺρ δεΐνα, καὶ τρίτον τὸν ὀσιώτατον ἱερομόναχον καὶ πρωτοσύγκελλον κὺρ δεΐνα. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγράφη καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου, κατὰ τὸ αψβ'. ἔτος τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιφανείας, μηνὶ Ἀπριλλίῳ.

Ἴτεροι.

ΤΗΣ ἁγιωτάτης μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, γνησίου δίχα ἀρχιερέως ἐναπομεινάσης, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Διονυσίου τελείᾳ καθαιρέσει καθυποβληθέντος, ὡς ἀντικρὺ φαίνεται, ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἰωαννικίου, εἰσήλθομεν ἐν τῷ πατριαρχικῷ θείῳ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, τοῦ ἐν τῷ Διπλοφαναρίῳ, καὶ ψήφους κανονικὰς, καὶ τὰ λοιπά.

(1) Αἱ περι ψήφων ἐξῆς· πέντε πράξεις· ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Συνταγμ. τοῦ Κρυσ. σελ. κθ'.

Ἔτερον.

ΤΗΣ ἀγιωτάτης μητροπόλεως, καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κύρ δεῖνος παραίτησιν πεποιηκός τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μεταβάντος πάλιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ Σοφίας, ἧς παρητήσατο πρότερον, καὶ ἐπαναλαβόντος αὐτὴν πρὸς κυβέρνησιν αὐτῆς, ἅτε τοῦ προστατεύοντος αὐτῆς ἀδοκίμου φωνέντος Μελετίου, καὶ ἐκβληθέντος ταύτης συνοδικῆ ἀποφάσει, ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες κτλ.

Ἔτερον.

ΕΠΕΙΔΗ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ δεῖνα σχολάζει σχεδὸν ἀρχιερατικῆς προστασίας χρόνοις ἱκανοῖς, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσαντος δεινός παραλυσίας πάθει κατασχεθέντος, καὶ ἐν ἀκίνησι σωματικῇ τυγχάνοντος, δι' ἧς ἀδυνάτως ἔχει ἐνεργεῖν τὰς ἀνηκούσας τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐκκλησιαστικὰς τελετάς, οὔτε γὰρ μυσταγωγίαν, οὔτε χειροτονίαν ἐπιτελεῖν δύναται· οὔτε ἁγιασμόν, οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀρχιερατικῶν χαρισμάτων παρέχειν ἰσχύει τῷ ὑπ' αὐτὸν λογικῷ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίῳ, ἀλλὰ φαίνεται μὲν κατὰ παρουσίαν σωματικὴν ἀναπληροῦν τὸν ἀρχιερέως, οὐκ ἔστι δὲ κατ' ἐνέργειαν, οὔτε ἀληθεύει σχεδὸν τὸ εἶναι αὐτοῦ, ἕκαστον γὰρ τῶν πραγμάτων ἐξ ἰδίας ἐνεργείας ἔχει τὸ εἶναι· αὐτὸς μὲντοι ζῶν λογίζεται, ἀλλὰ ζῶν νεκρὸς ἐστὶ, καὶ ἀνωφελὴς κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἀρχιερωσύνης· τούτου χάριν, τῆς ψυχικῆς σωτηρίας φροντίζοντες τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Χριστιανῶν, ὁ παναγιώτατος δηλαδὴ ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος κύριος δεῖνα, μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου, ἐγνωσαν διὰ συνοδικῆς γνωμοδοτήσεως, τὸν μὲν δεῖνα αὐτὸν μετακινήθηναι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης, καὶ ἡσυχάζειν ἀπραγμόνως, ἕτερον δὲ ἀντ' ἐκείνου χειροτονηθῆναι νομίμως, τοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ ποιμαίνειν ἀρχιερατικῶς τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ὅπως μὴ ἔστερημένον ὑπάρχη ἀρχιερατικῆς εὐλογίας· καὶ δὴ προτροπῆς αὐτοῦ παναγιότητος ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες, κτλ.

Ἔτερον.

ΟΥΔΕΜΙΑ τῶν ὑποθέσεων δύναται εἶναι ἀρχῆς δίχα· ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐστὶ ρίζα καὶ πηγὴ τοῦ ὄλου. Ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦ οἰκου-
μενικοῦ καὶ ὑψηλοτάτου θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως με-
μενηκότος ἀμοίρου ἀρχῆς καὶ ποιμένος, ἅτε τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρ-
χιερατεύοντος κυρίου δεινός πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, συ-
νήχθημεν ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἐν τῷ πατριαρχείῳ,
ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τρο-
παιοφόρου, τοῦ ἐν τῷ Διπλοφαναρίῳ, καὶ ψήφους κανονικὰς,
καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἔτερον (1).

Ο ΜΕΝ θαυμάσιος Σολομὼν ἐκεῖνος, ᾧ χῶμα παρὰ Θεοῦ ση-
φίας δεδώρηται, σὺν ἀληθείᾳ πάντα φθειγόμενος φαίνεται, ἅτε
τῷ θεῷ ἐνηχούμενος Πνεύματι· τὸ δὲ ῥηθὲν ἐν τῇ ἐπιγραφομέ-
νῃ βίβλῳ Σοφίας αὐτῷ, ὅλην ἔχει τῆς ἀληθείας τὴν ἐπίνοιαν·
Αὕτη γὰρ, περὶ τῆς θείας λέγων Σοφίας, τοὺς ἀξίους αὐτῆς πε-
ριέρχεται ζητοῦσα, φησί (2). Τῶντι ἡ μὲν Σοφία Θεοῦ εὖρε
τὸν ἄξιον ἐκυτῆς· ἡμεῖς δὲ συνελθόντες ἐπὶ προχειρίσει ἀρχιεπι-
σκόπου τῆς καθ' ἡμᾶς μεγάλης Ἐκκλησίας, οὐ πρὸ πολλῶν
χηρευσάσης τῶν ἡμερῶν, καὶ εὐρόντες τὸν ἐν ἐπισκόποις πα-
νιερώτατον καὶ πρωτόθρονον κύρ δεινα, θεοπρόβλητον οἶονεῖ,
ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ [Σοφίας] διὰ τὴν τῆς ποιμαντικῆς ἐπιστήμην
ἐκλεγέντα, ὡς εἴρηται, εἶτα δὲ καὶ ὑπὸ τῶν θεοφιλεστάτων
κληρικῶν τῆς αὐτῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας διὰ τὰς αὐτοῦ ἀρε-
τὰς ψηφισθέντα· ναὶ δὴ καὶ τῶν τιμιωτάτων ἀρχόντων τῆς
αὐτῆς πόλεως, γράμματι ταῖς αὐτῶν ὑπογεγραμμένῳ χερσὶ,
καὶ σιγιλλίῳ τῷ συνήθει (3) * ὑποσημασμένῳ διὰ τὸ ἀναν-
τίρρητον· ταῦτ' οὖν εὐρηκότες, καὶ μήτε ἐπὶ τῇ ἄνωθεν αὐτοῦ
προχειρίσει ἀντιστατεῖν δυνάμενοι· πῶς γάρ; μήτε ταῖς τῶν
τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀνδρῶν τιμίων καὶ εὐλαβῶν ψήφοις

(1) Ἡ παρούσα πράξις περὶ ψήφων τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς εἴρηται ἐν τῷ
Χειρ. Γ. — (2) Σοφ. Σολ. 5', 16. — (3) Ἐνταῦθα ὑπάρχει κενὸν ἐν τῷ Χειρ. Γ
ἴσως, διὰ κηροῦ.

ἐναντιούμενοι, πεπειραμένων ὄντων κατὰ πάντα τῆς τοῦ ἀνδρός ἀρετῆς, σύμφηφοι τούτοις καὶ ὁμογνώμονες περιχαρῶς γιγνόμεθα καὶ αὐτοὶ, προχειρίζομεθα θεία χάριτι, καὶ προβιβάζομεν τὸν αὐτὸν κύριον δεῖνα, ἀπὸ ποιμένος τοῦ πρὶν ὄντος εἰς ἀρχιεπίσκοπον, ἀπὸ ἐπισκόπου δηλαδὴ δεῖνα τόπου, εἰς ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς, εἰς τὸ εἶναι, καὶ ὀνομαζέσθαι παρὰ πάντων τοῦτον ἀντὶ παλαιωτάτου, παναγιώτατον· οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ προνόμια ἔχειν τε καὶ κεκτηῆσθαι, ὅσα δὴ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ εἶχον ἀρχιεπίσκοποι, καὶ ποιμαίνειν οὐ μόνον τὴν κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίαν, (τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις πᾶσιν ἐστὶν ὀφειλόμενον,) ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν, καὶ τοὺς ποιμένας αὐτῶν, ἡμᾶς δηλονότι, ὅσοι ὑπὸ τὴν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἐσμὲν ἐπίσκοποι ἐξουσίαν καὶ κυριότητα ἄνωθεν· εἴπερ καὶ ὀφείλομεν ἀπονέμειν αὐτῷ, ὡς κοινῷ πατρὶ καὶ ἡμῶν ἀρχηγῷ, ὑπακοήν, αἰδῶ, καὶ εὐλάβειαν, ὅσα πατράσι φιλοστόργοις παρ' εὐγνωμόνων παίδων, καὶ παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ὀφείλεται, εἰς δόξαν Χριστοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας καταρτισμὸν, καὶ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας τε καὶ πίστεως σύστασιν· καὶ οὕτως ἐπικυροῦντες ὑπογράφομεν εἰς βεβαίωσιν.

Ἡ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΩΝ

Μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων συνήθως ἐν τῷ καιρῷ τῆς χειροτοσίας γινομένη τοῦ συμβόλου ἀσφάλεια (1).

ΠΙΣΤΕΥΩ εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο· τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου,

(1) Ἐκ τοῦ Δεῦγλ. Μίμ. Δ', σελ. 440—441.

καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς, καὶ ἀνεληθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν· εἰς μίαν ἁγίαν Καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν· ὁμολογῶ ἐν βάπτισματι εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἀμήν. Πρὸς τούτοις ἀποδέχομαι τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικάς ἐπτὰ συνόδους, αἵτινες ἐπὶ φυλακῇ τῶν σεπτῶν δογμάτων συνηθροίσθησαν, καθομολογῶν τοὺς ὑπ' αὐτῶν διωρισμένους στέργειν καὶ φυλάττειν κανόνας, καὶ τὰς ἁγίας διατάξεις, ὅσαι τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν Πατράσι κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ χρόνους ἐτυπώθησαν, πάντα οὓς ἀποδέχονται συναποδεχόμενος· καὶ οὓς ἀποστρέφονται, συναποστρεφόμενος· ἔτι καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην ὁμολογῶ διαφυλάττειν, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντία αὐτῆς φρονεῖν διὰ βίου παντός, κατὰ πάντα ἐπόμενος καὶ συμφωνῶν Νικολάῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ· προσεπαγγέλλομαί τε ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ θεοφιλεῖ γνώμῃ, τὴν ἐγχειρισθεῖσάν μοι ποιμνην ἰθύειν, πάσης πονηρᾶς ὑπολήψεως καθαρὸν ἑμαυτὸν συντηρῶν, ὅσον μοι περίεστι δύναμις· Ἐγράφη ταῦτα διὰ χειρὸς ἐμοῦ αὐτοῦ τοῦ δεῖνα πρεσβυτέρου καὶ ὑποψηφίου τῆς θεοσώστου πόλεως τῆς δεῖνα, μηνί. . . καὶ ἐπινεμήσει.

ΕΥΧΗ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Παρὰ μητροπολίτου ἄρτι χειροτονηθέντος.

Ο ΘΕΟΣ ὁ ἅγιος, ὁ ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐξαιρέτου κληρονομίας, ἐξ αὐτῆς νηδύος μητρικῆς ἐκλεξάμενός σε εἰς βασιλέα τοῦ χριστιανικοῦ παντός πληρώματος καὶ συστήματος, καὶ ἐπὶ τὴν

θείαν καὶ ἱεράν σὴν κεφαλὴν στέφανον θεὸς ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένον, καὶ ταύτην ἐλαίῳ χρίσας ἀγίῳ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ μόνος ἀγαθός, ἐν ἐλέει καὶ ἀβύσσῳ χρηστότητος πλούσιος, θεόστεπτε, θεοφρούρητε, βασιλεῦ ἅγιε, ὁ καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ περιουσίῳ λαοῦ λαβῶν ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς, ὡς ἂν ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, νίκης, διαμονῆς, εἰρήνης, ὑγιείας, καὶ σωτηρίας τοῦ φιλοχρίστου κράτους ὑμῶν, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων τὰς ἀναιμάκτους αὐτῷ θυσίας προσφέροιεν, ἐπακούσοι κάμου τοῦ ταπεινοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τῆς παρούσης εὐχῆς, καὶ στήσοι τοὺς βασιλικούς σου θεοὺς πόδας ἐν εὐρυχώρῳ, ὑποτάξας πάντα τὰ ἀλλόφυλα καὶ βάρβαρα ὑπ' αὐτοὺς ἔθνη, καὶ ὡσεὶ χοῦν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου αὐτὰ λεπτύναι, καὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξολοθρεύσειεν· ἵνα ἐν εἰρήνῃ βασιλεύῃς, τὸ τῆς σῆς κληρονομίας ὑπήκοον σκράνισμα, τὸ ἅγιον ἔθνος, τὸ βασιλείον ἱεράτευμα, βασιλικῶς τε καὶ μεγαλοπρεπῶς διιθύνῃς, καὶ εὐχαριστηρίους ἀναπέμποις φωνὰς τῷ Θεῷ, ὃς ἡμέραν ἐφ' ἡμέρας τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας σῆς βασιλείας προσθήσοι, καὶ ἔτη τὰ σὰ συντηρήσειεν ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς, καὶ βασιλεύειν εὐδοκήσειε μέχρι τερμάτων τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀλληλοδιάδοχον διατηρῶν εἰρηνικῶς σπέρμα τὸ σόν. Ναὶ μὴν γένοιτο, γένοιτο, Θεὲ παντοκράτορ, καὶ σὺν τῇ ἐπιγείῳ ταύτῃ βασιλείᾳ, καὶ τῆς ἐπουρανίου σῆς αὐτὸν ἀξιῶσαις βασιλείας· ὅτι καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον παρὰ σοὶ ἐστὶ τῷ μόνῳ Θεῷ, τῷ καὶ τὰς ἡμετέρας τελειοῦντι εὐχὰς, ἧς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, καὶ κράτος αἰώνιον, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

*Πεμπομένη παρὰ τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἄρτι χειροτονηθέντος(1).*

ΕΠΕΙΔΗ θέσπισμα ἐπεκράτησεν ἐκκλησιαστικόν, τοὺς ἄρτι πατριαρχικῶς ἐπὶ τὸν Ὀρόνον Κωνσταντινουπόλεως ἀρθέντας, καὶ τὰς ἱεραρχικὰς ἡνίας διαζωσαμένους, καὶ τὸν λαὸν Κυ-

(1) Ἐκ τοῦ Λεῦγκλ. Μέρ. Α'. σελ. 439.

ρίου πιστευθέντας, τοῖς προτελεσθεῖσι τὴν ποιμαντικὴν ἀξίαν πατριάρχαις περὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐπιστεῖλαι, καθάπερ τισὶν ἐξετασταῖς καὶ διαγνώμοσι τοῦ παρὰ σφίσι δοκιμίου τῆς πίστεως, ἵν' ἐντεῦθεν ἡ κοινωνία τοῦ σεβάσματος ἀριδηλότερον ἀναλάμψασα, τὴν κατὰ Θεὸν ἔνωσιν οἰκειότεραν ἐναπεργάσῃται· πέποιήμενοι τῇ συνηθείᾳ τῶν Πατέρων, τὴν ἀνά χεῖρας ταύτην συστατικὴν ἐπιστολὴν ἐγχαράττομεν, ἐπιτομὴν τινα τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου, καὶ τοῦ δογματικοῦ φρονήματος περιέχουσαν.

Ἡμῖν εὐσεβεῖς πρόγονοι, γεννήτορες ὁμογνώμονες αὐτοῖς· κληροί, ἡ διαδοχὴ τῆς ὀρθοδοξίας· ἔρωτα γὰρ τοῦ κάτω ῥέοντος οὐκ ἐλάβομεν· ἐπιτήδευμα δὲ, γαλήνιος βίος, καὶ λόγων ἐμπορία, καὶ τῶν ἐνκρέτων μίμησις· εἶτα μεταβολὴ τρόπου, καὶ τοῦ μοναδικοῦ πολιτεύματος ἀντιποιήσις· τσαῦτα μὲν, εἰς χαρακτῆρα τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου.

Τὰ δὲ τοῦ λόγου τῆς πίστεως· Πιστεύομεν εἰς ἓνα Θεόν, καὶ τὰ ἐξῆς· μίαν θεότητα γνωρίζομεν, δοξαζομένην ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἀδιαίρετον μὲν τῇ φύσει, διαιρητὴν δὲ ταῖς ιδιότησιν· ἀσπάζομαι τὰς ἀγίας οἰκουμενικὰς ἐπτὰ συνόδους, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν δογματισθέντα πάντα δέχομαί τε καὶ ἀποδέχομαι· τὴν μὲν πρώτην, ὡς Ἄρειον καθελοῦσαν, τὸν τῆς μανίας ἐπώνυμον, ἀποξενοῦντα τῆς τοῦ Πατρὸς φύσεως τὸν Υἱόν· τὴν δὲ δευτέραν, ὡς τὸν φρενοβλαβῆ Μακεδόνιον ἐξοστρακίσασαν, ἐλασφημήσαντα περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· τὴν δὲ τρίτην, ὡς ἀπορρίψασαν τὸν δυσσεβῆ Νεστορίον, ληροῦντα ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν πανύμνητον ἀπαρνούμενον Θεοτόκον· τὴν δὲ τετάρτην, ὡς τὸν ἀτυχέστατον Εὐτυχῆ, καὶ τὸν ἀλάστορα Διόσκορον καταρρόξασαν, τοὺς τὰς ἐν Χριστῷ δύο φύσεις πρὸς μίαν τραπήναι φλυαροῦντας, καὶ σύγχυσιν αὐτῶν δογματίζοντας· τὴν δὲ πέμπτην, ὡς ἀναθεματίσασαν τὰ μιὰ δόγματα Νεστορίου, καὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας, καὶ Ωριγένους, καὶ Διδύμου, καὶ Εὐαγρίου, τῶν ἐλληνοφρόνων, βαθμοὺς θεότητος ἀναπλασάντων, καὶ ψυχῶν προὔπαρξεις, καὶ μετεγγισμοὺς, καὶ τέλος κολάσεως, καὶ δαιμόνων ἀποκατάστασιν· τὴν δὲ ἕκτην, ὡς ἀπορρίψασαν τοὺς ἀμφὶ

Ὀνώριον, καὶ Σέργιον, καὶ Μικκάριον, τοὺς παράφρονας καὶ τερατολόγους, ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν Ἰησοῦ τῷ ἐν δυσὶ φύσεσιν ἐπιγράψαντας· τὴν δὲ ἐξιδύμην, ὡς τὴν εἰκονομαχικὴν λύσσαν καταπατήσασαν· αὕτη μου τῆς πίστεως ὁμολογία. Ταύτην, ὡς ἐν πίνακι, διαχαράξαντες γράμμασιν, ἐξαπεστείλαμεν εἰς ὑμᾶς, ἵνα τὸ δοκίμιον τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας, γνῶριμον ὑμῖν ἤδη γενόμενον, συνδήσῃ πλέον εἰς ἔνωσιν, καὶ τοὺς κοινωνοὺς τῆς πίστεως, κοινωνοὺς ποιήσῃ καὶ τῆς ἀγάπης, πᾶσαν σκανδάλου πρόφασιν καὶ πέτρην προσκόμματος ἐκ μέσου ποιούμενον· ὁ δὲ τὰ διεστῶτα συνάπτων, εἴη καὶ ποιμαίνων, καὶ συμποιμαίνων, καὶ πρὸς τὴν μάνδραν ἄγων τοῦ Πνεύματος. Πρόσειπε τὴν κατὰ σὲ ἁγίαν σύνοδον· σὲ ἢ σὺν ἐμοὶ ἐν Κυρίῳ προσαγορεύει.

ΕΝΤΑΛΜΑ ΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΟΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΙΣ(1).

Ο ΤΩΝ Ἐκκλησιῶν διδάσκαλος, ὁ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἀναβεβηκώς, καὶ ἀκούσας ἄρρητα ῥήματα, κάκειθεν ἀρυσάμενος καὶ ἐκχέων εἰς πάντα τὰ ἔθνη τὴν θεῖαν διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, πρὸς τὸν ἅγιον Τίτον γράφων, οὕτως ἔφη· Κατάστησον καθ' ἑκάστην Ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους καὶ ἡγουμένους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην(2). Ταύτη οὖν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπακολουθοῦσα ἡ ἡμῶν μετριότης, προχειρίζεται τὴν εὐλάβειαν ὑμῶν εἰς τὸ εἰρημένον εὐαγὲς μοναστήριον, καὶ ἐπικρατὴς αὐτοῦ γενοῦ, ἅμα καὶ πάντων τῶν ἀνεκαθεν δικαιωμάτων, ποιῶν πᾶσι τὴν φροντίδα, καὶ τὴν διοίκησιν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου· πρῶτα μὲν τὴν συνήθη δοξολογίαν καὶ αἴνεσιν ἀναπέμπων Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, μετὰ τῶν ὑποτεταγμένων μοναχῶν, ὀρθρον, καὶ λυχνικόν, καὶ τὰς ἀρμοζούσας ὥρας· εἴθ' οὕτως καὶ φωταγωγίαν τὴν αὐταρκοῦσαν, καὶ εἴ τι δ' ἂν ἐπιδέηται ὁ εὐαγὲς οἶκος εἰς ἐπανόρθωσιν κτισμάτων καὶ ἐτέρων πραγμάτων· ἤδη γὰρ πᾶσαν φροντίδα ἀνατιθέμεθά σοι, ὡς ὀφείλοντι πάντων προνοεῖσθαι ἐμμελῶς.

Δέον σε ἐν ἐπιμελείᾳ μεγίστῃ καὶ τοῦτο ποιεῖσθαι, ὥστε τοὺς

(1) Ἐκ τοῦ Λεύκλ. Μέρ. Α'. σελ. 438. — (2) Τίτ. Α', 5.

ἀποκειρομένους μὴ πρότερον ἐν ἑτέρᾳ οἰαδηπατοῦν τῆς μονῆς ἀπασχολεῖν διακονίᾳ, καὶ δεξιῶς πρὸς τινὰ τῶν τοιούτων ἔχωσι, πρὶν ἂν τὸ ψαλτήριον καλῶς ἐκμάθωσι, καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν, ἣν προσῆκόν ἐστιν ἀπαραιτήτως παντὶ μοναχῷ ἐξεπίστασθαι, ἥς τῇ ἀγνοίᾳ οὐ μικρὸς καὶ ὁ τυχὼν τῷ τῶν μοναχῶν πρόσεστί κίνδυνος τάγματι.

Πρὸς τούτους δεόν σε ἐγγράφους καὶ διαδήλους τοῖς ὑπὸ σὲ τῶν ἐκκρίτων μοναχοῖς πάσας τὰς τῆς μονῆς εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους καταπράττεσθαι, καὶ ἐκτὸς πεκουλίῳν συντηρεῖν τοὺς ὑπὸ σὲ ἅπαντας μονάζοντας· καὶ ἐνισχύσει ὑμᾶς Κύριος ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, ἐργάζεσθαι τὰ τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς ἀρεσκείας αὐτοῦ ἔργα, μετὰ πάντων τῶν συνόντων ὑμῖν ἀδελφῶν· καὶ μνημόνευε καὶ τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν ὑπερέυχου μετὰ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος.

ΚΑΘΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΙΕΡΕΩΣ.

Κωνσταντῖνος ἐλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης (1).

ΤΗΝ ἄνωθεν τῶν νομοθετῶν περὶ τὰ τεμένη εὐλάβειαν, ἐξεστὶ μὲν καὶ διὰ πολλῶν ἐτέρων καταμαθεῖν, πολλῷ δὲ μᾶλλον, οἷς τῷ φιλανθρώπῳ, τὴν πρὸς τὸν φιλόανθρωπόν εὐσέβειαν ἐπιδείκνυνται. Τοῖς γὰρ ἀφηρημένοις πᾶσαν ἐλπίδα ζωῆς μεγέθει τῶν πλημμεληθέντων αὐτοῖς, τοὺς τῆς θείας καὶ μεγάλης Ἐκκλησίας ἠνοιξάν περιβόλους, ὧν εἰ φθάσαιεν ἐντὸς γενέσθαι τινὲς, πάσης ἀφιάσιν αὐτοῦ ἐνοχῆς καὶ κακώσεως, τὴν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῶν ἀφιξίν οὐκ ἄνευ θείας προνοίας καὶ σωτηρίας κρίναντες γίνεσθαι. Οὕτω δὴ οὖν καὶ εἴ τινες τῶν ἱερωμένων εἰς τὸ τῆς ἀνδροφονίας ἐκκυλισθεῖν μῦθος, ἐπεὶ ναὸς εἰσι Θεοῦ, τρόπον τινὰ, καθιερωθέντες αὐτῷ, τοῦ τῆς ἱερωσύνης βαθμοῦ καταγόμενοι, διατελοῦσιν εἰς τὸ τῶν λαϊκῶν ἐξεταζόμενοι πλῆθος, μέχρις ἂν ἡ παροῦσα τούτοις ἐπιμετρῆται ζωὴ,

(1) Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ.

ἀρκοῦν ἐξέλασμα τοῦ φόνου τὴν τοιαύτην ἔκπτωσιν ἔχοντες. Ἐντεῦθεν ὁ δεινὰ ἱερεὺς, τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας περιβόλων ἄνδρον γενόμενος, ἐξηγόρευσε τοὺς οἰκείους υἱοὺς προτρέψασθαι συναπελθεῖν τῷ λοιπῷ ὀμίλῳ τοῦ χωρίου αὐτῶν, καὶ συνεργῆσαι εἰς τὸν τοῦ Χαλκεωπούλου Κατακαλῶν φόνον· ταῦτα ἐξαγορεύσας, τοῦ ἱεροῦ καταλόγου κατὰ τοὺς θείους κανόνας διὰ τὸ γεγονός τοῦ φόνου μῦσος ἐξέπεσεν· ὥστε δὲ ἄνετον μένειν αὐτὸν, ἀνέπαφόν τε καὶ ἀνεπηρέαστον, τὸ παρὸν καθαιρετικὸν γράμμα γραφῆναι καὶ ἐπιδοθῆναι αὐτῷ προετρέψαμεν, μηνὶ Ἰουλίῳ, Ἰνδικτιῶνος ιβ'.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΠΙΤΤΑΚΙΑ

Περὶ προβιβασμοῦ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα(1).

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ καὶ εὐεργετικοῦ γράμματος, προβιβάζει κατὰ φιλοτιμίαν τὸν ἐντιμώτατον δικαιοφύλακα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τὸ τοῦ πρωτεκδίκου ὄφφίκιον, τοῦ εἶναι δηλονότι, καὶ λέγεσθαι, καὶ γινώσκεσθαι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πρωτέκδικον· τούτου χάριν ἀποφαίνουσα γράφει, ὡς ὁ ρηθεὶς ἔχει τὴν τιμὴν, καὶ τὴν στάσιν, καὶ καθέδραν τοῦ ὄφφικίου αὐτοῦ ἀπαρασάλευτον, τιμώμενος ἅμα καὶ παρὰ πάντων δεξιούμενος, ἐν πάσαις ταῖς συνελεύσεσι τῶν ἀξιωματικῶν προσώπων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλήρου μετὰ τῆς προσηκούσης ἀρχαίας φιλοτιμίας καὶ δεξιώσεως· ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξιν τῆς περὶ αὐτοῦ γενομένης ταύτης προβιβάσεως, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν εὐεργετικὸν γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος.

Ἔτερον.

ΤΟΥΣ ἐκκλησιαστικοῦ δωρήματος ἀξιουμένους, καὶ μάλιστα ἐν ἀποδημίᾳ τυγχάνοντας, γνωρίμους εἴωθε ποιεῖν ἢ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία διὰ συστατικῶν καὶ δηλωτικῶν γραμμάτων, ὅπως ἔχωσι πρόδηλον τὴν οἰκείαν αὐτῶν τάξιν,

(1) Ἐκ τοῦ Συνεγγμ. τοῦ Χρυσ. σελ. κ'.

ὑποῦ ἂν διάγωσι κοσμίως, ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατοῦντες· ἐπειδὴ τοιγαροῦν συνέβη γενέσθαι τοῖς τιμιωτάτοις κληρικοῖς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας προβιβασμὸν τῶν ὀφφίκιων, καὶ δικαιοῦται προβιβασθῆναι καὶ ὁ ἐντιμώτατος ὑπομνηματογράφων εἰς τὸ τοῦ μεγάλου ῥήτορος ὀφφίκιον, μὴ ἐξὸν δὲ σφραγίσαι τοῦτον ἢ μετριότης ἡμῶν διὰ χειροθεσίας ὡς ἔθος, ἅτε ἐν τῷ Βουκουρεστίῳ τὰς διατριβάς ποιούμενον τό γε νῦν ἔχον, διὰ γράμματος δηλοποιῆσαι τὸν προβιβασμὸν τούτου δεῖν ἔγνωκε. Καὶ δὴ ὡς ἐπιβραβεύσασα αὐτῷ τὸ τοῦ μεγάλου ῥήτορος ὀφφίκιον, γράφει καὶ ἐν ἀγίῳ ἀποφαίνεται Πνεύματι, ἵνα ὁ διαληφθεὶς λογιώτατος κύριος δεῖνα, ὁ καὶ ὑπομνηματογράφων ὢν πρότερον, υἱὸς κατὰ Πνεῦμα ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἴη, καὶ λέγηται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται μέγας ῥήτωρ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ συγκαταλεγόμενος τῷ εὐαγεστάτῳ κλήρῳ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ τε καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου· ἔχη τε τὴν στάσιν καὶ καθέδραν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς καὶ συνοδικαῖς συνελεύσεσι πρὸ τοῦ δεῖνος, μετὰ τὸν δεῖνα δηλονότι, καὶ ἀπολαμβάνη ἀκωλύτως τὴν τιμὴν τῆς διαπρεπούσης ταύτης τάξεως· ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐπιβραβευτικὸν τοῦ προβιβασμοῦ αὐτοῦ γράμμα, καὶ ἐπεδόθη τῇ αὐτοῦ λογιότητι.

ΕΝΤΑΛΤΗΡΙΩΔΗ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εἰς τὸ γενέσθαι πατέρα πνευματικόν (1).

**Ἀρσένιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

ΕΦΘΑΣΕ μὲν ὁ πρὸ ἡμῶν ἀγιώτατος ἐκεῖνος πατριάρχης Κύρ Γερμανὸς ἐκχωρῆσαι δι' ἐνταλτηρίου αὐτοῦ γράμματος τῷ τιμιωτάτῳ ἱερομονάχῳ, καὶ καθηγουμένῳ τῆς σεβασμίας μονῆς τῶν Ἀμμω-

(1) Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ. ἑρμισθέντος τὸ ἐνταλμα τοῦτο ἐκ Κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Ἁγίου Τάφου· τὸ αὐτὸ ἀναγινώσκεται καὶ παρὰ Λεῦγκλ. Μέρ. Α'. σελ. 437. ἀλλ' ἀνευ μνείας τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ πατριάρχου.

μικροῦ Δοσιθέω, δέχεσθαι τοὺς λογισμοὺς τῶν ὡς πνευματικῶ πατρὶ προσιόντων αὐτῷ· εὐ μόνον δὲ τούτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν· καὶ ἐξετάζειν τὰ κατ' αὐτοὺς ἀκριθέστερον· ἐπεὶ δὲ καὶ ἡμετριότης ἡμῶν εὔρε τὸν τοιοῦτον ἄνδρα, πάσης εὐλαθείας ἀντιποιούμενον, καὶ τῆς τοῖς κατ' ἀλήθειαν πρεπούσης μοναχοῖς καταστάσεως μετέχοντα, καὶ (συνελόντα φάναι) ἱκανὸν περὶ τὴν τοιαύτην λειτουργίαν εἶπερ τινὰ ἕτερον, ἀνατίθησι καὶ αὐτῇ τῷ ῥηθέντι καθηγουμένῳ τὴν τοιαύτην διακονίαν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐντάλματος· δι' οὗ καὶ ἐνδίδωσι τούτῳ ἀνακρίνειν τοὺς προσερχομένους αὐτῷ καὶ τὰ ἐν βάθει τούτων ἐρευνᾶν διανοήματα, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾧ τὰς ἀρχὰς μὲν καὶ τὰς αἰτίας, ὡς οἴοντες, σπευδεῖν ἴσταν, καὶ τέλειον ἀνακόπτειν, τὰ δὲ τέλη, καὶ ἐνεργήματα εὐθύνει κανονικῶς· πρὸς τὰς ἕξεις μέντοι καὶ διαθέσεις, καὶ τὰς δυνάμεις τῶν προσερχομένων, καὶ ποιότητας, ὀφείλει ἀναλόγως μεταρρυθμίζεσθαι, καὶ γίνεσθαι τοῖς πάσι τὰ πάντα, νῦν μὲν ἐπέχων, νῦν δὲ ἀνιείς· καὶ νῦν μὲν τοῖς αὐστηροτέροις χρώμενος τῶν φαρμάκων, νῦν δὲ καὶ τὸ γλυκάζον σ.γκεραννύς· ἄλλοτε ἐλέγχων, ἐπιτιμῶν ἄλλοτε πάλιν παρακαλῶν, νουθετῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ τὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνακειμένων αὐτῷ ψυχῶν διοικονομούμενος· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ δίδωσι μὲν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀδεθῆναι, λύσει δὲ αὐθις τὰ λύσεως ἀξία· καὶ τοὺς τοῦ τῆδε βίου μεθισταμένους σὺν ἀφέσει τῶν ἐπταισμένων εἰς τὰ ἐκεῖσε παρπέμψει δικαιωτήρια. Ἐκχωροῦμεν δὲ τούτῳ ἀποκείρειν καὶ τοὺς τοῦτο αἰρουμένους ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, εἴτε καὶ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς· μετὰ συντηρήσεως μέντοι τῶν παρατηρημάτων τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς τε δηλαδὴ καθαρᾶς ἐξομολογήσεως, τῶν ἀποταγῶν τε, καὶ συνταγῶν, καὶ τῆς πρὸς τὸν ἀνάδοχον παρακαταθήκης τοῦ ἀποκειρομένου. Καὶ τοίνυν προσέσται τῷ διαληφθέντι καθηγουμένῳ Δοσιθέῳ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐτερον (1).

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος, ἀνατίθησί σοι τῷ τιμιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ υἱῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος κύρ δεῖνι, τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λειτούργημα· ὃς δὴ καὶ ὀφείλεις προσδέχεσθαι τοὺς προσερχομένους σοι ἐπὶ ἐξιλεώσει τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων, καὶ ἀνακρίνειν αὐτοὺς, καὶ τὰ ἐν βάθει τῆς διανοίας αὐτῶν ἐρευνᾶν, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾧ τὰς μὲν ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ὡς οἶόν τε, ἀνακόπτειν, καὶ ἀναστέλλειν, καὶ τέλεον ἐκριζοῦν, τὰ δὲ τέλη καὶ ἐνεργήματα τούτων εὐθύνειν κανονικῶς, πρὸς τὰς ἕξεις μέντοι καὶ τὰς διαθέσεις, καὶ τὰς ποιότητας τῶν προσερχομένων σοι, καὶ τὰ φάρμακα τούτοις ἐπιτιθέσθαι, καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, νῦν μὲν ἐλέγχων, νῦν δὲ ἐπιτιμῶν, ἄλλοτε δὲ παρακαλῶν, νοουθετῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ τὴν σωτηρίαν πραγματευόμενος τούτων· ὅθεν καὶ δῆσεις μὲν τῶν ἀμαρτημάτων αἰ δεῖ δεθῆναι, λύσεις δ' αὐθις τὰ λύσεως ἄξια, ὡς συνεργὸς καὶ ὑπηρέτης τῆς παρὰ Θεοῦ διὰ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων μεταβάσης εἰς ἡμᾶς δωρεᾶς καὶ χάριτος, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Ἔτι τε ὀφείλεις κατὰ μοναχοὺς ἀποκείρειν τοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα προαιρουμένους, εἴτε ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν τοῦτο βούλοιντο, εἴτε ἐν ταῖς ἐσχάταις ἐλθόντες ἀναπνοαῖς, μετὰ τῆς ὀφειλομένης μέντοι κανονικῆς παρατηρήσεως, καὶ τῶν συνήθων τοῦ μοναχικοῦ σχήματος συνθηκῶν, καὶ ὑποταγῶν, καὶ ἀποταγῶν, καὶ μάλιστα τῆς πρὸς τὸν ἀνάδοχον τοῦ ἀποκειρομένου ὑποταγῆς αὐτοῦ. Τοὺς δὲ γε πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀναγομένους ἀξίωμα, οὕτω δεῖ σε διερευνᾶν, καὶ ἐξακριβοῦν, ὡς ὁ ἀποστολικὸς καὶ κανονικὸς ἀπαιτεῖ νόμος· «μήποτε διὰ ῥαθυμίαν τινὰ, ἢ συναρπαγὴν, ἀλλοτρίαις κοινωνήσας φανῆς ἀμαρτίαις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον(2). Τὴν ἀδικίαν ἐκκόπτειν πάσῃ δυνάμει, ὥστε καὶ τοὺς ἐξομολογησαμένους ἀδικῆσαί τινα εἰσηγεῖσθαι, καὶ παραινεῖν, εἰ μὲν εἰς ζῶντας διατελεῖ ὁ ἠδίκημένος, ἀποδοῦναι αὐτῷ ὃ ἠδίκησαν· εἰ δὲ ἐτε-

(1) Ἐκ τοῦ Συνταγμ. τοῦ Χρυσ. σελ. νθ'. ὡς καὶ τὰ δύο ἐπόμενα. — (2) ἁ Γ' μὲθ. Ἐ, 22.

λεύτησεν, ἀποδοῦναι τοῦτο ἢ τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ, ἢ τοῖς πτωχοῖς, εἴ περ μὴ ὑπελείφθησαν ἐκείνῳ τινές, καὶ οὕτω συγχωρεῖν αὐτοῖς· εἰ δὲ οὐκ εὐποροῦσι πρὸς ἀπόδοσιν ὧν ἠδίκησαν, προσέρχεσθαι τῷ ἀδικηθέντι, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ ὃ ἐποίησαν, καὶ αἰτεῖσθαι συμπάθειαν παρ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα προσκλαίειν, καὶ ἰκετεύειν τὸν Θεὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας ταύτης, ὅπως παρ' αὐτοῦ συγχωρηθῶσι. Τοὺς παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὅπως δὴποτε ἀφορισμὸν δεξαμένους, καὶ τὴν ἀλήθειαν διὰ προσπάθειαν ἀποκρύψαντας, εἶτα ἐξομολογησαμένους σοι αὐτὸν, καὶ ζητοῦντας συγχώρησιν, παραπέμπειν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον, παρ' οὗ ἐκεῖνοι ἀφωρίσθησαν, εἴπερ περίεστιν οὗτος, ἢ πρὸς τὸν ἐκείνου διάδοχον, ὡς ἂν παρ' ἐκείνου τὰ προσήκοντα φάρμακα ἀναδέξωνται. Καὶ εἴ τις δὲ τῶν ἀπηγορευμένων ἐγκλημάτων τινὲ περιέπεσε, παραπέμπειν τοῦτον πρὸς τὸ ἱερὸν ἐκδικεῖον τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς ἐξιλέωσιν, καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ. Τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυταί σοι τῷ εἰρημένῳ τιμιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κύρ δεῖνι καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος δι' ἀσφάλειαν. Ἐν ἔτει ς' ροκζ'.

—
Ἔτερον.

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐνταλτηριώδους γράμματος, ἀνατίθησι τὸ τῆς πνευματικῆς ἀξίας λειτουργημα τῷ εὐλαβεστάτῳ, καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς ἀνδρὶ τιμίῳ, καὶ εὐλαθείας ἀξίῳ· ὅς δὴ καὶ ὀφείλει ἀπὸ τοῦ νῦν προσδέχεσθαι τοὺς προσερχομένους αὐτῷ ἐπὶ ἐξομολογήσει τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων, καὶ ἀνακρίνειν αὐτούς, καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτῶν διερευνᾶν, καὶ τὰ διανοήματα, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾗ τὰς μὲν ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ὡς οἶόν τε, ἀναστέλλειν καὶ ἀνασπᾶν, τὰ δὲ τέλη καὶ τὰ ἐνεργήματα τούτων εὐθύνειν κανονικῶς, πρὸς τὰς ἐξεις τε καὶ τὰς διαθέσεις τῶν προσερχομένων, καὶ τὰ φάρμακα τούτοις ἐπιτιθέναι, καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντας κερδήσῃ, νῦν μὲν ἐλέγχων, νῦν δὲ ἐπιτιμῶν καὶ παρακαλῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ τὴν σωτηρίαν τούτων πραγ-

ματευόμενος· ὅθεν καὶ δῆσει μὲν ἃ δεῖ δεθῆναι, λύσει δὲ πάλιν τὰ λύσεως ἄξια. Ἔτι δὲ ὀφείλει τοὺς προσερχομένους εἰς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα οὕτω διερευνᾶν, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάζειν, ὡς ὁ ἀποστολικὸς καὶ κανονικὸς ἀπαιτεῖ νόμος, μήποτε ἄλλοτρίαις ἁμαρτίαις κοινωνήσας φανῇ. Πρὸς δὲ τούτοις, ὀφείλει ἀναστρέφεται ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, ἥτις ἀρμόζουσα ἐστὶ πνευματικῶς ἀνδράσιν, ὡς λόγον ἀποδώσων Θεῷ. Ὅθεν εἰς δῆλωσιν καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτηριῶδες γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος ἐδόθη τῷ διαληφθέντι, καὶ τὰ ἐξῆς.

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, ἐπεὶπερ εὔρε τὸν τιμιώτατον ἐν ἱερομονάχοις, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν υἱὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος κύριον δεῖνα, πάσης εὐλαβείας ἀντιποιούμενον, καὶ τῆς κατ' ἀλήθειαν πρεπούσης μοναχοῦς πολιτείας τε καὶ καταστάσεως μετέχοντα, καὶ, συνελθὼν φάναι, ἱκανὸν περὶ τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λειτουργήμα εἶπερ τινὰ ἕτερον, ἀνατίθησιν αὐτῷ διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐνταλτηρίου γράμματος τὴν τοιαύτην διακονίαν, δι' οὗ καὶ ἐνδίδωσι τούτῳ, ἀνακρίνειν τοὺς προσερχομένους αὐτῷ ἐπὶ ἐξομολογήσει, καὶ τὰ ἐν βάθει τούτων ἐρευνᾶν διανοήματα, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾗ τὰς μὲν ἀρχὰς, καὶ τὰς αἰτίας, ὡς οἶόν τε, σπεύδειν ἰσᾶν, καὶ τέλεον ἀνακόπτειν, τὰ δὲ τέλη καὶ ἐνεργήματα εὐθύνειν κανονικῶς πρὸς τὰς ἕξεις μέντοι, καὶ τὰς διαθέσεις, καὶ τὰς δυνάμεις τῶν προσερχομένων, καὶ τὰς ποιότητας ὀφείλει ἀναλόγως μεταρρυθμίσαι, καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, νῦν μὲν ἐπέχων, νῦν δὲ ἀνιείς· καὶ νῦν μὲν τοῖς αὐστηροτέροις χρώμενος τῶν φαρμάκων, νῦν δὲ καὶ τὸ γλυκάζον συγκεραννύς· ἄλλοτε ἐλέγχων, ἐπιτιμῶν, ἄλλοτε πάλιν παρακαλῶν, βοηθεῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ τὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνακειμένων αὐτῷ ψυχῶν διοικονομούμενος· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ δῆσει μὲν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἃ δεῖ δεθῆναι, λύσει δ' αὐθις τὰ λύσεως ἄξια· καὶ τοὺς τοῦ τῆδε βίου μεθισταμένους, σὺν τῇ ἀφέσει τῶν ἐπταισμένων εἰς τὰ ἐκείσε παραπέμψει δικαιωτήρια. Ἐκχωροῦμεν δὲ τούτῳ ἀποκείρειν καὶ τοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα

αίρουμένου· ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, εἴτε καὶ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς, ὁμοίως ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, μετὰ συντηρήσεως μέντοι τῶν παρατηρημάτων τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς τε δαλαδῆ καθαρᾶς ἐξομολογήσεως, τῶν ἀποταγῶν τε καὶ συνταγῶν, καὶ τῆς πρὸς τὸν ἀνάδοχον παρακαταθήκης τοῦ ἀποκειρομένου. Τὴν ἀδικίαν ὀφείλει ἐκκόπτειν πάσῃ δυνάμει, καὶ πάντας παραινεῖν, μὴ μόνον τῶν ἀλλοτρίων ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων φιλοτίμως μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις, εἰς ἐξιλέωσιν τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν· τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην τηρεῖν ἀκίβδηλον πάντα διδάσκειν· μνησικακίαν δὲ, καὶ τὰ διαβεβλημένα πάντα πάθη ψυχικά τε καὶ σωματικά, μηδὲ εἰς μνήμην ἔχειν. Τοὺς δὲ γε πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀναγομένους ἀξίωμα, καὶ πλεόντων ἄλλων ἐξετάζειν καὶ ἀνακρίνειν, καὶ πᾶσι τρόποις περιεργάζεσθαι τὰ κατ' αὐτοὺς, καὶ κατανοεῖν τὰ ἐν βάθει αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς πολιτείας, καὶ συναναστροφῆς αὐτῶν, καὶ παντοιοτρόπως ἐξακριβοῦν αὐτοὺς πρὸς τὴν τῆς Θείας ἱερωσύνης καθαρότητα, ἵνα μὴ λάθῃ κοινωνῶν ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· πᾶσι δὲ ὀφείλει τὰς Θείας ἐντολάς ὑποτίθεσθαι, καὶ πρὸ πάντων τὴν θεοσέβειαν καὶ τὴν πίστιν τὴν ὀρθόδοξον, ἵνα καὶ αὐτὸς τὸν μισθὸν ἀπολήψῃται τῶν πιστῶν καὶ κλητῶν οἰκονόμων ἐν ἡμέρᾳ τῆς τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἀπολέλυται τῷ διαληφθέντι τιμιωτάτῳ ἱερομονάχῳ καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος.

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἀνατίθησί σοι τῷ ὀσιωτάτῳ ἱερομονάχῳ καὶ πνευματικῷ, παπᾶ κὺρ δεῖνα, καὶ τὰ ἐξῆς, τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λειτούργημα, ἐφ' ᾧ σε δεῖ ἀναδέχεσθαι τοὺς λογισμοὺς πάντων τῶν προσερχομένων σοι· πλὴν τὰ μείζονα τῶν ἐγκλημάτων, ἧτοι ἄρνησιν πίστεως, φονικὴν ἁμαρτίαν, τὰ τῶν ἱερατικῶν πταίσματα, καὶ εἴ τι ἕτερον δυσχερὲς ἁμάρτημα, καὶ ὑπόθεσιν ἐπικίνδυνον, εἰς τὴν ἡμῶν μετάφερε μετριότητα, μήπως ἐπιφθάλως κρίνης, ἀλλοτρίων ἁμαρτημάτων εὐρεθῆς κοινωνός· τοὺς

δὲ πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα προθυμουμένους ἐλθεῖν, ἀκριβῶς ἐξετάζειν, ὡς ὁ ἀποστολικὸς ἀπαιτεῖ νόμος· ἀποκείρειν δὲ καὶ μοναχοὺς μετὰ δοκιμῆς, καὶ ἀναδόχου. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου ἀσφάλειαν, ἐδόθη σοι καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτηριῶδες γράμμα.

ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ ΔΙΔΟΜΕΝΑ ΤΟΙΣ ΕΞΑΡΧΟΙΣ(1).

ΔΕΙ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τὴν ἐπιστάσιαν καὶ πρόνοιαν τῶν πατριαρχικῶν μοναστηρίων παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀναβε-
 δεγμένην, μετὰ τῆς ἐπαινετῆς συνειδήσεως πολλὴν ἀναλαβεῖν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν, ὡς οὐχ ἡμῖν μόνον τὸν περὶ τούτων λόγον ὀφείλουσαν ἀποδοῦναι, ἀλλὰ γε καὶ πρὸ ἡμῶν τῷ πάντων ἐφόρῳ Θεῷ· καὶ μῆτε πρὸς χάριν, μῆτε πρὸς ἔχθραν, μῆτε πρὸς δῶρον, μῆτε πρὸς παράκλησιν, μῆτε πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀνθρωπίνων ἀποκλίνουσαν μεταχειρίζεσθαι τὴν τοιαύτην διακονίαν· ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανονικοὺς θεσμοὺς πάντα πράττειν, καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν διαταγὴν, ἀνεπαχθῶς τε καὶ ἀβαρῶς τὴν περίοδον ποιῆσθαι, ὅτε χρεῖα καλεῖ, ἵνα μὴ τῷ πλήθει, καὶ τοῖς πλείοσιν ἀναλώμασιν, ἔτι δὲ καὶ τῇ ἀκαίρῳ ἐπιδημία, ἀντὶ τῆς μελλούσης ὠφελείας, ἤδη παροῦσάν τε καὶ ἐνεργοῦσαν τὴν βλάβην αὐτοῦς ἐνορῶσι καταλαμβάνουσαν· καὶ γὰρ εἰ σωματικὴν τινα ἐκ τῆς σῆς παρουσίας συναίσθωνται βλάβην, οὐδὲ τὴν ψυχικὴν ἐπαγγελλομένῳ πιστεύσουσι σωτηρίαν· καὶ πρὸς γε τούτοις ἐκ πάσης δυσοληψίας καθαρὰν αὐτὴν καὶ ἀμόλυτον διατηρήσεις· καὶ μῆτε ταῖς λεγομέναις συνηθείαις ὅπωςδήποτε καταχρανθῆναι, μῆτε ἐτέροις πρόσκομμα γενέσθαι· οὐ γὰρ ἡ σεμνότης τοῦ ὀνόματος τὴν δυσσέβειαν ἀποσκευάζει τῆς πράξεως· ἀλλὰ τὸ παράνομον τοῦ πράγματος, καὶ τῆς ὀνομασίας ἐκκακίζει τὴν δεξιότητα· καὶ γὰρ ὁ ἐτέροις δικαιοπραγεῖν νομοθετῶν, αὐτὸς καὶ τῆς τοῦ ἀδικεῖν ὑπολήψεως καθαρὸς ὀφείλει καθίστασθαι. Εἰ μὲντοι παρὰ τὰ ἐγγράφως σοι διατεταγμένα (ὃ μὴ γένοιτο, μηδὲ δῶν Κύριος,) ἄλλο τι διαπραχθεῖν, καὶ παράβασίς τινος τῶν παρραγγελμάτων ἐπιτοληθεῖν, μάλιστα δὲ, εἰ συνηθείας ἢ αὐτὸς, ἢ

(1) Ἐκ τοῦ Λ' ὑκλ. Μέρ. Α', σελ. 433—436.

ἕτερός τις τῶν συνεπομένων σοι ἀπαιτῶν φωραθείη, ἢ ἄλλην τινὰ ζημίαν ἐπιφέρων τοῖς ἐπὶ ἀπαλλαγῇ ζημίας ψυχῆς τε καὶ σώματος ὑποδεχομένοις τὴν σὴν εὐλάβειαν· ὅστις οὖν τῷ τοιούτῳ νοσήματι ἀλοὺς φωραθείη, ἐξ αὐτῆς ἐκείνης τῆς παρανόμου πράξεως ἔστω γινώσκων, ὡς πρῶτα μὲν τῶν θείων ἀπειργεταί μυστηρίων, καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀπελαύνεται συνόδου· οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὴν πολιτικὴν ἀπαιτηθήσεται δίκην· ὁ γὰρ ἐκκλησιαστικὸς παρορῶν θεσμούς, καὶ νόμους, καὶ μὴ φοβερὰν ἡγούμενος τὴν ἐκείνων δίκην, αὐτὸς ἑαυτὸν ταῖς πολιτικαῖς εὐθύναις καθυποβάλλει. Τούτων ἡμῖν ἐν προοιμίῳις τεθέντων, πρὸς τὸ τῆς διακονίας ἐπίταγμα ὁ λόγος χωρεῖτω.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τοὺς ἐπιστατεῖν ἱερῶν φροντιστηρίων λαχόντας, ὑπεροψία δὲ καὶ ἀλαζονεία πρὸς τοὺς λοιποὺς χρωμένους μονάζοντας, μετρίους καὶ ταπεινόφρονας λόγῳ καὶ παραινέσειν ἀπεργάζεσθαι, καὶ ὡς μέλη οἰκεῖα τοὺς μοναχοὺς ἐκπαιδεύειν ἡγεῖσθαι, μὴ μόνον τῶν ψυχῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν σωμάτων, ὅση δύναμις, κηδομένους· πάντα δὲ πράττειν τὰ καιριώτατα μετὰ τῆς αὐτῶν γνώμης, κοινὴν τε τὴν ἐστίασιν, καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν ἔχειν· τὰ τε ἀκίνητα πάντα ἀνεκποίητα τηρεῖν, καὶ τὰ καρποφορούμενα δῆλα καθιστᾶν ἅπασιν, καὶ δεόντως ταῦτα μεταχειρίζεσθαι, ὡς ἂν ἐκ τούτων τὰ τε ποιμνία αὐτῶν εὐσταθῆ, καὶ αὐτοὶ ἀπροφάσιστοι εἶεν πρὸς τοὺς αὐτῶν καθηγητάς τε καὶ διδασκάλους.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τοὺς μὴ πειθαρχεῖν ἐθέλοντας τῷ ἑαυτῶν ποιμένι μονάζοντας, ἀλλ' ἀπεναντίας τῆς μοναδικῆς βαδίζοντας τάξεως, καὶ πρόσκομμα τῇ λοιπῇ γινομένους πληθύνει, τούτους εὐπειθεῖς καὶ εὐγνώμονας ποιεῖσθαι, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ὑπακοὴν ἐκπαιδεύειν λόγῳ καὶ πνευματικαῖς εἰσηγήσειν, ἀξίως παρασκευάζων τοῦ ἐπαγγέλματος πολιτεύεσθαι, μήτε θελήμασιν οἰκεῖοις ἀκολουθοῦντας, μήτε τῇ ἰδίᾳ κτήσει, ἢ τοῖς λεγομένοις πεκουλίοις προσέχοντας· ἵνα δὴ τοῖς ἔργοις τὴν τοῦ βίου ἀποφυγὴν βεβαιούμενοι, τῶν ἡμαρτημένων εὐροῖεν τὴν ἀπαλλαγὴν, καὶ τῶν διαιωνιζόντων μετάσχοιεν ἀγαθῶν.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τὰς πρὸς τοὺς ἡγουμένους παρὰ τῶν μοναχῶν, καὶ αὖ πάλιν παρὰ τῶν ἡγουμένων πρὸς τοὺς μονάζοντας

γινόμενας διαφορὰς ἐρευνᾶν τε καὶ διαλύειν, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ βοηθῶ χρώμενον, πρὸς τὸ δέον ρυθμίζειν· καὶ πᾶν μὲν σκάνδαλον ἐκ μέσου ποιῆσθαι, πᾶσαν δὲ ἀντεισφέρειν εἰρηναίαν κατάστασιν, καὶ τὴν ὁσίοις πρέπουσαν ἐμφυτεύειν τούτοις διαγωγὴν.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τοὺς τῆς εὐθείας ἐκτρεπομένους μονάζοντας, καὶ ἀνηκοῖαν μὲν πρὸς τοὺς προεστῶτας νοσοῦντας, τὴν πρὸς θάνατον δὲ ἁμαρτίαν ἐργαζομένους, ὡς ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης φησὶν, ὑπὲρ ὧν εὐχὴ καὶ παράκλησις μεγάλην ἰσχὺν ἔχει, τούτους, ὡς μὴ πειθόμενους λόγῳ διδασκαλικῷ, ταῖς ὀφειλομέναις καθυποβάλλειν ἐπιτιμήσεσιν, ὡς ἂν ἐντεῦθεν παιδαγωγούμενοι, τὰ σώζοντα μάθοιεν, καὶ ἄλλοι τῷ ἐκείνων σωφρονισμῷ νηφαλεώτεροι περὶ τὴν πνευματικὴν εὐρίσκοιντο ἐργασίαν.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν ἐντείλασθαι, τοῦ τὸ ἱερόν ἅπαντας ἐκμανθάνειν Ψαλτήριον τοὺς ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι καταλεγόμενους· καὶ μὴ δούλων ἀθλίων λόγον ὑπέχειν, καὶ τὸ πᾶν ἀναλίσκειν εἰς τὴν τῶν γηένων ἐργασίαν, διὰ τὴν ἀκρισίαν τῶν καθηγουμενεύοντων, ἢ παρακοὴν τῶν καθυποταττομένων, καὶ ἀκηδίαν.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν παρεγγυᾶν, ἀναζητεῖν τοὺς ἡγουμένους τοὺς λειποτακτοῦντας μοναχοὺς, καὶ εἰς τὴν οἰκείαν αὐτοὺς ἐπαναστρέφειν ὑποταγὴν· τοὺς δὲ μὴ βουλομένους τοῦτο ποιεῖν, εἴγε εὐλόγως, παραδιδόναι ἐν ἐτέροις μοναστηρίοις εἰς εὐλαβεῖς καὶ τὸν θεῖον φόβον διδάσκειν δυναμένους ἡγουμένους· διδακτικὸς γὰρ ἐστὶν ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος, καθὼς φησὶν ὁ Προφήτης· Δεῦτε τέκνα, ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς (1).

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τοὺς ἐν γυναικείοις μοναστηρίοις τὴν ἱεράν ὀφείλοντας ἱερουργίαν ἐπιτελεῖν, γηραλέους εἶναι προτρέπασθαι, καὶ εὐνούχους· ἵνα μὴ διασύρηται ἡ τῶν παρθένων ὑπόληψις ὑπὸ τῶν αἵρουμένων διαλοιδορεῖν τοὺς πλησίον.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν ἐντέλλεσθαι ταῖς ἡγουμένοις, τοὺς ἐν ἐτέροις μοναστηρίοις τὰς τε συνθήκας καὶ ἐξαγορεύσεις ποιησάμενους, ἄνευ γνώμης τοῦ ἀποκείραντος μὴ προσδέχεσθαι, ἀλλὰ σπουδῇ πάσῃ κεχρηῆσθαι πρὸς τὸ πείθειν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκείαν

(1) Ψαλμ. λγ', 11.

παλινδρομεῖν μονήν· τοὺς δὲ τοῦτο παραλόγως κατατολμῶντας ποιεῖν, ἐπιτιμᾶν καὶ ἀφορίζειν, ὡς ἐξίσου τοῖς ἀνδραποδισταῖς ἀμαρτάνοντας.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν τοῖς ἡγουμένοις προστάττειν, τῶν ὑποτεταγμένων διακωλύειν τὰς ἐν ταῖς πόλεσι προόδους, πᾶσάν τε προσπάθειαν συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ τὰς λεγομένας συντεκνίας τέλεον ἐκκόπτειν· ἔτι γε μὴν καὶ τὰς μετὰ γυναικῶν διαίτας καὶ ἀναφύρσεις· οὐ γὰρ μοναδικῆς ταῦτα καθεστήκασι τάξεως σύμβολα.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν προτρέπειν πάντας, νηστεῖαις καὶ δεήσεσι κατὰ τοὺς πατρικούς καὶ πνευματικούς τύπους σχολάζειν· μὴ τὸν χυδαῖον βίον μεταδιώκειν· τοῦτο μὲν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν, τοῦτο δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ κοινου σωτηρίας· τοῖς τε ἐνδέσειν, ὅση δύναμις, τὰ δέοντα εὐαγγελικῶς ἐπιχορηγεῖν, εἰς πλείονα τῶν ψυχῶν αὐτῶν εὐόδωσιν τε καὶ περιποίησιν.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν διαμαρτύρασθαι πᾶσιν, οἱ φροντιστηρίων ἐπιμελεῖσθαι ἐτάχθησαν ἱερῶν, τοῦ μὴ ἀποκείρειν μοναχοὺς, ἢ μοναστρίας πρὸ τριετοῦς δοκιμασίας, καὶ τότε ἀποκείρειν τοὺς μὲν ἄρρενας ἀπὸ πεντεκαιδεκαετοῦς χρόνου· τὰς δὲ γυναῖκας, ἀπὸ ἑπτακαιδεκαετοῦς· τοῦτο γὰρ τοῖς πατρικοῖς διατυπῶνται θεσμοῖς· τὸ γὰρ παρὰ ταῦτα γινόμενον, συγχύσεως καὶ ταραχῶν, ὡς τὰ πολλὰ, δείκνυται αἴτιον.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν ἅπασι παραινεῖν, οἷς ἡ γνώμη πρὸς τὸ νεουργεῖν ἐστὶν ἱερὰ φροντιστήρια, μὴ οἰκοδομεῖν ταῦτα ἐν ἀσέμνοις τόποις, ἢ ὡς ἐγγυτάτω χωρίων· μὴδ' αὖ, οἷς ἡ περιουσία οὐκ αὐτάρκης ἐστίν, εἰς τὸ χορηγεῖν τούτοις τὰ πρόσφορα· τὸ μὲν γὰρ ἐτοιμῆν οἶδε ψυχῆς παρέχειν φθοράν, τὸ δὲ τὴν καταστορφήν αὐτοῖς πρόδηλον ποιεῖται καὶ πρὸ τῆς ἐργασίας.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, εἴ ποτε μοναστηρίου πατριαρχικοῦ, οἷα εἰκὸς, ἡγούμενος τελευτήσῃ, τὸν ὑπὸ πάντων ψηφιζόμενον πρὸς ἡμᾶς ἀναπέμπειν, καὶ μὴ ἕτερον, ὃν οὐχ αἰροῦνται οἱ μοναχοί, ἀλλ' ὃν πάντες ἐκλέζονται· ὡς ἂν τῆς χειροθεσίας ἀξιούμενος, οὕτω πομπάνῃ τὸ ὑποχείριον.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, εἴ ποτε χρεῖα ἐπαίγοι, καταγράψασθαι ἅπαντα τὰ τοῖς πατριαρχικοῖς προνομίοις ἀνήκοντα μοναστήρια,

ἄμα τοῖς διαφέρουσιν αὐτοῖς πράγμασί τε καὶ ἱεροῖς σκεύεσι, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀναπέμψαι.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν, τοὺς ἐν τοῖς μοναστηρίοις παραβάλλοντας, καὶ ταῦτα καινοτομοῦντας, ἄλλας τε ἀκαίρους αὐτοῖς ἐπιθρείας καὶ θλάβας ἐπάγοντας, ὅση δύναμις ἀνακόπτειν· καὶ τοῖς ἐκεῖσε ἀσκουμένοις τὸ ἀζήμιον, καὶ ἀνενόχλητον, κατὰ τὸν εὐσεβῆ λόγον, διανοεῖσθαι.

Δεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν ἐν ἐκάστη μονῇ, ἐν ἣ παραβάλλειν ὀφείλεις, τοῦτο δὴ τὸ παρεσχημένον σοι τῶν προσταγμάτων ἔγγραφον καθυπαναγινώσκειν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἐντολὴν δηλαδὴ παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος ἔχουσαν· ὡς ἂν καὶ τὴν ἡμετέραν περὶ αὐτῶν ἐπιγνοῖεν διαταγὴν, καὶ σὲ ὡς πατέρα δέχοιντο καὶ διορθωτὴν τῶν ἡμελημένων, ἀλλ' οὐχὶ φθορέα καὶ λυμεῶνα· καὶ ταῖς σαῖς νοθεσίαις ἐτοιμότεροι κατασταῖεν καὶ σπουδαιότεροι.

Τούτοις σε καὶ ἐν προουμίοις, καὶ νῦν ὤφθημεν δέον ἐξασφαλίσασθαι, τὸ θεῖον δεδοικότες κατάκριμα. Ἀλλ' εἰ μὲν φύλαξ εἴης τῆς ἡμετέρας διαταγῆς, ἄνωθεν Θεὸς ἀμείψεται σε τῶν πόνων ἀξίως, νῦν καὶ ἐν τῇ τῶν βεβιωμένων διαγνώσει· εἰ δὲ παραβάτης τῆς ἡμετέρας εὐρεθῆς ἐντολῆς ἐπὶ λύμῃ καὶ καινοτομίᾳ τινῶν γενόμενος, Θεὸν ἔξεις πρὸ τῆς ἀνθρωπίνης δίκης τὸν ἀμυνόμενον, εὐθύνας τε ἀπαιτοῦντα καὶ νῦν, καὶ ὀπηνίκα ἐκάστῳ τὰ ἐπίχειρα τῶν οἰκείων ἀποδίδωσιν ἔργων.

—
'Ετερον (1).

Η ΤΑΠΕΙΝΟΤΗΣ ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος ἀνατίθῃσι τῷ ἐντιμοτάτῳ δεῖνι, τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, τὴν ἐξαρχίαν καὶ διοίκησιν καὶ οικονομίαν πασῶν τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐνορίᾳ χωρῶν, ὅστις καὶ ὀφείλει ἐπιβλέπειν καὶ ἐπιτηρεῖν αὐτάς, καὶ πάντα τὸν εὐρισκόμενον ἐκεῖσε θεοφιλῆ κληρὸν, καὶ τὸν χριστώψιμον λαὸν, καὶ διδάσκειν, καὶ παραινεῖν, καὶ εἰσηγεῖσθαι αὐτοῖς τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια· ἔχων ἄδειαν ἐξετάζειν ἀκριβῶς τοὺς ἱερωθήσεσθαι βουλομένους, καὶ κτιστῶν συνήθων μαρτυριῶν παραπέμπειν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἡμετέραν τα-

(1) Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ.

πεινότητα χειροτονησομένους· διερευνᾶν ὁμοίως τοὺς ἐθέλοντας ἀναδέξασθαι τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λειτούργημα, εἴτε ἱερομόναχοί εἰσιν, εἴτε ἀπλῶς ἱερεῖς, καὶ εἴπερ ἔχουσι τὸν τρόπον τῷ ἀξιώματι σύμφωνον, προσάγειν καὶ τούτους ἡμῖν, ὥστε δι' ἐνταλμάτων πνευματικούς πατέρας ἀποκαθίστασθαι κρίνειν ἀπάσας τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις ἐκκλησιαστικὰς ὁμοῦ καὶ κοσμικὰς, καὶ νομίμως, καὶ κανονικῶς ταύτας διορθοῦν ἀνακρίνειν τε τοὺς ἱερωμένους, καὶ, ὡς αὐτῷ βουλευτὸν, δεόντως ἐπιτιμᾶν καὶ κανονίζειν, καὶ αὐθις συγχωρεῖν ἡδέως. Ἐκχωροῦμεν δὲ αὐτῷ, καὶ θεῖους καὶ ἱεροὺς ναοὺς, δι' ὧν ἂν ἐθέλη, καθιεροῦν κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐπικρατήσασαν εἰς τοῦτο ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, καὶ ἀπλῶς πάντα ἔχειν τὰ ἡμέτερα δίκαια ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐνορίᾳ· ὅθεν καὶ ὀφείλουσιν ἅπαντες οἱ αὐτόθι εὐρισκόμενοι ἱερωμένοι, μονάζοντες, ἄρχοντες, καὶ ὁ λοιπὸς ἅπας χριστῶνυμος λαὸς, στέργειν καὶ τιμᾶν αὐτὸν, καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ὡς ἐμοί, καὶ τὴν αὐτὴν ἀποδιδόναι τιμὴν, καὶ ὑποταγὴν, καὶ εὐπειθειαν· τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται αὐτῷ τὸ παρὸν γράμμα.

—
Ἔτερον (1).

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς εὐεργετικοῦ γράμματος, εὐεργετεῖ καὶ δωρεῖται τῷ ἐντιμοτάτῳ μεγάλῳ ῥήτορι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κυρ Δημητρίῳ, τῷ κατὰ Πνεῦμα υἱῷ ἀγαπητῷ αὐτῆς, τὴν ἐξαρχικὴν δεσποτείαν τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, ἐπὶ τὸ λαμβάνειν τὰ κατ' ἔτος παρεχόμενα ἐξ αὐτῶν ἐτήσια πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐφ' ὅρῳ ζωῆς αὐτοῦ, εἰς μερικὴν περίθαλψιν καὶ ζωάρκειαν, ὡς ἀόκνως καὶ ἐπιμελῶς ὑπηρετοῦντι ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ καὶ μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ· δεῖ γὰρ τοὺς κοπιῶντας ὑπὲρ αὐτῆς τῶν ἀναγκαίων μὴ ὑστερεῖσθαι, ἀλλὰ τῆς προσηκούσης φιλοτιμίας ἀπολαμβάνειν. Διὸ καὶ γράφομεν, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ διαλη-

(1) Τὰ ἐπόμενα τρία ἐκ τοῦ Χρυσ. σιλ. μθ'. μί. μς'.

φθείς μέγας ρήτωρ κύρ Δημήτριος εἶη καὶ λέγεται ἕξαρχος τῶν πατριαρχικῶν αὐτῶν σταυροπηγίων, καὶ ἔχη τὴν ἕαρχίαν ταύτην ἐφ' ὅρω ζωῆς αὐτοῦ ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως, καρπούμενος καὶ νεμόμενος τὰ ἐτήσια αὐτῶν ἀναντιρρήτως καὶ ἀνεμποδίστως πρὸς μερικὴν περίθαλψιν αὐτοῦ, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἢ ἀντιλέγοντος, ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀφορισμῷ ἐξ ἀποφάσεως· ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξὴν ἐνεχειρίσθη αὐτῷ τὸ παρὸν εὐεργετικὸν γράμμα.

ΓΡΑΜΜΑ ΕΞΑΡΧΙΚΟΝ ΚΑΤ' ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ.

ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΙ κληρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρίων, χρήσιμοι ἄρχοντες, καὶ γέροντες, καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι Χριστιανοί, υἱοὶ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἶη ὑμῖν ἅπασι, καὶ εἰρήνη, καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ, εὐχὴ δὲ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν. Ἐπειδὴ διὰ τὸ φανῆναι τὸν κακοαρχιεπίσκοπον ὑμῶν Κλήμεντα ἀπειθῆ, καὶ παρήκοον, καὶ ἀνυπότακτον, καὶ καταφρονητὴν τῶν πατριαρχικῶν συνοδικῶν ἡμῶν γραμμάτων, καὶ μὴ φροντίσαντα ὀλοτελῶς πληρῶσαι καὶ ἀποστῆλαι τὰ συνοδικῶς ριφθέντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, καθαιρέσει παντελεῖ συνοδικῇ καθυπεβάλομεν αὐτὸν, καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεγυμνώσαμεν, καὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐξωστρακίσσαμεν, καὶ ἀπεδιώξαμεν· οὐ ἔνεκεν ἀποκαθιστῶμεν ἕξαρχον πατριαρχικὸν, καὶ ἐπίτροπον, τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Λαρίσσης, ὑπέρτιμον καὶ ἕξαρχον δευτέρας Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος, κύρ Μακάριον, τὸν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συλλειτουργὸν, ἐπὶ τῷ ἐπιστατεῖν ὑμᾶς ἀρχιερατικῶς, καὶ συνάζειν, καὶ παραλαμβάνειν πάντα τὰ ἐμπίπτοντα τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα, καὶ δικαιώματα, καὶ φυλάττειν αὐτὰ διὰ καθαροῦ κατχστίχου. Ὅθεν γράφοντες ἐντελλόμεθα ὑμῖν συνοδικῶς, γνώμη κοινῇ καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν

ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸν διαληφθέντα ἱερώτατον μητροπολίτην Λαρίσσης κύρ Μακάριον, γινώσκοντες αὐτὸν ἡμέτερον ἑξάρχον πατριαρχικὸν καὶ ἐπίτροπον, τιμᾶτε, καὶ ἀγαπᾶτε αὐτὸν, καὶ διευλαβήθητε, καὶ πείθησθε, καὶ ὑποτάσσησθε κατὰ τὸ προσήκον καὶ δέον, καὶ παρέχητε τῇ αὐτοῦ ἱερότητι, μετὰ πάσης εὐγνωμοσύνης, εὐπειθείας τε, καὶ ὑποταγῆς, ἅπαντα τὰ ἐμπύπτοντα τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα, καὶ δικαιώματα, οἱ μὲν ἱερεῖς, τὰ κανονικά, οἱ λαϊκοί, τὰ συνοικέσια, τὰς πανηγύρεις, ζητίας, πατριαρχικὴν τε, καὶ τοπικὴν, καὶ εἴ τι ἄλλο σύνηθες τῷ τόπῳ, ἐγχειρίζοντες τὰ πάντα εὐγνωμόνως, καὶ εὐπειθῶς, ὅπως διαφυλάττωνται τὰ πάντα διὰ καθαροῦ καταστίχου, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, καὶ τῶν χρεῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς· ἔχοντα αὐτὸν ἄδεταν καὶ ἐξουσίαν παρ' ἡμῶν κρίνειν καὶ θεωρεῖν πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν κρίσιν τε καὶ ὑπόθεσιν νομίμως καὶ κανονικῶς, καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τρόπον ἀποκαθιστᾶν, ἄνευ μόνης τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, καὶ ἀργεῖν, καὶ ἀφορίζειν, καὶ παιδεύειν πάντα ἄτακτον καὶ ἀπειθῆ φαινόμενον πρὸς αὐτὸν ἱερωμένον, καὶ λαϊκὸν, καὶ ἐπιστατεῖν τὰ πάντα ἀρχιερατικῶς· ὅσοι δ' ἂν φανῶσιν ἐναντίοι, καὶ ἀπειθεῖς, καὶ παρήκοοι, καὶ σκληροτράχηλοι, ἱερεῖς μὲν ὄντες, ἀργοὶ ἔστωσαν πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας, καὶ τάξεως, καὶ ἐστερημένοι παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, λαϊκοὶ δὲ, ἀφωρισμένοι ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν, καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ὑμεῖς δὲ ποιήσατε, ὡς γράφομεν. Οὕτω γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐτερον.

ΙΕΡΩΤΑΤΕ μητροπολίτα Τορνόβου, υπέρτιμε, καὶ ἐξάρχε πάσης Βουλγαρίας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ, κύρ Ἀθανάσιε, χάρις εἴη σοι, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ. Γίνωσκε διὰ τοῦ παρόντος, ὡς ἐρρίφθη σοι συνοδικῶς νέα πατριαρχικὴ ζητία, τῆς νῦν τρεχούσης ἐννάτης Ἰνδικτιῶνος, ἣτι, διωρίσθη δοθῆναι τῷ τιμιωτάτῳ καὶ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι κυρίτζη Μιχαλάκη Ρωσέτῳ, υἱῷ κατὰ Πνεῦμα ἀγαπητῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος, διὰ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ χρέος τῆς Ἐκκλησίας, περὶ ἧς πέμπεται ἐξαρχικῶς αὐτόθι πρὸς σε ὁ ἐντιμότετος καὶ λογιώτατος λογοθέτης γενικὸς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κύρ Ἰωάννης, ὁ κατὰ Πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῷ παραλαβεῖν ἀπὸ τῆς ἀρχιερωσύνης σου τὸ ἀνάλογον ταύτης τῆς πατριαρχικῆς ζητίας τῆς ἐνεστῶσης ἐννάτης Ἰνδικτιῶνος. Διὰ τοῦτο γράφοντες ἐντελλόμεθά σοι συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀργερέων, καὶ υπερίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα, ἐρχομένου τοῦ διαληφθέντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ἐξάρχου εἰς τὰ αὐτόθι, ἀποδεχθῆς αὐτὸν μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, καὶ φιλοφροσύνης, καὶ δεξιώσεως, καὶ εὐθέως χωρὶς τινος προφάσεως, καὶ ἀναβολῆς καιροῦ, καὶ βραδυτῆτος, πληρώσης πρὸς αὐτὸν τὴν συνοδικῶς σοι ῥιφθεῖσαν ταύτην πατριαρχικὴν ζητίαν τῆς ἐννάτης Ἰνδικτιῶνος, σώαν καὶ ἀνελλιπῆ, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς πατριαρχικῆς ἡμετέρας ἀποδείξεως, καὶ ποιήσης τὴν ἐξόφλησιν ὅσον τάχος, κατ' οὐδὲν ἀντιλέγων, ἢ τὸν καιρὸν ἀναβαλλόμενος, ἐπὶ τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐξωφλημένον καὶ εὐχαριστημένον, καὶ ἀποκομίσει τὰ ἄσπρα αὐτὰ, καὶ δοῦναι τῷ εἰρημένῳ ἄρχοντι. Ἄν δὲ παρακούσης, καὶ μὴ ποιήσης ὡς γράφομεν, ἔπεταί σοι ζημία, καὶ ἐξοδα, καὶ παιδεῖα ἐκκλησιαστικὴ· σὺ δὲ, ἐὰν ἀγαπᾷς τὴν τιμὴν σου, καὶ τὸ ἀζήμιον, φρόντισον ποιῆσαι, ὡς γράφομέν σοι, καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς σῆς ἰερότητος.

ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΟΥ,

Ἡ λεγομένη δούλλα (1).

ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΕ πρεσβύτερε κύρ δείνα, ποίησαν εὐχὴν μνηστείας, καὶ τλειάς ἱερουργίας γάμου ἐπὶ τῷ, καὶ τῇ, ἄνευ συγγενείας, τριγαμίας, μαιχοζευξίας τε, καὶ ἀνηθότητος, καὶ παντὸς ἄλλου τοῦ παρὰ τῶν φιλευσεβῶν νόμων ἀπηγορευμένου· εἰ γὰρ τοιοῦτον ποιήσεις, μέλλεις κινδυνεύσειν εἰς τὴν ἱερωσύνην σου, περιουσία τοῦ δείνος ἄρχοντος τῆς Ἐκκλησίας· Μηνί, Ἰνδικτιῶνος.

ΠΡΟΒΙΒΑΣΤΙΚΑ ΘΡΟΝΩΝ

Καὶ περὶ ἐπιδόσεως ἐπαρχιῶν (2).

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, εὐδοκία τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος, καὶ γνώμη τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς καὶ μεγάλης Συνόδου τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τοῦ δείνος καὶ τοῦ δείνος, τιμᾶ διὰ τοῦ παρόντος γράμματος τὴν ἀγιωτάτην ἐπισκοπὴν τήνδε τῷ τῆς μητροπόλεως ὀνόματι, καὶ τῇ τιμῇ, καὶ τῇ προεδρίᾳ· καὶ τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον αὐτῆς, μητροπολίτην ἀπὸ τοῦ νῦν παρακελεύεται καὶ εἶναι, καὶ ὀνομάζεσθαι, ὥστε τοῖς λοιποῖς ὑπερτίμοις αὐτὸν συναριθμεῖσθαι, καὶ τόπον, καὶ τιμὴν ἔχειν μητροπολίτου ἔν τε στάσεσι καὶ καθέδραις, καὶ ταῖς λοιπαῖς συνοδικαῖς καὶ ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύσεσι, καὶ πᾶσι τοῖς τῶν μητροπολιτῶν δικαίοις καὶ προνομίοις· Τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται αὐτῷ δὴ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ τῷ δείνῃ καὶ ὑπερτίμῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργῷ καὶ τὸ παρὸν αὐτῆς γράμμα δι' ἀσφάλειαν.

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, γνώμη καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς καὶ μεγάλης Συνόδου τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ δείνος, καὶ τοῦ δείνος, παρακελεύεται διὰ τοῦ παρόντος γράμματος, ἔχειν τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην τόνδε, τὸν τόπον τοῦ δείνος, δν

(1) Ἐκ τοῦ Χειρ. Γ. — (2) Τὰ τρία ἐπόμενα ἐκ τοῦ Χειρ. Γ.

καὶ ὀφείλει κατέχειν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν τε στάσεσι καὶ καθεδραῖς, ταῖς μετὰ τῆς Συνόδου, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύσεσιν, ἐπὶ πάσῃ τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ἢ αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν μητροπολίται τῆς Ἐκκλησίας ταύτης· τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ τῷ δεῖνι, ὑπερτίμῳ, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντι τοῦ δεῖνος, καὶ τὸ παρὸν γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος.

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος, ὁμοῦ μὲν φροντίζουσα τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως τῆςδε, ὡς ἂν ἔχη ἀρχιερατικὴν ἐπίσκεψιν, καὶ ἀπολαύῃ τοῦ ἐντεῦθεν ἀγιασμοῦ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου τοῦδε ἐπιμελουμένη καὶ πρόνοιαν ποιούσα, ὅπως μὴ ἐνδεῶς ἔχη τῶν ἀναγκαίων χρεῶν τῶν σωματικῶν, παραδίδωσιν αὐτῷ ἐπίδοσεως λόγῳ τὴν εἰρημένην μητρόπολιν. Ὄφείλει τοίνυν παραλαβεῖν αὐτὴν, καὶ οἰκονομεῖν κατὰ τὸ Θεοῦ θέλημα, διδάσκων τὸν ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενον τοῦ Κυρίου λαὸν, καὶ παραινῶν, καὶ εἰσηγούμενος αὐτοῖς τὰ ψυχοφελῆ καὶ σωτηρία, ἔχων ἄδειαν ἀναγνώστας σφραγίζειν, ὑποδιακόνους, καὶ διακόνους προβιβάζειν, καὶ πρεσβυτέρους χειροτονεῖν, ἱερουργεῖν ἀκωλύτως, ὅτε θαύλεται, θεῖους καὶ ἱεροὺς ναοὺς καθιεροῦν, πνευματικοὺς πατέρας ἐγκαθιστᾶν, καὶ τ' ἄλλα πάντα ποιεῖν τὰ ἀρχιερατικά, δίχα μόνως τῆς τοῦ ἱερατικοῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως· ὀφείλων ἐπιλαβέσθαι καὶ τῶν προσόντων τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ κτημάτων τε καὶ πραγμάτων, καὶ λοιπῶν δικαίων καὶ προνομίων, καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς αὐτῆς προκοπῆς καὶ αὐξήσεως, καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπίδοσεως· ὀφειλόντων καὶ τῶν εὐρισκομένων ἐν αὐτῇ κληρικῶν, ἱερωμένων, μοναχῶν, ἀρχόντων, καὶ παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, τὴν προσήκουσαν ἀπονέμειν αὐτῷ τιμὴν, καὶ ὑποταγὴν, καὶ εὐπείθειαν. Τούτου γὰρ χάριν ἐπιδέδοται τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ τῷδε, ὑπερτίμῳ καὶ προέδρῳ τῆςδε, καὶ τὸ παρὸν γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος δι' ἀσφάλειαν, μηνὶ τῷδε, Ἰνδικτιῶνος.

.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΤΟΜΟΥ
ΤΟΥ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ.

Ν Ο Μ Ο Σ

*Περὶ ἐπισκοπῶν, καὶ ἐπισκόπων, καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ
ἐπισκόπου τελοῦντος κλήρου (1).*

Ο Θ Ω Ν

Ε Λ Ε Ω Θ Ε Ο Υ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς βουλῆς καὶ τῆς γερουσίας,
δικτάττομεν.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκοπῶν, καὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν.

Ἄρθρ. Α'. **Ο** ΑΡΙΘΜΟΣ τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ ἐπισκοπῶν προσ-
διορίζεται εἰς εἰκοσιτέσσαρας.

Ἄρθρ. Β'. Αἱ ἐπισκοπαὶ εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

Α. Ἐν τῷ νομῷ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, δύο.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀθηνῶν, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Ἀτ-
τικῆς, Μεγαρίδος, καὶ Αἰγίνης.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Θεβῶν καὶ Λεβαθείας, περιλαμβάνουσα τὰς
ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

(1) Ἐκδίδομεν ἐνταῦθα ἐν παραρτήματι τὸν τῆς 9 Ἰουλίου 1852 Νόμον, δι'
οὗ ἐκανονίσθησαν ἡ διαίρεσις τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος μητροπόλεων,
ἀρχιεπισκοπῶν καὶ ἐπισκοπῶν, καὶ τὰ περὶ τῆς ψήφου καὶ προχειρίσεως αὐτῶν.
Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν καταστατικὸν Νόμον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος.

Β. Ἐν τῷ νομῷ Εὐβοίας, δύο.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Χαλκίδος, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Χαλκίδος καὶ Ξηροχωρίου, μὲ τὰς νήσους Σκίαθον, Σκόπελον, καὶ Ἀλόνησον.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Καρυστίας, περιλαμβάνουσα τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν, καὶ τὴν νῆσον Σκῦρον.

Γ. Ἐν τῷ νομῷ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, δύο.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Φθιώτιδος, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Φθιώτιδος καὶ Λοκρίδος.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Φωκίδος, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Παρνασσίδος καὶ Δωρίδος.

Δ. Ἐν τῷ νομῷ Ἀκαρναντίας καὶ Αἰτωλίας, δύο.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀκαρναντίας καὶ Αἰτωλίας, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Μεσολογγίου, Τριχωνίας, Βονίτσης, Ξηρομέρου, καὶ Βάλτου.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

Β. Ἐν τῷ νομῷ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τρεῖς.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀργολίδος, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Ναυπλίας, καὶ Ἄργους.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Κορινθίας, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

γ'. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἰδρας καὶ Σπετσῶν, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Ἰδρας, Σπετσῶν, Ἐρμιονίδος, καὶ Τροιζηνίας.

Γ. Ἐν τῷ νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἠλείδος, δύο.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Πατρῶν καὶ Ἠλείας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Καλαβρυγῶν καὶ Αἰγιαλείας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

Ζ. Ἐν τῷ νομῷ Ἀρκαδίας, δύο.

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, συγκειμένη ἐκ τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, συγκειμένη ἐκ τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν.

Η. Ἐν τῷ νομῷ Μεσσηνίας, δύο.

α. Ἡ ἐπισκοπὴ Μεσσηνίας, συγκειμένη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Μεσσήνης, Καλαμῶν, καὶ Πυλίας.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, συγκειμένη ἐκ τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν.

Θ. Ἐν τῷ νομῷ Λακωνίας, τρεῖς·

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Λακεδαίμονος, καὶ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Γυθείου, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

γ'. Ἡ ἐπισκοπὴ Οἰτύλου, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

Ι. Ἐν τῷ νομῷ Κυκλάδων, τέσσαρες·

α'. Ἡ ἐπισκοπὴ Σύρου καὶ Τήνου, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Σύρου, Τήνου, καὶ Μήλου.

β'. Ἡ ἐπισκοπὴ Ἄνδρου καὶ Κέας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

γ'. Ἡ ἐπισκοπὴ Νάξου, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

δ'. Ἡ ἐπισκοπὴ Θήρας, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος θέλει προσδιορισθῆ ἡ ἐδρα ἐκάστης ἐπισκοπῆς, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν καθηκότων αὐτῶν.

Ἄρθρ. Γ'. Ἐκάστη ἐπισκοπὴ ἔχει ἴδιον ἐπίσκοπον.

Ὅσακις ἐπέλθῃ ἀνάγκη νὰ χειροτονηθῆ ἐπίσκοπος, ψηφίζονται ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τρεῖς ἐκ τῶν κληρικῶν, πολιτῶν Ἑλλήνων, τῶν ἐχόντων ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς περὶ τὴν πίστιν, καὶ διακεκριμένων ἐπὶ συνέσει, καὶ βίῳ ἀνεπιλήπτῳ, καὶ παιδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ.

Τῶν οὕτω ψηφισθέντων τριῶν τὰ ὀνόματα ὑποβάλλονται ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου εἰς τὸν βασιλέα διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς φέρει τὴν ἔγκρισίν του ἐπὶ τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν.

Ἡ ἔγκρισις τοῦ βασιλέως ἀνακοινοῦται εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, καὶ παρ' αὐτῆς τελοῦνται τότε ἐπὶ τὸν ἐκλεχθέντα τὰ νενομι-
σμένα ἐκκλησιαστικῶς, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Πέμπεται ὑπὸ τῆς Ἱεραῖς Συνόδου τὸ μήνυμα πρὸς τὸν ἐκλε-
χθέντα, καὶ οὗτος δίδει ἐνώπιον αὐτῆς τὴν περὶ τῆς ἀποδοχῆς
τῆς ἐπισκοπῆς, ἐν ἣ χειροτονηθήσεται ἐπίσκοπος, διαβεβαίωσιν
αὐτοῦ, ἔχουσαν οὕτως·

« Ἐπειδὴ διὰ τῆς ψήφου τῶν θεόθεν ὀδηγηθέντων ἀγίων ἀρχιε-
ρέων, τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, ἐψηφίσθη ὁ ἐλάχιστος ἐγὼ ὡς ἄξιός τοῦ ὑψηλοῦ καὶ
θείου λειτουργήματος τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅπως κατασταθῶ μη-
τροπολίτης (ἀρχιεπίσκοπος, ἢ ἐπίσκοπος) τῆς ἀγιωτάτης μητρο-
πόλεως (ἀρχιεπισκοπῆς, ἢ ἐπισκοπῆς) Ν. . . . καὶ ἔτυχον τῆς
τοῦ μεγαλειοτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐγκρίσεως, πείθομαι τῷ
θείῳ βουλήματι, καὶ δέχομαι τὴν ποιμαντορίαν τῆς μητροπόλεως
(ἀρχιεπισκοπῆς, ἢ ἐπισκοπῆς) ταύτης, διαβεβαιῶν διατηρῆσαι
ἐκραιφνῶς τὰ ἱερά καθήκοντα τῆς ἡς ἀναδέχομαι ἱεραρχίας, καὶ
ποιμᾶναι θεοφιλῶς τὸ λογικὸν ποίμνιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ
ἡμῶν εἰς νομάς σωτηρίου τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, καὶ δια-
μεῖναι πιστὸς εἰς τὸν φιλόχριστον ἡμῶν βασιλέα καὶ κυριάρχην,
καὶ ἀκατάγνωστος διὰ τῆς θείας χάριτος εἰς πάντα τὰ ἀρχιερα-
τικὰ καθήκοντα. »

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τοῦ ὑποψηφίου, γεγραμμένη ἐν τῷ ἱερῷ
κώδικι τῶν ὑπομνημάτων, ὑπογράφεται παρὰ τοῦ ἰδίου· ἐπομέ-
νως προχειρίζεται κατὰ τὰς κανονικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς δια-
τάξεις ἐπίσκοπος τῆς ἡς ἔλαχεν ἐπισκοπῆς· μετὰ δὲ τὴν χειρο-
τονίαν ἐπικυροῦται καὶ διὰ βασιλικῆς διατάγματος, ὅπως ἀνα-
γνωρίζηται τοιοῦτος παρὰ τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ ἀρχῶν. Πρὶν ἢ
ἀναλάβῃ δὲ τὰ ἀρχιερατικὰ καθήκοντά του, διαβεβαιοῖ τὴν
πίστιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως διὰ τῆς ἐξῆς προσφωνήσεως.

« Μεγαλειότατε βασιλεῦ! Διαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ
μου, ὅτι ἀείποτε διατελῶν πιστὸς εἰς τὴν Ἰμετέραν Μεγαλειό-
τητα, τὸν βασιλέα καὶ κυριάρχην μου, καὶ εὐπειθὴς εἰς τὸ
« σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ βασιλείου, καταβαλῶ πασαν
« σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶ τῇ θείᾳ χάριτι πάν-

»τα τὰ ἀρχιερατικά καθήκοντα τῆς πνευματικῆς ποιμαντορίας
 »τοῦ κατὰ τὴν κληρωθεῖσάν μοι ἐπισκοπὴν πιστοτάτου σοι
 »λαοῦ· καὶ μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης
 »αὐτὸν τὸν ὕψιστον Θεόν, ὃς δῶν τῇ Ἰμετέρα Μεγκλειότατι
 »ζωὴν πολυχρόνιον ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, διατηρεῖν δὲ τὴν Ἰμετέραν
 »βασιλείαν ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν, καὶ κρα-
 τυνομένην εἰς αἰῶνας αἰώνων. »

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη, ἔγγραφος καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐ-
 τοῦ, τηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ἄρθρ. Δ'. Ἐπίσκοπος, κανονικῶς χειροτονηθείς, δὲν ἀποβάλλεται τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, εἰμὴ ὅταν οἰκιοθελῶς παραιτηθῆ, ἢ ἐπὶ μόνῳ ἐγκλήματι ἐπάγοντι καθαίρεσιν.

Μετάθεσις ἐπισκόπου γίνεται μόνον ἐγκρίσει τοῦ βασιλέως, μετὰ γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τηρουμένων τῶν κανόνων ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ παρὰ πάσαις ταῖς λοιπαῖς ὁμοδόξοις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις.

Ἄρθρ. Ε'. Ἐν ἀποβιώσει ἐπισκόπου, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς φροντίζουσι τῇ συμπράξει τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἀρχείων, καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἐπισκοπῆς πραγμάτων, μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ διαδεξιμένου αὐτόν. Ἡ δὲ κυβέρνησις, ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διορίζει ἐκ τούτων ἐπισκοπικὴν ἐπιτροπὴν, πρὸς διεξαγωγὴν τῶν πνευματικῶν ὑποθέσεων τῆς χρεουούσης ἐπισκοπῆς, ἕως οὗ ἐγκατασταθῆ ὁ ταύτης κανονικὸς ἐπίσκοπος.

Ἄρθρ. Ϛ'. Ἐὰν ἐπίσκοπος, ἔνεκα φυσικῆς τιнос αἰτίας, κατασταθῆ ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἀντικαθίσταται, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἑτέρου, κατὰ τὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις Γ' καὶ Δ' ὀριζόμενα. Εἰς δὲ τὸν εἰς ἀνικανότητα περιεσπόμενον χορηγεῖται περὶ θάλψις διακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα.

Ἄρθρ. Ζ'. Ἄπαντες οἱ ἐν τῷ βασιλείῳ ἐπίσκοποι διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἐφορείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἀναφέρονται πρὸς αὐτὴν, ὡς ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ἀναγομένων εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτῶν καθήκοντα, καὶ ἐκτελοῦσι τὰς ἀποφάσεις καὶ διαταγὰς αὐτῆς.

Ἄρθρ. Η'. Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς κληρωθείσης αὐτῷ ἐπισκοπῆς.

Ἐνεργεῖ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐπισκοπῇ τὰ παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα, διατηρῶν ἀπαρεγκλίτως τὰ θεῖα δόγματα, καὶ ἐπιτελῶν ἀκριβῶς τὰ μυστήρια, καὶ φυλάσσων τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ τούτων διατήρησιν καὶ παρὰ τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ποιμαντορίαν διατελούντων· προσέχει εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν πάσης ἱεροτελεστίας, εἰς τὴν τακτικὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγιγνωσκομένων καὶ ψαλλομένων ἀκολουθιῶν, εἰς τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ἁγίας εἰκόνας, εἰς τὰ ἱερά σκεύη, ἄμφια, καὶ πάντα τὰ εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν ἀναγόμενα· ὡσαύτως προσέχει εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ εἰς τὴν κατὰ τοὺς μοναστικούς ὁροὺς διαγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς μοναζόντων· πρὸς δὲ καὶ εἰς τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἐν αὐτοῖς ναῶν· ἔχει σφραγίδα ἰδίαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, κύκλῳ δὲ, τὰ γνωριστικὰ τῆς θέσεως αὐτοῦ γράμματα. Περὶ πάσης δὲ πράξεως αὐτοῦ ἀντιβαϊνούσης εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν γένει εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὑπόκειται εἰς εὐθύνην, καὶ δίδει λόγον ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρ. Θ'. Ὁ ἐπίσκοπος, κατὰ τὸ ἐπισκοπικὸν αὐτοῦ καθῆκον, ἐπιτηρεῖ τὸν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ κλῆρον κατὰ τὸ τοπίτευμα, καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὰ πρὸς βελτίωσιν, πρὸς εὐκοσμίαν, καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν τῆς ἐπαγγελίας τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου συντείνοντα.

Δικάζει μετὰ τεσσάρων ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἑαυτοῦ ἐπισκοπῆς, διοριζομένων ἐφάπαξ διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις καὶ παρεκτροπὰς τῶν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ κληρικῶν· καὶ ἐπιβάλλει ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς εἰς τὸν περιπεσόντα ἀποδεδειγμένως εἰς ἁμάρτημα, ὡς πρὸς τὰ χρέη καὶ καθήκοντα τῆς ἐπαγγελίας του, ὡς ἐφεξῆς·

α'. Επίπληξιν·

β'. Ἀργίαν πάσης ιεροπραξίας μετὰ στερήσεως, τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐφημερείας τοῦ τιμωρουμένου·

γ'. Ἐκπτώσιν τοῦ ἀξιώματος, εἰς ὃ ἦτον ἰδίως διωρισμένος ὁ τιμωρούμενος·

δ'. Σωματικὸν περιορισμὸν ἐντὸς διατηρουμένου μοναστηρίου, ἢ ἄλλου εἰδικοῦ διὰ τοὺς κληρικοὺς σωφρονιστικοῦ καταστήματος·

ε'. Ἀπότισιν ποσοῦ διπλασίου τῶν, ὅσα χρήματα ἔλαβεν ὁ τιμωρούμενος, πλέον τοῦ νενομισμένου, ἢ διὰ πράξιν ἀπηγορευμένην καὶ ἐναντίαν εἰς τὰ καθήκοντά του. Ἡ εἴσπραξις δὲ αὕτη ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ κατατίθεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον·

ς'. Ἀφορισμὸν προσωπικὸν κατὰ κληρικοῦ μοναχοῦ.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου, αἱ καταγινώσκουσαι ἐπίπληξιν, ἢ ἀργίαν μέχρι τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, εἶναι ἀνέκλητοι· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκκαλοῦνται ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν καταδικασθέντα κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, πρᾶτεινομένης τῆς προθεσμίας ταύτης κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 105 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Ἡ ἔφεσις ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, καὶ ἐπιδίδοται ἐπὶ ἀποδείξει εἰς τὸν προεδρεύοντα τὸ ἐπισκοπικὸν δικαστήριον ἐπίσκοπον, ὅστις ἀποστέλλει αὐτὴν ἐντὸς 24 ὡρῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὁμοῦ μὲ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ τὸν φάκελλον τῆς ἀνακρίσεως.

Μόνον δὲ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ §. β'. ὁ εἰς ἀργίαν ὑποβληθεὶς, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔλαβε τὴν κοινοποίησιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ὀφείλει νὰ ἀπέχη πάσης ιεροπραξίας, μέχρις οὗ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποφανθῇ ὀριστικῶς ἐπὶ τῆς ἐφέσεώς του. Ἄν δὲ τυχὸν παρέλθωσιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀργίας, εἰς ἣν ὑπεβλήθη διὰ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀποφάσεως, πρὶν ἀποφανθῇ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ τῆς ἐφέσεώς του, ὁ ἐκκαλῶν ἐπαναλαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν καθηκόντων του. Ἐν περιπτώσει δὲ, καθ' ἣν ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου εἶναι κατα-

δικαστική, αἱ ἡμέραι τῆς ἀργίας λογίζονται, ἀφ' ἧς ἐπεδόθη εἰς τὸν καταδικασθέντα ἡ ἐπισκοπικὴ ἀπόφασις.

Ἡ σύνοδος ἀποφαίνεται κατὰ τοὺς κανόνας, καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, καὶ τὸν καταστατικὸν αὐτῆς Νόμον, ἐπικυροῦσα, τροπολογοῦσα, ἢ ἀκυροῦσα τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν.

Ἐκτὸς τῆς ἀποφάσεως τῆς καταγινωσκούσης ἐπίπληξιν, ἢ ἀργίαν, καὶ σωματικὸν περιορισμὸν μέχρι τῶν 15 ἡμερῶν, ὅλαι αἱ λοιπαὶ, τελεσίδικοι καταστάσαι, ἐκτελοῦνται κατὰ τοὺς §§ 1. καὶ 2 τοῦ ΙΔ'. ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐάν ποτε κληρικὸς ὑποπέσῃ εἰς ἀμάρτημα ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγον καθαίρεσιν, ὁ ἐπίσκοπος, εἴτε αὐτὸς, εἴτε κατὰ παραγγελίαν τοῦ εἰς ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς ἐπισκοπῆς του, ἐνεργεῖ τακτικὴν ἀνάκρισιν, καὶ, ταύτης περαιωθείσης, πέμπει τὸν φάκελλον τῆς ἀνακρίσεως εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἥτις δικάζει κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις, καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατυπώσεις, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀκούσῃ τὸν κατηγορούμενον κληρικόν.

Ἄρθρ. Γ'. Ὁ ἐπίσκοπος, κατ' αἴτησιν τῶν ἐχόντων συμφέρον, ἐκδίδει ἐπιτίμιον ἀνωνύμως καὶ ἀπολύτως κατὰ ἀδίκων καὶ ἐπιζημιῶν πράξεων, καὶ πρὸς ἐξιχνίασιν τῆς ἀληθείας, μετὰ προηγηθεῖσαν συγκατάθεσιν τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρ. ΙΑ'. Εἰς τὸν ἐπίσκοπον ἀνήκει ἡ δοκιμασία καὶ χειροτονία τῶν ἐντὸς τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ἱερωμένων πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ, καὶ ἡ δοκιμασία τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἐκάστην κοινότητα καὶ ἐνορίαν ἀναγκαίων ἱερέων καὶ διακόνων, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ἐνοριῶν θέλουσι κανονισθῆ δια βασιλικοῦ διατάγματος, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῶν ἱερέων καὶ διακόνων θέλει γίνεσθαι, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε.

Χειροτονία πρεσβυτέρου, καὶ διακόνου, καὶ κουρὰ μοναχοῦ τελεῖται κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας· ὁ δὲ χειροτονήσας παρὰ τοὺς κανόνας καὶ ἀπολύτως, ἢ ἐπέκεινα τοῦ ὀρισθησομένου ἀριθμοῦ, καὶ ὁ κούρας μοναχὸν ἄνευ τῆς κανονικῆς δοκιμασίας, τι-

μωρείται ἐκκλησιαστικῶς, καθὼς καὶ ὁ εὐτῷ χειροτονηθεὶς, καὶ ὁ τὴν κουράν λαβῶν.

Ὁ χειροτονοῦμενος εἰς πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, καθὼς καὶ ὁ τὴν κουράν λαμβάνων μοναχὸς, ἐκτὸς τῶν παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπαιτουμένων προσόντων πρὸς χειροτονίαν, ἢ κουράν, πρέπει νὰ ᾔηται πολίτης Ἕλληνας, καὶ νὰ ἔδωκε προηγουμένως τὸν νενομισμένον ὄρκον τοῦ πολίτου Ἕλληνας.

Ἄρθρ. ΙΒ'. Ὁ ἐπίσκοπος χειροθετεῖ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ἐπισκοπῆς του, προσδιορίζων ἐκάστου τὰ καθήκοντα.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον κλήρου.

Ἄρθρ. ΙΓ'. Ἄπαντες οἱ κληρικοὶ ἐκάστης ἐπισκοπῆς, οἰασδήποτε τάξεως καὶ βαθμοῦ ἂν ᾦσιν, ὑπάγονται κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις ὑπὸ τὸν ἴδιον αὐτῶν ἐπίσκοπον, καὶ αὐτὸν ὀφείλουσιν ἵνα γνωρίζωσιν ὡς ἀμέσως προϊστάμενον ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐκτελῶσι τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραγγελίας καὶ διαταγὰς του.

Ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ τῆς κανονικῆς ἀδείας τοῦ ἀρμοδίου ἐπισκόπου, οὐδεὶς τῶν ἱερωμένων δύναται νὰ ἐκτελῇ ἱεροπραξίαν τινὰ ἐκτὸς τῆς λαχούσης αὐτῷ ἐνορίας, ἢ εἰς ἐξωκκλήσιον, ἢ εἰς Ἐκκλησίαν ἰδιόκτητον, οὔτε ἀποδημεῖ ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου, οὔτε διαμένει ἐκτὸς τῆς ἐπισκοπῆς του ὑπὲρ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας αὐτοῦ, οὔτε μεταβάλλει τὴν σταθερὰν διαμονὴν του ἄνευ τακτικοῦ ἀπολυτηρίου ἐγγράφου· ἄλλοθεν δὲ προσερχόμενος δὲν εἶναι δεκτὸς πρὸς ἐξάσκησιν ἱερατικῶν καθηκόντων, ἐὰν δὲν φέρῃ τακτικὸν ἐγγραφοῦν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ὑφ' ὃν ἐτέλει πρότερον.

Εἰς οὐδένα τῶν ἐκ τοῦ κλήρου ἐπιτρέπεται νὰ περιφέρηται ἀπὸ κοινότητος εἰς κοινότητα, ἐπαιτῶν λόγῳ ἐνδείας, ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας· εἰ δὲ τις ἐπὶ τούτῳ φωραθῇ, συλλαμβάνεται παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀφορμὴ πρὸς ποινικὴν καταδίωξιν, προσάγεται εἰς τὸν ἐπίσκοπον, ὅστις, μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν, ἀποστέλλει αὐτὸν διὰ τῆς διοικητικῆς

ἀρχῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ἐπίσκοπόν του, παρ' οὗ δικάζεται καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 9'. τοῦ παρόντος νόμου.

Ἐάν τις τῶν μοναχῶν, ἀνήκων, ἢ μὴ, εἰς μοναστήριον, περιφέρεται ἐν τῷ κόσμῳ, διατάττεται παρὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ, ὁ μὲν ἀνήκων εἰς μοναστήριον ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του, ὁ δὲ μὴ ἀνήκων εἰς μοναστήριον νὰ ἐκλέξῃ ἐν ἑκ τῶν ὑπαρχόντων πρὸς ἐγκαταβίωσίν του· καὶ ἐὰν παρακούσῃ, στέλλεται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπισκόπου, ὁ μὲν, εἰς ὃ ἀνήκει μοναστήριον, ὁ δὲ, εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐν τῇ βασιλείῳ ὑπαρχόντων.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Γενικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρ. 14'. Ἐκαστος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερέων ὀφείλει νὰ περιοδεύῃ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐαυτοῦ ἐπισκοπῇ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ποιμαντορικῶν καθηκόντων αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 15'. Ἐκ τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ ἐπισκοπῶν, μία μὲν εἶναι μητρόπολις, ἢ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πρωτεύουσα πόλις τοῦ βασιλείου, ἣς ὁ κατὰ καιρὸν ἀρχιερατεύων φέρει τὸν τίτλον μητροπολίτης· δέκα δὲ ἀρχιεπισκοπαί, αἱ τῶν ἐννέα ἄλλων νομῶν πρωτεύουσαι, καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Κορίνθου, ὧν οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιερατεύοντες φέρουσι τὸν τίτλον ἀρχιεπίσκοποι.

Ἄρθρ. 16'. Ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰαννουαρίου 1853 ἕκαστος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερέων λαμβάνει κατ' ἔτος ὡς ἐπίδομα,

Ὁ μητροπολίτης , . . . δραχ. 6000

Ἐκαστος τῶν ἀρχιεπισκόπων » 5000

Καὶ ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων » 4000

Ἀπὸ τῆς ῥηθείσης ἐποχῆς παύουν τὰ μέχρι τοῦδε λαμβανόμενα ἐπισκοπικὰ δικαιώματα, ἧτοι ἐμβατικά, φιλότιμα, καὶ λοιπαὶ ἀποδοχαί, ἐξαιρουμένων τῶν τυχηρῶν διὰ πᾶσαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τελουμένην ἱεροπραξίαν, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἐξῆς πράξεων δικαιομάτων, θριζομένων ὡς ἀκολούθως.

· α'. Διὰ πᾶσαν ἄδειαν γάμου (ἄνευ διαστολῆς ἐὰν ᾖναι Α' ἢ Β' ἢ Γ'.) δραχ. 3.

β'. Διὰ πᾶσαν ἔκδοσιν διαζυγίου, δραχ. . 3.

γ'. Διὰ πᾶσαν ἔκδοσιν ἀορίστου καὶ ἀνωλύμου ἐπιτιμίου, δραχ. 3.

Εἰς τὰ δικαιώματα ταῦτα δὲν ἐμπεριλαμβάνεται τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου.

Ἄρθρ. ΙΖ'. Ὅσοι τῶν ἐπιζώντων σεβασμιωτάτων ἀρχιερέων ἔφερον μέχρι τοῦδε τὸν τίτλον τοῦ μητροπολίτου, θέλουσι διατηρήσει αὐτὸν ἐφ' ὄρου ζωῆς.

Ἄρθρ. ΙΗ'. Πᾶσα προεκδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ παρόντος νόμου, ἀκυροῦται.

Ὁ παρῶν νόμος ψηφισθεὶς παρὰ τῆς βουλῆς καὶ τῆς γερουσίας, καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθεὶς, θέλει δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐκτελεσθῆ ὡς νόμος τοῦ κράτους.

Ἐν Ἀθήναις 9 Ἰουλίου 1852.

Ο Θ Ω Ν.

Ὁ ὑπουργός

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰουλίου 1852.

Ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργός.

Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

.....

ΝΟΜΟΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ

Τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ο Θ Ω Ν

Ε Λ Ε Ω Θ Ε Ο Υ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, διατάττομεν.

Α. **Η** ΛΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, μέλος οὐσῶς τῆς μιᾶς ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ὁρθόδοξου πληρώματος, συνίσταται μὲν ἐκ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ βασιλείου τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, καὶ ὁμολογούντων τὸ ἱερὸν τῆς πίστεως σύμβολον, καὶ πρεσβευόντων πάνθ' ὅσα πρεσβεύει ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἧς ἀρχηγὸς καὶ κεφαλὴ ὁ Κύριος καὶ Θεὸς Ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· διοικεῖται δὲ πνευματικῶς παρ' ἀρχιερέων κανονικῶν, τηροῦσα ἀπαραλλάκτως, ὡς ἅπασαι αἱ λοιπαὶ ὁμόδοξοι τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας, καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις.

Β'. Ἀνωτάτη ἐν τῷ βασιλείῳ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ ὑπάρχει Σύνοδος διαρκῆς, φέρουσα τ' ὄνομα Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καθεδρεύει δὲ διαρκῶς ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ βασιλείου, καὶ ἔχει σφραγίδα ἰδίαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εἶναι ἐγκεχαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ, κύκλῳ δὲ τὰ γράμματα Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γ'. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος σύγκειται ἐκ πέντε μελῶν ἰσοψήφων, ἐκ τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ ἀρχιερέων, τῶν ἐχόντων ἐπισκοπὰς, ὧν εἰς πρόεδρος, καὶ τέσσαρες σύνεδροι. Καὶ πρόεδρος μὲν ὑπάρχει διαρκῶς ὁ κατὰ καιρὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ βασιλείου ἀρχιερατεύων μητροπολίτης· οἱ δὲ σύνεδροι καλοῦνται ἀλληλοδιαδόχως πρὸς τῆς κυβερνήσεως, κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς

ἀρχιερωσύνης, διατηρουμένης ἐνὶ ἐκάστῳ εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ τῆς τάξεως τοῦ ἰδίου βαθμοῦ.

Ἀνὰ πᾶν ἔτος οἱ σύεδροι ἐπανέρχονται εἰς τὰς ἐπαρχίας των, καθόσον ἢ κυβέρνασις δὲν διατηρήσῃ ἐπὶ πλέον τινὰς ἐξ αὐτῶν, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσι τοὺς δύο.

Ἐν ἀπουσίᾳ, ἢ ἄλλῳ κωλύματι, τὸν πρόεδρον ἀναπληροῖ ὁ εἰς τὰς συνεδριάσεις ἀμέσως μετ' αὐτὸν προκαθήμενος τῶν ἄλλων· εἰς τυχούσαν δὲ ἀνάγκην ἀναπληρώσεώς τινος τῶν συνέδρων, καλεῖται παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὁ κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἐπόμενος αὐτοῦ.

Ἡ ἐνιαυσία συνοδικὴ περίοδος ἄρχεται ἀπὸ α'. Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους.

Δ'. Ὁ πρόεδρος καὶ οἱ σύεδροι, πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των, διαβεβαιούσι τὴν πίστιν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, διὰ τῆς ἐξῆς προσφωνήσεως.

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ!

« Διαβεβαιούμεν ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἡμῶν, ὅτι αἰέποτε διατελοῦντες πιστοὶ εἰς τὴν Ἰμετέραν Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα καὶ Κυριάρχην ἡμῶν, καὶ εὐπειθεῖς εἰς τὸ σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τῆς ἐπικρατείας, καταβαλοῦμεν πᾶσαν σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶμεν τῇ θεῖᾳ χάριτι τὰ καθήκοντα ἡμῶν εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διοίκησιν, τηροῦντες ἀπαράλλάκτως, ὡς ἅπασαι αἱ λοιπαὶ ὁμόδοξοι τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας, καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις, καὶ μάρτυρα ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης αὐτὸν τὸν Ἰψιστον Θεόν, ὃς δόξη τῇ Ἰμετέρᾳ Μεγαλειότητι ζωὴν πολυχρόνιον ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, διατηρεῖ δὲ τὴν Ἰμετέραν βασιλείαν ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, ἀξάνουσαν, καὶ κρατυνομένην εἰς αἰῶνας αἰώνων. »

Ἡ διαβεβαιώσις αὕτη τοῦ προέδρου καὶ τῶν συνέδρων, ἐγγράφος καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτῶν, τηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ε'. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει α'. καὶ β'. γραμματέα, κληρικούς· καὶ ἓνα, ἢ, κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας, δύο γραφεῖς, κληρικούς καὶ τούτους ὄντας, καὶ ἓνα κλητῆρα, διοριζομένους, τοὺς μὲν

γραμματεῖς παρὰ τοῦ Βασιλέως, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τοὺς δὲ γραφεῖς καὶ τὸν κλητῆρα παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ, ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ ἀ. γραμματεὺς, καὶ τούτου κωλυομένου, ὁ β'. διευθύνει τὰ τοῦ γραφείου, εἰσηγεῖται τὰς ὑποθέσεις ἐνώπιον τῆς Συνόδου συνεδριαζούσης, καὶ κρατεῖ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως· δὲν ἔχει δὲ ψῆφον, οὔτε λαμβάνει μέρος εἰς τὰς συζητήσεις, εἰμὴ ὁσάκις ζητηθῇ εἰς τοῦτο. Τῶν δὲ γραφέων τὰς ἐργασίας προσδιορίζει ἐκάστοτε ὁ γραμματεὺς.

Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ γραφεῖς δίδουσι ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συνεδριαζούσης ἐπὶ τούτῳ, τὴν ἐξῆς διαβεβαίωσιν.

« Διαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἱερwsύνη μου, ὅτι θέλω φυλάξει πίσιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐπικρατείας, τηρῶν ἀκριβῶς καὶ ἀπαρασαλεύτως τοὺς ὅρους αὐτῶν, καὶ ἐκπληρῶν εὐσυνειδότης τὴν ἐμπιστευθεῖσαν μοι ὑπηρεσίαν. »

Ὁ δὲ κλητῆρ διδὲι τὸν συνήθη τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ὄρκον.

Τὸ περὶ τῆς διαβεβαίωσεως τῶν γραμματέων καὶ τῶν γραφέων, ὡς καὶ τὸ περὶ τοῦ ὄρκου τοῦ κλητῆρος πρωτόκολλον, τηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

ζ'. Παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ διορίζεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως βασιλικὸς ἐπίτροπος, ὅστις, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του, δίδει ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως τὸν νενομισμένον ὄρκον τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ὑπερτάτην βασιλικὴν ἐξουσίαν, εἰς ἣν ἐναπόκειται ἡ κυριαρχία τοῦ κράτους, ἀνήκει καὶ ἡ ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐντὸς τοῦ βασιλείου γινομένων, ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος ἔχει τὸ καθήκον νὰ παρευρίσκεται ἄνευ ψήφου εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ νὰ προσυπογράφηται εἰς ὅλα τὰ πρωτότυπα τῶν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκδιδομένων ἀποφάσεων καὶ πράξεων, ἀναγομένων εἴτε εἰς τὰ ἐσωτερικὰ, εἴτε εἰς τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῆς καθήκοντα. Πᾶσα δὲ ἀπόφασις, ἢ πράξις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, γινομένη ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ βασιλικοῦ ἐπιτρόπου, ἢ μὴ φέρουσα τὴν προσυπογραφὴν αὐτοῦ, εἶναι ἄκυρος.

Ζ'. Τὰ καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διαιροῦνται εἰς ἐσωτερικὰ, καὶ εἰς ἐξωτερικὰ. Καὶ εἰς μὲν τὰ ἐσωτερικὰ ἐνεργεῖ ἡ Ἱε-

ρά Σύνοδος ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἐξωτερικά, ὡς ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν πολιτείαν, τὰ δικαιώματα, ἢ τὸ κοσμικὸν συμφέρον τῶν κατοίκων, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνεργεῖ τὰ περὶ τούτων τῇ συμπράξει καὶ ἐγκρίσει μόνον τῆς Κυβερνήσεως.

Η'. Τὰ ἐσωτερικά τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κατὰ τοὺς εἰς τὰ ἄρθρα Θ'. Ι. καὶ ΙΔ'. τοῦ παρόντος νόμου ἀναφερομένους λεπτομερέστερον προσδιορισμούς, τὰ ἐξῆς·

α') Ἡ περὶ τῶν δογμάτων πιστὴ καὶ ὀρθὴ διδασκαλία.

β') Αἱ διατάξεις περὶ τῆς θείας λατρείας κατὰ τὰ ἀνέκαθεν τῇ Ἐκκλησίᾳ κανονισμένα.

γ') Ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων ἐκάστης τάξεως τοῦ κλήρου.

δ') Ἡ θρησκευτικὴ διδασχὴ πρὸς τὸν λαόν, καθόσον δὲν προσβάλλονται τὸ πολίτευμα καὶ οἱ νόμοι τοῦ Κράτους.

ε') Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία.

ς') Ἡ δοκιμασία τῶν μελλόντων προχειρισθῆναι εἰς τὸν κλήρον, καὶ ἡ χειροτονία αὐτῶν.

ζ') Ἡ καθιέρωσις τῶν ἱερῶν ναῶν.

η') Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν, τῶν ὀριζομένων ὑπὸ τῶν δογμάτων, τῶν δογματικῶν βιβλίων, καὶ τοῦ ἐπὶ τούτων τεθεμελιωμένου κανονισμοῦ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Θ'. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ·

α') Εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένων θείων δογμάτων· καὶ ὅταν πληροφορηθῆ θετικῶς, ὅτι ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ νὰ ταραξῆ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου δι' ἑτεροδιδασκαλίας, ἢ διδασχῆς προφορικῆς, ἢ γραπτῆς, διὰ προσηλυτισμοῦ, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, ἡ Σύνοδος ζητεῖ τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ τῇ ταύτης ἐγκρίσει ἐκδίδει συμβουλευτικὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν λαόν, εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῶν τοιούτων προσγινομένης θρησκευτικῆς βλάβης.

β') Εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν εἰς χρῆσιν τῆς νεολαίας καὶ τοῦ κλήρου, εἴτε ἐξῶθεν τοῦ Βασιλείου εἰσαγομένων, εἴτε ἐν τῇ Ἐλ-

λάδι δημοσιευομένων βιβλίων, φυλλαδίων, πινάκων, ἢ ἄλλων ἐντύπων, ἅτινα πραγματεύονται περὶ ἀντικειμένων θρησκευτικῶν καὶ ὁσάκις πληροφορηθῆ, ὅτι τὰ τοιαῦτα περιέχουσι τι ἐναντίον, ἢ καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον εἶναι βλαπτικά ἐκ τῆς χρήσεώς των ὡς πρὸς τὰ θεῖα δόγματα, τὰ ἱερὰ μυστήρια, τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνας, τὴν ἱερὰν διδασκαλίαν, τὰς ἱερὰς παραδόσεις, τὰς ἱερὰς τελετάς, καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ζητεῖ τὴν σύμπραξιν τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν ἐν τοῖς σχολείοις· τὸν δὲ συγγραφέα, ἢ τὸν κυρίως ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην αὐτῶν, ἢ τὸν τυπογράφον, ἢ τὸν βιβλιοπώλην, ἢ τὸν βωποπώλην καταγγέλλει εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι κατ' αὐτῶν τὰ παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὀριζόμενα, ἐὰν οὗτοι εἶναι κοσμικοί. Κληρικοὶ δὲ ὄντες, ἐπιτιμῶνται ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, καὶ καταγγέλλονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως αὕτη ἐνεργήσῃ καὶ κατ' αὐτῶν τὰ παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὀριζόμενα.

Γ'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ προσέτι περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν τε καὶ Συνοδικῶν κανόνων, καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· περὶ τὴν θεῖαν λατρείαν· περὶ τὴν κατὰ τὸ πνευματικὸν μέρος κατὰστάσιν τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ εὐαγῶν μοναστηρίων· περὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἱερῶν τελετῶν· περὶ τὴν εὐκοσμίαν τοῦ κλήρου, περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν αὐτοῦ· καὶ φροντίζει ἵνα οἱ ἱερωμένοι καὶ οἱ μοναχοὶ διατηρῶσι τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ μὴ ἀσχολῶνται ἀπ' ἐναντίας τῶν ῥητῶς ἀπαγορευόντων τοῦτο ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν θεσμῶν εἰς πολιτικὰ πράγματα, μῆτε νὰ λαμβάνωσι τὴν παραμικρὰν μετοχὴν εἰς αὐτά.

ΙΑ'. Εἰς τὰ ἐξωτερικὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνάγονται κυρίως τὰ ἑξῆς·

α) Ὁ περιορισμὸς τῶν κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετάς πομπῶν, παρατάξεων κτλ., καθόσον οὗτος δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν παραδεδεγμένην τῆς Ἐκκλησίας τάξιν.

β) Διατάξεις περὶ ἐκπαιδευτικῶν, περιθαλπτικῶν, καὶ σωφραριστικῶν κακαστημάτων διὰ τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου·

γ') Ἐκτακτοὶ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταὶ, πρὸ πάντων, ὅταν πρόκειται νὰ γένωσιν αὐταὶ εἰς ἡμέρας ἐργασίμων, ἢ ἐκτὸς ἱεροῦ ναοῦ.

Διὰ νὰ ἔχωσι δὲ κῦρος αἱ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων διατάξεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπαιτεῖται, διὰ μὲν τὰς διαλαμβανομένας εἰς τοὺς §§. α. καὶ γ'. περιπτώσεις, ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τοῦ §. β'. ἡ ἔγκρισις τοῦ βασιλέως.

Πρὸς θεβαίωσιν τῆς δοθείσης ἐγκρίσεως, γίνεται ταύτης μνεία ἐν προοιμίῳ, ἐπὶ τοῦ πρωτογράφου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς ἐφεξῆς:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐγκρίσει καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, κτλ. »

IB'. Πᾶσα ὑπόθεσις ἀναγομένη εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συζητεῖται μὲν παρὰ πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀποφασίζεται δὲ διὰ τῆς ψήφου τῶν πλειόνων.

Διὰ νὰ ἔχωσι κῦρος αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπαιτεῖται νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς ὄλων τῶν μελῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν συζήτησιν.

IG'. Ὁ πρόεδρος καὶ οἱ σύεδροι, ἐάν ποτε ὡς ἐκ τῆς συνδικῆς θέσεώς των περιπέσωσιν εἰς παράβασιν ἐκκλησιαστικοῦ τινος θεσμοῦ, καθίστανται ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ κυβέρνησις συγκαλεῖ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους τοῦ βασιλείου εἰς ἀνάκρισιν, ἐξέλεγχξιν, καὶ τιμωρίαν τῆς παραβάσεως, κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. Ἐὰν δὲ ἡ παράβασις εἶναι περὶ καθήκοντα συνοδικὰ, σχέσιν ἔχοντα καὶ πρὸς τὸ πολιτικόν, τότε τὰ ἀφορῶντα τὸ πολιτικόν τοῦτο μέρος ἐναπόκεινται εἰς τὴν κυβέρνησιν.

IA'. Εἰς τὰ καθ'αυτὸ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὄλων τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, καὶ πρὸς αὐτὴν, ὡς πρὸς ἀνώτατον δικαστήριον, ἐκκαλοῦνται αἱ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις δι' ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας κρίνουσα καὶ ἀνακρίνουσα, ἀποφαίνεται ἐπ' αὐτῶν κανονικῶς.

Ἄν δὲ κληρικὸς ἔχη παράπενον κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐπι-

εκόπου, αναφέρεται τὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ἥτις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποφασίζει ὀριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει προσέτι τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ κανονικὰς ποινὰς εἰς κληρικούς, καθ' ὅσα ἐκκαλοῦνται εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῆς, ἢ καὶ δικάζονται ἀμέσως ὑπ' αὐτῆς, ὡς ἐφεξῆς:

α) Ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας μετὰ στερήσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφημερίας τοῦ τιμωρουμένου προερχομένων δικαιωμάτων.

β) Σωματικὸν περιορισμὸν ἐντὸς διατηρουμένου μοναστηρίου, ἢ ἄλλου εἰδικοῦ διὰ τοὺς κληρικούς σωφρονιστικοῦ καταστήματος.

γ) Ἀπότισιν ποσοῦ διπλασίου, εἰάν τις φωραθῆ, ὅτι, λαβῶν χρήματα, ἔπραξέ τι παρὰ τὰ καθήκοντά του καὶ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμοὺς, τὸ ὁποῖον κατατίθεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

δ) Ἀφορισμὸν προσωπικὸν κατὰ κληρικοῦ μοναχοῦ.

ε) Καθαίρεσιν.

Αἱ δὲ περὶ τούτων ἀποφάσεις αὐτῆς, ὡς καὶ αἱ τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων, αἵτινες θέλουσιν ἐκδίδοσθαι ἠτιολογημένοι μετὰ τῆς παραθέσεως καὶ τῶν κανόνων, ἐφ' ὧν αὐταὶ στηρίζονται, ἐκτελοῦνται τῇ προηγουμένῃ ἐγκρίσει,

1) Τοῦ ὑπουργείου μὲν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν παραγράφων γ'. δ', καθὼς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν παραγράφων α'. β', ὡσάκις αἱ ὀριζόμεναι ἐν αὐτοῖς ποιναὶ ἐπιβάλλονται ἐπὶ χρόνον οὐχὶ ἐλάσσονα τῶν 15 ἡμερῶν, οὐδὲ μείζονα τῶν δύο μηνῶν.

2) Τοῦ βασιλέως δὲ, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ §. ε', καθὼς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν §§. α'. β'. ὡσάκις αἱ ποιναὶ αὐταὶ ἐπιβάλλονται ἐπὶ χρόνον μείζονα τῶν δύο μηνῶν.

Αἱ μέχρι δὲ τῶν 15 ἡμερῶν ποιναὶ τῶν §§. α. καὶ β'. ἐκτελοῦνται ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου γίνεται τῇ συμπράξει καὶ συνδρομῇ τῆς κυβερνήσεως.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ §. ε'. ὁ καταδικασθεὶς εἰς καθαίρεσιν, εἰάν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸν

Βασιλέα ἐξαιτήσεται τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης, ὁ βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὴν ἀναθεώρησιν αὐτῆς, προσκαλουμένων κατ' αὐτὴν καὶ ἄλλων ἐπισκόπων.

ΙΕ'. Προσωπικὸς ἀφορισμὸς ἐναντίον λαϊκῶν δὲν ἐκδίδεται εἰμὴ μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῆς κυβερνήσεως.

Ις'. Τὰ κατὰ τοὺς γάμους, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν αὐτῶν μέρος, ἀνάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ πνευματικόν, εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, πληροφορηθεῖσα τὴν τελετὴν παράνομου γάμου, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς διὰ νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ὀριζόμενα· μετὰ δὲ τὴν κηρύττουσαν παράνομον τὸν γάμον ἀμετάκλητον δικαστικὴν ἀπόφασιν, κηρύττει καὶ αὐτὴ τὸν γάμον ἄκυρον πνευματικῶς. Κατὰ δὲ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, τοῦ εὐλογήσαντος τὸν παράνομον γάμον, ἢ ἐκδόντος τοιαύτην ἄδειαν, καθὼς καὶ κατὰ τοῦ ἱερέως τοῦ εὐλογήσαντος τὸν παράνομον γάμον ἄδεια ἄνωτέρα, ἢ ἄνευ ἀδείας, ἐπάγονται ποιναὶ κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ΙΔ'. κατὰ λόγον τῆς ἐνοχῆς ἐκάστου.

ΙΖ'. Ὅστις τῶν συνεζευγμένων εἰς γάμον ζητεῖ τὴν διάζευξιν, ἢ τὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸν, ὀφείλει ν' ἀποταθῇ περὶ τούτου δι' ἀναφορᾶς τοῦ πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος προσκαλεῖ καὶ τοὺς δύο συζύγους πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ· καὶ, ἀφοῦ ἐντὸς τριῶν μηνῶν, μεταχειρισθεῖς ὅλα τὰ πρόσφορα πνευματικὰ μέσα, δὲν δυνηθῇ νὰ συμβιβάσῃ ἀμφοτέρους, ἀποφαίνεται περὶ τούτου διὰ πράξεώς του ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀναφορᾶς, τὴν ὁποῖαν διευθύνει εἰς τὸ δικαστήριον τῆς περιφερείας· τὸ δὲ δικαστήριον μόνον μετὰ τὴν προσαγωγὴν τῆς ἀναφορᾶς ταύτης, καὶ τῆς πράξεως τοῦ ἐπισκόπου, δέχεται τὴν αἴτησιν τοῦ ἐπιδιώκοντος συζύγου, καὶ διατάττει, ἄνευ νέας ἀποπείρας ἐνώσεως, τὰ παρὰ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ὀριζόμενα, πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ἀγωγῆς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περὶ ἐνώσεως ἀποπείρας, ὁ ἐπίσκοπος δύναται, ἂν θεωρήσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον, νὰ δώσῃ ἐγγρά-

φως ἄδειαν εἰς τὴν γυναίκα νὰ μετοικήσῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰς οἰκίαν προσδιορισμένην παρὰ τῶν συζύγων, ἢ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ὅταν οὗτοι διαφωνῶσι· μόνον δὲ μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς τοιαύτης ἀδείας, τὰ δικαστήρια, κατ' αἴτησιν τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων, δύνανται, καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ἔτι τῆς περὶ ἐνώσεως ἀποπέρας, νὰ δικτάζωσι τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 683 παραγρ. 3, 4, καὶ 5 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας διαλαμ-
βανόμενα προσωρινὰ μέτρα, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἀνωτέρω τρίμηνος προθεσμία παρέλθῃ, χωρὶς ν' ἀποφανθῇ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ὁ ἀρμόδιος ἐπίσκοπος, τότε δύναται ὁ εἷς, ἢ ὁ ἕτερος τῶν συζύγων, ν' ἀναφερθῇ πρὸς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, τὸ ὁποῖον δέχεται τὴν αἴτησιν, ἀφοῦ πρότερον βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἐν καιρῷ ἐπιδόσεως τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἐνεργεῖ τὰ ἐν τῷ Πολιτικῷ Νόμῳ ὀριζόμενα.

Μετὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς δικαστικῆς περὶ διαλύσεως τοῦ γάμου ἀποφάσεως, καταστάσεως ἀμετακλήτου, ὁ εἰσαγγελεὺς διευθύνει ἀντίγραφον αὐτῆς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, διὰ νὰ κηρύξῃ καὶ αὕτη τὸν γάμον διαλελυμένον πνευματικῶς.

ΙΗ'. Ὅποιουδήποτε σκεύους χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ, καθοσιωθέντος εἰς τὴν θείαν λατρείαν, τιμίων σταυρῶν, ἁγίων λειψάνων, ἁγίων εἰκόνων, καὶ ἐν γένει παντὸς κειμηλίου ἱεροῦ, ἢ ἱερατικοῦ ἀμυδρίσματος, ἔκθεσις ἐν ἀγορᾷ πρὸς πώλησιν, ἢ κατάσχεσις πρὸς πληρωμὴν χρέους ἰδιωτικοῦ, ἢ δημοσίου, δὲν ἐπιτρέπεται.

ΙΘ'. Διατάξεις, προκηρύξεις, ἐγκύκλιοι, καθὼς καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς πολιτικὰς ἀρχάς τοῦ κράτους, δὲν διευθύνονται ἀμέσως πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Κ'. Οὐδεμίαν ἀλληλογραφίαν με ἐξωτερικὰς πολιτικὰς, ἢ ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς δύναται νὰ ἔχῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, εἰμὴ διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

ΚΑ'. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ, καθόσον δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων τῆς, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας καὶ τῆς υπερασπίσεως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ ἐπομένως ὅλαί αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται, ὡσάκις ἀποδειχθῇ, ὅτι

προσεβλήθησαν τὰ δικάιά της, νὰ τὴν προστατεύωσι καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίζωσι κατ' αἰτησίαν της.

ΚΒ'. Ἐπίσης ὅμως καὶ πᾶς, ὅστις ἔχει εὐλογον κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς παράπονον διὰ κατάχρησιν, ἢ ὑπέρβασιν τῆς ἐξουσίας της, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλῆται τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Τοιαῦτα παράπονα κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐμπόρουσι νὰ γίνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἢ πρὸς πᾶσαν ἄλλην διοικητικὴν ἀρχήν· θέλουσι δ' ἐξετάζεσθαι παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τὸ ὅποιον δὲν ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν, εἰ μὴ ἀφοῦ ζητήσῃ τὴν γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐὰν τὸ ἀντικείμενον δὲν εἶναι τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου.

ΚΓ'. Ὁ τύπος τοῦ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἢ ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν, διδομένου ὄρκου ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων, ἱερέων, καὶ ἱεροδικόνων, εἶναι ὁ ἑξῆς· διὰ μὲν τοὺς ἀρχιερεῖς· « Διαθεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνη μου κτλ. »

Διὰ δὲ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἱεροδικόνους· « Διαθεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνη μου κτλ. »

Ὁ οὕτω διδόμενος ὄρκος ἔχει τὴν αὐτὴν τοῦ κοινοῦ ὄρκου ἰσχὺν, καὶ πᾶσα αὐτοῦ παράβασις, ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν, συνεπάγεται καὶ τὰς ἐπὶ ψευδορκίᾳ, ἢ ἐπιορκίᾳ, τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ποινὰς, αἵτινες θέλουσι καταγινώσκεισθαι ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

ΚΔ'. Πᾶς ὁ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλούμενος νὰ δώσῃ μαρτυρίαν εἰς δικαστικὴν ὑπόθεσιν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του· ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς ὀρκίζονται καὶ ἐξετάζονται ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν, ἢ δὲ μαρτυρία των, γενομένης αἰτήσεως, ἀναγινώσκειται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ἐκτὸς ὅταν πρόκειται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῶν ἐνόρκων, ὅτε προσκαλοῦνται καὶ ἐξετάζονται (ἄνευ ὅμως ἀντιπαραστάσεως πρὸς ἄλλους μάρτυρας) ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἅμα ἐμφανιζόμενοι, καὶ ἀπέρχονται ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν.

Ὅτι οἱ ιερωμένοι γνωρίζουσιν ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως, δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ τὸ ὁμολογήσωσιν.

ΚΕ'. Εἰς τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, καθὼς καὶ εἰς τὰ περὶ ἀθεμίτων πράξεων, τῶν παρὰ τῶν κοινῶν τοῦ κράτους νόμων προβλεπομένων, οἱ ἐκ τοῦ κλήρου ὑπόκεινται εἰς τοὺς πολιτικούς νόμους, καὶ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Τὰ πολιτικῶς ὀριζόμενα κακουργήματα ἐπάγουσι καὶ τὴν τῆς καθαιρέσεως ποινὴν πνευματικῶς· ἡ δὲ ἀπόφασις τῆς ποινικῆς καταδίκης ἐκτελεῖται, ἀφοῦ πρότερον καθαιρεθῆ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ ὁ καταδικασθεὶς κληρικὸς, κατὰ τὰ ἐν τῇ Ποινικῇ Δικονομίᾳ ὠρισμένα.

Κς'. Διὰ τὴν προφυλάκισιν τῶν κληρικῶν, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κατ' αὐτῶν ἐπὶ πταίσματι καὶ πλημμελήματι ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, τῶν περιοριζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν, ὀρίζονται ἰδιαιτέραι φυλακαὶ, κεχωρισμέναι τῶν ἄλλων.

ΚΖ'. Ἄπας ὁ κατὰ τὸ βασιλεῖον ἱερὸς κληρὸς, ἐν ταῖς Θεῖαις ἱερουργίαις καὶ τελεταῖς, μνημονεύει πρῶτον μὲν τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης, εἶτα δὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΚΗ. Τὰ ὀρισθέντα διὰ τοῦ διατάγματος 25 Ἰουλίου (6 Αὐγούστου) 1833 περὶ τοῦ ἐπιμισθίου τῆς ὑπηρεσίας τοῦ τε προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν συνέδρων, διαμένουσιν ἐν ἰσχύϊ.

Ὁ μισθὸς τοῦ μὲν πρώτου γραμματέως προσδιορίζεται εἰς δραχ. 3600, τοῦ δὲ β'. εἰς δραχ. 2400 κατ' ἔτος.

Ὁ μισθὸς τοῦ μὲν α. τάξεως γραφέως προσδιορίζεται εἰς δραχ. 1200, τοῦ δὲ τῆς β'. τάξεως εἰς δραχ. 960 κατ' ἔτος, καὶ ὁ τοῦ κλητῆρος, εἰς δραχ. 600 κατ' ἔτος.

Ὁ μισθὸς τοῦ βασιλικοῦ ἐπιτρόπου προσδιορίζεται εἰς δραχμὰς 6000 κατ' ἔτος.

ΚΘ'. Εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου θέλει συγκροτηθῆ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν διατάξεων αὐτοῦ ἡ α. συνοδική περίοδος, ἥτις θέλει διαρκέσει μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1853.

Λ'. Πᾶσα προειδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν παρόντα νόμον ἀκυροῦται.

Ὁ παρὼν νόμος ψηφισθεὶς παρὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθεὶς, θέλει δημοσιευθῆ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐκτελεσθῆ ὡς νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις 9 Ἰουλίου 1852.

Ο Θ Ω Ν.

Ὁ ὑπουργὸς

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ
ἐτέθη ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰουλίου 1852.

Ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργός.

Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ (1).

ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

*Συσταίνων μὲν τὸ θεόθεν δοθὲν ἅγιον βάπτισμα,
καταπτύων δὲ τὰ ἄλλως γεγόμενα τῶν αἰρετικῶν
βαπτίσματα.*

ΠΟΛΛΩΝ ὄντων τῶν μέσων, δι' ὧν τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀξιούμεθα, καὶ τούτων, ὡς εἶπεῖν, κλιμακῆδόν ἀλληλενδέτων καὶ ἀλληλουχουμένων ὄντων, ἅτε δὴ πάντων πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος ἀφορώντων, πρῶτόν ἐστι τὸ τοῖς ἱεροῖς Ἀποστόλοις θεοπαράδοτον βάπτισμα, οἷα δὴ τῶν λοιπῶν, τούτου χωρὶς, ἀπρακτούντων (ἐὰν γάρ τις μὴ γεννηθῆ, φησὶν, ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν). ἔδει καὶ γὰρ ἀναγκάως, τῆς πρώτης γενέσεως ἐπὶ τὸν θνητὸν τουτονὶ βίον παραγούσης τὸν ἄνθρωπον, γένεσιν ἑτέραν ἐξευρεθῆναι, καὶ τρόπον μυστικώτερον, μῆτε ἀπὸ φθορᾶς ἀρχόμενον, μῆτε εἰς φθορὰν καταλήγοντα, δι' οὗ γενοίτ' ἂν ἡμῖν δυνατὸν, μιμήσασθαι τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· τὸ γὰρ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, ἐν τάξει μήτρας λαμβάνεται, καὶ τόκος τῷ τικτομένῳ γίνεται, ἧ φησὶν ὁ Χρυσόστομος· τὸ δὲ ἐν τῷ ὕδατι ἐπιφοιτῶν Πνεῦμα, ἐν τάξει Θεοῦ, τὸ ἔμβρυον διαπλάττοντος· καὶ ὡσπερ ἐκεῖνος μετὰ τὴν ἐν τάφῳ κατάθεσιν, τριταῖος ἐπὶ τὴν ζωὴν ἀνεφοίτησεν, οὕτως οἱ πιστεύοντες, ἀντὶ τῆς γῆς, τὸ ὕδωρ ὑποδυόμενοι, ἐν τρισὶ καταδύσσει τὴν τριήμερον ἑαυτοῖς χάριν τῆς Ἀναστάσεως ἐξεικονίζουσιν, ἀγιαζομένου τοῦ ὕδατος τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου Πνεύματος, ὡς ἂν τῷ μὲν φαινομένῳ ὕδατι τὸ σῶμα φωτίζοιτο, τῷ δὲ ἀοράτῳ Πνεύματι τὸν ἀγιασμὸν ἢ ψυχὴν λήψαιτο· ὡς γὰρ τὸ ἐν τῷ λέβητι ὕδωρ, τῆς τοῦ πυρὸς μεταλαμβάνει θερμότητος, οὕτω τὸ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ

(1) Ὁ Ὄρος οὗτος ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1756, ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ Ε'. ὑψωθέντος εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τὸ μὲν Α'. ἐν ἔτει 1748, καὶ ἀποβληθέντος ἐν ἔτει 1751, πατριαρχεύσαντος δὲ τὸ Β'. ἀπὸ τοῦ ἔτους 1752 μέχρι τοῦ ἔτους 1757.

ὕδωρ τῆ ἐνεργείᾳ τοῦ Πνεύματος εἰς θεῖαν μεταστοιχειοῦται δύναμιν, καθάρων μὲν, καὶ υιοθεσίας ἀξιούν τοὺς οὕτω βαπτίζομενους, τοὺς δὲ ἄλλως πως τελουμένους, ἀντὶ καθάρσεως, καὶ υιοθεσίας, ἀκαθάρτους, καὶ σκότους υἱοὺς ἀποφαίνον. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν πρὸ χρόνων ἤδη τριῶν ζήτημα ἀνεφύη, εἰ τὰ παρὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ θεῶν Πατέρων, καὶ παρὰ τὴν συνήθειαν καὶ διαταγὴν τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιτελούμενα βαπτίσματα τῶν αἰρετικῶν δεκτά ἐστὶ προσερχομένων ἡμῖν, ἡμεῖς, ἅτε θεῖω ἐλέει τῆ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ ἐντραφέντες, καὶ τοῖς κανόσι τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, καὶ θεῶν Πατέρων ἐπόμενοι, καὶ μίαν μόνην γινώσκοντες τὴν ἡμετέραν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ταύτης τὰ μυστήρια, ἐπομένως καὶ τὸ θεῖον βάπτισμα ἀποδεχόμενοι, τὰ δὲ τῶν αἰρετικῶν, ὅσα μὴ, ὡς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῖς ἱεροῖς Ἀποστόλοις διετάξατο, καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς σήμερον ποιεῖ, ἐπιτελούμενα, ἐφευρέματα ἀνθρώπων διεφθαρμένων ὄντα, ὡς ἀλλόκοτα, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ὅλης παραδόσεως ἀλλότρια γινώσκοντες, ἀποστρεφόμεθα κοινῇ διαγνώτῃ· καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἡμῖν προσερχομένους, ὡς ἀνιέρους καὶ ἀβαπτίστους δεχόμεθα, ἐπόμενοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐντειλαμένῳ βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῖς τε ἱεροῖς καὶ θεοῖς Ἀποστόλοις διαταττομένοις ἐν τρισὶ καταδύσεσι καὶ ἀναδύσεσι τοὺς προσερχομένους βαπτίζειν, καὶ ἐν ἐκάστη τῶν καταδύσεων ἐν ὀνομα ἐπιλέγειν τῆς ἁγίας Τριάδος· τῷ τε ἱερῷ καὶ ἰσαποστόλῳ Διονυσίῳ λέγοντι, τοῖς ἐν κολυμβήθρα, ὕδωρ καὶ ἔλαιον ἡγιασμένα ἐχούσῃ, τὸν προσερχόμενον παντὸς ἀμφίου γεγυμνωμένον βαπτίζειν, τὴν τρισσὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοήσαντα ὑπόστασιν· καὶ εὐθὺς τῷ θεουργικωτάτῳ μύρῳ τὸν βαπτισθέντα ἐπισφραγίζειν, καὶ μέτοχον ἀποφαίνειν λοιπὸν τῆς ἱεροτελεστικωτάτης εὐχαριστίας, τῇ τε δευτέρᾳ καὶ πενθέκτῃ ἁγίαις οἰκουμενικαῖς συνόδοις διαττομέναις, τοὺς μὴ βαπτίζομένους εἰς τρεῖς ἀναδύσεις καὶ καταδύσεις, καὶ ἐν ἐκάστη τῶν καταδύσεων μίαν ἐπίκλησιν τῶν θεῶν ὑποστάσεων μὴ ἐπιβοῶν-

τας, ἀλλ' ἄλλως πως βαπτίζομένους, ὡς ἀβαπτίστους προσδέχεσθαι, τῇ Ὀρθοδοξίᾳ προσιόντας. Τούτοις τοίνυν τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις διατάγμασιν ἐπόμενοι καὶ ἡμεῖς, τὰ μὲν τῶν αἰρετικῶν βαπτίσματα, ὡς ἀπάθοντα καὶ ἀλλότρια τῆς ἀποστολικῆς θείας διατάξεως, καὶ ὕδατα ἀνόνητα, ὡς ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ μέγας φασὶν Ἀθανάσιος, καὶ ἁγιασμὸν μηδένα παρέχοντα τοῖς ταῦτα δεχομένοις, καὶ πρὸς κάθαρσιν ἁμαρτημάτων οὐδὲν ὠφελοῦντα, ἀπόβλητα καὶ ἀποτρόπαια ἡγούμεθα· τοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀβαπτίστως βαπτίζομένους, ὡς ἀβαπτίστους ἀποδεχόμεθα, προσερχομένους τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, καὶ ἀκινδύνως αὐτοὺς βαπτίζομεν, κατὰ τοὺς ἀποστολικούς, καὶ συνοδικούς κανόνες, οἷς ἀραρότως ἐπιστηρίζεται ἡ ἅγια τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικὴ καὶ καθολικὴ Ἐκκλησία, ἡ κοινὴ μήτηρ πάντων ἡμῶν· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ κοινῇ ἡμῶν διαγνώσει, καὶ ἀποφάνσει, σφραγίζομεν τὸν ὄρον ἡμῶν τούτον, ταῖς ἀποστολικαῖς καὶ συνοδικαῖς διαταγαῖς συνάδοντα, διαβεβαιοῦντες αὐτὸν δι' ἡμετέρων ὑπογραφῶν (1).

Σωτηρίῳ ἔτει αΨνς'.

Κύριλλος, ἐλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ματθαῖος, ἐλέω Θεοῦ, πάπας, καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, καὶ κριτῆς τῆς οἰκουμένης.

Παρθένιος, ἐλέω Θεοῦ, πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης.

(1) Βλέπε σελ. 143 τὴν ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Συμεῶν διατυπωθεῖσαν ἀκοιθεῖαν ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν Λατινικῶν αἰρέσεων ἐπιστρεφόντων τῇ Ὀρθοδόξῳ καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

ΑΝΘΙΜΟΥ (1).

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας,
Πρὸς τοὺς ἀπαρταχοῦ Ὁρθοδόξους.

Πᾶσι τοῖς ἀπαρταχοῦ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς καὶ περὶ σπουδάστοις ἡμῖν ἀδελφοῖς ἀγίοις ἀρχιερεῦσι, τῷ τε περὶ αὐτοὺς εὐλαβεστάτῳ κλήρῳ, καὶ πᾶσι τοῖς Ὁρθοδόξοις γνησίοις τέκνοις τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἐν Πνεύματι ἀγίῳ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν, καὶ πᾶν ἀγαθὸν παρὰ Θεοῦ καὶ σωτήριον.

ΤΟΙΣ τὸ Σωτήριον ὄνομα τοῦ Δεσπότη τοῦ πάντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιγραφόμενοι, καὶ Χριστιανικῆ πολιτεία ἀληθεῖ καὶ ἀνυποκρίτῳ στοιχεῖν ἐπαγγελλομένοι, πρῶτιστον ὁμολογουμένως καὶ κυριώτατον καθέστηκε γνῶρισμα ἢ τῶν ἐν Εὐαγγελίοις θεῶν αὐτοῦ ἐντολῶν ἀπαρέγκλιτος φυλακῆ, ἐν αἷς τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων τὸ πολίτευμα τέλειον, καὶ πάσης μὲν ἐθνικῆς δυσσεβείας καὶ βεβηλότητος καθαρεῦον, πάσης δὲ Ἰουδαϊκῆς ἀτελείας καὶ ταπεινότητος ὑπερανεστηκὸς διέταξεν ὁ Θεάνθρωπος νομοθέτης· ὁ μὲν γὰρ διὰ Μωσέως δοθεὶς νόμος σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, διὰ τὸ ἀτελὲς καὶ νηπιῶδες τῶν δεξαμένων· αὐτὸς δὲ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ἡμῶν, ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐπὶ τῆς γῆς ὄφθεις, καὶ τοῖς ἀνθρώποις εἰς τὸ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον

(1) Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Ἐφέσου, ἀνὴρ τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἐγκρατῆς. αὐστηρότητι δὲ ἠθῶν καὶ ἀρετῇ διαπρέπων, καὶ τῶν δικαίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνθερμος ζηλωτῆς, ἐκλεγθεὶς οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐν ἔτει 1844, τῇ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου, ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν ἕως τοῦ ἔτους 1848 (18 Ὀκτωβρίου). Ψηφισθεὶς δὲ τὸ 6'. πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1853 τῇ 15' τοῦ Σεπτεμβρίου, δίδει καὶ σήμερον εὐκλεῶς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον. — Ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος, ἐμφανισθείσης μετὰ τὴν δευτέραν αὐτῆς ἐκλογὴν ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Μετζίτου, εἶδομεν ἀνανεομένην τὴν πρὸ τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων γενομένην πρὸς τὸν πατριάρχην Γεννάδιον τὸν Σχολάριον Ἐσσιλικὴν ὑποδοχὴν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', τὴν πρὸ αἰῶνων ἤδη ἀπρακτήσασαν.

Τὴν περὶ ὄρκου ἀνωτέρω συνοδικὴν πράξιν, ἐκδοθεῖσαν ἐπὶ τῆς Α. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κ. Ἄνθιμου, ἐσχάτως λαβόντες, καταχωρίζομεν ἐνταῦθα.

συναναστραφείς, τὸν διὰ Μωσέως δοθέντα νόμον ἐπλήρωσε, καὶ δέδωκεν ἡμῖν τοῖς ἐν πίστει τελείοις τὴν ἐπίγνωσιν τῶν τελειοτέρων νόμων τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀληθείας, ὅτι, φησὶν, ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο(1). Σύμφωνα δὲ τοῖς θείοις αὐτοῦ ἐντάλμασι, τῶν τε Χριστοκηρύκων Ἀποστόλων, καὶ τῶν Πνευματοφόρων Πατέρων, θεσπισάντων, καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν τῷ Χριστεπωνύμῳ πληρώματι θεοπνεύστως συστησάμενων, καὶ ταύτην ἱεροῖς ὅροις, καὶ κανόσι, καὶ παραδόσεσιν ἁγίαις κρατυνάντων, τούτοις ἄπασι, οἷς παρέλαβεν, ἐπομένη καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἣν ποτέ τινα τῶν θείων παραγγελμάτων κατῆδη καινοτομούμενα, καὶ ἑτεροδιδασκαλίαις, καὶ παρεξηγήσεις παραχαρᾶττόμενα, οὐ διαλείπει ἀξιοχρέως ὑψοῦσα τὴν φωνήν, καὶ τὰς καινοτομίας ἐξελέγγουσα, καὶ τὰς ἐναντιοφωνίας στηλιτεύουσα, ταῖς ἀπὸ τῶν θείων λόγων καὶ τῶν Πατρικῶν καὶ συνοδικῶν κανόνων ἀποδείξουσιν, ἃ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔγνω ποιήσασθαι, προνοίᾳ κεκινημένη τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, ὅπως ἂν τὰ θεοπαράδοτα καὶ πατρῶα ὅρια βέβαια καὶ ἀσάλευτα παρ' αὐτοῖς συντηρῶνται. Ἀνέστησαν γὰρ ἤδη τινὲς καθ' ἡμᾶς, ὡς ἔγνωμεν, οὐ μόνον φρονούντες καὶ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκτύποις ἐγκυκλίαις καὶ ἄλλοις δημοσιεύοντες, ὡς οὐκ ἀπείρηται ὅλως ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως ὁμνύειν τοὺς Χριστιανούς ἐν τοῖς δικαστηρίαις, ἀλλ' ἔξεστιν ἀπροκριματίστως καὶ ὁσίως ὀρκωμοτεῖν, τοὺς τε λαϊκοὺς καὶ τοὺς ἱερωμένους αὐτούς, καὶ τοὺς τῷ κόσμῳ ἀποταξαμένους μοναχοὺς, καὶ ταῦτα ἐπὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων. Ἐπισυνισῶσι δὲ τῆς κακόφρονος αὐτῶν γνώμης τὴν πρότασιν, οὐ μόνον διαστρέφοντες παντοίως τὰς Γραφικὰς καὶ Πατρικὰς ῥήσεις καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ παραδείγματα τινα τῶν νεωτέρων δῆθεν εἰσάγοντες, ἐν οἷς ἀξιοῦσι νόμον ποιήσασθαι τὴν τοῦ θεοῦ νόμου παράβασιν, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Καὶ βιβλίον δὲ σαπρὸν περισύρεται, περὶ ὄρκου ἐπιγραφόμενον, πατρὸς μὲν ἄνωνύμου σκότιον γέννημα, τῆς αὐτῆς δὲ καὶ χείρονος καινοφανοῦς κακο-

(1) Ἰω. Α', 17.

φροσύνης βλάσφημος συρράφη, χαρακτηρίζουσα τὸ ἀνταρτικὸν κατὰ τῆς ὑγιαίνουσας Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας φρόνημα. Λέγει γὰρ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐναντίον φεῦ! τῆς μὴ ὁμῶσαι ὅλως θείας αὐτοῦ ἐντολῆς(1), ὤμοσε, κρινόμενος ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως· καθάπτεται δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς δῆθεν συμφώνως τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἀνέκαθεν τὸν ὄρκον νομοθετησάσης· καὶ τὰς θείας δὲ καὶ Οἰκουμενικὰς Συνόδους εἰσάγει, τοὺς ἐαυτῶν θεοπνεύστους κανόνας ἀμοιβαίως ἀνατρεπούσας (οἶον, φησί, καὶ ἡ Β'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀνέτρεψε καὶ παρέδωκε τὸν τῆς Α'. κανόνα, ἀπαγορεύοντα τὴν μετάθεσιν τῶν κληρικῶν), καὶ ἄλλα τοιαῦτα δύσφημα καὶ ἀνόσια ληρεῖ καὶ παραπαίει, πρὸς τὸ ἀποδείξει τοὺς ἱεροὺς Ἀποστόλους ἀντιφάσκοντας τῇ Εὐαγγελικῇ νομοθεσίᾳ, καὶ τούτοις πάλιν τὰς ἁγίας Συνόδους, καὶ ταύταις δὲ τοὺς θεοφόρους Πατέρας, καὶ τούτους αὖθις ἀντιλέγοντας πρὸς τε τὰς Συνόδους, καὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ὅλως ὁ τοῦ συρρόμματος τούτου σκοπὸς ἀποβλέπει πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ κύρους τῶν θείων ἡμῶν Πατέρων, καὶ διαστροφὴν καὶ παρερμηνείαν τῶν θείων Συνόδων, καὶ πρὸς φαυλισμὸν καὶ συκοφαντίαν τῆς ἀκηράτου διδασκαλίας τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἣν οὐκ ἔφριξεν ὁ δεῖλαιος βιβλογράφος ὀνομάσαι καὶ κοινωνίαν ἔτι ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων συγκειμένην ἐκ διεφθαρμένων λαϊκῶν καὶ κληρικῶν. Ἀλλ' οὗτος μὲν, καὶ εἴ τις ἄλλος ὁμοίως ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεως καὶ λογομαχίας· « Καὶ δὴν αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας »! ὁ δὲ στερεὸς θεμέλιος τῆς Εὐαγγελικῆς νομοθεσίας ἔστηκεν ἀκράδαντος εἰς αἰῶνας.

Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸς ὁ τῆς πίστεως ἡμῶν ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς Ἰησοῦς Χριστὸς, τὴν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου ἀτέλειαν συμπληρῶν, ἐντέλλεται οὕτως· « Ἰκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμῶσαι ὅλως . . . ἔστω δὲ ὁ λόγος

(1) Ματθ. Ε', 34.

υμῶν, Ναί, ναί, Οὐ, οὐ· τὸ δὲ περισσὸν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶ» (1), (τούτ' ἐστὶν ἐκ τοῦ διαβόλου, ὡς οἱ θεηγόροι Πατέρες διερμηνεύουσιν.) Ὁ δὲ θεῖος Ἀπόστολος Ἰάκωβος, πρῶτιστον καὶ μέγιστον παράγγελμα τοῖς εὐσεβέσι τὸ μηδένα ὄρκον ὀμνύειν διαγορεύων, «Πρὸ πάντων, λέγει, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον κ. τ. λ.» (2). Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ῥήσεις τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν ἐπαναλαμβάνουσι διαρρήδην. Ἡ δὲ ἅγια Οἰκουμενικὴ Ϛ'. Σύνοδος, ἐπικυροῦσα τοὺς κανόνας τοῦ μεγάλου Βασιλείου, συνεπικυροῖ καὶ διατάσσει καὶ τὸν Ι'. κανόνα τοῦ οὐρανοφάντορος τούτου Πατρὸς, ἐν ᾧ ἀπαγορεύεται ὁ ὄρκος τῶν κληρικῶν, καὶ τὸν ΚΘ'. τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ διαγορεύεται καθόλου πρὸς πάντας τοὺς Χριστιανούς· «Καθάπαξ μὲν οὖν ὁ ὄρκος ἀπηγόρευται» (3). Ἐσαύτως καὶ ἡ ἅγια Οἰκουμενικὴ Ζ'. Σύνοδος ἐν τῇ Η'. πράξει ἀποφαίνεται· «Ὁρκῶ μὴ ἐθίσωμεν τὸ στόμα ἡμῶν, ἀλλὰ τῆς Κυριακῆς φωνῆς ἀκούσωμεν λεγούσης, » Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμῶσαι ὅλως». Ἀμφότεραι δὲ αἱ ῥήσεις ἐκ τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς, τὸ μὲν ὄρκῳ μὴ ἐθίσωμεν τὸ στόμα ἡμῶν, ἐκ τῆς σοφίας τοῦ Σειράχ (4), τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀλλὰ καὶ ἰδίως οἱ θεῖοι Πατέρες ἡμῶν, οἱ τῆς Ἐκκλησίας φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι ἀπαγορεύουσι τὸν ὄρκον, οἷον αὐτός τε πάλιν ὁ μέγας Βασιλεὺς, πολλαχοῦ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ συγγραφῶν, καὶ τὸ πυρίπνουν στόμα τῆς Θεολογίας, ὁ θεῖος Γρηγόριος (ἐν τοῖς στιχηροῖς) λέγων, «Ὁρκῶ δὲ τί χεῖρον; οὐδέν». Καὶ πάλιν «Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἐκεῖνος (ὁ νόμος ὁ πάλαι) φησί. Σὺ δὲ (Χριστὸς κελεύει) οὐδὲ ὀμῆ τὴν ἀρχὴν, οὐ μικρὸν, οὐ μεῖζον, ὡς τοῦ ὄρκου τὴν ἐπιορκίαν τίκτοντος» (λόγ. εἰς τὸ Πάσχα). Καὶ ὁ θεῖος δὲ Χρυσόστομος (ἐν τῷ πρὸς Δημήτριον μονάζοντα λόγῳ α.) φησὶν· «Εἰ γὰρ καὶ τὸ ὀμνύειν, κἂν εὐορκῆ τις, ἔγκλημα, καὶ ἐντολῆς παράβασις, ποῦ τὴν ἐπιορκίαν θήσομεν; Εἰ γὰρ τὸ περισσὸν τοῦ ναί, καὶ τοῦ οὐ, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶ, τὸ καὶ τούτου περισσότερο τίνος ἔσται λοιπόν; » Πλεῖστα δ' ὅσα καὶ ἐν τοῖς

(1) Ματθ. Ε. 34—37. -- (2) Ἰακ. Ε, 12. -- (3) Βασιλ. Καν. ΚΘ'. -- (4) Σοφ. Σειράχ, ΚΓ', 9.

εἰς τοὺς ἀνδριάντας χρυσηλάτοις αὐτοῦ λόγοις κατὰ τῶν ὀρκωμοτούντων ἀνακηρύττει· οἷον, « σὺ δὲ, εἰ μηδὲν ἕτερον, αὐτὸ γοῦν τὸ βιβλίον αἰδέσθητι, ὃ προτείνεις εἰς ὄρκον, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ὃ μετὰ χεῖρας φέρων κελεύεις ὀμνύναι, ἀνάπτυξον, καὶ ἀκούσας τί περὶ ὄρκων ὁ Χριστὸς ἐκεῖ διαλέγεται, φρίξον καὶ ἀπόστηθι. Σὺ δὲ τὸν νόμον τὸν κωλύοντα ὀμνύναι, τοῦτον ὄρκον ποιεῖς; ὦ τῆς ὕβρεως, ὦ τῆς παρανοίας!» Καὶ πάλιν· «Παρεκάλεσα πρῶτην ὑμᾶς τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου λαβόντας (κατὰ διάνοιαν) ἀποτετμημένην . . . οὕτως ἀπελθεῖν οἴκαδε ἕκαστον, καὶ νομίζειν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὄρα ἑαυτὴν φωνὴν ἀφιεῖσαν καὶ λέγουσαν· Μισήσατέ μου τὸν σφαγέα, τὸν ὄρκον· ὅπερ ἔλεγχος οὐκ ἐποίησε, τοῦτο ὁ ὄρκος ἐποίησεν· ὅπερ θυμὸς τυραννικὸς οὐκ ἴσχυσε, τοῦτο εὐορκίας ἀνάγκη παρεσκεύασεν». Ὅθεν μελωδεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία· » Εἶθε μὴ ὄμοσας, Ἡρώδη ἄνομε». Ὡσαύτως ἀπαγορεύουσι τὸν ὄρκον καὶ πᾶς μονοῦ τῶν θεοφόρων ἡμῶν Πατέρων ὁ ἱερώτατος θίασος. Καὶ πᾶσα δὲ ἡ ἀρχαία παράδοσις, τὸν ὄρκον ὡς ἐναντίον τῆς Εὐαγγελικῆς νομοθεσίας φευκτέον, ὅση δύναμις, ἀνεκάθεν παραδέδωκε. Διὸ καὶ πᾶν τὸ πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων, τὴν ἐπὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων ἐν τοῖς δικαστηρίοις μάλιστα ὀρκωμοσίαν, ὡς βαρύτερον ἄγος, φρίττει καὶ δέδοικεν· ἐκ γὰρ τοῦ ὄρκου τίκτεται ἡ ἐπιορκία, ἣτις ἐστὶν ἄρνησις Θεοῦ, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον. Οὕτω τοίνυν αὐτοῦ τε τοῦ τὸν πάλαι νόμον νομοθετήσαντος Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ μηδ' ὀμῶσαι ὅλως ἐν τῷ νόμῳ τῆς χάριτος ἐντελλομένου, καὶ τῆς Ἀποστολικῆς φωνῆς θεοπνεύστως τοῦτ' αὐτὸ παρακελευούσης, ὡσαύτως καὶ τῶν ἐνδόξων καὶ θεοφόρων ἡμῶν Πατέρων, τὸ παντὸς ὄρκου ἀπέχεσθαι συμφώνως παραγγελλόντων, καὶ τῆς παραδόσεως διακηρυττούσης, ψεύδονται προφανῶς οἱ τὴν ὀρκωμοσίαν ὡς νενομοθετημένην, οὐχὶ παρὰ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἱεραῆς ἡμῶν πίστεως παρεισάγοντες, οὐδὲ διακρίνουσιν ὅσον ἔλαθον ἑαυτοὺς ἀντιτασσόμενοι κατὰ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῇ καινοφανεῖ περὶ τοῦ ὀρκωμοτεῖν διδασκαλίᾳ περιπεσόντες. Καί τοιγε καὶ αὐτῶν τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων αἱ διαταγαί, αἱ τὸν ὄρκον ἐν τοῖς Χριστιανικοῖς δικαστηρίοις εἰσαγαγοῦσαι, ὅσα τε

τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐκ τῆς ἱστορίας παραδείγματα καὶ ἐπιχειρήματα περιφέρουσιν οἱ τὸ τῆς ὀρκωμοσίας ἀνειμένον τε καὶ ἀκώλυτον ὡς ἐκ τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας παρὰ τοῖς εὐσεβέσι τεθεσπισμένον πιστεύοντες καινοτομισταί, ταῦτα δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα οὐδόλως ἰσχύουσιν ἀκυρῶσαι τὰς τσσαύτας Ἀποστολικὰς τε καὶ Πατρικὰς διατάξεις, καὶ πρὸ πάντων ἦν αὐτὸ τὸ θεῖον στόμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀπεφήνατο ἐντολὴν, τὴν, «Μὴ ὀμόσαι ὄλως». Μὴ μοι (φησὶ πάλιν ἡ χρυσήλατος τοῦ Πνεύματος σάλπιγξ, ὁ θεῖος Χρυσόσομος), μή μοι τὸν δεῖνα τὸν ἐπεικῆ εἶπης, τὸν σῶφρονα, τὸν εὐλαβῆ, τὸν εἰς ἱερωσύνην τελοῦντα, ὡς ὁμωμοκότα, ἀλλ' εἰ βούλει καὶ Πέτρον εἶναι τοῦτον, ἢ Παῦλον, ἢ Ἄγγελον ἐξ οὐρανοῦ καταβάντα, οὐδὲ γὰρ οὕτως ἐπιστρέφουμι εἰς τὴν ἀξίαν τῶν προσώπων νόμον γὰρ οὐχὲ δουρικόν, ἀλλὰ βασιλικόν ἀναγινώσκω ἐγὼ περὶ τῶν ὄρκων· ὅταν δὲ βασιλέως ἀναγινώσκηται γράμματα, ἅπαν τὸ τῶν δούλων ἀξίωμα ἡσυχάζετω· ἂν μὲν γὰρ ἔχῃς εἰπεῖν ὅτι ὁ Χριστὸς ὁμνύνας ἐκέλευσεν, ἢ ὅτι ὁ Χριστὸς οὐ κολάζει τοῦτο γινόμενον, δεῖξον καὶ πείθομαι.» (Ἐν Κατηχήσει Α'.) Διὰ ταῦτα ἡ καθόλου τοῦ Χριστοῦ ἀγία ἡμῶν Ἀνατολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἀρτίως ἀναφανείσαν καὶ δημοσιευθεῖσαν ψυχόλεθρον καὶ κακόφρονα ἑτεροδιδασκαλίαν, τοῦ ἐξεῖναι ὁμνύειν ἀπολύτως τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, ὡς ψυχικῆς διαφθορᾶς τοῦ Χριστιανώμου πληρώματος παραίτιον, διὰ τὴν εἰσαγομένην καταφρόνησιν τοῦ φοβεροῦ χρήματος τοῦ ὄρκου, (οἷαν καὶ αὐτὴ ἡ μνημονευθεῖσα καινοφανῆς ἐγκύκλιος ἐν τοῖς κατ' αὐτὴν τόποις ἀποθρηνεῖ γενομένην, καὶ τὰς ἐκεῖ πλημμυρησάσας παραβάσεις τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὄρκων, καὶ παντοίας ἐπιορκίας καὶ ψευδορκίας φρικτῶς ἐκτραγωδεῖ καὶ περισαλπίζει), καὶ ὡς ἀντιβαίνουσιν τῇ θεῖᾳ ἐντολῇ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ ταῖς λοιπαῖς Ἀποστολικαῖς καὶ Πατρικαῖς διατάξεσιν ἀντιστρατευομένην, καὶ ὄλως πολεμίαν τῇ ὀρθῇ καὶ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ τῆς ἀγίας καὶ ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως, ἀποκηρύττει ἄρδην καὶ ἀποσκυθαλίζει, καὶ μηδεμιᾶς παραδοχῆς καὶ προσοχῆς ἀξίαν τῇ Χριστιανώμῳ πληρώματι ἀποφαίνεται. Κοινῇ δὲ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῶν ἀγιωτάτων Ὀρθοδόξων πατριαρχῶν, καὶ

τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, διὰ τοῦδε τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῆς ἐγκυκλίου γράμματος θεσπίζουσα καὶ ὀριζομένη συνωδὰ τῇ θείᾳ διακελεύσει τοῦ Σωτῆρος, καὶ ταῖς Ἀποστολικαῖς καὶ Πατρικαῖς ἀποφάσεσιν, ἀθέμιτον ὄλως παρὰ τῇ ἀγίᾳ καὶ ἀμωμήτῳ ἡμῶν πίστει διακηρύττει τὸ ὀρκίζεσθαι τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανούς, εἴτε κατ' ἰδίαν, εἴτε καὶ ἐν δικαστηρίοις. Καὶ πάντας τοὺς ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξους αὐτῆς λαοὺς νοθετεῖ ἀπέχεσθαι ὄλως καὶ φυλάττεσθαι παντὸς ὄρκου· τὰς δὲ προσπιπτούσας διαφορὰς διαλύειν εἰρηνικῶς, καὶ μήτε ὄρκον ἐπάγειν τοῖς ἀδελφοῖς, μήτε παρ' αὐτῶν ἀντιλαμβάνειν, ἀρκουμένους τῇ ἐν φόβῳ Θεοῦ μαρτυρίᾳ τῆς ἑαυτῶν συνειδήσεως, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ εἰρήνην πολὺ μᾶλλον προτιμῶντας, ἢ διαπληκτίζεσθαι μαχομένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις, κατὰ τὸ Ἀποστολικόν· « Ἦδη μὲν οὖν ὄλως ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς (1) ». Πρὸς δὲ τοὺς προβαλλομένους τὴν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας ἔκπαλαι κεκρατηκυῖαν διάταξιν, ὁμνύειν ἐπὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων τοὺς δικαζομένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς πίστωσιν τῶν παρ' αὐτῶν λεγομένων, ἔστι μὲν εἰπεῖν, ὅτι καὶ διατάγματα πάλιν τῶν Ὀρθοδόξων βασιλέων κωλύουσι τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τοῦ ὄρκου. Οὕτω τὸ διάταγμα τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων Βασιλείου, Κωνσταντίνου, καὶ Λέοντος, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Εὐαγγελίων ὄρκου, θεσπίζει λέγειν τοὺς Χριστιανούς, « Μάρτυς Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ ὁ ἅγιος τόπος ἐν ᾧ ἵσταμαι (2) » (ὁ θεὸς δηλονότι ναός). Ἡ δ' οὖν Ἐκκλησία, τῇ μὲν εἰρημένη πολιτικῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ὑποχωρεῖ ἐξ ἀνάγκης ἀνεχομένη, εἶγε πρὸς μειζόνων κακῶν καὶ κινδύνων ἀπαλλαγὴν καὶ οἰκονομίαν ἐπιβάλλοιτο παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὄρκος (ὡς μήποτ' ὄφελε). Τοὺς γε μὴν ἀναγκασθέντας ὑπὸ πολιτικῶν νόμων ὀρκωμοτῆσαι, πρῶτον μὲν παραγγέλλει καὶ εὐορκήσαντας ἐξευμενίζειν τὸ Θεῖον, καὶ αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχὰς καὶ δεήσεις προσάγει πρὸς τὸν μὴ ὁμόσαι ὄλως ἐντειλάμενον Δεσπότην καὶ Κύριον, ἵνα τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας, « εἰ ὄρκῳ ὑπήχθησαν » τύχῳσιν· ἔπειτα δὲ τούτους εὐορκεῖν ἐπιτάσ-

(1) ἁ. Κορ. γ', 7, 8. — (2) Ζῆτει ὀπισθεν τὸ θέσπισμα τῆς Εἰρήνης σελ. 248.

σει, καὶ τὸν ἴδιον ὄρκον ἀπαράβατον διαφυλάττειν, ἀγνοῦς ἑαυτοῦς καὶ καθαρὸς διατηροῦντας ἀπὸ πάσης ψευδορκίας τε καὶ ἐπισορκίας, ὡς ἀπὸ ἀρνήσεως Θεοῦ. Τὸν δὲ ἱερὸν αὐτῆς κλῆρον, καὶ τοὺς τὸν σωτήριον τῆς μοναδικῆς πολιτείας ζυγὸν ἀραμένους, οὔτε κατ' ἰδίαν, οὔτε ἐν τοῖς δικαστηρίοις, κἄν τε ὡς μάρτυρες, κἄν τε ὡς διάδικοι παραστῶσιν, ὄρκον ὀμνύειν οὔτ' ἐπιτρέπει, οὔτ' ἀνέχεται· δεινὸν γὰρ, καὶ πέραν δεινοῦ, εἴπερ ὁ τῶν θείων μυστηρίων ἱερουργός, καὶ τοῦ λαοῦ πνευματικῶς προϊστάμενος, καὶ τύπος αὐτῷ καὶ ὑπογραμμὸς τῆς κατὰ Θεὸν ἀληθοῦς πολιτείας εἶναι τεταγμένος, καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου πεπιστευμένος, παραδαίνοι τοῦτο δημοσίως ὀρκωμοτῶν, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν θείων Εὐαγγελίων ὀμνύων ἐναντίον ἀντικρυς τῆς « Μὴ ὀμῶσαι ὅλως » Κυριακῆς ἐντολῆς. Πῶς δὲ καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ ποιμαντορία τε καὶ διδασκαλίᾳ τὸ ἀξιόπιστον ἔξει, εἴ γε ἐν τοῖς βιωτικαῖς πράγμασιν ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ τὸ ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐκ ἔχει τὸ ἀξιοχρεῶν ἀνεῖν ὄρκου, ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἐπὶ Θεοῦ παρόντος καὶ ἀκούοντος, πανδημῶς προφερόμενον; Μόλις τοῖς αἰρετικοῖς κληρικοῖς, ὡς ἐξω τῆς Ἐκκλησίας πεπλανημένοι, ὁ τοιοῦτος πολιτικὸς ἐπετίθετο ὄρκος, ὅτε τὸν λίβελλον τῆς αὐτῶν ὁμολογίας προσέφερον, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, καὶ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἀναθεματίζοντες, ὅπως, εἰάν πάλιν ἀποσκιρτήσωσιν, ὑπόδικοι ὧσι μὴ μόνον ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐκ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας κατὰ τῶν ἐπιόρκων ποιναῖς. Διὰ ταῦτα συμρώνως ταῖς Εὐαγγελικαῖς διατάξεσι, καὶ ταῖς ἱεραῖς καὶ κανονικαῖς παραδόσεσιν, εἴθιστα καὶ νενόμισται ἀνεκάθεν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἵνα πάντες οἱ ἱερωμένοι καὶ μοναχοί, εἴτε ἐπὶ μαρτυρία, εἴτε καὶ ὡς διάδικοι ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἰσκαλούμενοι, διαβεβαιῶσιν ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν καὶ μοναστικῆς συνειδήσεως περὶ τοῦ προκειμένου πράγματος, εἴτε καταφάσκοντες, εἴτε ἀποφάσκοντες. Ἔστι δὲ τὸ ἔθος ἀρχαῖον Ἀποστολικόν, εἴγε καὶ ὁ θεῖος Παῦλος λέγει « Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεως » · καὶ « Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναί, γαί, καὶ τὸ οὐ, οὐ. (5'. Κορινθ. Α'. 12. 17).

Καὶ ἐπὶ δικαστηρίου δὲ κρινόμενος ἔλεγεν· «Ἐγὼ πάση συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ» (Πράξ. ΚΓ', 1.) Ὄθεν καὶ Ἰωάννης ὁ αἰδίδιμος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀθωούμενος πρὸς τὸν πάππν Κωνσταντῖνον ἔγραφεν· » Αὐτὸ τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅπερ καύχημα ἑαυτοῦ ὁ θεῖος Ἀπόστολος διωρίσατο, προβαλλόμεθα εἰς παράστασιν τῆς ἀληθείας τῶν ἐξ ἡμῶν λεγομένων·» (Συνοδ. Συλλ. Τ. 2. Σελ. 707.) Τὴν ἐν συνειδήσει ταύτῃ διαβεβαίωσιν φαίνεται νοῶν καὶ νόμος ἀρχαῖος λέγων περὶ τῶν κληρικῶν· « Ἴνα, κατὰ τὸ πρέπον ἱερεῦσιν, ἐνώπιον Θεοῦ εἴπωσιν ἃ γινώσκουσιν·» (Ἀρμένόπουλ.) καὶ ἄλλος δὲ νόμος βασιλικὸς καὶ βῆτος διατάσσει, ὅτι, « Ἰπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν καὶ τοῦ κανόνος οἱ κληρικοὶ κωλύονται ὀρκωμοτεῖν·» (Κώδ. Ἰουστινιανῶ. Βιβ. α'. Τίτ. γ'. 25.) Τοῦτο καὶ ὁ ἀρχαῖος Νομοκάνων βεβαιοῖ· καὶ τοῦτον τῆς διαβεβαίωσεως τύπον καὶ αἱ πολιτικαὶ νομοθεσίαι τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπισημοτάτων δικαστηρίων ἀντὶ ὄρκου διατάττουσιν ἐπὶ τῶν κληρικῶν, ἄχραντον καὶ ἀμίαντον τὴν ἱερωσύνην ἀπὸ τῆς δημοσίου παραβάσεως τοῦ Εὐαγγελίου διαφυλάττουσαι, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ὄρκου τικτομένης πολλακίς ἐπιπορκίας τὸν ἀρχιερέα, καὶ ἱερέα, καὶ τὸν διάκονον τῶν τοῦ Θεοῦ μυστηρίων ἐξασφαλίζουσαι, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐκ τῆς συνειδήσεως αὐτῶν διαβεβαίωσιν ἀντὶ ὄρκου πρὸς πίστωσιν ἰσοδυναμοῦσαν ἀποδεχόμεναι, ὡς ἐνώπιον Θεοῦ προσφερομένην. « Ἀ γὰρ ὡς ἐπὶ Θεοῦ παρόντος προφέρομεν, τοῦτο ἔχομεν ὄρκον ἡμεῖς·» καὶ ὁ μέγας Ἀθηνάσιος ἀποφαίνεται· Ἐὰν δὲ ποτέ τις τῶν κληρικῶν ψευδῆ βεβαιώσας ἐπὶ τῆς ἐχυτοῦ συνειδήσεως φωραθῆ, τὴν αὐτὴν τοῖς ἐπιπορκοῦσι παρά τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ καὶ παρά τοῖς πολιτικοῖς νόμοις ὑπέξει ποινήν· οὐδένα γὰρ ἀδικοῦντα οὔτε θεῖος, οὔτε ἀνθρώπινος νόμος ἀτιμώρητον παραβλέπουσι·» Διὰ ταῦτα ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, κηδομένη τῆς κοινῆς σωτηρίας τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, τοὺς τε λαϊκοὺς Χριστιανούς, ὡς προεῖρηται, νοθετεῖ φυλάττεσθαι παντοίως καὶ ἀποφεύγειν τὰς ὀρκωμοσίας· ἐὰν δὲ ποτέ τις ἀνάγκη, κατὰ τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν, τὸν ὄρκον αὐτοῖς ἐπιφέρει, εὐορκεῖν γοῦν αὐτοὺς ἀκρι-

βῶς, καὶ ἀνωτέρους ἐχυτοῦς ἀπὸ πάσης ἐπιπορκίας διατηρεῖν συμβουλεύει. Τοὺς τε φιλανθρώπους καὶ φιλοθέους πολιτικοὺς δικαστὰς προτρέπεται καὶ παραινεῖ διὰ τὸν Κύριον, μὴ ταχεῖς, μηδὲ συχνοὺς, μηδ' ἐπὶ μικροῖς ἐπάγειν τοῖς δικαζομένοις τοὺς ὄρκους, ἵνα μὴ τὸ φοβερὸν τοῦ ὄρκου χρῆμα εἰς συνήθειαν ἐμπεσὼν καταφρονηθῇ, καὶ καταπλημμυρῶσιν τὴν πολιτείαν ἐπιπορκία, ἐξ ἧς μοχθηρὰ παντοία, καὶ ἀδικία, καὶ ψεῦδος πηγάζει, καὶ ἀνομία τὸ τῶν νόμων σθένος ἐξαμαυροῦσα, καὶ τὸ πανώλεθρον δρέπανον τῆς θείας ὀργῆς, ὅπερ ὁ Προφήτης εἶωρακε **Ζαχαρίας**, κατὰ τῶν ἐπιπορκούντων ἐπαγομένη. Ἰδίως δὲ τοῖς τοῦ θήματος παραγγέλλει καὶ διατάσσει, ἀρχιερεῦσι τε, καὶ ἱερεῦσι, καὶ διακόνοις, καὶ τοῖς μοναχοῖς, ἀγνοῦς πάντῃ ἐχυτοῦς διατηρεῖν καὶ καθροῦς ἀπὸ παντὸς ὄρκου, ἰδίου τε καὶ τοῦ πολιτικῶς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων ἐπαγομένου· πιστοποιεῖν δὲ τοὺς διαδίκους καὶ δικαστὰς περὶ τοῦ προκειμένου πράγματος, διαβεβαιοῦντας ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς ἢ μοναστικῆς αὐτῶν συνειδήσεως, ἐφ' ἧ καὶ πᾶς ὄρκος ἐστήρικται, καὶ προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, μήποτε ψυχολέθρου σκάνδαλου παρὰίτιοι γένωνται, δημοσίως περιπεσόντες εἰς τὴν ἀπηγορευμένην ὀρκωμοσίαν. Εἰ δὲ τις τῶν ἱερωμένων, ἢ μοναστῶν, ἐναντία τῆς Εὐαγγελικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως ποιῶν, καὶ ὄρκον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπάγων ἢ ἀναδεχόμενος φωραθῇ, ὑπόδικος ἔσται βαρυτάτοις ἐπιτιμίαις, ὡς ἐναντίον τῷ θείῳ Εὐαγγελίῳ, ὃ καταπεπίστυται, πανδήμως ἀντιφερόμενος, καὶ τὰς ἱερὰς καὶ κανονικὰς παραδόσεις καταπατῶν, καὶ τὸ μέγα τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα ἐνώπιον πάντων τῶν πιστῶν, ὡς οὐκ ἀξιόπιστον φέρον τὴν συνείδησιν, καθυβρίζων, καὶ θύραν εἰς ἐπιπορκίαν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ θεῖον τάγμα δημοσίως διανοίγων, ἐφ' ἧ τοὺς ἐμπεπτωκότας ὁ Ἀποστολικὸς κανὼν παντελῶς ἀπογυμνοῦσθαι τῆς ἱερωσύνης, καὶ καθαιρεῖσθαι θεσπίζει. Ἐπὶ τούτοις καὶ τὸ παρὸν ἐξεδόθη Ἐκκλησιαστικὸν ἐγκύκλιον ἀποφαντικὸν καὶ παραινετικὸν γράμμα, πρὸς κοινὴν τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος ὠφέλειαν, καὶ πνευματικὴν ὁδηγίαν.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνγύτῳ, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον, ἐπιπεμψέως Η'.

- † Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ
τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται.
- † Ὁ Ἀλεξανδρείας Ἱερόθεος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναπο-
φαίνεται.
- † Ὁ Ἀντιοχείας Μεθόδιος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναπο-
φαίνεται.
- † Ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναπο-
φαίνεται.
- † Ὁ Καισαρείας Παΐσιος.
- † Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος.
- † Ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος.
- † Ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ.
- † Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος.
- † Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερόθεος.
- † Ὁ Δέρκων Νεόφυτος.
- † Ὁ Πρόεδρος Διδυμοτείχου Μελέτιος.
- † Ὁ Κρήτης Χρῦσανθος.
- † Ὁ Σεβρῶν Ἰάκωβος.
- † Ὁ Μεθύμνης Λύξέντιος.
- † Ὁ Σωζουαγαθουπόλεως Προκόπιος.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΠΕΜΠΤῷ ΤΟΜῶ

ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ, ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἈΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ τοῦ Παλαιοῦ, ἢ Μυστικοῦ, Α'. περὶ τοῦ τὰς πατριαρχικὰς ἐπιστολὰς ἀμισθὶ δίδοσθαι τοῖς αἰτουῦσιν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ χαρτοφυλακείῳ.	Σελ. 4
Β'. Εἰδήσεις, πῶς ἡ τετραγαμία τῷ βασιλεῖ κυρίῳ Λέοντι τετόλμηται, καὶ ἔπως κατήργηται διὰ τοῦ Τόμου τῆς Ἐνώσεως.	3
Ὁ Τόμος τῆς Ἐνώσεως.	4
Τόμος Σισινίου πατριάρχου, περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν δύο ἀδελφοὺς ἑξαδέλφους δύο.	11
Ἀλεξίου, Α'. περὶ τῶν διὰ δωρεᾶς λαμβανόντων μοναστήρια, καὶ περὶ τινῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ταῖς μητροπόλεσι, ταῖς ἀρχιεπισκοπαῖς, καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς ἀνηκουσῶν. 20	
Β'. Τοῦ αὐτοῦ ὑπόμνημα, περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἀνηκουσῶν πάσαις ταῖς μητροπόλεσι καὶ ἀρχιεπισκοπαῖς.	25
Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ δισεξαδέλφων δύο, ὧν ὁ μὲν εἰς συνάλλαγμα συνεστήσατο μετὰ θυγατρὸς τινος ἀτελοῦς οὔσης τὴν ἡλικίαν, ἦτοι χρόνων πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει, ἄτερος δὲ τῇ ταύτης συνεζύγη μητρὶ μετὰ τελευταίην αὐτῆς, ὡς ἀντ' οὐδενὸς δοκοῦντος τοῦ πρώτου γάμου, διὰ τὸ παντελῶς ἀτελὲς τῆς κόρης.	32
Δ'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ γάμου τοῦ Ζ'. Ἐαθμοῦ.	36
Ε'. Περὶ τινὸς ἀρμοσαμένου τῷ ἰδίῳ υἱῷ πρὸς γάμον θυγατέρα τινὸς ὑπεξουσίαν, παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς.	37

Μιχαήλ τοῦ Κηρουλαρίου, Α'. περί τοῦ μὴ γίνεσθαι γάμον ἐβδόμου βαθμοῦ.	Σελ. 40
Β'. Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ, περί γάμου ἑκτου βαθμοῦ.	45
Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, περί μοιχευθείσης συζύγου ἱερέως.	46
Δ'. Τοῦ αὐτοῦ, περί ἱερέως εὐλογήσαντος γάμον παρὰ γνώμην τῶν γονέων.	47
Ε'. Τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ὁ τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ γάμος κωλύεται.	47
Κωνσταντίνου Λειχούδου, Α'. περί δούλου ἐγκληματικοῦ.	48
Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περί τοῦ φονεύσαντος ἱερέως, καὶ καθαιρέ- θέντος.	49
Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου, Α'. περί μνηστείας.	51
Β'. Ἐτέρα συνοδικὴ ἀπόφασις, περί μνηστείας.	53
Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, ἴσον ψηφίσματος πρὸς τινὰ μητροπολίτην, περί κεκωλυμένων γάμων, ἐκτεθέντος παρὰ Νικήτα διακόνου καὶ χαρτοφύλακος.	54
Εὐστρατίου, περί δύο δισεξαδέλφων λαβόντων μητέρα καὶ θυγατέρα, καὶ λιθέντος τοῦ δευτέρου συνοικεσίου, ὡς ἀνόμως συστάντος.	57
Νικολάου Γραμματικοῦ, Α'. περί γάμου θείου καὶ ἀνεψιῶς μετὰ θείας καὶ ἀνεψιοῦ κατ' ἀγχιστείας.	58
Β'. Ἡ γενομένη πρὸς τοὺς μὴ συνελθόντας τοῖς λοιποῖς ἀρχιε- ρεῦσιν ἐπὶ τῇ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ σημειώματι δηλουμένη ὑποθέσει ἐρώτησις, καὶ ἡ τούτων ἀπόκρισις.	59
Γ'. Περί τῶν κανονικῶν.	60
Δ'. Τοῦ αὐτοῦ συνοδικὸν γράμμα πρὸς Ἀλέξιον τὸν Κο- μνηνόν, παριστῶν ἐκ τῶν ἁγίων κανόνων καὶ νόμων, ὅτι οὐκ ἔξεστιν ἀφαιρεῖσθαι τὰς ἐπίσκοπας ἀπὸ τῶν μητροπόλεων.	62
Λέοντος τοῦ Στυππῆ, Α'. σημείωμα συνοδικόν, περί αἱρετι- κῶν τινῶν βιβλίων.	78
Β'. Περί γάμου δύο ἀδελφῶν μετὰ νόμφης καὶ ἀνδραδέλ- φης.	82
Μιχαήλ Ὁξείτου, Α'. σημείωμα ἐπὶ τῇ καθαιρέσει γεγονὸς τῶν ἀπὸ τῆς ἐνορίας τῶν Τυάνων ψευδοεπισκόπων, τοῦ τε Σα-	

σίμων, καὶ τοῦ Βαλβιάτου, ὡς παρὰ τοὺς κανόνας χειροτονηθέντων, τῶν καὶ Βογομίλων ἐς ὕστερον ἀπελεγχθέντων. Σελ. 83

Β'. Σημείωμα, δι' οὗ διεγνώσθησαν οἱ τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίαν προαφαιρέθεις, ὡς παρὰ κανόνας χειροτονηθέντες, ὅτε Σασίμων μοναχὸς Κλήμης, καὶ ὁ Βαλβίσιος Λεόντιος, ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Τυάνων κυρίου Βασιλείου, τῆς τῶν Βογομίλων ὄντες μυσαρωτάτης αἰρέσεως. . . . 85

Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, σημεῖωμα γεγονὸς ἐπὶ τῷ περιορισμῷ, τῷ εἰς τὴν μονὴν τῆς Περιθλέπτου, τοῦ Βογομίλου καὶ παμβεδήλου Νήφωνος. . . . 88

Δ'. Τοῦ αὐτοῦ σημεῖωμα, δι' οὗ διεγνώσθη ὁ ἀμόναχος καὶ παμβέδηλος Νήφων, τῆς τῶν Βογομίλων ὁμολογουμένως μυσαρωτάτης εἶναι αἰρέσεως. . . . 90

Ἀδήλου πατριάρχου πιττάκιον ἐκτεθὲν παρὰ Ἰωάννου Χαρτοφύλακος, τοῦ Ἰωνοπούλου, περὶ τοῦ τῆ δισεξαδέλφῃ τῆς ἰδίας μητρὸς συναφθέντος, καὶ τῶν ὀφειλόντων δοθῆναι αὐτῷ ἐπιτιμίων. . . . 92

Ἀδήλου πατριάρχου συνοδικαὶ ἀποκρίσεις εἰς τὰ τῷ Σίδης ἐρωτηθέντα. . . . 93

Λουκᾶ Χρυσοβέργη, Α'. σημεῖωμα συνοδικόν, περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι γάμον ἐσθίου βαθμοῦ ἐξ αἵματος. . . . 95

Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ μὴ ἀφαρπάζεσθαι τοὺς κληρικοὺς τὰ ταῖς Ἐκκλησίαις, ἢ ἐπισκόποις τελευτῶσιν ἀνήκοντα. 98

Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου, περὶ γάμου δύο ἀδελφῶν μετὰ ἀνεψιάς τῆς γυναικὸς Ἰωάννου καὶ θυγατέρος αὐτοῦ ἐξ ἐτέρας γυναικὸς, ἥτοι Θεοδώρας. . . . 100

Γεωργίου τοῦ Ξιφιλίνου, περὶ ἐνοριακῶν δικαίων. . . 101

Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ συνοδικὸν ψήφισμα, κωλύον τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα λαβεῖν εἰς γυναῖκα δισεξαδέλφας δύο. 103

Γερμανοῦ, Α'. σημεῖωμα κατὰ τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου κυρίου Ἰωάννου, περὶ τινων μοναστηρίων ἐπισκοπικῶν, καὶ περὶ παρθένου τῆς ἱερολογηθείσης πρὸ τῆς ἡθῆς. . . . 106

Β'. Τοῦ αὐτοῦ, σιγίλλιον ἐπὶ τοῖς παραλαυρίοις τῶν πατριαρχικῶν μονῶν, τίνι ἀν διαφέρειν ὀφείλουσι. . . . 110

Γ'. Ἔτερον περὶ τοῦ αὐτοῦ. . . . 112

Μανουήλ Α'. Λύσεις ἐρωτήσεων τινων. . . .	Σελ. 414
Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ μεταθέσεως ἐπισκόπων. . . .	416
Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ κτητορικοῦ δικαίου. . . .	419
Νεαρά τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Ἀθανασίου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων ἀρχιερέων τῆς ἱερᾶς συνόδου αὐτῆς, περὶ διαφόρων κεφαλαίων. . . .	424
Φιλοθέου, Α'. ἀνατροπὴ τῶν ἀναγεγραμμένων παρὰ τῷ Ἀρμενοπούλῳ ἀναθεματισμῶν.	427
Β'. Τοῦ αὐτοῦ, σιγίλλιον τῷ Ἱερισσοῦ περὶ τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει δικαίων αὐτοῦ.	434
Ἡταίου, περὶ χρηματικῶν συνεισφορῶν τῶν μητροπόλεων ὑπὲρ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.	434
Ἀδήλου πατριάρχου, περὶ τοῦ ἁγίου ἑαπίσματος τὸ εἰς τὸν Ταρχανειώτην πατριαρχικόν.	438
Νείλου, περὶ τοῦ ἀντιμινσίου.	444
Συμεῶν ἀκολουθία τυπωθεῖσα ὑπ' αὐτῆς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης συνόδου, εἰς τοὺς ἐκ τῶν λατινικῶν αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας τῇ Ὀρθοδόξῳ τε καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῖς τρισὶν ἁγιωτάτοις πατριάρχεις τῆς Ἀνατολῆς, Ἀλεξανδρείας δηλονότι, Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων.	443
Ἀδήλων πατριαρχῶν, Α'. περὶ τῶν ἐκτιθεμένων τὰ οἰκεία βρέφη.	448
Β'. Περὶ τῶν κατὰ εἶαν ἀποκαρεισῶν γυναικῶν.	448
Ἱερεμίου, Πράξις συνοδικὴ περὶ τοῦ πατριάρχου Μοσχοβίας, καὶ πάσης Ῥωσίας.	449
Νεοφύτου, περὶ διαφόρων γαμικῶν κεφαλαίων.	456
Α'. Τοῦ αὐτοῦ, γράμμα περὶ τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας.	460
Β'. Ἠθαύτως τοῦ Ἀθανασίου πατριάρχου Ἀντιοχείας.	463
Γρηγορίου τόμος περὶ συνοικισίων.	464
Τόμος συνοδικὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.	477

ΝΕΑΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ
ΠΕΡΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ, ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ.

Ίουστινιανού, Α'. ὁμολογία πίστεως κατὰ τῶν τριῶν κε-
φαλαίων. Σελ. 186

Β'. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς διατάξεως, ἐκτεθείσης ὑπὲρ τῶν προσ-
φύγων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰ-
κουμένης θείων Ἐκκλησιῶν. 218

Γ'. Ἴσον τοῦ πρωτοτύπου χρυσοβούλλου τοῦ Αὐτοκράτορος
Ίουστινιανού, περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ προνομίων τῆς ἀρχιε-
πισκοπῆς Ἀχριδῶν. 219

Ἡρακλείου, Α'. νόμος βεβαιῶν τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις,
καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις κληρικοῖς, καὶ μονάζουσι, τὰ παρὰ
τῶν προβεβασιλευκότων αὐτοῖς δωρημένα προνόμια, περὶ
τοῦ, πῶς δεῖ ἐνάγεσθαι χρηματικῶς τε καὶ ἐγκληματικῶς,
προστιθεὶς ἐκ καινῆς, ὥστε μηδεμίαν πάροδον κατ' αὐτῶν
ἔχειν πολιτικούς ἢ στρατιωτικούς ἄρχοντας. 225

Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὠρισμένου εἶναι τὸν ἀριθμὸν τῶν
κληρικῶν τῆς ἀγιωτάτης Μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντινου-
πόλεως, καὶ τῆς ἀγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις τιμωμένης·
ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν τοῖς ὄφφικίοις ἐξυπηρετουμένων τῇ τε εἰ-
ρημένῃ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ. 230

Γ'. Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Σεργίῳ, τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριω-
τάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ
πατριάρχῃ, περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. 234

Δ'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι τινὰ σχῆμα περιβεβλη-
μένον ἱερατικόν, οἰουδήποτε βαθμοῦ ἢ τάγματος ὄντα, ἐξ ἐτέ-
ρας πόλεως, ἢ κώμης, ἢ ἐτέρου τοῦ συνόλου τόπου, τῇ βασιλίδι
ταύτῃ παραγίνεσθαι πόλει, ἐν τινὶ τῶν αὐτῆς Ἐκκλησιῶν, ἢ
τῆς ἐνορίας αὐτῆς, χωρὶς δοκιμασίας καὶ ἐπιτάγματος τοῦ
τὸν ἀποστολικὸν ταύτης διέποντος θρόνον οἰκουμενικοῦ πα-
τριάρχου κτλ. 237

Νομοθεσίαι νεαρὰ Λέοντος βασιλέως κατὰ τὸν Βάρδα περὶ
κεκωλυμένων γάμων. 241

Α'. Θεόπισμα, ἤγουν νομοθεσία Εἰρήνης, μεγάλου Βασιλέως Ῥωμαίων καὶ αὐτοκράτορος, περὶ τοῦ μὴ ὀυνύειν τινὰ παραγόμενον εἰς μαρτυρίαν, καὶ ἀμφοτέρων κεφαλαίων. Σελ. 248	
Β'. Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς περὶ τῶν ἀθεμίτως συναπτομένων ἀπὸ τρίτου γάμου καὶ ἐπέκεινα, καὶ περὶ τῶν συναπτομένων ταῖς ἰδίαις δούλαις.	252
Βασιλείου τοῦ Μακεδόνας, Α'. περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι πρὸς τέταρτον γάμον ἐλθεῖν.	253
Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι παλλακὴν ἔχειν.	254
Γ'. Τοῦ αὐτοῦ, τίνες ἀναγκάζονται γαμεῖν, ἢ μὴ;	254
Δ'. Τοῦ αὐτοῦ, μὴ δεῖν λάθρα γίνεσθαι τὰς γάμων ἱερολογίας.	254
Αέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, περὶ τοῦ ἀπὸ πρώτου γίνεσθαι πάσας τὰς ἐκδόσεις.	255
Κωνσταντίνου, Α'. περὶ τῶν ἐκουσίως φονευόντων, καὶ τῆ Ἐκκλησίας προσφευγόντων, ὥστε αὐτοὺς μὴ δέχεσθαι.	256
Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τῶν ἐκουσίως φονευόντων δευτέρα νομοθεσία, δεχομένη μὲν αὐτοὺς κατὰ συμπάθειαν, παρὰ δύναμιν τῆς πρώτης, ἀειφυγία δὲ καὶ περιουσίας ἐκπτώσει καταδικάζουσα.	258
Ἡ νεαρὰ Νικηφόρου τοῦ Βασιλέως, περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μοναστήρια, καὶ γηροκομεῖα, μῆτε πλατύνεσθαι διὰ τῶν κτημάτων τοὺς εὐχεῖς οἴκους.	264
Βασιλείου, Α'. περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας.	266
Β'. Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου, περὶ κτίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων.	270
Γ'. Κωνσταντίνου, ὑπόμνησις τινος ἀπὸ Ἰουδαίων Χριστιανοῦ γενομένου, περιέχουσα ὁποῖός ἐστιν ὁ ὄρκος τῶν Ἰουδαίων.	274
Ἀντιγραφὴ βασιλικὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ.	272
Παρεκβολὴ γενομένη παρὰ Ἰουδαίων.	273
Κωνσταντίνου τοῦ Δεύκα, ὅτι ὁ Βασιλεὺς οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ἀμείβειν τοὺς θρόνους.	274
Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου χρυσόβουλλον ἐπικυροῦν τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις, τὰς περὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων καὶ τῆς	

μνηστείας γεγενημένης ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τοῦ Ξιφιλίνου. . . . Σελ. 277

Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, Α'. περὶ τοῦ κανονικοῦ, καὶ τῶν διδομένων συνηθειῶν ὑπὲρ χειροτονίας, καὶ ἱερολογίας γάμου, καὶ περὶ τοῦ ἀερικοῦ, καὶ πάντων τῶν ψυχικῶν. . . . 280

Β'. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τῶν ἱερῶν σκευῶν, καὶ τοῦ μὴ ἄλλοτε ποτε ταῦτα κοινωθῆναι. . . . 284

Γ'. Ὑπόμνησις τοῦ Κουροπαλάτου καὶ μεγάλου Δρουγγαρίου τῆς Βίγλης Ἰωάννου τοῦ Θρακησίου, μετὰ τὴν περὶ μνηστείας νεαράν, γενομένη πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα κύριον Ἀλέξιον περὶ τινος ἀμφιβολίας ἐπὶ ταύτῃ ἀναφύσεως. . . . 284

Δύσις τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου, ἐπικυροῦσα τὴν προγεγονοῦσαν παρ' αὐτοῦ νεαράν περὶ τοῦ γάμου, καὶ ἄλυτον μένειν ἐπιτάττουσα τὴν μεθ' ἱερολογίας προβαίνουσαν μνηστείαν. . . . 286

Δ'. Τοῦ αὐτοῦ νεαρὰ νομοθεσία, διατυποῦσα τὰ περὶ τῶν ψήφων, καὶ ὁποίους δεῖ εἶναι τοὺς πανταχοῦ ἀρχιερεῖς, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ ταῖς μητροπόλεσι, καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς. . . . 294

Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ χρυσόβουλλον διοριζόμενον, μηδέν τι ἀπαιτεῖν τὸν πράκτορα ἀπὸ Ἐκκλησίας χηρευούσης τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς. . . . 305

Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, Α'. σημείωμα τῆς καθαιρέσεως τοῦ γεγονότος πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμᾶ τοῦ Ἀττικκοῦ, δμόφρονος ἀποδειχθέντος τῷ Βογομίλῳ Νίφωνι. 307

Β'. Τοῦ αὐτοῦ πρόσταγμα βασιλικόν, διαλύον καὶ ἀνατρέπον τὸ προθὰν ἐβδόμου ἐξ αἵματος βαθμοῦ συνοικέσιον, κωλύον δὲ γενέσθαι μὴ γεγονός. . . . 314

Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου, Α'. σημείωμα βασιλικόν, ἀκυροῦν τὰς γινομένης ψήφους ἀπουσία τινὸς τῶν τῇ μεγάλῃ πόλει ἐνδημούντων ἀρχιερέων· διοριζόμενον δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὴ ἄλλως γίνεσθαι ψῆφον, εἰ μὴ πάντες οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει ἐνδημούντες ἀρχιερεῖς μετακληθῶσι, καὶ ἡ παρουσιάσουσιν, ἢ δώσουσι γνώμας. . . . 314

Β'. Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀποκείρεσθαι τὰς τῶν ὑπόψηφίων ἀρχιερέων γυναῖκας.	Σελ. 321
Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη χρυσόβουλλον, περὶ τοῦ μὴ ἀφαιρεῖσθαι τι ἐκ τῆς περιουσίας τῶν τελευταίωντων ἀρχιερέων.	324
Μιχαὴλ τοῦ Πιλασιολόγου, Α'. ὄρισμός πρὸς τὸν Σκουταριώτην γεγονότα Κυζίκου.	326
Ἔτερον πρόσταγμα σεπτὸν τοῦ αὐτοῦ.	327
Πρόσταγμα πρὸς τὸν Κυζίκου μητροπολίτην.	329
Ὅρισμός ἀδελφου βασιλέως, ὃν ἐποίησε διὰ τὸ θεοβάδιστον ὄρος τὸ Σίναιον.	334
Ἀνδρονίκου τοῦ γέροντος χρυσόβουλλον πρὸς τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην Μονεμβασίας, καὶ τοὺς αὐτοῦ διαδόχους.	333

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ, ΨΗΦΟΙ, ΕΠΙΛΥΣΕΙΣ, ΚΑΙ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ.

Εὐσταθίου Πιτρικίου τοῦ Ρωμαίου ὑπόμνημα περὶ δύο ἐξαδέλφων λαβόντων δύο ἐξαδέλφας.	344
Δημητρίου Συγκέλλου, μητροπολίτου Κυζίκου, Α'. μελέτη περὶ κωλυμάτων γάμων.	354
Β'. Τοῦ αὐτοῦ, ἀπάντησις πρὸς τὸν λέγοντα, κεκωλυμένον εἶναι τὸν ἐκ τριγενείας γάμον καὶ ἀσυγχώρητον.	366
Πέτρου Χαρτοφύλακος, ἐρωτήματα καὶ ἀποκρίσεις περὶ διαφόρων κανονικῶν ὑποθέσεων.	369
Ἡλιοῦ Κρήτης, ἀποκρίσεις πρὸς τινὰ μοναχὸν Διονύσιον περὶ διαφόρων αὐτοῦ ἐρωτήσεων.	374
Περὶ τοῦ ἐπεισάκτω γυναικὶ συνοικοῦντος ἕως θανάτου αὐτοῦ.	376
Ὅτι ὁ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς ἐχυτοῦ γυναικὸς ἐπεισάκτω συνοικῶν, οὐ δίγαμος, ἢ τρίγαμος, ἀλλὰ πόρνος λέγεται.	377
Ὅτι τὰ κατὰ τῶν πορνεύοντων ἐπιτίμια μείζονα τῶν κατὰ τῶν τριγάμων.	378
Περὶ τοῦ ἐπινοοῦντος τὸν ἐαυτοῦ υἱὸν πορνεύοντα.	379
Περὶ ἀναδόχων.	380

Νικήτα Θεσσαλονίκης ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις.	382
Βασιλείου τοῦ Ἀκριδηνοῦ ἀποκρίσεις περὶ τινος γάμου.	389
Ἀδήλου περὶ μεταθέσεων ἐπισκόπων.	394
Ψήφισμα πολιτικῶν δικαστῶν περὶ συγγενείας, ὅτε δύο δι- σεξαδέλφας ἠγάγετό τις.	395
Μιχαὴλ τοῦ Χούμνου, περὶ βαθμῶν συγγενείας.	397
Νικηφόρου τοῦ Χαρτοφύλακος ἐπιστολὴ πρὸς Θεοδοσίον περιέχουσα λύσιν τινῶν ζητημάτων.	399
Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτόν.	404
Ἰωάννου τοῦ Κίτρου ἀποκρίσεις πρὸς τὸν Καβάσιαν.	403
Δημητρίου τοῦ Χωματηνοῦ, ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, Α΄. περὶ βαθμῶν συγγενείας.	424
Β΄. Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς Κωνσταντῖνον ἀρχιεπίσκοπον τῆς μή- τροπόλεως Δυρράχίου τὸν Καβάσιαν ἀποκρίσεις.	427
Γ΄. Τοῦ αὐτοῦ σημείωμα περὶ μνησείας μετ' ἀνήβου. κτλ.	437
Νικήτα, μητροπολίτου Ἡρακλείας, ἀποκρίσεις πρὸς Κων- σταντῖνον ἐπίσκοπον.	444
Ἰπόμνησις πρὸς τὸν Θεσσαλονίκης κυρὸν Νικήταν τὸν Μι- τυληναῖον, περὶ δούλων, ἵνα ἱερολογῶνται.	443
Ἀρμενοπούλου περὶ αἱρέσεων.	446
Τοῦ αὐτοῦ, τῆς πίστεως Ὀρθοδόξου ἐκθεσις.	453

ΘΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

Τάξις προκαθεδρῆς τῶν ἀγιωτάτων πατριαρχῶν, μητροπο- λιτῶν, καὶ αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκόπων, καὶ ἐπισκόπων, τε- λούντων ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον.	455
Περὶ τῆς τάξεως τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων κα- θὼς ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ ἐπαναγράφονται.	473
Ἡ γεγонуῖα διατύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.	474
Ἐκ τοῦ Νεῖλου Δοξαπατρῆ, περὶ τῶν πέντε πατριαρχικῶν θρόνων.	486
Ἐκθεσις βασιλέως κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ γέροντος, ὅπως νῦν ἔχουσι τάξεως αἱ ὑποκείμεναι μητροπόλεις τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.	490

Ὅσαι τῶν πόλεων μετωνομάσθησαν ἐς ὕστερον. Σελ.	495
Ἐκθέσις νέκ, ὅπως γράφει νῦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης τῷ πάπᾳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πατριάρχεις καὶ ἀρχιεπισκόποις, καὶ τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἄρχουσιν ὅπως τε νῦν ἔχουσι τάξεως οἱ ὑποκείμενοι θρόνοι τῷ πατριάρχει Κωνσταντινουπόλεως, κτλ.	497
Τάξις τῶν θρόνων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως σήμερον ἔχουσι.	513
Θρόνοι ὑποκείμενοι τῷ οἰκουμένικῳ πατριάρχει.	513
Θρόνοι ὑποκείμενοι τῷ πατριάρχει Ἀλεξανδρείας.	522
Θρόνοι ὑποκείμενοι τῷ πατριάρχει Ἀντιοχείας.	523
Θρόνοι ὑποκείμενοι τῷ πατριάρχει Ἱεροσολύμων.	524
Θρόνοι τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσσίας.	525
Θρόνοι τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.	528
Θρόνοι τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἐν τῇ Αὐστριακῇ Μοναρχίᾳ.	528
Αὐτοκέφαλος ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Σιναίου Ὄρους.	529
Αὐτοκέφαλος μητρόπολις Μικροβουνίου.	529
Θρόνοι τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.	530

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΞΙΩΜΑΤΑ.

Κωδικοῦ τοῦ Κουροπαλάτου, περὶ τῶν ὁφικίων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.	534
Τάξις τῶν ὁφικίων, καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.	534
Ματθαίου μοναχοῦ περὶ τῶν ὁφικίων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.	540

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.

Συστατικαὶ καὶ ἀπολυτικαὶ ἐπιστολαὶ πρὸς ἀναγνώστας, ὑποδιακόνους, διακόνους, καὶ πρεσβυτέρους διδόμεναι.	541
Τύπος συμμαρτυρίας τῷ χειροτονηθησομένῳ.	543
Ἐντάλματα διδόμενα τοῖς χειροτονουμένοις, μητροπολίταις, καὶ ἀρχιεπισκόποις, καὶ ἑτέροις.	544
Πρᾶξις πρὸς μητροπολίτην παρὰ πατριάρχου διδομένη.	550
Ἐτέρα πρᾶξις πρὸς τὸν αὐτὸν παρὰ τοῦ αὐτοῦ.	555

Ἐτέρα πράξις διδομένη ἀπὸ μητροπόλιτου εἰς ἐπίσκοπον.	558
Πατριαρχικὸν, ἐπὶ ἐκλογῆς νέου πατριάρχου.	Σελ. 564
Σημειώματα ὑπομνημάτων, ἢ περὶ ψήφων.	563
Ἡ παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων συνήθως ἐν τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας γινομένη τοῦ συμβόλου ἀσφάλεια.	566
Εὐχὴ ἀναγινωσκόμενη ἐνώπιον βασιλέως παρὰ μητροπόλιτου ἄρτι χειροτονηθέντος.	567
Συστατικὴ παρὰ τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἄρτι χειροτονηθέντος.	568
Ἐντάλμα διδόμενον τοῖς ἡγουμένοις.	570
Καθαιρετικὸν ἱερέως.	574
Πατριαρχικὰ πιττάκια, περὶ προβιβάσμου εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα.	572
Ἐντελητριώδη γράμματα εἰς τὸ γενέσθαι πατέρα πνευματικόν.	573
Ἐντάλματα διδόμενα τοῖς ἐξάρχουσιν.	579
Γράμμα ἐξαρχικὸν κατ' ἀρχιερέως.	585
Προτροπὴ συνοικεσίου, ἢ λεγομένη βούλλα.	588
Προβιβάστικὰ θρόνων, καὶ περὶ ἐπιδόσεως ἐπαρχιῶν.	588

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Νόμος περὶ ἐπισκοπῶν, καὶ ἐπισκόπων, καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τελούντος κλήρου.	594
Νόμος καταστατικὸς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.	602
Κυρίλλου Ὁρος περὶ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.	644
Ἀνθίμου, ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ περὶ ὄρκου.	647

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

